Pertince Ad conuentus Salmanticnus. Sancti, Pris: N. augustini.
vtjé co;

A
Liber posteriorum
magistri pauli veneti

Frater Antonij
De Tapia

De la compa de Jesus de Segovia y de su
Libreria

¶ Clarissimi artium ⁊ sacre theologie doctoris Pauli veneti ordinis heremitarū diui Augustini expositio in libros posteriorum Aristotelis feliciter incipit.

Omnis doctrina ⁊ oīs disciplina intellectiua ex preexistēti fit cognitione.

¶ Iste est liber posterior Aristotelis: i quo determinat de syllogismo demōstratiuo: postq̄ in libro prior determinauit de syllo simplr. ⁊ ī libro elēcor de syllo falsigrapho. ⁊ in libro thopicorū de syllogismo pbabili. Et diuidit ī probemiū ⁊ tractatū. tractat⁹ icipit ibi. Scire āt. Probemiū diuidit ī q̄ttuor ptes iuxta q̄ttuor cl̄ones quas Aristoteles pbat īpugnās opinionē socratis ⁊ eracliti dicētium q̄ nō cōtingit aliqd scire. ac opinionē platonis dicētis q̄ bene cōtingit aliqd scire: sed nō d̄ nouo: ⁊ q̄ nostrū addiscere ē solū reminisci. Quarū prima ē ista. Omnis doctrīa ⁊ omnis disciplīa ītellectiua ex p̄existenti fit cognitiōe. qua pbata videt falsitas illar opinionū. Sicut enī agēs naturale nō inducit vnā formā nisi corrumpat aliā. vt patet de agēte pducēte formā substātiales vel accidētales primarū qualitatū. ita aristoteles nō īducit modum quo scientia acqritur ī nobis nisi prius destruat opiniōes falsas siue veritati repugnātes. ¶ Notandū primo secundū egidiū q̄ oīs noticia ītellectiua est concl̄onis vel pricipior. Si conclusionū: illa fit ex pricipys ⁊ ōnter ex preexistēti cognitiōe Si pricipior: illa fit ex sensib⁹ memorys ⁊ expientys: ⁊ per ōnīs ex priori cognitiōe. Istud dictū est mihi dubiū: quia nō omnis noticia intellectiua est ōclusionū vel principiorū: eo q̄ nulla noticia incomplexa est principior vel ōclusionū: ⁊ maxīe prima noticia habita de q̄ditate vel singulari p̄ītato p fantasma. ñ etiā q̄libet noticia principior ē ex memorys sēsib⁹ ⁊ expiētys. quia nō cognitio primor pricipior: neq̄ aliqua ars vel scīa bīta sola auēte magistri. aut p exercitiū ⁊ studiū tātum libror. ¶ Dicēdum iō q̄ duplex ē noticia scilicet sensitiua q̄ fundat ī sensu. ⁊ ītellectiua q̄ fūdat in ītellectu. Et hec iter ē duplex. s. incōplexa ⁊ cōplexa. Noticia īcōplexa ē illa q̄ nō cōponit ex ptialibus noticys: vt noticia qua solū cognoscit hō vel equ⁹. Noticia cōplexa ē illa q̄ cōponit ex ptialibus noticys: vt illa qua cognosco hoīem esse aīal. vel equū eē albū. Nō ergo q̄libet noticia sensitiua fit ex p̄existēti cognitiōe. qr ī noticia sensus exterioris. alr enī pcederet in īfinitū. s̄z bñ oīs noticia ītellectiua tā ōplexa q̄ incōplexa. Cōplexa quidē p̄supponit noticias īcōplexas suar partiū: ⁊ q̄libet īcomplexa p̄supponit noticiā sensitiuā ī vtute fātastica dicēte philosopho 3° de aīa. q̄ ītellect⁹ ex se est ī pura potentia: ⁊ tāq̄ tabula rasa ī qua nihil ē depictū se habēs ad ītelligibile sicut sensus ad sensibile. ⁊ q̄ necesse ē ītelligentē fātasmata speculari. ¶ His habitis arguit sic. Oīs noticia ītellectīa fit ex p̄existēti cognitiōe: sed oīs doctrīa ⁊ oīs disciplīa ītellectīa ē noticia ītellectiua. ergo oīs doctrīa ⁊ oīs disciplīa ītellectiua fit ex p̄exñti cognitiōe. ¶ 2° notādū secūdū Egidiū q̄ scīa duplr acqrit. s. p iuētionē ⁊ p auditū ab alio. Scīa acqsita p iuētionē dicit doctrīa: nō qa sit ab alio doctore: s̄z qa habēs eā pōt aliū docere. Scīa auditu acquisita dicit disciplīa. qa recipit ī discipulo ab alio. Auditus enī ē sensus disciplīe: secūdū Aristo. ī li° de sensu ⁊ sensa. ⁊ ī p hemio methaphisice ōstat quālibet talē scīam eē ex p̄exñti cognitiōe. ergo ōclo vera. ⁊ licet illud sit bñ dictū: nō tñ īcōuenit eādē scīaz eē doctrinā ⁊ disciplinā. doctrinā vt ē a doctore. disciplinā vo vt ē ī discipulo. sicut u ē īconueniēs per philosophū. 3. physi. q̄ idē mot⁹ sit actio ⁊ passio diuersis rōnib⁹. actio qdē vt ē ab agēte. ⁊ passio vt ē ī patiēte. īmo hoc seqt̄ ex suo mō loquēdi. Si. n. doctrīa dicit nō qa sit ab alio sed qa p eā pōt qs docere: ⁊ cū p disciplinā possit qs docere sequit̄ q̄ disciplīa sit doctrīa. nec incōuenit q̄ aliqs doceat semetipm. sicut nō ē īconueniēs q̄ aliqs calefaciat vel frigefaciat seipsuz. ¶ Tertio notādū q̄ nō q̄libet ppō vera aut necessaria cui ītellect⁹ assentit ē doctrīa vel disciplīa. qa tūc nō q̄libet doctrīa vel disciplīa ītellectīa eēt scīa bīta p iuentionē vel p auditū. sed q̄libet doctrīa vel disciplīa ē act⁹ vel bīt⁹ acqsit⁹ p discursuz a p̄missis ad ōclusionē. sicut igit̄ scīa habitualis ē bītus acqsitus p ōmōstrationē. ⁊ scīa actualis ē noticia ōclonis demōstrate. ita doctrīa vel disciplīa bītualis nō ē aliqua ppō: sed bītus derelict⁹ ex discursu sillogistico. doctrīa aūt ⁊ disciplīa actual ē noticia ōclonis sillogizate ⁊ p discursuz ōclusē. ¶ Quarto notādū q̄ ista ppositio ex. sumit̄ quadruplr. Prio vt dicit bītudinē termini a quo: eo mō quo dicim⁹ diē fieri ex nocte: ⁊ bītū ex priuatiōe. Scdo vt dicit bītudinē partis ōstitutīe eo mō quo dicim⁹ cōpositū fieri ex materia ⁊ forma. aut statuā ex ere ⁊ figura. Tertio vt dicit bītudinē cāe effectīe eo mō quo dicim⁹ filiū fieri ex patre. ⁊ filē ex filī. Quarto vt dicit bītudinē cāe materialis eo mō quo dicim⁹ formā fieri ex materia. ⁊ figurā ex q̄ntitate. Dico ergo q̄ oīs doctrīa ⁊ oīs disciplīa ītellectiua fit ex p̄existēti cognitiōe tāq̄ ex termīo a quo. qr fit ex medio syllogistico vl demōstratio qd̄ nō īgredit ōclonez. fit ēt ex p̄exñti cognitiōe tanq̄ ex partib⁹ ōstitutiuis. qr ōclo fit ex extremitatib⁹ q̄ nō solū sūt partes p̄missar s̄z ēt ōclonis. fit ēt ex preexistēti cognitiōe tanq̄ ex cā effectiua. qr p̄misse aliquo mō efficiūt ōclusionē vt testat Lincoñ. p° posterior. di. q̄ noticia p̄missar gignit scīam ōclonis. Nulla aūt doctrīa vel disciplīa fit ex p̄exñti cognitōe tanq̄ ex causa materiali ⁊ subiectiua. qr nulla cognitio actualis vel bītualis ē subiectiue ī alia noticia: s̄z tātuz ī aīa vel ī po^a ei⁹. ¶ Ex p̄dictis seqt̄ q̄ nō bñ glosat̄ dicta ōclo fic. Oīs doctrīa ⁊ oīs disciplīa ītellectiua fit ex p̄exñti cognitiōe. s. sensitīa. qr siue depēdeat opatio ītellect⁹ a sensu. siue nō depēdeat. nō minus hz illa ppō veritatē. nā angeli īferiores bñt doctrinā ⁊ disciplinā. qr docētur ⁊ addiscūt ab angelis supiorib⁹: ⁊ tñ nō ex p̄exñti cognitiōe sensitiua. ¶ Primū dubiū. oīs doctrīa ⁊ oīs disciplīa est ītellectiua ⁊ etiā fit ex p̄exñti cognitiōe. igit̄ frustra dicit intellectiua. Rñdet negādo omnē doctrinā vel disciplinā eē ītellectiuā. qr Arist. ī ꝓhemio methaphisice pōnit oīa aīalia esse prudētia q̄ bñt memoriā: ⁊ disciplinabilia q̄ bñt auditū. sed multa bruta habēt auditū. ergo multa bruta bñt disciplinā. que etiā ē doctrīa p quāto hec aīalia docent̄ ab alio agere aliqua ex assuefactiōe q̄ ex ppria natura nō agūt. Et licet oīs doctrīa ⁊ oīs disciplīa fiat ex p̄exñti cognitiōe: tamē subiunxit phūs ītellectiua ad excludēdū opinionē platonis dicētis q̄ oīs doctrīa vel disciplīa sensitiua bene fit ex p̄existēti cognitōe: sed nō oīs ītellectiua: asserēs omnē aīam ītellectiuā eē creatā ī pricipio mūdi vna cū omnib⁹ habitib⁹ practicis ⁊ speculabilib⁹ cū qb⁹ actuat corp⁹ ⁊ recedit ab illo. ita q̄ nō acqsiuit hos bītus ex p̄missis aut cōclusionib⁹ p̄cedentibus: sed oēs sil: ex qbus postea format disposito corpore p̄missas ⁊ ōclones. ¶ Scdm dubiū. ars demōstratiua est q̄dam doctrīa vel disciplīa. ⁊ nō fit ex p̄existēti cognitiōe. qr tunc d̄ arte demōstrādi seu de ipsa demōstratione haberet̄ scīa. qd̄ nō videt̄ verr. nā scīa acqrit̄ p demōstrationē. si ergo demōstratiōe ē scīa oz q̄ demōstratōe sit demōstratio. qd̄ ē īcōueniēs: qr pcederet̄ ī īfinitū. ¶ Prīa respōsio sumēs fundamētū Auicē. di. q̄ ī actib⁹ aīe nō ē īconueniēs pcedere ī īfinitū. quoniā si ītelligo me ītelligere: ītelligo illā ītellectionē p aliam ītellectionē. ⁊ istā iter p aliā: ⁊ sic ī īfinitū. ⁊ qr demōstrare: arguere: ⁊ syllogizare sunt actus rōnis. iō d̄ demōstratiōe habet̄ scīa p demōstrationē. ⁊ iter de ista d̄mōstratiōe habetur scīa p aliā demōstrationē: ⁊ sic in īfinitū. Sed hec rñsio stare nō pōt. qr īfinitū scdz q̄ īfinitū: ē ignotū. p° physi. ergo nō ōtigit ītellectū pcedere ī īfinitū: ⁊ p ōns aliqua ē d̄monstratio q̄ nō habet̄ p d̄mōstrationē: sicut ergo albedo nō al-

befit:nec motus mouetur.ita syllogism⁹ nõ syllogizat.nec ōmõstratio ōmõstrat. ¶ Scõa rñsio di.q̃ sicut faber vno martello facit aliũ martellũ:nõ tñ pceditur ī ifinitũ. ita de demõstratione habetur scia p demõstrationem:nõ tñ pcedi tur ī ifinitũ.qz demõstratio p quã habet scia de ōmõstratõe nõ ē illa demonstratio. ¶ Hec rñsio iterum defendi non põt.qz si faber p aliq̃ actionẽ fabricaret oẽm martellũ:non posset illam actionẽ agere cũ martello.qz tũc ille martellus ꝛcipsum efficeret.Cũ ergo ī hoc libro tradat ars de oī demõ stratiõe:nõ poterit hoc fieri p demõstrationẽ.qz tũc illa de mõstratio seipsaz demõstraret. ¶ Tertia respõsio ē Egidij di.q̃ ars demõstrãdi nõ habet p demõstrationẽ sed p regu las.ꝛ q̃ de demõstratiõe nõ habet scia sed solũ opinio vel modus sciẽdi.qz logica ingt ipse:nõ ē scia sed solũ opinio vel modus sciẽdi iuxta illud phi secũdo metha.di. vanũ ē sil q̃ rere sciam ꝛ modũ sciẽdi:itelligẽs p modũ sciẽdi logicã.naz cũ logica fit de actib⁹ rõnis applicabilib⁹ ad res:si logicus determinat de ipsis actib⁹ rõnis vel de his q̃ p huiusmodi actus ꝓstituũtur vt:pbat ō eis:passiões ōbitas p ōbita prici pia:dicit eē docẽs.ꝛ sic nõ demõstrat qz pcedit p coia ꝛ non aggenerat sciam sz modũ sciẽdi.Si aũt hꝰ actus rõis appli cat ad aliquas res ꝛ format syllogismũ de eis:vt q̃ oīs hõ ē aīal ꝛ nõ ecõuerso.vel aliqd̄ sile:dicit esse vtẽs ꝛ aggenerat opinionẽ. ¶ Ista respõsio ē mihi dubia.qz sicut par vel īpar ē demõstrabilis passio a mathematico de numero. ita verũ vel falsuz ē passio ōmõstrabilis a logico ō ppõne.ꝛ sicut me thaphisicus ꝓsiderat de ente reali.ita logic⁹ de ente rõnis. ergo sicut methaphisicus põt ōmõstrare aliquã passionẽ de ente reali.ita logic⁹ põt demõstrare de ente rõnis. ¶ Quar ta respõsio dicit:quã solã reputo eē sustinendã.q̃ ars demõ strãdi nõ acgrit p ōmõstrationẽ:sed p pcessus regulares.ta me de demõstratiõe habet scia nõ tanq̃ ō ꝓclone qz ōmon stratio nõ icit neq̃ demõstrat.sed ō demõstratiõe habet scia ꝛ demõstratio tanq̃ de subiecto. scz tanq̃ de eo de quo ōmõ strat aliqua passio. Dicit enī Aristo.scdo posterioꝛ.q̃ diffõ materialis ōmõstrat p formalẽ.Cõstat ãt q̃ demõstratio hz duplice diffonez.s.formale q̃ ē syllogismus faciẽs scire.ꝛ ma teriale q̃ ē ex primis veris īmediatis priozib⁹ notioribus ꝛ causis ꝓclonis:vt testat Linco.ergo diffõ material p forma lẽ de demõstratõe poterit demõstrari sic arguẽdo.oīs syllo gismus faciẽs scire ē ex primis veris īmediatis priozib⁹ no tiozibus ꝛ cãis ꝓclonis.sed oīs demõstratio ē syllogismus fa ciẽs scire.igit.Et lz primũ veꝝ ꝛ īmediatũ ꝛ hꝰ:sint cõia de mõstratiõi:tamẽ oratio cõposita ex oībus illis sex particulis ē ppria demõstratiõi iuxta doctrinã Aristo.scdo posteriozũ. di.q̃ aīal gressibile bipes:ē diffinitio ꝓuertibilis cũ hoīe.licz q̃libet pars ī plus se hẽat.sicut ergo nõ ē īconueniẽs eundez artificẽ edificare ꝛ docere edificare.ita nõ incõuenit logicũ demõstrare ꝛ docere demonstrare. Logicus ergo vt demon strat aggenerat sciam.vt aũt pbat:aggenerat opinionẽ.ꝛ vt docet aggenerat modũ sciẽdi.ex q̃bus sequit logicã eē scias ꝛ opinionẽ ꝛ modum sciendi licet diuersimode.

Adhãc festũ ē at hoc speculãtib⁹ ī oẽs. mathẽatice .n.scia p hũc modũ fiũt: ꝛ aliarũ vnaq̃q artiũ.

¶ Predictã ꝓclusiõez Aristo. pbat exemplariter tripliciter. Prio ex sciẽtys realib⁹ tã practicis q̃ speculatiuis.di. illd̄ eē manifestũ in mathematicis ꝛ ī vnaq̃q aliaꝝ artiũ.certũ.n. est q̃ geometria ꝛ arithmetica fiunt ex pexñti cognitione. nunq̃ enim demõstrabit geometra q̃ oīs triãgulus hz tres angulos.nec arithmetic⁹ q̃ oīs numer⁹ ē par vel impar nisi ex preexñti cognitione.ꝛ ita apparet ī alys sciẽtys ꝛ artibus īductiue. ¶ Notandũz primo q̃ ars dupl̃r capit .s.cõiter ꝛ ppe.ars.n.cõiter sũpta ē hitus recta rõe actiu⁹ vel factiuus. ꝛ sic quelibet scia speculatiua ē ars iuxta cõem modũ dicẽdi q̃ septem sũt artes liberales.ꝛ in phemio mathematice di cit phũs q̃ ars speculatiua ē magis scia q̃ practica. Ars aũt ppie dicta est hitus recta rõe factiu⁹.ꝛ sic distiguit a sciẽtia speculatiua iuxta intẽtionez Aristo.di.7.ethi.q̃ ars ē recta rõ factibiliũ.Dicit ergo phũs.ꝛ vnaquecq̃ aliaꝝ artiũ.ꝛ nõ dicit sciarum.ne aliqs crederet ppõnez illam solã eē veram in sciẽtys ꝛ nõ ī q̃buscũq̃ artib⁹. ¶ Scõo notandũ q̃ artiũ q̃dã sũt speculatiue tantũ.q̃dam practice tãtuz.quedã vero practice ꝛ speculatiue simul.Artes speculatiue tãtum sũt il le quaꝝ nullus est finis nisi scire.vt sciẽtie diuine naturales ꝛ mathe.ꝛ medie.Artes practice tãtũ sũt ille q̃ꝝ null⁹ ē finis nisi opari.vt ars domificãdi nauificãdi ꝛ alie ꝓsiles q̃ īdigẽt deliberatiõe.ac etiã ars suẽdi ꝛ texẽdi q̃ nõ egẽt ōliberatõe. Artes practice ꝛ speculatiue simul sũt quaꝝ finis est scire ꝛ opari.vt medicina ꝛ philosophia mozalis.ꝛ qz prĩcipali⁹ ītẽ dunt opari q̃z scir cũ ipsaꝝ scir fit pp opari:magis sũt dicẽde practice q̃z speculatiue.vnũquodq̃z enī magis denominat a fine vltimo q̃z ppinquo.ꝓstat autẽ oẽs has artes fieri ex pre exñti cognitione. ¶ Tertio notãdũ q̃ sciaꝝ speculatiuarum q̃dam fiũt p causã tantũ vt mathe.q̃dã p causã ꝛ effectũ vt diuine ꝛ naturales. Mathematicus enī nunq̃z pcedit nisi a cã ad effectum. naturalis aũt ꝛ diuin⁹ īdifferẽter pcedũt a cã ad effectũ.ꝛ ab effectu ad cãm.iõ ōmõstratiões mathemati ce sunt demõstratiões simpliciter aggenerãtes scias certis simas.demonstrationes aũt naturales ꝛ diuine sũt freq̃nter ōmõstrationes ex suppõne ñ aggenerãtes scias certissimas. ꝛ hocẽ qd̄ dicit ꝓmentator secũdo methaphisice.q̃ scientie mathe.sũt in ꝑmo gradu certitudinis:ꝛ naturales sequũtur eas.Quia ergo mathe.sunt certiores alys:ideo aristo. tantũ ō eis facit mẽtionẽ. ¶ Dubitat cũ logic⁹ pbet ꝑncipia aliaꝝ scias dicẽte phõ ꝑ thopicoꝝ.q̃ ad oũz methadoꝝ prĩcipia viã hz.ppter qd̄ pbat ꝓclusionẽ ꝑncipaliter intẽtam p alias scias.ñ enī vti debz logica alys scientys sed ecõtra. Rñdet q̃ logica nõ vtit alys sciẽtys tanq̃z regulantibus ipsam. qz ipa regl̃at oẽs alias scias docẽdo disputare arguere ꝛ respõ dere.sed vtit alys scientys tanq̃z iuuantibus eam conferen do similitudines ꝛ exempla q̃bus logicus suozum dictorum veritates manifestat.

¶ Similit autẽ ꝛ circa oratiões q̃ p sylogismos ꝛ q̃ p iductionez Utreqz.n.p pri⁹ nõ faciũt doctri nã.be qdẽ accipiẽtes tãq̃z a notis:ille vero ōmõ strantes vniuersale per id quod est manifestum singulare.

¶ Scõo arguit aristo.ad illaz ꝓclusionẽ ex sciẽtys sermotio nalibus ꝓbabiliter icidẽtib⁹ cuiusmodi sũt dyaletice. dupli ci enī via pbat suũ itentũ dyaletic⁹.s.p īductionẽ ꝛ p discur sũ accipiendo singularia ꝛ īferẽdo vniuersale.aut accipiẽdo ꝑmissas ꝛ īferẽdo ꝓclusionẽ:ꝓstat aũt quolibz istoꝝ modoꝝ omnem doctrinã ꝛ oẽm disciplinã eē ex ꝑexistẽti cognitõe. ¶ Notãdũ ꝑmo secũduz philosophũ ꝑ topicoꝝ q̃ quatuor sũt gẽa argumẽtoꝝ.s.īductio.syllogism⁹.enthimema.ꝛ exẽ plũ. Inductio ē pcessus ab oīb⁹ singularib⁹ alicui⁹ vniuersa lis ad illã vniuersalẽ.vt iste hõ est animal.ꝛ iste hõ ē animal. ꝛ sic de singulis.ergo oīs hõ est aīal.Syllogism⁹ est oratio in qua q̃busdã positis ꝛ ꝓcessis necesse ē aliud euenire p ea que posita sũt ꝛ ꝓcessa.ingt Aristo ꝑ prioꝝ. Enthimema ē pces sus ab vna ꝑmissa ad vnã ꝓclusionez.vt hõ currit .ergo aīal currit. Exẽplũ aũt est pcessus ab vno singulari aut plurib⁹ ad aliõ singulare.vt iste ignis calefacit te.ergo p idẽ iste ali⁹ ignis calefaciet te. Iste petens munitiones tyrannizauit et ille petens munitiones tyrannizauit.ergo p idem iste alius petẽs munitiões tyrrãnizabit.ꝛ quãto plura singularia capi imt tanto exemplum ē efficacius. ¶ Scõo notandũ q̃ hoꝝ argumentoꝝ duo sũt pfecta ꝛ ꝓpleta.s.īductio ꝛ syllogism⁹. ꝛ duo alia sũt īcõpleta ꝛ īperfecta.vt enthimema ꝛ exẽplũ.ꝛ qz rectũ ē iudex sui ꝛ obliq.ꝛ ꝓsiderãs vnũ oppositoꝝ habz ꝓsiderare altezꝝ:vt colligit de mẽte Aristo.ꝑ ꝛ secũdo ō aīa: iõ logic⁹ ꝓsiderãs īductionẽ ꝛ syllogismum ẽt ꝓsiderat enthi mema ꝛ exemplũ:ex quo perfectũ opponit īperfecto.ꝛ ꝓple tũ incõpleto .nihil tamẽ pbat per enthimema vel exẽpluz: sz solũ per īductionẽ ꝛ syllogismũ.qz cũ sit artifex subtilis ꝛ speculatiu⁹ ñ pcedit p rõnes grossas ꝛ vulgares sz p rões fir mas ꝛ efficaces:cuiusmõi sũt īductio ꝛ syllogism⁹ ppter quã

cām non facit Aristo. mentionem ī hac rōne nisi de īductōe ⁊ syllogismo. qbus tm̄ in suis pbationib⁹ vtit̄ logicus vl dyaleticus. ⁊stat autem q logicus nō inducit nec syllogizat nisi ex preexistenti cognitione.

¶ Similiter aūt ⁊ rhetorice persuadent. aut. n. p exemplum quod est īductio: aut per enthimema quod quidam est syllogism⁹.

¶ Tertio arguit ad idē philosoph⁹ ex sciētys sermocinalib⁹ tm̄ suadētib⁹ cuiusmodi sūt rethorice: nā rhetoric⁹ suadet p exēpla que sūt īductio. ⁊ p enthimemata que sunt vere syllogism⁹. Arguit enī sic. dionisius siracusan⁹ petens munitiōes tyrannizauit. ⁊ ali⁹ petens munitiones tyrannizauit. ergo p idem iste petēs munitiones tyrānizabit. Aut sic. iste vincit olimpiam. ergo debet coronari. hoꝝ argumentoꝝ primus ē exemplum: ⁊ secūdū enthimema. ex quib⁹ liquet rhetoricū pcedere semp ex preexistēti cognitiōe. ¶ Notādū q sicut logic⁹ versat̄ circa materiā subtilē ⁊ speculatiuam de actib⁹ rōnis. ita rhetoric⁹ circa materiā grossaz ⁊ moralē de actib⁹ humanis. ⁊ sicut logic⁹ disputat ītellectualiter p inductōes ⁊ syllogismos formādo vniuersalia q̄ ptinent ad ītellcm̄: ita rhetoric⁹ sensualiter tm̄ suadendo arguit p singularia ptinētia ad sēsū. Habet. n. suadēr vulgarib⁹. iō nō vtit̄ ītellectualib⁹ p̄ncipaliter: sed magis sensibilib⁹ que ī exemplo īueniūtur ⁊ in enthimemate. iō solum exēplariter ⁊ enthimematice suadēdo arguit. ¶ Sed dubitat̄. qz dicit aristo. q rhetoricus suadet p exēpla que sūt īductio: ⁊ enthimemata q̄ sūt vere syllogism⁹. ergo rhetoric⁹ pcedit īductiue ⁊ syllogistice: ⁊ ⁊ñter nō vident̄ cē quatuor genera argumētoꝝ: si exēplū ē īductio: ⁊ enthimema ē syllogism⁹. Prīa expositio ē themisty di. q duplex ē īductio. s. pfecta ⁊ diminuta. Inductio pfecta ē pcessus ab oīb⁹ singularib⁹ alicui⁹ vl is ad illā vl em. Inductio īpfecta ē illa que ē ab vno singulari vel a plurib⁹ ad aliud singulare. Etiā duplex ē syllogism⁹. s. complet⁹ ⁊ diminutus. Syllogism⁹ pfectus siue cōpletus est ille qui ⁊stat ex trib⁹ terminis ⁊ tribus ppōnibus. Syllogism⁹ īpfectus aut diminut⁹ est ille qui tm̄ ⁊stat ex duab⁹ ppositionib⁹ altera seruata in mēte. vt homo currit. ergo aīal currit. cui⁹ minor ppositio seruat̄ in mēte. s. omnis hō est aīal. que si explicaretur fieret completus syllogism⁹ ī tertio modo tertie figure. ¶ Dicēdus ergo fm themistiū q Arist. loqtur de īductione diminuta ⁊ sillogismo impfecto. ⁊ ⁊ñter q trāslatio falsa ē. qz nō debet dici enthimemata neqz exēpla ī numero plurali: sed enthimema ⁊ exēplū ī numero singulari. neqz dz dici vere sed qdā isto modo exemplū quod ē īductio ⁊ enthimema qd̄ ē qdam syllogismus. Scda expositio ē egidy di. q illa lra ē plāliter scribenda ⁊ non singulariter. qz licet vnū exēplum nō sit īductio tm̄ multa exēpla sūt vna īductio. s. vbi exemplariter accipiunt̄ oīa singularia alicui⁹ vl is. Nā ⁊ si hoc exēplū. dionisi⁹ petēs munitōes tyrānizauit. ergo iste petēs munitiōes tyrānizabit. n̄ sit īductio: tm̄ exēplū hoc cū alys ē vna īductio. s. iste petēs munitiōes tyrānizauit. ⁊ iste ali⁹ petens munitiōes tyrānizauit. ergo p idem hic petēs munitiones tyrānizabit: qz tūc habētur omnes singulares illi⁹ vl is. oīs petens munitiones tyrānizauit aut tyrānizabit. sil̄r vnū enthimema nō est syllogism⁹. sz multa enthimemata. vt sortes vicit olīpiā. ergo debet coronari. plato vicit agonem honorabilem. ergo debet coronari. ex quib⁹ formatur iste syllogism⁹. Quicūqz vicit agonē honorabilem debet coronari. sz qcunqz vicit olimpiā vicit agonem honorabilem. ergo qcūqz vicit olimpiā debet coronari. Tertia expō est, cōis dicēs q syllogismus capit̄ dupliciter scz large ⁊ stricte. Syllogismus large sūptus est ppositio ⁊stans ex trib⁹ ppositionibus in figura īplicite vl explicite. Syllogism⁹ stricte sūpt⁹ est oīo ⁊stās ex trib⁹ ppōnib⁹ explicite acceptis. Ita īductio dupl̄r sumit̄ large p omni pcessu ab vno vl a multis singularibus ad vl e vl ad illud vnū singlare. ⁊ stricte p pcessu solo ab oīb⁹ singularibus ad suum vl e. Dicit̄ ergo q aristo. nō capit ibi īductionē vel syllogismū stricte sz large. ¶ Parū expōnum p̄ma ē suspecta. qz negat translationē nouā. scda ē ambigua. qz licet omnia illa exēpla ⁊tineāt oīa singularia alicui⁹ vl is nō tm̄ sunt inductio. qz inductio nō ē solum acceptio singulariū. sed ē pcessus a singularib⁹ ad vl e. illa etiā enthimemata non sūt aliquis syllogismus licet aīcedāt ad syllogismus. Tertia aūt ē dubia. qz tūc lra falsa esset eo q nulla exempla sunt īductio. nec aliqua enthimemata sūt aliqs syllogism⁹. Quarta expositio q̄ sola tenēda ē dicit q duplex ē p̄dicatio. scz idemptica ⁊ causalis. Predicatio idēptica ē illa p quam denotat̄ idē esse qd̄ īportat̄ p subm ⁊ p̄dicatum: vt hō ē aīal. Predicatio causalis ē illa p quā denotatur subz eē cāz p̄dicati vel econtra eo modo quo loquit̄ aristo. in plogo de aīa dicens. q domus ē ligna ⁊ lapides. ⁊ q ira est accēsio sanguinis in corde. ⁊stat enī nullā istaꝝ esse verā in p̄dicatōe idēptica cum totum non sit sue partes. nec aliqua passio anime sit aliqua passio corpis. sed quelibet earum intelligēda est ī predicatione causali. s. domus ē ex lignis ⁊ lapidibus. ⁊ ira ē ex accensione sanguinis ī corde. ita in pposito nō sūt īntelligēde iste ppōnes ī p̄dicatōe idēptica sz causali: vt rhetorice suadent per exempla q̄ ē īductio. ⁊ p enthimemata q̄ est ve syllogism⁹. idest rethorice suadēt p exempla ex quib⁹ ē īductio. ⁊ p enthimemata ex qbus ē vere syllogism⁹. Positis. n. multis exēplis faciliter fit īductio. ⁊ assignatis plurib⁹ enthimematib⁹ leuiter fit syllogism⁹. vnde ex his duob⁹ enthimematib⁹: homo currit ergo aīal currit: ⁊ si aliquid est homo illud est aīal: fit iste syllogismus. homo currit: ⁊ omnis homo est animal. ergo animal currit.

¶ Dupliciter autem necessarium ē precognoscere. Alia nanqz quia sūt pri⁹ opiari necesse ē: alia vero quid ē quod dicitur ītelligere oz. Quedam aūt vtraqz: vt quoniaz omne quod ē aut affirmare aut negare verum ē quia ē. Triangulus autem quoniā hoc qd signat sz vnitatē vtraqz qd signat ⁊ qz ē nō enī sil̄iter horuz vnūquodqz manifestū nobis est.

Triangulus

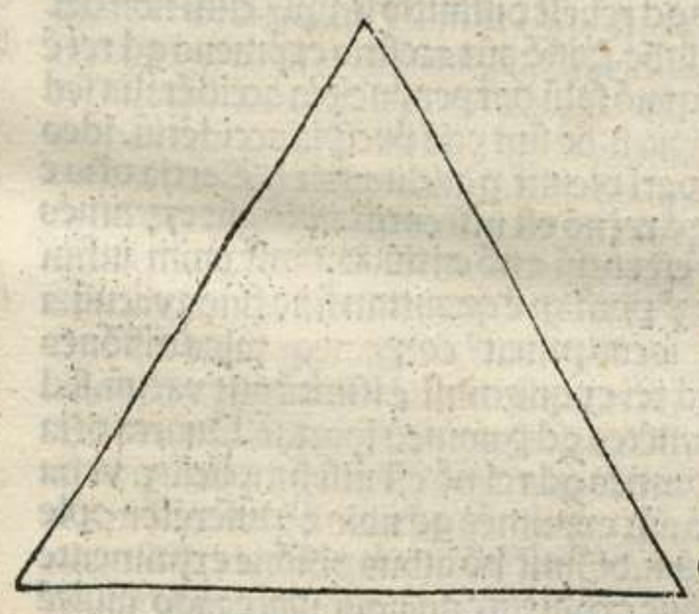

¶ Postq̄z philosophus ōclarauit q omnis doctrina ⁊ omnis disciplina intellectiua fit ex preexistenti cognitione: ⁊ñter declarat que est huiusmōi precognitio ponendo hāc ⁊clōnem que est scda huius prologi. Ante omnem demonstrationē necessariū ē precognoscere quid ē ⁊ qz ē. patet. qz ante oēm ōmonstrationē tria necessario occurrūt. s. dignitas passio ⁊ subm. De dignitate p̄cognoscitur qz ē. s. de quolibet dr̄ esse vl non esse. De passione videlicet de triangulo p̄cognoscitur quid ē. sed de subo vtputa ō vnitate precognoscit̄ quid ē ⁊ qz ē. ¶ Notandus primo q quatuor sūt genera syllogismorum. s. falsigraphus. enthimematicus. topicus ⁊ demōstratiuus. Syllogism⁹ falsigraphus aggenerat ignorantiā vel deceptionē. syllogism⁹ enthimematic⁹ aggenerat fidē. syllogism⁹ topicus aggenerat opinionē. ⁊ syllogismus demōstratiu⁹ aggenerat sciam qui syllogism⁹ dicitur demonstratio anteq̄z oportet tria precognoscere. s. dignitatem passionē ⁊ subiectum. Dignitas precognoscitur qz vera ē aut qz ita ē sicut per eam significat̄. Passio precognoscitur quid ē. qz precognoscitur quid per nomē passiōis importatur. Subiectum autē vtroqz modo. precognoscitur. n. qz est tale de quo aliquid ē demonstrabile. ⁊ precognoscitur quid ipsum ē. i. quid per nomē īportatur. ¶ Secūdo notan

dux.q̃ sicut ad oēm generationē q̃tuor cause necio ocurrūt
iuxta determinationē Aristo.2° phisi.s.agēs:materia: forma:
7 finis.7 non solum ocurrit agēs particulare sed etiā vniuer/
sale.qz homo generat hominē 7 sol. ita ad omnem demōstra
tionē simplr q̃tuor tales cause ocurrūt. Primo qdem agēs
tam vniuersale q̃ particulare. Agēs enī vniuersale ē digni/
tas que formaliter nō ingredit demōstrationem sed solū vtua/
liter. p̃misse autē sūt agēs particulare formalr ingrediētes
demonstrationē.dicit enim linco.p̄ posterioꝝ.q̃ noticia pre/
missaꝝ gignit noticiā oclusionis. secūdo ocurrit necessario
subiectū tanq̃ materia. tertio passio tanq̃ forma: quia cum
hō demōstratio sit syllogism°:necessario hz maiorē extremi/
tatē que ē passio:7 minorē que ē subm. quarto necessario cō/
currit finis.s.scire.qz demōstratio est ppter scire. vt dcm̄ est.
¶ Terttio notādū est ꝓz themistiū q̃ duplex ē diffō.s. expri
mens qd nois: 7 exprimēs quid rei. Diffinitio exprimēs qd
nominis est illa que refert nomē ī suū significatuz.diffinitio
aūt exp̄mens quid rei ē illa que refert nomē ad p̄cipia sui
significati. Puer enī habet diffinitōez panis 7 vini exprimē
tem qd nominis.qz scit qd noīe panis 7 vini īportat̄ per sola
accn̄tia illoꝝ nō ponēdo dr̄iaz īter accn̄tia 7 substātiā. sz nō
hz diffōnē exprimentē qd rei.qz nō cognoscit p̄ncipia panis
7 vini.nec cās extrīsecas eorundē. ¶ Quattuor ergo sūt dif/
ferētie īter has diffōnes.quaꝝ p̄ma est ista.nā diffinitio exp̄/
mens qd rei resoluit diffinitū in suas cās.nō āt diffinitio qd
nois. Scit enī puer q̃ hō est aliqd sic dispositū quātitatiue 7
qualitatiue quo ad figurā 7 organizatiōes. nō aūt scit q̃ est
rōnale aīal. Scōa dr̄ia ē.qz diffinitio exp̄mēs qd rei simplr
nō est nisi subārum dicente phō.7.metha. q̃ solius sube est
diffinitio. Diffō aūt exprimēs qd nois est īdifferēter subaꝝ 7
accn̄tiū.de° enī diffinit diffōne exp̄mēte qd nois sicut albuz
7 nigrū 7 cetera accn̄tia.7 qz suba est ens simplr.accidēs aūt
est ens ꝓm qd.qz nō est ens nisi qz entis.7.metha. iō diffini/
tio sube exprimens qd rei:est diffinitio simplr.cum non det̄
nisi p̄ncipia q̄ sūt sube. Diffō aūt accn̄tis exp̄mens qd rei ē
diffinitio ꝓm quid.qz nō solū dat̄ per p̄ncipia accidētalia sed
etiā subalia:cū p̄ncipia sube sint etiā p̄ncipia accidētiū. ideo
diffōnes accidētiū dari dicunt̄ p̄ additamēta. Tertia dr̄ia ē
qz diffō exprimēs qd rei nō est nisi entiū.diffō aūt exprimēs
qd nois īdifferēter est entiū 7 nō entiū. Diffinit̄ enim infini
tum a omentatore 3° phisi.q̃ ē quantum sine fine 7 vacuū.a
phō q̃rto phisi.q̃ ē locus priuat° corpe.neq̃ tales diffōnes
sunt exp̄mētes quid rei ex quo nihil ē īfinitū aut vacuū.sed
sunt diffōnes exprimētes qd p̄ nomen īportat̄. Quarta dr̄ia
est:qz diffinitio exprimēs qd rei:nō est nisi simpliciuz. vt ha
bet̄.7.metha. Diffō aūt exprimēs qd nois ē īdifferēter ople
xoꝝ 7 īcōplexoꝝ.nō.n.diffinit̄ hō albus diffōne exprimente
qd rei sed solū diffōne exp̄mente qd nois aggregādo inuicē
diffōnes hois 7 albi.sic ylias.i.tota historia troyana pōt diffi
niri ꝓm aristo.2° posteriorū. ¶ Dicēdū ergo q̃ cū aristo.di.
ad oēm demōstrationē necessario ocurrere p̄cognitionē qd
est subi 7 passionis nō loquit̄ de qd est.qō est diffō exprimēs
qd rei:sed solū de qd est exprimēte qd nois.talis.n.diffō pre
supponit̄ 7 alia īuestigat̄ vt sit mediū in demonstratione po
tissima ocludēs passionē de subo. ¶ Quarto notādū ꝓm ari
sto. ℔ q̃ duplex ē p̄cognitio qz ē.s. dignitatis 7 subi.7 duplex
est p̄cognitio qd est.s.subiecti 7 passionis ita q̃ dignitas p̄co/
gnoscit̄ qz est 7 nō qd est.passio precognoscit̄ quid est 7 non
quia ē.subiectū aūt precognoscit̄ vtroqz mō. ¶ Dignitas q/
dem nō p̄cognoscit̄ qd est.qz nō habet diffōnē aliquā cuz sit
de se notissima. Diffinitio aūt dat̄ cā īnotescendi.6.topicoꝝ.
7 licet oplexa īdistātia possint diffiniri diffōne exprimēte qd
nois. Cōplexa tamē distātia oplexione verbali nullo mō p̄nt
diffiniri.qz licet hō albus possit diffiniri:nō tamen homo est
albus:qz diffō non significat eē vel nō esse.p̄ posterioꝝ. 7 per
osequēs nec diffinitū. Item passio nō necessario p̄cognoscit̄
qz est.qz passio vt sic nō est illud de quo est aliqd demōstra/
bile.qz tūc quelz passio eēt demōstrabilis.7 sic esset p̄cedere
ī infinitum. Aut daret̄ demōratio circularis quā aristo.negat
p̄ posterioꝝ.nō etiā necessariū est p̄cognoscere passionem eē
qz in scientys īuentis 7 maxime in mathe.illud non oportet.
Geometra enī īueniens triāgulū hr̄e tres āgulos eq̃les duo/
bus rectis p āgulū extrīsecū equalētē duob° oppositis ñ p̄co
gnouit illā passionē eē.s.eq̃litas triū āgulorꝝ ad duos rectos.
Subiectū aūt p̄cognoscit̄ vtroqz modo. Primo p̄cognoscit̄
de subiecto qd ē.qz necessario dz sciri qd importatur nomīe
subi 7 passionis si dz fieri dem ōstratio. Scdo p̄cognoscit̄ qz
est:nō qdē q̃ illud sit vt dicit Egidius.qz si tale subiectū nul
lo modo eēt sed posset eē:de eo fieret demōstratio. nō etiam
q̃ sit ens vt dicit burleus.2.phisi.sumendo ens p eo cui non
repugnat existere.qz in scientys īuētis ex admiratiōe illō ne/
cessario p̄cognoscit̄ de passione.nūq̃.n.phi.demonstrare po
tuissent lunā eclipsari nisi p̄cognouissent eclipsiz eē aut posse
eē. Sed de subo p̄cognoscit̄ necessario qz ē scz q̃ ipm est tale
de quo aliqd est demr̄abile. ¶ Primū dubiū.vtruz iste p̄co
gnitōes habeāt ordinē sic q̃ p̄cognitio qz est p̄cedat p̄cogni/
tionē qd est aut ecōtra. ¶ Rndet̄ q̃ in scia hīta p īuentōez
p̄cognitio qz est p̄cedit p̄cognitionē qd est. qz hec acqrit̄ per
sensum quo stati percipimus rē esse.s.videndo solem vel lu
namvel aliqd aliud.postea aūt cogitam° qd ē.sed ī scia habi
ta p doctrinā ipm qd est p̄cedit qz est.p̄ enī scim° qd īportat̄
noīe hircocerui. deīde īquirimus vtrū illud sit. ¶ Scōz du
biū.ppter qd p̄cognitōes sunt due tm̄ ex quo qōnes sunt q̃t
tuor.vt habet̄.2.huius.vz.si est.qd est.qz est.7 ppter qd est.
¶ Dicēdū q̃ iō tm̄ sunt due p̄cognitōes.qz tantum duo sunt
circa que sunt oēs qōnes.s. subiectum 7 passio. Questiones
autem sunt q̃ttuor.qz circa subiectū sūt due īuicē nō reduci/
biles videlicet si ē.7 qd est. Quarū p̄ma querit de esse subie/
cti.scda aūt de quiditate eiusdē. Scito enī q̃ hō est:oñter in
uestigat̄ qd ē homo. Et circa passionē sunt due alie q̃stiones
q̃ꝝ vna querit de īherētia ipi° ad subm:que dicit̄ qz ē. 7 alia
q̃rit de causa inherētie illius que nominat̄ ppter quid. Sci
to enī q̃ homo est risibilis: īuestigatur osequenter cā ppter
quā hō est risibilis. Et iste qōnes iterū nō īuicē reducuntur.
Reducunt̄ tamē ad priores qōnes ꝓm aristo.2. posteriorū.
nam questio ppter qd reducit̄ ad questionem qd.quia idez
est qd 7 ppter quid.vt si queritur qd ē eclipsis lune. Respō
det̄ q̃ est p̄uatio luminis in luna obiectu terre. Et si iterum
q̃rit̄.ppter qd est eclipsis lune. Respōdet̄ ppter priuatiōez
luminis in luna obiectu terre. Questio aūt qz est:reducit̄ ad
ad q̃stionē si est.nam q̃rendo vtrū homo sit risibilis: querit̄
vtꝝ īherentia risibilitatis ad hominē sit. Constat aūt hāc eē
propositionem de secundo adiacente. circa quam versatur
questio si est. Ex quo ergo questiones sunt quattuor reduci/
biles in duas quarum questio si est:reducitur ad precogniti
onem quia est.7 questio propter quid est:reducitur ad preco
gnitionem quid est.ergo precognitiones sunt tantuz due.nō
tamen consimilē habitudinē habent ille due questiones ad
sua quesita:qualē habent precognitiōes ad sua precognita.
nam questio si est :querit de esse rei ꝓz actualem existentiā.
sed precognitio quia est:respicit tantū esse vt sibi non repu/
gnat existere. Questio autem qiud est: querit de quiditate
rei.s.de diffinitione exprimente quid rei.sed precognitio qd
est:solum notat diffinitionem exprimentem quid nominis
7c. ¶ Tertium dubium.propter quid philosophus nō facit
mentionem de premissis 7 de medio demonstrationis cum
ad demonstrationem eque necessario concurrant sicut sub/
iectum 7 passio. ¶ Respondetur q̃ aliud est precognoscere
ante demonstrationem 7 aliud ante conclusionem.quoniaz
ante demonstrationem solum precognoscuntur tria quo ad
quia est.7 quid est.videlicet dignitas passio 7 subiectum.sed
ante conclusionem precognoscitur quia est premissarum:nō
autem quid est.sicut nec dignitatum.quia complexa verba/
lia non possunt diffiniri. Medium autem demonstrationis
non precognoscitur aliquo istorum modorum. quia non est
necessarium de ipso aliquid demonstrari: nec ipsum aliquo
modo diffiniri. quia forte est diffinitio subiecti. licet igitur
medium possit interdum diffiniri aut de ipso aliquid demō
strari.quia aliquando est passio:non tamen est necessarium
hac precognoscere.non intendit ergo philosophus q̃ solum

sint tria precognita ante conclusionem sed ante demonstra/
tionem.antequ enim inuestigatum sit medium demonstrati
onis:⁊ consequenter antequ formate sint premisse :tã de sub
iecto quã de passione ⁊ dignitate habet precognitio. ¶ Quar
tum dubium.quare philosophus exẽplariter ponit vnitatem
p subo:⁊ triangulũ pro passione:cum non habeãt inuicem cõ
uenientiã nec ordinem.¶ Rndet tho.q̃ sicut locus est de
pma dignitate in metha.ita de p̃ subiecto in arithme.⁊ pma
passione in geometria.nõ tamẽ itelligendo vnitatẽ esse sub/
iectum trianguli.exempla ita ponimus nõ vt ita sit sz vt sen
tiant addiscẽtes.Egidius ãt dicit q̃ lz quadratum supficies
circulus ⁊ triãgulus sint ppie ĩ quãtitate ꝯtinua.tñ trãsum
ptiue reperiunt ĩ q̃ntitate discreta:sic q̃ ẽ dare numer q̃dra
tus supficialẽ circularẽ ⁊ triãgularẽ. Numer q̃dratus ẽ ille
q̃ resultat ex ductu numeri ĩ equalem.vt q̃tuor q̃ resultat ex
ductu binary in binariũ. Numer supficialis ẽ ille q̃ resultat
ex ductu numeror ĩequaliũ ĩuicem:vt senari q̃ resultat ex
ductu binary ĩ trinariũ ⁊ ecõuerso. Numer circularis ẽ ille
q̃ resultat ex ductu alicui numeri in seipm semp reddentis
idẽ vt.z5.qui ꝯstat ex ductu q̃nary in seipz. q̃ ĩcipit p q̃nq̃z ⁊
terminat per q̃nq̃z. Numerus aut triãgularis est ille qui ĩci
pit ab vnitate ꝓgrediẽs ad modum triãguli seu latitudinis
vniformiter difformis.vt numerus cui principiũ est vnitas
sup quã ponunt due alie vnitates: ⁊ iterũ sup illas vnitates
tres alie. Intẽdebat igitur arist. inq̃t egidius.q̃ triãgulus.i.
numer triangularis est passio vnitatis:ex quo vnitas est oĩs
numerus in potẽtia ꝓz boeciũ in musica. Sed q̃ multis nõ
placẽt expositiones iste cum pbs nõ ita dissute exemplificet
in alys ponẽdo subiñ vni scie ⁊ passionẽ alteri.nec vnq̃z ali/
bi apparuerit q̃ p triãgulũ intelligat numerũ triangularez.
Ideo est dicẽdũ q̃ p triangulum ĩtellexit pmã passionẽ geo
metrie:⁊ p vnitatẽ primũ subm de quo aliq̃d demõstrat. nã
primũ subm geometrie recipiẽs demrationẽ:nõ est linea ab
solute.sed vt ẽ vna ⁊ determinata.neq̃z pma passio est trian
gulus absolute: sz triãgulus vt est equilaterus.Unde prima
ꝯclo Euclidis ẽ.Sup datã lineã ꝯtigit triangulũ equilateri
collocare.¶ Cõtra pdcã arguit.⁊ p.qõ q̃d ẽ ⁊ q̃ est nõ sunt
pcognitões.q̃ sunt qõnes z posteriorꝫ.ꝯstat aũt q̃ qõ nõ est
pcognitio q̃ qõ dubitat nõ pcognoscitur.Maxime aũt põt
argui de ipo q̃d ẽ.q̃ nõ sit pcognitio.nã tũc maxime scit ali/
q̃d cũ habet suũ q̃d est.p aristo. z posteriorũ. si igit de sub/
iecto vel de passione pcognoscit q̃d ẽ.ergo õ quolibet eorꝫ hr
pfecta scia simplr añ demrationẽ.ꝯns est falsũ.q̃ oĩs cogni/
tio precedens demonstrationẽ subiecti vel passionis ẽ iper/
fecta ⁊ diminuta.¶ z arguit.qõ q̃d ẽ ⁊ q̃ est non sunt tãtũ
due precognitiones sed plres. q̃ tot sunt precognitiões quot
sunt pcognita.sed plura duob sũt pcognita.ergo.pz ꝯña cuz
minori.q̃ tria sunt pcognita. videlicet dignitas subiectuz ⁊
passio.maior aũt colligit de itentõe aristo.z de aĩa.di.q̃ po
tẽtie distinguunt p actus:⁊ act per obiecta. ergo ⁊c. ¶ Ter
tio arguit q̃ iste pcognitiões nõ sint necessarie ĩ q̃libet scia.
q̃ vt habet ex vbis philosophi.Omnis doctrina ⁊ oĩs disci/
plina intellectiua ex preexistenti cognitione fit.ergo loquit
solũ de scia que hr addiscẽdo p doctrinã ⁊ nõ p iuẽtionẽ ita
q̃ ĩ scientys iuẽtis nõ reqrit pcognitio q̃d est.sed statim co/
gnitis rebus per sensum q̃ sũt pcedit intellectus ad demon
strationez iuẽta cã. ¶ Quarto arguit q̃ de passione nõ pco/
gnoscit quid ẽ.nã sicut se res hz ad esse ita se hz ad cognosci.
z metha.sz accñtis esse est inesse.7.metha.ergo nõ cognosci
tur accidẽs nisi vt ĩest suo subiecto.sed passio est accidẽs.er/
go non cognoscitur passio nisi vt inest subiecto.talis autem
cognitio nõ ẽ precognitio:sed per demrationẽ acqritur.ergo
de passiõe nõ precognoscitur quid est. ¶ Ad pmuz ꝯcedo q̃
q̃d ẽ ⁊ quia ẽ sunt precognitiones:⁊ quia ẽ ⁊ quid ẽ nõ sũt p/
cognitiões.neq̃z cõtradicũt ista sed sunt duo subcõtraria.il/
la enim que sũt precognitiones nõ sũt questiones. neq̃z illa
que sũt questiões sũt precognitiões.Et cum arguitur de ipo
quid ẽ q̃ nõ sit precognitio.q̃ vnũqõq̃z maxie scit cũ habet
suũ qõ quid ẽ.Dicendũ q̃ aristo.intelligit ibi de quid ẽ:exp/
mente q̃d rei.hic autez loquitur de quid ẽ exprimente quid
nominis:quod nõ facit scire sed solum ẽ diminuta precogni/
tio.¶ Ad z rndet egidius q̃ q̃d est subiecti:⁊ quid est pas/
sionis sũt tantuz vna precognitio.quia pueri nõ distinguentes
inter substãtiã ⁊ accñsẽt nõ distinguũt iter q̃d ẽ subi ⁊ q̃d ẽ
passionis.⁊ ꝯñter dicit q̃ quia est subiecti ⁊ q̃a est dignitatis
nõ sunt due pcognitiones.sz tantuz vna.quia sicut intellect
cognoscit dignitatẽ absq̃z discursu ita sine discursu cognoscit
subiectũ.¶ Sz ista debiliter soluũt difficultatẽ:q̃ licet pue
ri non distiguãt iter subãz ⁊ accñs:tamẽ accñs ⁊ subã diffe/
runt.italicet nõ distinguãt iter quid ẽ subiecti ⁊ passionis.ta
men differunt illa duo quid est.cognoscẽs enĩ puer hominez
⁊ albũ habet cõceptum quo distiguit hominez ab equo.⁊ cõ/
ceptum quo distinguit album a nigro.non etiam tollitur q̃n
precognitio dignitatis ⁊ precognitio subiecti sint plures non
obstante q̃ habeantur modo consimili.quia consimiliter co
gnoscitur homo ⁊ equus ⁊ albedo ⁊ nigredo. ⁊ tamen cogni/
tio hominis non est cognitio equi.nec cognitio albedinis est
cognitio nigredinis.¶ Dicendũ igit q̃ pcognitiões possunt
cõsiderari generice.specifice.⁊ numeraliter. quia oĩa distin/
cta differũt genere spẽ vel numero.quãto methaphisice. Si
precognitiones sumũtur ꝓm genus.i.ĩ sua maxima cõmuni/
tate sic non sunt nisi due pcognitões.s.q̃d est.⁊ q̃ ẽ. Si consi
derant specifice.s.per respectuz ad precognita in cõmuni:sic
sunt q̃ttuor.s.q̃d est subiecti:⁊ q̃d est passionis.⁊ quia est sub/
iecti ⁊ quia est dignitatis. quia licet precognita non sint nisi
tria. vnum tamen eorum dupliciter sumitur. scilicet subie/
ctum. Si autem sumuntur precognitiones numeraliter sic
possunt esse infinite.scilicet istius subiecti ⁊ illius. istius pas/
sionis ⁊ illius:⁊ sic in infinitum. Aristote. autez loquitur hic
de precognitionib in genere ⁊ nõ in specie vel numeraliter
eo modo quo dicit in phisicis: principia rerum naturalium
esse tria ⁊ causas quattuor. ¶ Ad 3 dicitur q̃ ille precogni/
tiones sunt ita necessarie in scientys inuentis sicut in acqui/
sitis per doctrinam. Nam themistius exponẽs illud.scilicet
omnis doctrina ⁊ omnis disciplina intellectiua ex preexistẽ
ti fit cognitione:ait hoc veritatem habere etiam in his que
homo cogitat apud semet ipsum.statim enim habita noticia
quia est de rebus:format intellectus conceptus mẽtales ex/
primentes quid nominis earuz. Est tamen differentia inter
quid est ⁊ quia est in scientys habitis per doctrinam ⁊ per i/
uentionem.quia in scientys habitis per doctrinam quid est
⁊ quia est sunt precognitões eorum que dicũtur.sed ĩ sciẽtys
habitis per iuentiõem quid est ⁊ quia est sunt precognitiões
eorum que sẽtiũtur. Nõ ergo ĩtellexit Aristo.per doctrinam
⁊ disciplinam solum scientiam habitam per sermonem sed
etiam iuẽtam per sẽsum.nam talis sciẽtia nõ dicitur doctri/
na quia sit ab alio sed quia est a seipso virtute ĩtellectus agẽ
tis.aut quia per illam quis alterum docere potest.¶ Ad q̃r
tum respõdetur. q̃ nõ quãdocũq̃z cognoscitur accidens co/
gnoscitur ipsum inesse subiecto suo.quia puer cognoscit acci
dẽs cognoscẽdo album vel nigrum.dulce vel amarum.⁊ ta/
mẽ nõ cognoscit ipm ĩesse subiecto suo. Et cũ dr.sicut res se
habet ad esse ita ad cognosci:verum est quo ad naturam:sed
nõ quo ad nos.nec etiam qñcũq̃z cognoscit accidẽs ĩesse suo
subiecto:talis cognitio habet per demõstrationem.q̃ philo
sophi anteq̃z iuenirent causam eclipsis:⁊ anteq̃z demonstra/
rent ĩherentiam illius ad lunam per interpositionem terre:
cognouerũt lunam eclipsari:ĩtelligentes eclipsim ĩesse lune
tanq̃z accidens ex quo viderũt eam aliquãdo eclipsari ⁊ ali/
quando ñ.ideo admirantes:⁊ ex admiratione in causam pro
cedentes inceperunt phylosophari inquit Aristot. in prohe/
mio methaphisice.

¶ Est autẽ cognoscere alia quidẽ prius cognoscẽ
tem: quorũdaz aũt simul accipe noticiã vt q̃cũq̃z
contingũt eẽ subvniuersalib quorꝫ habent cogni
tionem Quod enim oĩs triãgulus habet tres an
gulos duob rectis eq̃les presciuit.Quod vero

Triangulus in semicirculo

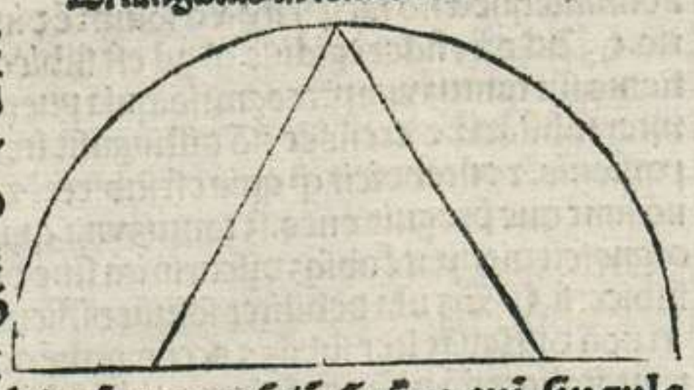

hic qui est i se micirculo triãgulus sit sil' iducés cognouit. Quorundaz i hoc mó disciplina é ⁊ nó p mediũ vltimũ cognoscit: q̃cũq3 eni singulariũ ꝯtingũt esse ⁊ nó de subiecto aliquo.

¶ Postq̃ philosophus determinauit de p̃cognitionib⁹ subiecti ⁊ passionis ex qb⁹ cõstat cõclusio cui⁹ sciẽtia q̃rit determinãdo de precognitione dignitatis per quam est illa cõclo ꝓbanda tanq̃ per mediũ extrinsecũ virtuale ⁊ cõmune. Cõsequenter agit de precognitiõibus premissaꝝ p quas est ꝓbãda ꝛclo tanq̃ per principia propria ⁊ ĩtrĩseca ponẽdo hãc cõclusionem q̃ est tertia hui⁹ prologi. nõ in qualibet demõstratione p̃misse equalr p̃cognoscunt. ꝓbat. aliq̃ est õmõstratio cui⁹ maior est ꝑ̃us nota tpe ꝛclone. ⁊ minor est simul nota cũ ꝛclone. ergo. pz ꝛña. ⁊ antecedens declarat faciẽdo istũ syllogismũ. oĩs triangulus habz tres angulos eq̃les duob⁹ rectis. sed hic q est in semicirculo est triangulus. ergo hic qui est in semicirculo habet tres angulos eq̃les duobus rectis. hui⁹ demõstrationis maior dudũ est tibi nota dato q ante hoc fuerit tibi demonstrata. ꝛclusio autẽ est nũc tibi p̃mo nota vna cũ minori supposito q nũc p̃mo videas triangulũ hunc semicirculi descriptũ in pariete. vel in puluere. qñ ergo minor cõtinet sub maiori ⁊ bene scis illã sic ꝛtineri sic q vltimũ. idest minor extremitas nõ habet mediũ per qõ possit ꝓbari contingit illã minorẽ nõ prius notam eẽ tempore ꝛclusione: sed statim ĩducés cognouit. i. ĩferés ꝛclusionem singularez ex illa minori singulari adiũcta illi vniuersali in eodem instanti cognoscit tam minorem q̃ conclusionem: sic q cognitio minoris non precedit tempore cognitionem ꝛclusionis. ¶ Notandum primo q duplex est noticia. s. distincta ⁊ ꝛfusa. Noticia distincta est illa qua aliqd cognoscit ꝑm quod hꝯ. vt noticia q̃ cognoscit sor. per ꝛceptũ propriũ. Noticia confusa est illa q̃ aliquid cognoscitur non ꝑm q hꝯ. vt noticia q̃ cognoscit sortes per ꝛceptũ hominis vel animalis. ⁊ hoc est qõ dicit philosophus z° priorum. q possuz scire in vniuersali ⁊ ignorare in pticulari. vt q omnis mula est sterilis ignorãdo hãc sterilem demonstrando illam que est in vtero. Dato igitur q sciam hanc. omnis mula est sterilis. potest concedi q sciam hanc mulam esse sterilem nõ quidem in particulari sed in vniuersali. non distincte sed ꝛfuse. Ideo sciendo q omnis triãgulus habet tres angulos equales duob⁹ rectis. scio hũc qui est in semicirculo habere tres angulos equales duobus rectis non qdem noticia distincta sed confusa. ⁊ sic non ꝑ̃us tempore habetur noticia illius maioris q̃ illius cõclusiõis. sed Aristo. loqtur de noticia distincta aggenerante scientiaz in particulari. Ex qbus sequit q stat aliquam vniuersalem esse notam q̃libet sua singulari existente ignota. loquẽdo de noticia perfecta ⁊ distincta. quia possum scire omnem mulam esse sterilem ⁊ ignorare hanc esse sterilem quacũq̃ õmõstrata. sicut etiam est possibile aliquam vniuersalem esse necessariam: ⁊ quamlibet suam singularem esse contingentez. ⁊ econtra alicuius vniuersalis quamlibet singlarem esse necessariam: ⁊ vniuersalem esse cõtingentem. stat etiam aliquã vniuersalem esse impossibilem q̃libet sua singulari existẽte possibili. ⁊ econtra alicui⁹ vniuersalis quamlibet singularez esse impossibilem vniuersali existente necessaria vt patet ex logica. non enim vniuersalis conuertitur cum suis singularibus. ¶ Scõo notandũ q duplex est priozitas. s. temporis ⁊ nature. Priozitas temporis est illa q̃ aliqd aliõ precedit duratione successiua eo modo quo pater ꝑor est filio. ⁊ dispositio accidentalis est prior forma substantiali genita in materia. Priozitas nature est illa q̃ aliqd est causa alteri⁹ vel presupponit ab illo. ⁊ sic subiectũ est pri⁹ sua ꝓpria passione tãq̃ cã illi⁹. ⁊ pũctus est prior linea nõ tanq̃ cã cuz nõ sit cã linee sed tanq̃ presuppositũ ab ea cũ sit principiũ linee. Proportionabiliter duplex é simultas. s. tpis ⁊ nature. Simultas tpis é illa q̃ aliqd non p̃cedit aliud duratiõe successiua nec ecõtra. ⁊ sic subm̃ ⁊ sua ꝓpria passio sũt sil' ⁊ generaliter q̃libet cã cõuertibilis cum suo effectu. Simultas nature é illa q̃ aliqd nõ est causa alteri⁹ nec illi p̃supponit ⁊ inuicem cõuertunt tam ꝓz ĩtellectũ q̃ ꝓz eẽ. vt duplũ ⁊ dimidiũ ⁊ generalr oĩa correlatiua. d. pho ĩ p̃dicamẽtis. q relatiua sũt sil' natura: ⁊ oñr ad cõuertentiã sic q posita se ponũt: ⁊ pempta se perimunt. ⁊ si q diffinite nouit vnũ correlatiuoꝝ diffinite nouit ⁊ reliquũ. vult ergo phylosophus q maior prius tempore cognoscatur q̃ conclusio. ⁊ minor simul tempore. ⁊ qz cognitio minoris é cã cognitionis conclusionis. ideo noticia minoris prior é noticia cõclusionis priozitate nature. ¶ Tertio notãdũ q duplex est demõstratio. scilicet vlis ⁊ particularis. demõstratio vniuersalis fit ex terminis cõuertibilib⁹. demõstratio aũt p particularis fit ex terminis nõ ꝛuertibilibus quoꝝ vnus est ĩferior ad aliũ. iuxta doctrinã Aristo. p̃ hui⁹. In demõstratione vli minor nõ est sil' nota cum ꝛclone simultate temporis. ĩmo vlr ipsa est ꝑ̃us nota nõ solũ cõclusione tpe ꝓz etiã maiori ꝓpõne. Si enĩ demõstrat oẽm hoĩez eẽ disciplinabilẽ per animal rõnale: ꝑ̃us tpe notũ é oẽz hominem esse animal rationale q̃ oẽm hominem esse disciplinabilez: ⁊ q̃ omne animal rõnale esse disciplinabile. similr pri⁹ tpe notũ est triãgulum habere angulũ extrinsecũ equalentem duob⁹ oppositis ĩtrĩsecis: q̃ triãgulũ hr̃e tres ãgulos eq̃les duob⁹ rectis: ⁊ q̃ oẽz figurã rectilineã hñtẽ ãgulũ extrĩsecũ equalẽtẽ duobus oppositis ĩtrĩsecis habere tres angulos eq̃les duob⁹ rectis. In demõstratione aũt particulari est possibile minorez premissam esse simul notã cum cõclusione simultate temporis ꝓm q philosoph⁹ exemplariter docuit de triangulo in semicirculo. ¶ Quarto est notandum q duplex est demonstratio particularis. scilicet habens minorez mediataz ⁊ habens minorem immediatam. Demonstratio particularis habens minorem mediatam est illa cuius minor mediuz habet per quod potest probari. vt omne corpus est mobile. animal est corpus. ergo animal est mobile. Demonstratio autem particularis habens minorem immediatam est illa cuius minor nõ habet medium per quod possit ꝓbari siue illud sit per se notum ad sensum vt exemplificatum est de triangulo singulari descripto in pariete. siue sit per se notum ad intellectuz. vt si minor exempli Aristote. esset ista. equilaterus seu ysocheles est triangulus cui intellectus statim assentit: presupposito q sciat quid importat nomine terminorum. Dico igitur q si minor talis demonstrationis particularis fuerit mediata: illa non simul cognoscitur cum conclusione sed prius tẽpore cõclone. nõ tamẽ est necessariũ q pri⁹ cognoscatur q̃ maior priozitate tpis. sicut cõtigit de mĩori demõstrationis vlis. Si autem talis minor fuerit immediata potest cognosci simul tpe cũ cõclusiõe. nõ tamẽ hoc ẽ necessariuz. qz talis minor dudũ potuit fuisse ĩ mẽte añ formatiõem demõstrationis ideo nõ dicit Aristo. q sit necessarium talẽ minorem simul cognoscere cum cõclusione sed q contingit. Ad hoc ergo q talis minor simul cognoscatur cum cõclusione requiritur secundum phylosophum q contineatur sub maiori ⁊ q sciatur eam sic contineri. ⁊ q sit propositio immediata. quia vbi deficeret aliqua istarum conditionum non simnl cognosceretur cum conclusione. ¶ Contra predicta arguitur. ⁊ primo q non stat aliquam vniuersalem esse notaz qualibet sua singulari existẽte ignota. quia cõtingeret tunc duo cõtradictoria opinari esse simul vera. Nam tu opinaris istam esse veram. omnis mula est sterilis. ⁊ quelibet singularis eius est tibi ignota: ergo stat te opinari suum cõtradictorium scilicet hãc mulã nõ eẽ sterilẽ. ⁊ cũ hec mula sit aliqua mula. ergo tu opinaris aliquã mulã nõ eẽ sterilẽ ⁊c. ¶ Scõo arguit q necessario pri⁹ cognoscit mĩor q̃ cõclo ꝑ̃oritate tpis. qz ñ prius cognoscitur cõclusio q̃ illa sit. sed necessario post minorem posteriozitate temporis ipsa est. ergo. patet consequentia cũ minori inductiue. nam tam in voce. quam in scripto minor

precedit tempore ipsam ꝛclusionem. ergo per idem ⁊ in mente. pz ꝛnia dato q̃ q̃s addiscat legendo vel audiẽdo. ¶ Tertio arguit q̃ non semp maior p̃us p̃oritate tpis cognoscit q̃z ꝛclo. qr fiat syllogism⁹ iste. hic q̃ est in semicircu o est triãgulus. ⁊ oĩs triãgulus hz tres angulos eq̃les duob⁹ rectis. ergo q̃ est in semicirculo hz tres angulos eq̃les duobus rectis. certũ est q̃ minorẽ dudũ cognouisti. ergo apposita sibi illa maiori statim cognoscit ꝛclo. ⁊ ex ista demr̃atiõe habet q̃ aliq̃ est demr̃atio particularis cui⁹ minor nõ ꝛtinet sub maiori sz magis ecõtra ex quo illa singularis ꝛtinet sub illa vniuersali. ¶ Quarto arguit q̃ noticia ꝛclonis p̃cedit tpe noticiã p̃missarꝝ. qr dictũ ẽ supra q̃ de subiecto ⁊ passione ante demõstrationẽ oportet p̃cognoscere qd est ⁊ qr est. sz ⁊ subiecto ex passione ĩtegrat ꝛclo ergo ante demonstrationẽ p̃cognoscit ꝛclo. ¶ Ad p̃m dr negãdo istã ꝛnia. z tu opinaris istã mulã nõ eẽ sterilẽ. ⁊ ista mula est aliq̃ mula. ergo tu opinaris aliq̃z mulã nõ eẽ sterilẽ. qr ex modali de sensu cõposito cũ vna de ĩesse nõ seqtur modalis de sensu cõposito. sicut non seqtur. tu scis hoc eẽ hoiez. ⁊ hoc est aliqd albũ. ergo tu scis aliqd albũ esse hoiez. sz mediũ dz esse tale. tu scis q̃ hoc est albũ: ⁊ ita in p̃ori hec debuit eẽ minor. tu scis q̃ hec mula est aliq̃ mula qd repugnat p̃missis. s. q̃ tu opineris oẽz mulã esse sterilẽ: ⁊ tu opineris istã mulã non esse sterilẽ. ¶ Ad z⁹ negat minor. qr lz in voce vel in scripto formãdo syllogismũ nẽcio p̃misse p̃cedãt ꝛclonem tpe nõ tñ in mẽte. qr in voce vel in scripto talia necessario fiũt cũ motu ⁊ resistẽtia. ergo regrit successio tpalis. in mẽte aũt ĩtellect⁹ est agẽs naturale absq̃ motu ⁊ resistẽtia. ideo hñs debitũ ĩstrumẽtũ agẽdi subito ĩducit effectũ. sicut. n. corp⁹ luminosũ mediante luce subito ĩducit lumẽ in mediũ sufficiẽter dispositũ: ⁊ agẽs naturale subito ĩducit formã substãtialẽ si materia fuerit sufficiẽter disposita q̃titatiue ⁊ q̃litatiue. ita ĩtellect⁹ hñs p̃missas debite applicatas subito ĩducit ꝛclonez sicut etiã subito format ꝛceptũ specificũ hñs diffinitionẽ. Legẽs ergo vel audiẽs ambas p̃missas non successiue in mẽte format ꝛclonẽ. sed in eodẽ ĩstãti quo p̃mo est formata minor in mẽte est ꝛcepta ꝛclo. ¶ Ad tertiũ rñdet q̃ statim formata illa in voce vel in scripto hic qui est in semicirculo hz tres angulos eq̃les. ĩtellect⁹ format vnã ꝛsimilẽ quã nõ facit maiorẽ sz minorẽ applicãdo eã vl̃i quã dudũ pri⁹ hũit. ¶ Et si arguit q̃ saltẽ in voce vel in scripto habet ĩtentũ qr maior cognoscit sil'cũ ꝛclone ⁊ minor pri⁹ tpe. ¶ Dicẽdũ q̃ p̃oristice semp p̃ma p̃missa vocat maior ⁊ scda minor. sz posterioristice illud nõ est verꝝ nisi q̃libet p̃missarꝝ sit vl̃is aut q̃libet singularis. nã in syllogismo pticulari semp vl̃is dr maior vbicũq̃z ponat. ⁊ alia p̃missa nõ vl̃is dr minor. q̃re est manifestũ illud nõ seq q̃ alicui⁹ demr̃atiõis pticularis minor nõ ꝛtineat sub maiori aut ecõtra. ¶ Ad q̃rtũ rñdet q̃ noticia ꝛclonis q̃ est qdã ĩtelligere ꝛclonẽ bñ p̃cedit demr̃ationẽ. sed noticia ꝛclonis q̃ est scire ꝛclonẽ necessario seqtur demr̃ationẽ eo mõ quo effect⁹ seqtur cãz. vñ ante demõstrationẽ nõ est ꝓpꝛie ꝛclo sz q̃stio seu dubitabilis ꝓpõ q̃ gdẽ per demõstrationẽ fit ꝛclo. phs ergo nõ loqtur de noticia q̃ est ĩtelligere rẽ. sz de noticia q̃ est scire ⁊ pfecte cognoscere. ¶ Ex p̃dictis seqtur p̃mo q̃ si p̃misse fuerĩt ĩ mẽte absq̃z ordine ⁊ debita applicatiõe ĩuicẽ nõ oz cognoscere ꝛclonem ambab⁹ p̃missis pfecte cognitis. qr noticia ꝛclonis acqrit p demr̃ationẽ. non aũt fit demr̃atio nisi p̃misse debitũ ordinẽ habeãt ĩuicẽ ac applicationẽ relatiuã ad ꝛclonẽ demr̃atõis. ¶ Scdo seqtur q̃ si p̃misse ĩuicẽ cõparentur: noticia vni⁹ p̃ot p̃cedere tpe noticiã alteri⁹ ⁊ ecõtra. nã in demr̃atiõe vl̃i noticia minoris p̃cedit tpe noticiã maioris. ⁊ in demr̃atiõe particulari ꝛtigit ecõtra q̃ noticia maioris p̃cedit noticiã minoris. ¶ Tertio seqtur q̃ si p̃misse cõparent absolute ad ꝛclonẽ semp pri⁹ tpe cognoscit maior q̃z ꝛclo. ⁊ aliqñ minor sz nõ semper. vt patuit in demõstratione particulari cuius minor est ĩmediata ⁊ per se nota. ¶ Quarto seqtur q̃ si premisse cõparãtur respectiue ad ꝛclusionẽ in ratione causalitatis: maior semper prius tempore cognoscit q̃z cõclusio. minor vero semp simul cũ ꝛclusione. qr noticia maioris nõ est causa noticie ꝛclusionis nisi ratione noticie minoris sicut nõ est causa ꝛclusionis nisi rõne causalitatis minoris. Si enim q̃rit ꝓpter qd homo est disciplinabilis. Respõdet qr est aĩal rõnale. ⁊ ꝓpter qd triãgulus habet tres angulos eq̃les duob⁹ rectis. qr est figura rectilinea habẽs angulũ extrĩsecũ equalẽ rem duob⁹ oppositis ĩtrĩsecis cõtinue. respõdetur per minorem ⁊ nõ per maiorem ⁊c.

¶ Ante quã aũt sint ĩducere: aut syllogismũ accipere quodã quidẽ modo fortasse dicendũ ẽ scire: mõ autẽ alio nõ. quid enĩ nesciuit si ẽ simpliciter: hoc quodã modo sciuit: vt q̃ duos rectos habet simpliciter. sz manifestum ẽ quidẽ q̃ sic quidem scit simpliciter aut nõ scit. Si vero nõ: menonis ambiguitas ꝛtigit: aut. n. nihil discet: aut q̃ nouit.

¶ Postq̃z Aristo. determinauit de precognitiõe dignitatis et premissarꝝ. ꝛsequenter determinat de p̃cognitiõe cõclusionis ponẽdo hãc cõclusionẽ que est q̃rta huius prologi. Ante oẽm ĩductionẽ vel demõstrationẽ cõclusio est aliquo mõ scita: ⁊ aliquo mõ nõ est scita. ꝓbat. omne qd̃ est scituz fm qd ⁊ nõ est scitũ simpliciter: aliquo mõ est scitum ⁊ aliquo mõ nõ est scitũ. sed cõclusio ante ĩductionẽ vel demõstrationes est scita sz qd ⁊ nõ est simpliciter scita. ergo ⁊c. patet cõsequẽtia ⁊ antecedẽs ꝓbat. nã dato opposito antecedẽtis seqtur ambiguitas menonis. s. vnius libri quẽ plato sic nominauit nomine cuiusdã sui discipuli. s. q̃ nõ ꝛtingit aliquid scire omnino. aut q̃ nõ cõtingit scire de nouo sed tñ reminisci. Et q̃ illud sequat arguit querẽdo vtrũ cõclusio ante ĩductionẽ vel demõstrationẽ sciat fm quid vel simpliciter vel nullo mõ. si primũ: habet ĩtentũ. si scdz: ergo per ĩductionẽ vel demõstrationẽ illa nõ scit de nouo. qd̃ erat vnũ de icõueniẽtib⁹ ĩducẽdis. si tertiũ: ergo nõ cõtingit illã sciri: ⁊ cõsequẽter nec aliq̃z aliã. ⁊ sic habet alterꝝ icõueniẽs. scilicet q̃ nõ cõtigit aliquid scire. sed illã cõsequẽtiã ego ꝓbo. cõclusio ante ĩductionẽ vel demõstrationẽ nullo mõ scit. ergo nõ cõtingit eam sciri: qr si nullo mõ scit. ergo nõ potẽtialiter scit. ergo nihil est in potẽtia ad illã cõclusionẽ. ⁊ p̃ cõsequẽs nihil p̃ot moueri ad illã. pz ꝛnia qr mot⁹ est act⁹ ĩ potẽtia fm q̃ ĩ potẽtia tertio phisicorꝝ. ¶ Notãdũ primo q̃ de mõ sciẽdi fuerũt quattuor opiniones. Prima fuit eracliti quã tangit phus. quarto methaphi. di. q̃ ꝓpter variationẽ ⁊ ꝛtinuũ fluxũ rerꝝ nõ ꝛtigit aliqd scire. sicut nec dñz capere fluũ fugitiuũ ignotũ. Hui⁹ etiã opinionis fuit socrates ⁊ plurimi eũ secuti sunt achademici. Arguebat. n. sic socrates. nihil hui⁹ mũdi iferioris ꝛtigit scire ꝓpter ꝛtinuã variabilitatẽ rerꝝ. qr scia est de ĩpossibilib⁹ alr̃ se hr̃e. nec aliqd mũdi supioris ꝓpter magnã distãtiã. sicut neqz scim⁹ ea q̃ fiũt in ciuitate remotissima a nobis. ergo nõ ꝛtigit aliqd scire. pz ꝛnia. qr de nullo habet scia nisi de ente. oẽ aũt ens ptinet ad mũdũ superiorẽ vel iferiorẽ. ¶ Secũda opi. fuit platonis di. q̃ bñ ꝛtigit aliqd scire sz nõ de nouo: ⁊ q̃ nostrũ scire est solũz reminisci. Imaginabat. n. plato vt asserit ꝛmẽtator tertio de aĩa. oĩuz rerꝝ spẽs ꝛcreari ĩ aĩa. sz ꝓpter vnionẽ ad corp⁹ ĩpedit a suis opatiõib⁹ q̃s postmodũ successiue exercet fm successiuã dispõnez corporis factã a sensibilib⁹ p ĩpressionẽ formarꝝ sensatarꝝ eo mõ quo aer successiue illuminat p depurationẽ dẽsitatis fcãz a calido. Vñ sicut dixit Anaxagoras de reb⁹ naturalib⁹: q̃ nõ ꝛtigit aliqd generari simplr sz solũ nouiter apparere ponẽs formas latitare ĩ materia q̃ per agẽs naturale extrahunt de tenebris ad lucẽ. ita plato de reb⁹ ĩtentiõalib⁹ q̃ nõ ꝛtigit aliqd sciri de nouo sz solũ reminisci ponẽs formas speculatiuas latitare in ĩtellectu ⁊ per agẽs sensibile remouẽs: ꝓhibẽs de potẽtia ad actũ reduci. ¶ Tertia opinio fuit Auicẽ. vt habet nono sue methaphisice. asserẽtis aliqd sciri de nouo nõ p receptionẽ a sensibilib⁹: sed a datore formarꝝ quẽ ponebat esse decimam ĩtelligẽtiam. s. mouẽtem orbẽ lune. credidit enim ĩtellectuz agẽtem esse quãdam ĩtelligẽtiam separatã habẽtem ĩfluere oẽs formas in hec inferiora. agentia autem naturalia solum

disponere materiam. sic ex parte intellectus possibilis pone bat sensum ⁊ sensibilia nõ facere nisi ad disponẽz itellectus possibilis vt ꝑuertat̃ ad agẽtẽ ex cui⁹ ꝑuersione ad ipz ĩflue bãtur spẽs ĩtelligibiles: sic ꝙ scia ⁊ oĩs habit⁹ ĩtellect⁹ depẽ debãt effectiue ab hac sola ĩtelligẽtia lz dispositiue ⁊ tanq̃z a cã sine qua nõ depẽderẽt a sensib⁹ ⁊ sensibilibus. ¶ Quarta opi. fuit Aristo. mediãtis ĩter istos ⁊ statuẽtis sciam in nobis eẽ ꝓtra eraclitũ ⁊ socratẽ. ⁊ illã de nouo generari contra pla tonẽ. nõ qdẽ ab agẽte in materiali tm̃ ꝛ̃ Auicẽ. sed ĩmediate ab ipis spẽb⁹ exm̃tib⁹ in fantasia defluxis a sensibilib⁹: iuxta illud tertio de aĩa. necesse est ĩtelligentẽ fantasmata specula ri. ⁊ ĩ libro de sensu ⁊ sensa. nihil est in ĩtellectu qn ꝑus fuerit in sensu: ita ꝙ sicut successiue mutat̃ sensus ita intellectus. ⁊ ꝓm̃ter sicut spẽs in sensibilis potentialr̃ est ĩ sensu anteq̃z per sensibile generet̃: ita spẽs ĩtelligibilis est potẽtialr̃ in ĩtelle ctu anteq̃z p ĩtelligibile ꝓducat̃. alr̃ nunq̃z ĩtellect⁹ moueret̃ ad illã spẽz. ⁊ ꝓm̃ter scia est in ĩtellectu potẽtialr̃ anteq̃z fiat. cũ ergo ꝛcl̃o fiat ex spẽb⁹ ĩtelligibilib⁹. ⁊ sit illa q̃ simplr̃ scit̃ post dem̃rationẽ vel ĩductionẽ: ꝛz ꝙ añ oẽz discursum sit no ta ꝓm qd. s. in potẽtia. ⁊ nõ sit nota simplr̃ videlicet in actu. ¶ Scdo notãdũ iuxta ꝛmentatoris determinationẽ tertio de aĩa. ꝙ sicut se hz materia ꝑma in genere formaꝝ natura liũ: ita ĩtellect⁹ human⁹ in genere formaꝝ speculatiuarum. sic ꝙ quẽadmodũ materia est ĩpura potẽtia nullã de se hns formã naturalẽ: sed quãlibet talẽ recipit ab agente naturali tanq̃z pfectionẽ suã: dicẽte phO ꝑmo phisi. ꝙ materia appetit formã sicut turpe bonũ ⁊ femina marẽ. Ita ĩtellect⁹ huma nus ꝓm phm 3° de aĩa est sicut tabula rasa in q̃ nihil est depi ctũ. s. in pura potẽtia nullã de se hns formã speculatiuã: sz q̃z libet talẽ recipit ab agẽte ĩtelligibili vtute ĩtellect⁹ agẽtis tã q̃z pfectionẽ suã ꝑmã ad quã naturalr̃ ĩclinat̃: sicut graue de orsũ ⁊ leue sursũ. iuxta illud ĩ ꝓlogo methaphice. Oẽs hoĩes nã scire desiderãt. ¶ Ex isto notabili sequitur ꝑ ꝙ sicut mã duplr̃ ꝓparat̃ ad formã naturalẽ. s. negatiue p remotionẽ for me discõueniẽtis. ⁊ positiue p ĩductionẽ forme ꝛueniẽtis: ita ĩtellect⁹ human⁹ ꝓparat̃ ad formã ĩtentionalẽ negatiue per subtractionẽ forme discõueniẽtis q̃ est ignorãtia dispõnis. ⁊ positiue p ĩductionẽ forme ꝛueniẽtis q̃ est habit⁹ scientific⁹. nõ tm̃ est semp necia talis mutatio de forma ignorãtie dispõ nis ad formã scie. sicut nõ semp mouet̃ mã a forma in formã sed aliqñ a pura ꝑuatõe ad formã. Sicut ĩ illuminatiõe me dy a tenebra ad lumẽ. ita ĩtellect⁹ aliqñ mouet̃ ab ignorãtia negatiõis ad habitũ siue pfectiõis. ¶ Scdo sequitur ꝙ sicut dispõ q̃ materia mouet̃ ad formã est trãsmutatio. ita dispõ q̃ ĩtellect⁹ mouet̃ ad scĩaz est argumẽtatio. ita ꝙ sicut mã suc cessiue p trãsmutationẽ acqrit for mã. ita ĩtellect⁹ successiue p discursũ ⁊ argumẽtationẽ acqrit scĩaz nõ ꝙ scia acqrat̃ suc cessiue p partẽ post partẽ: sed bñ discursus ad illã. dicẽte phO 7. phisi. ꝙ ad sciam nõ est mot⁹. subito ergo acqrit̃ scia ꝓm se ⁊ qdlibet sui. sicut forma minimi naturalis ꝓm ꝛmẽtatorẽ. 5. phisi. iuxta sñiam phi dicẽtis ibidẽ ꝙ ad subãz nõ est motus. ¶ Tertio seqtur ꝙ sicut trãsmutatio q̃ ĩmediate ĩducit̃ for ma subãlis in materia est generatio. ⁊ trãsmutatio q̃ ĩmedia te inducit̃ forma accñtalis in materia est alteratio. ita argu mẽtatio q̃ ĩmediate ĩducit̃ ꝛcl̃o essentialr̃ scita est dem̃ratio vel syllogizatio. ⁊ argumentatio qua ĩmediate format̃ ꝛcl̃o accñtalr̃ scita vocat̃ ĩductio. Cõclusio. n. dem̃ratiõis est eẽn tialis ꝛcl̃o ⁊ eẽntialr̃ scita. qz ĩtellect⁹ illi statim assentit ba bitis ꝑmissis q̃ sũt cause illi⁹ p se. Cõclusio aũt ĩductionis est accñtalis ꝛcl̃o ⁊ accñtalr̃ scita. qz nõ necio ĩtellect⁹ illi assen tit habitis oĩb⁹ singularib⁹. neq̃z sua singularia sũt p se cause illi⁹ vlis ꝛcluse sz solus ĩtellectus. ea tm̃ singularia necio req rũtur solũ tanq̃z cã sine q̃ nõ. Et de his duob⁹ modis argue di facit Aristo. mẽtionẽ di. anteq̃z sit ĩducere aut syllogismũ accipere. ¶ Quarto seqtur. ꝙ sicut forma ante generationẽ aliquo mõ est ĩ materia ⁊ aliquo mõ non. est aũt ꝓm qd. s. po tẽtialr̃ in materia: nõ aũt simplr̃. Ita ꝛcl̃o anteq̃z ĩducat̃ vel demõstret̃ est aliquo mõ scita in ĩtellectu. s. in potentia ⁊ ꝓm qd. ⁊ aliquo mõ nõ scita videlicet simplr̃ ⁊ in actu. Nisi enim materia prima haberet potentiam respectiuam ad formam generãdã nunq̃z recipet eã. ꝓpterea corrupta forma nõ põt recipe amplr̃ illã. qz potẽtia respectiua corrũpebat̃ in aduẽ tu illi⁹ forme p cõmẽtatorẽ ꝑmo phisi. Ita ĩtellect⁹ human⁹ nunq̃z posset scĩaz recipere nisi haberet potẽtiam respectiuã ad ꝛcl̃onẽ ĩducendã vel demõstrandã.

¶ Nõ eni sicut quidã argumẽtantur soluere dicẽ dum est. Nunquid sciuisti omnẽ dualitatez: qm̃ est par aut non dicẽte aũt attulerũt quãdam dua litatem quam nõ opinatus est esse.

¶ Aristo. hic ponit motiuuz platonis quo arguebat nihil sciri de nouo: sz ꝙ oẽ qd̃ scit̃ ꝑus sciebat̃: qd̃ qdẽ motiuũ conabã tur qdã dissoluere. Arguebat. n. sic plato. si ꝛtigit aliquid de nouo sciri maxime videt̃ istã dualitatẽ esse parẽ demr̃ando numeꝝ duoꝝ denarioꝝ quos ꝛtinue habui abscõsos in ma nu mea: ex cui⁹ aptione nũc ꝑmo fcã videns eos eẽ duos de narios: ⁊ ꝓm̃ter ꝛcedis te nunc ꝑmo scire illã dualitatẽ eẽ pa rẽ. ¶ Sz ꝛtra arguit̃ inqt plato. qz ꝑus sciuisti oẽz dualitatẽ eẽ parẽ. sz hec dualitas fuit aliqua dualitas. ergo ꝑus sciuisti hãc dualitatẽ eẽ parẽ. Siue ergo hec latẽtia ꝓueniat ex pte sensus tenẽdo dualitatẽ abscõsã. aut ex pte ĩtellect⁹ ignorãdo qntã partẽ numeri denary parẽ esse: semp arguebat plato ꝙ ꝑus sciuisti hanc dualitatẽ esse parẽ: p hoc ꝙ ꝑus sciuisti oẽz dualitatẽ esse parẽ. Et idem arguebat de ꝓsenti ꝛcesso ꝙ tu hãc vel illã dualitatẽ ignores eẽ parẽ formãdo ꝛsimilẽ ꝓnaz. tu scis oẽz dualitatẽ eẽ parẽ. sz hec dualitas est aliq̃ dualitas q̃cũq̃z dualitate signata. ergo tu scis hãc dualitatẽ esse parẽ. ¶ Notãdũ ꝑmo ꝓm egidiũ ꝙ istud argumẽtũ peccat p fal laciã accñtis. sicut istud. tu cognoscis corĩscũ ⁊ corĩsc⁹ est ve niẽs. ergo cognoscis veniẽtẽ. qz accidit corĩsco ꝙ sit veniens inq̃ztũ est cognit⁹ a te. Ita si tu scis oẽz dualitatẽ eẽ parẽ non oportet ꝙ hãc dualitatẽ scias eẽ parẽ: licet illa sit aliq̃ duali tas demr̃ando dualitatẽ abscõsã in manu mea. nã dualitati inq̃ztuz scit̃ a te ꝙ sit par accidit ei: ⁊ extraneũ est ab ea ꝙ sit abscõsa in manu. ¶ Ista ñsio nõ cõplete satisfacit. ꝑmo qz plato arguebat in terminis ꝛplexis. ⁊ iste in terminis ĩcõple xis. secũdo qz arguebat distributiue. ⁊ iste non distributiue. tertio qz arguebat a superiori ad suũ ĩferius eiusdẽ ꝓdicamẽ ti. ⁊ iste a termino ꝓdicamẽti substãtie ad terminũ ꝓdicamẽ ti q̃litatis vel alterius predicamẽti accidẽtis. quarto. qz licet dualitati accidat ĩquantũ est cognita a te ꝙ sit abscõsa in ma nu mea. nõ tamẽ omni dualitati accidit ĩquantũ est cognita a te hec dualitas cognita a te. vnde plato absolute absq̃z con notatione aliqua arguebat sic. tu scis omnẽ dualitatẽ esse pa rem. sed hec est dualitas quacũq̃z demonstrata. ergo tu scis hãc dualitatẽ esse parem. ac si argueret̃. tu cognoscis omnez hominẽ. sed hic est homo. ergo tu cognoscis hunc hominem. ¶ Dicendũ igit̃ ꝙ ꝛsequentia nõ valet: ⁊ ꝙ potius est falla cia ꝛsequẽtis q̃z accidẽtis. qz arguitur a superiori distributo affirmatiue ad suũ ĩferius sine debito medio. sicut nõ sequi tur. tu scis omnẽ ꝓpositionẽ esse verã vel falsam. sed hec est propositio. ergo tu scis hãc propositionẽ esse verã vel falsaz. Dato enim ꝙ de hac propositione nõ ꝛsideres actu vel habi tu antecedẽs est vez ⁊ ꝛsequẽs falsum. sed minor debuit eẽ ista. tu scis hãc esse ꝓpositionẽ. ⁊ in argumẽto pla. tu scis hãc esse dualitatẽ. sed illud est falsũ. Ex modali enim de sensu cõ posito cũ vna de ĩesse: nõ seqtur ꝛclusio de sensu cõposito nec diuiso. ⁊ ꝛcessa illa ꝛsequẽtia. tu cognoscis oẽm hominẽ. iste est homo. ergo cognoscis hũc hoĩem: nõ ꝓpter hoc esset ꝛce dẽda ꝓnã pla. qz hic arguit̃ in terminis simplicibus. ibi aũt in compositis. ¶ Secũdo notãdũ ꝙ pla. ad ponendũ nihil sciri de nouo multuz mouebat̃ ex eo ꝙ si alicui imperito in geometria ꝓponerent̃ principia geometrica ipse ꝛcederet ea ⁊ sic deducẽdo ex principys ꝛcl̃ones semper ille ꝛcederet eas qd̃ nõ esset nisi sciret eas: ergo vel nihil addiscit vel solũ que iam nouit. ¶ Propter quod sciendũ ꝙ ad principia non est ratio: vt dicitur. 6° ethicoꝝ. neq̃z ĩdigemus studio ad cogno scendũ principia. sed ad cognoscẽdũ ea sufficit lumẽ ĩtellect⁹

agētis.sunt.n.principia per se nota.⁊ statim ea ꝓbamus audita.stati.n.assentimus illis cū offerūtur lumini ītellectus agētis.Scitis.n.significatiōibus terminorꝫ.vt scito qd īportat noīe toti⁹:⁊ qd noīe partis: statiz ꝓcedimus p lumē ītellect⁹ agētis nobis īditū q̃ omne totū est maius sua pte.dr.n.ꝑmo posteriorꝫ.q̃ statim principys assentimus cū terminos cognoscimus. Impitus igit statim assentit principys notis terminis. ⁊ cuicūqz ꝓclusiōi sequenti de necessitate ex illis formalr.nōtū pp hoc scit oēs ꝓclones geometrie.qz ille nō ꝓtinent nisi virtualiter in principys primis.formalr aūt ꝓtinentur ī suis ꝑmissis qb⁹ ītellect⁹ nō statim assentit notis pricipys.sz illas ꝑmissas oz cognoscere p demrationē si fuerit mediate.si aūt īmediate oz venire in noticiā illarꝫ p īductionē vel diuisionē iuxta doctrinā Arist.scdo posteriorꝫ. Cōstat aūt q̃ īpitus nō hz nālr modū demrandi diuidēdi īducēdi ⁊ diffiniēdi:sz necessario īdiget moueri ab alio p doctrinā:aut a seipso p īuentionē.hec aūt fit laboze ⁊ studio.⁊ p ꝓns scia non īest nobis a natura:sed ex actibus ⁊ operationibus.ideo sicut contingit aliquid scire:ita contingit aliquid sciri de nouo.

¶ Soluūt.n.nō dicētes cognoscere oēz dualitatē parē eē sz cōz scīūt q̃ dualitas sit: ⁊ etiā scīūt cuius vere demōstrationez habent ⁊ cuius acceperūt. Acceperūt aūt non de omni cuius vtiqz sciunt q̃ triangulus aut numerus sit:sed simplr de omni numero ⁊ triangulo.

¶ Ad rōnē platonis dixerūt qdā negādo illā:tu scis oēz dualitatē eē parē ꝑpter argumentū fcīn:ꝓcedētes q̃ tu scis oēz dualitatē eē parē quā scis eē dualitatem.Cōtra quos arguit Aristo.duplr.⁊ primo ex parte ꝓclonis sic.Talr ꝓclo scit q̃lr p demrationē acqrit.sz per demōstrationē acqrit ꝓclo simplr ⁊ nō fm qd.q̃ ꝓclusio simplr scit ⁊ nō fz qd.⁊ per ꝓns illa ꝓclo.oīs dualitas est par:simplr scit sicut simplr demōstrat. pz ꝓna.⁊ mior demrat īductīe.nā p demrationē geometricā simplr demrat ista.oīs triāgul⁹ hz tres āgulos eq̃les duob⁹ rectl:⁊ nō d̄ aliquo sic ⁊ d̄ aliquo nō.silr p d̄mrationē arismetricā demrat:q̃ oīs numer⁹ ē parvl īpar:nō de aliquo numero tm:sz de quolibet simplr.ergo per idē cū demōstrat paritas de dualitate non demonstratur tantū de aliqua dualitate.sed de qualibet indifferenter.

¶ Hecqz.n. vna ꝑpō accipit hmōi qd̄ quā tu nosti numerum aut qua tu nosti lineam rectam sed de omni.

Linea recta

¶ Scdo arguit phs ex pte ꝑmissarꝫ sic.Talr ꝑpō scit q̃lr ex ꝑmissis demōstrat.sz ex ꝑmissis demōstrat simpliciter ⁊ de omni ⁊ nō de aliquo tm.ergo ⁊c.pz ꝓna cum maiori.⁊ minor declarat.nā cū aliqd demōstrat de numero nō accipit tm in ꝑmissis numer⁹ quē nosti:sz oīs numer⁹ simplr.⁊ cū demonstrat aliqd de linea recta:nō assumit tm in ꝑmissis linea quā nosti eē rectā:sz oīs linea simplr.ergo pariformiter cū demōstrat paritas de dualitate nō accipit in ꝑmissis tm dualitas quā noscis esse dualitatē sed oīs dualitas simplr.

¶ Sed nihil opinor prohibet qm̄ est qd̄ addiscat sic scire. Est aūt sic ignorare. Incōueniēs autē nō est si scit quodāmodo q̃ addiscit. Sed si hoc modo vt inquantum addiscit ⁊ scit.

¶ Ideo ad rōnē platonis ꝓcedit phs q̃ tu aliquo modo scis hāc dualitatē esse parē in casu illo q̃ illa dualitas sit abscōsa .d.q̃ nō īcōuenit aliquē discere id qd̄ scit.qz illud nō simplr scit sed solū fm qd ⁊ in potētia.nō.n.eodē mō scit ⁊ addiscit. Est enim sciēs in potētia aliq̃z ꝑpōnē quā postea addiscit in actu.⁊ hec rō fundat supra ꝓclonē principalr ītentā.q̃ ꝓclo ante demōstrationē vel īductionē aliquo mō est scita:⁊ aliquo mō est ignorata.nō igit addiscit eodē mō quo erat scita. sz addiscit qz erat simplr ignorata. Ideo similitudo eracliti de suo fugitiuo nō ꝓuincit:qz ille nullo mō cognoscit a dño suo si enim cognosceret in potētia īdubie aliqn̄ īueniret.

¶ Notandum primo q̃ rerꝫ quedam habent esse in seipsis:quedā in suis causis:⁊ quedā solū apud ītellectū:vt chimera ⁊ hircocerunus. ea que sunt in seipsis habēt eē simplr ⁊ ī actu. ea q̃ sunt in suis causis habēt eē fm qd ⁊ in potētia.ea vero q̃ habēt eē solū ī mēte nō hnt eē in actu :nec ī potētia:nec simplr nec fm qd. Ad ea igit q̃ hnt eē in actu simplr non est motus. nec ad ea q̃ nō hnt eē in potētia:qz mot⁹ est exit⁹ de potētia ad actū fz ꝓmētatorē tertio phisi.ergo solū ad ea q̃ hnt eē in potētia est mot⁹:qz mot⁹ est via seu mediū īter actū ⁊ potentiā:vt testat ꝓmētator ibidē.sicut ergo materia nō mouetur ad illud qd̄ nullo mō est.qz agēs nō extrahit formas de potētia materie nisi ille sint in materia fz ꝓmētatorē.iz.metha. ita ītellectus nō mouet ad aliqd qd̄ nullo mō est:⁊ per cōsequens si aliquid addiscit illud aliquo mō ꝑfuit in ītellectu ⁊ aliquo mō fuit scituz.s.in potētia ⁊ fm quid.

¶ Secūdo notandū q̃ sicut dat duplex materia de intētione auerrois in de substātia orbis.s.materia in qua nō est potētia ad formā: vt materia celi.⁊ materia in qua est potētia ad formā:vt materia horꝫ īferiorꝫ:ita possumus dare duplicē formā cognitiuā per ītellectū.quarꝫ vna est actus materie superiorꝫ:⁊ hec nō est in potētia ad aliquā ꝓclusionē scibilē. cuiusmodi sunt intelligētie abstracte qz habēt species ītelligibiles īnatas vel ꝓcretas.iuxta illud in libro de causis.Omnis ītelligentia est plena formis.⁊ alia est actus materie īferiorꝫ que est in potētia ad ꝓclusionē scibilē.cuiusmodi sūt anime humane que de se nullā speciē intelligibilē habēt.sed mouētur ad illā per sensibilia extrīseca virtute luminis ītellectus agētis.Sicut ergo principia virtualiter ꝓtinētur in lumine ītellectus agentis.ita ꝓclusiones virtualiter sunt in pricipys.qz sicut per lumē ītellectus agētis pricipys assentimus:sic per pricipia mediāte hoc lumine ꝓclusiones cognoscimus.Sciēdo igit pricipia aliquo mō scimus ꝓclusiones:non simplr ⁊ in actu:sed quodāmodo ⁊ ī potētia.⁊ per ꝓsequēs anteq̃z sit īducere:aut accipere syllogismū ꝓclusio quodāmodo scit.s. fm quid ⁊ in potētia tantū:⁊ quodāmodo ignorat.s.simpliciter ⁊ in actu.

¶ Dubitat cum quattuor sint genera argumentorꝫ per Aristo.ī thopicis.⁊ hic.s.īductio.syllogismus.enthimema.⁊ exēplū.propter quid philosophus nō facit mentionē nisi de īductione ⁊ syllogismo.

¶ Respōdet q̃ horꝫ generꝫ argumētorꝫ duo probāt scilicet īductio ⁊ syllogismus:⁊ duo suadēt.s.enthimema ⁊ exemplū.argumēta ꝑbantia sunt de iure logici. ⁊ suadētia de iure rhetorici.Cū ergo Aristo.hic se habeat nō vt rhetoricus sed vt logicus:ideo de his duobus soluz facit mentionē.Deinde exemplū reducitur ad inductionez.⁊ enthimema ad syllogismū vt patuit.ideo loquēdo de īductione ⁊ syllogismo īplicite mētionē facit de enthimemate ⁊ exēplo.⁊ qz ordine nature ītellectus prius format īductionē q̃z syllogismū.ideo ordine nature ꝓclusio īducta est prius nota tā actu q̃z potentia:q̃z ꝓclusio syllogizata.ꝑpterea premittit phs inductionem syllogismo di. Anteq̃z aūt sit inducere aut accipere syllogismum ⁊c.

¶ Scire autē opinamur simplr vnūqd̄qz sed non sophistico mō qd̄ est scdz accidēs.cū causam arbitramur cognoscere ꝑpter quā res est ⁊ qm̄ illius est causa.⁊ nō est ꝓtigere hoc alr se hz̄e.

¶ Cōpleto plogo in quo Aristo.applicauit ītellectū agētem ītellectui possibili ad generationē sciētie:ꝓsequēter exequtur de intento dans modū ⁊ viā in hoc libro posteriorꝫ.p demrationē sciaz acqrēdi: ad quā ītellectus hoīs naturalr īclinat. Et diuidit totalis liber in duos partiales quorꝫ ꝑmus docet ex qb⁹ ⁊ ex q̃libus fit demōstratio.secūdus administrat potētiā demrandi per ītētionē medy demratiui ibi.qōnes sūt eq̃les numero.Prim⁹ liber diuidit in q̃ttuor tractat⁹.quorꝫ ꝑmus manifestat ex qb⁹ est formalr demratio.scōs ex qbus est virtualr demratio:ibi.dico aūt pricipia.terti⁹ in q̃ figura ē demratio ibi.figurarꝫ aūt.q̃rt⁹ ꝑpter qd est demōstratio: ibi.certior autem scientia.Unde cum sint due diffinitiones

demõstratiõis.s.ex ꝑmis veris ⁊ ĩmediatis ꝑoꝛib⁹ notioꝛib⁹ ⁊ causis ꝛcl'onis:ac etiã syllogism⁹ faciẽs scire. Duo ꝑmi tractat⁹ ptinẽt ad ꝑmã diffinitionẽ in q̃ fit mẽtio de ĩgrediẽtib⁹ demr̃ationẽ formal'r ⁊ virtual'r. duo aũt sequẽtes ptinent ad aliã diffinitionẽ in q̃ exꝑmit̃ demr̃ationẽ esse ꝑ syllogismũ ⁊ ꝓpter scire tanq̃ꝫ ꝓp finẽ demr̃atõis. Primꝰ tractat⁹ diuidit̃ in q̃ttuoꝛ capl'a. in quoꝝ ꝓ ĩuestigat̃ qd est demr̃atio. in 2° ex qb⁹ fit demr̃atio: ibi. veꝝ qdẽ igit̃. in 3° ex q̃lib⁹ fit demr̃atio: ibi. qm̃ aũt ĩpoſe. in q̃rto ex quib⁹ ⁊ ex q̃lib⁹ nõ fit demr̃atio: ibi. si ergo demr̃atiua est scia. Primũ capl'z diuidit̃ in q̃ttuoꝛ ptes iuxta q̃ttuoꝛ diffõnes q̃s Arist. exꝑmit q̃ꝫ due sũt diffinitões scire: ⁊ alie due sũt diffõnes demr̃ationis: ibi. dicimus aũt scire. Quãtũ ad ꝑmũ dicit pb̃us q̃ scire simpl'r nõ sophisticũ neqꝫ ꝑ accñs est cognoscere rẽ ꝑ cãꝫ ⁊ qm̃ illi⁹ est cã ⁊ nõ ꝛtigit al'r se hr̃e: ita q̃ hic nõ diffinit̃ qõlibet scire: sꝫ tm̃ scire simpl'r in qõ tanq̃ꝫ in finẽ demr̃atio ordinat̃. ¶ Pro declaratiõe tã diffiniti q̃ꝫ diffõnis est ꝑmo notãdũ q̃ de scire multe distictiões dant̃. Prima distinctio est themisty di. q̃ scire sumit̃ tripl'r. s. cõiter ꝓprie ⁊ ꝓprꝟssime. Scire cõiter est rei veritatẽ cognoscere: siue hoc sit a ꝑori: siue a posteriori: siue ꝑ signa: siue ꝑ effect⁹. Scire ꝓprie est rei vitatẽ congnoscere ꝑ demr̃ationẽ: ⁊ hoc siue fuerit ꝑ cãꝫ siue ꝑ effectũ. Scire ꝓprꝟssime est rei vitatẽ cognoscere ꝑ demr̃ationẽ potissimã: ⁊ sic nõ ꝛtigit aliqd scire nisi ꝑ cãꝫ ꝓpriã ⁊ ĩmediatã eo modo quo scit̃ lunã eclipsari ꝑ iterpositõẽꝫ terre iter solẽ ⁊ lunã. Dicit ergo themisti⁹ q̃ hic nõ diffinit̃ scire cõiter nec ꝓprie sed ꝓprꝟssime sũptũ. ¶ 2ª distictio est lincoñ. d. q̃ scire q̃drupl'r sumit̃. s. large stricte stricti⁹ ⁊ strictissime. Scire large sũptũ ẽ appẽdere vitatẽ ꝛtingentiũ eq̃l'r. vt soꝛ. currere vel sedere. Scire stricte sumptũ est appẽdere vitatẽ ꝛtingẽtiũ in maioꝛi pte: vt senẽ canescere. ⁊ iuuenẽ nõ canescere. Scire stricti⁹ est appẽdere vitatẽ necꝛioꝝ vt deũ eẽ. ⁊ hoĩem esse aĩal. Scire strictissime est appẽdere vitatẽ necꝛioꝝ ꝑ demr̃ationẽ propter qd. Ait ergo lincoñ. q̃ tm̃ hoc vltimo mõ diffinit̃ hic scire. ¶ 3ª distictio ẽ cõis di. q̃ scire capit̃ q̃drupl'r. Prꝟo cõiter ꝑ cuiuscũq̃ꝫ veri noticia. ⁊ sic sciunt̃ oĩa ꝛtingẽtia vera tã eq̃l'r q̃ꝫ in maioꝛi vel in minoꝛi pte: ⁊ nõ solũ ea q̃ habẽtur ꝑ ĩtellectũ sꝫ etiã ꝑ sensum vt q̃ hoc est albuꝫ vel calidũ: aut q̃ roma est magna ciuitas. 2° ꝓprie ꝑ cuiuscũq̃ꝫ necꝛy noticia: siue fuerit dignitas siue ꝑmissa siue cõcl'o siue alio mõ. vt deũ eẽ. vel de quolibet d̃r eẽ vel nõ esse. 3° magis ꝓprie ꝑ cuiuscũq̃ꝫ veri noticia habita ꝑ demr̃ationẽ siue illa demr̃atio fuerit ꝑ cãꝫ siue ꝑ effectũ. Quarto ꝓprꝟssime sumit̃ scire ꝑ cuiuscũq̃ꝫ noticia habita ꝑ demr̃ationẽ a ꝑori. s. ꝑ cãm ꝓpriã ⁊ ĩmediatã: ⁊ sic diffinit̃ scire ĩ ꝓpo⁹. ¶ 4ª distictio q̃ sola reducit̃ ad ĩtẽtionẽ Aristo. est ista q̃ duplex est scire. s. ꝑ se ⁊ ꝑ accñs. Scire ꝑ se ẽ rẽ cognoscere ex ꝓpõib⁹ ꝑ se. vt hoĩem eẽ disciplinabilẽ. vel triãgulũ hr̃e tres angulos. Scire ꝑ accidẽs est rẽ cognoscere ex ꝓpõnib⁹ ꝑ accñs. vt q̃ albũ edificat ꝑ hoc q̃ est edificatoꝛ: sic arguendo. iste edificatoꝛ edificat. ⁊ iste edificatoꝛ est alb⁹. ergo albũ edificat. vbi patet q̃ tã minoꝛ q̃ꝫ ꝛclusio est ꝓpositio per accidẽs: ⁊ tale scire dicit̃ sophisticũ: quia reducit̃ ad fallaciã accidẽtis: sic arguẽdo. iste edificatoꝛ per se edificat: ⁊ iste edificatoꝛ est albus. ergo album per se edificat. accidit enim albo edificare sicut ei accidit q̃ sit edificatoꝛ. ¶ Itez scire per se sumitur dupliciter scilicet simpliciter ⁊ �means quid. Scire simpliciter est scire per causam propriã ⁊ ĩmediatã. Scire aũt ꝑm quid est scire per signũ vel per effectũ aut per causam remotaꝫ vt videbitur. dicit ergo pb̃us q̃ scire hic diffinitũ non est scire sophisticum: quod est scire per accidẽs. sed est scire simpliciter ⁊ nõ ꝑm quid. ⁊ per hoc habet̃ declaratio omniũ que ponũtur circa diffinitum. ¶ 2° notandũ q̃ q̃ttuoꝛ sunt necessaria ad scire simpliciter. Primũ est cognoscere rẽ scibilẽ: qꝛ oẽ scire ẽ cognoscere ⁊ nõ ecõuerso. Neqꝫ sumit̃ hic scire vt dicit actũ sed vt importat actũ vel habitũ qm̃ hõ non actual'r cognoscẽs sꝫ forte dormiens est pb̃s vel geometra. ¶ Scõm necessariũ ad scire simpl'r est cognoscere rei scibilis cãꝫ: quod quadrupl'r ostẽdit̃. ꝓ ex ꝑte rei cognite mouẽtis ĩtellectũ. nã sicut res habet se ad esse ita se habet ad cognosci. 2. metha. sꝫ res scibilis nõ hꝫ eẽ sine sua cã. ergo nõ ꝑfecte cognoscit̃ sine sua cã. ¶ 2° ex ꝑte obiecti ĩtellect⁹ terminãtis cognitiõẽꝫ. qꝛ obiectũ ĩtellect⁹ ẽ verũ. 6. meta. verũ est autẽ adeq̃tio ĩtellect⁹ ad rẽ. ergo non scit̃ res simpl'r nisi ĩtellect⁹ adequat̃ ei. Constat ãt ĩtellectuꝫ nõ adeq̃ri rei nisi cognoscat cãm. qõ declarat̃ sic. nã tunc d̃r veꝝ aurꝫ qm̃ adequatũ est suis ꝑncipys ⁊ hꝫ q̃cqd est ō rõne auri. ⁊ ꝑ ꝛns nõ possum⁹ cognoscere aliquid eẽ veꝝ aurũ nisi sciuerimus ĩpm referre in sua ꝑncipia ⁊ sciuerimus ĩpm hr̃e q̃cqd est de rõne auri. hoc autẽ non ꝛtingit ignoratis causis. ¶ Tertio ex ꝑte ĩpius ĩtellect⁹ ꝛsiderantis rez cognitã: qm̃ nihil simpl'r scit̃ q̃ꝫdiu ꝛtingit ĩtellectũ dubitare. sed ꝛtinue ꝛtingit ĩtellectũ dubitare anteq̃ꝫ cognoscat cãm rei scibilis igitur ⁊c. ¶ Quarto ex ꝑte modi ĩtelligẽdi: qꝛ modus ĩtelligendi est ꝓcedere ꝑ discursũ ab vno ĩ reliquũ vsqꝫ ad ĩdemõstrabilia. sed nõ est possibile ĩtellectũ venire ad ĩdemõstrabilia ignoratis causis. ergo necesse est ĩtellectũ cognoscere cãꝫ si dꝫ scire simpl'r. ¶ Tertiũ necessariũ ad scire simpl'r est cognoscere illã eẽ cãm illius effect⁹ qꝛ nõ sufficit effectũ cognoscere cũ cã sed referre cãm in effectũ. non. n. scirẽt̃ simpl'r lunam eclipsari ꝓpter hoc q̃ cognoscerẽt̃ eclipsis lune ⁊ ĩterpositio terre iter solẽ ⁊ lunã: sed regrit̃ cognoscere ĩterpositionem terre iter solem ⁊ lunã esse cãꝫ eclipsis lune. ¶ Quartum necessariũ ad scire simpl'r est q̃ illã cãm nõ ꝛtingat al'r se hr̃e. sꝫ q̃ posita cã ponat̃ effect⁹ sic q̃ nõ sit cã ꝑ accidens. Unde causa ꝑ accñs tripl'r sumit̃. Primo ꝓ eo qõ agit effcñ ꝓter ĩtentionẽ. ⁊ sic fortuna est cã ꝑ accñs 2° phi. Scdo ꝓ remouẽte ꝓhibẽs. ⁊ sic aperiẽs fenestrã est cã per accñs illuminationis dom⁹. vel diuellens columnã ĩ descensu lapidis. 8. phisi. Tertio sumit̃ causa ꝑ accñs ꝓ eo qõ est ꝛiunctũ cause ꝑ se. ⁊ sic albũ d̃r cã ꝑ accidẽs edificẽ. qꝛ ꝛiũgit̃ cãe ꝑ se que ẽ edificatoꝛ. isto vltimo mõ sumit̃ hic cã ꝑ accñs: vt ĩfra videbit̃. oẽs tm̃ modi sciẽdi quib⁹ non scit̃ res simpl'r sunt cãe per accñs scie simpl'r ꝓ quãto remouẽt ꝓhibita ad habẽdũ illã. Et ex his ꝑz quare ponit aristo. illas q̃ttuoꝛ ꝑticulas in diffinitione scire. ¶ Tertio notãdũ q̃ ꝛtigit q̃drupl'r scire. Primo ꝑ effcñ vt quãdo scit̃ aliquẽ hr̃e sanguinẽ accensũ in coꝛde ꝑ hoc q̃ ẽ appetens vindictã: ⁊ tunc fit syllogismus a posteriori ꝑ hunc modũ. oĩs appetẽs vindictaꝫ habet sanguinẽ accensum in coꝛde. sed soꝛ. appetit vindictaꝫ. ergo hꝫ sanguinem accensũ in coꝛde. ¶ Scdo ꝛtingit scire ꝑ cãm remotã. vt qm̃ scit̃ lapidẽ nõ respirare ꝑ hoc qꝛ nõ est aĩal. ⁊ tũc fit syllogismus q̃ est demõstratio. qꝛ est a ꝑori: vt omne qõ non est aĩal nõ respirat. lapis est aliqd qõ nõ est aĩal ergo lapis nõ respirat. ¶ Tertio ꝛtigit scire per signũ vt qm̃ cognoscitur aliquẽ aliũ diligere ꝑ signa amoꝛis. ⁊ tunc fit syllogism⁹ dyaleticus ꝑ hunc modũ. Quicunqꝫ aliquem osculatur ⁊ amplexatur diligit illum. sed soꝛtes osculatur ⁊ amplexatur platonem. ergo soꝛ. diligit pla. Osculũ enim ⁊ amplexus sunt signa amoꝛis. ¶ Quarto contingit aliquem scire per causam propinquã: vt cum scitur lunam eclipsari per ĩterpositionez terre iter solem ⁊ lunaꝫ. ⁊ tunc fit syllogismus demonstratiuus simpl'r a ꝑori ꝓpter quid vt quãdocunqꝫ interponitur terra iter solem ⁊ lunam eclipsat̃ luna. sed q̃cunqꝫ sol est in capite vel in cauda draconis terra interponit̃ inter solem ⁊ lunam. ergo quandocunqꝫ sol est in capite vel in cauda draconis luna eclipsatur. ¶ Ex his clara est diffinitio data a philosopho. Primo nãqꝫ dicitur. rem per cãm cognoscere. ad excludendum scientiam que habetur per effectum. Secundo dicitur. quoniaꝫ illius est causa. ad excludendum scientiam habitam per causam remotã quoniã talis non propꝛie est cã illius effectus sꝫ vnius alterius. vnde non eẽ aĩal est propꝛia causa hui⁹ qõ est non sẽtire. ⁊ nõ habere pulmonẽ est propꝛia causa hui⁹ qõ est nõ respirare. Tertio dicitur. ⁊ non cõtingit al'r se hr̃e. ad excludendũ scientiam habitã ꝑ signum. cuꝫ talis non ꝓcedat ex necessarys sed ex ꝓbabilibus tantũ. Quarto ponuntur omnes ille ꝑticule ad includendum scientiam simpliciter que habetur ex cognitione rei scibilis et causeeius cognoscendo illam esse causam illius effectus: ⁊ q̃ non

ꝛtingit aliter se habere. ¶ Quarto notãdũ ꝙ duplex ē noticia habita ꝑ discursũ. s. opinio ex mere ꝓbabilib⁹: ⁊ scia ex ꝑ se notis. ñ igr ē habita ꝑma diffinitio scire ꝑ noticiã scientificã sed opiatiuã. ideo aris. describit scire per opinari ⁊ arbitrari ad ꝺnotãdũ diffinitionē istã nõ datã eē vigore demonstrationis. sed solum per opinionē oiuz hominũ que est actꝰ intellectus: ⁊ arbitrium quod est actus voluntatis. iõ dicit opinamur ⁊ arbitramur.

¶ Manifestũ est igit ꝙ huiusmodi aliquid sit scire. ⁊ namqz scientes ⁊ nõ sciẽtes hi quidẽ opinãtur sic se hre. Sciẽtes autẽ cãm habẽt.

¶ Posita diffinitiõe scir Aris. ꝓbat eã eē bonã sic. Illa diffinitio est bona quã oẽs tã sciẽtes q̃z nõ sciẽtes existimãt esse bonam. sed omnes tam scientes q̃z nõ sciẽtes existimãt hãc diffinitionez eē bonã. ergo ⁊c. patet ꝛsequẽtia cum maiori: ⁊ minor declarat. qr nõ scientes existimãt se scire quãdo opinant se habeꝛ cãm: ⁊ quoniaz illiꝰ ē cã. ⁊ ꝙ nõ ꝛtigit aliter se habere. sciẽtes etiã opinant se scire: qr credũt se habere cãz cũ alys ꝛditõibꝰ. Est tamẽ differẽtia iter sciẽtẽ ⁊ nõ sciẽtez. qr quilibet illoꝝ opinat se scire ꝑ cãm. nõ tamẽ quilibz eoꝝ scit per cãm. ille nanqz qui ē sciens hz cãm: alter autẽ nõ hz: sed opinat se habeꝛ. ¶ Dubitat. qr videt aris. hãc diffinitionem male ꝓbare. qr eã ꝓbare deberet per genꝰ ⁊ differẽtiã ostẽdẽdo illi assignatũ eē ꝓpriũ genꝰ ⁊ differẽtiã ꝓpriaz: qd nõ facit. sed tñ per opi. sciẽtiũ ⁊ nõ sciẽtiũ. ¶ Respõdet Fm themistiũ ꝙ illa non est diffinitio exp̃mẽs quid rei sed soluz qd noĩs. s. qd importat noĩe scire: ideo nõ oz eam ꝓbare per genus ⁊ drĩam: sz solũ ex opi. hoĩum. vnde sicut in alys passionibus ⁊ accidẽtibꝰ idem est quid ⁊ ꝑpter quid. vt quid est eclipsis. rñdet ꝙ est priuatio lumis in luna obiectu terre. ⁊ ꝑpter qd ē eclipsis. respõdet ꝑpter ꝑuatõez lumis ī luna obiectu terre. sic diffinitio data de scire eadẽ est apud oẽs cõtinens quid ⁊ ꝑpter quid. vt si querit quid est scire. oẽs respõdent tam scientes q̃z nõ sciẽtes: ꝙ est rem per causaz cognoscere: ⁊ qm̃ illius est causa: ⁊ ꝙ non cõtingit aliter se habere. Sĩiter querit ꝑpter qd ē scire. oẽs respõdẽt ꝙ ꝑpter cognoscere rẽ per cãm ei⁹: ⁊ qm̃ illiꝰ ē cã: ⁊ ꝙ nõ contigit alr se hre.

¶ Quare cuius ē scientia simpliciter hoc ipossibile est aliter se habere.

¶ Ex ista diffinitiõe ⁊ sua ꝓbatiõe aristo. ĩfert correlarie: ꝙ illud cuius est simplr scia impole est se alr habere. pz. qr scia ⁊ scibile sunt relatiua. sz scia est per cãm necessariã nõ pole alr se habere. igit scibile est tale ꝙ nõ ꝛtingit alr se habere. Unde scia põt ꝛparari ad cãm solũ. ⁊ sic dicit rẽ per cãm cognoscere. aut ad obiectuz solũ. ⁊ sic addit. qm̃ illius ē causa. aut ad vtrũqz. ⁊ sic ꝛcludit ꝙ nõ ꝛtigit alr se habere. Unde nõ solũ causa dz eē necia per quã est scia: sed etiã ipm scibile dz eē neciuz de quo est scia: qd dicit esse obiectũ scie. ¶ Sz dubitat. nã de illis mobilib⁹ ⁊ corruptibilib⁹ ⁊ polib⁹ alr se habere est sciẽtia naturalis. ergo falsuz est ꝙ nihil sit scibile simplr nisi qd nõ põt alr se habere. ¶ Dicẽdũ ꝙ reb⁹ naturalib⁹ insunt aliq̃ passiones de necessitate. vt mobilitas ⁊ corruptibilitas. ⁊ aliq̃ passiões solũ ꝛtigẽtes vt albedo ⁊ nigredo. lz ergo de reb⁹ mobilib⁹ ⁊ polib⁹ alr se habere nõ sit scia quo ad passiones ꝛpetẽtes illis ꝛtingẽter. tamen de eisdem habeꝛ scia quo ad passiones necessarias. ⁊ isto mõ talia scibilia sunt simplr necessaria. qr nõ sumunt absolute: sed per respectum ad passiones.

¶ Siquidem igitur est et alius sciendi modus vt posterius dicemus.

¶ Consequenter phũs ꝺclarat diffinitũ quo ad illas particulas simpliciter ⁊ non sophistico mõ qd est secũdũ accñs: dicẽs ꝙ notanter ponunt ille particule: qr non oẽ scire ē scire simpliciter ⁊ non sophistico mõ quod ē secundũ accñs sicut videbit ifra vbi manifestabit scire per effectum ⁊ per cãm remotã quoꝝ nullum ē scire simpliciter

¶ Dicim⁹ aũt scire ⁊ ꝑ ꝺmõstrationẽ itelligere.

¶ Ista ē secunda diffinitio scire que dat per cãm effectiuaz. scz per ꝺmõstrationẽ cũ dicit. scire ē itelligere per demõstrationē. ponit itelligere tanq̃z genꝰ. ⁊ ꝺmõstratio tanq̃z differẽtia dicens cãz effectiuã scie: qr scie aggenerant per ꝺmõstrationē: iõ hec diffinitio ē formalis dicens ꝑpter quid. ⁊ alia ē materialis dicẽs qr. ⁊ per ꝛsequens illa ē demõstrabilis per istã hoc mõ. Omne itelligere per demõstrationē ē cognoscere rem per cãm. ⁊ quoniã illiꝰ ē cã. ⁊ ꝙ nõ ꝛtigit aliter se habere. sed scire ē itelligere per ꝺmõstrationē. ergo. ¶ Sz ꝛ arguit ꝑ ꝙ ista diffõ nõ sit bñ data. qr accñtia diffiniunt per subiecta sua. 7. meta. sz scia ē accñs anime: ⁊ nõ diffinit per subiectuz suũ. ergo ⁊c. ¶ Secundo arguit ꝙ illa diffinitio ñ sit formalis. ⁊ ꝙ nõ det per cãm scie: qr vt dictũ ē demõstratio ē finaliter ꝑpter scire. sz finis ē cã causarum. ergo magis dat per effectũ q̃z per cãz sciẽtie. ¶ Ad ꝑmũ dicit ꝙ duplex est accñs. quoddã qd nõ circũcernit subiectuz suũ ut albedo ⁊ nigredo. ⁊ quoddã qd ꝛnotat subiectũ suũ: ut simitas ⁊ crispitudo. Dico ergo ꝙ accñia nõ ꝛnotãtia subiecta sua nõ diffiniũt per subiecta sua nisi ī ꝛcreto. accidẽtia aũt ꝛnotantia subꝶa sua necessario diffiniunt per illa ĩplicite vel explicite. Implicite qdẽ quãdo genꝰ ꝛnotat subiectũ. Explicite vero q̃ndo genꝰ nõ ꝛnotat subꝶ: vt cũ dicit simitas ē cauitas nasi. quia cauitas non connotat subiectum simitatis: ideo subm suum qd est nasus exp̃sse ponit in diffinitiõe. Genꝰ aũt scie ē itelligere. ⁊ qr itelligere cõnotat subiectum scie qd est potẽtia itellectiua. iõ nõ oz exp̃sse sciaz diffinire per subiectũ suũ ¶ Ad secũdũ dicit ꝙ cause sũt iuicẽ cause: vt hr. 2°. phisi. ⁊ 5° meta. nam deãbulatio ē cã sanitatis ⁊ ecõtra. nõ tñ ī codẽ genere cause sed ī diuersis. Deambulatio enĩ ē cã sanitatis ī genere cause efficientis. ⁊ sanitas ē causa deambulationis in genere cãe finalis. ita in ꝓposito. etsi scia ē cã demõstratiõis ī genere cause finalis: qr tñ idẽ est effectꝰ ⁊ finis: iõ ꝺmõstratio ē cã scie ī genere cã efficiẽtis.

¶ Demõstrationẽ autẽ dico syllogismuz apodyticon. i. faciẽtẽ scire. Sz apodyticon dico secũduz quẽ ī hñdo ipsum scimꝰ.

¶ Ista est secũda pars hꝰ ca. in q̃ Aris. manifestat etiã duas diffinitiones demõstrationis. q̃z ꝑma est ista. Demõstratio ē syllogismꝰ apodyticõ. i. faciẽs scire. Et dr syllogismꝰ faciẽs scire q̃ndo ī hñdo ip̃m scimꝰ per ip̃m. Unde q̃tuor sũt genera syllogismoꝝ. s. dyaleticus. falsigraphus. thopicꝰ ⁊ ꝺmõstratiuꝰ. Syllogismꝰ dyaleticꝰ ē ille q ē a p̃missis ad ꝛclonẽ ī mõ ⁊ figura. vt oĩs hõ currit. tu es hõ. g̃ tu curris. Syllogismus falsigraphꝰ ē ille q ꝓcedit a p̃missis ad ꝛclusionẽ apparẽter tantum ī mõ ⁊ figura. vt oĩs canis currit. sydus celeste ē canis. ergo sydus celeste currit. Iste syllogismꝰ videt eē ī ꝑma figura ⁊ in tertio modo. sz nõ ē ita. qr arguit ex q̃tuor terminis: cũ li canis in maiori solũ supponat ꝑ cane latrabili ⁊ in mĩori ꝑ cane celesti. Syllogismꝰ thopicꝰ ē ille qui ꝓcedit ex ꝓbabilib⁹ tantũ. vt oĩs pater diligit filiũ suũ. sor. ē pater platõis. ergo sor. diligit platonẽ. Syllogismus demõstratiuꝰ est ille q ꝓcedit per cãm aut per effectũ. Primꝰ syllogismꝰ ñ facit scire qr ĩdifferẽter cõcludit falsũ ex falso ⁊ verꝝ ex falso sicut verũ ex vero. Secũdꝰ syllogismꝰ nõ facit scire: ĩmo cãt deceptionez vel ignorãtiã dispõnis. Tertiꝰ itẽ nõ facit scire ꝑpre qr ꝓcedit ex ꝓbabilib⁹ solũ cũ nõ sit necessariũ omnẽ patrem diligere suũ filium. Quartꝰ vero syllogismꝰ bene facit scire: nõ tñ quilibet loquendo ꝺ scire simpliciter. qr syllogismꝰ demõstratiuus q̃ est per effectũ vel per cãz remotã nõ facit scire simpliciter sz solũ secũdũ qd. ideo aris. di. Dico ãt syllogismũ scialẽ scõm quẽ ī habẽdo scimꝰ. supple simpliciter eo mõ quo diffinitũ ē scire. ¶ Cõtra istã diffinitõez dubitat. si ꝺmõstratio diffinit per scire. ⁊ iã supra diffinitũ est ipsum scire per demõstrationẽ. ergo idẽ ē diffiniẽs ⁊ diffinitũ. ⁊ per cõsequẽs idẽ ē notiꝰ ⁊ ignotiꝰ respectu eiusdẽ. patet ꝛsequẽtia. qr diffinitio dat causa innotescẽdi. ¶ Dicẽdũ ꝙ nõ ē ĩconueniẽs idẽ eē diffiniens ⁊ diffinitũ ī diuersis generibus diffinitionũ. hõ enĩ diffinit per risibile dicẽdo. homo est aĩal

risibile: ⁊ diffinit risibile per hominē: dicēdo: risibile ē hō aptus natus ridere. sz he diffinitōes nō sūt eiusdē generis. cuz vna sit formalis di. ppter qd. illa scilicet que dat per priora. alia vero sit materialis di. quia. scz illa que dat per posteriora. Cōstat autem q̄ passio diffinit a pori per subiūn. ⁊ subiectū diffinit a posteriori per passionē. In ppposito aūt ⁊ si idē est diffiniēs ⁊ diffinitū: ñ tñ eodē mō sūptū. Scire enim pius diffinitū ē p demōstratiōez vt hz rōnē effect⁹ ōmōstratōis. nūc āt diffinit ipam ōmōstratiōez vt hz habitudinē cause finalis. Propterea sicut ñ ē iconueniens idē esse notius ⁊ ignoti⁹ respectu eiusdē ī diuersis generib⁹ cognitiōuz. qz effect⁹ ē notior cā noticia qz ē. ⁊ cā est notior effectu noticia ppter quid ē. ita nō ē iconueniēs idē eē notius ⁊ ignoti⁹ respectu eiusdē diuersis generib⁹ causarū. Deambulatio enī est notior sanitate ī genere cause efficientis. ⁊ sanitas est notior deambulatione in genere cāe finalis. ita in ppposito demōstratio est notior scire ī genere cāe efficiētis. ⁊ scire ē notius demōstratōe ī genere cause finalis.

¶ Si igitur ē scire vt posuim⁹ necesse ē ⁊ ōmōstratiuā sciaz eē ex veris ⁊ primis ⁊ imediatis ⁊ notiorib⁹ ⁊ priorib⁹ causisqz cōclōnis.

¶ Scēda diffinitio ōmōstratōis ē ista. Demōstratio ē ex p̄mis veris īmediatis porib⁹ notiorib⁹ causisqz cōclusionis. Dāc diffinitionē aris. tripliciter pbat. p̄ per diffinitiōes datas de scire. nā scire ē rem per cām cognoscere. ⁊ quoniaz illi⁹ ē cā. ⁊ q̄ nō cōtingit aliter se habere. ⁊ scire ē p ōmōstratōez ītelligere. ergo ōmōstratio ē ex primis ueris īmediatis ⁊c. patet consequentia: qz dato opposito cōsequētis sequit necessario oppositū vni⁹ partis añtis. aut q̄ scire ñ est per ōmōstrationem ītelligere. aut q̄ scire ñ ē rez per causam cognoscere. ⁊ quoniam illi⁹ ē cā. ⁊ q̄ nō cōtingit aliter se habere.

¶ Sic. n. erūt ppria pricipia ei qd ōmōstrat.

¶ Secūdo pbat sic. omnis syllogism⁹ pcedens ex pprys p̄ncipys eius qd demōstrat: ē ex p̄mis veris immediatis porib⁹ notiorib⁹ ⁊ causis cōclusionis. sed demōstratio ē syllogism⁹ pcedēs ex pprys p̄ncipys eius quod demōstratur. ergo ⁊c. pz cōsequētia cū minori. qz aliter ōmōstratio ñ aggeneraret sciam. maior vero ē nota īductiue cum oppositum predicati stare non possit cum subiecto.

¶ Syllogismus qdē erit ⁊ sine his. demonstratio vero nō erit. non. n. faciet sciaz.

¶ Tertio. oīs syllogism⁹ faciēs scire ē ex p̄mis veris īmediatis porib⁹ notiorib⁹ ⁊ causis cōclusionis. sz ōmōstratio ē syllogism⁹ faciens scire. ergo ⁊c. patet consequentia cū maiori qz ille sūt cōditiones syllogismi facientis scire. mior vero est nota ex diffinitione demōstrationis data superi⁹. Dec enim ē differētia īter demonstrationē ⁊ syllogismū: qz ōmōstratio vt sic facit scire. ñ āt syllogism⁹ vt syllogism⁹ est: facit scire. qz tūc quilz syllogism⁹ dialetic⁹ sine poristic⁹ faceret scire. qd ñ ē verū. qz aliquis tal' indrnter cōcludit tam verū q̄z falsū ex falsis. ¶ Notandū p secūdū pbm. secūdo phy. q̄ sicut se hz p̄ncipium in speculabilib⁹: ita finis ī operabilib⁹: sic q̄ sicut p̄ncipia īponūt necessitatez cōclusioni. ita finis īponit necessitatem his que sūt ad finem. ita q̄ sicut ex pricipys sequit de necessitate cōclusio: ita ex fine sequunt necessario ea que sūt ad finē. sed finis necessitans agens ⁊ effectus agētis sunt vnuz ⁊ idē. iō ad hoc q̄ sequat finis oz id qd ē ad finē habere oīa illa vnde sequat finis. vt qz diuidere dura ē finis serre. iō vt sequat effectus diuidendi dura: oz serram eē ferreā ⁊ dentatā. ita ī ppposito finis demōstrationis ē scire. iō oz demōstrationem habere oīa illa ex quibus sequit ipsum scire. illa aūt sunt ex primis veris īmediatis ⁊c. ¶ Secundo notandum q̄ prima diffinitio demonstrationis ē diffinitio formalis: qz dat per cām finalem. ⁊ hec secunda ē materialis: qz dat per cām materialē: cū p̄misse licet sint cāe effectiue ꝛclusiōis: tñ sūt partes materiales demōstrationis. finis. n. necessitat oīa alia genera cāruz. iō diffinitio data per cāz finalē ē formalis respectu omniū aliarū diffinitionū q̄ dant per alia genera cārum: sed vt ōclarabitur secūdo h⁹. diffinitio materialis ōmōstratur per formalē. iō phs. p p̄mā diffinitionē demōstratōis que fuit. syllogismus faciens scire. demonstrat secundam q̄ est. ex primis veris īmediatis prioribus notioribus causisqz cōclusionis. ergo ⁊c.

Erum quidem igitur oportet eē quoniam quod non est non est scire. vt q̄ diametros sit simetros.

Simeter

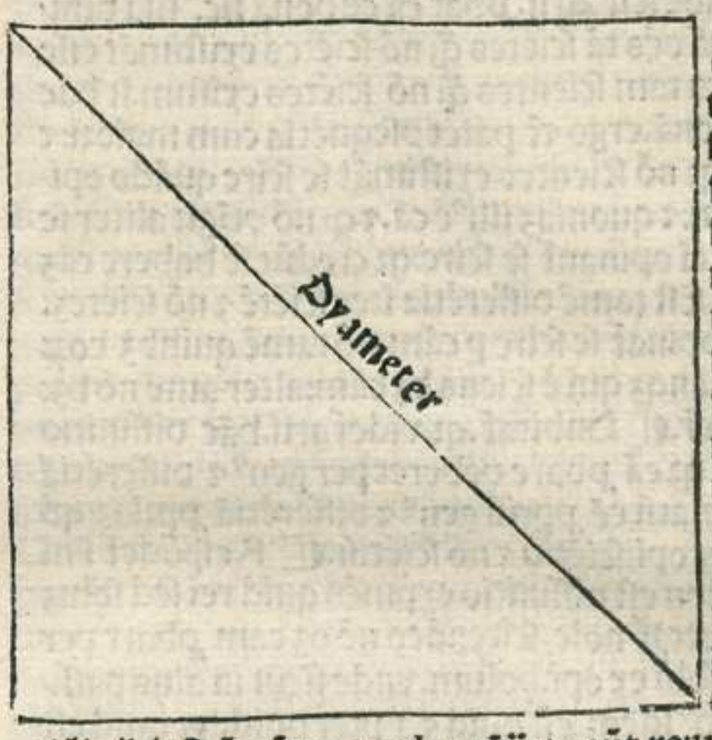

¶ Istud ē scōm ca. h⁹ primi tractat⁹ ī quo mānifestat phs. ptes diffinitiōis demonstrationis. Et diuiditur ī q̄tuor ptes. in q̄rum p̄ma facit qd dcm̄ est. ī secunda ꝛparat p̄missas demōstrationis ipsi demonstratiōi ibi. Est āt p̄ncipiū ōmōstratiōis. ī tertia compat p̄missas illas concl'oni demōstratiōis ibi. Qm̄ aūt oz credere. ī q̄rta aūt remouet quosdā erores possibiles circa dicta ibi. Quibusdā qdē. In p̄ⁿ pte Arist. ponit tres ꝛcl'ones. q̄rū p̄ma ē. Oīs demōstratio est ex veris. secūda ꝛcl'o. Oīs demonstratio ē ex p̄mis ⁊ īmediat' ibi. Ex p̄mis aūt. tertia ꝛcl'o. Oīs demōstratio est ex causis porib⁹ ⁊ notiorib⁹ ibi. Cās quidē. Prima ꝛcl'o arguitur sic. oē illd qd demōstrat ē verū. ergo demonstratio ē ex veris. pz ꝛsequentia. qz si aliqua demōstratio esset ex falsis. ⁊ oīs demōstratio est syllogism⁹ faciens scire. ergo aliq falsitas eēt cā scīe. qd ē īpossibile. añs aūt ē manifestū: qz oē qd demonstrat ē scitū. ⁊ oē scitū ē verū: qz nihil scit nisi verū. ergo oē qd demonstratur ē vez. minor ē euidēs. qz de nō ente ñ ē scīa. vt q̄ diametros sit simetros. i. q̄ diameter sit ꝛmēsurabilis coste. ¶ Circa p̄dicta mouent q̄tuor dubia. Primū dubiū. vt q̄ de nō ente sit scīa. qz nulla rosa aut pluuia exñte hr̄ scīa de eis. nā habit⁹ ē qualitas de difficili mobilis. iō scīa de rosa vl' ō pluuia cū sit habitus aīe nō corrūpit deficiētib⁹ ill'. Sil'r Euclides demōstrat ō corpore. iz. pētagonorū eq̄liū eē locabile ī spera tāgente oēs angl'os: si tangat vnū. ⁊ per ꝛnis de tali corpore habetur scīa ñ obstāte q̄ tale corp⁹ forte ñ sit nec vnq̄z fuit nec vnquam erit.

Corp⁹. iz. pētagonorū

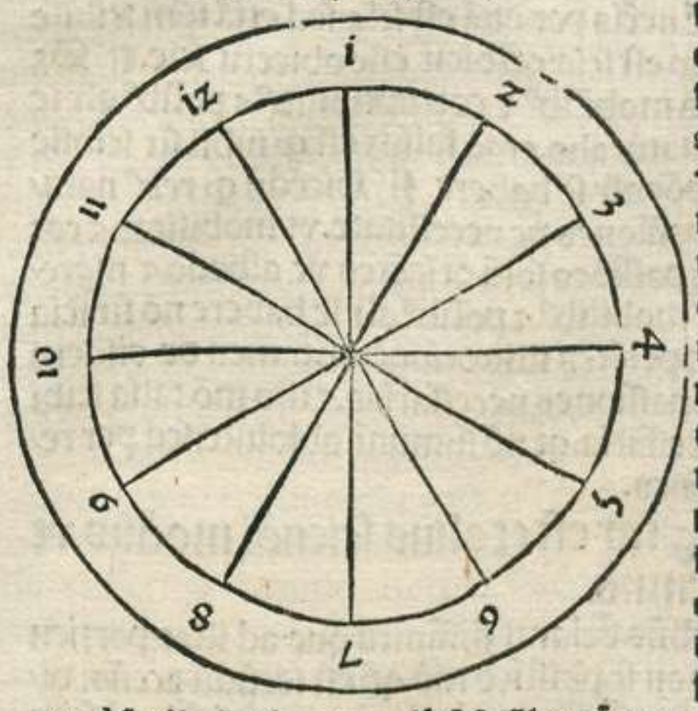

¶ Ad istā difficultatem sunt q̄tuor mōi rñdendi. p̄m⁹ fuit cōiter oīuz ātiquor di. rē hr̄e eē tripl'r: videlicet in se. in suis causis. ⁊ apud ītellcīn. Res hz esse ī se q̄ hz eē actuale. Res habet eē in suis cāis que nō ē: sz iam sunt cāe ex qbus pōt esse. Res dr̄ hr̄e eē tm̄ apud ītellectū q̄ nō ē nec pōt eē. sz bn̄ ē ītelligibil', vt chimera ⁊ hircocerui⁹. Dicēdū ergo q̄ de ente hñte eē tm̄ penes intellcīn nō hr̄ scīa: sz de ente hñte esse ī se ipso. aut in

finis causis bene habetur sciētia. Iz ergo nulla sit rosa vel pluuia in se ipsa. tñ est in suis causis: ideo remanet adhuc scia de de illis. ¶ Sz ⁊tra. dato isto sequtur q̃ corrupta rosa nō habetur scia de ista acqsita p demōstrationē pticularē: qz rosa corrupta nō hz eē in se. nec in suis causis cū nō amplio possit eē scō de generatiōe. ¶ Itē pono q̃ oēs cause sil corrūpant cū rosa ⁊ in ꝓcessu tpis generet tam rosa q̃ cause eius nō ꝓpter hoc corrūpit scia de rosa. ⁊ tñ ipsa nullū eē hz in se nec in suis causis. ¶ Scōs modus rñdēdi est egi. dicētis rē hre duplex eē. .s. actuale ⁊ pdicamētale. Iz ergo rosa corrupta nullū habeat eē actuale. tñ hz eē pdicamētale cū sit res pdicaméti. Cū igr scia abstrahat ab eē actuali sufficit q̃ res habeat eē pdicamētale. iō de rosa habet scia post corruptionē eius. qz adhuc hz eē pdicamētale vt pz. ¶ Cōtra. dato q̃ de⁹ ānihilaret oia pdicaméta accñtiū remanēte i aia sor. habitu demōstratiuo huiꝰ ꝛclonis. oīs triāgulus hz tres angulos eq̃les duob⁹ rectis. sic tñ q̃ nō esset aliqs triāgulus: in casu isto habet scia de eo qd nō hz eē actuale nec pdicamentale. ¶ Itē Aristo. 3. phi. diuidit ens i ens in actu: ⁊ i ens in potētia. ⁊ iterꝝ ens in actu i decē pdicaméta. ergo ens in potētia nō hz eē predicamentale. ¶ Tertiꝰ modus rñdēdi ē burlei dicētis q̃ ens sumit triplr. ꝓmo cōissime vt est obiectū itellectus. ⁊ sic oē itelligibile est ens. Scdo minꝰ cōiter p illo cui nō repugnat esse existere. ⁊ sic illa dicunt entia q̃ nō sūt sed pñt eē. Tertio strictissime p ente in effectu qd hz eē actuale. Iz ergo nulla rosa existēte rosa nō sit ens tertio mō. tñ ē ens ꝓmo mō ⁊ scdo mō. sufficit. n. ⁊ reqrit q̃ illud de quo habet scia sit ens scdo mō. ¶ Sz cōtra ꝓmū mēbrū arguit qz dato illo sequtur oia ipossibilia ⁊ oia duo ꝗdictoria eē sil vera. pbat. oia talia sūt entia: qz sūt itelligibilia. ergo sūt vera. pz ꝛnia p Aristo. scdo metha. d. q̃ vniuscuiusq̃ dispō in entitate est sua dispō in veritate. ¶ Cōtra secūdū mēbrū arguit. qz positiuū ⁊ negatiuū non equalēt. mō ens trāscēdēter sumptū est positiuū. ⁊ illud cui nō repugnat existere est negatiuū. Deīde sequtur ꝛtra eū q̃ chimera ē ens scdo mō. qz chimere nō repugnat existere ex quo non est nec potest esse. nulli. n. aliqd repugnat nisi sit vel possit esse ⁊c.

¶ Quartꝰ modus rñdēdi est q̃ ens trāscēdēter sumptū est obiectū itellectꝰ ⁊ est cōe tā ad eē actuale q̃ aptitudinale: ita q̃ respectu huiꝰ vbi est verificat de quolibet illoꝝ iuxta doctrinā Aristo. 3º phi. di. q̃ ens diuidit in ens i actu ⁊ ens i potētia. Cū ergo qd̄libet diuisū vlr verificet de quolibet suoꝝ diuidētiū sequtur oē ens i potētia esse ens. quo dato sequtur q̃ nulla rosa exñte adhuc rosa est ens. ⁊ nullo triāgulo existēte triāgulus est ens. ⁊ etiā hre tres angulos equales duobus rectis est ens. neqz oz illud eē de quo habet scia. sed oz illud eē ens. Et cū Aristo. di. i lra q̃ scia nō habet de eo qd nō ē. Rñdet q̃ ipse per qd est ⁊ qd nō est cōiter itelligit ens ⁊ nō ens .i. scia nō est de nō ente cū quo tamē stat q̃ sciētia sit de re q̃ nō est. ¶ Cōtra ꝑ rosa est ens. ergo rosa ē. pz ꝛnia a tertio adiacēte ad 2ᵐ adiacēs. añs est vera p ꝓcessum. ergo ⁊ ꝛnis. ¶ Secūdo sequtur q̃ de rosa corrupta nullā haberem⁹ sciam. ꝛnis ē falsum: qz adhuc manet sciētia acqsita per demōstrationem pticularē. ⁊ pz ꝛnia qz nō est ens cū nō sit actuale nec potētiale ex quo nō pōt amplius esse. ¶ Ad ꝓmum negat ꝛnia qz arguitur a magis amplo ad minus amplū. qz vt dictum est: ens trāscēdent sumptū ē ampliatum ad possibilia sicut ad pñtia. ¶ Ad 2ᵐ negat ꝛnitia. ⁊ ad pbationē dico q̃ rosa corrupta ē ens potētiale nō qz possit esse sed qz potuit eē. sicut enī priuatio nō est solū respectu futuri: sz etiā pteriti. vt hr ꝑ phi. ita et potentia cū ei sit ꝛiuncta ꝓuatio iuxta itentionē aris. quarto meta. di. q̃ priuatio est negatio i subo apto nato. sicut ergo ꝓuatio ⁊ aptitudo respiciunt pteritū ⁊ futurū ita potētia nō qdem respectiua sed absoluta. Et cum arist. diuidit ens in ens in actu ⁊ ens in potētia nō sumit ens i potētia solū p eo quod pōt eē: sz p omni eo cuiꝰ potētia pōt reduci ad actū. ⁊ si nō ad actū suypsius: tamē ad actū idiuidui eiusdē spēi. vñ aliqs hō nō pōt ridere. ⁊ tñ hz potētiā ad ridendum. ⁊ aliquis hō non pōt scribere ꝓpter defectū organoꝝ ⁊ tñ habet potentiaz ad scribēdū si hz artē. ita rosa corrupta nō pōt esse ⁊ tamē habet potētiā ad esse. nō qdem ad esse sue idiuiduatōis sed ad eē idiuiduatōis alteriꝰ eiusdez spēi. ¶ Ex pdictis sequit q̃ si ita oīs triāgulus desineret eē q̃ nunq̃ amplius aliquis triangulus posset esse habitꝰ scientificꝰ: de triāgulo statim desineret esse scia qz scia refert ad scibile: ⁊ relatiua posita se ponunt ⁊ pempta se pimunt per phm in pdicamētis. ideo i casu isto de triangulo nihil esset scibile. ⁊ per ꝛnis nulla esset scia de illo. ille tamen habitꝰ non desineret esse ex quo est qualitas ō difficili mobilis. neq̃ per ipsum fieret aliqua demōstratio neq̃ syllogismꝰ demōstratiuꝰ sz tñ fieret syllogismꝰ quo ꝛcluderetur talis ꝛcl̄o falsa. oīs triāgulus hz tres āgulos eq̃les duobꝰ rectis. ⁊ ꝛniter q̃libet ꝓmissarū eēt falsa. naz in casu isto triangulus nullo mō esset ens. qz nō ens i actu nec ēs in potētia: ⁊ q̃ sit imaginabile talē habitū remanere absq̃ denoiatōe respectiua manifestū est qz amicicia cū sit vtus est habitꝰ ⁊ q̃litas de difficili mobilis ⁊ pōt manere absqz eo q̃ sit amicitia. qz cum amicitia nō sit nisi iter eq̃les: pole est q̃ nulli sint eq̃les q ꝑ erāt eq̃les ⁊ se dilligebāt vtute amicitie. ¶ Scōz dubiū. vr q̃ nō oē qd demōstrat sit vera. qz nullo triāgulo existēte demōstrat ista ꝛclusio. oīs triāgulus hz tres āgulos eq̃les duobꝰ rectis. ⁊ tñ ipsa nō est vera: qz triāgulus nō est ampliatum ad triāgulū actualē ⁊ aptitudinalez. nec etiam hre tres angulos sicut ens. Rñdetur q̃ hoc verbū ē: duplr sumit. vno mō vt dicit simplr eē. ⁊ sic facit ꝓpōnem de 2º adiacēte. alio mō vt dic eē inherētie. .s. pdicati ad subm. ⁊ sic facit ꝓpōnē de 3º adiacēte. ¶ Itē illud verbū est vt dicit esse inherentie sumit dupliciter. vno mō vt dicit iherētiā actualez. alio modo vt dicit inherentiā aptitudinalē. tūc. n. dicit iherentiaz actualem q̃ subm ⁊ pdicatū nō hnt ordinē eēntialē. vt hō est currens. aīal est albū. q̃ vero subm ⁊ pdicatū hnt ordinē eēntialem. .s. fm aliquem modū pseitatis: tūc dicit iherentiā aptitudinalē vt hō est aīal rōnale. hō est risibilis. triangulus habet tres angulos. Isocheles est triangulus. isocheles habet tres angulos. ¶ Dicendū igit q̃ nullo triāgulo exñte ista est va. omnis triāgulus hz tres āgulos eq̃les duobꝰ rectis. qz illud verbū est. seu illud verbū hz. nō dicit nisi iherentiā aptitudinalē ad denotandū q̃ oīs triāgulus ē aptꝰ natus hre tres angulos eq̃les duobꝰ rectis. sic etiā ꝛcedit q̃ pluuia ē aqua guttatim cadēs nulla pluuia exñte. qz predicat diffinitio de suo diffinito mediante hoc vbo ē faciēte iherētiā aptitudinalez. ¶ Et si arguit sic: triāgulus hz tres āgulos. ergo triāgulus ē. neget ꝛnia. qz arguit ab esse iherētie ad esse simpliciter. ⁊ ab esse aptitudinali ad esse actuale. ⁊ a vbo ampliāte ad ipm nō ampliās. Et si istat. qz bñ sequtur lignū hz tres āgulos. ergo lignū ē. pluuia ē aq̃ deorsū mota. q̃ pluuia ē. p idē sequt. triāgulus hz tres angulos. q̃ triāgulus ē. pluuia ē aq̃ guttatim ō nube cadens. ergo pluuia est. ¶ Pz q̃ nō est similitudo. qz in ꝓma ē iherētia actualis cum nō sit ordo essentialis pdicati ad subiectū. in alys aūt est iherētia aptitudinalis cum sit ordo eēntialis. ⁊ Iz dialeticus siue poristicus nō vtat tali modo loquēdi. tamē demōstratiuꝰ eo hz vti vt colligit de mente aristo. ⁊ oīum antiquoꝝ expositoꝝ. Et si dr. vñ ꝓuenit q̃ illd verbū est facit diuersas iherētias ⁊ aliqñ ampliat ⁊ aliqñ nō: cōponēdo inuicem terminos nō ampliatiuos. Dicit q̃ in mente hoc hz ex nā rei. in voce autē vel iscripto ex impōne auctoꝝ ¶ Tertiū dubiū. videt q̃ illa ꝛnia nō valeat. oē qd demōstrat est vera. ergo demōstratio est ex veris. qz aliqd vera aliqñ syllogizat ex ꝓmissis falsis. sz oīs demōstratio est syllogismꝰ. ergo p idē demōstratio aliq̃ poterit eē ex falsis. ¶ Pro solutiōe huius difficultatis est notādū ꝓmo q̃ sicut ens ⁊ vera ꝛuertuntur. ita falsū ⁊ nō ens iuxta itentionē Aristo. i postpdicamētis di. q̃ ab eo q̃ res est vel nō est oīo dr esse vera vel falsa. ¶ Scōo notādū q̃ affirmatio est cā affirmatiōis: ⁊ negatio negatiōis ⁊ q̃ affirmatio ꝓor est negatiōe vt habet a phō i hoc ꝓmo. qz ex negatiua nō sequtur affirmatiua: sed bñ ecōtra. ideo inquit Aristo. i li. elēc. q̃ i nō facere itelligit facere. ¶ Tertio notādū q̃ cuiuslibet demōstratiōis ꝓmisse sūt cause ꝛclonis ad hūc itellectū q̃ significata ꝓmissaꝝ sūt cause significati ꝛclonis. ⁊ q̃ noticia ꝓmissarū est cā noticie cōclusiōis: vt ponit arist.

in hoc primo. ¶ Quarto notãdũ q̃ nulla priuatio nec aliq̃ negatio pót eẽ cã effectiua alicui⁹ positiui per se ⁊ ĩmediate. qd̃ dico ꝑ tãto qꝛ absentia naute est cã effectiua submersiõis nauis ñ ꝑ se ⁊ ĩmediate. sz vent⁹ ori⁹. Istis notatis dico q̃ ĩ oĩ demõstratõe p̃misse sũt vere. qꝛ si eẽnt false tũc falsitas ⁊ nõ ens essẽt cãe ꝑ se ⁊ ĩmediate alicui⁹ positiui. s. noticie sciẽtifice ꝯclusiõis acqsite ꝑ demõstratõez cui⁹ oppositũ est p̃suppositũ. Syllogisimus aũt dyalectic⁹ nõ aggenerat sciẽtiaz. ideo nõ oz q̃ premisse sint cãe vere si cõclusio est vera. immo aliquãdo q̃libet p̃missa ꝛ̃ ẽ impol'is cõcl'one existẽte necessaria vt ĩ hoc exẽplo. oĩs lapis est aĩal. oĩs homo est lapis. ergo oĩs hõ est aĩal. ¶ Quartũ dubiũ. videt q̃ diameter sit cõmẽsurabilis coste qꝛ diameter ad costã q̃drati ẽ medietas duple ꝓportiõis vt est demõstratũ in geometria sed oẽ qd̃ est medietas alicui⁹ est subduplũ ad illud. ergo ꝓportio diametri ad costã est ꝓportio subdupla. ⁊ per ꝯns per illam ꝓportionem p̃nt iuicẽ ꝯmẽsurari diameter ⁊ costa. ¶ Notãdũ ꝑ q̃ q̃dratꝛ qd̃ã ẽ orthogoniũ eglaterũ. s. hñs oẽs costas eq̃les et oẽs angulos eq̃les q̃ nõ p̃nt eẽ nisi ãguli recti. Quoddaz autẽ est orthogoniũ inequilaterum scilicet habens omnes angulos eq̃les et costas inequales sic q̃ omnes oppositẽ sũt equales ⁊ oẽs immediate sũt ĩeq̃les. Qd̃dã vero q̃dratũ est eglatꝛ non orthogoniũ. sz hñs oẽs costas eq̃les ⁊ ãgulos ineq̃les sic q̃ q̃tuꝛ anguloꝝ duo sũt acuti ⁊ duo obtusi.

Quadratũ orthogoniũ eglatꝛ

Quadratũ orthogoniũ ĩeglatꝛ

Quadratũ eglatꝛ nõ orthogoniũ

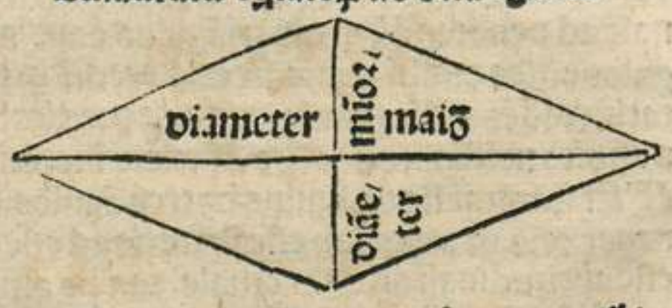

¶ Secũdo notãdũ q̃ rõ mẽsure ꝑmo inuenit in q̃ntitate discreta ꝟm Aristo. io. metha. ⁊ ex ꝯnti in q̃ntitate cõtinua. ita q̃ q̃ntitas ꝯtinua nõ mẽsurat nisi ꝑ rõnem numeri. Si. n. vnũ q̃ntũ ꝯtinuũ aliud mẽsurat ꝑ adeq̃tionẽ illa mẽsuratio hz rõnẽ vnitatis. si aũt ꝑ replicationẽ hz rões numeri. vñ si vno palmo dz mẽsurari virga. io. palmoꝛ̃ oz q̃ palm⁹ decies replicet ꝑ vnũ duo tria. ⁊ sic vsq̃ ad decẽ. ¶ Istis notatis seqtur ꝑmo q̃ diameter q̃drati orthogony eglateri est icõmẽsurabilis coste. qꝛ si posset ꝯmẽsurari coste. igit per aliquẽ numeꝛ̃ designatũ ĩ costa ⁊ diametro. ꝯns est ĩpolẽ. qꝛ cũ q̃dratũ diametri sit duplũ ad q̃dratũ coste. vt est demõstratũ ĩ geometria oporteret numeꝛ̃ q̃dratũ diametri esse duplũ ad numeꝛ̃ q̃dratũ coste. qd̃ nunq̃ vllus inuenire potuit qꝛ lz aliqs numer⁹ q̃dratus. s. z5. diuidat ĩ duos numeros q̃dratos. vz. 9. ⁊. 16. nõ tñ in duos q̃dratos eq̃les. Dr̃. n. numer⁹ q̃drat⁹ q̃ resultat ex ductu alicui⁹ numeri ĩ seipm semel. vñ ter tria faciũt nouẽ ⁊ q̃ter q̃tuꝛ. 16. ⁊ q̃nq̃es q̃nq̃z. z5. iõ oẽs numeri isti sũt q̃drati. ¶ Secõdo seqtur q̃ diameter q̃drati orthogony ĩeglateri est ꝯmẽsurabilis coste. qꝛ numer⁹ consurgẽs ex ductu maioris coste in seipsã ⁊ minoris in seipsã est eq̃lis numero ꝯsurgẽti ex ductu diametri ĩ seipsam. vbi gr̃a. designet costa minoꝛ ꝑ tria. ⁊ costa maioꝛ ꝑ q̃tuꝛ ⁊ diameter ꝑ q̃nq̃z. isto posito ducat costa minoꝛ in seipsam ⁊ habebit nouẽ. deĩde ducat costa maioꝛ in seipsam ⁊ habebit. 16. qꝛ ter tria faciũt. 9. ⁊ q̃ter q̃tuor. 16. Cõstat aũt ex istis numeris ꝯstitui numeꝛ̃ vt. z5. q̃ est eq̃lis numero ꝯsurgẽti ex ductu diametri ĩ diametrũ qꝛ q̃nq̃es q̃nq̃z faciũt. z5. ¶ Tertio seqtur q̃ diameter q̃drati eglateri nõ orthogony est ꝯmẽsurabilis coste: qꝛ numer⁹ designatus ꝑ costã est radix numeri ꝯsurgẽtis ex ductu cuiuslibet numeri d̃signati ꝑ medietates diametroꝛ̃ vbi gr̃a designet costa ꝑ decez. ⁊ diameter minoꝛ ꝑ. 12. ⁊ diameter maioꝛ ꝑ. 15. Isto posito ducat medietas diametri minoris in seipz ⁊ habebit numer⁹. 36. deĩde ducatur medietas diametri maioris ĩ seipsã ⁊ habebitur. 64. q̃ duo numeri copulati faciũt cẽtũ. quoꝛ̃ radix est denari⁹ numer⁹ designat⁹ ꝑ costã. ¶ Quarto. q̃ illa ꝓpõ. diameter q̃drati est cõmẽsurabilis coste nõ est ĩpolẽs sz necẽia ⁊ vere scita. sicut ⁊ ista. diameter q̃drati est icõmẽsurabilis coste. Aristo. aũt loqtur de diametro q̃drati orthogony eglateri cũ dicit diametros esse symetros. i. esse cõmensurabilẽ coste esse nõ ens. ⁊ ꝯnter d̃ co nullã sciaz hẽri cũ nõ sit ens actuale neqz potentiale. ¶ Ad rõnẽ nego ꝯntiã cum iferẽ q̃ ꝓportio diametri ad costã ẽ ꝑ portio subdupla. nã q̃libet ꝓportio subdupla est hĩtudo minoris ad maius cũ sit ꝓportio minoris ĩequalitatis. sed diameter est maioꝛ costa. ergo sua ꝓportio nõ est subdupla. q̃libet. n. ꝑs ꝓportõis duple est ꝓportio maioris ĩequalitatis. sz q̃ ꝓportio diametri ad costã ẽ medietas duple ꝓportiõis oz q̃ illa ꝓportio sit maioris ĩequalitatis. sicut igr̃ nõ seqt̃ pedale est subduplũ ad bipedale. q̃ pedale ẽ ꝓportio subdupla ad bipedale. sed solũ q̃ pedal' ad bipedale ẽ ꝓportio subdupla. ita nõ seqtur q̃ ꝓportio diametri ad costã sit subdupla ad q̃druplã. sed tm̃ seqtur q̃ illius ꝓportõis ad ꝓportionem duplã est ꝓportio subdupla: ex quo est medietas eius.

¶ Ex primis autẽ ⁊ indemonstrabilibus est co q̃ nõ sciet non habens demonstrationem ipsorum. Scire. n. est quorum demonstratio est non scd̃z accidens habere demonstrationem.

¶ Postq̃z arist. ꝑbauit oẽz demõstrationẽ esse ex veris ꝯnter ꝑbat cã esse ex p̃mis ⁊ ĩmediatis ponẽdo hãc scd̃az ꝯclusionem. Oĩs demõstratio ẽ ex p̃mis ⁊ ĩmediatis. ꝑbat. omnis demõstratio est ex his sine q̃b⁹ nõ ꝯtingit scire. sz sine p̃mis ⁊ ĩmediatis nõ ꝯtingit scire: q̃. pz ꝯna cũ maioꝛi: qꝛ demõstratio ẽ syllogismus faciẽs scire. ⁊ ꝑbat minoꝛ. naz si aliqua demonstratio nõ esset ex p̃mis. ergo non esset ex proprys p̃ncipys. ⁊ ꝑ ꝯns nõ faceret scire per se: sed solũ ꝟm accns. qꝛ esset ex p̃ncipys ꝑ accns. Cũ igr̃ demonstratio talis sit qualr̃ facit scire sequit talem demõstratõez esse solũ demõstratiõez ꝟm accidẽs. ¶ Itẽ si eẽt aliq̃ demr̃atio ⁊ non esset ex ĩmediatis ⁊ ĩdemõstrabilib⁹ p̃misse illi⁹ eẽnt demõstrabiles ⁊ nõdũ demr̃ate. ergo eẽnt ignorate ⁊ ꝑ ꝯns nõ faceret scire. ¶ Notãdum p̃mo q̃ sicut in actiõibus nãlib⁹ ꝯtigit effectũ ꝑuenire a duab⁹ causis effectiuis. quarũ vna est vlis vtualiter cõcurrens: ⁊ alia ꝑticularis formalr̃ ꝯcurrẽs teste ꝑho z° phi. di. q̃ homo generat hoĩem ⁊ sol. Ita in demõstratõib⁹ neẽe est cõclusionem ex duab⁹ causis effectiuis ꝑuenire q̃rũ vna ẽ ꝑticularis formalr̃ concurrẽs. s. copulatiua facta ex ambabus p̃missis ⁊ alia vlis tantũ vtualr̃ cõcurrẽs videlicet dignitas. Et sicut in actõibus nãlibus cãe vl'es sunt plures. aliq̃ ꝓpinquꝛes ⁊ aliq̃ remotiores: vt celũ. ĩtelligẽtie. ⁊ de⁹. Causaꝛ̃ etiã ꝑticulariũ aliqua ẽ ꝓpinquꝛ ⁊ aliqua est remotioꝛ. qꝛ ꝓpinquꝛ est caliditas q̃z forma ignis in gnãtione ignis. ⁊ ꝓpinquus est semẽ q̃z hõ in generatione hoĩs. ita ĩ demr̃atõib⁹ plures sunt cãe ꝑticulares. scz due p̃misse quaꝛ̃ minoꝛ est ꝓpinquioꝛ ꝯcl'oni: ⁊ maioꝛ ẽ remotioꝛ. Cãe etiã vl'es sunt pl'es ꝓpinquꝛes ⁊ remotiores vt d̃ quolibet dicit esse vel nõ esse est p̃ncipiũ vl'e cõissimum ⁊ remotissimũ. ⁊ oẽ totũ est maius sua ꝑte aut aliõ ꝯsil'e est p̃ncipiũ min⁹ vl'e ⁊ minus remotũ. De his p̃ncipys loquit arist. in prima ꝑte cõclusionis cũ dicit oẽm d̃mõstrationẽ eẽ ex primis formaliter cõcurrẽtib⁹ sz virtualr̃ tm̃. ¶ Secõo notandũ q̃ ꝓpõ est q̃druplr̃ ĩmediata. s. ĩmediatione subi: ĩmediatione cãe: ĩmediatione illatõis: ⁊ ĩmediatõe demonstratiõis. Propositio ĩmediata ĩmediatõe subi est illa cuius p̃dicatũ inest subiecto nõ per aliud subm̃ vt triãgulus habet tres angulos

equales duobus rectis seu homo est risibilis. ¶ Propositio
ĩmediata ĩmediatõe cause est illa cui⁹ p̃dicatũ inest subiecto
ꝛ nõ per aliã cãm. vt oẽ aĩal rõnale ẽ disciplinabile. ꝛ omis
homo ẽ aĩal rõnale. ¶ Propositio ĩmediata ĩmediatione il
latõis est illa q̃ nõ hz mediũ p qõ põt inferri: vt hoc est te de
mõstrato. ¶ Propõ ĩmediata ĩmediatiõe demõstrationis ẽ
illa q̃ nõ hz mediũ per qõ possit demõstrari. vt ꝓpõ cõposita
ex subo ꝛ diffõne ei⁹ aut cõposita ex diffõne ꝛ p̃ma passione ꝛ
generalr dignitates ꝛ ꝓpõnes vles negatie genex generalis
simoꝫ diuersoꝫ p̃dicamẽtoꝫ. Ex qbus seqt q̃ aliq̃ est ꝓposi
tio ĩmediata ĩmediatione subi q̃ nõ ẽ ĩmediata ĩmediatione
cãe vt hõ est risibilis. lz. n. risibilitas ĩsit hõi nõ per aliud sub
iectum. tñ sibi inest per aliam causam. s. per diffinitionẽ sub
iecti. ¶ Itẽ aliqua ẽ ꝓpõ ĩmediata ĩmediatiõe cãe que nõ ẽ
ĩmediata ĩmediatione subi. vt oẽ aĩal rõnale est disciplinabi
le. p̃ma. n. passio nõ ĩest diffõni subi nisi p subñ illud. ¶ Itez
aliq̃ ẽ ꝓpõ ĩmediata ĩmediatiõe demr̃atõis q̃ nõ ẽ ĩmediata
ĩmediatiõe illatiõis. quelz. n. tal'. oĩs hõ ẽ aĩal rõale. ẽ ĩdemõ
strabilis: tamẽ põt ĩferri ex suis singularib⁹ ꝛ ex suis exponẽ
tibus. qñ ergo arist. dicit oez demõstratiõez eẽ ex ĩmediatis
ĩtelligit p ĩmediata p̃missas indemr̃abiles. ꝛ hoc manifestat
cũ di. ex p̃mis aũt ꝛ ĩdemr̃abilib⁹. ¶ Tertio notãdũ q̃ sicut
ĩ naturalib⁹ genitũ eẽ ex generãte ꝛtigit dupliciter. s. media
te ꝛ ĩmediate: vt hõ generat ĩmediate ex semine. ꝛ mediate
ex hoĩe. ꝛ ignis ĩmediate ex caliditate. mediate vo ex motu
vel lumine. Ita in demr̃atõib⁹ cõtingit cõcl'onẽ aliquãdo eẽ
ex ĩdemr̃abilib⁹ ĩmediate. vt qñ cõcludit p̃ma passio de sub
iecto p diffõnem subi. Aliqñ aũt mediate vt qñ cõcludit z^a
passio de subo per p̃mam passionẽ demõstrata iam p̃ma pas
sione de subo p diffinitionẽ subi. Nõ igit vult arist. oez dmõ
strationẽ ꝓcedere ex ĩdemr̃abilib⁹ ĩmediate. qꝛ tũc nunquã
demõstraret scda passio de subo. nec eẽt possibile demõstra
re istã. oĩs triãgulus hz tres ãgulos equales duobus rectis.
exquo nẽcio sue p̃misse sũt demõstrabiles. sz ĩtẽdit arist. oez
demõstrationẽ eẽ ex ĩmediatis ꝛ ĩdemõstrabilib⁹ mediate
vel ĩmediate. ¶ Quarto notãdũ q̃ duplex est demõstratio.
scz p se ꝛ per accñs. Demr̃atio p se ẽ illa q̃ ꝓcedit ex p̃missis
ĩdemõstrabilib⁹ mediate vel ĩmediate. Demõstratio per ac
cidens est illa q̃ ꝓcedit ex p̃missis demõstrabilib⁹ nõ dmon
stratis. aut ex p̃ncipys nõ ꝓprys. vbi gr̃a. facio hunc syllogis
muz. oĩs figura rectilinea hñs angulũ extrĩse
cũ equalẽtẽ du ob⁹ oppositis ĩ trĩsecis hz tres angulos eq̃les duob⁹ rectis. sz oĩs triangulus ẽ hz. ergo ꝛc. iste syllogisinus nõ est demõstratio: qꝛ nõ gene
rat scĩam exquo p̃misse sunt ignorate. ꝛ põt eẽ demõstratio
qꝛ p̃misse pñt esse scite p resolutionẽ vsqz ad ĩdemõstrabilia
ergo accidit sibi q̃ sit demõstratio. ꝛ per ꝛñs talis demõstra
tio q̃ nõ est demõstratio nisi ĩ potẽtia est demõstratio p acci
dens. lz ergo hz syllogism⁹ sit ꝓpꝛie demõstratiu⁹. nõ tamen
ẽ ꝓpꝛie demr̃atio: sz solũ ĩ potentia vel ꝓz accñs. ¶ Item foꝛ
mo aliũ syllogismũ. oẽ nõ aĩal ẽ nõ risibile. oĩs lapis ẽ nõ aĩal
ergo oĩs lapis ẽ nõ risibilis. ista est demõstratio ꝓm accñs. qꝛ
demõstrat nõ eẽ risibile de lapide ex p̃ncipio non ꝓpꝛio: sed
per cãm remotã. qa sicut aĩal est cã remota risibilitatis. ita
non aĩal nõ risibilitatis. qꝛ sicut affirmatio est cã affirmatio
nis ita negatio negatõis ꝓm arist. in hoc p̃. pz ergo vñ aristo.
mouet eam eẽ demõstrationẽ ꝓm accidens q̃ non fit ex pri
mis vel ĩmediatis. ¶ Ex p̃dictis seqtur p egidium nõ recte
determinare di. arist. per p̃ma ꝛ ĩmediata ĩtelligere p̃missas
qꝛ frustra addita fuisset illa pticula ĩ diffõne demõstratiõis:
vz. ex p̃oribus. cũ oĩa prima sint prioꝛa ꝛ ecõtra. Pcius etiaz
dixerunt alq̃ p p̃ma ꝛ ĩmediata aris. ĩtellexit dignitates q̃
ideo dñr p̃ma qꝛ non hñt ꝓpõnes p̃oꝛes. ꝛ dicunt ĩmediata
qꝛ nõ hñt mediũ p qõ possint demõstrari. qꝛ aliter ꝛtingeret
demonstrare ꝓpꝛie p cãm remotã. qꝛ talis demr̃atio ꝓcede
ret ex veris p̃mis ꝛ ĩmediatis prioꝛib⁹ notioꝛib⁹ causisqz cõ
clusionis. ꝓpterea meli⁹ dicit q̃ arist. p prima ĩtelligit prin^a
q̃ non ĩgrediunt demr̃ationẽ nisi vtalr. ꝛ per ĩmediata pre
missas ĩdemr̃abiles. Uñ in ꝓlogo nõ solũ fecit mentionẽ de
p̃cognitione p̃missaꝫ sed etiã dignitatis. iõ ĩ diffõne demon
strationis dz ĩcludere dignitatẽ sicut p̃missas ex quo tãta ne
cessitate ĩgreditur demonstratõez sicut p̃misse. ¶ 2° sequit
q̃ lz non cuiuslibz demr̃ationis potissime p̃misse sint imme
diate ĩmediatiõe demr̃ationis. tñ cuiuslibz talis: premisse ꝛ
ꝛclusio sunt ĩmediate ĩmediatione causevel subi. prima ps ẽ
manifesta de oĩ demonstratione ĩ qua demõstrat aliqua pas
sio post primã. scda autẽ pars declarat. nã si demonstrat pri
ma passio de subiecto p diffõnem subi cõclusio est ĩmediata
ĩmediatione subi. ꝛ maioꝛ ẽ ĩmediata ĩmediatiõe cãe. minoꝛ
vo ẽ ĩmediata tã ĩmediatione cãe q̃z ĩmediatione subiecti. vt
oẽ animal rõnale est disciplinabile. omnis hõ est aĩal rõnale
ergo oĩs hõ est disciplinabil'. Si aũt demonstrat scda passio
de subo p primaz itex maioꝛ ẽ ĩmediata ĩmediatione cãe qꝛ
prima passio ẽ cã ĩmediata q̃re z^a passio inest subo. minoꝛ vo
p̃missa ẽ ĩmediata ĩmediatiõe subi tñ. qꝛ nõ ẽ ĩmediata ĩme
diatõe cãe: exquo sibi inest p̃ aliã cãz. ꝛclusio etiã ẽ ĩmediata
tñ ĩmediatione subi. vt oẽ disciplinabile ẽ risibile. oĩs hõ est
disciplinabil'. g̃ oĩs hõ ẽ risibil'. ¶ Sz dubitat qꝛ ordine nãe
pus fuit subñ a diffõne q̃z aliq̃ passio. g̃ ĩter diffõnẽ ꝛ p̃mam
passionẽ mediat subz ꝛ p ꝛñs nulla ꝓpõ ẽ ĩmediata ĩ q̃ predi
cat p̃ma passio ꝏ diffõne subi. ¶ Dicẽdũ q̃ lz ñ sit ĩmediata
ĩmediatiõe emanatõis: tñ est ĩmediata ĩmediatiõe demr̃ati
onis ꝛ cãlitatis: qꝛ nõ hz mediũ p qõ possit demonstrari nec
hz aliquã causam ꝓpinquam p̃ter diffõnẽ subiecti per quaz
possit inesse subiecto.

¶ Causas quoqz ꝛ notiores oz eẽ ꝛ priores. Cau
sas quidẽ quoniã tunc scimus cuz causas cogno
scimus ꝛ priores sivere cause sunt ꝛ notiores nõ
solũ altero modo ĩtelligẽdo sed in sciẽdo quoniã
sunt. Priora autẽ ꝛ notiora duplic ter sunt. Nõ
enim idem est prius natura ꝛ ad nos prius. Ne
qz noti⁹ natura ꝛ nobis notius. Dico autẽ prio
ra ꝛ notiora ad nos proxima sensui. Simplr aũt
prioꝛa ꝛ notioꝛa q̃ longis. sunt autẽ lõgioꝛa qui
dez vniuersalia: maxime aũt proxima singularia
ꝛ opponunt hec adinuicem.

¶ Tertia ꝛclusio. Oĩs demõstratio ẽ ex cãis prioꝛib⁹ ꝛ notio
rib⁹. ꝓbat. oĩs demõstratio ẽ ex his sine qbus non ꝛtigit sci
re. sz sine causis p̃oꝛib⁹ ꝛ notioꝛib⁹ nõ ꝛtigit scire. s. simplr. er
go ꝛc. pz ꝛña cũ maioꝛi ꝛ mĩoꝛi. arguit p̃ qdem non cõtingit
simplr scire absqz causis. qꝛ ꝓcessus sciẽtific⁹ q̃ ẽ p effectũ nõ
facit scire simplr sed ꝓm qd. ¶ Scdo. iste cãe debẽt eẽ prioꝛ
res eo q̃ ꝛclo demõstrabilis habz cãs prioꝛes ꝛ posterioꝛes.
Cãe prioꝛes sũt p̃misse ꝓcedẽtes a prioꝛi q̃ dicunt cãe cõclu
sionis non solũ in cognoscẽdo sed etiã in eẽndo. Cãe aũt po
sterioꝛes sũt ꝓmisse ꝓcedẽtes p effectũ sup cãz q̃ dicunt cãe
ꝛcl'onis nõ in eẽndo sz in cognoscẽdo. Ad scire g̃ simplr ꝛ ad
demõstratõez potissimã reqrunt cãe ñ posterioꝛes sz p̃oꝛes.
iõ dicit phs q̃ nõ sufficiũt cause in ĩtelligẽdo sz in sciẽdo. qꝛ
sũt q̃s dicit eẽ veras cãs ꝛ ñ alias. Exquo ergo eadẽ ꝓpõ põt
demr̃ari a p̃oꝛi ꝛ a posterioꝛi: cause sũpte a posterioꝛi nõ ĩgre
diunt demõstrationẽ simplr sz cãe sũpte a prioꝛi. ¶ Tertio
cause ĩgrediẽtes demr̃ationẽ debẽt eẽ notioꝛes effectu. vñ vt
colligit ex doctrina aris. ĩ ꝓhemio primi phi. de cãis habem⁹
cognitionẽ ꝛfusã ꝛ distictã. vt hẽm⁹ cognitionẽ ꝛfusã sic sũt
min⁹ note suis effectib⁹. vt ãt habem⁹ cognitõez distinctã sic
sũt notioꝛes suis effectib⁹. ꝛ isto mõ ĩgrediũtur demr̃ationez
iuxta illud. ꝓp qõ vnũqõqz tale ꝛ illud magis. Uñ ad tollen
dũ equocationẽ aris. ponit vnã distinctionẽ de p̃oꝛi ꝛ notioꝛi

di. q̃ prioza ⁊ notioza sunt duplr. s. quo ad naturam ⁊ quo ad nos. illa sunt prioza ⁊ notioza nobis q̃ sunt ꝓxima sensui. illa vo sunt prioza ⁊ notioza quo ad naturã q̃ sũt remota a sensu. Singularia qdẽ sunt ꝓpinq̃ sensui. ⁊ vlia remota. iõ prius natura ⁊ pri⁹ nobis videntur hre quãdã repugnãtiã cũ vnũ sit singulare ⁊ ꝓpinquũ sensui: ⁊ aliud sit vle ⁊ remotũ a sensu. Demonstratio ergo simplr q̃ ē p veras cãs sp ꝓcedit per prioza ⁊ notioza simplr ⁊ quo ad naturã. non aũt sp p prioza ⁊ notioza quo ad nos. ¶ Notandũ ꝑ fz cõmentatorẽ ĩ prologo phi. q̃ in mathe. eadẽ sunt nobis notioza ⁊ simpliciter. quoniam sicut cãe sunt notiores nature suis effectib⁹. sic in mathe. sp ꝓcedimus a causis sup effectũ. In naturalibus aũt vt plurimum ꝓcedimus ab effectu ad cãs: qz oĩs noticia humana ĩcipit a sensu. ⁊ qz sensus nõ mouet a causis sed magis ab effectib⁹: ideo primus processus naturalẽ communiter ab effectu ad cãm. qua habita ⁊ bene nota itez cognoscit effect⁹ nõ eodẽ genere noticie qz ē: sed ꝓpter qd est. Rõ aũt assignat ꝯmentatorẽ ĩ ꝓhemio phi. q̃re cãe sunt notiores nature suis effectib⁹: qz ab his natura icipit opari. vñ 2° meta. ponit ari. q̃ sicut res se hz ad eẽ: ita se hz ad cognosci. vz. fm naturam. ¶ Secõ notandũ q̃ vle ⁊ singulare seu ꝓpinqtas ⁊ distãtia nõ opponunt ꝯrarie nec ꝯdictorie nec ꝑuatiue fz relatiue. ⁊ eodẽ modo opponunt ꝑius quo ad naturã ⁊ pri⁹ quo ad nos: qz pri⁹ ⁊ posteri⁹ opponunt relatiue. fz ea q̃ sũt ꝑoza nãe sunt posterioza nobis ⁊ ecõtra. qz cãe sũt ꝑius note nature ⁊ posteri⁹ note nobis. Effect⁹ vo ecõtra sũt pri⁹ noti nobis ⁊ posteri⁹ noti nature. ergo pri⁹ quo ad naturã ⁊ prius quo ad nos relatiue opponunt. ¶ Sed dubitat qz in ꝓhemio phi. di. aristo. nos ꝓcedere ab vlibus ad singularia: ⁊ q̃ vle cuz sit quoddã totũ est notius suis singularibus q̃ sunt ꝑtes subiectiue. h̃ vero dicit q̃ vlia sunt remotissima a sẽsu. ⁊ singularia ꝓpinqua sensui. ꝯstat aũt illa duo iuicem repugnare. Prima rñsio est egi. di. q̃ ĩ eodẽ genere noticie. s. sensitiue vl intellectiue prius cognoscit magis ꝯfusum q̃z minus ꝯfusum. ⁊ pri⁹ idiuiduum magis vle q̃z min⁹ vle. qz si sor. est a lõge: pri⁹ cognoscit q̃ est hoc corpus q̃z q̃ est hoc aial. ⁊ prius q̃ sit hoc aial q̃z q̃ sit hic hõ. ⁊ pri⁹ q̃ sit hic hõ q̃z q̃ sit sortes. Et ita ex ꝑte intellect⁹ prius cognoscit sub ꝯceptu vli q̃z singulari. ⁊ pri⁹ sub ꝯceptu magis vli q̃z min⁹ vli. Cõparãdo aũt cognitionẽ sensitiuã cognitioni intellectiue: sic pri⁹ cognoscit singulare q̃z vle. Qñ ergo aristo. dicit ĩ ꝓhemio phi. q̃ nos ꝓcedimus ab vlibus ad singularia: intelligit in eodẽ genere noticie. Cũ vero dicit hic q̃ vlia sũt remotissima a sẽsu: intelligit cõparãdo cognitionẽ sẽsitiuã intellectiue. qz sensus est singulariũ. ⁊ intellectus est vliũ. ¶ Secõda rñsio ē bur. di. q̃ duplex ē cognitio: vz ꝯfusa ⁊ distincta. cognitõe ꝯfusa ꝑius cognoscim⁹ singlare q̃z vle. fz cognitione distincta ꝑius cognoscimus vle q̃z singulare. Quãdo ergo phs ĩ ꝓhemio phi. di. q̃ ꝓcedim⁹ ab vlib⁹ ad singularia ⁊ q̃ vlia sunt pri⁹ nota suis singularib⁹: loquit de cognitõe distincta. Cũ vero hic dicit q̃ vlia sũt remotissima a sẽsu ⁊ singularia ꝓpinqua: loqt de cognitõe ꝯfusa. ⁊ sic non est aliq̃ ꝯtradictio. ¶ Tertia rñsio est Occam. di. q̃ arist. ĩ ꝓlogo phi. intelligit q̃ vle magis ꝯfusuz. ⁊ p singulare min⁹ ꝯfusum: inuẽs nos ꝓcedere a magis ꝯfuso ad min⁹ ꝯfusũ. hic vero per singulare conceptum singularẽ. ⁊ p vle cõceptũ vlem: dans intelligere q̃ pri⁹ ꝯcipimus rẽ ꝯceptu singulari q̃z ꝯceptu vli. ⁊ q̃ ꝯcept⁹ singularis est ꝓximus sensui. ꝯcept⁹ autẽ vlis remot⁹ a sensu cũ nõ repiat nisi in intellectu. Iste opi. siue rñsiones non sunt hic approbãde vel reprobãde sed magis in ꝓlogo phi. ⁊ ĩ tertio de aia. iõ ad pñs sub silẽtio ꝑtrãseo. oẽs tamẽ ꝯueniunt in hoc q̃ sensus nõ cognoscit vle fz tñ singulare. Intellect⁹ aũt cognoscit vtrũq̃z qõ mihi nõ vr vez. qz fm phm 2° de aia. color in cõi est obiectũ adequatũ visus ⁊ son⁹ audit⁹. Cõstat aũt nullũ colorẽ singularẽ esse obiectũ adequatũ visus neqz aliquẽ sonũ ꝑticularẽ eẽ obiectũ adequatũ audit⁹. Iõ assignat quarta responsio di. q̃ vle hz duplex esse. scz formale ⁊ materiale. Esse formale vlis est esse sepatũ ab oĩ ꝯditõe materialitatis ⁊ idiuiduatõis. esse autẽ materiale eiusdẽ est eẽ ꝯiunctũ ꝯditionib⁹ materialib⁹ ⁊ idiuidualib⁹. Loquẽdo ergo õ vli fm suum esse materiale qõ est esse hic. ⁊ nunc: sic illud cõcipit pri⁹ sensus q̃z suũ singulare. ⁊ hoc mõ loquit phs in ꝓlogo phi. cũ dicit nos ꝓcedere ab vlib⁹ ad singularia. fz loq̃ndo de vli fm suũ eẽ formale sic ipsũ ē remotissimũ a sensu cum illo modo a nullo ꝓcipiat nisi ab itellectu. singulare autẽ est ꝓximũ sensui. ⁊ hec fuit intentio philosophi hic.

¶ Ex primis aũt ē quod ex ꝓprijs principijs ē. idẽ .n. dico primũ ⁊ principium.

¶ Unũ dubiũ tangit phs ꝓp qd in diffõne demõstratiõis nõ ponebat ex ꝓprijs ꝑncipijs sicut ex primis. ¶ Rñdet q̃ idẽ ē primũ ⁊ principiũ. vñ. 9. metha. ĩquit ipse q̃ sp in vnoquoq̃z genere illõ qõ est primũ ⁊ qõ est maxie tale est cã ⁊ principiũ oĩum sequentiũ. ergo primũ hz rõnem principij. Sed iaz ꝓbatũ est demonstrationẽ ꝓcedere p prima non p accidẽs fz per se. iõ oñsuz ē demrationẽ ꝓcedere ex ꝓprijs principijs. ¶ Notandum q̃ pri⁹ ⁊ prin⁹ propriũ se hnt p ordinẽ. qz oẽ primũ est prin⁹ ꝓpriũ ⁊ nõ econtra. qz si nõ: maxie videret de dignitatib⁹ q̃ sunt principia prima ⁊ nõ sunt principia ꝓpria. Sz hoc ñ obstat. qz sicut materia pria absolute sumpta ē cõis ⁊ ꝯtracta ē ꝓpria. Ita principia pria simplr sumpta sunt cõia. cõtracta vero sunt spãlia. ⁊ qz in oĩ demõstratõe ꝑhunt ideo prima principia sunt principia ꝓpria. ⁊ p oñs nõ oportebat illud addere. ¶ Sz cõtra si p prima ĩtelligant principia propria q̃ sũt dignitates ꝯtracte ⁊ nõ ꝑmisse demõstratiõis nec aliq̃ cã ꝯportata p illas: sequit demõstratõez simplr procedere ex causis remotis. qõ probat assignãdo aliq̃s ꝑmissas ĩportãtes cãz remotaz idemrabiles: ĩ casu isto talis demõstratio procedit ex vis ⁊ ex primis ⁊ ex ĩmediatis: qz ex idemõstrabilib⁹ ac ẽt ex cãis prioriib⁹ ⁊ notioriib⁹ simplr. ¶ Dicenduz q̃ aristo. p ĩmediata nõ ĩtelligit solũ ꝑmissas idemõstrabiles: sz etiã eas eẽ ĩmediatas ĩmediatõe cãe ⁊ subi qõ nõ ꝯtingit ĩ causis remotis. Hoc aũt iõ nõ expressit arist. hic: qz ꝑmit⁹ ĩ diffõne scire illud nõ expresserat di. Scire simplr est rẽ p cãm cognoscere ⁊ qm̃ illius est cã: ⁊ qm̃ nõ ꝯtingit alr se hre. Cõstat autẽ q̃ cã remota nõ est cã propie effect⁹ remoti nec p se cũ ea posita ñ ponat effect⁹. ¶ Dubitat ꝯtra diffõnẽ demõstrationis ostẽdendo aliquã demõstrationẽ simplr nõ esse ex aliq̃ cã qz demõstratões mathematice sũt demratões simplr cũ sint in p gradu certitudinis p ꝯmentatorez 2° meta. ⁊ tñ nõ procedũt p causas in eẽndo. nã demonstrat hre tres angulos equales duob⁹ rectis de triãgulo p angulũ extrĩsecũ. Cõstat aũt angulum extrinseccũ non eẽ cãm triãguli nec sue passionis. cum quodlibz illoz ĩdifferẽter stet esse sine alio. ¶ Secõ. demõstrationes methaphisice sunt demõstrationes simplr qz excedunt oẽs alias ꝯfirmatiõe demrationis ⁊ nobilitate subi fz ꝯmẽtatorẽ ĩ ꝓlogo de aia. ⁊ nõ ꝓcedũt in eẽndo p cãm. qz cũ demrat act⁹ purus de deo aut potẽtia pura de prima materia hoc nõ ē p aliquã cãz cũ deus nullã cãz hẽat simplr nec materia prima p quã a priori aliqd possit de ea demõstrari. ¶ 3°. demrationes naturales sũt demrationes simplr. qz scia de aia excedit oẽs alias ꝑter diuinã nobilitate subi ⁊ ꝯfirmatione demrationis: ⁊ tamẽ plime tales nõ dant p cãz. Nã cũ demrat 2° de aia. q̃ ipa ē actus prim⁹ subalis corpis phisici habentis vitã ĩ potẽtia p esse prin⁹ vegetandi sentiendi scõz locũ mouẽdi vel ĩtelligẽdi: nulla ibi sumit cã: qz idẽ sũt aia ⁊ act⁹ ꝑm⁹ subal corpis hñtis vitã ĩ po⁹ ⁊ eẽ pri⁹ vegetãdi ⁊c. ¶ Quarto. nulle ꝑmisse sũt cause ꝯclonis. q̃ ⁊c. pz ꝯña. ⁊ aĩs ꝓbat. qz phs dicit ĩ ꝓhemio hui⁹ q̃ aĩ oẽz demrationẽ oz ꝑcognoscere de subõ qd est ⁊ qz est ⁊ de passione qd est. q̃ ꝯclo ꝑcedit totã demrationẽ. pz ꝯña qz ipa ponit ex subõ ⁊ passione. ⁊ p ꝯñs magis vr ꝯclonẽ eẽ cãz ꝑmissaz q̃z ecõtra. ¶ Ad primũ dr cõiter q̃ demratiões mathe. nõ sũt ꝓprie demratiões ꝓpter qd. nec simplr demratiões ad ĩtellectũ aris. fz solũ similitudinarie. qz sicut natura pri⁹ cognoscit cãm simplr q̃z effectũ ita nos pri⁹ oĩno cognoscim⁹ ꝑmissas q̃z ꝯclonẽ. Sed illud nõ põt eẽ de ĩtentiõe aris. cũ semp aut frequẽter exẽplificet ĩ mathe. deĩde si demratiões ille nõ ꝓcedũt p cãz neqz p effectũ. ergo dabit aliud genus demrandi nõdũ ab ari. iuẽtũ

ideo dicit q̃ ille ꝓcedunt ꝑ causas tã in essendo q̃z in cognoscendo. nec est vera q̃ demõstret triãgulũ tres angulos habere ꝑ angulũ extrinsecũ tanq̃z ꝑ mediũ. sz solũ tãq̃z ꝑ determinatiũ medy cũ mediũ sit solũ figura rectilinea trib⁹ lineis ꝛtenta que ẽ vera cã in eẽndo tã triãguli q̃z etiã sue passionis qz diffõ ꝑ ꝑtes diffõnis sunt forme 2ᵒ phi. sed de hoc magis ĩ 2ᵒ hui⁹. ¶ Ad 2ᵐ dr̃ q̃ lz ĩ deo nõ sint cãe realr distincte: tamẽ sunt cãe formalr drntes. Nõ enĩ ĩ deo reperent rõnes habentes ordinẽ prioris ⁊ posterioris nisi ille haberent rationem cãlitatis. ideo cũ demonstrat act⁹ purus de deo ꝑ eẽ primus simplr: demonstrat illa passio de subo suo ꝑ verã cãm ĩ essendo non realr distinctã sz ratione tm̃. Dicim⁹. n. q̃ gen⁹ ⁊ drĩa sunt cãe spẽi. ⁊ tm̃ non differũt ab ea realr. Silr cum demonstratur de prima mã pura potẽtia ꝑ eẽ ĩmediatũ non ẽti simplr: illa demr̃atio est ꝑ cãm in eẽndo. nã sicut eẽ ꝑmũ simplr est cã ꝓpter quã de⁹ est act⁹ pur⁹ ita eẽ ĩmediatũ nõ enti simpliciter est cã ꝓꝑ quã mã ẽ potẽtia pura. ¶ Ad tertiũ dr̃ q̃ lz ille due diffinitiones date de aĩa sint idẽ: tamẽ non sunt idez simplr̃. qa aliqd ĩportat per vnã. s. corp⁹ phisicum qõ non est idẽ alteri. vñ homo ⁊ album sunt idẽ qz de seinuicẽ ꝑdicant̃ in recto. sed non sunt simplr̃ idẽ: qz album ꝛnotat albedinez q̃ non est homo. Silr̃ homo ⁊ risibile sunt idẽ sed non idem simplr̃. qz ꝑ risibile ꝛnotatur risus q̃ nõ est homo. propterea ꝛcedit q̃ homo ẽ cã risibilis non obstãte q̃ sint idem. ita in ꝓposito illa diffinitio aĩe. s. prim⁹ vegetãdi: sentiẽdi: ꝛm locũ mouẽdi ⁊ ĩtelligendi est cã illius actus primi subalis corpis phisici vitã habẽtis ĩ potẽtia non obstãte q̃ sint idẽ qz aliqd ĩportatur ꝑ scdaz. vz. corpus phisicũ qõ ẽ effect⁹ p̃me diffinitionis. ¶ Ad quartuz dr̃ q̃ sicut ꝓpõ denoĩatur vera vel necessaria ꝛtingẽs vel ĩpossibilis rõne significati sui ꝛsimil de nominatõis ita p̃misse dicunt̃ cãe ꝛclonis: qz significata premissarũ sunt cãe significati ꝛclonis rõne medy qõ dr̃ esse vã cã passionis. Deĩde ⁊ si ante demr̃ationẽ ꝛclõ cognoscat̃ cognitione repñtatiua sciẽdo qd ĩportat̃ ꝑ eã: nõ tamẽ cognoscit̃ cognitiõe sciẽtifica. qz tũc nõ scit̃ ea sed solũ post demõstrationẽ. Cõstat aũt talẽ noticiã scientificam aggenerari ex noticia p̃missa ꝛ idcirco ꝛcedit̃ p̃missas esse cãs ꝛclusionis. ⁊ qz hic scds mod⁹ iuenit̃ ĩ demr̃atione a posteriori ⁊ nõ p̃mus ideo in tali demonstratione p̃misse dicunt̃ cause ꝛclonis in cognoscendo ⁊ non in essendo.

¶ Est aũt pricipiũ dmõstratiõis ꝓpositio ĩmediata. Jmmediata aũt est q̃ nõ ẽ altera prior.

¶ Postq̃z aristo. manifestauit singulas ꝑtes ĩtegrãtes diffinitionẽ demr̃atõis. nũc in 2ᵃ ꝑte hui⁹ capituli reaccipit vnaz ꝑtẽ diffõnis ꝛparãdo p̃missas ⁊ dignitates ipsi demõstratiõi ponẽdo duas ꝛclones. q̃ꝛ p̃ᵐ ẽ ista. ꝓpõ ĩmediata ẽ prim⁹ demõstratõis. 2ᵃ ꝛclõ. ꝓncipiũ demr̃atõis nõ est vnuz simplr: sz hz ꝑtes subiectiuas ibi. ĩmediati aũt ꝓncipij. ¶ Prima conclusio arguit̃ sic. illa ꝓpõ q̃ nõ est altera prior ẽ pricipiũ demõstratõis: sz ꝓpõ ĩmediata ẽ hꝫ. q̃ ꝓpõ ĩmediata est pricipium demõstratiõis. pz ꝛnã cum maiori. minor aũt ẽ nota ex significatiõe termini. qz ĩmediatuz est idẽ qõ nõ hñs mediũ. constat ãt illã ꝓpõnẽ nõ hr̃e priorẽ ꝓpositionẽ que nõ habet mediũ. ¶ Nota ꝓ q̃ duplex ẽ pricipiuz demr̃atiõis. s. ꝛplexum ⁊ icõplexũ. Pricipiuz ꝛplexum ẽ illõ qõ dicit esse vel non eẽ ⁊ tale ẽ duplex. s. qõ ĩgredit̃ formalr demõstratõez sicut premissa. ⁊ qõ ĩgredit̃ vtualr vt dignitas. ⁊ de quolz isto ꝛ loquitur Arist. sic. Pricipiũ icomplexũ etiã est duplex. vz. qõ ĩgredit̃ demõstratiõez vtualr vt termin⁹ trãscẽdẽs. ⁊ qõ ĩgredit̃ formalr vt diffõ de qua loqt̃ arist. ĩ ꝓhemio de aĩa. dicẽs ipz qõ qd ẽ oĩs demõstratiõis est pricipiuz. ¶ 2ᵒ notanduz: q̃ tã dignitas q̃z p̃missa est q̃druplr ꝓpõ ĩmediata: lz nõ simplr eodem mõ. Primo qdẽ dignitas est ꝓpositio ĩmediata ĩmediatione ꝓncipioꝝ icõplexoꝝ qz ipsa ẽ ꝓpinqua ꝓncipys icõplexis ex quo eã cõponũt. Scdo dignitas ẽ ĩmediata ĩmediatõe ꝓcess. õis: qz ꝓcedit oẽs alias ꝓpõnes ⁊ nullam prorem habet. Tertio dignitas est ĩmediata ĩmediatõe ꝛpositionis. qz ĩter sua extrema nõ cadit mediuz ad hunc ĩtellectuz q̃ ꝑdicatũ ĩest subo non per aliud subm̃ nec per aliã cãz. Quarto dignitas est ĩmediata ĩmediatõe demõstratõis qz non hz mediuz per qõ possit demõstrari. s. nec a posteriori nec a pori. ideo talis ẽ pricipiũ demõstratõis. ¶ Premissa ãt est q̃druplicitER ĩmediata. Prio qdem ĩmediatõe diffõnis: qz ipa ẽ ꝓpinqua diffõni cuz ex illa ꝛstituat̃. Scdo p̃missa ẽ ĩmediata ĩmediatione cõclusionis. qz ipa est ꝓpinq̃ ꝛclusioni cuz ex premissa stati fiat cõclusio. Tertio p̃missa ẽ ĩmediata ĩmediatione cõpositionis: qz ĩter extrema non dat̃ medium. s. cãe aut subi. Quarto p̃missa ẽ ĩmediata ĩmediatiõe demr̃atiõis. qz nõ hz mediũ ꝑ qõ possit demõstrari. ⁊ sic est pricipiuz demõstrationis. Cum ãt dicẽ phs q̃ ꝓpõne q̃ est prim⁹ demõstratiõis nõ ẽ altera por. ĩtelligit simplr vel ꝛm quid. Unde dignitate que ẽ ꝓncipiuz demõstratõis nulla est ꝓpõ por absolute. sed premissa que est pricipiũ demõstrationis nulla ꝓpõ est por demõstratiue. ⁊ hoc sufficit ad ĩtentionẽ lr̃e. ¶ Ex ꝑdictis pz q̃ p̃misse ⁊ dignitates q̃druplr differũt quo ad ĩmediationem. Pruma differẽtia est qz dignitates sũt ꝓpinqz ꝓmis ꝓncipys icõplexis ⁊ p̃misse sunt remote. Scda differẽtia est qz dignitates elongant̃ a diffõnibus ⁊ cõclusionib⁹ p̃misse ãt illis cõiungunt̃. Tertia dr̃ia ẽ. qz dignitates nõ hñt ꝓpõnes priores p̃misse vero supponunt alias ꝓpõnes. Quarta dr̃ia est: qz oẽs dignitates sunt idemõstrabiles. nõ aũt oẽs p̃misse. ¶ Cõtra ꝑdicta arguit̃ ⁊ ꝑ q̃ dignitas hz ꝓpõnem porẽ: qz q̃ non ꝛtingit sil esse idem ⁊ nõ eẽ est q̃dã dignitas. ⁊ tamẽ hz ꝓpõnem porẽ. s. de quolz dr̃ eẽ vel nõ esse. q̃ ⁊c. pz ꝛnã cũ maiori qz illi stati intellect⁹ assẽtit notis termis. minor vero est arist. ꝓmo hui⁹. q̃ affirmatio prior ẽ negatõe. ¶ Scdo arguit̃ q̃ dignitas sit dmr̃abilis: qz oẽ totũ eẽ maius sua ꝑte ẽ q̃dã dignitas ⁊ est demõstrabilis ergo ⁊c. maior pz ex eo q̃ ĩtellect⁹ illi statim assentit notis termis. minor vero est allecen. 2ᵒ sue pspectiue pbãtis illã ꝑ ꝛtinere aliqd ⁊ aliud vltra. ¶ Ad primũ rñdet̃ q̃ nõ est dcm̃ nullã dignitatẽ hr̃e ꝓpõnem priorem sz q̃ dignitas nõ hz ꝓpõnes priores qõ verificat̃ de illis affirmatiuis aliqd ẽ. qõlibet est vel nõ est. Illa tm̃ negatiua nihil est ⁊ non est nullã porem hz in latitudine ꝓpositiõuz negatiuaꝝ: qõ nõ cõtingit de aliq̃ p̃missa demr̃atiõis sive fuerit affirmatiua sive negatiua. ¶ Ad 2ᵐ rñdet̃ q̃ illa ꝓpõ. omne totum est maius sua ꝑte: nõ est proprie demr̃abilis: ex quo nõ est dubitabil ꝓpõ. põt tm̃ probari isti vel illi q̃ negaret eã iuxta doctrinã allacẽ. deĩde falsũ ẽ q̃ illa propõ sit dignitas. nã dignitas ẽ ꝓpõ cui ĩtellect⁹ stati assẽtit notis termis absqz discursu. huic ãt ⁊ si ĩtellect⁹ assentiat notis termis. hoc tm̃ ẽ cuz discursu impceptibili sic arguẽdo: oẽ ꝛtinẽs aliqd ⁊ aliud vltra ẽ maius illo. oẽ totum ꝛtinet ꝑtẽ ⁊ aliqd vltra. ergo oẽ totuz est maius sua ꝑte. ¶ Itẽ dignitas est propõ quaz necesse est quẽlibet docẽdũ hr̃e: sed nõ est necesse quẽlibet docẽdũ hr̃e istã: omne totuz est maius sua ꝑte. ergo nõ est dignitas. bene ãt est cõis animi ꝛceptio vt dicit Euclides aut positio vel suppositio vt colligitur a phõ in scda cõclusione.

¶ Propositio aũt ẽ enũciationis altera pars vnũ de vno. Dyaletica quidez est similiter accipiens quodlibet. Demonstratiua aũt determinate alterum quoniaz verum ẽ.

¶ Quia propõ ĩmediata diffinit̃ ꝑ ꝓpõnẽ dicẽdo. ꝓpositio ĩmediata ẽ propõ q̃ ñ ẽ altera por. Et propõ diffinitur ꝑ enũciatõem. ⁊ enunciatio ꝑ ꝛdictionẽ. ⁊ ꝛdictio ꝑ affirmationez vel negationẽ. Jdeo Aris. ad manifestationẽ dictoꝝ ꝛscribit hos terminos. propõ enũciatio ꝛdictio affirmatio ⁊ negatio. ¶ Prim⁹ ergo termin⁹ describẽdus est propõ. quẽ arist. diffiniẽs ait. propõ ẽ altera ꝑs enũciatõis vnũ de vno significãs. vñ propõ hic stricte accipitur vt est vna propõ ⁊ pro alio positio ad denotãdũ nullã ypothetica eẽ propõnẽ. nec aliquã cathegoricã nisi sit p̃missa alicui⁹ syllogismi. ¶ Notãdum ꝛm phz q̃ propõ diuidit̃ ĩ propõnẽ dyalecticã ⁊ demonstratiuã. Propõ dyalectica ẽ illa q̃ ĩdifferenter accipit vtranqz ꝑtem ꝛdictiõis vt cras tunica icidet̃ vel non icidetur. Propositio

demonstratiua est illa q̃ non accipit nisi vnã partem ꝯdictionis.s.verã:vt cras sol orietur.Dicit.n.arist.p̃ thopi. q̃ dyalectic⁹ procedit ex probabilib⁹ tantũ.demr̃ator aũt solũ ex necessarys.ideo dyalectic⁹ idifferẽter probat quãlibet ptẽ ꝯdictionis exquo hz viã ad quãlibet illaꝝ p̃ probabilia.Probabile.n.fuit q̃ medea diligeret filiũ suũ qa fuit mr̃.ꝛ q̃ non diligeret qa fuit ĩterficiens.demr̃ator ãt non probat nisi ptez verã.¶ Sed dubitatur:qa dyalecticus nunq̃z cõcludit nisi vnã ptem ꝯdictionis sicut nec demr̃ator nisi vnaz.ergo quoad hoc nõ est dr̃ia ĩter illos.¶ Dicendũ q̃ sicut disiunctiua de futuro facta ex ptib⁹ oppositis cõtingẽtib⁹ nũq̃z hẽbit nisi vnã ptem veram:quãlz tamẽ poterit hr̃ everaz idifferẽter vt nauale bellum erit cras.vel nulluz nauale bellum erit cras: ita dyalecticus nunq̃z cõcludit nisi vnam ptem ꝯtradictiõis. quãlibet tñ idifferẽter põt ꝯcludere.ꝛ sicut disiũctiua futuri tpis facta de ptib⁹ oppositis nõ ꝯtingẽtibus nũq̃z hz nisi vnã ptem verã sed determinatã:vt cras orieť sol:vel nõ orieť sol. qꝛ solũ p̃ma ps ẽ determinate vera:ita demr̃atoꝛ numq̃z nisi vnaz partem ꝯcludit sed determinatã.s. neciã. sp.n. demonstrat omnem triangulum habere tres angulos ꝛ nunq̃z contradictõem. In hoc ergo ꝯueniũt dyalectic⁹ ꝛ demonstratoꝛ. qꝛ qlz eoꝝ vnã tñ ptẽ ꝯcludit ꝯdictionis.Differũt autem qꝛ dyalectic⁹ quãlibet idifferẽter cõcludere põt.demonstratoꝛ ãt solũ vnã ꝛ determinatã.s.verã ꝛ necessariã.

¶ Enunciatio autem contradictionis quamlibet partem.

¶ Scõs termin⁹ describẽdus ẽ enũciatio quã Aris.diffiniẽs ingt.Enũciatio ẽ or̃o quãlibet ptẽ ꝯdictiõis accipiẽs.s.disiũctiue:vt tunica icideť cras vel nõ icideť cras.vñ apud dyalecticũ sumiť enũciatio large p̃ or̃one significãte veꝝ vel falsũ ꝗ vero stricte p̃ disiũctiua facta de ptib⁹ oppositis eo q̃ extra mittẽdo oẽz dubitatõez nũciat veꝝ vel falsũ.¶ Notandũ q̃ sicut se hz enũciatio ad p̃ponẽ:ita p̃blema ad cõclusionem.qm̃ sicut enũciatio est disiũctiua facta de ptibus oppositis cui⁹ vna ps ẽ p̃po.s.p̃missa ĩ syllogismo.ita problema est or̃o de ptib⁹ oppositis sub dubio disiũctiue formata cui⁹ vna ps ẽ ꝯclusio in syllogismũ.vtvtꝝ luna eclipsať aut nõ.sicut ḡ enũciatio ita p̃blema igredi ť syllogismũ solũ ꝗz vnã ptez ei⁹ sz nõ eodẽ mõ:qꝛ enũciatio igredi ť vt p̃missa ꝛ p̃blema vt cõclusio.Ex qbus seqť q̃ lz oĩs p̃po apud dyalecticũ possit fieri p̃blema ꝛ ꝯclo ꝛ ecõtra.qꝛ dyalectic⁹ omnez p̃missã põt facere ꝯclonẽ ꝛ ecõtra.nõ tamẽ apud demõstratoꝛẽ q̃lz p̃po põt fieri p̃blema aut ꝯclo qm̃ p̃misse ĩdemõstrabiles nõ possunt fieri apud eũ ꝯclones.neqz p̃blemata.ꝛ ecõtra ꝯclusiones in qb⁹ demr̃ať vltima passio nõ p̃ñt fieri p̃pones neqz p̃misse.

¶ Contradictio aũt est oppositio cuius nõ est medium secundũ se. Pars autẽ cõtradictiõis que aliquid de aliquo est affirmatio est. Que vero ẽ aliquid ab aliquo negatio est.

¶ Terti⁹ termin⁹ describẽdus ẽ ꝯdictio quã aristo.sic diffinit Cõtradictio ẽ oppõ cui⁹ nõ est dare mediũ ꝗm se.p̃ponit oppositio loco gñis.qꝛ ĩ postp̃dicamẽtis oppõ diuidit in oppositionẽ ꝯdictoriorꝝ ꝯriorꝝ p̃uatiuorꝝ ꝛ relatiuorꝝ.Uñ albuz ꝛ nigrũ sunt opposita ꝯrie.hõ ꝛ non hõ opposita ꝯdictorie. cecũ ꝛ videẽs opposita p̃riuatiue.sz pr̃ ꝛ filius sũt opposita relatiue. ¶ Scõo dr̃.cui⁹ñ ẽ dare mediũ.qꝛ oĩa alia opposita hñt mediũ ĩter extrema.s.forme vel subi.Cõtradictio ãt nullum habet mediũ.nã aliqd ẽ qõ nõ est albũ nec nigrũ.nec videns nec cecũ.nec pr̃ nec fili⁹.nihil ãt est quod nõ sit hõ:vel nõ hõ Silr ꝯria ꝯplexa hñt mediũ subi exquo sunt sil falsa.sed ꝯdictoria ꝯplexa nullũ hñt mediũ exquo non p̃ñt sil ee vera nec sil falsa.¶ Tertio dr̃.ꝗm se.qꝛ ĩter ꝯdictoria põt eẽ medium tpis vel distãtie.sz hoc ẽ p̃ accñs ꝛ nõ ꝗz se.qꝛ ĩ mẽte p̃ponẽs ꝯdicũt ꝯplexe ꝛ termi ꝯdicũt icõplexe ĩter quos nõ dať distãtia tpis vl loci.et ex nã rei repiť subã ꝛ nõ subã.corp⁹ ꝛ nõ corp⁹ absqz aliq̃ distãtia loci vel tpis.¶ Notãdũ q̃ ꝯriorũ q̃dã sunt mediata vt albũ ꝛ nigrũ.ꝛ q̃dã ĩmediata vt sanũ ꝛ egrũ, Cõtraria mediata hñt mediũ forme.s.rubedinẽ vel palledinez.ꝛ mediũ subi.s.oẽ tale qõ nõ ẽ albũ neqz nigꝝ.nec aliquo medio colore coloratũ. Cõtraria ĩmediata hñ hñt medium subi.qꝛ aliqd ẽ qõ nõ est sanũ neqz egrũ. sed nõ hñt medium forme.qꝛ non dať forma media ĩter sanitatẽ ꝛ egritudinez. nisi forte vellem⁹ loqui ad modũ medicorꝝ ponẽtiũ dispõnez quãdã mediã ĩter sanitatẽ ꝛ egritudinẽ quã vocãt neutrã di. q̃ medicina ẽ rectũ regimẽ sanorꝝ egrorꝝ ꝛ neutrorꝝ.Opposita autẽ p̃uatiue ꝛ relatiue nõ hñt mediũ forme sed subiecti. qꝛ nõ dať forma media ĩter visũ ꝛ cecitatẽ.neqz ĩter paternitatẽ ꝛ filiationẽ.sz hñ dať aliqd de quo nõ dr̃ aliqõ illorꝝ.Opposita ãt ꝯdictorie sũt illa ĩter q̃ nullo mõ dať mediũ. ¶ Et si arguiť q̃ antixp̃s nec ẽ hõ nec ñ hõ.ergo ĩter ꝯdictoria dať mediũ subi.negetur ꝯña:qꝛ dz argui ꝗm exigẽtiã rei.ita q̃ si res ẽ:ip̃a ẽ hõ vel nõ hõ.si fuit:ip̃a fuit hõ vel nõ hõ.si erit: necessario erit hõ vel nõ hõ.Põt tñ ꝯcedi illa.antixp̃s est hõ dicendo q̃ illud vbũ ẽ ĩportat ĩherẽtiã hĩtudinalẽ ex q̃ nõ seqtur antixp̃z eẽ.Hec tñ nõ ẽ ꝯcedẽda.chimera ẽ ẽs.qꝛ chimera nõ ẽ ens actuale nec potẽtiale.sz hec hñ põt ꝯcedi.chimera ẽ nõ ens.sicut ista.chimera nõ ẽ ẽs.ex q̃ꝝ nulla seqtur chimerã eẽ. hec tñ ñ sunt ad p̃po⁹. qꝛ nõ p̃batur ĩter ꝯdictoria esse mediũ subi nisi sit pole aliqd eẽ de quo nõ dicať aliqd illorꝝ ꝯdictoriorꝝ icõplexorꝝ sp ĩtelligẽdo ĩ recto.qꝛ ĩ obliq̃ illõ non eẽt verũ.qꝛ de⁹ nõ est hoĩs nec ñ hoĩs. ¶ Quart⁹ terminus describẽdus ẽ affirmatio ꝛ negatio quẽ phi.diffiniẽs inquit.Affirmatio est ps ꝯdictõis dicẽs aliqd de aliquo.Negatio ẽ ps ꝯdictiõis remouẽs aliqd ab aliquo. exẽplũ p̃mi. hõ ẽ aĩal.exẽplũ scdi.hõ ñ ẽ lapis.p̃mũ enĩ ꝯdicit huic.nihil qõ ẽ hõ ẽ aĩal. ꝛ zᵒ ꝯdicit isti. oĩs hõ ẽ lapis. ¶ Notãdũ q̃ sicut dant ꝯdictoria ꝯplexa ꝛ icõplexa.ita dať affirmatio ꝯplexa ꝛ affirmatio incõplexa:ꝛ negatio ꝯplexa ꝛ negatio icõplexa.affirmatio cõplexa dicit actualr aliqd de aliq̃.ꝛ negatio ꝯplexa actualr remouet aliqd ab aliquo.Sz affirmatio icõplexa dicit solũ hĩtudinalr aliqd de aliquo.ꝛ negatio remouet aptitudinalr aliqd de aliquo.sicut.n. hõ est aptũ natũ dici õ aliquo.ita non homo est aptũ natũ remoueri ab aliquo.

¶ Immediati aũt syllogistici principij positionez quidẽ dico quaz nõ est monstrare sz ponere neqz necesse ẽ habere aliquẽ docẽdũ.

¶ Scõa cõclo.p̃nᵐ demr̃ationis ñ ẽ vnũ simplr sz hz ptes subiectiuas.p̃bať.oẽ diuisibile ĩ multas spẽs hz ptes subiuas. sz p̃nᵐ demr̃atõis ẽ diuisibile p̃ multas spẽs.ḡ ꝛc.pz ꝯña cñ maiozi.miozvo p̃bať.nã p̃nᵐ õmr̃atõis dividit ĩ q̃tuoꝝ spẽs. Quarũ p̃ma ẽ positio quã Ari.sic diffinit.Positio ẽ or̃o ĩdemõstrabilis quam nõ necesse est quẽlibet docẽdũ habere. vt anguli recti sunt equales. a puncto ad p̃ũctũ cõtigit rectã lineã ducere. Oẽ totum ẽ maius sua pte. si ab eq̃lib⁹ eq̃lia demas cetera manẽt eq̃lia.nã cũ hec p̃ncipia fiãt de terminis spãlib⁹ stat intellectum actuari terminis generalibus absqz actuatione illorum terminorũ. quo dato stat aliquem addiscere ꝛ non habere hꝰ principia.

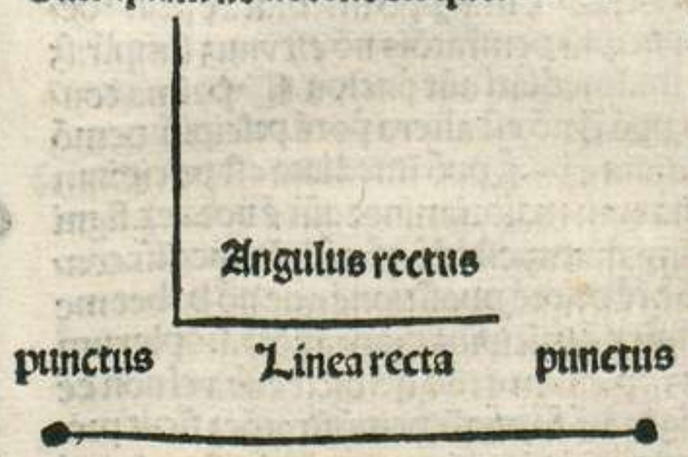

¶ Notãdũ q̃ cũ dicit p̃bs positionẽ eẽ ĩdemonstrabilẽ non ĩtendit illã eẽ ĩdemonstrabilẽ simplr sed tñ in ea scia cuius est positio.verbi gratia.hec positio.de p̃ũcto ad punctũ cõtingit rectã lineã ducere:est positio in geometria in qua p̃supponiť ꝛ nullo mõ probatur sed in alia sciẽtia demõstrať.s.in 6°. phisi.vbi probatur punctũ nõ esse continuũ nec contiguũ p̃ũcto nec ꝯñr se hr̃e.ꝛ q̃ ĩter oĩa duo p̃ũcta cadit mediũ.cõstat ãt q̃ ĩter q̃cũq̃z cadit mediũ abvno ad reliquũ cõtigit rectã lineã ducere.Silr q̃ cõtinuũ sit diuisibile ĩ ĩfinitũ ẽ p̃ncipiũ ꝛ positio ĩ geometria ĩ q̃ nullo mõ p̃bať sz ĩ phia.s.ĩ.6.phi.vbi

demonstratur continuum non componi ex indiuisibilibus.

¶ Quā vero necesse est habere docēdus quēlibet dignitatē vel maximā ꝓpositionē. sunt enī quedā huiusmodi. hoc enī maxime ī huiuscemodi consueuimus nomen dicere.

¶ Scda spēs pricipij demrātiōis ē dignitas quā aris. sic describit. Dignitas ē maxima ꝓpositio quā necesse ē quēlz docendū hre. pz qr nemo docet nisi hēat conceptū entis exquo ēs est primū obm itellectꝰ fm auicē. in meta. sua. sed q̄z p hr conceptus entis tam p habet dignitas seu cōissima ꝓpositio q̄ ē de quolibz dr esse vel non eē cū sit sicut locus ianue in domo quē nullus ignorat. z. metha. ergo necesse est quēlibet docēdū hre hꝰ dignitates. ¶ Notādū fm phi. circa finē scdi elē. q ꝓncipia sunt minima ī quātitate ⁊ maxima ī vtute. naz sic in actōibꝰ nālibus videmꝰ agētia pticularia valde multa esse ⁊ agētia vlia pauca. maiozis tñ vtutis q̄z agētia particularia. ita ꝓncipia demōstrationū sūt paucioza pmissis īgrediētibꝰ fomalr demōstrationē ⁊ maiozis vtutis: qr ad plura se extendunt. ⁊ sicut īter agētia vlia aliqd̄ est maximū cui attribuimꝰ nomē dignissimū dicendo illud eē pꝰ simplr. ita īter pnᵃ demōstrationuz necesse ē assignare vnuz maximuz cui attribuimus pnꝰ simplr pmū ī demōstratōe. ⁊ hoc ē qd̄ dicit phi. sūt qdā. hoc. n. in hꝰ. s. sciētys maxīe ꝯsueuimꝰ nomen dicere. Et notāter logt in numero plī. qr nō est solū vna dignitas sz due q̄z vna simplr est pmuz pnꝰ oīum demōstrationū affirmatiuaz. s. de quolz dr eē vel nō eē. Et alia est pmuz oīum negatiuaz. vz. nō ꝯtingit idē sil eē ⁊ nō eē. Ex pdictis seqt duplex dria īter positionē ⁊ dignitatē. Prima ē qr dignitas ē īdemōstrabilis simplr. Positio vo est īdemōstrabilis in scia cuiꝰ est prinꝰ cū quo stat q in alia possit demrari. hoc tñ non est vlr vez de q̄lz positōe: qr si ab eq̄libꝰ eq̄lia demas cetera sunt eq̄lia. ⁊ oīa eq̄lia vni tertio sunt eq̄lia īter se ⁊ nullibi demrant. ¶ Scda dria ē qr dignitatē necesse ē quēlz docendū hre cuz sit ex ꝯceptu p formata ī mēte. nō āt positōez cum sit de terminis spālibꝰ rōne quoz ītellectꝰ illi nō assentit absqz discursu. dignitatibꝰ ītellectꝰ statī assētit absqz dicursu notis terminis. ideo dicit ꝯmētator. z. de aia q prima principia habemꝰ nesciētes vnde ⁊ qualiter veniunt.

¶ Positionis autē que quidē ē quālibz ptiū enunciatiōis accipiens: vt dico eē aliquid aut non esse suppositio est.

¶ Tertia spēs pricipij demōstratōis est suppō quā aristo. sic describit. Suppō est ps positōis significās esse vel nō eē. Nō sumit hic ps p pte īegrali sed p pte subiua ad denotandum suppōnē esse spēz positōis supaddentē ei affirmatōez ⁊ negationē vbalē. vñ sicut pnᵐ demōstratōis diuidit ī positionē ⁊ dignitatē: ita positio ī suppōnē ⁊ diffōnē. Positio ergo ñ īcludit affirmatōez vel negatōez vbalē quā suppō supaddit. Suppositio q̄ ē ꝓpō affirmatiua vel negatīa īdemrabilis quā nō ē necesse quēlz docēdū hre. vt oē totū ē maius sua pte aut aliq̄ aliaz supius noīataz. ¶ Notādū q aliqua ē ꝓpō cui intellectus statī assētit notis termīs absqz aliquo discursu. ⁊ hec ꝓprie dr dignitas q̄ nullo mō est dmōstrabilis vt qdlz est vel ñ est. Aliq̄ āt est ꝓpō cui ītellectꝰ statim assentit notis termīs: mediāte tamē discursu īperceptibili: vt oē totuz ē maius sua pte. ⁊ hec ꝓprie dicit positio. qr ab oībꝰ ponit ⁊ nulli ꝓprie demōstrat. sz bñ pbat isti aut illi q negaret eā. Aliqua āt ē ꝓpō cui ītellectꝰ assentit ex solo discursu moroso: vt a pūcto ad pūctū ꝯtīgit lineā rectā ducere. ⁊ hec ꝓprie dr suppō. qr p suppōnit positōez p quā demrat nō qdē ī scia ī q̄ ē suppō sz in alia. Aris. āt sumit hꝰ positōez cōiter ⁊ suppōnē stricte p spē seu pro pte subiua positiōis cū dicit suppōnē eē ptē positionis.

¶ Quevero sine hoc diffinitio ē. diffinitio. n. positio quedā ē. Ponit enī arithmeticꝰ vnitatē īdiuisibilē eē sedz quātitatē. Suppositio aūt non est. Id. n. q quid ē vnitas ⁊ eē vnitatē non est idem.

¶ Quarta spēs ꝓncipij demrātōis ē diffō quā arist. sic describit. Diffō ē q̄dā positio ñ dicēs eē vel nō eē. pz ꝓma ps. nā positio ē oro īdemōstrabil quā nō ē necesse quēlz docēdū hre. sed diffōni ꝯpetunt oīa illa. ergo diffō ē q̄dā positio. Dicit. n. q̄dā pō pp suppōnē q ē ps pōnis de q̄ nō dr diffō. zᵃ ps est ēt nota qr lz diffō ꝯponat ex multis ꝯceptibꝰ. nō tñ ē ꝓpō: iō nō significat eē vel nō eē. vñ arithmeticꝰ ponit vnitatis diffōnē di. q ē qd īdiuisibile fz q̄ztitatē. quā diffōnē nō ponit significare eē vl ñ eē. qr nō est idē qd̄ qd ē. i. diffō vnitatis ⁊ vnitatē eē. ¶ Notādum fz Egi. q hoc verbū ē duplr capit. vno mō compositīe vt pluuia ē aqua. alio modo expositiue vt qd est pluuia. cui rñdet q ē aq̄ guttatim cadēs de nube. p mō diffō ꝯpata suo diffinito dicit eē vel nō eē. sz scdo mō non dicit esse vel non eē qr nō dr pluuiā eē nec aquā guttatim cadētē esse sz solū exponit qd īportat noīe pluuie. Mihi ātvr q diffō nū q̄z significet esse vel non eē. siue absolute ꝯsideret siue in ordine ad diffinitū siue illud vbuz est sumat ꝯpositiue siue expositiue. qr lz ꝓpō ꝯposita ex diffinitōe ⁊ diffinito ita significet: nō tñ diffinitio: cū nullā notā includat verbalē. subiecta enī ⁊ pdicata ꝓpōnū quātūcūqz īuicē referātur: nūq̄z significant eē vel nō eē. sz bñ ꝓpositio ꝯposita ex his. ¶ Ex pdictis sequitur quatuor eē gnia ꝓncipioz. nā q̄dā sūt ꝓncipia quibꝰ intellectꝰ assentit notis terminis absqz discursu. vt dignitates. Aliqua vero sunt ꝓncipia quibꝰ intellectꝰ statī assentit p discursū impceptibilē. vt oēs animi ꝯceptiōes. Quedā sunt ꝓncipia quibꝰ intellectꝰ assentit p demōstrationē. vt suppositiones. Et q̄stā sunt ꝓncipia quibꝰ intellectꝰ assentit p diuisionē. vt diffinitōes. ¶ Cōtra pdicta arguit. ⁊ pmo q illa non sit diffinitio vnitatis. s. indiuisibile fm q̄ztitatē. qr ipa ꝯpetit puncto. Cōstat aūt punctū nō esse vnitatē arithmeticā: sicut nec q̄ztitas ꝯtinua est q̄ztitas discreta. ¶ Secūdo arguit q diffinitio vnitatis sit vnitatē eē. qr pbs. 7. meta. dicit q ī his que sunt per se idem est ipsum ⁊ ipsuz esse. qr idē ē hō ⁊ hoīez eē. g p idē aīal rōnale ē hoīez eē. ⁊ ꝯnr diffō vnitatis ē vnitatē eē. ¶ Ad pꝰ dr q illa diffinitio ē ītelligenda de quātitate discreta. ad hūc intellcm vnitas ē indiuisibilis ī quantitate discreta sicut punctꝰ ē īdiuisibilis ī quātitate ꝯtinua. ¶ Ad zꝰ rñdetur q aristo. p illam ꝓpōnem. diffinitio vnitatis nō est vnitatē esse. ītelligit q diffō vnitatis nō significat vnitatē esse. ⁊ si allegat pbs ī tho. di. q diffō significat qd ē esse. Dicēdum q ītētio phi. est q diffō significet qditatē q ē eēntia rei ⁊ nō q significet esse vel non esse.

¶ Quoniā aūt oportet credere ⁊ scire rē in huiusmodi habēdo syllogismū quē vocauimus demōstratōez. Est āt hoc qd̄ est ea scire ex quibꝰ est syllogismꝰ. necesse ē nō solū p̄cognoscere prima aut q̄dā: sz ēt magis. sp. n. ꝓpter quod vnūquodqz tale ē illud magis ē: vt ꝓpter qd̄ amamus: illud magis amicū est. Quare siquidē scimꝰ p prima ⁊ credimus: illa quidē scimus ⁊ credimus magis. qm̄ propter illa ⁊ posteriora.

¶ Ista est tertia ps huiꝰ capituli in qua aristo. ꝯpat principia ꝯclusioni. postq̄z illa cōparauit demrationi siue formalr siue vtualr īgrediant demrationē. ponēdo tres ꝯclones. Quaruz ꝓma ē ista. cuiuslz demrātōis pricipia pri ⁊ magis sciunt q̄z conclo. Scda conclo. īpossibile ē magis credere conclōni q̄z ꝓncipys īdemrabilibꝰ ibi. non pnt āt. Tertia cōclusio. sciens per demōstrationē habet credere nihil notiꝰ eē principys ꝓmis in veritate nec oppositis illoz ī falsitate. ibi. magis autē debentē. Prima cōclusio arguit sic. ꝓpter qd̄ vnūquodqz tale ⁊ illud magis. pp ꝓncipia scimꝰ cōclusiones ergo ꝓius ⁊ magis scimus principia q̄z conclusiones. pz cōsequētia cum miri ex dictis. maior autē exemplariter declarat quia si diligo sortē propter platonē magis diligo platonē Themistius aūt exemplificat di. q si diligimus magistrū ꝓpter puerum magis diligimus puerū. ¶ Notādū fz Egi. q circa illā ꝓpōnē.

ppter qd vnūquodque tale ⁊ illud magis. fuerūt ꝗtuor expositiōes. ¶ Quarū prima fuit q̃ ista ppō ē itelligēda ī causis efficiētib⁹ ⁊ nō ī causis formalib⁹. qr aliquid ē albū ppter albedinē ⁊ tñ albedo nō est alba. qr circa pricipium scdi tho. vult phs. q̃ nō bene dr albedinē colorari aut ambulationez moueri. si ergo albedo nō est colorata seqt q̃ albedo nō ē alba. Ista expō est īsufficiēs qr aliqs est calid⁹ ppter motū ⁊ tñ mot⁹ nō ē magis calid⁹. ⁊ aliquis est ebrius ppter vinum ⁊ tñ vinū non est magis ebriū. ¶ Scda expō fuit q̃ hec ppō hz veritatē in causis vniuocis ⁊ nō equocis. Cōstat āt motuz eē cām equocā caliditatis ⁊ vinū ebrietatis. cū nō sint eiusdem rōnis. Sed nec ista expositio sufficit: qr ignis genit⁹ ē calid⁹ ppter ignē gnāntē. ⁊ tamen ignis generās nō ē magis calid⁹ cum qlibet illoꝝ sit calidus ī summo. ¶ Tertia expō fuit q̃ illa ppō hz ītelligi tam in causis vniuocis q̃z equocis. naz cū cā sit potior effectu si sit cā vniuoca id nomē pdicat magis ō cā vniuoca q̃z de effectu. vt si aliqs sit calid⁹ ppter ignē seqt q̃ ignis sit magis calidus. si āt sit cā equoca si illud ei non cōuenit tamē ꝓpetit sibi aliqd excellenti⁹ vt si aliqd est caliduz ppter solē: licet ī sole non sit calor: in eo tamē est aliqd excellentius: quo īducit calorem videlz lux vel alia qualitas. Ista expō etiā ē īcōpleta. qr vt dcm̄ ē ignis generās non ē calidior igne genito. nec pr̄ est rōnabilior filio licet fili⁹ ab illo rōnabilitatē accipiat: ⁊ ī his cā est vniuoca. In equocis illud ēt non est vex. qr aliqd ē calidum ppter motū ⁊ tamē in motu nō ē aliqd excellētius. ¶ Quarta expositio ē Egidy di. illā ppositionem ītelligendā esse ī causis pricipalib⁹ ⁊ p se habētib⁹ ordinem eēntialem ad suos effect⁹. ita q̃ si est cā vniuoca in ea repit magis. ⁊ si ē cā equoca ī ea repit excellētius. neqz argumentum procedit de eo quod est album ppter albedinem: qr sicut est aliqd calidū ppter solem: ⁊ tñ sol non ē calidus sz in eo est aliqd excellenti⁹ calore. ita albedo non ē alba: sz ī ea est aliqd excellēti⁹. s. pdicatio eēntialis qua de se ipsa pdicat q̃ excellentior est pdicatōe denoiatiua. Si autem aliqd est calidum propter motum: non sequit motum eē magis calidum: qr mot⁹ est cā īstrālis caloris. non ēt si ignis est calidus ppter ignē gnāntē seqtur ignem generantē esse calidiorem cum illi duo ignes non habeant ordinē eēntialem eo qr sunt eiusdem spēi. Si tñ aliqd ō ignitum est calidū pp ignē oz ignē esse calidiorē. ¶ Ista rnsio est difficilis ⁊ dubia. Prio pp glosam. qr linea ē finita ppter pūctū. ⁊ tñ pūct⁹ nō ē magis finitus: nec ī eo ē aliqd excellētius linea. hō etiā est hō pp mām: ⁊ tñ ipa mā non ē magis hō nec ī eo ē aliqd excellēti⁹. ¶ Secūdo est dubia pp modū respondēdi. qr sicut ī albedine reperitur pdicatio cēntialis eiusdē de seipso ita ⁊ ī albo. nā eq̃ essētialis est ista. albū est albū. sicut ista. albedo ē albedo. Et ex isto mō respōdendi hz ꝓcedere ꝓñr q̃ si aliqd est caliduz ppter motū q̃ ī motu ē aliqd excellenti⁹. s. pdicatō essentialis eiusdē de seipo. ⁊ q̃ si aliqs ignis est gnāns q̃ ī eo sit aliquid excellētius. s. esse cām. excellētius est. n. aliqd esse cām q̃z causatum. ¶ Propterea ē alr dicēdū. vz. q̃ ista ppō. pp qd vnūqdqz tale ⁊ illud magis. nō ītelligit ī causis formalib⁹. qr nō seqt tu es albus ppter albedinē. q̃ albedo est magis alba. nec in cāis mālib⁹. qr nō seqt tu es corruptibil ppter mām. ergo mā est magis corruptibil. nec ī causis finalib⁹. qr nō seqt tu es ambulās ppter sanitatē. ergo sanitas est magis ambulās. nec in causis efficientib⁹ īstrālib⁹ aut nō cēntialr ordīatis. qr nō seqtur tu es calidus pp motū. ergo mot⁹ est magis calid⁹. nec seqtur. b. ignis ē calidus pp. a. ignē. ergo. a. ignis ē magis calidus Sed ītelligit ista ppō in causis efficientib⁹ pricipalib⁹ essentialr ordinatis formalr vel virtualr. nā bene seqt tu es calidus propter ignem. ergo ignis est magis calidus formalr vel virtualr. tu es calidus ppter solem. ergo sol formalr vel virtualr est magis calidus. Ex qb⁹ ꝓceditur q̃ pmisse in demonstratione formalr vel virtualr magis sciunt q̃z ꝓclusio. Premisse enī dcm̄rabiles formalr sciunt magis q̃z cōclusio. ⁊ premisse īdemōstrabiles vtualr tñ. Sicut. n. sol virtualr dr calidus qr hz virtutē pducēdi caliditatē. ⁊ ē virtualiter calidior igne: qr habet excellentiorē virtutē pducendi caliditatez q̃z ignis. ita principia indemōstrabilia sunt virtualiter scita qr in eis sūt virtualiter ꝓclusiones scibiles. ⁊ qr hñt virtutē agenerādi ꝓclusionē scibilē. Sūt etiā illa pricipia virtualiter scita magis q̃z ꝓclusiones. qr hñt virtutē excellētiorē faciēdi scire q̃z ꝓclusio. ¶ Cōtra pdicta arguit ⁊ p̄ q̃ pmisse ī demōstratione nō sunt cause efficientes pncipales. qr nullū accñs est pricipalis cā efficiēs alicui⁹ effect⁹. sed solū suba. cū ergo pmisse sint accñtia sequit q̃ ille nō sint cause pricipales scie ꝓclusionis sed instrāles. Intellect⁹ aūt videt eē cā principalis. aīs aūt pz inductiue. nā grauitas nō ē cā principalis motus deorsum. sed forma subalis grauis. nec caliditas ignis ē principalis cā calefactōis. sed forma subalis ignis. ¶ Scdo arguit q̃ pmisse ⁊ cōclusio nō eēntialiter ordinant. qr essentialiter ordinata sunt diuersarum specierum. sed premisse ⁊ conclusio non sunt diuersarum specierum. ergo ⁊c. Patet ꝓña cū maiori. ⁊ minor declarat. naz sicut se hz dilectio plaꝓña cū maiori. ⁊ minor declarat. naz sicut se hz dilectio pla. ad dilectionē sor. ita notitia pmissarū ad notitiā ꝓclusionis p Aris. ī lra. sed ille due dilectiōes sūt eiusdē rōnis sic ⁊ obiecta. s. sor. ⁊ pla. q̃ notitia pmissarū ⁊ notia ꝓnū sūt eiusdē rōis. ¶ Tertio arguit q̃ nō magis cognoscuntur pmisse q̃z conclusio. qr notitia pmissarū nō ē intēsior q̃z notitia ꝓclusionis. nec euidentior: qr si eēt intēsior. ergo in aliqua pportione. sit ergo in duplo. ⁊ seqtur q̃ inter notitiā pmissarū ⁊ notitiaz cōclusionis est dabilis notitia media qd est falsum sicut nec datur mediū inter pmissas ⁊ ꝓclusionē. Nō ēt euidētior pp eandem cām. qr tunc daretur euidentia media inter euidentiā pmissarū ⁊ conclusionis. ¶ Itē remittantur ille euidentie vniformiter vsqz ad nō gradū. ⁊ sic sequitur q̃ aliquādo erit aliqua euidentia pmissarū: quādo nulla erit euidentia cōclusionis cōtra determinationē Aris. in phemio hui⁹ dicē tis q̃ statim inducēs cognouit. ¶ Quarto arguitur contra exemplū philosophi. phando q̃ nō: si diligim⁹ sortē pp plamagis diligam⁹ platonem. qr nō si cognoscimus sortē ppter platonē magis cognoscim⁹ platonē. ergo nec si diligimus. pz ꝓña qr actus volūtatis dependet ex actu intellectus. aīs est manifestū qa stat cognitionē sor. esse maiorē cognitione platonis nō obstāte q̃ dependeat ab ea sicut ꝓtingit de cognitione cause que maior est q̃z cognitio effect⁹. ex quo p illā demōstratur effectus. ⁊ tñ dependet ex cognitione effectus. ¶ Ad primū dicitur negando q̃ nullū accidēs sit pricipalis causa alicuius effectus. qr caliditas aque est principale agens ī calefactione manus. ⁊ leuitas vaporis est principale agēs ī motu sursum. ⁊ dato q̃ illud esset verū in operationibus realib⁹ non tamen teneret in operationibus intentionalibus. quia color est principale agens in multiplicatiōe spēi visibilis et fantasma in multiplicatione speciei intelligibis loquēdo de agente pticulari. ita pmisse in demonstratione sunt principalia agentia ad hūc intellectū q̃ notitia pmissarū cōcurrit tanq̃z principale agēs pticulare ad generationē notitie ītellectiue. intellectus aūt non cōcurrit nisi tanq̃z causa vniuersalis. ¶ Ad scōm dicitur q̃ pmisse ⁊ cōclusio in demonstratione sunt diuersarum rōnum. nam minor est alterius rōnis a maiori ⁊ cōclusione cum in ea nō ponatur passio maior. ēt diuersificat in specie a cōclusione cum ipsa ꝓtineat mediū quod nō cōtinet cōclusio. qd quidē est alteri⁹ rōnis a passiōe quā formaliter includit cōclusio. ⁊ ꝓsequenter dicitur q̃ ille due dilectiones de quibus phi. loquitur sunt diuersarū rōnū sicut ⁊ obiecta formaliter sumpta. lz enī sor. ⁊ pla. sint eiusdē rōnis. nō tamen sortes vt amabilis ppter aliū ⁊ pla. vt amabilis ppter se sunt eiusdem rōnis. ¶ Ad tertium dicitur q̃ sicut latitudo albedinis nō est intensior latitudine nigredinis tamen est pfectior: ita notitia pmissarū non est intensior notitia cōclusiōis sicut nec species visibilis ipsa visione aut fantasma specie intelligibili. sed est euidentior. ⁊ tunc ad argumentū. sit ergo q̃ in duplo. admitto casuz quo admisso nō sequitur aliquā esse euidentiam mediam inter euidentias pmissarū ⁊ cōclusionis. sicut etiā albedo est in aliqua pportione pfectior specie accidentali īmediata sibi. ⁊ tamē inter species illas nulla cadit media pfectio. vñ sicut maior vel mi-

nor pfectio in forma cognoscitur p appropinquationē ad sū/
mum: ⁊ mensuratur penes distantiā a non gradu. ita euiden
tia cognoscitur maior vel minor ex maiori ⁊ minori appropi
quatione ad dignitates. mensurat aūt penes distantiā a nō
gradu euidentie. iō qr cōes animi ꝛceptiones sunt ppinquio
res dignitatibus pmissis indemōstrabilibus. ppterea sunt
euidentiores. ⁊ vlr pmisse euidentiores cōclusione. qr sūt p/
pinquiores dignitatibus. In qta aūt ꝓportione sint euiden
tiores hoc cognoscitur p distantiā a non gradu euidentie.
¶ Item dico q euidentie ille si possunt remitti: hoc non
est vniformiter. sed ꝓportionabiliter eo modo quo remitte
retur albedo vt octo ⁊ albedo vt quattuor. dato q quelibet
illarꝝ vniformiter remitteret ad nō gradū. necessario enim
maiorē latitudinē deperderet vna illarum qm reliqua. ¶ Ad
quartum dicitur q li ppter pōt dicere cām sine qua nō. ⁊ po
test dicere cām adequatā. si dicit cām sine qua non. indubie
nō sequitur tu diligis sor. ppter platonē. ergo magis diligis
platonē. nec sequitur tu cognoscis sortē ppter pla. aut causā
ppter effectū. ergo magis cognoscis platonē qm sortē. aut ef/
fectum qm cām. nec istud vult Aris. Si aūt li ppter dicat cāz
adequatā: indubie quelibet illarꝝ ꝓmarum est bona. ꝓstat enī
pmissas esse causas adeqtas ꝛclusioni. ⁊ de tali cā logt Aris.
cū dicit pp qd vnūquodqz tale ⁊ illud magis.

¶ Non pōt autem credere magis qm scit: que non
cōtingunt: neqz sciens neqz melius dispositus qm
sciens. Accidit autem hoc nisi aliquis credentiuz
per demonstrationē precognouerit. Magis cre
dere necesse est principijs aut omnibus aut qui/
busdam qm cōclusioni.

¶ Secūda ꝛclusio. Impossibile est magis credere ꝛclusioni
qm principys indemōstrabilibus. pbatur. si aliquis crederet
magis cōclusioni qm ꝑncipys ille esset sciēs aut magis dispo/
sit⁹ qm sciens. nō aūt sciēs p primā cōclusionē. quia ppter qd
vnūquodqz tale ⁊ illud magis. nec etiā magis dispositus qm
sciens. qr quicūqz scit ille magis principys adheret qm conclu
sioni cū sint maioris euidentie. ¶ Notanduz ꝛm egi. q hec
ppō aliquis est magis dispositus qm sciēs habet quattuor ex
positiones. ¶ Qua prima est q sciens est ille q habet hītū
conclusionis. ⁊ magis dispositus qm sciens est ille qui habet
habitum principiorꝝ. Sed illud stare nō pōt. qr habens ha/
bitum cōclusionis etiam habet habitum ꝑncipiorꝝ. quo da
to sequit q idem est sciens. ⁊ magis disposit⁹ qm sciēs. ¶ Se
cunda expō est q habēs solū qr est q luna eclipsatur ē sciēs.
hīs aūt ppter quid. s. interpositionē terre inter solē ⁊ lunaz
nō referendo in effectū suū est magis dispositus qm sciēs. sed
istud iterū est improprie dictū. qr neqz cognoscēs effectū so
lum est sciens neqz cognoscens cām solū est magis disposit⁹
qm sciens. cū ille q cognoscit effectū p cāz sit magis disposit⁹
qm ille q cognoscit tm cām vel effectuz. ¶ Tertia expositio
est q habēs tm sciam subaliter natā. videlicet medicinā vel
pspectiuā est sciens. habēs aūt sciam subalterantē vt pbiaz
vel geometriā est magis dispositus qm sciens. Iterū hec non
satisfacit. qr hīs medicinā vel pspectiuā tm ñ est ppie sciēs
quia nescit resoluere ī causas idemōstrabiles. habēs autem
pbiam vel geometriā ē tm sciens cū sciat resoluere ꝛclusio/
nes ad principia idemonstrabilia. ¶ Quarta expō ē egi. di.
q Aris. p scientē intelligit hītē cōplexionē ineptā. ⁊ p magis
dispositū habētē dispōnē aptā. nā ille q est apt⁹ mēte ⁊ mol/
lis carne dato q nō sit exercitatus in scia est magis disposi/
tus ad sciendū ppter bonitātē ꝛplexionis qm durus carne si
per longa tēpora insudauerit. Ista expositio etiā mihi est du
bia. qr lz ille inexercitatus sit magis dispositus qm ille sciens
nō tamen est magis dispositus qm sciēs. qr alius hīs bonam
ꝛplexionē ⁊ exercitiū studij ē sciens ⁊ magis disposit⁹ qm ille.
Propterea est dicendū iuxta intentionem Aris. ⁊ cōmen. 3°
de aia q duplex est intelligens. s. ꝛiunctū ⁊ separatum. Itelli/
gens ꝛiunctū aliquādo est in actu ⁊ aliqñ in potētia vt hō. ⁊
tale dicitur sciēs. qr acqrit notitiā p demōstrationē de eo qd
ꝑmo dubiū ei fuerat. Intelligens aūt separatum sp est in actu
ita q semp intelligit ⁊ nūqm nō intelligit vt deus ⁊ intelligē/
tie. ⁊ tale dr magis dispositū qm sciēs. qr nō dr ppie scire cū
nūqm dubitet. ⁊ nūqm p demonstrationē aliqd cognoscat. ali/
quid ergo est sciens tm vt homo. aliqd peius dispositū qm sci
ens vt brutū. ⁊ aliqd magis dispositū qm sciens vt deus ⁊ in/
telligētie. Impossibile ē q magis credere cōclusioni qm prīci/
pys siue fuerit sciens siue magis dispositū qm sciens. ¶ No/
tandū 2° q phs in ꝓori cōclusione ait q oz pcogscere ⁊ ma/
gis nota eē ꝑn⁴ aut oia aut qdā. ⁊ in hac cōclusione idē repe
tit dicens q oib⁹ principys aut qbusdā necesse est magis cre
dere qm ꝛclusioni. Unde ꝑncipia quadrupliciter cōparant.
Primo cōparantur inuicē ꝑncipia incōplexa. s. cōcept⁹ ⁊ dif/
finitiones. ⁊ sic aī demōstrationē necesse ē pcognoscere ꝑn/
cipia trāscendētia. sed nō ꝑncipia diffinitiua. Scdo cōpant
inuicē ꝑncipia extrinseca. ⁊ sic aī omnē demonstrationē ne
cessariū est pcognoscere dignitates oēs. sed non suppōnes
oēs nec oēs pōnes que sunt animi ꝛceptiones. qr geometra
nō psupponit cognitionē ꝑncipiorꝝ arithmetice nec econtra
oēs tī psupponūt cognitōez dignitatū. Tertio cōparant iui
cem ꝑncipia intrinseca ⁊ extrinseca simul. ⁊ sic in demōstra
tione necesse est pcognoscere ꝑncipia intrinseca. sed non oia
extrinseca. nā qñ demonstrat q sup lineā datā ꝛtingit triā/
gulum eglatex collocare oz pcognoscere ambas pmissas et
etiā illud ꝑncipiū extrinsecū. oia equalia vni tertio sunt eq/
lia ītER se. sed nō pcognostere q anguli recti sūt equales aut
q omne totū est maius sua pte. Quarto comparant inuicē
ꝑncipia intrinseca demonstrationis. ⁊ sicut in demōstratio/
nibus oz pcognoscere maiores ⁊ nō minores. qr vt phs dicē
in phemio. ꝓus tpe cognoscitur maior ⁊ simul tpe cognosci/
tur minor cū ꝛclusione. pz q quo cuiuslibet demōstrationis
ꝑncipia sūt ꝓus cognita. ⁊ hoc aut oia aut quedā. ⁊ q necesse
est magis credere ⁊ prius ꝑncipys qm ꝛclusioni. ⁊ hoc aut oi/
bus aut qbusdā. nō enī oz q oib⁹ sed bñ q qbusdā. ¶ Ter/
tio est notāduz q phs ait q credēs p demōstrationē magis
credit principys qm ꝛclusioni. qr ꝛclusioni dupliciter credit.
aliqñ p demōstrationē aliqñ vo p sensum. vbi gra. ista ꝛclo.
luna eclipsat. pōt esse nota p demonstrationē. s. p īterpositio
nē terre īter solē ⁊ lunā. ⁊ p sensum videndo ipsam nō illumi/
nari ī plenilunio. si ergo ꝛclusio ē nota p sēsū nō oz ꝑncipys
magis credere qm ꝛclusioni ex quo talis notitia nō dependet
ex ꝑncipys. sed si est nota p demōstrationē: oz magis crede/
re ꝑncipys qm ꝛcl'oni. aliqn aliqs magis crederet his q non
nouit qm his q nouit. nā aī demstratōez nouit ꝑn⁴ ⁊ ñ ꝛcl'onē.
¶ Dubitat. qr sciēs p sensū tm vel p effectuz: necessario hz
notitiā ꝓmorꝝ principiorꝝ qbus necessario credit ⁊ magis qm
ꝛcl'oni. Rñdetur q triplicia sunt principia. qdā ppinqua q/
dam remota ⁊ quedā remotissima. Principia ppinqua sunt
pmisse in demōstratōe. principia remota sūt principia termi
norꝝ spālium nō ingredientia formaliter demōstrationē. prī
cipia aūt remotissima sunt ꝑncipia terminorꝝ maxie cōium.
licet q scies p sensū vel p effectū necessario magis adhereat
prīcipys remotissimis qm ꝛcl'oni. non tm prīcipys ppings vel
remotis cū ab his ñ dependeat. ⁊ de his logt Aris. ī lra.

¶ Magis aūt debētē habere sciam p demonstra
tionē. Non solū oz principia magis cognoscere
⁊ magis ipsis credere qm ei qd demōstrat. sz nz
aliud ipo credibilius esse: neqz notius oppositis
principijs ex quibus erit syllogismus cōtrarie de
ceptionis si quidem oportet ⁊ scientem nō incre
dibilem esse simplr.

¶ Tertia ꝛcl'o. sciens p demōstrationez hz credere nihil esse
notius principys in veritate ⁊ eorꝝ oppositis in falsitate. pz
quia hz credere intellectū non posse dissentire principys nz

oppositis eorꝫ assentire eo ꝙ sicut graue nãlr fugit sursum ⁊ inclinat esse deorsum. ⁊ eo leue. ita intellect⁹ iclinat nãliter assentire pricipys ⁊ dissetire oppositis. Sicut. n. viuẽs pficit calido ⁊ impficitur frigido. ita intellectus pficit pricipys ⁊ impficitur suis oppositis cũ ex illis fiat syllogismus ignorãtie aut ꝛrie deceptionis. ¶ Notãdũ ꝙ syllogism⁹ falsigraphus differt a syllogismo ignorãtie aut ꝛrie deceptionis. qr syllogismus falsigraphus ꝓcedit ex aliquo principio male intellecto. vt omne totus est maius sua pte. aia tua est pars tui. ergo tu es maior aia tua. maior eni intelligit de pte q̃titatiua ⁊ assumit ꝑ q̃libet pte. Jtẽ a quolibet pũcto ad quẽlibet pũctũ ꝛtingit rectã lineã ducere. sed hec sunt duo pũcta demõstrãdo duo puncta ĩmediata. ergo iter ea ẽ dabil' linea media cum maior ĩtelligat ꝯ pũctis mediatis ⁊ non ꝯ oib⁹ absolute. Jtẽ a q̃libet pũcto ad quẽlibet pũctũ ꝛtigit rectaz lineã ducere. sed linea arcualis ducitur ad pũctũ a puncto. ergo linea arcual' est recta cũ ĩ maiori credat illum terminũ lineã stare distributiue. ⁊ stat solũ ꝛfuse tm̃ Syllogism⁹ autẽ ig̃rãtie aut ꝛrie deceptionis ꝓcedit ex opposito aliq̃rũ pricipiorꝫ vt nullũ totũ ẽ mai⁹ sua pte. tu es aliqꝯ totũ. g̃ tu nõ es maior pte tua. pbat' aĩs. qr nullũ ĩfinitũ ẽ mai⁹ altero. sz q̃libet totũ ẽ infinitũ ac ẽt q̃libet ei⁹ pars cũ vtrũqz illorꝫ sit disibile ĩ ifi^m ⁊ hẽat ĩfinitas ptes ꝑ Ari. 3° ⁊ 6° phi. B arg⁹ est cã ignorãtie ⁊ deceptiõis. qr lz tot sint ptes ĩmediate quot ĩ toto. ñ tm̃ ita magne. iõ totũ ẽ mai⁹ sua pte. Circa ꝑdcã occurrit vna dubita°. vtꝫ noti^a pricipiorꝫ sit pfectior notitia ꝓnis. Et arguit' ꝑ ꝙ ñ. qr notitia ꝓp qd ẽ pfectior notitia qr ẽ. sz notitia ꝛclonis ẽ ꝓp qd. ⁊ noti^a ꝓncipiorũ est tm̃ qr ẽ. g̃. pz ꝛña cũ minori. maior ãt colligit' a pho ꝑ h⁹. ⁊ a ꝛmẽtatore in ꝓlogo phi. dicente ꝙ duplex ẽ scia. s. ꝑ cãz ⁊ sine cã. Scia ꝑ cãz ẽ pfecta. ⁊ q̃ ñ ẽ ꝑ cãz ẽ ĩpfecta. Scõo sic. q̃to aliqd ẽ min⁹ cõe tato ẽ pfecti⁹. sz ꝛclo ẽ min⁹ cõis pricipys. g̃ ꝛ° est pfectior pricipys. ⁊ ꝛñr notitia ꝛclonis ẽ pfectior notitia pricipiorꝫ. minor ẽ euidẽs. qr ꝛclo fit ex termis min⁹ cõibus termis ex qb⁹ fiũt prin^a. maior ãt pz ĩductiue. eo ꝙ spẽs ẽ pfectior g̃ne. qr minoris cõitatis. Ex isto fũdamẽto põt sic rõ ꝛfirmari. Notitia distincta ẽ pfectior notitia ꝛfusa. sz notitia ꝛclonis ẽ distincta cũ sit de termis spãlib⁹. notitia ãt pricipiorũ ẽ ꝛfusa cũ sit de termis g̃nalib⁹ g̃ ⁊c. Tertio sic. finis ẽ pfectior his q̃ sũt ad finẽ. sz notitia ꝛclonis ẽ finis pricipiorꝫ. ergo. pz ꝛña cũ minori. qr sicut pricipia diffõnis ordinãt ĩ spẽz ita prin^a demõstratiõis ordinãt ĩ ꝛclonẽ. maior ãt colligit' a. p. 2° phi. dicẽte ꝙ finis ẽ cã cãrũ. necessitat. n. oẽs alias cãs ⁊ a nulla necessitat'. Quarto sic. notitia getãs ĩtellectũ ẽ pfectior notitia nõ getãte illũ. sed notitia ꝛclonis getat ĩtellectuz nõ aũt pricipiorꝫ. g̃. maior ẽ euidẽs ⁊ minor ẽ clara. Nã sicut nã nõ gescit ĩ pricipys nãlib⁹. sz ĩ effectu ꝓducto. ita ĩtellect⁹ nõ gescit ĩ pricipys ĩtelligibilib⁹. sz ĩ ꝛclone aggñata. Cõstat eni ĩtellectũ nõ gescere donec ꝑ demõstrãtõz ꝛclonẽ nõ ĩuenerit. Jn ꝛriũ arguit' sic. Qñcũqz aliq̃ cãe eẽntialr ordinant' q̃to aliq̃ ẽ prior tãto ẽ pfectior. sz prin^a demõstratiõis ordinant' eẽntialr. g̃ q̃to aliq̃ ẽ prior tãto pfectior est. ⁊ ꝑ ꝛñs dignitates sũt pfectiores põne ⁊ suppõne. ⁊ he sũt pfectõres ꝑmissis ⁊ ꝛñter ꝑmisse cõclone. Jtẽ idepẽdẽtia dicit pfectionẽ ⁊ dependẽtia ĩpfectõz. ergo q̃to aliqd min⁹ dependet tãto pfecti⁹ est. sed notitia pricipiorꝫ min⁹ dependet q̃ notitia ꝛclonis. qr a quocũqz dependet principiũ ab eodẽ dependet ꝛclo ⁊ ñ eõ. ergo ⁊c. ¶ Ad primũ negat' ꝙ notitia ꝓp qd sit pfectior notitia qr est. Et ad pbz dr' ꝙ cõpat illas notitias respectu eiusdẽ ⁊ nõ diuersorꝫ. ita ꝙ notitia ꝓp qd alicui⁹ est pfectior notitia qr eiusdẽ. Perfecti⁹ eni cognoscit' effect⁹ notitia ꝓp qd. q̃ notitia qr est. Et ita rñdet' ad ꝛmentatorẽ ꝙ si de aliquo hr̃ scia ꝑ cãm de quo põt hr̃i scia nõ ꝑ cãm: scia ꝑ cãm ẽ pfecta. ⁊ scia nõ ꝑ cãm est impfecta. cũ quo tm̃ stat ꝙ scia principiorꝫ que nõ hr̃ ꝑ cãm sit notitia pfectior q̃ scia cõclonis q̃ hr̃ per cãz. nõ tm̃ ꝓpe dr' ꝯ pricipys hr̃i scia. sed tm̃ ĩtelligẽtia cũ illa nõ formaliter sed virtualiter sciant' vt patuit. ¶ Ad scõz dicit' ꝙ duplex est cõitas. s. ꝑdicatõis ⁊ cãlitatis. Cõcedo ergo ꝙ q̃to aliqd est min⁹ cõe cõitate ꝑdicationis tãto ẽ pfecti⁹. nõ tm̃ q̃to aliqd est min⁹ cõe cõitate cãlitatis tãto ẽ pfecti⁹ sed oppositũ est cõcedendũ. nã deus cõior est cõitate cãlitatis q̃ intelligentie. ⁊ est illis pfectior. intelligẽtie cõiores sũt cõitate cãlitatis ipsis corporibus celestib⁹ ⁊ pfectiores sunt Jtem̃ corpora celestia cõiora sũt his iferiorib⁹ eadem cõitate ⁊ pfectiora sunt. Cũ ergo pricipia hẽant cõitatem cãlitatis ad cõclones vt patuit in prima cõclone. ergo pricipia sũt pfectiora cõclonibus. ⁊ q̃to aliqua sunt cõiora tanto sũt pfectiora. Ad cõfirmationẽ dr' ꝙ distictio notitie põt ꝛsiderari penes distinctionẽ obi ⁊ penes distinctionẽ modi ꝓcedẽdi. ꝑ mõ notitia cõclonis est magis distincta notitia pricipiorꝫ ga ẽ ꝯ obo magis distincto. sed 2° mõ notitia principiorũz est distinctior. qr distinctiori mõ ꝓcedit sicut etiã distincti⁹ illi intellectus adheret. nã intellectus adheret principys pp se. cõclusioni autẽ ꝓpter principia. ¶ Ad tertiũ dicitur iuxta ĩtentionẽ phi. scõo phi. ꝙ duplex est finis. s. primari⁹ ⁊ secũdarius. lz ergo finis primari⁹ sit pfectior his q̃ sũt ad finẽ nõ tm̃ finis secũdari⁹. aliqs. n. studet ꝓpter lucrũ. ⁊ tm̃ lucꝫ pfecti⁹ nõ est studio. sed delectabilr aut bñ viuere qꝯ ẽ finis principaliter intẽtus. ita pricipia hñt finẽ primariũ ⁊ secũdariuz. Finis secũdarius est cõclo. sed finis primarius vel pricipal' est copulatio intellect⁹ agentis cũ intellectu possibili vt tollitur a cõmẽtatore 3° de aia. Constat aũt copulatiõe ĩtellect⁹ agẽtis cũ ĩtellectu possibili mlto pfectiorẽ cẽ pricipys. Deinde illud nõ est verũ absolute ꝙ pricipia demõstrationũ ordinent' in cõclonẽ sicut principia diffinitiõis in spẽm qr pricipia demõstrationis in g̃ne cãe efficientis ordinant' ĩ cõclonẽ tanq̃z in finẽ min⁹ principalẽ. sed pricipia diffõnis ordinant' in spẽm tanq̃z in finẽ principalẽ in g̃ne cãe mãlis aut formalis. Dicit eni phs scõo phi. ꝙ ꝑtes diffõnis sũt forme. ⁊ Porphiri⁹ ꝙ dr̃ia adueniẽs generi cõstituit spẽz. ⁊ Lincoñ. ꝑ h⁹ ꝙ genus ẽ vt mã. ¶ Ad quartũ rñdet' ꝙ notitia cõclonis ñ vltimate getat intellectũ. sed notitia pricipiorꝫ nõ qdẽ cõpositia. sz resolutia. Vult. n. p. 2° h⁹ ꝙ duplex ẽ mod⁹ sciẽdi. s. ꝑ diffinitionẽ ⁊ demõstrationẽ. modus sciẽdi ꝑ diffõnem cõponitur ex duob⁹ processibus quorꝫ prim⁹ est resolutiuus ab effectu ad cãm. ⁊ secũdus est cõpositiuus a cã ad effectũ. ĩtellectus eni cognoscens singulare abstrahit ab illo cõceptum specificũ. deinde generificũ. deinde trãscendentẽ. quo facto sicut ascendebat ita descẽdit diuidendo genera ꝑ dr̃ias ⁊ cõponẽdo diffinitiões vsqz ad cõceptũ specificũ vltimo diffinibilẽ. ⁊ hoc est qꝯ dicit phs 3° de aia ꝙ intellectus intelligit ꝑ lineã circũflexã. ⁊ cõmen. ꝙ ꝑ lineã sperale z. ꝓpter quã cãz plato dicebat aiam eẽ circulũ. Sed modus sciẽdi ꝑ demonstrationẽ est ꝛrius isti. qr cõponit' ex duob⁹ ꝓcessib⁹ quorꝫ primus est cõpositiuus a cã ad effectũ. scõs vo est resolutiu⁹ ab effectu ad cãm. iõ hĩta noti^a ꝛclonis nõ sistit ĩtellect⁹ ĩ ea. sz resoluendo eã in suã cãm reuertitur ad pricipia quorũ notitia vltimate ipm intellectum quietat ⁊ non notitia conclusionis. ergo ⁊c.

¶ Quibusdam quidẽ igitur ꝓpter id quod oz prima scire nõ videtur scia eẽ simplr. Quibusdam autẽ eẽ quidẽ oĩuz tamẽ demõstrationẽ eẽ. quorꝫ neutrũ neqz verũ neqz necessariũ ẽ. Supponentes enim non eẽ oĩno scire. hi in infinitũ volũt reduci tanq̃z sint vtiqz scientes posteriora propter prima quorũ nõ eẽ prima recte dicentes. Impossibile eni est infinita trãsire.

¶ Ista est quarta pars huius capituli in qua phūs remouet quosdā errores hūtes originez ex dictis. s. q; demōratio est ex primis ⁊ īmediatis. ⁊ q; ipsa prima ⁊ īmediata magis sciūtur q̄z ꝯclō. Et facit duo. nā ꝑ recitat opiniones illoꝝ errorꝝ cum suis fulcimētis. scdo eas reprobat ibi. Nos aūt dicimus. Opiniones ille due sunt. q̄ꝝ prima posuit q; nō ꝯtigit aliqd scire. alia vero q; oīuz est scia ꝑ demōrationē ibi. gdā. n. ¶ Prima opinio sic arguebat. si est ꝓcedere in īfinitū in causis nō ꝯtigit aliqd scire. ⁊ si nō est ꝓcedere in īfinitū in causis nō ꝯtingit aliqd scire ergo nullo mō ꝯtigit aliqd scire. pz ꝯnia q̄ oīs scīa est ꝑ cās finitas vel īfinitas. ⁊ prima pars añtis ꝓbat̄ q̄ nō ꝯtigit aliqd scire nisi ꝑ resolutionē ad prima vt patuit q̄ nō est īfinita ꝓtrāsire. sz si est dare ꝓcessum in īfinitū in causis nō sunt aliq̄ prima. ⁊ hoc est bene dictū ingt phūs. ergo si ē dare ꝓcessum in īfinitū in causis nō ꝯtigit aliqd scire. ¶ Cōtra hec q̄ Aristo. approbat arguit̄. ⁊ ꝑ q; aliq̄ sunt īfinita quorū est aliqd primū. q̄ īfinita sunt pūcta in linea quoꝝ est aliqd primū ex quo extrema linee sunt duo pūcta ꝑ Aristo. in ꝑdicamētis. ⁊ īfinite sunt ꝑtes ꝓportiōabiles in ꝯtinuo q̄ꝝ est aliq̄ prima. s. prima medietas ꝓm Aristo. 3° ⁊ sexto phi. ergo. ¶ Scdo arguit̄ q; īfinite sunt cause eēntialīr ordinate q̄ꝝ ē aliq̄ prima. nā spēs numeroꝝ sunt īfinite q̄ꝝ est aliq̄ prima. sed oīs numer⁹ ꝓcedēs est cā eēntialis oīuz sequētiū. ergo. pz ꝯnia cū minori īductiue. q̄ binari⁹ est cā eēntialis oīuz numeroꝝ sequētiū. ⁊ sīlīr trinari⁹ oīuz alioꝝ numeroꝝ sequentiū. maior aūt tollit̄ de mēte phi. 3° phi. di. q; numer⁹ non est diminuibilis in īfinitū sz bñ augmētabilis in īfinitū. Dat̄. n. ꝑm⁹ numer⁹ sz nō vltim⁹: q̄ quocūq; numero dato semp est dabilis maior sz nō minor. ¶ Tertio arguit̄ q; non īcōuenit aliqd scire ex īfinitis causis. q̄ sicut res se hz ad eē ita ad cognosci. 2° metha. sz aliq̄ est res ex īfinitis causis. ergo. minor arguit̄ de quolibet cōtinuo qd̄ est ex sua medietate: ⁊ ex sua tertia: ⁊ ex sua q̄rta ꝑte. ⁊ sic in īfinitū a sor. etiā nouiter geniti fuerūt īfinite cause. s. pr̄ au⁹ ⁊ ꝓau⁹. ⁊ sic de alys: q̄ q;q̄d ē cā cause est cā causati: hoc ponēdo opinionē Aristo. de eternitate mūdi iuxta ꝓcessū octaui phisi. ¶ Quarto arguit̄: q; nō īcōuenit īfinita ꝓtrāsire: q̄ ꝓtrāseūdo vnū pedale ꝓtrāsit̄ q;libet pūct⁹ ⁊ q̄libet pars ei⁹. pūcta aūt sunt īfinita: ac etiā partes eiusdē pedalis sunt īfinite. Celū etiā ꝓtrāsiuit motū īfinitū ⁊ durationē īfinitā vt habet̄. 8° phisi. ¶ Ad ꝑmū dr̄ q; nō est īconueniēs īfinita eē in potētia quoꝝ est aliqd ꝑmū. sz est īconueniēs īfinita eē in actu quoꝝ aliqd sit ꝑmū. puncta aūt sunt in potētia in linea. ac etiā ꝑtes ꝯtinui cū nō ꝑ se existāt. ⁊ lz partiū ꝯtinui sit ꝑma pars ꝑ designationē. nō tñ simplīr. q̄ q̄cūq; parte data illa adhuc est diuisibilis in īfinitas partes. q̄ꝝ q̄libet est ea ꝑor. eo q; partes sūt ꝑores toto. ꝑ phi. ¶ Ad 2ᵐ rndet̄ iuxta determinationē Aristo. 3° phi. q; iā nō est aliqs numer⁹ īfinit⁹ in actu. sz solū in potētia ꝑ diuisionē ꝯtinui q̄ quocūq; numero dato dabilis est maior. non tñ iā quocūq; numero dato aliqs est maior. ⁊ ita nō est īconueniēs q; īfinite erūt vel fuerūt cause eēntialīr ordinate in potētia. sz nō est ꝓlē īfinitas eē cās eēntialīr ordinatas in actu sed solū in potētia ex quo in quolibet ꝯtinuo sūt īfinite diuisiones potētiales ad īfinitos numeros. ¶ Ad 3ᵐ ꝯcedo q; sicut se hz res ad eē quo ad suas cās eēntiales seu eēntialīr ordinatas ita se hz ad cognosci. cōstat aūt medietatē cōtinui aut tertiā partē aut q̄rtā nō eē cām eēntialē ei⁹ cū nō sit pars q̄litatis ei⁹ sed q̄ꝝtitatiua. Nō etiā totū ⁊ ꝑtes q̄ꝝtitatiue eēntialīr ordinātur. q̄ sunt eiusdē rōnis. ⁊ ex hoc pz solutio. de causis sor. cuz ille nō sint eēntialīr ordinate sz accñtalīr tñ. accidit. n. sorti habuisse patrē aut plēs cās ꝓcedētes ipz in spē humana. q̄ si potuisset ꝓpetuari nullū patrē nec auū habuisset. Dicit. n. cōmentator. 8° phisi. q; tales cause nō sunt ꝑ se sed ꝑ accñs. ꝯstat aūt scīaz nō eē ex causis ꝑ accñs ꝓm phūm in hoc ꝑmo. ¶ Ad q̄rtū ꝯcedo q; nō est īconueniēs īfinita ꝓtrāsire in potētia. sed eēt īcōueniēs īfinita ꝓtrāsire ī actu. s. īfinita minima nō cōicantia eiusdē magnitudinis. iō dicit phūs 3° phi. q; magnitudo est diuisibilis in īfinitū in ꝑtes eiusdē ꝓportiōis. sz nō est diuisibilis in infinitum in partes eiusdē quantitatis. Si aūt celū ꝓtrāsiuit īfinitū motū aut īfinitā durationē hoc fuit in tpe īfinito. scīa aūt acqrit̄ ī tpe finito in quo nō est ꝓlē ꝑ resolutionē ꝓtrāsire īfinitas causas seu prīcipia. In hoc ergo bene dixerunt antiqui scientie possibilitatem negantes.

¶ Si vero stent ⁊ sint prīcipia. hec ignota esse cū demōstratio ipsoꝝ nō sit. qd̄ vero dicūt eē scire solū. Si enim nō est prima scire neqz q̄ sūt ex eis est scire simplīr neqz ꝓprie sz ex ꝯditione si illa sint.

¶ Scda pars añtis ar. videlicet q; si non est dare ꝓcessum in īfinitū in causis nō ꝯtigit aliqd scire q̄ nō sciūtur posteriora nisi sciant̄ ꝓora. sed īpossibile est scire ꝑma ⁊ īmediata. ergo īpolē est scire sequētia. pz ꝯnia cū maiori. q̄ posteriora sciunt̄ ꝑ ꝓora. ⁊ iā declaratū est. ꝓpter qd̄ vnūqd̄q; tale ⁊ illud magis. minor vero declarat̄. q̄ nihil scit̄ nisi ꝑ demōrationē. sed ꝑma ⁊ īmediata nō pñt demōrari. ergo illa nō pñt sciri. ¶ Sz dubitat̄ arguendo polītatē scīe ignoratis ꝑmis. q̄ geometer scit oēz triāgulū hr̄e tres angulos eq̄les duob⁹ rectis. ⁊ q; super datā lineam ꝯtigit triāgulū eqlatꝝ collocare. ⁊ tñ forte nullā hz notitiā ꝑmoꝝ. s. ꝑme cause ⁊ īteligētiaꝝ. ¶ Dicēdū ꝓm Egi. q; ꝯclones resoluuntur in ꝑmissa. ⁊ ꝑmisse in positiones. ⁊ positiōes in cōes animi cōceptiōes. ⁊ cōes animi cōceptiones in illā dignitatē: de quolibet dr̄ affirmatio vel negatio. ꝑ quā cetere dignitates roborant̄ ꝓz cōmētatorē. hec aūt dignitas reducit̄ in prīcipiū incōplexū qd̄ est ens. ipz aūt ens reducit̄ ī ens ꝑmū qd̄ est ꝑma cā. Nihil ergo pōt sciri simplīr ignorato ente ꝑ. iō geometer si ignorat ꝑmū ens nō hz simplīr scīaz. ⁊ hoc videt̄ velle cōmētator 7° metha. dicēs q; nō pōt sciri hec substātia particularis demōratiue ignorata ꝑma cā. ⁊ sic idiote formātes rōes ⁊ syllogismos nō sunt dialetici. q̄ nesciūt resoluere syllogismos in ꝓpōnes. ⁊ ꝓpōnes in terminos. ita ignorātes ꝑmā cāz nō sūt ꝓprie geometre. q̄ nesciūt resoluere vsqz ad ꝑmū prīcipiū incōplexū qd̄ est de⁹. ¶ Cōtra fundamētuz Egi. arguit̄ ꝓbādo ens trāscendēter sūptuz in qd̄ resoluit̄ ꝑma dignitas nō eē reducibile in ꝑmū ens neqz in ꝑmā causam. q̄ oīs resolutio ⁊ oīs reductio est in aliqd̄ ꝑus. sed nō est ꝑus ꝑma causa q̄z ens. ergo ⁊c. pz ꝯnia cū maiori. ⁊ minor declarat̄. q̄ si prima causa est prior ente ⁊ omne ꝑus stat sine posteriori absqz ꝯtradictione. ergo stat sine ꝯditione deū esse nullo ente exñte qd̄ est absurdū. Et cōfirmat̄ ꝑ Aristo. in postꝑdicamētis. di. q; illud est ꝑus a quo nō ꝯuertit̄ subsistendi ꝯnia. ergo hec ꝯnia erit bona. ens est. ergo ꝑma causa est ⁊ nō ecōtra. prima causa est. ergo ens est. qd̄ nō est dicēdū. ¶ Scdo oīs reductio ⁊ oīs resolutio ꝑ viā demōratiōis est in aliqd̄ notiꝰ. sed prima causa nō est notior ente. ergo ens nō reducit̄ in illā. pz ꝯnia cū maiori ex dictis iuxta doctrinaz phi. minor aūt declarat̄. nā ītellectus non pōt ītelligere nisi ītelligat ens ex quo ens est obiectū adequatū ītellectus ꝓm Auicē. in metha. sua. sed ītellectus potest ītelligere non ītelligēdo deū seu primā causam. q̄ ꝓm Egi. deus nō ītelligitur a nobis nisi reflexe ex cognitiōe alioꝝ. vñ Aristo. scdo metha. demōrauit primā causam eē. nunq̄z aūt ens eē qd̄ fieri nō posset si deꝰ eēt notior ente. ¶ Tertio dato illo seqtur cōtra eū ⁊ veritatē q; de q̄libet dr̄ eē vel nō eē nō ē prima dignitas. q̄ sicut se hz ens ad primā causam. ita de quolibet eē vel nō eē ad primā cāz eē. sz ens nō est simplīr primū prīcipiū īcōplexū sed prima causa. ergo pariformiter de quolibet eē vel nō esse nō est simplīr primū prīcipiū cōplexū sed primā causam esse. ⁊ per ꝯnīs de quolibet dr̄ eē vel nō esse. nō est prima dignitas fortificans ⁊ roborās ceteras dignitates sed magis primam causam esse qd̄ est cōtra ꝓpriā determinationē ⁊ scientiā cōmētatoris. ¶ Quarto primā causam esse nō est primū prīcipiū cōplexū. ergo nec prima causa est primū prīcipiū īcōplexum semp ītelligēdo in via resolutionis. añs ꝓbat̄. q̄ primū prīcipiū cōplexū qd̄ est dignitas ꝓm Aristo. in parte superiori hz q̄tuor cōditiōes. Prima est q; est ꝓpō īdemōstrabilis Secunda est q; necesse est quēlibet docendum eam habere

Tertia est q̃ est maxima ppõ. Quarta est q̃ oẽs alias p̃cedit ppõnes. Cõstat aũt istas ꝛditiões nõ ꝛuenire illi cõplexo. p̃ma cã est. cũ ista ppõ sit demr̃ata nec qlibet docẽdus eã necessario hz nec est maxima ppõ sicut nec ꝛcept⁹ ei⁹ est cõissimus. nec etiã p̃cedit oẽs alias ppõnes sicut nec ꝛceptus dei oẽs alios p̃cedit. Aliqn de⁹ eẽt p̃mũ obiectũ ĩtellect⁹ p̃mitate ĩpressionis. qõ tã sibi q̃z alys maxime repugnat. Jõ alr est videdũ q̃ de⁹ ⁊ ĩtelligẽtie sũt p̃ma p̃mitate eẽndi sz nõ p̃mitate cognoscẽdi. qz nõ oz illa p̃us cognoscere q̃z alia. licet illa pri⁹ sint q̃z cetera. sz ens ⁊ dignitates sũt p̃ma p̃ricipia cognoscẽdi. ideo illa in oĩ demr̃atiõe p̃cognoscũtur. ⁊ ignoratis his de nullo habet̃ scia. ⁊ cũ dicit cõmẽtator q̃ non põt sciri hec subã particularis demr̃atiue ignorata prima cã illud est ꝛcedẽdũ. Aliud. n. est scire sortẽ ⁊ aliud est scire sor. eẽ risibilẽ. qz ad scire sor. simplr̃ neẽe est scire qd est ⁊ ex qb⁹ est ⁊ a quo est ⁊ ppter qd est sor. Nõ aũt pfecte sciuntur ista nisi sciat̃ p̃ma cã. sed ad scire sor. eẽ risibilẽ nõ oz scire a quo est sor. neqz ppter qd est sor. qz sicut ait phs in plogo hui⁹ de subiecto oz p̃cognoscere qd est ⁊ qz est. ⁊ de passione qd est tm̃. Consilr̃ est dicẽdũ in mathe. q̃ nemo hz notitiã pfectã simplr̃ de triãgulo absolute sumpto nisi cognoscat p̃mã cãz. qz ad hãc notitiã ꝛcurrit nõ solũ vt cã in eẽndo sz etiã in cognoscendo. nã talis notitia p̃supponit notitiã qd est triãgulus ⁊ ex quo ⁊ a quo ⁊ ppter qd est triãgulus. Ad scientiã aũt qua cognoscit triãgulus hr̃e tres angulos sufficit scire triãgulũ esse ⁊ qd importat̃ noĩe triãguli. ideo cognitio p̃me cause nõ regritur ad hꝫ scientiam qua scitur passio de subiecto suo.

¶ Quidã aũt q̃ ipsum quidẽ scire sit ⁊ ꝛfitẽtur. p demõstrationẽ. n. eẽ solũ. sz oĩuz eẽ demõstrationẽ nihil ꝓhibet scꝫ eos. Cõtigit. n. circlariter fieri demõstrationẽ: ⁊ ex his q̃ sunt ad iuicem.

¶ Scꝫa opinio ponebat ꝓcessũ finitũ in causis ⁊ tã p̃ricipia q̃z alia sciri. sed circulariter dicẽdo ꝛclones sciri ppter p̃ricipia. ⁊ p̃ricipia sciri ppter ꝛclones. qz oẽ qõ scit: scit p demr̃ationẽ. sz p̃ricipia sciunt̃: q̃ sciunt̃ p demr̃ationẽ: nõ ãt p ppões priores. ergo p ppõnes posteriores ita q̃ a scit̃ p b. ⁊ itez̃ b. scit̃ p a. Qꝫ aũt nõ sit ĩpolis demr̃atio circularis arguebãt in ꝛuertibilib⁹. vt oẽ disciplinabile est risibile. oĩs hõ est disciplinabilis. q̃ oĩs hõ est risibilis. ⁊ itez̃ ecõtra. oĩs hõ est risibilis. omne disciplinabile ẽ hõ. ergo oẽ disciplinabile est risibile. ¶ Notãdũ ꝟm lincoñ. q̃ tã isti q̃z aly nõ ĩtelligebãt equocationẽ scie q̃ nõ eodẽ mõ dr̃ de ꝛclone ⁊ de p̃ricipys. dr̃. n. de ꝛclone vt est nota ex p̃ricipys cõplexis. de p̃ricipys aũt dr̃ vt sũt nota ex p̃ricipys ĩcõplexis. Isti aũt credebãt oẽz scia eẽ ex p̃ricipys ꝛplexis ⁊ ꝛñter p demr̃ationẽ. ideo posuerũt aut nihil sciri vt p̃mi. aut oĩum eẽ scia p demr̃ationẽ vt hi scꝫi. ¶ Sed dubitat̃. qz si de p̃ricipys ⁊ ꝛclone scia dr̃ equoce: sequit̃ hãc ꝛparationẽ eẽ malã ⁊ ĩpropriã. p̃ricipia magis sciũtur q̃z ꝛclo. sicut ista. stilus est acutior voce ppter equocationẽ scie ⁊ acutiei. equoca. n. non ppie cõparãtur ꝟm phm. 7° phi. ¶ Rñdet̃ q̃ equoca pñt iuicẽ cõparari cõparatione cõplexa. ⁊ arithmetica. vt stilus est acutior respectu tact⁹ q̃z vox respcũ audit⁹. sz nõ cõparatiõe simplici ⁊ geometrica: vt stilus est acutior voce. ita in pposito hꝫ cõparatio est mala. p̃ricipia magis sciũtur q̃z ꝛclo si intelligat̃ cõparatio simplex ⁊ geometrica. sz si mixta ⁊ arithmetica ppria ẽ ꝛpatio. ⁊ sic oz ĩtelligi. p̃ricipia magis sciũtur vtualr̃ q̃z ꝛclo formalr̃.

¶ Nos aũt dicim⁹: neqz oẽm sciam demõstratiuã eẽ: sz imediator̃ indemõstrabilẽ eẽ. ⁊ hoc qõ necessariũ sit. quidẽ manifestũ est. Si. n. necesse est quid est scire priora ex quibus est demonstratio. Stãt aũt imediata aliqñ hec priora idemõstrabilia neẽe ẽ eẽ. ⁊ hoc igit̃ sic dicim⁹. ⁊ nõ solũ sciaz sz ⁊ p̃ricipiũ scie eẽ qõdã dicim⁹. ipsa. n. cognoscimus inq̃ntũ terminos cognoscimus.

¶ His opinionibus recitatis Aristo. eas reprobat p quatuor ꝛclones. q̃z p̃ma est cõtra p̃mã opinionẽ ⁊ tres sequentes ꝫ scꝫaz. Prima igit̃ ꝛclo est ista. Nõ oẽ qõ scit̃: scit̃ per demr̃ationẽ. Scꝫa ꝛclo. demr̃atio circularis est ĩpolis ibi. Circulo quoq̃. 3ª ꝛclo. demr̃atio circularis nõ aggenerat sciam ibi. Accidit ãt. 4ª ꝛclo. nõ oĩuz est scia p demr̃ationẽ ibi. Atvero neq̃. ¶ Prima cõclusio arguit̃ sic. p̃ricipia p̃ma ⁊ ĩmediata sciũtur ⁊ non p demõstrationẽ. ergo nõ omne qõ scit̃: scit̃ per demonstrationẽ. pz ꝛña cũ maiori ex quo p illa sciunt̃ alia. ⁊ minor declarat̃. illud cui ĩtellect⁹ assentit ex sola notitia terminor̃ suor̃ nõ scit̃ p demr̃ationẽ. sed p̃ricipys p̃mis ⁊ ĩmediatis ĩtellectus assentit ex sola notitia terminor̃ suor̃. qz talia audita statim ꝛcedit. ergo ⁊c. ⁊ ita nõ est ĩcõueniẽs q̃ aliq̃ sint p̃ricipia ⁊ sciant̃. sunt. n. p̃ricipia p q̃z to alia sciũtur p ea. ipsa aũt sciũtur inq̃ntũ habent in se cãz sue cognoscibilitatis. ¶ Notãdũ p̃mo ꝟm Aristo. 2° phi. q̃ ita se hz p̃ricipiũ in speculabilib⁹ sicut finis in agibilib⁹: ita q̃ sicut finis necessitat ea q̃ sũt ad finẽ. ita p̃ricipia ꝛclones. sicut ergo mot⁹ volũtatis in finẽ recepit denoĩationẽ a potẽtia volitiua: dr̃ volũtas. mot⁹ aũt in ea q̃ sũt ad finẽ dr̃ electio. vt testat̃ phus. 3° ethi. di. q̃ volũtas est finis ⁊ electio eor̃ q̃ sũt ad finẽ. ita mot⁹ intellect⁹ in p̃ricipia recipit denoĩationẽ ab ipsa potẽtia ĩtellectiua ⁊ dr̃ ĩtellect⁹. mot⁹ aũt in ꝛclones dr̃ scia. habitus ergo p̃ricipior̃ ppie dr̃ ĩtellect⁹ ⁊ habit⁹ ꝛclonis dr̃ scia. large aũt sumẽdo scꝫ p oĩ certitudinali cognitiõe p̃ricipia sciũtur. qz certissime cognoscũtur. ¶ Notãdũ scꝫo q̃ p̃rincipior̃ eẽndi q̃dã sũt p̃ma: ⁊ q̃dã sunt nõ p̃ma. Pricipia p̃ma eẽndi sunt illa q̃ in suis generib⁹ nõ p̃supponũt alia principia vt de⁹ ⁊ mã p̃ma. nihil. n. p̃supponit de⁹ in genere cause efficiẽtis: ⁊ nihil mã p̃ma ĩ genere cause mãlis. hor̃ tm̃ p̃ricipior̃ solus de⁹ est p̃ricipiũ simplr̃ p̃mũ. qz mã p̃ma reducit̃ ĩ p̃mũ motorẽ sicut potẽtia passiua in potẽtiã actiuã. vt hr̃ a phꝫo. 9° metha. Pricipia aũt eẽndi nõ p̃ma sũt illa q̃ ĩ suo genere p̃supponũt alia p̃ricipia vt ĩtelligẽtie ⁊ celũ. hec. n. p̃supponũt actionẽ p̃mi entis ĩ genere cause efficiẽtis. ¶ Cõsilr̃ est dicẽdũ in pposito q̃ p̃ricipior̃ cognoscẽdi q̃dã sũt p̃ma. qz ĩ suis generib⁹ nõ p̃supponũt alia: vt de quolibz dr̃ eẽ vel nõ eẽ nõ ꝛtigit idẽ sil̃ eẽ ⁊ nõ eẽ. vñ illa affirmatiua nihil p̃supponit in genere affirmatiuar̃. ⁊ illa negatiua nihil p̃supponit ĩ genere negatiuar̃. sola tm̃ affirmatiua est p̃ricipiũ p̃mũ simplr̃. qz negatiua reducit̃ in affirmatiuã ⁊ non ecõtra. eo q̃ affirmatio por̃ est negatiõe. Alia aũt sunt p̃ricipia cognoscẽdi nõ prima. qz alia p̃supponũt ĩ suis generib⁹. vt oẽ totũ ẽ maiⁿ sua pte. si ab eq̃lib⁹ eq̃lia demas cetera manẽt eq̃lia. Uñ ĩ latitudine affirmationũ hec p̃supponũt illã. de q̃lz dr̃ eẽ vl̃ nõ eẽ. Hec ãt linee palelle

linee paralelle: seu equales.

---

nõ ꝛcurrũt. idiuisibile nõ facit maius p̃supponũt illã negatiuã. nõ ꝛtigit idẽ sim̃l eẽ ⁊ nõ eẽ. ¶ Notãdũ tertio q̃ primis p̃ricipys intellectus assentit ex sola notitia terminor̃ absq̃ aliquo discursu. ideo talia sunt simplr̃ ĩmediata. qz nullũ mediũ habẽt per qõ possint ꝓbari. Pricipys aũt nõ primis ĩtellectus statim adheret cognitis terminis. nõ tamẽ ex sola notitia terminor̃ sed vltra regrit̃ syllogismus ĩperceptibilis. ⁊ hec dicũtur p̃ricipia ĩmediata. nõ qz nullũ habẽt mediũ per quod possint ꝓbari. qz allacen. ꝓbat illã. omne totuz est maius sua parte. sed qz non habẽt mediũ per qõ possunt demõstrari. ex quo nõ possunt dubitari. licet enim huic vel illi possint ꝓbari si negaret. non tamẽ absolute possunt demonstrari. ¶ Contra p̃dicta arguitur. ⁊ primo q̃ dignitates nõ sunt prima p̃ricipia. qz dignitates cognoscimus inquantũ terminos cognoscimus per Aristo. ĩ littera. ergo notitia terminor̃ est causa notitie dignitatũ. ⁊ per ꝛñs termini sunt dicẽdi prima p̃ricipia ⁊ non dignitates. ĩmo sequitur q̃ dignitates nõ sunt p̃ricipia notissima sed termini illar̃. ¶ Secũdo arguitur q̃ dignitates non sunt principia simplr̃ ĩmmediata. quia

nulla propositio habens naturaliter propositionem priorez se est principiū simplr̃ imediatū. sed dignitates hñt ppōnem aliq̃z nālr̃ porē se. g̃ ꝛc. maior ē euidēs. nā ideo dr̃ illā. Omne totū est maius sua parte. nō eē simplr̃ imediatā. qz hz nālr̃ ppositionē porē se. minor aūt arguit̃. ocept⁹ entis hz nālr̃ aliquē aliū oceptū porē se. g̃ p idē ppō cōposita ex illo hz ppōnē nālr̃ porē se. hz aūt ppō est dignitas. aīs arguit̃. qm̄ pma notitia itellect⁹ est notitia alicui⁹ singularis seu gditatis ei⁹. vt tollit̃ de mēte Aristo. ꝛ Cōmētatoris tertio de aīa. ¶ Ad pmū dr̃ negādo oīaz. qz tā termini q̃z dignitates dici debēt pma principia sz nō eodē mō. qz termini sūt pma principia īcōplexa: ꝛ dignitates pma principia cōplexa. ꝛ oīter concedit̃ q̃ termini sūt notissimi ꝛ dignitates notissime: sz tñ diuersimode. qz termini sūt notissimi notitia īcōplexa. ꝛ dignitates sūt notissime notitia cōplexa. ꝛ lz termini sint pri⁹ noti dignitatib⁹. nō tñ magis noti ex quo notitia dignitatū cōponit̃ itrīsece ex notitia terminoꝝ. ¶ Ad ꝛd⁹ nego aīs. s. q̃ nulla ppō ē simplr̃ imediata q̃ hz nālr̃ ppositionē porē se. qz dignitas negatiua p̄supponit nālr̃ dignitatē affirmatiuaz. ꝛ tñ est ppositio simplr̃ imediata. qz nō hz mediū p qd̄ possit pbari. licet .n. iferat̃ ex affirmatiua dicēdo. de quolibet dr̃ eē vel nō eē. ergo nō otīgit idē simlr̃ eē ꝛ nō eē. nō tñ hz mediū p qd̄ pbet̃. qz nullus cōcept⁹ sumit̃ in affirmatiua qui nō sumat̃ in negatiua. hr̃e enim mediū est p̄supponere aliquē terminū ex quo nō format̃ ppō ipa. Itē nego etiā scdaz partē aīis. s. q̃ dignitates nālr̃ hñt ppositionē porē se. ꝛ tūc ad argumentū. cōceptus entis hz nālr̃ cōceptū porē se. ergo ꝛ dignitates hñt nāliter ponē porē se. neget̃ cōsequētia. vñ sicut extimatiua nāliter elicit species īsensatas ex specieb⁹ sensatis ita q̃ simlr̃ hz duas īpressiones. vnā a fantasia ꝛ aliā a seipsa. ita itellectus nālr̃ elicit cōceptū entis ex cōceptu singulari sic q̃ simul hz duas īpressiones. vnā a fantasmate ꝛ aliā ab ipso itellectu. cōcept⁹ ergo singularis est nā por cōceptu entis sed nō tpe. Cū aūt dicit Auicē. in metaphi. sua q̃ pma īpressio itellectus est ipsi⁹ entis. itelligit̃ de īpressione facta ab itellectu. ¶ Dico g̃ q̃ itellect⁹ q̃z pmo hz cōceptū entis tā pmo hz dignitates actu vel habitu. sed nō q̃z pmo hz cōceptū singularē tā pmo hz de illo aliq̃z ppōnē actu vel habitu sz p tps stabit anteq̃z formet aliq̃z ppōnem terminoꝝ spāliū. ¶ Et si arguit̃ sic. nō cōtīgit pcedere de extremo ad extremū nisi p mediū. g̃ in pmo istāti quo itellect⁹ itelligit si hz cōceptū singularē ꝛ trāscendentē hz oēs cōcept⁹ itermedios. neget̃ oīa. qz cōcept⁹ entis cōfuse significās nō est extremū sz imediat⁹ cōceptui singulari. disticte aūt significās. s. distictiōe sui ab alys cōceptibus ac sui significati sub ppria rōe est extremū. ꝛ tūc facta est resolutio singularis ī specie. ꝛ speciei in genus. ꝛ generis in trāscēdens que oīa sub pprys rōnibus cognoscūtur. hec tamen materia non est presentis speculationis.

¶ Circulo quoqz quod īpossibile sit demōstrare simplr̃ manifestū ē. Si uero ex priorib⁹ oz demōstratiōez eē ꝛ notiorib⁹. Impossibile eni eadē sil̃ sibīpsis priora eē ꝛ posteriora.

¶ Postq̃z pḣs reprobauit opinionē di. q̃ nō otīgit aliqd scire p primā oclōnē: oñr reprobat aliā opinionē asserentē oīuz eē demr̃ationē ꝛ scīaz per scdaz oclōnē ꝛ alias sequētes. Secūda ergo oclo est ista. demr̃atio circularis est īpossibilis. pbat̃. si otingeret circulo demōstrare cū oīs demōstratio fit ex priorib⁹ ꝛ notiorib⁹. seqtur q̃ eadē sibypsis sunt priora ꝛ posteriora notiora ꝛ min⁹ nota. pbat̃. nā sicut in circulo idez pūct⁹ est principiū ꝛ finis. ita in demōstratiōe idē erit principiū ꝛ finis. sic q̃ per a. demōstrabit̃ b. ꝛ ecōtra. Constat aūt oēm demōstrationē esse ex priorib⁹ ꝛ notiorib⁹. ergo a erit prius ꝛ noti⁹ b. ac etiā ecōtra b. erit pri⁹ ꝛ noti⁹ a. hec aūt repugnant. qz reducūtur ad oppositū primi principij.

¶ Nisi altero mō vt hec qdē ad nos illa vero simplr̃ quo certe mō īductio facit notū. Si āt sic est non erit vtiqz simpliciter bñ determiatum sed duplicit̃. aut non simpliciter altera demōstratio fit ex nobis notiorib⁹.

¶ Sz dubitat̃. videt̃ q̃ demōstratio circularis sit possibilis. qz eadē sūt pora ꝛ posteriora notiora ꝛ min⁹ nota respcū eiusdē. sicut eadē sūt notiora nobis ꝛ min⁹ nota nature vt effect⁹ nāles: ꝛ eadē sūt notiora nature ꝛ min⁹ nota nobis vt cause. possum⁹ ergo demr̃are cāz p effectū. ꝛ itez effectū p causaz ꝛ erit demr̃atio circularis. ¶ Rñdet pḣus q̃ duplex est scire ac demr̃atio. s. simplr̃ vt iā diffinitū est ꝛ determinatū: ꝛ scire ac demr̃atio fm qd eo mō quo scit̃ aliqd p sensum vel p īductionē nō est possibilis demr̃atio circularis simplr̃. sz bñ fm qd ꝛ altero mō. cū demr̃atur effect⁹ p cāz illud simplr̃ demōstrat̃. cū vero demr̃at̃ cā p effectū illud demr̃atur fz qd ꝛ altero mō. sicut cā est por ꝛ notior simplr̃ effectu. qz notiora ꝛ pora nature sūt notiora ꝛ pora simplr̃ p Aristo. tā in hoc pmo q̃z in plogo phi. Effect⁹ aūt est por ꝛ notior cā fz qd. s. quo ad nos. qz pus cognoscim⁹ effect⁹ q̃z cās vt pz. ¶ Notādū pmo q̃ q̃tuor modis demr̃atio circularis est possibilis. Primus modus est in diuersis generib⁹ cognitionū. s. qz ꝛ ppter qd. demōstrat̃. n. cā p effectū cognitiōe. qz ꝛ demōstrat̃ effect⁹ p cāz cognitione ppter qd. pḣi. n. vt habet̃ in phemio metha. admirātes eclipsim lune īuenerūt cāz ei⁹. s. īterpositionē terre īter solē ꝛ lunā q̃ īuēta cognouerūt lunā eclipsari ppter īterpōnem terre īter solē ꝛ lunā. pcedētes igit̃ ab effectu ad cām habuerūt cognitionē qz. cū aūt oclusērūt lunā eclipsari ppter īterpositionē terre habuerūt cognitionem ppter qd. Scdus modus demōstrādi circulariter est in diuersis generib⁹ cāz. nā vt habet̃ scdo phi. ꝛ qnto metha. cause sunt sibī īuicē cause ita q̃ sanitas est cā deambulatiōis ꝛ ecōtra. nō tñ in eodē genere cause sic q̃ p deābulationē possit demōstrari sanitas ī genere cause efficiētis. ꝛ p sanitatē posset demōstrari deābulatio in genere cause finalis semp pcedēdo p notiora in genere illo. Uñ causa finalis est notior nature q̃z efficiens. ꝛ efficiens q̃z forma. ꝛ forma q̃z mā. quia finis necessitat agens. ꝛ agens formā. ꝛ forma materiam. quo dato sequitur q̃ demōstratio efficiētis per finem ꝛ forme per agens ꝛ materie per formam est demonstratio potissima procedens a pori. Econtra autem est demonstratio non potissima ex quo est a posteriori pcedēdo quodāmō ab effectu ad cāz. vbi grā. hō hz q̃tuor diffinitiōes q̃z pma dat̃ p finē. s. aīal ordinatuz ad felicitatē. secūda dat̃ p efficiēs. s. aīal genitum ab ente rōnali. tertia dat̃ p formā. s. aīal rōnale. q̃rta dat̃ p māz. vt aīal hñs corpus actuatū itellectu. Eiet ergo demr̃atio circularis pcedēdo syllogistice a pori ad posteriorē. ꝛ econtra. q̃z pma erit potissima ꝛ nō secūda: cōparādo causaz cause. sed oparādo cāz effectui eēt demr̃atio potissima. Terti⁹ modus demōstrādi circulariter est in eodē genere cause respectu tñ diuersoꝝ suppositoꝝ. vñ vt habet̃ scdo hui⁹. p vapore demōstrat̃ pluuia ī gñe cause mālis. qz ex vapore generat̃ pluuia tāq̃z ex mā. ꝛ eō ēt p pluuiā demr̃at̃ vapor in eodē gñe. qz ex aq̃ pluuiali gñat̃ vapor tāq̃z ex mā. B tñ nō ē respcū eiusdē suppositi ponēdo pluuiā ꝛ vaporē eē mixta īperfecta diuersaꝝ spēꝝ. qz cū ex pluuia gñat̃ vapor nō est ille vapor numero ex quo pri⁹ gñabat̃ pluuia sz ali⁹. qz ille est corrupt⁹ ī gñatiōe nubis ex q̃ fcā ē pluuia. ostat aūt corruptū nō posse reuerti idē ī numero p Aristo. ī ꝛ⁰ de generatiōe. Quart⁹ modus demr̃andi circulariter est ī eodē genere cause respcū eiusdē suppositi sz nō eque p̄. vbi grā. supposito q̃ aq̃ vapor nubes ꝛ pluuia non differāt spē sz solū accñtalr̃ ita q̃ eadē aq̃ numero fiat vapor nubes ꝛ pluuia diuersificata solū in accidētib⁹. isto admisso oz ocedere demōstrationē circularē ī eodē genere cause ꝛ respectu eiusdē suppositi. qz demr̃ando pluuiā p vaporē ꝛ ecōtra nō variat̃ īdiuiduū sicut nec spēs aut gen⁹ materie. nō tñ eque pmo vnū altez demōstrat nā p pluuiā imediate demōstrat̃ vapor. sed p vaporē nō imediate demōstrat̃ pluuia cū nubes medier per quā imediate demōstrat̃ pluuia. sicut per vaporem imediate demonstrat̃ nubes. Item dato q̃ pluuia ꝛ vapor fierent ex se inuicem immediate adhuc demonstra-

tiones ille eēnt dissiles. qz vapoz ē nālr poz pluuia sicut z nubes. qō pz ex diffōne pluuie. s. pluuia est aq guttatiz cadēs de nube. nec est iconueniēs ī gñe materie repire pri⁹ z posteri⁹. sic non iconuenit ī alys gñib⁹ cāz repire ordinē poris z posteriozis. Admisso ergo q pluuia gñet īmediate ex vapoze z eō. sicut solet ocedi vapozē īmediate generari ex aqua z ecōtra. dicat qōlibz illoz p aliud īmediate demrari. nō tñ eodē mō z eadē pozitate. qz demratio pluuie p vapozē ē ex pozi quo ad nāz simplr rōne spēi z rōne īdiuidui. sz demratio vapozis p pluuiā est ex pozi quo ad nāz fm gd rōe īdiuidui tñ. nihil. n. generat ex alio nisi ex pozi fm nām. ¶ Scdo notādū q duplex est circulus. s. vniformis z diffozmis. Circulus vniformis ē ille a cuius cētro ad circūferētiā oēs linee ducte sūt equales. Circul⁹ diffozmis est ille a cui⁹ cētro ad circūferētiā nō oēs linee ducte st eqles. Et sicut duplex ē circulus: ita duplex est circulatio. s. vniformis q̄ fit ī circulo vniformi. et diffozmis q̄ fit ī circulo diffozmi. Propozionabilr duplex est demratio circularis. s. vniformis z diffozmis. Demratio circularis vniformis ē illa cui⁹ oēs pcessus sūt silēs z eqles. Demratio circlarl diffozmis ē illa. cui⁹ non oēs pcessus sūt silēs z eqles. pma demratio non repit sz bñ scda. Si. n. demratio circularis fiat in duob⁹ gñib⁹ cognitionū illi pcessus nō erūt silēs nec eqles. qz vn⁹ erit p cām: z ali⁹ p effectū: si in diuersis gñib⁹ cārū semp vna demratio erit simplr a pozi: z alia a posteriozi. si āt in eodē gñe cause aut illi pcessus nō erūt īmediati: aut erūt diuersoz suppositoz: z oñr si vn⁹ illoz pcessuū erit demonstratio potissima: ali⁹ nō erit demratio potissima. dic ḡ Aris. q impolis est demratio circularis vniformis sic q qlibet pcessus syllogistic⁹ sit demratio simplr seu potissima. sed non est impossibilis demratio circularis diffozmis: cui⁹ pcessus est demratio simplr: z ali⁹ fm gd vel altero mō. antiqui aūt dicebāt demrātionē circularē eē possibilē nō solū diffozmez sed etiā vniformē. ¶ Cōtra pdicta arguit pbādo nullā esse demrātionē circularē. qz dato illo sequunt quatuoz incōueniētia. Primū est q idem depēderet a seipso. qz si per a. demōstrat b. z eō. ḡ notitia a. depēdet a notitia b. z notitia b. depēdet a notitia a. z p oñs notitia a. depēdet a notitia a. ḡ idez depēdet a seipso. zō sequit q a. est noti⁹ b. z nō est noti⁹ b. nā a. demōstrat b. ḡ est noti⁹ b. z idē a. demrātur ab ipso b. ergo est ignoti⁹ b. ergo ē nō noti⁹ b. pz oña. a termino puatiuo ad terminū infinitū. tūc sic. a. est nō noti⁹ b. ergo a. nō ē noti⁹ b. pz oña ab affirmatiua de pdicato infinito ad negatiuā de pdicato finito. 3° sequit q magis nota cognoscunt p min⁹ nota. qz cā cognoscit p effectū vt dictū ē. z ipsa ē notioz effectu: cū sit nota simplr. z effect⁹ fm quid. vt colligit a phō in phe

circulus vniformis

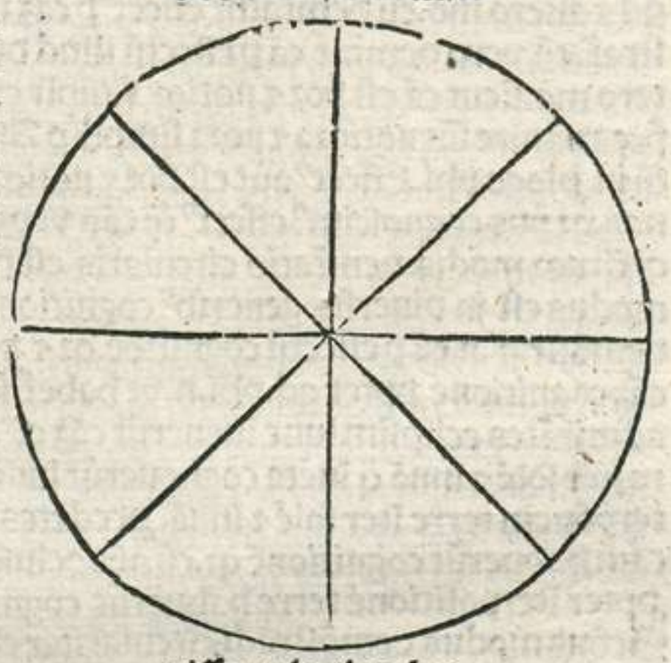

diffozmis circulus

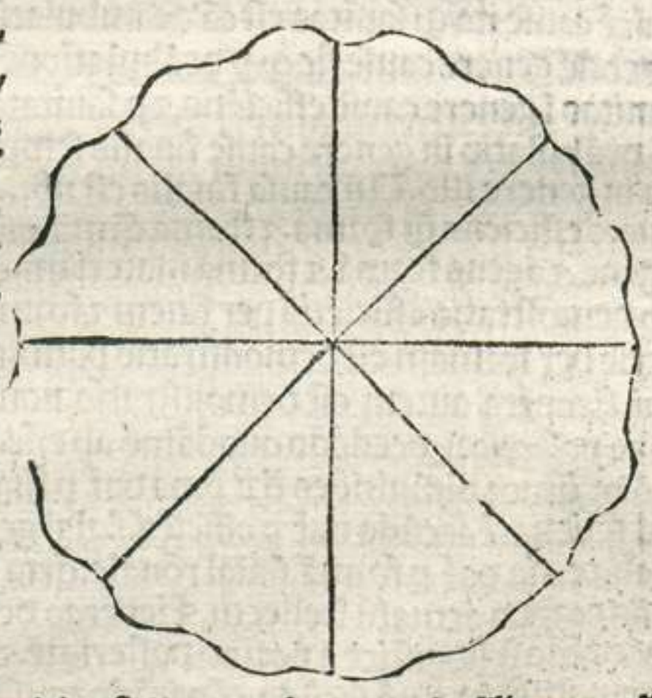

mio phy. 4° sequit q cognitio ppter quid nō est cognitio distincta. qz cognitio cause ē ofusa sicut cognitio effect⁹ a q̄ depēdet. sz ppter qō vnūquodqz tale z illud magis. igit cognitio illi⁹ effect⁹ habita p illā cām erit tñ ofusa: z nō distincta. ¶ Ad pmū. ocedo q cognitio a. depēdet a cognitiōe a. nō tñ idē dependet a seipso. qz a. hz duplicē cognitionē: quaz vna dependet ab alia. si enim per eclipsim lune demōstrat interpositio terre. z iterū p iterpositionē terre demōstrat eclipsis lune: secūda notitia que hr de eclipsi nō est pma: lz ab illa depēdeat. ¶ Ad z⁹. negat oña. z ad pbationē. ocessis illis duab⁹. a. est noti⁹ b. z a. est ignoti⁹ b. neget oña. a. est ignotius b. ergo a. ē nō noti⁹ b. Et ad regulā Aris. pmo perhyar. dr q ī talib⁹ oz argui cū limitatiōe. vt a. est ignoti⁹ b. ergo a. ē aliquo mō nō noti⁹ b. qō est ocedēdū. z oñr q a. aliquo mō nō ē notius b. vñ effect⁹ quo ad nos ē notioz cā z quo ad nāz nō ē notioz cā. Itē in pcessu qz ē effect⁹ ē notioz cā. z ī pcessu pp qd: effect⁹ nō est notioz cā sz min⁹ not⁹. ¶ Ad 3⁹ ocedit q magis nota cognoscūtur p min⁹ nota respcū diuersoz z ī diuersis pcessib⁹. qz magis nota nature cognoscunt a nobis p minus nota nature. ea tñ q̄ sūt magis nota nature sūt min⁹ nota nobis. z q̄ sūt min⁹ nota nature sūt magis nota nobis. iō sp p cedim⁹ ex magis notis nobis quocūq pcessu signato. ¶ Ad 4⁹ negat oña. z dico q cā cognita p effctm hz duplicē cognitionē. vnā ofusā fm quā depēdet simplr ex noticia effect⁹. z aliā distictā quā ītellectus discurrēdo īuenit. possū. n. hre cognitionē de q̄titate p albedinē vel colorē. z tñ ī pcessu p īuestigationē ītellectiuā multo maiorē hre notitiā de q̄titate q̄ de colore sic pz ī mathe. dico ḡ q cā fz cognitionē ofusā nō īgredit demrationē ppter gd. sz tñ fz cognitionē distinctā.

¶ Accidit āt dicētib⁹ circulo demōstrationē eē nō solū q nūc dcm ē sz nihil aliud dicere q̄z hoc est si hoc est. sic. n. facile ē demōstrare oia. manifestuz aūt est q hoc accidit trib⁹ terminis positis. p multos. n. aut paucos reflectere dicere nihil differt. p paucos aut p duos. Cuz enim ex necessitate a sit b. hoc aūt c. Cum igit a sit ex necessitate erit b. Si igit cū sit a. necesse est eē b. hoc aūt cuz sit erit a. hoc enim ibereat circulo. ponat a. in quo est c b. igit cū sit a: eē dicere est ipm c. dicere. hoc aūt ē qm cū sit a est c. sz c cū a idē est. q̄re accidit dicere circulo dicētes eē demōstrationē nihil aliud nisi cū sit a est a. sic aūt oia demōstrare leue est.

¶ Tertia ocio. demratio circularis nō aggenerat sciaz. pbat. nulla rō facilis ac debilis aggenerat sciaz. sz demratio circularis ē rō facilis atqz debilis. ḡ illa nō aggenerat sciaz. pz oña cū maiozi. qz rō aggenerās sciaz dz esse fortis z firma. minoz vo declarat. qz p demrationē circularē semp ītelligendo de demratiōe vniformi circulari nō plus hr q̄z qz si hoc ē. hoc ē. cōstat aūt talē rōnē eē valde facilē z debilē. qz sic facilr possent oia sciri z demrari. Sz q p demrationē circlarē nō plus hēat q̄z q si hoc ē. B ē: arguit pbs siue sumant duo termi siue tres dūmō p illos tres ītelligant tñ duo. vbi gra. sic arguendo. si a est. b est. z si b est. c est. ista demratio est circularis nō obstāte q sit ex trib⁹ terminis dūmodo idē sit oino a z c. Ex duob⁹ etiā terminis fit demratio circularis. vt si a est. b est. z si b est. a est. Dato igit q a z c sint oino idē si demrat circulariter b p a. z c p b. nō plus hr q̄z si a est. a est. ¶ Notādū q lz ī demratiōe circulari vniformi seqtur a demrat b. z b demrat a. ḡ a demrat a. nō tñ seqtur ī demratione circulari diffozmi. qz effect⁹ demrat cām. z cā demrat effectū. z tñ effect⁹ nō demrat seipz. cū isti duo pcessus demrandi sint diuersoz generū. In demratiōe aūt vniformi necio oēs pcessus sūt eiusdē gñis z eqles. iō tūc idē demraret seipm. z p talē demrationē non plus hret q̄z q si hoc ē. hoc ē. ¶ Sz dubitat pbādo idē pbari ac demonstrari per seipsum. qz sicut illud qō est notū

per aliud:probatur per aliud.ita illud quod est notuz per se: ꝓbat̃ p se. Itē diffinitū eē probat̃ ⁊ demr̃atur p diffōnē eē si diffinitio erit nota ⁊ diffinitum ignotū fm ꝛmētatorē tertio phi.sz sūt idē oīno diffō ⁊ diffinitū.s.hō ⁊ aīal rōnale.g̃.Silr oīa q̃ sūt in deo sūt vnū ⁊ idē.sz de deo multa demr̃antur vt q̃ est act⁹ pur⁹ ⁊ ifinit⁹ ac neēe eē.g̃ idē demr̃at̃ p idē. ¶ Ad ꝑmū dr̃ negādo ꝛnaz:ga nihil probat̃ nisi p discursū.Cōstat aūt ꝑncipia ꝑma nō posse haberi p discursū.ideo nō probantur.cognoscūtur tn̄ p se.Ad aliud dr̃ q̃ lz diffō ⁊ diffinitū sint idē.nō tn̄ sūt oīno idē.ga gen⁹ est pars diffōnis.qd̄ nō est idē oīno cū spē.cū aliqd significetur p gen⁹ qd̄ nullo mō idētificatur spēi diffinite.dicēdo hō est asin⁹ aut equ⁹.licet etiā oīa q̃ sūt ī deo sint idē realr.nō tn̄ sūt idē rōe.ideo cū demr̃atur aliq̃ passio de deo nō demōstrat̃ idē p idē qz talia v̄ba vt ꝓbabilr demōstrātur faciūt ꝑdicationes formales denotātes q̃ aliq̃ passio demōstrat̃ de deo p aliqd̄ mediū qd̄ est idem re ⁊ rōne cum illa passione quod est negandum.

¶ At vero nec hoc possibile est nisi ī his quecūqz alternatim se ꝛsequuntur sicut sunt propria.

¶ Quarta ꝛclo.nō oīuz ē scīa p demr̃ationē.vz.circularē.Ad cui⁹ ꝓbationē pb̄s ponit tres suppōnes.q̃z ꝑma est ista.demr̃atio circularis nō pōt fieri nisi ī terminis ꝛuertibilib⁹.ꝓbat̃.demr̃atio circularis ē ꝓcessus duoz syllogismoz reflexoz quoz z⁹ ꝛcludit maiorē ex ꝛclone prioris syllogismi cū minori ꝛuersa:aut minorē cū maiori ꝛuersa vt pb̄s docet ī ꝑ̄ ꝑoz.v̄bi gr̄a.oē aīal rōnale ē disciplinabile.oīs hō est aīal rōnale.g̃ oīs hō est disciplinabilis.Circulatio vno mō fit sumēdo ꝛclonē cū ꝛuersa minoris ꝛcludēdo maiorē sic.oīs hō est disciplinabilis.oē aīal rōnale est hō.g̃ oē aīal rōnale est disciplinabile.Alio mō sumēdo ꝛclonē cū ꝛuersa maioris īferendo minorē vt oē disciplinabile est aīal rōnale.oīs hō est disciplinabilis.g̃ oīs hō est aīal rōale.Si g̃ fiat demr̃atio circularis ī terminis īeq̃lib⁹ semp ī scd̄o ꝓcessu vna ꝑmissaz erit falsa.vt oē aīal est subā.oīs hō est aīal.g̃ oīs hō est subā.reflexio fiet vno istoz modoz.oīs hō est subā.oē aīal est hō.g̃ oē aīal est subā.aut sic.oīs subā est aīal.oīs hō ē subā.g̃ oīs hō ē aīal. v̄bi pz semp vnā ꝑmissaz eē falsā. ¶ Notādū q̃ si nō oēs termini eēnt īeq̃les nō sp ī syllogismo reflexo vna ꝑmissaz eēt falsa.sz ī vno sic.⁊ ī alio nō.v̄bi gr̄a.oīs hō ē aīal.oē risibile ē hō.g̃ oē risibile ē aīal.Si reflexio fiat ꝛcludēdo maiorē:q̃libet ꝑmissaz erit vera.vt oē aīal est hō.oē risibile ē aīal.g̃ oē risibile est hō.In terminis ergo cōuertibilibus simplr q̃libet ꝑmissaz erit vera.⁊ ī simplr nō cōuertibilib⁹ semp vna erit falsa.qn̄ aūt duo illoz īuicē conuertūtur ⁊ nō cū tertio.aliqn̄ q̃libet ꝑmissaz erit vera.aliquādo vna erit falsa vt patuit.

¶ Uno quidē posito ostēsū ē q̃ nequaq̃z necesse ē aliquid eē alteꝛ.Dico autē vno q̃ neqz termino vno neqz ꝑpositiōe vna posita.Ex duabus autē propositionib⁹ primis ⁊ minimis ꝛtigit:sic quidem contingit ⁊ syllogizare.

¶ Scd̄a suppō.demr̃atio circularis nō pōt fieri ex vno termino tn̄ neqz ex vna ꝑpōe tn̄.sz nēcio ex trib⁹ terminis ⁊ duabus ꝑpōnib⁹.pz.nā q̃libet demr̃atio ē syllogism⁹.ꝛstat āt syllogismū fieri nō posse ex vno termino tn̄ neqz ex vna ꝑpōe tn̄.sz ex trib⁹ termis ⁊ duab⁹ ꝑpōib⁹.vt ē oīsuz ī libro ꝑoz. nā q̃libet ꝛclo syllogistica dic hītudinē ꝑdicati ad subm̄ p aliqd̄ mediū.sz nō dat̃ mediū sine extremis.g̃ nēcio erunt tres termini ī duab⁹ ꝑpōnib⁹.Sz dubitat̃ qz sillogism⁹ cōstat ex trib⁹ ꝑpōnib⁹.g̃ nō solū ex duab⁹.Dr̃ q̃ syllogism⁹ absolute cōsiderat⁹ est ex trib⁹ ꝑpōnib⁹.sz cōsiderat⁹ vt est aliqd cōcludēs nō cōstat nisi ex duab⁹ ꝑpōnib⁹.qn̄ tn̄ due sūt ꝑpōnes īferētes ꝛclonē q̃s Aristo.vocat ꝑmas.i.ꝑmissas ⁊ minimas.qz sūt ī numero minimo cū nō det̃ minoz numer⁹ binario.ꝛclo g̃ dz eē ex ꝑmis ⁊ minimis.i.ꝑmissis acceptis tn̄ in numero binario.ꝑmisse.n.plres duab⁹ nihil cōcluderēt.

¶ Si quidē igit̃ ⁊ a ipsi b ⁊ c ibereat.⁊ hoc ad īuicē ⁊ ipsi a c sic quidē ꝛtigit ex alterutris monstrare oīa q̃sita in prima figura sicut ostēsuz est ī his q̃ de syllogismo sūt.Ꝑ ñsū ē aūt q̃ ī alijs figuris aut nō sit syllogism⁹ aut nō ꝑ̄ acceptis. Nō ꝑ̄t ꝑdicari eq̃lr nequaq̃z est mōstrare circulo.

¶ Tertia suppō.demr̃atio circlaris nō pōt fieri nisi ī ꝑma figura ⁊ ī ꝑ̄ mō eiusdē figure.Ista suppō ēt ē declarata ī li.ꝑoz ꝑ̄ q̃dē nō pōt fieri demr̃atio circlaris ī z^a figura.qz scd̄a figura nō ꝛcludit nisi negatiue ⁊ demr̃atio circlaris ꝓcedit īdrñter ex ꝛclone ad q̃libet ꝑmissaz.g̃ aliqs syllogism⁹ ꝓcederet ex duab⁹ ꝑmissis negatiuis ad vnā affirmatiuā qd̄ ē īcōueniens.⁊ pz ꝛnaz.qz ī scd̄a figura sp vna ꝑmissaz ē affirmatiua ⁊ alia negatiua.Deīde nō pōt firi demr̃atio circlaris ī tertia figura.qz oīs modus syllogistic⁹ 3^c fi^c ē affirmatiu⁹ aut negatiuus.si negatiu⁹ nō pōt ī eo fieri demr̃atio circlaris sic nec in z^a fi^a.qz tūc ꝛtigeret syllogizare vnā affirmatiuā ex duab⁹negatiuis vt iā dcm̄ ē de z^a fi^a.si affirmatiu⁹ ille ꝛcludit solū ꝑticularē affirmatiuā.sz demr̃atio circlaris ꝓcedit īdrñter a ꝛclone ad q̃libz ꝑmissaz.g̃ 3^a fi^a ꝛcluderet vlēz affirmatiuā. pz ꝛnaz.qz ī oī syllogismo affirmatiuo sp vna ꝑmissaz ē vlis. Ex ꝑdictis seq̃t q̃ demr̃atio circlaris nō pōt fieri nisi ī ꝑ̄ mō ꝑ^c fi^c.qz nō in z^a fi^a nec ī 3^a.vt patuit nec etiā ī alys modis ꝑ^e fi^c qz oīs mod⁹ ꝑ^c fi^c ꝑter ꝑ^m ē negatiu⁹ aut affirmatiu⁹ ꝛcludēs ꝑticularē affirmatiuā.sz vt ostēsuz est nō cōtingit circulariter syllogizare ī mō negatiuo.nec in mō affirmatiuo cōcludēte particulariter.qz nullus syllogismus cōcludit affirmatiuā ex negatiua nec vniuersalē ex particulari.ergo ⁊c.

¶ Quare qm̄ pauca huiusmodi ī demōstratiōib⁹ sūt:manifestū quidez est:qm̄ vanū est ⁊ ipolē sic dīe ex his q̃ sunt ad īuicē eē demōstrationē. ⁊ ꝑpter hoc ꝛtigit oīum eē demōstrationē.

¶ His suppōnib⁹ ꝑmissis pb̄s arguit ꝑ ꝛclonē.vz.q̃ nō oīum est scīa p demr̃ationē circularē cū nō oīa sz valde pauca īgrediātur demr̃ationē circularē.ītendēs tres rōes ex fūdamēto triū suppōnū.q̃z ꝑ^a ē ista.demr̃atio circularis nō pōt fieri nisi ex terminis cōuertibilib⁹.sz nō oīa sūt ꝛuertibilia.īmo valde pauca.g̃ nō oīuz est scīa p demr̃ationē circularē.pz ꝛnaz cū minori.maior aūt pz ex ꝑ^a suppōne. ¶ z^a rō.demr̃atio circularis nō fit ex vno termino tn̄ neqz ex vna ꝑpōe tn̄ sz ex tribus terminis ⁊ duab⁹ ꝑpōnib⁹.Cōstat aūt nō oīa sic eē applicabilia vt ex his fiāt tres termini tn̄ cū duab⁹ ꝑpōnib⁹ ꝛcludētib⁹ aliq̃z ꝛclonē.g̃ nō oīuz ē scīa p demr̃ationē circularē. pz ꝛnaz cū minori.maior aūt tenet ex z^a suppōne. ¶ 3^a rō.demr̃atio circlaris nō pōt fieri ī z^a nec ī 3^a fi^a sz solū ī ꝑ^a.nec ī q̃libet mō ꝑ^c fi^c sz tn̄ in ꝑ̄.sz nō oīa.īmo valde pauca sūt syllogizabilia in ꝑ̄ ꝑ^c fi^c.g̃ nō oīuz est scīa p demr̃ationē circularē. pz ꝛnaz cū minori.maior aūt habet̃ ex tertia suppōne.

¶ Qm̄ aūt ipolē est alr se hēre cui⁹ ē scīa simplr: ⁊ qm̄ necessariū vtiqz erit id eē scibile qd̄ ē scd̄m demōstratiuā scīaz.demōstratiua aūt est quā habem⁹ ī hñdo demōstrationē.ex necessarijs vtiqz syllogism⁹ demōstratiōis est.Accipiēdū igit̃ est ex quib⁹ ⁊ q̃lib⁹ demōstrationes sint.

¶ Istud est 3^m capl'm hui⁹ ꝑmi tractat⁹ in quo Aristo.determinat ex q̃libus est demr̃atio formalr postq̃z inuestigauit ex q̃bus est demr̃atio mālr.Et diuidit̃ in quatuoz partes.qz in ꝑma parte docet demr̃ationē esse ex necessarys. In secunda parte docet demr̃ationē eē ex his q̃ sūt de omni .ibi.Primū igit̃.In tertia oñdit demr̃ationē eē ex his q̃ sūt p se.ibi.Per se aūt sunt. In q̃rta parte declarat demr̃ationē eē ex his que sūt fz q̃ ipz.ibi.Uniuersale.aūt dico. ¶ Prima ꝑs istā solā ꝛclonē demr̃at.vz.oīs demr̃atio est ex necessarys.q̃ est ꝑma ꝛclo isti⁹ capl'i.ꝓbat̃.oīs demr̃atio est ex his q̃ non pñt alr se habere.ergo ⁊c.probatur añs.oīs syllogismus faciēs scire est

ex his que non possunt aliter se habere. sed omnis demõstratio ẽ syllogismus faciẽs scire. g̃ ꝛc. p3 ꝛma cũ minori p diffõnez demõstratiõis. ⁊ maior ẽ nota p diffõnẽ scire cũ dicebat q̃ scire ẽ rẽ p cãz cognoscere ⁊ q̃n illi⁹ est cã ⁊ q̃ nõ ꝛtigit alr se hre.

¶ Notãdũ p̃ ꝓz phz. 7. metha. q̃ materialia respcũ vni⁹ sũt formalia respcũ alteri⁹. vt cuprũ est mãle respcũ circuli. ẽ tñ formale respcũ circuli cuprei cũ ponat in diffõne ei⁹. ⁊ nõ solũ ẽ hoc vex respcũ diuersoꝝ. imo respcũ eiusdẽ ꝛtigit q̃ idẽ sit formale ⁊ mãle. vt nasus ẽ mãle respcũ simitatis ⁊ formale respcũ eiusdẽ p q̃to ingredit diffõnẽ ei⁹. dicẽdo simitas est cauitas nasi. Ita i ꝓposito ꝓma vera ⁊ imediata dicũtur mã demõstratiõis p q̃to demõstratio fit ex illis tanq̃z ex ptib⁹ integralib⁹. Dicũtur aũt forma demõstratiõis inq̃tũ diffiniũt demõstrationẽ. ptes aũt diffõis sũt forme dicit phs. z. phi. ⁊. 7. metha.

¶ Notãdũ z⁰ q̃ nõ est icõueniẽs. imo est necẽiuz eãdẽ mãm eẽ itegralẽ ⁊ subiectiuã. vt caro est mã itegralis aialis p q̃to ex ea ꝛponit aial tãq̃z ex pte q̃titatiua. ⁊ est mã subiectiua i q̃tũ recipit caliditatẽ ⁊ humiditatẽ ⁊ alias dispõnes accñtales. ¶ Ad ꝓpositũ dico q̃ ꝓma vera ⁊ imediata sũt mã itegralis demõstratiõis cũ sint ptes q̃titatiue ei⁹. ⁊ sũt mã subiectiua hax passionũ necẽiax de oi p se ⁊ ꝓz q̃ ipz. In ꝓoi ergo capło Aristo. determinauit de ꝓmis veris imediatis ⁊ causis ꝓoib⁹ ⁊ notioib⁹ vt hñt rõnẽ materie itegralis. i hoc vo determinat de eisdẽ vt hñt rõnẽ materie subiectiue. iõ oñso ex qb⁹ est demõstratio oz videre q̃lia debẽt eẽ illa ex qb⁹ oz fieri demõstratio. hec aũt sũt q̃tuor vt dcñ ẽ. quoꝝ ꝓmũ ẽ eẽ necẽiuz de quo determinat hec pars. alia vo tria sũt. vz. eẽ de oi p se ⁊ ꝓz q̃ ipz. de qb⁹ determinabit i ptib⁹ sequẽtib⁹. ¶ Sz dubitat p̃ q̃ phs pbat oẽz demõstrationẽ eẽ ex necẽys. ex eo q̃ ꝛclo est necessaria cũ tñ stet syllogizare necessariũ ex mere ꝛtigẽtib⁹. vt oẽ currẽs est aial. ois hõ est currens. g̃ ois hõ est aial. z⁰. q̃ vr nõ oẽz demõstrationẽ eẽ ex necessarys. q̃ hre tres angulos eq̃les duob⁹ rectis demõstratur de ysocele. ⁊ tñ neq̃ minor neq̃z ꝛclo ẽ necessaria sz tñ ꝛtigẽs cũ possit eẽ vera ⁊ falsa idrñter. ¶ Ad ꝓ⁹ dr q̃ licet ꝛclo necessaria ꝛcludat p medũ ꝛtigẽs hoc nõ est demõstratiue sz thopice aut pbabilr. Demõstratiue aũt ꝛclo necẽia nõ põt ꝛcludi nisi p medũ necẽiũ. iõ bñ sequtur cuiuslibet demõstratiõis ꝛclo est necessaria. g̃ q̃libet demõstratio est ex necẽys. ¶ Ad z⁹ rñdet cõiter q̃ duplex ẽ necẽiuz. s. simplr ⁊ ex suppõe. Propõ simplr necẽia ẽ illa q̃ significat sicut necẽe est eẽ. vt de⁹ est. Propõ necẽia ex suppõne ẽ illa q̃ significat sicut nõ põt alr eẽ supposito q̃ termini supponãt p aliquo vt ysocheles hz tres angulos eq̃les duob⁹ rectis. ¶ Cõtra. ex p̃ sequtur q̃ h̃. adã fuit. sit necẽia simplr. q̃ significat sic necẽe est eẽ. ꝛnis est falsũ. q̃ solũ est necẽia ꝓz q̃d cũ aliq̃n fuerit falsa. Et ex z⁰ sequtur q̃ hec. chimera est subã. est necẽia ex suppõne. q̃ supposito q̃ termini supponãt p aliquo illa ꝓpõ significat sicut nõ põt nõ eẽ. Jõ est alr dicẽdũ q̃ triplex est necessariũ. s. necẽariũ necẽitate extremoꝝ ⁊ necessariũ necẽitate iherẽtie. ⁊ necessariũ necẽitate suppõnis. Necessariũ necẽitate extremoꝝ est ꝓpõ vera cui⁹ q̃libet extremũ necẽe est eẽ. vt hõ est aial. Necessariũ necẽitate iherẽtie est ꝓpõ vera cui⁹ p̃dicatũ est iseparabile a subõ vel ecõtra. vt hõ est risibilis. ysocheles hz tres ãgulos eq̃les duob⁹ rectis. nõ. n. potẽ eẽt ysochelẽ eẽ ⁊ nõ hre tres angulos. Necessariũ vero necessitate suppõnis est ꝓpõ cui⁹ p̃dicatũ est aptũ natũ iesse subõ necessario ex suppõne vt luna eclipsat. necesse. n. est lunã eclipsari si terra iterponit iter solẽ ⁊ lunã. ⁊ sic nõ est iconueniẽs ꝓpõnẽ falsã vl ꝛtigẽtẽ aliquo mõ eẽ necessariã sz nõ simplr. cũ g̃ oẽs p̃misse oĩuz demõstrationum sint necessarie vno istoꝝ modoꝝ sequtur oẽz demõstrationẽ esse ex necessarys.

¶ Primum igit determinãduz quid dicimus de omi ⁊ quid p se. ⁊ quid vniuersale. De omi qdẽ hoc dico quod vtiqz nõ in quodã. i quodã aũt ẽ. nam q̃ aliquando quidẽ sic. aliq̃n vero nõ. vt de oi homine aial. Si. n. verum est dre boiez verũ ẽ dre aial. et si nũc altex ⁊ altex. Et si in oi linea punctũ silr est: signũ autẽ ẽ. Hazqz istãtias sic p̃ferimus sicut de omi interroganti aut si i quodã nõ. aut si aliquando non.

¶ Ista ẽ scda pars hui⁹ capli in q̃ Ari. determinat de oi. postq̃ determiauit de necessario ponẽdo scdaz ꝛclonẽ hui⁹ capli. s. ois demõstratio est ex ꝓpõnib⁹ de oi. pbat. ois demõstratio est ex his q̃ iportãt vlitatẽ tpis ⁊ subi. sz ꝓpõ de oi vt hic accipit iportat vlitatẽ tpis ⁊ subi. g̃ ꝛc. p3 ꝛma cũ maiori. q̃ alr demõstratio nõ eẽt ex necessarys si deficeret vlitas tpis vl subi. minor aũt declarat. nã dicẽdo. ois hõ est aial. ista ꝓpõ est de oi. q̃ p eã nõ solũ iportat talis q̃ nihil est hõ de quo nõ dicat aial sz etiã q̃ nũq̃z aliqd erit hõ qn illud p tũc erit aial. Silr ois linea est pũctata. hoc est de oi. q̃ de nullo dr subñ de quo nõ dicat p̃dicatũ. nec vnq̃z fuit aliq̃ linea qn illa fuerit pũctata. neq̃z erit aliqñ aliq̃ linea qn illa tũc erit pũctata. Qd. n. ꝓpõ de oi iportat vlitatẽ tpis ⁊ subi ondit a signo. q̃ ad ꝓpõnẽ de oi possum⁹ duplr ferre istãtias. aut si nõ est ibi vlitas subi. sz est in q̃dã sic ⁊ i quodã nõ. aut si nõ est ibi vlitas tpis sz ẽ aliqñ sic ⁊ aliqñ nõ. Q̃ g̃ vtroq̃z mõ possum⁹ istare ꝛ hoc de oi signũ est q̃ de oi hic traditũ. d. vtrũq̃z. s. vlitatem tpis ⁊ subi. ¶ Notandũ q̃ differt ꝓpõ de oi posteriorística a ꝓpõne de oi ꝓoristica. q̃ vt dcñ est ꝓpõ de oi posteriorística importat vlitatẽ tpis ⁊ subi. sed ꝓpõ ꝓoristica iportat solũ vlitatẽ subi videlicet q̃ nihil sit sumere sub subõ de quo non p̃dicat p̃dicatũ. vñ ista ꝓpõ est vera. ois hõ moriet ⁊ est de oi ꝓoristice. q̃ nihil sumit sub subõ de quo nõ p̃dicat p̃dicatũ. nõ tñ ẽ de oi posteriorística. q̃ de aliquo supposito subiecti aliqñ verificabit subñ qñ nõ verificabit p̃dicatũ. q̃libet tñ istaꝝ. ois hõ est mortalis. oẽ aial est corruptibile. est ꝓpõ de oi posteriorística. ¶ Ex his sequtur p̃ q̃ ꝓpõ de oi posteriorística tam quo ad suũ mãle q̃z quo ad suũ formale est formalis respcũ ꝓpõnis d oi ꝓoristice. q̃ ꝓz vtrũq̃z ꝛbit ⁊ supaddit. Mãle. n. ꝓpõnis de omni ꝓoristice est nihil sumere sub subõ de quo nõ dicat p̃dicatũ. ⁊ hoc idẽ est mãle ꝓpõnis de oi ꝓoristice addẽdo semp. i. vlitatem tpis. Formale aũt ꝓme ꝓpõnis est ordo ad syllogismũ. scde vero est ordo ad syllogismũ demõstratiuuz vbi p3 q̃ vtroq̃z mõ est ꝛctus ⁊ supadditio. Si aũt sumeret ꝓpõ de oi ꝓoristica fm suũ eẽ formale tñ ⁊ posteriorística solũ fm suũ eẽ mãle ꝓpõ ꝓoristica esset formalis respcũ posteriorística. ¶ Secũdo sequtur q̃ ꝓpõ de omni ⁊ ꝓpõ vlis non sunt ꝛuertibilr idẽ. q̃ ista ꝓpõ. hõ est aial est de omni tã ꝓoristice q̃z posteriorística. ⁊ tñ nõ est vlis cũ ibi nõ subyciatur termin⁹ cõis signo vli determinat⁹. Deinde hec ꝓpõ. ois hõ est asinus est vlis. ⁊ tñ nõ est de oi ꝓoristice nec posteriorística cũ nihil sit repibile sub subõ de quo dicat p̃dicatũ. Uñ cõmẽtator supra p̃ ꝓoꝝ volẽs dare drias iter ꝓpõnẽ vlem ⁊ dici de omni. ait q̃ si dicat. oẽ aial est corpus. ad hoc q̃ sit de oi nõ solũ oz q̃ aial disponat p corpus. sed q̃ oẽ aial disponat p corpus. ⁊ q̃ qcqd disponit p aial disponat p corpus. i. oportet q̃ non solũ de aiali p̃dicet corpus. sed q̃ de quocũqz p̃dicat aial de eo p̃dicet corpus. ¶ Cõtra predicta arguit. ⁊ ꝓmo q̃ ꝓpõ posteriorística de omni nõ dicit vlitatẽ subiecti q̃ hec est ꝓpõ posteriorística de omni. linea est lõgitudo cuius extrema sunt duo pũcta. ⁊ tñ nõ dicit vlitatez subiecti. ergo ꝛc. p3 ꝛma cũ minori. q̃ aliq̃ est linea nõ hñs extrema. s. circularis. maior aũt est nota. q̃ illa ꝓpositio est per se cũ p̃dicetur diffinitio de diffinito. ergo est de omni posteriorística. ¶ Secũdo arguit q̃ aliq̃ est propõ de oi posteriorística q̃ non dicit vlitatez tpis. q̃ hec est hõ. luna eclipsat. ex quo est demõstrabilis. ⁊ q̃ nõ dicat vlitatẽ tpis manifestũ est. q̃ non semp luna eclipsat. ¶ Tertio arguit q̃ aliq̃ est propõ iportãs tã vlitatẽ subiecti q̃z tpis. ⁊ tamẽ nõ est de omni posteriorístico q̃ h̃ est hõ. oẽ aial est coloratũ. nihil enim est aial qõ nõ sit coloratũ. nec vnq̃z erit aial qn pro tũc erit coloratũ. ⁊ q̃ nõ sit posterioristica. p3. q̃ nõ est propõ per se sz per accñs vt videbitur. ¶ Quarto arguit q̃ propõ de oi posteriorística non põt esse mãlis respcũ ꝓpõnis de oi ꝓoristice. q̃ sicut se hz demõstratio ad syllogismũ ita de oi posteriorísticũ ad de oi ꝓoristicũ. sed

demonstratio non potest esse materialis respectu syllogismi cũ necessario supaddat scire. q̃ de oi posterioristicũ nõ põt eẽ mãle respcũ de omni porisitico. ¶ Ad pmũ dr̃ q̃ illa ppõ. linea est lõgitudo cui⁹ extrema sunt duo pũcta: est de oi ⁊ iporta vlitatẽ subiecti. qz lz aliq̃ sit linea q̃ iã nõ hẽat extrema. tñ q̃libet linea est apta nata hre duo extrema. hec. n. ppõ est de omni. corp⁹ est mobile. ⁊ tñ aliqd corp⁹ non põt moueri. s. elementũ terre. sufficit tñ q̃ ipz sit aptũ natũ moueri. Ita linea circularis nõ hz extrema sed est apta nata hre duo extrema. vñ diffinitio linee nõ dicit actũ sed aptitudinẽ. ¶ Ad zm dr̃ q̃ eo mõ illa ppõ est de omni quo mõ est necessaria. Constat aũt q̃ illa nõ est simplr necia necessitate inherentie sz solum est necessaria necessitate suppõnis. s. si terra iterponit iter solẽ ⁊ lunã: ⁊ eo mõ dicit vlitatẽ tpis. qz nunq̃ ponit terra iter solẽ ⁊ lunã qn tũc luna eclipset. hec tñ. luna est eclipsabilis ẽ absolute necia iportãs absolute tam vlitatẽ tpis q̃z subiecti. ¶ Ad tertiũ ocedo illã. oẽ aial est colorratũ. nõ eẽ de oi posteriorisitico: licet dicat vtrãqz vlitatẽ. qz licet ocedat oẽz ppõnẽ de omni posteriorisitica iportare vlitatẽ tpis ⁊ subiecti. tñ nõ est cõcedẽdũ oẽz talẽ eẽ posteriorisitica. ¶ Et si arguit q̃ aliq̃ est ppõ de omni que nec est priorisitica nec posteriostica. nõ qdẽ est priorisitica qz iportat ambas vlitates. nec posteriorisitica. qz est p accñs. ¶ Dicẽdũ q̃ illa est priorisitica. qz de oi priorisiticũ nõ dicit tñ vlitatẽ subiecti sz illud asserit absolute ita q̃ oĩs ppõ iportãs vlitatẽ subiecti siue iportet vlitatẽ tpis siue nõ dr̃ ppõ de oi priorisitica. Meli⁹ tñ dr̃ q̃ sicut nõ oẽ necessariũ est de omni. nec omne p se est fm ipz posteriorisitice loquẽdo. ita nõ omne de omni est p se. ideo illa ppõ est posteriorisitica nõ obstãte q̃ sit p accñs. ¶ Ad q̃rtũ dr̃ q̃ vlr̃ter qõlibet iferi⁹ põt eẽ mãle ⁊ formale respectu sui superioris. Dicit enim Porphiri⁹ q̃ gen⁹ est totũ spẽi. ⁊ spẽs est totũ generis. ⁊ Cõmẽtator in plogo phisi. q̃ gen⁹ cõponit ex suis spẽb⁹ ⁊ spẽs ex genere ⁊ dria. cũ ergo totũ dicat formã ⁊ pars mãz vt habet a pbo tertio phi. ⁊ cõmẽtatore. sequtur q̃ gen⁹ aliquo mõ se hz vt forma respcũ spẽi. ⁊ spẽs respectu generis. aial ergo vt est qõdã totũ hoĩs se hz vt forma. ⁊ hõ vt est qõdã aial se hz vt mã. Ecõtra etiã hõ vt est qõdã totũ respectu aialis. s. vt est aial rõnale se hz vt forma. ⁊ aial vt materia p q̃to est pars ei⁹. Ita in ppposito de omni porisiticũ est gen⁹ ad de omni posteriorisiticũ. ideo vtrũqz illoꝝ põt se hre p modũ forme ⁊ materie ad reliquũ sicut etiã syllogism⁹ ⁊ demõstratio. Demõstratio enim vt est qdã syllogism⁹ se hz vt materia. ⁊ syllogism⁹ in cõi vt forma. vt aũt est syllogism⁹ faciẽs scire sic dicit formã et syllogism⁹ materiã. Unde breuiter arguit sic. otinẽs aliqd dicit formã ⁊ otentũ materiã vt habet tertio phisi. sed syllogismus otinet demõstrationẽ cũ sit totũ in mõ ⁊ demõstratio pars subiectiua. demõstratio etiã cõtinet syllogismũ tanq̃z partẽ essentialẽ ei⁹. ergo vtrũqz ad alteꝝ se habet per modũ materie ⁊ forme.

¶ Per se aũt sũt q̃cũqz sũt i eo qõ quid est: vt triãgulo inest linea ⁊ linee pũctũ. Suba. n. ipsoꝝ ex his est que insunt in rõne dicẽte quid est.

¶ Ista est tertia pars hui⁹ capli in qua Aris. oñdit oẽz demõstrationẽ eẽ ex his q̃ sũt p se. Et pmo diuidit modos dicẽdi p se. Secũdo manifestat modos ĩgrediẽtes demõstrationem ibi. Que ergo dicũtur. ¶ Quatuor sũt modi dicẽdi p se. quorũ pm⁹ respicit formã. scds materiã ibi. In qbuscũqz. tertius efficiẽs ibi. Ampli⁹ q̃cũqz. q̃rt⁹ finẽ ibi. Alio vero mõ. ¶ Primus igit modus dicẽdi per se est qñ predicatũ est de qditate subiecti. vt triãgulus est ex lineis. linea est ex pũctis. ⁊ q̃cũqz sũt de itrĩseca rõne alicui⁹. illa dicũtur de illo in pmo mõ dicẽdi per se. q̃ enim linea sit de qditate triãguli. ⁊ pũct⁹ de qditate linee. patet qz linea ponit in diffinitiõe triãguli cũ dr̃ triãgulus est figura plana trib⁹ lineis otẽta. Et pũct⁹ ponit ĩ diffinitiõe linee. dicẽdo linea est longitudo sine latitudine ⁊ profunditate cui⁹ extrema sũt duo pũcta. ¶ Notãdũ pmo q̃ q̃tuor sũt de qditate subiecti. Primo diffinitio dr̃ de qditate subiecti vt aial rõnale est de qditate hois. Uñ sicut materia ⁊ forma collectiue sumpta nõ sunt indiuiduum naturale. ita genus ⁊ dria nõ sũt qditas spẽi. Cõstat aũt diffinitionem nõ plus iportare q̃z genus ⁊ differẽtiã. ideo diffinitio nõ est qditas speciei. sed est de qditate ei⁹. ppterea pdicat̃ de illa in pmo mõ dicendi per se. vt hõ est aial rõnale. ¶ Secũdo q̃libet pars diffinitõis in recto est de qditate subiecti. nã tã aial q̃z rõnale est de qditate hoĩs cũ sint pars eẽntialis eius. licet nõ pdicẽtur de subiecto eodẽ mõ. qz gen⁹ pdicat̃ in qd. ⁊ differẽtia in q̃le. ideo q̃libet istaꝝ est in pmo mõ dicẽdi p se. videlicet hõ est aial. hõ est rõnalis. ¶ Tertio q̃libet pars diffinitiõis in obliquo est de qditate subiecti. vt linea dr̃ de qditate triãguli. ⁊ pũctus de qditate linee cũ sint principia ĩtrĩseca illoꝝ. ideo linea pdicat̃ de triãgulo in pmo mõ dicẽdi p se ⁊ pũct⁹ de linea nõ qdẽ in recto sed in obliquo. qz nõ bene dicit̃. triãgulus est linea vel linee. linea est pũctus vel pũcta. sz bñ dicit̃ triãgulus est ex lineis ⁊ linea est ex pũctis. aut in linea sũt pũcta. aut linea est lõgitudo in q̃ sũt pũcta. ¶ Quarto. qõlibet superi⁹ est de qditate subiecti videlicet sui iferioris. vt hõ est de qditate sortis. ⁊ substãtia est de qditate oĩuz suoꝝ iferioꝝ. ideo omnes iste ppositiões sunt in pmo mõ dicẽdi per se. sortes est homo. aial est substãtia. corpus est ens. Idẽ etiã dicit̃ de alys, pdicamẽtis. vt linea est q̃ztitas. albedo est color. qõlibet enim superi⁹ est forma sui iferioris inqt Aristo. secũdo phisi. ¶ Secũdo notãdũ q̃ aliqd dicit̃ esse in pmo modo dicẽdi per se dupliciter scilicet essentialiter ⁊ per reductionẽ. illa ppositio est essentialiter in primo modo dicendi per se cui⁹ predicatũ est de qditate subiecti eo mõ quo dictũ est. Illa vero ppositio est reductiue in primo modo dicẽdi p se: cui⁹ pdicatũ dr̃ p se de subiecto ⁊ non est de qditate ei⁹. ¶ Et hoc q̃drupl̃r cõtigit. Primo qñ diffinitũ pdicat̃ de diffinitiõe aut de aliq̃ parte diffinitõis. vt aial rõnale est hõ. in linea est triãgulus. pũcta sũt in linea. q̃libet enim istaꝝ est in pmo mõ dicẽdi p se reductiue ouertẽdo simplr̃. ¶ Scõdo. ppõ est reductiue in pmo mõ dicẽdi p se qñ iferi⁹ pdicat̃ de suo superiori. vt hõ est sor. aial est hõ. q̃libet enim istaꝝ p cõuersionẽ simplicẽ reducit̃ ad primũ modũ dicẽdi p se cũ cuiuslibet talis ouertẽs sit formalr̃ ⁊ eẽntialr̃ in primo mõ dicẽdi p se. ¶ Tertio. ppõ dicit̃ eẽ reductiue in primo mõ dicẽdi p se qñ idẽ pdicat̃ de seipso. vt hõ est hõ. aial est aial. q̃libet enim istaꝝ reducit̃ ad primũ modũ reducendo subiectũ ad suũ iferi⁹ aut pdicatũ ad suũ superi⁹ dicẽdo. sor. est homo aial est corp⁹. Ex quo. n. qõlibet superi⁹ est pars sui iferioris ⁊ ecõtra qõlibet superi⁹ põt reduci ĩ suũ iferi⁹ ⁊ ecõtra. dicit. n. pbs. q̃rto phi. q̃ spẽs est ĩ genere ⁊ gen⁹ ĩ spẽ. ¶ Quarto. ppõ dr̃ eẽ reductiue ĩ pmo mõ dicẽdi p se qñ disperatũ pdicat̃ de sperato aut oppositũ de opposito. exemplũ pmi. vt homo est asin⁹. exẽplũ secũdi. vt hõ est nõ hõ. albũ est nigrũ. videẽs est cecũ. pater est fili⁹. hec enim. hõ est asin⁹ reducit̃ ad pmũ modũ reducẽdo pdicatũ in suũ gen⁹. s. homo ẽ aial. ⁊ ita reducit̃ illa. albũ est nigrũ ad illã. albũ est colorratũ. ⁊ osimiliter illa. pater est fili⁹. ad illã. pater est ad aliqd. q̃ est eẽntialr̃ in pmo mõ dicẽdi p se. Iste aũt. hõ est nõ hõ. videẽs est cecũ: reducũtur ad istas. hõ est ens. videẽs est aliqd q̃ sunt formalr̃ ĩ pmo mõ dicendi p se. ¶ Cõtra pdicta arguit̃. ⁊ pmo q̃ diffinitio nõ pdicat̃ de diffinito ĩ primo mõ dicẽdi p se. qz diffinitio vacui nõ pdicat̃ de vacuo illo mõ. dicẽdo vacuũ est loc⁹ priuatus corpore. cũ non sit de qditate subiecti ex quo subñ nihil est. silr̃ illa diffinitio. aial risibile nõ pdicat̃ de hoĩe in primo mõ dicẽdi p se. ex quo scda pars ptinet ad scm modũ vt videbit̃. ¶ Secũdo arguit̃ q̃ nõ q̃libet pars diffinitiõis in recto pdicat̃ de diffinito in primo mõ dicẽdi p se. qz hec nõ est ĩ primo mõ. hõ nõ est aial. ex quo est ĩpolis. nec illa. hõ est rõnalis ex quo pdicat̃ in q̃le. vñ Arist. primo topi. ponit solũ q̃tuor pdicata. s. gen⁹ diffinitionẽ ppriũ ⁊ accñs. cũ ergo rõnale nõ sit aliqd illoꝝ. ergo de nullo ppie pdicat̃. ¶ Tertio arguit̃ q̃ pars diffõnis ĩ obliquo nõ pdicat̃ de diffinito ĩ pmo mõ dicẽdi p se: in exẽplis phi. qz termini diuersoꝝ pdicamẽtoꝝ nõ pdicant̃ de se ĩuicem in primo modo. sed triãgulus est de pdicamẽto q̃litatis. ⁊ linea de pdicamẽto q̃ztitatis. ergo non

predicantur de se inuicem ⁊ maxime eo modo quo dicit phs .s. vt in triãgulo est linea. qm̃ linea est subiectũ triãguli ⁊ non ecõuerso. Nõ etiã videt̃ bn̄ dcm̄ q̃ subã lincē sit ex pũctis cũ linea nõ sit subã nec ponat̃ ex pũctis vt habet̃ .6. phi. ¶ 4° arguit̃ q̃ nõ q̃libet superi̊ p̃dicat̃ de suo iferiori in p̊ mõ dicẽdi p se. qr nulla istarũ est p̊mi modi. binari̊ est numer̊. scia ẽ habit̊: eo q̃ numer̊ ꝓnotat aiaꝫ numerãtẽ vt tollit̃ a phō 4. phi. Cõstat aũt aiam nõ esse de qditate binary. silr̃ habit̊ ꝓnotat subiectũ vt tollit̃ ex diffinitiõe sua quã ponit Aristo. in p̃dicamẽtis. subiectũ aũt nõ est de qditate scie. Itẽ Aristo. p̊ phisi. dicit q̃ nihil fit ex ente p se. ita q̃ forma q̃ fit ex materia nõ fit ex ente p se. nec aer q fit in igne fit ex ente per se. cũ ergo ens sit superi̊ ad oia predicamẽta sequtur ens de aliquo suo iferiori nõ p̃dicari in p̊ mõ dicendi p se. ¶ Ad p̊mũ dr̃ q̃ nõ est ꝓcessũ q̃libet diffinitionẽ p̃dicari de suo diffinito in p̊ mõ dicẽdi p se. sz tm̄ diffinitionẽ pure qditatiuã aut q̃ nõ datur nisi p itrinseca diffiniti. ideo diffinitio exp̊mẽs qd nois tm̄ aut diffinitio materialis data p effectũ diffiniti aut p ppriaꝫ passionẽ nõ p̃dicat̃ in p̊mo mõ dicẽdi p se. ⁊ idẽ dr̃ de diffinitione data p cãꝫ efficiẽtẽ aut finalẽ ex quo talia nõ sũt de intrinseca rõne diffiniti. ¶ Sz dubitat̃. nã si diffinitio data per passionẽ subiecti nõ p̃dicat̃ de diffinito in p̊mo mõ dicẽdi p se. ergo hec nõ est p̃dicatio p̊mi modi. linea est lõgitudo cui̊ extrema sũt duo pũcta. cui̊ oppositũ ponit Aristo. in littera. ¶ Rn̄det̃ q̃ longitudo duplr̃ sumit̃. vno mõ vt est gen̊ ad lineã. ⁊ sic p̃dicat̃ de linea i p̊mo mõ. alio mõ vt est passio seu modus isequẽs lineã ⁊ sic nõ p̃dicat̃ de linea in p̊mo mõ. neq; Aristo. dicit in lr̃a diffinitionẽ exp̃ssam p̃dicari de linea in p̊mo mõ sed solũ q̃ pũct̊ ex eo q̃ ponit̃ in diffinitiõe pura qditatiua ei̊. q̃ si nõ erit diffinitio data erit alia. videlicet ista. linea ẽ q̃titas ꝓtinua cui̊ extrema sũt duo pũcta. ¶ Ad ⁊ 2m̄ rn̄det̃ q̃ sicut nõ q̃libet ppõ necia est in p̊mo mõ. ita nõ q̃libet ipolis excludit̃ ab eodẽ mõ. dictũ est. n. q̃ hõ est asin̊. et albũ est nigrũ sũt i p̊mo mõ reductiue. ⁊ tm̄ sũt ppõnes iposibiles. ita nõ icõuenit q̃ aliq̃ ppõ ipolis sit eẽntialr̃ in eodẽ mõ si p̃dicatũ erit de qditate subiecti. ¶ Item ꝓcedo q̃ illa ppõ sit i p̊mo mõ. s. hõ est rõnalis nõ obstãte q̃ rõale p̃dicat̃ in q̃le. qr nõ p̃dicat̃ accn̄talr̃ sed eẽntialr̃. Et ad phm̄ in topi. dico q̃ ipse nõ numerauit oia p̃dicata simplr̃. qr spẽs ita bn̄ est p̃dicatũ idiuidui sicut gen̊ spẽi. sed numerauit oia p̃dicata q̃ p̃dicant̃ de spẽ in rõne toti̊. ⁊ hec nõ sũt nisi q̃tuor. nã oẽ p̃dicabile de spẽ dicẽs totũ aut p̃dicat̃ eẽntialr̃ aut accn̄talr̃. si eẽntialr̃: aut ꝓuertibilr̃ ⁊ sic est diffinitio. aut nõ ꝓuertibilr̃ sic est gen̊. si accn̄talr̃ p̃dicat̃. aut ergo ꝓuertibilr̃ ⁊ sic est ꝑpriũ. aut nõ ꝓuertibilr̃. ⁊ sic est accn̄s. dr̃ia aũt nõ dicit totũ sz partẽ tm̄. ideo nõ p̃dicat̃ de spẽ in rõne dicẽte totũ. ¶ Ad 3m̄ dr̃ q̃ nõ icõuenit terminũ vni̊ p̃dicamẽti p̃dicari de termino alteri̊ p̃dicamẽti dũmõ ponat̃ in diffinitiõe pura qditatiua aut in diffinitiõe data solũ p itrinseca. vn̄ ista ppõ est p̊mi modi. simitas est in naso. nõ obstãte q̃ simitas sit accn̄s ⁊ nasus substãtia. qr ponit̃ in diffinitiõe exp̊mẽte qd rei data per itrinseca solũ dicẽdo: simitas est cauitas nasi. neq; dr̃ nasus intrinsec̊ simitati aut de qditate ei̊. qr si qditas simitatis aut pars illi̊ qditatis. sz qr est principiũ ei̊ sine quo nõ stat simitatẽ eẽ. Qr ergo nõ stat absq; ꝑdictiõe triãgulũ eẽ absq; linea ideo linea est intrinseca triãgulo per modum principij. Item cõcedo quãlibet illarum. triangulo inest linea. ⁊ triangulus est i linea. qm̄ triãgulus est subiectũ linee ⁊ ecõtra. est. n. triãgulus subiectũ p̃dicatiõis lincē ex quo diffinit̃ p lineã. subicit̃. n. diffinitũ diffinitiõi ⁊ cuilibet parti ei̊. linea vo ẽ subm̄ ihesionis triãguli. Propterea ꝓcedo q̃ subã lincē ẽ ex pũctis .i. diffõ eẽntialis lincē ẽ ex pũctis. nec ꝓcedit̃ lineã esse ex pũctis tãq; ex ptib̊ sz tãq; ex principijs terminatiuis ⁊ ꝓtinuatiuis ptiũ lincē. ¶ Ad 4m̄ dr̃ q̃ numer̊ duplr̃ sumit̃. s. absolute ⁊ respectiue. absolute est p se supi̊ ad binariũ. ⁊ diffinit̃ sic a phō in p̃dicamẽ. Numer̊ ẽ mltitudo ex vnitatib̊ aggregata. respectiue aũt est solũ p accn̄s supi̊ ad binariũ: qr ꝓnotat actũ aĩe. ⁊ diffinit̃ sic iuxta doctrinã Aris. 4. phi. Numer̊ est mltitudo mẽsurabilis p aiaꝫ. numer̊ g̃ absolute sũ respectiue p̃dicat̃ de binario i p̊mo mõ dicẽdi p se. ¶ Itẽ cõcedo q̃ subꝫ iportatũ p hĩtũ ẽ de qditate scie sic linea triãguli ⁊ nasus simitatis. ex q̃. n. scia diffinit̃ p hĩtũ ⁊ hĩt̊ p iubꝫ oz subm̄ eẽ itrinsecũ scie. nõ. n. stat sciaꝫ eẽ absqꝫ aia. iõ ista ẽ in p̊ mõ: scia est i aia. Deide licet nihil fiat ex ente p se. qr nihil fit ex ente sub rõe entis. vt ponit Aris. in p̊ phi. tm̄ hec ppõ ẽ p se. forma seu ꝓpositũ fit ex ente. vn̄ fortuna nõ ẽ cã per se sz per accn̄s per Aristo. secũdo phi. ⁊ tamẽ hec ppõ est per se. fortuna est causa. aliter de fortuna nõ esset sciẽtia.

ysocheles seu egcrus hm̄s duo latera eq̃lia tm̄

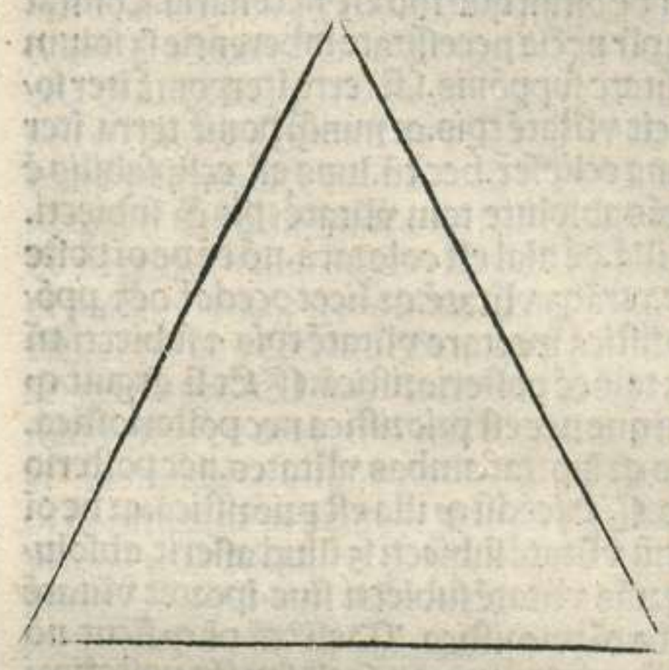

eglater̊ seu ysopleuros hm̄s tria latera eq̃lia

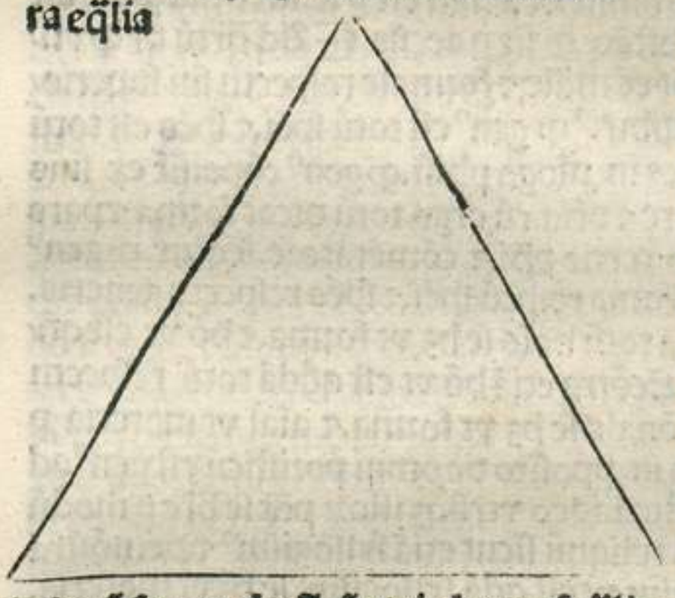

scalenõ seu gradat̊ hm̄s tria latera ineq̃lia.

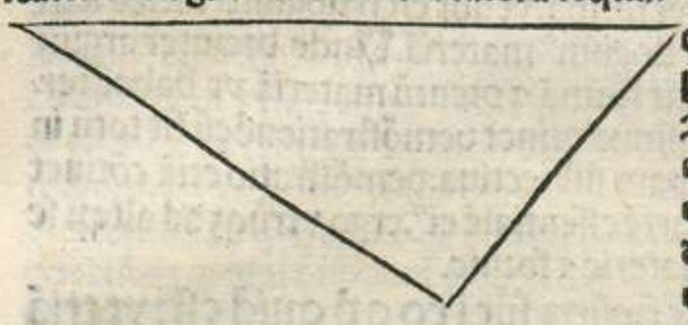

¶ Et qbuscũq; eorꝫ q̃ isũt ipi. s. ipsã i rõe isunt quid est demõstrãti. vt rectuꝫ iest linee ⁊ circulare ⁊ ipar ⁊ par numero ⁊ primũ ⁊ ꝓposituꝫ ⁊ ysocheli. quid ẽ equilaterũ. ⁊ scalenõ. i. altera pte lõgi̊ ⁊ q̃ oib̊ his isũt i rõne dicẽte quid ẽ. hic quidẽ linea ide numer̊. Silr̃ aũt ⁊ in alijs hmõi vnumq̃q; p se esse dico.

¶ Secundus modus dicendi per se est: quando predicatũ est accn̄s subiti positi i diffõne ei̊: vt linea ẽ recta vl̃ circlaris. numer̊ ẽ par vl̃ ipar. p̊mũ vl̃ ꝓpositũ. eglaterus aut altera pte lõgior. Primo qdeꝫ in diffõne recti et circularis ponit̃ linea eo q̃ rectũ est linea cui̊ mediũ nõ discrepat ab extremis. Circlare est linea eq̃lr̃ distãs a cẽtro. 2° i diffõne paris ⁊ iparis ponit̃ numer̊. nam par ẽ numer̊ diuisibilis i duas ptes eq̃les. ⁊ ipar ẽ numer̊ q̃ i duo eq̃lia scidi nõ põt. 3° i diffõne p̊mi ⁊ cõpositi ponit̃ numer̊. qr numer̊ p̊m̊ ẽ numer̊ nõ fact̊ ex numeris: vt binari̊ ⁊ ternari̊. Numer̊ ꝓposit̊ ẽ numer̊ fact̊ ex numeris: vt q̃ternari̊ ⁊ oẽs sequẽtes. 4° i diffõne eglateri ⁊ altera pte lõgioris ponit̃ numerus. vn̄ eglater̊ est numer̊ ꝓsurgẽs ex ductu numeri in seipm̄ vt q̃ternari̊ q̃ consurgit ex ductu numeri binary i seipꝫ. sz altera pte lõgior ẽ numer̊ ꝓsurgẽs ex ductu numeri i aliũ. s. maiorẽ vl̃ minorẽ: vt senari̊ q̃

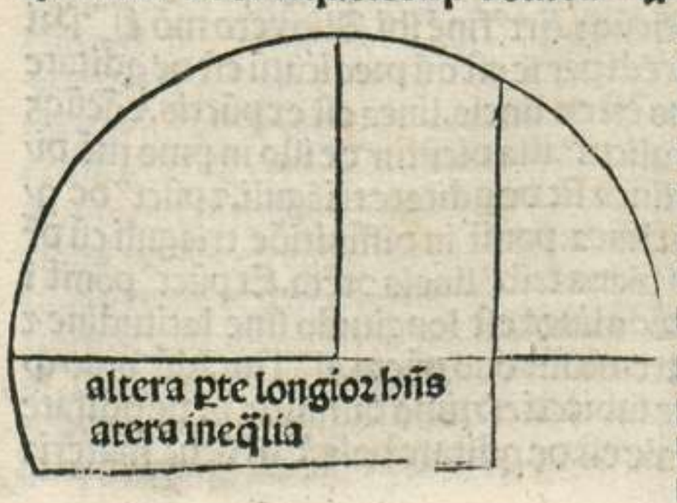

altera pte longior hm̄s atera ineq̃lia

fit ex ductu binarij i trinariū. ⁊ eō. primus vocat eqlaterus
qz si describere hret oia latera equalia. qz sp duo. zo aūt est
altera pte longior. qz si describere hret latera inceqlia. vz.
duo ⁊ tria. ¶ Notandū ꝑ q duplex est accns. s. ppriū ⁊ cōe.
Accidēs propriū est illud qd circūcernit subm suū. vt risibi
le. ⁊ hoc est duplex. nā qdā est qd fluit a principys spēi. ⁊ ta
le cōuertit cū spe. vt risibile ⁊ hinibile. ⁊ qdaz est qd fluit a
principys indiuidui. vt simitas ⁊ crispitudo. ⁊ hꝰ nō conuer
tuntur cū subis suis. qz simitas nō cōuertit cū naso nec cris
pitudo cū capite. Accidēs cōe ē illud qd nō circūcernit subz
suū. vt albū ⁊ nigrū. ⁊ tale itez ē duplex. s. separabile ⁊ īseparabi
le. Accidens cōe separabile est illud qd adest ⁊ abest ꝑter subi
corruptionē. vt albū ⁊ nigrū hōi. Accidēs cōe inseparabile ē id
qd lz ñ circūcernat subz suū. nō tñ abest ꝑter subi corruptio
nē. vt albū cigz ⁊ nigz corvo. Dico g̃ q qñ ꝑdicat accns ꝑpuz
de sn̄bo suo siue fluat a prīcipys spēi: siue a ꝑncipys īdīdui
sp fac ppōnē ō scdo dñdi p se. ita q q̃libet istaz ē scdi modi
homo ē risibilis. nasus ē sim. Qñ aūt ꝑdicat accns cōe siue
fuerit separabile siue inseparabile nō facit ppōnē scdi modi. sed
p accns. vt hō est albus seu cign est albus ⁊ corvus ē niger.
¶ Scdo notādū fm porphi. i vlib q q̃drupl'r sumit ppriū
ꝑ. p i. qd inest vni soli spēi. sed non cuilibet indiuiduo illius
spēi vt esse medicū. qd tñ cōuenit hoī. sed nō oī. zo p illo qd
inest vni spēi ⁊ cuilibet indiuiduo illius spēi ⁊ sp. sed nō tñ
illi spēi. vt eē bipedē. cōpetit enī cuilibet hōi ⁊ semp. sed nō
tñ hoī: qz etiā brutis competit. zo p i. qd inest vni soli spēi ⁊
cuilibet indiuiduo illius spēi. sed nō semp. vt canescere. cōpe
tit enī tñ hoī ⁊ cuilibet hoī ⁊ nō sp. sed in senectute. q̃rto pro
illo qd inest tñ vni spēi ⁊ cuilibet indiuiduo illius spēi ⁊ sp.
vt risibile cōpetit hoī. ⁊ hinibile cōpetit equo. Dico ergo q
ppriū sumptū oīb istis modis facit ppōnē secūdi modi nō
tñ eq'l'r. qñ iste ppōnes hō ē risibil'. hō ē can. hō ē medicus
sunt eēntial'r ⁊ directe in zo mō cū sp passio diffiniat ꝑ subm
suū. sicut enī risibile ita can ⁊ medic diffiniunt ꝑ hoīez. hec
aūt. hō ē bipes. ē i scdo mō ꝑ reductionē cū ꝑdicatū nō diffi
niat ꝑ subz vt ostat ex quo alteri ouenit ab hoīe. ¶ Tertio
notandū q aliqd ē i zo mō eēntial'r ⁊ directe. aliqd aūt ꝑ re
ductionē ⁊ īdirecte. Illa. n. ꝑpō ē eēntial'r i zo mō cui ꝑdica
tū est passio subi positi i diffōne ei fm q dcñ ē. sed illa ꝑpō
est ꝑ reductionē i zo mō cui passio ꝑdicat de subo vel eō al'r
q̃z dictū ē. Et hoc ōtingit q̃drupl'r. ꝑ si subm ꝑdicat de passio
ne. vt risibile ē hō. sim est nasus. q̃libet. n. ista reducitur ad
scdm modū ꝑ ouersionē simplicē. Scdo si passio oiūcta fue
rit alicui inferiori vel supiori ad subm suū. vt sor. ē risibil'. ali
quod risibile ē sor. ꝑ enī reducit ꝑ reductionez inferioris in
suū superi. scda aūt reducit in ꝑma ꝑ ouersionē simplicem.
Idē dr si passio fuerit alicui supiori oiūcta ad subm suuz. vt
aīal est risibile. aliqd risibile ē aīal. hec enī reducit ī aliam ꝑ
ouersionē simplicē. ⁊ illa ī hāc. hō ē risibilis reducēdo gen ī
spēm. Tertio si passio fuerit oiūcta alteri passioni aut diffini
tioni subi. vt disciplinabile ē risibile. aut aīal rōnale ē risibi
le. Prima enī reducit ad illā. hō ē risibilis rōne ꝑme passio
nis ꝑ quā scda passio inest hoī. Secūda reducit ad eandem
rōnez diffōnis reducibilis ad suā spēz. Quarto si passio erit
diffiniēs subm suū. vt hō est aīal risibile. seu aīal risibile est
hō. hec enī reducit ī ꝑorē ꝑ ouersionē simplicē. ⁊ alia redu
citur in hāc. hō est risibilis eo mō quo cōpositū reducit ī for
mā rōne determiātōis. aīal ōbit ꝑ risibile ⁊ nō eō. ¶ Quar
to notan. q tres sūt spēs trianguli. quaz ꝑma est ysopleros
seu eqlaterus hñs tria latera equalia. Scda spēs ē ysocheles
seu eqcruris habēs duo latera eq̃lia tñ. Tertia spēs ē scale
non seu gradatus q est triū latez inequaliū. ¶ Intelligēdū
tñ q iste nō sūt vere spēs triāguli. sed solū ꝓz famositatē ītel
ligēdo ꝑ spēm oē min cōe ad aliqd magis cōe ꝑdicamētale.
vñ sic circulus est spēs spālissima. ita triangulus. neqz eq̃li
tas vl' ieq̃litas lineaz variat spēz. sed hñ multi. ita q vna li
nea facit vnaz spēm ⁊ due aliā ⁊ tres aliā ⁊ q̃ttuor aliā. ⁊ sic
in infinitū ad modū vnitatuz innuentis. Si enī ysopleros
ysocheles ⁊ scalenon essent spēs spālissime haberent ōsiter
suas passiones demōstrabiles potissime de illis de qb Aris.
nullā mentionē facit. Consil'r dicatur de q̃drato seu q̃dran
gulo q est spēs spālissima ōtinēs sub se indiuidua cōia. s. eq
laterū orthogoniū. inceqlatez orthogoniū. ⁊ eqlaterū non or
thogoniū eo mō quo hō dr sub se cōtinere aliquē hominē ⁊
aliquā hominē nō tanq̃z spēs. sed tāq̃z indiuidua vaga. iuxta
determinationē Aris. in ꝑdicamētis dicentis q aliqs homo
⁊ aliqs bos sunt ꝑme subē. Ex ꝑdictis segtur q Aristo. ꝑ ysop
leros ⁊ scalenon intelligit in lra spēs trianguli. qz ex īferio
ri ⁊ supiori nō fit eēntial'r vel reductiue scdm modus dicēdi
p se. Non etiā intelligit passiones trianguli. qz nullū istorum
diffinitur ꝑ triangulū. sed intelligit passiones numeri. sicut
enim quadratū ⁊ supficiale nō solū reperiuntur in ōtinuis.
sed etiā trāsumptiue in numeris. ex quo numer est potētia ī
cōtinuo fm Aris. 3o phi. ita ysopleros ⁊ scalenon solū reperiū
tur in cōtinuis. sed in numeris intelligēdo ꝑ ysoplex nume
rū q̃dratū. ⁊ per scalenon numerū supficialez q fit ex ductu
maioris numeri ī minorē vel eō. ¶ Contra ꝑdicta arguit. ⁊
ꝑ q nulla passio necessario diffinit ꝑ subm suū. qz q̃libet pas
sio est spēs alicui ꝑdicamēti. sed oīs spēs ē diffinibil' ꝑ suum
gen ⁊ drīam vt colligit a ꝓbo ī topi. g̃ passio poterit diffiniri
ꝑ ꝑpum gen ⁊ ꝑpam drīam absqz subo suo. Scdo arguit q
illa. hō ē risibilis. ē in ꝑ. qz hec. risibile est hō. est ī primo mō
ex quo ꝑdicat pars diffōnis de suo diffinito. g̃ ꝑ idē ⁊ alia pz
ōña. qz cōuertens ⁊ cōuersa ptinēt ad eundē modū. Tertio
arguit q illa. aīal est hō est in scdo mō. qz ꝑdicatū ē accidēs
subi positi in diffōne ei. q enī aīal ponit ī diffōne hoīs ma
nifestū ē: sz q hō sit accns aīal' arguit. qz hō accidit aīali cū
repiatur aīal vbi nō repitur hō. Quarto arguit q rectum ⁊
circulare nō debēt diffiniri ꝑ lineā. qz nullū magis cōe diffi
nitur ꝑ min cōe. sed rectū ⁊ circulare cōiora sūt linea. qz nō
solū cōpetunt linee. sed ēt supficiei ⁊ corpi. g̃ ⁊c. Ad primum
cōcedit quālibet spēm diffiniri ꝑ suū gen ⁊ suā drīam. sz nō
cuiuslibet spēi accntalis drīa ē aliqd sui ꝑdicamēti differēs
a subo suo. vñ spēs ꝑdicantī subē hz ꝑpuz gen ⁊ ꝑpaz drīaz
nō coincidētē cū aliquo subo. spēs ēt ꝑdicamēti accntal' q ē
accns nō circūcernēs determinatū subm vt linea ⁊ albedo
diffinitur ꝑ ꝑpriū gen ⁊ ꝑpam drīam q nō est subm suū. sed
spēs accntalis q ē accns ꝑpuz circūcernēs subm suū vt simi
tas ⁊ risibile diffinit ꝑ ꝑpriū gen ⁊ ꝑpam drīam q nō ē nisi
subm suū aliogn q̃libet spēs hret passionez aut ꝑcederet in
infinitū in passionib eiusdē subi. nec est incōueniēs aliquaz
esse spēm nullā hñtē passionē. īmo illud est necessariū. sz hñ
incōuenit aliquā eē spēm nō circūcernētē subm suū nō hre
passionē. hō enī linea ⁊ albedo habēt passiones. sed nō q̃libz
passio alicui istoz hz passionē. qz ī eēntial'r ordinatis oz da
re ꝑmū ⁊ vlti fm Ari. hic. passiones aūt eēntial'r ordinant
in subo sicut genera ⁊ spēs ī ꝑdicamēto. ¶ Sed dubitat. nā
cuiuslibet diffōnis ꝑmus termin est gen ⁊ nō drīa. diffiniē
do autē simū ⁊ risibile ōtingit oppsitū. vt sim est nasus cau
⁊ risibile est hō habilis ad ridendū. ¶ Respōdet q ea que
non circūcernunt suba semp diffiniunt ꝑ gen tenēs primuz
locuz in diffōne. vt hō linea ⁊ albedo. Ea autē q circūcernūt
suba si fuerit abstracta diffiniuntur per gen tenēs primum
locū diffōnis vt simitas ē cauitas nasi. risibilitas ē habilitas
hominis ad ridendū. In cōcreto autē drīa tz ꝑmum locuz ⁊
genus zo locū dicēdo. simū est nasus cauus. risibile ē homo
habilis ad ridendū. cauitas enī est gen simi ⁊ habilitas seu
aptitudo est gen risibilitatis. ¶ Ad scdm rñdet Egi. q ī ꝑ
dicatione directa subiectum hz rōnem māe ⁊ ꝑdicatum for
me. iō ista. risibile est hō. nō est in ꝑ mō cum sit indirecta ⁊ ꝑ
dicatum hz rōnem materie. subiectum vo rōnem forme. cō
stat autē q hec habitudo nō est in ꝑmo mō. ¶ Sed contra.
sicut se habet linea ad triangulum. ita hō ad risibile ⁊ nasus
ad simum. sz linea dr de triāgulo ī ꝑ mō dicēdi ꝑ se vt patuit.
iō hō dr de risibili ⁊ nasus de simo ī eodē mō ⁊ nō solū redu
ctiue. īmo eēntial'r. Ideo est dicendum q nō incōuenit scdm

modum ad primum reduci. ex quo passio rōne subi sui redu
citur ad oia ea q̄ eēntialiter p̄dicant̄ ō illo subo. quo dato cō
cedatur q̄ hec. risibile est hō. est eēntialr in p̄ mō eēndi p se.
hec autē. hō est risibilis. est p reductionē ī eodē mō ꝓuerten
do istā simplr. sicut enī hec. triāgulus est in linea. est ī p̄ mō
dicēdi p se. ita hec. simitas ē in naso. ⁊ illa. risibilitas ē ī hoīe.
eō autē ī scdo mō. Et ad rōnēz Egi. dico q̄ subz passionis hz
rōnem mäe p q̄to illā recipit subiectiue. ⁊ rōnē forme p q̄
to ingredit diffinitionēz eiꝰ. ptes enī diffōnis sūt forme inqt
phs scdo phi. ⁊ vjꝰ metha. ¶ Ad tertiū nego q̄ illa. aīal est
hō sit aliquo mō in scdo mō dicendi p se. ⁊ lz aīal ponatur in
diffōne hois. nō tm hō est accidens aīalis ex quo hō ⁊ aīal se
habēt vt totū in mō ⁊ pars subiectiua. Et tunc ad argumētū
hō accidit aīali. ergo hō est accidēs aīal. negeī ꝓña. sed bene
seqtur. hō est accidēs aīali tenēdo li accidēs pticipalr ⁊ non
noīaliter. ¶ A quartū dr q̄ rectū ⁊ circulare nō sunt cōioza
linea. qz lz ꝓpetāt alteri a linea. hoc tm est rōne linee sicut vi
sibile cōpetit alteri a coloze. s. magnitudini ⁊ figure. ⁊ tm nō
est cōius coloze cū sit ꝓpria passio colozis fm ꝓmētatozē zꝰ
de aīa. ⁊ hoc ideo. qz nulli cōpetit nisi rōne colozis. vt patet.
¶ Sed dubitat̄ quō rectū vel circulare est ꝓpa passio linee
cū aliq̄ sit linea que nec est linea recta nec circularis. s. linea
arcualis. ¶ Dicendū q̄ sicut tā paritas q̄ īparitas est ꝓpa
passio numeri lz nō qlibet numerꝰ sit par nec qlibet sit īpar.
Ita rectū ⁊ circulare sūt ꝓprie passiones linee. lz nō q̄libet li
nea sit recta neqz q̄libet circularis. qz sicut paritas vel īpari
tas nulli cōpetit nisi numero aut rōne numeri: ita rectum ⁊
circulare nulli cōpetit nisi linee. aut rōne linee ⁊ sicut hoc dis
iūctū par vel impar est ꝓpa passio numeri ꝓuertibilis cū eo
ita hoc disiūctum rectum vel curuum est ꝓpa passio linee
conuertibilis cum ea.

¶ Quecunqz vero neutraliter insunt : accidentia
sunt vt musicum aut album aīali.

¶ Hic phs declarat ex fundamento dictoꝝ que ꝓpō sit p ac
cidens. dicēs q̄ q̄ncūqz est aliqua ꝓpō cuius p̄dicatuz inest
subo ⁊ nō aliquo istoꝝ modoꝝ illa est p accns. vt aīal ē albū
vel musicū. pz enī q̄ p̄dicatū nō est de qditate subi nec subz
ponit̄ in diffinitione p̄dicati. ¶ Sed dubitat̄ p̄. qz hec eēt p
accidēs. edificatoz edificat. ex quo p̄dicatū nō est de qditate
subi nec subm ponitur in diffinitiōe p̄dicati. Scdo dr q̄ hec
sit p se. aīal est musicū saltē reductiue rōne istiꝰ. hō est musi
cus reducendo genꝰ in suā spēm. Tertio qz dr hec p se eē. al
est albū sicut ista. cignus est albus. nā sicut est insepabile risi
bile a soz. ita insepabile est albū a cigno. sed hec est p se. soz. ē
risibilis. ergo. ⁊ ista. cignus ē albus. Quarto qz alr iste ꝓposi
tiones eēnt p accidēs. celū est spericū. terra est rotūda qd̄ est
falsum. qz q̄libet illaꝝ demōstrat̄. pz ꝓña. qz in nulla istaruz
p̄dicatū est de qditate subi. nec subm ponit̄ in diffōne p̄dica
ti. ¶ Ad pm dr q̄ phs cū dicit illā ꝓpōnem eē p accns qn̄ p̄
dicatū inest subo nullo istoꝝ modoꝝ intelligit p inesse inhe
rentiā forme ad mām vel eō. ex quo pmꝰ modus dicit formā
rōne p̄dicati. ⁊ secūdus mām rōne subi. Constat aūt nec edi
ficationē nec edificiū eē formā edificatozis. sed de b magis
videbitur in q̄rto mō. ¶ Ad zm dr q̄ illa ꝓpō. al est musicū
ē p se ⁊ p accidēs diuersis ꝓsideratiōibꝰ. nā aīal est totū hoīs
vt ē genus nullo ꝓctū. ⁊ est ps hoīs vt ꝓhit̄ p drīaz. sumēdo
al p̄ mō sic esse musicū sibi solū p accns ꝓpetit. sumēdo aūt
al p modū ptis sic ꝓpetit sibi p se. reductiue tm eo mō q̄ pars
reducit̄ in totū. ⁊ sic nō logt̄ phs hic. sed tm pꝰ. ¶ Ad tertiū
dr q̄ illa est p accidēs. cignꝰ est albus sicut illa. al est albūz. ⁊
ad rōnēz negeī ꝓña. qz insepabilitas albedīs a cigno ē rōne
mäe. s. rōne alicuiꝰ cōplexionis q̄litatū ꝓmaꝝ sine q̄ non stat
vita cigni. insepabilitas aūt risibilitatis a soz. est rōne forme
. s. rōne siue spēi q̄ p se p̄dicat̄ de soz. dñdo soz. ē hō. ¶ Ad 4m
negeī ꝓña. sed solū seqtur q̄ nō sūt p̄ ⁊ eēntialr ī aliquo isto
rum modoꝝ. hec enī. al ē risibile est in scdo mō p reductiōēz
cuiꝰ subm nō ponit̄ in diffinitōe p̄dicati nec eō. ¶ Sed est
difficultas ex qto spericitas ē accidēs cōe nullū circūcernēs
determinatū subm vr q̄ nullā ꝓpōnem faciat p se sicut nec
albedo vel nigredo. ¶ Dicendū q̄ passionē cōpetere alicui
subo p se ꝓtingit triplr. s. pseitate subi tm. pseitate passionis
tm. ⁊ perseitate vtriusqz. Illa passio cōpetit alicui subo p se
rōne subi tm. q̄ sibi nō determinat illud subm. sed illud subz
determinat sibi illā. ⁊ sic risibilitas p se ꝓpetit soz. nō. n. ē soz.
qn sit risibil. sed aliqd est risibile qd̄ nō est soz. illa aūt passio
p se cōpetit subo rōne passionis tm que sibi determinat illō
subm ⁊ nō eō. ⁊ sic risibilitas p se cōpetit aīali. nullū enī ē ri
sibile qd̄ nō sit aīal. sed aliqd est aīal qd̄ nō est risibile. sz illa
passio p se cōpetit subo rōne vtriusqz q̄ sibi determinat illō
subm ⁊ eō. ⁊ sic risibilitas p se cōpetit hoī. sicut enī nullū est
risibile qd̄ nō sit hō. ita nil est hō qd̄ nō sit risibile. Oīa autē
hec reperiunt̄ ī accntib cōib pter 3m. qz aliogn nō eēnt cō
munia. nā q̄ztitas inest mäe p se rōne subi tm. qz q̄ztitas non
determinat sibi mām. sed eō. cuz apud multos dicat̄ in celo
non esse mām vbi oīno est q̄ztitas. nulla tm est mā sine q̄zti
tate. fia aūt inest q̄ztitati p se rōne passionis tm. qz figura de
terminat sibi q̄ztitatē ⁊ nō eō. nulla enī est figura sine q̄ztita
te. sed aliqua est q̄ztitas sine figura. s. linea. ad ꝓpoꝝ dr q̄ spe
ricitas inest celo p se. ⁊ rotūditas terre solū rōne subi. qz spe
ricitas nō determinat sibi naturā celi nec rotūditas naturā
terre sed bn ecōtra. Celum enī determinat sibi naturaliter
spicitatē vt oīa eq̄lr ꝓtineat ⁊ ꝓtinue eque velociter mouea
tur. Terra vo rotūditatē. qz inclinat̄ vt mediū ei sit mediū
mūdi ex quo quelibet pars terre naturalr tendit deorsum.
Iste ergo ꝓpōnes. celū ē spericū. terra est rotūda. mā ē q̄zta.
sunt ꝓpōnes scdi modi p reductionē reducēdo subā ⁊ p̄dica
ta in sua cōioza formādo hāc ꝓpōnem subā est accntalis vbi
subm ponit̄ in diffinitōe p̄dicati. accntis enīz eē ē inesse fm
phm. vjꝰ methaphi. ¶ Ex p̄dictis seqtur p̄ q̄ lz hec nō sit p
se. aīal ē coloratū. tm hec ē p se. aīal ē q̄ztū. pa pars est manife
sta. qz talis pscitas nō pōt eē rōne subi vel passionis. sicut. n.
coloz ñ sibi determinat aīal. ita nec aīal determinat sibi co
lorē sicut nec cignus albedinē. sed ꝓuenit tm ex determina
ta ꝓportione q̄litatū ꝓmaꝝ. scda pars ē euidens ex quo q̄zti
tas inest aīali p se rōne subi. ex q̄. n. aīal sibi determinat māz
⁊ mā q̄ztitatē oz aīal sibi determinare q̄ztitatē. ¶ Scdo seq
tur q̄ coloz ī est supficiei p se. ⁊ circulus linee tm rōne passio
nis cū supficies nō determinet sibi colorē. nec linea circulū
sed bn eō. iō circulus diffinit̄ p lineā. ⁊ coloz p supficiē. dicit
enī phs ī libro ō sēsu ⁊ sensato. q̄ coloz ē extremitas pspicui
in corpe terminato ītelligēdo p extremitatem supficiē. ⁊ 4m
phi. q̄ coloz ē ī corpe qz ī supficie. ¶ Tertio seqt̄ q̄ iste ꝓpō
nes sūt ī zm mō eēntialr ⁊ p se. supficies ē colorata linea. ē cir
cularis. qz p̄dicatū ē accns subi ponibilis ī diffōne eiꝰ. eō ā
sunt ī p̄ mō vt circulus ē ī linea. ⁊ coloz ē ī supficie. qz p̄dica
tuz ē de qditate subi ex quo ē pars diffōnis eiꝰ date p intrise
ca tm. ¶ Quarto seqt̄ q̄ iste ꝓpōnes sūt ⁊ p se ⁊ directe ī zm
mō. s. pspicuū ⁊ colorātū ī corpe ē coloz ex quo p̄dicatuz ē ac
cidēs subi ponibilis in diffōne colozis. nā vt patuit nō soluz
supficies sed ēt pspicuū ⁊ corpꝰ ponunt̄ ī diffōne colozis. eō
autē sunt ī p̄m vt colorātū ē corpꝰ. coloz ē ī pspicuo ex quo p̄di
catū ē de qditate subi. ¶ Circa p̄dcā occurrūt q̄ttuor dubia
Quoꝝ pm ē istō. dr q̄libet accns cōe eē accns ꝓpriū. qz sic si
mitas circūcernit subm suū. s. nasuz. ita circulꝰ lineā ⁊ fia seu
coloz supficiē. De q̄ztitate āt idē arguit̄ qz accns qd̄ ē magis
cōe q̄ztitate: ⁊ de q̄ eēntialr p̄dicat̄: cōnotat ⁊ circūcernit sub
iectū suū. Scdm dubiū. dr q̄ coloz īsit p se aīali. qz coloz īest
p se supficiei: ⁊ supficies inē p se aīali sicut q̄ztitas. ergo coloz
inest p se aīali. Tertiū dubiū. dr q̄ coloz non sit p se ī corpe.
qz sic aliqd corpꝰ ñ ē coloratū. s. celū ita aliqd coloratū ñ ē cor
pus. s. supficies. Quartum dubiū. dr q̄ albedo nigredo ⁊ con
similia sint p se ī subo. qz oīum formaꝝ nāliū mā pa est p se
subm. vt colligit̄ de mēte phi. p̄ phi. ⁊ p̄ de gñatiōe. ¶ Ad pm
dubiū rñdet̄ q̄ iō simitas ē accns ꝓpriū. qz circūcernit subz
subm suū ipm ꝓistincte significādo. nō. n. significat simitas

quin significet nasuz distincte.nec crispitudo pōt aliqd signi
ficare qn distincte repñtet caput.Accñtia ãt cōia lz ĩcludant
eēntialr q̄dã subã sua nō tñ circūcernūt ea q̄ distictenō rep
sentãt. sic.n.linea ĩcludit eēntialr pūcta nō tñ ppter hoc cir
cūcernit ea.qz nō distincte cognoscunt cognita linea.ita cir
culus eēntialr ĩcludit lineã.z fi^a z color supficiē.nō tñ circū
cernūt subã ctla.qz itelligo aliqñ colorē z cir^m distincte absqz
cognitione distincta linee z supficiei.¶ Cōsilr dr ō accñte ĩ
cōi qn lz ĩcludat eēntialr subaz nō tñ distincte illa cogscit si di
stincte cogscit accidēs.iō nō circūcernit subm.q̄titas ãt nō
ĩcludit eēntialr subuz aliqō sic nec circūcernit.nec segt acci
dēs ĩcludit eēntialr subm suū.g z q̄titas.neget ꝛña.qz acci
dēs ꝛnotat subz suuz qō non ꝛnotat q̄titas.nec ē icōueniēs
supi^o aliqñ ꝛnotare iferiori nō ꝛnotãte.hĩtus.n.ꝛnotat diffi
cultatē sepationis a subo.z tñ logica z dialetica q̄ sunt essen
tialiter iferiora ad hĩtuz istã difficultatē nō ꝛnotãt vt colli
git ō mēte Aris.ĩ pdicamētis.¶ Ad scōaz neget ꝛña ppva
riationē pseitatis.nã cuz dr color iest supficiei p se.ista ē pseitas passiōis z nō subi.cuz vo addit supficies iest aiali p se. ꝶ
est pseitas subi z nōpassiōis.iō nō seqt q̄ color iest p se aiali.
Et idez dr ō sapore z odore.De q̄litatib^o ãt pmis pōt dici q̄
insunt aiali p se pseitate subi z nō pseitate passiōis eo q̄ aial
determinat sibi tales q̄litates sine qb^o nō posset viuere nec
opari.¶ Ad 3^m dr q̄ duplex est corp^o.s.pdicamēti sube qō
est ꝛpo^m ex mã z forma.z pdicamēti q̄ztitatis qō est trina di
mensio.lz igr color nō isit p se corpi ō pdicamēto sube.tamē
inest corpi pdicamēti q̄ztitatis p se sp itelligēdo pseitate pas
sionis z nō subi.sic.n.color non pōt eē ĩ linea absqz supficie.
ita nec ĩ supficie sine corpe.z lz superficies sit colorata z nō
sit corp^o.ipa tamē p se ē ĩ corpe vtraqz pseitate.qz sic corp^o
determinat sibi supficiē isto^o diffiniēdo a pori.corp^o est q̄zti
tas ꝛtinua cui^o extr^a sunt due supficies. ita supficies deter
minat sibi corp^o diffiniēdo a posteriori hoc mō.supficies est
pn^m corpis. Ita ēt dr de linea z de pūcto q̄ qōlibet illorz al
teri p se ꝛpetit vtraqz pseitate.linea.n.est ex pūctis a priori.
z pūctus ē pn^m linee a posteriori.¶ Ad 4^m dr q̄ albedo ni
gredo z talia duplr ꝛsiderari pñt.Primo absolute sub ppis
denoiatiōib^o.z sic nō isunt mãe p se.sed solū p accñs. Alio^o
vt sūt forme nãles gnãbiles z corruptibiles p trãsmutatōez
mãe.z sic oīum illorz mã ē subz p se.vñ mã diffinit p trans
mutationē ĩ scdo mō dicēdi p se.z trãsmutatio diffinit p ma
teriã ĩ p^o.z sic locut^o est Aris.Unñ pōt ꝛcedi q̄ mã ē colorata
alba vel nigra ĩ z^o dicendi p se reductiue tm p reductionez
ad istã.mã ē q̄lificata for^a nãli cui^o iã pdicatū est accñs subi
ponibilis ĩ diffōne ei^o.hec ãt albedo ē ĩ mã in p^o reductiue.
reducit enī ad hãc.forma nãlis ē in mã.cui^o pdicatū ponit ĩ
diffōne subi itelligēdo p formã nãlē formã gnãbilē z corru
ptibilē p trãsmutationē mãe eo mō quo dictū est.¶ Sz du
bitat adhuc ō q̄ztitate.qz vr q̄ztitatē ĩcludere eēntialr aliqō
subm.nã q̄ztitas ē eēntialr accidēs.vt colligit a pho ĩ pdica
mentis.z v^o metha.sed accñtis eē est iesse.nec accñs est ens
nisi qz entis fm Arist.vy.metha.zē.¶ Rñdet q̄ aliud est
eēntialr ĩcludere.z aliud nãlr ĩclinari.mã p^a nō eēntialr in
cludit aliquã formã.qz stat illã eē nulla for^a existēte.tñ nãlr
inclinat in formã.qz vnūquodqz nãlr inclinat ĩ suã pfectio
nē.z qz nō pōt hre aliquã formã subalē vel accidētalē absqz
q̄ztitate iō sibi nãlr determinat q̄ztitatē. Circul^o ãt z figura
eēntialr ĩducūt lineã.z albedo siue color supficiē.z scia itel
lectū.qz nō stat circulū aut figurã eē absqz linea.nec albedi
nem siue colorē absqz superficie.nec scientiam absqz intel
lectu. sicut non stat simitatem esse absqz naso. Quantitas
ergo non essentialr includit aliquod subm:quia stat quati
tatē eē absqz subo.de fcō enī ꝛstat in sacro altaris q̄ztitatem
eē sine subo.tñ nãlr ĩclinat in subm pp suã pfectionē z dura
tionē.nō tamē nãlr ĩclinat in mãz.qz ponētes celū sine mã.
dicūt eū eē ve q̄ztū.sed nãlr ĩclinat in subam.iō ista ppō est
p se.suba est q̄zta nō pseitate subi.qz aliq̄ ē suba q̄ nō ē q̄zta.
sed pseitate passionis.qz nulla est q̄ztitas nãlr q̄ nō sit ĩ suba.
illa tamen ppō nō est nisi reductiue in scdo mō reducendo
predicatum in suū superius.s.suba est accidētalis vbi pdica
mentū est accidēs subi ponibilis in diffōne eius.Accidens g
bene diffinit p subam.sed q̄ztitas absolute sūpta p nullum
subm diffinit.sed isto mō ĩ pdicamētis q̄ztitas cōtinua diffi
nitur.Quãtitas ꝛtinua ē illa cuius ptes copulant ad aliquē
terminū cōez.q̄ztitas vo discreta.s.numerus: est multitudo
ex vnitatib^o aggregata.Ex qb^o segtur q̄ accidētiū q̄dã essen
tialiter ĩcludūt sua subã ꝛnotãt z circūcernunt vt simitas z
crispitu^o.Quedã eēntialr ĩcludūt sua subã ꝛnotãt z ñ circū
cernunt:vt scia z figura.Quedã eēntialr ĩcludunt sua subã.
sed nō ꝛnotãt nec circūcernūt:vt color sapor z odor.Quedã
autē nō eēntialr ĩcludūt nec ꝛnotant nec circūcernunt vt li
nea supficies corp^o.Tēpus ãt qō est q̄ztitas ꝛtinua includit
eēntialr suū subz.s.motū vel mundū.nō tñ illud ꝛnotat nec
circūcernit.Quantitas vo discreta cōnotat z circuncernit z
eēntialr ĩcludit subm.s.vnitates ĩ qb^o fundat numerus.

¶ Amplius q̄ nō de subiecto dicitur alio quodã vt ambulãs z albū cuz alterz quodã sit ambulãs z album.Subã vero z quecūqz hoc aliquid significant nō alterū aliquid sunt quid vere sunt:q̄ quidē igitur nō ō subiecto sūt p se dico.que vero de subiecto accidētia.

¶ Tertius modus dicēdi p se est qñ aliqd nō dr de subo.vt
sor.z pla.z alia seorsuz existētia q̄ nō dicūtur de subo aliquo
cū nō habeāt ptē subiectiuã neqz subz cui inhereāt.Accidē
tia ãt qz hñt subã inhesionis z scde sube qz habēt subã pdica
tionis nō sūt p se.¶ Notãdum ꝑ q̄ iste modus pseitatis hz
q̄ttuor expōnes.Pri^a expō ē Lincoñ.dicētis q̄ p se duplr
sumit.s.ꝛplexe z icōplexe.Primo^o triplr.vt ĩ p z^o z 4°.Incō
plexe vo triplr.qz li p se aut excludit oēm cām.z sic deus est
p se.aut mālē.z sic itelligentie sūt p se.aut modū eēndi ĩ alio
z sic sube pme.s.sor.z pla.sūt p se.dicit ergo lincoñ.q̄ phus p
subam itelligit subam pmã pdicamēti sube. qz oīb^o substat.
z p quecūqz significāt hoc aliqd itelligit deū z intelligētias
Ista expositio ĩponit supfluitatē pho ĩ mō loquēdi.qz cū tã
deus q̄z q̄libet itelligentiaz sit hoc aliqd:nō oportebat dice
re vt suba z q̄cunqz hoc aliqd significāt.suffecisset enī dice
re vt quecūqz significāt hoc aliquid exquo sub illa vlī cōti
nentur deus z itelligētie.Scda expō est sancti Tho.di.q̄.p.
p subam itelligit gen^o z spēs pdicamēti sube.z p q̄cūqz signi
ficāt hoc aliqd subas pmas eiusdem pdicamenti.Hec rñsio
est diminuta.qz nō solū de pmis substātys verificat hoc ali
quid.sed etiã de deo z intelligentys.cū tã deus q̄z q̄libet in
telligentiaz sit ens p se exñs.Tertia expō est Egi.di.q̄ phs
p subam z p q̄cunqz hoc aliquid significant intelligit solum
subas pmas pdicamēti sube.qz soluz ille sunt q̄ substāt alys
oībus.z nō dicunt de subo aliquo. Itez hec expō ē diminu
ta.qz ista cōiunctio z :dz oīo ponere aliquã drīaz ĩter subaz
z quecūqz significāt hoc aliquid.deinde vt dcm est nō solū
sube pme sunt p se ens.sed ēt deus z intelligētie.Quarta ex
positio di.q̄ tertius modus dicēdi p se est qñ hoc vbuz ē fm
adiacens de termino subãli indifferēter pdicatur vt sor.est.
hō est.ita q̄ Ari.p subãm intelligit genera z spēs pdicamēti
sube de quib^o dr hoc vbū ē.z p quecūqz significāt hoc aliqd
intelligit indiuidua eiusdē pdicamēti de qbus ēt dr hoc ver
bum est. Ista rñsio ēt stare nō pōt.qz cū oēs alie perseitates
sint respectu cōplexorz:hec dz eē respectu incōplexi.z ĩ hoc
cōueniūt lincoñ.Albert^o.Egi.Thōas z oēs alij antiq expo
sitores.Deinde ista ppō.hō est.z quelibet talis signãda pdi
camēti sube est in pmo mō.qz aut suborDinant huic mētali
homo est ens.aut isti.hō est hō.qz fm phm ꝑ phyerme.hoc
verbū est significat quadã ꝛpōnez quã sine extremis nō est
intelligere.si suborDinat illi.hō est ens.pz q̄ ē in p^o eēntialr
z p se.si ãt suborDinat isti.hō ē.hō itez ē in eodē mō p redu
ctionē exquo idē pdicat ō seipso.¶ Dicēdū igr iuxta doctri

nã Aris. ĩ pdicamentis ꝙ duplex ē suba. s. pma ⁊ scda. Suba
pma ē illa que significat hocaliqd vt aliqs hõ. aliqs equus.
Scda suba est illa q̃ significat q̃leqd. i. aliqd cõe. vt hõ aĩal.
per subam igit̃ intelligit phus subam scdam. s. genera ⁊ spēs
pdicamẽti sube. ⁊ p quecũqz significãt hocaliqd: intelligit
subas pmas siue subyciant̃ accidẽtibus. vt sor. ⁊ pla. siue nõ
subyciant̃ vt deus ⁊ intelligẽtie. nec ex hoc dz ꝛcludi subaz
scdam ptinere ad hũc modũ. qz nõ dicit phs ꝙ suba ⁊ q̃cũqz
significãt hocaliquid sint in 3ᵒ mõ. sed ꝙ subã ⁊ q̃cũqz signi
ficãt hoc aliqd sũt entia q̃ vẽ sunt. Unde phs dicit illõ eẽ p se.
qd nõ dr̃ de subiecto quodã alio. ⁊ exẽplificat de ambulante
⁊ albo ꝙ illa nõ sunt p se innuẽs talẽ rõnẽ. illa nõ sunt p se q̃
nõ sunt entia que vere sũt. sed ambulãs ⁊ albũ nõ sunt entia
q̃ vere sũt. ergo ambulãs ⁊ albũ nõ sũt p se. minorẽ relinqt
Ari. manifestã ex eo ꝙ ambulãs ⁊ albũ sũt accidẽtia. Cõstat
aũt accñtia nõ eẽ entia q̃ vere sũt. sed tm̃ subã ⁊ q̃cũqz signi
ficãt hocaliqd sũt q̃ vere sũt. ꝑ enĩ phi. hr̃ ex ꝓcessu eiꝰ ꝙ sola
subã est illud qd̃ vẽ est. Accidẽs aũt est illud qd̃ nõ vẽ ē. ĩtel-
ligens p vere eẽ simplr̃ eẽ. ⁊ p nõ vere eẽ ꝓz qd eẽ. qm̃ suba ē
ens simplr̃ cũ nõ ꝑsupponat aliud ens. Accidẽs vero est ens
ꝓm qd. qz ꝑsupponit aliud ens. s. subam. dicit enĩz Aristo. 7ᵒ
metha. ꝙ accñtis eẽ est inesse. ⁊ ꝙ accidẽs nõ est ens nisi qa
entis. ¶ Scdo notandũ ex lr̃a Ari. in añpdicamẽtis. ꝙ eoꝝ
que sũt q̃dã dicunt̃ de subo ⁊ non sunt in subo. vt gnã ⁊ spēs
pdicamẽti sube. q̃dã dicunt̃ de subo ⁊ sũt ĩ subo. vt genera ⁊
spēs pdicamentoꝝ accidẽtiũ. quedã sũt ĩ subo ⁊ nõ dicunt̃ d̃
subo. s. indiuidua pdicamẽtoꝝ accñtiũ. q̃daz aũt nec sunt in
subo nec dicunt̃ de subo. vt indiuidua pdicamẽti sube. ⁊ hec
sunt illa q̃ sunt in 3ᵒ mõ dicẽdi p se. qz sicut nõ sunt ĩ subo ita
nõ dr̃ de subo quodã alio. ¶ Ex isto notabili seqt̃ ꝙ ꝙ dici
d̃ aliqᵒ ē ꝛditio vel ꝓpetas vlis. ñ dici d̃ aliq̃ ē ꝓpetas singla
ris. eẽ ĩ aliq̃ ē ꝓpetas accñtis. ⁊ ñ eẽ ĩ aliq̃ ē ꝓpetas sube. vñ
dicit Boe. in pdicamẽtis ꝙ nõ eẽ ĩ subo est descriptio sube. ⁊
esse in subo est descriptio accidẽtis. ¶ Scdo seqt̃ ꝙ duplex
est subm. s. inhesionis ⁊ pdicatõis. Subm inhesionis ē illud
qd̃ respicit formã subalẽ vel accidẽtalẽ: aut ꝓpam passionẽ
de subo forme subãlis. dicit cõmen. p. phi. ⁊ 2ᵒ de aĩa ꝙ illud
est pma mã. De subo aũt forme accidẽtalis di. por. accñs est
qd̃ adest ⁊ abest ꝑter subi corruptionẽ. de subo vero ꝓpe pas
sionis Ari. fecit suprã mẽtionẽ ĩ ꝓhemio di. ꝙ de subo oz p-
supponere qd est ⁊ qz est. Subm aũt pdicationis est indiffe-
renter qd̃libet inferiꝰ respectu superioris de quo dicit Arist. in
añpdicamẽtis. qñ alterꝝ de altero pdicat̃ vt de subo q̃cũqz
de eo qd̃ pdicat̃ dicunt̃: oĩa ⁊ de subo dicunt̃. Intendit q̃ phs
ꝙ si aliquid ē in subo aut de subo dr̃: illud nõ est p se pseitate
tertij modi. ¶ Tertio notandũ ꝙ accñs duplr̃ sumit̃. s. stri-
cte p oĩ eo qd̃ nõ est subã iuxta dĩsionẽ entis ĩ subãz ⁊ accñs
assignatã a phso 5ᵒ metha. ⁊ large p oĩ forma adueniẽte enti
in actu iuxta dr̃iam quã assignat ꝛmen. 2ᵒ de aĩa ĩter formã
substantialem ⁊ accidentalem: dicens formam substan tia
lez aduenire enti in potentia. ⁊ formam accidẽtalẽ adueni
re enti in actu. sic ēt q̃litas duplr̃ sumit̃. vz. stricte ꝓut disti-
guitur ꝑ alia pdicañta eo mõ quo eã diffinit phs ĩ pdica. di.
Qualitas est ꝓm quã q̃les dicimur. Et large p oĩ eo qd̃ inest
alicui vt forma eo mõ quo dicit phs in pdicamẽtis. ꝙ subã
scda significat q̃leqd. ⁊ por. ĩ vlib̃ ꝙ dr̃ia pdicat̃ in q̃le. ⁊ cõ-
men. p. phi. ꝙ trãsmutatio subãlis ē de q̃litate ĩ q̃litatẽ. Ex
istis seqtur ꝙ non solũ forᵃ accñtalis est accñs. sed ēt forma
subãlis siue fuerit forᵃ pticularis siue forᵃ vlis large loquen
do de accñte q̃uo logt̃ aris. hic cũ dicit ꝙ quecũqz dicunt̃ de
subo accñtia sũt. hõ. n. ⁊ aĩal ĩ cõi dr̃ accidẽtia. qz sũt forme
aduenientes enti in actu. adueniũt. n. sorti ⁊ pla. ⁊ alys indiui-
duis sub eis ꝓtentis q̃ sunt entia ĩ actu. s. ꝓposita ex mã ⁊ forᵃ
p se exñtia. ¶ Quarto notãdũ ꝙ q̃ttuor sũt dr̃ie inter hunc
modũ ⁊ alios ꝓcedẽtes. ¶ Prima dr̃ia est ꝙ illi sũt modi cõ
plexi ⁊ iste ē incõplexus. nã pseitas illoꝝ est ordo vniꝰ ad al
terꝝ. s. subi ad passionẽ. aut diffiniti ad diffõnẽ. pseitas ãt istiꝰ
modi est solũ hĩtudo p se exñtie eiusdẽ ad seipm cũ iste mo-
dus nõ dicat nisi idiuidua p se exñtia. ¶ Scda dr̃ia est quia
duo ꝓmi modi sunt modi pdicãdi. iste aũt est modus eẽndi
quilibet enĩ ꝓmoꝝ duoꝝ dicit inherentiã pdicati ad subm
. s. diffõnis de diffinito ⁊ ꝓpe passionis de subo. hic ãt nullaz
inherentiã dicit sz tm̃ p se exñtiã. Tertia dr̃ia ē qz duo ꝓmi
modi sũt diffinitiui. hic aũt excludit rõnem diffinitiuã. naz
ꝓmus modus dat intelligere diffõnẽ sumptam a pori. ⁊ secũ
dus diffõnem sumptã a posteriori. cũ spēs nõ solũ diffiniat̃ p
genus ⁊ dr̃iam: sed ēt p ꝓpriã passionẽ. hic aũt terti ꝰ modus
cũ sit solũ singulariũ nullã ĩportat diffõnẽ eo ꝙ singulariuz
non est diffinitio 7ᵒ metha. ¶ Quarta dr̃ia est qz duo primi
modi dicũt cãm mãlẽ ⁊ formalẽ. hic aũt effectiuã. nã ꝓmus
modus resoluit diffinitũ in suã diffõnẽ ⁊ ꝑtes eius. sed diffõ
⁊ ꝑtes diffõnis sunt forme diffiniti. q̃ ꝓmus modus dicit cãz
formalẽ. secundus aũt modus resoluit passionẽ in subz suũ.
qd̃libet aũt subm hz rõnẽ mãe. ergo secundus modus dicit
cãm mãlẽ. sed terti ꝰ cũ ĩportet suppositũ p se exñs dicit cãm
effectiuã. actiones enĩ sũt suppositoꝝ inqt phs ꝑ. de anima.
¶ Sed dubitat̃ si terti ꝰ modus ē modus incõplexus ⁊ aly
ꝑores sunt cõplexi ꝓpter qd nõ determinauit phs pri ꝰ d̃ isto
q̃z de alys cũ incõplexũ ꝓcedat ꝛplexũ tã quo ad nos q̃z quo
ad mãz. ¶ Respõdet̃ ꝙ iõ qz ꝓm cognitionẽ nr̃am forᵃ ꝓce
dit mãz: ⁊ mã efficiẽs: ⁊ efficiẽs finẽ. Sed iã dictũ ē ꝙ prim ꝰ
modus ĩportat formã. ⁊ scdꝰ mãm. ⁊ terti ꝰ efficiens. ⁊ quart ꝰ
finẽ. ergo hic ordo fuit necessarius: quo aũt ad nãm cõtingit
3riũ. nã finis qz ē cã cãꝝ tz ꝓmũ locũ. deinde efficiẽs ꝓcedit
formã. ⁊ forma mãm. ¶ Contra pdcã arg. ⁊ ꝑ ꝙ subã secũda
est p se. qz hõ est p se ⁊ aĩal est p se. cũ hõ vt hõ sit p se existẽs.
⁊ aĩal vt aĩal sit p se exñs. nihil. n. est hõ vel aĩal qd̃ nõ per se
existat. ꝛstat ãt oẽ illud esse p se qd̃ est p se existẽs sic ꝙ non
est pars alterius. ¶ Scdo ar. ꝙ accidẽtia sunt p se. qz omne
illud qd̃ nõ pdicat̃ de subo aliquo ē p se. sed accidẽtia indiui
dualia nõ pdicant̃ de subo. q̃. pz ꝛmia cũ miori p Ari. ĩ añpdi
camẽtis di. ꝙ aliq̃ sũt ĩ subo ⁊ nõ dicũtur de subo. ¶ Tertio
ar. ꝙ nõ q̃cũqz significãt hocaliqd sunt p se. qz due medieta
tes ignis significãt hĩaliqd ⁊ ille nõ sũt p se. qz nõ p se existũt
ergo. maior declarat̃ ponẽdo ꝙ iste due medietates sint. a. ⁊
b. isto posito de illis pdicat̃ p se gnãlissimũ pdicamenti sube
sicut ⁊ ista spēs ignis. q̃. a. ⁊ b. sunt p se ĩ pdicamẽto sube ⁊ nõ
sunt sube scde. igit̃ sunt sube pme. sed subã pᵃ significat hoc
aliqd p phm ĩ pdica. q̃ a. ⁊ b. significãt hocaliqd. ¶ Quarto
ar. ꝙ nulla subã pᵃ ē p se. qz oĩs subã pᵃ dr̃ de aliq̃ subo. q̃ nõ
est p se. pz ꝛmia p diffõnẽ datã a phso. ⁊ añs phat̃. qz genꝰ est ĩ
spe ⁊ spēs in gñe ꝓm phm 4ᵒ phi. q̃ p idẽ spēs est ĩ idiuiduo. ⁊
indiuiduũ ē in spẽ. q̃ sicut indiuiduũ ē subm spēi ita spēs est
subm indiuidui. sed hec est vera. hõ ē sortes. q̃ subã pᵃ dr̃ de
suo subo. ¶ Ad pᵐ dr̃ ꝙ hõ vt hõ. ⁊ aĩal vt aĩal nõ ē p se exñs
cuz qd̃libet tale ꝓm ꝙ hꝰ sit vlẽ. sed hõ vt aliqs hõ. ⁊ aĩal vt
aliqd̃ aĩal est p se existẽs. qz p se existere nõ cõpetit vli ꝓm ꝙ
hꝰ. sed cõpetit singulari rõne cuiꝰ trãsferr̃ ad vlẽ. sicut enim
passiones vlium cõicant̃ singularib ꝰ. ita passiões singulariũ
cõicant̃ vlibus lz nõ oẽs nec in eodez mõ. nec sequit̃ p se exi
stere ē modus pdicamẽti sube. q̃ ꝛpetit oĩb ꝰ q̃ sũt ĩ pdicamẽ
to sube. dr̃ enĩ eẽ modus illiꝰ pdicamẽti nõ qz oĩb ꝰ ꝛpetat q̃
sũt ĩ pdicamẽto illo. sed qz nulli cõpetit nisi illi pdicamẽto.
¶ Ulñ ē aduertẽdũ ꝙ pdicañtũ sube hz duos modos. vnũ
positiuũ q ē p se existere. ⁊ hic nõ ꝛpetit cuilibet ĩ pdicañto
isto ꝛtẽto. hz ēt aliũ negatiuũ q ē nõ eẽ in subo. ⁊ hic cõpetit
cuilibet sube. iõ si p se eẽ sumit̃ eẽ positiue. sic nõ cõpetit ad-
equate pdicamẽto sube: si ãt negatiue bñ ꝛpetit illi adeq̃te.
vt dcm̃ est. Et si arguit̃ de forᵃ subãli q̃ ē in subo. dicat̃ ꝙ est
in subo ĩ potẽtia. nõ ãt ĩ subo ĩ actu de quo ĩtelligit̃ hic iuxta
doctrinã Boe. di. ĩ pdicañ. ꝙ descriptio subẽ ē ñ eẽ ĩ subo.
¶ Ad scdum dr̃ ꝙ cũ Aris. asserit illõ eẽ p se qd̃ nõ dr̃ d̃ subo
aliquo ĩtelligit vtrũqz subm. s. tã pdicatiõis q̃z inhesiõis sic
ꝙ illõ dr̃ p se qd̃ nõ dr̃ de subo aliq̃ qd̃ sit sua pars subiectiua
nec d̃ subo aliq̃ cui ĩhereat: ita ꝙ hꝰ lati ꝰ sumit̃ subm q̃z ĩ pdi
camñtis cũ dicit phs accidẽtia ĩdiuidualia eẽ ĩ subo ⁊ nõ dici

de subo. Et si arguit de ambulãte ⁊ de albo ⁊ currẽte q̃ ista sunt accidẽtia ⁊ p se existũt. qz ipossibile ẽ aliqd̃ currens esse aut ambulãs esse qd̃ nõ p se existat. Rñdetur q̃ ista vt accidentia sũt nõ p se existũt. si ãt aliquo dicũtur p se existere hoc ẽ rõne sube pc̃ i q̃ fũdãtur ibesiue deãbulatio ⁊ cursus. ¶ Ad 3m rñdet q.p. nõ dixit oia illa eẽ p se q̃ significãt hoc aliqd. sed voluit oia illa eẽ p se q̃ ñ dñr de subo aliquo sic sũt sube pme. ¶ Et si ar. si a. ⁊ b. dicũtur d̃ subo aliquo cũ nõ habeant subm inhesionis nec predicationis. g̃ a. ⁊ b. sunt per se. ¶ Rñdet q̃ nõ dici d̃ subo ẽ q̃dã passio cõpetẽs alicui rõne sui. s. toti. ⁊ alicui ratione alteri. s. pti q̃ntitatiue. sic eẽ i loco cõpetit toti fm se ⁊ pti p accidẽs fm Aris. 4o phi. Intelligit g̃ phs p aliqd nõ dici de aliquo illud cui cõpetit fm se nõ dici de aliquo. a. vo ⁊ b. si nõ dicunt d̃ aliq̃ subo: hoc ẽ rõne totius. ⁊ nõ rõne sui. tot. n. ignis fm se non dr̃ de subo aliquo. ptes ãt rõne toti. et nõ dicunt d̃ subo alio. ¶ Ad 4m negat ꝓña. spẽs ẽ in idiuiduo et ecõuerso igr̃ sicut idiuiduũ ẽ subm spẽi ita ecõuerso. qz indiuiduũ ẽ i spe eo mõ quo pars subiectiua ẽ i suo toto i mõ. ⁊ spẽs ẽ i indiuiduo tãq̃ fo. a i subo. et tãq̃ pars eẽntialis ei. sic ãt ñ põt eẽ aliqd subiectũ alteri ⁊ eꝯ. nõ qdẽ subm inhesionis. q̃ enĩ a. recipiat b. ⁊ b. recipiat a. ĩplicat ꝯdictionẽ. nõ et subm pdicatõis. nã q̃ a. sit cõius b. et b. cõius a. ẽ ipossibile. ¶ Et si ar. sic. subm ẽ de quo aliqd dr̃ p̃ poz. sz d̃ hoie dr̃ fo. g̃ homo ẽ subz respectu sortis. Rñdetur ꝓcedẽdo q̃ hõ ẽ subm prioristicũ respectu fo. tñ non est subm posteriozicũ respectu eiusdẽ sortis. ꝓcedit et q̃ hõ est subm ppõnis respectu sortis. sed nõ ẽ subm eẽntialis pdicatiõis cuiusmodi repit in ordine pdicamẽtali. ¶ Dubiũ vnũ occurrit circa dicta. vtrũ i hoc tertio mõ repiant aliq̃ reductiue sicut in alys modis. ¶ Rñdet q̃ sic totus ⁊ pars sunt eiusdẽ spẽi spãlissime lz nõ eodẽ mõ. qz fo. ẽ hõ ⁊ nõ aliq̃ ei pars. sed tñ hois. ita fo. ⁊ q̃libet ei pars siue fuerit q̃ntitatiua siue q̃litatiua sũt eiusdẽ modi. lz dissimiliter qz fo. ẽ i recto. ⁊ q̃libet ei pars i obliquo. lz enĩ nulla pars sortis sit p se existẽs sicut fo. tñ q̃libet pars sortis ẽ p se exñtis. i. alicuius quod est p se existens.

¶ Itẽ alio mõ q̃ quid ẽ ppter ipm inest vnicuiqz p se: qd̃ vero nõ ppter ipsum accidẽs est: vt si ambulante coruscat accidẽs est. Non enĩ ppter id qd̃ ambulat coruscauit. sed qd̃ accidens dicim hoc esse. Si vero ppter ipsum per se. vt si aliqd interfectũ interijt scdm interfectionẽ. qñ ppter id qd̃ interfectũ est interijt. sed non quod accidat interfectum interire.

¶ Quartus modus dicẽdi p se ẽ qñ subm exp̃mit ppam cãm pdicati vt interfect interijt fm interemptionẽ aut fm strãgulationẽ vt inuit ꝓmen. interẽptio enĩ seu strangulatio fuit ppa cã iterit. iõ illa ppõ ẽ p se. iterẽpt seu strãgulat iterijt. Qñ aũt subm nõ exp̃mit ppam cãz pdicati nec ipm ẽ p se cã pdicati tal ppõ ẽ p accidẽs. vt si aliquo ambulãte coruscauit accñs ẽ. nõ enĩ ppter hoc q̃ ambulat coruscauit. qz ãbulatio nõ ẽ ppa cã nec cã p se coruscatiõis. ¶ Notãdũ p̃ fm phm 5o metha. ca. de p se. q̃ cã ⁊ p se eq̃lia sũt. g̃ quot modis dr̃ cã tot modis dr̃ p se. sed q̃ttuor sũt gña cãz. g̃ q̃ttuor sunt genera pseitatũ quoz vnũ dz dicere cãz formalẽ. aliud mãlem. aliud efficiẽtẽ. ⁊ aliud finalẽ. Quãobre Ari. ponit quattuor modos dicẽdi p se iuxta numez q̃ttuor cãz quoz duo pmi dicũt cãs intrĩsecas ⁊ duo vltimi cãs extrĩsecas. Primus nãqz ⁊ scdus modus pñt ꝓsiderari fm hãtudinẽ ꝓpõnis aut resolutiõis. Si ꝓsiderant p hãtudinẽ ꝓpõnis sic nõ dicũt nisi cãm formalẽ. qz pdicatũ pmi modi ẽ diffõ vel pars diffõnis aut totũ i modũ subi q̃ oia dicũt formã. Predicatũ aũt scdi modi ẽ passio eiusdẽ subi q̃ et dicit formã cũ recipiat in subo suo vt forma. Si aũt ꝓsiderant p habitudinẽ resolõnis. s. resoluẽdo posteri in suũ pus ⁊ effectũ in cãm. sic prim modus dicit cãm formalẽ. ⁊ secũdus mãlez eo q̃ subz resoluitur in diffinitionẽ. ⁊ ptes eius tanq̃z in formã. ⁊ passio resoluitur in subm tanq̃z in mãm. Tertius vo modus cũ dicat subãz p se exñtẽ cui ppe cõpetit agere ipoztat hãtudinẽ cãe efficiẽtis ñ vt dicit actũ: sed habitũ tñ. ptes enĩ ⁊ accñtia suppositozuz nõ dicunt agere nisi rõne illoz. nec et vlia p se agũt. qz hõ nõ generat nec gñatur p se vt dicit phs d̃ de gñatõe. ⁊ ꝓbemio metha. sed foz. ⁊ pla. vñ d̃ de aia hr̃ q̃ actiões sũt suppositoz. Quartus modus sumit p cõparationẽ ad cãm finalẽ. ⁊ quia finis est effectus agentis necesse ẽ hũc modũ exp̃mere ãbas cãs. vz. finalẽ pncipalr ⁊ effectiuã ex ꝓsequenti necessitatã a fine ad pductionẽ eiusdẽ finis. Vñ qñ aliqd euenit cui cã nõ ordinat ad illud ⁊ qd̃ est pter intẽtionẽ cãe dr̃ p accñs. vt si me ambulãte coruscauit hoc fuit p accñs. qz ãbulatio illa nõ ordinabat ad coruscationẽ. ⁊ si fodiẽs in terra vt faciat sepulchrũ inuenit thesauz hoc fuit p accidẽs. qz pter intentionẽ cãe. sed si qs decapitet aliquẽ vel strãgulet ipm si ex hc̃ sequit interit ei nõ ẽ p accidẽs. qz decollatio ⁊ strãgulatio p se ordinant ad mortẽ. si g̃ iterfect interijt pp interfectõez vel strãgulationẽ aut ppter aliud gen mortis nõ est illud p accidẽs sed p se. ⁊ istud p se diuiditur d̃ fortunã ⁊ casum que agũt effect nõ intẽtos. cã aũt p se agit effectũ intentũ. ⁊ quia qd̃ intẽdit a cã efficiẽte ẽ finis oz q̃ ad intentionẽ agẽtis cõcurrat tã cã efficiẽs que agit q̃z cã finalis quã itẽdit ⁊ ppter quã agit. ¶ Scdo notãdũ ex doctrina Ari. 2o phi. q̃ duplex est cã ⁊ effectus. s. fm actũ ⁊ fm potẽtiã. Causa fm actũ ẽ illa que dicit respectũ actualẽ ad effectũ vt edificãs ⁊ medicãs. Causa fm potentiã ẽ illa q̃ dicit respectũ potẽtialẽ seu aptitudinẽ ad effectũ vt edificator ⁊ medic. aliqs enĩ ẽ edificator q nõ edificat. ⁊ aliqs ẽ medicus q nõ medet. nullus tñ ẽ medicãs vel edificãs qn ille actualiter opetur. Itẽ effectus fm actũ ẽ ille q hz respectũ actualẽ ad suã cãm vt domũ fieri ⁊ egrũ sanari. Effect aũt fm potentiã est ille q hz respectũ potentialẽ aut aptitudinalẽ ad cãm suã vt sanitas vel sanatiuũ aut sanabile. ⁊ dom aut domificatiuũ aut domificabile cũ aliq̃ sanitas vel domus nõ sit in fieri. Quãdo ergo causa i actu vel in potẽtia ꝓiũgit effectui in actu facit ppõnez q̃rti modi vt edificator edificat medicãs sanat. Quando aũt cã ꝓiũgitur effectui aptitudinali siue illa cã accipiat fm actuz siue fm potentiã facit ppõnez secũdi modi vt medicus ẽ sanatiuus ⁊ edificãs est edificatiuus. nã cuiuslibet istaz subz reducitur i hominẽ cũ sit passio ei. sed q̃libet istaz ẽ in scdo mõ hõ est edificatiuus. hõ est sanatiu eẽntialr ⁊ p se. cũ pdicatũ sit accidẽs subiecti ponibilis i diffõne ei. g̃ iste due sũt in eodẽ mõ p reductionẽ. ⁊ hic sumunt stricte sanatiuũ ⁊ edificatiuũ vt dicũt respectum ad artem sanãdi vel edificãdi. ¶ Tertio notãdũ q̃ aliqd esse in q̃rto mõ dicẽdi p se ꝓtigit duplr. s. eẽntialiter ⁊ reductiue. Illa ppõ est eẽntialr i q̃rto mõ cuius subm exprimit ppam cãm pdicati vt dcñ est. vz. medicus sanat. edificator edificat. statuifica facit statuam. egrotans mozit. Illa aũt ppõ est in q̃rto mõ p reductionez cui subm est cã effectiua pdicati vel eꝯ. ⁊ nõ exprimunt ambe cause. ⁊ hoc põt q̃drupl esse. ¶ Primo qdẽ illa ppõ est i quarto mõ p reductionẽ cui pdicatũ exprimit ppam cãm subi: vt edificãs est edificator: aut edificiũ vel edificatio est ab edificatore. quelibet enĩ illaz est in hoc quarto mõ p reductionẽ ꝓuertẽdo simplr. ¶ Scdo illa ppõ est in q̃rto mõ p reductionẽ qñ cã pticularis ꝓiũgitur effectui vlĩ vel eꝯ. vt edificator facit domũ istã: aut iste edificator facit domũ. q̃libet enĩ istaz est i hoc mõ p reductionẽ reducẽdo singulare in vle. dicit enĩ Ari. 2o phisi. q̃ cã vlis est cõparãda effectui vlĩ. vt statuifica facit statuã. ⁊ cã pticularis effectui pticulari vt hic statuifica facit hãc statuã. ¶ Tertio illa ppõ est reductiue in hoc mõ in qua exprimit tñ altez gen cãe. vt hõ ridet. color vr̃. cuislibet enĩ istaz subm est p se cã pdicati in genere cãe efficiẽtis nõ exp̃mẽs cãm finalẽ. ⁊ sũt in hoc mõ reductiue reducẽdo eas ad istas. risibile ridet. visibile vr̃. in quib ia exprimunt ambe cãe. Itẽ iste ppõnes oculus videt auditus audit: sũt etiã reductiue in hoc mõ; qz nõ exprimũt

nisi cām finalē ⁊ reducunt ad istas. visibile imutat oculum. ⁊ audibile auditū. que sunt in b quarto mō essentialr ⁊ p se. ¶ Quarto illa ppō est reductiue i hoc q̄rto mō qn̄ pdicatū est passio negatiua subi nullā cām ꝛnotantis: vt hō moritur. luna eclipsat. quelibet enī ista ꝛ demōstrabilis est. g̅ q̄libet istarum est p se. ⁊ nō videt nisi in hoc quarto mō ꝛsideranti ꝛditiōes alioꝝ modoꝝ. reducunt aūt ad istas. s. hō distēpatus i q̄litatib⁹ primis morit. ⁊ luna opposita terre ⁊ soli eclipsat. distēperamētū enī qualitatū primaꝝ in hoīe: est causa ppria mortis: ⁊ finaliter ppter illam. sicut etiā interpositio terre inter solē ⁊ lunā est ppria cā effectiua eclipsis ⁊ finalr ppter illā. ¶ Quarto notandū q̄ cū ppriū sumat q̄druplr vt patuit: quilibet illorum modoꝝ facit scōm modū dicēdi p se si accipiat vt dicit aptitudinē vel habitū. si tm̄ aūt dicit actū est i q̄rto mō. vt hō medicat. hō canescit. hō ē ābulans hō est bipes. hō ridet. hec oīa sunt i hoc mō: reductiue tm̄. nā cum homo sit cā p se oīum istoꝝ. sequtur q̄ iste ppōnes sunt p se. ⁊ qr i hoīe reperitur cā ppria omniū haꝝ passionū: assignata illa causa ppria habebit ppositio hꝫ ēntialr ⁊ p se. q̄ habita cessabit oīs qō. vt asserit Aristo. z° phi. di. q̄ oīs questio est resoluēda ad suā cām ppriā ⁊ imediatā: vt ppter qd sortes facit domū. qr ipse est hō. ⁊ quare hō facit domū. qr ipse est domificator. ⁊ quare domificator facit domū. qr hꝫ artē domificādi. ⁊ sic cessat oīs qō. qr nō habet alia cā ppria ⁊ imediata. ¶ Ex pdictis sequtur p̄ q̄ iste sunt p accidēs. Policretus facit statuā. albū edificat. qr accidit policreto q̄ sit faciens statuā ⁊ accidit faciēti statuā q̄ sit policretus. Siliter accidit albo q̄ edificet sicut accidit edificanti q̄ sit albus. albedo enī nō est cā edificij neqꝫ includit cām illius. sed est cō iuncta domificatori in quo est cā ppria ⁊ p se dom⁹ vt ē i fieri. hec aūt sm̄ialiter ponit Ari. z° phi. ¶ Scōo sequtur q̄ ppō quarti modi ēntialr ⁊ p se est demōstrabil. qd̄ est ꝗ multos dicētes quālibet talē eē imediatā imediatiōe cause. nā ex q̄ neqꝫ edificator neqꝫ edificās est ppa ⁊ imediata cā edificationis: sed illā exp̄mit: poterit demōstrari quelibet illaꝝ edificator edificat edificās edificat: p cām imediatā quā Arist. assignauit hoc mō. oē hīs artē edificādi i actu edificat. sꝫ tā edificator q̄ꝫ edificās habēt artē edificādi in actu. g̅ tā edificator: q̄ꝫ edificās edificat actu itelligen° p artē i actu artē applicatā ad opus. dicit enī Aris. z° phi. q̄ lꝫ cā ⁊ effectus i potētia nō semp simul sint. tm̄ cā ⁊ effectus in actu semp simul sūt sic q̄ posita cā ponit effect⁹. ⁊ eꝫ remota cā remouet effect⁹ ⁊ eꝫ. ¶ Primū dubiū. ppter qd phūs p̄ ⁊ z° mō nō attribuit duos modos dicēdi p accidēs sicut 3° ⁊ 4°. Rndetur q̄ illō ꝛtingit plurib⁹ rōnib⁹. Quaꝝ pma est. qr pm⁹ ⁊ secūdus modus dicūt cām formalē ⁊ mālem ex qb⁹ fit vnū. ¶ Scda rō qr pmus modus dicit formā ēntialē ⁊ secūdus formā accidentalē. Constat aūt formā subalez ⁊ accidentalē hre eūdez modū essendi ⁊ inherēdi. iō illis solū cōpetit vn⁹ modus dicendi p accns. ¶ Tertia rō qr secūdus modus reducit ad pmū vt patuit sicut passio ad subiectū ⁊ subm ad diffōnem. ¶ Quarta rō est qr pmus modus īportat diffinitionē datā a pori. ⁊ secūdus diffōnem dataꝫ a posteriori. ꝛstat aūt ābas diffinitiones cōpetere eidē diffinito. ¶ Scōm dubiū. vtrū omnes q̄ttuor modi sint modi dicēdi p se. Et vr̄ q̄ nō qr tertius modus est incōplexus quo nihil ō aliquo dr̄. Rndetur cōiter negatiue q̄ nō. sed q̄ tm̄ duo pmi modi sunt dicēdi p se. ⁊ tertius essendi. ⁊ quartus causandi. Sed illud nō videt rōnabiliter dictū. qr lꝫ sor. de nullo alio dicat. tm̄ sor. dr̄ per se sicut dr̄ p se existere. Quartus modus ēt est modus dicēdi p se. exquo īportat inherentiā pdicati ad subm. Ideo est dicendū q̄ omnes sunt modi dicēdi p se. sed diuersimode. qr duo primi sunt modi pdicandi. Tertius aūt est modus essendi. Quartus ē modus causandi cū exp̄mat cā vel effect⁹ i actu. ¶ Tertiū dubiū. vtrū plures sint modi dicendi p se q̄ꝫ noīati. ⁊ videt q̄ sic. qr forma est p se in mā ⁊ in cōposito. ⁊ nō apparet in quo mō vel in qbus modis sint ille pseitates. ⁊ idez videtur de istis. graue mouet deorsum. leue mouet sursum. nulla enim ista ꝛ est in p̄mo mō cū pdicatū nō sit de qditate subi. nec in scōo mō cum subm nō diffiniat pdicatum. mot⁹ enī deorsum aut sursum diffinit p actū mobilis inq̄tuꝫ mobile sursum vel deorsum ⁊ nō p graue aut leue. vt colligit ex determinatione phi 3° phi. nō etiā sunt in 4° mō. quia subm exp̄rimit cām subiectiuā pdicati ⁊ nō effectiuā. ¶ Dicendū q̄ illa ppō. forma est in mā. est in p̄mo mō dicendi p se. exq̄ pdicatū ponit in diffinitione subi data a priori. Nec aūt forma est in cōposito exquo subm ponitur in diffinitione pdicati: ⁊ illud pdicatū nō est accns subi est in p̄mo reductiue p ꝛuersionē simplicē. ⁊ ita dicat de illa. cōpositū fit ex mā ⁊ forma q̄ est in p̄mo mō exquo pdicatū est de qditate subi. Itē ille ppōnes. graue mouet deorsum. leue mouet sursum. in q̄rto mō. qr subm exp̄mit ppriā cāz pdicati. s. effectiuā cuiz grauitas sit ppa ⁊ imediata cā motus deorsum ⁊ leuitas mot⁹ sursum. neqꝫ oꝫ q̄ semp opatio agētis sit opatio trasiēs. qr iste. s. musicus cantat. saltator saltat sunt in q̄rto mō. ⁊ tm̄ opatio nō est trāsiens. qr cantus est in musico. ⁊ saltus in saltatore. ¶ Quartū dubiū vtrū quelibet ppō necessaria sit p se. ⁊ videtur q̄ sic. qr cuiuslibet ppōnis p accns vtrūqꝫ extremū ē ab altero sepabile. sed nulli⁹ ppōnis necessarie extrema sūt inuicē sepabia. aliter enī illa nō essent necessaria. Rndet q̄ multe sunt ppōnes necessarie que non sūt p se vt omne aīal est coloratū. adā fuit albus. aliqs hō pōt currere. si hō currit risibile currit cū nō habeāt aliquā ꝛditionē modorum p se. Ecōtra quedā sunt ppōnes absolute ꝛtingentes que tm̄ sunt p se vt ignis calefacit. ⁊ aqua infrigidat. que dicunt eē in 4° mō rōne ista ꝛ. calidū calefacit. frigidū frigefacit q̄ sūt essentialiter ⁊ p se in eodē mō. ⁊ lꝫ ppōnuꝫ necessariarū extrema nō sint sepabilia fm esse. tm̄ sūt sepabilia fm rōnem. cū illarū noīataꝝ rō vnius extremi sit oīno sepata a rōne alterius extremi: vt pꝫ inductiue. ¶ Contra pdicta ar. ⁊ p̄ q̄ aliqua ē ppō cuius subm exp̄rimit ppriā cām effectiuā pdicati q̄ tm̄ nō est i hoc mō. nā hec ppositio. oē aīal rōnale est disciplinabile est in scōo ⁊ nō in quarto mō. ⁊ tm̄ subm exp̄mit ppriam cāz pdicati cū diffinitio subi sit ppa ⁊ imediata cā effectiua p̄me passionis. ¶ Scōo ar. q̄ hec. s. edificator edificat. sit in scōo mō. qr subm ponitur in diffinitione pdicati eo q̄ edificatio est actus edificatoris ⁊ edificabilis inq̄tuꝫ hꝫ vt colligitur a phō. 3° phi. diffiniēte motū p esse actū motiui ⁊ mobilis inq̄tū hꝫ. Ex eodē fundamento ar. q̄ ista est in p̄mo modo. edificatio est ab edificatore exquo pdicatū ponit in diffōne subi. ¶ Tertio arg. q̄ illa nō est in q̄rto mō. hō ridet. qr accidit hoī ridere sicut accidit homini currere vel ambulare. g̅ illa est p accidens. Et eodē motiuo ar. q̄ ista sit p accidēs hō edificat. accidit enī homini edificare exquo aliqs homo edificat: ⁊ aliqs hō nō. sic enī arguit phs z° phi. phās hominem esse p accidēs cām statue. qr accidit hoī q̄ faciat statuā. ⁊ accidit facienti statuā q̄ sit hō. ¶ Quarto arg. q̄ domificator est p acidens causa dom⁹. qr hoc albū est p accidēs cā dom⁹. ⁊ hoc albū est domificator: igit domificator est p accidēs cā domus. patet ꝛsīa cū toto antecedēte dato q̄ idē hō sit alb⁹ ⁊ domificator. Itē si iste domificator est p se causa dom⁹. et iste domificator est albus. ergo albū ē p se cā dom⁹. ꝛsequēs est cōtra intentionē phi tā hic q̄ꝫ in z° phi. ⁊ patet ꝛsītia. qr si mediū fuerit hoc aliqd necesse est extrema ꝛiūgi ingt Aris. p̄mo prioꝝ. ¶ Ad primū dicit q̄ lꝫ subum illius. omne aīal rōnale ē disciplinabile sit ppa causa effectiua pdicati nō tm̄ est in quarto mō. qr dꝫ esse causa effectiua in actu ⁊ non i habitu vt dictū est. Ideo hec. edificator est edificatiuus nō est in quarto mō sed in scōo mō. qr nō exp̄rimit cām in actu. nec effectū in actu. sed tm̄ fꝫ aptitudinē. Nec aūt. edificator edificat dicit cāz effectiuā habentē actualē respectū ad effectū suuz. ⁊ ita dicat de pterito ⁊ futuro vt edificator edificabit. edificator edificauit. ignis calefecit. ignis calefaciet. ⁊ ita locutus est phs cum dixit interēptus interyt fm interēptiōez ¶ Ad scōm dicitur p̄ q̄ nō sufficit ad scōm modū subm poni in diffinitione pdicati. qr tūc hec esset in scōo mō. aīal est

homo.sed oz predicatū esse accidēs subi in pdicatione vire/
cta.nūc aūt neqz edificatio neqz edificiū est accidēs edifica
tozis.Scdo dr q subz ponibile in diffone sui accntis ad hoc
q faciat ppōnem secūdi modi non oz hre respectū actualē.
sed habitualē eo mō quo dictuz est risibile esse hominē ha/
bilē ad ridendū.z risibilitatē esse habilitatē hois ad riden/
dū.cū aūt edificatio diffinit p edificatozē ponit in tali diffi
nitione actus z nō habilitas.z hoc excludit scdm modū z cō
stituit 4m.¶ Ad 3m dr q lz hoī accidat ridere.nō tn risui ac
cidit esse in hoīe.qz z si subm nō determinat sibi hanc passio
nem.tn hec passio determinat sibi illud subm.nec est simile
de illis.hō currit.homo ambulat.sic vt qz accidit hoī q cur
rat vel ambulet.ita accidit cursui z ambulationi q sit ī hoīe
Consequenter negēt ista ꝛna.accidit homini edificare. igit
talis est p accidēs.homo edificat.qz ecōtra nō accidit edifi/
cationi q sit ab hoīe.¶ Et ad pbz rndetur q opatio statue
aut dom? pōt ꝛsiderari vt est ab arte vel ab alia virtute. Si
p mō nō accidit faciēti statuā q sit hō sicut nō accidit medi
co vel musico eē hominē.Si scdo mō ꝛcedat quālibet illaꝝ
esse p accns.z hec potuit fuisse intentio Ari. Itē taliū pposi
tionū subiecta pnt compari ad pdicata z eō.Si ꝛparant pre
dicata subis indubie ille ppōnes sunt p se. Si aūt ꝛparātur
subiecta pdicatis sic tales sunt p accidēs.z hec indubie ē in/
tentio phi.z sic intelligendus est ille modus loquēdi q illa
animal est hō ē p accns rōne subi.z p se rōne pdicati. ¶ Ad
quartū dr negando quālibet istarum ꝛntiaꝝ.qz lz ī alys ter
minis modalib?:z maxime cōcernētib? actū mentis ex vna
de sensu diuiso:z alia de inesse:sequat ppō de sensu diuiso.qz
bn sequitur hoc scis currere.z hoc est homo.ergo hominem
scis currere.hoc vez est eē hominē.z hoc est albū. g albuz
verū est esse hominē.nō tn seqtur cū his terminis p se z per
accidēs.qz nō solū faciūt ppōnes de sensu cōposito vel diui
so.sed etiā specificāt rōnes terminozū qs determināt. Nec
enī edificatoz p se edificat nō solū ꝛportat pdicatū p se īesse
subo.aut pdicatū p se eē a subo.sed etiaz q edificatoz fm q
hō edificet.ideo hec ē falsa. homo p se edificat.sicut ista. hō
p se ē medicus.qz z si edificare aut eē medicū p se inest hoī
nō tn hō vt homo:ē medicus vel edificat.qz tūc cuilibet hōi
necessario incēnt tales passiones.nec est incōueniens aliquā
talē esse falsā de sensu diuiso.z suā de sensu cōposito eē verā.
¶ Dicēdū igit hāc ꝛntiā nō valere.hoc albū p accidēs edi/
ficat.z B albū ē edificatoz. igr edificatoz p accns edificat.qz
ar.a suppōne psōali ad suppōnē simplicē eo q si edificatoz ī
ante supponit psonalr z in ꝛsequēte simplr rōne modi.sic ēt
nō seqtur iste edificatoz p se edificat.z iste edificatoz ē alb?
igit albū p se edificat ppter eādē cām.sed pme ꝛntie minoz
debuit esse hec.hoc albū p se est edificatoz.z zc ista.hic edifi
catoz est p se albus quaꝝ quelibet est falsa. ¶ Intelligēduz
q iste modus arguēdi nō ē vlis.quia nō seqtur in terminis
eēntialr ordinatis.hoc est p se corruptibile.z hoc est p se hō.g
homo est p se corruptibilis demrando sortē.z hoc iō quia ar
guit occulte ex qttuoz termis eo q in maiozi li p se specifi/
cat rōnez mātē z ī minozi rōnez forme.soz.n.rōe mātē ē corru
ptibilis z rōne forme est homo.

¶ Que ergo dicuntur in simplr scibilibus p se sic
sunt sicut inesse pdicantibus aut inesse ppter ipa
que sunt ex necessitate. Non enim cōtingit nō eē
aut simpliciter aut opposita vt linee aut rectum
aut obliquū z numero aut ipar aut par. Est enī
contrariū aut priuatio aut cōtradictio in eodē ge
nere vt par aut ipar in numeris bz q sequit.quare
si necesse est affirmare aut negare necesse est z q
sunt p se īesse. De omni igitur z p se determina/
tum sit hoc modo.

¶ Uisis modis dicendi p se Ari.declarat tertiā ꝛclonem b?
capituli que est hec.Omnis demōstratio est ex pmissis p se.
pbatur.cuiuslibet demōstrationis ꝛclo est p se ergo cuiusli/
bet demonstrationis pmisse sunt p se.pz ꝛna.qz id qd est p se
nō demonstrat p illud qd ē p accidēs.ans est notū qz cuius/
libet demonstrationis ꝛclo est in z° aut in 4° mō dicēdi per
se.vn phs in lra dicit q simplr scibilia sūt p se aut sicut īesse
pdicantibus aut sicut inesse ppter ipsa que sunt ex necessita
te.i. ppō scdi modi z ppō quarti modi sunt ppōnes seu ꝛclu
siones simplr scibiles.Un p inesse pdicantib? Ari.intelligit
scdm modū.qz in scdo mō subm ponit in diffōne pdicati.z p
inesse ppter ipsa que sunt ex necessitate intelligit quartum
modū.qz ibi aliqua passio inest alicui ppter cām necessariā
nō quidē intrinsecā z subiectiuā.sed magis extrinsecā z effe
ctiuā.neqz de hoc Ari.ponit exemplū.qz īmediate posuerat
di.interfectū interysse fm interemptionē.sed de alio mō di
cit quālibet talē passionem necessario inesse subo siue fuerit
simplex siue cōposita vt linea est recta siue curua.numerus
est par vel īpar.sicut enī disiūctū duoꝝ ōdictozioꝝ incōple
xozum necessario inest cuilibet.ita ista disiuncta necessario
insūt lincē z nūero.¶ Notādū ꝑ q circa modos īgrediētes
demonstrationē potissimā quattuoz fuerūt opiniones.q̄ruz
pma fuit Linco.di.q tn duo modi sunt necessary ad demō
strationem potissimā.s.pmus z scds eo q in oī tali demōstra
tione ꝛcluditur ppria passio de subo p diffinitionē subi.sed
diffinitio cū subo facit pmū modum z cū passione scdm mo
dum.igitur zc.Tertius aūt modus ponit ad cōplementum
modoꝝ.Et quart? si ingredit demonstrationē illa nō est po
tissima cū cōiter q̄libet ppō q̄rti modi sit ꝛtingēs. Ista opio
deficit pmo.qz nō semp demōstrat passio de subo suo p diffi
nitionē subi sui.sed aliqn p diffinitionē passiōis.ita q queli/
bet passio post pmā demōstrat de subo p passionem pcedē
tem z nō p diffōnē subi.demōstrat enī de tonitruo p Ari.z°
huius sonus factus in nubibus p extinctionē ignis in nube.
que est passio pcedens z nō diffinitio tonitrui.¶ Scdo defi
cit qz Ari.nō solet ponere mēbra alicui? distinctiōis nisi sibi
oia deseruiāt ad mām tangendā.ideo tertius modus videt
esse necessarius ad demonstrationē. Neqz quartus modus
debet excludi a demōstratione potissima ex quo Ari.de illo
facit mētionē sicut de scdo mō.nec est verū quālibet ppōnē
quarti modi eē ꝛtingentē cū ista sit mere necessaria.oē ꝛpo/
situm ex mā z forma aliqn cozrūpetur quā Aris.demōstrat
pmo celi.¶ Secūda opinio fuit Thome di.tn z° z 4.° mo
dum ingredi demonstrationē eo q quartus modus incidit
cum scdo cū ppria passiones nō solum p se insunt subiectis.
sed etiā subiecta sint per se cause eaꝝ.put g ppria passiones
insunt p se subiectis:ibi est secundus modus dicēdi p se.sed
put suba sunt p se cā eaꝝ est ibi quartus modus.Cū g demō
stret potissime tn ppria passio de subo p passionē pcedētez
z nō p diffōnem subi.iō aly modi nō ꝛcurrūt ad demonstra
tionē.¶ Ista opinio deficit pmo.qz quartus modus nō coī/
cidit cū scdo.nā scds modus dicit tn cām subiectiuā.q̄rtus
aūt effectiuā z finalē.z si coinciderēt:Ari.nō faceret mētio/
nez de illis sub disiūctiōe.qz semp ambo ꝛcurrūt:si quart?
modus nō dicit nisi cām subiectiuā passionis.Scdo qz pma
passio demonstratur p diffōnem subiecti.vt īuit Ari.ī lra.
vult enī q iste sint p se z simplr scibiles.linea ē recta vel cur
ua.numerus est par vel impar.ergo sunt potissime demon/
strabiles z nō nisi p diffōnes suoꝝ subiectozū:vt oīs q̄ntitas
ꝛtinua terminabilis per duo puncta est recta vel curua. sed
omnis linea est hō.ergo linea est recta vel curua. Itē omnis
multitudo ex vnitatibus aggregata est par vel īpar.sed nu/
merus est hō.ergo numerus ē par vel impar.¶ Tertia opi
nio fuit Egi.di.q oēs modi deseruiūt demostratiōi.Prim?
quidē quasi demōstrationis principiū:qz ipsū qd gd est:seu
diffinitio subi est principiū omnis demōstratiōis.vt testat
Aristo.in plogo de aīa.ita q primus modus nō ingreditur
demonstrationē formaliter sed virtualiter. Secundus vo
modus deseruit demonstrationi tanq̄ cōclusio demonstr.

tionis.qz nulla cõclusio demonstrat nisi illa in qua propria passio pdicat de subo suo. ¶ Tertius autem modus deseruit demonstrationi tanq̃ via in demõstrationẽ sicut sensus est via in sciam.nam cum nostra cognitio incipiat a sensu. ⁊ in tm̃ aliqua sensibilia sint inq̃tũ fundant ⁊ indiuiduantur ⁊ sustẽtant in pmis substãtys.ideo tertius modus fm quẽ aliqd p se existit.facit ad p se scire.qz inde sumit originẽ oĩs sensus cũ nihil sit sensibile nisi inq̃tũ p suuz subm ⁊ p pmas subas indiuiduationẽ suscipit. ¶ Quartus modus deseruit demõstrationi tãq̃ demõstrationis mediũ.qz in quarto exprimit p se cã passionis q̃ est passionis mediũ.ita q̃ iste modus nõ coincidit cũ scdo.cũ iste dicat cãm effectiuam.⁊ scds cãm subiectiuã cum interitus non sit subiectiue in ipa stran gulatione q̃ est causa.sed in ipso interẽpto.sicut etiã eclipsis nõ est subiectiue in interpositiõe terre.sed ĩ luna.⁊ in hoc cõ tradicit secũde opinioni.Ex quib⁹ cõcludit Egi.q̃ lz q̃ttuoz modi faciant ad scire simplr.nõ tm̃ sũt vtiles nisi tres.s.pm⁹ secundus ⁊ quartus.pmus virtualiter ⁊ alij duo formaliter. verbi grã.cũ demonstrat illa.luna eclipsat.cõcurrit formali ter secũdus modus.quia illa ꝛclusio est secũdi modi exquo subm ponitur in diffinitione pdicati.⁊ ꝛcurrit formaliter q̃r tus modus.qz interpositio terre que est ppria causa eclipsis est mediũ in demonstratiõe nõ aũt diffinitio lune. ¶ Hanc opininionẽ distincte recitaui.quia ĩter alias potissima fũda menta habuit ⁊ modũ demonstrãdi clarius docuit.ei tm̃ nõ simpliciter aberco.Primo qz mihi videtur q̃ primus mo dus ingrediatur formaliter demõstrationẽ iuxta exempla Ari.in lra adducta cõtra aliã opinionẽ.dicit enĩ phs z° hui⁹ q̃ diffinitio mediũ ⁊ causa sunt idẽ.igit diffinitio subi ẽ me dium in demonstratiõe.sed de hoc magis in scdo videbitur ¶ Scdo qz nõ solũ ppositio secũdi modi ẽ cõclusio ĩ demõ stratione.sed etiã quarti modi.qz aliter nõ diceret ĩ lra phs q̃ simpliciter scibilia sũt p se.aut sicut inesse pdicantib⁹.aut sicut inesse ppter ipsa que sunt ex necessitate.Deinde hec p positio.est demonstrabilis.interẽptus interyt.⁊ ipsa est q̃rti modi.vt exemplariter locutus est Ari.in lra. Iste etiam sũt quarti modi.statuifica facit statuã.edificatoz edificat.⁊ sũt demonstrabiles p cãm exp̃ssam in subo.vt colligit de mẽte phi z° phi. ¶ Tertio qz nõ bñ dictũ est tertiũ modũ facere ad scire simplr rõne pmaz subaz a quib⁹ depẽdet cognitio sensitiua.qz suba pma nõ sentit nisi p accidẽs.vt determiat phs z° de aia.igitur sensibilia nõ sũt sensibilia rõne pmaruz subaz.neqz recipiunt indiuiduationẽ a pmis subys.sed ma gis a mã vel a q̃ztitate cũ accñtia sensibilia ñ min⁹ differrẽt nũero si nulla cẽt suba p⁹ vt pz de albedine ⁊ dulcedine.cali ditate ⁊ frigiditate ⁊ q̃ztitate in sacro altaris. ¶ Quarto qa nõ est necessariũ pdicatũ cõclonis demonstrare inesse subo cõclusionis de quo fit demõstratio.qz vt dictũ est iste sũt de monstrabiles.statuifica facit statuã.medicus sanat.edifica toz edificat.⁊ tm̃ factio statue nõ est in statuifica sed ĩ statua. neqz sanatio est ĩ medico sed ĩ egrotãte.neqz domificatio ẽ in domificatoze.sed in mã dom⁹. ¶ Quarta opinio fuit mo dernoz parisiensiũ q̃ iã cõiter tenet di.oẽs mõs necessario cõcurrere ad demonstrationẽ.pmi duo cõcurrũt.qz demon stratur ppria passio p diffõnem subi.Tertius aũt qz ponunt in diffinitione tẽrmini absoluti exp̃mentes tertiũ modũ.q̃r tus etiã necessario ingredit demõstrationẽ ppter habitudi nẽ pmissaz ad cõclusionẽ dicentẽ cãm effectiuã. ¶ Itez h opinio deficit.Primo qz nõ q̃libet demõstratio fit p mediũ diffinitiuũ subi.sed aliqũ p passionẽ pcedentẽ vt dictũ est.ꝺ colerico enĩ demõstrat appetere vindictã p ebulitionẽ san guinis in corde.⁊ nõ p diffõnẽ colerici.Scdo qa ĩ pdicamen to q̃ztitatis ⁊ q̃litatis fiũt demonstrationes potissime iuxta exempla data a phO in lra vbi nõ cõcurrit formaliter terti⁹ modus.qz oẽs termĩ illi lz sint absoluti. tm̃ dicũtur de q̃daz alio subo.Deinde cũ in pdicamẽtis respectiuis sint genera ⁊ spẽs ⁊ passiones in eis pñt fieri demõstrationes sine ꝛcursu terminoruz absolutoz.Ideo aliter est dicendum ponendo quattuoz documenta.quoz pmũ est istud.Aliqua est demõ stratio potissima in qua nõ cõcurrit nisi primus modus for maliter ⁊ intrinsece.⁊ aliqa in qua tm̃ scds.⁊ aliq̃ in q̃ tãtũ quart⁹.Primũ pz vbi demõstrat diffinitio mãlis p formalẽ iuxta pcessum Ari.z° hui⁹.⁊ z° de aia.vbi demõstrat diffini tionẽ anime materialẽ p diffõnem formalẽ isto mõ. oẽ pm⁹ vegetandi sentiẽdi fm locũ mouẽdi ⁊ intelligendi est actus primus corporis phisici potentia vitam hñtis.sed aia est hꝰ igitur ⁊c.Scdm etiam est notũ vbi demõstratur scda passio p pmã.vt omne disciplinabile est risibile.omnis homo ẽ di sciplinabilis.ergo omnis homo est risibilis.aut quando de monstratur eclipsabile de luna per interpõnem terre.Ter⁹ iterum liq̃t isto mõ.omne habẽs caliditatẽ ĩ actu calefacit. sed calidũ hz caliditatẽ in actu.ergo calidũ calefacit. ¶ Se cundũ documentũ q̃ sic dignitates ingrediunt vtualr oẽm demonstrationẽ: ita diffinitio subi virtualiter ingredit oẽm demonstrationẽ data p diffinitionẽ passionis.qz quelibet ta lis resoluit in illã tanq̃ in pncipiuz suũ.ex quo sequit q̃ pm⁹ modus ingreditur omnẽ demõstrationẽ formaliter vel vir tualiter.si enĩ demonstrat pma passio diffinitio subi forma liter ingreditur.Si aũt demonstratur alia sequẽs tũc ingre ditur virtualiter ipsam demonstrationẽ.ppterea dicit phs in plogo de aia.q̃ ipsuz qd̃ qd ẽ:oĩs demr̃atõis ẽ pncipium. ¶ Tertiũ documentũ.q̃ in causis est ordo eẽntialr ⁊ nãe.qz finis necessitat agẽs.⁊ agẽs formã.⁊ forma mãz.nũq̃ ãt eꝰ. Ulñ itẽtiõi nãe pri⁹ occurrit finis q̃ agẽs.⁊ pius agẽs q̃ for⁹. ⁊ pius for⁹ q̃ mã.q̃ dato seq̃t q̃ z° modus necessario ĩgredit oẽz demr̃ationẽ potissimã formalr aut vtualr.qz si ñ illõ ac cideret vbi demr̃at diffõ p diffõnẽ:aut effect⁹ ĩ actu:p cãz ĩ actu.sz h ñ ob.qz ĩ q̃libet illaz ĩgredit vtualr cũ sp cã poste rioz respectu poris hẽat modũ passionis.fluit.n.⁊ necessitat a pori cã sic passio a subo.ita cã vel effect⁹ in actu reducit ad cãm vel effectũ in potẽtia tãq̃ ad suũ pius.vñ pri⁹ ẽ medic⁹ q̃ medicãs ⁊ sanatiuũ vel sanabile q̃ sanare. ¶ Quartũ do cumentũ q̃ sic ad oẽm trãsmutationẽ nãlẽ necessario ꝛcur rũt q̃ttuoz cãe aliq̃ intrĩsece ⁊ aliq̃ extrĩsece.vt hr̃ z° phi.ita ad oẽm demr̃ationẽ necessario ꝛcurrũt oẽs modi intrĩsece vel extrĩsece formalr vel virtualr.ꝛcurrũt enĩ ꝺ ⁊ premisse intrinsece ĩ qb⁹ formalr aut virtualiter sunt duo pmi modi. Extrinsece vo demõstratoz ptinẽs ad 3⁹ modũ ⁊ scia acqsi ta p notitiã pmissaz ptinẽs ad 4⁹ modũ.sicut enĩ hec est p se in 4° mõ.statuifica est faciẽs statuã.ita he pmisse ĩ demõ stratiõe sũt cãe ꝛclonis. Loquẽdo q̃ de necessitate tã ĩtrinse ca q̃ extrinseca.tã formali q̃ virtuali.sic ad oẽz demõstra tionẽ necessary sunt oẽs q̃ttuoz modi.sed loquẽdo de neces sitate ĩtrinseca solũ formali.sic ad oẽm demonstrationẽ est necessarius prim⁹ scds vel q̃rtus modus.nõ tm̃ aliqs istoruz seorsum est necessari⁹ ad oẽm demr̃ationẽ.iõ Ari.loq̃t in lra disiũctiue ⁊ nõ copulatiue dicẽs ppõnez scibilẽ tm̃ p se sicut inesse pdicãtib⁹.aut inesse pp ipa q̃ sũt ex necessitate.⁊ notã ter dat exẽplũ ibi solũ in scdo mõ.qz vt dixi ille formalr aut virtualiter ingredit oẽm demõstrationẽ ex quo effect⁹ vl cã in actu ꝛtinet virtualr ĩ effectu vel ĩ cã ĩ potẽtia.⁊ diffõ data p cãm posteriozẽ ꝛtinet virtualiter in diffõne data p causaz a priori.ideo secũdo huius dicit phs q̃ diffinitio in eo quod quid est nõ demonstrat.qz peteret pncipiũ. ¶ Scdo notan dum principaliter circa exempla Ari.q̃ a quolibet subiecto fluũt passiones quaz aliquas nominam⁹ nomine simplici. vt disciplinabile ⁊ risibile.alias vero nominamus nomine cõposito disiũctim per opposita:⁊ maxime puatiua.passionẽ enim propositionis nominamus isto termino composito.s. verũ vel falsum.⁊ passionẽ linee nominamus hoc cõplexo.s. rectũ vel curuum. Numero vero attribuimus hanc passio nem disiunctaz.par vel ĩpar.quelibet enim istaz passionum rectum vel curuũ est ppria passio linee. sed nõ cõuertibilis ⁊ quelibet illarum par impar est propria passio numeri.non autem conuertibilis.sed solũ disiunctum.⁊ ex hoc cõcludit philosophus quamlibet talem passionem necessario inesse

subiecto suo. Et fundamentũ philosophi est istud. omnia contradictoria incõplexa ⁊ ꝛtraria ⁊ ꝑuatiue opposita habẽt fieri circa idẽ subiectũ. Nã ꝯdictoria incõplexa habẽt fieri circa ens trãscendẽs vt hõ vel nõ homo. Cõtraria aũt imediata habẽt fieri circa idẽ subiectũ speciale. vt sanũ ⁊ egrũ circa aĩal. eo ꝙ omne aĩal est sanũ vel egrũ. Et notanter dico ꝯria ĩmediata qꝛ mediata nõ hñt subiectũ adequatũ vt albũ ⁊ nigrũ dulce ⁊ amaꝛ. Etiã ꝑuatiue opposita hñt idẽ subiectũ vt visus: ⁊ cecitas oculũ. ¶ Istis notatis ar. sic. ꝯdictoria icõplexa disiũctiꝫ sũpta necessario dicunt̃ de subiecto suo qꝛ necꝯ oẽ ens est hõ vel nõ hõ. igit̃ ꝑiformiter opposita ꝯria ⁊ ꝑuatiue necessario dicunt̃ de subiectis suis. ſz aliq̃ est passio data ꝑ opposita ꝯrie vt rectũ vel curuũ. ⁊ aliq̃ ꝑ opposita ꝑuatiue vt par vel ĩpar. igit̃ hꝰ passiones necessario ĩsunt subiectis suis qꝛ erat ꝓbãdũ. ¶ Cõtra ꝑdicta ar. ⁊ ꝑmo ꝙ ista ꝓpõ. ĩterfectus ĩteryt. nõ sit in q̃rto mõ eẽntialr ⁊ ꝑ se. qꝛ talis modus exꝑmit nõ solũ cãz effectiuã sed etiã finalẽ. hec aũt ꝓpõ non exꝑmit cãz finalẽ eo ꝙ ĩteritus siue moꝛs nõ est finis alicui⁹. vt testat̃ ꝓbus scõo phisi. di. ꝙ finis ⁊ optimũ sunt idem. ⁊ ex hoc deridebat poetã dicentẽ ꝙ moꝛs est hoĩs finis. ¶ Scõo ar. ꝙ ista luna eclipsat̃ nõ fit in q̃rto mõ sed in scõo mõ. qꝛ ꝑdicatũ est accñs subiecti ponibilis in diffinitiõe eius. Sic. n. diffinit̃ eclipsis a ꝓbo scõo hui⁹. eclipsis est defectus luminis in luna obiectu terre. ¶ Tertio ar. ꝙ ista. statuifica facit statuã. aut ista edificatoꝛ edificat nõ est demõstrabilis qꝛ q̃libet eaꝫ est ꝯtingẽs. demr̃atio. n. dꝛ esse ex necessarys. ĩmo posset sic arg. q̃rẽdo vtꝫ subiectũ ⁊ ꝑdicatũ illius statuifica facit statuã. supponat ꝑ aliquo cõi aut ꝑ aliquo particulari. si ꝑ aliquo cõi illa ꝓpõ est ĩpolis. qꝛ actiones sunt suppositoꝫ ⁊ non vniuersaliũ aut saltẽ erit per accñs. qꝛ tales actiones nõ ꝯpetũt vlibus nisi ꝑ accñs iuxta doctrinã Aristo. di. in ꝓhemio metha. ꝙ actus ⁊ generationes sunt singulariũ ⁊ ꝙ hõ nõ curat vel sanat nisi ꝑ accñs. callias aũt vel policretus sanat ꝑ se. Si aũt ꝑ aliquo singulari supponũt illa extrema itemꝫ illa ꝓpositio nõ est scibilis neqꝫ demõstrabilis qꝛ singulariũ nõ est scia nec demõstratio ꝓm ꝓbꝫ in hoc ꝓmo. ¶ Quarto arguit̃. istas passiones. ſ. par vel ĩpar. rectũ vel curuũ nõ ꝯuerti cum illis subiectis linea ⁊ numerus. qꝛ supficies est recta vel curua q̃ tñ nõ est linea. ⁊ numer⁹ ĩfinitus est numerus qui tamẽ nõ est par vel ĩpar cũ nõ sit diuisibilis in partes eq̃les nec in partes ĩequales. ¶ Ad ꝓmũ dicit̃ ꝙ ista ĩterẽptus ĩteryt exprimit causam finalẽ. ⁊ ꝯsequẽter ꝯcedo ꝙ ĩteritus seu moꝛs est finis illius ĩterẽptionis ⁊ strãgulationis. Et ad ꝓbm respõdet̃ ꝙ duplex est finis ꝓm ꝙ ipse distiguit ibidẽ. ſ. operatiõis ⁊ operati. finis operationis põt esse ĩdifferẽter bonũ ⁊ malũ. qꝛ si operatio est ad esse finis est bonũ si ad nõ eẽ finis est malũ. Rei autẽ operate finis nõ potest esse nisi qd bonũ ⁊ optimũ aut simplr aut ĩ genere. Ideo deridẽdus fuit poeta q̃ dixit moꝛtẽ esse finẽ hominis cuꝫ felicitas ⁊ speculatio sit finis hoĩs ⁊ nõ moꝛs. ¶ Et si querit̃ de modo demõstrãdi illã interfectus ĩteryt. dicat̃ ꝙ demõstratione vniuersali sic potest argui: vt colligit̃ a ꝓbo: omne illud in quo fuit ĩterẽptio interyt. sed omne ĩterfectũ fuit aliqd in quo fuit ĩterẽptio: igitur omne ĩterfectũ ĩteryt. Demõstratione aũt particulari sic dẽbet argui. vt colligit̃ a ꝯmẽ. omne strãgulatũ ĩteryt. aliquod ĩterfectũ est strãgulatũ igit̃ aliqd ĩterfectũ interyt. ¶ Ad secundũ dicit̃ ꝙ duplex est accidẽs. ſ. dicẽs actũ ⁊ aptitudinẽ. si dicit actũ facit quartũ modũ cum subiecto suo. si aũt dicit aptitudinẽ facit secũdum modũ. ideo ista. luna est eclipsabilis est in scõo mõ. hec aũt. luna ecclipsat̃ est in quarto mõ. ⁊ cum dictũ sit supꝛa illã ꝓpositionẽ esse secũdi modi cuius ꝑdicatũ est accidẽs subiecti ponibilis in diffinitione eius ĩtelligebat̃ de accidẽte dicẽte aptitudinẽ ⁊ non actũ. ¶ Ad tertiũ dicit̃ ꝙ q̃libet illaꝫ est demõstrabilis nõ obstãte ꝙ sint absolute ꝯtingẽtes. qꝛ adhuc q̃libet illaꝫ est necessaria ex suppositione: hec enim luna eclipsat̃ est absolute falsa vel ꝯtingẽs. tamẽ est demõstrabilis ꝓpter necessitatẽ quã habet ex suppositione scilicet si terra ĩterponit̃ ĩter solẽ ⁊ lunã. ita hec est necessaria ex suppositione edificatoꝛ edificat. aut illa statuifica facit statuã videlicet si ponatur ars edificãdi aut statuificandi ad actũ. ¶ Et ad argumentũ cum q̃rit̃ pro quo supponãt extrema illius statuifica facit statuaꝫ. dico ꝙ pro aliquo singulari tantũ. nec est ĩconueniẽs ꝙ de singularibus sit sciẽtia dũmodo illa singularia cognoscant̃ in vniuersali. in demõstratiõe igit̃ vli nõ demonstrat̃ passio de aliquo singulari sed solũ de subiecto vli supponẽte tamẽ ꝑ aliquo singulari. quãdo ergo dicit̃ ꝙ de singularibus nõ est sciẽtia nec demonstratio. verꝫ est in singulari sed in vli necesse est de illis esse sciẽtiã per demõstrationẽ. vt colligit̃ de intẽtione Aristo. in hoc ꝓmo ⁊ secundo prioꝛ. ¶ Ad quartũ dicit̃ ꝙ linea ꝯuertit̃ cũ illo disiuncto in predicatione causali vel idẽtica. vnde oĩs linea est recta vel curua. ⁊ oẽ rectũ vl curuũ ẽ linea vel ex lineis. rectitudo enĩ ⁊ curuitas attribuit̃ ꝓmo linee alys aũt rõe illi⁹. De nũero aũt infinito dr̃ ꝙ nõ ẽ ꝓꝓie nũerus cũ nõ sit nũerat⁹ nec nũerabilis. ¶ Sz dubitat̃ cũ a subo simplici ñ stuãt nisi passiões simplices vr̃ ꝙ nulla illaꝫ passionũ ꝯplexaꝫ possint demõstrari de linea vel de nũero. ¶ Respõdet̃ negãdo consequẽtiã qꝛ ꝑ talia cõplexa intelligimus passionẽ incõplexaz quã scimus cõuertibiliter ĩpoꝛtari ꝑ talẽ cõplexũ. vnde nulla est linee passio cõplexa disiuncti fluẽs. ſz quelibet ẽ icõplexa potẽs tñ cõuerti cũ aliquo cõplexo. verbi gr̃a. ꝓma passio linee ẽ lõgitudo que ꝯuertit̃ cũ hac passione cõplexa. rectitudo vel curuitas. ⁊ illa e q̃ a ꝑte rei demõstrat̃ de linea. ſz ĩ voce vel in scripto dmõstrat̃ tale disiũctũ. etiã paritas vel ĩparitas hꝫ vnã passionẽ simplicẽ ꝯuertibilẽ cuꝫ nũero. lꝫ sit nobis ignota sicut nobis ignota est prima passio propositionis conuertibilis cum isto disiuncto verum vel falsum ⁊c.

¶ Uniuersale aũt dico qꝫ cũ de omni sit ⁊ ꝑ se est scõꝫ ꝙ ipꝫ est. Manifestũ igit̃ est q̃cũqꝫ sunt vlia ex necessitate ĩsunt reb⁹. Per se aũt ⁊ scõꝫ ꝙ ipꝫ est: idẽ est vt ꝑ se linee ĩest pũctum ⁊ rectitudo. ⁊ nãqꝫ scõꝫ ꝙ linea est. ⁊ triãgulo scõm ꝙ triãgulus duo recti. etenim ꝑ se triãgulus duob⁹ rectis equalis est. Uniuersale aũt est tũc cum in quolibet ⁊ primo demonstrat̃. vt duos rectos habere neqꝫ figure cuilibet inest vli ⁊ tñ est demõstrare de figura ꝙ duos habeat.

¶ Ista est q̃rta pars hui⁹ capli in q̃ Arist. postq̃ manifestauit oẽꝫ demr̃ationẽ eẽ ex necessarys ⁊ ex ꝓpõib⁹ de oĩ ac ex ꝑmissis ꝑ se. ꝯñr declarat hãc q̃rtã ꝯclonẽ. oĩs demr̃atio est ex ꝑmissis ꝓm ꝙ ipꝫ. Quã ipse ꝓbat sic. cuiuslibet demr̃ationis demr̃atũ est vle. g̃ q̃libet demr̃atio est ex ꝑmissis ꝓm ꝙ ipm. pꝫ ꝯña qꝛ vle est de oĩ per se ⁊ ꝓꝫ ꝙ ipm. Qꝛ sit de omni pꝫ qꝛ de necitate cõpetit suo subo. ⁊ ꝙ sit ꝑ se manifestũ est. nã ꝑ se est idẽ qꝫ ꝓm ꝙ ipm. ⁊ vle est idẽ qꝫ ꝓm ꝙ ipm. g̃ vle est ꝑ se. maioꝛ pꝫ qꝛ oẽ cõpetẽs alicui ꝓm ꝙ ipꝫ cõpetit sibi ꝑ se. vt pꝫ ĩductiue. pũct⁹. n. ac rectitudo cõpetit linee ꝓꝫ ipꝫ ⁊ cõpetit ei ꝑ se. minoꝛ vo declarat̃. nã vle ẽ illud qꝫ ꝑ demr̃at̃ de aliquo subõ. igit̃ vle ĩest illi subõ ꝓm ꝙ ipꝫ. pꝫ ꝯña qꝛ hr̃e tres angulos eq̃les duob⁹ rectis sicut ꝑ demr̃at̃ de triãgulo. ita cõpetit triãgulo ꝓm ꝙ hꝰ. ¶ Notãdũ ꝑ ꝙ duplex est vle. ſ. ꝓꝫ formã ⁊ ꝓm mãz. Uniuersale ꝓꝫ formã est superi⁹ respectu sui ĩferioris. vt gen⁹ respcũ spẽi. ⁊ spẽs respcũ ĩdiuidui. ⁊ dr̃ vle ꝓm formã qꝛ qꝫlibet supi⁹ est forma sui ĩferioꝛis. vt testat̃ Aristo. ꝛ⁰ phi. ita ꝙ aĩal est forma hoĩs ⁊ q̃ꝫtitas numeri ⁊ numer⁹ binary. Ule aũt ꝓꝫ mãz ẽ passio respcũ subi ꝯuertibilis cũ eo vt disciplinabile vel risibile respcũ hoĩs. ⁊ par vel ĩpar respcũ numeri. aut rectũ vel curuũ respcũ linee. ⁊ dr̃ vle ꝓm mãz qꝛ in suo subiecto mãlr ⁊ ĩbesiue recipit̃ tanq̃ꝫ posteri⁹ in suo ꝓꝛi. ⁊ hoc est illud vle de quo loqtur ꝓbus hic dicens. vle autem dico quod est de omni per se ⁊ ꝓm ꝙ ipsuz. sic ꝙ quelibet pas-

sio ꝓuertibilis cū subiecto aliquo dr̃ vl'e: qz nō vsat̃ nisi circa vnū. s. circa subiectū suū rōne ꝓuertibilitatis ⁊ adequatiōis.
¶ Scdo notādū iuxta doctrinā Egi. q̃ duplex est necitas. s. specifica ⁊ idiuidualis. Necessitas specifica est illa qua passio est in subiecto ex pricipys spēi: ⁊ talis necessitas facit ꝓpōnē de omni ⁊ p se. vt hō est risibilis. Necessitas indiuidualis est illa qua aliq̃ passio iest subiecto ex principys idiuidui. ⁊ talis necessitas licet ꝓpōnē faciat de omni: nō tm̄ p se: vt coruus ē niger. Ex qb⁹ īfert dr̃iaz iter ꝓpriū ⁊ accns. vt distiguit̃ ꝓtra ꝓpriū di. q̃ accns respicit pricipia idiuidui ꝓpriū vero pricipia spēi: vt videt̃ velle phs 5° topi. passio ergo cōpetēs alicui subiecto ex pricipys spēi sicut est illi subiecto ꝓpria ita iest ei p se. qz iest ei p formā ⁊ nām suā. passio aūt cōpetēs alicui ex pricipys idiuidui iest ei p accns qz iest ei rōne materie. s. rōe idiuiduatiōis q̃ accidit spēi tāq̃z supadditū nature specifice.
¶ Ista snia est mihi dubia. primo qz nō qdlibz ꝓpriū fluit a pricipys spēi. Cōstat enī eē medicū nō fluere a pricipys spēi nec esse bipedē nec canescere. ⁊ tm̄ qdlibz istoꝝ ē ꝓpriū hoī. vt testat̃ porphy. in suis vlib⁹. ¶ Scdo qz aliq̃ passio fluit a subo suo tātū ex pricipys idiuidui ⁊ nō facit cū subo illo propositionē de omni sed p se vt simitas ⁊ crispitudo. iste enī sūt p se nasus est simus. caput est crispū ex quo p̄dicatū est accns subiecti ponibilis in diffōne ei⁹. ⁊ tm̄ nō sunt de omni. qz neq̃z oīs nasus est simus neq̃z oē caput est crispū. ¶ Tertio qz aliqua passio cōpetit alicui tm̄ rōne materie. ⁊ tm̄ cōpetit ei p se. vt coruptibilitas q̃ nulli iest nisi rōne materie fm phm primo celi. ⁊ tm̄ ista est p se. oē cōpositū ex mā ⁊ forma ē coruptibile ex quo demr̃at̃ vt habet̃ ibidē. Etiā hec passio. s. hr̃e tres angulos eq̃les duob⁹ rectis p se cōpetit figure ex quo demr̃atur de figura p Aristo. in lr̃a. ⁊ tm̄ ꝓpetit sibi tm̄ rōne materie. s. rōne triāguli q dr̃ mā figure ꝓp q̃to est pars subiectiua ei⁹.
¶ Quarto qz aliq̃ passio cōpetēs alicui rōne materie ꝓpetit sibi p nāz suā cū nō solū forma sit nā sed etiā mā. vt determinat̃ a phō 2° phi. licet enim mā sit aliqd supadditū forme nō tm̄ est aliqd supadditū cōposito cum sit pars eēntialis ei⁹ fm cōmē. p̄ phi. ꝓpterea est ꝓcedēdū coruptionē iesse hoī p nāz suā. nō qdē p nāz q̃ est forma: sed p nām q̃ est mā. Ideo est dicēdus q̃ ista q̃tuor: necessariū: de omni: p se: ⁊ fm q̃ ipm: hr̃nt ordinē iter se: nō qdē ordinē eēntialis p̄dicationis qz nō oē p se est de omni nec econtra. cū hec sit p se aīal est hō aut nasus est simus. ⁊ tm̄ nō est de omni. qz non omne aīal est hō nec oīs nasus est simus. aliq̃ est etiā de omni q̃ non est p se: vt aīal est colorātū. sed hr̃nt ordinē cōitatis. qz cōius est p se q̃z fz q̃ ipm ⁊ cōius est de omni q̃z p se. ⁊ cōius est necessariū q̃z de omni. ꝓpterea Aristo. ꝓcedēs a cōioribꝰ ad minꝰ cōia. prius determinauit de necessario ⁊ ꝓnr̃ de omni ⁊ p se ⁊ fm q̃ ipz: tanq̃z de passionib⁹ demr̃ationis. ¶ Tertio notādū fm phm 7° ethi. q̃ totū magis est idē parti q̃z ecōtra. qz qcqd est partis ē totius ⁊ non econtra. ⁊ pars diffinitur per suum totum ⁊ non econtra. ita q̃ totum est de ratione partis. ⁊ pars non est de rōe toti⁹. qd̄ pōt oñdi tā in pte ītegrali q̃z in parte subiectiua. Semicirculus. n. est pars ītegralis circuli. ⁊ diffinit̃ p circulū isto mō. semicirculus est medietas circuli. nō tm̄ circulus diffinit̃ p semicirculū. sil'r homo diffinit̃ p aīal ⁊ non ecōtra. dr̃ enim q̃ hō est aīal rōale. ⁊ q̃ aīal est subā aīata sensitiua. vl'r igit̃ qdlibet superius dicit totū ⁊ suū iferius partē. sed p se est superius ad fm q̃ ipz p se est totū ad fm q̃ ipm. Ex quo sequtur q̃ maiorē identitatē hz p se ad fm q̃ ipz q̃z ecōtra. ⁊ hoc notat phus in lr̃a cū dicit p se idē est q̃ fm ipz. Intelligendū q̃ cū dr̃ partē diffiniri p suū totū illud veritatem hz de parte ītegrali ⁊ subiectiua nō aūt de alys partib⁹. qz mā ⁊ forma q̃ sunt partes cōpositi nālis nō diffiniūtur p cōpositū nāle sed ecōtra. dicēdo cōpositū nāle est illud qd̄ ꝓstituit̃ ex mā ⁊ forma. ¶ Quarto notādū fm Egidiū q̃ sicut ens ⁊ vnū ꝓuertūtur differūt tm̄ rōne. qz rō entis est positiua ⁊ rō vnius est negatiua cū vnū supra ens dicat idiuisionē a se ⁊ diuisionem a quolibet alio. ita ꝓuertit̃ p̄mo ⁊ fm q̃ ipz. sic q̃ oīs passio cōpetēs alicui subiecto p̄mo cōpetit ei fm q̃ ipz ⁊ ecōtra. differunt tamen ratione qz fm q̃ ipsum habet rationem positiuā ⁊ p̄mo hz rōnē negatiuā. vñ hr̃e tres angulos eq̃les duobus rectis ꝓpetit triangulo vt triangulus est. ⁊ sic ꝓpetit ei fm q̃ ipz. inq̃z tū vero ꝓpetit triāgulo nō per aliud ꝓpetit sibi p̄mo. Hec determinatio videt̃ ꝓriari phō. qz rectitudo inest linee fm q̃ ipm vt exēplificat Aristo. in lr̃a: ⁊ tm̄ nō ꝓpetit sibi primo. igit̃ p̄mo ⁊ fm q̃ ipm nō ꝓuertunt̃. minoꝝ arguit̃ sic. nulla passio ꝓpetit p̄mo alicui subiecto nisi ꝓuertat̃ cū eo. qz alr̃ nō esset suū vniuersale. sed rectitudo nō ꝓuertit̃ cū linea cuz aliqua linea nō sit recta igit̃ rectitudo non ꝓpetit linee p̄mo. Itē īpossibile est aliq̃s duas passiones fluere ab aliquo subiecto eque p̄mo ꝓpter ordinē eēntialē illaꝝ. sed lōgitudo ⁊ rectitudo fluūt a linea vt passiones eius. igit̃ nō fluūt eque primo. sed nō potest dici q̃ rectitudo prius fluat q̃z lōgitudo. qz oīs rectitudo est lōgitudo ⁊ nō ecōtra. igit̃ prius fluit lōgitudo q̃z rectitudo. ⁊ p ꝓnr̃ rectitudo non iest linee p̄mo: ex quo nō ꝓuertit̃ cū linea neq̃z cū lōgitudine. Ideo est dicēdū q̃ sicut fm q̃ ipm eēntialr̃ subordinat̃ p se. ita p̄mo eēntialr̃ subordinat̃ huic qd̄ est fm q̃ ipm. qz sicut oīs passio ꝓpetens alicui fm q̃ ipm ꝓpetit eidē p se ⁊ non ecōtra: sic oīs passio ꝓpetēs alicui subiecto p̄mo ꝓpetit illi fm q̃ ipm. ⁊ nō ecōtra. rectitudo. n. cōpetit linee fm q̃ ipm. qz ꝓpetit sibi nō per aliud subm̄ ex quo linea est spēs spālissima. non tm̄ ꝓpetit sibi p̄mo cū nō sit p̄ma passio eius: nec ꝓuertit̃ cū linea. idē dr̃ de simitate qz ꝓpetit naso fm q̃ hō. qz nō p aliud subm̄. nō tm̄ ꝓpetit sibi p̄mo ex quo nō oīs nasus est simus.

Quadrangulus

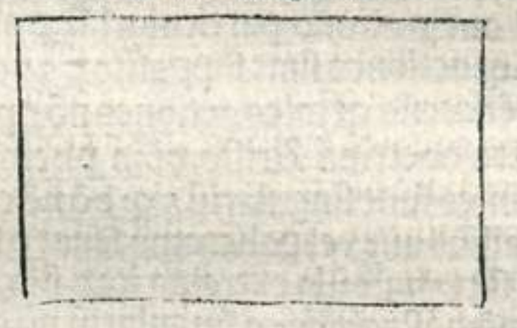

¶ Sed non cuiuslibet figure ē neq̃z vtit̃ q̃libet figura demonstrās. Quadrāgulus enī figura quidē est. nō autem habet duobus rectis equales.

¶ Ex p̄dictis phs īfert q̃tuor regl'as. Quaꝝ p̄ma ē ista. si aliq̃ passio ē min⁹ cōis q̃z subm̄ suū illa nō ē vl'e illi⁹ subi. pz. nā hr̃e tres angl'os eq̃les duob⁹ rectis ē passio figure ex quo demr̃at̃ de figura. nō tm̄ ē vl'e ei⁹ qz nō q̃libz figura hz tres angl'os eq̃les duob⁹ rectis. q̃drāgulus. n. ē figura ⁊ nō hz tres angulos eq̃les duob⁹ rectis. īmo hz q̃tuor angulos eq̃les q̃tuor rectis est. n. q̃drāgulus diuisibilis in duos triāgulos. qz si diuidat̃ p dyametrū ⁊ ducat̃ dyameter ab angulo ad angulū fient duo triāguli. sed cuiuslibet triāguli anguli valēt duos rectos. igit̃ cuiuslibet q̃drāguli auguli q̃tuor valēt rectos.

¶ Sz equitibiaꝝ hz quidē fortasse duobus rectis eq̃les sz nō primū. sz triāgulus prius.

¶ Scda regula est. si aliq̃ passio est magis cōis q̃z subm̄ suū: illa nō est vl'e illi⁹ subi. nā hr̃e tres angulos eq̃les duob⁹ rectis est passio eqtibiaꝝ seu eqcruris. i. ysocheles. qz demr̃at̃ de illo ⁊ nō est vl'e illius. qz lz oīs ysocheles hēat tres angulos eq̃les duob⁹ rectis: nō tm̄ oē hr̃ns tres angulos eq̃les duob⁹ rectis ē ysocheles. ysocheles. n. hz tres angulos nō rōne sui sz p aliud subm̄: igit̃ illa passio nō ꝓpetit ei tanq̃z vl'e eius.

¶ Qd̄ igit̃ qdlibet primum mōstrat̃ duos rectos hr̃e aut qdcūqz aliud huic primo iest vl'e.

¶ Tzª regl'a. si aliq̃ passio ē eq̃lis suo subō ipa ē vl'e illi⁹ subi. pz. nā hr̃e tres āgl'os eq̃les duob⁹ rectis ē passio triāgli ꝓuertibil' cū eo nō ꝓpetēs sibi p aliō subz sz p̄ p se ⁊ fz q̃ ipz. iō ē suū vl'e qz tm̄ circa illud subz p̄ ⁊ p se vsat̃: etiā lōgitudo ē vl'e linee qz ꝓpetit sibi ꝓuertibl'r ⁊ ñ p aliō subz. rectitudo āt seu curuitas nō ē vl'e linee lz ꝓpetat sibi nō aliō subz qz nō ꝓuertit̃ cū ea.

¶ Et demonstratio p se huiusmodi vl'r est. alioꝝ aūt quodāmodo ⁊ nō per se neq̃z nō est vniuersaliter sed frequentius.

¶ Quarta regula est. si aliqua passio est equalis suo subiecto ipsa est demõstrabilis de illo vlr & p se. si aũt est ieqlis est demõstrabilis de illo particulariter & fm qd. pz qz hre tres angulos eqles duob⁹ rectis est demrabile de triãgulo vlr & p se. vlr qdẽ qz oĩs triãgulus hz tres angulos eqles duob⁹ rectis. p se aũt qz ꝛpetit illi fm se & nõ p aliud subm̃. De ysocheleo vel aut figura demõstrat particulariter & fm qd. particulariter qdẽ qz nõ oĩs figura hz tres angulos ꝛc. neqz oẽ hns tres angulos eqles duob⁹ rectis est ysocheles. fm qd vel & nõ p se. qz nulli istorũ ꝛpetit illa passio fz q̃ hꝰ sz p aliud subm̃. s. p triãgulũ. ¶ Cõtra pdicta ar. & pmo q̃ nõ q̃libet demratio est ex pmissis fz q̃ ipz loquẽdo de demratiõe potissima. qz ppõ q̃rti modi ẽ potissime ꝺmrabilis: vt pz de ista. luna eclipsat. & de ista. statuific⁹ facit statuã. sz ĩ tali demratiõe pmisse nõ sũt fz q̃ ipz ex quo nulla passio pdicat de subõ suo qñ opatio trãsit ĩ mãz exteriorẽ vt liquet. igit. ¶ 2° ar. q̃ pũct⁹ & rectitudo nõ ĩsũt linee fz q̃ ipz. nã pũct⁹ ĩest linee p aliud subm̃. s. p eẽ pricipiũ q̃ntitatis ꝛtinue. ꝛstat aũt esse pricipiũ q̃ntitatis ꝛtinue nõ eẽ lineã. Jtẽ si rectitudo ĩest linee fz q̃ ipz. igit rectitudo ĩest linee fm q̃ linea. igitur inest linee p rõnem linee. ꝛñs ãt est falsũ qz rõ linee ẽ q̃ntitas ꝛtia terminata duob⁹ punctis. p quã rõnez ñ ꝛpetit rectitudo linee sz per mediũ nõ discrepare ab extremis. ¶ 3° ar. q̃ lõgitudo ñ ĩest linee p̃ qz nulla passio vlior suo subo ĩest sibi p̃. vt hr in lra. sz lõgitudo ẽ vlior linea qz ꝛpetit cuilz linee. cuilz supficiei. & cuilz corpi. vt pz p aris. ĩ pdicamẽ. ca°. de q̃ntitate. & ꝛfirmat nulla passio ꝛpetit eque p̃ duob⁹ subis. vt colligit a phõ in lra. sz lõgitudo p̃ ꝛpetit q̃ntitati ꝛtinue q̃ est gen⁹ linee: q̃ nõ ꝛpetit p̃ linee. minor est cuidens. qz oĩs q̃ntitas ꝛtinua est lõga & oẽ lõgũ est q̃ntũ ꝛtinuũ. ¶ 4° ar. q̃ hre tres angulos equales duob⁹ rectis nõ ꝛpetit triãgulo p̃. qz tũc ista eẽt ĩmediata oĩs triãgulus hz tres ãgulos eqles duob⁹ rectis ꝛñs ẽ falsũ qz ppõ ĩmediata est illa q̃ nõ est altera por fm phz in B p̃. ¶ Ad p̃ dr q̃ sic duplex est necitas ꝛclonis demrabilis. s. absoluta & ꝛditionata: ita duplex est demratio potissima. vz. absoluta & ꝛditionata. demratiõe absoluta nũq̃ demrat nisi passio de subõ suo. demratione aũt ꝛditionata põt demrari passio trãsiẽs ĩ mãz exteriorẽ loqtur q̃ Aristo. de potissima demratiõe absolute sũpta & non ꝛditionalr vel ex suppõne. ¶ Ad 2ᵐ rñdet q̃ si pũct⁹ ĩest linee p hoc qd est pricipiũ q̃ntitatis ꝛtinue. nõ tñ ĩest linee sibi p aliud subm̃ qz linea nõ est subm̃ pũcti ĩhesionis neqz pdicametatiõis. ĩesse. n. p aliud subm̃ p̃supponit ambo illa eẽ subiecta. Et ad rõnẽ de rectitudine dico ꝛcedẽdo q̃ rectitudo ĩest linee fm q̃ hꝰ. & cũ ꝛcludit q̃ ĩest linee fz q̃ linea. dr q̃ li fz põt specificare mãz vel formã. si specificat mãz ꝛcedo q̃ rectitudo ĩest linee fm q̃ linea. qz ĩest linee & nõ p aliud subm̃. si aũt specificat formã neget. qz nõ sibi ꝛpetit p rõnẽ linee recte. vñ sicut aliqd magis cõe cõpetit alicui min⁹ cõi fm q̃ hꝰ ita aliqd min⁹ cõe põt cõpetere alicui magis cõi fz q̃ hꝰ. aĩal. n. ꝛpetit hoĩ fm q̃ hꝰ. qz cõpetit ei & non p aliud subm̃ dato q̃ hõ & aĩal sint ĩmediata. cõpetit tñ sibi p aliã cãz. s. p driam eẽntialẽ per quã genus descedit in spẽz. ita rectitudo & curuitas nõ obstãte q̃ sint passiones min⁹ cões linea adhuc illi cõpetũt fm q̃ ipz semp ĩtelligẽdo put ly fm specificat mãm & nõ formã. ¶ Ad 3ᵐ nego q̃ lõgitudo sit passio vlior linea. Et cũ arguit q̃ sic qz cõpetit alys a linea. rñdet q̃ nulli alteri cõpetit nisi rõne linee. sicut. n. ꝛtinuitas ĩest tpi rõne motꝰ & motui rõne magnitudinis fm Aristo. q̃rto phi. ita lõgitudo ĩest corpori rõne supficiei. & supficiei rõne linee. ¶ Et ad ꝛfirmationẽ dr q̃ sicut rectitudo nõ cõpetit linee p̃mo nõ obstãte q̃ cõpetat sibi fm q̃ ipz. ita lõgitudo nõ cõpetit q̃ntitati ꝛtinue p̃mo licet cõpetat ei ꝛuertibilr. Duo enim reqrunt ad hoc q̃ aliq̃ passio cõpetat alicui subiecto p̃mo. s. ꝛuertibilitas & non ĩesse p aliud subiectũ. ꝛstat aũt lõgitudinẽ inesse q̃ntitati ꝛtinue rõne linee. Sed forte ar. sic q̃cũq̃z ꝛuertunt cũ vno tertio ꝛuertunt ĩter se. sed linea & q̃ntitas ꝛtinua ꝛuertunt cum vno tertio. qz cũ lõgitudine. ergo cõuertũtur ĩter se. qd nõ videt vez qz nulla spẽs cõuertit cũ suo genere. Dicẽdũ ꝛcedẽdo consequentiam & consequẽs. vnde numerus est genus binary & tñ ꝛuertunt nõ q̃ de seiuicẽ vlr pdicent. sz qz vlr ab vno ad reliquũ tenet argumẽtũ formalr cũ vbo de scdo adiacẽte. nã si binari⁹ est numer⁹ est. & ecõtra. isto mõ cõuertũtur linea & q̃ntitas cõtinua. nõ q̃ oĩs q̃ntitas ꝛtinua sit linea. sz qz linea est si q̃ntitas ꝛtinua est. & ecõuerso. ¶ Ad q̃rtũ dr q̃ illa ppõ oĩs triãgulus hz tres angulos eqles duob⁹ rectis ẽ ĩmediata ĩmediatiõe subi & nõ ĩmediatiõe cause. iõ vt demrabilis. qñ aũt Aristo. dixit ppõnẽ ĩmediatã eẽ qua nõ est altera por: loqbat de ppõne ĩmediata ĩmediatione cause. ¶ Vñ ẽ aduertẽdũ q̃ passionẽ ĩesse alicui subiecto p̃ ꝛtingit q̃drupl'r. s. p̃mitate cause. p̃mitate subiecti. p̃mitate passionis. & p̃mitate adeq̃tionis. ista passio ꝛpetit alicui subiecto p̃mo p̃mitate cause q̃ cõpetit illi subiecto nõ p aliã cãz. & sic vnitas p̃mo cõpetit enti. illa vero passio ꝛpetit p̃mo alicui subiecto p̃mitate subiecti q̃ sibi cõpetit nõ p aliud subm̃. & sic nõ solũ lõgitudo ĩest p̃mo linee sed etiã rectitudo & curuitas. sz illa passio ĩest alicui subõ p̃mo p̃mitate passionis q̃ sibi ĩest nõ p aliã passionẽ & sic disciplinabile ĩest p̃mo hoĩ nõ aũt risibile. illa aũt passio ĩest alicui subõ p̃mo p̃mitate adeq̃tiõis q̃ ꝛuertit cũ illo. & sic nõ solũ disciplinabile vel risibile cõpetit p̃mo hoĩ. sed etiã lõgitudo q̃ntitati ꝛtinue. Arist. aũt sumit ly p̃mo stricte volẽs nullã passionẽ ĩesse p̃mo alicui subõ nisi hẽat vtrãqz p̃mitatẽ. s. subiecti & adeq̃tiõis. Si q̃ est aliq̃ passio q̃ p̃mo ĩest alicui subõ p̃mitate cause ita q̃ nõ hẽat aliã cãz p̃ter subm̃ illa ppõ est ĩmediata ĩmediatione demrationis qz nõ hz mediũ p qd̃ possit demrari vt ens est vnũ. si aũt ĩest sibi tñ p̃mitate subi aut adeq̃tionis. aut p̃mitate passionis illa ppõ est ĩmediata quodãmõ & nõ simplr qz adhuc põt demrari sicut pz de ista oĩs hõ est disciplinabilis cui⁹ pdicatũ ꝛuertit cũ subõ cui ĩest nõ p aliud subm̃ neqz p aliã passionẽ sz bñ p aliã cãz. s. p diffinitionẽ subi. illa q̃ passio qz fluit a pricipys spẽi ĩest subõ p se. & qz ĩest hoĩ fm q̃ hõ ĩest ei fz q̃ ipz. & qz ĩest ei adeq̃te sic q̃ isti nõ cõpetit p aliud sz alteri p hoc: ĩest ei p̃mo. & hoc intẽdebat Aristo. cũ dixit. vle aũt dico qd est de oĩ p se & fm q̃ ipm sic q̃ illa passio est vere vle alicui⁹ subiecti & cõpetit ei primo q̃ illi ĩest vlr & p se & scdm q̃ ipsum.

Oportet aũt nõ latere qm̃ multotiẽs ꝛtigit peccare & nõ eẽ q̃ demõstrat primũ vle scdz q̃ videt demõstrari vle primũ. Oberram⁹ aũt hãc deceptionẽ cũ aut nihil sit accipere a superiori extra singulare q̃z singularia.

¶ Postq̃z phs declarauit omnẽ demõstrationẽ esse ex p̃missis fm q̃ ipsuz. diffiniẽs vniuersale per esse de omni p se & fz q̃ ipm cõsequẽter manifestat errores ꝛtingentes circa vle. & p̃mo facit qd dictũ est. 2° exẽplificat ibi. si ergo aliqs. 3°. dat documẽta iueniẽdi vle ibi. vtq̃ aũt. ¶ Quãtũ ad p̃mũ Arist. tres errores manifestat iuxta numerũ triũ partiũ positarũ in diffinitione vniuersalis. Quorũ primꝰ est quãdo aliqua passio habet duo subiecta. s. speciẽ & vnũ idiuiduũ. aut genus habẽs multa singularia sed vnicã speciẽ: & ppter cõuertibilitatem istorũ. aut mutuã de se predicationẽ vniuersalẽ credit istam passionẽ vniuersale esse ĩdifferẽter cuiuslibet illorũ. verbi gratia. eẽ maxime luminosuz est passio solis & isti⁹ solis. nõ tñ est vniuersale primũ istius solis nõ obstãte q̃ sol. & iste sol ꝛuertant. qz nõ cõpetit isti soli sub rõne qua iste sol sed sub rõe solis. Jtẽ dato q̃ nullũ esset animal preter hominẽ. qz tunc oĩs homo esset animal. & ecõtra crederet forte risibile eẽ vniuersale aĩalis sicut hominis qd non est verũ. qz cõpetit aĩali rõne hominis. Error iste pcedit cõtra illaz particulã fm q̃ ipsum qz creditur talem passionẽ inesse generi vel indiuiduo fm q̃ huius. & nõ est verũ quia illi non cõpetit nisi rõne spẽi. ¶ Notandũ primo q̃ species sunt in q̃druplici differẽtia. nã quedã est species que habet plura ĩdiuidua tam simul q̃z successiue. tam per tẽpus q̃z per instãs vt homo. quedam est que habet

plura idiuidua non simul sed successiue per tempus ⁊ per in-
stãs vt fenix. q̃dã aũt hꝫ plura idiuidua nõ sil' sꝫ successiue: nõ
p tps sed p ĩstans tm̃. vt mutatũ ee in motu. q̃dã aũt e q̃ nũq̃ꝫ
hꝫ nisi vnũ idiuiduũ. ⁊ illud hꝫ tã p tps q̃ꝫ p ĩstãs. ac p coeter-
nũ sibi vt sol. ⁊ de isto loqtur. p. di. cũ nihil sit accipere a supe-
riori ꝑter singulare. ¶ Scdo notãdũ q̃ licet spes possit sal-
uari in vnico idiuiduo nõ tm̃ genꝰ in vnica specie. qꝛ sicut ens
descẽdit ĩmediate in. io. ꝑdicamẽta absq; aliq̃ dria diuisiua.
ita spes in sua idiuidua. alr̃ pcederet in ĩfinitũ. qꝛ semp dria
eentialis ꝓstituit spẽz. iõ sic trãscendẽs q̃ꝫtũ est ex se pot saua-
ri in solo ꝑdicamẽto sube: ita spes in vnico idiuiduo. genꝰ aũt
nõ pot saluari in vnica specie: qꝛ de rõne generis est q̃ sit diui-
sibile differẽtys oppositis. sꝫ q̃libet dria ꝓstituit spẽm igit̃ de
rõe generis est hre plres spes. ⁊ hꝫ est qd̃ dicit poꝛ. potestate ge-
nus cõtinet plres spes. Et licet de rõne generis sit hre plures
spes nõ tm̃ de rõne eiꝰ est hre plres spes in actu. qꝛ dato q̃ non
eet aliqs flos: nõ minꝰ flos eet genꝰ ad rosã ⁊ liliũ: dũmõ rosa
⁊ liliũ hrent ee in suis causis. ⁊ si genꝰ nullã hret spẽz in actu
ꝑter vnã hũtem plura supposita fortẽ credereť passionẽ spẽi
ĩesse generi sm̃ q̃ ipꝫ ⁊ eet deceptio. ⁊ hoc est qd̃ dicit phꝫ in
lra. cum nihil sit accipere a superioribus videlicet generibus
preter singularia. supple vnius specici in actu.

¶ Aut si est quidem sed innominatum sit indiffe-
rentibus specie rebus.

¶ Scds erroꝛ est vñ passio hꝫ subiñ p̃mũ ĩnoiatũ sub quo sũt
plres spes noiate qbꝰ credit̃ illã passionẽ ĩesse sil' vel diuisim
tanq̃ꝫ vle p̃mũ ex quo subiñ adeq̃tum nõ reperit̃. vbi gra. vi-
sibile est passio vniꝰ subiecti ĩnoiati sumẽdo colorẽ stricte vt
est extremitas pspicui in corpore terminato sub quo sunt iste
spes noiate. s. color ⁊ lux. Cõstat aũt q̃ decipereť credẽs visi-
bilitatẽ sil' inesse illis vel diuisim tanq̃ꝫ vle p̃mũ. qꝛ illis non
iest sub ꝓpria rõne sꝫ sub rõne ĩnoiati. Sil'r tãgibile iest qua-
tuoꝛ q̃litatibꝰ p̃mis rõne generis ĩnoiati cuiꝰ est passio adeq̃-
ta ⁊ vle p̃mũ. ideo ꝓpter defectũ noĩs illiꝰ generis decipereť
credẽs tãgibile ĩesse q̃litatibꝰ p̃mis vt vle p̃mũ. ¶ Notãdũ
sm̃ Egi. q̃ iste erroꝛ peccat ꝓtra illã particulã seu ꝓditionem
vlis q̃ est eẽ p se. vtputa si nõ eent nisi tria corpora in mundo
. s. ferꝫ lapis lignũ cũ nihil sit visibile nisi corpꝰ: eẽ visibile nõ
cõpetere t nisi ferro lapidi ⁊ ligno. Si igit̃ esse coloratũ ĩ quo
ꝓueniũt illa corpora sm̃ q̃ sũt visibilia nõ eet nobis noiatũ
ꝑbaremꝰ eẽ visibile de oibꝰ illis. s. ferro lapide ⁊ ligno vel de
aliquo illoꝝ. ⁊ crederemꝰ accipe vle p̃mũ ꝓpetẽs illis p se cũ
tm̃ cõpetat illis p accĩs. accidit. n. subẽ q̃ sit visibilis multis.
exẽplũ hoc videť discõueniẽs ĩtentiõi Arist. qꝛ sicut. p. in ma
nifestãdo p̃mũ erroꝛẽ ꝓparauit spẽz ad idiuidua ⁊ ad suũ ge-
nus. ita in manifestãdo hũc scdꝫ erroꝛẽ ꝓparat genꝰ ĩnoiatuꝫ
ad suas spes vel saltẽ ad spes eiusdem ꝑdicamẽti. Cõstat aũt
ferꝫ lignũ ⁊ lapidẽ nõ eẽ spes coloꝛati cũ ista sint ĩ ꝑdicamẽ-
to subẽ. ⁊ coloꝛatũ ĩ ꝑdicamẽto q̃litatis. Uñ diuersoꝝ generꝝ
⁊ nõ subalternati positoꝝ diuerse sũt spes ⁊ dr̃ie inqt Aris. in
ꝑdicamẽtis. ¶ Dicẽdũ igit̃. aliq̃ꝫ passionẽ ĩesse alicui subõ p
se ĩtelligit̃ duplr̃. Uno mõ qꝛ cõpetit sibi ab ĩtrĩseco. ⁊ sic q̃li-
bet passio generis ĩest spẽi p se. nã qcqd p se ꝓpetit supioꝛi cõ-
petit p se cuilꝫ suo ĩferioꝛi cũ oẽ supiꝰ sit forma intrĩseca sui ĩ-
ferioris. Alio mõ qꝛ ꝓpetit sibi ex prĩcipys spẽi. ⁊ sic nulla pas-
sio gñis ꝓpetit spẽi. iõ passio gñis ĩnoiati ꝓpetit suis spẽbꝰ nõ
p se ad hũc modũ ĩtelligẽdi. ideo talis passio nõ est vle taliũ
spẽꝫ ex quo sibi deficit secũda particula diffõnis vlis.

¶ Aut ꝓtigit eẽ sicut in parte totũ in quo mõstra-
tur. Eis enim q̃ sunt in parte iest quidẽ demõstra
tio ⁊ de omni erit sed tamẽ nõ erit huiusmodi pri
mi vlr̃ demonstratio. Dico aũt huiusmodi primi
scdꝫ q̃ est demõstratio cũ sit primi vniuersalis.

¶ Tertius erroꝛ est qñ passio hꝫ duo subiecta ineq̃lr̃ cõia sed
ita ꝓpĩqua q̃ apparent ꝓuerti ⁊ eẽ sinonyma. ⁊ ex hoc credit̃
passionẽ inexistentẽ ꝓuertibiliter ĩferioꝛi ĩesse etiã superioꝛi
vt suum vniuersale primum. verbi gratia. angulus rectus et
angulus rectilineus p̃ma facie
videnť ꝓuerti ⁊
esse eque cõia. iõ
si aliqs crederet
eq̃litatez anguli
ĩmediati oꝛtho-
gonalis esse vle
anguli rectilinei
sicut ãguli recti:
deciperet̃ qꝛ nõ
ꝓuertunť angu-
lus rectꝰ ⁊ angu
lus rectilineus.
nã tam angulus
acutꝰ q̃ꝫ obtusus

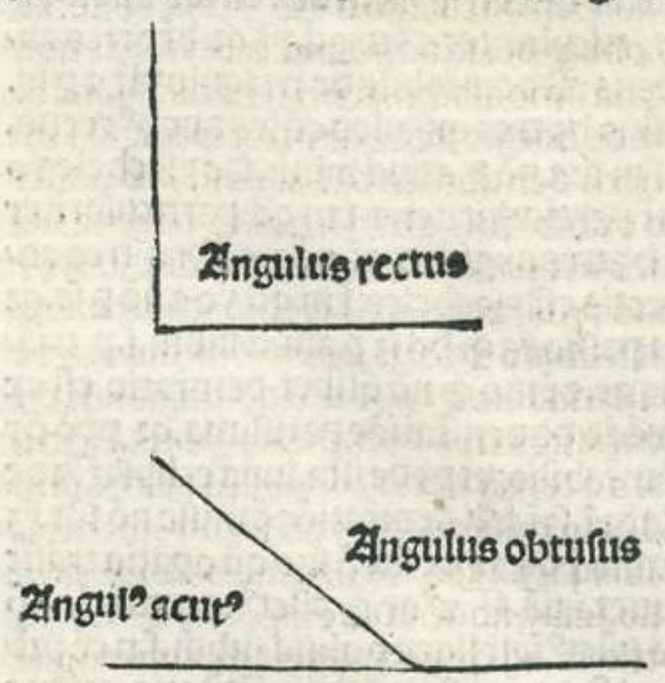

est rectilineus ⁊ nõ rectus. ¶ Notandũ q̃ iste erroꝛ est ꝓtra
p̃mã particulã diffinitionis vlis q̃ est de omni. talis. n. passio
q̃ꝫtũcũq̃ eẽt ꝓprima generi superioꝛi nõ ꝓuerteret̃ cũ illo ne-
q̃ diceret̃ vlr̃ de illo. ⁊ hoc ĩpedit ne sit vle p̃mũ illius. Tria
igit̃ reqrunť ad hoc q̃ aliq̃ passio sit vle p̃mũ alicuiꝰ subiecti
. s. de omni p se ⁊ sm̃ q̃ ipꝫ. sic q̃ vbi deficit aliq̃ ista ꝝ triũ cõ
ditionũ nõ erit illa passio vle illius.

¶ Si igit̃ aliquis demõstrabit q̃ recte quidẽ nõ ĩ-
tercedãt videbit̃ vtiq; huiusmodi eẽ demõstratio
ꝓpť id q̃ iest rectis. nõ aũt ẽ nisi quidẽ qm̃ sic eq̃-
les sint fiat hoc mõ. sꝫ aut ĩ quolibet eq̃les.

¶ Positis erroꝛibus ꝓtingẽtibus circa vle Aristo. ꝓnter exẽ-
plificat de his oĩbus. ⁊ p̃mo de tertio erroꝛe di. q̃ linee recte
⁊ linee eque distãtes p̃ima facie videtur ꝓuerti. ⁊ ex hoc cre
ditur fortẽ nunq̃ꝫ ꝓcurrere qd̃ est passio lineaꝝ eque distãtiũ
esse vniuersale lineaꝝ rectarũ. quod est falsum. qꝛ linee cau-
santes angulũ acutũ vel obtusum sunt linee recte ⁊ nõ eque
distantes ĩmo cõcurrunt. ¶ Notandũ q̃ ex prĩcipys geome
trie faciliter ostẽditur lineas eque distãtes non ꝓcurrere qꝛ
sit linea intersecans paralellas a. b. ⁊ punctus ꝓuersus c. tunc
ex a. b. c. fit triãgulus. ⁊ quoniã a. b. faciũt angulos rectos se-
quitur aliquẽ triangulũ habere duos angulos rectos ⁊ con-
sequenter aliquem triãgulum habere tres angulos equales
angulis maioꝛibus duobus rectis scilicet duobꝰ obtusis qd̃
est impossibile.

¶ Et si triãgulus nõ esset aliud q̃ꝫ ysocheles vide-
bitur vtiq; hꝰ esse demonstratio.

¶ Secũdo exẽplificat philosophus de primo erroꝛe di. si nõ
esset aliquis triagulus in mundo nisi ysocheles deciperetur
quis in credẽdo habere tres angulos equales duobus rectis
esse vniuersale ysochelis. qꝛ sibi non cõpetit sm̃ q̃ ipsum sed
ratione trianguli cũ non demonstretur vniuersaliter de ysо-
chele sed tantum de triangulo.

¶ Et ꝓpoꝛtiõale qd̃ ⁊ cõmutabilr̃ est scdm q̃ nu
meri sũt ⁊ scdꝫ q̃ linee ⁊ scdm q̃ firma ⁊ scdꝫ q̃
tpa sũt quẽadmodũ ⁊ demõstratũ est aliqñ seoꝛ-
sum ꝓtingẽs eẽ de oibꝰ vna demõstratiõe mõstra
ri. Sꝫ ꝓpť id q̃ nõ est denoiatũ aliqd̃ scdꝫ q̃ oia
hec vnũ sunt numeri lõgitudines tpa firma ⁊ spẽ
dria seoꝛsum adiuicẽ accepta sunt. nõ aũt vle mõ
strať. nõ enim scdꝫ q̃ linee sunt. nec enim scdꝫ q̃
tẽpoꝛa sunt aut scdꝫ q̃ numeri ĩerat. sed scdm q̃
hoc est qd̃ vle ponũt esse.

¶ Tertio exẽplificat phꝫ de scdo erroꝛe di. q̃ cõmutabilr̃ ꝑ-
poꝛtiõari seu ꝓmutata ꝓpoꝛtio ẽ passio alicꝰ subi ĩnoiati sub
quo sũt spes noiate. s. linea corpus numerus ⁊ tps qbus inest
ista passio tam ꝓiũctim q̃ꝫ diuisim. modo si aliquis crederet

commutatā proportionem esse vniuersale alicuius istorū seu oiuz sil decipereť qz non iest alicui istorū sub ppria rōne sed rōne illiꝰ inoiati. ⁊ di. phi. q de istis ꝛsiderāt diuerse scie non faciēdo demrationē vnā. imo arithme. pbāt hāc passionē solū de numeris. geome. de linea. ⁊ sic de alys. ita q̄ seorsū ī diuersis sciētys fiūt diuerse demratōes de hac passione. posset tn̄ fieri vna demratio de oībꝰ illis qbꝰ hec passio cōpetit. sed qz illud est inoiatū ideo hec passio nō demratur de illo sz de alys seorsū. ¶ Notādū primo q̄ proportio est habitudo duorū ⁊ proportionabilitas est similitudo proportionū. sz cōmutata proportio est proportionatorū illatiua. ita q̄ proportio nō exigit nisi duos terminos. proportiōabilitas tres ⁊ cōmutata proportio q̄tuor. sic q̄ arguat a primo ad tertiū iferēdo scōz ⁊ q̄rtū. vbi gra. q̄lis est proportio. iz. ad octo. talis est proportio sex ad quatuor. igit q̄lis est proportio. iz. ad sex. talis est proportio octo ad q̄tuor. Item q̄lis est proportio. iz. ad nouē. talis ē proportio q̄tuor ad tria. igit q̄lis est proportio. iz. ad q̄tuor. talis est proportio nouē ad tria. ⁊ sicut in numeris ita ⁊ in alys cōmutata proportio oñdi pōt. ¶ Scōo notādū q̄ cōmutata proportio nō iest oībꝰ q̄ntitatibꝰ vt q̄ntitates sunt qz ī q̄ntitatibꝰ nō cōmēsurabilibꝰ nō inueniť cōmutata proportio. ⁊ ita dr̄ de linea corpe ⁊ tpe. de superficie aūt nō fit mētio qz reducit ad lineā ⁊ corpꝰ. cū ī linea sit lōgitudo ⁊ in corpore latitudo. Motꝰ vo reducit ad tps cuz sit īmediatū subm̄ eiꝰ. ⁊ de illis fit spālr mētio cū de illis ꝛsiderēt q̄tuor scie vtētes cōmutata proportione. nā linea ptinet ad geo. ⁊ numerꝰ ad arith. tps vero ad astro. ⁊ corpꝰ ad nālez phm. ¶ Dubitat. nā vt apparet phi. ꝛdi. sibypsi. di. n. ī prīcipio q̄ cōmutata proportio est ī numeris fm q̄ numeri sūt. ⁊ ī lineis fm q̄ linee sūt. ⁊ sic de alys. ī fine aūt dicit q̄ talis passio nō est ī lineis fm q̄ linee sunt. nec numeris fm q̄ numeri sunt. sz illi inoiati ī quo ꝛueniūt spēs noiate. ¶ Rndet q̄ talis passio ī sua maxima cōitate sūpta non ꝛpetit alteri ab illo inoiato fm q̄ hꝰ. ꝛcta tn̄ p diuersas ꝛsideratiōes iest spēbus noiatis fm q̄ hꝰ. vbi gra. disciplinabile in sua maxima cōitate sūptū est passio alicuiꝰ inoiati vno simplici noīe. noiat tn̄ p circūlocutionē vt aīal bīs auditū pfectū. ꝛctū tn̄ ad discursū rōnalē est ppria passio hoīs cōpetēs illi fm q̄ hꝰ. rōnale etiā etiā sūptū ī sua maxima cōitate nō hz aliqd̄ noiatū cui p̄ isit sz q̄ hꝰ. ꝛctū tn̄ ad genus aīalis vt est dr̄ia diuisiua ⁊ ꝛstitutiua cōpetit hoī sz q̄ hꝰ. ita dr̄ in ꝓposito q̄ cōmutata proportio cōissime sumpta nulli iest fm q̄ hꝰ. nisi illi subō inoiato. ꝛcta aūt p diuersas ꝛsideratiōes diuersarū scia. s. pbie. geometrie. arithmetice. ⁊ astrologie. potest iesse fm q̄ hꝰ lineis. numeris. corporibꝰ. ⁊ tpibꝰ. ⁊ sic non est contradictio.

¶ Propt hoc neqz si aliquis mōstraret vnūquēqz triāgulū demōstratione aut vna: aut altera. qd̄ duos rectos hz vnūquēqz ysocheleē seorsū ⁊ scalenō id est gradatū nōdū cognouit triāgulum: qz duos hz rectos: nisi sophistico mō. neqz vl'e triāguli neqz si nullus est preter hoc triāgulus alter. neqz. n. scōm quod triangulus est cognouit neqz oēz triāgulū sed aut secūdū numerū: secundū spēz autem nō omnem: ⁊ si nullus est quē non nouit. Qñ igit nō nouit vl'r ⁊ qñ nouit simplr manifestum quod si idē ibercat triāgulo ⁊ ysocheli: aut vnicuiqz: aut omnibꝰ. si vero non idē semp alterū est aūt secūdū quod est triāgulus nō nouit.

¶ Eiusdē errorē manifestat ad declarationē dicti sui de passione triāguli q̄ si foret innoiatus ⁊ oēs siue spēs nominate. s. ysocheles. ysopleuros. ⁊ scalenō. nō ppter hoc hr̄e tres angulos eq̄les duobꝰ rectis eēt vl'e istorū siue demratet illa passio de oībꝰ illis triāgulis demratiōe vna siue demratiōe altera faciēdo diuersas demōstratiōes ex diuersis medys. nō. n. ex hoc cognouisti vl'e triāguli lz cognoueris oēm triangulū hr̄e tres angulos. qz hoc cognouisti sophistico mō ⁊ nō ppriē seu fm numerū ⁊ nō fm spēz. vñ cognoscere vl'e triāguli sophistico mō est cognoscere illud qd̄ est vl'e triāguli ⁊ nō cognoscere illud eē vl'e triāguli. sil'r cognouisse oēs triāgulos fz numerū est cognouisse hūc ⁊ illū triāgulū. sed fz formā est cognouisse triāgulū sub formali rōe triāguli. vbi aūt triāgulus ⁊ ysocheles eēnt noia synonima hñtia semp oia reqsita ad demrationē q̄cqd vl'r demrareť de vno demrareť de alio. si q̄ nō sit nominatū illud cōe cui cōpetit passio sicut apparet ī triāgulo respectu hr̄e tres angulos siue sit inoiatū vt dcm̄ est de q̄ntitatibꝰ ppportionabilibꝰ respectu ppportionabilr ꝛmutari semp ē ibi error si ꝛcludat hꝰ passio de īferiorib⁹ ⁊ nō de subiecto cōi. verū tn̄ qz magis decipimur fm hūc errorē qñ est cōe inominatuz q̄ qñ est noiatū. iō potissime cōputatꝰ fuit hic error īter deceptiōes circa vl'e qñ erat inoiatū subm̄ cōe. ¶ Notādū primo q̄ sicut spēs cōponit ex genere ⁊ dr̄ia eēntiali ita īdiuiduū ex spē ⁊ dr̄ia accntali nō q̄ ista dr̄ia sit accns. sz q̄ accidit spēi. ⁊ sicut genꝰ vt est pars spēi dicit māz ⁊ dr̄ia formam ita spēs vt est pars īdiuidui dicit formā ⁊ īdiuiduatio mām. totū aūt īdiuiduū dicit māz ⁊ formā. vñ Aristo. p̄ celi. q̄ dicit celū dicit formā. q̄ autē dicit hoc celū dicit mām. igit cognoscēs sor. vt sor. est cognoscit eū fm mām. ⁊ cognoscēs eū vt hō est cognoscit eū fm formā. ⁊ ꝛnīr cognoscēs ysocheleē vt ysocheles est cognoscit eū fz māz. ⁊ cognoscēs eū vt triāgulus cognoscit eū fm formā. spēs. n. est forma ⁊ īdiuiduū mā. Ex p̄dictis seqtur primo q̄ cognoscēs ysocheleē nō vt est triāgulus sz vt est ysocheles cognoscit triāgulū mō sophistico. ⁊ fm qd. probat. nā sic arguēdo tu cognoscis hoc ⁊ hoc est hō igit tu cognoscis hoīez est falsa accntis. qz hoī accidit q̄ cognoscat fm q̄ hō. si hoc cognoscit ⁊ p idē est falsa accntis dicēdo. tu cognoscis ysocheleē ⁊ ysocheles est triāgulus. igit cognoscis triāgulū. ⁊ p ꝛns sic nō cognoscis triāguluz nisi sophistico mō dato q̄ tu nō cognoscas ysocheleē inq̄tuz triangulus. quo dato sequitur q̄ tu nō cognoscis triangulū simpliciter. sed tantū fz quid qz ipsum cognoscis fm materiā ⁊ non fm formā. Secūdo sequitur q̄ si demonstraret habere tres angulos equales duobus rectis de ysocheleē ysopleuros ⁊ scalenon ⁊ nō de triangulo vniuersali tu cognosceres omnē triāgulū habere tres angulos fm numerū ⁊ non fm speciē qz scires illā passionem de quolibet triangulo singulari ⁊ non de triāgulo vniuersali ex quo nescis aliquid esse triangulū sed tantū ysocheleē equilaterū vel gradatū. ¶ Secūdo notandū q̄ habere tres angulos equales duobus rectis potest demōstrari de illis tribus speciebus triāguli vna demōstratione vel pluribus. vna quidē faciēdo vnū syllogismū in quo ꝛcludat ista passio de illis tribus simul. vt oīs figura tribus lineis rectis ꝛtēta habens angulū extrīsecū equalentē duobus ītrinsecis oppositis habet tres angulos equales duobus rectis. sed ysocheles equilaterus ⁊ gradatus est figura tribus lineis rectis cōtenta ⁊c. igitur ysocheles equilaterus ⁊ gradatus habet tres angulos equales duobus rectis. Pluribus aūt demōstrationibus illa passio demōstrat quādo quilibet istorū trianguloꝝ seorsum accipitur. Similiter dico de ꝛmutata proportiōe q̄ potest demōstrari de illis q̄tuor vna aut pluribus demōstrationibus. verbi gratia. oēs q̄ntitates habētes similitudinē proportionuz proportionabiliter cōmutantur. sed linee corpora tēpora ⁊ numeri sunt q̄ntitates que habēt similitudinē proportionū igitur linee corpora numeri ⁊ tēpora proportionabilr ꝛmutātur. Si aūt ista q̄tuor seorsum accipiātur fiēt demrationes plures.

¶ Utrū aūt scōz qd̄ est triāgulus aut scōm qd̄ est ysocheles ⁊ qñ scōz hoc q̄ est primū vl'e cuiꝰ est ōmōstratio manifestū est qm̄ remoto isto primū: vt ab ysocheleē eneo remoto triāgulo issūt duo recti sz eneū eē remoto ysocheles sed nō figura aut termino sed nō primis. Cuiꝰ ergo primi. Si itaqz triāguli primo est ⁊ secundū hoc iest ⁊ alijs ⁊ huiusmodi vniuersaliter est demōstratio.

¶ Manifestis erroribus pbs dat artem ⁊ documētum inue-
niēdi vl'e di. q̃ illud est vl'e alicui⁹ subiecti quo posito ponit̄
illud vl'e ⁊ quo remoto remouet̄ idez cui cōpetit fm q̃ hꝰ ⁊
alteri rōne illi⁹ ppter pmū hr̄e tres angulos eq̄les duob⁹ re-
ctis nō cōpetit figure tanq̄z vl'e pmū eius. qz lz hec passio p se
opetat figure. nō tñ posita figura ponit̄ hr̄e tres angulos eq̄
les duob⁹ rectis. qz aliq̄ est figura q̄ nō hz tres angulos eq̄les
duob⁹ rectis. Propter hoc cadē passio nō est vl'e pmum enei
triāguli vel ysochelis. qz licet ei opetat p se ⁊ eo posito ponat̄
hr̄e tres angulos ⁊c. nō tñ eo remoto remouet̄ hr̄e tres ⁊c. qz
remoto ysochele adhuc eqlater⁹ hz tres angulos eq̄les duo-
bus rectis. Propter tertiū lōgitudo nō est vl'e q̄ztitatis cōti-
nue qz lz posita q̄ztitate cōtinua ponat̄ lōgitudo. ⁊ ea remota
remoueat̄ lōgitudo nō tñ ei cōpetit fm q̃ hꝰ nec alteri rōne
illi⁹. sz magis cōpetit q̄ztitati cōtinue rōne linee. cū lōgitudo
fluat a pricipijs linee ⁊ nō a pricipijs q̄ztitatis cōtinue. Idem
etiā otigit in q̄ztitate discreta. nā posito numero ponit̄ pari-
tas. ⁊ eo remoto remouet̄ paritas. nō tñ paritas est vl'e pmū
numeri. sz magis binary cuz nō cōpetat numero vl'r nec fm
q̃ hꝰ. ¶ Est ergo dicēdū q̃ hr̄e tres angulos eq̄les duob⁹ re
ctis est vl'e pmū triāguli. qz posito triāgulo ponit̄ hr̄e tres ⁊c.
⁊ eo remoto remouet̄ hr̄e tres angulos. ⁊ ei cōpetit fz q̃ triā-
gulus. ceteris aūt vtputa ysocheli ⁊ figure rōe illi⁹. ¶ Cōtra
pdicta de cōmutata ꝓportiōe q̄druplr arguit. Primo q̃ cō-
mutata ꝓportio non est demr̄abilis de aliquo vno subiecto
vl'r. qz cū ad eandē scīaz ptineat demr̄are vl'r ⁊ pticularitēr.
seqtur aliq̄z scīaz demr̄ari cōmutabilr̄ ꝓportionari de lineis
⁊ corpib⁹ tpib⁹ ⁊ numeris. pz oña. qz de his demr̄at̄ pticu-
lariter. quoꝝ q̄libet otinet̄ sub illo subiecto: ad eādē. n. scīaz
ptinet demr̄are hr̄e tres angulos eq̄les duob⁹ rectis de triā-
gulo ⁊ ysochele eqlatero ⁊ gradato. sz oñs est falsum. qz nulla
est scīa pticularis q̄ consideret hec oīa fm q̃ hꝰ: nec aliq̄ scīa
vl'is. s. logica vel metha. osiderat illā passionē p cōparationē
ad illa subā. ¶ 2° ar. q̃ omutata ꝓportio nō ē demr̄abilis de
illis q̄tuor subis diuersis demr̄atiōib⁹. qz si sic: aut q̄ mediū i
demr̄atōe erit subñ adeq̄tū illi⁹ passiōis aut diffō subi vl'r pas-
siōis. si p̄⁹. illō subz ē noiatū. si scdz. illa dmr̄atio nō ē ex ime-
diatis ex quo iter diffōnē ⁊ pticulare subñ mediat subñ vl'e.
de quo nulla est fcā demr̄atio. ¶ 3° ar. q̃ illud subñ sit noīa-
tū. qz si aliq̄ passio iest adeq̄te plurib⁹ spēb⁹ ouertibilib⁹ cuz
aliquo genere illa cōpetit p̄ ⁊ p se illi generi. sz cōmutata pro-
portio cōpetit illis q̄tuor spēb⁹ noīatis adeq̄te q̄ ouertūtur
cū q̄ztitate. q̄ cōpetit p̄ ⁊ p se q̄ztitati. ⁊ p oñs subñ adeq̄tū est
noīatū. s. q̄ztitas. pz oña cū minori. ⁊ maior declarat̄. nā sensi
tiuū cōpetit p̄ ⁊ p se aīali. qz opetit adeq̄te bestie ⁊ hoī q̄ disiū
ctim ouertunt̄ cū aīali. ⁊ hr̄e tres angulos opetit p̄ ⁊ p se triā-
gulo. qz opetit adeq̄te ysocheli eqlatero ⁊ gradato q̄ disiūctī
ouertunt̄ cū triāgulo. ¶ Quarto ar. q̃ nō sit pol'e aliqd̄ tale
subñ eē. qz q̄ro vtꝝ illud sit cōius q̄ztitate vel eq̄ cōe vel mi
nus cōe. si cōius. ergo illa q̄tuor nō sūt spēs ei⁹ cui⁹ oppositū
ponit̄ i lr̄a. si eq̄ cōe: ergo eq̄ bñ demr̄at̄ omutata ꝓportio de
q̄ztitate sic̄ de illo. ⁊ oñr subz ē noīatū. si min⁹ cōe cū nec̄io sit
cōius aliquo illoꝝ seqt̄ q̃ otinuū ⁊ discretū nō sūt p̄ gnā sub-
alternata pdicamēti q̄ztitatis. qd̄ est ꝗ pbz i pdicamētis. ⁊ pz
oña. qz tale subñ innoīatuz mediaret iter q̄ztitatē ⁊ illa duo
subalterna. ¶ Ad p̄⁹ dr̄. q̃ sicut ꝓportio ⁊ ꝓportiōabilitas
pricipalr̄ ad arithmeticū ptinet ita omutata ꝓportio. vñ fm
pbm. io. metha. rō mēsure p̄ i numeris repit̄. ergo solus arit.
pōt illā passionē de subō ouertibilr̄ demr̄are. sicut. n. sola dia
letica docet demr̄are tñ q̄libet alia scīa vtit̄ demr̄atiōe. ita so
la arithmetica docet ꝓportiōabilr̄ cōmutare lz alie scīe vtā-
tur omutata ꝓportiōe. neq̄z seqtur ex hꝰ q̃ arithme. de lineis
⁊ corpib⁹ demr̄et cōmutabilr̄ ꝓportiōari qz sicut q̄dratū su-
pficiale ⁊ circulare pricipalr̄ repit̄ in otinuis ⁊ trāsūptiue in
numeris. ita cōmutata ꝓportio pricipalr̄ repit̄ in numeris ⁊
trāsūptiue i otinuo ꝓ q̄z to numer⁹ ē potētia i cōtinuo. ⁊ sicut
otinuitas opetit tpi rōe mot⁹ ⁊ motui rōe magnitudinis. ita
cōmutata ꝓportio cōpetit tpi ⁊ motui rōe linee ⁊ supficiei ⁊
corporis. ⁊ his tribus ratiōe numeri. ⁊ sicut tempus ⁊ motus
nō sūt spēs magnitudinis de q̄ demr̄at̄ p̄ otinuitas. ita linea
corp⁹ ⁊ tps nō sūt spēs numeri. de quo p̄ demr̄at̄ omutata ꝓ-
portio. neq̄z ille dicunt̄ spēs otēte sub illo inoīato otinētia p̄-
dicamētali q̄s ps subiua otinet in suo toto i mō: sz cōtinētia
dispōnis q̄ vnū recipit dispōnē ab alio. mot⁹. n. ⁊ tps recipiūt
otinuitatē a magnitudine. ⁊ illa q̄tuor recipiūt cōmutatā ꝓ-
portionē a numero. ¶ Ad 2m dr̄ q̃ geome. demr̄at de lineis
cōmutabilr̄ ꝓportiōari. ⁊ phisic⁹ de corpib⁹ nālib⁹. ⁊ arit. de
tpib⁹ eādē passionē. nō p subiñ inoīatū sz p cāz illi⁹ passionis.
neq̄z est icōueniēs talē demr̄ationē pcedere ex imediatis fz
formā dūmō pcedat ex imediatis fz māz iuxta itētionē pbi
i lr̄a. vbi gr̄a. hr̄e tres āgulos eq̄les duob⁹ rectis pōt imedia-
te demr̄ari de ysochele p figurā trib⁹ lineis rectis otētā hñtē
angulū extrīsecū absq̄z eo q̄z fiat demr̄atio, de triāgulo. ⁊ tal'
demr̄atio facit scire tñ sophistico mō. s. fz māz ⁊ nō fz formā
dr̄. n. talis imediata fz formā. qz iter diffōnē q̄ est mediū tal'
demr̄atiōis ⁊ ysochelē mediat triāgulus. q̄ est forma ysoche-
lis nō aūt est mā ysochelis neq̄z diffōnis. ⁊ qz ysocheles ē mā
tā triāguli q̄z diffōnis illi⁹. iō talis demr̄atio est imediata fm
māz. ita i ꝓposito dr̄ q̃ cōmutabilr̄ ꝓportiōari demr̄at̄ de li
neis vel de corpib⁹ p cām passionis ⁊ nō p subñ. vt oīa hñtia
sil'itudinē ꝓportionū sūt ꝓportiōabilr̄ omutabilia. linee hñt
sil'itudinē ꝓportionū. q̄ linee sūt ꝓportiōabilr̄ cōmutabiles.
¶ Et si ar. q̃ oīs dmr̄atio pticlaris p̄supponit vl'ez. dr̄ q̃ ve-
est qñ mediū i demr̄atiōe illa est subñ passionis. vbi autē sit
diffō nō oz. si. n. demr̄aret̄ tres angulos hr̄e de ysochele p triā
gulū tūc nec̄io p̄supponeret̄ demr̄atio vl'is in q̄ demr̄aret̄ ea
dē passio de triāgl'o p diffōnē q̄ ē cā illi⁹ passionis. vñ demr̄a-
tio pticularis faciēs scire fz formā nec̄io p̄supponit vl'ez. faci
ens aūt scire fz māz nō illā p̄supponit. vbi gr̄a. rectitudo de-
mr̄at̄ de linea pticulariter. ex quo nō q̄libz linea ē recta. ⁊ tal'
demr̄atio nō p̄supponit vl'ez ex quo dat̄ p cāz ꝓpriā rectitu-
dinis. s. p mediū ñ discrepare ab extremis. isto mō oē otinuū
cui⁹ mediū ñ discrepat ab extremis ē rectū. sz linea ē otinuū
c⁹ mediū nō discrepat ab extrēis. q̄ linea ē recta. mō osili de-
mr̄at̄ simitas de naso dūmō hēat̄ cā ꝓpa simitatis. ¶ Ad 3m
negat̄ añs. vz. q̃ si aliq̄ passio iest adeq̄te plib⁹ spēb⁹ ouerti-
bilib⁹ cū aliquo gñe q̃ illa opetit p̄ ⁊ p se illi gñi qz longitudo
iest adeq̄te linee supficiei ⁊ corpi q̄ ouertunt̄ cū otinuo pma
nēte ⁊ tñ nō opetit p̄ ⁊ p se otinuo pmanēti sz linee. ita i ꝓposi
to cōmutata ꝓportio cōpetit adeq̄te illis q̄tuor. s. lineis cor-
pib⁹ tpib⁹ ⁊ numeris q̄ lz ouertant̄ cū q̄ztitate nō tñ cōpe-
tit q̄ztitati p se p̄ sz numeris inoīatis fm illud nomē cui p̄ ⁊ p
se cōpetit cōmutata ꝓportio. neq̄z exēpla ouīcūt. qz sēsitiuuz
opetit hoī ⁊ bestie rōe aīalis qd̄ ouertit̄ cū illis. ⁊ hr̄e tres an-
gulos opetit ysocheli eqlatero ⁊ gradato rōe triāguli q̄ ouer
tit̄ cū eis sz cōmutata ꝓportio nō cōpetit illis q̄tuor rōe q̄zti-
tatis sz rōe alic⁹ inoīati. ¶ Ad 4m dr̄ q̃ illud inoīatū ē min⁹
cōe q̄z q̄ztitas ⁊ min⁹ q̄z numer⁹. iō nō pōt eē p̄⁹ gen⁹ subalter
nū pdicamēti q̄ztitatis. vñ aliq sūt numeri i qb⁹ nō ē cōmuta
ta ꝓportio. ⁊ aliq sūt i qb⁹ ē cōmutata ꝓportio. iō illud inoīa
tū rōe cui⁹ qbusdā numeris cōpetit cōmutata ꝓportio ē mi-
noris cōitatis q̄z numer⁹. ⁊ ē tāq̄z spēs inoīata numeri sic̄ etiā
illud cui p̄ ⁊ p se cōpetit tāgibile ē spēs inoīata q̄litatis.

¶ Si igit̄ ē dmr̄atiua scīa ex nec̄ijs pricipijs. Qd̄
.n. scit̄ nō pōt alr̄ se hr̄e. Que āt p se sūt nec̄io isūt
reb⁹. Hec. n. sūt i eo qd̄ qd ē qbusdā. alia isūt i eo
qd̄ qd ē pdicātib⁹ de ipsis quoꝝ altez oppositoꝝ
nec̄e ē iesse. Manifestum ē qd̄ ex hmōi i qbusdā
vtiqz fit demōstratiu⁹ syllogism⁹. Qē. n. aut sic
ē aut scdm accñs. Accñtia aūt nō necessaria sunt.
¶ Istud ē 4m capl'z p̄mi tractat⁹ p̄mi poste. i quo Arist. docet
ex qb⁹ ⁊ ex q̄lib⁹ nō est demr̄atio postq̄z docuit ex qb⁹ ⁊ ex q̄-
lib⁹ est demōstratio ponēdo qnqz oclones q̄z p̄ma est q̃ de-
mōstratio non est ex possibilibus alr̄ se hr̄e. scda q̃ non est ex

bis que sunt per accidens ibi.accidentium autem.3ª ꝛclusio
ꝙ nõ est ex exneis ibi.nõ g̃ est ex alio.q̃rta ꝙ nõ est ex corru
ptibilib⁹ ibi.manifestũ aũt est ꝙ si sint.5ª ꝙ nõ est ex cõibus
ibi.qm̃ aũt. ¶ Prima g̃ ꝛcl'o hui⁹ q̃rti capli ē ista. Nulla de/
mr̃atio est ex polibus alr se hr̃e. pbat. q̃libet demr̃atio est ex
necys.g̃ rc̃.pz ꝛña ⁊ añs mltiplr arguit.⁊ p̃ sic.oĩs demr̃atio
est ex his q̃ sunt p se g̃ oĩs demr̃atio est ex necys.pz ꝛña.qz ea
q̃ sunt p se sunt necia cũ necio ĩsunt reb⁹.accñtia aũt non sunt
necia qz nõ necio ĩsunt reb⁹.añs aũt est notũ ex dictis cũ oĩs
demr̃atio sit ex his q̃ sunt p se aut sicut ĩ eo ꝙ qd est subiecti.
aut sicut in eo ꝙ qd est p̃dicãtib⁹ de ipsis.quoꝝ p̃dicãtiũ al/
teꝝ oppositoꝝ neĉe est ĩesse subiecto de quo tale p̃dicatũ de/
mõstrat. ¶ Notãdũ p̃ ꝙ duplex est.ꝙ qd est.s.subiecti ⁊ p̃di
cati.ꝙ qd est subiecti est illud qõ est diffiniẽs subm̃.siue diffi
niat simplr siue ꝓm qd.⁊ tale ꝙ qd est facit p̃mũ modũ dicẽ/
di.p se.ꝙ qd est p̃dicati est illud qõ est diffiniẽs p̃dicatũ hñs
rõnẽ p̃dicati.⁊ tale facit, ꝓm modũ dicẽdi p se vt patuit.Lõ/
stat aũt oẽz demr̃atioũẽ ē ex his ꝛiũcti vel diuisim cũ aliq̃
ĩgrediat demr̃ationẽ tm̃ p̃m⁹ modus.aliq̃ tm̃ z⁹ modus.ali
q̃ aũt vterqz.neqz hic fit mẽtio de 3⁹ modo qz ille nõ est mo
dus ꝛplex⁹ faciẽs demr̃ationẽ.neqz de q̃rto qm̃ ille facit de/
mr̃ationẽ ꝛditionatã ⁊ nõ absolutã.Aristo.aũt spãlr determi
nat de demr̃atiõe absoluta q̃ absolute facit scire ⁊ nõ ꝛditio/
nalr vel ex suppõne. ¶ Ex qb⁹ segtur ꝗ thomã ⁊ egidiũ p̃⁹
modũ ĩgredi d̃mr̃ationẽ formalr cũ Ari.nõ logt̃ hic de his q̃
ĩgrediunt̃ vtualr demr̃ationẽ sz formalr.fac̃.n.exp̃sse mẽtio
nẽ de p̃ ⁊ z⁹ mõ dicẽs ꝙ q̃dã sũt ĩ eo ꝙ qd ē qbusdã.alia sũt ĩ
eo ꝙ qd ē p̃dicãtib⁹ de ip̃is. ¶ Notãdũ z⁹ ꝙ passiões q̃ sunt
accña p̃pa suoꝝ subõꝝ sũt ĩ mltiplici d̃ria.nã q̃dã st q̃ nõ hñt
passiones oppositas ꝗias vl p̃uatiuas.vt disciplinabile ⁊ risi
bile.⁊ hec necio ĩsunt suis subis.nõ.n.repit̃ disciplinabile aut
risibile qõ nõ sit hõ nec eꝗ.Quedã aũt sũt q̃ hñt passiones op
positas ĩmediatas ⁊ noiatas vt rectũ ⁊ par.recto.n.ĩmediate
opponit̃ curuũ.⁊ par ĩmediate opponit̃ ĩpari.nulla istaꝝ pas/
sionũ necessario ĩest suo subõ cũ aliq̃ linea nõ sit recta ⁊ aliq̃
linea nõ sit curua.⁊ aliqs numer⁹ nõ sit par.⁊ aliqs numerus
nõ sit ĩpar.necio tũ vna illaꝝ passionũ oppositaꝝ ꝛpetit sub/
iecto suo.qz necio q̃libet linea est recta vel curua.⁊ q̃libet nu
mer⁹ necario est par vel ĩpar.Quedã aũt passiones sunt q̃ nõ
hñt oppositas ĩmediatas vel noiatas vt simitas ⁊ crispitudo.
simitas.n.nõ hz oppositũ p̃pie noiatũ nisi p q̃dã silitudinẽ
qõ d̃r aqlinitas:ad silitudinẽ nasi aqle.crispitudo etiã nõ hz
oppositũ p̃pe noiatũ nisi p circũlocutionẽ ⁊ p q̃dã silitudi/
nẽ vt rectitudo capilloꝝ.tales aũt passiones nõ necario diui
sim vel ꝛiũctim ĩsunt suis subiectis.qz aliqs est nasus q nõ ē
sim⁹ neqz aqlin⁹.⁊ aliqõ est caput qõ nõ est crispũ nec rectoꝝ
capilloꝝ ex quo tales passiones nõ sunt ĩmediate.Qm̃ igitur
Aristo.dicit ꝙ alteꝝ oppositoꝝ neĉe est ĩesse subiecto.logtur
de passionib⁹ ĩnicẽ ĩmediate hñtib⁹ oppõnẽ. Intelligẽdũ tm̃
ꝙ sicut curuitas ĩuersa hz duo op
posita. vz. recti/
tudinẽ ⁊ curuita
tẽ euersaz.q̃ qdẽ
necessario inest
linee vel alteꝝ il
loꝝ oppositoruz
duorum.ita simi
tas cuz sit curui/
tas ĩuersa seu cõ

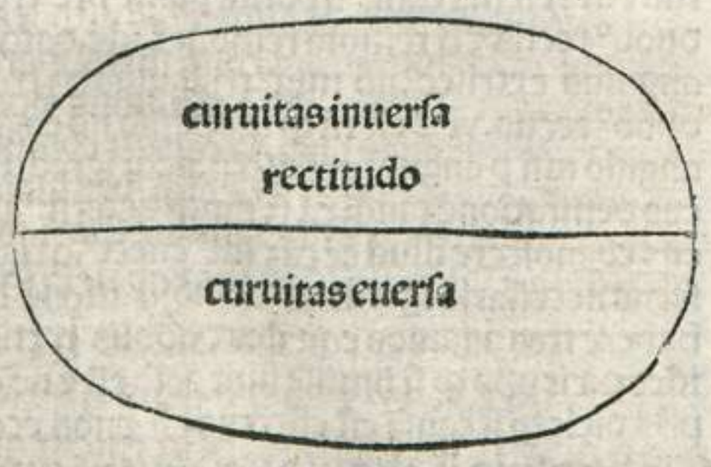

caua opponit̃ aqlinitati q̃ est curuitas euersa seu ꝛnexa.⁊ al/
teri passioni ĩtermedie q̃ ĩnoiata est.d̃r tm̃ rectitudo nasi non
p̃pie qz nullus nasus est rect⁹ rectitudine cui⁹ mediũ nõ di
screpat ab extremis:sed ĩpropie p̃uatiue ⁊ negatiue.qz aliqs
est nasus q nõ est sim⁹ neqz aqlin⁹.⁊ sic põt ꝛcedi ꝙ simitas
necario ĩest naso aut sinũ oppositũ nõ loquendo determinate
de aliquo illoꝝ oppositoꝝ sz disiũctim. ¶ Primũ dubiũ.vi/
det̃ ꝙ Arist.hic nõ debeat p̃bare demr̃ationẽ ē ex necarys
ex quo superius p̃bauit illud. ¶ Secz dubiũ.videt̃ ꝙ accña
ĩsunt necario reb⁹ qz accñtis ē est ĩesse.⁊ accñs nõ est ens ni/
si qz entis 7⁹ metha. ¶ Ad p̃⁹ d̃r ꝙ supi⁹ p̃bauit demr̃atio/
nẽ ē ex necarys fundamẽto diffõnis scire ⁊ demr̃atiõis.nũc
aũt p̃bat idẽ fundamẽto diffõnũ modoꝝ dicẽdi p se.qz g̃ nõ
ꝛsilĩ mõ nec ꝛsilĩ fũdamẽto p̃bat.iõ illud nõ est icõueniens.
¶ Ad z⁹ d̃r ꝙ phs logtur de accñte put distiguit̃ ꝗ p̃priũ ⁊
de necitate spẽi nõ aũt gñis.lz.n.color necario ĩsit corpi nõ tm̃
necitate subiecti sz passionis.qz aliqõ corp⁹ nõ est coloratũ.tm̃
albedo nõ necario ĩest hoĩ.qz aliqõ albũ nõ est hõ ⁊ aliqs hõ
nõ est alb⁹.vult g̃ phus accña nõ necario ĩesse alicui subiecto
ꝓm spẽz.qz quocũqz hui⁹ subiecto signato accñs cõe est aptũ
natũ ĩ altero reperiri.qz ergo diffinitio est in suo diffinito de
necitate ⁊ p̃m⁹ modus ĩportat diffinitionẽ datã a p̃ori ⁊ secũ
dus diffinitionẽ datã a posteriori.ergo ea q̃ sunt p se p̃mo aut
z⁹ mõ necessario ĩsunt reb⁹ ad ĩtentionẽ phi.

¶ Aut igit̃ sic dicẽduz aut p̃ricipiũ ponentib⁹ qõ demonstratio necessariũ sit. Et si demõstratum ē aliter se hr̃e non posse. Ex necessarijs igitur oz esse syllogismum:ex veris quidẽ ē ⁊ non d̃mon stratiue syllogizare.ex necessarijs autẽ non ē.sed aut demonstratiue.hoc autem proprium demõ/ strationis est.

¶ Secõ ar.ad idẽ sic.cuiuslibet demr̃atiõis ꝛcl'o est necaria.
g̃ q̃libet demr̃atio est ex necarys.pz ꝛña.qz effect⁹ necari⁹ nõ
põt ē ex cã ꝛtingẽti.añs est manifestũ.qz qõ est scitũ nõ põt
alr se hr̃e.vñ ex veris p̃cise nõ fit demr̃atio sz hñ syllogism⁹.
p̃priũ.n.demr̃atiõi est p̃cedere ex necarys. ¶ Notãdũ p̃ ꝙ
accidit syllogismo ꝛcludere veꝝ ex vero.qz aliq̃ ꝛcludit ve
rũ ex veris.vt oẽ aĩal est subã.hõ est aĩal.g̃ oĩs hõ est subã.⁊
aliq̃ veꝝ ex falsis.vt oẽ aĩal rõnale est hĩnibile.oĩs equ⁹ est
aĩal rõale.g̃ oĩs equ⁹ est hĩnibilis.accidit.n.syllogismo ꝛclu/
dere necariũ ex necarys.qz aliq̃ ꝛcludit necariũ ex necessa
rys vt ĩ exẽplo iã dato.⁊ aliq̃ necessariũ ex ꝛtingẽtib⁹ vt oẽ
currẽs est aĩal.oĩs hõ est currẽs.ergo oĩs hõ est aĩal.sz nõ acci
dit demr̃atiõi ꝛcludere necessariũ ex necessarys.nã demr̃a/
tio facit scire.ꝛstat aũt ꝙ nõ scit̃ necessariũ p ꝛtingẽs.qz tũc
corrupto ꝛtingẽti corrũpere̊t scia. ¶ Secõ notãdũ ꝙ cũ p/
priũ sumat̃ q̃drplr.p̃ p illo qõ ĩest vni soli sz nõ oĩ.z⁹ p̃ illo
qõ ĩest oĩ sz nõ soli.tertio p eo qõ ĩest soli ⁊ oĩ:sed nõ semp.q̃r
to p eo qõ ĩest ꝛuertibilr.non est p̃priũ demr̃ationi p̃cedere
ex necessarys nisi secõ mõ.qz p̃cedere ex necessarys etiã cõ/
petit syllogismo p̃babili vt oẽ sensitiuũ ē coloratũ.oẽ aĩal est
sensitiuũ.ergo omne animal est coloratum.

¶ Signum autẽ est quod demonstratio ex necessarijs sit.quoniã instãtias ferimus sic ad opinantes demõstrare quoniã nõ sit neĉe si opinamur: aut omnino ꝛtingere aliter aut rõnis causa. Manifestũ aũt ex his:quoniã stulti bene opinati sunt accipere p̃ricipia si p̃babilis sit propositio ⁊ vera vt sophiste:quoniã scire:scientiã est habere. Nõ enim quod probabile est aut veꝝ p̃ricipiũ est:sed primũ in genere:circa quod demõstrat̃ ⁊ vnũ nõ omne sed proprium.

¶ Tertio ar.a signo.qm̃ p̃ferim⁹ ĩstãtias dicẽdo tu nõ arguis demr̃atiue.qz nõ ex necarys.aut qz opinamur p̃missas nõ ē ē necias aut scim⁹ ĩpas ē ē necias.sz B dicim⁹ gr̃a disputatiõis. Ex qb⁹ ĩfert phs ꝙ stulti ⁊ sophiste sũt illi q putãt se hñ sume re p̃ricipia demr̃ationũ si solũ sũt p̃babilia.qz nõ ex q̃libz vo ĩdr̃nter.sz solũ ex vo necio ꝛtigit demr̃are.qz B est p̃priũ de/ mr̃atiõi.nec suffic̃ syllogizare ex necarys ĩtrãtib⁹ demr̃atio/ nẽ tm̃ virtualr.qz illa ĩgrediũtur virtualr necessario oẽz syl/ logismũ sed oz p̃missas demr̃ationis ē p̃põnes necessarias.

¶ Notandum primo ꝙ sophisticuz dici potest quicquid ap/

paret ⁊ non existit. ⁊ qz arguēs ex ꝓbabilib⁹ forte pōt appa/
rere sciēs ⁊ nō est. iō merito dr̄ eē sophista. sic etiā locutus est
phs. s. cū dixit illā ꝓpōnē. oīs triāgulus hz tres angulos eq̄/
les duob⁹ rectis eē notā mō sophistico si nō cognoscit passio/
nē illā īesse triāgulo fm q̄ hz. sz solū scit illā passionem īesse
spēb⁹ triāguli credēdo illā eē vle primū taliū spēx. apparet
.n. q̄ illa sit passio ꝓticulariū triangulorz ⁊ nō est. iō talis cre/
dēs se scire simplr ⁊ fz formā decipit. ꝓpterea dr̄ scire tm̄ so
phistico mō. ¶ Scdo notādū q̄ dignitates dici pnt ꝓpōnes
prime. qz ꝑmo sunt ī mēte ⁊ pri⁹ cōcurrūt ad demr̄ationē q̄z
ꝑmisse cū sint cause vles. ꝑmisse etiaz q̄ sunt ꝓpōnes ꝑ se di/
cunt ꝓprie prime. qz īdemr̄abiles sunt. aut qz originē sumpse
runt ab īdemr̄abilib⁹ q̄ fuerunt ꝑme ꝓpōnes īgrediētes for
malr demr̄ationē. Si ḡ demr̄atio est circa aliqd̄ gen⁹ vt cir/
ca gen⁹ cōtinui. s. geome. vel circa gen⁹ numerorz vt arith. oz
demr̄ationē eē ex primis in illo genere nō ex primis cōib⁹. qz
talia nō īgrediunt demr̄ationē fm subāz sed ex primis pro/
prys. ¶ Circa ꝑdicta duplr dubitat ꝑ ꝯ cōclonē ī se ⁊ suas ꝑ
batiōes. qz ista ꝓpō. luna eclipsat nō est nēcia. neqz sua cā est
nēcia. s. īterpō terre īter solē ⁊ lunā ⁊ tm̄ vnū ꝑ alterz demr̄at.
Jtē dicit phs īfra q̄ aliq̄ demr̄atio est eorz q̄ sunt semp ⁊ aliq̄
eorz q̄ sunt sepe. īteligēs ꝑ hoc aliq̄z demr̄ationē ꝓcedere ex
necessarys ⁊ aliq̄z ex cōtingētib⁹ in maiori pte. ¶ Scdo du/
bitat circa hꝰ qd̄ dcm̄ ē demr̄ationē ꝓcedere ex ꝓprys veris.
qz oīs demr̄atio fundat sup dignitatib⁹ ⁊ pricipys cōib⁹. hec
aūt nō sunt vera ꝓpria sz cōia. ¶ Ad primuz qd̄ tāgit istā ꝑ/
positionē luna eclipsat: rndet Egi. duplr. Prima rnsio q̄ du/
plex est necessariū. primū ex cōditiōe vt nēce est hoīez curre
re dū currit. zᵐ ꝑ reductionē ad cāz vt lunā eclipsari īterpo/
sita terra. 3ᵐ simplr vt celū moueri ⁊ triāgulū hre tres angu
los. priᵐ necessariū nō īgredit demr̄ationez sz zᵐ ⁊ 3ᵐ. Scda
rnsio est q̄ li eclipsat duplr pōt capi. vz. vt dicit actū vel ap/
titudinē. vt dicit actū sicnō demr̄at sz bn̄ vt dicit aptitudinē
. s. luna est eclipsabilis eo mō quo ista. hō est risibilis in q̄ risi/
bile dicit aptitudinē ⁊ nō actū. Jsta zᵃ rnsio videt eē ꝯ īten/
tionē phi. qz ista. īterēpt⁹ īteryt est demr̄abilis ꝑ īterēptionē.
⁊ tm̄ dicit actū ⁊ nō aptitudinē. ¶ Dicēdū igit q̄ lz illa nō sit
nēcia simplr tm̄ est nēcia ex suppōne. s. ꝑ relationē ad cām. qz
nunq̄z terra īterponit soli ⁊ lune qn luna eclipset. etiā īterpō
terre est nēcia ꝑ relationē ad cāz suā q̄ est solē eē ī capite vel
in cauda draconis. nunq̄z. n. est sol in capite vel in cauda dra/
conis qn tūc terra īterponat īter solē ⁊ lunā. solē aūt eē in ca
pite vel ī cauda draconis necessitate īeuitabilitatis est neces
sariū qz nō pōt īpediri. Et ex his habet rnsio ad phi. di. q̄ de/
mōstrationū q̄dā est ex his q̄ sunt semp. ⁊ q̄dā ex his q̄ sūt se/
pe. qz nō vult phs q̄ aliq̄ demr̄atio sit ex ꝓtigentib⁹ simplr.
sz q̄ oīs demr̄atio sit ex necessarys simplr aut ex necessarys
ꝓditionalr. s. ꝑ relationē effect⁹ ad cāz. ita q̄ licet ille effectus
nō semp eueniat sed sepe: tm̄ semp euenit posita cā. ⁊ hoc suffi
cit ad demr̄ationē. ¶ Ad zᵐ rndet q̄ Aristo. non logtur hic
de his que īgrediunt vtualr demr̄ationē sed formalr ⁊ hec
semp sūt vera ꝓpria. ⁊ dato q̄ loqret de oīb⁹ q̄ īgrediūt tā
vtualr q̄z formalr. adhuc oīs demr̄atio esset ex ꝓprys veris.
qz lz dignitates ⁊ ꝓncipia sint va cōia: eis tm̄ nō vtit vt cōib⁹
sz vt ꝓprys eo mō quo ondit īfra in scdo tractatu.

¶ Qd aūt ex necessarijs oportet eē syllogismum manifestū ex his est. Si. n. nō est hns rōnē ꝓpter quid exnte demōstratiōe nō est sciēs. Sic aūt vti/
qz ⁊ qd. a. de. c. ex necessitate. b. autē mediū ꝑ qd
demōstratū est sz nō ex necessitate nō scitur ꝓpter
quid. Nō. n. est hoc ꝓpter mediū: hoc aūt ꝓtingit
oīno nō eē ꝓclusionē aut necessariā.

¶ Quia dcm̄ est q̄ est ꝓpriū demr̄ationi eē ex necessarys nō aūt syllogismo. ⁊ q̄ si alicui⁹ demr̄ationis ꝓclo est nēcia pre/
misse sunt necessarie. ideo ad hoc ꝓbādū phs ponit duas cō/
clusiones. Quarz ꝑma est ista. īpolē est demr̄are necessarium
ex nō necessarys. zᵃ ꝓclo. polē est syllogizare necessarium ex
nō necessarys ibi. cū ergo ꝓclo. ¶ Prima ꝓclo argu. duplr. ⁊
ꝑ sic. cū oīs demr̄atio sit ꝑ cāz. qz alr nō ꝓtigit simplr scire. si
demr̄aret necessariū ex ꝓtigentibus staret cāz eē ꝓtigentē ⁊
effectū necessariū. oīs est īpolē. qz in omni demr̄atiōe posi
ta cā ponit effect⁹ ⁊ ea remota remouet effect⁹. ¶ Notādū
istā rōnē fundari sup duab⁹ diffōnib⁹ datis de scire ⁊ demō/
stratiōe cū dcm̄ sit demr̄ationē eē syllogismū facientē scire ⁊
q̄ scire est rē ꝑ cām cognoscere. ⁊ qm̄ illi⁹ est cā. ⁊ q̄ nō ꝓtigit
alr se hre. Cōstat aūt istas diffōnes nō eē veras si alicui⁹ de/
mōstrationis effect⁹ est necessariū ⁊ cā ꝓtigēs. aut si ꝓclo eēt
nēcia ⁊ ꝑmisse ꝓtingētes sic arguēdo omne. b. est. a. oē. c. est. b.
igit oē. c. est. a. ītelligēdo ꝑ. b. qd̄ est mediū in demr̄atiōe cām
⁊ ꝑ. a. effectū. ꝑ. c. vo ipz subiectū de quo demr̄at effect⁹ ꝑ cāz.
¶ Sz dubitat qz mors effect⁹ est necessari⁹ ⁊ ꝓpetuus cū nō
ꝓtigat corruptū redire idē numero ꝑ Arist. zᵒ de generatiōe
⁊ tm̄ hz cāz ꝓtigentē. s. vulnus. ¶ Jtē phi. zᵒ phi. ponit q̄ si ꝑ/
misse sunt ꝓclo est ⁊ nō econtra in demr̄atiōe. ⁊ ponit exēplū
de ꝑmissis ⁊ ꝓclone qm̄ demr̄at hre tres angulos de triāgulo
di. q̄ si est hre angulū extrīsecū equalentē duob⁹ oppositis ī/
trīsecis ē hre tres angulos eq̄les duob⁹ rectis ⁊ nō eꝯ. ita q̄
posita illa cā ponit effect⁹ ⁊ nō ea remota remouet effectus.
cū igit hre tres angulos eq̄les duob⁹ rectis sit necessariū: se/
quit ꝑ cāz ꝓtigentē demr̄ari effectū necessariū. ¶ Ad ꝑmuz
dr̄ q̄ vuln⁹ nō est cā ꝑ se neqz īmediata mortis sed tm̄ est cā
ꝑ accns applicās actiua passiuis. sicut aperiēs fenestrā ad il/
luminationē. ⁊ aggregās ligna ad cōbustionē. trāsmutatio āt
ipsa elementorz est cā ꝑ se ⁊ īmediata. Et si arguit silr de ista
cā q̄cūq̄z signata q̄ est ꝓtingēs. Dr̄ q̄ aliud est eē ens ꝓtingēs
⁊ aliud est eē cām ꝓtigentē. illud est ens ꝓtigēs qd̄ pōt esse ⁊
non esse indifferenter. illa aūt est causa contingens non qua
posita ponit effect⁹. aut nō qua remota remouetur effectus.
hec aūt trāsmutatio talr ꝓditionata lz nō sit ens necessariuz
est tamē cā nēcia qz nēcio ea posita ponit iste effect⁹ ⁊ ea non
posita nō ponit ille effect⁹. ¶ Cōtra phs dixit. s. q̄ īterēptio
est ꝑ se cā ⁊ īmediata īterit⁹. ⁊ cōmētator q̄ strāgulatio est ꝑ
se ⁊ īmediata cā mortis qz de cā ꝑ accns aut remota non lo/
quunt illi cū nō facit ad demr̄ationē. igit ꝑforiter vulne/
ratio est ꝑ se cā mortis īmediata. Dicēdū q̄ phs ꝑ īterēptio/
nē nō ītelligit actionē ad quā segtur vulnus sed actionē pue
nientē ex vulnere q̄ est trāsmutatio q̄litatū ꝑmarz ex distēpe
rametō elemētorz ad quā segtur īmediate mors. nec est silē
de strāgulatione ⁊ vulnere qz sicut īterpositio terre est causa
īmediata ⁊ ꝑ se eclipsis ex eo q̄ remouet ⁊ tollit illuminatio/
nē solis in luna. ita strāgulatio vel decapitatio est causa ꝑ se ⁊
īmediata mortis. qz tollit actionē agētiū nāliū ad quā segtur
ꝓtinuatio vite. ¶ Ad zᵐ dr̄ q̄ hre angulū extrīsecū nō est cā
eq̄litatis triū angulorz ad duos rectos sed figura trib⁹ lineis
rectis ꝓtēta. qz diffinitio est cā diffiniti ⁊ oīuz passionū sequē
tiū. ⁊ ista est illa causa q̄ posita ponit hre tres angulos eq̄les
duob⁹ rectis ⁊ q̄ remota remouet idē. dato. n. q̄ nō eēt aliqs
angulus extrīsec⁹ nō min⁹ triāgulus hz tres angulos eq̄les
duob⁹ rectis. verz est tm̄ q̄ illa passio nō cognosceret īesse tri/
angulo nisi ꝑ angulū extrīsecū. neqz īgredit angulus extrīse/
cus demr̄ationē tanq̄z cā sz tanq̄z determinatiuū medy faci/
ens cognoscere illud eē cāz illi⁹ effect⁹. qz igit angulus extrī/
secus necessario īgreditur demōstrationē qua demōstratur
habere tres angulos equales duobus rectis ⁊ nō est cā illi⁹:
ideo dicit phs q̄ si ꝑmisse sunt ꝓclo est ⁊ nō ecōtra. nō autem
phs dicit q̄ si causa est effectus est ⁊ non econtra.

¶ Amplius si aliquis nesciuit rē nunc hns rōnē ⁊
saluat⁹ est salua re nec est oblit⁹ nec prius sciuit.
corrūpetur aūt vtiqz mediū nisi sit necessariū. q̄re
hebit quidē rōnē re salua. nesciuit autē neqz ergo
pri⁹ sciuit. Si vero nō corruptū est: ꝓtigit aūt cor
rūpi quod accidit vtiqz erit possibile ⁊ cōtingēs:
sed est impossibile sic se habentem scire.

¶ Secundo ar. ad eandem conclusionem sic. posito q̃ sciueris effectũ necessariũ p cãm ꝛtigentẽ q̃ iã sit corrupta te existẽte cũ argumẽtatiõe ⁊ absq̃ obliuione: tũc sic. scia pdit̃ per corruptionẽ rõnis aut sciẽtis aut rei scite aut p obliuionẽ. sz iã hec oia sunt igit̃ q̃lrcũq̃ nũc te habes talr te ꝑus habuisti ⁊ ecõtra respcũ eiusdẽ effect⁹. sz iã nõ habes scias de illo. igit̃ neq̃ ꝑus. pz ꝛna cũ maiori. minor aũt est euidẽs qz cũ cã non sit haberet̃ scia veri p mediũ falsiuz qõ est ipole. ¶ Cõtra p̃dicta ar. ⁊ p̃mo q̃ nõ corrũpit̃ scia ex corruptiõe rõnis. qz stat multas eẽ rõnes ad candẽ conclonem. igit̃ corrupta vna illarum rationũ ad talem cõclusionẽ nõ pp hoc corrũpetur scia illius. qz alie ratiões manebũt. ¶ Secũdo ar. q̃ nõ corrũpitur scia corrupto sciẽte. qz hoie mortuo manẽt spẽs itelligibiles ⁊ hitus tã practici q̃z speculatiui in intellectu. igitur hoie corrupto manet scia quã pri⁹ habuit. aĩs est notuz. qz aia est loc⁹ spẽq̃ ꝓm Aristo. 3° de aia. ¶ Tertio ar. q̃ nõ corrũpitur scia corrupto scibili aut medio demõstratiuo. qz nulla rosa aut nulla pluuia extũte habem⁹ sciam de illis. si etiã nõ eẽt ebulitio sanguinis in corde qõ est mediũ in demõstrando appetitum vindicte de ira non minus scirẽt irã esse appetitum vindicte. ¶ Quarto ar. q̃ nõ corrũpit̃ scia p obliuionẽ qz ꝓz Arist. in libro de memoria ⁊ reminiscentia. Reminiscẽtia est iuestigatio obliti p memoriã. sz manẽte iuestigatione remanet scia. igit̃. Deide videt̃ q̃ obliuio coicidat cũ p̃ma ꝛditiõe pdendi scias qz deficiẽte rõne seu argumẽtatiõe seqtur obliuio ⁊ eꝯ. ¶ Ad p̃⁹ dicit Egi. q̃ loquẽdo de rõnib⁹ potissimis p q̃s aggeneratur scia simplr nõ est nisi vna rõ ad vnã ꝛclonẽ cũ ab vna cã nõ ꝓcedat imediate ꝓz eũdẽ modũ nisi vni⁹ effectus. vñ ad hãc ꝛclonem. oĩs triãgulus hz tres angulos. nõ est nisi vnũ potissimũ mediũ. vz. hre angulũ extrisecũ. q g̃ pderet ꝗ mediũ ⁊ hãc rõnẽ q̃ ꝛcludit triãgulũ hre tres angulos eq̃les duob⁹ rectis necio pderet scias illi⁹ ꝛclonis. Ista rõsio videt̃ eẽ ꝛtra pꝗz 2° poste. di. q̃ idẽ est mediũ cã ⁊ diffinitio. sz eiusdẽ effect⁹ sunt multe cause ⁊ multe diffinitiones vt habetur ibidẽ. igit̃ eiusdẽ effect⁹ sunt plura media potissima. qz nõ facit ibi Aristo. mẽtionẽ nisi de medio potissimo ⁊ demõstratione potissima. docet. n. demõstrare idez p plura genera cãꝝ. vbi gra. hec ppõ. angulus semicirculi est angulus rect⁹. demõstrat̃ p medietatẽ duoꝝ rectoꝝ qõ dr̃ eẽ cã mãlis: ⁊ p lineã sup lineã diametralr coicidẽtez qõ dicitur esse causa formalis isto modo. omnis medietas duoꝝ rectoꝝ anguloꝝ est angulus rect⁹. sed angulus semicirculi est medietas duorũ anguloꝝ rectorũ igit̃ angulus semicirculi est rectus angulus. Itez oĩs angulus ꝓueniẽs ex linea super lineã diametralr concidẽtez ẽ angulus rectus. sed angulus semicirculi est hõ. ergo angulus semicirculi ẽ angulus rectus. p̃ma demonstratio dat̃ per materiã qz p partẽ q̃titatiuã. s. per medietatẽ angulorũ. scõa vero datur p formã. s. p lineã que vt sic nõ dicit materiaz sed formam. ¶ Dicendũ igit̃ ꝛcedendo q̃ plẽs sũt ratiões potissime ad vnã ꝛclusionem ⁊ q̃ corrupta vna illarum rationum corrumpit̃ scia illius conclusiõis non quidẽ quelibet sed tm̃ illa que aggeneratur per illã rationẽ. ita q̃ aliq̃ scia corrũpit̃ ⁊ aliqua non corrũpitur eiusdẽ conclusiõis. neq̃ silitudo de triãgulo ꝛuicit qz illa passio nõ ꝛpetit illi subiecto p plura genera cãꝝ: sz tm̃ p formã. vñ di. ꝛmẽtator p̃mo phi. in plogo q̃ scie mathe. nõ demõstrãt nisi p vnũ genus cause. s. formalis. scia aũt diuina demõstrat p tria genera cãꝝ. s. p formam efficiẽs ⁊ finẽ. sed scia nãlis. demõstrat p oia q̃tuor genera cãꝝ. ¶ Ad 2⁹ rndet̃ q̃ Arist. nõ posuit sepationẽ aie ab humano corpe imo repbẽdit platonẽ ꝗ opinãtẽ. sz posuit vnicũ itellectũ i oib⁹ hoib⁹ ignãbilẽ ⁊ icorruptibilẽ vt ipz ꝛmẽtator ex ponit 3° de aia. ⁊ dato q̃ itellectus separaret̃ iuxta opinionẽ platonis aut theologoꝝ diceret Arist. q̃ i sepatiõe nulla spẽs itelligibilis aut habit⁹ in itellectu remanet qz corrũpit̃ sẽsus ad cui⁹ corruptionẽ corrũpunt̃ oia fãtasmata a qb⁹ depẽdẽt oẽs spẽs eẽntialr ⁊ habit⁹ itellect⁹ di. pꝗo 3° de aia q̃ neẽe ẽ itelligentẽ fãtasmata speculari. sic g̃ nõ manet lumẽ i medio corrupto corpe luminoso: nec spẽs sensibilis i aere vel i aqua corrupto sensibili: ita corruptis fãtasmatib⁹ nõ remanet aliq̃ spẽs vel habit⁹ in itellectu. ¶ Itẽ dato q̃ itellect⁹ i sui separatiõe portaret secũ hit⁹ acq̃sitos adhuc nihil hr̃ ꝯ istã scõaz ꝛditionẽ. qz Ari. itelligit nõ solũ de sciẽte p̃ncipali qõ est hõ sz etiã de sciẽte formali i quo p̃ tãq̃z i subõ repit̃ scia. ⁊ ꝗ est aia. iõ si ipa nõ corrũpit̃ in corruptiõe hois nõ est corruptũ illud sciẽs de quo loqtur pꝗs. ¶ Ad 3⁹ dr̃ q̃ scibile corrũpi itelligit̃ duplr. s. simplr ⁊ ꝓm qd. tũc. n. dr̃ simplr corrũpi qñ i corruptiõe nullo mõ manet. s. nec i actu nec i potẽtia nec i se nec i suis causis: ⁊ sic idubie corrũpit̃ scia. Sz tũc dr̃ corrũpi ꝓm qd qñ corrũpit̃ ꝓz actũ ⁊ i se ⁊ nõ ꝓz potẽtiã vel i suis causis ⁊ ex hac corruptione nõ tollit̃ scia ideo nulla extũte pluuia aut rosa adhuc habet̃ scia de illis qz manẽt potẽtialr in suis causis. ¶ Ad q̃rtũ rndet̃ q̃ scia nõ est ꝛiũcta iuestigatiõi obliti sz magis acqrit̃ p iuestigationẽ obliti. vñ oblit⁹ vni⁹ ꝛclonis seu demõstratiõis ad vnã ꝛclonẽ iuestigat cãs illi⁹ q̃s p̃mit⁹ scituit ⁊ iã ignorat. Et cũ dr̃ q̃ p̃ma ꝛditio ⁊ q̃rta coicidũt. rndet̃ q̃ nõ stricte loquẽdo de amissione rõnis ⁊ obliuione. qz amissio rõnis respicit cãz ⁊ p̃missas. obliuio aũt ꝛclonẽ ⁊ effectũ. si. n. p̃us sciuisti cãm referre in effectũ ⁊ iã nescis: cognoscendo tm̃ cãm ⁊ effectũ tu pdidisti rõnẽ sz nõ ꝓprie es oblit⁹. pdẽdo aũt ꝛclonẽ quã p̃us sciuisti demõstrare remanẽtib⁹ oĩbus alys tu ꝓprie es oblitus.

¶ Cũ igit̃ ꝛclo ex necessitate quidez est nihil ꝓhibet mediũ nõ necessariũ eẽ p q̃ demõstratuz est. Est. n. ex nõ necessarijs necessariũ syllogizare sicut ⁊ vez ex nõ veris. Cũ aũt mediũ ex necessitate est ⁊ ꝛclo ex necessitate sicut ex veris vez semper. Sit. n. a. de. b. ex necessitate ⁊ hoc de. c. necesse est ergo ⁊. a. c. iesse: ergo eẽ. c. oẽ. a. est necessariũ: sed cũ nõ necessaria est ꝛclo neq̃z medium eẽ necessariũ possibile est. Sit enim. a. in. c. nõ ex necessitate in. b. a. ⁊ hoc in. c. ex necessitate. a. ergo i c. ex necessitate erit sed nõ ꝛcessum est.

¶ Scõa ꝛclo pole est syllogizare necium ex non necys. pbat̃. sicut se hz vez ad nõ vez ita etiã necium ad nõ necium. sed pole ẽ syllogizare vez ex nõ veris g̃ pole ẽ syllogizare necium ex nõ necys. pz ꝛna cũ maiori ex sufficiẽti silitudine. ⁊ minor ꝛclarat̃ sic arguẽdo. oẽ albũ erit aial. antixps erit alb⁹. igr̃ ãti xps erit aial. ita i ꝓposito necium syllogizat̃ aliqñ ex ꝛtigẽtib⁹. vt oẽ currẽs ẽ aial oĩs hõ ẽ currẽs. g̃ oĩs hõ ẽ aial. aliqñ ãt ex ipolib⁹. vt oĩs lapis est aial. oĩs hõ est lapis. g̃ oĩs hõ ẽ aial. Et si pꝗs dicit necium demõstratũ eẽ ex nõ necys: nõ capit hic demõstratũ ꝓprie sz large p eo qõ est syllogizatũ. Exẽpla oĩuz istoꝝ p̃nt fieri ex istis teris a b c sic arguẽdo. oẽ b ẽ a. oẽ c. ẽ b. g̃ oẽ c ẽ. a. ponẽdo a b c. ꝛuerti cũ teris nolatis. ¶ Notãdũ p̃ q̃ a põne añtis ad põnẽ ꝛñtis ẽ bonũ ar. ⁊ nõ eꝯ. qz biñ seqtur. hõ currit. g̃ aial currit. sz non seqtur aial currit. g̃ hõ currit. A destructione aũt añtis ad destructionẽ ꝛñtis fallit ꝛña. sed a destructiõe ꝛñtis ad destructionem añtis est bona ꝛña. qz nõ seqtur nihil qõ est hõ currit. g̃ nullũ aial currit. tm̃ ecõtra bene sequitur nullum aial currit. ergo nihil qõ est hõ currit. cũ ergo p̃misse se habeãt sicut añs. ⁊ ꝛclo sicut ꝛñs. iõ si p̃misse sunt vere ꝛclo est vera ⁊ nõ ecõtra. ⁊ si ꝛclo nõ est vera p̃misse nõ sunt vere. ¶ Secũdo notandũ q̃ ꝗz nulla vera iuicẽ repugnẽt tm̃ aliq̃ falsa iuicẽ repugnãt. p̃mũ pz. qz qbuscũq̃z veris datis ex his põt fieri copulatiua vera. 2⁹ etiãz est manifestũ qz hec repugnãt. oẽ aial ẽ hõ. nullũ aial est homo

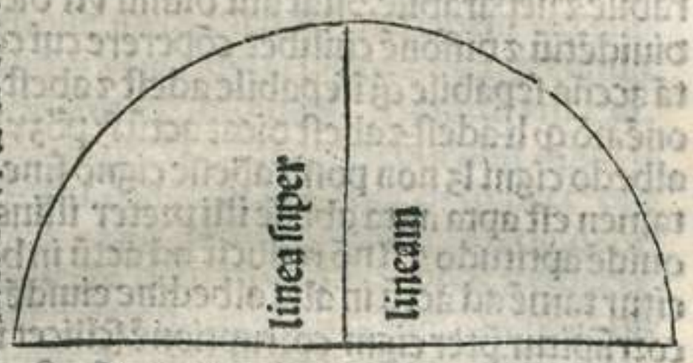

Linea diametralr coicidẽs.

quorum quodlibet est falsum. Ex quibus sequitur q̃ ex veris nõ põt seq falsũ sed bñ ecõtra. qr si a sit añs vex ⁊ b ñs falsum ꝑdictoriũ b est vex. sz oia vera stãt sil. igit ex a nõ seqtur b. pz ñia. qr cuiuslibet bone ñie ꝑdictorium ñtis repugnat añti. si aũt a sit añs falsum ⁊ b ñs vex. ꝑdictoriũ est falsum. mõ duo falsa iuicẽ repugnãt. iõ ꝯtigit ñiaz eẽ bonã ab a ad b.

¶ Cõsilr dr de necio ⁊ ꝯtingẽti. s. q̃ ex necio non seqtur ꝯtingẽs sz bñ ecõuerso. qr si añs est neciuz ⁊ ñs ꝯtingẽs: ꝑdictoriũ ñtis stat cum añte qõ manifestat ñiaz nõ valere. si aũt añs est ꝯtingẽs ⁊ ñs neciuz. ñia est bona. qr ꝑdictoriũ ñtis repugnat añti cum sit ipole.

¶ Cõtra ꝑdicta ar. ⁊ ꝑmo q̃ nõ põt syllogizari neciuz ex ꝯtigẽtib⁹. qr ꝯcl̃o necia ⁊ ꝯcl̃o ꝯtingẽs opponunt̃ sicut ꝑmisse necarie ⁊ ꝑmisse ꝯtingẽtes. sed ex ꝑmissis necarys nõ seqtur ꝯcl̃o ꝯtingẽs. q̃ nec ex ꝑmissis ꝯtingẽtib⁹ seqtur ꝯcl̃o necaria. pz ñia p illã regulã topicã. sic̃ oppositũ in opposito ita ꝓpositũ in ꝓposito.

¶ Scõo ar. q̃ non põt syllogizari vex ex falsis. qr dicit phus ꝑmo poꝓ q̃ semp ꝯcl̃o ẽ filis vni ꝑmissaꝓ. iõ si vtraq̃ ꝑmissaꝓ ẽ falsa ꝯcl̃o erit falsa. dicit etiã ibi q̃ illa forma syllogistica nõ valet in q̃ termini attribuunt̃ oi ⁊ nulli. mõ vbi ꝑmisse sunt false termini attribuunt̃ omni ⁊ nulli. vbi gr̃a. ois lapis est aial. ois hõ est lapis. igit̃ ois hõ est aial. pz q̃ termini h⁹ syllogismi attribuũtur oi illi. idẽ etiã attribuunt̃ nulli. vt nullũ aial est lapis. ois hõ est aial. igit̃ nullus hõ est lapis.

¶ Ad ꝑ⁹ negẽt̃ ñia. ⁊ ad ad regulã topicã rñdet̃ q̃ Arist. loqtur de ꝑuatiue oppositis iuicẽ ꝯpatis ꝓz ples oppõnes. vt sicut bonũ ⁊ malũ sũt opposita ita visus ⁊ cecitas. sz videre est bonũ. igit̃ eẽ cecũ est malũ. Cõstat aũt q̃ necariũ ⁊ ꝯtingẽs nõ sũt ꝑuatiue opposita sz potiꝰ ꝓria vel disperata.

¶ Ad z⁹ dr̃ q̃ phs loqtur de silitudine in q̃litate ⁊ q̃ntitate tm̃ in ꝑma figura ⁊ in syllogizatiõe directa ita q̃ si ꝯcl̃o est affirmatiua vel negatiua altera ꝑmissaꝓ est talis. ⁊ si ꝯcl̃o est vlis vel pticularis vel idiffinita vel singularis altera ꝑmissaꝓ erit ꝯsilis denoiatiõis. de silitudine aũt quo ad vitatẽ aut quo ad falsitatem nõ loqtur phus. Et notãter dr̃ i ꝑma figura. qr i tertia figura q̃libet ꝑmissaꝓ est vlis ⁊ ꝯcl̃o particularis vt pz in darapti ⁊ felapton. Dicit etiã syllogizatiõe directa qr baraliptõ ꝯcludit particulare ex duab⁹ vlib⁹. sz illud est idirecte. Deide cũ dicit phs q̃ illa forma syllogistica nõ tenet in q̃ termini attribunt̃ oi ⁊ nulli itelligit̃ syllogismũ nõ tenere i ꝑma figura syllogizatiõe directa maiori exñte affirmatiua ⁊ minori negatiua. qr nõ sequitur. ois hõ est aial nullus equꝰ est hõ igit̃ nullus equꝰ est aial. i z⁹ aũt figura minor est vlis negatiua. vt in camestres: ⁊ in tertia figura. vt in felapton. in ꝑma aũt figura vt in fapesmo syllogizat̃ ex minori vli negatiua. sz illud est idirecte.

¶ Quoniã igitur si scit demõstrare oz demonstrationem habere: aut non sciet neqz ꝓpter qd neqz ꝓpter quia necesse est illud eẽ. sed aut opinat̃ nesciens: si accipiatur tanq̃z necessarium nõ necessarium: aut neqz opinabit̃: silr siue sciat quia p mediata siue ꝓpter quid ⁊ per imediata.

¶ Ex ꝑdictis Aristo. ꝯcludit q̃ si volumꝰ scire demr̃atiue oz nos hr̃e demr̃ationẽ p mediũ necium. alr aũt nõ scirem⁹ nec ꝓpter qd nec qr nec p cãs imediatas nec p cãs mediatas. sed aut nesciẽs opinabit̃ se scire si accipiat mediũ nõ necariũ tãq̃z necariũ. aut nõ opinabit̃ se scire si nõ accipiat mediũ necariũ nec credit accipe necessariũ. Et subdit q̃ simplr. i. vlr siue sciat qr p mediata. siue ꝓpter qd ⁊ p imediata semp hoc fiet p mediũ necariũ.

¶ Notandũ q̃ demr̃ationũ q̃dã est ꝓpter qd ⁊ q̃dã qr est. Demr̃atio ꝓpter qd ꝓcedit p cãz imediataz. demr̃atio aũt qr est ꝓcedit p cãz mediatã ⁊ p effectũ tã ꝯuertibilẽ q̃z nõ ꝯuertibilẽ ꝓz q̃ videbit̃ ifra. ois igit̃ demr̃atio siue sit qr siue ꝓpter qd siue p cãz imediatã siue p cãz mediatã siue p effectũ ꝯuertibilẽ siue nõ ꝯuertibilẽ semp ꝓcedit p mediũ necariũ ꝯcludẽdo necariũ ex necessarys.

¶ Accidẽtium aũt non per se quõ determinatum est per se quidẽ eẽ nõ ẽ scientia demõstratia. Nõ enim ex necessitate demonstrare ẽ conclusionez. Accidẽs eni ꝯtigit nõ iesse de tali dico accidẽte.

¶ Ista est z⁸ pars hui⁹ q̃rti capl̃i in qua ponit̃ hec z⁴ ꝯclusio. Nulla demõstratio est ex his q̃ sũt p accñs. quã Aristo. ꝓbat tripl̃r ⁊ ꝑmo sic. Ois demr̃atio est ex necarys ⁊ ex his q̃ non ꝯtigũt nõ iesse. sz accña nõ sunt necaria imo ꝯtingũt nõ iesse igit̃. maior pz ex dictis ⁊ minor ẽ nota ex diffõne accñtis quã ponit porphiriꝰ di. accñs est qõ adest ⁊ abest ꝑter subiecti corruptionẽ.

¶ Notãdũ ꝑ q̃ accñtiũ q̃dã sunt cõia q̃dã vero ꝓpria. Accidẽtia cõia sũt illa q̃ nõ circũcernũt determinatum subm̃. vt albedo nigredo caliditas ⁊ frigiditas. Accñtia autẽ ꝓpria sũt illa q̃ circũcernũt determinatũ subm̃ vt risibilitas ⁊ simitas.

¶ Scõo notãdũ q̃ accidẽtiũ cõiuz q̃dã hñt cãz necessariã in subõ vt albedo in cigno ⁊ nigredo i corvo. ⁊ q̃dã solũ cãz ꝯtigentẽ vt albedo ⁊ nigredo in hoie. ꝑma accñtia sunt iseparabilia. qr nõ pñt corrũpi q̃n corrũpat̃ subm̃. alia aũt sunt separabilia qr pñt corrũpi absq̃z corruptiõe subi.

¶ Tertio notãdũ q̃ accidẽtiũ ꝓpriorꝓ q̃dã fluunt a prĩcipys spẽi vt risibilitas in hoie ⁊ hinibilitas in equo. q̃dã aũt a prĩcipys idiuidui vt simitas nasi ⁊ crispitudo capitis. ꝑma ꝯuertunt̃ cum suis subis. qr ois hõ est risibilis ⁊ ecõuerso. alia aũt nõ ꝯuertũtur cũ suis subis qr lz oẽ simũ sit nasus nõ tñ ois nasus est sim⁹. ⁊ lz ois crispitudo sit in capite nõ tñ ecõtra.

¶ Quarto notãdũ q̃ accñtiũ ꝓpriorꝓ q̃dã isunt a nã. vt ea q̃ dicta sunt. ⁊ q̃dã ex actib⁹ ⁊ opatiõib⁹ vt eẽ medicũ vel musicũ. ⁊ corꝓ q̃ sũt a nã q̃dã isunt semp suo subõ vt simitas ⁊ crispitudo. ⁊ quedã solũ aliqñ vt canescere. cõpetit ei nãlr hoi ⁊ solũ i senectute. non g̃ loqtur Aristo. de accñtib⁹ ꝓprys sed de cõib⁹. ⁊ ꝓz Egi. in hac ꝑma rõne Aristo. loqtur tm̃ de accñtib⁹ separabilib⁹.

¶ Sz dubitat̃ ꝑ qr videt̃ q̃ ista diffõ accñtis nõ cõpetat accñtib⁹ iseparabilib⁹ cõib⁹. qr albedo nõ põt abesse cigno ꝑter cigni corruptionẽ nec nigredo corvo ꝑter corui corruptionẽ.

¶ Secũdo dubitat̃ qr videt̃ talia accñtia iseparabilia nõ hr̃e cãz ñcariã in subõ qm̃ cã necaria ẽ illa q̃ posita ponit̃ effectus ⁊ q̃ remota remouet̃ effect⁹. ꝯstat aũt albedinẽ eẽ in lapide vel in ligno remota cã albedinis q̃ est in cigno.

¶ Ad ꝑmũ dr̃ q̃ illa diffõ accñtis cõpetit tã accñti separabili q̃z inseparabili qr porphiriꝰ statĩ posita diffõne illa diuisit accñs in accñs separabile ⁊ iseparabile. ꝯstat aũt diuisũ vlr dici de quolibz suorꝓ diuidẽtiũ ⁊ diffõnẽ cuilibet cõperere cui cõpetit diffinitũ. iõ tã accñs separabile q̃z iseparabile adest ⁊ abest ꝑter subi corruptionẽ. nõ q̃ li adest ⁊ abest dicat actũ sz põz vl aptitudinẽ: ita q̃ albedo cigni lz non possit abesse cigno sine cigni corruptione tamen est apta nata abesse illi preter illius corruptionẽ. quequidẽ aptitudo ⁊ si nõ reducit̃ ad actũ in hac albedine reducitur tamẽ ad actũ in alia albedine eiusdẽ speciei que quidẽ corrũpitur ꝑter cigni corruptionẽ scilicet in lapide vel in ligno.

¶ Ad secundũ dicit̃ q̃ illa causa est necessaria necessitate positiua ⁊ nõ negatiua. ex quo effectus est cõmunior causa. albedo enim ⁊ nigredo ⁊ talia non solũ possunt ab vna causa puenire sed a diuersis.

¶ Et tamen opponat fortassis aliquis cui⁹ cã hic oportet iterrogare de his si nõ necesse ẽ cõclusionem eẽ. Nihil eni differt si aliquis interrogatus cõtingere ⁊ postea dicat cõclusionẽ. Oportet ãt iterrogare nõ tanq̃z necessarium eẽ propter iterrogata: sed quod dicere necesse est illa dicẽti ⁊ vere dicere si vera erũt que sunt.

¶ Unum dubiũ mouet phs ex quo ex accedẽtibus nõ potest inferri cõclusio necessaria ⁊ maxime ex accedentibus separabilibus quare interrogatur de illis.

¶ Respõdet phs q̃ nõ differt apud dialeticuz interdũ ex accñtib⁹ separabilibus infere cõclusionẽ ꝯtingentẽ ⁊ postea necessariã vt omne album est frigidum. sor. est alb⁹. ergo sor. est frigidus. Hic ꝯcludit̃

conclusio contingens ex accidentibus separabilibus. Sed dicēdo omne albū est colorātū. oē aīal est albū. ḡ oē aīal est colorātū. ꝛcludit nēcariū ex accnte separabili. nec oz dialeticū ĩterrogare ꝛclonē nēciaz eē ꝓpter pmissas nēcarias sed sufficit apud ipz q ꝛclusio sit vera si premisse sunt vere. ⁊ conclusio sit necessaria si premisse sunt necessarie. sed illud non sufficit apud demrātorē sz regrit q ꝛclo sit necia ꝓpter pmissas nēcarias. ¶ Notādū fm lynco. q ĩ syllogismo est duplex necessitas. s. illatiōis ⁊ illati. ꝑma p se ꝛsiderat a dialetico sz nō ⁊a. a demrātore aūt vtraqz ꝛsiderat. Egidi⁹ aūt ponit istā distinctionē sub alys terminis di. q duplex est nēcitas. s. ꝛne ⁊ ꝛntis. Exēplū pmi. si bō currit bō mouet. Exemplū scdi. vt si tu es bō est. Et ꝛntr duplex est cā. s. in eēndo ⁊ in iferēdo. hec .n. bō currit est cā illi⁹ aīal currit in iferēdo sz nō in eēndo eo mō quo bō dr eē cā mot⁹ seu cursus. dialetic⁹ ḡ p se ꝛsiderat nēcitatē ꝛne ⁊ nō ꝛntis. ⁊ p se cōsiderat cāz in iferēdo ⁊ nō in eēndo. demrator aūt hec oia p se cōsiderat. s. nēcitatē ꝛntis ⁊ ꝛne. cāz in eēndo ⁊ in iferēdo. ¶ Dicēdū ex his oibus q in rōne argumentatiua vel syllogistica sunt tres nēcitates. s. ꝛne ꝛntis ⁊ anntis. Exēplum pmi. vt si bō currit aīal currit. vel sic. oīs bō currit tu es bō ḡ tu curris. Exēplū scdi si sor. est bō est. aut sic. oē currēs est aīal. oīs bō est currēs ergo oīs bō est aīal. Exēplū terty vt si bō est aīal est. aut sic. oē aīal rōnale est disciplinabile. oīs bō est aīal rōale ergo oīs bō est disciplinabilis. Dialecticus ergo nō cōsiderat nisi necessitatē cōsequētie. demōstrator aūt oēz necessitatē supradictā. s. necessitatē consequētie cōsequētis ⁊ antecedētis.

¶ Quoniā aūt ex necessitate sunt circa vnūqdqz genus q̄cūqz per se sunt ⁊ scdz q vnūquodqz est manifestū est: quoniā de his que p se sunt demōstratiue sciētie ex talibus sunt accidētia quidē eni nō necessaria sunt. Quare nō necessariū est ꝛclusionē scire ꝓpter quid sit.

¶ Scdo ar. ꝑncipalr ad cōclonē sic. oīs demrātio est ex his q̄ sunt p se ⁊ fm q ipz. sz accidētia non ĩsunt p se suis subis neqz fm q ipz ḡ ex his nō est demrātio sumēdo vt dictū est accidēs vt distinguit cōtra ꝓpriū. pz cōsequētia cū maiori ex determinatis ante. minor vero est nota. qr talia nō habēt nēcitatem simpliciter ratione speciei: sed solum habent necessitatē fm qd rōne īdiuidui vt accidētia īseparabilia. vel nullā nēcitatē habēt vt accidētia separabilia. ¶ Notādū fm Egi. q oīa accidētia tā cōia q̄z ꝓpria aliquo mō cōueniūt apud ĩtellectū ⁊ aliquo mō dfnt. cōueniūt qdē ĩ hoc q ĩtellect⁹ oīa subiecta pōt intelligere eē nō ĩtelligēdo sua accidētia. qr oē ꝑus pōt ĩtelligi nō ĩtellecto posteriori. sz nō potest ĩtelligere subz eē ⁊ suū accns ꝛuertibile nō ĩesse aut oppositū ĩesse. sz bn̄ de alys accntib⁹. qr ĩtellect⁹ pōt ĩtelligere corruū ĩtelligēdo ĩ eo nullā eē nigredinē sz tn̄ albedinē ex quo nigredo nō fluit a ꝑncipys ei⁹. nō pōt aūt ĩtelligere boīez eē risibile non ĩesse. aut illi ĩesse rudibile. ⁊ hoc ideo qr accns ꝛuertibile fluit a ꝑncipys speciei. ¶ Mihi autē videtur q ĩtellect⁹ potest intelligere risibile nulli inesse: non tamen potest intelligere risibile alteri ab boīe ĩesse neqz risibile inesse boī. vn̄ oē ꝑus stat eē absqz posteriori apud ĩtellectū. ḡ stat boīez eē apud ĩtellectū absqz eo q risibile sit. ḡ ista stāt sil' apud ĩtellectū. hō est ⁊ nullū risibile est. sz q̄cūqz stāt sil' apud ĩtellectū pōt ipse ĩtellect⁹ sil' ĩtelligere. ergo ĩtellectus pōt simul ĩtelligere boīem eē ⁊ nullū risibile eē. sz hec ꝛuertūtur. nullū risibile est ⁊ nullū risibile ĩest. ergo ĩtellect⁹ pōt simul ĩtelligere boīem esse ⁊ nullū risibile ĩesse. qr si aliqua ꝛuertūtur ⁊ vnū stat cū tertio reliquū stat cū eodē. qr ergo accidētia ꝓpria circūcernūt subiecta sua ⁊ nō accidētia cōmunia. ideo accidētia ꝓpria ĩsunt suis subiectis per se ⁊ fm q ipz. accntia aūt cōia nō ĩsunt suis subiectis per se nec fm q ipm. ⁊ ideo demōstratio est ex accidētibus ꝓprys ⁊ nō cōmunibus.

¶ Neqz si semp sit. nō p se aūt vt sūt p signa syllogismi. Doc. n. p se non p se sciet neqz ꝓpter quid. ꝓpter quid aūt scire est p cāz scire. ꝓpter ipz ergo oportet ⁊ mediū tertio ⁊ primū medio ĩesse.

¶ Tertio arguit ꝑncipalr ad cōclusionē sic. oīs demōstratio facit scire per se per cām ⁊ ꝓpter qd. sed syllogismus ꝓcedēs ex accntib⁹ nō facit scire per se per cāz ⁊ ꝓpter qd. ergo syllogismus ꝓcedēs ex accntibus nō est demōstratio. pz ꝛnia cum maiori ex determinatis ante. vn̄ syllogismi ꝓcedētes a signo nō sunt ꝓprie demōstratiui neqz ꝓprie faciūt scire. vt syllogismi ꝓbātes aliqd corp⁹ esse sperīcū qr facit ymbrā sperīcā. aut omne elemētatū esse corruptibile. qr est antiquabile. minor aūt declarat nā in q̄libet demōstratione ꝑmū ĩest medio per se. ⁊ mediū ĩest tertio p se. ĩtelligēdo p ꝑmū maiorē extremitatē ⁊ p tertiū minorē extremitatē. sed si fiat syllogismus ex accntib⁹ nunq̄z maior extremitas ĩest medio p se ⁊ mediū minori extremitati vt pz īductiue. ¶ Notādū fm phz q scire passionē aliq̄z semp ĩesse alicui subiecto nō est scire simplr ⁊ ꝓpter qd. qr forte illa passio nō ĩest illi subiecto p se sicut nigredo corui vel albedo cigni. hec. n. est necessaria. oīs cignus est albus sed nō p se qr nō pseitate alicui⁹ q̄tuor modorꝝ. ⁊ lz esset ꝓpō p se nō tamē sciret p se ⁊ ꝓpter qd. nā illa omne elementatū est corruptibile est p se. qr ꝑdicatū ĩest p se subiecto pseitate secūdi modi. nō tamē scit p se. s. p cām si tn̄ scit a signo p hoc q omne antiq̄bile est corruptibile qd nō importat cāz sed tn̄ effectū vel signū. vbi aūt sciat p cāz īmediatā tūc scit illa p se ⁊ ꝓpter qd. vt omne cōpositū ex ꝛrys est corruptibile. oē elemētū est cōpositū ex ꝛrys. ergo oē elementū est corruptibile. ¶ Cōtra ꝑdicta arg. q aliq̄ demonstratio sit ex accntibus cōib⁹. Et ꝑmo sic. caliditas frigiditas humiditas ⁊ siccitas sunt accntia cōia ⁊ demrantur de elemētis. ḡ ⁊c. pz ꝛnia cū maiori ex quo nō circūcernūt determinatū subz. minor vero tollit de ĩtētiōe phi tertio de generatiōe di. q ignis est ꝑmo calidus. aq̄ ꝑmo frigida. aer ꝑmo humidus. terra aūt ꝑmo sicca. qd aūt ĩest alicui ꝑmo ĩest illi p se vt pz in hoc primo. ¶ Scdo ar. sic. motus ⁊ qes sunt accntia cōia ⁊ tn̄ demōstrant de celo ⁊ terra vt tollit de ĩtentiōe phi demōstrātis in libro celi. terrā semp qescere ⁊ celū semp moueri. sperīcitas etiā vt habet ibidē demōstrat de celo ⁊ rotūditas de terra ⁊ tn̄ sunt accntia cōia. ¶ Tertio ar. idē de albedine ⁊ nigredine. nā phs 2⁰ hui⁹ ponit q diffinitio cā ⁊ mediū sunt idē. sz albedo ⁊ nigredo hnt cāz nēciaz ac etiā diffinitionē ergo habēt mediū in demrātiōe. ⁊ p ꝛns albedo ⁊ nigredo pnt de aliquo demrari. ¶ Quarto ar. idē de ĩtentiōe ꝛmētatoris 4⁰ phisi. di. q lz ea q̄ sunt p accns sepe nō ĩgrediant demrationem. tn̄ ea q̄ sunt p accns semp ĩgrediūtur demrationē. ⁊ exēplificat dicens q mā ⁊ forma p accns mouent. s. ad motū ꝛpositi. tn̄ qr semp mouent ad motuz cōpositi ideo moueri pōt de illis demrari. Ex qb⁹ pz aliq̄z demrationē eē ex his q̄ sunt p accns ¶ Pro respōsione ad has difficultates est sciēdū q sicut accidētiū ꝓpriorꝝ vt tollit de mēte porphiry qdam est simplr ꝓpriū qd ꝛuertit cū suo subiecto. qdā vero fm qd ꝓpriū qd nō ꝛuertit cū suo subiecto ita etiā accidentiū cōiuz qdā est simplr cōe ⁊ qdā fm qd. accns simplr cōe est illud qd nō hz aliqd spāle subz determinās ipz vt albū ⁊ nigrū. accidēs cōe fm qd est illud qd hz aliqd spāle subz determinās ipz vt q̄z titas ⁊ figura. mā. n. determinat sibi q̄z titatē ⁊ qdlibet aīatuz figurā. dr ergo q accidētia simplr cōia de nullo demrant aliqua demrātione. sz accidētia cōia fm qd bene de aliquo demōstrant qr talia aliquo mō ĩsunt subiectis suis per se non p se qdē pseitate passionis sz subiecti tn̄. neqz hec ꝑdicūt phō. qr ipse loqtur de demonstratione potissima vbi oēs termini ꝛuertunt ⁊ passio est vle ꝑmū subiecti que non reperiunt in demōstrationibus in qbus ꝓbat aliqd accidens cōmune de aliquo subiecto. talis. n. demōstratio nō facit scire simplr sed solū fm qd. ¶ Ad ꝑmū ꝛcedo q̄litates ꝑmas demōstrari de elemētis vt ignē esse calidū. aquā esse frigidā. aerē esse humidū. ⁊ terrā siccā. sz talis demōstratio nō est simplr sz fm qd.

Et cum phus dicit ignē esse pmo calidū ⁊ aquā pmo frigidaz nō itelligit caliditatē iesse igni tanqz suo adequato subiecto sed itelligit ignē pus sibi determinare caliditatē qz siccitatē ⁊ aquā prius frigiditatē qz humiditatē. ⁊ sic de alys propter maiorem conuenientiam siue nature. ¶ Ad secundum ocedo motū demōstrari de celo ⁊ getē de terra. sed hec non sunt accñtia cōmunia simplr sed sunt accidētia cōia fm qd. sicut caliditas frigiditas humiditas ⁊ siccitas. spericitas etiam est accñs cōe fm qd faciēs ppositionē per se cū celo ⁊ rotūditas cū terra sicut motus ⁊ quies cū eisdē. neqz aliqd ocedit otra itentionē phi cū tales demōstrationes nō sint simplr sed fm qd. ¶ Ad tertiū respōdet qz aliud est demonstrare albedinē esse aliud albedinē iesse. sicut.n. cognoscit per suā diffinitionē ita pōt demōstrari p cāz suā necessariā: nō qdē demōstratione potissima sed tm demonstratione terminātē qstionē si est. eo mō quo demōstraret hoiez esse p suā diffinitionē. non tamē demratur albedinē iesse alicui subiecto. qz quocūqz syllogismo dato in quo cōcludit albedo de aliquo subiecto aut maior extremitas non inest medio p se aut medium nō inest per se minori extremitati. si.n. albedo isit p se supficiei cā ppter quā albedo iest supficiei nō iest supficiei p se. ideo in tali discursu minor erit p accñs. ¶ Ad qrtū dr qz nō itēdit omentator aliqz ppōnez p accñs igredi demrationē sz bn illud cui aliq passio iest p accñs semp. vn iste ppōnes. mā est mobilis forma mouetur sunt ppōnes p se ⁊ igrediunt demrationem hoc mō. qlibet pars opositi nālis est mobilis sed mā est pars cōpositi nālis. ergo mā est mobilis. dicimus.n. qz fortuna est cā p accñs ⁊ tn hec ppō est p se fortuna est cā. ita mā vel forma est mobilis p accñs. s. ad motū totiꝰ ⁊ tn hec est p se. mā ē mobilis. ¶ Sed otra iā dcn est qz in omni demratiōe pmū iest medio p se ⁊ mediū 3°. g pmū iest 3° p se. g mobilitas iest materie p se. qd est otra ometatorē dicentē ipsaz eē mobilē p accñs. ¶ Dicēdū qz mā est mobilis p se pseitate scōi modi sz non est mobilis p se pseitate tertij modi tanqz p se exñs. iō qz nō pōt moueri nisi ad motū opositi. ideo est mobilis p accñs put p accñs opponit ei qd est p se tertio modo.

¶ Non ergo ē ex alio genere descēdētem demonstrare vt geometrā in arithmetica. Tria eni sunt i demōstrationibus vnū quidē qd demonstratur conclusio. Hoc aūt ē qd alicui generi inest per se. vnum autē dignitates. Dignitates autem sunt ex quibus est demōstratio. Tertiū autē genꝰ subiectuz ē cuius passiones ⁊ per se accidentia ostendit demonstratio.

¶ Ista est 3ª pars hui capli in qz phs pbat demrationē nō eē ex extraneis postqz pbauit illā non eē ex otīgentibꝰ neqz ex his qz sunt p accñs ponēdo hāc oclonē. nulla demratio est ex extraneis. Circa quaz phus duo facit. qz p ponit aliqs suppōnes. 2° exequtur de intēto ibi. quoz autē. ¶ Prima suppō est ista qz in qlibet demratiōe tria ocurrūt. s. qd demrat in oclone. dignitas ⁊ subz de quo demrant p se accñtia. Et notanter dicit qz demrat in oclone ⁊ nō di. passio. qz nō semp demrat passio de subo sz aliqn diffō mālis subi p diffinitionē formalē. vez est tn qz ipsa dr iesse subo p modū passionis. iō sumendo passionē large ocedit qz in omni demratiōe tria sūt necia. s. dignitas subm ⁊ passio. iuxta modū loquēdi de pcognitionibꝰ in plogo. ¶ Notādū p qz ista suppō ponit ad notificandū vitatē hui ppōnis manifestāde. vz. non otīgit demrantē descēdere de alio genere in aliud genꝰ vt geometriā in arith. quā qdē ppōnē Arist. ocludit ex pus determinatis. nā vt dictū est. oīs demratio est ex his qz sunt p se. ostat aūt vnā sciam alteri iesse p accñs sicut ⁊ artifices. accidit.n. geometre qz fit arithmeticꝰ ⁊ ecōtra. Dictū est etiā qz in omni demratione pmū iest medio ⁊ medium 3° fm qz ipm. sz si fieret syllogis. ex terminis diuersaz sciētiaz vt ex linea numero ⁊ caliditate: ipole eēt mediū ⁊ extrema ouenire fz qz ipm. igit non otīgit demonstrantem descendere de vno genere in aliud genus.

¶ Scdo notandū qz passio demrabilis hz duplex subz. s. primariū ⁊ scdariū. subz pmarium est illud cui passio iest fm qz ipz. subz aūt scdariū est illud cui passio iest nō fm qz ipm. vbi gra. hre tres angulos eqles duobꝰ rectis opetit triāgulo tāqz subo pmario. ⁊ opetit figure vel ysocheli tanqz subo suo scdario eo mō quo dicimꝰ oceptū hoīs significare pmarie hoiem ⁊ ex oñti sortem ⁊ aial tanqz partes eiꝰ. ita ysocheles ⁊ figura sūt partes triāguli. ysocheles qdē est pars subina ⁊ figura est pars eēntialis seu diffinitiua: de subo particulari vel scdario nō loqtur phus sz de subo adeqto ⁊ pmario qd ipse vocat genus. qz sicut idiuidua ⁊ spēs resoluūtur in genꝰ logicū. ita oēs passiones resoluunt in adequatū subz. ¶ Dubitat ppter qd phs nō facit mētionē nisi de subo passione ⁊ dignitatibus ex quo ad demrationē alia eēntialr ocurrunt. s. pmisse ⁊ mediū. nō.n. posset ocludi aliqd ex solis dignitatibꝰ sicut neqz aliqs effectꝰ nālis pōt eē ex solis causis vlibꝰ. sol.n. ⁊ hō generāt hominē inqt phus 2° phi. ¶ Istā difficultatē soluit Egi. p duas rnsiones. qz pma est ista qz pmisse ⁊ mediū reducunt ad dignitates eo mō quo agētia particularia reducunt ad vlia. pmisse.n. ⁊ mediū sunt agētia pticularia ⁊ dignitates sunt agētia vlia. ¶ Scda rnsio eiꝰ est qz in extremis claudit mediuz ⁊ q facit mētionē de extremis dat itelligere mediuz. faciēdo g mētionē de subo ⁊ passione q sunt extrema dedit itelligere mediū qz ex medio ⁊ extremis fiūt oclo ⁊ pmisse. iō p subz ⁊ passionē dedit itelligere oia q formalr igrediunt demrationē. ¶ Prima rnsio nō soluit qz data illa seqret qz Aristo. nō debuit facere mētionē nisi de dignitatibꝰ. qz subz ⁊ passio resoluunt in trāscendēs sicut particulare in vle. sed ipz trāscēdēs icludit necio in dignitatibus ergo. Etiā scda rnsio est dubia qz cū nō itelligat passio qn itelligat subz scdz ipz egidiū. sufficisset facere mētionē de passione ptermittēdo subm. Iō dr qz phs eo mō loqtur hic quo in plogo nō itendēs in omni demratiōe ista tria tn eē sz qz in oī demratiōe sunt tria q sūt pcognita de necitate ante demrationē. s. subm passio ⁊ dignitas. ⁊ hoc dicebat phs vt declararet demrationē nō descēdere de vna scia i aliā sciaz. qz tūc pcognosceret passionē ⁊ subz alteriꝰ scie qd nō est vez. qz geome. nō pcognoscit subiecta ⁊ passiones arithmetice nec econtra.

¶ Ex qbꝰ qdez igit dmōstratio sit otīgit eadē eē.

¶ Scda suppō est ista qz lz eadē pncipia sint cōia diuersis sciētys nō tn idē subz. pmū pz de illis. oē totū est maiꝰ sua parte. ⁊ si ab eqlibꝰ eqlia demas q remanēt sunt eqlia q sūt pncipia geome. ⁊ arith. Scdm pz silr qz scie distīguunt ex distictione subozz vt ondit Aristo. in hoc p ⁊c. ¶ Notādū qz lz illa pncipia sint cōia illis sciētys eis tn non vtunt absolute geome. ⁊ arith. sz octe. vt oīs linea est maior sua parte. ⁊ si ab eqlibꝰ lineis eqles lineas demas linee q remanēt sūt eqles. hec sunt ppria geome. pncipia. hec aūt sunt ppria arihme. vt si ab eqlibꝰ numeris eqles numeros demas numeri remanētes sūt eqles. ⁊ oīs numerꝰ ē maior sua pte. itelligit g phs p hāc suppositionē ondere ouenientiā ⁊ drias sciaz.

¶ Quorum autē genus alterz est: sicut arithmetice ⁊ geometrice: non est arithmeticā demonstrationez conuenire i magnitudinibus accidētia nisi magnitudines numeri sint. Hoc autē quēadmodum contigit i quibusdā posteriꝰ dicet: sed arithmetica demonstratio sēper habz genꝰ circa qd sit demonstratio ⁊ alie similit. Quare autē simplr necesse ē idem eē genus aut sic si debet demōstratio descēdere. alit autē ipossibile eē manifestū ē.

¶ Istis suppōnibꝰ pmissis ar. Aristo. ad oclonē fic. nō otingit demrantē descēdere de vno genere in aliud genꝰ. g nulla demratio est ex exneis. pz ona. qz si aliq demratio eēt ex extraneis maxime videret ex eo qz eēt terminoz diuersaz sciaz

ex descensu eiusdem artificis ad diuersas scientias. antecedēs aūt pbat phs triplīr. primo ex parte subi. naz si ontigeret demōstrātē descēdere de vno genere in aliud gen⁹ simplīr ontigeret arith. descendere in geome. onis est falsū nisi poneret q magnitudines eēnt numeri. i. nisi magnitudines ontinerent sub numeris sicut iferi⁹ in suo superiori. sz hoc est falsū. qz ontinuū z discretū sunt genera subalterna pdicamēti qtitatis non se hntia fm sub z. s. Qualīr aūt subm vni⁹ scie ontineat sub subo alteri⁹ posteri⁹ fiet manifestū cū tractabit de subalternatione scia. nunc aūt sufficit scire q arith. demratio semp hz genus ppriuz circa qd fit illa demratio. silīr z alie demrationes hnt ppria genera circa q fiūt ille demrationes. ¶ Notandū primo q subox que vocat Aristo. genera subycibilia qdā sunt simplīr altera. s. ea quox vnū est iferi⁹ ad reliquū in linea pdicamētali vt ontinuū z discretū. hō est asin⁹. qdā sūt simplīr idē vt illa quox vnū est p se iferi⁹ ad reliquū vt homo est aial seu triāgulus z eglater⁹. qdā aūt sunt idē fm qd. s. qn vnū est iferius p accns ad reliquū vt aial z aial albū. linea z linea visualis. vult g phs q si subiecta scia sint simplīr altera z diuersa q nō ontigit descēdere de vna in reliquā vt geome. z arithme. Si aūt sunt simplīr idē aut fm qd tūc bn ontigit descēdere de vna in aliā. ontigit enim descēdere a scia triāguli ad sciam eglateri z a scia geome. ad sciaz perspectiue eo q subiecta i la sciax sunt idē simplīr aut quodāmō. subz. n. geome. est linea. z pspectiue est linea visualis. ¶ Scdo notādū q nullū iferius dr descēdere in suū superi⁹ sed ascēdere p qto recipit ab eo aliqz drias eēntialē vel accntalē. superi⁹ aūt descendit in suū iferi⁹ p drias eēntialē vel accntalē. descēdit. n. gen⁹ in spēm p driam eēntialē. z spēs in idiuiduū p driam accidētalē. iō scia subalternās cū se habeat per modū generis descēdit in sciaz subalternatā q se hz p modū spēi dando sibi pncipia sicut genus dat spēb⁹ drias. scie aūt subalternate ascendūt ad subalternātes recipiēdo hui⁹ pncipia. z qz geome. z arith. nō se iuicē subalternāt. ideo nulla illax ad aliā ascēdit vel descendit. geome. aūt bene descēdit in pspectiuā. vel arith. in musicam. ¶ Dubitat circa hoc qd dicit phs. s. magnitudines nō eē numeros qz numer⁹ causat ex diuisione ontinui p phz tertio phi. sed ontinuū non diuidit nisi in magnitudines. vt habet sexto phi. igit magnitudines sunt numeri. ¶ Rndet q duplex est numer⁹. s. mālis z formalis. numer⁹ mālīr sumpt⁹ est res numerata. z sic magnitudines sunt numeri. numerus vero formalīr accept⁹ est qtitas discreta pueniēs ex multis vnitatibus. z sic magnitudines nō sunt numeri. vn sicut ontinuū non est vnitas cū ipz sit diuisibile z vnitas idiuisibilis p Arist. 3° phisi. ita magnitudines nō sunt numeri cū qlibet magnitudo sit diuisibilis in ifinitū. numer⁹ aūt ecōtra est augmētabilis in ifinitū z nō diuisibilis in ifinitū vt habet ibidē. s. 3° phisi. z sic vnitas q est pncipiū numeri ē subiue i ontinuo. ita numeri q sunt qtitates discrete sunt subiecti in magnitudinibus.

¶ Ex eodē igitur genere necesse est vltima z media esse. Si nāqz nō sunt per se accidētia erūt: ppter hoc ergo nō est geometre monstrare q contrariox sit eadē disciplina: sz neqz duo cubi vnus cubus sint: neqz scie alterius qd alterius sit. Sz aut quecūqz sic se habēt ad iuicē z q sit altex sub altero vt perspectiua ad geometricā z osonantia ad arithmeticam.

¶ Scdo ar. ad idē p rōnē sūptā ex pte medy sic. in oi demratione necē est mediū z extrema eē eiusdē generis. sz passiones z subiecta diuersax scia sunt diuersox genex. g illis nō pōt adaptari aliqd mediū. z p onis nō est polē demrantem descēdere de vno genere in aliud gen⁹ simplīr. pma ps aītis ē nota qz illa debēt de se iuicē verificari fz q ipz. minor ēt ē mani⁹ qz passiōes z subiecta diuersax scia sūt dispata sic ipsa pma gnia circa qd fant scie ille. vn qz linea est p⁹ genus subycibile geome. z numer⁹ arithmetice: oia alia subiecta z passiōes harū scientiax sunt disperata sicut linea z numerus. Ex illa rōe ifert Aris. q ad geometricū nō ptinet demrare q oppositox eadē est disciplina qz oppō z disciplina nō sunt p se passiones linee nec duo cubi faciūt vnū cubū qz cub⁹ non est p se passio linee sz numeri. sz ad logicū z metha. ptinet pbare q oppositox eadē ē disciplina. z ad arith. q duo cubi faciūt vnū cubū. Ex pricipys tn geome. pōt pbari aliq passio pspectiue z ex pncipys arith. aliq passio musice. qz subm pspectiue ontinet sub subo geome. s. linea visualis sub linea. z subm musi. sub subo arith. vz. numer⁹ sonor⁹ sub numero. ¶ Notādū p q osideratio pdicamētox est tn de iure logici z metha. sz nō eodem mō qz logic⁹ osiderat pdicamēta vt hnt eē intentiōale. metha. vero vt hnt eē reale. pdicamētū. n. est coordinatio pluriū rex aut oceptuū fz sub z supra. quē ordinē nullus osiderat nisi alter illox duox. qz g dant opposita intentiōalia sicut realia z i quocūqz pdicamento ponit vnū oppositox ponit z reliquū. iō tā logic⁹ qz metha. hz osiderare quō z qlīr opposita ponunt i pdicamēto z onīr pbare q oppositox eadē est disciplina sic oppositox idē est pdicatū. ¶ Itē opposita hnt fieri circa idē subm. s. hō z nō hō circa ens. albedo z nigredo circa supficie. visio z cecitas circa oculum. eqlitas z ieqlitas circa qtitatē. silitudo z dissilitudo circa qlitatē. sz subiecta sūt illa de qbus demrant passiones vt patuit. g si de aliquo subo est demrabilis aliq passio q hz passionē oppositā de illo etiā ē demrabilis alia. z p onis oppositox eadē est disciplina sic oppositox idez est subm. ¶ Scdo notādū q numer⁹ qdrat⁹ differt a numero cubo. qz numer⁹ qdrat⁹ resultat ex ductu alicui⁹ numeri i seipz semel. vt qtuor z nouē. qz bis duo faciūt qtuor z ter tria faciūt nouē. numer⁹ aūt cub⁹ resultat ex ductu alicui⁹ numeri i seipz bis vt octo z. z7. nā bis duo bis faciūt octo. z ter tria ter faciūt. z7. sic g duo qdrati faciūt vnū qdratū. qz nouez z i6. q sūt numeri qdrati faciūt. z5. q etiā ē numer⁹ qdratus eo q qnqes qnqz faciūt. z5. ita duo cubi faciūt vnū cubū. qd declarat p in cubis osilis denoiatiōis. nā octo z octo q sunt numeri cubi faciūt vnū cubū p reductiōez eox eo q octies octo faciūt. 64. q sūt numer⁹ cub⁹. cui⁹ radix iuenit p opōnē radicū primox cubox q sunt duo z duo ex qb⁹ fit qtuor eo q qter qtuor qter faciūt. 64. osile declarat i cubis dissiliuz denoiationū. nā octo z. z7. sūt numeri cubi ex qb⁹ fit vn⁹ numerus cub⁹. s. zi6. p reductionē vni⁹ i reliquū eo q octies. z7. faciūt zi6. quox radix iuenit p reductionē radicū primox cubox iuicē q sūt duo z tria. mō bis tria faciūt sex q sunt radix numeri zi6. qz sexies sex sexies faciunt. z06. ¶ Sz dubitat quō mediū z extrema in oi demratione sūt eiusdē gnis cū linea sit de pdicamēto qtitatis z rectū vl curuū de pdicamēto qlitatis. silīr hō est de pdicamento sube z risibile vel disciplinabile de gne qlitatis aut relationis q tn sūt passiones demrabiles de hoie. ¶ Dicēdū q duplex ē gen⁹. s. pdicamētale z attributionis. vn nō oz i oi demratione mediū z extrema eē eiusdē gnis pdicamētalis sz bn eiusdē gnis attributiōis qz oia illa sunt p attributionē ad istud. oēs. n. demrationes arithmetice fiūt p attributionē ad numex. z oēs geome. p attributionem ad lineā. numer⁹ g z linea dicunt subiecta seu gnā attributiōis z de tali genere z subo logtur Aristo. ifra di. vna scia est vnius generis subiecti partes z passiones osiderās.

¶ Neqz aūt si aliquid iest lineis nō secundū quod linee sunt z nō inqztū ex pricipijs ppriis sunt: vt si pulcherrima linea sit recta: aut si ocrario se habeat circulari. Nō. n. est scdz qd ppriū gen⁹ ipox est: sed inqztū coe qddā est.

¶ Tertio arguit ad idē p rōnē sumptā ex parte passionis. qm in oi demratione passio iest subiecto fm q ipm. sed passiones diuersax scia nō possunt inesse subiecto fm q ipm. ergo nō licet demōstrantem descēdere de vno genere in aliud genus simplīr. maior pz ex dictis z minor declarat. naz pulcbritudo z ꝓrietas nō isunt linee fm q linea sed rōne alterius cōiorīs. ideo ad geometriam non ptinet pbare q linea recta est pul-

cherrima linea⁊ aut q̃ linea recta ꝯtrariatur circulari sed q̃ linea est recta vel curua. ¶ Notãdũ q̃ metha. pbat pulchritudinẽ vel nobilitatẽ de linea recta isto mõ. oĩs linea mẽsurãs ens nobilissimũ aut pulcherrimũ est nobilissima aut pulcherrima linea⁊. sed linea recta est hꝰ qꝛ mẽsurat mũdũ qui est ens pulcherrimũ ⁊ nobilissimũ ergo. hec aũt linea recta cõtrariatur linee curue. pbat̃ tam a metha. q̃ a pho nãli. a meta. qdẽ hoc mõ. oĩs linea cuius mediũ nõ discrepat ab extremis ꝯriat̃ linee cuius mediũ discrepat ab extremis sed linee recte mediũ nõ discrepat ab extremis ⁊ linee curue mediũ discrepat ab extremis. ergo linea recta ꝯriat̃ linee curue. nãlis vero sic arguit. oẽs linee ꝯriant̃ sup qbus fiũt motus ꝯry. sz sup linea recta ⁊ curua fiũt motus ꝯry. ergo linea recta ꝯriat̃ linee curue. iste demõstrationes nõ sunt cõsimiles. nã demr̃atio facta a metha. est ꝓpter qd ⁊ a ꝓori. demõstratio aũt phi nãlis est. qꝛ a posteriori cũ ꝓius sit linea q̃z motus. ideo demr̃atio metha. est melioꝛ demõstratione nãli.

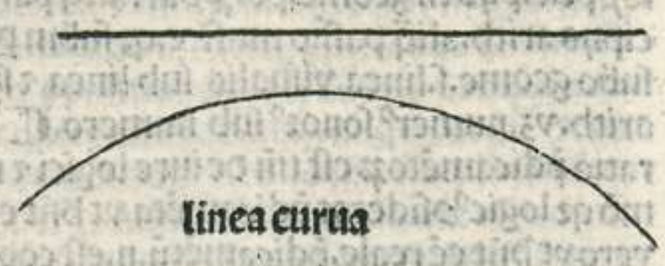

¶ Dubitat̃ circa lr̃am. dcm̃ est. n. q̃ pulchritudo ⁊ ꝯrietas ꝯpetũt linee rõe alicuius cõioris. ergo ꝯpetũt sibi p se. pz ꝯña. qꝛ qcqd ꝯpetit p se superiori ꝯpetit p se iferiori. ¶ Rndet̃ negãdo ꝯñam. qꝛ illud cõius nõ est p se superius ad lineã. imo forte nõ est in ꝑdicamẽto sicut etiã nõ est n oiatũ. coloratũ. n. cõius est q̃z aĩal. ⁊ albũ cõius est q̃z hõ. ⁊ tm̃ coloratũ nõ est superius ad aĩal nec albũ ad hoiez. ¶ Ex ꝑdictis seqtur ꝓmo q̃ metha. põt descẽdere ĩ oẽs alias scias. qꝛ subm eiꝰ est ens cui subyciunt̃ oĩa alia suba aliaꝝ sciaꝝ. dicit. n. phus in ꝓhemio metha. q̃ metha. regulat ⁊ dirigit oẽs scias. ⁊ ꝓmo phi. pbat ꝓncipia nãlia ꝯtra parmenidẽ ⁊ mellissum ex ꝓricipys metha. Alacẽ. aũt scõo sue perspectiue pbat omne totũ eẽ maiꝰ sua parte p ꝓricipia metha. s. p ꝯtinere aliqd ⁊ aliqd vltra. ꝯstat aũt illud eẽ ꝓncipiũ geome. ⁊ arith. zꝰ sequit̃ q̃ geome. põt aliquo mõ descendere in cyrurgiã. saltẽ quo ad illã partẽ que pbat q̃ vulnera circularia tardiꝰ sanãtur. circulus. n. ⁊ circulare sunt suba particularia geome. sub qbus ꝯtinet̃ vulnus circulare sicut iferius per accidẽs in suo superiori. 3ꝰ seqtur phiaz descẽdere in medicinã qꝛ subz phie est coꝛpus nãle seu coꝛpus moꝛ. subz aũt medicine est coꝛpus sanabile qõ est iferius ad coꝛpꝰ nõ qdẽ per se sed p accñs. ⁊ lz phi. nãlis ꝯsideret coꝛpꝰ vt est mobile ad sanitatẽ. nõ tm̃ medicina est pars phie nãlis. qꝛ phus nãlis ꝯsiderat coꝛpꝰ vt est mobile ad sanitatẽ p nãz. medicꝰ aũt idẽ ꝯsiderat vt est mobile ad sanitatẽ p artẽ. Quarto seqtur q̃ logica nõ descẽdit ĩ alias scias. qꝛ subm logice est syllogismus vel ens rõnis. ꝯstat aũt suba aliaꝝ sciaꝝ nõ ꝯtineri sub syllogismo neqz sub ente rõnis tanq̃z iferiꝰ in suo superiori. ⁊ si allegat̃ phus in topicis dicẽs q̃ dialetica hz viã ad oẽs alias scias: ꝯcedat̃ illud. non tm̃ ꝯcedat̃ q̃ ꝓbet ꝓncipia aliaꝝ sciaꝝ. ipsa. n. hz viã ad oĩa ꝓricipia aliaꝝ sciaꝝ spãliũ: tradẽdo regulas ⁊ modos qbꝰ illa pbari pñt. sola igit̃ metha. pbat ꝓricipia aliaꝝ sciaꝝ. recipit tm̃ a logica artẽ ⁊ modũ pbandi illa. ¶ Contra ꝑdicta arguit̃ pbãdo vnã sciaz non subalternantẽ descẽdere in aliã. ⁊ ꝓmo rõne subi. qꝛ phia nãlis ⁊ geome. nullã hnt̃ subalternationẽ. ⁊ tm̃ vna eaꝝ descẽdit in aliã. ex quo hnt̃ idẽ subm. s. lineã. dr. enim phs scõo phi. q̃ geome. ⁊ phia nãlis ꝯsiderãt de supficie linea ⁊ coꝛpoꝛe. ¶ Scõo ar. ad idẽ ex parte medy. qꝛ geome. nãlis phs ⁊ astrologus vtunt̃ eodẽ medio ad pbãdũ spericitatẽ de coꝛpoꝛe. vz. p hr̃e vnũ cẽtrũ a quo ad circũferẽtiã oẽs linee ducte sunt eq̃les. igit̃ rõne medy quelibet istaꝝ sciaꝝ in alterã põt descẽdere. ¶ Tertio ar. idẽ ex parte passionis. qꝛ tã phs q̃z astrologꝰ ꝯsiderat eclipsim. qlibz. n. illoꝝ demr̃at lunã eclipsari. ⁊ qlibet eoꝝ cõsiderat spericitatẽ per Aristo. zꝰ phi. demr̃ando rotũditatẽ de terra ⁊ spericitatẽ de celo. ¶ Quarto ar. q̃ arithmetica descẽdit ĩ geome. qꝛ arithmetica ideo dicitur descendere in musicam qꝛ musica vtitur aliquo ꝓricipio iã demr̃ato in arithmetica. sz geome. vtit̃ aliquo ꝓricipio demr̃ato in arithmetica. q̃ ⁊c. maioꝛ pz ⁊ minoꝛ declarat̃. nã geome. ad pbãdũ incõmẽsurabilitatẽ diametri ad costã arguit sic. q̃dratũ diametri est duplũ ad q̃dratũ coste. sz nullus numerꝰ q̃drat̃ est duplus ad aliũ numeꝝ q̃dratũ. q̃ diameter est icõmẽsurabilis coste. pz ꝯña. qꝛ rõ mẽsure ꝓmo iuenit̃ in numeris ꝓm phz. io. metha. ⁊c. ¶ Ad ꝓmũ dr̃ q̃ lz phi. ⁊ geome. habeãt idẽ subz partiale mãle. nõ tm̃ forma le. qꝛ geome. ꝯsiderat lineã absolute. ⁊ phi. vt est terminꝰ coꝛporis nãlis. ¶ Sz ex isto posset pbari ĩtentũ. qꝛ geome. descẽdit in cyrurgiã ꝓpter illud subz vulnꝰ circulare: qõ ꝯtinetur subiue in circulo. sz linea nãlis etiã ꝯtinet̃ in linea. sicut iferiꝰ in suo superiori. q̃ geome. põt descẽdere in phiaz nãlẽ quo ad illã partẽ q̃ tractat de linea. ¶ Rndet̃ vno mõ q̃ ĩtẽtio phs est vnã sciaz in aliã descẽdere hñtez subz iferiꝰ p accñs ꝯsiderantẽ q̃libet partẽ illiꝰ p respcm̃ ad aliaz. vbi gr̃a. geome. descẽdit in pspectiuã. qꝛ subz pspectiue est linea visualis ꝯsiderãtis lineã. vt est visualis. ⁊ visuale vt est in linea vel p lineã. sicut etiã geome. descẽdit in cyrurgiam qꝛ cyrurgia ꝯsiderat vulnꝰ p respcm̃ ad circulũ ⁊ circulũ p respcm̃ ad vulnus. phi. aũt ꝯsiderat lineã p respcm̃ ad mãz sz nõ ꝯsiderat semp mãz p respcm̃ ad lineã. iõ geome. nõ descẽdit ĩ phiaz nãlẽ. ¶ Alr tm̃ rndet̃ q̃ sicut phia nãlis subalternat̃ pspectiue ꝓz illã partẽ in q̃ determinat̃ de hyride vt videbit̃ ĩfra. ita nõ icõuenit phiaz nãlẽ subalternari geome. ꝓz partẽ in q̃ determinat̃ de linea vel supficie nãli. ⁊ sic̃ phia descẽdit ĩ geome. rõe quoꝛũdã ꝓricipioꝝ geome. pbatoꝝ ĩ phia. ita etiã nõ est icõueniẽs geome. descẽdere in phiam rõe quoꝛũdã alioꝝ ꝓricipioꝝ demõstratoꝝ ĩ geome. ¶ Ad zꝰ rndet̃ negãdo q̃ illi artifices vtant̃ eodẽ medio. geome. n. pbat coꝛpꝰ eẽ spericũ p hr̃e cẽtrũ a quo ad circũferẽtiã oẽs linee ducte sũt eq̃les. phi. aũt p nãz illiꝰ coꝛporis vt terrã eẽ rotũdã. qꝛ oẽs eiꝰ ꝑtes tẽdũt ad cẽtꝝ mũdi. ⁊ celũ eẽ spericũ qꝛ hz in se ꝓricipiũ motꝰ velocissimi ⁊ vniforꝛmis. astrologꝰ aũt pbat terrã eẽ rotũdaz qꝛ eq̃lr distat a celo. ⁊ celũ eẽ spericũ qꝛ eq̃liter distat a cẽtro mundi. ¶ Ad 3ꝰ dr̃ q̃ nõ ẽ iconueniẽs eãdẽ passionẽ ꝯsiderari a diuersis artificibꝰ licet diuersimode. dixit. n. ã. phs q̃ ꝯmutata ꝓportio demr̃at̃ de numeris ⁊ lineis. ꝯstat ãt q̃ nõ eodẽ mõ nec p respcm̃ ad idẽ subz. ita phs ꝯsiderat eclipsiz vt ẽ passio coꝛporis naturalis. ⁊ astrologus vt est passio coꝛporis metha. neqz demonstrant illam passionem de luna per idem medium. nã phs demr̃at lunã eclipsari p ĩterpõnẽ terre. ⁊ astrologus p solẽ eẽ in capite vel ĩ cauda draconis. ¶ Itẽ nõ est icõueniẽs q̃ phia nãlis ⁊ geome. descẽdãt ĩ astrologiã. qꝛ sbalternat̃ his sic̃ pspectiua ⁊ musica. cũ iste tres dicant̃ medie ĩter mathematicas ⁊ nãles ⁊ magis nãles q̃z mathe. ex doctrina Aristo. zꝰ phi. ¶ Ad 4ᵐ dr̃ q̃ sic̃ ꝯmutata ꝓportio demr̃at̃ ĩ arithmetica ⁊ geometria. ita ista ꝓpõ. nullus numerꝰ q̃dratus ẽ duplus ad aliũ numeꝝ q̃dratũ demr̃at̃ tã in arith. q̃z in geome. neqz demr̃atio vniꝰ depẽdet ex demr̃atiõe alteriꝰ. nã geome. sumit q̃druplũ ꝓpe. vt repit̃ ĩ ꝯtinuis. arith. aũt trãsũptiue vt repit̃ ĩ discretis. ⁊ geome. sumit numeꝝ mãlr p rebꝰ numeratis vel numerabilibꝰ. arithmeticꝰ aũt sumit numeꝝ formalr. vt est q̃dã formalis mltitudo ꝓueniẽs ex vnitatibꝰ aggregatis. vñ purꝰ geome. sine arith. sciret demr̃are diametrũ eẽ icõmensurabilẽ coste. ⁊ q̃ q̃dratũ diame. est duplũ ad quadratũ coste. ⁊ q̃ nullus numerꝰ quadratus est duplus ad alium numeꝝ quadratum.

¶ Manifestũ autẽ ẽ ⁊ si sint ꝓpositiões vniuersales ex quibus ẽ syllogismꝰ qõ necesse ẽ ⁊ cõclusionem esse ꝓpetuam hui⁹ demõstratiõis ⁊ simplr vt est dicere demonstrationis.

¶ Ista est q̃rta pars hui⁹ capli in q̃ Aristo. pbat demr̃ationẽ nõ eẽ ex coꝛruptibilibꝰ postq̃z pbauit illã nõ eẽ ex polibꝰ alr se hr̃e nec ex his q̃ sũt p accñs nec ex exneis: ponẽdo hãc ꝯclonẽ. nulla demr̃atio ẽ ex coꝛruptibilibꝰ. quã phs pbat triplr. ñ

ex pte eiꝰ qd̃ est ꝓz ꝙ ipz. 2° ex pte eiꝰ qd̃ ē p se. ibi nō ergo est demonstratio. 3° ex parte eius quod est de omni ibi qd̃. n. vlr.
¶ Primo. n. sic arg. cuiuslibet demr̃atiōis ꝛcl'o est ppetua. g̃ nulla demr̃atio est ex corruptibilib⁹. pz ꝛña. qr sic nō demr̃at nēciuz ex ꝛtingēti. ita nec ppetuū ex corruptibili. añs aūt ar. sic. oīs demr̃atiōis ppōnes. i. pmisse sūt vl'es. g̃ cuiuslibet demr̃atiōis ꝛcl'o ē ppetua. añs pz ex determinatis. ⁊ ꝛña declarat. qr si cuiuslibet demr̃atiōis pmisse sunt vl'es. g̃ cuiuslibet demr̃atiōis pmisse ꝓm ꝙ ipm. ⁊ p ꝛñs cuiuslibet demr̃atiōis maior extremitas est passio vl'is subi. ⁊ minor extremitas est subz vl'e passionis. sz ex subo vl'i ⁊ passione vl'i fit ꝛcl'o ppetua sic ⁊ ipa ppetua sūt. g̃ cuiuslibet demr̃atiōis ꝛcl'o est ppetua.
¶ Notādū ꝙ ista ꝛcl'o vr̃ coicidere cū p̄ª. qr si nulla demr̃atio est ex polib⁹ al'r se hr̃e. nulla demr̃atio ē ex corruptibilib⁹. ꝓpterea vr̃ hac ꝛcl'onē supfluā ēē.
¶ Rñdet Egi. p duas distictiōes. q̃z pma est ista ꝙ duplex ē subz. s. vl'e cui iest passio ꝛuertibilis vt triāgulus respcū hꝰ passionis q̃ est hr̃e tres angulos eq̃les ⁊ pticl'are cui iest passio nō ꝛuertibilis vt ysoceles respcū eiusdē passionis.
¶ 2ª distictio ꝙ q̃drupl'r est passio. s. ꝓpria vt hr̃e tres eq̃les respcū triāguli. ⁊ exnea. vt duos cubos facere vnū cubū respcū linee. ⁊ p accñs sepabilis. vt albedo vel nigredo respcū hoīs. ⁊ p accñs īsepabilis. vt albedo vel nigredo corui vel cigni.
¶ Quadrupl'r g̃ cōtigit errare in demr̃atiōe p̄ pbādo de aliquo subo aliq̃z passionē sepabilē. ⁊ hic error tollit̃ ī pma ꝛcl'one. vbi pbat̃ demr̃ationē nō ēē ex polib⁹ al'r se hr̃e. Scdo ꝛtigit errare ī demr̃atiōe pbādo passionē īsepabilē. q̃ ē accñs simpl'r de aliq̃ subo. ⁊ ħ̄ error tollit̃ in 2ª ꝛcl'one pbādo demr̃ationē nō ēē ex his q̃ sūt p accñs ⁊c. 3° ꝛtigit errare pbādo passionē exneā de aliquo subo. ⁊ hunc errorē tollit pħs in 3ª ꝛcl'one determinādo demr̃ationē non descēdere de gñe ī genꝰ. 4° ꝛtigit errare pbādo passionez ꝓpriā subi vl'is ⁊ īcorruptibilis de subo pticulari ⁊ corruptibili. ⁊ hūc errorē tollit. p. in hac q̃rta ꝛcl'one. q̃re cū hec q̃rta cō ꝛcl'o respiciat pticulare subz. ⁊ pma ꝛcl'o passionē sepabilē non coicidit ista ꝛcl'o cū illa.
¶ Al'r ēt rñdet ⁊ magis determinate ꝙ Ari. pus hūit respcñ ad pmissas. nūc aūt ad ꝛcl'onē. ⁊ iō nō dz sic formari hec q̃rta ꝛcl'o. nulla demr̃atio est ex corruptibilib⁹. sz sic. nulla demr̃atio est corruptibiliū. qr ꝓz hac formā vident̃ ꝓcedere rōes.
¶ Dicēdū tñ iuxt̃ doctrinā Ari. 2° phi. ꝙ pmisse hūt duplicē hītudinē ad ꝛcl'onē. s. hītudinē cause efficiētis rōe medy. ⁊ hītudinē cause mālis rōe extremitatū. ita ꝙ ꝛcl'o ē ex pmissis: vt li ex dic̃ hītudinē cause efficientis ⁊ mālis. mediū. n. nō īgredit̃ ꝛcl'onē sz extremitates tāq̃z ptes. cū g̃ dic̃ phi. in pma ꝛcl'one demr̃ationē nō ēē ex polib⁹ al'r se hr̃e sumit istā ppōnē ex vt notat hītudinē cause efficiētis. nūc aūt dicēs nullā demr̃ationē ēē ex corruptibilib⁹ ītelligit illā ppōnez ex notare hītudinē cause mālis. ⁊ ꝙ ħ̄ sit verū pz. qr pbat ppetuitatē ꝛcl'onis ex vl'itate pmissaꝝ. q̃ vl'itas sumit̃ penes extremitates subi ⁊ passionis. ex qbus māl'r fit ꝛcl'o. ideo nō cōcidit hec quarta cōclusio cū pma.

¶ Nō ergo ē demōstratio corruptibiliū. Nec scia simpl'r: sed sic est sicut secundum accidens.

¶ Scdo ar. ad idē ex pte eiꝰ qd̃ est p se. nā oīs demr̃atio est ex his q̃ sciunt̃ p se. sz corruptibilia nō sciunt̃ p se. g̃ nulla demr̃atio est ex corruptibilib⁹. maior pz cū in oī demr̃atiōe tā pmisse q̃z ꝛcl'o sūt p se ⁊ sciunt̃ formal'r aut vtual'r vt patuit. g̃ oia talia sciunt̃ p se. minor aūt declarat̃. nā corruptibilia sciūtur p accñs cū ipsa sint singularia qbꝰ accidit ꝙ sciant̃ ex quo de illis īterdū hr̃ scia ⁊ aliqñ nō hr̃ scia.
¶ Notādū ħ̄z Egi. ꝙ ītellectꝰ p se ⁊ recto aspectu ītelligit vl'ia. p accñs aūt ⁊ indirecte ītelligit singularia. cū g̃ sit scia de illis q̃ p se mouēt ītellectū ⁊ nō de alys. iō de vl'ibꝰ ē scia p se ⁊ de singularibꝰ tm̄ per accñs.
¶ Ista snia est mihi dubia. p̄ qr ītellectꝰ ītelligit singulare p se ⁊ directe sic vl'e. dicit. n. pħs 3° de aīa ꝙ nēce est ītelligentē fātasmata speculari. ⁊ ꝙ sicut se hz color ad visū ita fātasma ad ītellectū. sz visus cognoscit p se ⁊ directe colorē. g̃ ītellectꝰ ītelligit p se ⁊ directe fātasma. ꝛstat aūt fātasma esse singulare. si ergo necesse est intelligentē fantasmata speculari nēcio in p̄ instāti cognitiōis ītellectꝰ ipe ītelligit singularia cū speculari sit ītelligere.
¶ Scdo qr si nihil scit̃ p se nisi ipz p se moueat ītellectū. sequtur ꝙ de pūctis ⁊ lineis: de deo ⁊ intelligētys nō hr̃ scia p se sz tm̄ p accñs. qr nō mouēt ītellectū p se. īmo nō cognoscunt̃ nisi p discursū.
¶ Propterea ē dicēdū ꝙ singularia ⁊ corruptibilia duplr̃ ꝛsiderant̃. s. ħ̄z formaz ⁊ scdz mām. ħ̄z formā ipsa scibilia sūt p se. sz nō p̄. nā scibilitas ꝛpetit vl'i ⁊ passioni p se p̄. ⁊ hec reperiunt̃ in singularibus. iō singl'aria sūt p se scibilia. qcqd. n. ꝛpetit p se supiori cōpetit p se īferiori. ⁊ oīs passio p se cōpetēs spēi p se ꝛpetit indiuiduo. Scdz aūt mām singularia nō sunt p se scibilia. qr rō īdiuidui ⁊ singularis accidit ipsi spēi seu vl'i subiecto de quo p̄mo ⁊ per se demonstratur passio.

¶ Qd̃ aūt vl'r ipsius nō est sed aliquādo ⁊ sic. Cū aūt sit necesse est alterā nō vl'ez esse ꝓpōnē ⁊ corruptibilē quidē q̃re ⁊ ꝛcl'onē cū sit nō vl'ez aūt qñ hoc quidē erit. hoc aūt nō erit ex quibꝰ est. Quare nō erit syllogizare vl'r: sz qm̄ nūc est.

¶ Tertio ar. ad idē ex pte eiꝰ qd̃ est de oī. nā oīs demr̃atio est ex his q̃ sūt vl'r tā ex pte tpis q̃z suppositoꝝ. sz corruptibilia ñ sūt vl'r ex pte tpis. g̃ nulla d̄mr̃atio ē ex corruptibilib⁹. maior pz qr oīs demr̃atio est ex his q̃ sūt de oī. ꝛstat aūt ꝙ de oī posterioristicū īportat vl'itatē tpis sic̃ subi vt patuit. minor ꝗo ē manifesta ex quo sūt corruptibilia. ⁊ di. pħs ꝙ si ꝛcl'o nō ē de oī oz ꝙ nulla pmissaꝝ sit de oī. aut ꝙ altera pmissaꝝ ñ sit de oī. sic̃ si ꝛcl'o ē falsa vtraq̃z pmissaꝝ ē falsa vl' ad minꝰ altera.

¶ Sil'r aūt se hz ⁊ de diffōne qm̄ est quidē aut demōstratiōis p̄ncipiū diffō aut demōstratio pōne differēs idest aut ꝛclusio q̃dā demōstrationis.

¶ Ex p̄dictis īfert pħus ꝙ nulla diffō est corruptibiliū. qr oīs demr̃atio fundamētal'r radicat̃ in diffōne. cū diffōnū aliq̃ sit demr̃atiōis p̄ncipiū. vt diffō dicēs ꝓpter qd. ⁊ formalis. s. appetitꝰ vīdicte. ⁊ aliq̃ demr̃atiōis ꝛcl'o vt diffō dicēs qd. ⁊ mālis. s. accēsio siue ebul tio sāguinis ī corde. ⁊ aliq̃ ēvtual'r tota d̄mr̃atio vt accēsio sāguis ī corde pp appetitū vīdicte. sz differt a d̄mr̃atiōe pōne cū nō sit ī mō nec ī figura.
¶ Notādū ꝙ iō singl'ariū nō sūt diffōes qr ptes diffōis sūt forme ħ̄z pħz 5° metha. ⁊ 2° phi. g̃ ītellectꝰ tādiu diffinit q̃z diu repit formā. sz nō repit formā d̄noiatiue nisi ī spē. qr singl'are ē hꝰ p mām. di. enī pħs p̄ celi ꝙ q di. celū di. formā. ⁊ q di. ħ celū di. mām. qr ergo tā diffinitū q̃z diffō ⁊ etiā ptes eiꝰ dicūt formā. singulare aūt ħ̄z ꝙ hꝰ dicit mām. iō nō diffiniunt̃ singularia. siue. n. sint singularia siue nō sint nō minꝰ hō est aīal rōale. ⁊ pluuia est aq̃ guttatī de nube cadēs. deficiētibꝰ aūt vl'ibꝰ nō dicerētur he diffōnes de vl'ibus hꝰ diffinitis. iō tm̄ vl'ia diffiniunt̃ nō aūt singl'aria.
¶ Ex p̄dictis seqtur ꝗ thomā ⁊ egi. ꝙ diffō subi formal'r īgredit̃ demr̃ationē. qr sic̃ illa diffō q̃ ē ꝛcl'o demr̃atiōis formal'r īgredit̃ demr̃ationē. ita illa q̃ est p̄ncipiū demr̃atiōis. ⁊ ħ̄ manifestat pħus di. diffōnē aggregatā ex his ēē totā demr̃ationē. qm̄ illa aggregat ī se p̄ncꝰ ⁊ finē demr̃atiōis ī qbꝰ vtual'r ꝛtinet̃ tota demr̃atio. vñ sic pōt argui ī cōcreto. oīs appetēs vīdictā hz sanguinē ī corde accēsū. iracūdꝰ ē appetēs vīdictā. g̃ iracūdꝰ hz sāguinē ī cōde accēsū. In abstracto aūt sic. oīs appetitꝰ vīdicte est accēsio sanguinis ī corde. sz ira est appetitꝰ vīdicte. ergo ira est accēsio sanguinis in corde. vbi demr̃at̃ diffō mālis p formalē q̃ est diffinitio idētica subiecti. ⁊ maxime pbat ītentū hoc motiuū. qr Egi. ēasdē diffinitiones exprimit in hoc passu.

¶ Eoꝝ aūt que sepe fiūt demōstratiōes sūt ⁊ scie vt lune defectus manifestū est quidē qm̄ scdm ꝙ hmōi sunt semp sunt. In q̃ztū aūt nō semp scdm partē sūt. sicut aūt defectꝰ. sil'r est in alijs.

¶ Unū dubiū Aristo. mouet ⁊ soluit. dcm̄. n. est oēz demōstrationē ēē eoꝝ q̃ sunt semp. cū ergo non semp luna eclipset̃ nec

semp nubes tonet sequitur eclipsim nō demrari de luna nec tonare de nube quod non videtur vex. ¶ Ad hoc dubiū respōdet q̄ talia put de eis sunt demrationes hnt semp eē: dicq̄ eorū q̄ sepe fiūt sunt demrationes ⁊ scie: nō vt sunt sepe sed vt sunt semp vt defectꝰ lune ⁊ talia. manifestū. n. est q̄ hec ꝓz q̄ sūt vlia ⁊ demrabilia sūt semp. inq̄tū aūt nō semp sunt sed sūt fm ptē ⁊ pticularia: de eis demratio non est. qō hz vitatē de luna ⁊ de oīb⁹ alys ꝯsilib⁹. ¶ Notādū fm Egi. q̄ demrationē eē ex his q̄ sūt semp pōt oīdi ex ꝯsideratiōe oīuz eorū q̄ formalr īgrediunt demonstrationē. s. subi medy ⁊ passionis. ¶ Primo qdē ꝯsiderādo subz de quo fit demratio liqt oēm demrationē eē ex his q̄ sūt semp qz nihil demrat de ꝶ pticulari subo vel de illo vt ait temistius sz de subo vlī. īpz aūt vle vbiq̄ est ⁊ semp cum abstrahat ab hic ⁊ nūc. ¶ Scdo idē pz ꝯsiderādo mediū p qō fit demratio. īpz. n. mediū est cā ppter quā passio īest subo. sz semp posita cā hꝯ ponit effectus. iō ex pte cause oīs demratio est eorū q̄ sūt semp. ¶ Tertio hoc idē oīdit ꝯsiderādo passionē q̄ demrat. nā ipsa est ppe ppriū cōpetēs vni soli ⁊ semp: nō vt dicit actū sz aptitudinē. qz hō nō semp ridet sz semp risibilis est. iō hec ꝯclo. luna eclypsat. demrat ex his q̄ semp sūt cū semp luna sit ⁊ semp sit īterpō terre p relationē ad effectū ⁊ semp fit eclypsis non vt dicit actū sed aptitudinē. ¶ Manifestū aūt videt q̄ siue eclypsis dicat actū siue aptitudinē semp illa ppō demrabilis est ex his q̄ sunt semp. qz sicut cā dicit relationē ad effectū ita effectus dicit relationē ad cāz. ergo sicut illa demratio est eorū q̄ sunt semp ꝯsiderādo cāz vt relatā ad effectū ita eadē demōstratio est eorū q̄ sūt semp ꝯsiderādo effectū vt relatū ad cāz tam fm actū q̄z ꝓz aptitudinē. sic. n. nō īterponit terra qn fit eclypsis ita nō est eclypsis qn īterponat terra. ⁊ tūc fit demratio p hūc modū. qñcūq̄z terra īterponit īter solē ⁊ lunā luna eclypsat. sz qñ sol est in capite vel in cauda draconis terra īterponit īter solē ⁊ lunā. q̄ qñcūq̄z sol est in capite vel in cauda draconis luna eclypsat. ꝯsilr. illa nubes tonat. ⁊ qñcūq̄z ignis extīguit in nube nubes tonat. sz qñcūq̄z exalatio īflāmata velocissime pcutit ad latera nubis: ignis extīguit in nube. igit qñcūq̄z exalatio īflāmata velocissime pcutit ad latera nubis nubes tonat. ¶ Cōtra pdicta ar. ⁊ pmo q̄ demonstratio est corruptibiliū qz demōstratio est vlīuz. sed vlia sunt corruptibilia. ergo. minor pbat. sor. est corruptibilis ⁊ sor. ⁊ hō sunt eiusdē generis: ergo hō vt hō est corruptibilis. pz ꝯña p illud phi. 9° metha. corruptibile ⁊ īcorruptibile plusq̄z genere differūt. nō ergo staret īdiuiduū corruptibile eē ⁊ sua spēm īcorruptibilē eē ⁊ sub eodē genere eēntialr ꝯtineri ⁊c. ¶ Scdo arg. q̄ singulariū est demōstratio. qz vt habet īfra demōstratio particularis facit scire passionē vlem de subo particulari. vt hre tres angulos de ysocele. ⁊ in plogo dixit phs hāc eē demōstrabilē hic. q̄ est in semicirculo hz tres angulos eq̄les duob⁹ rectis. ⁊ paulo ante q̄ q̄libz passio est demōstrabilis de q̄libz spē triāguli vna aut plurib⁹ demōstrationib⁹. ¶ Et eodē fundamēto pōt argui diffinitionē esse singulariū qz quorū est demōstratio eorūdē est diffinitio. hec. n. ppō. oīs hō est aīal rōnale est de omni posteriorīstico īportans vlitatē suppositorū sicut ⁊ tpis. igit p quocūq̄z supponit subm p eodē supponit ⁊ pdicatū. sed subz supponit p singularibus. ergo ⁊ pdicatū qō est diffinitio. ¶ Tertio arguit q̄ nulla ꝯclusio sit ppetua qz quacūq̄z ꝯclone data illa aliqñ desinet esse. ⁊ si dr q̄ ꝯclo est ppetua eo mō quo suū significatū est ppetuū: qz sicut ppetue luna eclypsabit qñ terra ponet īter solē ⁊ lunā ita ppetua erit illa ꝯclo qñ ponent pmisse: qz pmisse sunt cause ꝯclonis: sicut īterpositio terre īter solē ⁊ lunā est causa eclypsis. dicit enim phs in plogo q̄ habita minori statim īducēs cognouit. Sed ꝯtra. possibile ē nō scire minorē ꝯtineri sub maiori vt colligitur a phō ibidē: sed si nō scit minorē ꝯtineri sub maiori habētur ambe pmisse absq̄z ꝯclusione. ¶ Quarto ar. q̄ diffinitio formalis dicēs ppter qd est demōstrationis ꝯclusio. ⁊ diffinitio dicēs qd seu mālis est prīcipiū demōstrationis. qz diffinitio dicēs causam est prīcipiū demōstrationis ⁊ diffinitio dicens effectuz est conclusio demonstrationis. sed accensio seu ebulitio sanguinis in corde est diffinitio dicens causam. ⁊ appetitus vīdicte est diffinitio dicēs effectū. qz appetitus vīdicte causat ex accensione sanguinis in corde. igit accēsio sanguinis in corde est prīcipiū demōstrationis ⁊ appetitus vīdicte est ꝯclusio. ¶ Ad pmū dicit q̄ duplex est genus q̄tū ad ppositū spectat. s. ꝯhibile p drias essentiales de quo dicit porphyrius q̄ dria adueniēs generi ꝯstituit specie. ⁊ ꝯhibile per formas nāles. ⁊ hec est pma mā de quo genere loqtur phs dicens q̄ corruptibile ⁊ īcorruptibile differūt plusq̄z genere nō quidē genere pdicamentali sed nāli. omne. n. habēs mām est corruptibile ideo deus ⁊ītelligētie non sunt corruptibiles qz nō habēt māz. celū etiā est īcorruptibile qz hz māz q̄ est subz motus localis sed nō hz māz que est subz trāsmutatiōis abyciētis ⁊ itroducētis formā. Corruptibile ergo ⁊ īcorruptibile differūt plus q̄z genere. s. ppīquo. qz sūt eiusdē generis remoti. s. sor. ⁊ celū ex quo ꝯtinet sub corpore ⁊ sub suba. ¶ Itē ꝯcedo q̄ vlia sunt aliquo mō corruptibilia qz sicut vlia p accīs agūt ⁊ patiunt vt ponit Aristo. in phemio metha. rōne singulariū ita generant ⁊ corrūpunt per accidēs rōne illorū. loqtur ergo Arist. de per se corruptibilibus ⁊ nō p accīs cuiusmodi sunt singularia que per se generant ⁊ corrūpūtur. ¶ Ad 2ᵐ ꝯcedit q̄ singulariū est demōstratio. nō quidē simplr de qua loqtur phs hic sed ꝓz qd. nō. n. singularia in eo q̄ hꝯ recipiūt demōstrationē sed rōne vlīum ꝯtētorū in ipsis. ⁊ sicut ppriū īest pmo ⁊ per se speciei ⁊ per speciē īdiuiduis per se non pmo ita diffinitio est vlīuz per se pmo ⁊ singulariū per se non pmo nō inq̄tū singularia sunt sed put tā vniuersale q̄z sua diffinitio essentialiter reperit in singularibus. ¶ Ad tertiū respondet q̄ eo modo ꝯclusio est ppetua quo modo ipsa est necessaria vel īpossibilis. non enim dicit ꝯclusio necessaria qz possit nō esse. nec īpossibilis qz nō possit esse. sed qz suū significatuz adequatū est necessariū vel īpossibile. ita nō dicit ꝯclusio ppetua qz semp erit sed qz suū adequatū significatū est perpetuum. neqz per ꝯclusionē debet ītelligi tantū signū cōplexū cōclusum sed etiā significatū qz nō tantū demōstrat signum sed etiā significatū. sicut per subiectū ⁊ predicatū ppositiōis nō semp debemus ītelligere signa sed etiā significata eorūdē simpliciū terminorū: quādo enim predicatū dicit esse de qditate subiecti nō ītelligo aliquē terminum vel conceptum significatum esse de quiditate alicuius termini: sed significatum esse de quiditate significati. ¶ Ad quartū sepe respōsuz est q̄ cause sunt sibi īuicē cause ⁊ se īuicē possunt demōstrare in diuersis generibus causarū sicut potio est causa sanitatis ⁊ ecōtra. ideo per potionē potest demōstrari sanitas in genere cause efficiētis. ⁊ per sanitatē potest demōstrari potio in genere cause finalis. ita in ppposito ebulitio seu accēsio sanguinis in corde est causa effectiua appetitus vīdicte. ideo in genere cause efficiētis potest esse prīcipiū demonstrationis ⁊ appetitus vīdicte ꝯclusio demōstrationis. ecōtra aūt appetitus vīdicte est cā ebulitionis sanguinis in corde ī genere cause finalis ⁊ sic est prīcipiū demrationis. ⁊ tāto est magis principiuz demonstrationis q̄tō causa finalis est magis causa cū sit causa causarum.

¶ Quoniā aūt manifestū ē q̄ vnūquodq̄z demōstrare nō ē: sed aut ex vnoquoq̄z prīcipiorū erit id qō demonstratur sit secūduz quod ē. illud nō est omnino scire hoc quidē si ex veris ⁊ indemōstrabilib⁹ mōstretur ⁊ immediatis.

¶ Ista est vltima pars huius capituli in qua phs pbat demōstrationē non esse ex cōmunibus postq̄z probauit illā nō esse ex possibilibus aliter se habere neqz ex his que sunt per accidens nec ex extraneis nec ex corruptibilibus ponendo hanc quintā ꝯclusionem scilicet. nulla demōstratio est ex prīcipijs cōmunibus. quā phus quadrupliciter probat. primo ex eo q̄ demonstratio facit scire ex proprijs. secūdo quia demonstratio facit scire ex proximis ibi. Est enim sic demōstrare. Ter-

tio quia demonstratio facit scire ex his que sunt per se ⁊ non ex extraneis nec ex his que sunt per accidens ibi. Non enim ꝯtingit. 4°. qꝛ demonstratio facit scire ex his que sunt ī eodē genere ⁊ in eadē ꝓximitate cū extremis. ibi. Quare si per se. ¶ Primo quidē arguit sic. in q̄libet demōstratione id quod demōstratur inest suis ꝑncipijs fm q̄ ipsum. sed id qd̄ demōstratur nō inest principijs cōibus fm q̄ ipm. sed bn̄ ꝓpꝛijs. g̅ nulla demōstratio ē ex ꝑncipijs cōibus. pz ꝯnia cū maiori ex determinatis ante. minoꝛ aūt manifesta ē. qꝛ hr̄e tres angulos nō cōpetit figure fm q̄ ipsum: sed bn̄ triāgulo. ¶ Notādū fm phm q̄ lz ꝑncipia cōia sint vera īmediata ⁊ indemōstrabilia: nō tn̄ ꝑ ipsa demr̄am. nā cū vitas nō sit adeq̄tio ītellect̄ ad rē. ītellect̄ ñ est verus nisi res sit va. ⁊ res ñ ē va nisi adequet̄ suis ꝑncipijs. vt puta aurū vel argentū vel aliquod tale. mō nulla res adeq̄tur ꝑncipijs cōib̄. sed ꝓpꝛijs. igr̄ tūc intellectus est verus ⁊ ꝓpꝛie scientific̄ qn̄ hz notitiā rei per ꝑncipia ꝓpꝛia. ¶ Sz dubitat̄. qꝛ vr̄ hec ꝯclo supfluere exq̄ prius ꝓbauit phs oēm demōstrationez esse ex ꝓpꝛijs ad qd̄ seqt̄ nullā eē ex cōibus. ¶ Dicendū q̄ ibi ꝓbat̄ incidētalr ⁊ cōfuse demr̄ationē eē ex ꝓpꝛijs ꝓbādo diffōnez demr̄ationis. hic aūt distincte ⁊ ꝑ rōnes ꝓpas ex determinatis ī cōclusionib̄ ꝑcedētib̄. neqz hic ꝓbat̄ īmediate demōstratōez ꝑcedere ex ꝓpꝛijs. sed nō ꝑcedere ex cōib̄. ⁊ lz seq̄tur. oīs demōstratio est ex ꝑncipijs ꝓpꝛijs. igr̄ nulla ē ex cōib̄: tn̄ aliqs posset dubitare istā ꝯnaz dicēs q̄ stat aliquā demr̄ationē eē ex ꝓpꝛijs ⁊ ēt cōibus sicut ēt ꝯtingit scire diffinitū per ꝓpꝛia ⁊ cōmunia. scilz per dr̄ias que dicuntur ꝓpꝛia ⁊ per genera que sunt cōmunia.

¶ Est enī sic mōstrare sicē brisso thetragonismū. i. q̄drangulatū. fm cōclonez enī dmōstrātur rationes hmōi fm qd̄ ⁊ alteri inest. vn̄ ⁊ in alijs ꝯueniunt he rōnes nō ꝓximis. Non itaque fm q̄ illd̄ ē scit sz fm accn̄s.

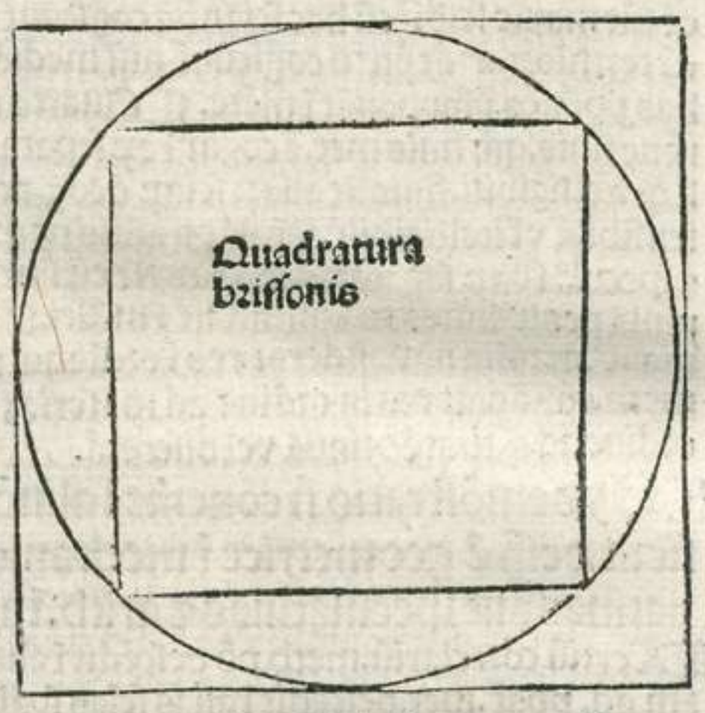

¶ Scdo ar. sic. quelibet demōstratio est ex ꝑncipijs ꝓpꝛis. sed ꝑn̄a cōia nō sūt ꝓpꝛia. igr̄ nulla demōstratio ē ex ꝑncipijs cōib̄. pz ꝯnia cū mīori. qꝛ igr̄ dñr ꝑn̄a cōia qꝛ sūt rēota. maioꝛ āt liq̄t qꝛ quelibet demr̄atio facit scire ꝑ se ⁊ ñ ꝑ accn̄s. ꝑn̄a aūt ꝓpꝛima sūt hꝰ nō aūt cōia ⁊ remota. qꝛ talia solū faciūt scire sicut sciuit brisso q̄dratū eē eq̄le circulo arguēs sic. vbicūqz est dare maius ⁊ min̄ ibi ē dare equale. sz est dare quadratū mai̅ circulo ⁊ q̄dratū min̄ circulo. igr̄ ē dare q̄dratū eq̄le circulo. hic ꝑcedit̄ ex cōib̄. qꝛ maius ⁊ min̄ ⁊ eq̄le nō sūt termi ꝓpꝛij geo. sz cōpetūt ēt arithmetice. ¶ Notādū q̄ sicē quodlibet inferius accidit suo superiori ita qd̄libet ꝓpꝛium accidit suo cōi. cū g̅ scia habeat ꝑ ꝓpa. qꝛ ꝑ ꝓpꝛias diffōnes ⁊ passiones. iō cōia nō faciūt scire nisi ꝑ accidens recte. sicut nō cognoscēs seruū fugitiuū nisi cōfuse nō poterit īpm ꝑ se inuenire. sed solū ꝑ accidēs. vz. rōne cursus vel alteri̅ signi cōis quo vtunt̄ cōiter fugitiui. ⁊ ita sciuit brisso q̄draturam circuli. faciebat enī vnū circulū habētē duo q̄drata vnū īterius tangens circulū fm angulos. ⁊ alterꝫ exteri̅ tangēs fm costas. ⁊ arguebat aliqd̄ q̄dratū eē eq̄le illi circulo exq̄ q̄dratū exterius erat maius ⁊ quadratū interi̅ erat min̄. illud. n. quadratū qd̄ hz ad hec duo q̄drata eā ꝓportionē quā hz circulus dicebat ipse eē equale circulo. ꝯstat aūt q̄ ꝑ hāc rōnez nihil scimus per se de quadratura circuli. sciēs enī hāc rōnē nō ꝓp̄ hoc scit q̄drare circulū. i. facere q̄dratuz circulo eq̄le.

¶ Scdo notādū q̄ eq̄litas q̄drati demōstrabil' d̄ circulo ñ est equalitas cōtinētie sed extēsionis ita q̄ nō eq̄lr cōtinet. sed si linee extēderent̄ īpe eēnt eq̄les. qꝛ si a circulus ē eq̄lis b. q̄drato extēsiue: adhuc a ē maiozis ꝯtinētie. ꝓbat̄ ⁊ pono q̄ diameter a sit longitudinis vt. 14. ⁊ qꝛ circuli ad suū diametrū est ꝓportio tripla sexq̄ septima. seq̄t̄ a circulū eē magnitudinis vt. 44. ⁊ vt suppo̅ est: b est eq̄le a. igr̄ b. q̄drati magnitudo est vt. 44. cui̅ q̄libet costa est vt. xj. multiplicet̄ igitur medietas a. q̄ est. zz. ꝑ medietatē sui diametri que est septē. ⁊ seq̄t̄ arcū circuli ꝯsurgētē eē cōtinētie. vt. 154. deīde multiplicet̄ vnū lat̄ b. ꝑ aliud. s. per xi. ⁊ xi. ⁊ cōsurget arcus quadrati cōtinentie. izi igitur continētia a. maioꝛ est cōtinētia b. in tanta ꝓportiōe q̄ta nūer̄. 154. excedit nūerꝫ. izi. ⁊ ꝑ ꝯnis hꝰ figure equales equalitate magnitudis nō sūt eq̄les equalitate continentie.

¶ Non enim cōueniet demōstratio ⁊ ī aliud gen̄. vnūquodqz aūt fm accidēs est cū scd̄m illud nō cognoscim̄ scd̄m q̄ ē ex principijs illius in q̄ꝫtū illud est vt duobus rectis eq̄les hr̄e cui inest ꝑ se q̄ dictū est ex principijs ipsius.

¶ Tertio ar. sic. oīs demr̄atio ē ex ꝑncipijs nō extraneis nec diuersoꝝ generꝫ nec ꝑ accidēs. sz prin̄ cōia sūt hꝰ. igr̄ nulla demōstratio est ex ꝑncipijs cōibus. pz ꝯnia cū maiori ⁊ mīoꝛ declarat̄. nā illud principiū. oē totū est maius sua ꝑte. est extraneū geome. cū sit extra rōnez eius. sicut superi̅ extra rationē inferioris. est ēt diuersoꝝ generꝫ. qꝛ cōpetit ipsi magnitudini ⁊ numero. ⁊ ꝯnter est principiū ꝑ accidēs. qꝛ nec geo nec arith. vtit̄ illo nisi ꝯct̄ ꝑ terminos ꝓpos. ¶ Notan. q̄ aliqd ē alteri exneū duplr̄. ꝑ qꝛ sibi ñ ꝯpetit ⁊ sic duos oclos. facere vnū cubū est exneū triāgulo. zᵒ qꝛ cōpetit alteri. ⁊ sic genus est extraneū spēi. hoc mō ꝑn̄ cōia sunt extranea cuilz scie spāli. ¶ Sed ꝯ: genus ponit̄ in diffōne spēi. ⁊ vlr ꝑdicat̄ de sua spē. igr̄ nō ē extraneū spēi. ¶ Itē si illud est exneū alicui qd̄ cōpetit alteri seq̄t̄ ꝓpꝛiā passionē eē extraneā suo sbo ꝯuertibili. qꝛ cōpetit alteri. vn̄ hr̄e tres angulos nō solū ꝯpetit triāgulo. sed ēt ysocheli ⁊ figure. ¶ Ad ꝑ̄ neget̄ ꝯnia qa ꝯcedit̄ q̄ gen̄ ē intrīsecū spēi ⁊ extrin̄. intrīsecū qdē inq̄ꝫtū est pars vel forma ei̅. extrinsecū vo inq̄ꝫtū ē forma alteri̅. aīal. n. in cōi nō solū cōpetit hōi vt forma. sz ēt asino. igr̄ cuilz istoꝝ est intraneū ⁊ extraneū: ⁊ sic nō est incōueniēs ꝑn̄a cōia esse principijs ꝓpꝛijs intranea ⁊ extranea. ¶ Ad zᵒ neget̄ etiaz ꝯsequentia ꝓpter equocationem. cum. n. dr̄ illud esse extraneum alicui quod cōpetit alteri: loquitur de alietate reali. cum vero dicit habere tres angulos cōpetere alteri a triangulo: accipitur alietas rationis. quia ista passio nulli competit quod non sit triāgulus. bene tamē competit alicui cuius ratio est altera a ratione triāguli. genus autem est extraneū speciei quia alteri competit nō solum alietate rationis. sed etiam alietate reali. animal enim competit homini ⁊ asino. quorum quilibet ab altero differt non solum apparēter sed etiam realiter ⁊ essentialiter.

¶ Quare si ꝑ se ⁊ illd̄ inest cui inest necesse ē medium in eadē ꝓximitate eē. Si vero non sed sicut armonica ꝑ arithmeticā. huiusmodi aūt demonstrantur quidē silr. sed differūt. ipsum enī qꝛ alterius est scie. Subiectū enī genus alterū est sz ꝓp quid superioris est cuius per se passiones sunt. Quare ex his manifestū ē qd̄ nō sit demōstrare vnūquodqz simplr. sed scd̄m qd̄ ⁊ ꝓpꝛijs vniuscuiusqz principijs est.

¶ Quarto arg. ad idē sic. in qualibet demōstratione necesse est medium ⁊ extr̄ esse eiusdē ꝓximitatis ⁊ eiusdē generis. sed

principia cõia nõ sũt hꝰ.igit nulla demõstratio est ex cõib⁹ principijs.pz ꝛña cũ minori.qz alr nõ eẽnt cõia.maiorvo declarat.qz si nõ:hoc videret ppter scias subalternatas.sz istõ nõ tollit.qz ibi ẽt prin⁴ sunt ppria ⁊ me⁹ sllĩter sicut in alys sciẽtys eo ꝙ termini scia⁊ subalternatiũ nõ sumũtur absolute sed ꝛcte ĩ sciẽtys subalternatis:⁊ sic fiũt termini ppry. ea.n. q̃ sũt geome.⁊ adaptant ad oculũ nõ sũt pspectiue fm ꝙ hꝰ.⁊ ea q̃ sũt arithmetice.⁊ adaptant ad sonũ nõ sunt scie armonice.fz ꝙ hꝰ.qz he scie pcedũt p ppa sicut subalternãtes.nã si passio est pspectiua oz ꝙ subm cui p se inest sit pspectiuũ ⁊ ꝛñter mediũ.qz necesse ẽ me⁹ eẽ cũ extremis ĩ eadẽ primitate. ¶ Notãdũ ꝑ fm phm ꝙ scia subalternãs ⁊ subalternata differũt ĩ hoc qz scia sbalternãs dicit pp qd ⁊ scia subalternata dicit qz.nõ sic intelligẽdo ꝙ scia subalternata nõ demõstret pp qd.sed ex eo qz qõ psupponit tanq̃ qz est.a scia subalternata est demõstratũ pp qd a scia subalternẽte. vbi gra pspectiuus psupponit istã. angulus trianguli eglateri est 3ª pars duoꝝ rectoꝝ ⁊ eandẽ demrat geome. pp qd. ¶ Scõo notãdũ fz phm ꝙ sicut drnt spes subalternãtes ⁊ subalternate ex pte suboꝝ.ita ex pte principioꝝ.pspectiuus enĩ pbans oculũ videre dextrũ ⁊ sinistrũ magnitudis nõ pbat ꝑ p ꝓncipia ppria geo.sed p principia ppria sui.qz dextꝝ magnitudis diametralr iprimit ĩ ptẽ dextrã oculi ⁊ sinistrũ in ptẽ sinistrã.nã lz diameter sit ppriũs termin⁹ geo.non tñ vt diametralr iprimit.qz de ipressione nõ se ĩtromittit geo. sed phs nãlis.ꝙ aũt illa ipressio sit diametralis pbat p sllĩtudinẽ angulo⁊ qõ est pure geometricũ.⁊ isto⁰ geo.descẽdit in pspectiuã.qz illud geometricũ pspectiuus accipit ꝛbẽdo ipm.neqz pspectiu⁹ in pbãdo istã ꝛcl'onez.linea visualis diametraliter iprimit in oculuz assumit istã absolute.linea diametralr incidẽs cãt angulos equales.sed istã.linea visualis diametralr incidẽs in oculũ cãt angulos visuales eq̃les. qa nõ cõsiderat lineã angulũ vel diametꝝ absolute. sed lineaz ⁊ angulũ vt visualẽ ⁊ diametꝝ vt icidit in oculũ. Illã etiam ppõnez angulus trianguli eglateri est 3ª pars duoꝝ rectoꝝ accipit pspectiu⁹ ꝛcte.vt angulus triãguli eglateri in oculo est 3ª pars duoꝝ rectoꝝ visualiũ.sicut.n.ꝛbit lineã p visuale ita ẽt oia pricipia aut cõcl'ones geome.Silr ĩ musica pbatur vnã vocem eẽ alia ĩ duplo grauiorẽ.p hoc ꝙ cõtinet bis aliã vocẽ ⁊ hoc declaratur ex ꝓportione nũeroꝝ.naz qñ vn⁹ numerus cõtinet aliũ bis ꝑcise ẽ proportio dupla.nõ tñ recipit illã propõnẽ in propria forma sed ꝛcte p sonũ. vt si aliqs numer⁹ sonor⁹ ꝛtinet aliũ bis ꝑcise ẽ proportio dupla. Et ex his cõcludit Ari.nullã sciaz neqz demrationẽ procedere ex principijs cõib⁹:sed tñ proprijs.

¶ Sed horum principia habẽt cõe. Si autez hoc manifestũ est qõ nõ est vniuscuiusqz ppria principia demõstrare.erũt.n.illa oium principia ⁊ scia illorum ppria oibus.

¶ Ex ꝑdictis infert phs.4.correlaria.q̃ꝝ primuz est.Quelz scia spãlis subalternat meth.pbat.pspectiua subalternatur geo.⁊ musica arithmetice.qz ꝑn⁴ istaꝝ pbant ab illis.sz oiuz sciaꝝ spãliũ ꝑn⁹ pbant in meth.igit.maior pz ⁊ minor declarat.nã nulla scia spãlis pbat sua ꝑn⁴.ĩmo ꝑsupponit. sed cuiuslibet scie spãlis ꝑn⁴ sũt pbab⁹ exq̃ ñ sũt de termis cõissis igr oz dare ꝑn⁴ cõissima pbãtia ꝑn⁹ spãlia quoꝝ scia ppa.s. meth.est cõis oib⁹ scientijs spãlib⁹. ¶ Notandũ ꝙ sic illud ꝑn⁹ cõe oẽ totũ ẽ maiꝰ sua pte ẽ pbabile p ꝑn⁹ meth. sic oẽ ꝛtinẽs aliqd ⁊ aliqd vltra est maius sua pte.sed oẽ totũ ẽ hꝰ igitur oẽ totũ est maius sua pte.ita illud ꝑn⁹.si ab equalib⁹ eq̃lia demas remanẽtia sũt eq̃lia ẽ meth. pbabile sic.Quorũcũq̃ ptes ꝛsilr ꝛueniũt vel discõueniũt illa eod mõ se hñt vt tota.sz si ab eq̃lib⁹ eq̃lia demas ptes remanẽtes ꝛsilr cõueniũt vel discõueniũt.igr eodez mõ se hñt vt tota. sed tota fuerũt eq̃lia.igr ptes remanẽtes sũt eq̃les.⁊ p ꝛñs si ab eq̃libus equalia demas remanẽtia erũt eq̃lia.sicut.n.isti termi ꝛtinẽs aliqd ⁊ aliqd vltra.sũt termi meth.ita ⁊ isti.ꝛuenire ⁊ discõuenire cõsilr vel eodẽ mõ se hñe.

¶ Et nanqz sciuit magis intelligens ex supiorib⁹ causis. Ex priorib⁹ enĩ nouit cũ nõ ex cãtis sciat causas. Quare si magis sciuit ⁊ maxime ⁊ scia illa erit magis ⁊ maxime.

¶ Scõm correlariũ.meth.est magis scia q̃ꝝ alie.⁊ maxie scia. pbat.meth.ẽ magis sciẽs q̃ꝝ aly artifices spãles.⁊ maxie est sciẽs.igr.pz ꝛña p locũ a cõiugatis.Et ꝑ⁴ pars añtis ar.scire est rẽ p cãz cogscere.sed met.magis cogscit p cãs q̃ꝝ aly artifices.qz ipse cogscit p cãs supiores.⁊ aly p cãs iferiores.scõa pars añtis pbat.met.scit p cãs maxias.qz p cãs nõ cãtas.igr maxie scit.vñ põt sic argui.scire p cãm ẽ aliq̃lr scire.⁊ scire p magis cãz ẽ magis scire.g scire p maximã cãz ẽ maxie scire. pz ꝛña p illã regulã topicã.sic simplr ad simplr ita maiꝰ ad maiꝰ ⁊ maxi⁹ ad maximũ. ¶ Notan.ꝙ met.ẽ maxie sciẽs ⁊ met.ẽ maxie scia q̃druplr.Prio rõne obi qz oba met.sũt maxime scibilia sic ẽt sũt maxie cogscibilia.nã sic res se hz ad eẽ ita ad cogsci p Ari.2º met.sz de⁹ ⁊ ĩtelligẽtie q̃ sũt oba meth. hñt maxie eẽ sic ⁊ ipa maxie entia sũt.g de⁹ ⁊ ĩtelligẽtie sunt maxie cogscibiles. ¶ Scõo meth.ẽ maxie scia rõne subi.nã subm meth.ẽ ens inq̃tũ ens iuxta determiatiõem Arist.4º met.sz ens iq̃tũ ens ẽ maxie scibile.igr.pz ꝛña.qz scia specificat a suo subo.minor ãt ẽ clara.qz ens inq̃tũ ens ẽ maxie intelligi⁹ cũ sit obz inte⁹ p Aui.ĩ met.sua.qõ ãt ẽ maxie ĩtelligibile est maxie scibile ⁊c. ergo per consequẽs maxime scibile. ¶ Tertio metha.est maxime sciẽtia ratione ꝓncipiorum quoniaz ꝑn⁴ met.s.ꝺ q̃lz dr eẽ vel ñ eẽ ⁊ ñ ꝛtigit idẽ sil eẽ ⁊ ñ eẽ sũt maxie scibi⁹ cũ hec sciant ⁊ cogscant tñ p noticiã suorũ termioꝝ.a⁴ ãt ꝑn⁹ ñ cogscunt nisi mediãtib⁹ his cũ necio has ppõnes ꝑsupponãt ĩ mẽte. ¶ Quarto met.ẽ maxie scia rõne finis.qm finis met.ẽ cogni⁰ reꝝ sepataꝝ tã a mã sensibili q̃ꝝ ĩtelligibili.finis ãt aliaꝝ sciaꝝ ẽ cog reꝝ vt ꝛbũt mãm sensibilẽ vl ĩtelligibilẽ.igr.p⁴ ps añtis pz qz finis met.ẽ cog ⁊ specul⁰ sbaꝝ sepataꝝ a mã simplr cũ sint penit⁹ idisibiles nullã penit⁹ hñtes magnitudinẽ fm Ari.8º phi.2ª ps añtis ẽ mani⁹.qz phia nãl ꝛsiderat res ĩ ordie ad mãm sensibilẽ. ⁊ meth.cõsiderat res in ordine ad materiaz intelligibilẽ.s.in ordine ad q̃titatẽ ꝛtinuã vel discretã.

¶ Sz demõstratio ñ cõuenit ĩ aliud gen⁹. sed nisi sicut dcm ẽ geometrice ĩ mechanicas vel machinatiuas aut speculatiuas ⁊ arith.ĩ armonicas.

¶ Tertiũ correlariũ.meth.nõ descẽdit ĩ aliõ gen⁹ simplr.sed fm qd.pbat.met.descẽdit ĩ alias scias spãles sicut geo.ĩ mechanicã ⁊ machiatiuã ⁊ speculatiuã.⁊ sic arithmetica ĩ musicã.iste ãt nõ descẽdũt ĩ aliud gen⁹ simplr.sed fz qd.igr.maior pz.qz met.pbat ꝑn⁴ aliaꝝ sciaꝝ sicut subalternãtes ꝑn⁹ subalrnataꝝ. minor vo fuit supi⁹ declarata.⁊ ĩtelligit phs p mechanicã artẽ edificãdi ⁊ domificãdi.⁊ p machinatiuã artẽ faciẽdi machinas vt bõbardas.⁊ p speculatiuã ipaz pspectiuã. cõstat ãt oẽs illas scias vl artes ꝑsupponere certa ꝑn⁴ iam pbata in geo.⁊c. ¶ Notãdũ ꝑ ꝙ meth.triplr descẽdit ĩ alias scias ꝑ rõne subi eo ꝙ suba aliaꝝ sciaꝝ subyciunt subo meth.2º rõne ꝓncipioꝝ cõplexoꝝ.qz ꝓncipia cõplexa aliaꝝ sciaꝝ pbãtur p ꝓncipia cõplexa meth.3º rõne terminoꝝ incõplexoꝝ.qz oẽs termini aliaꝝ sciaꝝ sunt termini metha.lz sub alia cõsideratione.vnde meth.cõsiderat corpus ⁊ mobilitatẽ absolute.sed phus nãlis cõsiderat eadẽ cõtracte.s.corpus vt est mobile.cõsiderat etiã meth.lineã vt est q̃titas cõtinua duobus punctis terminata ⁊ vt in ea ẽ longitudo sine latitudine ⁊ pfunditate.geome.autẽ vt est recta vel curua.

¶ Secundo notandum ꝙ geome.descendit in perspectiuã ⁊ arith.in musicã ex parte subiecti ⁊ ꝓncipiorum cõplexorum ac terminorũ simplicium.sed non totaliter vt metha.quia perspectiua nõ subycitur tantũ geome.sed etiã phie. ⁊ musica non solũ arithme sed etiã phie rõne alterius partis subi. ⁊ ideo nõ linea necvisuale est ꝑus terminus perspectiue.sed

totum illud linea visualis. quia nõ ꝛsiderat de linea vt linea nec de visualitate ꝓm q̃ hꝫ. sed de linea vt est visualis. ⁊ de visualitate vt diametralr cãtur. silr musica non ꝛsiderat de numero vt numerus est nec de sono vt sic. sz de nũero vt est sonoꝝ. ⁊ de sono vt ẽ ꝓportionabilis ⁊ numerosus.

¶ Difficile eni est nosse si sciuit aut non difficile ẽ nosse si ex ꝓprijs vniuscuiusqz principijs scimꝰ: aut nõ q̃ vere est scire. Opinamur aũt si habeamus ex aliquibus veris syllm ⁊ primis scire. sed hoc nõ ẽ: sz prima oz eẽ primis.

¶ Quartũ corrclariũ. difficile ẽ ꝓspicere seipz scire. ꝓbat. nemo scit nisi ꝑ prinᵃ ꝓpria. sz difficile ẽ scire si prinᵃ ad aliquã ꝛclonẽ sint ꝓpria. igr. vñ multotiẽs opinamur nos scire. qa opinamur repisse ꝓpria prinᵃ. nõ tñ scimꝰ. qr illa nõ sũt principia ꝓpria. aliqs. n. forte crederet albedinẽ eẽ accñs ꝑ hoc q̃ cognoscit ipsam eẽ ĩ alio. sed hoc nõ sufficit cũ nõ sit prinᵐ ꝓpriũ: sed cõe. multa. n. sunt in alio quoꝝ nullũ est accñs vt hz videri 4.ᵒ phy. vbi tradunt 8.ᵒ modi essendi in. ¶ Cõtra ꝑdicta ar. ⁊ principaliter ꝗ ꝛclonez ꝓbando aliquã sciazvel demõstrationẽ ꝓcedere ex cõibꝰ. Et ꝑ ar. de meth. q̃ necio ꝓcedit ex ꝑncipys cõibꝰ ex quo ipsa cõissima ẽ. ¶ Scõo ar. ꝗ qualibet demõratione potissima cũ illa ꝓcedat ex vlibꝰ. s. ex subo vlĩ ⁊ passione vlĩ. hec aũt sunt cõia. ¶ Tertio ar. sic. sic res se hz ad eẽ ita se hz ad cogsci. sed virtus solis q̃ est virtus cõis ꝛcurrit absqz agẽte ꝓticulari ad gnãtionẽ aialiũ q̃ fiũt ex putrefactiõe. igr cõia ꝑn̄ᵃ pñt ꝛcurrere ad gnãtõez alicuiꝰ ꝓticularis scie. ¶ Quarto. qr tũc frustra ponerent ꝑn̄ᵃ cõia. ⁊ phs ponit ĩfra: q̃ eoꝝ qbꝰ vtimur ĩ demõratõe q̃dã sũt ꝓpa ⁊ quedã cõia. ¶ Ad priᵐ dr q̃ lz prinᵃ metha. sint cõia scientys spãlibꝰ ipsa tñ sũt ꝓpria meth. vt de quolibet dr esse vel nõ eẽ. ⁊ nõ ꝛtingit idẽ simul eẽ ⁊ nõ eẽ. ¶ Ad 2ᵐ rñdet eodẽ mõ q̃ lz subz ⁊ passio demõstratiõis potissime sint cõia suis inferiozibꝰ sunt tñ ꝓpria illi demõstrationi. ¶ Ad 3ᵐ rñdet q̃ sicut agẽs vle nõ ꝓducit ꝓfectũ aial nisi mediãte agente ꝓticulari. ita ꝑn̄ᵃ cõia nõ aggnãnt ꝓfectã cognitionẽ. s. scientificã nisi mediãtibꝰ ꝑncipys ꝓprys. ⁊ sicut agẽs vle absqz agẽte ꝓticulari ꝓducit aial ĩperfectũ. ita ꝑn̄ᵃ cõia absqz ꝑncipys ꝓprys aggnãnt notitiã ĩperfectã que ẽ opio. ¶ Ad 4ᵐ negetur ꝛsẽa. qr sicut nõ frustra ponit agẽs vle nõ obstãte q̃ ñ agat absqz agente ꝓticulari: ita nõ frustra ponũtur ꝑn̄ᵃ cõia lz nõ aggenerẽt sciam absqz ꝓncipys ꝓprys. qr sicut agẽtia ꝓticularia roborant ꝑ vlia. ⁊ fortificant ꝑ illa virtute quoꝝ agũt: ita ꝑn̄ᵃ ꝓpria roborant ⁊ fortificant ꝑ ꝓncipia cõia virtute quoꝝ aggnãnt sciam: ⁊ ex hoc ꝓz qd dicit. p. s. q̃ vtimur ꝓncipys ꝓprys ⁊ cõibꝰ. vtimur. n. ꝑncipys cõibꝰ tãq̃ demõstrationẽ vtualr ingrediẽtibꝰ. ⁊ vtimur ꝑncipys ꝓprys tãq̃ formaliter ingrediẽtibꝰ demõrationẽ.

¶ Dico aũt ꝓncipia in vnoquoqz genere illa que cũ sint nõ cõtigit demonstrare. Quicquid igitur significent prima ⁊ que ex his sunt accipiendũ ẽ. Quod aũt sint principia necesse est accipe. Alia vero demonstrare vt quid vnitas aut quid rectũ ⁊ quid triãgulus. Est ãt vnitatẽ accipe ⁊ magnitudinẽ. altera vero demõstrare.

Ste est 2ᵒ tractatus primi posteriozꝝ in quo phs declarat ex qbꝰ ⁊ q̃libꝰ est vtualr demonstratio manifestãdo ꝑn̄ᵃ q̃ vtualr ĩgrediunt demõrationẽ postq̃z oñdit ex qbꝰ ⁊ ex q̃libꝰ est formalr demõratio ⁊ exp̃mẽdo ꝑn̄ᵃ q̃ formalr ingrediunt demõrationẽ. Et diuidit tractatꝰ iste ĩ q̃ttuoꝝ ca. q̃ꝝ ꝑ ꝓ distinguit ĩter ꝑn̄ᵃ ꝓpa ⁊ cõia. 2ᵒ exprimit illa ꝑn̄ᵃ tã ꝓpria q̃z cõia inter q̃ ẽ dr̃ia ibi nõ ẽ aũt suppõ. 3ᵒ manifestat q̃lr scie cõicãt circa ꝑn̄ᵃ ibi. cõicant aũt oẽs scie. 4ᵒ ex dr̃ia ⁊ ꝛueniẽtia ꝓncipiozuz ꝛcludit dr̃iaz ⁊ ꝛuenientiã inter demõstrationẽ qr. ⁊ ꝓpter qd ibi. sz differt qr a ꝓpter qd. Primũ capl̃m diuidit in q̃ttuoꝝ ꝑtes in quaꝝ ꝑ ꝓ describit ꝓrinᵐ. ĩ 2ᵃ ꝑte ponit dr̃iaz ĩter ꝑn̄ᵃ cõe ⁊ ꝓpriũ ibi. sũt aũt qbꝰ. ĩ 3ᵃ ꝑte ponit dr̃iam ĩter subm passionẽ ⁊ dignitatẽ ibi. sũt autẽ ꝓpria. in 4ᵃ ponit dr̃iam sciaꝝ ex ꝑte subi ⁊ passionis ibi. quasdã tñ scias. ¶ Quantũ ad ꝑ ꝓ. p. diffiniẽs ꝑn̄ᵃ di. dico ãt ꝑn̄ᵃ ĩ vnoquoqz genere illa q̃ cũ sint nõ ꝛtingit demõstrare. i. ꝑn̄ᵐ est ꝓpõ necia indemõrabilis in scia cuiꝰ est prinᵐ. Primo dr̃ ꝓpõ necessaria ad excludendũ ꝓpõnes falsas ⁊ ꝛtingẽtes. iõ opp̃ᵃ principiozꝝ lz sint ĩmediata ⁊ indemõrabilia sicut principia nõ tñ sũt prinᵃ ꝑ suã falsitatẽ. Scõo dr̃ indemõrabilis ad excludendũ ꝓpõnes necias demõrabiles. Tertio dr̃ ĩ scia cuiꝰ est ꝑn̄ᵐ ne credat quodlz prinᵐ eẽ indemõrabile simplr. sed sufficit q̃ nõ sit demõrabile in scia cuiꝰ ẽ prinᵐ. iõ si ẽ simplr ĩdemõrabile ẽ simplr prinᵐ. si aũt ẽ indemõrabile ꝓm q̃d ẽ prinᵐ ꝓz qd. ¶ Ex ista diffõne infert phs ꝛueniẽtiã ⁊ dr̃iam ĩter prinᵐ ⁊ ꝛclonẽ dicẽs q̃ in hoc ꝛueniũt. qr de vtroqz oz cognoscere qd significet. discõueniũt aũt qr ex principys alia demõstrant ⁊ ipa nõ demõstrant in scia illa. ꝛclo aũt in eo q̃ cõclo demõstrat. sicut. n. de vnitate ⁊ triãgulo ⁊ recto ꝑsupponit qd est: ita d̃ ꝓncipys ⁊ ꝛclone. ⁊ sicut vnitas ⁊ magnitudo non demõrat sed alia ex his ita est dicendũ de principys ⁊ ꝛclone. ¶ Notãduz q̃ sic ꝛclo aliqñ sumit ꝑ ipso cõplem: demõstrabili siue sit signũ siue significatũ. ⁊ aliqñ ꝑ passiõe: ita ꝓncipiũ scie aliqñ sumitur cõplexe vt oẽ totũ ẽ maius sua ꝑte. ⁊ aliqñ incõplexe vt vnitas ⁊ magnitudo. ꝑ: diffiniebat principiũ ⁊ non 2ᵒ. si tñ qs vellet gnãlẽ diffõnẽ dicat. ꝓncipiũ ẽ entitas necessaria ĩdemõrabilis ĩ scia cuiꝰ ẽ ꝑn̄ᵐ. ⁊ ꝓm hoc magis vident ꝓcedẽ exem̄ᵃ. Duo igr sũt gña ꝓncipiozꝝ. s. cõplexa ⁊ ĩcõplexa. ⁊ iterũ ꝓncipiozꝝ cõplexozꝝ q̃dã sũt simplr ĩdemõrabilia vt dignitates ⁊ cões aĩ ꝛceptiões. ⁊ q̃dã ꝓm q̃d indemõrabilia vt principia sciaꝝ subalternataꝝ q̃ demõrant ĩ sciẽtys subalternãtibus. vñ sicut geo. ñ põt ꝓbare magnitudinẽ eẽ. nec arithmeticus vnitatẽ eẽ sed illud ꝑsupponit. ita ꝑspectiuꝰ non põt ꝓbare aliquã lineã cãre duos angulos rectos. sed illd ꝑsupponit qd q̃dẽ accipit tanq̃z prinᵐ lz ꝗcte vt dicebat añ. ¶ Contra ꝑdicta ar. ⁊ ꝑ q̃ prinᵐ nõ ꝑsupponunt. qr prinᵐ se hñt sic añs ad aliqd ꝛñs. mõ negato ꝛñte negat ⁊ añs. vñ eraclitus negauit illud prinᵐ de quolz dr affirmatio vel negꝰ vt dic. p. 4.ᵒ meth. ¶ Scõo ar. q̃ non oz prinᵃ accipe. i. ꝑsupponere ⁊ alia demõrare. qr tũc solũ illa prinᵐ ꝑsupponerent q̃ fundant in ente. ⁊ oia alia demõstrarent. s. oẽ totũ ẽ maius sua ꝑte. ⁊ ⁊ si ab eq̃libus eq̃lia demas ⁊c. qd est falsum. qr ista sunt ꝑ se nota cũ intellectꝰ statim eis assentiat notis termis. ¶ Ad primũ dicit q̃ principia prima negari duplr intelligit. s. ꝑ se. ⁊ ꝑ accidẽs. ꝑ se qdẽ. qr habẽt nãm ꝑ quã dubitari pñt ⁊ cõsequẽter negari. ⁊ sic nõ possũt negari prma ꝓncipia. qr sunt ꝓpositiones prime fundate in ente qbꝰ intellectus nullo mõ põt dissentire sicut nec aliqua põtẽtia cognita põt dissentire suo obo primario. ¶ Per accidẽs aũt quadruplr pñt negari. Primo virtualr ⁊ implicite. s. negãdo aliquã ꝓpõnem veram ⁊ necessariã in qua virtualr continent prima principia aut concedendo aliquã falsam vel impossibilem ad quã sequuntur opposita primozum principiozum. ¶ Secundo ex ignorantia respondendi sicut negauerũt permenides ⁊ melissus motũ esse ne cogerentur concedere vacuũ ꝓpter istam rationem omne quod mouetur recipitur ĩ pleno aut ĩ vacuo quia non est possibilis penetratio corporum. igitur in vacuo. zeno autem negauit idem nec cogeretur concedere infinita ꝑtrãsire cũ tamẽ oppoᵐ experientia esset notum. experiebatur enim se ambulare ⁊ equum currere. ¶ Tertio ex falsa apparẽtia sicut eraclitus qui negauit prima principia concedens duo contradictoᵃ esse simul vera. credidit enim entia esse in tanto fluxu q̃ statim cum quis diceret hoc est propter fluxibilitatem rerum dicere hoc est posset hoc non est. ⁊ consequenter dicebat q̃ non poteramus eandem aquã fluminis bis tangere. nec de eandem re eodem modo se habente bis loqui. ¶ Quarto ex diuersione materie.

vel ingsitione disputatois. quedã. n. possent negare pn^a pma
⁊ ea q̃ sũt p se nota ad diuertẽdũ mãz cupiẽtes non amplius
disputare vel de alia mã log: aut cãm ingrẽdi aliquã vitatẽ
vel pbabilitatẽ circa pn^a negata. sicut faciũt cõiter disputã-
tes sustinẽtes pbabilr oppo^a eoꝝ q̃ p se nota sũt. ⁊ tales non
negãt pricipia corde. sz tm̃ ore. ¶ Ad z^m rndet Egi. q̃ oẽs aĩ
ceptões pnt siderari ĩ ordine ad intellectũ cipientẽ vel
in ordine ad ens ⁊ ptes entis. p^o oẽs cões aĩ cõceptiões sunt
pn^a cõia. qz intellect^o illis assentit absq̃z aliq̃ discursu ex sola
noritia terminoꝝ. ⁊ sic. oẽ totũ ẽ mai^o sua pte. ⁊ si ab eq̃libus
eq̃lia demas ⁊c. sũt prima prin^a ⁊ prime dignitates. z^{eo} ñ sũt
prima prin^a. qz fũdantur in pte entis. s. ĩ q̃ntitate q̃ qdẽ hz ordi
nẽ ad totũ ens sicut posteri^o ad suũ pri^o. ⁊ sic tm̃ illa q̃ fundã-
tur ĩ ente vel in eẽ sunt prima prin^a vt de quolibet dr̃ eẽ vel
nõ eẽ. ⁊ nõ ctingit idẽ sil eẽ ⁊ nõ esse. Ista rnsio vr̃ aliq̃lr cõ-
trariari pb̃o. dcm̃ est. n. supra ex intẽtiõe Aris. q̃ meth. pbat
prin^a alia scia. hec aũt. oẽ totum est maius sua pte. ⁊ si ab
eq̃lib^o ⁊c. sunt prin^a geo. ⁊ arith. igit pbant a meth. qd̃ nõ eẽt
si eis intellect^o statim assentiret absq̃z discursu. ⁊ hoc alacẽ.
notat qm̃ pbat illud prin^q. oẽ totũ est maius sua pte. p ctine-
re aliqd ⁊ aliqd vltra. nõ etiã sunt dignitates. qz dignitas est
ppõ quã necesse ẽ quelibet docẽtẽ hr̃e p Ari. ĩ pozi tractatu.
nõ aũt ẽ necesse has ppõnes quelibet docẽdũ hr̃e. ¶ Dicen
dum igitur alr q̃ prin^a sunt ĩ q̃druplici dr̃ia loquẽdo d̃ prin-
cipys cõplexis. q̃dã sunt qbus intellect^o assentit ex sola noti-
tia terminoꝝ vt de quolibet dr̃ eẽ vel nõ eẽ. nõ cõtingit idez
simul eẽ ⁊ nõ esse: ⁊ hec sunt ppie dignitates ⁊ prin^a prima
simplr ⁊ ppõnes nullo^o demõstrabiles. q̃dã autez sunt prin^a
qbus intellect^o stati assentit notis termis tm̃ mediãte discur-
su morozo ⁊ iperceptibili. vt oẽ totũ ẽ mai^o sua pte. ⁊ si ab eq̃-
libus eq̃lia demas ⁊c. ⁊ hec nõ sunt prin^a prima simplr. sz p^a
prin^a fm qd p respectũ ad scias q̃rũ sũt prin^a. ⁊ ñter talia ñ
simplr sũt demr̃abilia sicut nec sũt dubitabilia. sz sũt demõ-
strabilia fm qd. s. isti vel illi q negaret. Quedã sũt pri^a qb^o
intellectus assentit ex solo discursu demõstratiuo morozo vt
a puncto ad pũctũ cõtingit rectã lineã ducere. ⁊ cõtinuuz est
diuisibile in infinitũ. ⁊ talia simplr demr̃ant sicut ⁊ ipa sim-
pliciter dubitabilia sũt. ⁊ talia sũt pn^a ⁊ pncipiata. pn^a qdez
geo. ⁊ pncipiata ĩ nãli pb̃ia. Quedã aũt sũt pn^a qb^o intellect^o
assentit ex solo discursu morozo iductiuo vel diuisiuo: vt pre
misse indemr̃abiles alicui^o demr̃atõis. vbi gr̃a. si fieret talis
demr̃atio. oẽ aĩal rõnale est disciplinabile. oĩs hõ ẽ aĩal rõna
le. q̃ oĩs hõ ẽ disciplinabilis. maior pbat iductiue ⁊ mior. vt
hẽbit z^o h^o. iõ tales pmisse sũt pmisse disiue. sũt et ppa pn^a.
pmisse aũt demõstrabiles nõ ppie dicr̃ pn^a. sz tm̃ methafo-
rice ex silitudine ad pmissas indemr̃abiles.

¶ Sunt autez quibus vtimur in demonstratiuis
sciẽtijs: alia quidẽ ppria vniuscuiusq̃z scie alia ve
ro cõmunia. Cõmunia eni scõm analogiaz. qm̃
vtile est q̃ntũcũq̃z in eo q̃ sub scia est gn̄e. Pro-
pria principia quidẽ vt lineã eẽ huiusmodi ⁊ re-
ctũ. Cõmunia aũt vt eq̃lia ab eq̃libus si auferas
q̃ equalia reliqua sũt. Sufficiens aũt ẽ vnũq̃ d̃q̃z
istorũ. qm̃ in genere ẽ. Idem eni facier ⁊ si nõ de
oĩbus accipiat: sed ĩ magnitudinibus solũ: arith
meticus aũt ĩ numeris.

¶ Ista est z^a pars hui^o ca. in q̃ pb̃s manifestat dr̃iaz ĩter pn^q
ppriũ ⁊ cõe qbus vtunt demr̃atores. vñ pn^q ppriũ est illud
qd̃ ꝛuenit vni scie tm̃ in eo q̃ pn^m. vt linea est longitudo sine
latitudine ⁊ pfunditate. rectũ est illud cui^o mediũ nõ discre
pat ab extremis. Et notanter dr̃ ĩ eo q̃ pn^q. qz eadẽ ppõ cõ-
petit plibus scietys in vna vt cl'o. ⁊ in alia vt pncipiũ ppriũ.
sicut pz de pncipys scia subalternataruz q̃ sunt cl'ones ĩ
sciẽtys subalternãtib^o. pncipiũ aũt cõe ẽ illud qd̃ cõpetit pl'i
b^o sciẽtys. vt si ab eq̃lib^o eq̃lia demas cetera q̃ reman ẽt sũt
eq̃lia. ⁊ oẽ totũ est maius sua pte. quoꝝ q̃libet indr̃nter cõ-
petit geome. ⁊ arithme. Et si arguit ꝛ. qz supi^o dcm̃ ẽ demõ-
strationẽ nõ pcedere ex vlibus ⁊ cõib^o. Rndet pb̃s q̃ itelli
git demr̃ationẽ nõ pcedere ex cõib^o fm suã totã significatio
nẽ tm̃ pcedit ex his fz suã significationẽ sibi sufficiẽtẽ. ita q̃
geo. nõ vtit aliquo istorũz pncipioꝝ absolute. sed ꝛcte. s. oĩs
magnitudo est maior sua pte. ⁊ si ab eq̃lib^o magnitudinibus
eq̃les magnitudines demas magnitudines remanẽtes sunt
eq̃les. arithmetic^o aũt di. oĩs numerus est maior sua pte ⁊ si
ab equalib^o numeris eq̃les numeros demas q̃ remanẽt sũt
equales. ¶ Notandũ q̃ sicut quodlibet agẽs nãlevtit pma
mã nõ simplr: sed ꝛcte. s. cũ dispõne accidẽtiũ necessario ad
formã subalẽ ꝛbentiũ sic q̃ generãs hominẽ vtit mã ꝛcta p
aliqua accntia faciẽtia ad formã hoĩs. ⁊ gnãns equũ vtit ea-
dẽ mã cũ alys dispõnibus faciẽtib^o ad formã eq. ita ĩ ppos-
to dicendũ est q̃ geo. illis pncipys vtit ꝛcte p magnitudinẽ
⁊ arithmetic^o ꝛcte p numeꝝ. Istud tm̃ exemplũ nõ ẽ oĩo sil'e
qz mã pma formalr ingredit ꝛpõnem nãlez ⁊ principia cõia
nõ formalr sed virtualr tm̃ ingrediunt demr̃ationẽ. p ipsuz
tm̃ cogscitur modus cõtrahendi principia cõmunia. ¶ Sed
dubitatur primo. quia dicit Aristo. primo prio. q̃ oportet pri
cipium vniuersaliter sumi. vbi gratia. in geo. pbat q̃ anguli
incisionũ sunt eq̃
les p hoc q̃ si ab
eq̃lib^o equalia de-
mas. q̃ro q̃ vtꝝ h̃

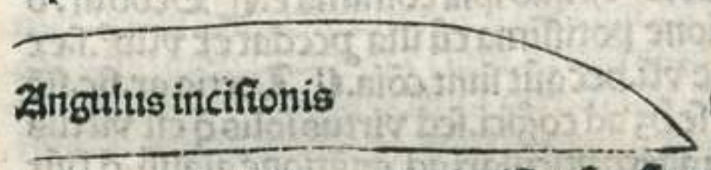

pn^q sumat solũ p angulis incisionũ. ⁊ sic petit^o pncipy. aut p
alys angulis: ⁊ sic nõ ẽ ad ppo^m. aut vlr ⁊ hr̃ intẽtũ. ¶ Scõo
qz pn^a talia ꝛcta qb^o vtũtur formalr geo. ⁊ arithme. sũt pba
ta p illa prin^a cõia. sed nõ vr̃ ad quẽ aliũ artificẽ spectet pba
re h̃ spãlia p illa cõia. igr̃ geo. ⁊ arith. pbãt prin^a ꝛcta p prin
cipia cõia. igr̃ vtunt eis ĩ sua maxia cõitate. vbi gr̃a. hec ppõ
oĩs magni^o ẽ maior sua pte pbat p illã. oẽ totũ ẽ mai^o sua pte
⁊ nõ vr̃ a q̃ nisi a geo. ¶ Ad pri^q ꝛcedo q̃ prin^m sp dz vlr su-
mi. nõ tm̃ vli^o subo. sed eq̃ aut min^o vli^o cuz ꝛcl'one. vñ subm
geo. ẽ magnitudo. iõ illõ prin^q cõe. oẽ totũ ẽ mai^o sua pte. nõ
dz accipi a geo. in tãta cõitate. qz cuiuslibet scie subm dz esse
cõissimũ ⁊ ñter nullũ prin^q ppriũ illi^o dz esse cõius subo nz
aliqd ꝛsideratũ ab eodẽ eẽ cõi^o. ppterea geo. accipit illõ pri
cipiũ ĩ cõitate sui subi dicẽdo oĩs magnitu^o ẽ maior sua pte.
aut ĩ cõitate alicui^o inferiozis vt oĩs linea ẽ maior sua pte: sp
tm̃ tale prin^q ꝛctũ ẽ vl'ius ꝛcl'one q̃cũq̃z data q̃ p tale prin^q
demr̃atur. Illa igr̃ ꝛcl'o. anguli incisionũ sũt eq̃les. demr̃at
p prin^m vlr sũptũ isto^o. si ab eq̃lib^o magnitudibus eq̃les ma-
gnitudines demas magnitudines remanẽtes sũt eq̃les. sed
anguli recti sũt magnitudines. igr̃ si ab eq̃lib^o angulis rectis
equales angulos demas anguli remanẽtes sũt eq̃les. sed illi
sunt ãguli incisionũ. igr̃ anguli incisionũ sũt eq̃les. pz igr̃ q̃
ista ꝛcl'o. anguli incisionũ sũt eq̃les nõ pbat p illã formalr si
ab equalib^o eq̃lia demas. sed tm̃ virtualr. ⁊ illa ppõ si ab eq̃
lib^o magnitudinib^o eq̃les magnitudines demas ẽ illa ppõ q̃
formalr ĩgredit demr̃ationẽ. ⁊ ẽ vl'ior ꝛcl'one. sicut ẽt subz p
plibus supponit q̃ sint anguli incisionũ. ¶ Ad scõm dicitur
q̃ ad metha. spectat pbare illa pricipia ꝛcta sicut ⁊ cõia. dũ
enim pbat formaliter q̃ omne totũ est maius sua pte. pbat
virtualiter q̃ omnis magnitudo est maior sua pte. dicit eni
Aristo. primo prioꝝ q̃ vna ptãs syll'oꝝ est concludere pl'a. s.
cõclusionẽ. ⁊ quicqd sequit ad illã. ⁊ si qs vellet pbationem
ppriam illius: tunc assumeretur illud principium cõmune.
omne totum est maius sua parte cum illa minori. omnis ma
gnitudo est quoddã totum inferendo istaz. omnis magnitu
do est maior sua parte. cuius syll'i consideratio ad solum me-
tha. ptinet. Et dicunt aliqui q̃ non solum pbat metha. prin-
cipia propria scientiarũ sublaternantiuz sed etiam subalter
natarum. hec enim. linea visualis diametraliter cadens in
oculum causat angulos rectos: non probatur a perspectiuo.
quia nullus artifex probat sua principia. nõ etiam a geome.
quia ipse non considerat lineam per respectum ad oculum

nec ad visum.nõ etiã a physico.qz nõ ꝯsiderat visualitatẽ p respectũ ad lineã.oz igitur ꝙ a metha.inq̃tum descendit in geo.ꝛ phiam nãlez ꝯsiderãs visualitatẽ cẽ passionem p accidẽs linee ꝛ facere angulos rectos esse passiones p se linee diametralr cadentis.Meliꝰ tñ dr ꝙ geo. pbat pnª ppria pspectiue ꝑ qdem implicite demõstrãdo aliquã ꝯclonez ad quã ꝯclonẽ seqt pnm ppriũ pspectiue.zº explicite nõ qdẽ simplr vt geome.sed vt descẽdit in pspectiuã ꝛ vt sic ꝯsiderat visualitatẽ p respectum ad lineam.

¶ Sunt autẽ ppria quidẽ ꝛ que accipiunt esse circa que scia speculat que sunt p se. vt arithmetica vnitates.geometria aũt signa ꝛ lineas. Hec enim recipiũt esse ꝛ hoc esse. Horũ autez passiones p se quid quidem significet vnaqueq̃z accipiunt vt arithmetica quidem quid par aut impar aut quadrangulus aut cubus:geometria vero quid rõnabile aut reflecti aut curuare. Quod ãt sint demõstrãt per quedã cõmunia ꝛ ex his que demõstrãtur ꝛ astrologia similiter . Omnis enim demõstratiua scientia circa tria est ꝛ quecunqz esse ponuntur.Hec aũt sunt genera cuius per se passionum speculatiua est : ꝛ quecũqz cõmunes dicuntur dignitates ex quibus primis demonstrãt : ꝛ tertiũ passiones quarum quidem significet vnaqueq̃z accipiat.

¶ Ista est 3ª pars hui ca.in qua pbs ponit drĩam inter subm passionẽ ꝛ dignitatẽ di.subm in aliq̃ scia est illud de quo pre supponitur qd est ꝛ qz est.vt in arithmetica vnitas.ꝛ in geo. punctus vel linea.passio aũt ĩ aliq̃ scia ẽ illa de q̃ ꝑsupponit qd est:vt par vel ĩpar cubũ ꝛ quadratũ ĩ arithmetica.ĩ geo. vero rectũ ꝛ curuũ.rõnale ꝛ irrõnale.cõmensurabile ꝛ incõmensurabile.Sed dignitas est ꝑncipiũ cõissimũ ex quo ꝛ p ppio ꝑncipio demonstrat passio.ꝛ hoc est gnãliter vez tã in astrologia q̃z in alys scijs demonstratiuis.tria igit sunt ꝑcognita aĩ oẽm demonstrationẽ.s.subm de quo aliqd demonstratur.ꝛ passio que demonstrat.ꝛ dignitas p quã demõstratur aliquid.¶ Notãdum ꝑmo ꝙ aliud est esse subm alicui scie.ꝛ aliud est esse subm in aliqua scientia.sicut aliud ẽ esse passionẽ alicuius generis.ꝛ aliud est cẽ passionẽ in aliquo genere.nã risibilitas est passio in genere aĩalis nõ tñ est passio illius generis sed hoĩs.ita in ꝓposito triangulus est subm in geome.nõ tñ est subm geo.sed magnitudo.¶ Scdo notãdũ ꝙ sicut duplex est mã.s. ppinq̃ ꝛ remota.ita duplex est subz .s. ppinquũ ꝛ remotũ.vñ subm ppinquum arithmetice ẽ numerus ꝛ remotũ ẽ vnitas.Subz vo geo. ppinquũ ẽ magnitudo ꝛ remotũ pũctꝰ vel linea.pnꝰ remotum cõiter dr pnꝰ scie.qz ẽ pnꝰ subi.

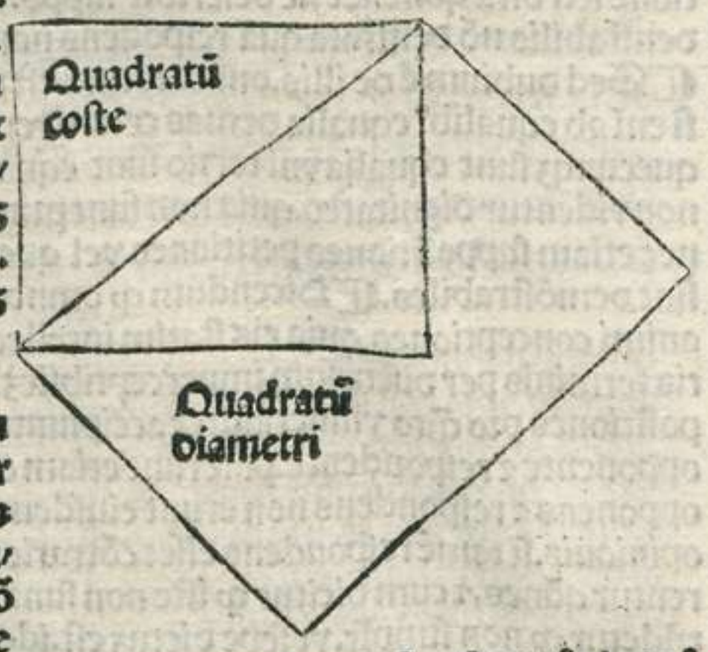

sicut enim subm pbie nãlis bz suam pnª que sũt mã ꝛ forª.ita subm arithmetice bz suum pnm qd ẽ vnitas. ꝛ subm geo.habz suũ pnꝰ qd ẽ pũctus vel linea.

¶ Tertio notandum ꝙ par ꝛ ĩpar q̃drat ꝛ cubus sunt passiões numeri de qbus cõsiderat arithmeticus non ppie sumẽdo quadratũ ꝛ cubũ.qz hec ꝑpe loquẽdo reperiunt tñ in ꝯtinuis.sed trãsumptiue reperiunt ĩ numeris: rõnale vo ꝛ curuũ aut reflexũ sũt passiones linee de qua ꝯsiderat geo.dr aũt linea rõnalis vt pz ex decimo geo.d qua rõnant.quelibet g̃ linea ꝓm quã sciunt ppoꝛtiões aliarũ linearũ rõnalis vocat.rõne cui alie cõmensurabiles rõnales dicuntur.incõmensurabiles vo dicunt irrõnales. vt diameter ꝛ costa quadrati ortogony eglateri.¶ Quarto notãdũ ꝙ illud qd est ꝯclo in vna demõstratiõe est ppriũ pnm ĩ alia vt ppriũ pnꝰ ad pbandũ tres de triangulo est hre angulũ extrinꝰ equalentẽ duobꝰ intrinsecis oppositis qd pbat cẽ tale p lineã cadẽtẽ eque distantẽ tertio lateri ꝛ hoc ĩtelligit pbs cũ dicit aliqua cẽ pnª ppria que demõstrant.¶ Aduertendũ tñ ꝙ lz ꝑmissa demõstrabilis sit pnꝰ ppriũ alicui demonstratiõis:nõ tñ ppie dr prinꝰ ppriũ alicui scie totalis qm̃ tale ẽ ĩdemrabile.ꝛ ex hoc ꝑpe diffõnes spãliũ termiorũ sũt priª ppa ĩ scia vtẽte illis terminis.vñ geo.p diffõnẽ circuli pbat lineas aliq̃s exeũtes a cẽtro eẽ eq̃les.vtit g̃ geo.diffinitõe circuli tãq̃z prinº.ꝛ ꝯiter diffõnibus linee ꝛ recti tanq̃z principys incõplexis ex qbꝰ ꝛ suis diffõnibꝰ fiũt ppõnes ĩdemonstrabiles vt dicebat añ.¶ Primũ dubiũ.cuz de linea demonstret ĩ geo.rectũ vel curuũ segtur ꝙ linea nõ ẽ subm remotũ geo.sed ppinquũ aut eẽntialr ꝯtẽtũ sub illo.¶ Secundũ dubiũ.pp qd facit pbs mentionẽ tñ de dignitatibus cũ ẽt alie cões aĩ ꝯceptiões ingrediant virtualr demratõez.¶ Ad primũ dr ꝙ linea est prinꝰ magnitudis.ꝛ ẽ ꝯtẽtũ sub magnitudine.pº ẽ subm remotũ.sed zᵒᵒ est spãle subm ĩ geo. aliqñ tñ sumit p subo adeq̃to geo.inq̃tũ oes magnitudies resoluũtur in lineã.¶ Ad zᵒ dr ꝙ Ari.facit mentionẽ tñ d illis prĩcipys q̃ necessario ingrediunt demrationẽ oẽm.principia aũt geo.ꝛ arithme.lz nẽcio ingrediant formalr aut virtualiter demratiões mathe.nõ tñ nẽcio ĩgrediunt omnẽ demõstrationẽ.qz põt fieri demratio ĩ metha.quã nõ ingredit formalr vel virtualr aliqd prinꝰ mathe.dignitates autẽ nõ nẽcio ĩgrediunt oẽm demrationẽ cũ ipse sint ppõnes q̃s necesse est quẽlibet docendum hre.

¶ Quasdã aũt scias nihil ꝓhibet ꝛ quedã eorum despicere vt genus nõ supponere eẽ si sit manifestũ:qm̃ est. Non enim siliter manifestum est ꝙ numerus sit ꝛ ꝙ calidũ ꝛ frigidũ sit: ꝛ passiones nõ recipe est quid significẽt si sint manifeste. Sicut neqz cõia nõ recipere quid significent vt eq̃lia ab eq̃libus demere.qm̃ notũ est. Sed nihil minus tria hec sũt necessaria:circa qd demõstratũ est ꝛ qui demõstrant ꝛ ex quibus.

¶ Ista est 4ª pars hꝰ ca.ĩ q̃ ponit drĩa scia ex pte subi ꝛ passionis.qm̃ aliq̃ ẽ scia q̃ despicit suũ subz.ꝛ aliq̃ q̃ nõ despicit. illa dr despicere subm suũ q̃ nõ facit spãlez mentionẽ de suo subo vtrũ sit.qz manifestũ ẽ illd eẽ vt metha.ꝛ scia nãlis.sũt enim ista nota ad sensuz sicut calidũ ꝛ frigidũ. Illa vo ñ despicit.qz facit spãlẽ mentionẽ de illo vtrũ sit.sicut geo.d pũcto ꝛ arithmetica de vnitate.cũ hec tñ cognoscant p intellectũ discurrẽtẽ:ꝛ q̃ꝛto alicui scie subm ẽ magis notũ tãto illa magis despicit ꝛ ꝑsupponit illd.iõ magis ꝑsupponit subm suum illa q̃ bz subm calidũ vel frigiꝰ q̃z arithme.cuiꝰ subz ẽ nũerꝰ qz calidũ vel frigidũ ẽ magis notũ q̃z numerꝰ.¶ Est ẽt aliq̃ scia q̃ despicit suã passionẽ qz nõ facit spalẽ mentionẽ de illa qd significet.vt vnitas ĩ meth.q̃ ẽ passio entis.ꝛ aliq̃ scia ẽ q̃ nõ despicit vt arithme.q̃ facit mentionẽ spãlẽ qd significet paritas vel ĩparitas.ꝛ geo.qd significet hre tres angulos.vñ sicut est aliqd principiũ p se notũ vt si ab eq̃libꝰ eq̃lia demas ita aliqua subiecta ꝛ passiones sunt per se manifesta.conueniunt tamen omnes sciẽtie in hoc ꝙ quelibet requirit dignitatem subm ꝛ propriam passionem.¶ Notandum primo ꝙ duplex est vnitas.s.metha.ꝛ mathe.vnitas metha. ꝯuertitur cũ ente.ꝛ est eque nota sicut ens:cũ sit ppa passio eius

quã metha. despicit sicut ens qd̃ est subm suum. qz de nullo isto ꝛ facit mentionẽ si est ⁊ qd significet. vnitas aũt mathe. est pncipiuz numeri pdicamenti q̃titatis. ⁊ hec nõ est passio sed subiectũ remotũ arithmetice. qd̃ qdem subm nõ est p se notum. sed cognoscitur p intellectũ discurrentẽ. ¶ Secũdo notandũ q̃ duplex est numerus. s. mãlis ⁊ formalis. numer⁹ formalis q est forma resultãs ex vnitatibus nõ est p se not⁹ sed iuestigat̃ p intellectũ. numerus aũt mãlis q ẽ res numerate est p se notus. qz est sensibilis p se cuz sit sensibile cõe p Ari. z° de aĩa. ⁊ talis numerus est adhuc min⁹ not⁹ q̃ calidũ vel frigidũ. qz calidũ ⁊ frigidũ sũt sensibilia ꝑ̃a: ⁊ numerus ⁊ magnitudo sũt sensibilia cõia. ⁊ ꝓstat sensibilia eẽ notoria sensibilib⁹ cõibus cũ sensibilia ꝑ̃a cognoscant̃ p se ꝑ. ⁊ sensibilia cõia p se nõ ꝑ. ⁊ circa sensibilia ꝑ̃a nõ cõtingit sensum errare. sed circa sensibilia cõia bñ cõtingit errare vt ẽ determinatũ a ꝑho z° de aĩa. ¶ Dubitat̃ circa dicta. si enĩ alique scie despiciũt sua suba. ⁊ alique nõ. igit̃ aliq̃ scie demõstrant sua subiecta qd̃ est ꝗ cõmen. z° phi. dicentẽ q̃ ĩpossibile ẽ aliquã sciam vl'em vl' pticularẽ demõstrare suuz subm eẽ siue p signũ siue p demonstrationẽ. sed nõ est ita in cãis sui subiecti. qm̃ declarat eas p signũ nõ p demõstrationẽ simpl'r. hec cõmen. pb̃s. n. ꝑ phi. ꝓbat mãz ⁊ formã eẽ que sũt ꝑn⁴ corpis nãlis: ipsum aũt corpus nãle nõ ꝓbat esse. Rñdetur q̃ pb̃s nõ dicit hic exp̃sse aliquã sciaz ꝓbare suũ subm eẽ. sz q̃ aliq̃ scia despicit suũ subm nullã de eo faciẽdo mentionem. ⁊ aliqua nõ despicit ĩmo de eo facit mentionẽ dicendo ip̃m eẽ ⁊ quid illud significat vt geo. ⁊ arithm̃. quelibz ergo scia mundi p̃supponit suũ subm esse lz aliq̃ de illo faciat mentionez ⁊ aliqua nõ: iõ nulla scia põt ꝓbare simpl'r suũ subm eẽ neqz p effectũ neqz p cãm: qz quelibet ꝓbatio est p aliqd noti⁹. constat ãt nihil eẽ noti⁹ ĩ scia suo subo. Et si Ari. aut Aui. ꝓbat ĩ li. de aĩa suũ subm eẽ. s. aĩaz eẽ: hoc nõ est simpl'r sed ꝓ̃z qd. s. isti vel illi. sicut nec aliq̃ scia põt a ꝑori vel a posteriori ꝓbare simpl'r sua ꝑncipia. põt tñ isti vel illi q aliqua negaret q̃dam alia concedendo ⁊c.

On est autẽ suppositio neqz petitio qd̃ necesse ẽ p seipsum. s. dignitas ⁊ videri necesse ẽ. Nõ ẽ enĩ ad exteri⁹ rationez: sed ad eã que est in anima. qm̃ nec syllogism⁹. Sẽp enĩ ẽ instare ad exterius rationem. sed ad interius rationez non semper.

¶ Istud est z''' capl'm hui⁹ secũdi tractatus in quo pb̃s exprimit que sũt ista ꝑncipia ꝑ̃a ⁊ cõia postq̃z diffiniuit illa ⁊ assignat dr̃iam ĩ spãli postq̃z distixit illa ĩ gñali di. hec eẽ illa ꝑncipia cõmunia ⁊ ꝓpria. scilicet dignitates. suppositiones. petitiones. ⁊ diffinitiones. Et diuidit̃ istud capitulum in duas partes. nam ĩ ꝑma pb̃us facit qd̃ dictũ est. ĩ z⁴ aũt ondit q̃l'r scie vtunt̃ dignitatib⁹ ibi. nõ ꝓtigere aũt. ¶ Prima pars diuiditur ĩ tres ꝓcl'ones. quaꝝ ꝑ⁹ est ista. dignitas nõ est suppõ nec petitio. z⁴ ꝓcl'o. suppõ distiguit̃ a petitõe ⁊ qõne. ibi. quecunqz qdẽ. z⁴ ꝓcl'o. diffõnes ñ sũt suppõnes. ibi. termini igit̃ non sũt ¶ Prima igit̃ ꝓcl'o ar. sic. dignitas ẽ necessaria ⁊ ĩtelligibilis ꝓpter se. sed suppõ ⁊ petitio nõ ẽ necessaria vel ĩtelligibilis ꝓp se. igit̃ dignitas nõ est suppõ nec petitio. añs est manifestum cũ dignitas nõ sit necessaria nec ĩtelligibilis ex alio postq̃z ẽ ꝑma ꝓpõ. suppõnes ãt ⁊ petitiões sũt necie ⁊ intelligibiles p ꝑ⁴ ꝑn⁴. vñ põt sic argui. totũ añs illud qd̃ ẽ necessariũ ⁊ intelligibile nõ p rõnẽ exteriorẽ est necessariũ ⁊ ĩtelligibile ꝓp se. sed dignitates sũt hꝰ. igit̃. minor ꝓbat̃. nã si dignitates hñtur p rõnẽ exteriorẽ maxie eẽt p syll'm. sz hoc nõ. qz syll's nõ ꝓbat ꝑ⁹ ꝑn⁴. suppõnes aũt ⁊ petitiões hñtur p rõnem exteriorẽ. qz p syll'm vel p discursum. ¶ Et ꝓfirmat̃ illa minor. s. q̃ dignitates intelligunt̃ p rõnez interiorẽ ⁊ nõ exteriorẽ. qz illa q̃ intelligũtur p rõnem exteriorem pñt hr̃e instantias. qz pñt repelli vere vl' appenter p aliũ discursum. sed dignitates nõ possunt aliquo mõ repelli p discursum cũ sint simpl'r ꝑme ꝓpõnes. igit̃. ¶ Notãdũ ꝑ q̃ dignitates sũt ꝓpter se necessarie. qz sicut trãscendẽtia nõ habẽt cãm incõplexã cũ nihil sit cã entis vt ens est: ita dignitates ĩmediate fũdate in trãscẽdẽtib⁹ nõ habẽt cãm cõplexã. ⁊ iõ necessitas istaꝝ nõ est ꝓp aliõ. s. qd̃ sit cõplexũ ⁊ demõstratũ ⁊c. ¶ Secundo notandũ q̃ dignitates sũt ꝓp se intelligibiles. qz ꝑ⁹ obm ĩtellectus primitate adequatõis est ens. iõ sicut nullũ incõplexũ ꝑcedit notitia rõnez entis ita nullũ ꝓplexũ precedit dignitates lz inter dignitates sit prius ⁊ posterius eo q̃ dignitas affirmatiua ꝑcedit aliquo mõ negatiuã cũ affirmatio sit ꝑor negõne ꝓm Ari. in hoc ꝑ. ¶ Tertio notandum q̃ rõ exterior est argumentatio q̃litercũqz sumpta. q̃ enim argumentatio in voce vel ĩ scripto sit exterior manifestũ est. ⁊ q̃ metalis sit exterior declarat̃. tũ qz est ab exteriori doctrina. tũ qz exp̃mitur p voces ⁊ scripta exteriora subordinata illi. tũ qz nõ est indita aĩe intellectiue a nã ⁊c. ¶ Quarto notandũ q̃ rõ interior est lumẽ intellectus agentis. vñ nõ solũ argumen⁹ vocat̃ rõ sz ẽt potẽtia ĩtellect⁹ dr̃ rõ. ⁊ dr̃ rõ ĩterior tum qz nõ est ab exteriori doctrina. tũ qz nõ exp̃mit̃ p rõnez vocalẽ vel scriptã. tũ qz illud lumen est ꝓcreatũ aĩe ⁊ est habitualis dispõ intellectus possibilis ꝓm cõmen. 3° de anima. ¶ Ex ꝑdictis sequtur q̃druplex dr̃ia ĩter dignitatẽ ⁊ suppõnẽ vel petitionẽ. Prima dr̃ia est qm̃ dignitas est necessaria ꝓp se ⁊ suppõ vel petitio ꝓp aliud. Scõa dr̃ia qz dignitas est ĩtelligibilis ꝓpter se. suppõ vel petitio ꝓpter aliud. Tertia differentia qz dignitas est intelligibilis p solã rationẽ interiorez nõ aũt suppõ nec petitio. Quarta differentia est qz suppõ vel petitio est ĩtelligibilis p rõnez exteriorẽ ⁊ nõ dignitas.

¶ Quecũqz igitur demonstrabilia accipit eẽ ipse nõ demonstrãs. Hec vero si ꝓbabilia accipiat discenti supponũtur nõ simpl'r suppõ: sed ad illuz terminũ. Si vero neqz vnius opiniõis. ⁊ cõtrarie esse accipiat idẽ petit. ⁊ in hoc differũt suppõ ⁊ qõ. Est enĩ questio in contrariũ dicẽtis opinioni: aut q̃ si aliquis demonstrabile cũ sit accipiat vt vtat̃ nõ demonstrãs suppõ est.

¶ Scõa ꝓcl'o. suppõ distinguit̃ a petitiõe ⁊ qõne. ꝓbatur. suppositio ẽ ꝓpõ demõstrabilis nõ demõstrata sz accepta addiscẽti. ⁊ petitio est ꝓpõ demõstrabilis non demõstrata indiferẽs addiscẽti. qõ vo ẽ ꝓpõ demõstrabilis ñ demõstrata ꝗ̃ia addiscẽti. igit̃ ⁊c. añs declarat̃. nam eadẽ ꝓpõ est suppõ petitio ⁊ qõ. si enim illã acceptat rñsalis tãq̃z verã ita q̃ sit eiusdẽ opiniõis cũ opponẽte dr̃ suppõ. ⁊ si nõ est simpl'r. tñ quo ad illũ. si aũt nõ sit eiusdẽ opiniõis nec ꝗ̃ie cum opponẽte dr̃ petitio. vbi vero rñsalis sit oĩno cõtrarie opiniõis dicit̃ qõ. ⁊ hoc querit̃ demõstrari. ¶ Notandũ ꝓm pb̃m q̃ ista ꝓcl'o intelligit̃ de suppõne stricte sumpta: qz large sumẽdo nõ distinguit̃ a petitione sed bñ a qõne. Et sic describit̃ suppõ. Suppõ est ꝓpõ demõstrabilis nõ demõstrata quã respõdens non petit demõstrari. ¶ Sed dubium ẽ de illis. omne totum est maius sua parte si enĩ ab equalib⁹ equalia demas cetera remanent equalia. quecunqz sunt equalia vni tertio sunt equalia inter se. hec non videntur dignitates. quia non sunt prime propositiões. nec etiam suppositiones petitiones vel questiones cum nõ sint demõstrabiles. ¶ Dicendum q̃ omnes sunt cõmunes animi conceptiones: quia eis statim intellectus assentit notis terminis per discursum imperceptibilez. ⁊ dicuntur suppositiones pro q̃to vniuersaliter accipiuntur tanq̃z vere ab opponente ⁊ respondente. poterunt etiam esse petitiones si opponens ⁊ respondens non erunt eiusdem neqz contrarie opinionis. si tamẽ respondens esset cõtrarie opinionis dicerentur qõnes. ⁊ cum dicitur q̃ iste non sunt demõstrabiles: rñdetur q̃ non simpl'r. vt sepe dictuz est. ideo non sunt proprie questiones nec petitiones. sunt tamen demonstrabiles quodãmodo. s. isti vel illi.

⁋Termini ergo non ſūt ſuppoſitiones. nihil enī eē aut non dicunt ſed in ꝓpōibus ſuppoſitiōes.

⁋Tertia ꝯclō. diffinitiones nō ſunt ſuppōnes. ꝓbat̃ tripl'r. ⁊ p̊ ſic. ſuppōnes dicūt eſſe vel nō eſſe. ſed diffōnes ñ dicūt eē vel nō eſſe. igr̃. aña pȝ qꝛ ſuppōnes ſunt ꝓpōnes in ꝗbus dicitur aliꝗd de aliquo vel remouet̃ aliꝗd ab aliquo. in diffōnibus v̊o nō remouet̃ aliꝗd ab aliquo ſicut nō affirmat̃ aliꝗd de aliquo. ⁋Notādū ꝙ ph̄s vult gnāliter qōlȝ inferius eē in ſuo ſupiori ſicut pars in toto. dicit enī p̊ ꝑiarme. ꝙ ea que ſunt in voce ſunt eaꝝ que ſunt in aīa paſſionū note. i. alique voces ſunt repn̄tatiue coꝝ que ſignificant̃ ꝑ ſigna mētalia. ⁊ ſic loquit̃ ph̄s cū dicit ſuppōnes eē ī ꝓpōnibus. ſicut .n. hō eſt aīal ⁊ ē ī aīali: qꝛ oīs hō eſt aīal. ⁊ ñ ꝯ̄. ita ſuppō ē ꝓpō ⁊ ī omni ꝓpōne. qꝛ oīs ſuppō eſt ꝓpō ⁊ nō oīs ꝓpō ē ſuppoſitio.

⁋Dubitat̃ qꝛ dicit Ari. in topi. ꝙ diffinitio ſignificat ꝗd eſt eē rei. ⁊ ī hoc p̊ ꝙ diffinitio ſignificat ꝙ ꝗd erat eſſe. igr̃ diffō ſignificat eſſe vel nō eē. ⁋Rn̄detur ph̄m intelligere ſuppoſitionē ſignificare affirmatiue vel negatiue nō aūt diffōneȝ. ꝯña tn̄ facta nō vȝ. ſicut nō ſeꝗtur iſte cōceptꝰ ſor. ſignificat ſor. ꝗ eſt. igit̃ ſignificat eē vel non eſſe. nec ſeꝗtur aīal rōnale ſignificat hominē. ſed homo eſt hoīem eſſe. igitur animal rationale ſignificat hominē eſſe. ſed tn̄ ſequitur ꝙ ſignificat illud qō eſt hominē eſſe.

⁋Terminis aūt non ſolum intelligere oportet. hoc autem non ē ſupponere niſi ⁊ audire ſuppōnem aliquis dicat: ſȝ quorumcunqȝ exiſtētium in eo quod illa ſunt fit concluſio.

⁋Scōo arguit̃ ad eandē ꝯclōneȝ ſic. diffinitio dat ſolū intelligere. ſuppō aūt nō dat ſolū intelligere. ꝗ̊ diffinitio nō ē ſuppoſitio. aña declarat̃. nā ſm ph̄m 3° de aīa. oꝑatio intellectꝰ aſſimilatur oꝑationi ſenſus ſolū quo ad dicere ⁊ intelligere inſinuās ꝑ intelligere actū incōplexū. ⁊ ꝑ dicere actū cōplexum ⁊ verbalē. ex quo ſeꝗtur ꝙ ſuppōnē intellectꝰ dicit. ⁊ ꝑ diffinitionē ſolū intelligit niſi forte aliꝗs diceret ꝙ ꝑ ſuppoſitionē ſolū intelligit ſicut ꝑ diffōnē. qō nō eſt veꝝ. qꝛ ex ſuppoſitionibꝰ tāꝗ̄ ex veris ſeꝗtur ꝯcluſio. ex diffōnibus vero tanꝗ̄ ex veris nō ſeꝗtur ꝯclō. cū ſuppōnes ſint vere nō autē diffōnes ſunt vere vel falſe. ⁋Notandū ꝙ diffō ſignificat ꝗditatē. iō cū primus actus ītellectus dicat̃ intellectio. ⁊ primū obm ſuū ſit ꝗditas intellectꝰ ꝑ diffōneȝ dicit̃ intelligere. Ubi aduertendū ꝙ res dr̃ hr̃e triplex eē. ſ. in ſe ⁊ in ſuis cāis ⁊ penes intellectū. Primū eſſe eſt eē indiuiduale ⁊ actuale Scōum eē eſt eſſe ꝗditatiuū ⁊ eēntiale. Tertiuȝ eē eſt purū figmentū ⁊ imaginabile. indiuiduis nō corrn̄det diffō quid rei nec ꝗd nominis. figmētis corrn̄det diffinitio quid nois tātū. ſȝ ꝗditatibꝰ corrn̄det diffō ꝗd rei. nā cū diffinit̃ pluuia ꝑ hoc ꝙ eſt aqua guttatī cadēs d̄ nube nō diffinit̃ aliꝗ ſingularis pluuia. ſed ſolū vl'is ⁊ ꝗditatiua. nulla enī pluuia exn̄te adhuc pluuia eſt aqua guttatī cadens de nube: iō diffō non ſignificat eſſe vel nō eſſe.

⁋Neqȝ geometra falſa ſupponit ſicut quidā affirmāt dicentes ꝙ nō oȝ falſo vti geometrā: mētiri autem dicentē vnius pedis eē non vniꝰ pedis: aut rectam ſcriptā non rectā eē: ſed geometra nihil cōcludit ſcōm hāc lineā quā ipſe poſuit: ſed ꝗ̄ per hoc oſtenduntur.

⁋Unū dubiū pōt fieri circa dicta. ꝗa nō vr̃ ſuppōneȝ ſemꝑ eſſe ꝓpōneȝ verā. qꝛ alique ſuppōnes date a geome. ſūt falſe ſupponit enī aliquā lineā eē pedalis ꝗ̄titatis. ⁊ aliqn̄ aliquā lineā eē rectā ꝗ̄ nō ē recta. ⁋Rn̄det ph̄s ꝙ geo. nō ſupponit aliqō falſum. nō enī ſupponit illā lineā deſcriptā ī puluere eſſe rectā vel pedalē ſicut nec de illa aliꝗd demr̃at. ſed ſolum illā quā ītelligit ꝑ lineā in puluere. mō certū eſt ꝙ illa linea ſic intellecta eſt pedalis ⁊ recta. ⁋Sed ꝫ. ponat̃ ꝙ non ſit aliqua linea ꝑ̄ter iſtā deſcriptā ī puluere: ⁊ ſeꝗtur geometram ꝓ̄ſupponere falſum. qꝛ iſta quā deſcribit nō eſt pedalis nec recta. non ēt illa quā intelligit cū illa nō ſit. ⁋Dicēduȝ ꝙ illa quā intelligit eſt recta ⁊ pedalis ꝗ̄titatis nō obſtante ꝙ illa nō ſit. qꝛ illud verbū eſt nō dicit actū. ſed aptitudinē. ſufficit enī ꝙ ipſa vel ſibi ꝯſil'is ſit apta nata eē recta ⁊ pedalis ꝗ̄titatis. Et ſi dr̃ vnū oppoſitoꝝ nō ſignificat reliquuȝ. ꝗ̊ ꝑ iſtā lineā curuā nō poſſum intelligere aliquā rectā. neget̃ aña. qꝛ dicit ph̄s p̊ de aīa. ꝙ rectuȝ eſt index ſui ⁊ obliꝗ ſic ꝙ ꝑ poſitiūm venimꝰ ī notitiā ꝑ̄uatiui. eꝫ aūt ꝑ̄uatiuū ſignificat ſuū poſitiuū eo ꝙ ꝑ̄uatio ē negº in ſubo apto nato ꝑ Ari. 4° metha. nō igit̃ miꝝ ſi linea curua dat rectā intelligere.

⁋Ampliꝰ aūt petitio ⁊ ſuppō. Omnis aut ſicut totū eſt aut ſicut in ꝑte. Termini āt neutri hoꝝ.

⁋Tertio ar. ad eandē ꝯclōneȝ ſic. Omnis ſuppō vel petitio eſt vl'is vel ꝑticularis. ſed nulla diffinitio eſt vl'is vel ꝑticularis. igit̃ nulla diffinitio eſt ſuppō vel petitio. tȝ ꝯña cū p̊ma ꝑte añtis. qꝛ oīs ſuppō datur vl'r vel ꝑticul'r. ⁊ 2ª eſt manifeſta. qꝛ diffinitio nō eſt ꝓpō. vl'itas enī ⁊ ꝑticularitas ſūt paſſiones ꝓpōnis. ⁋Notandū p̊ ꝙ Ari. 8° metha. querēs vtrū diffinitio ſignificet formā vel aggregatum. ſ. indiuiduum. Rn̄det ꝙ vtrūqȝ ſm ꝗ̄dam analogiā. ⁊ dicit cōmen. ꝙ ſȝ prius ⁊ poſterius: qꝛ prius ſignificat formā. ſ. ꝗditatē. ⁊ poſterius indiuiduū ꝑ ꝗ̄to ſeruat̃ ꝗditas in illo. Ex quo ſeꝗtur ꝙ lȝ diffō ſignificet vl'e ⁊ ſingulare nō tn̄ vl'r ⁊ ſingulariter cuȝ talis modus ſignificādi oriatur a ſigno vel a v̊bo aut ab alia compōne. ꝓpoſitio aūt ſiue ſit ſuppō ſiue petitio vl'r aut ſingulariter ſignificat. ⁊ hec eſt intētio ph̄i. ⁋Intelligendū ꝙ oēs rōnes ꝓbantes diffōnē nō eē ſuppōneȝ ꝓbant diffōnem nō eſſe dignitatē petitionē vel qōnē indrn̄ter. qꝛ ꝗlibet talis eſt ꝓpō ſignificans eē vel nō eē vl'r vel ꝑticulariter. diffō .n. nō ſignificat eſſe vel nō eē nec vl'r nec ꝑticulariter. ⁋Scōo notandū ꝙ terminꝰ dr̃ a terminādo vel a determinādo. vn̄ ſubm ⁊ ꝑ̄dicatū dicunt̃ terminini: qꝛ termināt ꝓpōnē. ſigna etiā adiectiua aut copule dicunt̃ termini. qꝛ determināt extrema ꝓpōnū in cathegoricis ⁊ ī hypotheticis ipſas ꝓpōnes cathegoricas. Ex quibꝰ ſeꝗtur ꝙ diffō v̊e dr̃ terminꝰ p̊ quia terminat intellectū cū ipſe ītellectꝰ ſit indeterminatꝰ tādiu ꝗ̄diu nō reꝑit diffōnem. 2° qꝛ terminat totā nāȝ diffiniti cū exp̄mat genus ⁊ differentiā illius.

⁋Spēs quidē igitur eē aut vnū aliquid extra multa nō neceſſe eſt ſi demōſtratio erit. eē tn̄ vnū de multis verum dicere eſt neceſſe. Non enim erit vniuerſale niſi hoc ſit. Si vero vl'e nō ſit mediuȝ nō erit. Quare neqȝ demōſtratio. Oportet itaqȝ aliquid vnū ⁊ idē de pluribus eē non equiuocuȝ in demonſtratione.

⁋Sed ar. ꝙ diffinitio ſit vl'is aut vl'e. qꝛ ad demonſtrationē maxime eſt neceſſaria diffinitio ⁊ ipſum vl'e. ⁋Rn̄det ph̄s ꝙ vl'e platonicū nō eſt neceſſariū ad demonſtrationē. ſȝ vl'e ꝑ̄dicabile qō eſt vnū in multis ⁊ vnū de multis. Unde ſi nō eſſet vniuerſale nō eſſet mediuȝ ⁊ ꝯ̄ñter nec demōſtratio. oȝ etiam ꝙ tale vniuerſale ſit vniuocū. qꝛ al'r argueret̃ demōſtratiue ex quattuor terminis quod eſt cōtra ph̄m p̊ priorū. diffinitio igitur nō eſt vniuerſale. qꝛ nō eſt genꝰ nec ſpecies nec differentia nec ꝓprium nec accidens. ſed eſt vniuerſalis ſcilicet ipſius ſpeciei. ⁊ ex vniuerſalibus. ſ. ex genere ⁊ differētia. ⁋Notandum ꝙ vniuerſale ⁊ predicabile inuicem conuertuntur neqȝ differunt niſi ex parte cōnotatiōis. nam vniuerſale non dicit niſi naturam cōmunicabilem multis. predicabile autem collationeȝ intellectus ſuperaddit ſic ꝙ predicabile ſignificat naturam cōmunicatam multis per collationem intellectus. vniuerſale igitur eſt in multis ⁊ de multis inꝗ̄tum vniuerſale ipſum eſt in multis ⁊ inꝗ̄tum predicabile ipſum eſt de multis. vl'e ergo nulluȝ dicit reſpectū ad

intellectum actualez vel aptitudinalē. sed predicabile dicit respectū aptitudinalē. iō nullo exīte opere intellectus vl'e est actu vl'e sicut est actu cōicabile. sed nō est actu p̄dicabile sic ꝙ actual'r p̄dicet. Secluso igit oī ope intellectus est concedendū humanitatē esse actu spēz ⁊ aīalitatē eē actu gen⁹. ⁊ ꝛñter ꝙ humanitas est p̄dicabilis de plurib⁹ drūtibus numero: ⁊ aīalitas de plurib⁹ drūtibus spē. nūq̄z tñ in actu p̄dicatur aliqd istoꝝ nisi ꝛcurrat opatio intellect⁹. qñ ḡ phs dic vl'e dici de multis: illud nō est intelligendū in eo qd vl'e. sed in eo qd p̄dicabile. ¶ Dubitat circa hoc qd dicit phs nullus equiuocū ingredi demonstrationē. qz dato isto sequtur ꝙ de aīali ⁊ fi⁴ nihil posset demonstrari. qd est falsū. pz ꝛña. qz ista sunt equoca cū sint genera. dicit enī phs 7° phi. ꝙ ī generib⁹ latent equocationes. ¶ Rñdet ꝙ tā vniuocū q̄z equocum capiunt duplr. s. cōiter ⁊ stricte. Uniuocū cōiter sumptuz est illud qd īportat pl'a p vnā rōnez. ⁊ sic loqtur de vniuoco ari. in p̄dicamentis di. vniuocū est illud cui⁹ nomen est cōe ⁊ rō subē eadē. ⁊ sic genus est vniuocū. Uniuocū stricte sumptū ē illud qd īportat pl'a fm vnicā rōnē. ⁊ sic loquit de vniuoco phs 7° phi. di. ꝙ genus nō est vniuocū. qz in eo nō fiūt vere. nec ꝓprie cōparationes. Equocū cōiter sumptū est illud qd īportat pl'a diuersis rōnib⁹. ⁊ sic loquit ꝛmē. 3° phi. di. motū esse equocū ad motū localē ⁊ alios motus. ⁊ isto mō gen⁹ est equi⁹. Sed equiuocū stricte sumptū est illud qd īportat pl'a tñ diuersis rōnib⁹ vt canis. ⁊ de isto loqtur phs in p̄dicamētis di. equi⁹ est illud cuius nomē cōe est ⁊ rō subē ē diuersa. sumēdo ergo equiuocū stricte sic nullū equiuocū ī greditur demōstrationē. sed sumēdo equocū large bñ ingreditur demonstrationē. qz equocū sic sūptū ē vniuocū. al. n. significat hominē ⁊ equū diuersis rōnib⁹. sic etiā diuersis differentys descendit ī illas spēs. significat ēt easdē eadē rōne. qz vnam diffōnem hz fm quā cōpetit homini ⁊ equo.

¶ Non cōtingere autez simul affirmare ⁊ negare neqz vna recipit demōstratio. sed aut si indigeat monstrare cōclusionē sic. ostenditur aūt accipiētibus primū de medio ꝙ vez sit affirmare. negare autem non verū mediū aūt nihil differt esse ⁊ nō esse accipe. Similiter aūt ⁊ tertiū. Si enī assignetur de quo homine dicere verū est eē animal q̄zuis nō hominē verū. Sed si solū hominez aīal esse omne nō animal aūt nō. Erit eni verum dīe calliam ⁊ nō calliā eē animal. nō animal aūt non. Causa aūt est qd primū nō soluz de medio sed ⁊ de alio ꝓpter id quod ⁊ de pluribus. Quare si neqz mediū ⁊ idem est ⁊ nō idē ad cōclusionem nihil differt.

¶ Ista est scda pars hui⁹ ca. in q̄ Ari. declarat qualr scientie vtūtur p̄ncipys cōibus que sūt dignitates: postq̄z manifestauit ꝛueniētiā ⁊ drīam p̄ncipioꝝ tā cōiuz q̄z ꝓpꝝ. ¶ Et ponit duas ꝛclones. Quaꝝ p̄ma ē ista. nulla demōstratio ostēsiua recipit dignitatez negatiuā nisi fm qd ⁊ dearticulate. ¶ Secūda ꝛclusio. quelibet demōstratio ducēs ad impossibile vtit dignitate affirmatiua q̄ztū sibi sufficit ibi. omne aūt affirmare. ¶ Prima ꝛclusio arg. sic. nulla demōstratio oñsiua recipit hoc p̄ncipiū. nō ꝛtingit idē simul eē ⁊ nō esse ī ꝓpa forma. sz solū p applicationē ad spāles terminos ⁊ ad maiorem extremitatē ꝛcludendo aliqd p̄dicatū cū negōne sui oppositi. vt oīs homo est al' ⁊ nō est nō al'. sor. est hō. igitur sor. ē aīal ⁊ nō est nō aīal. ¶ Notandū ꝑ fz phm ꝙ dignitas negā sic applicata maiori extremitati potest dici indīrnter de me° sumpto affirmatiue aut negatiue. ⁊ ꝛcludi de minori extremitate sūpta affirmatiue aut negatiue. Primo nāqz tā mediū q̄z minor extremitas pñt sumi affirmatiue vt oīs hō est aīal ⁊ nō est aīal. callias est homo. igit callias est aīal ⁊ nō est non aīal. Secō mediū potest sumi negatiue ⁊ minor extremitas affirmatiue vt oīs homo est aīal ⁊ nō est nō aīal. equ⁹ est nō hō. igit equus est aīal ⁊ nō est nō aīal. Tertio mediuz pōt sumi affirmatiue ⁊ minor extremitas negatiue. vt oīs hō est aīal ⁊ nō est nō aīal. sed nō callias ē homo. igit nō callias est aīal ⁊ nō est nō aīal. cā aūt est quia maior extremitas predicatur de me° ⁊ de alio ab illo: ideo nō est cura si accipiatur affirmatiue aut negatiue. Quarto tā mediū q̄z minor extremitas pñt sumi negatiue vt omnis nō hō est aīal ⁊ nō est nō aīal. sed nō callias est nō homo. igit non callias est aīal ⁊ non est nō aīal. Quinto mediū pōt sumi affirmatiue ⁊ minor extremitas affirmatiue ⁊ negatiue simul. vt oīs homo est aīal ⁊ non est nō aīal. sed callias ⁊ nō callias est homo. igit callias ⁊ nō callias est aīal ⁊ nō est nō aīal. Sexto mediū pōt sumi negatiue ⁊ minor extremitas affirmatiue ⁊ negatiue simul. vt omnis nō homo est aīal ⁊ nō est nō aīal. sed callias ⁊ non callias est nō homo. igitur callias ⁊ nō callias est aīal ⁊ nō ē nō aīal ⁊c. ¶ Secō notādū fm Egi. ꝙ si maior extremitas in plus se hz q̄z mediū aut medium q̄z minor extremitas nō oz addere negōem me° vel minori extremitati. sed solū concludere absolute. verbi gra. vt oīs hō ē aīal ⁊ nō est nō aīal. sed callias est hō. igit callias ⁊ nō callias est aīal ⁊ nō est non aīal. ita ꝙ nō oz sumere in minori totū illud copulatum. sed accepta p̄ma pte pōt ꝛcludi totū copulatū. ex quo mediū in plus se hz q̄z minor extremitas. ⁊ hāc asserit fuisse intētionē Ari. in hoc loco. ¶ Sz ꝑ posito ꝙ callias sit omne aīal. añs est verum ⁊ ꝛñs falsum. igit ꝛña non vz. ⁊ nulli dubium ꝙ adhuc li aīal eēt terminus cōior q̄z li homo. ⁊ li hō q̄z li callias. sicut iā cōius est instans q̄z hoc instans. ⁊ fenix q̄z ista fenix. īmo dato illo mō arguēdi syll's ille cōstaret ex quattuor terminis qd est ꝑ doctrinā Ari. ꝑ pozum. ⁊ pz ꝛña qz copulatum subycitur in ꝛcl'one ⁊ solū altera pars est minor extremitas. Intentio igr phi est ꝙ dignitas negatiua pōt ꝛcludi p applicationē ad maiorē extremitatē siue mediū aut minor extremitas accipiat affirmatiue aut negatiue. ¶ Primum dubiū vr ꝙ frustra recipiat dignitas negatiua in demōstrāōe oñsiua. qñ habita notitia ꝙ oīs hō est aīal scit ꝙ oīs hō est aīal ⁊ nō est nō aīal. ¶ Secōz dubiū. cū oīs demōstratio ostēsiua ꝓcedat ex ꝓpōnibus vl'ibus vr phm male exemplificare sumēdo minorē singularem cū dicit callias est hō. ¶ Ad primū dr negando ꝙ statim cū scitur oēm hominē esse aīal sciatur oēz hominē nō esse nō aīal. qz pōt aliqs dubitare sup istā oīs hō nō est nō aīal. exq̄ aliqd est qd ē aīal. ⁊ nō aīal. nā corpus in cōi est aīal ⁊ lapis. sed lapis est nō aīal. igit corpus in cōi est aīal ⁊ est nō aīal. nunq̄z tñ duo ꝑdictoria incōplexa verificantur de aliquo eorūdē neqz de aliquo suoꝝ inferiorum. sed bene de aliquo superiori eo modo quo dictum est. ⁊ dato ꝙ demonstratio ostensiua nō recipet p̄mā dignitatē ad veritatē inuestigādā. sufficit autē ꝙ recipiat ad cōtradictionē ꝛcludēdā. ¶ Ad ⁊ᵐ dicitur ꝙ phs hic solum exēplariter locut⁹ est. tñ vt infra ostendetur alicuius demonstrationis ostensiue. scilicet particularis aliqua p̄missarum potest esse singularis.

¶ Omne aūt affirmare ⁊ negare que ē ad īpossibile demonstratio accipit. ⁊ hoc neqz semp vniuersaliter. sed q̄ztum sufficiens ē in genere. Sufficiens autem est in genere. Dico aūt genere vt circa qd genus demonstrationes sunt sicut dictum est prius.

¶ Secunda cōclusio. quelibet demonstratio ducens ad impossibile vtitur dignitate affirmatiua dearticulate q̄ztū sibi sufficit. pz. qz nulla demonstratio vtit p̄n° cōi nisi fm applicationem ad suum ꝓpriū subm. modus autē recipiendi p̄ncipiū affirmatiuum in demōstratiōe ducēte ad impossibile est iste. vt si qs velit ꝓbare ꝙ aliqd aīal nō est homo arguat sic. omne aīal est homo. equ⁹ est animal. ḡ equus est homo. Ista forma ē bona. ꝛcl'o ē falsa. igit aliq̄ p̄missaꝝ. nō minor.

ergo maior. tunc sic. maior est falsa. ⁊ suū ꝯdictorium est. igit̄ suū ꝯdictoriū est verꝫ. ꝛña ꝑz ꝑ illud ꝑncipiū. de quolibet dr̄ affirmatio vel negā. qr nō ꝛtingit duo ꝯdictoria esse simul va vel simul falsa. demonstratio igitur ducēs ad īpossibile ⁊ recipiēs ꝑmū ꝑn affirmatiuū nō ē aliqs sylls ſz magis discursus fact ex trib ꝑcessibus sicut ꝑz in exēplo posito. ¶ Notandū quosdā text bre: ꝛtingere aūt sil affirmare ⁊ negare. alios āt nō ꝛtingere. Et dicit Linco. q dz eē lra affirmatiua ⁊ nō neg. sed dicit Egi. q pōt eē affir ⁊ neg. si affirmatiua intelligit de demr̄atione ducēte ad īpossibile. si neg intell̄r tūc de demr̄atione oñsiua. ¶ Sed mihi vr̄ q lra debeat eē negatiua ⁊ nō affirmatiua. Primo qr sicut aī oñdit demonstrationē vti ꝑncipys cōib spāl̄r nō faciēdo mētionē de oppositis illoꝝ ita nūc ītēdit oñdere de nr̄ationē vti ꝑncipys ꝓprys spāl̄r ⁊ nō oppositis illoꝝ. ꝛstat aūt q ꝛtingere simul affirmare ⁊ negare est opp primi principy. Scdo qr exemplum phi est de ꝑ ꝑn negatiuo ⁊ nō de opposito illi cū dicit oīs hō est aīal ⁊ nō ē ñ aīal. Inqt enī phs q oz accipe primū de medio qd̄ verꝫ sit negare aut nō verꝫ. vbi ꝑz q hic non fit mentio de demr̄atione ducēte ad īpossibile. sed solū oñsiua. Tertio qr ī hac zª ꝛcl̄one declarat phs q̄l̄r demr̄atio vtitur ꝑmo ꝑn affirmatiuo. igit̄ in ꝑ debuit declarari q̄l̄r vtit̄ ꝑmo ꝑn negatiuo ⁊ nō opp illi principy. ¶ Primū dubiū vtrū istud ꝑn de quolibet dr̄ eē vel nō eē sit pri ꝑn simpl̄r. Et ar. q nō qr illud ꝑn est vna disiūctiua. q̄ ꝑsupponit ꝓtes ei. ꝑz ꝛña ꝑ phm ꝑ phi. dicētē q ꝓtes sūt priores toto. sed illaꝫ ꝓtiū vna nēcio est ꝑn. qr principiū nō fit ex nō principys. q̄ illud nō est primū prin. sed aliq̄ pars eius. ¶ Scdz dubiuz vtrū istud ꝑn de quolibet eē vel nō eē sit primū verꝫ. ⁊ ar. q nō ꝑ Ari. zº meth. dicentē q deus est primū verū a quo sūt oīa alia va. sed istud prin nō ē deus cū sit ꝓpō mentalis. igr̄ illud ꝑn nō est primū verꝫ. ¶ Tertiū dubiū vtrū istd principiū. de quolibet dr̄ eē vel nō eē sit notissimū. Et ar. q nō qr vt dicit phs zº meth. sicut res se hz ad eē ita ad cognosci. ſz ista ꝓpō ens est ens ē ꝑor q̄z ista disiun. de quolibet eē vel ñ esse. igit̄ ꝑus cognoscit ⁊ ꝛñter euidēti cognoscit qr ē cā cognitionis illi. mō ꝑꝑ qd̄ vnūquodqz tale ⁊ illd magis. inqt phs in hoc ꝑ. ¶ Quartū dubiū. vtꝫ istud ꝑn de quolibz eē sit ꝑn firmissimū. Et ar. q nō. qr duo ꝯdic incōplexa verificant̄ de eodē. demr̄ato. n. alī in cōi: verꝫ est dicere q ipsū ē hō ⁊ nō hō exquo illud aīal est hō ⁊ equ. ¶ Ad ꝑ dr̄ q ītellectus in sua ꝑma īpressiōe q̄ recipit ꝛceptū entis hz tres ꝓpositiōes affirmatīas absqz dr̄ia tpis ⁊ tres negatiuas. Pri est ista. ens ē ens. cui corrñdet hec negatiua. ens nō ē ñ ens. Scda est ista. oē ens ē ens. cui correspōdet hec negatiua. nullū ens est nō ens. Tertia est ista. qd̄libet ē vel nō ē. loco cui accipimus istas duas de quolibet dr̄ affir vel negā: de q̄libet dr̄ esse vel nō eē. ⁊ neg hui est hec. nihil est ⁊ nō est. loco cui accipim istas duas. īpossibile ē aliqd eē ⁊ ñ eē. nō ꝛtigit idē simul eē ⁊ nō esse. hz q̄ intellect tres cōbinationes dignitatū Quaꝫ ꝑma ē duaꝫ īfinitaꝫ. zª duaꝫ vl̄iuz. 3ª est duaꝫ hypotheticaꝫ seu duaꝫ cathegoricaꝫ de disiūcto vel copulato extremo. ⁊ sicut nō ē incōueniēs q aliqd̄ corp nāl̄r inclinetur eē in alio loco ⁊ qescere ī eo ⁊ ꝛtinuari alys corporib in tanta vel in tāta distātia mūdi ⁊ bre oīa ista sil. ita nō īcōuenit intellectū nāl̄r īclinari ad pl̄es ꝓpōnes ⁊ sil oēs illas bre. Scim ēt q estimatiua q̄ꝑ elicit spēm insensatā ex spe sensata habet plura iudicia simul. scilicet sicut hoc ē album ⁊ illud est nigrum. illud bonum. ⁊ illud malum. hoc prosequēdū ⁊ illud fugiendū. sic intellect hz tres cōbinatōes simul ⁊ semel ꝑ eodē instāti quo elicit ꝛceptū entis. ꝑ quaꝫ ꝑmaz cogscit q ens est ens ⁊ q ens nō est nō ens. ꝑ scdaz q oē ens est ens ⁊ q nullū ens ē nō ens. ꝑ tertiā q qd̄libet ē vl nō est. ⁊ q nihil est ⁊ nō est. ¶ Dicendū igr̄ ad ar. q lz alique dignitates ꝓcedāt istā. de quolibet esse vel nō eē ꝓpositate nature in genere cāe efficiētis vt due affirmatiue ⁊ due negatiue. tñ istud est ꝑmū ꝑn simpl̄r cōplexuz. ⁊ hoc quadruplicier. Primo qdē priozitate tpis. qr nullū ē ꝑn qd̄ īpm precedat. zº priozitate cālitatis qr lz alie dignitates īpm ꝓcedant in genere cāe efficientis. hoc tñ ꝑn oēs alias dignitates precedit in gñe cāe finalis. qr ꝑꝑ hoc ꝑn finalr̄ sunt oēs alie dignitates. Tertio ꝓpositate doctrine qr istud ꝑn prius ingreditur demr̄ationē virtualr̄ q̄z aliqd̄ aliud. Alie. n. dignitates sunt finalr̄ ꝑꝑter hoc ꝑn ⁊ rōne ei ingrediunt̄ demr̄ationē virtualr̄. Quarto priozitate ꝛñe qr lz seq̄tur: ens ē ens vel oē ens est ens. igr̄ qd̄lz est vel nō est. nō tñ est eē apud ītellectū qr si nihil vel aliq̄l̄r esset qd̄libet eēt vel ñ eēt: nō tñ eēt ens. ꝑz igr̄ q ꝛña nō vz. hoc ꝑn supponit aliq̄d ꝑn. igr̄ nō ē ꝑmū ꝑncipiū simpl̄r qr ꝑsupponit aliqd̄ prin tñ ī gñe cāe efficiētis. īpm āt ab oīb ꝑsuppoit̄ in genere cāe finalis. ¶ Ad scdz dicit̄ q deus est ꝑ verꝫ incōplexū d̄ quo nulla fit mētio hic sed tñ de vo cōplexo. ⁊ dr̄ vt supra q lz alie dignitates quattuor: quaꝫ due sūt affirmatiue ⁊ due negatiue: ꝓcedāt ꝑn in gñe cāe efficiētis hoc tñ oēs illas ꝓcedit ī genere cāe finalis. ⁊ est primū verꝫ ingrediēs demr̄ationē virtualr̄. sicut est vltimū verꝫ in quo fit resolo demōstrationū. nulla. n. demōstratio resoluit̄ in istā. ens ē ens. nec in istā oē ens est ens. nec in aliquā suaꝫ negatiuaꝫ. sed oēs demr̄ationes resoluunt̄ ī istas. de quolibet eē vel nō eē. nō cōtingit idē sil esse ⁊ nō eē. principali tñ in affirmatiuā q̄z in negatiuā. qr affirmatio est prior negne ꝓm Arist. ꝑ hui. ¶ Et si dubitat̄ de talib ꝑncipys. vtꝫ sint ꝓpōnes catheg. vel hypoth. dico q sūt ꝓpōnes cathe. sicut. n. dat̄ ꝓpō cathe de subo vel ꝑdicato copulato aut disiūcto. ita dat̄ ꝓpō cahegorica de vbo copulato vel disiuncto. quelibz. n. istaruz ē cathe. sor. ē vel fuit hō. plo ē vel erit alb. ita hec est cathe affir de vbo disiūcto. qd̄lz ē vel nō est. equalēs isti. oē ens est ens vel nō ē ens. ⁊ ista ē cathegorica neg de verbo copulato. nihil ē ⁊ nō ē. ꝑ eā intelligēdo istā nullū ens ē ens. ⁊ nō est ens. equalens isti quā hēmus in vsu nō cōtingit idē simul eē ⁊ nō eē. ¶ Ad 3ᵐ ꝛcedo q ista. ens ē ens. priozitate nāe ꝑus cogscit q̄z illd prin. de quolz eē vl nō esse. nō tñ euidēti. nā lz illa euidentissime cogscat ꝓm se nō tñ ī suo ꝑticulari. qr mlte sūt ꝓpōnes false ī qb idē ꝑdicat̄ de seipo vt chimera ē chi antixps ē ātixps. ſz nō ē dabile aliqd̄ siue sit siue nō sit de q̄ nō dicat̄ ve eē vel ñ eē. nā chimera ē vel nō chime. ātixps ē vel nō ē antixps. ita dr̄ d̄ alys dignitatib ꝓcedētib. h. n. oē ens ē ens ē euidētissima ī se nō tñ ī suo ꝑticulari ꝓꝑ tales. oīs chi ē chimera. oīs antixps ē antixps sil̄r ista ē euidētissima ī se. ens nō ē ens nō tñ ī suo ꝑticulari ē ita euidēs. qr ꝛcedit̄ aliqd eē nō ens. s. priuationē a phō prio phi. ⁊ dicit ꝛmē. ibi q sicut ens ita nō ens dr̄ de quolz ꝑdicamēto. Nec aūt nihil ē ⁊ nō ē. aut nō ꝛtingit idē sil eē ⁊ ñ eē ē euidētissima simpl̄r tā ī se q̄z ī q̄lz suo ꝑticulari. quocūq̄z enī demr̄ato nō ꝛtīgit idē sil eē ⁊ non eē. Et tūc ad argᵐ. dr̄ q lz ista. ens ē ens sit cā isti. de quolibet eē vel nō eē ī eēndo nō tñ ī cogscēdo. qr tā hoc prin q̄z aliq̄d negatiuū sibi corrñdēs est ꝑ nām suā euidētissimū sicut ēt ītellect nālissime ferr̄ in illud. Aliqd. n. ē cā eēndi colozis qd̄ tñ nō ē cā visibilitatis. ei. Qñ q̄ phs di. ꝑꝑ qd̄ vnūquodqz tale ⁊ illd magis ītelligit q si aliqd ē cā adeq̄ta cogscibilitatis alicui q illd magis et euidēti cognoscit. ¶ Ad 4ᵐ ꝛcedo q illud prin ē firmissimū nec aliquo mō pōt eē falsum. ⁊ cū dr̄ q duo ꝯdictoria incōplexa vificant̄ de eodē igr̄ nō ē prin firmissimū. negatur ꝛña. hec. n. regula de quolibet dr̄ alteꝫ ꝯdictorioꝫ incōplexoꝫ. ⁊ de nullo coꝫ ambo. male elicit̄ ex his duob principys quoꝫ vnū est affirmatiuū ⁊ reliquū negatiuū cū antixps nō sit videS nec nō videS. ⁊ aliqd ē de quo dr̄ homo ⁊ nō hō vt est ꝓbatū. ¶ Intelligendū tñ q idē sumit̄ tripl̄r vt colligit̄ ex doctrina Ari. 5º meth. s. idē gñe ⁊ idē spe ⁊ idē numero. lz ergo duo ꝯdictoria incōplexa verificentur de eodez genere vel spe nō tñ de eodē numero. qr quocūq̄z indiuiduo vel singulari signato impossibile est q ipsum sit homo ⁊ nō hō. Et si ar. hoc est nō homo demonstrādo aīal in cōi. igitur hoc nō est homo. negetur ꝛña. neqz regula data a phō ꝓpiarme. vz. q ex affirmatiua de ꝑdicato infinito sequitur negatiua de ꝑdicato finito est intelligenda absolute ⁊ simpl̄r. qr nō seqtur

tu fuisti nõ albus.ergo tu nõ fuisti albus.sed bene sequtur q̃ aliquando nõ fuisti albus.ita demonstrato aĩali in cõmuni lz nõ sequtur hoc est nõ hõ.igitur hoc non est homo.tñ sequit q̃ hoc aliquo mõ nõ est hõ.quia eo modo quo aĩal in cõi est asinus non est homo. ¶ Sed adhuc dubitatur circa dicta quia videtur q̃ ista.ens est ens.nõ sit prima ppõ simplr̃ primitate eẽndi.qz illa ỏ scõo adiacẽte.s.ens ẽ.vr̃ eã pcedẽ primitate nãe eo mõ quo pars pcedit totũ. ¶ Rñdet q̃ ista ĩ mente ens est in ordine ppõnum significantiũ nãlr̃ est ppõ de tertio adiacente. qz hoc verbũ est significat quãdã cõpositionẽ quã sine extremis nõ est intelligere.inqt phs primo piareme.lz enĩ in voce vel in scripto aut ĩ mẽte aut ĩ ordine terminorz significantiũ ad placitũ dent̃ ppõnes de zo adiacente nõ tñ in mente in ordine terminorz significantiũ nãlr̃ qz illud verbũ est nãlr̃ sumptũ est modus cõponẽdi nãliter extremũ cũ extremo. nihil aũt põt remoueri a sua nãlitate ideo nõ põt facere ppõnez cũ subiecto sine pdicato.

Omnicãt autez omnes scientie scõm cõmunia:cõmunia autẽ dico quibus vtuntur tanq̃z ex his demõstrantes:sed nõ de quibus demonstrantur vel demõstrant.

¶ Istud est 3m caplm̃ hui9 tractatus in quo phs notificat q̃lr̃ scie oueniũt circa pn a. Et diuidit̃ ĩ q̃ttuor ptes in quarz pma declarat q̃lr̃ scie oueniũt circa pn a cõia.in 2a q̃lr̃ cõueniunt circa pncipia ppria.ibi.si autez idẽ.in 3a circa pdicta mouet phs qõnes ibi.qm̃ aũt geometrice.ĩ 4a manifestat ĩ sciẽtys doctrinalib9 nõ fieri deceptões ibi.hec aũt sũt vt vr̃. ¶ Prima pars diuidit̃ in tres oclones. Quarz pma ẽ ista.Omnes scie cõueniũt ⁊ discõueniunt circa principia cõmunia.prima pars est cuidẽs.qz quelz scia roborat̃ p pncipia cõia necessario ingredientia virtualr̃ demõstrationẽ nõ absolute vt dictũ ẽ sed dearticulate.2a pars est nota.qz nulla scia spãlis pbat pncipia cõia.sed scia vlis pbat pncipia cõia. ¶ Notandum q̃ triplr̃ põt se hr̃e aliq̃ scia circa pncipia. Primo qdẽ pbando aliqd p ipsa.⁊ in hoc oueniũt oẽs scie.qz oẽs scie accipiũt hꝫ principia cõia ⁊ pbãt multa p ipsa. ¶ Scõo pbãdo aliqd de ipsis vt q̃ nõ possumus talib9 principys dissentire corde nec eorz opp4 concipe tanq̃z va.⁊ talis pbatio ptinet ad metha. ¶ Tertio pbãdo ipsa principia cõia.⁊ hoc itez nulla scia facit nisi metha.pn a aũt cõia fundata in ente nõ pbat metha. simplr̃ nec a priori neqz a posteriori.sz isti aut illi põt pbare a posteriori inductiue vt quocũqz dato falsum ẽ q̃ ipm̃ est ⁊ nõ ẽ.igr̃ nõ ꝛtingit idẽ simul eẽ ⁊ nõ eẽ.silr̃ de nullo q̃cunqz signato affirmat̃ aliqd ⁊ ab eo remouet̃ idẽ.igit̃ de quolibet dicitur affirmatio vel neg.sic etiã põt phs a posteriori pbare sua pn4.s.p effectũ ⁊ p experientiã vt mot9 est.⁊ aliquid ẽ mobile.qz hoc vel illud mouet̃.pn4 aũt cõia fundata in ptibus entis vt oẽ totũ est maius sua pte.⁊ si ab equalib9 eq̃lia demas ⁊c:nulla scia spãlis pbat a priori vel a posteriori.sed tñ metha.vtroqz mõ vt alꝫ claruit.

¶ Et dialetica omnib9 ẽ.⁊ si aliqua vniuersaliter temptet monstrare communia:vt quod est omne affirmare aut negare aut quod ẽ equalia ab eq̃libus aut quelibz talium.

¶ Scõa oclo.tã dialetica q̃z metha.vtit̃ oib9 pncipys cõib9 oĩum scirz.pz ista cõclusio taz de dignitatibus q̃z de cõibus animi conceptionibus eo q̃ quelibet istarz dr̃ scia cõissima. ¶ Notandũ p̃ q̃ alr̃ vtit̃ dialetica ⁊ alr̃ methaphysica oib9 pncipys cõibus.nã dialetica vtit̃ illis solũ regulr̃ ⁊ artificialiter tradendo regulam ⁊ artẽ pbãdi oĩa talia pncipia nõ tñ pbat omnia pncipia illa. sicut ẽt ipsa dat artẽ demõstrãdi in geometria ⁊ arithmetica nõ tñ demõstrat nec in geo. nec in arithme.Metha.vo vtit̃ pncipys cõib9 demonstratiue eo mõ quo dictũ est.⁊ rõ qz ista pncipia nõ fũdant̃ ĩ mẽte ĩ ente sed in partibus entis.cũ ergo demonstrat̃ min9 cõe p magis cõmune a priori: sequt̃ metha. p principia cõissima posse pbare a priori cões animi cõceptiones. ¶ Scõo notandũ q̃ cũ metha.sit sapiẽtia p phm in phemio metha.hz se intromittere de oĩbus principys ppter q̃ttuor ꝛditiões q̃s attribuit phs sapiẽtie.6.ethi. ¶ Prima ꝛditio est attigere vltimũ artis.qz ille est bon9 artifex q attingit vltimũ artis. ppterea dicit phs ĩ ph9 met.q̃ sapia ẽ circa difficilia cũ ñ vocet̃ sapiẽs ille q cognoscit cõmunia.sed q difficilia.talis aũt est q attingit vltimũ artis.cũ igit̃ vltima scirz sint pncipia p resolõnẽ ergo metha.ex quo est sapiẽtia attingit illa. ¶ Scõa ꝛditio est eẽ cira totũ ⁊ nõ circa ptem tñ.iõ deus nõ est aratoz nec fossoz.qz talis ẽ circa ptem solũ.dicit.n. phs ĩ phemio met. q̃ sapia oĩa cognoscit ⁊ ꝛsiderat.ergo metha.cũ sit sapia ẽ circa totũ ⁊ ꝛñter circa pn a.cõsiderat enĩ ens inq̃tũ ens p phs 4o mtha.⁊ ꝛñter ꝛsiderat oẽs ptes entis ⁊ oĩa prin a fundata in ptibus entis. ¶ Tertia ꝛditio est eẽ circa certissimuz. iõ deus ⁊ intelligẽtie sũt certissimi qz sũt sapientissimi. Unde dicit Ari.in phemio metha.q̃ sapia est circa certioza.nemo enĩ ẽ sapiẽs medicus vel legista nisi medicinalia vel legalia alys certi9 nouerit.sed metha.est sapia.g̃ metha.est circa certioza.hec aũt sũt principia. ¶ Quarta ꝛditio est eẽ caput.iõ deus est sapiẽtissimus.qz sic caput dirigit mẽbra ita deus dirigit totũ vniuersuz. Unde dicit Ari.in phemio metha.q̃ sapia est principalis ⁊ nõ subseruiẽs.dirigit enĩ ⁊ non dirigit̃.qz sapientis est ordinare ⁊ nõ ordinari. Si g̃ met.ẽ sapia oz q̃ sit caput oĩum aliarz scirz ⁊ ꝛñr oĩum principiorz. ¶ Ex qbus sequtur q̃ metha.est intellect9.scia.⁊ sapia.est enĩ itellectus vt dirigit oĩa principia. Est scia vt demonstrat ꝛclones ex suis principys.⁊ est sapia vt est circa totũ ⁊ nõ circa ptẽ. ¶ Sed dubitat̃ circa tertiã ꝛditionẽ.qz dicit cõmentator 2o metha. q̃ scie math.sũt ĩ p̃ gradu certitudis ⁊ nãles sequũtur eas.g̃ ꝛm cõmen.metha.nõ est scia certissima. ¶ Dicendũ q̃ vnaz sciam esse altera certiorẽ intelligit̃ duplr̃.s.certitudine obiecti ⁊ certitudine modi pcedẽdi vt testat̃ cõmen.in plogo ỏ aĩa dicens astronomiã eẽ firmiorẽ geometria firmitate obiecti.eꝫ aũt.vz.firmitate demonstrationis geomeo.firmior est astrologia. dico g̃ q̃ loquẽdo de certitudine obi metha.tz primũ gradũ certitudinis.nãlis phia 2m. math.3m graduz. dicit.n.phs 2o metha.q̃ sicut se hz oculus noctue ad lucẽ solis ita se hz intellectus nr̃ ad manifestissima in nã.⁊ itelligit inqt ꝛmen.ibi p manifestissima in nã deũ ⁊ intelligentias.iõ rõne taliũ metha.est scientia certissima ⁊ manifestissima.loquẽdo autẽ de certititudine modi pcedendi.sic mathe. scie sunt in primo gradu certitudinis.qz pcedũt ex notiorib9 nobis ⁊ nature vt asserit ꝛmen.in plogo phi.nãles aũt sũt ĩ 2o gradu.qa pcedunt ex notiorib9 nobis ad notiora nãe ⁊ eꝫ.q̃ sunt nobis satis pinq̃.metha.aũt pcedit ex notioribus nob ad notiora nature.⁊ eꝫ que sunt remotissima a nobis.s.deus ⁊ intelligentie.

¶ Sed dialetica nõ est sic diffinitorisi quorũdam nec generis alicuius vni9 ẽ.nõ enim interrogaret. demõstrantẽ enĩ nõ est iterrogare ppter id quod oppositorz esse non demõstrat idem. ostensũ aũt hoc ẽ in his que de longissimo sunt.

¶ Tertia ꝛclo.dialetica nõ est determinate dr̃ie nec determinati gñis subi.pbat̃.q̃libet scia q̃ est determiate dr̃ie vel determinati gñis subi pbat tñ vnã ptem ꝛdictionis.sed dialetica pbat indr̃nter vtrãqz ptẽ ꝛdictiõis.g̃ ⁊c.pz ꝛñia cũ maiori inductiue ⁊ mior est declarata p̃ priorz. ¶ Cõtra pdicta ar.⁊ p̃ q̃ dialetica ẽ determinate dr̃ie.nã dialetica cõsiderat de actibus aĩe ⁊ de intẽtionib9 primis ⁊ scõis q̃ hñt determinatas dr̃ias.g̃ ⁊c. ¶ Scõo ar.q̃ dialetica ẽ determinati generis subi qz cõiter dr̃ syllogisinũ seu ens rõnis eẽ subz logice vel dialetice. ¶ Tertio ar.q̃ dialetica nõ pbat nisi vnaz ptẽ ꝛdictionis.qz dialetica est scia.quelibet aũt scia est habitus acq̃situs p demõstrationẽ.sed demõstratio nõ pbat nisi vnã ptẽ ꝛdictiõis.g̃ ⁊c. ¶ Quarto ar.q̃ aliq̃ scia ẽ determi-

nate dñie ⁊ determinati gñis que tñ pbat vtrãq; ptem ꝑdictionis. qz phia nãlis est hꝫ in ea. n. sũt opiones ꝓie ⁊ ꝑdictorie nẽcio pbãtes duo ꝑdictoria. ¶ Ad pri⁹ dicit Egi. q; act⁹ aie duplr pñt ꝓsiderari. ꝑ vt sũt quedã res. ⁊ sic sunt phisyce ꝓsiderationis ⁊ nõ dialetice. z⁰ vt sũt instrã applicabilia ad res. ⁊ sic sunt dialetice cõsideratiõis. nõ tñ sunt determinate dñie sicut nec res indifferenter sumpte. ¶ Ista rñsio est dubia. ꝑ qz cosideratio actuũ aie vt sũt res: est cõsidera⁰ meth. ⁊ nõ phisica. z⁰ qz cõsideratio istoꝝ vt applicant ad res ẽ cõsideratio physica. cõsiderat. n. physicus act⁹ aie vt sũt cõceptus ⁊ similitudies reꝝ. ¶ Dicen. ẽ ꝯ alr q; act⁹ oio pñt triplr cõsiderari. primo vt sũt actus vel res. ⁊ sic sunt metha. cõsiderationis. Scdo vt sũt res vel actus determinati subi vel obiecti. ⁊ sic sũt phisice cõsideratiõis. Tertio vt sũt dispositiones vel organa arguẽdi ⁊ sic sũt dialetice consideratiõis. ¶ Ad z^m dr q; ẽ duplex dialetica vel logica. s. docẽs ⁊ vtẽs. Dialetica docẽs est illa q̃ dat artẽ ⁊ regulas arguẽdi ⁊ syllogizandi. ⁊ fm hoc dialetica est determinati gñis subi. Dialetica ãt vtẽs est pcessus discursiu⁹ ab vno ad aliũ. ⁊ hic repit ĩ brutis ⁊ in q̃lz scia ⁊ sic q̃lz scia ẽ logica vl dialetica. ⁊ isto⁰ nõ est determinati subi nec determinate dñie ⁊ sic sumendo dialeticã vel logicã ipsa põt pbare oia prin⁹. qz metha. ẽ logica vel dialetica large sumẽdo. ppie aũt sũpta nõ pbat illa. sed solũ tradit artẽ pbãdi eadẽ. ¶ Ad 3^m dr q; dialetica est scia ⁊ modus sciẽdi. in eo q; est scia nõ ppie pbat nisi vnam ptem ꝑdictionis. in eo aũt q; est modus sciẽdi sic pbat ⁊ docet pbare vtrãq; ptem ꝑdictiõis. ¶ Ad 4.^m dr q; si in phia sint opiones ꝓie ⁊ ꝑdictorie nẽcio vna illaꝝ ẽ falsa ⁊ ꝓñr illa nõ est phia. qz phia nõ est nisi veroꝝ ⁊ necessarioꝝ. Et si va phia ad inuestigandã vitatẽ arguit ad vtrãq; ptem ꝑdictõis: ꝫ nõ hꝫ ex se sꝫ ex logica docẽte arguere ad vtrãq; partem contradictionis ⁊ isto modo potest vocari logica. ⁊ hoc ad presens sufficit.

¶ Si autem idem ẽ syllogistica interrogatio ⁊ propositio contradictionis. Propositiões aũt sunt secũdum vnamquãq; sciaꝝ ex qbus ẽ syllogism⁹. Secũdũ vnãquãq; erit vtiq; aliqua interrogatio scibilis: ex quibus q est secũdum vnãquãq; sciaꝝ ppins fit syllogismus.

¶ Ista est z^a pars hui⁹ capli q̃ phs declarat quo⁰ scie se hñt circa propria postq̃ manifestauit quo⁰ se hñt circa cõia. ⁊ iõ qz interrogare ẽ ppriũ opponẽtis ⁊ rñdere rñdẽtis ⁊ disputare vtriusq;. Arist. ponit tres ꝛclones. Quarũ prima ẽ ista. quelibet scia hꝫ ppias interrogatiões. Scda ꝛclo. quelibet scientia habꝫ ppias rñsiones ibi. neq; est oẽm. Tertia conclusio. ois scia hꝫ ppias disputatiões ibi. si autem disputãt. ¶ Pri⁹ ꝛclusio ar. sic. idez est interrogatio syllogistica ⁊ ppõ ꝑdictiõis. sed q̃lz scia hꝫ ppias ppõnes ex qbus fit syllosm⁹ ergo q̃lz scia hꝫ ppias interrogationes scibiles ex qbus fit syllogism⁹. Arguit ergo sic breuiter. idẽ est ppõ ⁊ interrogatio sed q̃lz scia hꝫ ppias ppõnes. ꝯ q̃lz scia hꝫ ppias interrogationes. ¶ Notandũ q; interrogatio ẽ oro sũpta añ actualẽ syllogizationẽ. ꝛclo ẽ oro illata p syllogizationẽ. ⁊ ppõ vt ad ꝑsens sumit ẽ pmissa: qz ppõ idẽ ẽ q; p alio positio. Ex qbus sequit q; eadẽ oro ẽ interrogatio ꝛclo ⁊ ppõ. vbi gra. hec oro. ois hõ ẽ disciplinabilis ẽ interrogatio dũ q̃rit. vtꝝ ois hõ sit disciplinabilis. ⁊ ẽ ꝛclo cũ sic ar. oẽ aial rõale ẽ disciplinabile. ois hõ ẽ aial rõale. ergo ois hõ ẽ disciplinabil. ⁊ eadẽ orõ ẽ ppõ sic arguẽdo. ois hõ ẽ disciplĩabilis. soz. ẽ hõ. ergo soz. ẽ disciplinabilis. ⁊ intelligit arist. p ppõnem ꝑdictõis pmissaꝝ iferẽtẽ alterã partẽ ꝑdictõis. ¶ Primũ dubiũ. vr q; ñ q̃lz scia hẽat ppias interrogatões: qz scia demõstratiua nõ hꝫ ppias interrogatões cũ dictũ sit supra dialeticũ iterrogare ⁊ nõ demõstrare. ¶ Scõm dubiũ. vr q; ex iterrogatõib⁹ nõ fiat syllogism⁹: qz syllogism⁹ fit solũ ex pmissis vl ex ppõnib⁹. ꝛstat aũt q; iterrogatio nõ ẽ pmissa sꝫ ꝛclo. ¶ Ad pmuꝫ dr q; interrogatio duplr sumit. s. large ⁊ stricte. Interrogatio large sumpta idẽ ẽ q; oro pbabilis: ⁊ sic in q̃lz scia sunt iterrogatões sicut ⁊ qõnes. Unde in pn⁰ hui⁹ scdi dicit phs q; qõnes sũt eq̃les nũero bis q̃cũq; vere scim⁹. Interrogatio stricte sũpta idẽ ẽ q; oro pbabilis ad vtrãq; ptẽ ꝑdictõis: ⁊ sic in sola dialetica repiunt interrogatões. ⁊ de tali iterrogatiõe locut⁹ ẽ phs superi⁹: ⁊ sic tã demõstratoꝛ q̃ dialetic⁹ iterrogat. nõ tñ codez mõ: nec de eadẽ re simplr. Nã demõstratoꝛ iterrogat solũ ꝑ ꝛclone nõ aũt ꝑ pmissis idemõstrabilib⁹: nec de pncipiis. dialetic⁹ aũt iterrogat de oib⁹: qz hꝫ viaꝫ pbandi tã pncipia q̃ ꝛclones. et demõstratoꝛ nõ iterrogat nisi de ꝛclone vera. dialeticus aũt indifferẽter tã de vera q̃ de falsa. ¶ Ad scꝫ dr fm egi. q; in demõstratõe oñsiua ex iterrogatõib⁹ fit syllogismus nõ qdẽ syllogism⁹ cui⁹ ẽ iterrogatio sꝫ alteri⁹: ita q; illa. ois hõ ẽ disciplinabil. ẽ ꝛclo in vno syllogismo ⁊ pmissa ĩ alio. iõ ex illa nõ fit syllogism⁹ cui⁹ est iterrogatio vl ꝛclo sꝫ ex illa fit syllogism⁹ cui⁹ ẽ pmissa. In demõstratõe aũt ducẽte ad impossibile sumit oppositũ iterrogatõis ex quo cũ alio ꝛcesso infert aliqd ĩpossibile: ⁊ sic ẽt iterrogatio ĩgredit syllogismũ. interrogatio ꝯ vt iterrogatio vl ꝛclo nõ est illud ex quo fit syllogism⁹: sꝫ in eo q; ppõ aut oppositus illi⁹. ¶ Cred o tñ meli⁹ dicendũ eẽ q; ex iterrogatõe vt iterrogatio ẽ nõ fit syllogism⁹: sꝫ solũ ex iterrogatõe vt ẽ ppõ vl ꝛclo. sicut. n. pmisse sũt ptes essentiales syllogismi: ita ⁊ ꝛclo. sicut ꝯ ex pmissis vt sic fit syllogism⁹: sic ex ꝛclone vt sic: fit iõ syllogism⁹. ⁊ qm̃ ex oppositis pmissaꝝ nõ dr fieri syll's. iõ ex iterrogatõe ñ fit syll's ducẽs ad ĩpossibile. sed bñ ex opposito illi⁹ cũ illõ oppositũ ingrediat demstrationẽ ducẽtẽ ad ĩpossibile ⁊ nõ interrogatio. hec. n. ois hõ est disciplinabilis nõ ingredit demstrationẽ ducẽtẽ ad ĩpossibile sed bñ oppo^m illi⁹ isto⁰. non ois hõ est disciplinabilis ⁊ ois hõ est aial rõnale. ꝯ nõ oẽ aial rõnale est disciplinabile. ingredit enĩ quelibet pmissaꝝ indifferenter tã demstrationẽ oñsiuã q̃ ducẽtẽ ad ĩpossibile. sed ꝛclo q̃ fuit interrogatio nõ ingredit demstrationẽ ducentẽ ad ĩpossibile. sed bene oppositum illius.

¶ Manifestũ ergo q; nõ ois interrogatio geometrica erit neq; medicinalis. silr ãt ⁊ in alijs.

¶ Ex ista ꝛclone cũ sua pbatiõe Arist. infert tria correlaria. Quoꝝ primũ est illud. nulla iterrogatio est indrnter cuiuslibet scie. pbat. nulla ꝛclo est indrnter cuiuslibet scie. sꝫ q̃libꝫ interrogatio est cõclo. ꝯ ⁊c. pꝫ ꝓña cũ minori. maior aũt liq̃t inductiue. qz nulla cõclo est indrnter geometrie ⁊ medicie. ¶ Notãdũ ꝫ Linco. ĩtentionẽ phi eẽ q; nulla cõclo ẽ plũꝫ sciaꝝ. si aũt astrologus cõsiderat spericitatẽ terre sicut ⁊ naturalis hoc ẽ sub alia rõne. qz phs ꝓsiderat spericitatẽ terre vt est passio corpis nãlis mobilis. astrologus vo vt est passio magnitudis mobilis. Ista respõsio est nimis larga. qz sicut idẽ obiectũ ⁊ idẽ termin⁹ est diuersaꝝ sciaꝝ vt colligitur de mente Ari. z⁰ phi. ita eadẽ cõclo est diuersaꝝ sciaꝝ. Nam q̃libet istaꝝ. terra est sperica. luna est eclipsabilis. ẽ conclo nãlis ⁊ astrologica cũ qlibet illoꝝ demõstret illas lꝫ non eodẽ mõ. qm̃ astrologus demõstrat terrã eẽ sperica p ipsaꝫ eq̃lr distare a celo. phs aũt p hoc. qz oẽ graue tendit ad mediũ mundi. silr astrologus pbat eclipsim de luna p solẽ eẽ in capite vel in cauda draconis. phs vo p terraꝫ diametraliter interponi inter solẽ ⁊ lunã. ⁊ iõ intẽtio phi fuit q; nulla cõclusio est indifferenter cuiuslibet scie. aut q; nõ omnis cõclusio est idifferenter plium sciaꝝ ⁊ hoc cõcedit. intẽtio tñ Linco. est va. videlicet q; nulla cõclusio ꝫ eandẽ considerationẽ ẽ pluriũ scientiarnm. quia scientie distinguuntur ex distinctione considerationum.

¶ Sed ex quibus autẽ demonstratur aliquid de quib⁹ geometria est aut ex eisdez demonstratur geometrice sicut ĩ speculatiua. silr autẽ ĩ alijs.

¶ Scõm correlarium. in qualibet scia subalternãte aliqd dicitur ppositio duplr. aut qz illud aliqd demonstratur in scia

illa.aut quia per illā demonstratur aliō in scia subalternata vbi grā a centro ad circūferentiā oēs linee ducte sunt eqles hec est ppō in geometria.qz aliqd p illā demōstrat ī geometria.s.q̄ sup datā lineā ꝛtingit triangulum eqlatex colloca re.hec aūt.linea recta cadēs sup lineā rectā causat angulum rectilineū dato q̄ non demonstret aliqd in geometria tñ dr geometrica ppō qz mō geometrico in ppris termis demō strat aliqd ī pspectiua lz dearticulate.vt q̄ oculus videt ptē dextrā ⁊ sinistrā visibilis:eo q̄ ab illis causant anguli recti linei visuales p ꝛcursuz linearz visualiū rectarz. ¶ Notādū fm auctorē de causis q̄ oīs cā primaria plus ifluit ī effectuz q̄z causa secūdaria.cū ergo ꝛclones geometrice sint cāe pri marie respectu ꝛclusionuz pspectiuarz.qz ab illis pspectiuis accipit sua pncipia ppria.ergo magis ꝛcurrūt ad cōclusiōes pspectiuas q̄z ppria pn⁴ pspectiue.⁊ p ꝛnīs dicunt ppōnes tā geometrice q̄z pspectiue lz p illas nulla ppō geometrica de monstret.oñr enī ppōnes geometrice p q̄z to ī ppris termi nis descēdūt ī pspectiuā vt pmisse.sūt aūt ppōnes pspectiue in q̄z tū illi termini ꝗbunt p alios terminos ex qbus fit ppus terminus scie pspectiue vt sepe est oñsum.

¶ Et de his quidē rationez contingit ponendam esse ex geometricis pricipijs ⁊ ꝛclusionibus: sed principiorz non ponēdaz rōnez eē geometrie secū dū q̄ ē geometria.similit autē ⁊ ī alijs sciētijs.

¶ Tertiū correlariū.q̄libet artifex spālis reddit rōnez suarū interrogationū p principia ⁊ cōc lones nō aūt principiorz in eo q̄ talis sed metha.Si enī aliqua interrogatio est scda cō clusio demōstrata oz q̄ reducat ī pmā cōclusionē ⁊ ex cōse quēti in pncipia prima.tñ pma cōclusio nō reducit ī ꝛclonē sed solū ī pn⁴ q̄ nullus artifex spālis vt sic pōt pbare.sz solū in eo qō methaphyficus.

¶ Neqz omnem est itaqz scientem interrogatio nem interrogare:neqz secundū omne interroga tum respōdere vnoquoque: sed que sunt secun dum scientiam determiatā.

¶ Scda conclusio.q̄libet scia hz ppias rñsiones.pz ex pori qñ sicut q̄libet artifex determinate interrogat ita determi nate rñdet.sicut enī scia hz ppias interrogatiōes rei ita hz ppias responsiōes.⁊ sicut nō spectat ad sciam aliquā spālē interrogare quālz interrogationē ita nō spectat respondere ad qōlibet interrogatū.physicus enī nō interrogat.vtrū oīs triangulus hēat tres angulos eqles duob⁹ rectis neqz respō det ad illud interrogatū sed bñ q̄rit.vtz omne graue tēdat deorsum.⁊ si fuerit interrogatū bñ rñdet. ¶ Sed ꝗ.metha. rñdet ad oēs qōnes vel qz ad illā oīs triangulus hz tres an gulos equales duobus rectis cum considerat de quolibet termino illius:sicut considerat de quolibet ente ergo de illa ppositione cōsiderat. Dicitur q̄ cōsiderat de illa ppōne ⁊ ꝗ quolibet termino eius vt ens est.nō autem vtrū illa passio insit subo de necessitate ⁊ p se nisi postq̄z fuerit demonstrata p geometriā.Uñ añ demonstrationē methaphysicus nescit illud pdicatū eē ppriā passionē subiecti.sed post demōstratōez scit illud ⁊ tūc considerat illā passionē inesse subiecto p se et de necessitate cogscēdo illā triangulo inesse ex pncipys spēi. ¶ Non ergo meth.rñdet ad illā absolute sūptā ⁊ ī suppōne psonali sed tñ materiali:dicēdo illam omnis triangulus hz tres angulos esse quoddam ens complexum cuius extrema realiter differunt.

¶ Si autē disputat aliquis cū geometra secūdu z q̄ geometra manifestū ē quoniā ⁊ bene si ex his aliquid demōstret:si vero non: nō bene. Manifestum est autē quoniā non arguit geometrā sed aut secūdum accñs:quare nō vtiqz erit in nō geometricis de geometria disputādum. Latebit enī praue disputantem.similiter autē ⁊ in alijs se habet scientijs.

¶ Tertia ꝛclo.omnis scia habet ppias disputationes. Ista conclusio patet ex alys tñ arg.sic. Quicūqz arguit ꝗ geome traz geometrice ⁊ ex pncipys geometrie bñ disputat. ⁊ qui cunqz nō arguit geometrice vel non ex pncipys geometrie. nō bñ disputat ergo ⁊c.prima pars pbat sic.quicunqz vincit geometrā vt geometra est bene disputat.sed qcunqz arguit geometrice ex principys geometricis ꝛtra geometrā vincit geometrā vt geometra est.ergo qcunqz talis bene disputat. minor pbat qz arguēs nō geometrice vincit geometrā solū p accidēs p q̄z to forte ē musicus vel arithmeticus.Secūda pars añtis pbat. nā qcunqz arguit latēter cōtra geometrā ita vt nō percipiat an bene vel male arguat non bñ disputat. sed quicunqz arguit nō geometrice aut non ex pncipys geo metricis cōtra geometrā latenter arguit.ergo quilibet talis non bene sed male disputat qō erat pbandū. ¶ Dubitat qa illa ppositio non videtur vera.quicunqz arguit geometrice ex pncipys geometrie vincit geometrā vt geometra ē qa nō semp sic arguens vincit geometrā. aliter enī semp cōclude retur geometrico. ¶ Rñdetur q̄ li vincit in ppposito dicit aptitudinē ⁊ nō actū.licet ergo geometrice arguēs nō semp vincit geometrā.semp tñ aptitudine vincit ipsum.

¶ Quoniā aūt sūt geometrice interrogatōes non ne sunt ⁊ nō geometrice:

¶ Ista est tertia pars hui⁹ capituli.in qua philosoph⁹ mouet aliquas questiones circa pdicta.⁊ facit duo.naz pmo mouet hꝰ questiones.secundo soluit eas ibi.Fm geometriā autem. Prima questio est de conclusionibus.secunda de premissis ibi.scōm vnāquanqz.tertia de syllogismis ibi.vtrum scōm ignorantiam. ¶ Prima ergo questio est ista.vtz interro gationum.i.cōclusionum alique sint geometrice ⁊ alique non geometrice. ⁊ qz ista questio vr superflua exquo philosoph⁹ determinauit ī altera lectione quālibet sciam habere ppas interrogationes ⁊ q̄ nō omnis interrogatio est arithmetice vel gometrice vel medicine. Ideo est notandu z q̄ quadru plex interrogatio respicit geometriā. ¶ Prima īterrogatio conclusio demonstrata in geometria vt super datā lineā cō tingit triangulum eglaterum collocare. Secunda interro gatio est.conclusio demōstrata per pncipia geometrie ī alia scientia vt in perspectiua.videlicet.oculus videt dextrū ma gnitudinis p hoc q̄ ab illa egrediuntur linee causantes an gulum rectilineū in partem dextrā oculi. Tertia interroga tio est cōclusio nō demōstrata in geometria nec ex pncipys geometrie tñ apparet esse conclusa per principia geometrie ratione affinitatis ad suā scientiam subalternantem vt sunt multe cōclusiones musice ppter propinquitatē īter geome triaz ⁊ arithmeticā. Quarta interrogatio est cōclusio demō strata non in geometria nec ex pricipys geometrie vere aut apparenter vt conclusiones naturales.mouet ergo Ari.hāc questionez ppter interrogationes apparenter geometricas de quibus nullam facit mentionem.debet ergo sic intelligi questio.vtrum īterrogationum apparenter geometricaruz alique sint geometrice ⁊ alique nō. ¶ Dubitat.vtz omnis interrogatio geometrica possit esse propositio geometrica ⁊ econtra querendo aut cōsimile idē in alys scientys speciali bus. ¶ Respondetur q̄ aliqua est ppositio geometrica que non est conclusio geometrica lz fit forte ꝛclusio in alia scie tia.vt de pūcto ad pūctum contingit rectam lineaz ducere. per hanc enim geometra multa demonstrat.non tñ demon stratur in geometria.sed in naturali phia.s.in 6° phi. ¶ Ali qua autem est conclusio geometrica que non est propositio geometrica in scientia geometrie.nec in aliqua alia.vt illa que demonstratur geometria per quā nihil demonstratur ī geometria neqz in alia scientia ⁊c. Aliqua vero est conclusio geometrica q̄ est ppō geometrica non qdez in geometria:sz in alia scientia.vt conclusio demonstrata in geometria per

quã nihil demõstratur in geometria sed in perspectiua. Aliqua autem est cõclusio geometrica que ẽ propositio geometrica sic q̃ ipsa demonstratur in geometria ⁊ per ipsa3 aliqd demonstratur in geometria. vt omnis angulus extrinsecus trianguli equiualet duobus oppositis intrinsecis. hec enim probatur in geometria p lineã illam secantẽ eque distante3 tertio lateri. ⁊ pbat tres angulos esse equales duob⁹ rectis etiã in geometria.

¶ Et que secundum vnamquãque scientiã ⁊ que secundũ ignorantiã quãlibet geometrice sũt.

¶ Et q̃ scõm vnamquãq3. ¶ Secunda questio ẽ de p̃missis. vtrum ꝓpositiones scõm ignorantiã geometrie sint geometrice censende. Propositiones scõm sciẽtia3 geometrie sunt propositiones vere quibus intellect⁹ assentit ex notitia terminorum aut ex discursu morose vel imperceptibili. vt omnes anguli recti sũt equales. nõ ꝯtingit paralellas ꝯcurrere. ꝓpositiones autẽ scõm ignorantiã geometrie sunt opposita hax vt anguli recti sunt equales. linee paralelle ꝯcurrunt. de talibus ergo que sunt scõm ignorantia geometrie: queritur vtru3 sint geometrice vel nõ. Consimilis q̃õ potest fieri de ꝓpositionibus ꝓm ignorantiã alia3 artiũ.

¶ Et vtrũ secundũ ignorãtiã fit qui ex oppositis syllogismus aut palogismus.

¶ Tertia questio. vtrum syllogismus ignorantie sit syllogismus vel paralogism⁹. Syllogismus scõm scientia3 est ille q̃ ꝓcedit ex principijs vt omnes anguli recti sunt equales isti sunt anguli recti. igitur sunt equales. Syllogismus vero ꝓm ignorantia3 est ille qui ꝓcedit ex oppositis principiorum. vt omnes linee paralelle cõcurrũt. a ⁊ b sunt linee paralelle. g̃ a ⁊ b ꝯcurrũt. ⁊ de tali syllogismo queritur vtrũ sit verus syllogismus aut paralogismus.

¶ Scõ3 geometriã aũt aut ex alia arte vt musica est interrogatio nõ geometrica.

¶ Ad primã questionẽ respondet Aristo. q̃ alique videntur eẽ interrogationes alicuius scientie que tñ non sunt interrogationes illius scientie sicut cõclusiones musice videntur esse geometrice non tamen sunt geometrice. vbi intelligendu3 est q̃ alique videntur esse cõclusiones geometrice ⁊ sũt geometrice. vt sup datã lineã ꝯtingit triangulũ eqlaterum collocare. omnis triãgulus habet tres angulos equales duob⁹ rectis. ⁊ alique nõ videntur geometrice ⁊ sunt geometrice. vt oculo videtur dextrũ ⁊ sinistrũ magnitudinis. Alique videntur geometrice ⁊ nõ sũt geo. vt q̃nti toni ad q̃rtũ ẽ ꝓpor tio sexquiquarta. Alique non sunt geome. nec videntur geometrice. vt omne graue tẽdit deorsum ⁊ omne leue sursum. Intendit ergo philosophus q̃ interrogationũ que videntur esse alicuius scientie alique sunt illius scientie: ⁊ alique nõ. vt patuit de geometri. ⁊ idem põt ostendi in phia naturali. nã materia est potentia. ⁊ forma est actus. iste videntur eẽ phisice ⁊ nõ sunt. sed metha. he autem materia est potẽtia ad formã generandã. forma est actus materie transmutabilis videntur esse phisice ⁊ nõ sunt phisice. ¶ Notandũ ꝑmo q̃ aliud est esse cõclusionẽ geometrie ⁊ aliud conclusionẽ geometricam. Nam ad hoc q̃ aliqua cõclusio sit geometrie oꝫ q̃ sit demonstrata in geometria per ꝑncipia ꝓpria ⁊ p ꝓpos terminos geometrie. vt oĩs triangulus habet tres angulos Ad hoc aũt q̃ sit geometrica sufficit q̃ sit p ꝑncipia geometrica. ⁊ sic omnis cõclusio ꝓspectiue est geometrica. ⁊ omnis conclusio musica est arithmetica. ¶ Scõo notãdũ q̃ ꝯclusiones musice nõ sũt geometrice. q̃ nõ sunt p ꝑncipia ꝓpria geometrie. sed arithme. tñ videntur geometrice ꝓpter ꝓpinquitatem ⁊ affinitatẽ geome. cũ arith. que quidem ꝓpinquitas sumitur ex quattuor. ¶ Primo ex parte subiecti remoti. q̃ quelibet earum est de quãtitate: ꝫ vna earum sit de q̃ztitate cõtinua ⁊ alia de quãtitate discreta. ¶ Scõo ex parte ꝑncipiorum cõiuꝫ. nam quelibet earum vtitur his ꝑncipijs. ſ. oẽ totum ẽ maius sua parte. si ab equalibus equalia demas remanentia sunt equalia. ꝫ geometra cõtrahat ad magnitudinem ⁊ arithmeticus ad numerũ. ¶ Tertio ex parte terminorum. quia quelibet earum vtitur his terminis. cubũ. quadratum. circulare. supficiale. ꝫ geome. ꝓprie ⁊ arithmetic⁹ trãsumptiue. ¶ Quarto ex parte tradentis ⁊ ꝯtinẽtis. quoniam Euclides in eodẽ libro. ſ. 6⁰ elencoꝝ docuit ⁊ demõstrauit tã geo. q̃ arithmeticã.

¶ De geometria paralellos subire opiari geometrica quodãmodo ẽ ⁊ nõ geometrica alio modo. duplicit enim est hoc sicut arithmon: q̃d est sine rithmo. altera quidẽ non geometrica est in non habendo: altera vero in praue habẽdo ⁊ ignorãtia huius que ex huiusmodi ꝑcipijs ꝯraria ẽ.

¶ Ad scõam q̃õnem rñdet phs q̃ ꝓpositões ꝓm ignorantiã geome. sũt aliquo modo geometrice ⁊ aliquo modo nõ geometrice. Unde q̃ subiectũ ⁊ p̃dicatũ sunt termini geometrici. quia materia ꝓpositionis. iõ ille ꝓpõnes sunt geometrice ꝓm materiã. ⁊ quia cõpositio que est forma ꝓpositionis nõ est geometrica. iõ ille ꝓm formã non sunt geometrice. ⁊ quia materia nõ dat esse nisi ꝓm qd. forma aũt simplr. iõ a forma sumẽda est absolute ⁊ simplr demonstratio. ꝓpter quã cãm tales ꝓpõnes sunt cẽsende nõ geometrice. Unde sicut arithmon vox dicitur sine cõsonãtia aut q̃ nullã hꝫ cõsonãtiam aut q̃ habet prauã. ita aliqua ꝓpositio dicit nõ geometrica aut q̃ non cõponitur ex terminis geometricis aut q̃ praue ꝯponitur ex illis. ¶ Notandũ q̃ sicut eadẽ materia numero recipit diuersas formas successiue quax aliqua est cõueniẽs ⁊ aliqua discõueniẽs: ita idẽ termini recipiunt diuersas cõpositiones successiue quax aliqua est cõueniẽs. ſ. que facit ꝓpõnem verã. ⁊ aliqua discõueniẽs que facit ꝓpõnem falsa3. ⁊ sicut monstrũ est humanũ rõne materie ⁊ est nõ humanu3 rõne forme. quia monstruositas est discõueniens forme humane. ita opposita ꝑncipiorum geometrie sunt ꝓpositiones geome. ꝓm imãm ⁊ nõ ꝓm formã. vt linee paralelle ꝯcurrũt. anguli recti sunt equales. termini enim sũt geometrici. sed compositio nõ est geometrica cum opponatur compositioni geometrice.

¶ In doctrinis autem non est paralogism⁹. similiter sic in dialogis eo q̃ mediũ sit semp dupliciter: ⁊ de hoc enim omni. ⁊ hoc iterum dicit de alio omni. q̃ ãt pater non dicitur omne.

¶ Ad tertiã q̃õnem rñdet phs q̃ in sciẽtijs demonstratiuis syllogismus qui est ꝫ ignorantiã nõ est paralogismus. quia licet peccet in materia non tamen in forma eo q̃ ẽ in modo ⁊ in figura. cum arguat ex tribus terminis solũ bis añ conclusionẽ cui debet addi signũ vſe in prima figura ⁊ nõ maiori extremitati. vt dicendo omnis homo est aĩal. ⁊ nõ dicẽdo homo ẽ omne aĩal. ⁊ rõ quia subiectũ se habet vt materia ⁊ predicatũ vt forma. cũ ergo forma sit per se idiuisibilis materia autem diuisibilis rõne cuius diuidit forma. iõ signum vniuersale dicens diuisionẽ debet addi subiecto ⁊ nõ p̃dicato quod ẽ maior extremitas. ¶ Notãdũ ꝑmo q̃ syllogismorum quidã peccant in forma ⁊ in materia. In forma quidez quia non regulant in modo ⁊ in figura. In materia autẽ qa altera premissarũ est falsa. vt omnis homo est animal. nullũ risibile est homo. g̃ nullum risibile est aĩal. ¶ Quidã autem nec in materia nec in ĩ forma peccant quia regulantur ĩ modo ⁊ in figura. ⁊ vtraq3 premissarum est vera. vt omnis homo est animal. omne risibile est homo. ergo omne risibile ẽ animal. ¶ Quidam autem peccãt in forma ⁊ non in materia. ſ. quia non bene regulantur in modo ⁊ in figura. tñ quelibet premissarũ est vera. vt omnis homo ẽ animal. nullus lapis est homo. ergo nullus homo est animal. ¶ Quidam aũt peccant in materia ⁊ in forma. q̃ bene regulantur. sed vna

premissarum est falsa. vt omnis homo est animal. omis lapis ē homo. ergo omnis lapis est animal. talis enī sillogism⁹ optimus est quātūcūq; peccet in mā. ⁊ ideo dicit Ari. q̄ syllogismus ꝓcedēs ex oppositis p̄ncipiorū est syllogismus ⁊ non paralogismus: qz lz peccet in mā non tñ in forma. ¶ Secūdo notandum q̄ qñcunq; aliqua duo ꝯcurrūt ad ꝯpositionem alicui⁹ terty: illud qd̄ p̄us ꝯcurrit tenet locū materie ⁊ qd̄ posterius venit tenet locum forme. ¶ Cōstat autē subm ⁊ p̄dicatum ꝯcurrere ad ꝯpōnē ꝓpōnis. ⁊ necessario p̄us cōcurrit subm q̄z p̄dicatū. ergo subz tenet locum mātē ⁊ predicatū tz locū forme. Neqz loquor hic de p̄oritate tpis sz solū nāe. qa in mente non p̄ius tpe cōponit subz q̄z p̄dicatū. ¶ Dubitatur. nā dictū est in rñsione ad scdāz qōnem q̄ subm ⁊ p̄dicatum sunt mā ꝓpōnis. quō ergo p̄dicatuz est forma subiecti? ¶ Rñdetur q̄ sicut elemēta si sint formaliter in mixto sūt mā mixti ⁊ tñ ignis se hz vt forma respcū aliorū qz vt asserit ꝯmentator 2° de anima quādocunq; ex pluribus fit vnum necessario alterum illorū est vt forma. s. nobilius et alteruz vt mā. s. ignobilius. sil'r aīa sensitiua ⁊ aīa ītellectiua sūt forme hōis. ⁊ tñ aīa intellectiua ꝯpata ad sensitiuā se hz vt forma ⁊ sensitiua vt mā. ita in ꝓposito subiectū ⁊ p̄dicatum cōparata ad ꝓpositionez sunt materia illius. tñ cōparata inuicem p̄dicatuz dicitur forma ⁊ subiectū mā. ¶ Sed ⁊. gen⁹ est pars mālis spēi sicut ⁊ dr̄ia est formalis pars. ergo genus non se hz vt forma respectu spēi. sed genus est p̄dicatū ⁊ spēs subiectū p Aristo. in p̄dicamētis. q̄ nō semp p̄dicatum dicit formā subiecti. ¶ Item nihil est forma vel mā suypsius. sz aliquādo idē p̄dicatur de seipso vt homo est homo. q̄ aliqua est ꝓpositio cuius subiectum nō hz rōez materie nec p̄dicatum rōnez forme. ¶ Ad p̄mū dicit q̄ genus est pars spēi et pars diffinitionis spēi. ⁊ est totum spēi. inq̄tuz est pars spēi nō hz rōnez forme sed materie. inq̄tum est pars diffōnis hz rōnem forme. qz ptes diffōnis sunt forme 7° meth. ⁊ 2° phi. inq̄tū vō est totū speciei iterū habet rationē forme. quoniā forma est totum cōpositū ⁊ spēs vt asserit Ari. 2° phi. vbi expresse dicit quodlibet superius esse formam sui inferiorīs.

¶ Ad 2ᵐ dicitur q̄ quādo idem predicatur de seipso nihil illius ꝓpositionis habet ꝓprie rationem subiecti ⁊ p̄dicati exqto illud quod ponitur p subo ⁊ illud qd̄ ponit p p̄dicato non differunt. talis enim ꝓpositio non ꝓprie ingredit syllogismum qz tunc syllogismus fieret ex duob⁹ terminis. quod est cōtra doctrinā phi. p̄mo p̄orum. Arist. autē loquit hic de ꝓpōne ingrediēte syllogismū. Constat aūt quālibet talē hr̄e subiectum ⁊ p̄dicatum diuersa.

¶ Hec aūt sunt vt videre est intellectu sed in rōnibus latet vtrū omnis circulus figura sit. si autem scribatur manifestū est. qd̄ aūt sūt carmina circulus manifestū qm̄ nō est.

¶ Ista est quarta pars hui⁹ capituli in qua Arist. assignat cāz quare magis accipit exēpla mathematicalia q̄z alia scia ex eo solū qz minus decipimur in mathematicis q̄z in alys sciētys. ¶ Ad qd̄ oñdendum ponit duas ꝯclones. quarū p⁹ est ista. Scie mathematice sunt alys certiores. Scda cōclo. scientie mathematice sunt alys firmiores. ibi. si autē essent. ¶ Prima ꝯclo triplr arguitur. ⁊ p̄ sic. ille scie que magis se offerunt intellectui sunt alys certiores. sz scie mathematice sunt hj. q̄ scie mathematice sunt alys certiores. tz ꝯsequētia cū maiori ⁊ minor declarat. nā istud qd̄ se magis offert sensui magis se offert ītellectui ex quo notitia intellect⁹ dependet ex notitia sensus p phm 3° de aīa: sed scientie mathematice magis se offerunt sensui. nā geometra nō ꝯcederet absolute istā. omis circulus est figura pp equocationē illi⁹ termini circulus. qz posset argui sic. sed carmē homeri est circulus. q̄ carmē homeri est figura. qd̄ est falsuz. sed solūmodo ꝯcedit illā vt equalet isti. omnis talis circulus ē figura. demr̄ando lineā vno termino clausaz in puluere scriptā. ¶ Notādum p̄mo q̄ scia quedā sūt sermocinales vt grāmatica rhetorica ⁊ logica. ⁊ q̄dā nālēs vt lib phisicorū ⁊ alie ptes phie. q̄dā diuine vt methaphisica ⁊ sacra theologia. q̄dā vō doctrinales vt mathematice. s. geometria ⁊ arithme. ⁊ dñr doctrinales qz ceteris magis docēt. nā alie docēt cū aliq̄li formidine iste autem sine aliq̄ hesitatiōe. alie docēt cū multitudine opinionū. iste sine mixtura opīonū. Ille post syllogizationez relinquūt dubitationez. iste nullā. imo maximā euidētiaz. Ille ꝓcedūt vt plurimū a notioribus nobis. iste aūt semp a notioribus nature. ¶ Scdo notādū q̄ gnāl'r p̄misse mathematicalīū habent p sensum ⁊ p inductionē. nā ad ꝯcludendum q̄ sup datā lineaz cōtingit triangulū eqlaterū collocare. oportet describere i tabula duos circulos intersecantes se inuicem in centris ⁊ ad probandum illam. omnis triangulus hz tres angulos eq̄les duob⁹ rectis oz describere triangulū cū angulo extrinseco diso p lineā secātē eq̄ distantem tertio lateri. Als ātē scias hr̄e possum⁹ in magna pte absq; expientia sensus. ea ātē q̄ sunt nota ad expientiam magis se offerunt intellectui. ideo mathematice magis alys dicuntur se offerre intellectui.

Circuli se inuicē intersecātes in centris

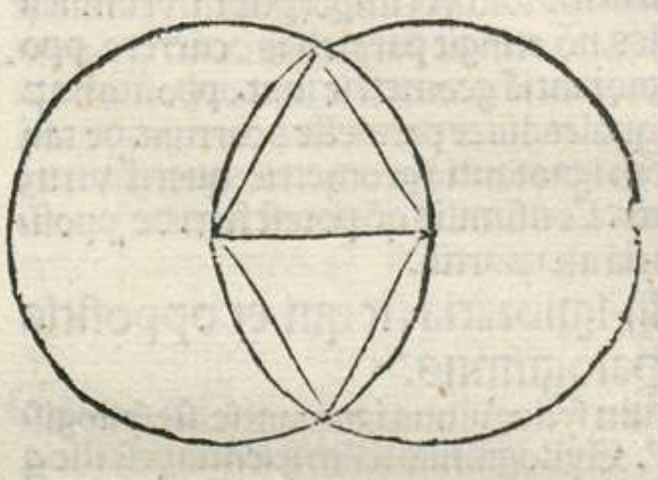

¶ Tertio notandū fm phm in de memoria ⁊ reminiscētia. q̄ nostū intelligere est semp cū continuo ⁊ tpe. cū ergo mathematice sint spāliter de continuo vt geome. de ꝯtinuo integro. ⁊ arithme. de ꝯtinuo diuiso. qz numerus cātur ex diuisione ꝯtinui 3° phisi. q̄ magis iste q̄z alie scie hūt mouere itellectū. maxime qz nūq̄z mouet. ensus ab extriseco qn moueat a magnitudine ⁊ vnitate q̄ sūt sensibilia cōia vt declarat phs 2° de aīa. iō dicit ꝯmen. 2° meth. q̄ scie mathe. sūt i p̄ gradu certitudinis. ¶ Dubitat. qz non vr̄ verū q̄ illud qd̄ se magis offert sensui se offerat magis itellectui. qa singl'are magl se offert sēsui q̄z vl'e ⁊ tñ vl'e magis se offert intellectui cū ipm sit ꝓprium obm ītellect⁹ p Ari. 3° de aīa. inq̄t enī ꝯmen. ibidē q̄ intellect⁹ intelligit vl'e p se. singulare ātē mediāte sensu. Rñdet q̄ intētio Ari. est ꝯpare singulare singulari ⁊ vl'e vl'i. nō ātē singulare vl'i. sic q̄ si aliqd̄ singulare magis se offert sensui q̄z aliud singulare. etiā se magis offert intellectui. ⁊ si aliqd̄ vl'e se magis offert sensui q̄z aliud vl'e ētē se magis offert ītellectui. iō ꝯpat scias adiuicē q̄ sūt de vl'ib⁹ nō tñ habent absq; cogne singulariū.

¶ Non oz aūt instantiā in ipm ferre si sit ꝓpō iductiua. sicut. n. ꝓpō est q̄ nō ē in pl'ibus. nō. n. erit ī oibus. ex vl'ibus ātē est syll's. manifestū autem est qm̄ neqz instātia ē. eedē enī sūt ꝓpōnes ⁊ instantie. quā enī ferūt instantiā. hec erit vtriqz ꝓpō aut dialetica aut demonstratiua.

¶ Scdo arg. ad eandē ꝯclonez sic. ille scientie sunt certiores in qbus nō ꝯtingit instare pticulariter sed tñ vl'r. ī scientys aūt mathematicis instat vl'r solum ⁊ in alys pticulariter. q̄ scie mathematice sunt alys certiores. tenet ꝯsēa cū maiori. qz notitia vl'is ē notior q̄z notitia singularis cū illa ñ mutet a vitate in falsitatē sicut notitia singularis. minor aūt declaratur. nā ī mathematicis p̄dicatū inest subo fm q̄ ipz. ergo sicut nō pōt inesse vni ꝯtēto sub subo qn insit cuilibz: ita nō ab vno remoueri qn remoueat a quolibet. ⁊ iō pbās aliquē triangulū nō hr̄e tres angulos nēcio pbat nullū triangulū hr̄e tres angulos. in alys ātē sciētys nō ita ꝯtingit. nā in phia nāli nō pbat nullū corpus eē in loco neqz oē corp⁹ moueri. sed solū aliqd̄ corp⁹ nō esse in loco. s. celū. ⁊ aliqd̄ corp⁹ nūq̄z moueri. s. terrā. ¶ Notandū p̄ fm phm q̄ in q̄libet scientia

rales debēt eē instātie q̃les sūt. Ppōnes. qz sicut ꝛcl'o ⁊ iterrogatio sunt vnū ⁊ idē sub diuersis rōnibus ita ppō ⁊ istantia. dicitur enī ppō. qz est p̄missa ad aliquā ꝛcl'onē. ⁊ dicitur instantia qz in p̄missa ad oppo⁹ illius. sed in scientys demōstratiuis ppōnes sunt vl'es. g̃ etiā instātie sūt vl'es. ¶ Scdo notādū ſz ph̄m q̃ solū in sciētys demōstratiuis repiuntur gnāl'r ppōes vl'es. i. vbi p̄dicatū ē vl'e subi aut iest subo formal'r ſz q̃ hꝫ vt pz iductiue. In dialeticis āt ⁊ nālib⁹ h̄ ñ reperitur vt oē corp⁹ ē in loco oē corp⁹ est mobile cū eē in loco vel eē mobile non insit corpori ſm q̃ hꝫ. sed rōne alicuius inferioris. ⁊ hoc itelligēdo p mobile illud qd̄ pōt moueri. qz si dicit aptitudinē tm̄ hñ cōpetit corpori ſm q̃ huius ī nālibus enī pcedim⁹ ab effectu ad cām vbi raro inuenim⁹ causā adequātā effectui. in mathematicis autem pcedimus a causa ad effectū adequatum illi.

¶ Cōtingit aūt quosdā nō syllogistice dicere pp hoc q̃ accipiūt vtrisqz iherētia: vt ⁊ scenes facit q̃ ignis i multiplicata analogia sit. ⁊ nāqz ignis cito gñatur vt dicit. ⁊ hec est analogia. Aliquando hdē igit̄ syllogizare nō ꝛtingit ex acceptis. aliqñ vero ꝛtingit sed nō videtur.

¶ Tertio ad eādē ꝛcl'onē arg. sic. ille scie sūt certiores q̃ magis pcedūt p ꝛuertibilia. sed mathe. sūt hꝫ. g̃ ⁊c. maior pz ex eo q̃ min⁹ pōt decipi ꝛcedēs ppōnez q̃ ad ꝛuertentē ⁊ cōuersaz in ꝛuertibilib⁹ q̃z ī nō ꝛuertibilib⁹. idē. n. ē oīs hō ē risibilis ⁊ oē risibile ē hō. sed nō ē idē. oīs hō ē aīal ⁊ oē aīal est hō. minor aūt declarat̄. nā q̃ mathe. pcedūt p ꝛuertibilia manifestū ē inductiue. qm̄ in oīb⁹ demr̄atur passio ꝛuertibilis de subo p mediū ꝛuertibile cū vtroqz. q̃ āt nāles nō ita pcedāt oñdit̄. nā oīs scīa pcedēs p ꝛuertibilia pōt gnāl'r demōstrare in z^a figura ex puris affirmatiuis. qz bñ segtur. oē disciplinabile est aīal rōnale. g̃ oīs hō ē disciplinabilis. ꝛstat āt q̃ phisica nō pōt gnāl'r pcedere ex puris affirmatiuis in z^a figura. qz tūc argueret̄ sic arguebat scenes q̃ ignis gnātus ī multiplicata pportione gnātur cito. sed ignis gnātur cito. g̃ ignis gnātur ī ml'tiplicata pportiōe. ⁊ lz ꝛñs sit verū. s. ignis gnātur ī multiplicata pportiōe nō tm̄ ꝛña tz mutādo terminū ꝛsil'is cōitatis vt aq̃ gnātur cito. s. qñ gnāt̄ ex aere remisso. g̃ generat̄ ī multiplicata pportiōe. ¶ Notādū p̄ ſm ph̄z q̃ qñ arguit̄ ex ꝛuertibilib⁹ in z^a figura syllogism⁹ est bonus lz nō appeat bon⁹ qz non fit ſm formā modoꝝ z^c fig^c. sicut etiā aliq̃ ꝛña ē bona ⁊ formalis q̃ nō ē bona de for^a vt aliqs nūerus est g̃ aliqs nūerus binarius est. ita ēt est aliqs syllogismus bon⁹ ⁊ formalis q̃ nō est bon⁹ de for^a exq̃ non seruat̄ debita for^a. vt oē disciplinabile est risibile. oīs hō ē risibilis. g̃ oīs hō est disciplinabilis. Iste syllogism⁹ tz. p̄ qz reducit̄ ad primū p̄me figure p ꝛuersiones maioris. z^o qz oppo⁹ ꝛñtis repugnat añti cū ex añte ⁊ ꝛdictorio ꝛñtis fiat vna copulatiua īpossibilis simpl'r. 3° qz ex opposito ꝛcl'onis cū altera premissaꝝ segtur oppositus alteri⁹ p̄misse. vt nō oīs hō est disciplinabilis. ⁊ oīs hō ē risibilis. g̃ non oē risibile ē disciplinabile. ad quā seqt̄ q̃ nō oē disciplinabile ē risibile. tz ꝛña ī qnto tertie figure. q̃rto qz ex maiori cū ꝛcl'one segtur minor in p̄ p̄me figure. vt oē disciplinablle est risibile. oīs hō ē disciplinabilis. g̃ oīs hō est risibilis. ¶ Scdo notādū q̃ illō gnātur in multiplicata pportione cui⁹ q̃ztitas ē maior q̃z q̃ztitas corrupti. ⁊ sic gnātur ignis ex aere. ⁊ aer ex aq̃. ⁊ aq̃ ex terra. qa ex vno pugillo el'i inferioris gnāntur decē pugilli el'i supioris īmediati. vt determinat Arist. z^o de gnātione. illud aūt gnātur ī deteriata pportiōe cui⁹ q̃ztitas ē minor q̃ztitate corrupti. ⁊ sic gnātur terra ex aq̃ ⁊ aq̃ ex aere ⁊ aer ex igne. qz ex vno pugillo el'i supioris gnātur decīa pars vni⁹ pugilli elementi inferioris ſm Ari. ibidē. cum enī el'a grauia hēant demā plus q̃z de for^a ⁊ el'a leuia eꝫ. oꝫ semp el'a supiora gnāri in multiplicata pportōe qz hñt plus de forma ⁊ īferiora generari in diminuta pportiōe qz hñt min⁹ de forma: intelligendo p hr̄e plus vel minus de forma hr̄e plus vel min⁹ de dimēsione terminata. ¶ Dubitat̄ circa ꝛcl'onē qz nō vr̄ verū scias mathe. eē certissimas. qz metha. ⁊ scīa de aīa sūt certiores illis ſm ꝛmē. in plogo de aīa. ¶ Rndet̄ q̃ certitudo scie pōt dupl'r ꝛsiderari. vno⁹ rōne obi. ⁊ sic metha. ⁊ scīa de aīa sūt certissime. qz obiecta sūt certissima ⁊ manifestissima. s. deus ⁊ intelligentie ⁊ aīa. alio mō rōne modi demr̄andi. ⁊ sic math. sūt certissime. qz nō pcedūt nisi p notiora nāe. ⁊ sic loqtur Ari. hic ⁊ ꝛmen. z^o metha. di. scīas mathe. eē in p̄ gradu certitudīs. ¶ Sed arg. ꝛ hāc distinctionē p ꝛmē. ī eodē plogo di. sciam de aīa excedere scīas mathe. nobilitate subi ⁊ ꝛfirmatione demr̄atiōis. scīa g̃ de aīa ē certior mathematicis nō solū certitudine subi. sed ēt certitudine demr̄ationis. ¶ Dicendū vnā demr̄ationē altera eē firmiorē intelligitur dupl'r. aut qz firmiori mō pcedit. ⁊ sic demr̄ationes mathe. sunt firmiores demr̄ationib⁹ nālib⁹. aut qz firmiori medio pcedit. ⁊ sic scīa libri de aīa excedit oēs mathe. qz lz non firmiori mō pcedat tm̄ firmiori medio demōstrat. sicut enī aīa est firmius subm q̃z numerus vel magnitudo. ita passio aīe ē firmior q̃z est passio magnitudinis aut numeri. ⁊ mediū per qd̄ demr̄atur aliq̃ passio d̄ aīa est ꝛñr firmi⁹ mediū q̃z aliqd̄ mediū p qd̄ demr̄atur aliq̃ passio d̄ numero vel magnitudine. de hac firmitate que est firmitas essendi non loqtur ꝛ: sequēs sed de firmitate modi pcedēdi.

¶ Si aūt impossibile eēt ex falsis verꝝ monstrare facile vtiqz eēt soluere. cōuerterent̄ enī ex necessitate. sit enī cōclusio a eē. hoc aūt cuz sit ea vtiqz sunt que noui. quoniā sunt vt b ex his demōstrabo quod illud est.

¶ Secūda ꝛcl'o. scīe mathe. sunt alys firmiores. pbat̄ tripliciter. ⁊ p̄ ex pte p̄missaꝝ ꝛpataꝝ ad ꝛcl'onē. qz ī math. gnāl'r si p̄misse sunt ve. ꝛcl'o est va ⁊ eō ex puris affirmatiuis in z^a figura. nō sic āt est ī alys scīetys. g̃ ⁊c. pz ꝛña ⁊ maior ē nota inductiue exq̃ arguit̄ ī ꝛuertibilib⁹. si enī a demonstrat̄ ex b nō est possibile a eē verꝝ aut notū q̃ ēt b sit verꝝ aut notum. minor aūt est pbata supius qz sic arguēdo oē illud qd̄ generatur ī multiplicata pportiōe gñat̄ cito. sz aq̃ genita ex aere remisso: gnātur ī multiplicata pportione. p̄misse sūt ve ⁊ z^o falsa. ¶ Notandū ſm ph̄z q̃ si ex falso nō pōt seq verꝝ sic ñ pōt seq falsum ex vo. tc q̃libet scīa facil'r ⁊ gnāl'r pcederet in z^a fig^a ex puris affirmatiuis: qz si aliqs syll's non valet in z^a fig^a ex puris affirmatiuis: h̄ est qz arguit̄ ex ineq̃libus. cū g̃ q̃libet talis syll's reducat̄ ad aliquē modū affirmatiuū p̄me figure inferēdo minorē ex maiori cū ꝛcl'one. g̃ ex falso seqt̄ verꝝ. verbi gr̄a. fiat talis syllogism⁹. oīs hō est aīal. oīs asin⁹ ē aīal. g̃ oīs asinus est hō. pz q̃ reducēdo ad barbara: minor ē falsa ⁊ ꝛcl'o ē va: sic arguēdo. oīs hō est aīal. oīs asin⁹ est hō. ergo oīs asinus est animal.

¶ Conuertūtur aūt magis que sunt in mathematicis: quoniam nullū accidēs recipiunt. sz ī hoc differunt ab his q̃ sunt ī dialeticis ſm diffōnes.

¶ Scdo arg. ad eādē ꝛcl'onez ex parte extremitatū ꝛpataꝝ ad medium. nā mathe. nō recipiunt nisi ea que sunt p se. alie autē scie recipiūt ea que sunt p accidens. g̃ mathe. sunt alys firmiores. pz ꝛña cū maiori. qz mathe. recipiunt diffinitiōes subiecta ⁊ passiones que inuicē ꝛuertunt̄. ⁊ de se inuicez p̄dicantur p se vt notuz est. minor vero declaratur. qz scīa nālis accipit ppositiones istas. s. aqua est calida. aer est frigidus q̃ sunt ppositiones p accidens. ¶ Notādum q̃ ppositio per accidens dr̄ trib⁹ modis. p̄ rōne subiecti tm̄ vt figura habet tres angulos. z^o ex parte passionis tm̄ vt for. est risibilis. tertio ex parte vtriusqz vt musicuz est albū. nulla taliuz dr̄onū per accidens vtitur mathe. in sua primaria demonstratione qz semp pcedit ex ꝛuertibilibus. Naturalis autē non vtitur dr̄one per accidens z^o. bene autē vtitur alys modis. s. q̃ aq̃ est frigefactiua. ⁊ aliqd̄ corpus est mobile motu recto. lz enī

non accidat aque esse frigefactiuũ.tñ accidit frigefactiuo q̃ sit aqua.ideo ista ꝓportio est p se rõne subiecti.⁊ p accidens rõne ꝑdicati.silr ꝫ accidat corpori q̃ sit mobile motu recto tñ nõ accidit mobili motu recto q̃ sit corpus.ideo illa ꝓpõ corpus est mobile motu recto.est p accidẽs rõne subiecti.et p se rõne predicati.mathe.aũt nõ vtitur talib⁹ ꝓpositionib⁹ que sunt aliquo mõ per se ⁊ aliquo modo per accidens.sed propositionibus que sunt per se simpliciter ⁊ ex parte vtriusq̃ extremi.

¶ Augentur aũt nõ p media.sed in post sumẽdo vt a ꝯ b.hoc aũt de c.iterũ hoc de d.⁊ hoc i ifinitum.⁊ in latus vt a.de c.⁊ de e.vt est numerus q̃ztus aut infinitus aut finitus.hoc aũt in quo sit a impar nũerus quãtus in quo b.ipar numerus in quo sit c.est vtiqz a.de e.⁊ est par quãtus numerus in quo sit d.par numerus in quo est e.est ergo a.de e.

¶ Tertio ar.ad eandẽ ꝛclõnẽ ex parte medij ꝓpati ad ꝓpaz ꝛclusionẽ.qz scie math.nõ ꝓcedũt nisi p vnũ mediũ ad vnã ꝛclõnẽ potissime demr̃atã.alie ãt scie ꝓcedũt p plã media. q̃ scie mathe.sunt alijs firmiores.pz ꝛõa.⁊ añs est notũ p cõmen.i ꝓlogo physicoꝝ di.q̃ mathe.nõ ꝓcedũt nisi p vnũ genus cãe.s.p formã.alie ãt p plã vt mathe.p tria genera.s.per formã efficiẽtẽ ⁊ finẽ.nãlis ãt p oĩa q̃ttuor gnã cãꝝ.s.p mãz formã efficiẽtẽ ⁊ finẽ vt colligit de mẽte phi z° phi.⁊ z° hui⁹.

¶ Notãdũ ꝑ ꝟm Ari.q̃ mathe.demr̃ationes non augent p media.qz nõ ẽ possibile ad vnã ꝛclõnẽ mathe.potissime demõstratã eẽ nisi vnũ mediũ.qz exq̃ demr̃atiões mathe.ñ ꝓcedunt nisi p vnũ gen⁹cãe:si duo eẽnt media ad eandẽ ꝛclusionẽ necio vnũ illoꝝ eẽt remotũ.qõ nõ ẽ possibile ĩ demonstratiõe potissima.qz oĩs talis demr̃atio dz eẽ ex ĩmediatis simplr.i demr̃atiõe ãt nõ potissima q̃ ẽ demr̃atio ꝓticularis nõ incõuenit plã eẽ media ad eandẽ ꝛclusionẽ ẽt ĩ math.vt fuit oñsuz i ca° de errorib⁹ circa vlẽ.hec.n.ysocheles hz tres angulos eq̃les duob⁹ rectis.põt demr̃ari p triangulũ ⁊ p diffinitionẽ triãguli.vez tñ est q̃ vna taliũ demr̃ationuz facit scire ꝟz formã ⁊ alia ꝟm mãz vt hĩtũ fuit ibi.¶ Scõo notãdũ ꝟm Ari.q̃ demr̃atiões math.pñt augeri i post assumẽdo. ⁊ hõ ꝛtingit triplr.Primo rõne pluriũ subꝝ se hñtiũ ꝟz sub ⁊.ñ.vt demr̃ata illa.oĩs triãgulus hz tres angulos.põt sumi subm inferi⁹.vt oĩs ysochelis ẽ triãgulus.q̃ hz tres angulos. ⁊ itez sub isochele hic q̃ ẽ i semicirculo ẽ ysochelis.q̃ hic qui est i semicirculo hz tres angulos.Scõo rõne pluriũ se hñtiũ nõ rõne subꝝ.sed solũ rõne ꝑoris ⁊ posterioris.aut ꝛstituẽtis ⁊ cõstituti.vñ demr̃ata illa.cuiuslz nũeri vnitas est pars aliquota.põt sic argui ꝓcedẽdo in infi⁹.binari⁹ est nũerus.q̃ binary vnitas est ꝑs aliq̃ta.Jtẽ trinari⁹ est nũer⁹.q̃ trinary vnitas est pars aliquota.⁊ sic in infi⁹.Tertio rõne ꝓpriarũ passionũ q̃ruz vna est post aliã ordine nãe.vñ demr̃ata illa. oĩs triãgulus hz angulũ extrinsecuz equalentẽ duob⁹ oppositis intrinsecis.ꝓbat ꝛñr q̃ oĩs triãgulus hz tres angulos eq̃les duob⁹ rectis.Jdẽ est intelligẽdũ i alijs scientijs.ꝓbat .n.disciplinabile de hoie p aial rõnale.⁊ ꝛñter risibile ꝯ eodẽ subo p disciplinabile.¶ 3° notãdum ꝟm phm q̃ demõstrationes mathe.pñt augeri i lat⁹.s.qñ multiplicant p differentias laterales.vt oĩs numer⁹ q̃ztus est finitus vel ifinit⁹. sed numerus par est numer⁹ q̃ztus.q̃ numerus par est numerus finitus vel infinitus.Jtẽ numerus ipar est nũer⁹ q̃ztus. q̃ est finitus vel infinit⁹.Constat ãt q̃ par ⁊ ĩpar diuidũt lateraliter numez q̃ztũ.Et notanter dr̃ numerus q̃ztus quia vnitas est numerus in põ.cũ ex illa fiãt oes numeri.nõ tñ ẽ numerus q̃ztus.⁊ ꝛñr nec finitus nec infinitus.silr intelligẽtie separate sunt quodãmõ ⁊ aliqualiter numerus.qz sũt multitudo:nõ tñ numerus q̃ztus.⁊ ꝛñr non sunt ꝓprie finite nec infinite.qz finitas ⁊ ifinitas solũ q̃ztitati ꝛgruit.¶ Quarto notandũ ꝟm phm q̃ demõstratões mathe.augentur in ifinitum in post assumẽdo.nõ aũt in latus.qz dr̃ie laterales diuidentes aliqõ gen⁹ nõ pñt eẽ infinite.ĩmo nõ sunt nisi due. subiecta aũt alicui⁹ gñis pñt eẽ infinita ꝫ nõ ꝟm sub ⁊ supra: tñ ꝟm ꝑus ⁊ posteri⁹.infinite enĩ spẽs ꝛtinẽtur sub numero. ⁊ infinite species sub figura ex quo demõstratiões augent in post assumẽdo triplr aut accipiendo subiectũ sub subiecto: aut subiectũ post subm:aut passionẽ post passionẽ.⁊ si nõ ꝛtigit ꝓcedere ĩ ifinitũ i post assumẽdo.s.subiectũ sub subiecto aut passionẽ post passionẽ.qz nulli subo cõpetũt infinite passiones tñ ꝛtingit ꝓcedere in infinitũ i post assumẽdo.s.subꝫ post subiectũ.s.vbi ẽ ordo nãe ꝑoris ⁊ posterioris ꝛstituẽtis ⁊ ꝛstituti.semp enĩ nũerus ꝓcedẽs ꝛstituit sequẽtẽ.Exẽplaoiuz ista ꝝ multiplicationũ assignat phs p a b c.que possum⁹ adaptare termis notis hic inde exẽplariter positis.¶ Dubitat̃ qz nõ vr̃ ve ꝝ q̃ par ⁊ ĩpar sint dr̃ie laterales.qz oes numeri ponũtur sub eodẽ gñe ꝑdicamẽti q̃ztitatis.s.sub discreto.sed discretũ est vna dr̃ia lateralis diuidẽs q̃ztitatẽ.q̃ oes numeri tã pares q̃ ĩpares sũt ex eodẽ latere.¶ Rñdet q̃ si spẽs numeroꝝ ꝛsiderant̃ in ordine ad naturã nulla illaruz est lateralis.ꝫ oes simul faciũt quẽdã ordinẽ eẽntialẽ prioris ⁊ posterioris sic q̃ aliqs numerus par in ordine nãe ꝓcedit aliquẽ ĩparẽ vt binarius ternariũ.⁊ aliqs numerus ĩpar ꝓcedit ordie nãe aliquẽ numez parẽ vt ternari⁹ q̃ternariũ. si aũt ꝛsiderant̃ spẽs numeri i ordie ad gñalissimũ ꝑdicamẽti q̃ztitatis sic oes sũt laterales ex eadẽ ꝑte sicut ⁊ ipz discretum sub quo ponuntur omnes numeri.si cõsiderantur in ordine ad subalternum sic species numerorũ sunt diuersoruz laterũ.quia omnes numeri pares ponũtur sub vno latere ⁊ omnes impares sub alio.Ex ꝑdictis sequitur q̃ non fuit intentio phi hic nullam conclusionem demonstratam potissime esse plura media vt multi putant.quia oppoſituz huius ostenditur in secũdo istius.sed voluit q̃ scientie mathematicae non ꝓcedunt per plura media potissima ad eandem conclusionem.ex quo non demonstrant nisi in vno genere cause.iõ tales scientie sunt firmiores q̃z naturales.quia nullam simpliciter dimittunt ambiguitatem.naturales autem ⁊ meth. ꝫ remoueant omnes dubitationes in eodem genere cause in quo demonstrant non tamen remouent omnes dubitationes simpliciter.quia facta demonstratione in vno genere adhuc eadem passio poterit demonstrari per aliud gen⁹. est ergo impossibile in eodez genere cause plura esse media potissima ad eandem conclusionem. sed non est ipossibile in diuersis generibus causarum.demonstratur enim potissime disciplinabile ꝯ homine per aial rationale ⁊ per animal ad felicitatẽ ordinatum vt als dixi ⁊ magis dicam secundo huius.¶ Contra ꝛclusionẽ ar.sic.ꝑn⁹ math.sunt falsa.ergo scientie mathe.non sunt firmissime.patet ꝛsequentia.⁊ ans arguit̃ ꝓbando ꝑ q̃ illa sit falsa.omne totum est maius sua ꝑte.quia tu es aliquod totum ⁊ nõ es maior tua parte. quia tu non es maior corpore tuo nec anima intellectiua tua cuz corpus tuum sit equale tibi.⁊ anima tua non sit quãta. Jtez pono q̃ a.sit vnus lapis a quo deus remoueat omnẽ q̃ztitatem remanente subsãtia.in casu isto a.est quoddam totum quia habet partes:tamen non est maius sua parte cum ipm non sit magnũ nec aliqua eius pars magna ꝓpter defectum q̃ztitatis.¶ Secundo arg.q̃ illud sit falsuz.si ab equalibus equalia demas residua sunt equalia.ponendo q̃ a.⁊ b.sint duo ternary trium punctorum in casu isto remouendo duos binarios ab a.⁊ b.residua non sunt equalia quia duo pũcta non sunt equalia nec inequalia.quia non sunt quanta.

¶ Preterea sit a proportio dupla octo ad quattuor ⁊ b.alia proportio dupla.scilicet sex ad tria.in casu isto a.⁊ b. sunt ꝓportiones equales.⁊ tamen auferendo equalia ab a.⁊ b. residua non erunt equalia. quia auferendo duo tam ab.a. q̃ a.b.remanent proportiones inequales.scilicet sex ad quattuor que est proportio sexquialtera.⁊ quattuor ad tria que est proportio sexquiterꝛia.¶ Ad primuz dicit q̃ pars equiu.ce dicitur de parte quantitatiua ⁊ essentiali.intelligitur

ergo illud principium de parte quantitatiua et non essen-
tiali. ⁊ per hoc soluit argumētum. qr tam corp⁹ q̄ aīa est pars
ēntialis. man⁹. n. ⁊ caput sunt partes q̄titatiue. q̄ q̄libet tu
es maior. ¶ Deīde cū arguit de a lapide nō q̄to dicit q a in
casu isto nō est aliqd totū ppie. ex quo nō hz aliq̄ partē q̄ti-
tatiuā. ⁊ dato q vna medietas eēt q̄ta ⁊ alia puata q̄ntitate
adhuc non eēt ppie totū: qr haberet aliquā partem quanti
ficabilē nō q̄tā. Ad hoc ergo q aliqd sit ppie totū reqrit p-
mo q q̄libet eius pars q̄tificabilis sit q̄ta ⁊ p hoc cōis casus
de remotiōe q̄titatis excludit. Scdo reqrit q cuiuslibz par
tis ad suū totū sit aliqua pportio. ⁊ p hoc excludit argumen
tum de linea īfinita q̄ nō est maior sua parte. s. īfinita. cōstat
autem talem lineam non eē ppie aliquod totum p arist. 3°
phi. ¶ Ad secūdū dr q illud pncipiuz. si ab eq̄libus equalia
demas. intelligit si residua sint q̄ta. Constat autē q due vni
tates seu duo puncta nō sūt q̄ta. ⁊ p hoc soluitur arg⁹ de a b.
lapidib⁹ equalib⁹ a quib⁹ remoueat de⁹ q̄titates. in casu isto
ab eq̄libus remouerent eq̄lia ⁊ tñ residua ñ sunt eq̄lia. qr nō
sunt quanta. intelligit g̊ illud pncipiū sic. si ab eq̄libus equa
lia demas residua sunt eq̄lia si remanēt q̄ta. Et ad rōnez de
a ⁊ b pportionib⁹ respōdet q non sufficit subtrahere a terīs
pportionū. sed oz subtrahere pportiōes. vt si ab a subtrahit
dupla pportio. p subtractionē duoꝝ ab octo ⁊ vni⁹ a q̄tuor
⁊ silr ab ipso b. remāebūt pportiōes eq̄les. scilicz sex ad tria
⁊ q̄tuor ad duo: q̄rū quelz ē pportio dupla. Itē oz subtrahere
pportiōes fm denomiationē eiusdē generis. qr si subtrahe-
rent due pportiōes eq̄litatis q̄ dicūtur eē equales cū pme
fuerit pportiones inequalitatis non oz pportiōes remanē-
tes eē eq̄les. vt si ab omnib⁹ terīs a b pportionū subtrahere
tur due pportiōes q̄rū vna eēt quadrupla. s. q̄tuor ad vnuz.
⁊ alia tripla. s. sex ad duo.

¶ Sed qr differunt qr ⁊ propter qd scire primuz
quidē in eadē scientia ⁊ in hac dupliciter. Uno q
dem modo. Si per non medium sit syllogism⁹.
Nō enī accipitur prima causa. sed quē est ppter
quid scientia secundum primā causaz. Alio vero
modo nō per media quidē sed nō per causaz sed
per conuertēciā et p notius. Nihil enim phibet
eque predicātium notius eē aliquādo non causā
Quare per hanc erit demōstratio.

¶ Istud est q̄rtū capitulū hui⁹ scdi tractat⁹ in quo phs declarat drīaz iter demōstrationē qr ⁊ ppter qd: postq̄ manifesta-
nit q̄libet scīaz pcedere ex ppris pricipijs. Et diuidit istud
capitulū ī duas partes: quaꝝ pma ponit drīaz iter demōstra
tionē qr ⁊ ppter qd in eadē scīa. in scda vero ponit drīaz iter
demōstrationē qr ⁊ ppter qd diuersaꝝ scīaꝝ ibi. Alio ātmō
Prima pars diuidit in duas. nā pmo ponit drīaz in generali
iter demr̄ationē qr ⁊ ppter qd. scdo aūt manifestat pl'itatē
demr̄atiōis. qr. ex q̄ apparet ī spāli hꝫ drīa ibi. Ut q ppe sint
planete. ¶ Quantū ad pmū dicit phs q dupl'r differt demō
stratio ppter qd a demr̄atiōe qr. Prima drīa est q demr̄atio
ppter qd nunq̄ pcedit nisi p cāz īmediatā ⁊ primā. demō-
stratio aūt qr aliqñ pcedit p cāz remotā dūmō illa cā sit no-
tior effectu. Scda drīa est qr demr̄atio ppter qd nunq̄ pce-
dit p effectū. demr̄atio aūt qr iterdū pcedit p effectū tā ꝛuer
tibilē q̄ nō ꝛuertibilē dūmō ille effectus sit notior cā. ¶ Cō
tra ista arguit ⁊ pmo q nulla est demr̄atio qr. nā oīs demr̄a-
tio est ex pmis veris īmediatis pozib⁹ notiozib⁹ ⁊ causis ꝛclu
sionis. ꝛstat aūt q syllogismus pcedēs p cāz remotā nō pce
dit ex īmediatis: ⁊ pcedēs p effectū nō pcedit ex cuasis ꝛclu
sionis. ¶ Scdo arg. q nulla talis demr̄atio facit scire. qr sci-
re est rē per cāz cognoscere ⁊ qm̄ illi⁹ est cā. sed syllogism⁹ p-
cedēs p effectū nō facit cognoscere p cām nec pcedēs p cām
remotā facit cognoscere rē: nec est cā illius ex quo est cōior q̄z
effect⁹. igr ⁊c. ¶ Ad pmū dr q ista diffinitio pōt sumi simplr
vel fm qd. si sumit simplr vt eā dedit Aristo. pus sic nō cōpe
tit alicui demr̄ationi qr. si aūt accipit fm qd ꝛpetit īdifferē-
ter demr̄atiōi p cāz remotā ⁊ p effectū. Et cū dr q syllogism⁹
procedens per causam remotam non procedit ex īmediatis.
dicit q licet nō pcedat ex īmediatis simplr tñ bene pcedit
ex īmediatis fm qd. nō. n. demōstrat affirmatiue sz negatiue
p cām remotā. vt oīs hō est aīal. nullus lapis est aīal. igit nul
lus lapis est hō. dato. n. q aīal ⁊ hō non sint īmediata adhuc
nō esse aīal est īmediatū ligno ⁊ lapidi ⁊ cuilibet alteri ꝛtēto
sub genere disperato. talis g̊ demr̄atio procedit ex īmediatis
nō qdē simplr sed fm qd. Itē dixit phus superi⁹ q pōza ⁊ no
tioza sūt duplr. s. quo ad nos ⁊ quo ad nāz. pōza ⁊ notioza quo
ad nāz sūt talia simplr. sed quo ad nos sunt pōza ⁊ notioza fz
quid. licet ergo demōstratio qr nō pcedat ex pōzib⁹ ⁊ notiozi-
bus simplr: tñ procedit ex pōzib⁹ ⁊ notiozib⁹ fm quid. ¶ P.
phs dixit q duplex est causa. s. in essendo ⁊ in cognoscēdo. de-
mōstratio ppter qd pcedit p cāz in essendo. ⁊ demōstratio qr
per causaz in cognoscēdo. ⁊ qr causa in essendo est causa sim-
pliciter. ⁊ causa in cognoscēdo est causa fm quid. ideo demō-
stratio ppter qd est demōstratio simplr: ⁊ demōstratio qr est
demr̄atio scdz qd. syllogism⁹ g̊ pcedēs per effectū pcedit ex
pōzibus ⁊ notiozib⁹ ⁊ causis ꝛclusionis nō quidē simplr sed
fm quid. ¶ Ad z⁹ respōdetur q Aristo. diffiniebat ibi scire
simplr cui cōpetūt omnes iste ꝛditiones sed non diffiniebat
scire fm quid. nunc aūt dicit q sicut demonstratio qr est de-
mōstratio fm quid ⁊ nō demōstratio simplr ita facit scire fz
quid ⁊ nō simplr. ¶ Ex pdictis patet differētia iter demon-
stratiōes mathe. ⁊ naturales. qr demōstrationes mathe. sunt
demōstrationes simpliciter faciētes scire simpliciter qr pro-
cedūt ex īmediatis ⁊ ex priozibus ⁊ ex notiozibus ⁊ causis cō
clusionis. Demonstrationes autē naturales aliquando sunt
demōstrationes simpliciter faciētes scire simplr. s. quādo p-
cedūt per causam īmediatā ⁊ ppriā in essendo. Interdū vero
sunt demōstrationes fm quid faciētes scire fm qd. s. qñ pro-
cedūt per causam remotā aut pet effectū. ideo dicit cōmēta.
in prologo phi. q in mathe. eadem sunt nobis notioza ⁊ natu
re. in nālib⁹ notioza nobis sunt minus nota nature ⁊ ecōtra.

¶ Ut q ppe sunt planete ppter id q nō sintillāt.
sic igitur in quo c. planete in quo b. non sintillare
in quo a. ppe esse vez est. igitur b. de c. differētie:
planete. n. nō sintillāt. sed ⁊ a. de b. nō sintillās. n.
ppe est. hoc aūt accipit aut p īductionē aut p sen
suz. necesse est ergo a. ipsi c. inesse. quare demon-
stratum est q erratice prope sunt. hic igitur syl-
logismus non est propter quid sed quia. non enīz
ex eo q non sintillant prope sunt: sed propter
id q prope non sintillant. contingit autem ⁊ per
alterum alterū demonstrare ⁊ erit propter quid
demonstrationem vt sit c. erratice b. in quo pro-
pe esse a. non sintillare. est igitur ⁊ b. in c. quare ⁊
in c. a ⁊ in b. a. quod est non sintillare: ⁊ erit pro
pter quid syllogism⁹. accepta. n. est primo causa.

¶ Istis suppositis Aristo. intendit tres conclusiones. Quarū
prima est ista. Possibilis est demonstratio quia per effectuz
conuertibilem. Ista conclusio dupliciter arguitur ⁊ pmo sic:
esse prope demonstratur de planetis p non sintillare. igitur.
patet consequētia. quia nō sintillare est effectus ꝛuertibilis
huius cause q̄ est esse prope. añs sic arguitur faciendo hanc
demōstrationē. omne nō sintillās est ppe. sed planete nō sūt
sintillātes. igitur planete sunt prope certum est q esse ppe
est causa propter quā planete non sintillant. planete enī iō
nō sintillāt qr sunt prope. ponat ergo q a ꝛuertat cū isto ter
mino prope. ⁊ cū illo termino planete. ⁊ b. cū illo termino nō
sintillare. tūc arg. sic. omne b est a. omne c est. b. igit oē c est a.

¶ Notādū p q planete fm phm dicūtur stelle erratice cui⁹

dicti est duplex ratio. Prima quia errant a motu primi mobilis cuz ille sit ab oriente in occcidens ⁊ planete ab occidēte in oriens. Secundo errant a motu ecentrici in epiciclo eo ꝙ ecētricus mouet ab occidēte in oriēs. planete aūt in epiciclo mouent ab oriēte in occidēs. ¶ Scdo notandū fm phm ꝙ obiectū ppe oculū nō sintillat sed remote. qz sintillatio pcedit ex mala fixione potētie visiue in obiectū. Cōstat aūt ꝙ cū obiectū est ppe: fit sup eū fortis fixio a potētia visiua. cū autē fuerit multū remotū fit in eū debilis fixio ⁊ ꝯsequēter sintillat obiectū: nō ppie ītelligēdo sintillare eo modo sicut ignis sintillat pellēdo sintillas sursū. sed ipropie vel apparēter rōne visionis debilis vel male fixionis facte a potētia visiua supra obiectū: neqz p fixionē potētie supra obiectū ītelligēdo radios visuales egredi ab oculo ad obiectū sed fortē īpressionē spēz visibiliū in oculo fm quā nō mouet nec alterat oculus. ¶ Tertio notandū fz phz ꝙ pmisse dicti syllogismi possunt haberi p sensum ⁊ īductionē. nā ꝙ omne nō sintillās sit ppe manifestū est ad sensuz ⁊ p īductionē. pcipimus. n. p visuz oē nō sintillās esse ppe. silr pcipim⁹ p sensum ⁊ per īductionē ꝙ planete nō sunt sintillātes quocūqz signato. ¶ Quarto notādū fz phz ꝙ pdicta demōstratio qz. pōt resolui in demōstrationē ppter qd. ꝯcludēdo effectū p causaz. s. trāsmutādo mediū in maiorē extremitatē. verbi gratia. omne qd est ppe est nō sintillās. sed planete sunt ppe. igitur sunt non sintillātes. ¶ Primū dubiū videt ꝙ obiectū ppe sintillet. nā sintillatio stellaz ꝯtigit ex debilitate spēz in visu sub modico angulo. sed possibile est obiectū ppe oculū īprimere debiliores ⁊ minores spēs sub minori angulo. igit. ¶ Scdm dubiū videt ꝙ nō arguit per effectū ꝯuertibilē qz nō sintillare ⁊ eē ppe non ꝯuertunt qz vltima spera nō sintillat ⁊ tamen nō est ppe sed remotissime. ¶ Ad pmū dicit ꝙ ista nō est causa totalis sed est modica fixio potētie ad obiectū. nā cū obiectū est ppe est magis fixio. cū aūt remote est modica fixio. ⁊ qz potentia conat figere multū cōmouet sanguis ⁊ spiritus in organo ⁊ ex hoc apparet sintillatio. ¶ Ad zm respondet ꝙ sicut ditimus disgregare esse effectū conuertibilē cū albo nō simplr sed cū additamēto videlicet disgregare visuz. ita illi termini ꝯuertūtur: esse ppe ⁊ nō sintillare. nō simplr sed cū additamēto. s. esse ppe oculū in actu ⁊ nō sintillare dū fit visio: sic arguēdo. omne non sintillans dū fit visio est ppe oculū in actu sed planete sunt non sintillantes dū fit visio. igitur planete sunt ppe oculū in actu.

¶ Item sic lunam demonstrant quod per incrementa circularis sit. Si quidez igitur ipsius quia factus est syllogismus. econuerso autem posito medio ipsius propter quid syllogismus. non enim z propter augmenta circularis est. sed qz circularis est accipit augmenta huiusmodi luna sit in quo c. in quo b. augmentum in quo a circularis.

¶ Secūdo argu. sic phus ad eandē ꝯclusionē. circularitas demōstrat de luna per augmētū circulare luminis in luna ergo ꝯclusio vera. pz ꝯsequētia qz circularitas lune est causa circularitatis sui luminis. ⁊ antecedēs ꝑbat sic arguēdo. oē illud cuius lumē circulariter auget est circulare. sed luna est illud cuius lumē circulariter auget. ergo luna est circularis. Ideo enim aliquid circulariter auget in lumine qz ipsum est circulare. ⁊ arguit per effectū ꝯuertibilē sumendo augeri vt dicit aptitudinē ⁊ non actū. sit ergo a maior extremitas ⁊ b mediū ⁊ c mīor extremitas. ⁊ arguitur sic. omne b est a. omne c est b. ergo omne c est a. Et potest hec demonstrare solū in demonstratione propter quid mutando mediū in maiorē extremitatē isto modo. omne circulare est augmētabile in lumine circulariter. sed luna est circularis ergo luna est augmentabilis in lumine circulariter. ¶ Notandū fm philosophū ⁊ ꝯmentatorē tertio de anima. ꝙ omne receptū in aliquo recipit ad modū rei recipientis. ideo si subiectū adequatū alicuius accidentis erit alicuius figure illud accidens erit illius figure. si enim superficies est sperica albedo necessario est sperica. si adequate fundetur in illa. quia si fundaretur solū ī medietate hoc non sequitur: dicit enim philosophus in predicamētis ꝙ quāta fuerit superficies tātā albedinē eius esse dices. ideo q̄tū est corpus illuminatū tantū est lumen receptū in illo. ⁊ per ꝯsequens lumen circulariter augmētatur in luna qz ipsa est circularis. ⁊ vbi esset figure alterius lumen reciperetur in ea sub illa figura. ¶ Sed dubitat probādo ꝙ ex circularitate luminis non ꝯcludit a posteriori circularitas corporis. qz lumē multiplicatū in pariete per foramen quadratū a corpore luminoso angulari est circulare ⁊ tamē nec foramē nec corpus luminosum est circulare. ¶ Dicendū ꝙ licet corpus luminosuz nō sit circulare nec foramē nec paries nec aer īplēs camerā: tamē illa particula aeris vel parietis in qua est adequate lumē est circularis figure. sed vnde ꝯtingit lumē multiplicari sperice ex quo foramē est quadratū. dicit auctor spere qz oia nāliter tēdunt ad rotūditatē. sed hoc non sufficit qz tūc sequeretur ꝙ si obstaculū poneret prope foramē lumen multiplicatū appareret rotundū quod est falsum īmo appareret sub figura foraminis. Ideo est aliter dicēdum ꝙ sicut quadratū elongatū a visu apparet circularis figure qz anguli deficiūt multiplicare species suas in oculū propter magnitudinē distantie. ita lumē causatū per foramen si reperit obstaculū prope foramen multiplicatur sub eadē figura. si autē obstaculū fuerit remotū a foramine causatur lumen circulare eo ꝙ anguli luminis deperdūtur ⁊ pereūt in via antecq̄z tāgāt obstaculū. sunt. n. debiliores toto lumine. ideo per minorē distantiā possunt multiplicari.

¶ In quibus autem media non ꝯuertuntur ⁊ est notius ꝙ non est causa quia demonstratur ⁊ nō propter quid.

¶ Secūda ꝯclusio. possibilis est demōstratio qz per effectum nō ꝯuertibilē. Ista cōclusio sequit ex priori. qz sic per effectū ꝯuertibilē possumus demōstrare causaz dūmodo sit notior causa: ita per effectū nō ꝯuertibilē si fuerit notior cā. ¶ Notādū ꝙ effectus nō ꝯuertibilis est duplex. qdā est cōmunior causa ⁊ quidā minus cōmunis. si fuerit cōmunior causa p eū poterit demōstrari causa negatiue in scda figura. vt oīs ignis est desiccatiuus. nulla aqua est desiccatiua. ergo nulla aqua ē ignis. pz. n. ꝙ eē desiccatiuū est effectus ignis. tamē est cōmunior igne. qz etiā ꝯpetit terre. Si aūt fiat demōstratio in pma figura potest argui affirmatiue ⁊ negatiue sed semp cū termino īfinito. vt omne nō desiccatiuū est non ignis. omnis aqua est non desiccatiua. ergo omnis aqua est non ignis. Negatiue aūt sic arguit. nullū nō desiccatiuū est ignis. omnis aqua est nō desiccatiua ergo nulla aqua est ignis. Si aūt effectus erit minus cōmunis q̄z causa poterit argui affirmatiue in pma figura. vt omne habēs tres angulos est figura. sed omnis triāgulus est habēs tres angulos. ergo oīs triangulus est figura. vel sic. omne disciplinabile est animal. oīs homo est disciplinabilis. ergo oīs homo est aīal. vnde habere tres angulos est effectus figure. ⁊ esse disciplinabile est effect⁹ aīalis. ꝯstat aūt habere tres angulos esse minoris cōmunitatis q̄z sit figura ⁊ disciplinabile q̄z sit aīal. ⁊ istoz effectuū qlibet potest esse notior q̄z cā assignata. ¶ Sed dubitat qz dies esse calidissimos est effectus solis existētis in leone ⁊ est effectus cōmunior qz potest puenire ab alia causa. s. ab aliqua ꝯstellatione celi sole nō existēte in leone ⁊ tamē ex illo effectu nō demonstrat illa causa negatiue sicut nec affirmatiue. qz sicut non seqtur dies sunt calidissimi g̃ sol est in leone. ita nō seqtur dies nō sūt calidissimi ergo sol non est in leone. qz tpe quo sol est in leone pōt ꝯcurrere aliqua īfluētia frigefactiua ex aliqua determinata ꝯstellatione celi. ¶ Dicēdū ꝙ nunq̄z demōstrat causa p effectū nisi sit necessaria habitudo effectus ad cāz vel ecōtra. vñ causa ⁊ effectus aliquādo habent īuicē necessarias habitudines sic ꝙ posita causa ponitur effectus ⁊ econtra. vt eclypsis

& interpositio terre inter solem & lunam aut dies esse longissimos & solē esse in primo puncto cancri. & sic causa & effectus conuertuntur & se inuicem demonstrant in prima figura affirmatiue. Aliquando autem causa habet necessariam habitudinē ad effectū & non ecōtra sic ꝙ cā posita ponit effectus & nō ecōtra. & sic isto modo effectus est cōmunior cā vt ignis & eē calefactiuum. nā posito igne ponit calefactiuum sed non econtra. ideo per ignem demonstratur esse calefactiuū affirmatiue & p eē calefactiuū nō demōstrat ignis nisi negatiue. ¶ Quīqꝫ vero effect⁹ hz necessariā habitudinē ad cām & non ecōtra sic ꝙ posito effectu ponit cā & nō ecōtra. vt risibile respectu aīalis. & tunc p effectū demonstrat cā affirmatiue. & p cāz nō demōstrat effect⁹ nisi negatiue vt videbit in sequēti ꝛcione & p hoc soluta est difficultas. qz licet ad illā cām q̄ est solē eē in leone sequat vt plurimū iste effect⁹ qui est dies esse calidissimos & ecōtra non tñ illa cā hz necessariā habitudinē ad hūc effectū nec ecōtra ex quo nullo istoꝝ posito de necessitate ponit reliquū. iō ille effect⁹ nec affirmatiue nec negatiue demōstrat illā cām nec ecōtra. ois. n. demōstratio debet esse ex necessarijs vt patuit in precedentibus.

¶ Amplius in quib⁹ medū extra ponit & in his. n. ipsi⁹ qz nō ꝓpter quid demōstratio est. nō. n. dicit cā vt q̄re nō respirat paries qz nō est aīal. si. n. hoc nō respirādi cā est oportet esse aīal cāz respirādi. vt si negatio cā ē ipsi⁹ nō eē affirmatio est eē. sicut sine mēsura eē calida & frigida nō sanandi cā est: qz cū mēsura eē cā est sanādi. silr aūt est si affirmatio ipsi⁹ eē negatio est nō eē. In his aūt sic demōstratis qd̄ dcm est nō ꝓtigit. nō. n. omne aīal respirat. syllogismus aūt huiusmodi cause est i media figura. vt sit a aīal: in quo b respiret: in quo c paries. in b quidē igit omni est a. omne. n. respirans aīal est. in c aūt nullo a. quare neqz b in c nullo ē. non igitur respirat paries.

¶ Tertia ꝛcio. polis est demōstratio qz p cām remotā. pbat nā nō respirare demōstrat p nō esse aīal. & hec est cā remota. ergo. pz ꝛcia qz p cāz ꝓpiquā fit demōstratio ꝓpter qd. ꝑma pars añtis sic arguit formādo hāc demōstrationē necessariā in scōa figura. oē respirās est aīal. nullus paries est aīal. ergo nullus paries respirat. ¶ Scōa pars añtis sic arguit. qz si nō eē aīal eēt cā īmediata nō respiratiōis tūc eē aīal eēt cā īmediata respiratiōis & sic oē aīal respiraret qd̄ est falsū qz pisces & alia aīalia nō hñtia pulmonē non respirāt. pz ꝛcia. qz sicut negatio est cā negatiōis ita affirmatio affirmatiōis. vñ sicut nō ꝓportio calidi & frigidi est cā nō sanitatis ita ꝓportio calidi tatis & frigiditatis est cā sanitatis. pōt aūt syllogism⁹ datus fieri p a b c. ponendo ꝙ a sit mediū & b maior extremitas & c minor extremitas sic arguēdo in secūda figura omne b est a nullū c est a ergo nullū c est b. ¶ Notandū ꝙ sicut respirare hz duplicē cām. s. ꝓpinquā q̄ est hr̄e pulmonē. & remotā q̄ est eē aīal. ita nō respirare hz cāz ꝓpinqꝫ q̄ est nō hr̄e pulmonē: & cām remotā q̄ est nō eē aīal. iō respirare demr̄at affirmatiue p hr̄e pulmonē & nō p eē aīal. sed nō respirare demr̄at tā p nō eē aīal q̄ꝫ p nō hr̄e pulmonē lz nō ꝛfili demr̄atione. qz p nō eē aīal demr̄at demr̄atiōe qz p cāz remotā. & p nō hr̄e pulmonē demr̄atione ꝓpter qd p cāz ꝓpinqꝫ. vt oē nō hñs pulmonē ē nō respirās. paries est nō hñs pulmonē. q̄ paries est nō respirās. ¶ Cōtra p̄dicta argu. & p̄ ꝙ nō si negatio est cā negationis affirmatio ē cā affirmatiōis. qz tūc a pōne ꝛñtis ad pōnē añtis esset bonū arg⁹ qd̄ ē falsū qz est fallacia ꝛñtis. & pz ꝛcia sic arguēdo. si nullū aīal currit nullus hō currit. ergo si aliqd̄ aīal currit aliqs hō currit. Cōsilr arg. ꝙ nō si affirmatio ē cā affirmatiōis negatio ē cā negatiōis. qz tūc a destructiōe añtis ad destructionē ꝛñtis esset bonū arg⁹ qd̄ est falsū cū itez sit fallacia ꝛñtis. & pz ꝛcia sic arguēdo. si aliquis hō currit aliqs aīal currit. q̄ si nullus hō currit nullū aīal currit. ¶ Scōo arguit exē⁹. qz p idē ista ꝛcia eēt bona. albū p se disgregat visum. q̄ nō albū p se ꝛgregat visū. & ēt ista. nigrū p se ꝛgregat visū. q̄ nō nigrū p se disgregat visū. ¶ Ad ꝑmū dr̄ ꝛcedēdo ꝙ a positiōe ꝛñtis ad pōnez añtis & a destructione añtis ad destructionē ꝛñtis est bonū arg⁹ rōe materie. s. qñ arguit in ꝛuertibilib⁹ vt si disciplinabile currit risibile currit & si nullū disciplinabile currit nullū risibile currit & eē. ꝛstat aūt ꝙ arguere p cāz īmediatā ē arguere ī terminis ꝛuertibilibus. iō sic affirmatio ē cā affirmatiōis ita negatio ē cā negationis ꝛc̄. ¶ Ad zm⁹ rñdet ꝙ nō bñ arguit qz sic ex cā positiua ꝛcludit effect⁹ positiu⁹ ita ex negatiua negatiu⁹. iō solū seqtur ex illis añtib⁹ ꝙ nō albū p se nō disgregat. & nō nigrū p se nō ꝛgregat. quoꝫ qd̄libet ꝛcedit. dz. n. semp argui i eodē gñe oppōnis vt sic albū & nigrū opponunt ꝛrie ita ꝛgregare & disgregare. iō bñ sequit albū p se disgregat. q̄ nigrū p se ꝛgregat. & sic albū & non albū opponunt ꝛdictorie ita disgregare & non disgregare. iō bñ seqtur albū p se disgregat. q̄ nō albū p se nō disgregat.

¶ Cōparātur aūt huiusmodi cāꝫ dictis scōm excellēriā. Hoc aūt est plurimū distare mediū dicere. Sicut. n. illud est anacarsadis qd̄ i scitis nō sūt sibilatores neqz. n. vites. Scōz quidē igitur eādē sciaz & scōz eorū positionē he dr̄ie sūt ipsius qz ad eū qui est ꝓpter quid syllogismū.

¶ Et si queratur ꝓpter quid per causam remotā non demonstrat affirmatiue sicut negatiue. ¶ Respondet philosophus ꝙ ideo qz causa remota est communior quaz effectus. & hoc potest ostendi per exemplū anacarsidis dicentis scitas idest scotos nō sibilare. qz non habēt vites. causa autē quare nō sibilant est nō habere vites. vnde potest sic argui. omnes sibilantes habent vites sed scite non habēt vites ergo non sibilant. ꝙ autez habere vites sit causa remota sibilationis manifestū est. quia vites sunt causa vini & vinum est causa potationis & potatio est causa gaudij gaudiū autē est causa iocunditatis & sibilationis. vnde procedēdo per causas ꝓpinquas est dicendū ꝙ scite nō sibilāt quia non habent gaudiū. & non habent gaudiū quia non bibunt vinū. & non bibunt vinuz qz non habent vites. ergo a primo ad vltimū scite non sibilant quia non habēt vites. ¶ Notandum ꝙ illud exemplū ponitur tantū gratia doctrine. exempla enim ponimus non vt ita sint sed vt sentiant qui addiscūt quia ille cause assignate non sunt cause proprie & īmediate. si aūt non habere gaudiū esset causa īmediata non sibilandi ergo habere gaudiū esset causa īmediata sibilandi. & per cōsequens omnes habētes gaudiū sibilarent. similiter si non bibere vinuz esset causa īmediata non habendi gaudiū ergo bibere vinū esset causa īmediata gaudij. tenet consequentia per Aristo. quia sicut negatio est causa negationis ita affirmatio est causa affirmationis. sed illud cōsequens est falsum. quia multi bibūt vinū qui non habent gaudiū. Contra predicta argu. probando ꝙ demōstrat affirmatiue per causam remotam. nam interpositio terre est causa propinqua eclypsis lune. & solē esse in capite vel in cauda draconis est causa remota. cōstat autē sicut sequitur negatiue sol non est in capite vel in cauda draconis ergo luna nō eclypsatur. ita sequitur affirmatiue. sol est in capite vel in cauda draconis ergo luna eclypsatur. ¶ Respōdetur ꝙ solē esse in capite vel in cauda draconis non est causa remota remotione predicationis de qua loquitur Arist. hic. ita ꝙ talis causa, cōmunior est q̄ꝫ effectus. sicut animal q̄ꝫ respirare. sz est solum remota remotione īmediationis. quia non est īmediata illi effectui. & per talē causam sic remotā ꝛtingit demōstrare tam affirmatiue q̄ꝫ negatiue & erit demonstratio ꝓpter quid & non quia. aliter astrologus demonstraret eclypsim de luna demōstratiōe simplr qz est. qd̄ nō est dicendū. vnde solē esse in capite vel in cauda draconis est quodāmodo cā mediata

& quodammodo immediata. est enim causa mediata qz mediat alia causa. s. iterpositio terre. & est cā imediata qz nō mediat aliq̄ cā positiua. ideo eclypsis lune demrat̄ p q̄libz illaꝝ causaꝝ ppter qd a pozi nō tñ potissime sz tñ per iterpositionem terre q̄ est cā simplr imediata. Iste mod⁹ loquēdi ē phi. z⁰ phi. di. q̄ abūtia naute est cā sbmersionis nauis sic psētia ē cā salutis. & quoniā nō submergitur nauis nisi per cāz positiuam mouentē eā. ideo submersio nauis ex duplici cā poterit demōstrari ppter qd & a pozi. q̄rū vna ē positiua & altera puatiua. ita solē eē in capite vel in cauda draconis ē cā positiua. & iterpositio terre ē cā puatiua eclipsis lune. ¶ Ex q̄bus sequit̄ q̄ magis demōstrat naturalis eclipsiz de luna q̄z astrolog⁹. qz nālis demrat p cāz simplr imediatā. s. p iterpōnez terre. & astrolog⁹ p cāz imediatā ꝓz qd. lz. n. nulla sit cā mediata positiua: tñ aliq̄ est cā mediata puatiua.

¶ Alio autē modo differt ppter qd ab ipso quia. q̄ ē per aliam sciam vtrūqz speculari. Huiusmōi autē sunt quecūqz sic se habēt ad iuicez q̄ alterū sub altero ē. vt speculatiua ad geometriā. machinatiua ad steriometriā. & armōica ad arithmeticam. & apparētia ad astrologiam.

¶ Ista est scōa pars hui⁹ capli in q̄ Aristo. determinat dr̄iam demrationū qz & ppter qd in diuersis sciētys postq̄z iuestigauit dr̄iam earūdē demrationū in eadē scia. & ponit tres regulas. Quaꝝ pma est ista. qñcūqz aliq̄ scia subalternat̄ alteri ꝓz se totā illa dicit qz. subalternās vero ppter qd. Scōa regula. qñcūqz sūt due scie q̄ꝝ vna alteri subalternat̄ ꝓm partē & nō ꝓz se totā subalternata dicit qz & subalternās ppter qd. ibi hz aūt se. Tertia regula si due scie nō iuicez subalternant̄ tñ sūt circa eādē ppōnez respcū illi⁹ vna dicit qz & altera ppter qd ibi multa eni. ¶ Prima regula est mālifesta. qz si aliqua sciētia simpliciter alteri subalternatur vt pspectiua geometrie & musica arithmetice. pricipia q̄ psuponūtur tanq̄z vera ī sciētys subalternatis sūt demrata ī sciētys subalternātib⁹ ppter quid. ergo scia subalternata dicit qz & subalternās ppter qd. ¶ Notādū ꝓm phz q̄ illa scia alteri subalternat̄ ꝓm se totā cui⁹ adeq̄tū subz alteri⁹ scie subo subalternat̄. & sic se hz pspectiua ad geometriā. musica ad arithme. mechanica ad steriometriā & naualis ad astrologiā. vñ subz geo. est linea vel magnitudo. & subz pspectiue linea visualis. Itē subz arith. est numer⁹. & musi. numer⁹ sonoz⁹. Itē subz steriometrie est corpus mēsurabile vt est ordinatū ad op⁹. & subz mecha. est edificiū mēsurabile. Itē subz astronomie est corp⁹ celeste. naualis aūt signū apparēs corpis celestis & q̄ ista sint subiecta taliū sciarū pz ex passionibus ꝛsideratis in illis. vñ geo. ꝛsiderat mēsurā q̄ntitatis ꝛtinue in ordine ad diuisionē. & arithmetica q̄ntitatis discrete. pspectiua aūt mēsurā q̄ntitatis cōtinue in ordine ad visionē. musica q̄ntitatis discrete in ordine ad sonū. Itē steriometria ꝛsiderat mēsurā corpoꝝ vt sunt in ope. & mechanica edificioꝝ. astronomia aūt ꝛsiderat motū corpoꝝ celestiū & planetaꝝ. naualis ꝛsiderat eādē motū p respectū ad signa apparētia celi vel aeris. vt q̄ luna facit circulū aut q̄ celum rubet. ¶ Dubitat̄ de steriometria vtꝝ subalternet̄ geo. & arguit̄ q̄ sic eo q̄ nō ꝛsiderat de mēsuris corpoꝝ de qb⁹. iz. elemētoꝝ euclides ꝛsiderat. ¶ Ad hoc sunt diuerse opiniones quaꝝ pma ponit q̄ steriometria est pars geo. vz. duodecima pars elemētoꝝ euclidis. sed pōt īpugnari dicēdo q̄ tota geo. est speculatiua & steriometria est practica. ¶ Scōa opinio dicit q̄ est media īter geo. & mecha. eo q̄ geo. est abstracta simpliciter. & mecha. simplr mālis. steriometria aūt tenet mediū eo q̄ nō est simplr mālis nec simplr abstracta & ideo nō subalternat̄ simplr geo. nec est aliq̄ pars eius. ¶ Tertia opinio ait q̄ ex steriometria mecha. & machinatiua fit vna scia practica subalternata geo. ꝓm se & q̄z libet ei⁹ partē. cū quo tñ stat q̄ itez vna pars alteri subalternet̄. vz. machinatiua mecha. & ambe sil' subalternent steriometrie. sicut scia paruoꝝ nāliū subalternatur scientie vegetabilium & ambe simul sciētie de anima. ¶ Ex pdictis seqtur pmo q̄ alr subalternat̄ pars toti vel alteri parti. & alr tota scia toti scie. naz scia partialis sic subalternat̄ scie totali vel alteri parti cōiozi q̄ tēdit in eūdē finē vltimatū. sic aūt nō subalternat̄ totalis scia alteri scie totali. qz itendūt diuersos fines. vñ geo. ītēdit mēsurare q̄ntitates ꝛtinuas. & pspectiua distātias īter visuz & visibile. sz sicut phs nālis vlis ītēdit scire trāsmutationē corpoꝝ nālium. sic phs spālis. ¶ Scōo seqtur q̄ sic phs nālis descēdit in medicinā theozicā. & medicina theozica i medicinā practicā. & practica postmodū in cirrurgiā. ita geometria descēdit in steriometriā. & steriometria in mechanicā. & mechanica in machinatiuā. illas. n. cās q̄s ꝛsiderat geo. alr ꝛsiderat steriometria applicādo ad mēsuras corpoꝝ ꝛsiderando de q̄buslibet corpozib⁹ sensibilib⁹ quō se habeāt ad īuicē & in q̄ ppozciōe. ita q̄ steriometria est q̄si q̄dā practica geo. sicut ergo steriome. q̄ est artifex sensibilis accipit a geo. qui est artifex abstractus & eleuat⁹: ita mechanic⁹ q̄ est artifex erigēdi edificia accipit a steriome. q̄ est magis vlis & min⁹ sensibilis. & ꝛsiter machinatiuus qui est artifex faciendi machinas accipit a mechanico cum sit magis specialis atqz materialioz.

¶ Fere autē vniuoce sūt haꝝ sciētiarū quedaz vt astrologia mathēatica que ē & naualis & armonica: mathematica que est secūdum auditū: hoc autē ipsū qz sensibilium ē scire.

¶ Juxta pdicta phs dat duo documēta. Quoꝝ pmū ē istud. aliq̄ scie subalternātes & subalternate sūt vniuoce. qd̄ sic declarat̄. vniuoca sūt illa quoꝝ nomē est cōe & rō sube est eadē. vt habet̄ in aūpredicamētis. sed astrologia. mathe. & naualis hñt idē nomē & eādē rōnē q̄ ambe sūt vniuoce. pz ꝛsīa cū maiozi qz q̄libet eaꝝ dr̄ astrologia. minoz est aūt euidēs qz q̄libz eaꝝ est de motib⁹ planetaꝝ lz nō eodē mō. nā astrologia mathe. est de illis simplr & ꝓm causas suas. sed naualis est p habitudinē ad signa apparētia celi vel aeris. sil'r musica mathe. & musi. ꝓm auditū ꝛueniūt in noīe. qz q̄libet eaꝝ dicit̄ musica. & in rōne qz q̄libet eaꝝ est de sono & melodia lz non eodē mō qz musi. mathe. est de ꝛsonantia subtilr & per causas. musica aūt ꝓm auditū que est ars pulsatiua vel cātatiua est de ꝛsonātia mō grosso ꝓm signa sensibilia. s. ꝓm tantā vel tantā eleuationē vocū aut ꝓm talē vel talē applicationē manus ad īstrumētū. ¶ Notādū pmo ꝓm Egi. q̄ astrono. mathe. diuidit̄ in duas partes. Quaꝝ pma est theozica ꝛsiderans de motibus planetaꝝ iuxta ppinqtatē & distātiā put sunt in tali vel in tali domo. ¶ Secūda est practica ꝛsiderās idem in ordine ad effectus pducendos in his īferiozibus. s. serenitatē tēpestatē & hꝰ. & hec dicit̄ iudicialis. Naualis aūt ꝛsiderat illos motus in ordine tantū ad serenitatē & tēpestatē per signa apparētia vt per circulū lune aut rubedinē maris. ¶ Sed mihi videt̄ aliter dicendū q̄ sicut scia ꝛsiderās hominē vt est productiuus alicuius effectus est speculatiua. sic sciētia ꝛsiderās eum vt cōponit̄ ex materia & forma. ita Astro. considerās motus planetaꝝ vt per illos fiūt tēpestates & serenitates in his īferiozibus ex determinatis causis est ita speculatiua sicut illa que ꝛsiderat illos motus ꝓm ppinquitatem & distantiam in suis domibus. naualis aūt est bene practica qz pcipit fugā & psecutionē ꝓm apparentiā taliū vel talium signoꝝ. similiter ista astrono. est practica que pcipit serenitatē & deambulationem tali tēpozе & non tali ppter tales effectus futuros ex tali vel tali ꝛiunctione planetaꝝ. ¶ Secūdo notādū ꝓm Egi. q̄ astrologus potest vere iudicare de futuris cōtingentibus p motū planetaꝝ. vñ iudiciū astrologi ꝓz ptholomeū in cētiloquio debet habere duas cōditiones. Prima q̄ sit medium īter possibile & necessariū: minus scilicet q̄z necessariū & magis q̄z possibile. nō enim est necessariū q̄ semp sit veꝝ. qz & si planete cōsimiliter se habēt sicut ante nō tamē ꝛsequit̄ simīlis effectus qz forte mā non est oīno ꝛsil'r disposita. ¶ Scōa conditio q̄ sit vniuersale & non particulare. potest enim vere

iudicare ꝙ B anno erit multũ vinũ ⁊ ꝓñr ꝙ mlti iebriabunt̃ tamẽ ex hoc non ꝯ iudicari ꝙ vinea sortis hẽbit multũ vinũ aut ꝙ ipse inebriabitur. ¶ Sed ꝑma ꝓditio apparet difficilis qꝛ ꝼm phm primo methau. necesse ẽ hunc mundũ inferiorẽ lationib⁹ superioribus continuari. vt omnis virt⁹ ei⁹ ide gubernet̃. ergo si plãete ꝓsilr se hñt materia est ꝓsilr disposita. ¶ Respondetur negãdo ꝓsequẽtiã qꝛ respectu planetarum ꝓsilr se hñtium eadẽ terra nũero magis ⁊ min⁹ fructificat. vbi.n. dispositio materie dependet solum a corporibus celestibus illa ꝓsequentia ẽ bona. sed vbi dependet etiã ab intellectu arte vel voluntate tanq̃ a causa sine q̃ nõ: ⁊ tanq̃ ab agente applicante passiuũ actiuo illud nõ sequitur. ¶ Dubitatur circa documentũ phi vtrũ oẽs due scie quaꝝ vna ẽ subalternans ⁊ alia subalternata sint vniuoce sicut aliq̃ dicunt̃ vniuoce. ¶ Istud dubiũ soluitur ꝼm lynco. dicendo ꝙ non. vñ si aliqua scia subalternatur alteri ⁊ ambe coincidũt ĩ eandem ꝓsideratione ille nominãtur eodẽ noĩe vt astro. meta. ⁊ naualis. si autẽ nõ coincidũt nõ sunt vniuoce ꝯt geome. ⁊ perspectiua. est enĩ perspectiua de linea sub rõne visionis nõ ãt geome. ⁊ ita dicat̃ de musica respectu arithmetice.

¶ Sed ipsũ ꝑpter qd mathematicorum. Hi enĩ causarum demonstratiões habent.

¶ Secundũ documẽtũ phi est ꝙ tripliciter differũt scie subalternantes ⁊ subalternate. Primo quidẽ in mõ sciendi qꝛ subalternans facit scire ꝑpter qd ⁊ subalternata qꝛ. qõ põt dupliciter intelligi. vno⁰ ꝙ respectu eiusdẽ subalternãs dicit ꝑpter qd respectu cui⁹ subalternata dicit qꝛ. ⁊ B ẽ generaliter verum ꝑpter principia vni⁹ que sũt ꝓclusiones alterius. alio modo ꝙ subalternans demõstrat per medium ꝑpter qd ⁊ subalternata solum ꝑ medium qꝛ. ⁊ hoc nõ ẽ vniuersaliter verum. qꝛ lꝫ naualis aut musica ꝼm auditũ sic ꝑcedat nõ tñ perspectiua ⁊ musica mathema. quia quelibet earũ ꝑcedit demonstratiue ꝑpter quid a priori ⁊c̃.

¶ Et multotiẽs nesciũt ipsum qꝛ. sicut vlẽ cõsiderantes multotiens quedam singularium nesciũt ꝑpter id qõ non intendunt.

¶ Scõo differũt scia subalternans ⁊ subalternata in mõ reiscite. quia aliquãdo subalternãs habet ꝑpter qd alicui⁹ effect⁹ a quo tñ non cognoscit̃ sed a scia subalternata. vbi gratia geometer vt sic habꝫ ꝑpter qd illius effect⁹. vulnera circularia tradius sanant̃. s. ꝑpter non habere angulũ ⁊ nõ scit illaꝫ ꝑpositionem sed hñ cirrurgic⁹. scit enĩ geometer ꝙ circul⁹ nõ hꝫ angulum. ⁊ hoc ẽ scire cãꝫ q̃re vuln⁹ circulare tradius sanat̃. nã vbi ẽ angulus ꝑtes ꝑpingores sũt ꝑpter q̃rum ꝑpinquitatẽ citius sanat̃ vuln⁹ qꝛ citi⁹ ꝓiũgũtur ꝑtes ĩuicẽ. circulare aũt tradi⁹ ꝑpter maiorẽ distantiã partiũ.

¶ Sunt autẽ hec quecũq̃ alterũ quid sit secũdũ subãm ⁊ vtũtur spẽbus. Mathematice enĩ circa species sunt. Non enĩ de subiecto aliquo: si enĩ de subiecto aliquo geometrica sũt: sed nõ secũdũ qõ de subiecto sunt.

¶ Tertio differũt scia subalternãs ⁊ subalternata in mõ ꝓsiderãdi. nã geome. ꝓsiderat lineã absq̃ mã ⁊ absq̃ aliq̃ passione sensibili. lꝫ nõ possit eẽ linea sine illa. nõ aũt ꝑspectiua sed necio in ordine ad visionẽ ⁊c̃. ¶ Notãdũ ꝼm Egi. ꝙ mathe. lꝫ abstrahat a mã q̃li: tñ nõ abstrahit a mã simplr qꝛ non abstrahit a mã q̃ta. ꝑius. n. est in mã q̃titas q̃ q̃litas. ⁊ oẽ prius stat ĩtelligi sine suo posteriori. iõ stat ĩtelligere q̃titatẽ esse in aliquo nõ ĩtelligẽdo q̃titatẽ eẽ in mã q̃li. Ego aũt dico ꝙ lꝫ mathe. nõ abstrahat a mã ĩtelligibili q̃ est q̃titas ꝓtinua vel discreta. abstrahit tñ a mã ĩtelligibili q̃ est ꝑma mã ꝓsiderata absq̃ forma q̃ a mã sensibili q̃ est eadẽ mã ꝓsiderata cũ forma sensibili: qꝛ lꝫ q̃titas sit accñs qõ ꝑ est subo ꝼm ꝓmen. iz. metha. ⁊ ꝓñr ꝑsupponit subaꝫ ordine nature: qꝛ tñ nõ ĩcludit subaꝫ in suo ꝓceptu qditatiuo põt mathe. abstrahere q̃titatẽ ab omni suba. ideo dicit Ari. ꝙ lꝫ geo. necio sit in subo tñ ĩtelligit̃ sine subo qꝛ nõ circũcernit subꝫ ac si eẽt sine subo.

¶ Habet aũt se ad speculatiuã sicut hec ad geometriã. alia ad ipsam vt id quod est de yride ipsum quidem quia philosophi est scire. sed ꝑpter quid speculatiui aut simpliciter aut scõꝫ doctrinaꝫ.

¶ Scõa regula est ista. qñcũq̃ sũt due scie q̃ꝝ vna alteri subalternat̃ ꝼꝫ ꝑtẽ ⁊ nõ ꝼꝫ totũ subalternata dicit qꝛ ⁊ subalternãs dicit ꝑpter qd. pꝫ de phia nãli q̃ dicit qꝛ quo ad illã ꝑtẽ q̃ ẽ de iride ⁊ ꝑspectiua ꝑpter qd. sic ꝑspectiua dicit qꝛ est de aliquo de quo geome. dicit ꝑpter qd. Et si dicat̃ qõ est subm illi⁹ partis phie. dicat̃ ꝙ est linea visualis reflexa in nube. ¶ Ex ista regula segtur ꝙ phia nãlis q̃tũ ad illã ꝑtẽ q̃ est de iride nõ solũ subalternat̃ ꝑspectiue: ꝼꝫ etiã geome. qꝛ linea visualis reflexa ĩ nube subalternat̃ linee visuali. ⁊ linea visualis subalternat̃ linee. ⁊ ꝑ ꝓñs illa ꝑs q̃ est de iride subalternat̃ geo. iuꝝ doctrinã aris. supius traditã. vñ aliq̃ ꝓpetũt linee ꝼꝫ ꝙ hꝫ. ⁊ ꝼm hoc ꝑspectiu⁹ accipit a geo. ⁊ nõ dic̃ nisi qꝛ. geome. aũt ꝑpter qd. aliq̃ aũt ꝓpetũt linee ꝼꝫ ꝙ visualis. ⁊ isto mõ ꝑspectiu⁹ nõ accipit a geo. sed dicit ꝑpter qd. cũ ꝑ pars phie q̃ est de iride aliq̃ ꝑsupponat q̃ cõpetũt linee inq̃tũ hꝫ. ⁊ aliq̃ ꝓpetũt linee inq̃tũ visualis. ꝑ vtraq̃ illaꝝ subalternat̃ sic ꝙ nãlis qꝛ ⁊ ꝑspectiu⁹ ꝑpter qd aut simplr aut ꝼꝫ doctrinã receptã a geome.

¶ Multe. n. ⁊ non sibiꝫnuicẽ sciarum habẽt se sic vt ad geometriã medicina: quod enĩ vulnera circularia tardius sanantur medici est scire propter quid autem geometre.

¶ Tertia regula. si sint due scie q̃ꝝ vna alteri nõ subalternat̃ ꝼꝫ se totã nec ꝼm ꝑtẽ: sic tñ ꝙ sint circa eãdẽ ꝑpõnẽ necio respectu illi⁹ vna dic̃ qꝛ ⁊ altera ꝑpter qd. pꝫ. nã medicina nõ subalternat̃ geo. ꝼm totũ nec ꝼꝫ ꝑtẽ sed vsat̃ circa istã ꝑpõneꝫ. vt vulnera circularia tardi⁹ sanãt̃. de q̃ geometra dicit ꝑpter qd ⁊ medic⁹ qꝛ. nã medic⁹ nõ demrat illã sed geo. nõ simplr ꝼꝫ vt descẽdit ĩ medicinã seu cirrurgiã: isto mõ. oẽ vuln⁹ hñs latera magis distãtia tardi⁹ sanat̃: ꝼꝫ vuln⁹ circulat̃ hꝫ latera magis distãtia q̃ aliõ vuln⁹ qꝛ nõ habꝫ angulũ. ꝑ tradi⁹ sanat̃ q̃ aliõ vuln⁹. vnde latera triãguli vl q̃drati sũt ꝑpinqora rõne ãguli q̃ latera circuli. ¶ Sꝫ dubitat̃ qꝛ ista ꝑpõ vulnera circularia tradi⁹ sanant̃ ẽ ꝑs medicine. s. cirrurgie. ꝑ sic phia nãlis subalternat̃ ꝑspectiue aut geo. rõe ꝑtis. ita etiã medicina subalternat̃ geo. rõe ꝑtis. ¶ Dicẽdũ ꝙ sic pũcta nõ sũt ꝑtes lineaꝝ: ꝼꝫ ꝑncipia tñ. ita ꝑncipia sciaꝝ nõ sũt ꝑpe ꝑtes illaꝝ. nã scia est hit⁹ ꝑ demrationẽ acqsit⁹. ꝑn⁹ aũt ꝑcedũt demrationẽ ⁊ sũt cause illi⁹ ac scie q̃ acqrit̃ ꝑ illã. iõ ꝑn⁹ nõ sunt ꝑpe ꝑtes sciaꝝ. Propterea geo. nec ꝼm totũ nec ꝼm ꝑtẽ subalternat̃ phie nãli q̃tũcũq̃ aliq̃ ei⁹ ꝑncipia ꝑbent̃ in scia nãli. s. a pũcto ad pũctũ ꝓtigit lineã rectã ducere. qõlibet ꝓtinuũ ẽ diuisibile ĩ ĩfinitũ. respcũ taliũ ꝑpõnũ nãlis dic̃ ꝑpter qd ⁊ geo. qꝛ. ĩ medicina illa ꝑpõ ẽ ꝑn⁹ vulnera circlaria tardi⁹ sanant̃ qꝛ illã nõ ꝑbat medic⁹ ꝼꝫ geo. iõ nõ est ꝑs medicine. ꝑ quã cãm medicina nec ꝼꝫ se totã nec ꝼꝫ partẽ subalternat̃ geo. põt tñ subalternari ꝼꝫ qd qꝛ ꝼꝫ aliqd sui. s. ꝼm aliqd ꝑncipiũ ei⁹. quõ etiã solet dici geome. subalternari phie nãli rõe noĩatoꝝ ꝑncipioꝝ. ¶ Intelligẽdũ tñ ꝙ ꝼm cõeꝫ modũ loquẽdi nõ solũ habit⁹ acqsit⁹ ꝑ demrationẽ vocat̃ scia ꝼꝫ etiã demratio ipsa ⁊ ꝓñter ꝓclones ⁊ ꝑmisse ac ꝑncipia demrabilia dicunt̃ ꝑtes sciaꝝ. ideo solet ꝓcedi geome. subalternari phie nãli ⁊ medicinã geometrie ꝼm partes. ꝼꝫ istũ modũ loquẽdi nõ hꝫ phs in lra. ¶ Circa ꝑdicta de demratione qꝛ: ⁊ ꝑpter qd q̃rit̃ vtruꝫ demratio qꝛ ⁊ demõstratio ꝑpter qd essentialr ⁊ specifice differãt. Et arguit̃ ꝙ nõ. nã demõstratio ꝑpter qd erit demonstratio qꝛ ⁊ ecõtra. ꝑ non differũt specie. pꝫ ꝓñia qꝛ dñia specie nõ possunt de seiuicẽ verificari ⁊ antecedẽs est manifestũ qꝛ ex terminis demõstrationis ꝑpter qd in scripto vel in mẽte põt fieri demõstratio qꝛ. ꝓcludẽdo causam ꝑ effectũ sicut iaꝫ ꝓcludit̃ effectus per causam. ¶ Secũdo sic. sit ꝑ ista demõ-

stratio. omne aīal rōale est disciplinabile oīs hō est aīal rōna le ḡ oīs hō ē disciplinabilis. ⁊ sit b. ista demr̄atio oē disciplina bile est aīal rōnale omnis hō est disciplinabilis ergo oīs hō ē aīal rōnale. ⁊ arguitur sic q̄libet pars a. est eiusdē speciei cuʒ aliqua parte b. ⁊ econtra: ḡ a. ⁊ b. sunt eiusdē spēi. pbatur ꝛnia qꝛ sic optime pbatur sortē ⁊ platonem ēē eiusdē spēi. ¶ Tertio omne qd̄ differt ab alio specie: per aliquid differt ab illo. sed a per nihil differt specie ab ipso b. quia omnis termin⁹ a ē eiusdem spēi cū aliquo termino b. ⁊ econtra. ergo. ¶ Quarto demr̄ationi ppter qd ⁊ demr̄atiōi qꝛ cōpetit eadē diffō. ḡ pʒ ꝛnia. ⁊ aīs pbat qꝛ tā demr̄atio qꝛ: q̄ʒ demr̄atio ppter qd: est syllogism⁹ faciēs scire. ¶ In oppositū arguit sic. act⁹ ⁊ habitus distīguunt p obiecta vt colligit z⁰ de aīa. sed obiecta demr̄ationū qꝛ ⁊ ppter qd sūt diuersa ꝓ spēꝓ sicut etiā dr̄nt spē effect⁹ ⁊ cā a qb⁹ depēdēt ille demr̄atiōes ḡ. ¶ Deide diuersitas demr̄ationū hʒ attēdi penes diuersitatē mediorꝓ. sʒ media illaꝓ demr̄ationū sūt diuersaꝓ spēꝓ sicut etiā effect⁹ ⁊ cā a qb⁹ sumunt illa media. ḡ demr̄atio qꝛ ⁊ ppter qd sūt diuersaꝓ spēꝓ. ¶ Ad ꝑmū negat ꝛnia sicut nec sequitur albū erit nigrū ⁊ ecōuerso. ḡ albū ⁊ nigrū nō differūt spē. vezꝓ erit falsū ⁊ ecōtra. ḡ vezꝓ ⁊ falsuʒ nō differūt specie. ⁊ cū dr̄ diuersa in spē nō pñt de seiuicē verificari. vezꝓ est in abstracto sʒ nō in ꝛcreto. Item negat q̄ demr̄atio qꝛ. erit demr̄atio ppter qd ⁊ econtra. Et ad argumentū negat ꝛnia qꝛ ad demr̄ationē ꝛcurrūt termini mālr ⁊ ordo vel cōpositio formalr. vnūq̄q̄ aūt denoiatur a forma sua. ideo qꝛ ordo demr̄ationis qꝛ. nunq̄ erit ordo demr̄atiōis ppter qd nec eē. iō hec demr̄atio nūq̄ erit illa nec eē. ¶ Ad z⁰ negat q̄ q̄lʒ ps a sit eiusdē spēi cū aliq̄ pte b. ⁊ eē. qꝛ pmisse a. ⁊ b. sūt ptes a. ⁊ b. ⁊ tñ ñ sūt eiusdē spēi. Et si q̄rit de istis oē aīal rōale ē disciplinabile. ⁊ oē disciplinabile est aīal rōnale. vtꝓ sint eiusdē spēi vel diuersaꝓ. dico q̄ sūt diuersaꝓ spēꝓ. qꝛ vt supra patuit p̄dicatū hʒ rōnē forme. ꝛstat aūt illa p̄dicata ēē diuersaꝓ rōnuʒ. ¶ Et si ar. vt supra q̄libet pars vni⁹ est eiusdē spēi cū aliq̄ parte alteri⁹ ⁊ ecōtra. ḡ sunt eiusdē spēi. negat ꝛnia qꝛ distinctio actuū ⁊ habituū hʒ attēdi penes distictionē obiectorꝓ ⁊ nō partiū. deinde negat aīs qꝛ lʒ q̄libet pars mālis sit eiusdē spēi cū alia parte mālis alteri⁹. nō tñ q̄libet pars formalis vni⁹ est eiusdē spēi cū aliq̄ parte formali alterius. qꝛ illi ordines q̄ sunt partes formales illaꝓ ppōnū nō sūt eiusdē rōis. vñ albū ⁊ nigrū differūt spē: ⁊ tñ stat q̄ q̄libet pars mālis vni⁹ sit eiusdē spēi cū aliq̄ parte mālis alteri⁹. nō tñ albedo ⁊ nigredo sūt eiusdē spēi q̄ sūt ptes formales albi ⁊ nigri. ¶ Ad ʒ⁰ ꝛcedo q̄ a differt spē ab ipso b. p aliqd. ⁊ tūc ad argu⁰ negat ꝛnia. qꝛ termini a. ⁊ b. se hñt tanq̄ mālia. dato enim q̄ a. ēēt vn⁹ cultellus argēte⁹ ⁊ b. vna fiala argētea adhuc a. ⁊ b. differūt spē licet partes mālēs a. ⁊ b. sunt eiusdē spēi qꝛ figure sunt diuersaꝓ spēꝓ q̄ sunt partes formales a. ⁊ b. ⁊ si allegat Aristo. ꝑ phi. di. q̄ ex nō substātys fit suba ⁊ q̄ nullū accñs est pars subē. illud ꝛcedit. tñ ex nō substātys fit accñs tā in ꝛcreto q̄ʒ in abstracto. ⁊ ꝛnter dr̄ q̄ a. cultellus ⁊ b. fiala sūt nō subē sʒ accñtia ī ꝛcreto. ¶ Ad q̄rtū negat ꝛnia: qꝛ hō ⁊ asin⁹ dr̄nt spē. nō obstāte q̄ diffō aīalis ꝛpetat cuilibet illoꝓ. qꝛ illa est diffō aīalis in cōi ⁊ nō alicui⁹ illoꝓ. ita demonstratio quia ⁊ propter quid differūt specie lʒ eadem illis competat diffō: quia illa non est diffinitio alicui⁹ illorū sed demonstratiōis in cōi. iō syllogismus faciens scire per cāʒ īmediatā ē diffinitio demōstrationis ppter qd ⁊ syllogismus faciens scire non p causā īmediatā ē diffinitio demonstrationis quia.

Igurarum autem magis scire faciēs maxime prima ē mathematice. ⁊ enī scientiarum per hanc fuerunt demōstrationes vt arithmetica ⁊ geometria ⁊ perspectatiua.

¶ Iste est tertius tractat⁹ ꝑmi posteriorꝓ ī quo aris. determinat de syllogismo demr̄atiuo q̄lis ⁊ q̄ʒtus dʒ ēē postq̄ʒ determinauit qd est ⁊ ex qb⁹ est demr̄atio tā formalr q̄ʒ vtualr. Et diuiditur in quatuor capitula. quorum primum agit de syllogismo aggenerāte scias. z⁰ de syllogismo aggenerāte ignorātiā ibi. ignorātia aūt. ʒ⁰ de q̄ditate ⁊ pcessu syllogismi demr̄atiui ibi. est oīs aūt. q̄rtū de q̄litate ⁊ q̄ʒtitate eiusdē ibi. cū aūt fit demr̄atio. ¶ Quātū ad ꝑmū aris. ponit istā ꝛclonē. ꝑma figura magis facit scire q̄ʒ aliq̄ aliaꝓ figuraꝓ. pbat q̄drupliter. Et ꝑmo sic. illa figura magis facit scire in q̄ syllogizāt scie certissime ⁊ maxime faciētes scire: sʒ in ꝑma figura syllogizāt hʒ scie ergo ⁊c. pʒ ꝛnia cum maiori: ⁊ minor pbat īductiue eo q̄ arithme. geome. ⁊ pspectiua q̄ dicunt scie certissime ⁊ maxime faciētes scire syllogizāt in ꝑma figura. ¶ Notādum fm Egi. q̄ metha. est scia certissima fm nām. sed quo ad nos certissime sūt scie mathe. qꝛ pcedūt a notioribꝰ nobis ⁊ nature. phisice aūt nō sunt ita certe qꝛ pcedunt a notioribꝰ nobis ad notiora nature. sunt tñ certiores metha. qꝛ phisice pcedunt ab effectu ad cāʒ magis ppinq̄ʒ q̄ʒ metha. ⁊ iō quo ad nos mathe. sūt in ꝑ gradu certitudinis. ⁊ phisice ī z⁰. ⁊ metha. in ʒ⁰. ⁊ ꝑ ītēdit ꝛmētator in z⁰ metha. di. q̄ scie mathe. sūt in ꝑ gradu certitudinis ⁊ nāles sequunt eas. ¶ Sʒ pōt sic argui. sensibilia ppria magis sunt nobis nota q̄ʒ sensibilia cōia. qꝛ sensibilia ppria cognoscunt a nobis p se ꝑ. sēsibilia aūt cōia p se ⁊ nō ꝑ vt determinat z⁰ de aīa. ac etiā qꝛ sensus nō decipitur circa sensibile ppriū. bñ aūt decipit circa sensibile cōe p aris. ibidē. sʒ phia nālis ꝛsiderat de sensibili ppriō. s. de colore: sapore ⁊ odore sono ⁊ q̄litate tāgibili. mathe. aūt ꝛsiderat sensibilia cōia. s. magnitudinē numeꝓ ⁊ figurā. ergo scie nāles sūt certiores quo ad nos q̄ʒ mathe. ¶ Ideo est alr dicendū vt sepius dixi q̄ scientie nāles quo ad nos ⁊ quo ad nām ex parte obiecti ⁊ medij demōstratiui sūt notiores ⁊ certiores mathe. sed quo ad modū pcedēdi mathe. sūt certissime ⁊ notissime qꝛ procedunt simul ⁊ semel a notioribꝰ nobis ⁊ nature. ⁊ hec est intētio aris. hic ⁊ ꝛmē. secūdo metha. ¶ Dubitatur q̄ illarum triuʒ noiataꝓ sit certior. Respōdet Egi. q̄ scia superadens alteri est min⁹ certa vt testatur aris. ī prohemio metha. ⁊ ideo perspectiua est minus certa q̄ʒ alie due: qꝛ superaddit ⁊ est minus abstracta. ⁊ quoniam pūct⁹ dicit positionē ī cōtinuo ideo videt superaddere vnitati ⁊ ꝛnter ē mīoris simplicitatis. ergo arithme. est certior geome. ¶ Contra istud vltimū arguit q̄ tā quo ad nos q̄ʒ quo ad naturā magnitudo ꝓcedit numeꝓ eo q̄ numerus causatur ex diuisione cōtinui per Arist. tertio phisi. sed magnitudo est subiectū geome. ⁊ numerus arithme. ergo geome. est notior ⁊ ꝛnter certior arithme. dicit. n. ꝛmētator secūdo de aīa q̄ numerus est priuatio magnitudinis: eo q̄ numerus cognoscit per magnitudinem. si enim cognoscit numerus cognoscit magnitudo ⁊ nō ecōtra. nec est vezꝓ q̄ pūctus vt sic dicat positionē in continuo. qꝛ sicut vnitas est prīcipiū numeri ita pūctus est prīcipiū magnitudinis: ideo sicut vnitas nō supaddit pūcto ita nec punctus vnitati. tamē pūctus vt copulat partes magnitudinis īuicē dicit positionē in ꝛtinuo. ¶ Est ergo aliter dicēdū q̄ geome. ⁊ arithme. possunt īuicē cōparari fm subiecta ppinqua ⁊ remota. si fm subiecta propinqua: sic notior ⁊ certior ē geome. q̄ʒ arithme. sicut ēt certior ē ⁊ notior magnitudo q̄ʒ numer⁹. si āt cōparantur fm suba remota: sic notior ⁊ certior ē arithme. q̄ʒ geome. qꝛ notior ⁊ certior est quo ad nos vnitas q̄ʒ pūctus. sed quoniam scientie magis denominantur a subiecto propinquo q̄ʒ remoto. ideo absolute loquendo notior ⁊ certior est tam quo ad nos q̄ʒ quo ad naturam geome. q̄ʒ arithme. ⁊ hʒ signum est quia euclides prius determinat geome. q̄ʒ arithme in libro elencorum suorum iuxta doctrinam Aristo. in prohemio phi. di. q̄ semper a notioribus inchoanda est doctrina.

¶ Et fere dicere ē quecūq̄ʒ ppter quid faciūt speculationem. aut enī omino aut sicut frequēt⁹ ⁊ ī pluribus p hāc figurā q̄ est propter qd fit syllogism⁹ quare ⁊ per hanc erit maxime faciens scire propter quid speculari.

¶ Scdo arguitur ad eandem conclusionē sic. illa figura magis facit scire in qua semp vel frequenter syllogizat̃ p mediū ppter quid. sz ꝑma figura ē hꝰ. ergo illa magis facit scir̃. maior pz quia demōstratio propter qd maxime facit scire. ⁊ minor est nota eo q̃ sēper vel frequēter cū fit demōstratio per mediū propter qd: ꝛcluditur vl'is affirmatiā q̃ nō pōt ꝛcludi in tertia figura nec ī scda. ¶ Et notāter dicit̃ sēper vel freqn ter: qr posset demonstrari cōclusio pticularis vel indefinita affirmatiua ī tertia figura. ⁊ hoc p mediū propter quid vt oē animal rōnale ē disciplinabile. omne aīal rationale ē homo. ergo homo est disciplinabilis. ¶ Et dicitur etiaz mediū propter qd: qz p mediū quia cōiter syllogizat̃ ī scda figura. vt qn̄ fit demr̄atio per cāz remotā. aut p effectū nō ꝛuertibilē maioris cōitatis q̃z fit causa in secūda. ergo ⁊ ī tertia figura raro demōstratur p mediū propter qd: exquo scda figura nō ꝛcludit affirmatīe: nec tertia vl'r. ¶ Notāduz q̃ ꝑma figura cōcludit vl'em affirmatiuā ⁊ vl'em negatiuā: pticularē affirmatiuā ⁊ pticularē negatiuā vt ē mānifestū discurrendo p q̃tuor primos modos ꝑme figure. Secūda autē figura non ꝛcludit nisi vl'em aut pticularem negatiuam. Tertia vero figura nō concludit aliq̃z vl'em affirmatiuam vel negatiuā. sed tm̄ pticularē affirmatiuā vel negatiuā. ergo 2ª figura ⁊ 3ª ꝛtinētur in ꝑma figura. sed demōstratio ppter qd debet fieri ī ea figura que ꝛtinet oēs alias figuras sicut demōstratio ppter qd ꝛtinet oēs alias demōstrationes ⁊ in eam resoluunt̃ oēs alie demonstrationes: ergo demonstratio propter quid maxime fit in prima figura.

¶ Postea ipsius quicquid ē scientiā p hanc solaz figuraz venari possibile ē. in media enī figura nō cathegoric⁹ syllogism⁹ sed ipsius quod qd ē scia est affirmatiōis. in vltima fit quale sz non vniuersaliter: sed quicquid vniuersaliū est. nō enī quodā modo est animal bipes homo.

¶ Tertio arguit̃ ad eandē cōclusionē sic. illa figura magis facit scire q̃ demr̄at vl'r diffinitionē de suo diffinito: sed prima figura ē huiusmodi ergo. maior pz qr illud est scir̃ potissimuz cū diffinitio scit̃ de suo diffinito. minor vero est clara cū scda figura nō demōstret affirmatiue neqz tertia vl'r. ¶ Notādū q̃ nō solū demōstrat̃ vl'r passio de subiecto suo sz etiā diffinitio de suo diffinito. s. mālis p formalē sic arguēdo. oē aīal rōnale est corpus cōpositū ex corpore ⁊ aīa ītellectiua. sz hō est animal rōnale. g̃ hō est corp⁹ cōpositū ex corpore ⁊ aīa ītellectiua. ⁊ differt ista rō a ꝑori: qr illa erit vl'is hec aūt particularis. Et ex isto pz q̃ ꝑmus modus dicēdi p se īgredit̃ formal'r demr̄ationē. qr dicit Arist. in lr̄a q̃ ipz qd̄ qd est venat̃ p ꝑmā figurā. Est hoc pōt eē dupl'r aut ꝛcludēdo diffōnez p diffōnez aut ꝛcludēdo diffōnē p passionē. si ꝛcludit̃ diffō mālis p formalē aut passio p diffōnez subi est demr̄atio ppter qd. si aūt ꝛcludit̃ diffō formalis p mālē aut aliq̃ illaz p passionē posteriorē est demr̄atio qr est ꝓcedēs a posteriori.

¶ Amplius hec quidē illius nihil īdiget. Ille aūt per hāc densantur ⁊ augmentant̃ quousqz vtiqz ad immediata veniant. Manifestū igitur quod maxime ꝓpriū scie pria figura.

¶ Quarto arguit̃ ad eādem ꝛclonē sic. illa figura magis facit scire qua alie īdigēt ⁊ nō ecōuerso. sz ꝑma figura est hꝰ ergo. maior pz. minor est nota. qr oēs modi scde ⁊ tertie figure reducunt̃ ad modos ꝑme figure. reducit̃ .n. scda p ꝛdēsationē. ⁊ tertia p augmētationē. ¶ Notandū ꝑmo q̃ operatio facta v̄sus māz dr̄ diminutio ⁊ ꝛdēsatio. operatio aūt facta versus formā dr̄ rarefactio ⁊ augmentatio. dicit .n. ꝛmētator tertio phisicoz q̃ ideo magnitudo est diuisibilis in īfinitū ⁊ nō augmētabilis in īfinitū qr diminutio vadit v̄sus māz ⁊ augmētatio v̄sus formā. cū ergo subz ꝓpōnis dicat̃ mā. ⁊ reductio scde figure in ꝑmā fit p reductionē ꝑdicati in subz. ergo scda figura reducitur ad primam per ꝛdensationem. cum autem predicatū ꝓpōnis fit forma. ⁊ in reductiōe tertie figure ad ꝑmā mutet̃ subm in ꝑdicatū. iō tertia figura reducit̃ ad ꝑmā per augmētationē siue rarefactionē. ¶ Sed dubitat̃ qr sicut in scda figura ꝑdicatū fit subz ita subz fit ꝑdicatū. ⁊ sicut in tertia figura subm fit ꝑdicatū. ita ꝑdicatū fit subz. g̃ nō est rō p pter quā scda figura reducat̃ ad ꝑmā p ꝛdēsationē qn p idez reducat̃ ad ꝑmā p augmētationē. neqz est rō q̃re tertia figura reducat̃ ad ꝑmā p augmētationē qn p idē reducat̃ ad illā p ꝛdēsationē. ¶ Dicēdū q̃ sicut in operationib⁹ nālib⁹ non dat̃ ꝛdēsatio absqz rarefactioue nec ecōtra. ita scda figura nō reducit̃ ad ꝑmā p ꝛdēsationē qn reducat̃ p augmentationē. neqz tertia figura reducitur per augumētationez quin reducatur per ꝛdēsationem. sz ph̄us respicit hic tm̄ mediū rōne cui⁹ diuersificant̃ figure. ꝓpterea hn̄do respcn̄ ad ipz qd̄ tm̄ ꝑdicat̃ in scda figura ⁊ in reductiōe ad primā subycit̃ in altera ꝑmissaz. iō scda reducit̃ ad ꝑmā p ꝛdēsationē. ⁊ qr mediū syllogismi in 3ª figura tm̄ subycit̃ nec reducit̃ ad primā nisi fiat ꝑdicatū in altera ꝑmissaz iō tertia figura reducit̃ ad primā p augmētationē. ¶ Notādū scdo q̃ non q̃libet ꝓpō mediata pōt reduci ad immediata in scda vel in tertia figura sz bene ī prima. vn̄ hec. oīs hō est suba cū sit affirmatiua nō pōt eē ꝛcl'o in scda figura. ⁊ cū sit vl'is nō pōt ꝛcludi in tertia figura sed bn̄ in prima. Et reducit̃ ad īmediata dupl'r. primo per ꝛdēsationē ꝓcedēdi a superiori ad suū īferi⁹ isto mō. oē corpus est suba oīs hō est corp⁹ g̃ oīs hō est suba. prima est īmediata ⁊ scda mediata q̃ sic reducit̃ ad īmediata. oē corp⁹ aīatū est corp⁹ sz oīs hō est corp⁹ aīatū ergo oīs hō est corp⁹. Iterum prima est īmediata ⁊ secunda est mediata. que ad īmediationē sic reducitur. omne animal est corpus animatū sed omnis homo est animal ergo oīs homo est corpus animatū. vbi iam patet omnes ꝑmissas esse īmediatas. qr nihil mediat īter subiectū ⁊ predicatū. ⁊ q̃ ista reductio fit ꝛdēsatio patet qr ꝛtinue proceditur a predicato ad subiectū descēdendo a superiore ad suū īferius. Ulterius potest reduci eadē ꝓpositio ad īmediata per augmētationē superius ascēdendo. vt omne animal est substātia omnis homo est animal ergo oīs homo est substātia. minor est īmediata ⁊ maior mediata que ad īmediationē sic reducit̃. omne corpus animatū est substātia sed omne animal est corpus animatū ergo omne animal est substātia. Iterz minor est īmediata ⁊ maior mediata. que sic reducit̃ ad īmediata. omne corpus est substātia sed omne corpus animatū est corpus ergo omne corpus animatum est substātia. vbi iam ambe premisse sunt īmediate. ⁊ q̃ ista reductio fit augmētatio patet. qr vadit in formam eo q̃ omne superius ē forma sui īferioris vt determinat Ari. in scdo phi.

¶ Sicut autē esse a. in b. ꝛtigit īdiuidualiter. sic ⁊ non esse conceditur. Dico aūt indiuidualiter esse aut non eē eo q̃ non ē eoruz mediuz. Cum igitur aut. a. quidē aut. b. in toto quodā sit aut ⁊ ambo non contingit. a. in. b. primo non esse. Sit enī. a. in toto. c. ergo si. b. nō ē in toto. c. potest enī. a. esse quidē in quodaz toto sed b. nō eē ī hoc. erit syllogism⁹ q̃ nō sit. a. in. b. Si enī in. a. quidē omni est c. in. b. autez nullo est. in. b. nullo est a. ⁊ hoc per medium. c.

¶ Et ne aliquis crederet q̃ īmediatio ⁊ mediatio in solis affirmatiuis reperiatur: ostendit illa etiā reperiri in negatiuis propositionibus ponēdo duas regulas. quaz prima est ista. quelibet ꝓpositio negatiua cuius altez extremoz est in aliquo toto est ꝓpositio mediata. ītelligendo per esse in aliquo toto habere terminū superiorē. vnde īferius dicit̃ pars subiectiua ⁊ superius totū in mō. ¶ Potest ergo esse ꝓpō negatiua tripl'r mediata. Primo quādo ꝑdicatū est in aliquo toto ⁊ non subiectum vt nulla substātia est albedo. subiectū enīz nō

habet terminum superiorē sed bene predicatum.s.qualitatē rōne cuius ista negatiua est ꝓbabilis in scēda figura sic.q̄libet albedo est q̄litas.nulla suba est q̄litas.ḡ nulla suba ē albedo. fit enī.a.p̄dicatū negatiue signate.ꝛ b.subz.ꝛ c.qualitas.ꝛ arguit vt supra.omne a.est c.nullū b.est c.ergo nullū b.est a.

¶ Similiter autē est ꝛ si.b.in toto quodam ē vt in d.d.autem in omni.b.est.a.autem in nullo.b.erit per syllogismum.

¶ Scēdo aliq̄ negatiuia est mediata qñ subz est in aliquo toto ꝛ nō p̄dicatū.vt nullus hō est q̄litas.q̄ qdē ꝓbat in ꝓma figura sic.nulla suba est q̄litas.oīs hō est suba.ḡ nullus hō est q̄litas.Aut in scēda figura hoc mō.nulla q̄litas est suba.quilibet hō est suba.ergo nullus hō est qualitas.fit enim.a.q̄litas.ꝛ.b. hō.ꝛ d.suba.ꝛ syllogizet vt iam syllogizatū est.nullū d.est a. omne a.est d.ergo nullū b.est a. In scēda figura sic.nullū a.est d.omne b.est a.ergo nullū b.est a.

¶ Eodē autē modo demōstrabitur ꝛ si vtraqz in toto quodam sit.

¶ Tertio aliq̄ negatiua est mediata qñ tā subz q̄z p̄dicatū est in aliquo toto.vt nullus hō est albedo.q̄ qdē ꝓbat in ꝓma figura sic.nulla suba est albedo.oīs hō est suba.ḡ nullus hō est albedo. In scēda aūt figura sic.q̄libet albedo est q̄litas.nullus hō est q̄litas.ergo nullus hō est albedo.ponat ergo ꝙ p̄dicatū ꝛcl'onis sit a.ꝛ b.subz.c.vero aut d.sit suba vel q̄litas.ꝛ arguat vt supra. ¶ Dubitat qꝛ videt ꝙ nulla istaꝝ ꝓpōnuz sit mediata:qꝛ ꝓpō mediata est illa ĩter cui⁹ p̄dicatū ꝛ subz mediat aliqs termin⁹ p̄dicamētalis.mō q̄cūqz illaꝝ data inter subz ꝛ p̄dicatū nō mediat aliqs termin⁹ p̄dicamētalis. ¶ Dicēdū ꝓz egidiū ꝙ ĩ ꝓpōne negatiua si sit vera:nec p̄dicatū est supra subz nec ĩfra:sz exneū ab eo.talis ḡ ꝓpō hz mediū ĩter subz ꝛ p̄dicatū:sed pōt hre mediū p qd ĩferī ꝛ ꝛcludit remotio p̄dicati a subiecto vt iā tibi exēplificatū est. Istud vltimū est bene dcm sed ꝓmū est dubiuz qꝛ q̄libet illaꝝ est vera.oīs hō aīal nō est.ꝛ nullus hō est omne corpus.nullus hō necio ē suba.ꝛ tñ q̄libet istaꝝ est negatiua cui⁹ p̄dicatū est superi⁹ ad subm. ¶ Intelligebat tñ egi.de ꝓpōne vl'i negatiua simplici cui⁹ p̄dicatū vl'r remouet a subiecto.inuens talē distictionē ꝙ ꝓpō dr̄ dupl'r mediata.s.mediatione p̄dicationis:ꝛ mediatione illationis.ꝓmo mō nō est aliq̄ illaꝝ mediata:sed bñ ꝛ⁰ mō qꝛ hz mediū per qd potest ꝓbari. ¶ Sed cōtra segtur ex illa respōsione ꝙ illa.homo est albedo.nō sit mediata:qꝛ nō hz medium p̄dicationis neqz illationis cum nō possit ꝓbari. ¶ Respōdet ꝙ illa est mediata mediatione illatiōis dupl'r. ꝓmo qꝛ hz mediū p qd pōt sua opposita ꝓbari.scēdo qꝛ hz mediū p qd ꝓbari posset si esset vera sic significādo.

¶ Quod autē contingit.b.nō esse in quo toto est a.aut iterū.a.ĩ quo est b.manifestū ex coordiationibus est quecūqz non cōmutant ad iuicē. Si enī nihil eorū que sunt ĩ a.c.d.coordinatiōe de nullo predicātur que sunt in.b.e.f.a. autez in toto.p.sit ordiatione existēti.manifestum ꝙ b.non erit ĩ.p. commutarent enim coordinatiōes. Similiter āt ē ꝛ si.b.in toto quodā est.

¶ Forte posset aliqs dubitare ꝓpter qd q̄libet illaꝝ est vera. nulla suba est albedo.nullus hō est qualitas.nullus hō est albedo. ¶ Rñdet ꝓbus ꝙ ideo.qꝛ subz ꝛ p̄dicatū sunt diuersarum coordinationū diuersoꝝ p̄dicamētoꝝ.que qdem p̄dicamēta sunt ĩpermixta ꝛ habēt de nā sua ꝙ termini illoꝝ non possunt de seiuicē p̄dicari ita ꝙ nullus terminus p̄dicamēti suba p̄dicat de aliquo termino p̄dicamēti q̄ztitatis aut q̄litatis.p̄dicant tñ iuicez ꝓm suas coordinationes:sic ꝙ hō aīal ꝛ suba de seiuicē p̄dicant.ac etiā albedo color ac q̄litas.aut linea ꝛtinuū ꝛ q̄ztitas etiā de seiuicē p̄dicant affirmatiue.sint enim.a.b.c.termini eiusdē p̄dicamenti eēntial'r ordinati.ꝛ d. e.f.alteri⁹ p̄dicamēti essential'r ordinati.sicut ergo ex terminis eiusdem coordinationis fit propositio vniuersalis affirmatiua vera.vt oīs hō est aīal vel suba.oīs hec albedo est color vel q̄litas.ita ex terminis diuersaꝝ coordinationū fit ꝓpositio vl'is negatiua vera:vt nulla suba est q̄litas.nullus hō est albedo. ¶ Cōtra illa arguit:ꝛ ꝓmo ꝙ p̄dicamenta sunt ꝓmixta qꝛ idē terminus est in diuersis p̄dicamētis:vt ille terminus corpus qui ponit tā in p̄dicamento sube q̄z q̄ztitatis.ꝛ ille termin⁹ potētia in p̄dicamēto q̄litatis ꝛ relationis.ꝛ ille termin⁹ passio in p̄dicamēto q̄litatis ꝛ passionis.ꝛ ille terminus habit⁹ in p̄dicamento q̄litatis ꝛ habit⁹. ¶ Scēdo arguit ꝙ termini diuersoꝝ p̄dicamentoꝝ de se iuicē p̄dicant.qꝛ illi termini hō bicubitū albū pater ꝛ hō sunt diuersoꝝ p̄dicamētoꝝ:ꝛ tñ de se iuicē p̄dicant qꝛ idē numero est hō bicubitum albū ꝛ pater. ¶ Ad ꝓmū dr̄ ꝙ nullus termin⁹ corp⁹ est in p̄dicamēto sube ꝛ q̄ztitatis.qꝛ signato illo termino corpus q̄ro vtꝝ sumat equoce.ꝛ sic nō erit in aliquo p̄dicamēto.aut vniuoce ꝛ sic aut vniuocat in p̄dicamēto sube:ꝛ non est in p̄dicamēto q̄ztitatis.aut vniuocat in p̄dicamēto q̄ztitatis ꝛ nō est in p̄dicamēto substātie.ꝛ ita dicat ad oēs alios.ꝙ in sua maxima cōitate nō sunt in aliquo p̄dicamēto.vniuocati aūt sunt in diuersis p̄dicamētis:ꝛ nunq̄z idē termin⁹ est in diuersis p̄dicamētis.bene est tñ ꝛcedēdū ꝙ aliqs termin⁹ est in aliquo p̄dicamēto ꝛ sibi ꝛsimilis est in alio. ¶ Ad ꝛ⁰ dr̄ ꝙ termin⁹ dr̄ eē in p̄dicamēto q̄drupl'r. Primo per reductionē.ꝛ sic pūctus ꝛ vnitas sunt in p̄dicamento q̄ztitatis.Scēdo per accñs: sic hō alb⁹ est in p̄dicamēto substātie rōne substātiui.ꝛ in p̄dicamēto q̄litatis rōne adiectiui.Tertio per se nō ꝓmo ꝛ sic cōcreta sunt in suis p̄dicamētis:vt albū in p̄dicamēto q̄litatis. ꝛ pater in predicamēto relationis.Quarto per se ꝛ ꝓmo quō abstracta dicunt eē in suis p̄dicamētis vt albedo ꝛ nigredo. ꝛ paternitas ꝛ filiatio.ꝛ de istis ĩtelligit ꝓbs cū dicit illos nō posse de se iuicē verificari.vnde licet illa sit vera.hō est alb⁹. aut illa.albedo est humana.hec tamē est ĩpossibilis.homo est albedo.ꝛ linea est paternitas.

¶ Si vero neutrum sit ĩ toto nullo. Nō est autē.a in.b.necesse ē idiuidualit non esse. Si.n.erit medium necesse ē alterꝝ ipsoꝝ in toto quodā esse.aut enim ĩ prima figura aut ĩ media erit syllogismus. Si igit ĩ pria figura.b.erit ĩ toto quodā.affirmatiua enī ad hāc oportet fieri ꝓpositionē. Si vero in medio quecūqz contingit ad vtrūque.n.posito priuato fit syllogismus. Cuz autē vtraqz negatia sit nō erit.manifestum igitur ē ꝙ cōtingit aliud in alio non esse idiuidualiter. ꝛ quando contingat ꝛ quomodo dirimus.

¶ Scēda regula.q̄libet ꝓpō vl'is negatiua cui⁹ nullum extremoꝝ est in aliquo toto est ꝓpō ĩmediata.vt nulla suba est q̄ztitas ꝓm linco. ꝓbat qꝛ si talis ꝓpō est ĩmediata.ḡ nō poterit ꝓbari in ꝓma vel in scēda figura.qꝛ in tertia non ꝛcludit vl'is negatiua.ꝛñs ē falsum qꝛ tūc subz esset in aliquo toto maiori existēte negatiua eo ꝙ mediū sumptū oporteret se habere in plus q̄z subiectū:ex quo vna p̄missaꝝ est vl'is negatiua:al'r.n. nō eēt vera q̄libet illaꝝ.si autē talis negatiua syllogizaret in scēda figura maiori existēte affirmatiua necessario p̄dicatum erit in aliquo toto.sit aūt a.p̄dicatū illi⁹ negatiue:ꝛ b.subm.ꝛ arguat vt ꝓus. Dubitatur ponēdo ꝙ a.ꝛuertat cū suba tanq̄z modus vel passio ei⁹:ꝛ arguat sic.nullum a.est q̄ztitas.oīs suba est a.ḡ nulla suba est q̄ztitas.vel sic in scēda figura.nulla q̄ztitas est a.oīs suba est a.ḡ nulla suba est quātitas.vbi ꝓz ꝙ nunq̄z mediū vel aliq̄ extremitatū est in aliquo toto. Idē sequitur si a.ꝛuertat cū q̄ztitate arguēdo in scēda figura maiori existēte affirmatiua.vt oīs q̄ztitas est a.nulla suba est a.ergo nulla suba est q̄ztitas. ¶ Rñdet ꝙ ꝓbus nō dicit talē negatiuam ĩmediatā nō posse syllogizari:sed.non posse ꝓbari nec demonstrari qꝛ cuiuslibet probationis vel demonstrationis

mediū est notius ꝛclusione. iuxta illud ꝓpter vnūqdq; tale ⁊ illud magis. ꝛstat aūt q̃ a. in casu isto siue conuertat cū suba siue cū q̃ntitate est minus notū ꝛclusione tam quo ad nos q̃ quo ad naturā. a. g̃ est mediū sillogizādi illā negatiuā: sed nō est mediū ꝓbandi nec demōstrandi eā cū ei ītellectus quasi assētiat sic p̃mis p̃ncipijs notis terminis absq; discursu sillogistico aggenerāte sciaz illi⁹ ꝛclusiōis. ¶ Notandū fm ph̃m 3°. metha. q̃ ens non descēdit ī decē p̃dicamenta sicut gnā in spēs. qz gen⁹ descēdit in spēm p̃ differētiā essentialē diuidentem gen⁹ ⁊ ꝛstituētē spēz. iō spēs nō seipsis p̃ distinguunt. sz p̃ dr̃ias. ens āt in decē p̃dicamēta descēdit īmediate per seip̃m absq; aliqua dr̃ia eēntiali: iō generalissima sunt p̃ distincta nullum oio mediū hñtia. quapropter ꝓpō vl̃is negatiua in q̃ remouet gnālissimū alicui⁹ p̃dicamēti a generalissimo alteri⁹ ē ꝓpō īmediata ⁊ simpl̃r idemōstrabil. ⁊ ꝛñr sequit quālz quātitatē distīgui a re quāta: ex quo iste sunt īmediate ⁊ vere. nulla suba est q̃ntitas. nulla quātitas est q̃litas. ¶ Scdo notādū fm occanistas. q̃ illa regula cū exemplo linco. hz ītelligi cuz signo pseitatis. i. illa vl̃is negatiua est vera ⁊ īmediata ī qua remouet generalissimū vnius p̃dicamēti a gnālissimo alterius cum illo terio p̃ se. vt nulla suba p̃ se ē quātitas. aut nulla tal q̃ est p̃ se suba est q̃ntitas. ¶ Cōtra istā expōnez arguit p̃ sic. h ꝓpō est p̃ se. mā ē quāta. g̃ ⁊ illa. suba ē q̃nta. pz ꝛsequētia per arist. di. supra q̃ oīs passio ꝛpetēs inferiozi p̃ se ꝛpetit etiā per se suo supiozi. ⁊ exēplificat de illa passione hr̃e tres ādulos eq̃les duob⁹ rectis q̃ ꝛpetit p̃ se figure ex eo qz ꝛpetit p̃ se triangulo. añs aūt ē manifestū ex eo q̃ illa est demōstrabilis: mā est q̃nta. cū q̃ntitas sit p̃ma passio mātē fm ph̃m 3°. metha. ⁊ ē coeterna mātē scōm ꝛmēta. in de suba ozbis. Et ꝛfirmat. speri citas demōstrat de celo: ⁊ rotūditas de terra vt colligit ō mente ph̃i. 2° phi. g̃ p̃ idē quātitas demōstrat de mā. sz nulla ꝓpō demōstrat q̃ nō sit p̃ se fm Arist. p̃ huius. g̃ illa ē p̃ se: mā ē q̃nta. ¶ Scdo arguit illā regulā nō ītelligendā eē cū nota pseitatis. qz hec ꝓpō est īmediata fm ph̃z. nulla suba ē quātitas. cū non hēat mediū p̃ qd possit ꝓbari. ⁊ ista. nulla suba est per se q̃ntitas est mediata. qz pōt ꝓbari p̃ hūc modū fm viā oppositā sustinētes cuicūq; accidit quātitas illud nō ē per se q̃ntū: sed cuilibet subē q̃nte accidit quatitas. g̃ nulla suba ē p̃ se quāta. Cōsil̃r etiā illa est ꝓbāda. nulla talis est p̃ se. suba ē q̃nta. sic arguēdo. oīs ꝓpō p̃ se ē in aliquo mō dicēdi per se. sz nulla tal suba est quāta est ī aliquo mō dicēdi p̃ se. g̃ nulla tal est per se suba est q̃nta. ¶ Itē ex nulla regula logicali hr̃ q̃ ī illa ꝓpōe. nulla suba ē q̃ntitas. etiā fz eos sit suppō mālis. g̃ nō pōt equalere illi regule. Dicendū ergo quālibet talē ꝓponē nulla suba est quātitas nulla q̃ntitas est q̃litas eē verā ⁊ īmediatā in suppōne p̃sonali absq; nota pseitatis. ⁊ q̃ p̃dicamēta īpermixta sunt sic q̃ nullus terminus vnius p̃dicamēti verificat in abstracto de termino alterius p̃dicamēti. frustra enī ponerent decē p̃dicamēta si possent īuicē coīcidere. nō tñ ē speculationis p̃ñtis ꝓbare distictionē p̃dicamentoꝝ sed magis ad metha. ptinet vel ad logicū in alio loco. ¶ Circa predicta multipliciter dubitat ⁊ p̃mo q̃ ens descendit in decē p̃dicamēta p̃ dr̃ias ad modū gn̄is. qz sicut genus diuidit differētys oppositis ita ens diuidit p̃ actū ⁊ potētiā fm ph̃m 5° metha. ⁊ tertio phi. ergo sicut genus descēdit ī suas spēs per dr̃ias diuisiuas ita ens descendit ī decē p̃dicamēta p̃ actū ⁊ potētiā. ¶ Scdo arguit q̃ generalissima non sunt p̃mo distincta. qz sicut spēs ꝛponunt ex generib⁹ ⁊ differētys: ita generalissima ꝛponunt ex actu ⁊ potētia. vt colligit ō mente phi. q̃nto metha. sz spēs nō distīguūtur seipsis primo. sz suis dr̃ys. g̃ etiam gnālissima nō distīguunt seip̃is p̃mo. sed actu ⁊ potētia. ¶ Tertio arguitur q̃ qdlibet generalissimuz ē in aliquo toto. qz qdlibet generalissimuz est ps subiua entis sicut spēs est ps subiua generis. ita. n. videt ens eē quoddā totū in mō ad plura generalissima sicut genus ad pl̃es species. ⁊ spēs ad plura indiuidua. ¶ Quarto arguit hāc eē demōstrabilē. nulla suba est qualitas. ⁊ ꝛñr eē mediatā sic arguēdo. q̃libet qualitas ē accidēs. nulla suba ē accñs. ergo nulla suba est q̃litas. sic enim arguit p̃ nullā subam eē albedinē. qz quelz albedo ē q̃litas. nulla suba ē qualitas. ergo nulla suba ē albedo. ¶ Ad p̃mū dicit q̃ ēs nō diuidit differētys oppositis. qz opposita nō se recipiūt. potētia aūt recipit actū vt habet p̃mo phi. igr actus ⁊ potentia non sūt dr̃ie opposite. sz dr̃ñr modi entis fm quos descēdit ens in decē p̃dicamēta. ⁊ dr̃ñr modi p̃ tāto qz aliqd ē ēs ī actu qd nullo mō est in potētia vt de⁹. ⁊ est aliqd ens in potētia qd nullo mō est in actu vt mā p̃ma. aliqd vero est in actu ⁊ in potētia vt ꝛpositū ex mā ⁊ forma. ¶ Ad scōm cōcedo q̃ generalissima non primo distīguunt seip̃is qz distīguunt suis actibus ⁊ potētys. sicut enī spēs distīguunt p̃mo suis differētys sic q̃ ille dr̃ie p̃mo seip̃is distīguunt qz aliter p̃cederet ī ifinitum. ita generalissima p̃dicamētoꝝ q̃litatis ⁊ subē nō seipsis p̃mo distīguunt. sed actib⁹ ⁊ potētys. sic q̃ act⁹ subalis ⁊ act⁹ accñtalis seip̃is distinguunt. ⁊ etiam potentia subalis ⁊ pō accidētalis seip̃s distīguunt. ꝛcedo tñ q̃ p̃dicamēta sunt primo distīcta. qz in nullo ꝛueniūt ī rōne eēndi. Distictio enī fundatur sup multitudine. ⁊ ꝛuenientia sup vnitate. cōstat aūt q̃ ñ dat aliqd cōe ī quo cōueniunt aliqua duo p̃dicamēta in rōne eēndi. sicut dat aliqd cōe in quo ꝛueniūt duo indiuidua ī eodē p̃dicamēto aut due spēs. Et si dr̃. nunqd oīa p̃dicamēta cōueniunt ī ente. ꝛcedo q̃ ꝛueniūt in ente nō tanq; in vno vnitate eēndi. sz vnitate mouēdi ⁊ terminandi. s. vnitate obiectiua mouēdi potētiā ⁊ terminādi actū cognitionis. nō enī est dare aliquā vnā nām ī re secluso oī respectu ītellect⁹ ī qua ꝛueniāt aliqua p̃dicamēta vel gn̄alissima: iō tā p̃dicamenta q̃ generalissima sunt p̃mo distincta. ¶ Ad tertiū rñdet cōsimil̃r q̃ duplex est totū ī mō. vnū qd hz vnitatē eēndi. s. gen⁹ vel spēs. aliud vero qd hz tm̄ vnitatē mouēdi ⁊ terminandi vt ens ⁊ alia transcēdētia. ꝛcedo g̃ qdlibet gn̄alissimū esse in aliq toto habēte vnitatē mouēdi ⁊ terminādi: nō tm̄ ē ī aliq toto hñte vnitatē eēndi secluso oī respectu ad ītellectū. ⁊ ō tali toto logtur arist. cuiusmodi ē gen⁹ vel spēs. secluso. n. oī ope ītellect⁹. ⁊ oī respectu tā actuali q̃ aptitudiali adhuc hō in cōi ⁊ aīal ī cōi ē vere totū in modo ⁊ hz vnitatē eēndi. ens āt secluso respectu ad ītellectū nō hz aliquā vnitatē essendi sic q̃ aliqd sit ēs cōe ī quo ꝛueniunt oīa p̃dicamēta. hz aūt vnitatē mouēdi ītellēz īquātū sub eadē rōne mouet ītellectū ī quocūq; repit. ⁊ si ex nā rei hz aliquā vnitatē illa est vnitas annologie ⁊ attributionis p̃ q̃to oīa etiā reducunt ad vnitatē subē. logt ergo arist. de toto hñte vnitatē eēndi ⁊ nō de toto hñte vnitatē mouēdi ⁊ terminādi. ¶ Ad q̃rtū dr̃ q̃ lz illa sit sillogizabil. nulla substātia ē q̃litas. nō tñ est ꝓbabilis neq; demōstrabilis. qz in oī demōstratiōe ⁊ ꝓbatiōe mediū debet eē notiꝰ ꝛcl'one: ꝛstat āt q̃ accñs est nō notius suba ⁊ quātitate ⁊ q̃litate: īmo ista sunt notiozа tam quo ad nos q̃ quo ad nām. qz accñs ꝛnotat inherentiā que est modus īsequēs p̃dicamēta accñtium minozis cognoscibilitatis q̃ aliqd p̃dicamētoꝝ. neq; est īcōueniēs aliqd cōius eē minus notuz suo minus cōi. albedo. n. ⁊ caliditas sunt notiozа tam quo ad nos q̃ quo ad nām q̃ passio vel passibilis q̃litas. ⁊ scīe ⁊ vtutes q̃ habitus ⁊ dispositio vt important facilitatē ⁊ difficultatē a suba. ¶ Ex predictis sequitur illos male opinari q̃ dicunt ens solitarie sumptū nunq; suppōnere nisi p̃ suba: quoniā tūc illa eēt demonstrabil ⁊ mediata. nulla substātia est quātitas. qd est ꝛ ph̃z. ⁊ pz ꝛñia sic arguēdo nulla qualitas est ens. quelibet substantia est ens. ergo nulla suba est qualitas. maiozem enim est vera si predicatū non suppōnit nisi pro substantia.

Ignorātia autē non secūdū negationē sed secūdū dispōnez dicta ē qdez p̃ syllogismū facta deceptio. Hec āt in his q̃ sūt primo aut nō primo sūt: contingit duplicit. aut enī cū simpl̃r esse accipiat vl̃ nō eē. aut cū p̃ syllogismū accipiat opinionē. Simplicis igitur opinionis simplex deceptio. sed que est p̃ syllogismū plures sūt.

¶ Istud est 2^m capl'm hui^9 tractatus in quo arist. determinat de syllogismo aggenerante ignorantiā postq̃ determinauit de syllogismo aggenerāte sciam. Et diuidit in duas partes: ī q̃ primā determinat d̄ ignorātia negationis ibi. Manifestū ē ār. Prima pars diuidit ī duas ptes. in qua primā ptendit aliqs distinctiones. in 2^a autem aliquas ꝛclusiones ibi. Ut si enī a. ¶ Prima g̃ distinctio est ista. q̃ duplex est ignorātia. s. negationis ⁊ dispōnis. Ignorātia negatiōis est alicui^9 rei carētia noticie: sicut ignorātia rustici de geome. Ignorātia dispōnis est deceptio facta p̄ syll'm: sicut est ignorātia credētis dyametr̄ eē ꝛmēsurabilē coste sic arguēdo. oēs quātitates sunt inuicē ꝛmēsurabiles. sed costa ⁊ dyameter sunt q̃titates. ergo sunt īuicē ꝛmēsurabiles. ¶ Secōa distictio. duplex est ignorantia dispōnis. vna circa ꝓpōnes īmediatas: vt ignorātia credētis nō oē totū esse mai^9 sua pte. ⁊ alia circa ꝓpōnes mediatas vt ignorātia credētis nō oēm triangulū bꝗ tres angulos eq̃les duobus rectis ⁊c. ¶ Tertia distictio. duplex est ignorātia dispōnis: tam circa mediata q̃ circa īmediata. vna affirmatiua qua credit esse qd̄ non est vt ignorantia q̃ creditur extra mundū esse vacuū. ⁊ alia negatiua qua credit nō eē qd̄ est. vt ignorantia q̃ credit mundū nō esse finitū. ¶ Quarta distictio. duplex est ignorantia dispōnis tā affirmatiue q̃ negatiue. s. simplex ⁊ syllogistica. Ignorātia dispōnis simplex est deceptio facta nō p̄ argumētatōez vt ignorantia q̃ qs credit mundū esse infinitū sola auctoritate dicētis. Ignorātia aūt dispōnis sillogistica est deceptio facta p̄ argumētationē. Et dic̄ Arist. q̃ ignorātia simplex fit vno mō. s. cōcedēdo falsū vel negando verū. Ignorantia aūt syllogistica fit pluribus modis ꝗz multitudinem syllogizationū. ¶ Sed dubitat̄ primo si ignorantia simplex non fit p̄ syllogismū. ergo male diffinit Aristoteles ignorantiam dispōnis dicens q̃ est deceptio facta per syllogismū ¶ Secūdo dubitat̄. q̃ videt̄ q̃ circa p̄ncipia communia nō possit eē ignorātia. q̃ nō potest eē deceptio simplex cuz circa illa nō contingat errare. nec deceptio syllogistica cum ad illa nō sit syllogismus nec ad opposita eorum. ¶ Ad p̄muz dicit̄ q̃ diffinitio Aristo. est sic intelligēda. Ignorantia dispositionis est deceptio facta vel possibilis fieri p̄ syllogismū. modo illa eadē ignorantia que est simplex pōt fieri syllogistica. q̃ falsum qd̄ credit̄ eē verū vel ecōtra absq̃ argumētatione pōt credi eē verū per argumētatōez. pōt enī aliqs credere ex se vl̄ ex alio q̃ n̄ oē totū est maius sua pte sine argumētatiōe aliqua. ⁊ postea credere idē per argumētationē aggenerantē ignorātiā pcedētē ex falso credēdo pcedere ex vero. ¶ Ad 2^m dicit̄ q̃ circa p̄n^a coīa nō pōt eē ignorantia p̄ se. bn̄ tamē potest eē ignorantia p̄ accidēs. ⁊ hoc p̄ syllogismū aut virtualī. ⁊ implicite ꝛcludēdo aliqd falsum in quo vtualī ꝛtinentur opposita p̄mor̄ p̄ncipior̄. aut ex ignorātia rn̄dēdi sicut fecit eraclitus qui ꝛcessit opposita p̄mor̄ p̄ncipior̄ sic arguendo. non per discursum cathegoricū. sed hypotheticuz. si nō cōtingit aliquid manere p̄ tēpus idē est ⁊ nō est. sed nō cōtīgit idē manere per tēpus. ergo idē est ⁊ nō est. aut ex fallaci apparētia sicut zenō qui ꝛcessit nullum motū esse sic arguēdo. si nō ꝛtingit ptransire īfinita nullus mot^9 est. ꝗz non ꝛtingit ptrāsire īfinita. ergo nullus mot^9 est. Et ad rōnē dr̄ q̃ ad p̄ma p̄ncipia que sunt dignitates aut ad opposita eorū nō est syllogismus cathegoric^9 tn̄ pōt eē syllogismus hypotheticus vt ꝛditiōalis vel disiūctiuus. ¶ Ad alia aūt p̄ncipia que sunt cōes animi cōceptiones vt oē totū est mai^9 sua pte. ⁊ ad opposita eorum pōt fieri syllogismus cathegoricus: vt sepe ostensuz est.

¶ Non sit enim. a. in nullo. b. indiuidualiter. igit̄ si syllogizaretur a. eē ī. b. mediū accipiēs. c. deceptus erit per syllogismū. Cōtingit quidem igitur vtraqz ꝓpositiones falsas. contingit autem alteram tantum. Si enim nec. a. ī nullo. c. erit neque. c. in nullo. b. accepta autez sunt ecōtrario vtraqz vtreque erunt false.

¶ Istis disiūctionib^9 p̄missis arist. ponit q̃tuor ꝛclōes. Quaruz p̄ma est ista. ꝓpō affirmatiua īmediata falsa est syllogizabilis tn̄ in p̄ma figura p̄ syll'm ignorātie. Ista ꝛclusio ē manifesta. q̃ talis ꝓpositio ex quo est affirmatiua nō syllogizatur ī secōa figura. ⁊ q̃ est vniuersalis non in tertia figura. vt omnis suba est quātitas aut omnis quantitas est qualitas. ¶ Pro declaratione istius cōclusionis Ari. ponit tres regulas. Quarū p̄ma est ista. ꝓpō affirmatiua īmediata falsa ē sillogizabil' ambab^9 p̄missis exn̄tib^9 falsis ī toto. vbi gratia. oīs quātitas ē q̃litas. oīs suba ē quātitas. ergo oīs suba est qualitas. quelibz eni istar̄ est immediate falsa sicut sue cōtrarie sunt immediate vere. ⁊ quelibet istar̄ est falsa in toto sicut sua contraria est vera in toto. sit ergo a. maior extremitas. ⁊ b. minor. ⁊ c. medium. ⁊ arguatur sic. omne c. est a. omne b. est c. ergo omne b. est a. Ex illa regula sequitur q̃ nulla substantia est qualitas vel quantitas. alioquin non posset hec. omnis substantia est qualitas. syllogizari ex duabus premissis in toto falsis si aliq̃ quantitas est substantia ⁊ aliqua non. aut si aliqua quantitas ē qualitas ⁊ aliqua non. nec poterit syllogizari illa. omnis substantia est qualitas duabus premissis existentibus falsis in toto p̄ terminum transcendentem nec per aliquem aliū terminum p̄dicamentalez vt liquet.

¶ Potest autē sic se habere. c. ad. a. ⁊ ad. b. ⁊ q̃ c. neqz sub. a. sit: neqz vniuersaliter in. b. b. quidē impossibile esse est in toto aliquo. Primum enī dictū est in ipso. b. non esse. a. a. autē non necesse ē omnib^9 que sunt. c. inesse vniuersaliter. quare vtreqz false sunt.

¶ Secunda regula. ꝓpositio affirmatiua immediate falsa est syllogizabilis ambabus p̄missis exn̄tibus falsis in parte. vt omne imperfectum est qualitas. omnis substantia est imperfecta. ergo omnis substantia est qualitas. q̃ p̄misse sint false ī parte ⁊ non in toto manifestum est: q̃ aliquod imperfectum est qualitas: ⁊ aliquod īmperfectum non est qualitas. aliqua substātia est imperfecta. ⁊ aliqua substantia non est imperfecta. sit ergo a. qualitas. ⁊ b. substantia. ⁊ c. imperfectū. ⁊ arguatur vt supra in his terminis a. b. c. ¶ Notandum q̃ sicut in quolibet predicamento reperitur actus ⁊ potentia. ita perfectum ⁊ imperfectum. ideo non sunt determinati predicamēti. ⁊ ideo faciunt tam vniuersalem affirmatiuam q̃ negatiuā in parte vera ⁊ in parte falsa. tunc enī vl'is negatiua ⁊ affirmatiua sibi contraria sunt in parte vere ⁊ in pte false. qn̄ subcontrarie illarum sunt simul vere. vt omne animal est homo. nullum animal est homo. omne perfectum est substantia. nullus perfectum est substantia. omne imperfectuz est qualitas. nullum imperfectum est qualitas. patet enim q̃ omnes iste sunt vere. aliquod animal est homo. aliquod animal nō est homo. aliqd perfectū est substātia. aliqd pfectū nō ē suba. aliqd impfectum ē q̃litas aliqd impfectum non est qualitas. ideo quelibet illarum vniuersalium tam affirmatiua q̃ negatiua est in parte vera ⁊ in parte falsa.

¶ Sed alteram contingit veram accipere. Non tn̄ quālibet ꝛtingētē: ꝗz q̃ est. a. c. nā b. c. ꝓpositio semper erit falsa. propter id quod. c. in nullo ē. b. sed que est. a. c. potest. vt si. a. in. b. ⁊ i c. īdiuidualiter est. cum enim predicetur idem primum de pluribus neutrum in neutro erit.

¶ Tertia regula. propositio affirmatiua immediata falsa est sillogizabilis maiori vera ⁊ minori falsa. verbi gratia. omnis numerus est quantitas. omnis substantia est numerus. ergo omnis substantia est quantitas. pono ergo q̃ a sit quantitas ⁊ b. substantia et c. numer^9: ⁊ arguatur vt supra. omne c. est a. oē b. est c. ergo omne b. est a. ¶ Notandum q̃ propositio affirmatiua immediate falsa non potest concludi ex maiori falsa ⁊ minori vera: si maior extremitas inest taz minori extremi^9

tati q̃z medio termino ĩmediate ĩmediatione p̃dicamẽtali vt
p3 inductine. ¶ Et notãter dr̃ ĩmediatõe p̃dicamẽtali: qz si ĩ
mediate trãsiret ad terminũ trãscẽdẽtẽ maioz eẽt falsa ⁊ mi-
noz vera oĩb⁹ existẽtib⁹ ĩmediatis. vt oẽ ens ẽ q̃litas. oĩs suba
est ens. ergo oĩs substãtia est qualitas. posset tamẽ dici q̃ ari.
intelligit de p̃missa in toto vera vel in toto falsa. cõstat autem
istã. omne ens est qualitas. nõ eẽ in toto falsã nec in toto verã.
¶ Sed dubitaẽ arguendo p transpõnem p̃missaꝝ. vt omnis
substãtia est numerus. omnis numer⁹ est q̃ztitas. ergo omnis
suba est q̃ztitas. vbi maioz est falsa ⁊ minoz vera. Dicendum
q̃ aristo. loquitur de syllogismo facto p se ⁊ ĩmediate in p̃ma
figura: mõ talis syll's nõ est ĩmediate ⁊ p se in illa. cũ subm ma
iozis nõ p̃dicet in minozi. sed est tm̃ per reductionẽ in prima
figura transponẽdo p̃missas.

¶ Differt autem nihil neq3 si non indiuidualiter insit.

¶ Circa dictas regulas posset aliqs dubitare q̃rendo vtrum
p̃positio affirmatiua mediata falsa sit syllogizabilis eo mõ q̃
affirmatiua ĩmediata falsa. Et rñdet Aristo. dicẽs q̃ p̃positio
affirmatiua mediata falsa est syllogizabilis ambab⁹ p̃missis
falsis in toto ⁊ falsis in pte: ⁊ altera solũ existẽte falsa. exẽpluz
p̃mi. oĩs linea ẽ albedo. oĩs hõ est linea. ergo omnis hõ ẽ albe-
do. exm̃ scõi. oẽ impfectũ ẽ albedo. oĩs hõ est imperfect⁹. ergo
oĩs hõ ẽ albedo. ex⁹ tertij. omnis qualitas disgregatiua visus
est albedo. oĩs hõ est q̃litas disgregatiua visus. ergo omnis hõ
est albedo. ponaẽ ergo q̃ a. sit maioz extremitas. ⁊ b. minoz. ⁊
c. mediũ: ⁊ arguaẽ vt supra. ¶ Notãdũ q̃ quo ad tertiuz exẽ-
plum est dr̃ia iter p̃põnẽ affirmatiuã mediatã falsã. ⁊ p̃põnez
affirmatiuã ĩmediate falsã. qz p̃p̃ affirmatiua ĩmediata fal-
sa nunq̃z syllogizaẽ ex maiozi in toto falsa ⁊ minozi in toto ve
ra. sed bñ eõ vt patuit. p̃positio aũt affirmatiua mediata falsa
syllogizatur ex qualibet p̃missaꝝ ĩdifferenter vera vel falsa
in toto. vñ aliqñ maioz est va ⁊ minoz falsa in toto vt dictum
est. aliqñ aũt econuerso. vt oẽ aĩal est albedo. oĩs hõ est aĩal. g̃
omnis homo est albedo.

¶ Ipsius quidem igitur esse deceptio per istam figuram ⁊ sic sit solum. Non enĩ erit in alia figu-
ra ipsius esse sillogismus.

¶ Ex p̃dictis regulis arist. ifert ꝛclusionez quam premisit di-
cẽs q̃ p̃p̃ affirmatiua ĩmediata falsa nõ est syllogizabilis ni-
si ĩ p̃ma figura: ex quo 2ª figura nõ concludit aliqua affirma-
tiua ⁊ ĩ tertia figura aliq̃ vlis. ¶ Sed ꝛ. hec. suba est q̃litas. ẽ
p̃p̃ affirmatiua ĩmediata falsa. qz nec subm nec p̃dicatũ est
in aliquo toto: ⁊ tm̃ syllogizaẽ in tertia figura. vt oĩs quãtitas
est q̃litas. omnis quantitas est suba. ergo substãtia est quanti
tas. Respondet q̃ nulla pticularis vel indefinita est p̃p̃rie ĩ
mediata: qz pbaẽ p suã vlez. sed solũ vlis affirmatiua vel ne-
gatiua dicit esse ĩmediata. ¶ Ad argumẽtũ dr̃ q̃ arist. tantũ
loquit de p̃p̃ne vlis affirmatiua vel negatiua. qz solũ illa est
simplr ĩmediata. s. ĩmediatiõe extremoꝝ ex quo extrema nõ
sunt in aliquo toto. ⁊ ĩmediatõe ꝛpõnis cũ per nullã aliam ca
thegoricã fit inferibilis. sicut. n. syllogismus aggenerãs sciaz
dz ꝛcludere vlem: ita ⁊ aggenerãs ignorantiam. ⁊ p̃p̃ hoc ari.
nullã facit mentionẽ de pticularibus ĩdefinitis ⁊ singularib⁹

¶ Que vero ipsius non eẽ in prima ⁊ media figu
ra est. Primum quidẽ igitur dicamus quot mo
dis in prima figura ⁊ quomodo se habẽtibus p̃
positionibus contingit.

¶ Scõa ꝛclusio. p̃p̃ negatiua ĩmediata falsa est syllogizabil'
p syll'm ignorãtie tã in p̃ma figura q̃z in secũda figura. pbaẽ.
nã ista vniuersalis. nullus numerus est quantitas. ẽ p̃p̃ nega
tiua ĩmediata falsa ⁊ syllogizaẽ ĩ p̃ma figura hoc mõ. nulla sub
stãtia ẽ quãtitas oĩs. numer⁹ est suba. ergo nullus numerus ẽ
q̃ztitas. In 2ª figura autẽ sic syllogizaẽ. q̃libet q̃ztitas est suba.
null⁹ nũer⁹ ẽ suba. g̃ null⁹ nũer⁹ ẽ q̃ztitas. In 3ª ãt fiª ñ syllogiza-
tur aliq̃ talis cũ tertia figura nõ ꝛcludat aliquã vniuersalem.

¶ Ad euidentiã aũt hui⁹ ꝛcl'onis aristo. ponit aliq̃s regulas.
quaꝝ p̃ma est ista. p̃p̃ negatiua ĩmediata falsa ẽ syllogizabi-
lis in p̃ma figura ambab⁹ p̃missis exñtib⁹ falsis in toto ⁊ ĩ pte.
exm̃ p̃mi. nulla nigredo est coloz. oĩs albedo ẽ nigredo. g̃ nul-
la albedo est color. p3 q̃ q̃libet p̃missaꝝ ẽ falsa in toto. qz nul-
la duo talia subcontraria sunt sil'vera. aliqua nigredo non est
coloz. aliq̃ nigredo est coloz. aliq̃ nigredo est albedo. aliq̃ ni-
gredo nõ ẽ albedo. exm̃ scõi. nulla q̃litas sũma est coloz. oĩs al
bedo ẽ q̃litas summa. g̃ nulla albedo est coloz. iam quelibet p̃
missaꝝ ẽ in pte vera ⁊ in pte falsa. qz hec subcontraria sunt sil'
vera. aliqua q̃litas summa ẽ coloz. ⁊ aliqua qualitas summa
nõ ẽ coloz. aliqua albedo est q̃litas summa. ⁊ aliqua albedo ñ
ẽ q̃litas summa. pono g̃ q̃ a. sit maioz extremitas. ⁊ b. mĩoz ex
tremitas. ⁊ c. mediũ. ⁊ si syllogizet sic. nullũ c. est a. oẽ b. est c. g̃
nullũ b. est a. ¶ Dubitaẽ p̃bando q̃ hec nõ sit ĩmediata. nul-
la albedo est coloz. qz tã subm q̃z p̃dicatũ est in aliquo toto. de
inde qz sua ꝛria ẽ demõstrabilis isto mõ. oĩs q̃litas disgrega-
tiua visus ẽ coloz. omnis albedo est qualitas disgregatiua vi-
sus. ergo omnis albedo est coloz. Rñdet fm Egi. q̃ termin⁹
põt ꝛsiderari in ordine ad suuz gen⁹ ⁊ in ordine ad diuersa p̃-
dicamenta. p̃ mõ facit p̃p̃nẽ ĩmediatã cũ suo gñe. ⁊ cuz q̃libz
spẽ illi⁹. vt oĩs albedo est coloz. oĩs albedo est nigredo. ¶ 2º
mõ nõ facit p̃p̃nẽ ĩmediatã cũ aliquo termino. nisi sint ge-
neralissima diuersoꝝ p̃dicamẽtoꝝ. vt nulla suba est qualitas
de qua ĩmediatõe locut⁹ est supius pb̃s. de p̃ma aũt in p̃senti
arist. facit mentionẽ. Et lz hec vera sint: nõ tm̃ ꝛplete declarãt
ĩmediationẽ p̃p̃nũ. qm̃. oĩs substãtia est ens. est immediata.
⁊ oĩs hõ est aĩal rõnale. de quib⁹ nullaz facit mentionez: neq̃z
ex illa distinctione ꝛplete soluit argumentũ. Ideo ẽ alr dicẽ
dum q̃ quadruplr dr̃ p̃p̃ ĩmediata. Et p̃ ĩmediata ĩmediati
one trãscẽdentis. s. quãdo alteꝝ extremoꝝ ẽ ĩmediate trãscẽ
dens ad reliquũ. aut ãbo sunt ĩmediata sub trãscẽdente. exm̃
p̃mi. oĩs suba est ens. exẽplũ scõi. oĩs suba est quãtitas. ¶ Se
cũdo aliqua p̃p̃ est ĩmediata ĩmediatione generis. s. quãdo
vnum extremoꝝ est ĩmediate genus ad reliquum. vel ambo
sunt ĩmediate sub eodẽ genere. exẽplũ p̃mi. oĩs albedo est co
loz. ex⁹ secundi. oĩs albedo est nigredo. ¶ Tertio. aliqua pro
positio est immediata ĩmediatione spẽi. s. qñ alteꝝ extremo-
rum est immediate spẽs ad reliquũ. vel ambe sunt immedia-
te sub eadẽ spẽ. ex⁹ p̃mi. soz. est homo. ex⁹ scõi. fortes est pla
to. ¶ Quarto. p̃p̃ ẽ ĩmediata ĩmediatõe indiuidui. s. quãdo
vnũ extremoꝝ ẽ diffõ vel passio ĩmediata alteri⁹. exm̃ primi.
oĩs hõ ẽ aĩal rõnale. ex⁹ scõi. oĩs hõ ẽ discipliabilis. seu omnis
triãgulus hz tres ãgulos eq̃les ⁊c. De p̃ma ĩmediatione locu
tus ẽ ari. in p̃ma ꝛclone: ⁊ de 2ª ĩmediatione loquit ari. ad pñs
de 3ª ĩmediatione locut⁹ ẽ ari. in capl'o de per se. de quarta ve
ro immediatione locutus est in diffinitione demonstratiõis
cum dixit oẽm demõstrationẽ esse ex immediatis. ¶ Ad ar
gumentũ ergo p3 q̃ nõ sequit tã subiectũ q̃z predicatum eẽ ĩ
aliquo toto. g̃ nõ est ĩmediata: sed soluz sequit q̃ non est ĩme
diata ĩmediatione trãscendentis cũ quo stat q̃ sit immedia-
ta ĩmediatione generis. Et cum arguit q̃ sua cõtraria est de
monstrabilis. ergo non est immediata. nego ꝛsequentiaz: sed
bene sequitur q̃ nõ ẽ ĩmediata ĩmediatione demõstrationis
quod ꝛcedo. cũ quo tm̃ stat q̃ sit ĩmediata ĩmediatõe compo
sitionis seu extremoꝝ vt alias declaratum ẽ. ¶ Sed adhuc
dubitaẽ vtrũ ĩmediatio p̃dicationis ⁊ cõpositionis equaliter
seruetur in omnibus propositionibus immediatis. Dicendũ
q̃ nõ. vnde qz transcendens descendit ad gñalissima ⁊ absq̃z
aliqua differentia: ⁊ genus non descendit in speciem nisi per
aliquam differentiam. ideo magis ẽ immediata ista. omnis
qualitas ẽ ens: q̃z ista. omnis albedo est coloz. p̃ma eniz est ĩ-
mediata tam immediatiõe cause q̃z subiecti. qz sicut trãscen
dens non descendit in generalissimuz p aliam cãm: ita nec p
aliud subiectuz. secunda autem ẽ immediata immediatione
subiecti ⁊ non cause. qz genus competit sue speciei ĩmediate ⁊
non p aliud subiectuz. sed per aliam causam cum genus non
descendat in speciem nisi per aliquam differentiam que ẽ cã

spēi supaddita generi: ideo ꝑma nō est demonstrabilis cū nō habeat mediū rectilineū: nec laterale. secunda aūt est demōstrabilis. quia licz nō habeat mediū rectilineuz: tamē habet mediū laterale. i. oriam ꝑ quam demōstari pōt.

¶ Contingit quidez igitur vtrisqz falsis: vt si a. in c. ⁊ in b. sit idiuidualiter. Si enim accipiatur a. i c. nullo. c. autem in omni b. false sunt vtreqz ꝓpōnes. Cōtingit aūt ⁊ altera falsa: ⁊ hac quacūqz cōtingēte. pōt eni que ē a. c. verā esse. Que vero est c. b. falsam. sz que est. a. c. veram. quoniam non omnib⁹ que sunt inest. a. sed que est b. c. falsam. quoniam ipossibile est esse i b. c. in quo nullo ē a. Non eni vera erit que est a. c. ꝓpositio. similiter autem ⁊ si sint vtreqz vere conclusio erit vera. Sed que est c. b. contingit veram esse cum altera sit falsa: vt si b. ⁊ in c. ⁊ in a. erit. necesse est eni alterum sub altero esse. quare si accipiatur a. i nullo c. eē falsa erit propositio. Manifestū igitur est quoniam ⁊ cum altera falsa sit ⁊ i vtrisqz falsus erit syllogismus.

¶ Secunda regula. ꝓpō negatiua imediata falsa est syllogizabilis in ꝑma figura vna ꝑmissarū exīte vera ⁊ altera falsa indifferēter. pz sic arguēdo. nullus sapor ē color. oīs albedo ē sapor. g̃ nulla albedo ē color. hax ꝑmissax maior ē vera: ⁊ minor falsa. Si āt sic argueret. nulla q̃litas est color. oīs albedo est q̃litas. g̃ nulla albedo est color. harū ꝑmissax maior est falsa: ⁊ minor vera. Idē pōt syllogizari ꝑ a. b. c. ponēdo a. eē colorē: ⁊ b. albedinē: ⁊ c. saporē vel qualitatē. ¶ Notandū q̃ ista regula nō solū hz vitatē in terminis eiusdē ꝑdicamēti. sz etiā diuersox ꝑdicamētox: vt nulla linea est color. oīs albedo est linea. g̃ nulla albedo ē color. ¶ Itē: nullū sile est color. omnis albedo ē silis. g̃ nulla albedo ē color. ꝑmi syllogismi maior est vera ⁊ minor falsa. scōi vo maior ē va ⁊ minor est falsa.

¶ Sz i media quidez figura vtrasqz ꝓpositiones totas falsas eē nō cōtingit. Cum enim a. in omni sit b. nihil est accipere qd̃ in altero quidem oī in altero vero nullo erit. Oportet autem sic recipere propōnes: ⁊ q̃ in hoc quidem sit. in hoc autez non sit: sunt vere erit syllogismus. si igitur accipiātur sic false: manifestum est q̃ cōtrarie ⁊ ecōtrario se habebunt. hoc autē impossibile est.

¶ Tertia regula. ꝓpō negatiua imediata falsa non est syllogizabilis: in 2ª figura ambab⁹ ꝑmissis falsis in toto. pz. naz me⁹ ꝑ qd̃ syllogizar q̃ nulla albedo ē color. aut erit extraneū simplr extremitatibus. ⁊ tunc vna ꝑmissax erit vera. s. negatiua. aut erit ꝛueniēs alicui extremox. ⁊ sic altera ꝑmissax nō erit in toto falsa. vt pz ituenti tā i eodē q̃z i diuersis ꝑdicamentis. verbi grā. oīs color est sapor. nulla albedo ē sapor. g̃ nula albedo ē color. vel sic. oīs color ē linea. nulla albedo ē linea. g̃ nulla albedo ē color. medjū ꝑmi syllogismi ē exneū extremitatibus eiusdē ꝑdicamēti. ⁊ me⁹ scōi sylli ē extraneum extremitatibus alterius ꝑdicamēti in quibus ē manifestū ꝛtinne minorez eē veram. ¶ Itē si arguat sic. oīs color ē q̃litas. nulla albedo ē qualitas. g̃ nulla albedo ē color. mediū ē conueniens extremitatib⁹ eiusdem ꝑdicamenti. ⁊ maior est vera minori existente falsa. Si autē sic syllogizet. omnis color est similis. nulla albedo est silis. g̃ nulla albedo est color. iteruz vna ꝑmissarū ē vera ⁊ altera est falsa. medio ꝛueniēte extremitatib⁹ alterius ꝑdicamēti. hec oīa pnt syllogizari ꝑ a. b. c. sic arguēdo. oē a. ē c. nullū b. ē c. ergo nullū b. ē a. ¶ Notandū ꝓmari. q̃ si hec. nulla albedo est color. sillogizat exꝑmissis in toto falsis pōt et syllogizari ex cōtrarys illax. ⁊ per ꝛnis duo ꝛtraria pnt esse i toto falsa: qd̃ ē ipossē. sicut. n. seqt. nullus color est lapis. oīs albedo est lapis. g̃ nulla albedo ē color. ita seqt. oīs color ē lapis. nulla albedo est lapis. igit nulla albedo ē color. ¶ Intelligendū q̃ ꝛria nō solū sunt sil falsa in ꝑdicatione ꝑ accns: vt quilz hō ē albus. nullus hō est alb⁹. sz etiā in ꝑdicatione ꝑ se. ⁊ hō q̃drupl r. ꝑ i ꝑdicatione oblig casus. vt cuiuslibet hoīs est aīal. nullius hoīs est aīal. 2° in ꝑdicatione indirecta: vt oē aīal est hō. nullū aīal est hō. 3° in ꝑdicatione directa cum determinatione modali. vt oē corp⁹ necē est suba. nullum corpus necessario ē substātia. Quarto cum vbo ampliatiuo. vt q̃libet hō fuit aīal. nullus hō fuit aīal. dato q̃ sor. nūc ꝑ sit. oīb⁹ istis modis duo ꝛria sunt sil falsa: sed nunq̃z in toto: quia oīuz taliū duox ꝛtrariox subcōtraria sūt simul va vt pz iductiue.

¶ In quodā autem nihil ꝓhibet vtranqz falsam esse vt si c. in b. ⁊ in a. quodam est. Si enim c. q̃dem in a. omni accipiatur esse. in b. autem nullo esse false quidē vtreqz ꝓpositiones non tamen tote sed in quodā. ⁊ econtrario autem posito priuatio. Similiter autem ⁊ alteram esse falsā ⁊ quālibet contingit. q̃ enim i a. omni ⁊ in b. est. Si igitur accipiatur in a. quidem toto esse c. in b. autez toto non esse que quidem est c. a. vera erit. sed q̃ est c. b. falsa. Iterum quod in b. nullo est neqz in a. omni inerit. Si enim ⁊ in a. est ⁊ in b. sed non erat. Si igitur accipiatur c. in toto quidē a. inesse b. autem nullo b. c. ꝓpositio vera erit.

¶ Quarta regula. propositio negatiua immediata falsa est syllogizabilis in secunda figura ambabus premissis falsis i parte. verbi gratia. omnis calor ē summus. nulla albedo est summa. ergo nulla albedo est color. Item nullus color est imperfectus. omnis albedo est imperfecta. ergo nulla albedo ē color. premisse sunt in parte vere ⁊ in parte false eo q̃ aliquis color est summus. ⁊ aliquis color non est summus. aliqua albedo est summa. ⁊ aliqua albedo non est summa. aliquis color est imperfectus. ⁊ aliquis color non est imperfectus. aliqua albedo est imperfecta. ⁊ aliqua albedo non est imperfecta. loco igitur talium terminorum ponatur a. b. c. ⁊ arguatur similiter. ¶ Sed forte argueretur maiorem secundi syllogismi esse veram in toto ⁊ consequenter minorem esse falsam in toto. quia non datur aliquis color imperfectus. probatur q̃ sit ille a. ⁊ arguatur sic. a. est iperfectū: ergo a. est nō pfectū. pz consequētia ab affirmatiua de predicato priuato ad affirmatiuā de ꝑdicato infinito. etiā sic. a. est non perfectū. ergo a. nō ē pfectū. pz ꝛnntia ab affirmatiua de ꝑdicato ifinito ad negatiuā de ꝑdicato finito. sed ꝛnis est falsū. quia a. color est pfectior sua medietate. ⁊ per ꝛsequēs est pfectus. ¶ Respōdet negādo ꝑmā ꝛsequētiaz. nec arguitur in terminis priuatiuis: quia perfectuz ⁊ impfectum non opponuntur priuatiue: sed tantū relatiue sicut magnū ⁊ paruū. itensū ⁊ remissū. sicut igit idē ē magnū ⁊ paruū. itensum ⁊ remissum. ita idem est perfectum ⁊ imperfectū. nō tñ respectu eiusdē. sed diuersorum.

¶ Altera autem falsa. similiter autem fit transpositio priuatio. Quod enim in nullo est a. neqz in b. nullo erit. Si igitur accipiatur in toto quidē a. non esse in b. autem toto esse. que quidez est. a. c. propositio vera est. altera autem falsa. Et iteruz quod i omnib⁹. est in nullo accipere a. nō esse falsum est. Est enim necesse si in omni b. ⁊ i quodā a. esse. Si igitur accipiatur in omni b. esse c. in a. autem nullo que quidem est. c. b. vera est que autem est c. a. falsa. Manifestum igitur q̃ vtrisqz falsis ⁊ altera tantū erit syllogismus deceptiuus

in indiuiduis.

¶ Quinta regula. negatiua ꝓpō ĩmediata falsa est sillogizabilis in scōa figura altera p̃missarum vera vel falsa indifferēter. patet sic arguēdo. nullus color est animal. quelibet albedo est animal. ergo nulla albedo ē color. huius sillogismi maior est vera ⁊ minor ē falsa. si autem sic arguat̃. omnis color est aĩal. nulla albedo est aĩal. igit̃ nulla albedo ē color. maior est falsa ⁊ minor vera. loco igitur taliū terminoꝝ ponat̃ a. b. c. sic ꝙ a. sit maior extremitas. ⁊ b. mĩor extremitas. ⁊ c. medium. ⁊ arguatur vt supra in ꝑmo ⁊ 2ᵒ scōe figure. ¶ Notādum fm pl̃m ꝙ talis maior negatiua aliquādo pōt esse ĩ toto falsa. aliquādo in parte vera ⁊ in ꝑte falsa. verbi gratia. vt nullus color est qualitas. omnis albedo ē qualitas. ergo nulla albedo est color. ꝑ nāq; maiorē esse falsaz ĩ toto. qr illud predicatū nō cōpetit tātū alicui colori. sed omni colori. Ubi autem sic arguitur. nullus color est disgregatiuus visus. oīs albedo est disgregatiua visus. ergo nulla albedo ē color. maior est vera in parte. qr aliquis est color qui nō ē disgregatiuꝰ visus. horū autē sillogismorū minor est cōtinue in toto vera. sed si argueretur in eisdem terminis ĩ secūdo secūde figure sic maior esset in toto vera ⁊ minor falsa ĩ toto. faciendo medium illum terminuz qualitas. vt omnis color est qualitas. nulla albedo est qualitas. ergo nulla albedo est color. faciendo autem mediū disgregatiuū visus maior erit falsa in ꝑte. vt oīs color est disgregatiuus visus. nulla albedo est disgregatiua visus. ergo nulla albedo est color.

¶ In his autē que non idiuidua sūt cū quidez per proprium mediū fiat falsitatis syllogismus ipossibile vtrasq; falsas esse ꝓpositiones sed solum q̄ ē ad maiꝰ vltimū. Dico āt ꝓpriuz mediū per quod fit ꝛtradictionis syllogismus. Sit enī a. in b. per mediū c. quoniaz igit̃ necesse ē que ē c. b. affirmatiua accipi syllogismo facto. manifestū ē ꝙ hec sēper ē vera. Non enī ꝛuertitur sed que ē a. c. falsa Cōuersa. n. hac ꝛtrario fiet syllogismꝰ. Simlīter autem est si ex alia coordinatione accipiatur medium vt d. quāuis i toto a. sit ⁊ de b. p̄dicat̃ omni. Necesse. n. ē que ē b. d. ꝓpōnez manere: alterā āt ꝛuerti. Quare hec quidē sēper vera. illa āt semp falsa ⁊ fere huiusmodi deceptio eadem ē ei que fit per proprium medium.

¶ Tertia ꝛclusio est ista. ꝓpositio negatiua mediata falsa est sillogizabilis ꝑ sillogismū ignorātie tam in ꝑma q̄z in secunda figura. vbi gratia. hec. nulla albedo est qualitas. ē negatiua falsa vt notum est: ⁊ est mediata: quia inter subiectum ⁊ predicatū mediāt alia genera ⁊ species subalternate. sillogizatur autez sic in ꝑma figura. nullus color ē qualitas. omnis albedo est color. ergo nulla albedo est qualitas. in secunda aūt figura sic. nulla qualitas ē color. omnis albedo ē color. g̃ nulla albedo ē q̄litas. aut sic. q̄lz q̄litas ē color. nulla albedo ē color. g̃ nulla albedo ē q̄litas. ¶ Pro declaratiōe huiꝰ ꝛclōnis Ari. ponit qnq; regulas. quaꝝ ꝑma est ista. ꝓpositio negatiua mediata falsa ē sillogizabilis in ꝑma figura ꝑ medium ꝓpriū maiori existente falsa ⁊ minori vera. ista regula declarat̃ tāĩ medio eiusdē p̄dicam̄ti cū extremis. q̄z diuersi p̄dicamēti. exᵗᵒ primi. nullū aĩal ē substātia. oīs hō est aĩal. g̃ nullus homo est substantia exᵗᵒ scōi nullū risibile est substātia. omnis homo ē risibilis. ergo nullus homo est substātia. licet enī risibile ꝛuertat̃ cū hoīe: tū est alterius p̄dicamēti. s. q̄litatis. loco igit̃ taliū terminoꝝ arguat̃ ꝑ istos terminos a. b. c. sic ꝙ a. sit maior extrēitas. ⁊ b. mĩor extrēitas ⁊ c. mediū ⁊ arguat̃ vt prius. ¶ Notandū ꝑ fm philosophum in litera ꝙ medium proprium est illud per quod fit ꝛtradictionis sillogismus. i. medium propriuz est illud per quod indifferēter concluduntur duo contraria ĩ ꝑma figura minori ꝛtinue existente vera. patet. quia eadem minor continue manet: vt omne animal est substantia. omnis homo est animal. igitur omnis homo est substantia. si iterum sic arguatur. nullū aĩmal est substantia. omnis homo est animal. ergo nullus homo est substantia. patet ꝙ cōclusa est cōtraria prime semper minori existente eadē ⁊ vera. ¶ Et notanter dicitur in ꝑma figura. quia nec secunda nec tertia figura potest ꝛcludere duo contraria. nō scōa. quia non concludit vniuersalez affirmatiuam. nec tertia. quia nō cōcludit vniuersalez negatiuā. Et dicitur minori existente vera. quia ĩ figura minor pōt esse falsa. vt q̄libet suba est aĩal. nullus hō ē aĩal. ergo nullus hō ē substantia. In prima autem figura si arguitur per medium proprium semp minor est vera ⁊ maior falsa. si fuerit negatiua. si autē affirmatiua vtraq; premissarū est vera. ¶ Scdo notandum ꝙ sicut sillogismus ignorantie semper concludit propōnez falsaz altera ꝑmissaꝝ exist ēte falsa. ita sillogismꝰ oppositus qui est sillogismus scientie cōcludit semp ꝛclōnez veram vtraq; ꝑmissarum existēte vera. ⁊ ideo mediū ꝓpriū in sillogismo ignorantie non pōt esse transcendēs. nec terminus superior ad maiorē extremitatē. qr alr sillogismꝰ oppositus sillogismo ignorantie ꝛcluderet ꝓpōnem verā maiori existente falsa. formetur enim ꝑmo sillogismus ignorantie. vt nullum ens est substātia. quilibet homo est ens. ergo nullus homo est substantia. vel sic. nullum corpus est corpus animatū. quilibet homo est corpus. ergo nullus homo ē corpus aiatuz. Deinde fiat sillogismus oppositus. vt omne ens est substantia. quilibet homo est ens. igitur q̄libet homo est substantia. vel sic. omne corpus ē corpus aiatum. omnis hō est corpus. ergo omnis homo est corpus animatū. In quolz enim horum patet maiorē esse falsam. ideo medium nunq̄z fuit ꝓprium. non etiam est mediū ꝓpriū si fuerit iferius ad minorem extremitatē. alioquin in tali sillogismo ignorātie quelibet premissarum esset falsa. quod est cōtra pl̃m. ⁊ ꝑ cōsequentia sic arguendo. nullus sortes est substantia. quilibet homo est sortes. ergo nullus homo est substantia. nihil g̃ hic dicitur proprium medium nisi quod cōcludit indifferenter tam vniuersalē affirmatiuā q̄z vniuersalez negatiuā ambabus premissis existētibus veris in sillogismo affirmatiuo ⁊ solum maiori existente falsa ĩ sillogismo negatiuo. ¶ Tertio notandum ꝙ ꝓpositio vniuersalis negatiua mediata falsa est sillogizabilis per quadruplex mediū ꝓprium: quorum primum cuz qualibet extremitate facit ꝓpositionem per se primi modi. vt nulluz animal est substantia. quilibet homo est animal. ergo nullus homo est substantia. ꝙ aūt quelibet istarū ꝓpositionū sit ꝓpositio primi modi manifestuz ē. qr cuiuslibet earum predicatum est de quiditate subiecti. ⁊ ꝙ aĩal sit mediū ꝓpriū dictū ē: qr formādo sillogismū affirmatiuū ꝛriū isti. q̄libet p̄missarum ē va. Secm mediū ꝓpriū cū q̄libet extremitatū facit ꝓpōnē ꝑ se scōi modi. vt nullū disciplinabile ē suba. quilz hō est disciplinabilis. g̃ nullus hō est suba. ꝙ enī q̄libet p̄missaꝝ sit in scōo mō dicēdi ꝑ se manifestū est ex dictis in capl̄o de ꝑ se. ⁊ ꝙ disciplinabile sit mediuz ꝓprium sequitur ex dictis cum ĩ sillogismo affirmatiuo cōtrario quelibet p̄missarum sit vera. ¶ Tertium mediuz ꝓprium cum qualibet extremitatum facit ꝓpositionem ꝑ accidens necessariam. vt nullum calidū est substātia. quilibet homo est calidus. ergo nullus homo est substantia. nihil enī est calidum nisi substantia. ⁊ si aliquid est homo. illud est calidum. ideo illud medium calidum facit ꝓpositionem necessariam cum vtroq; extremoꝝ affirmatiue. ⁊ ꝙ sit medium proprium patet quia ĩ sillogismo contrario quelibet p̄missarum est vera. Quartum mediū proprium cum qualibet extremitatum facit propōnem ꝑ accidens ꝛtingentē vt nullū albū est suba. q̄libet hō est albus. igit̃ nullus hō ē suba. qr. n. albū sit mediū ꝓpriū. pz. qr ĩ sillogismo opposito quelz p̄missarum est va p̄supposito ꝙ q̄lz hō sit albus. ⁊ ꝙ tales ꝓpōnes sint per accidens contingentes manifestum est ex dictis.

¶ Ex predictis sequit primo q̃ mediũ ppriũ nõ solũ reperitur in eodẽ predicamento cũ extremitatibus: sed etiã in altero iuxta determinationẽ Aris. in lra ex tribus posteriorib⁹ exẽplis. vocat enĩ Aris. mediũ ppriũ: omne illud quod p̃dicat vliter de minori extremitate: de quo et vliter p̃dicat maior extremitas siue sit mediũ eiusdẽ predicamenti siue alterius p̃dicamenti: siue sit mediũ p se siue p accidẽs. ¶ Scdo segt q̃ aliqd est mediũ ppriũ aliquax extremitatũ qd non semp fuit mediũ ppriũ nec semp erit mediũ ppriũ. pz de illo termino. albũ. dato q̃ oẽ albũ sit substãtia ⁊ q̃ omis homo sit albꝰ sic tñ q̃ aliquãdo aliqs homo fuerit niger. ⁊ aliqñ aliquis homo erit niger. ideo tale mediũ dicit ppriũ p accidẽs ꝯtingens. ¶ Dubitat circa p̃dicta pbando aliquã negatiuã mediatã nõ esse sillogizabilẽ in p̃ma figura minori exñte vera. nam hec est negatiua mediata. nulla suba est hõ ex quo iter subiectũ ⁊ p̃dicatũ mediãt genera ⁊ spẽs. ⁊ q̃ nõ sit sillogizabilis minori existente vera p mediũ ppriũ patet inductiue. nã sicut ista maior est falsa. nullũ aial est hõ. ita ⁊ hec. quelz substãtia est aial. ex qbus inferr illa ꝯclusio. nulla substãtia est homo. idẽ ꝯtingit sumẽdo p medio disciplinabile vel calidum aut albũ. ¶ Rñdetur q̃ phs intelligit de ppõne negatiua mediata hñte p̃dicationẽ directã vbi superius p̃dicat de suo inferiori ⁊ nõ ecõtra. cuiusmodi non est ppõ signata. ¶ Scdo dubitat nullũ tale eẽ mediũ ppriũ nisi sit eiusdẽ predicamẽti cũ extremis. qr vt habeat scdo hui⁹. idẽ est causa ⁊ mediũ ⁊ maxie si mediũ sit ppriũ. sed qdlibz tale mediũ in exemplis assignatũ nõ ẽ cã maioris nec minoris extremitatis. nec est causa quare maior extremitas p̃dicat de minori extremitate. qr nec disciplinabile nec calidum nec albũ est esse hois vel substãtie: aut inherẽtia illoꝝ. ergo. ¶ Dicẽdum q̃ Aris. loqtur scdo hui⁹ de medio ĩ demõstratione potissima. ꝯstat aũt nullã talẽ negatiuã esse demonstrabilẽ nec suã oppositã demonstratõe potissima. ideo nihil ad ppositũ. ꝯcedo tñ quodlibet tale mediũ esse cãm in essendo aut in cognoscendo aut in inferendo.

¶ Si vero nõ per proprũ mediũ fiet sillogism⁹. cum d. quidẽ sub a. sit mediũ. in b. aũt nullo ẽ. necesse est vtrasqz falsas eẽ. ¶ Recipiende enĩz vtiqz sunt ecõtrario q̃z se habeãt ppõnes si debeat fieri sillogismus. Sic enĩ accepte vtreqz fiunt false vt si a. quidẽ in toto d. est. d. aũt in nullo b. ꝯuersus enĩ sillogism⁹ qdẽ erit ⁊ ppõnes vtreqz false.

¶ Scda regula. ppõ negatiua mediata falsa est sillogizabilis in p̃ma figura p mediũ extraneũ solũ minori extremitati q̃libet p̃missax necessario existẽte falsa. pz. qr maior est negatiua ⁊ minor affirmatiua. igit nẽcio q̃libet p̃missax est falsa. si mediũ est extraneũ minori extremitati ⁊ nõ maiori. verbi grã. nullus lapis est suba. quilibet homo ẽ lapis. ergo nullus homo est suba. ponat igitur loco istoꝝ terminorũ a. b. c. ⁊ arguatur vt p̃ius ⁊c. ¶ Notandũ q̃ illud mediũ est extraneuz alicui extremitati: qd nullo mõ verificat de illa sic q̃ oĩo sũt termini dispati. vt homo equ⁹ ⁊ lapis. Ex quo segtur q̃ qcqd extraneũ ẽ maiori extremitati in ppõne negatiua mediata falsa: est etiã extraneũ minori extremitati: sed nõ ecõtra. qr lapis ẽ extraneũ hõi ⁊ nõ sube. segtur etiã q̃ termin⁹ supior ad maiorẽ extremitatẽ vel inferior ad minorẽ nõ est exñeus alicui illax. nõ tñ oz ꝯcludi q̃ sit mediũ ppriũ. talis. n. terminus non est ppriũ medium nec extraneũ. sed est medium conueniens ⁊ indifferens.

¶ Cum vero nõ sit sub a. mediũ: vt d. que quidez est a. d. vera erit: que vero ẽ d. b. falsa. qr si eẽt vera ⁊ conclusio eẽt vera: sed erat falsa.

¶ Tertia regula. ppõ negatiua mediata falsa ẽ sillogizabilis in p̃ⁿ figura p mediũ extraneũ maiori extremitati maiori existente vera. ⁊ minori falsa. patet. ex quo maior est negatiua ⁊ minor affirmatiua. verbi gratia. nulla albedo est substantia. quilibet homo est albedo. ergo nullus homo est suba. idẽ est intelligendũ si loco illoꝝ terminoꝝ ponat a. b. c. sic q̃ a. sit maior extremitas. b. minor extremitas. ⁊ c. mediũ ⁊c. ¶ Notandũ q̃ ista regula ⁊ oes alie p̃cedentes intelligunt de sillogizatiõe facta per se. ⁊ ĩmediate ĩ p̃ma figura. qr huiusmodi negatiua p̃t sillogizari p mediũ simplr extraneũ maiori existente falsa: ⁊ minori vera. ⁊ hoc per sillogismũ mediate vel reductiue collatũ ĩ p̃ma figura. vt quilibet homo ẽ albedo. nulla albedo est substãtia. igit nullus hõ est substãtia. reducitur ad scdm p̃me figure p trãspõnem p̃missaꝝ. ¶ Dubitatur cum sillogizando p mediuz extraneũ talẽ negatiuã mediatã falsã aliqñ q̃lz p̃missax sit falsa. ⁊ aliqñ tñ maior sit falsa. pp qd nõ assignat Ari. modũ q̃ iterdũ tñ maior sit falsa ⁊ minor vera. Rñdetur q̃ mediũ est duplr extraneũ. s. simpliciter ⁊ fm qd. mediũ enĩ est simplr extraneũ qñ est dispatũ vtriqz extremitati. vt albedo vel linea sube ⁊ hõi. Medium aũt fm qd extraneũ est illud qd est disparatũ tñ minori extremitati. quia nõ datur disparatũ vel extraneuz tñ maiori extremitati. omne enim dispatuz vel extraneũ maiori extremitati est extraneũ ⁊ dispatum minori extremitati. ppterea semp maior est falsa cũ sit affirmatiua qualitercũqz mediuz fuerit extraneũ: vbi aũt mediũ sit extraneũ simplr necessario maior ẽ va cũ sit negatiua. si aũt fuerit extraneũ fz quid necessario vtraqz p̃missax erit falsa. vt pz inductiue.

¶ Sed per mediã figurã facta deceptõe: vtrasqz quidem nõ cõtingit falsase sse propositiões totas. Cum enĩ sit b. sub a. nihil quidem contingit hoc quidem omni in illo vero nullo esse. sicut dictum est prius.

¶ Quarta regula. ppositio negatiua mediata falsa nõ est sillogizabilis in secunda figura ambabus premissis falsis in toto. patet. quia nõ est repibile mediũ qd insit vlr ꝯtento cuilibet sub vna extremitatũ: ⁊ vlr remotũ ab alia. vñ tale medium vel est simplr exñeũ cuilibet extremitati vel ꝯueniens alicui illax. si p̃mũ: semp negatiua erit vera. si zᵐ: nunq̃z q̃lz premissax erit falsa in toto. vbi grã. albedo est simplr exñea tam sube q̃z hõi. iõ sic arguẽdo. nulla suba est albedo. quilibz hõ est albedo. ergo nullus hõ ẽ suba. pz maiorẽ eẽ verazz. ⁊ qa lapis est exñeus hõi: nõ aũt sube: iõ sic arguẽdo. nulla substãtia est lapis. qlz hõ est lapis igit nullus hõ ẽ suba. maior nõ ẽ in toto falsa. qr aliq̃ suba est lapis. ⁊ aliq̃ substãtia nõ ẽ lapis. ⁊ vbi loco istoꝝ terminoꝝ notoꝝ ponãtur isti termini ignoti a. b. c. poterit sillogizari vt iam sillogizatũ est. ¶ Notãdũ q̃ lz talis negatiua non possit habere ambas p̃missas falsas in toto. põt habere ambas premissas falsas ĩ parte. verbi gratia. omnis substantia est imperfecta. nullus homo est imperfectus. ergo nullus homo est substãtia. aut sic. nulla substantia est impfecta. quilibet homo est imperfectus. ergo nullus homo est substãtia. horum sillogismoꝝ p̃mus est in p̃mo secunde figure. ⁊ secundus in scdo eiusdẽ figure. quoꝝ p̃misse sunt false ĩ parte: ex quo aliq̃ substãtia est impfecta ⁊ aliqua non est impfecta. aliquis homo est impfectus. ⁊ aliquis homo non est imperfectus.

¶ Altera vero põt esse falsa ⁊ q̃cũqz ꝯtingit. Si .n. c. ⁊ ĩ a. ⁊ ĩ b. ẽ: si accipiatur a. qdẽ eẽ: ĩ b. vero ñ eẽ. q̃ quidẽ a. c. vera erit. altera aũt falsa. Iterũ si quidem in b. accipiatur c. esse. in a. autem nulloque quidem est c. b. vera erit. altera autem falsa. Si quidem igitur fit privatiuus sillogismus deceptionis dictum est quare ⁊ quando ⁊ per que erit deceptio.

¶ Quinta regula. ppositio negatiua mediata falsa est sillogizabilis in secunda figura vna premissarum existente vera ⁊ altera falsa indifferẽter. verbi grã. omnis suba est albedo.

nullus homo est albedo.ergo nullus homo ē substātia.hui⁹ sillogismi maior ē falsa.⁊ minor ē vera.si aūt arguat̄ sic.nulla suba est albedo.quilibet homo est albedo.ergo nullus hō est suba.maior est simplr va.⁊ minor ī toto falsa. ¶ Consilr etiā pōt argui p terminos ignotos conuertibiles cū his terminis notis.vt oē a.est c.nullū b.est c.igitur nullū b.ē a.aut sic. nullū a.est c.oē b.ē c.g̃ nullū b.est a.Et ex his manifestū est ī qua figura ⁊ qualr ppō negatiua falsa est sillogizabilis tam mediata q̃ immediata.

¶ Si vero sit affirmatiuus tunc p proprīū mediū impossibile est vtrasq; esse falsas. Necesse enim est que est hic manere:si quidē erit sillogismus sicut dictus est prius. Quare a.c.semp erit falsa. hec aūt erit cōuersa. Siliter aūt ē ⁊ si ex alia ordinatione accipiatur mediū:sicut dictū est ī priuatiua deceptione. Necesse est enim que quidem est d.b.manere.

¶ Quarta ꝛcl'o. ppō affirmatiua mediata falsa ē sillogizabilis tm̄ in p̄ma figura p sillogismū ignorātie. ¶ Ista ꝛcl'o arguitur sic. ppō affirmatiua mediata falsa est sillogizabilis ī p̄ma fig⁹ ⁊ nō in aliq̄ alia figura.ergo ⁊c. Prima pars aūtis p; de ista.omnis supficies est color.que est affirmatiua falsa ⁊ mediata:cū tā subiectū q̃ p̄dicatū sint in aliquo toto :q̃ sillogizatur sic.oīs quātitas est color. oīs supficies est q̃titas. ergo omnis supficies ē color. Scōa pars aūtis etiā est nota cū in scōa figura nō sillogizetur aliqua affirmatiua.⁊ ī tertia nulla vlis. Constat aūt ꝑm hic non facere mētionē nisi de vli affirmatiua sicut nec fecit mentionē supra nisi de vli negatiua.qm̄ oīs sillogismus ꝛcludēs vlem affirmatiuam vel vlem negatiuā cōcludit pticularē affirmatiuā vel negatiuā. dicit enī Aris.ꝑ prior q̃ vna potestas sillogismor̄ est cōcludere plura.s.ꝛcl'onez ⁊ quicqd segtur ad illā. ¶ Pro declaratōe huius cōclusionis Ari.ponit quattuor regulas. Quar̄ p̄ma ē ista. ppō affirmatīa mediata falsa ē sillogizabilis ī p̄⁴ figura p mediū ppriū solū maiori existēte falsa.patet qr minor ex quo ē eadē in sillogismo affirmatiuo ⁊ negatiuo:sicut est vera in sillogismo negatiuo vt oīsiuz ē:ita ī affirmatiuo. verbi gr̄a.oē aīal est albedo.omnis hō ē aīal.igit̄ oīs homo est albedo.hic sillogism⁹ fit p mediū ppriū eiusdē p̄dicamēti cū minori extremitate.pōt ēt fieri p mediū ppriū alteri⁹ p̄dicamenti.vt oē risibile est albedo.qlibet hō est risibilis.g̃ quilibet hō est albedo.⁊ q̃ sit mediū ppriū p;. qr in sillogismo negatiuo eadē minori manēte ꝛcludit ppō opposita affirmatiue mediate false ambab⁹ p̄missis exr̄tib⁹ veris.vt nullū aīal est albedo.quilibet hō est aīal.ergo nullus hō est albedo.vel sic.nullū risibile ē albedo.qlibet hō est risibilis. ergo nullus homo est albedo.ponam⁹ ergo q̃ a.sit maior extremitas.⁊ b.minor extremitas.⁊ c.mediū.⁊ arguat̄ sillogistice vt prius.oē c.est a.oē b.est c.ergo oē b.est a. ¶ Notādū ꝑ q̃ cū q̃druplex sit mediū ppriū.s.eēntiale ⁊ accr̄tale p se: accr̄tale p accr̄s neciū:⁊ accidentale p accr̄s ꝛtīgēs.p qōlz istor̄ pōt sillogizari ppō affirmatīa mediata falsa.nā q̃ per mediū ppriū essentiale:⁊ q̃ p mediū ppriū accidentale p se: exemplificatū ē sumēdo illa media aīal ⁊ risibile.⁊ q̃ alys duobus medys illud etiā possit fieri exemplificatur sic arguendo.oē calidū est albedo.quilibet hō est calidus.ergo qlibet hō est albedo.vel sic.oē albū est albedo.qlibet homo est albus.g̃ qlibet hō ē albedo.calidū.n. inest hōi p accr̄s ſz de necessitate.albū vero inē hōi p accidēs ꝛtingenter. qr ⁊ si nō est possibile dare hominē nō calidu; tm̄ datur hō nō alb⁹ ¶ Scōo notādū q̃ quadruplr ppō dr̄ mediata. ¶ Primo quādo extrema sunt diuersor̄ p̄dicamentor̄ quor̄ alter ē ī aliq̄ toto.vt nullus hō ē q̃litas.nullus hō ē albedo.oīs hō ē q̃litas.oīs hō est albedo. ¶ 2° qm̄ extrema sūt eiusdē p̄dicamenti inter que mediat aliqō genus.vt nullus hō est substantia.oīs hō est substātia.mediāt enim illa genera aīal corpus animatū ⁊c. ⁊ de tali ppōne mediata ꝑs locutus est ī tertia ꝛcl'one. ¶ Tertio ppō est mediata qm̄ inter subiectu; ⁊ p̄dicatū mediat aliq̄ spēs.vt sortes ē aīal.sor.m̄ ē aīal.mediat.n. ille terminus hō. ¶ Quarto ppō est mediata qm̄ vnū extremorū est diffinitio vel passio nō īmediata alterius.vt omnis homo est substantia aīata sensitiua.sortes est aīal rōnale.sortes est risibilis.oīs homo ē risibilis.dato q̃ disciplinabile sit p̄ma passio hominis:ex quibus habet̄ q̃ etiā opposita earu; sunt ppōnes mediate:de nulla ergo ppōne mediata logtur Aristo.hic nisi de affirmatiua p̄mi modi:qr solū ille affirmatiue sunt false:

¶ Cū vero sit nō p ppriū mediū si quidē sit d.sub a. nec quidē erit vera.altera aūt falsa.pōt enī a.ī pluribus esse que nō sunt sibijnuicem.

¶ Secunda regula. ppō affirmatiua mediata falsa est sillogizabilis in p̄ma figura p mediū extraneū solum minori extremitati:maiori existēte vera ⁊ minori falsa.p; qr si mediū est tantū extraneu; minori extremitati erit ꝛueniēs maiori extremitati.⁊ p ꝛsequēs faciet maiorē verā ⁊ minorē falsā. vt omnis qualitas disgregatiua visus ē albedo. quilibet hō est q̃litas disgregatiua visus.g̃ qlibet hō ē albedo.vl'sic.q̃lz albedo ē color.q̃libet supficies est albedo.g̃ q̃libet supficies est color.sit ergo maior extremitas a.⁊ minor b.⁊ mediū c. ⁊ arguat̄ vt supra. ¶ Sed dubitat̄ arguēdo q̃ mediū est extraneū solū minori extremitati.⁊ tm̄ ābe p̄misse sūt false.vt oīs q̃litas ē albedo.oīs hō ē q̃litas.g̃ oīs hō ē albe⁹. Rndet̄ q̃ Aristo.p mediū extraneū solū mīori extremitati ītelligit mediū disparatū minori extremitati de quo vlr p̄dicat̄ maior extremitas:sic q̃ aut ꝛtineatur sub eo aut cōuertat̄ cum illo.cōstat aūt qualitatē nec ꝛuerti cū albedine nec ꝛtineri sub illa:sed esse totū ad illam.

¶ Si vero nō sit d.sub a.hoc quidē manifestum. qm̄ semp erit falsa.affirmatiuū enī accipitur que quidē d.b.cōtingit ⁊ verā esse ⁊ falsam. nihil enī ꝑhibet a.quidē in d.nullo esse.d.aūt in omni b.vt animal:scientia:musica.

¶ Tertia regula. ppō affirmatiua mediata falsa ē sillogizabilis ī p̄ma figura p mediū extraneū solū maiori extremitati:maiori exr̄te falsa:⁊ minori existēte va.p; qr si mediu; est extraneū maiori extremitati ⁊ maior ē affirmatiua o; q̃ sit falsa.cū āt sit ꝛueniēs minori extremitati:⁊ minor sit affir⁴: ideo ipsa est va.verbi gr̄a.oē aīal est albedo.oīs hō est aīal.g̃ omnis hō est albedo. Vel sic in terminis Aris.quelz scīa est aīal.omnis musica ē scīa.ergo omnis musica est aīal. Sic ēt pōt argui ī terminis ignotis.vt oē d.ē a.oē b.est d.ergo oē b. est a.supposito q̃ isti cōuertant̄ cum illis. ¶ Sed dubitat̄:ꝑ quia non videtur ve; aliquid eē extraneū maiori extremitati ⁊ nō minori. quia in altera conclusione dictū est q̃ qcqd est extraneum maiori extremitati etiā est extraneū minori extremitati. Scōo q̃ medium est extraneum solum maiori extremitati:⁊ tm̄ ambe p̄misse sunt false:vt quilibet sor.est albedo.quilibet hō est sor.ergo quilibet homo ē albedo. hō enim ex quo vniuersaliter predicatur de sor.non ē illi extraneum. ¶ Ad p̄mum dicitur q̃ Aris.supius loquebat̄ de negatiua mediata falsa terminor̄ eiusdem coordinationis. vt nullus homo est corpus. de qua verum est dicere q̃ quicqd est extraneum maiori extremitati est etiam extraneum minori extremitati. ⁊ non econtra. loquitur autem nūc de affirmatiua mediata falsa terminor̄ p̄dicamētor̄ distinctorum vt quilibet homo est albedo. quelibet supficies est color de qua verificatur illa trimēbris diuisio.s.q̃ aliqd est extraneum maiori extremitati ⁊ non minori.⁊ aliqd est extraneū minori ⁊ nō maiori.⁊ aliquid vtriq; extremitati. ¶ Ad scōm rndetur q̃ Ari.p mediū extraneū solum maiori extremitati intelligit mediu; disparatū maiori extremitati ⁊ cōueniens minori extremitati.aut ꝛuenientia ꝛuertibilitatis aut ꝛueniētia supiorīs cū suo īferiori.vt patet in suo exēplo.

constat autem sortem non conuerti cum homine nec esse totum ad illum.

¶ Non aũt iterum neqz a. in nullo d. neqz d. i nullo b. Manifestũ igitur est. qm̃ cũ non sit mediũ sub a. vtreqz possunt esse false. ⁊ quecũqz ꝯtigit Quot quidem igitur modis ⁊ per q̃ possunt fieri scõm sillogismũ deceptiones ⁊ in his que sunt sine medio ⁊ in his que sunt per demonstratões manifestum est.

¶ Quarta regula. ppõ affirmatiua mediata falsa est sillogizabilis in ꝑma figura per mediũ extraneũ vtriqz extremitati: qualibet ꝑmissaꝝ exñte falsa. pz. qz si mediũ est extraneũ vtriqz extremitati ⁊ quelibet ꝑmissaꝝ ē affirmatiua oz q̃libet ꝑmissarum eē falsaz. vbi gra. omnis lapis est albedo. qlibet homo est lapis. ergo quilibet homo est albedo. vel sic. qlibet sapor est albedo. qlibet homo est sapor. ergo qlibet hõ ē albedo. ꝑmi sillogismi mediũ est eiusdē ꝑdicamẽti cum minori extremitate. ⁊ scõi cũ maiori extremitate. In terminis aũt ignotis põt idē sillogizari ꝑ a. b. c. ponẽdo a. esse maiorez extremitatẽ. ⁊ b. minorẽ. ⁊ c. mediuz. ¶ Notandũ q̃ ꝑ istos tres terminos homo. albedo. ⁊ qualitas pñt fieri tres sillogismi ꝯcludẽtes ppõnez affirmatiuã mediatã falsam. quoꝝ primus hz maiorẽ verã ⁊ minorẽ falsam. scõus hz minorẽ verã ⁊ maiorẽ falsam. tertius aũt hz vtrãqz ꝑmissaꝝ falsam. exẽplum primi. oĩs albedo est q̃litas. qlibet homo est albedo. ḡ quilibet homo est q̃litas. exemplũ secũdi. quelibz q̃litas est homo. oĩs albedo est q̃litas. ergo oĩs albedo est homo. exemplũ tertij. oĩs q̃litas est albedo. oĩs homo est q̃litas. ergo oĩs homo est albedo. In terminis autẽ phi ꝯsiliter sillogizet. vt oĩs musica est scia. oē aĩal est musica. ergo oē aĩal est scia. Itẽ omnis scia est aĩal. quelibet musica est scia. ergo q̃libet musica est aĩal. Itẽ oĩs scia est musica. omne aĩal est scia. ergo oē aĩal est musica. primi sillogismi maior est vera ⁊ minor falsa. scõi sillogismi maior est falsa ⁊ minor vera. tertij vo vtraqz est falsa. ¶ Dubitat̃ de istis ppõnib⁹ affirmatiuis falsis. hõ est irrationalis. homo est insensitiuus. vtrũ sint mediate vel ĩmediate. ⁊ nõ apparẽt eē mediate nec ĩmediate discurrẽdo omnes modos mediatiõis ⁊ ĩmediationis ppõnũ noĩatarũ superius. ¶ Rñdetur q̃ sicut dr̃ie eẽntiales diuidentes genera ⁊ ꝯstituẽtes spẽs cũ nõ cõponant̃ ex actu ⁊ potentia. sz dicant tm̃ actũ nõ sunt ꝑ se in ꝑdicamento. sed solũ reductiue rõne spẽꝝ quaꝝ sunt ꝑncipia ꝯstitutiua. aut rõne generũ quoꝝ sunt ꝑncipia diuisiua. ita huiusmodi ppõnes non sũt ꝑ se mediate vel ĩmediate. sed reductiue rõne gñis ⁊ spẽi quorum ꝑdicata sũt ꝑncipia. iõ hec. homo est irrõnalis. ē ĩmediata. sicut hec. homo est asinus. inter cuius subiectũ ⁊ ꝑdicatuz nõ mediat aliq̃ spẽs. aut sicut ista. hõ est aĩal. inter cui⁹ subm ⁊ ꝑdicatum non mediat aliquod genus. hec autem. homo ē insensitiuus. est mediata. qz inter subiectũ ⁊ ꝑdicatũ mediat alia dr̃ia. s. irrationale. quare ⁊c.

¶ Manifestum est aũt q̃ si aliquis sensus defecerit necesse est aliquã sciam deficere. qm̃ impossibile est accipe sine sensu. Si vero discimus aut inductiõe aut demonstratiõe. Est aũt demõstratio quidem ex vniuersalibus. Inductio autem ex his que sunt scõm partẽ.

¶ Hec est z^a pars hui⁹ capituli in qua Aristo. determinat de ignorantia simplicis negatõis ꝓueniẽte ex defectu alicuius sensus: postq̃ determinauit de ignorãtia dispõnis ponendo istã ꝯclusionẽ. Deficiẽte aliquo sensu impossibile est habere sciam de sensibilibus illius sensus. circa quã duo facit. naz ꝑ ꝑmittit vnã suppositionẽ. scõo exequtur de it ẽto ibi. Impossibile est aũt. ¶ Suppõ est ista. q̃ oĩs vera doctrina ⁊ disciplina est ꝑ demonstrationẽ vel inductionẽ. pz. nã oĩs demonstratio est ex vniuersalibus vt patuit. ⁊ oĩs inductio ē ex singularibus. ꝯstat aũt oēm notitiã cõplexã habitã ꝑ discursuz esse notitiã alicui⁹ vl̃is ꝯcluse ex vniuersalibus. aut alicuius vl̃is ꝯcluse ex singularibus: qz sensus memorie ⁊ expientie. iuxta determinationẽ Aristo. ĩ ꝓlogo metha. ꝑ enĩ cognoscitur q̃ oĩs ignis est calefactiuus. aut q̃ oē reubarbaꝝ ē purgatiuũ colere ꝑ inductionẽ singulariũ. Scõo aũt cognoscit̃ ꝑ demonstrationẽ ꝓcedendo ꝑ vl̃ia cognita cã ꝓpter quã caliditas est in igne: ⁊ purgatiuũ colere competit reubarbaro. ¶ Sed dubitat̃ cũ oĩs scia sit ꝑ sillogismũ. ⁊ inductio nõ ē sillogismus: ꝓpter qd dicit Ari. ꝑ demonstrationẽ vel inductionẽ. ¶ Rñdetur. phm nõ dixisse oēm sciam esse ꝑ demõstrationẽ vel inductionẽ. sed oēm doctrinã vel disciplinam. vnde oĩs scia est doctrina vel disciplina ⁊ nõ ecõtra. hz enim exptus doctrinã vel disciplinã de reubarbaro q̃ est purgatiuum colere ⁊ nõ sciaz. sed tm̃ artifex vt testat̃ phs ĩ ꝓhemio metapha. artifex enĩ ꝓcedit vl̃r ⁊ ꝑ cãm. exptus autẽ singulariter ⁊ per effectum.

¶ Impossibile aũt vl̃ia speculari ⁊ nõ ꝑ inductiones. qm̃ ⁊ que ex abstractiõe dicunt̃ eē ꝑ iductiones nota facere que insunt ĩ vnoquoqz gñe quedã: ⁊ si nõ sepabilia sũt scõz q̃ vnũquodqz hmõi est. Inducere enĩ nõ hñtes sensuz impossibile ē. singulariũ enĩ sensus est. Non enĩ ꝯtingit accipe eorum sciaz. neqz enĩ ex vl̃ibus ē sine inductõe neqz per inductionẽ sine sensu.

¶ Hac suppõne ꝑmissa Aris. arguit sic ꝯclonem. Omnis doctrina vel disciplina alicui⁹ sensibilis ē ꝑ inductionẽ vel demonstrationẽ. sed qualitercũ q̃z sit. requirit̃ sensus illi⁹ sensibilis. ergo deficiente aliquo sensu impossibile est hr̃e sciaz ō sensibilibus illius sensus. maior pz ex suppõe. ⁊ minor declaratur. nã si habet̃ scia de aliquo sensibili ꝑ inductionẽ. ergo sciendo vl̃ia ꝑ singularia. ꝯstat aũt nõ haberi pfecta notitia singulariũ nisi ꝑ sensum. si aũt dicit̃ q̃ ꝑ demonstrationem arguit̃ sic. oĩs scia ꝑ demonstrationẽ est ex vl̃ibus. ⁊ oĩs scia vniuersaliũ est ex singularib⁹. ⁊ oĩs notitia singulariuz est ꝑ sensum. ergo oĩs doctrina vel disciplina alicuius sensibilis ē per sensum. maior patet ex dictis in hoc ꝑmo. minor autem declarat̃: qz si ĩ aliquo videret̃ oppositũ maxime appareret in mathe. que vident̃ esse sepata a materia sensibili. ⁊ hoc ē verum ꝓm rationem sed nõ ꝓm eē. quia non datur linea vel supficies absq̃ materia sensibili: modo in illis habetur notitia vniuersaliũ ꝑ singularia. vt omnes anguli recti sunt eq̃les. ⁊ nulle linee palelle ꝯcurrunt. qz illi anguli recti sunt eq̃les ⁊ illi. nec est repta instantia. fil̃r q̃ ille linee palelle nõ cõcurrũt ⁊ ille. ⁊ sic de singulis. ¶ Tertia pars aũtis ꝯnter arguit̃. s. q̃ omnis inductio est ꝑ sensum. quia sensus ē singularium. ⁊ cũ inducunt̃ vniuersales fiunt designationes singulares per sensum. vt patet tam in naturalib⁹ q̃z in mathe. vt q̃ omne cõpositũ ex cõtrarijs aliquando corrũpetur. aut q̃ omnis linea est recta vel curua. ¶ Notandum ꝑmo ꝓm egidium: q̃ intellectus human⁹ de se est pura potẽtia. vt testat̃ Aristo. 3° de anima. nec põt exire ad actũ nisi ꝑ actuationem sensus. qz necesse est intelligentẽ fantasmata speculari. si ergo intellectus nõ intelligit nisi mediãte sensu tanq̃z mediante instrumento: necessario deficit intellectio deficiẽte sensu. ⁊ ꝑ ꝯsequens deficiente aliquo sensu impossibile est habere sciam de sensibilibus illius sensus. Plato aũt dixisset q̃ nõ deficit scia sensibiliũ alicui⁹ sensus deficiente illo sensu. sed solũ vsus scie. qz dicebat ideas ꝓducer̃ formas speculatiuas in intellectu sicut formã subalẽ in mã. ita q̃ sicut agẽs nãle nõ aliter se hz respectu mãe q̃z disponẽdo. ita sensibile nõ se hz respectu intellect⁹ nisi in mutãdo sensus. ydea aũt se sola ꝓducit spẽz intelligibilẽ ĩ intellectu. ¶ Ex isto dicto non hr̃ sufficienter intentio Aristo. qz deficiente visu alicui a natiuitate ille põt notitiam hr̃e de coloribus per auditum vel per

doctrinam:quoniam aliquis potest dicere eum vnũ esse qn/
tum sensum exteriorẽ qui dicit visus cuius obm adequatus
est color.sicut sonus est obiectũ adequatũ auditus.vel odor
olfact⁹:aut sapor gust⁹.deficiẽte etiã olfactu põt haberi noti/
cia de odore p discursum videdo aialia carẽtia visu moueri
ad aliméta per magnã distantiã.aut aialia habẽtia modicũ
visus moueri ad maiorẽ distantiã q̃z ipsi possint imutari per
visus. ¶ Scõdo notãdũ ꝓ opinionẽ currentẽ q deficiẽte ali
quo sensu a natiuitate habet sciẽtia de sensibili illi⁹ sensus p
ceptus absolutos cões ⁊ gditatiuos.sed nõ per ceptus p/
prios absolutos ⁊ gditatiuos.primũ p3.qr deficiẽte visu a na
tiuitate scit licet cfuse q color est qualitas imutatiua visus
per hanc.ois passio vel passibilis qualitas est imutatiua sen/
sus. ¶ Scõs patet.nã dato q aliqs a natiuitate non haberet
odoratũ adhuc discurreret q aliqd est sensibile ppriuꝫ ꝑter
quatuor videns aialia moueri per magnã distantiã ad nutri/
mentũ. ¶ Tertiũ est notũ qr nõ habẽs visus a natiuitate ne
sciret qd iportaret nomine colorꝭ.⁊ nõ habẽs odoratũ nesci
ret qd iportaret noie odoris.Et licet primũ verꝫ sit:alia aũt
non vident vera:qm̃ sciendo q aliquid est sẽsibile ppriuꝫ ꝑ
ter illa q̃tuor. color.sapor.sonus.⁊ q̃litas tãgibilis nõ habet
noticia odoris per aliquẽ suũ ceptũ ppriũ ꝓ solũ per cões
inuicẽ tũ se ꝑarticulãtes eo modo quo qs cognosceret hoies
nõ habẽdo cõceptus homis.ꝓ solũ hũdo cept⁹ illi⁹ diffõnis.
aial gressibile bipes.Deide nõ apparet qn cecus a natiuitate
per doctrinã possit scire qd importat nomine coloris:⁊ hre i
mẽte illus cõceptũ color cũ sua diffõne quiditatiua sicut ha/
bet i mẽte cept⁹ vacui vel ifiniti aut chimere aut antexpi.
aliogn talis cecus nõ posset disputare de colorib⁹.qr voces
sũt note earꝫ passionũ que sũt in aia ꝓm aristo.ꝑ phyarmeni
as.ideo est aliter dicendũ ad mentẽ phi iuxta doctrinã eius
i plogo metha.q duo sunt sensus nobis deseruiẽtes ad scias
.s.visus ⁊ audit⁹.Et idẽ attestat cõmentator in de sensu ⁊ sen
sato.quorꝫ primus facit scire per inuentionẽ.qr ostẽdit multas
rerꝫ drias.secũdus aũt per doctrinã.qr facit audire a magro.
¶ Hoc pmisso pono quatuor clones.Quarꝫ prima est ista.
deficiẽte aliquo sensu a natiuitate possibile est habere tã per
inuentionẽ q̃z per doctrinã cfuse ⁊ idisticte scias de sensibilib⁹
illius sensus. Ista clo est de itentione Aristo.in plogo hui⁹
dicẽtis q aliquo modo sciuisti hãc dualitatẽ esse parẽ anteq̃z
videres eã sciẽdo oẽs dualitatẽ esse parẽ.sic pariformiter ce
cus a natiuitate scit aliquo modo colorẽ esse qualitatẽ imu/
tatiuã visus.s.confuse ⁊ indisticte:per hoc q ois qualitas sen
sibilis est imutatiua sensus.dicit.n.Aristo.scõo porꝫ.q aliqd
scit in vniuersali qd tũ ignoratur in particulari.Et notanter
fit mentio de ceco a natiuitate seu de sensu deficiente a nati/
uitate.quia nulli dubiũ q cecus factus post visus habet scie
tiã de coloribus.quia adhuc seruant species ⁊ similitudines
colorꝫ tã in sensu interiori q̃z in intellectu. ¶ Secunda clu
sio.deficiente aliquo sensu a natiuitate possibile est per inuẽ/
tionẽ distincte ⁊ determinate habere scias de sensibilibus il/
lius sensus per ceptus cões.patet qr nõ habẽs sensus odora
tus videns aialia moueri ad alimentũ per magnã distantias
⁊ nõ habẽtia visus discurrit q aliquis est sensus preter alios
q̃tuor.⁊ q aliqd est sensibile ppriũ ꝑter alia q̃tuor:sed nescit
quis est ille sensus:nec qd est illud sensibile ppriuꝫ. ¶ Ter/
tia clusio.deficiẽte sensu aliquo a natiuitate possibile est p
doctrinã distincte ⁊ determinate habere scias de sensibilibus
illi⁹ sensus per ceptus pprios.patet.quia aliquis potest do/
cere non habentẽ odorẽ illũ quintũ sensus eẽ odoratũ.⁊ illud
quintũ sensibile esse odorẽ.⁊ cõter diffinitionẽ quiditatiuas
illius.similiter cecus a natiuitate potest scire q omnis albe/
do est color:⁊ q est disgregatiua visus.⁊ hoc per auditũ ⁊ per
doctrinã. ¶ Quarta clusio. deficiente aliquo sensu a natiu
tate ipossibile est per inuentionẽ habere distincte ⁊ determii
nate sciam de sensibilibus illius sensus per ceptus pprios/
ista clusio patet iductiue:nam cecus a natiuitate nunq̃z per.
seipsus habere poterit ceptũ ppriũ coloris nec significatiuũ
naturaliter nec significatiuum ad placitũ:cum non appareat
vnde possit elicere hꝰ ceptũ.⁊ hec fuit itentio Aristo. ¶ Cõ
tra ꝑdicta.arguit.⁊ pmo q nõ ois notitia vniuersalis est per
singularia.cũ pma principia sint maxime nota nulla ꝑcedẽte
notitia suorꝫ singulariũ eo q sunt sicut locus ianue in domo
quẽ nullus ignorat.per cõmen.zº metha.⁊ cognoscunt in so/
lo lumine itellectus agẽtis. ¶ Secũdo arguit q nõ ois idu
ctio est per sensus.qr itellectus potest iducere hanc vniuersa
lem.ois intelligẽtia est separata a mã:quã nõ potest iducere
sensus nec sua singularia cognoscere. ¶ Tertio arguit q ce/
cus a natiuitate habere potest per iuentionẽ sciam de colore
per ceptus pprios.qr per causas habemus scias sui effectus
nullũ habẽtis sensus per ceptus pprios ⁊ per iuẽtionẽ.ergo
pariformiter per notitiã qualitatũ tãgibiliũ poterit quis per
iuentionẽ deuenire in notitiã sciẽtificã colorꝭ tanq̃z per no/
titiã cause cum qualitates prime sint cause colorꝫ.antecedẽs
patet.nã per colorẽ venimus in notitiã sue speciei visibilis.⁊
similiter per alias formas reales scimus suas formas itẽtio/
nales. ¶ Quarto arguit q nos habemus scias de aliquo per
iuentionẽ ⁊ per ceptus pprios cuius non est aliquis sensus.
qr nos habemus scias de materia ⁊ forma.vt patet pmo phi.
⁊ tamẽ ista nunq̃z fuerũt sensata.habemus etiã sciẽtiã de itel
ligẽtys abstractis.s.methaphisicã.⁊ hoc per iuẽtionẽ:⁊ tamẽ
nullus est sensus itelligẽtiarꝫ.Et idẽ potest argui de qbuscũ/
q̃z sensibilibus.q de eis habere scias nõ repugnat per iuẽtio/
nẽ per ceptus pprios nullo a natiuitate existẽte sẽsu. ¶ Ad
primus dicit.q licet nõ q̃libet vniuersalis cognoscat per sua
singularia:tũ cuiuslibet vlis notitia ꝑsupponit notitiã alicu/
ius singularis pus cogniti per sensus.vñ itellectus nõ cogno/
scit illã.omne ens est ens.aut illã.qd̃libet est vel non est.nisi
facta sit ipressio in itellectu per aliqd̃ singulare pus cognitus
p sensus tã iteriorẽ q̃z exteriorẽ.dicit.n.Aristo.in libro de sen
su ⁊ sensa.q nihil est in itellectu quin pus fuerit i sensu.ostat
aũt in sensu nullã esse notitiã vniuersalẽ sed solũ singularem
licet per illã cognoscantur vniuersale ⁊ singulare:distincte ta
men singulare:⁊ confuse vniuersale. ¶ Ad scm respõdet q
iductio est per sensus dupliciter.Primo directe quãdo singu
laria sunt sensata.vt qr iste ignis est calidus:⁊ iste ignis ⁊ ille
ignis est calidus ⁊ nõ est reperta instãtia.ergo ois ignis ẽ cali
dus.Secũdo idirecte quãdo singularia illius nõ sunt sensa/
ta tamen sunt cognita per sensus mediate vel imediate:⁊ sic
est iductio quã facit itellectus.vt hec itelligẽtia est separata
a materia ⁊ illa:⁊ sic de alys.ergo ois intelligentia separata a
materia est per sensus nõ quidẽ directe ⁊ imediate.sed idire
cte ⁊ mediate.nõ.n.cognoscit aliqua itelligẽtia nisi per motũ
celi singularẽ cognitũ per sensum. ¶ Ad 3ᵐ dicitur q alique
sunt cause pus note nature suis effectibus ⁊ nobis posterius
vt materia ⁊ forma.deus ⁊ itelligẽtie.alique sũt pus note na/
ture ⁊ etiã nobis.vt colores ⁊ etiã odores respectu suarꝫ spe/
ciesꝫ itentionaliũ ⁊ generaliter in mathe.cause sũt nobis ⁊ na
ture pus note suis effectibus.alique vero sunt prius note na/
ture suis effectibus.nobis aũt nõ prius nec posterius per se ⁊
necessario.vt qualitates prime ⁊ qualitates secũde ꝓsurgen/
tes ex his.licet enim caliditas sit prius nota nature q̃z color.
tamẽ quo ad nos non est per se prioritas nec posteriozitas.qr
prius possumus cognoscere caliditatem q̃z colorem ⁊ ecõtra
cum ambo sint sensibilia propria quorum quodlibet prius
altero suo sensui potest presentari. ¶ Dicendũ igitur q cau/
se que sunt prius note nature suis effectibus:nobis autẽ po/
steriores cognoscunt a nobis per noticiam suorum effectuũ:
vt colligitur a phõ.⁊ commentatore in plogo physicorum.
Cause autem que sunt nobis notiores ⁊ nature suis effectib⁹
ducunt nos in cognitionẽ suorum effectuũ sic q p notitiam
coloris venimus in notitiã speciei visibilis.⁊ per notitiã odo
ris in cognitionẽ spẽi odorabilis.cause autẽ que non sunt no
bis pus nec posterius note per se suis effectibus non cogno/
scuntur p illos effectus neqꝫ ducũt in cognitionẽ illorꝫ effe/
ctuũ.iõ cecus a natiuitate nunq̃z p q̃litates tãgibiles veniret

in noticiam colorꝫ:sicut nec ꝫ videꝰ p noticiam colorꝫ venit ī noticiā q̃litatū primarꝫ. ¶ Ad q̃rtum rñdet Egidius q̃ forma subalis pōt hr̃e similitudinē ī itellectu a q̃ sumit̃ scia de illa. qr sic ē ō formis realib⁹:ita ⁊ ō formis itētōalib⁹. Cōstat ātq̃ forma accñtalis vtute forme subalis pduc̃ formā subalē.s.vū caliditas pducit ignem:ita etiā fatasma virtute forme subalis pducit similitudinē illi⁹ ī itellectu. ⁊ p hūc modū habet̃ scia de forma:⁊ ꝛsequēter ō mā rōne forme.semp tamē per sensū.de metha.āt dicit q̃ nō solū cognoscim⁹ effect⁹ subarū per sēsum.s.motū celi:equalitatē:⁊ cōtinuitatē illi⁹.sed etiam cognoscim⁹ p sēsū q̃ illi sūt effectus illarꝫ substātiarꝫ.⁊ quia ille substātie nō sunt ꝓportionate illis effectib⁹.ideo per sēsū tantū cognoscim⁹ qr sūt.itellect⁹ āt postmodū cognoscit qd ille sunt. ¶ Primū dictū videt̃ cōtrariari pho scdo ō anima. qr ⁊ si forma accidētalis pducat formā subalem virtute forme substātialis.hoc ē quia forma substātialis pōt per se producere formā substātialem ⁊ pncipalius q̃ forma accidētalis dirigendo illā tanq̃ īstrumētū.sed nulla forma accidētalis īmutat sēsum virtute forme substātialis cū substātia sentiat̃ p accidēs:⁊ accidentia per se.scdo ō anima.ideo nec materia nec forma hz aliq̃z similitudinē ī itellectu.sz solū ꝛceptus acquisitos per discur ū:ex q̃bus format̃ sciētia de mā ⁊ forma. ¶ Secdm dictū apparet repugnare pho ī plogo metha.dicēti q̃ vniuersalia sūt difficillima ad cognoscēdum.qr sunt remotissima a sensu.sic̃ ergo tm̄ itellectus pōt formare ꝓpositionē vniuersalem quā sēsus nō pōt cognoscere ꝓpter qd:nec quia ē.ita noticia itelligētiarꝫ separatarꝫ nullo modo potest repiri ī sensu sz tm̄ ī itellectu:tam q̃ ad qr est:q̃z quo ad ꝓpter qd ē per dicursum. ¶ Ideo est aliter dicēdum secundum commentatorem in prologo phisicorum.q̃ nos habemus noticiā de materia ⁊ forma per cognitionē cōpositorum naturaliū.sic q̃ tā p sensum q̃z p intellectum prio cognoscim⁹ composita naturalia.deide resoluim⁹ ea in sua pncipia ītrinseca cognoscēdo ea habere duo pricipia ītrīseca quorꝫ vnum est forma ⁊ alterū mā.licet igit̃ mā ⁊ forma nullum habeant sensum:tamē cognoscūtur per sensū rōe suorꝫ effectuū pmo immutātium sensum.dicit enī Aristo.primo phisi.q̃ trāsmutatio facit cognoscere materiā.⁊ octauo metha.q̃ operatio dat cognoscere formā.ꝛstat aūt q̃ tā trāsmutuatio materie q̃z operatio forme cognoscit̃ p sensum. ¶ Cōsimilr dr̃ de itelligētis iuxta doctrinā Arist.octauo phisi.q̃ si habemus sciētiā de illis hoc est per effectū.s.per motū celi quez cognoscimus prius p sensum q̃z p itellectū. Deide discurrentes pcipimus illū esse ꝛtinuū ⁊ ꝓpetuū.⁊ ꝛcludimus ꝛtinuitatē ⁊ ꝓpetuitatē illius nō posse eē nisi a motore separato a mā. Et q̃m plures sunt tales mot⁹ arguimus plres eē motores separatos a mā.⁊ ꝛter q̃ illi sunt substātie īdiuisibiles absqz magnitudine.⁊ q̃ nō sunt vtutes in corpore sed extra corp⁹ oīno īfatigabiles potētes mouere p tps īfinitū.⁊ sic pz q̃ itelligētie licet non habeant sensum:tamen non cognoscunt̃ nisi per sensum:mediate tamen per reductionem ⁊ discursum quem nō potest facere sensus sed solus intellectus.

¶ Est aūt omnis syllogism⁹ p tres terminos. Et hoc quidē demōstrare possibile ē. quoniam ē.a. ī.c.ꝓpter id quod ē ī b. ⁊ hoc ī c. Sed primatiuus quidē ē alterā quidē ꝓpositionē habens quoniā est aliud in alio:alterā autē quoniā nō ē.

¶ Istud est tertiū capl'z hui⁹ tractat⁹ in quo Aristo.determinat de pcessu ⁊ q̃ditate syllogismi demōstratiui postq̃z determinauit de syllogismo aggenerāte sciaz:⁊ de syllogismo aggenerante ignorantiā. Et diuidit̃ in quatuor partes pncipales. ī quarꝫ pma pbat̃ q̃ in demōstrationibus nō ꝛtīgit pcedere in īfinitū per pdicata q̃ditatiua. Secūda q̃ nō per predicata substātialia ibi. vniuersalr aūt sic. Tertia q̃ non per pdicata accñtalia ibi.neqz tamē de q̃litate. Quarta q̃ nullo modo.⁊ hoc per rōnes ꝓprias ibi.analetice aūt. ¶ Prima pars diuidit̃ in tres particulas.in quarꝫ pma Aristo.ponit suppositiones.in secunda questiones ibi.sit ergo c.in tertia cōclusiones ibi.q̃ quidez igit̃ media. ¶ Prima suppositio est ista.q̃ oīs syllogismus tantū ex tribus terminis debet fieri. Ista suppositio pz ex pmo porꝫ que tm̄ declarat̃ tā in affirmatiuis q̃z negatiuis syllogismis.ut omne b.est a.omne c.est b.ergo omne c.est a. Itē nullū b.est a.omne c.est b.ergo nullū c.est a.syllogismus igit̃ affirmatiuus oz hr̃e oēs orōnes affirmatiuas.qr ex duab⁹ affirmatiuis nō sequtur syllogistice aliq̃ negatiua.⁊ syllogismus negatiuus oz hr̃e alterā pmissarꝫ affirmatiuaz ⁊ alterā negatiuā ꝛcludētes ꝛclusionē negatiuā.qr ex duabus negatiuis nō sequit̃ aliqua affirmatiua.neqz ex una affirmatiua ⁊ altera negatiua sequtur syllogistice ꝛclusio affirmatiua. ut pz īductiue fm qd̄ est ostēsum ī libro porꝫ. ¶ Notandū q̃ pncipiū cui īnitit̃ tota forma syllogismi affirmatiui est.q̃cūqz vni ⁊ eidē sunt eadē illa inter se sunt eadē.qr uidet̃ preter omnē ꝛceptionē animi q̃ a.c.sint eadē b.⁊ nō sint eadē inter se.⁊ est illud pncipiū ītelligendū de identitate simplr.qr de identitate fm quid:que est idētitas generis vel specici:illud nō tenet.qr nō sequtur.homo est animal.⁊ asinus est animal. ergo homo est asinus.nec sequtur.plato est homo.sor.ē homo. q̃ sortes est plato.īmo arguit̃ occulte ex q̃tuor terminis.quia aliud est aīal qd̄ est homo:⁊ aliud est aīal qd̄ est asinus.⁊ ali⁹ homo est sortes ab illo qui est plato.ideo bene sequtur.omne aīal est asinus.homo est aīal.ergo homo est asinus.oīs homo est plato.sortes est homo.ergo sortes est plato.vel sic.hoc est plato.⁊ hoc est sortes.ergo sortes est plato.qr mediū semp sumit̃ p eodē.Principiū aūt cui innitit̃ forma syllogismi negatiui ē illud.q̃cquid remouet̃ ab aliquo remouet̃ ab omni eo qd̄ est idē illi.nō cniz est itelligibile a.esse remotū a b.⁊ nō a c.qd̄ est idē b.⁊ hoc est intelligendū de remotione simplr ⁊ nō fm quid.qr nō sequtur.animal nō est risibile.homo est risibilis.ergo hō nō est aīal.sed bene sequtur.nullū aīal ē risibile. hō est risibilis.q̃ hō nō est aīal.⁊ hoc in tertio secūde figure.

¶ Manifestū igit̃ est quoniam principia ⁊ dicte suppositiones he sūt. Accipientes ei hoc necesse est sic demōstrare vt q̃ a.sit in.c. p.b. Itez autē q̃.a.sit in b.p aliō mediū.⁊ q̃ b.sit i.c.similit̃.

¶ Secūda suppositio.necesse est aliq̃z demōstrationē esse resolubilē rōne vtriusqz pmissarꝫ.pz de ista.omne corpus animatum est substātia.oīs homo est corpus animatū.ergo oīs homo est substātia.maior sic resoluit̃ ad īmediata.omne corpus est substantia.sed omne corpus animatū est corpus.ergo omne corpus animatū est substātia.minor vero sic resoluit̃. omne animal est corpus animatū.omnis homo est animal. ergo omnis homo est corpus animatū.sit ergo primi syllogismi maior extremitas a.et c.minor.⁊ b.mediū.⁊ pz q̃ a.īest ē per b.⁊ inest b.per aliud mediū.c.etiam inest b.per aliud mediū fm q̃ patuit in resolutione.hec autem ⁊ alie suppositiones sunt pricipia necessaria pertinentia ad demonstrationē. vt tollitur ex determinatis in libro prior̃.

¶ Secūdu quidē igit̃ opinionē syllogizātibus ⁊ solū dyaletice mānifestum ē q̃ hoc solū ītendēdū sit. Si ex quib⁹ ꝛtingit verisimilis fiat sillogismus. Quare ⁊ si ē aliquid corꝫ in veritate que sūt.a.b. mediū.videt̃ aūt nō p hoc syllogizās syllogizat⁹ dialeitce est. Ad ueritatē autē ex his que sūt oportet intendere. Habet autem se sic.

¶ Tertia suppositio.necesse est demōstratorem pcedere ex īmediatis fz vitatē.qr p hoc distīguit̃ demr̃ator a dialetico. demr̃ator .n.aggenerat scientiaz:⁊ dialeticus opinionē.ideo sufficit dialetico procedere ex immediatis fm apparentiam. Propositio enim īmediata est illa qua non est altera prior fz Aristo.supra.sed non habere propositionem priorem contingit dupliciter.s.fm veritatē aut fm probabilitatē.cum ergo accipitur aliqua propositio ad probādū aliquid si illa habet

priorem oportet q̃ resoluatur in illam. illud enim per quod probatur aliquid debet esse per se notũ vel reduci debet in p se notũ. ergo tam dialetic' q̃ demõstrator syllogizat ex p̃mis ⁊ ĩmediatis. vel ex his que reducũtur in p̃ma ⁊ ĩmediata. alr tũ iste: ⁊ alr ille. nã dialeticus syllogizat fm ꝓbabilitatẽ. sufficit. n. sibi q̃ ꝓpositio ꝓbabilr videat esse ĩmediata. qõ fit cũ ab oĩbus vel a plurib' acceptat. demõstrator aũt cũ aggeneret sciam nunq̃ ꝓcedit nisi ex veris ⁊ ĩmediatis vel ex his q̃ reducũtur in illa fm veritatẽ ⁊ nõ fm opinionẽ.

¶ Quoniam autem est quod ipsum quidem de alio p̃dicatur non secundum accidens. Dico autem secundum accidens: vt album: aliquãdo dicimus illud esse hominem: non similiter dicentes ⁊ hominem album. Quod quidem. n. cum non alterum aliquod sit album est. album autez est quoniaz accidit homini esse album. Sũt igit q̃dã huiusmodi que quidẽ secundũ se p̃dicãtur.

¶ Quarta suppositio. oĩs demõstratio est ex his que sunt per se ⁊ nõ per accĩs. Ista suppositio pz ex dictis supra. dicit aũt ꝓpositio per accĩs. quando accidens predicat de substantia vel econtra. vt homo est albus. aliquod albuz est homo. licet aliter sit per accĩs vna ⁊ aliter alia. que aũt sit ꝓpositio per se dictũ est superius in modis perfeitatũ. ¶ Notandũ fz egiduz q̃ hec ꝓpositio. albũ est homo. est dupliciter per accĩs. primo rõne subiecti. qz accidit albo q̃ subyciat. scõo rõne habitudinis p̃dicati ad subm. qz accidit albo esse hoĩez. sed illa. homo est albus. nõ est per accĩs nisi vno modo. s. rõne habitudinis p̃dicati ad subm. qz nõ accidit homini q̃ subyciat fz bene accidit homini esse albũ. ¶ Et si istat q̃ sicut hõ per se subycit suo superiori ⁊ sue ꝓprie passioni. ita albũ per se subycit colorato ⁊ sue ꝓprie passioni. ¶ Rndet q̃ nõ. qz homo est per se in p̃dicamẽto. albũ aũt per accĩs. s. tm̃ rõne albedinis. ⁊ ideo ꝓcedit q̃ albedo per se subycit colori ⁊ suis ꝓprys passionibus. ¶ Ista responsio est aliq̃tulũ dubia. qz sicut graue mouet p se nõ obstãte q̃ rõne grauitatis. ita albũ videt p se esse in p̃dicamẽto nõ obstãte q̃ rõne albedinis. qz sicut grauitas est ĩtrĩseca graui. ita albedo est de rõne albi. qz non stat albũ eẽ sine albedine. est ergo albedo p se p̃mo ĩ p̃dicamẽto. albũ aũt p se non p̃mo. ⁊ ideo sicut albedo subycit p se colori aut q̃litati disgregatiue visus. ita albũ p se subycit colorato ⁊ q̃li disgregatiuo visus. ¶ Dicẽdũ ergo alr q̃ illa. homo est albus. est per accĩs directe cũ p̃dicet accĩs de suba. illa aũt albũ est homo. est p accĩs idirecte cum p̃dicet suba de accĩte. Itẽ in p̃ma p̃dicatũ dr de subiecto rõne substãtie p̃me. s. sortis vel platonis cui inest p accĩs. qz sor. est p accĩs albus. sed in secũda p̃dicatũ dicit de subiecto rõne substãtie prime cui inest per se eo q̃ sortes est homo per se.

¶ Sic igitur. c. quidem huiusmodi q̃ ipsum quidez non sit in alio: in hoc autem b. sit primo: ⁊ ñ est aliud mediũ. Iteruz. i. sit in e. Sit etiam similiter ⁊ hoc in. b. Nunquid ergo necesse est stare. aut contingit in infinitum ire?

¶ Ista est secũda particula in qua pb̃s mouet tres q̃ones q̃z p̃ma est ista. Utz ꝓtigat ꝓcedere in ĩfinitũ in sursũ in demõstrationib' icipiẽdo a minori extremitate. vt dato q̃ c. sit terminus de nullo p̃dicabilis. s. sor. qui non bz terminũ ĩferiorẽ: vtz de illo p̃dicet ille terminus homo. ⁊ vtz de illo termino homo ille terminus aĩal: ⁊ sic in ĩfinitũ ascẽdẽdo per p̃dicata q̃ditatiua ⁊ semp cõiora. aut fit dare statũ ad aliqõ p̃dicatuz nõ habẽs terminũ superiorẽ. cũ enim minor extremitas ꝓtineat sub maiori: processus a minori extremitate ad maiorez extremitatem dicitur ascensus sicut motus ab elemento cõtento ad elementum continens dicitur motus sursum.

¶ Et iterum quidem si de a. nihil predicat per se: a. autem in. c. est primo. mediuz autẽ i nullo priori. ⁊ item. c. sit in i. ⁊ hoc in. b. Nũquid ⁊ hoc stare necesse est. an ⁊ hoc cõtingit in infinitum abire? Differt autez hoc a priori: quoniã hoc quidẽ est. Nunquid contingit inceptũ ab huiusmodi q̃ in nullo est altero sed aliud in illo in sursum ⁊ in infinitum abire. alterũq̃z inceptuz ab huiusmodi quod ipsum quidem de alio. de illo autem nihil predicatur in deorsum intendere si contingit ⁊ in infinitum ire.

¶ Scõa q̃stio. vtz icipiẽdo a maiori extremitate sit ꝓcedere in ĩfinitũ deorsum in demonstrationibus. verbi gratia. sit a. ille terminus suba nõ habẽs terminũ superiorẽ sed bene ĩferiorẽ: vtz p̃dicet de illo termino corpus. ⁊ ille terminus corpus de illo termino corpus animatũ. ⁊ sic descẽdendo in ĩfinitũ: aut sit dare statũ ad aliquẽ terminum qui de nullo p̃dicet. ⁊ differt ista questio a priori. quia c. de nullo predicatur: ⁊ multa alia p̃dicant de illo. a. vero de multis p̃dicatur: ⁊ nihil de illo: cum non habeat terminũ superiorẽ ꝓprie loquẽdo. ⁊ quia maior extremitas se habet tanq̃z continens. ⁊ minor tãq̃z contentum. ideo processus a maiori extremitate ad minorem est descensus sicut motus ab elemento continẽte ad elementum contentum dicitur motus deorsum.

¶ Amplius nũquid ꝓtingit ĩfinitare media determinatis terminis? Dico autez vt si a. in. c. sit. medium autem ipsoz sit b. ab ipso autem b. a. altez. sed hoz alia. nũquid ⁊ hoc ꝓtigit in ĩfinitũ abire. aut impossibile est? Est autem hoc itendere idez esse. ⁊ si demõstrationes in ĩfinitum veniãt ⁊ si est demõstratio rei oĩs aut adiuicem ĩcludãtur. Similiter autem dico ⁊ in priuatiuis syllogismis ⁊ ꝓpositiõibus. vt si a. non inest b. nulli autem primo aut est aliqd ĩfra cui priori nõ iest. a. vt si ipsi c. quod sit in omni. i. ⁊ nãq̃z in his aut ĩfinita sũt in quibus nõ est prioribus aut statur. Sed ĩ ꝓuertibilibus nõ similiter se habet. nõ enim est ĩ eque predicabilibus de quo predicatur primo aut vltimo. oĩa enim sic similiter ad oĩa se habẽt. ⁊ si sint ĩfinita de ipso predicãtia ĩvtraq̃z sũt predicata ĩfinita. Nisi filr ꝓtigat ꝓuerti. sz hoc quidẽ sicut accidẽs illud vero sicut predicamẽtum.

¶ Tertia questio est de medys vtz maiori ⁊ minori extremitatibus habẽtibus statum infinita sint media. i. vtz ab. a. in. c. ⁊ ecõtra sit ꝓcessus finitus cũ hoc q̃ ĩfinita sint media eẽntialiter ordinata. nec frustra ponit hec questio quoniam duo puncta extrema linee habent statũ ⁊ distantiã finitam inter

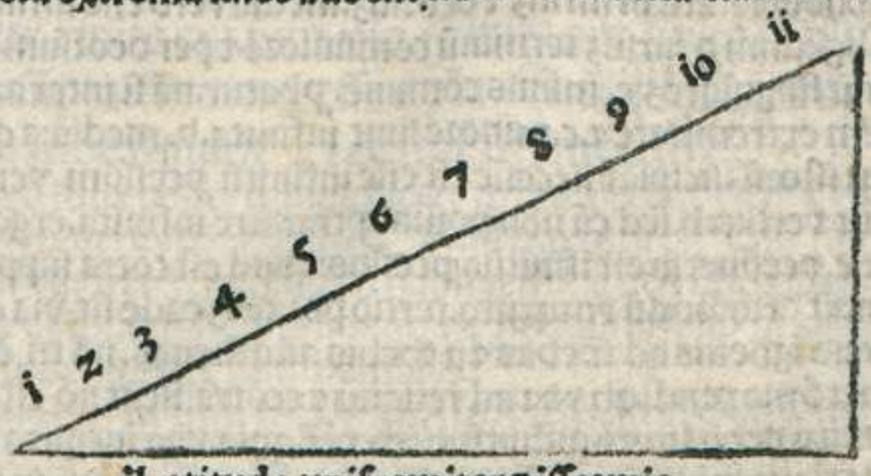

Latitudo vniformiter difformis

illa: ⁊ tamẽ sunt pũcta media ⁊ ĩfinita latitudinis etiã vniformiter difformis a nõ gradu seu ab aliquo gradu ad gradum summũ est distãtia tm̃ finita: ⁊ tm̃ iter illa extrema sũt ĩfinita

media quoꝝ habet gradum intensiorem ⁊ remissiorē: ita posset qs imaginari q̃ iter idiuiduū ⁊ generalissimū est tm̃ distātia finita: ⁊ tū iter illa sunt ifinita predicata quoꝝ qōlibet hz terminū superiorē ⁊ iferiorem. Iste qōnes sunt necesse iquit Aristo. qz itendit videre vtꝝ demōstrationes ꝓcedāt in ifinitū. aut oīs rei sit demōstratio aut terminent̃ per ꝓcessum finitū. si.n. ꝓcederet̃ in ifinitū nō ꝓtigeret aliqd scire. qz infinitū fm q̃ ifinitū est ignotū ꝑmo phisicoꝝ. ⁊ si oīs rei eēt demōstratio tūc ꝓtigeret circulariter demonstrare qō est superius reprobatū. ¶ Notādū ꝑmo fm. Aristo. q̃ eedē qōnes q̃ mote sūt de demōstratiōib⁹ affirmatis pñt etiā moueri de negatiuis. sicut enī syllogizat̃ illa. omnis sortes est substātia. ita illa. null⁹ sortes est quātitas. q̃rū quelibz est mediata nō rōne ꝑdicati cū illud nō sit in aliquo toto: sed rōne subiecti. Et tūc potest eē prima questio. vtrum supra illū terminū sortes sint ifinita ꝑdicata eēntialiter ordinata: a quoꝝ quolibz remouetur quantitas: vel sit dare statuz. ¶ Secūda questio vtꝝ infinita sint subiecta a quoꝝ quolibet remouet̃ ille terminus q̃titas. quoꝝ qōlibz verificat̃ de illo termīo sortes. ¶ Tertia q̃stio. vtꝝ iter subm ⁊ ꝑdicatū sint infinita media. sit ergo a. ꝑdicatū ⁊ b. subm ⁊ c. mediū. ⁊ q̃rat̃ vtꝝ mediū sit mediatuz vel īmediatū alicui extremoꝝ. ⁊ arguat̃ status in medys aut ꝓcessus īfinit⁹. ¶ Scdo notandū fm ꝑm. q̃ iste qōnes nō habēt locū in ꝓuertibilibus. qz ꝓuertibilia siue sint finita siue īfinita nullū est primū nec vltimum ꝑdicatū sicut nihil est superius ad reliquū lz forte non equalr ꝑdicent̃ eo q̃ passio ꝑdicat̃ accētalr de suo subiecto. diffinitio aūt eēntialiter. vñ hec est ꝑdicatio essentialis. homo est aīal rōnale. ⁊ illa est accētalis. homo est risibilis. cuz in prima sit primus modus dicēdi ꝑ se: ⁊ in scda secūdus vt patuit. ¶ Intelligendū q̃ tā in ꝓuertibilibus ꝑdicantibus de se īuicē in scdo modo dicendi per se: q̃ꝫ in nō ꝓuertibilibus ꝑdicātibus de se īuicē in ꝑmo modo dicendi per se est ordo eēntialis: sed nō eodē modo. qz primus modus dicendi ꝑ se facit ordinē essentialem fm superius ⁊ inferius. secūdus aūt modus dicendi ꝑ se facit ordinem essentialē fm prius ⁊ posterius. dicitur tū propositio accidētalis in qua predicatur passio de subiecto. quia passio est accidens subiecti non quidem cōmune sed proprium.

¶ Quod quidem igitur media non contingit infinita esse si in sursum ⁊ deorsum stēt predicamēta manifestum est. Dico aūt sursuz quidē quod vniuersale magis est. deorsum aūt quod priculare est. Si enī. a. predicante de. c. īfinita sūt media in quibus est. b. manifestū est q̃ cōtigit vtiqz ab a. ad. c. in deorsū alterū de altero ꝑdicari i ifinitū. aliq̃ꝫ enī in. c. veniat ifinita sūt media. ⁊. a. c. i sursū ifinita antecꝫ i a. veniat. Quare si b. ipossibilia sunt: ⁊ ipsi⁹. a. ⁊. c. ipossibile ē infinita eē media.

¶ His suppositiōibus ⁊ questionibus premissis Aristo. ponit tres ꝓclusiones. Quarū prima est ista. nō cōtingit extremitates habere statū in sursuz ⁊ deorsuz. media vero esse infinita. īteligēdum ꝑ sursuz terminū cōmuniorē ⁊ per deorsum terminū singularē vel minus cōmunē. ꝓbatur. nā si inter a. maiorem extremitatē ⁊ c. minorē sunt infinita. b. media: a quocūqz istorū incipiat̃ necesse est esse infinitū ꝓcessum versus a. aut versus. b. sed cū non possint ꝑtransire infinita. ergo ab a. in. c. ⁊ ecōuerso est ifinitus ꝓcessus: quod est cōtra suppositum. ¶ Notandū fm aristo. tertio phi. q̃ lz eadē sit via quaitur ab athenis ad thebas ⁊ a thebis ad athenas. nō tm̃ ē eadem rō mouendi ab vna ad reliquū ⁊ ecōtra: sicut nō est idē modus incboādi ⁊ modus finiēdi viā. quia vna incipit a thebis ⁊ finitur in athenas. alia incipit ab athenis ⁊ finit̃ in thebas. sicut eriā idē est spacium duorū ad vnū ⁊ ecōtra: licz alia sit ratio sicut alia est ꝓportio: ita est in ꝓposito: idem est spacium ꝑ quod ascēditur ⁊ descēditur in linea ꝑdicamētali. sic ydē sunt termini. sz illud spaciū vt est ascēsus īcipit a ꝑticulari ⁊ tēdit in magis vniuersale. vt aūt ē descēsus se hz ecōtra. s. vt īcipit a magis vlī ⁊ termīat̃ in min⁹ cōe vel ad singulare.

¶ Neqz enim si aliquis dicat q̃ hec quidem que sunt. a. b. c. cōtinentia sunt adinicez. quare necesse est media eē finita. illa vero non accipere nihil differt. quod vtiqz accipio eoꝝ que sunt b. erit ad a. aut ad. c. aut īfinita media aut non a. aut si quo iam primo sunt ifinita. siue statim siue nō statim nihil differt. que.n. sunt post hoc infinita sūt.

¶ Ad hanc rōnez forte diceret̃ q̃ a quolibet. b. versus vnam extremitatū est ꝓcessus finitus. qz nō recipientur oīa. b. īter media: sed cū interpollatione ⁊ ꝑ saltum. Ista rñsio nō soluit inqt Aristo. qz nō refert vtrū media accipiant̃ mediate vel īmediate: qz semp idē sequit̃. si enī accipit̃ medium ꝓprie a. nō poterit esse ꝓcessus in. c. nec ecōtra. sicut verbi grā incipiēdo ab vltio die tpis ꝑteriti siue numerent̃ dies mediati siue īmediati cū magna interpollatiōe nunq̃ deueniret̃ ad ꝑmū diē. silr si nūeratio īcipit a ꝑmo die futuri tpis qualitercūqz fiat nō deueniret̃ ad vltimā diem. ¶ Cōtra ista dubitatur. Et ꝑmo arguitur ꝓtra ꝓclonem ꝓbando infinita esse media inter duo extrema inter q̃ est tm̃ distantia finita. qz inter primū ⁊ vltimū punctū linee est distātia finita solū. ⁊ tm̃ ifinita sunt pūcta media. silr inter gradū vt duo ⁊ gradū vt octo sūt īfiniti gradus quoꝝ quilibet ē intēsior gradu vt duo ⁊ remissior gradu vt octo īter quos gradus ē tm̃ distātia finita. q̃ pforzmiter īter. a. ⁊. c. pñt esse ifinita media ꝑdicabilia quorūz qōlz est cōius. c. ⁊ minus cōe a. ¶ Scdo arguitur ꝓtra exemplū oīndēdo nō esse silitudinē. qz in ꝑdicamēto datur primū ⁊ vltimū. s. c. ⁊. a. In tpe aūt ꝑterito nō datur ꝑma dies neqz in tpe futuro datur vltīa: ita q̃ ex his duob⁹ tpibus fit vnuz infinituz tēpus a pte ante ⁊ a pte post carēs extremis. ¶ Ad primū dr̄ q̃ sicut cōtingit in causis efficiētib⁹ essentialr ordinatis ita ⁊ in causis formalib⁹. nā si īter primā cām ⁊ īter intelligentiā lune eēnt infinite intelligētie īermedie ordīate essentialr necessario īter primā cām ⁊ vltimā intelligētiam esset infinitus ꝓcessus nec vnq̃ posset ꝑtransiri spaciuz versus deū incipiēdo ab aliqua intelligētia siue ꝓcessus fieret ꝑ ītelligētias īmediatas siue mediatas cū interpollatiōe ⁊ saltu. Sic in ꝓposito est dicēdū q̃ in quolibet ꝑdicamēto est ordo eēntialis ꝑdicatoꝝ ⁊ subꝝ eēntialr ordinatoꝝ se hīitiuz ꝑ modū formaꝝ vlīum iuxta doctrinaz aristo. di. z⁰ phi. ⁊ 7⁰ metha. q̃ ꝑtes diffōnis sūt forme: ⁊ q̃ oē supi⁹ ē forma cuiuslibet sui iferioris. iō si īter a. ⁊ c. sūt ifinita ꝑdicata nēcio ē īfinita distātia quā nō ꝓtigit ꝑtrāsire siue numerent̃ īmediata ꝑdicata ꝓtinue siue cū īterpollatiōe ⁊ saltu. Neqz istātia assignata de pūctis ⁊ gradib⁹ ꝓuicit q̃ oīa pūcta sūt eiusdē rōis: ⁊ oēs gradus eiusdē latitudinis sūt idē spē. iō ex his pōt resultare vnū numero tm̃ finitū. sic ēt ex ifinitl ꝑtib⁹ resultat vnū ꝓtinuū finitū: nulla aūt ꝑdicata eiusdē ꝑdicamēti sūt eiusdē rōis. sic neqz aliq̃ due īteligētie eēntialr ordinate. ⁊ si īter a. ⁊ b. corꝑa eēnt ifinita tota q̃ꝫ qōlz esset min⁹ a. ⁊ mai⁹ b. nēcio īter a. ⁊ b. eēt ifinita distātia. Cū igit̃ qōlibet supi⁹ sit qōdā totū respectu sui iferioris. ꝑ Aristo. z⁰ phisi. ⁊ cōmen. in ꝓlogo. ⁊ porphiriū in suis vniuersalibus. necessario īter a. ⁊ c. esset ifinita distātia si ꝑdicabilia īermedia essent ifinita. ¶ Ad z⁰ dicit̃ q̃ nō est exēplū in toto simile. qz oīa ꝑdicabilia eiusdem ꝑdicamēti sunt diuersaꝝ rationū: ⁊ oēs dies sunt eiusdē spēi. sed fuit similitudo quo ad hoc q̃ sicut nō ꝓtigit pertrāsire totum tēpus preteritū vel futuꝝ siue accipiatur dies īmediate siue cum interpollatione: ita in proposito. ⁊ lz totuz tempus preteritū nō habuerit primā diem. neqz futuꝝ vltimā. tamē q̃libet illoꝝ habuit terminū ⁊ extremū. s. eternitatē q̃ ordine nature ꝑcedit oē tps. ⁊ nō est incōueniens aliquod īfinitū habere principiū vel finez aut extrema. vnde linea giratiua est infinita in corꝑore columnari. ⁊ tamen habet extrema:

.s.pncta vltima eiusdem corporis.similr latitudo motus al
terationis qua aliqd assimilat sibi passū est ifinita: ⁊ tñ bene
hz pncipiū ⁊ finē.s.vltimū mutatū esse.silr non repugnat lati
tudinē numeralē eē infinitam ⁊ terminari pma ⁊ vltima vni
tate.dicunt ēt theologi q latitudo creabilium entiratū ē infi
nita:⁊ tñ terminat̄ duob⁹ extremis.s.actu purissimo q ē deus
⁊ potentia ifinite passiua q̄ ē pma mā.

¶ Manifestum autem ⁊ in priuatiua demōstra
tione quoniam statur. Si quidem stat̄ in predi
catiua statur in vtrisqz. Si ab vltimo.n.non con
tingens neqz in sursū ab eo in quo statur ire ī infi
nitum. Dico autem in quo statur q ipm quidem
in alio nullo est.sed in illo aliud vt.c. Neqz a pri
mo in id in quo statur vel vt vltimū. dico aūt pri
mum q ipm quidē de alio. sed de illo nullum ali
ud. Si igitur hoc erit in negatione stabit̄. Tripl'r
enim demonstratur non eē.aut.n.in quo est .c.b.
omni inest. Sed in quo est.b.nulli inest.a. Ipius
quidē igit̄.b.c. Et semper alteri⁹ distantie neces
se est ire in immediata. predicatiua.n.hec distan
tia.sed alterum manifestum q si in alio non ē pri
ori vt in .d. hoc indigebit in oi.b.esse. ⁊ si iterum
in aliquo ipo.d.priore non fuerit illud indigebit
in oi.d.eē. Quare quoniam in deorsū statur ⁊ in
sursum stabitur: ⁊ erit quoddam principium in
quo non erit.a.

¶ Secunda conclusio.si in demonstrationibus affirmatiuis
nō pcedit ī ifinitū.nec ī demōstratiōib⁹ negatiuis.pz.qm̄ si ī
affirmatiuis dat̄ pmū ⁊ vltimū in quo stat̄. etiā in negatiuis
dant̄ illa p pmū intelligit Aristo.illud qd pdicat̄ de alio ⁊ de
quo nihil pdicat̄.p vltimū itelligit illud qd de nullo pdicat̄ ⁊
multa pdicant̄ de illo.sz p illd ī quo stat̄ itelligit̄ vtrūqz. aut
qd illo nihil pdicat̄: aut qz illd de nullo pdicat̄. Ista ꝯ declā
tur ⁊ p ī pma figura.nā si q̄lz ppō affirmatiua mediata redu
cit̄ ad īmediatā p pcessū finitū nō appet qūo reducet̄ negati
ua p pcessū ifinitū: cū nunqz ꝯtingat syllogizare nisi altera p
missarū exñte affirmatiua.si.n.a.remouet̄ a.b.p.d.oz .d. ineē
minori extremitati.⁊ sic in ifinitū.q̄re si pcederet̄ ī ifinitum
negatiue pcederet̄ in ifinitū affirmatiue: ⁊ si non pcedit̄ ī i
finitū affirmatiue: nec etiā negatiue.v.g.nullū corp⁹ aiatū est
q̄litas.glz hō ē corp⁹ aiatū.g nullus hō ē qualitas.qz.n.corp⁹
aiatū iest hoī p aial.iō sic reducit̄ minor ad īmediata.oē aial
ē corp⁹ aiatū.glibet homo ē aial.g glz hō ē corp⁹ aiatū.⁊ quia
qualitas remouet̄ a corpore aiato rōne corpis. iō illa maior
reducit̄ sic.nullū corp⁹ ē qualitas.oē corpus aiatuz ē corp⁹.g
nullū corp⁹ aiatuz ē qualitas.h⁹ syllogismi mior ē īmediata.
iō nō reducit̄.maior aūt ē mediata: qz qualitas remouetur a
corpore rōne substātie. pptereā sic reducit̄. nulla substantia
ē qualitas.oē corp⁹ ē subā.g nullū corp⁹ ē qualitas.ita q id sē
per sit mediū ī reductiōe rōne cui⁹ maior extremitas remo
uet̄ a minori.⁊ qm̄ illud semp iest minori extremitati: iō non
reducit̄ negatiua p pcessū ifinitū ad īmediata nisi ꝯsilr affir
matiua reducat̄. ¶ Notandū fm phm q illa ppō.nullū.c.ē
a.i.nullus hō ē qualitas: ē syllogizabilis p diuersa spacia assu
mendo mediuz magne distantie vel pue.s.b. Si.n.sumit̄ pro
medio suba.i.magne distantie.si ātaial vel aiatū.i.pue distan
tie.qz aial vel aiatū dr̄ ppinquū hoī.corp⁹ aūt vel suba ē re
motū.⁊ qz descensus vsus vltimū ⁊ ifinitū qd ē īdiniduū vel
singulare de nullo pdicabili ē finit⁹ negatiue.qz qualitas vl
timo remouet̄ a sor.rōne hoīs.g ascensus vsus p̄m qd ē gnalis
simū ēt erit finit⁹ sic q a remouet̄ a.c.rōne.b.⁊ nō rōne alic⁹
poris.suba ē g id p̄m a quo remouet̄ q̄litas rōne cui⁹ remoue
tur ab hoīe.⁊ p ꝯñs ñ pcedit̄ ī ifi⁹ negatie si ñ pcedit̄ affir⁹.

¶ Iterum si.b.quidem ī oī.a. ⁊ in.c.autem nullo
a.in.c. nullo erit. Iterum hoc si oz mōstrare ma
nifestum est.qm̄ aut p sursum modum mōstrabi
tur aut p hunc aut per tertiū. Primus quidez igi
tur dictus est. Secundus aūt demōstrabit̄. Sic
aūt vtiqz demonstrabitur q vt.d.in.b.oī est. In
.c.aūt nullo: Si necesse est aliquid eē in.b. ⁊ itez
si hoc in.c.nō erit. Aliud vero ī.d.q ī.c.ñ ē. Igit̄
qm̄ eē sp ī supiori stat̄ stabit ⁊ nō eē.

¶ z° declarat̄ eadē ꝯ° ī z^a fi^a.nā si negatīa reduceret̄ ad īmedi
ata g̃ p pmā vl'p z^4^ aut p tertiā figurā.nō p pmā vt oñsū ē.
nec p tertiā vt oñdet̄.nec p scdāz.qd declarat̄.qz oz semp alte
rā pmissarū eē affirmatiuā ⁊ me⁹ nūq̄ rmoueri ab aliq̄ extre
mitate qn insit alteri.iō si nō pcedit̄ ī ifi⁹ ī affirmatis ēt ñ in
negatiuis.v.g.oīs hō ē alb⁹.nulla q̄litas ē alba.g nulla q̄litas
ē hō.aut sic.nulla q̄litas ē alba.glz hō ē alb⁹.g nullus hō ē q̄li
tas.q̄ro vtz ista negatiua sit mediata vel īmediata.si īmedi^a^
bētur ītētū.si medi^a^ g ē reducibilis p hūc modū. oē al'ē cōp⁹
animatum. nulla qualitas est corpus animatum. ergo nulla
qualitas est animal: vbi pz sp alterā pmissarum eē affirmati
uā.nō g pcedit̄ ī ifi⁹ negatiue nisi pcedat̄ affirmatie.sit.g.a.
maior extremitas ⁊.c.minor.⁊.b.me⁹.s.al' a quo remouetur
qualitas rōne.b.medy.s.corp⁹ aiatū: ⁊ arguat̄ vt supra.

¶ Tertiū aūt est si.a.in.b.oī insit.c. vero in nullo
sit.b. Non in oī sit.c.ī quo ē.a. Iterum autē hoc
aut p supius dicta: aut similr demōstrabitur. illo
tñ mō statur. Si vero sic ē accipiat̄ iterum .b.i.e.
eē in quo.c.nō in oī.e. ⁊ hoc iteruz similr. qm̄ āt
concessum ē stare ⁊ in deorsum manifestū est q
stabit ⁊ in.c.q non est.

¶ z° declarat̄ eadē ꝯ° ī z^a^ fi^a^ formādo hūc syllm ī z^o^. nullum
corp⁹ aiatū ē q̄litas.oē corp⁹ aiatū ē corp⁹.g corp⁹ ñ ē q̄litas.
si maior reducat̄ ad īmediata p ifi⁹ pcessū B erit ī p^a^ vl'ī z^a^
fi^a^.⁊ B ñ vt pbatū ē.vl'ī z^a^ trāsmutādo vl'ez negatiuā ī pticu
lare vl' idefinitā negatiuā B mō. nullū al'est q̄litas.oē al'est
corp⁹ aiatū.g aliqd corp⁹ aiatū ñ ē q̄litas.vbi pz q de illo a q̄
remouet̄ q̄litas vificat̄ corp⁹ aiatum. Itez maior sic reducit̄.
null⁹ hō ē q̄litas .glz hō ē al'.g aliqd al'ū ē q̄litas.vbi liqt q ñ
pōt pcedi ī ifi⁹ negatiue qn ēt affirmatiue. ¶ Notandū q ī
reductione negatiue ī z^a^ fi^a^ sp me⁹ dz sumi sub minori extre
mitate: qz al'r affirmatiua eēt falsa exquo nō arguit̄ ī teris cō
uertibilib⁹.ñ.n.repit̄ cōuertibilitas ī terminis ciusdē pdica
mēti se bñtib⁹ ꝯz sub ⁊ supra de quib⁹ fit mentio in pñti.⁊ sic
reductio ī tertia figura ē ī deorsū vbi repiunt̄ immediata sic
ascendendo in sursum.

¶ Manifestum autez est qm̄ ⁊ si non vna via de
monstretur. sed omnib⁹ aliqñ quidem ex prima
figura. aliqñ vero ex scda aut tertia. qm̄ ⁊ sic sta
bitur. finite enī sunt vie. Finita aūt finite multoti
ens sūpta. finiti necesse ē oia. Qm̄ quidē igitur in
priuatiōe siquidē ⁊ ī eē stat̄ manifestū ē.

¶ Sed forte posset B aliqs dicere q lz ñ pcedat̄ ī ifi⁹ ī eadē
fi^a^ tñ ī diuersis pōt B fieri. ¶ Rñdet.p.q q̄lz fi^a^ ē tm̄ fini^a^ ⁊
oēs fi^e^ sūt tres.sz ex finitis ñ resultat ifi⁹.g q̄lr cūqz syllogizet
ī vna vl'ī plibus figuris nunqz erit pcessus infinit⁹ in negati
uis si nō poterit eē ī affirmatiuis.

¶ Sed q in illis loyce aliquid quidē speculentur
hoc manifestuz sit. In his quidē igitur q̄ in eo q
quid est predicant̄ patēs ē.si.n. est diffinire aut si
notū ē q quid erat eē. ifinita āt nō ē trāsire. Neces
se ē g finiri ī eo q quid ē predicātia.

¶ Tertia conclusio. non contingit pcedere in infinitum ī demonstrationibus affirmatiuis p predicata quiditatiua. pz p rōnem logicam ⁊ cōmunez. qz aliter non contingeret pfecte scire aut cognoscere p diffinitionem. ⁊ ñs est falsum. ⁊ probat̃ ⁊ ñtia. nam si perfecte cognoscitur homo p diffinitionem oz quālibet partem illi⁹ diffinitionis pfecte cognoscere. ⁊ p ⁊ ñs oz aīal pfecte cognoscere. ⁊ cum aīal diffiniatur per substantiam oz substantiam pfecte cognoscere. si ḡ substātia etiā diffinitur: ⁊ sic in infinitum ascendendo oporteret infinita gña cognoscere: ⁊ differentias infinitas ad pfectam noticiam hominis p diffinitionē. modo hoc est impossē. qz nō contingit infinita ptransire. ¶ Dubitat̃ qz videtur q̃ phs frustra moue rit istā difficultatem de pcessu infinito ī demonstrationibus quo ad ascēsum vel descensum: exquo oīs demonstratio pcedit ex cōuertibilib⁹ vt colligit̃ ex doctrina eiusdē. ¶ Primo est dicendum q̃ oīs demonstratio est resolubilis in pma pnci pia habentia ortum īmediate ex ente. constat aūt q̃ si a quolibet termino pdicamentali ad terminū trāscendentem esset infinitus pcessus non posset aliqua talis resolutio fieri. vt ḡ possimus demonstrare ⁊ demonstrationes resoluere fuit necessarium excludere processum īfinitū ī pdicatis qditatiuis. ¶ Secundo est dicendu3 q̃ lz demonstratio potissima sit ex cōuertibilib⁹: nō tm̄ demonstratio nō potissima. vt pz ī demōstratione particulari: ⁊ in demonstratione p cām remotā: aut p effectum non conuertibilem cum sua cā. pz etiā in demonstratione affirmatiua vbi demonstratur superi⁹ de suo inferiori. ⁊ in negatiua vbi demonstratur negatiue terminus vni⁹ pdicamenti de termino alterius pdicamenti. exemplum primi. oīs homo est substantia. exemplum secūdi. nullus homo est quantitas. Pōt ergo esse questio vtr̃ ille extremitates distent in īfinitum: aut inter illas infinita sint media. ¶ Unū argumentum solet fieri ad pbandum pcessū in infinitū ī pdicatis quiditatiuis. nam quocunq̃ dato contingit dare cōmunius. qz si nō. fit ergo transcēdens quo non contingit dare cōmunius. Et arguit̃ oppositum ponendo q̃. a. b. sint duo termini transcendentes eiusdem denomiationis. ⁊ arguitur sic. A qbuscūq̃ solo nūero differentibus contingit abstrahere cōceptū cōmuniorē ꝗz cōmen. 3° de aīa. sed. a. b. solo numero differunt. ⁊ a. b. ⁊ ctingit abstrahere cōceptū cōmuniorē. sit ḡ ille. c. ⁊ vn⁹ consimilis sit. d. Et iterum arguit̃ sic. c. d. solo numero differūt. ḡ ab his contingit abstrahere conceptum cōmuniorem. ⁊ sic ī infinitū. ¶ Rñdetur q̃ cōmen. intelligit de solū numero differentibus non se hñtib⁹ p modū signorum. constat aūt. a. b. eē duo signa importantia oīno idē. A duobus ergo solo numero differentib⁹ nō se hñtib⁹ vt signa ꝗz vt significata abstrahitur spēs spālissima. qz a sorte ⁊ a platōe abstrahitur concept⁹ hoīs. ⁊ a duobus tm̄ spē differētib⁹ abstrahit̃ conceptus generis subalterni. qz ab hoīe ⁊ equo abstrahit̃ cōceptus aīalis. ⁊ a duobus solo genere subalterno differētibus abstrahit̃ conceptus generalis sīmi: vt a corpore ⁊ spiritu substantia. seu a continuo ⁊ discreto quantitas. sed a duob⁹ plusq̃ genere differentib⁹ abstrahit̃ conceptus trāscendēs. s. ens a duobus generalissimis seu omnibus diuersor̃ pdicamētorum. neq̃ vltra est pcessus ascendendo. bene autē descendendo diuidendo ens in genera: ⁊ genera in species: ⁊ spēs in īdiuidua formādo diffinitiones que sunt pncipia demonstrationum. iuxta illud phi in plogo de anima. ipm q̃ quid ē. ē pncipium omnis demonstratiōis. ⁊ hoc est qd̄ dicit phs tertio de anima. q̃ intellectus intelligit p lineam circunflexā. ⁊ cōmē. ibidem q̃ ītellectus intelligit p lineā speralē. īcipit ḡ pcessus ītellect⁹ a singulari ⁊ terminat̃ ad singulare.

¶ Uniuersaliter autem sic dicimus. Est. n. vere dicere album ambulare ⁊ magnum illud lignu3 esse ⁊ iterum lignum magnum esse ⁊ hominem ambulare.

¶ Ista est secunda pars huius capituli ī qua philosophus declarat demonstrationes non pcedere ī infinitum in predicatis substantialibus. ponendo pmo aliquas suppositiōes faciētes non solum ad ꝗ sed etiaz ad sequentia ptendentia q̃ vlr demonstrationes non pcedūt in īfinitū in quibuscunq̃ predicatis. deinde exequitur de ītento. vz. q̃ demonstrationes ñ procedunt in infinitū in predicatis substantialibus ibi. aut. n. sicut suba. Prima ergo suppositio est ista. q̃ triplex est predicatio accidentalis. s. qñ suba predicatur de accidente. vt albū est lignū. ⁊ qñ accidēs pdicat̃ de substantia. vt hō ē alb⁹. ⁊ qñ accñs pdicat̃ de accidēte. vt albū ābulat. albū ē musicū.

¶ Alterum igit̃ ē dīe sic aut illo modo.

¶ Pro declaratione illi⁹ suppōnis Aristo. ponit duo documēta. Quor̃ pmū ē. q̃ ille pdicatiōes pñt eē eiusdē modi p accidēs ⁊ diuersor̃. si. n. consideraī̃ solū habitudo pdicati ad subiectum sic faciūt tm̄ vnū modū pdicandi p accñs. eo q̃ sicut albo accidit ābulare aut eē musicū: ita albo accidit eē hoīem ⁊ hoī accidit eē albū. Si aūt consideraī̃ habitudo pdicati ad subm: ⁊ habitudo illi⁹ rōne cuius predicatum inest subo: sic faciunt diuersos modos p accidens. Hec. n. albū ambulat: seu illa. albuz ē musicū. ē triplr per accñs. Prio rōne habitudinis extremor̃. qz albo accidit ābulare. Scdo rōne habitudinis subiecti ad substantiaz pmā. qz accidit sorti esse albū. Tertio rōne habitudinis pdicati ad eandem primā substātiā. qz accidit sorti ambulare. sed ista. albū est hō: est duplr p accñs. Primo rōne habitudinis extremorum. qz accidit albo eē hoīem Scdo rōne habitudinis subiecti ad substantiam pmā ⁊ non pdicati. qz accidit sorti eē albū: sed non ei accidit eē hominez. hec aūt. homo est alb⁹. dicitur vno modo per accidēs rōne habitudinis subiecti ad predicatū. ⁊ non rōne substantie prime eo q̃ predicatum inest subo non p aliquod aliud eo q̃ sortes ⁊ homo non sūt due res. ¶ Notandū ꝗm Egidiū q̃ due istaruz pdicationū reducunt̃ ad vnū modū per accñs. qz vna earum est directa. vt hō est albus. ⁊ alie īdirecte: vt albū ē hō. albū ambulat. tm̄ si ⁊sideranī̃ hītudines extremor̃. ⁊ illi⁹ rōne cui⁹ extre^a vniunt̃ sūt diuersor̃ modor̃. nā ī p^a duo consideranī̃. s. hītudo subi ad pdicatū ⁊ substātia pma rōne cui⁹ pdicatū ī est subo. ⁊ qz sūt idē faciunt solū vnū modū p accñs. In z^a vo ⁊sideranī̃ tria. subz. pdicatū. ⁊ id cui⁹ rōne pdicatū ī est subo. ⁊ sic sunt duo modi p accñs. qñ accidit albo eē hoīez. ⁊ accidit sorti esse albū. sed ī z^a itex ⁊sideranī̃ illa tria. ⁊ est triplex modus p accñs vt dictū ē. ¶ Primū illor̃ ē dubiū q̃ illa sit pdicatio īdirecta. albū ābulat. qz tc̄ hec eēt directa. ābulās ē albū. p ⁊uersionē vt pz īductiue ī alys. deinde seq̃ndo p priā sniaz debuisset dicere q̃ illa. albuz ē hō. ē triplr p accñs. qz vt ipe dicit accidit albo q̃ subyciat̃. ⁊ accidit albo eē hominē. ⁊ accidit sorti eē albū. ⁊ ñter illa ē quadruplr p accñs albū ambulat. pmo qz accidit albo subyci. z° qz accidit albo ābulare. 3° qz accidit sor. eē albū. 4° qz accidit sorti ābulare. Ego autem dico illam. album ambulat. non esse directaz nec indirectam. sicut nec illam. album est nigrum. neq̃ cogor ponere pmum modum per accidens: qz dico album sicut albedinē p se subyci. licet albedo primo ⁊ albuz nō pmo. ⁊ quicqd dictum est de illa. album ambulat. ītelligēdū est de illa. albū ē musicum ⁊ de qualibet consimili.

¶ Cum enim album quidem eē dico lignum: tūc dico qd̄ cui accidit album eē lignum est. sed non quod subiectum ligno album sit. Et nanq̃ neq̃ quod album est. neqz quod vere album aliquid factum est lignum quare non est hoc secundum se sed aut secundum accidens. Cum vero lignuz album eē dico non q̃ alterum aliquod sit albuz. Illi autem accidit lignum eē. Ut cum musicum album eē dico. tunc enim quoniam homo ē alb⁹ cui accidit musicum eē dico. Sed lignuz est subiectum quod vere factum est albū nō qd̄ aliō alterum q̃ qd̄ vere est lignū aut lignū aliqd̄.

¶ Secundum documentum cum dicitur album est lignum. solũ itelligitur id eē lignũ qd̄ est album: ⁊ non q albũ subyciatur ligno. ⁊ rō qr cum aliud alteri subycit̄ hoc pōt eē triplici ter. aut qr est pars subiectiua illius eo mō quo hō ē pars aial. aut qr est subm respectu ꝓprie passionis. ⁊ sic homo subycit̄ risibili. aut qr ē subz accidētis. ⁊ sic hō subycit̄ albo. ꝑmo mō subz dicit̄ ve ⁊ eēntialr id qr hō est eēntialr aial. 2° mō subm dr̄ fieri id. qr passio continue depēdet a subo: sicut lumē a corpore luminoso. 3° mō subm dr̄ factum id. s. subm ī actu cū accidēs cōe possit eē absq illo subo. qb⁹ datis seqt̄ q albuz non subycit̄ ligno ꝑmo qr non ē ve id cū non sit iferius ad lignuz. secdo qr non fit id cū lignū nō sit passio albi. 3° qr non est factū id cū lignū nō fit accñs albi. non. n. bene dicit̄ album ē factuz lignū. sed bene dr̄ lignum ē factum albū. etiā nō bene dr̄. risibile fit hō. sed bene dr̄ homo fit risibilis. Cum āt dicit̄ lignuz ē albū: nō dz intelligi illud eē albū iquit phs: cui accidit esse lignum eo q lignum non est album per aliquid aliud. si enim lignum est album qr B lignuz est albū. B non ē p aliud: qr lignū ⁊ B lignū sunt idē. sed cū dr̄ musicū ē albū bñ ē itelligē⁹ q id ē albū cui accidit tā eē albū q̄z eē musicū. vt pz.

¶ Si igitur oportet nomina ponere sit sic dicere p̄dicari. Sed illo modo aut nequaquā predicari aut p̄dicari quidem ñ simplr ē sz aut ꝑm accidēs predicari. Est autem tanquam album quidē qd̄ predicatur. sed sicut lignum est de quo predicat̄ Subijciatur igitur predicatuz predicari semper de quo predicatur simpliciter. sed non ꝑm accñs Sic. n. demōstrationes demōstrant̄.

¶ Ex his documētis ifert phs corrolarie q ꝓprie loquēdo lignum nō pōt p̄dicari de albo. si. n. aliquo mō dicit̄ p̄dicari B non ē simplr sed ꝑm qd. ⁊ ratio qr p̄dicatum simplr ⁊ ꝓprie dictum semp dicit formam eēntialem vel accidētalē. oē ḡ qd̄ dicit formā ꝓpe dicitur p̄dicatum. ⁊ quod dicit mām dicitur subm. cum ḡ album dicat formā ⁊ lignum materiā lignū proprie subycitur ⁊ album p̄dicatur. tñ p accñs ⁊ ꝑm qd lignum pōt dici p̄dicatum: ⁊ album subm rōne copule ꝓpositionis eo q subm ē de quo aliquid dicit̄. ⁊ p̄dicatuz quod dicit̄ de alio ꝑmo ponum. sic de subo ⁊ p̄dicato loquit̄ dialeticus. sed ꝑmo mō vtitur demonstrator q non concedit albū subyci ⁊ lignū p̄dicari comparat. n. extrema iuicē ꝑm nām ipōr ⁊ non p cōparationem ad copulam verbalem.

¶ Quare autem in quod quid est aut qm̄ quale aut quantum aut ad aliquid aut faciens. aut patiens. aut vbi. qm̄ cum vnū de vno p̄dicabit̄.

¶ Secunda suppositio. oē quod predicat̄ tanq̄z vnum de vno aut est in p̄dicamento substantie. aut quantitatis. aut qualitatis. aut relatiōis aut actiōis vl passionis aut in aliquo aliorum decē p̄dicamētorū. pz ex doctrina predicamētorū positorū solū in nūero denario. Et notanter dicitur vnum de vno ꝓpter minos equiuocos ⁊ cōplexos qui non sūt in aliquo p̄dicamēto eo q non p̄dicant̄ tanq̄z vnum de vno. ꝓpterea dicit̄ ī aliq̄ p̄dicamētis q singulū incōplexorum aut significat substantiam aut quantitatē aut qualitatem ⁊ sic de alijs. ¶ Notandum q p̄dicatum sumptum in demōstratione debet eē vnuz ⁊ predicari tanq̄z vnum de vno ꝑmo cōpando ipm ad suā rōnem. qr eadem ē rō vnius ꝓpositionis ⁊ ꝓpositionis simplr. ⁊ eadem est rō hōis simplr ⁊ vnius hōis p Aristo. ꝑmo eleōrum. igitur per idē eadem est rō predicati simplr ⁊ vnius predicati. ¶ Secundo cōparando ipm ad suam diffinitionem. qr nullum complexū diffinitur p Aristotelē 7° metha. vnde non diffinitur homo albus nec homo musicus. alioquī diffiniretur diffinitio ⁊ tota historia troiana. ḡ non diffinit̄ nisi vnū. sed p̄dicatuz diffinitur. vtputa hō aial albedo color ⁊ hō. ḡ tale non debet eē nisi vnum. ¶ Tertio comparando predicatum ad suam significationem. qr omne p̄dicatum significat quid vel q̄tum vel quale vl. aliquod alior predicamentorū ꝑm q colligitur a phō in antepredicamentis. quod autez nō est vnum non sic significat. vnde homo albus non significat tantum quid nec tantum quale. sed quid quale. neqz homo magnus dicit tantum quid vel quantum. sed quid quantum cum nullus istorum terminorum sit proprie alicuius predicamenti sed plurium. ideo omne predicatum proprie loquēdo debet esse tantum vnum. ¶ Quarto comparando ipm p̄dicatum ad suam durationem. quoniā in nulla demonstratione demonstrantur plura de vno sed tantum vnum de vno vt colligitur de mente philosophi tam in hoc primo q̄z in secundo. si ergo demonstretur aliquod predicatum de aliquo subiecto oportet q illud sit vnum de vno. ¶ Sed contra. dato illo sequeretur q geometer non pōt demonstrare habere tres angulos equales duobus rectis de triangulo. quia illud predicatum non est vnum sed multa cum pertineat ad diuersa predicamenta. tria enim ⁊ duo sunt predicamenti quantitatis. ⁊ angulus ⁊ rectum predicamenti qualitatis. ⁊ equale vel inequale predicamenti relationis. ¶ Respondetur q demonstrator semper demonstrat vnum de vno non quidez semper vnum predicatum de vno subiecto. sed semper vnuz predicatum aut vnam passionem aut vnam diffinitionem de vno subiecto. cum enim demonstrat animal vel substantiam de homine demonstrat vnum predicatum de vno subiecto. cum vero demonstrat risibile vel disciplinabile demonstrat vnam passionem simplicem de simplici subiecto. cum autem demōstrat esse mansuetum natura. vel canescere in senectute de homine demonstrat passionem complexam de vno subiecto. Cum vero demonstrat hominem esse compositum ex corpore ⁊ anima intellectiua demonstrat vnam diffinitionez de vno subiecto. quando igitur geometer demōstrat habere tres angulos equales duobus rectis de triangulo. aut naturalis ebulitionem sanguinis ī corde de colerico non demōstrat id tanquam predicatum de subiecto sed tanquam passionez complexam de eodem subiecto.

¶ Amplius substantiam quidez significantia qd̄ vere illud est. aut q vere illud aliquid est de quo predicant̄ significant.

¶ Tertia suppositio. duplex est predicatum. s. substantiale ⁊ accidentale. Predicatum substantiale est id quod significat suum subiectum vt vere illud est. aut vt vere illud aliquid est idest quod significat suum subiectum secundum totam essentiam aut secundum partem. vnde predicatorū substantialium quoddam conuertitur cum suo subiecto: vt animal rationale cum homine: ⁊ tale dicit totam essentiam diffiniti. ideo significat id vt vere illud est. quoddam non conuertitur cum suo subiecto: vt animal cum homine. ⁊ tale significat hd subiectum vt id aliquid est videlz secundum partem ⁊ non secundum totum. genus enim non dicit totam essentiā speciei sed tantum partem. Predicatū vero accidentale est illud quod significat suum subiectum non vt vere illud ē nec aliquid illud. i. quod nō significat essentiam sui subiecti secūdum totum nec ꝑm partem: vt risibile ⁊ album respectu hominis. ¶ Notandum ꝑm philosophuz primo phisi. q substātia ē id qd̄ ve ē. accñs āt ē illō qd̄ ñ vere ē. qm̄ suba ē ens nihil presupponens. accñs āt est ens aliqd p̄supponēs. dicitur. n. 7° metha. q accidens non est ens nisi quia entis. predicatum ḡ significans subiectum quod vere illud est. aut q vere illō aliquid est necessario est predicatum predicamenti substantie ⁊ consequenter subiectum de quo dicitur. In alijs enim predicamentis sunt diffinitiones dicentes totam essentiam suorum subiectorum ⁊ genera ac differentie dicentes tantū partem: nulla tñ diffinitio alicuius accidētis significat illud subiectū vt vere illud est. neqz aliquod genus accidentale significat illud idem subiectum vt vere illud aliquid est. ex quo tam subiectum q̄z diffinitio q̄z genus presupponit substantiā que sola est id quod vere est.

¶ Quecunq; vero non substantiã significant sed de alio subiecto dicuntur quod nec vere est illõ est. neq; quod vere illud aliquid ẽ accidẽtia sũt. vt de hoie est albus. non. n. ẽ homo neq; qõ vere album est. Neq; qõ vere album aliquod est. sed aial forsã. quod vere enim aial est homo est. Quecunq; vero non substantiam significant o; de quodam subiecto p̃dicari ⁊ nõ eẽ aliqõ albus qõ non cum alterũ aliqõ sit albũ est.

¶ Circa istam suppositionem mouet phs duo dubia. Quorũ ꝓmum ẽ. videtur q̃ p̃dicatum accñtale significet suũ subz ꝓ totũ vel ꝓm partem. qr accñs vere p̃dicatur de illo. vt hõ est albus. g̃ ve significat id. ¶ Rñdet phs q̃ accñs vere p̃dicari de subo ĩtelligit̃ duplr. aut qr ex illo ⁊ subo fit ꝓpositio vera ⁊ hoc conceditur. aut qr essentialr ⁊ quiditatiue p̃dicat̃ de illo subo: ⁊ hoc ẽ iconueniẽs. iõ dicit phs q̃ illa q̃ non significãt subam o; de quodã subo p̃dicari ⁊ nõ eẽ vere subm de quo p̃dicatur aliquod album. tñ subm illud non p alterũ ẽ aliquod albũ. qr est p subam ꝓmã que non est altera a subo. ꝓpterea vere accidens predicatur de subo. qr cum illo facit ꝓpositionem veram: non tñ predicatur vere de subo ex quo nõ ẽ substãtia dicẽs totã eẽntiam subi: nec ptẽ ei⁹.

¶ Species enim gaudeant. monstra enim sunt ⁊ si sunt nihil ad rationem sunt. demonstratiões. n. de huiusmodi sunt.

¶ Secundum dubium. videtur q̃ p̃dicatum subale non significet suũ subm vt vere illud est neq; vt illud vere aliqd est. qr p̃dicata eẽntialia p̃dicamẽti sube sunt separata a singularib⁹ vt homo aial ⁊ suba que dicunt̃ eẽ ydee ⁊ illa sũt etiã iuicẽ separata. g̃ tu non es homo. nec homo ẽ aial. nec aial ẽ suba. ¶ Respondet phs q̃ gaudeant spẽs. i. gescant ydee platonis sic q̃ de illis non fiat mentio. monstra. n. sũt. i. si sunt nõ hñt aliud esse q̃ monstruosũ. sicut. n. effectus ẽ monstruosus q nõ ẽ ꝓprie effectiue sed defectiue ab aliqua causa sub dispositione monstruosa propter defectum virtutis in semine non valentis demõstrari sue materie. ita ydee si eẽnt non haberent nisi eẽ mõstruosũ. qr non eẽnt pp aliquẽ finẽ nec ad gñationẽ effectuũ ꝛcurrerẽt qr sufficit ꝓma cã cũ intelligentys mouentibus orbes. Et cõcesso q̃ ydee sint ac ẽt pp fines sint: nõ tñ pti nẽt ad demonstrationẽ qr nõ de illis est demonstratio sed de vlibus coniũctis suis singularibus q̃ ĩ ꝓposito dicuntur predicata subalia ⁊ eẽntialia vlia. g̃ plonica dicuntur cãlia ⁊ ydealia. sz aristotelica sũt formalia ⁊ ydẽtica. dicit. n. phs q̃ si hõ est albus ꝓ non ẽ p alterũ. hõ quidẽ ẽ albus qr for. est alb⁹. cõstat aũt q̃ for. ⁊ hõ sunt idẽ ⁊ nõ diuersa. ¶ Cõtra p̃dicta arguit̃. ⁊ ꝓmo q̃ diffinitio nõ sit p̃dicatũ. qr dictũ ẽ p̃dicatũ esse vnũ ⁊ p̃dicari tanq̃ vnũ de vno. diffinitio aũt nõ ẽ vnũ cum ꝛponat̃ ex genere ⁊ differẽtia. ¶ Scõo arguit̃ q̃ genus significat subm suũ ꝓm totã eẽntiaz. qr dicit porphiri⁹ ĩ vniuersalibus q̃ genus ẽ totũ spẽi ⁊ spẽs ẽ ps generis. idẽ etiã dicit commẽtator ĩ ꝓlogo phisicorũ. ¶ Ad ꝓmũ dicit̃ q̃ diffinitio põitur ĩ numero p̃dicatorꝫ a pho. ꝓmo topicorꝫ dicẽte quatuor eẽ p̃dicata. vz. diffinitionẽ gen⁹ ꝓpriũ ⁊ accñs. Et nego q̃ nõ sit aliqõ vnũ aut q̃ nõ p̃dicet̃ tanq̃ vnũ de vno qr explicat eẽntiam rei vni⁹ tantũ p̃dicamẽti. aial. n. ⁊ rõnale non sunt entia diuersorꝫ p̃dicamẽtorꝫ sed tantũ p̃dicamẽti substantie faciẽtia vnã speciẽ q̃ ẽ hõ cui⁹ sunt ptes eẽntiales. secus aũt est de illis. hõ albus. aial musicum. ¶ Ad z⁹ rñdetur ꝓm porphiriũ ⁊ cõmẽtatorẽ ĩ locis allegatis q̃ genus est totum speciei ⁊ ꝓ ps speciei. est. n. totum in modo qr significat qcqd sua species ⁊ aliquid vltra. est autem pars speciei p q̃to essentialiter componit eam. dicit. n. porphiri⁹ q̃ differentia adueniens generi constituit speciem. siue g̃ sumat̃ genus vt totũ seu vt ps nũq̃ significat particulariter totam essentiam speciei cum significet differentiam diuisiuam sui ⁊ ꝛstitutiuã spẽi: genus. n. potestate cõtinet suas spẽs. igt porphiri⁹ ibidẽ.

¶ Amplius si non est hoc huiusmodi qualitas ⁊ illõ huiusmodi. Neq; qualitatis ẽ qualitas. Impossibile est eque adinuicem predicari sic. Sed verum quidẽ cõtingit dicere. eque autem predicari non contingit vere.

¶ Quarta suppõ. licet subm ⁊ accñs de se inuicem dicantur faciendo propositiones veras nõ tñ equaliter de se dicuntur. ꝓma ps pz. qr ita ꝙa est illa. album est hõ. sicut illa. hõ ẽ albus. scõa ps est manifesta. qr subm nõ est dispositio accñtis. neq; accñs est dispositio subi tanq̃ sue dispositionis: sed tanq̃ sui dispositi. ideo directe p̃dicat̃ accñs de subo. sed subm de accidente indirecte predicatur. homo enim per se subycitur albo sed album per accidens subycitur homini pro quanto sortes subycitur homini cui inest per accidens albedo. ¶ Notandum q̃ qualitas sumitur duplr. s. large p oĩ dispositione formali. ⁊ stricte p dispositione seu accidente tertij p̃dicamenti distincto ab omnibus alys p̃dicamentis. ꝓmo mõ loqtur phs in p̃dicamentis capitulo de substantia di. q̃ scõa substantia significat quale quid. ⁊ qnto metha. q̃ forma subalis est qualitas. scõo modo loqtur ĩ p̃dicamẽtis capitulo de qualitate di. qualitas est ꝓm quam quales eẽ dicimur. ¶ Cum g̃ dicit phs q̃ subm non est qualitas accidẽtis nec econtra. accñs ẽ qualitas qualitatis: loqt̃ de qualitate large sumpta.

¶ Aut enim sicut substantia predicatur vt est. aut cum genus sit. aut differentia põt predicari. Hec autem oia ostensa sunt qm̃ nõ erunt ĩfinita neq; in sursum. neq; deorsũ. vt homo est bipes ⁊ hõ est aial. hoc autem alterum est neq; aial de hoie. hoc autem de callia. hoc autem de alio in eo qõ quid est. Substantiam quidem omne ẽ diffinire huiusmõi. Infinita enim non est transire intelligentẽ. quare neq; ĩ sursũ neq; ĩ deorsũ ĩfinita sũt. Illã. n. nõ ẽ diffinire de q̃ ĩfinita p̃dicant̃.

¶ His suppositionibus ꝓmissis phs ponit duas conclusiones Quarum ꝓma est ista. non contingit demõstrationes ꝓcedere in ĩfinitum ĩ p̃dicatis substantialibus sursum vel deorsũ. ¶ Istam conclusionẽ arguit p rõnem loycam ⁊ cõem qr alr nihil contingeret scire p̃dicamẽti substantie p diffinitionem. pz ꝛña qr illud sciretur p genus ⁊ differentiam. mõ si infinita eẽnt genera in sursum oĩa illa oporteret pfecte cognoscere. quod est ĩpole. ⁊ si non est ꝓcedere in ĩfinitum in sursum nec etiam ĩ deorsum qr resolutio demonstrationũ ẽ in sursum ⁊ nõ in deorsum. si. n. non ꝓcederet̃ ĩ ĩfi⁹ in sursũ isto mõ hõ bipes aial. a fortiori nec in deorsum aial hõ callia. nõ. n. contingit ĩfinita ꝓtrãsire. ¶ Notandũ ꝓmo q̃ sicut materia forma ⁊ cõpositum realr differunt. qr materia nõ ẽ forma nec econtra. non etiam compositũ ẽ aliquod istorum vel econtra. ita genꝰ dr̃ia ⁊ spẽs differunt rõne. nam genus hz rõnem materie. ⁊ differentia forme. species vero hz rõnem compositi ex quo componitur ex genere ⁊ dr̃ia. cum g̃ dicit phs q̃ cõtingit oẽm substantiam diffinire. nõ est intelligendum de substantia q̃ se hz vt mã. s. de gñe. nec de suba que se hz tanq̃ forma. vt de dr̃ia. sed de suba que se hz p modum cõpositi vt de specie. talis enim substantia est diffinibilis: cum sit necessario ⁊ p se ĩter genus ⁊ dr̃iam. non q̃ sit inter ea ꝓm lineam p̃dicamentalem. sz eo modo quo constitutum dicitur eẽ inter constituẽtia. actus. n. ⁊ potentia sunt extrema: ideo compositum ex his tanq̃ partũcipans naturam extremorꝫ dicitur esse medium. ¶ Secũdo notandum iuxta doctrinam cõmen. 7. metha. q̃ diffinitio est quasi organum intellectus ad intelligendum. ẽ. n. diffinitio quasi quoddã speculum in quo intellectus ĩspicit ⁊ cernit naturã rei. ideo phs specialem mentionẽ facit de intellectu vel intelligente accipiens intelligentẽ p diffiniente di. q̃ si esset

diffinientia infinita nõ ꝓtingeret intelligẽtẽ.i. diffinientem illa ꝑtrãsire cũ nõ posset illa ĩtelligere:eo ꝙ ifinitũ ꝓz ꝙ infinitum est ignotũ.ꝑmo physicorum.

¶ Si quidẽ igitur genera adinuicẽ cõlr predicant. erit.n.ipsũ qd vere ipsum aliquid est.

¶ Scda ꝛclusio.nõ ꝓtingit demõstrationes ꝓcedere in infinitũ in ꝑdicatis subalib⁹ circulariter. Ista ꝛclo ponit ex eo quia posset aliqs dicere ꝙ licet nõ sit possibilis ꝓcessus infinitus ĩrsuz vel deorsum in ꝑdicamẽto sube.qz oporteret ꝑdicata substãtialia eẽ ifinita.tñ circulariter talis ꝓcessus infinitus est possibilis ꝑ solã multitudinẽ terminoꝝ finitã sicut mot⁹ celi est infinitus.⁊ tñ fit sup linea finita nõ gdẽ recta sed circulari.Et iõ ad tollendũ hãc opinionẽ Arist.ponit hãc scdaz ꝛclonez quã ꝓbat sic.qz dato opposito seqtur ꝙ oia gña ꝑdicamenti substãtie eq̃liter de se inuicẽ ꝑdicent.⁊ sic gen⁹ conuertere ꝯ cũ sua spẽ.⁊ gen⁹ generalissimũ cũ gñe subalterno qd est falsum.⁊ ꝓbat ꝛña.nã si ẽ ꝓcessus circularis in ꝑdicamento sube necessario demõstrabit ille termin⁹ hõ de illo termino substãtia ⁊ eõ.B aũt fieri nõ posset nisi termini illi ĩuicez ꝛuerterent. ¶ Circa ꝑdicta occurrũt due difficultates. Quaꝝ ꝑma est ista.q̃ illaꝝ est formalioꝛ. hõ ẽ aĩal.aĩal ẽ hõ. Et arguit ꝙ scda.qz cũ gen⁹ dicat mãz ⁊ spẽs formã.ĩ ꝑ⁴ ꝑdicat mã de forma.⁊ ꝛñter ẽ predicatio ĩdirecta.ĩ scda ãt ꝑdicat forma ⁊ subꝛcit mã.g̃ ẽ ꝑdicatio directa.⁊ ꝛñter formalioꝛ. ¶ Scda difficultas.vtrũ ista sit ꝑdicatio directa ⁊ formalis.hõ est aĩal rõnale.aut ista.hõ ẽ rõnalis.⁊ vr̃ ꝙ non. qz subm dicit totũ ⁊ ꝑdicatũ ꝑtẽ.ꝛstat aũt totũ dicere formã ⁊ pars mãz ꝓm ꝛmen.3° phy. ¶ Ad ꝑmũ dicit egidi⁹ ꝙ gen⁹ ⁊ spẽs sumũtur duplr.vno mõ vt significant eẽntiam rei.alio mõ vt sunt instr̃a intellect⁹ ad cognoscẽdũ.ꝑ° gen⁹ est simplicius ⁊ abstractius q̃z spẽs ⁊ ꝛñter formali⁹. alio mõ spẽs.qm̃ ꝑ illã intellect⁹ cog̃scit distinctius eẽntiã rei.q̃z ꝑ genus. Ista rñsio mihi nõ satisfacit.qz idẽ ẽ ꝛceptũ significare eẽntiã rei ⁊ esse instr̃m ĩtellect⁹ ad cog̃scẽdũ.scdo.qz tũc bẽret ꝙ hec est predicatio directa.aĩal ẽ hõ.⁊ hec indirecta. hõ ẽ aĩal. vt sũt instr̃a intellectus. ¶ Dicẽdũ g̃ aliter cũ porphirio.ꝙ genus est totũ spẽi ⁊ ꝑs spẽi.⁊ cuz totũ dicat formã ⁊ pars mãz.ista est simplr directa.hõ est aĩal.⁊ hec indirecta.animal est hõ:⁊ ꝛñter minus formalis. Et si dicit exq̃ gen⁹ ẽ pars spẽi vr̃ ꝙ hec sit directa.aĩal est hõ:ꝑ q̃to subm dicit ꝑtẽ ⁊ predicatũ totũ. Rñdet ꝙ ly aĩal nũq̃z dicit ꝑtẽ nisi actu ꝛbat.⁊ iõ cuz absolute ponit semp dicit totũ ⁊ formã.sed in hac ꝓpõne.hõ est aĩal rõnale.iã dic ꝑtez. ¶ Ad secm̃ rñdet.ꝙ ꝓm phm.7. meta.ꝑtes diffõnis sunt forme.iõ q̃libet illarũ est ꝑdicatio formalis ⁊ directa. Et cũ dr̃ ꝑdicatũ dicit ꝑtẽ ĩ qualibet illaꝝ id negat.vñ licet q̃libet ꝑs diffinitõis dicat ꝑtẽ.nõ tñ diffinitio:sed totũ:distinctius tñ q̃z spẽs.⁊ ꝛñter dicit ꝙ in illa.hõ ẽ rõnalis.ꝑdicatũ implicite dicit totũ ⁊ formã nec vnq̃z dicit ꝑtẽ nisi ꝛbat gen⁹.semp tñ oz ꝛcedi dr̃iaz formalioꝛem esse specie.qz dr̃ia dicit actuz tñ.spẽs vo ꝛpõnez ex gñe ⁊ dr̃ia.⁊ ideo si ꝛcedat dr̃iaz dicere totũ B nõ ẽ formalr ⁊ explicite.sz tñ virtualr ⁊ iplicite. ¶ Intelligẽdũ ꝙ spẽs hz duplicẽ hitudinẽ ad dr̃iaz.ꝑma ẽ hitudo effect⁹ ad cãz formalem.⁊ sic dr̃ia ẽ formalioꝛ q̃z spẽs.alia ẽ hitudo cãe final ad suũ effectũ ⁊ sic spẽs ẽ formalioꝛ dr̃ia.cã.n.necessitãs ẽ formalioꝛ necessitata cũ ista se hẽat ꝑ modũ act⁹:⁊ cã necessitata ꝑ modũ potẽtie.oẽ.n.mouẽs mouet ꝓm ꝙ ẽ ĩ actu.⁊ oẽ motũ mouet ꝓz ꝙ est in potẽtia.ingt Ari.3° physicoꝝ

¶ Et neqz tñ d qualitate aut alioꝝ nullũ nisi scdz accidens predicat.omnia hec enĩ accidunt ⁊ de subiectis predicari.

¶ Ista est 3ª pars hui⁹ capli in q̃ ꝓbs remouet ꝓcessum infinitũ in predicatis accñtalib⁹ sicut fecit in ꝑdicatis subalibus ⁊ q̃ditatiuis vlr sumptis ponẽdo tres ꝛclones.Quarũ ꝑma ẽ ista.nõ ꝓtingit ꝓcedere circulariter in infinitũ in predicatis accidẽtalib⁹ ꝑdicãtib⁹ ꝑ accñs.Scda ꝛclo.nõ contingit ꝓcedere in infinitũ sursum vel deorsum in predicatis accidentalibus per accidẽs predicantibus ibi. Sed qm̃ infinita.Tertia ꝛclusio:nõ ꝓtingit ꝓcedere in infinitũ sursum vel deorsũ in predicatis accidentalibus ꝑ se ꝑdicantib⁹ ibi. Neqz ĩ sursum. ¶ Prima ꝛclo arguit.qz aliter posset demõstrari ꝓpõ indirecta.⁊ subz de accnte suo cõi.ꝛñs impossibile.⁊ ꝓbatur ꝛña.qz si de a.subiecto demonstraret coloratũ ⁊ de colorato quale ex quo termini sunt finiti de q̃li demonstrabit a subz. ¶ Notãdũ ꝙ ꝑdicata accidẽtalia ꝑ accidẽs ꝓnt tripliciter ꝛsiderari.Primo vt ad se inuicẽ comparãtur in eodẽ ꝑdicamento.⁊ sic ꝓcessus circularis est ĩpossibilis.qz tunc omnia accñtia eiusdẽ ꝑdicamẽti inuicẽ ꝛuerterẽt.qz demõstraret superius de suo inferiori ⁊ ecõtra vt est dictũ de terminis substantialibus. Scdo possunt considerari vt comparant ad omnia ꝑdicamẽta accidẽtiũ.⁊ sic iterũ ꝓcessus circularis ẽ impossibilis.qz sicut demonstrarent accidẽtia respectiua d absolutis:ita absoluta de respectiuis.qd est impossibile.quia magis totũ nõ demõstratur per minus totũ. Tertio possũt ꝛsiderari vt comparant ad predicamẽtũ sube:⁊ sic iterũ nõ est possibilis talis ꝓcessus.quia cũ ꝑdicata sint tñ finita sic ⁊ predicamenta tandẽ demonstraretur suba de accidẽte.sic accidens de suba.qd est impossibile.quia subm non demonstratur de accidente sicut non inest accidẽti. substãtia enim nulli accidit.sed alia accidunt ei inquit ꝓbs ꝑ phyſicoꝝ.

¶ Sed qm̃ neqz in sursum infinita erũt.vnũqdq̃z eni qd predicat significat aut quale aliquid.aut ad aliquid:aut q̃tuz aliquid.aut huiusmodi. aut que sunt in substãtia.hec aũt finita sũt ⁊ genera predicamentorum finita.aut enim quale.aut q̃tum.aut ad aliquid .aut facere. aut pati.aut vbi. aut quando predicabitur.

¶ Scda ꝛclo.nõ ꝓtingit ꝓcedere in infinitũ sursum vel deorsum in ꝑdicatis accidentalib⁹ ꝑ accidẽs predicãtibus.ꝓbat. nõ ꝓtingit ꝓcedere in infinitũ illo mõ in talib⁹ ꝑdicatis vbi vnũ ꝑdicat d vno ꝑdicatõe directa.neqz vbi multa ꝑdicãt d vno ꝑdicatõe directa.neqz vbi vnũ ꝑdicat d vno aut multa d vno ꝑdicatõe ĩdirecta.g̃ ꝛ° va.ꝑz ꝛña.⁊ añs ꝓbat q̃ ad quãlz ꝑtẽ.Prĩa qdẽ ꝑs añtis ẽ nota.vz.ꝙ nõ ꝓtigit ꝓcedere ĩ ifinitũ sursũ vel deorsũ ĩ ꝑdicatis accñtalib⁹ ꝑ accñs ꝑdicãtibus vbi ꝑdicat vnum de vno ꝑdicatione directa.qz cum oẽ ꝑdicatũ vnũ sit ĩ aliq̃ decẽ ꝑdicamẽtoꝝ.ſ.sube q̃titatis q̃litatis ⁊ hꝯ.ex 2ª suppõne alteri⁹ lectiõis:⁊ ꝑdicamẽta sint solũ finita.oz ẽt ꝑdicata eẽ finita q̃ ꝑdicant tãq̃z vnũ de vno. ⁊ ꝑ ꝛñs illo⁹ nõ ꝓcedit ĩ ifinitũ. ¶ Sz ꝛ.subz ⁊ ꝑdicatũ sũt inuicẽ correlatiua ⁊ ifinita sũt suba.g̃ ifinita sũt ꝑdicata.ꝑz ꝛña cũ maiori eo ꝙ ꝑdicatũ ẽ alicui⁹ subi ꝑdicatũ.⁊ subm ẽ alicuius ꝑdicati subm.minoꝛãt ẽ nota.qz singularia sũt ĩfinita.⁊ qõlz istoꝝ ẽ subm cũ sit pars subiectiua alicui⁹ spẽi ꝓz porphiriũ. ¶ Dicẽdũ ꝙ nõ valet ꝛña:sic nõ seqt.vle ⁊ ꝑticulare sũt inuicẽ correlatiua:⁊ ꝑticularia sũt ifinita. g̃ vlia sũt ifinita. sic enĩ agẽtia vlia sũt tñ finita.⁊ agẽtia ꝑticularia sũt ifinita.ita forme vles sũt tñ finite.⁊ forꝰ ꝑticulares sũt ĩfinite.ꝑdicata ãt sũt forme vles:⁊ suba forme ꝑticulares.iõ ꝑdicata sũt tñ finita ⁊ subiecta infinita:de qbus non est scia neqz diffinitio ꝓm Aristoꝝ plato.

¶ Concessum aũt est vnũ de vno predicari.

¶ Scda ꝑs añtis hic ꝓbat.vz ꝙ nõ ꝓtigit ꝓcedere ĩ ifinituz sursum vel deorsum in predicatis accidẽtalib⁹ ꝑ accñs predicantibus:vbi predicant multa de vno predicatõe directa. posset enim aliquis dicere ꝙ licet talis ꝓcessus infinitus nõ sit possibilis vbi predicatur vnum de vno. tamẽ bene possibilis est vbi predicantur multa de vno.vt homo est bicubitus.hic predicatur vnum de vno. sed dicendo homo est bicubit⁹ alb⁹.B predicantur duo de vno.ĩ ista ꝛo.hõ est bicubit⁹ alb⁹ musicus.ꝑdicant tria de vno.⁊ sic ĩ ifinitũ. ¶ Sed ꝛ. ex vnitatib⁹ finitis nõ possũt resultare cõbinatiões ifinite.g̃

si predicata sunt tm̃ finita ex his fieri nõ poterũt ꝯbinatiões infinite. ⁊ p ꝯns si nõ ꝓcedit in infinitũ vbi vnũ p̃dicatur de vno. nec vbi multa p̃dicant̃ de vno. antecedẽs aũt est manifestũ inductiue. vnitas nãq; nullã cõbinationẽ facit. binari⁹ aũt tm̃ vnã cõbinationẽ facit realiter: licet faciat duas distinctas rõne: eo q̃ eadẽ est via a thebis ad athenas ⁊ ecõtra. 3°. phisico ꝛ. ternarius aũt facit tres cõbinationes tm̃. vt a. b. c. ꝑmã cõbinationẽ faciũt a. b. scdãz b. c. ⁊ tertiã a. c. sed q̃ternarius facit sex cõbinationes. vt est demonstratũ 2° de generatione. de q̃tuor q̃litatib⁹ ꝑmis facientibus sex cõbinatiões quaꝝ quattuor sunt possibiles ⁊ due impossibiles. ⁊ sic generaliter omnis numerus supra ternariũ licet faciat plres cõbinationes q̃z hẽant vnitates nũq; tm̃ cõbinatiões sũt infinite si vnitates sũt tm̃ finite. ¶ Notandũ q̃ qlibet numerus tot cõbinatiões facit quot vnitates ipm̃ ꝓcedũt. vbi gra. describatur latitudo numeroꝝ ponẽdo in ꝑmo loco vnã vnitatẽ ⁊ in scdo duas. ⁊ in tertio tres. ⁊ sic in infinitũ. et ꝑz q̃ binari⁹ nõ facit nisi vnã cõbinationẽ. qꝛ tm̃ vna vnitas ipsuz ꝓcedit. ternarius facit tres cõbinatiões. qꝛ tres vnitates ipm̃ precedũt. quaternarius facit sex cõbinatiões. qꝛ sex vnitates ipm̃ precedũt. quaꝝ vna ponit̃ in ꝑmo loco. ⁊ due in scdo. ⁊ tres ĩ tertio loco. quinari⁹ aũt decẽ cõbinationes facit. qꝛ tot vnitates ipm̃ ꝓcedunt in latitudine numeroꝝ. vñ ꝑma scda tertia quarta faciũt decẽ. sex vo. xv. cõbinationes facit. qꝛ tot vnitates ipsuz ꝓcedũt. naz ꝑma scda tertia q̃rta q̃nta faciũt. xv. ⁊ sic ꝯnter ꝓcedẽdo videbit̃ quelibet numeꝝ finitũ plures facere cõbinatiões q̃z habeat vnitates. nũq; tm̃ facit combinationes ĩfinitas. ita in ꝓposito q̃ttuor p̃dicata simplr̃ sumpta faciunt q̃ttuor ꝓpõnes. aggregatim aũt sũpta faciũt plures. nũq; tm̃ infinitas. ⁊ ita de alijs p̃dicatis dicat̃ in quocũq; numero finito fuerint.

¶ Ipsa aũt de ipsis quecũq; nõ aliquid sunt non predicari dicimus. accidẽtia enĩ sunt oia. sed hec quidẽ scdm̃ seipsa. alia vero scdm̃ alterũ modũ. Hec aũt omnia de subiecto quodã predicari dicimus. scdm̃ accñs aũt nõ eẽ subiectũ aliqd̃. Nihil enim taliũ ponimus esse q̃ nõ alteꝝ aliqd̃ eẽ dicitur qd̃ dicit̃. sed ipz ĩ alijs ⁊ alia quidẽ de altero.

¶ Tertia pars aũtis ꝯnter arguit̃. s. q̃ nõ ꝯtingit ꝓcedere in infinitũ sursum vel deorsum in p̃dicatis accidẽtalib⁹ p̃dicantib⁹ p accñs vbi p̃dicat̃ vnũ de vno aut multa de vno p̃dicatione indirecta. qꝛ demr̃ationes nõ vtunt̃ p̃dicatõe idirecta sed tm̃ directa. accñs enim dicitur p̃dicari p se de suba. sz nõ ecõtra nisi ꝑm accñs ⁊ ꝑz qd. quo mõ nõ vtit̃ demõstratoꝛ. iõ dicit phs q̃ tales p̃dicatiões nõ sunt p̃dicationes simplr̃. qꝛ ipsa suba de ipsis accñtib⁹ que nõ sunt p se aliqd nõ dicimus p̃dicari. Accidentia enĩ p se nõ subyciunt̃. sed subẽ. nã si accidentia dicunt̃ subyci hoc est p accñs rõne subẽ ꝑme. Nã hõ ⁊ leo dicunt̃ p̃dicari de accñtib⁹ tm̃ p accñs rõne hui⁹ hois ⁊ illius leonis q̃bus accidẽtia insunt p accñs. q̃ quidẽ singularia nõ sũt altera ab his vniuersalib⁹ eo q̃ hic homo est p se homo. ⁊ hic leo est p se leo. ¶ Notandũ q̃ differt accñs a ꝓprio eo q̃ ꝓpriũ primo inest spẽi ⁊ p spẽm indiuiduis. accñs aũt ꝑmo inest indiuiduis ⁊ p idiuidua spẽi. ꝓpriũ etiã circũcernit sibi determinatũ subm̃ cui inest p se. accñs aũt nullũ subm̃ determinatũ circũcernit. ideo nulli tali inest p se: cum quo tm̃ stat q̃ accidens per se p̃dicat̃ sicut p se est forma. accidit tm̃ sibi p̃dicari de isto vel d̃ illo sicut accidit sibi q̃ sit forma huius vel illius. ideo talia accidentia. s. cõia dicunt̃ accidentia p̃dicantia p accñs. sicut g̃ subẽ p se cõpetit subyci ⁊ p accidẽs p̃dicari de accñte. ita ecõtra accidenti p se competit p̃dicari de suba ⁊ p accñs subyci respectu illius. Cũ igit̃ ea q̃ sunt p accñs sint aliena a demõstratione de p̃dicatione indirecta q̃ p̃dicat̃ suba de accñte nõ se ĩtromittit demr̃atoꝛ.

¶ Neqz in sursum ergo vnũ de vno neqz ĩ deorsum esse dicitur. de quibus quidẽ enĩ dicunt̃ accidentia quecũq; in substãtia vniuscuiusq; sũt. hec aũt nõ sunt infinita. sed in sursum ipsa quoq; ⁊ accidẽtia vtraqz non infinita sunt. Necesse est ergo esse aliquid de quo primũ predicetur ⁊ de hoc aliud: ⁊ hoc stare ⁊ eẽ aliquid quod nõ amplius neqz de alio priori neqz de alio aliquid prius predicetur. vnus quidem demonstrantionis modus dicitur hic.

¶ Tertia ꝯclo. nõ ꝯtingit ꝓcedere in infinitũ sursũ vel deorsum in p̃dicatis accidẽtalib⁹ p se p̃dicantibus. intelligẽdo p predicata accñtalia p se predicantia ꝓprias passiões in q̃rũ diffinitionib⁹ ponũtur subiecta. Ista ꝯclusio duplr̃ ꝓbatur. ꝑmo p rõnez cõez. secũdo p rõnẽ magis ꝓpriam ibi. Adhuc aũt alius. ¶ Primo q̃dẽ ar. q̃ non ꝯtingit ꝓcedere in infinituz in talibus p̃dicatis deorsum. qꝛ tũc nõ possemus habere perfectã notitiaz de aliquo subo diffinibili. q̃d̃ est falsuz. ⁊ ꝓbatur ꝯna. qꝛ nõ habetur ꝑfecta notitia de aliq̃ tali subo nisi cognoscant̃ oia p se accñtia illius. sed ĩpossibile est cognoscere omnia p se accidentia alicui⁹ subi si illa sunt infinita. g̃ ⁊c. Deinde arguit̃ q̃ nõ ꝯtingit ꝓcedere in infinitũ in sursum ĩ talibus p̃dicatis. qm̃ quocũq; dato ꝯtingeret dare passionez supiorẽ ad illã. ⁊ itez aliã supiorẽ. ⁊ sic in infinitũ. qd̃ est ĩpossibile. qꝛ tũc ꝯtingeret ꝓcedere in infinitũ in p̃dicatis quiditatiuis qd̃ ẽ reprobatũ. ¶ Notandum ꝑmo ex doctrina phi secũdo hui⁹. q̃ eiusdẽ subi diffinibilis dant̃ due diffinitiões vna a priori que dicit̃ formalis. alia a posteriori que dicitur mãlis. diffinitio formalis data a priori cõponit̃ ex gñe ⁊ dr̃ia specifica. vt aĩal rõnale. diffinitio aũt mãl̃ data a posteriori cõponit̃ cõiter ex gñe ⁊ ꝓpria passione vt aĩal risibile. sicut g̃ non hr̃ ꝑfecta notitia de hoie a ꝑori nisi cognoscant̃ oẽs dr̃ie eẽntiales hoĩs ꝓpinq̃ ⁊ remote vt q̃ ẽ rõnalis sensitiuus corporeus ⁊ hꝯ. ita nõ hr̃ de eodẽ ꝑfecta notitia a posteriori nisi cogñscant̃ oia p se accñta ei⁹ vt q̃ ẽ disciplinabil̃ risibilis manuet⁹nã ⁊ hꝯ. ⁊ hꝯ iõ qꝛ sic q̃libet talis passio diffinit̃ a priori p subm̃ suũ ita q̃lz talis a posteriori ẽ diffiniẽs idẽ subz: iõ si aliqd̃ subm̃ hr̃et ĩfinitas passiões nõ hr̃et̃ ꝑfecta notitia de eo a posteriori nisi cogñscerent̃ oẽs ille passiões. ꝯstat ãt q̃ nõ possent cogñsci si eẽnt ĩfinite. ¶ 2° notãdũ ex determiãtõe Ari. 4° phy. q̃ tẽ vnũqd̃q; hñ diffinit̃ qñ p illã diffõnez pñt assignari oẽs cãe accñtiũ p se illi⁹ subi. Et rõ qꝛ diffõ ẽ cã subi immediata ⁊ adeq̃ta a q̃ fluũt oẽs ꝓpe passiões ꝯuertibiles cũ eodẽ subo. sz si aliqd̃ subm̃ hr̃et ĩfinitas passiões nõ eẽt pole assignare cãs oĩuz illaꝝ. g̃ nõ eẽt pole aliqd̃ subz hñ diffinire diffõne data a ꝑori. oporteret. n. q̃ ab illa fluerẽt ille ifinite passiões q̃rũ q̃libet eẽt demr̃abilis de suo subo p cãz ꝓpriaz. ꝑma. s. p diffinitõez subi ⁊ q̃lz alia p passionẽ ꝓcedentẽ. ꝯstat aũt hꝯ eẽ ĩpossibile. qꝛ itellect⁹ non põt ifinita ꝑtrãsire. ¶ 3° notãdũ q̃ passiões vadũt deorsũ duplr̃. ꝑ p elongationem a subo adeq̃to nõ obstãte ꝯuertibilitate. ⁊ sic dicim⁹ risibilitatez eẽ passionẽ iferiorẽ ad disciplinabilitatẽ. qꝛ remotioꝛ ẽ a suo subo. 2° p p̃dicationẽ. ⁊ sic dicim⁹ eẽ risibile eẽ inferi⁹ ad esse sensitiuũ ⁊ eẽ corporeũ. qꝛ oẽ risibile ẽ sensitiuuz ⁊ ñ eꝯ. ⁊ oẽ sensitiuũ ẽ corporeũ ⁊ nõ eꝯ. nullo istoꝝ modoꝝ ꝓcedit̃ in ĩfinitũ ĩ passionib⁹ deorsũ nõ q̃dẽ p elõgationẽ. qꝛ cũ subz diffiniat̃ p quãlz suã passionẽ nõ ꝯtigeret hr̃e ꝑfectã notitiã de tali subo rõne ĩfinitatis passionũ nec ẽt p predicationẽ. qꝛ infra spẽm spãlissimã nõ ẽ aliq̃ passio sic̃ neqz aliqd̃ subiectũ diffinibile. vt ꝑz inductiue. ¶ 4° notandum q̃ passiões vadũt sursuz duplr̃. ꝑ p appropinq̃tionẽ. ⁊ sic illa passio ẽ supior q̃ ẽ ꝓpingoꝛ suo subiecto co mõ q̃ dr̃ disciplinabile eẽ passionẽ supiorẽ ad risibile. alio mõ p predicationẽ. ⁊ sic ista passio est supior q̃ ẽ cõior. ⁊ sic hõ hz passiones in sursum. s. disciplinabile sensitiuũ ⁊ corporeũ. nasus ãt simũ cauũ ⁊ eq̃le. sz nullo istorum modorum proceditur in passionibus in infinitum in sursum. nõ enĩ per ꝓpinquationem. quia sicut datur prima diffinitio ⁊ primum subiectũ ita ꝑma passio. alioquin

de subo nulla passio posset demonstrari potissime. nec etiã p pdicationẽ. qz talia nõ sunt infinita sicut nec pdicamẽta sũt infinita nec pdicata qditatiua sunt infinita. oz igit in passionibus dare vnã que de alys pdicatur ⁊ nulla de ista ad vnã aliã q̃ de nullo pdicat. ⁊ plura de illa ingt phs in lra.

¶ Adhuc aũt alius. si eni de qbus quedam prioza predicant hozũ qdem demõstratio erit neqz possunt habere ad ipsa q̃z scire.

¶ Ista est alia rõ ad pbandũ i spãli q̃ nõ ꝯtingit pcedere sursum in ifinitũ in pdicatis accidentalibus p se que sunt ppria passiones. ita q̃ nõ semp de qualibet alia pdicat sic q̃ oium fit demõstratio pmittẽdo tres suppõnes. Quaꝝ pma ẽ ista. ppõ demõstrabilis nõ ẽ magis scibilis q̃z p demrationẽ. pz. qz scia excludit oẽz errozẽ atq; formidinẽ. Et notanter dicit ppõ demõstrabilis pp pma pncipia que melius cognoscunt q̃z p scire cũ illis intellectus assentiat ex sola notitia terminorum in lumine intellectus agentis.

¶ Neqz hoc esse sine demõstratiõe. si autem hoc per hoc notum est.

¶ Scda suppositio. nõ ꝯtingit aliqd scire nisi p demrationez patet ex determinatis ante. cũ scia sit habit⁹ ꝯclonis demonstrate. ⁊ si aliqñ fuit ꝯcessum pncipia fieri. illud intelligebat solũ virtualiter. hic aũt fit mentio de scire formaliter sũpto.

¶ Hoc aũt nescimus neqz melius habem⁹ ad ipsa q̃z scire neqz p hoc notũ sciemus.

¶ Tertia suppõ. scito posteriozi necessario sciũtur oia prioza nisi ad illa intellectus melius se habeat q̃z sciens. vñ si a.b.c. sunt ꝯclones demonstrabiles quaꝝ c. dependeat a.b. ⁊ b. ab a. nõ põt sciri c. nisi sciant a.b. Et notanter dicit nisi intellectus melius se habeat ad idẽ pus q̃z sciens. qz nõ sequit b. est posterius a. ⁊ b. scitur. ergo a. scit. qz forte ẽ indemõstrabile ⁊ magis notum q̃z p scire ⁊c.

¶ Si igit ẽ aliqd scire p demõstrationẽ simpliter ⁊ nõ ex aliqbus neqz ex suppõne. manifestũ ẽ stare predicamẽta media. si eni nõ steterit. sed ẽ semp acceptio i superius oiuz erit demõstratio. quare si ifinita nõ ꝯtigit percurrere: quozũ nõ est demõstratio nõ sciemus per demõstrationẽ. si igz neqz melius habemus ad ipsa q̃z scire: nõ erit aliqd scire per demõstrationẽ simpliter sed ex suppõne. Logyce quidẽ igitur ex his vtiqz aliquis credet ꝺ eo quod dictum est.

¶ Istis psuppositis arguit sic. ꝯtingit aliqd scire p demrationem simpliter ⁊ nõ ex datis vel ex suppõne. g̃ nõ pcedit in infinitũ in passionibus p se. sed necesse est media pdicata eẽ finita tñ. pz ꝯña. qz ex supposito seqt oppositũ. si eni eẽt pcedere in ifinitũ i passionib⁹ sic q̃ oium eẽt demõstratio p passionẽ priozẽ vel cõiozẽ seqtur q̃ nõ ꝯtigeret aliqd scire simpliter. sed solũ ex datis vel ex suppõne. nã quocunq; dato illud est demonstrabile exquo intellectus nõ se habet ad illud meli⁹ q̃z sciens ppter infinitã distantiã iter id ⁊ imediata quã non ꝯtingit ptransire. g̃ non ꝯtingit scire aliqd simpliter. pz ꝯña. qz scire simpliter est scire p imediata ⁊ indemõstrabilia. tñ posset scire aliqs ꝼz qd dupliter. vno mõ ex datis ꝯcludendo aliquid oñsiue vel ducẽdo ad impossibile. alio⁹ ex suppõne vt in scia subalternata in qua psupponũtur pncipia in scia subalternãte iã demõstrata. ¶ Sed dubitatur circa tertiã suppõnez. si eni nõ scitur posterius nisi sciat pus dũmodo illud sit scibile. ⁊ ab illo eẽntialiter depẽdeat illud posteri⁹. seqtur q̃ nullus est pspectiuus nisi sit geome. nec aliqs ẽ musicus nisi sit arithme. quoꝝ tñ opposita exprimur. ¶ Dicendũ q̃ aliquis dicitur pspectiuus vel musicus dupliter. vz. simpliter ⁊ ex suppositione. nemo est pspectiu⁹ simpliter nisi sit geometra neqz aliquis est musicus simpliter nisi sit arithmetricus. qz nullus scit simpliciter ꝯclones pspectiuas p pncipia pbata i geometria nisi illa sciat pbare p pncipia geometrica. Et ꝯsiliter de conclusionib⁹ musice respectu pncipioꝝ demonstratoꝝ i arithmetrica. bene tñ aliqs est pspectiuus ꝼm qd vel ex suppõne nesciẽs geometriã. ⁊ aliqs ẽ music⁹ sine arithmetrica etiã ꝼz qd vel ex suppõne: vt inuit phs in littera.

¶ Analetice aũt manifestũ est per hec velocius q̃ neqz i sursum neqz i deozsũ ifinita predicãtia cõtigit eẽ i demõstratiuis scietijs ꝺ quibus itẽtio ẽ. Demõstratio eni ẽ ex his quecũqz qdẽ ipsa isũt scõm seipsa rebus.

¶ Ista est 4ª pars huius capli in qua phs excludit pcessum infinitũ in demonstrationibus p rõnes analeticas. i. ppias postq̃z exclusit illud p rõnes logycas. i. cões. Et fac tria. nã p pmittit duas suppõnes. scõo demrat duas ꝯclones ibi. Horum aũt neutrũ. tertio dat quedã documenta qbus ppõnes mediatas reducit ad imediata ibi. Mõstratis autez bis ⁊c.

¶ Prima suppõ est ista. q̃ ois demõstratio est ex his q̃ sunt per se. Ista suppõ est declarata superius vbi est oñsuz nullã demrationẽ esse ex his que sunt per accñs neqz ex extraneis neqz ex possibilibus aliter se habere.

¶ Scõm seipsa vero dupliter. quecũqz eni illis isũt in eo q̃ quid ẽ: ⁊ i quibus ipsa i eo q̃ quid ẽ isunt ipsis: vt i numero ipar qꝺ inest quidẽ nũero. Est aũt ipse nũerus i rõne ipsius. Et iterũ multitudo aut diuisibile i rõne numeri est.

¶ Secunda suppositio est ista. q̃ duplex est ppõ p se. vna qñ pdicatum ponit in diffinitione subiecti. alia qñ subm ponit in diffinitione pdicati. exemplũ pmi. vnitas ⁊ multitudo insunt numero p se primo mõ. qz ponuntur in diffinitione eius cum numerus sit multitudo ex vnitatibus aggregata. exemplum secũdi. imparitas inest p se numero secũdo mõ dicẽdi p se. quia numerus ponit in diffinitiõe imparis. vñ impar ẽ numerus nõ diuisibilis in medietates equales. ¶ Dubitat cum phs prius posuerit quattuoz modos dicẽdi per se ppter qd nõ facit hic mentionẽ nisi de duob⁹. ¶ Respodet q̃ de tertio mõ nõ facit mentionẽ: qz ille est incõplexus nõ ingrediens formaliter demõstrationẽ. quartus aũt reducitur ad scõm. ideo solũ de pmo ⁊ secundo facit mentionẽ cũ illi pcedant ex necessarys simpliciter. quart⁹ aũt ex necessarys ꝼm quid vt in locis propryis visum est.

¶ Horũ ãt neutra ꝯtigit ifinita eẽ nec vt iperfectũ numeri. Iterũ eni si ipari aliud isit cui ibereat esistenti. Hoc aũt si ẽ primũ nũerus inerit his q̃ isũt ipsi. si igit nõ ꝯtigit hmõi ifinita eẽ i numero neqz in sursuz erũt ifinita.

¶ His suppositis Ari. ponit duas ꝯclones. Quaꝝ pma ẽ ista. impossibile est demrationes pcedere in infinitũ in scõo mõ dicẽdi p se. pbat dupliter. ⁊ p sic. nullũ subm hz passiones infinitas. g̃ ꝯclo va. añs arguit. qz nũero nõ inest p se ipar. ⁊ iteꝝ alia passio p illã. ⁊ sic i ifinitũ. qz cũ oia pcedentia igrediant diffinitõez posteriozis ifinita eẽnt diffinitiua eiusdẽ. ⁊ ꝯter nõ posset hri pfecta notitia de aliquo subo ⁊ cõpleta: ex quo talia infinita nõ possunt cognosci. ¶ Notandũ q̃ sicut qlibet superius cadit i diffinitiõe sui inferiozis ita q̃libet passio pcedens cadit in diffinitione passionis sequentis. quia sicut nõ cognoscitur perfecte inferius nisi cognoscat superius. ita non cognoscitur perfecte passio sequens nisi cognoscat pcedens. ideo si aliquod subiectũ hret pmã ⁊ vltimã passionem inter quas essent infinite non posset cognosci illa vltima nisi cognoscerentur omnes intermedie que necessario cadunt in diffinitione illius vltime. Et si quis vellet assignare primam sine vltima illud non est possibile. quia in essentia

liter ordinatis si datur primum: datur vltimum. ⁊ econtra.

¶ Sed forte dubitatur de hoc qd dicit quodlibet superius cadit in diffinitione sui inferioris. quia cū diffinitur homo p aial rōnale nō ingrediūtur diffinitionē hois corpus nec substantia que sunt essentialiter superiora. ¶ Dicendū q licet nō ingrediant formaliter tñ ingrediunt virtualiter. qm̄ necesse est aial prius diffiniri p corp aiatū. ⁊ corpus aiatū p corpus. ⁊ corpus p subaz. iō nō cognoscit hō pfecte diffinitiue nisi cognoscant oia illa superiora. ita est dicēdū de passionib q licet nō oēs passiones pcedentes ingrediant diffinitionē vltime formaliter: tñ ingrediunt virtualiter qz nō pfecte illa cogsci tur nisi oēs pcedentes cognoscantur.

¶ At vero necesse ē omnia inesse. Primo vt numero ⁊ in illis necesse est eē numerquare querribilia erunt sed nō excedentia.

¶ Scdo ar. ad eandē cl'onez sic. ipossibil' est pcessus ifinit sursū vl deorsū i his q iuicē ouertunt. sz subz ouertit cū oib suis passionib. q in illis nō pcedit in infinitū sursū vel deorsum. pz oña cū maiori. qz nō ponit pcessus infinitus sursum vel deorsum nisi ppter resol'onē min cōis i magis cōe vsus trāscendētia ex qbus formant pma pncipia nō ingredientia nisi virtualiter demōstrationez. minor aūt ē euidēs. qz cum subm ponat in diffinitiōe cuiuslibet sue passionis. ⁊ ex:oz necessario illa ouerti. ¶ Notādū q hoc itelligēdū ē de passionibus q fluūt ex pncipys spēi ⁊ nō q fluūt ex pncipys indiuidui aut māe. qz licet simitas diffiniat p nasum non tñ nasus diffinitur p simitatē. paritas etiā vel iparitas diffinitur p numerū ⁊ nō eō p aliquā illarū passionū diuisim. bñ tñ diffinit numerus p passionē ouertibilem cū isto disiūcto sicut linea diffinit p longitudinē ⁊ nō p rectitudinē nec p curuitatē diuisim. sic etiā hō diffinitur p risibile vel disciplinabile. ⁊ ecōtra. qz illa fluūt ex pncipys spēi. nō āt diffinitur hō p esse medicū vel cauū. qz illa fluūt tñ ex pncipys idiuidui aut māe.

¶ Nec tamē quecūqz sūt in eo q quid est nec ifinita sūt. neqz eni esset diffiniri.

¶ Scda cl'o. ipossibile est demōstrationes pcedere i ifinitū in p mō dicendi p se. pz. qz tūc nō ptingeret diffinire. ⁊ rō. nā omnis diffinitio datur causa inotescedi. stat aūt q p diffinitionē datā nō sciret diffinituz. qz oporteret infinita superiora diffinibilia cognoscere. oīs eni diffinitio stat ex gñe ⁊ dria. intelligēdo de diffinitiōe qditatiua. ¶ Notandū q Aris. nō assignaret hic duos modos pmos dicēdi p se in qbus nō ptingit pcedere in ifinitū nisi vellet pmū modū formaliter igredi demonstrationē cui opositū ponūt Thomas ⁊ Egidius di. diffinitionē subiecti nūqz esse mediū i demōstratōe. sed diffinitionē passionis. hoc tñ pscrutabit scdo huius.

¶ Quare si presentia quidem omnia per se dicūt: hec non infinita sunt.

¶ Ex pdictis pbs ifert q̄ttuor correlaria. quorū pmū ē istud. Impossibile est demonstrationes pcedere in ifinitū. pz. oīs demonstratio est ex ppositionibus pmi vel scdi modi dicendi p se. sed impossibile est pcedere in infinitū aliquo illorum modorū: vt pbatum est. ergo ⁊c.

¶ Stabunt vtiqz in sursum quare ⁊ in deorsum.

¶ Secundū correlariū demonstrationes nō pcedūt in infinitum i sursum nec etiā in deorsum. pz. quia resolutio tā demonstrationum qz diffinitionū est potius in sursum qz i deorsum. non eni fit resol'o ad singularia cū illa nō diffiniant nec ingrediant per se demonstratiōnē.

¶ Si aūt sic est ⁊ que sunt in medio duorū terminorum semper sunt finita.

¶ Tertiū correlariū: si nō pcedit in infinitū in extremis nec etiā in medys. pz. qz media inter duo extrema essent ifinita a quolibet illorū ad alterū extremorū eēt distantia ifinita. ⁊ oñter extrema infinite distarent.

¶ Si vero hoc est: manifestū est iaz ⁊ demōstrationū q necesse est principia aliqua eē ⁊ nō oīnz esse demonstrationē: qd vero diximus quosdaz dicere iuxta principium. si eni sunt principia non oia sunt demonstrabilia. neqz in infinitū possunt ire. Esse eni horū quodlibet nihil aliud est qz esse nullū spaciū sine medio ⁊ indiuisibile. sed oia diuisibilia. Intus enim imittēdo terminū sed nō assumendo demonstratur qd demōstrat. quare si hoc infinitū pringit ire. Contiget vtiqz duorū terminorū infinita eē interius media. sed hoc ipossibile est si pdicamenta steterit in superius ⁊ inferius. qd aūt stent demonstratū est logyce prius: anelitice vero nunc.

¶ Quartum correlariū. aliqua pncipia sunt immediata nec omniū est demonstratio. pz. ex quo nō itur in infinituz. si eni quelibet ppō est mediata. ergo ē resolubilis in aliā p mediū intraneū ⁊ nō extraneū inter subm ⁊ pdicatū. ⁊ sic inter duo extrema essent infinita media: cui opositū ē dictū. ¶ Notandū q licet illa ppō sit imediata. oē corp est suba. qz nihil est mediū inter subaz ⁊ corpus. tñ p mediū extraneū ē sillogizabilis isto mō. oē mobile ē suba. oē corpus ē mobile. q oē corpus est suba. sumēdo q mediū extraneū nihil ē imediatū. ad qd remouēdū ait pbs q intus. i. iter maiorē ⁊ minorē extremitatē dz assumi medium non extra.

¶ Adonstratis aūt his manifestū est q si aliquod idē duob insit vt a. ⁊ in c. ⁊ in d. nō pdicante altero de altero aut nullo mō: aut nō de oī qd nō sp fm cōe aliquid inerit. vt ysocheli ⁊ scalenōi duobus rectis equales habere scdm cōe aliqd inest. Scdm eni q est figura quedā ⁊ nō scdm alterū inest. hoc aūt nō semp sic se hz. sit āt b. scdz qd ē a. in. c. ⁊ i. d. Adanifestū igitur est q b. in c. d. fm cōe ē: ⁊ illud scdz alterū. Quare duorū terminorū medijs: infiniti vtiqz incidunt termini. sed hoc impossibile est. scdm igitur cōe aliqd eē nō necesse est semper idem in pluribus. quare vero erunt immediata spacia.

¶ Intellectis pmissis. p. ponit tria documenta qbus oñdit qualiter ppōnes mediate reducunt ad imediata. Quorum pmuz est istud. ppō mediata secūdi modi est reducibilis ad imediata p solū pcessum finitū. vñ aliqd est cōe qd inest imediate p seipm. duob aūt simplr dispatis aut ptenietib. non tñ de se vlr pdicātib. vt aial qd imediate p seipm inest hoi ⁊ equo quorū nullū de alio vificari pōt. Inest etiā hoi ⁊ masculo imediate q licet ptenīāt iter se cū aliqs hō sit masculus ⁊ ecōtra. nō tñ de se vlr pdicantur. qz nec oīs hō est masculus. nec oē masculū est hō. de his aūt oibus aial vlr pdicat. vt pz inductiue. Aliqd vero est cōe qd inest duob p aliud cōe. sed nō pcedit vltra. ⁊ tale facit ppōnez mediatā scdi modi. vt habere tres angulos cōpetit ysocheli ⁊ scalenōi per triangulus ⁊ non per aliud cōmune. qd sic declaratur in terminis. Sit a habere tres angulos. b. triangulus. c. d. ysocheles ⁊ scalenon Et arguitur sic. si a inest c. d. per b. ⁊ iterum inest b. per aliud medium. ⁊ sic in infinitum. tunc inter duo extrema essent infinita media essentialiter ordinata scilicet inter passionem ⁊ suū adequatū subm cui talis passio inest pmo ⁊ per se. ⁊ hz q ipsum. hec ergo ppositio. ysocheles habet tres angulos equales duobus rectis. est ppositio mediata secūdi modi mediatione subiecti quo inuēto per solum processum finitū habet propositio imediata secundi. videlicet omnis triangulus hz

tres angulos equales duobus rectis. ¶ Notandum tot esse media inter habere tres angulos et species trianguli quot sunt subiecta per que illa passio cōpetit illis speciebus. naz si habere tres ꝯpetit ysocheli ⁊ scalenōi tm̄ p triangulū tūc nō est nisi p vnū mediū inter passionē ⁊ illas spēs. si aūt cōpetit illis p triangulū. ⁊ triāgulo p figurā. tūc sūt duo media. s. triāgulus ⁊ figura. quot ergo sūt illa cōia p que hr̄e tres angulos cōpetit spēbus triāguli tot sūt media inter illas spēs ⁊ passionem ita ꝙ si cōmunia sint finita media sunt finita. ⁊ si infinita illa media sunt infinita.

¶ In eodē tm̄ genere ⁊ ex eisdez athomis necesse est terminos esse. si quidem his que p se sunt erit cōmune. nō enī erat ex alio genere in aliud descēdentem demonstrare.

¶ Forte posset aliqs rn̄dere ad rōnem negādo consequentiādi. ꝙ inter illa extrema nō erūt nisi media finita. ⁊ tm̄ ꝓcedit̄ in infinitū p alia media. s. aliaꝝ coordinationuz. vbi gra. pōt dici ꝙ eē palpabile inest homini ⁊ equo p corp⁹. ⁊ corp⁹ p aīal. ⁊ aīal p disciplinabile. ⁊ disciplinabile p risibile. ⁊ econtra. ¶ Contra hāc rn̄sionē arguit phs ex ꝓus determinatis. qm̄ media inter duo extrema debēt eē eiusdē gn̄is si demonstratio est ex his que sūt p se. si enī media essent alioꝝ generū tunc demonstratio esset ex extraneis. qō est falsum. vt patuit. ⁊ ex alio. qz nō ꝯtingit demonstrantē descendere de genere in gen⁹. ¶ Notandū ꝙ in demōstratione aliqm̄ extrema sūt eiusdē gn̄is ⁊ eiusdē ꝑdicamēti: vt qm̄ ꝯcluditur ꝙ oē disciplinabile est risibile. aliqm̄ diuersoꝝ ꝑdicamētoꝝ vt qm̄ demonstrat̄ ꝙ oīs hō est disciplinabilis vel risibilis. ¶ Itē mediū dz eē eiusdē generis cū altero extremoꝝ q̄ Aristo. vocat athomos. s. maiorē ⁊ minorē extremitatē. vn̄ aliquādo ē eiusdē gn̄is cū maiori extrēitate. vt oē disciplīabile ē risibile. oīs hō ē risibilis. q̄ oīs hō ē disciplīabil. aliqm̄ ē eiusdē gn̄is cū mīori extrēitate. vt oē aīal rōale ē disciplīabile. oīs hō ē aīal rōnale. ergo oīs hō est disciplinabilis. aliqm̄ aūt est eiusdem gn̄is cū q̄libet extremitatū: vt oīs figura hn̄s angulū extrinsecū equalentē duob⁹ oppositis intrinsecis hz tres angulos equales duobus rectis. sed omnis triangulus est hz. q̄ ⁊c. verum est ꝙ mediū ⁊ extrema nō sunt simplr̄ eiusdē ꝑdicamēti. sed tm̄ ſm̄ partē. vbi tn̄ demonstret̄ suba de corpe aīato p corpus: aut corpus aīatum de hoīe p aīal ꝯtinue mediū ⁊ extrema sunt simplr̄ eiusdē predicamenti.

¶ Manifestū aūt est ⁊ cū a. in b. sit. ⁊ si quidē est aliquod mediū est demonstrare ꝙ a. i b. sit. ⁊ elementa huius sunt hec ⁊ tot quot media sunt. imediate enī ꝓpōnes sunt elemēta: aut oēs: aut vles. si vero nō est mediū nō amplio⁹ erit demōstratio. sed in principia via hec est. Similr̄ aūt erit ⁊ si a. in b. nō sit. si quidē enī aut mediū est aut prius cui non inest erit demonstratio: si vero nō. nō est. sed principia ⁊ elemēta tot sunt: quot sunt termini. ⁊ horum quidem enim propositiōes principia demonstrationis sunt.

¶ Scōm documentū. ꝓpō mediata p̄mi modi ē reducibilis ad īmediata p solū ꝓcessum finitū. vn̄ cuiuslibet ꝓpōnis mediate p̄mi modi tot sunt p̄ncipia quot sūt termini medij. vt pz inductiue tam affirmatiue q̄z negatiue. Istius enī omnis hō est suba. p̄ncipia sunt ista. oē aīal est corp⁹ aīatū. ⁊ omne corpus aīatū ē corp⁹. ⁊ omne corpus ē suba. Sicut ergo tres sunt termini medij ita tria sunt p̄ncipia. ⁊ ꝙ ista sint p̄ncipia pz. qz sunt ꝓpōnes īmediate. Constat aūt ꝙ oēs ꝓpōnes īmediate vel saltem vniuersales sunt p̄ncipia demonstrationuz. querat̄ ergo i p̄ncipio. vtrū ꝓpō assignata habeat medium inter extrema vel nō. si nō ipsa est imediata. sic sic. aut q̄ hz vnū tm̄ mediū aut plura. si tm̄ vnū mediuz p illud reducet̄ ad īmediata. si aūt plura p illa reducet̄ ad īmediata. ¶ Consimiliter querat̄ de ꝓpōne negatiua. vtrū inter extrema sit mediū aut nō. si non illa est īmediata. vt nulla suba est q̄titas. si sic. ergo est resolubilis ad īmediata p illud medium. ⁊ quot sunt media tot sunt p̄ncipia demōstrationis: vt nullus hō est q̄titas. media enī sunt aīal. corpus aīatū. corpus ⁊ suba a quib⁹ pri⁹ remouet̄ q̄titas q̄z ab hoīe. ⁊ iō ex his fiūt q̄ttuor ꝓpositiones īmediate. vt pz ꝯtinue ascendēdo.

¶ Et sicut quedā principia demonstratiōis sunt indemōstrabilia ꝙ sit hoc illud: ⁊ ꝙ sit hoc ī illo: sic ⁊ ꝙ nō sit hoc illud: neqz ꝙ sit hoc ī illo. quare hoc qdē eē aliqd. alia āt nō eē aliqd erūt principia.

¶ Ex ꝑdictis infert phs ꝙ sicut aliqua sunt p̄ncipia indemōstrabilia ꝙ hoc est hoc: ⁊ ꝙ hoc ē in hoc. ita aliqua sunt p̄ncipia indemonstrabilia q̄bus demonstrat̄ ꝙ hoc non est hoc. ⁊ ꝙ hoc nō est in hoc. p̄mū pz eo ꝙ aliqua sūt p̄ncipia indemōstrabilia ꝓbantia ꝙ omnis homo est substātia. ⁊ ꝙ oīs hō est disciplinabilis. Secūdum etiā est notū: quia aliqua sunt p̄ncipia indemonstrabilia ꝓbantia hominē nō esse equuz. ⁊ hominem nō esse bīnibilē. ¶ Circa predicta occurrunt q̄ttuor dubia. Quorum primuz est istud. videtur ꝙ propositiones īmediate nō adequent medus inter extremitates. qz hec. oē corpus animatū est substātia. habet solū vnum mediū. s. corpus. ⁊ tamē habet duas ꝓpōnes īmediatas. videlicet omne corpus est substantia. ⁊ omne corpus animatum est corpus.

¶ Secundū dubium. qualiter est intelligendū ꝙ oēs ꝓpositiones īmediate sūt p̄ncipia demonstrationū. vel saltē vles cum nulle videant̄ ꝓpōnes īmediate nisi vniuersales. vt pz in capto de sillogismo aggenerāte sciam. ¶ Tertiū dubium vtruz ꝓpō īmediata sit demōstrabilis. ⁊ arguit̄ ꝙ sic. qz oēs iste sunt īmediate. omnis albedo est color. omne corpus est substātia. ⁊ tn̄ quelibet earū est demonstrabilis p diffōnem subiecti. ¶ Quartū dubiū videt̄ ꝙ p ꝓpōnes mediatas nō sit via veniēdi in p̄ncipia. qz tūc ꝯtingeret ꝓbari p̄ncipia. qō est falsuz. ¶ Ad p̄mū rn̄det̄ ꝙ nō debēt eē ꝑcise tot ꝓpōnes īmediate quot sunt media inter extremitates. īmo necesse ē semp ꝙ sint plures ꝓpter additionez maiozis ⁊ minozis extremitatis que cum medio faciūt duo p̄ncipia. sed sufficit ꝙ non sunt pauciores ꝓpōnes mediate. ¶ Ad scōm dicitur ꝙ propōnes singulares īmediate. vt sor. ē hō. hec albedo ē albedo. non sunt p̄ncipia demonstrationū. qz de illis nō est scientia sed bene ꝓpositiones vniuersales īmediate. qz ille ītrant demonstrationem. Dicit enim cōmentator in prologo phisicorum ꝙ indiuidua non sunt p̄ncipia scientie. sed sunt principia inquirendi vniuersalia que sunt principia scientie. ideo phs prius non fecit mentionem nisi de ꝓpositionib⁹ vniuersalib⁹ īmediatis. quia ille sole aggenerāt scientiā. ¶ Ad tertium respondetur ꝙ licet ille sint immediate īmediatione subiecti. ⁊ cōsequenter sint indemonstrabiles per alia subiecta. non tn̄ sunt īmediate immediatione cause. nam ⁊ si non habent medium rectilineū. tamē habent medium laterale. tamen si aliqua esset ꝓpositio īmediata tam immediatione cause q̄z īmediatiōe subiecti illa esset indemōstrabilis sicut est ꝓpositio in qua ꝑdicatur diffinitio de diffinito aut p̄ma passio de diffinitione. ¶ Ad quartuz negetur ꝯsequentia. qz processus a mediato ad īmediatū nō est per ꝓbationem sed per resolutionem. neqz incōuenit ꝓbare imediatum per mediatum quo ad quia est. sed esset inconueniens quo ad propter quid. sicut enim causa probat effectum quo ad propter quid ⁊ econtra quo ad quia est. ita ꝓpositio immediata probat ꝓpositionem mediatā quo ad propter quid. econtra aūt quo ad quia est.

¶ Cum aūt indigeat monstrare aliquid accipiendū ē ꝙ de b. primū ꝑdicetur. Sit enī c. ō hoc sīlr a. ⁊ sic semp vadēs nequaq̄z extra ꝓpositio cadet neqz ipsius a. cē acciplatur vt demōstretur. fz sp

medium dēsetur quousq; indiuisibila fiāt ⁊ vnū

¶ Tertium documentū: quelibet ꝓpositio mediata est resolubilis in īmediata ꝑ media intra ⁊ nō ꝑ media extra. pz idūctiue. ⁊ p̄ in demonstrationib⁹ affirmatiuis. naz si dz resolui ista. oīs homo est suba. oz ꝙ hoc fit ꝑ illos terminos aīal. corpus aīatū. ⁊ corpus. Constat aūt ꝙ oēs illi termini sunt inter maiorem extremitatem ⁊ minorē. ꝯtinue enī ꝯdempsabuntur ⁊ ꝯstrīgent illi termini vsq; quo oēs ꝓpōnes erūt īmediate. ¶ Notandū ꝙ si aliq̄ corpa ordinarent in aliquo spacio inter que nō eēt aliqd̄ īteruallū receptiuū alicuius ꝯsimilis corpis illa dicerent dēpsa ⁊ ꝯstricta. si aūt eēt interuallū ea dicerent rara. dicim⁹ enim dentes raros qn̄ multū distant. dēp'sos aūt ⁊ ꝯstrictos qn̄ se tāgūt. ita īter extrema q̄ sūt hō ⁊ suba media dicunt rara si īter ea est īteruallū receptiuū alterius medy. si aūt nullū ē mediū illa dicunt dēpsari ⁊ ꝯstrīgi. hec g̅ ꝓpō. oīs hō est suba. reducet ad īmediata dēpsando ⁊ ꝯstringendo. s. accipiendo aīal. qd̄ p̄ ⁊ īmediate p̄dicat de hoīe. deinde corpus aīatū de quo p̄ ⁊ īmediate dr̄ corpus. deinde corpus de quo vl'r p̄dicat suba p̄ ⁊ īmediate.

¶ Est autē vnum cum īmediatū fiat. ⁊ vna ꝓpositio simplex ē īmediata: ⁊ quēadmodū ī alīs ē p̄ncipiū simplex. hoc autē nō idem vbiq; est: sed in graui qdem vncia. ī melodia autē sonus. in mēbris āt derisio. aliud autē in alio. sic ē ī sillogismo vna propositio immediata.

¶ Ex his Arist. ifert ꝙ ꝓpositio īmediata ē ꝓprie vna ⁊ simplex. p̄mū pz. qz nec actu nec potentia est ꝓpōnes plures. sed ꝓpō mediata licet sit actu vna: tn̄ est potētia pl'es. s. due premisse facte ex illis extremis ⁊ medio īterposito. ¶ Scōz vo sic declarat. ī quolibet genere oz dare vnū minimū. s. ī q̄ntitate p̄ctū: ⁊ in numero vnitatē. ī musica tonū. ī pōdere vnciā. ⁊ ꝯsequēter in sillogismo ꝓpōnez īmediatā. In demr̄atione vo vel scīa intellectū q est habit⁹ p̄mior p̄ncipior. sed oē minimū ē simplex. g̅ ꝓpō īmediata ē simplex.

¶ In demonstratiōe aūt ⁊ scientia intellectus. in demonstratiuis igitur sillogismis eius qd̄ ē nihil cadit extra. sz in priuatiuis hoc quidē nihil quod oz esse extra hoc cadit. vt si a. est in b. ꝑ c. nō ē. Si enī ī b. quidē omni est. c. ī nullo aūt c. est a. iterū si indigeat qd̄ in c. a. nullo sit mediū accipiendus est ipsius a. ⁊ c. ⁊ sic semper ꝓcedet.

¶ Idem documētū declarat in demr̄ationib⁹ negatiuis. ⁊ p̄ in p̄ma figura. naz si dz resolui illa. nullus hō ē q̄ntitas. oz sic arguere. nullū aīal est q̄ntitas. glibet hō ē aīal. g̅ nullus hō est q̄ntitas. maior sic resoluit. nullū corp⁹ aīatū ē q̄ntitas. oē aīal est corp⁹ aīatū. g̅ nullū aīal est q̄ntitas. vbi pz ꝙ semp mediū est terminus supior ad minorē extremitatē. ꝯstat aūt ꝙ esse superius est esse intra. sicut esse inferi⁹ est eē ex̄. sit g̅ a. maior extremitas. ⁊ b. minor. ⁊ c. mediū ⁊ arguat vt supra. nullus .c. ē a. oē b. ē c. g̅ nullū b. est a.

¶ Si vero indigeat monstrare qd̄ e. in d. nō sit in eo ꝙ est e. in d. quidē omni est. ī e. aūt nullo. Aut nō in omni nūq̄ extra. e. cadit. Hoc autez est cui non oportet inesse.

¶ Scōo declarat idē in scōa figura in q̄ ēt arguit ꝑ medium intra: aliqn̄ quidē supra minorē extremitatē: vt nulla q̄ntitas est suba. qlibet hō est suba. g̅ nullus hō ē q̄ntitas. Aliqn̄ vo supra maiorē extremitatez: vt oīs hō est suba. nulla q̄ntitas est suba. igit nulla q̄ntitas ē hō. Sit g̅. c. mediū. d. maior extremitas. ⁊ e. minor. ⁊ arguat sic. nullū d. est c. oē e. est c. g̅ nullū e. ē d. si aūt aliquis velit arguere in p̄ scōe figure accipiat. d. loco minoris extremitatis. ⁊ e. loco maioris. ⁊ sic arguat. oē e. ē c. nullū d. est c. g̅ nullū d. est. e. ¶ Notandū ꝙ mediū fm negationē nō solū accipit vl'iter. sed etiā pōt ꝑticulariter sumi vt oīs color ē q̄litas nō oē ꝑfectus est q̄litas. g̅ nō oē ꝑfectū ē color. Causa enīz q̄re ab aliquo ꝑfecto remouet color est. quia ab illo remouetur qualitas. ideo arguitur per mediū intra cū sit supra maiorem extremitatem.

¶ In tertio āt modo neqz a quo oportet neqz qd̄ oz priuari nequaq̄z extra ibit.

¶ Sed in 3ª figura illud nō pōt fieri cū mediū non sit intra. qz non supra maiorē nec supra minorē. sed ex̄. s. īfra quālibet ea ex̄. vbi gra. si hec. aīal nō est q̄ntitas. oz resolui. oz sic dicere. nullus hō est q̄ntitas. glibet hō est aīal. g̅ aīal nō est q̄ntitas: vt pz ꝙ nulla extremitatū sumit ex̄. sed mediū cū illud sit inferius ad minorē extremitatē. ¶ Notandū ꝙ tertia figura ē tripl'r inutilis ad resol'onē. p̄ qz nō pōt ꝯcludere vl'em negatiuā. scōo qz mediuz sp̄ sumit ex̄. tertio qz ꝯtinue magis itur ad mediata. hec enī magis est mediata. null⁹ hō est q̄ntitas q̄z illa. aīal nō est q̄ntitas. ¶ Contra p̄dicta ar. ⁊ p̄ ꝙ nulla ꝓpositio mediata ē resolubilis ad īmediata. qz nulla talis est īmediata. oīs hō ē aīal. oē aīal est corpus aīatū. nā hō ⁊ ſymia essentialiter magis ꝯueniūt q̄z hō ⁊ equ⁹. g̅ aliqd ēntialiter p̄dicat de hoīe ⁊ ſymia: qd̄ nō p̄dicat de hoīe ⁊ equo. ⁊ ꝑ ꝯns inter hoīez ⁊ aīal est p̄dicabile mediū. g̅ illa nō est īmediata. oīs hō est aīal. ¶ Consil'r arguit de illa. oē aīal ē corp⁹ aīatū. ꝙ ipsa nō est īmediata: ex quo aīal essentialiter plus cōuenit cū vna plāta q̄z cū alia. ¶ Scōo arguit qz mediū īfra maiorē extremitatē est eque bn̄ intra sicut supra minorē extremitatē. qz sicut supius ē forma sui inferioris. ita iferius est mā sui supioris. ꝯstat aūt materiā eē intraneā cōpositō sicut forma. ¶ Tertio arguit ꝙ nūq̄z resoluit negatiua ꝑ mediū intra. qz si ille termin⁹ aīal eēt mediū inter illuz terminū hō ⁊ illū terminū q̄ntitas sicut ille vificat de illo termino hō ita d̄ illo verificabit ille terminus q̄ntitas. qd̄ est īpossibile. ¶ 4º arguit ꝙ tertia fig⁴ arguit ꝑ mediū ītra sic sillogizādo. nullū corpus aīatū est q̄ntitas. aliqd̄ corpus aīatuz est aīal. g̅ aīal nō est q̄ntitas. vbi patet mediū esse supra minorē extremitatem. ergo arguitur per mediū intra. ¶ Ad p̄mum dicitur ꝙ quelibet illarum est īmeditata. ⁊ tunc ad argumentū neget ꝯnā sicut nō seqt magis cōueniūt sortes ⁊ pla. q̄z sor. ⁊ berta. g̅ aliqd p̄dicat de sor. ⁊ pla. qd̄ nō p̄dicat d̄ sor. ⁊ berta. sīc. n. species cōtinet latitudinem numeralez ī qua aliqua indiuidua magis conueniūt ⁊ aliqua minus: ⁊ hoc per suas differentias indiuiduales absq; vlteriori p̄dicabili inter spēm ⁊ sua indiuidua: ita genus continet latitudinez specificam in qua alique species magis conueniunt ⁊ alique minus per solam conuenientiam ⁊ differentiam suarū differentiarum essentialium. aliter enī tot essent genera inter hominez ⁊ animal quot species cōtinentur sub animali. quod faciliter cōuincitur ex huiusmodi ꝯuenientia ⁊ differentia specierum. ¶ Ad scōm dicitur ꝙ superius non soluz est forma totius respectu sui inferioris. sed etiam est forma cōpositionis cum sit pars essentialis sui inferioris. ipsum aūt inferius non est nisi pars subiectiua sui superioris. ita ꝙ nō ē pars essentialis ei⁹: cum superius nō diffiniatur per suū inferius. sed ecōtra. ꝓpterea inferius est extra rationem superioris. ipsum autem supius est intraneum inferiori. ¶ Ad tertium dicitur ꝙ illud non est medium per participationez sed per abnegationem. nec est medium rei: sed rationis. quia per illud solligizatur negatiue. Non etiam est medium positiuum inter illa. sed soluz deductiuum eo ꝙ facit quantitatez vniuersaliter remoueri ab homine. ex eo enim quantitas remouetur ab homine. qa remouetur ab animali. prius ergo remouetur ab animali q̄z remoueatur ab homine. ¶ Ad quartū dicit ꝙ resolutio ad immediata non fit nisi per propositiones vniuersales. quia cum indefinita vel particularis probetur per vniuersalem: nunq̄z deueniretur ad īmediata. iō sicut tā in prima q̄z in secunda figura semper in resolutione vtraqz premissarum est vniuersalis. ita oporteret fieri in tertia figura si illa ad resolutionē deduiret. ꝓpterea debuit sic argui. nullū corp⁹ aīatū est q̄ntitas: oē corp⁹ aīatū est aīal. ergo aīal nō est quantitas.

sed minor est falsa p quã nulla reductio pōt fieri. quare ꝛc.

Cum aūt sit demonstratio alia pticularis: alia vero vlis: ⁊ hec quidē cathegorica: illa priuatia: dubitaſ̄ q̄lis potior sit. siſ̄r aūt ⁊ de ea que demōstrare dicit. ⁊ deducēti ad ipossibile demonstratiōe. Primū igit intendimus de vli ⁊ pticulari. ostendētes enī hoc ⁊ de ea que demonstrare dicit ⁊ que ē ad ipossibile dicem⁹. Videt quidē igitur fortassis vtiq; quibusdā sic intendētibus pticularis eē dignior. Si enī ꝓ quā maxie scimus demonstrationē potior est demōstratio. Hec enī virtus demōstrationis ē. Magis autē scimus vnūquodq; cū ipsum cognoscimus scd̄; ipsum q̄; scd̄m aliud: vt musicū chorisciū qm̄ chorisciūs musicus est q̄; cū hō musicus sit. similiter aūt ⁊ in alijs. sed vlis qm̄ aliud nō quoniā ipsum ꝓtingit demonstrat: vt qm̄ est equitibiax. nō qm̄ est equitibiax: sed qm̄ est triāgulus. sz pticularis qm̄ ipm. Si ḡ potior quidē que est scd̄m ipsum huiusmodi aūt est pticularis vli magis ⁊ potior vtiq; demonstratio scd̄m ptem erit.

¶ Istud est 4⁹ capl̄m hui⁹ tertij tractat⁹ ī quo Ari. determinat de q̄titate ⁊ q̄litate sillogismi demr̄atiui: postq̄; determinauit de qditate ⁊ pcessu eiusdē aggenerātis sciam vel ignorantiā. Et diuidit in tres qōnes. quax p̄ma est. vtrū demonstratio vlis potior sit pticulari. Scd̄a qō vtrū demonstratio affirmatiua sit potior negatiua. ibi. Cū aūt demr̄atiua. Tertia qō vtruz demr̄atio oñsiua sit potior ducēte ad īpossibile: ibi. Qx quidem cathegorica. Prima qō diuidit in tres ptes. In quax p̄ma ar. demōstratōez pticularē potiorē eē vli. In scd̄a soluuntur ille rōnes ibi. Aut primū qdē. In 3ª vo fiunt rōnes pbantes demōstrationē vlem potiorē eē pticulari ibi Amplius si demr̄atio. ¶ Quantū ad primū p̄ḡus tripliciter arguit demr̄ationē pticularē potiorez eē demr̄atione vli. ⁊ p̄ sic. illa demr̄atio ē potior ⁊ dignior q̄ magis facit scire. sed demonstratio pticularis magis facit scire. ḡ ꝛc. maior pz. quia hec est virtus ⁊ intētio demōstratiōis. vt faciat scire. ⁊ minor declaraſ̄. nā illa demr̄atio magis facit scire q̄ faē scire aliqd ꝓm seip̄z q̄; ꝓz aliō. sz demr̄atio pticularis facit scire ꝓz seip̄z. ⁊ vle ꝓm aliud. ḡ ꝛc. maior pz. qr dignior ē cognitio q̄ cogſco chorisciū musicū q̄; illa q̄ cogſco horiez musicū. cū ista sit distincta ⁊ illa ꝓfusa. ⁊ ꝓ iō qr p p̄rimā cognitionez cogſco chorisciū musicū ꝓm se. p secūdā vo cogſco corisciū musicuz ꝓm aliō. qr ꝓz q; ē hō music⁹. minor āt sic declaraſ̄. cū demr̄aſ̄ oēz ysocheleē hr̄e tres āgulos eq̄les duob⁹ rectis. scit q; ois ysocheles ꝓm seip̄z hz tres angulos eq̄les duob⁹ rectis. cū āt demōstraſ̄ oēz triangulū hr̄e tres angulos eq̄les duob⁹ rectis. scit q; ysocheles hz tres angulos nō ꝓz q; ysocheles sed ꝓz q; triāgulus. ḡ ꝛc. ¶ Notādū q; demr̄atio vlis ē illa ī q̄ ꝓcludit p̄pria passio de suo adeq̄to subo p medium ꝓuertibile cū vtroq; illorū dicēs pp qd passionis. vt ois figura hñs angulū extrinsecū equalēte duob⁹ oppositis intrisecis triāguli hz tres angulos eq̄les duob⁹ rectis. sz ois triāgul⁹ ē hō. ḡ ꝛc. Demr̄atio āt pticularis ē illa ī q̄ ꝓcludit p̄pa passio ō aliq̄ subo ñ ꝓuertibili p p̄priū subm ei⁹: vt ois triāgulus hz tres angulos eq̄les duob⁹ rectis. ysocheles ē hō. ḡ ꝛc. vel sumēdo talē minorē. aliqua figura ē triāgul⁹. nūq̄; igr̄ est demr̄atio vlis nisi ꝓcludaſ̄ passio vlis de suo vli ⁊ adeq̄to subiecto.

¶ Amplius si vle qdē nō est aliqd scd̄m rē preter singularia. Demonstratio opinionē ꝓficit eē hoc aliquid scd̄m q; demōstrat. ⁊ quādā naturaz esse hanc sine his que sūt. vt trianguli preter quosdā ⁊ figure preter aliquas: ⁊ numeri preter quosdam numeros.

¶ Scd̄o sic. illa demr̄atio est dignior ⁊ potior q̄ plus ē elōgata ab opīone falsa. sz demr̄atio pticularis magis elongaſ̄ ab opīone falsa q̄; demr̄atio vlis. ḡ demr̄atio pticularis ē dignior ⁊ potior demr̄atōe vli. pz ꝓñ cū maiori: ⁊ minor declaraſ̄ nā cū demr̄aſ̄ aliqd vlr de triāgulo figura vel nūero cū id ñ demonstreſ̄ de aliq̄ singulari vel pticulari pōt aliqs opinari triāgulū vel figurā aut numex vlez eē sepatū a suis singularib⁹ iux opīonē platonis q̄ falsa ē. cuz vo demr̄aſ̄ hr̄e tres angulos de ysochele aut eqlatero nō sic pōt aliqs opinari. qr demonstraſ̄ aliq̄ passio de singulari. ¶ Notandū q; plato imaginabaſ̄ tria eē gña entiū. s. spēs sepatas q̄ erāt rex sensibiliū qditates. ⁊ ipa sēsibilia. ⁊ mathe. iter media. ⁊ cū mathe. abstrahat a mā sensibili ⁊ a motu eo q; non ꝓsiderat lineā sensibilē. s. terreā vel ligneā. sed tm̄ lineā. iō duo illorū erāt sepata. vz. ydee ⁊ mathe. ō gb⁹ poterat hr̄i scīa. Credidit. n. plato modū rei ītellecte in suo eē corrñdere mō ītelligēdi rē illā. ⁊ qr vidit ītellectū separe qditatē a singularib⁹ ⁊ abstrahere mathe. a mā sensibili arbitrat⁹ est tā qditates rex quas vocauit ydeas q̄; mathe. eē sepata ī re. cū ḡ demr̄atio vlis q̄ demr̄aſ̄ aliqd vlr de triāgulo aut nūero nō sit de ō vel de illo. ⁊ sicut res se hz ad eē. ita ad cogſci. ⁊ eō posset aliqs faciliter opinari cū platone triāgulū vlem eē p̄ter hūc ⁊ p̄ter illū triāgulū ⁊ figurā vel numex eē p̄ter illā figurā ⁊ illū nūex. Et q; illa opinio sit falsa pz. qr visus p̄cipit albedinē sine dulcedine. ⁊ gustus dulcedinē sine albedie nō obstāte q; sint simul i lacte ita intellectus cognoscit vle sine singulari nō obstāte q; sint simul in re absq; sepatione loci aut subiecti.

¶ Potior aūt est que ē de eē q̄; de nō eē. Et ꝓpter quā nō errabit q̄; pp quā errabit. Est aūt vniuersalis hmōi. pcedētes enī demōstrāt de eo qd̄ est ꝓportionale qd̄ ⁊ ē analogū qd̄ neq; linea: neq; numerus neq; solidū: neq; planū est. sz p̄ter hoc aliquid. Si igit vlis quidez magis hoc ē. De eo aūt qd̄ est min⁹ q̄; pticularis. ⁊ facit opinionē falsam indignior vtiq; erit vlis particulari.

¶ Tertio sic. illa demōstratio est potior ⁊ dignior que est de magis ente: ⁊ q̄ magis elōgaſ̄ ab erroze. sz demr̄atio pticularis ē hō respectu vlis. ḡ demr̄atio pticularis ē dignior ⁊ potior demōstratione vli. pz ꝓñ cū maiori. qr de nō ente nō est demr̄atio neq; scīa. sed tm̄ de ente. iō q̄to aliqd hz magis rōnē entis: tāto de illo fit demr̄atio potior ⁊ dignior. sed minor declaraſ̄. nā cōmutata ꝓportio inest lineis supficieb⁹ corporib⁹ atq; nūeris: ⁊ nulli illorū inest ꝓm q; ipm. sed rōne alicui⁹ innoiati. ḡ de illo inoiato demōstraſ̄ vlr. ⁊ p ꝓñs aliquis pōt credere illud inoiatū sepatū eē. cū ḡ nulluz tale sit ens aliqs poterit decipi in credendo sciam eē de nō ente. In demōstratione aūt pticulari hoc nō ꝓtingit. qr cū demonstraſ̄ cōmutata ꝓportio de numero vel de linea nullus credit illā separi ab aliquo illorū. ¶ Notandū q; duplex malum videtur cōtingere in demonstrando cōmutatam proportionem de illo analogo innominato ī quo cōueniunt illa quattuor. s. numeri linee supficies ⁊ corpora. Primum qr illa demonstratio est de nō ente cū sit de illo analogo qd̄ nihil est p̄ter illa quattuor. Scd̄m malum qr erraſ̄ credendo tale innominatum esse sepatum ab illis quatuor. ideo demonstratio vlis videt esse multum defectuosa cum sit de nō ente. ⁊ inducat errorem. demonstratio autem particularis non deficit cum non sit nisi de ente: ⁊ inducat scientiam. ¶ Dubitatur circa dicta probando nullam esse demonstrationem particularem. Et p̄mo sic. omnis demonstratio est per causam vel per effectum. sed sillogismus probans habere tres angulos de ysochele per triangulū nec est per causam nec per effectum.

ergo talis sillogismus nõ est demõstratio.m aior pz ex deter
minatis ĩ hoc libro.ꝛ minor declarat.nõ enĩ est p effectũ.qr
triãgulus nõ est effectus illi⁹ passionis hr̃e tres angulos.nec
etiã p cãz.qr nõ p cãz ꝓpinquã.qr illa demr̃at potissime.nec
p cãm remotã.qr illa nõ demõstrat affirmatiue: sz negatiue
vt patuit. ¶ Scdo ois demõstratio ē ex indemõstrabilibus
ꝛ ĩmediatis.sed sillogism⁹ demõstrans hr̃e tres angulos de
ysocheleꝑ triãgulũ nõ est hꝰ.g̃ ꝛc.maior pz ex determinatis
ꝛ minor liq̃t.qr illa.ois triãgulus hz tres angulos eq̃les duo/
bus rectis.que ē maior in dicto sillogismo:ē demõstrabilis.
hec aũt.ysocheles hz tres angulos eq̃les duob⁹ rectis.que ē
ꝛclo eiusdē sillogismi:ē mediata nõ solũ mediatõe illatiõis.
sed etiã ĩmediatione extremorũ.qr hr̃e tres angulos cõpetit
ysocheli.ꝛ p aliud subm.s.p triangulũ ꝛ p aliã cãm:vz. p hr̃e
angulũ extrinsecũ.Et ꝛfirmat idē auctoritate Ari.di.in lib.
elẽcorũ.qꝰ talis sillogismus peccat p fallaciã accĩtis. cõstat
aũt oẽz demr̃atione eē uerũ sillogismũ ꝛ nõ peccare in forma
nec in mã.vt est oñsum. ¶ Ad ꝑmũ rñdet duplr̃ Egi.ꝛ p̃ qꝰ
illa nõ est sufficiens diuisio.ois demr̃atio est p cãm vel p ef/
fectũ.sed illa.ois demr̃atio est p cãm vel p hñs cãm aut per
effectũ.Modo licet demr̃atio q̃ ꝛcludit hr̃e tres de ysoche
le p triangulũ nõ sit p cãm nec p effectũ.est tñ p hñs cãz.qm̃
triangulus hz cãm illius passionis hr̃e tres q̃ ē passio ĩmedia
te p̃cedens.s.hr̃e angulũ extrinsecũ equalentẽ duob⁹ opposi
tis intrĩsecis trianguli. ¶ Scdo rñdet Egidius qꝰ illa demõ
stratio est p cãm nõ quidē ꝓpinquã sed remotã eo qꝰ triãgu
lus nõ est cã ĩmediata illius passionis hr̃e tres angulos.sz re
mota.qr mediat alia cã.s.hr̃e angulũ extrinsecũ equalentez
duob⁹ oppositis intrinsecis.ꝛ cũ dr̃ cã rẽota nõ demr̃at affir
matiue sed negatiue:verꝛ est de causa remota non cõuertibi
li.sed cõuertibili bene demonstrat affirmatiue. ¶ Contra p̃
dicta arguit.ꝛ ꝑmo qꝰ illa diuisio ē sufficiens.nã ois demon
stratio facit scire.ergo simplr̃ vel ꝓm qd.pz tam ꝛcña q̃ añs
ex determiatis.si aliq̃ demõstratio facit scire simplr̃ illa ē p
cãm iuxta diffinitionē scire simplr̃ datã in p̃ncipio libri.si ãt
facit scire ꝓm qd hoc est p effectuz vel p cãm remotã:vt pa
tuit in ca.dr̃iarũ demonstrationis qr ꝛ ꝓꝓqd.ꝛ ita ois demõ/
stratio ē p cãm vel p effectũ. ¶ Deinde arguit qꝰ triãgulus
nõ sit cã mediata illius passionis hr̃e tres angulos:qr si inter
triãgulũ ꝛ hr̃e tres angulos mediaret ista passio hr̃e angulũ
extrinsecũ.g̃ hr̃e tres angulos cõpetit triangulo p illã passio
nẽ. ꝛcñs ē falsũ.qr si nullus eēt angulus extrinsecus nõ m in⁹
triangulus hr̃et tres angulos eq̃les duob⁹ rectis cũ subm nõ
possit priuari sua ꝓpria passione. Ideo dr̃ aliter ad illã rõnez
qꝰ illa demr̃atio est p cãm ꝓpinquã.nã passio hz duplicẽ cãz
ꝓpinquã.s.diffinitionē ĩ gñe cãe efficientis.ꝛ subm ĩ genere
cause mãlis. ¶ Per primã cãm demr̃at de scda vlr.sed p scdaz
cãm demõstratur de alio subo ĩferiori pticulariter. nec ē ve
rũ omnẽ demõstrationez eē potissimã q̃ est p cãm ꝓpinquã.
sed bene q̃libet talis est demr̃atio ꝓꝓqd.sola illa est demon
stratio potissima q̃ demr̃at passionē vlem de subo vlĩ p cãm
vlem. ¶ Ad scdm dr̃ qꝰ ois demr̃atio ē ex indemr̃abilibus
mediate vel ĩmediate:alr̃ nulla eēt demr̃atio nisi illa cui⁹ p̃/
misse essent indemõstrabiles.qd ē falsum.neq; oz in demon
stratiõe pticulari qꝰ ꝛclo sit ĩmediata ĩmediatiõe extremo/
rũ.sufficit enĩ p̃missam hr̃e hꝰ ĩmediationē. Iste enĩ sũt ĩme
diate ĩmediatõe extremorũ. ois triangulus hz tres.ꝛ ysoche
les ē triãgulus cũ nihil mediet ĩter extrema. Et ad ꝑm dr̃
qꝰ loqr̃ cũ eadē specificatõe.vñ nõ segtur.ois triãgulus ꝓz qꝰ
hui⁹ hz tres angulos eq̃les duob⁹ rectis.sed ysocheles ē triã
gulus ꝓm qꝰ hui⁹.g̃ ysocheles ꝓm qꝰ huius.habet tres angu/
los equales duobus rectis.

¶ Aut primũ quidē nihil magis in vlĩ q̃z in pticu/
lari rõ est. Si enĩ qꝰ duobus rectis inest nõ scdm
qꝰ est equilibiarũ.sed scdm qꝰ triangulus est cog̃
scens.qm̃ minus cognoscit inq̃tuz ipsum est q̃z
cognoscet.qm̃ triãgulus est.ꝛ oio si nõ sit quidē
scdz qꝰ est triangulus postea demõstrat.nõ erit
demõstratio. Si vero sit cognoscẽs vnũquodqz
scdm qꝰ vnũquodqz ē magis cognoscit.

¶ Ista est scda pars hui⁹ capli in qua ꝑbs rñdet ad rõnes fa/
ctas ponẽdo aliquas ꝛclones qbus ꝓbat demonstrationem
vlem potiorẽ eē pticulari ex fundamẽtis dictarũ rationum.
¶ Prima ergo ꝛclusio ē ista.demr̃atio vlis magis fac̃ scire
demonstratõe pticulari.ꝓbat̃.demõstratio faciens scire ꝓz
seipsuz magis facit scire q̃z demõstratio faciẽs scire ꝓz aliud.
sed demõstratio vlis facit scire ꝓm seipsum.demr̃atio autez
pticularis ꝓm aliud .ergo ꝛc.maior pz.ꝛ minor declarat̃.nã
demonstratio vlis facit scire qꝰ triãgulus ꝓm qꝰ hui⁹ hz tres
angulos eq̃les duob⁹ rectis.demõstratio aũt pticularis non
facit scire qꝰ eqlaterus ꝓm qꝰ huius hz tres angulos equales
duob⁹ rectis.sed ꝓm qꝰ triangulus.ergo ꝛc. ¶ Ex ꝓbatione
huius cõclusionis soluit̃ ꝑma rõ negando qꝰ demonstratio
qua scitur ysocheles habere tres angulos equales duobus
rectis faciat scire ꝓm qꝰ ipsum.ĩmo ꝓm aliud.s.ꝓm qꝰ ysoche
les est triãgulus.nõ enĩ ysocheles hz tres ꝓm qꝰ ysocheles.sz
ꝓm qꝰ triãgulus. Et ad similitudinem cognoscẽs chorusciũ
esse musicũ ē magis sciẽs q̃z cog̃scẽs tñ horez eē musicũ.g̃ p
idē cog̃scẽs ysocheleē hr̃e tres ē magis sciẽs q̃z cognoscẽs triã
gulũ hr̃e tres.ꝛcedat̃ ꝛcña ꝛ ꝛcñs.nemo enĩ scit p demonstra/
tionē ysocheleē:aut eqlaterũ hr̃e tres angulos eq̃les duob⁹ re
ctis nisi ꝑus sciuerit per demr̃ationē eādē passionē de trian
gulo cũ illa passio nulli insit pticulari triãgulo nisi rõne triã
guli.nũq̃z.n.scit̃ aliq̃ passio p demr̃ationem nisi sciat̃ demõ
strare quãlibet ꝑmissarũ si fuerit demr̃abilis. ¶ Notãdũ ꝑ
qꝰ sicut cognitio distincta ĩferioris ꝑsupponit cognitionē di
stinctã sui supioris que cognitiones sunt due ꝛ nõ vna.ita de
monstratio pticularis ꝑsupponit demonstrationē vlem que
non sunt vna demonstratio. sed plures. ideo sciens per de/
monstrationem particularem est magis sciens q̃z per demõ
strationem vniuersalem.quia sciens per demonstrationem
particularem necessario est sciens in vniuersali ꝛ in particu
lari.sciens autē in vniuersali nõ necessario est sciens in pticu
lari.non tamē ꝛceditur qꝰ scire in pticulari sit magis scire q̃z
in vniuersali.sicut nec sciẽtia acq̃sita per demonstrationem
particularē est magis sciẽtia q̃z acquisita per demonstratio/
nem vniuersalē.ĩmo ecõtra.quia scire in vniuersali est scire
ꝓm qꝰ ipsum.scire aũt in pticulari est scire ꝓm aliud. ¶ Se/
cũdo notandum qꝰ sillogismus particularis ꝛcludẽs passio/
nem vlem de subo particulari si fiat ante demonstrationez
vlem nõ est demr̃atio sed est demõstratiuus.qr tũc nõ agge
nerat sciam sed opinionē.põt tñ gñare sciam.qr põt fieri de/
monstratio pticularis eẽntialiter depẽdẽs a demr̃atiõe vlĩ.ĩ
eo ergo qꝰ est sillogismus pticularis nõ depẽdet a sillogismo
vlĩ.sed in eo qꝰ est demonstratio particularis eẽntialiter de/
pendet a demonstratione vniuersali.

¶ Si igitur triangulus in plus est ꝛ rõ eadẽ est ꝛ
nõ ꝓm equiuocationē triãgulus est: ꝛ inest omni
triãgulo qꝰ est duobus rectis nõ vtiqz ꝛ triangu
lus ꝓm qꝰ est eqtribiarũ. sed ꝓm qꝰ est triangulus
hz huiusmodi angulos.quare vlr sciẽs magis co
gnoscit ꝓm qꝰ est q̃z ꝓm partem. potior itaqz est
vniuersalis q̃z particularis.

¶ Ex predictis Arist.infert corrolarie qꝰ nullus scit triãgulũ
hr̃e tres angulos.qr est eqlaterus aut ysocheles.sed scit egla
terũ aut ysocheleē hr̃e tres angulos.qr ē triãgulus.pz suppo/
sito qꝰ triãgulus ĩ plus se habeat q̃z eqlaterus aut ysocheles.
ꝛ qꝰ eadē sit rõ oiũm triãgulorũ.nec p̃dicet̃ de illis triãgulis
equoce.ꝛ qꝰ oĩ triangulo insit illa passio hr̃e tres angulos eq̃
les duobus rectis. ¶ Prima ꝛditio ponit̃ qr si triangulus ĩ
plus se hr̃et q̃z eqlater⁹ triãgul⁹ tũc eqlater⁹ nõ ꝓz qꝰ triãgu
lus hr̃et tres sic̃ nec ꝓz qꝰ ysocheles.sz ꝓz vnũ aliud ĩnoiatũ.

¶ Secūda ꝛditio ponitur: qꝛ ſi non omnes trianguli eſſent eiuſdē rōnis ſtaret ꝙ nullus ſciret triangulū hr̄e tres in eo ꝙ triāgulus ſed in eo ꝙ eqlaterus vel yſocheles. ¶ Tertia ꝛditio ponitur qꝛ ſic triāgulus eſſet nomē equocū ſicut canis. tūc hr̄e tres nō ſibi cōpeteret ſm ꝙ huiꝰ ſicut nec latrabile cōpetit cani ſz ſeipſz ꝓpter equocationē. ¶ Quarta ꝛditio ponit qꝛ ſi hr̄e tres nō cōpeteret omni triāgulo tūc ſibi non ꝛueniret ſm ꝙ huiꝰ ⁊ per ſe ꝑmo ſicut nec figure. ¶ Notandus ꝙ per illas q̄tuoꝛ ꝛditiōes nō habet ſufficiēs documētū ꝙ hr̄e tres angulos eq̄les duobus rectis ſit ꝓpria paſſio triāguli. qꝛ hr̄e angulos extriſecos equiualētes q̄tuoꝛ rectis nō eſt ꝓpria paſſio triāguli ſz figure rectilinee: ⁊ tamē triāgulus in plus ſe habet q̄z aliqua ſpēs eius: ⁊ oēs triāguli ſunt eiuſdē rōnis: nec triāgulus eſt equiuocū. ⁊ cuilibet triāgulo ieſt illa paſſio. ſ. hr̄e angulos extriſecos equiualētes q̄tuoꝛ rectis: ſed ſufficit phō ꝙ ſi aliq̄ talis paſſio ieſt yſocheli ꝑ triāgulū ꝙ illa neſciat de yſochele niſi ſciat de triāgulo. ⁊ ſi ieſt triāgulo ꝑ aliud ꝙ iterū neſciat de triāgulo niſi ſciat de illo alia demōſtratio. ergo particularis non aggenerat ſcientiam abſq̄z vniuerſali.

¶ Amplius ſi quidem ſit quedam ratio vna ⁊ nō equiuoca. vniuerſale erit vtiqz nihil minus quibuſdam ſecundū partē. ſed magis eſt q̄z to incoꝛruptibilia ſunt illis. que vero ſecundū partē coꝛꝛuptibilia magis.

¶ Secūda ꝛcluſio. demōſtratio vniuerſalis eſt magis de ente q̄z demōſtratio particularis. ꝓbatur. demōſtratio vniuerſalis eſt de vniuerſalibus. ⁊ particularis de particularibus. ſz magis entia ſunt vniuerſalia q̄z particularia. qꝛ vl̄ia ſunt icoꝛruptibilia ⁊ particularia coꝛruptibilia. ergo ⁊c. ⁊ ꝑ hoc habet ſolutio ſecūde rōnis. nā magis habet ſciētia de cōmutata ꝓportiōe ſciēdo illā ieſſe numero vel linee rōne alterius q̄z nō rōne alterius. ⁊ ſic magis habet ſcientia de ente cū ſcitur illā paſſionē ieſſe ꝑmo ⁊ per ſe vni inominato q̄z ſi ſolū ſcitur ipſā ieſſe numero vel linee. credēs. n. illam ieſſe numero vel linee ſcōm ꝙ huius decipitur. nō aūt decipitur credēs eandē ieſſe vni inominato ſz ꝙ huiꝰ. ¶ Sed dubitatur qꝛ particularia habent maioꝛē vnitatē q̄z vl̄ia. ergo ſunt magis entia. pz ꝛōa qꝛ vnū ⁊ ens ꝛuertūtur. añs ꝓbatur. nā vnū dicit idiuiſionez a ſe. ⁊ diuiſionem a quolibet alio ſcōm ꝛmen. q̄rto metha. ſed particularia ſunt magis indiuiſa a ſe. ⁊ diuiſa a quolibet alio q̄z vl̄ia: cū vniuerſalia ſint cōicabilia. ⁊ particularia incōicabilia ¶ Itē particularia ſunt maioꝛis pfectionis: q̄z vl̄ia: ergo ſūt magis entia. pz ꝛſequētia. qꝛ ens ⁊ pfectū ꝛuertūtur. antecedēs arguitur. qꝛ vl̄ia ꝛtinētur in ſuis particularib⁹ ad modū partiū in toto. ꝛſtat aūt totū pfectius eē ſuis partibus. Unde arguitur ſic. particularia ꝛtinēt totā pfectionē ſuoꝝ vl̄ium ⁊ ſupaddūt ꝓprias pfectiones idiuiduales. ergo ſunt maioꝛis pfectionis. añs eſt de itentione phi ꝑmo celi dicētis ꝙ qui dicit celū dicit formā. ⁊ qui dicit hoc celū dicit formā cum mā. ¶ Notandū ꝙ ens q̄druplr ꝛſideratur. Primo in rōne eēndi. ⁊ ſic particularia ſūt magis entia q̄z vl̄ia. vnde hec eſt dr̄ia iter vl̄ia in cauſalitate ⁊ ꝑdicatione. qꝛ vl̄e in cauſalitate q̄z to eſt vl̄ius tāto eſt pfectius ⁊ magis ens. vl̄e aūt in ꝑdicatione q̄z to eſt vl̄ius tāto eſt iperfectius ⁊ minꝰ ens. ⁊ ſicut agēs vl̄e eſt pfectius ⁊ magis ens q̄z agēs particulare ita ecōtra particulare eſt magis ens ⁊ pfectius ens q̄z vl̄e ⁊ ꝑdicabile. cū vl̄e ordinet in particulare tanq̄z in finez. deſtructis. n. ꝑmis ſubſtātys ipoſſibile eſt aliqd hoꝝ remanere: inquit Ariſto. in ꝑdicamētis. ¶ Secūdo ꝛſideratur ens in rōne ſubiecti videlicet alicuius paſſionis per ſe iherentis. ⁊ ſic vl̄ia ſunt magis entia q̄z particularia: qꝛ vl̄ia ſubꝟciuntur per ſe ꝑmo ꝓprys paſſionibus. nō aūt particularia. ſed per ſe nō ꝑmo aut ex ꝛſequēti. ꝓpriū enim ieſt ſpēi: ⁊ per ſpeciē idiuiduis inquit Porphirius in ſuis vniuerſalibus. ¶ Tertio ꝛſideratur ens in rōne obiecti. ſ. mouētis potentiā cognitiuā ⁊ terminātis actū cognitionis ⁊ ſic vl̄ia ſunt magis entia q̄z particularia. ꝑus. n. cognoſcūtur vl̄ia q̄z ſingularia per Ariſto. in ꝑmo phiſi. neqz cognoſcuntur ſingularia niſi ratione vniuerſalium. vt colligitur de mente phi ſecūdo de anima. nullus enim color ſingularis videt niſi rōne coloris in cōmuni. nec aliqs ſonus audit niſi rōne ſoni in cōmuni. ⁊ ita de alys. imo vl̄e vt habet eſſe ſeparatū eſt ꝓpriū obiectū itellectus. nō aūt aliquod particulare. ¶ Quarto ꝛſideratur ens in rōne mēſure nō ſolū pfectionis ſed etiā durationis ac imutatiōis. ⁊ ſic iterꝝ vl̄ia ſunt magis entia q̄z particularia cū ſint ꝓpetua ⁊ eterna. mēſurāt. n. ſua particularia eo modo quo forma materiā: ⁊ pars totuz. vl̄ia. n. ſunt forme ſingulariū vt colligit de mēte phi ꝑmo celi. ſecūdo phi. ⁊ io. metha. ⁊ ꝛnter mēſurāt actus ⁊ operationes anime. potentie. n. cognoſcūtur per actus. ⁊ actus per obiecta inquit Ariſto. z°. de aia. ⁊ qꝛ phus nō ꝛſiderat hic de vl̄ibus ⁊ particularibus niſi per reſpectū ad ſcire. ꝛferūt aūt ad ſcire vt habēt rōnem ſubꝟciēdi ꝓprys paſſionibus. ⁊ vt habēt rōnez mouēdi potētiā ⁊ terminādi actū cognitionis. ⁊ vt habēt rōnez mēſurādi actus ⁊ habitus ſcientificos. qꝛ ſcia ⁊ ſcibile referunt ad modū mēſure ⁊ mēſurabilis per Ariſto. qnto metha. ideo ſolum his tribus modis loqtur hic phus de ente cū dicit vl̄ia eē magis entia ⁊ maxime vltimo modo cuz ait ipſa eſſe perpetua ⁊ icoꝛruptibilia. ſcia enim eſt de icoꝛruptibilibus ⁊ ipoſſibilib⁹ aliter ſe habere vt probatū eſt ſupra. ꝓbāt aūt rōnes particularia ſolū eſſe magis entia in rōne eſſendi. quod ꝛceditur. nō aūt alys modis de quibus ꝛſiderat hic phus.

¶ Amplius neqz vna neceſſitas eſt opinari aliquid eē hoc preter hoc quoniam vnum oſtendūt nihil magis q̄z in alijs quecūqz nō aliquid ſignificāt. ſz aut q̄le aut ad aliquid aut facere: ſic ergo non demonſtratio cauſa eſt ſed male audiens.

¶ Tertia ꝛcluſio. demōſtratio vniuerſalis magis elongat ab erroꝛe q̄z demōſtratio particularis. qꝛ demōſtratio vl̄is facit ſcire ſz ꝙ hꝰ. nō aūt particularis. ⁊ ideo qs leuiter poteſt decipi credēdo eqlaterꝝ ſm ꝙ huius habere tres. qō ꝛcludit ꝑ demonſtrationem particularem. non autem ꝙ triangulus ſm ꝙ hꝰ habet tres. quod concluditur per demonſtrationez vniuerſalem. ¶ Et ex hoc ſoluitur ſecunda ratio quoniam demōſtratio ꝛcludēs triāgulū habere tres angulos nō ꝛcludit aliquē triangulū eſſe ſeparatū. ꝙ aūt illud credat hoc eſt de effectu itelligētis ſicut etiā in ꝑdicamento q̄z titatis q̄litatis relationis actionis vel paſſionis poteſt aliqd de aliqua forma abſtracte ſumpta demōſtrari nō tamē ꝓpter hoc demōſtrat aliq̄z talē formā eſſe ſine ſubiecto. ⁊ ideo ſi creditur hoc nō eſt virtute demōſtrationis ſed ſolū virtute male opinionis ⁊ itelligētie. ¶ His ꝛcluſionibus ꝓbatis fundamēto earum poteſt tripliciter argui demōſtrationē vl̄em potioꝛē eē demōſtratiōe particulari. ¶ Et ꝑmo ſic. illa demōſtratio eſt potioꝛ que magis facit ſcire. ſed demonſtratio vl̄is magis facit ſcire q̄z demōſtratio particularis: ergo eſt potioꝛ. tenet cōſequētia cū maioꝛi. cum finis demōſtrationis ſit ſcire. minoꝛ aūt eſt ꝓbata in ꝑma ꝛcluſione. ¶ Secundo ſic. illa demōſtratio eſt potioꝛ que eſt de magis ente. ſed demōſtratio vl̄is eſt de magis ente q̄z demōſtratio particularis. ergo demonſtratio vl̄is eſt potioꝛ demōſtratiōe particulari. patet ꝛſequētia cū maioꝛi cum de nō ente nō ſit ſciētia. minoꝛ aūt eſt ꝓbata in ſecunda ꝛcluſione. ¶ Tertio illa demonſtratio eſt potioꝛ que magis elōgat ab erroꝛe. ſed demōſtratio vl̄is magis elōgat ab erroꝛe demōſtratione particulari. ergo demōſtratio vniuerſalis eſt potioꝛ q̄z demonſtratio particularis. patet ꝛſequētia cum maioꝛi. qꝛ demōſtratio ſicut īducit ſciētiā ita tollit ignoꝛantiā ⁊ erroꝛē. ¶ Sed ꝛtra. notitia diſtincta eſt potioꝛ cognitione ꝛfuſa. ſed demonſtratio particularis eſt notitia diſtincta. ⁊ demōſtratio vniuerſalis eſt notitia cōfuſa. ergo demōſtratio particularis eſt potioꝛ demōſtratiōe vniuerſali. tenet ꝛſequētia cum maioꝛi: ⁊ minoꝛ colligit a phō ſecūdo de anima. dicēte ꝙ actus cognoſcuntur per obiecta. ꝛſtat aūt ꝙ obiectū demōſtrationis vl̄is eſt ꝛfuſum cum ipm ſit totū in modo. ⁊ obiectū demōſtrationis particularis eſt diſtictū cū

sit totum integrale.ergo ꝛc. ¶ Item cõceptus singularis est certior conceptu vniuersali.ergo est potior ⁊ ꝯsequenter demonstratio particularis est potior demonstratione vniuersali.antecedens patet.quia conceptus singularis habetur per sensum. conceptus autem vniuersalis habetur per intellectum.constat autem certiora esse que habentur per experientiam:q̃ que non habentur per experientiam. ¶ Ad primum dicitur ꝙ sicut vna scientia est altera certior:aut certitudine obiecti:aut certitudine modi demonstrandi.vt asserit commentator in prologo de anima.ita notitia potest dici confusa dupliciter:aut confusione obiecti:aut confusione modi procedendi.dico ergo ꝙ notitia vniuersalis est ꝯfusa ex parte obiecti.est tamen distinctissima ex parte modi procedendi si fuerit demonstratio vniuersalis cum sit ex premissis conuertibilibus fm ꝙ ipsum concludentibus effectum adequatum per causam adequatam.notitia autem singularis est distincta ratione obiecti:sed non est ita distincta ratione modi procedendi in demonstratione particulari: cum premisse non sint conuertibiles.neq̃ concluditur passio de subiecto adequato.⁊ q̃ confusio ⁊ distinctio:certitudo ⁊ euidentia magis attenditur penes modũ procedendi q̃ penes obiectum:di.cõmentatore secundo metha.ꝙ scientie mathe.sunt in primo gradu certitudinis.ideo absolute loquendo demonstratio vniuersalis distinctior est demonstratione particulari. ¶ Ad secundum dicitur ꝙ quia certitudo actuum ⁊ habituum incomplexorũ cõuincitur ex certitudine obiectorũ.ideo certior est ꝯceptus generis q̃ conceptus speciei .⁊ ꝯsequenter certior ẽ cõceptus vniuersalis q̃ conceptus singularis.sicut certius est animal q̃ homo:⁊ homo q̃ sortes.Et cum arguitur ꝙ conceptus singularis habetur per sensũ:⁊ conceptus vniuersalis per intellectum:conceditur.ex quo non sequitur ꝯceptum singularem certiorem esse vniuersali:cum per conceptum singularem cognoscat vniuersale certius q̃ singulare.visus enim magis certificatur de colore vniuersali q̃ de colore particulari.

¶ Amplius si demõstratio est syllogismus demõstratiuus cause ⁊ propter quid.vniuersale autem magis est causa.cui enim per se inest aliquid hoc idem ipsius causa est.vniuersale autem est primũ cui inest per se causa.ergo vniuersale est.quare ⁊ demonstratio dignior est.magis enim causa est ⁊ quod propter quid est.

¶ Ista est tertia pars huius capituli in qua philosophus arguit rationibus specialibus demonstrationem vniuersalem potiorem esse demonstratione particulari.Quarum prima est ista.Illa demõstratio est potior que magis est per causam.sed demonstratio vniuersalis magis est per causam q̃ demõstratio particularis.ergo ꝛc.maior patet ⁊ minor declaratur.nam demonstratio vniuersalis est per causam dicentem propter quid passionis in genere cause efficientis.demonstratio autẽ particularis non est per huiusmodi causam: sed per causã materialem.vnde in demonstratione vniuersali mediũ est diffinitio subiecti que est causa effectiua ꝓprie passionis.in demõstratione autem particulari medium est ipsum subiectum qõ est causa materialis tantum ipsius passionis.ꝯstat autem causam effectiuam esse magis causam q̃ sit causa materialis cũ materia necessitetur ab efficiente ⁊ non econtra. ¶ Notandum ꝙ passio in demonstratione vniuersali habet duplicem causam:Vnam per quam demonstratur scilicet diffinitionẽ. ⁊ hec dicitur effectiua.Et aliam de qua demonstratur per se ⁊ hec dicitur subiectiua.sed in demõstratione particulari nõ habetur nisi vna causa scilicet medium di.causam subiectiuã. ¶ Sed dubitatur.quia demonstratio vniuersalis probãs secundam passionem per primam de subiecto adequato nõ ꝓcedit per diffinitionem subiecti neq̃ per mediũ quod sit causa effectiua secunde passionis.ergo talis demonstratio non ꝓcedit per magis causam. ¶ Dicendum ꝙ licet talis demonstratio non procedat formaliter per diffinitionem subiecti.tamen procedit virtualiter per illam diffinitionem sicut patet in resolutione eiusdem demonstrationis.⁊ cum dicitur ꝙ tale medium non importat causam effectiuam: negatur.Unde prima passio alicuius subiecti est instrumentum diffinitionis ad agendum secundam passionem:⁊ est instrumentum subiecti ad recipiendum eandem passionem.vt est instrumentum diffinitionis dicit causam effectiuam.vt autem est instrumẽtum subiecti dicit causam subiectiuam.risibile.n.fluit a diffinitione hominis mediante disciplinabili:⁊ recipitur in homine mediante eadem passione.⁊ dato ꝙ medium in demõstratione vniuersali non diceret nisi causam subiectiuam adhuc illa demonstratio procedit magis per causam q̃ demonstratio particularis.q̃ demõstratio vniuersalis semp ꝓcedit per duplicẽ causam.demõstratio aũt particularis per vnã tantũ.

¶ Amplius vsq̃ ad hoc querimus propter quid. ⁊ tunc opinamur scire cum non sit aliquid aliud propter quid sciamus q̃ hoc aut ꝙ fiat aut ꝙ fit. Finis enim vltimus ⁊ terminus iam sic est.vt cuius causa venit:vt accipiat argentum.hoc autem est vt reddat cui debuit.hoc autem est vt non iniuste agat.⁊ sic procedentes cum non sit amplius propter aliud neq̃ alterius causa propter hoc sicut propter finem dicimus venire ⁊ fieri ⁊ esse.⁊ tũc cognoscere magis propter quid venit.Si igitur similiter se habet in alijs causis ⁊ que sunt ꝓpter quid. In his autem quecunq̃ cause sic sunt. sicut que est cuius causa.sic scimus maxime ⁊ in alijs igitur sic maxime scimus cum non amplius sit hoc quoniam aliud est.Cum igitur cognoscimus quidẽ ꝙ quatuor qui sunt extra equales sunt quoniam equilibriarum adhuc deest propter quid quia triangulus.⁊ hoc quia est figura rectilinea.si autem hoc non amplius propter quid aliud.tũc maxime scimus ⁊ vniuersale:tũc vniuersalis vtique potior est.

¶ Secundo sic arg.sicut est in causis finalibus.ita videt esse in omnibus alys generibus causarũ.sz in causis finalibus de nullo habetur perfecta sciẽtia vsq̃ quo non deuenitur ad vltimam causam.ergo in oĩbus alys generibus causarũ de nullo habetur sciẽtia perfecta nisi deueniatur ad vltimã causã. p̃z ꝯña cum maiori.⁊ minor sic declarat.nã dum querit q̃re venisti.respõdes vt recipiã argentũ.⁊ itẽ quare recipis argentũ.rñdes vt satisfaciã creditori.⁊ itẽ quare tu vis satisfacere creditori rñdes ne iniustus videar. ¶ Ista est vltima causa quã oz cognoscere si debeo perfecte scire quare hucveniste.⁊ non solũ est hocvẽ in causis ĩ esse vt dictũ est.sed etiã in causis in fieri.i.in inferẽdo:vt quare tu es animal.q̃ tu es homo.⁊ quare tu es homo:q̃ tu es animal rationale.nõ ergo perfecte scit ꝙ tu es aĩal nisi cognoscat ꝙ tu es aĩal rõnale. ¶ Tũc sic.in singulis generibus causarũ nihil pfecte scit nisi deueniat ad vltimã causam.sz illa nõ reperit nisi in demonstratione vlt.ergo ꝛc.minor declarat.nã si querit quare equilaterus hz angulos extrĩsecos equalẽtes quatuor rectis.respondetur q̃ est triãgulus.nec adhuc habet vltima causa.q̃ itẽ oporteret q̃rere quare triãgulus hz angulos extrĩsecos equalẽtes quatuor rectis.⁊ respõdet.q̃ est figura rectilinea. ⁊ hec est vltima causa.nã sicut habere tres angulos equales duobus rectis ⁊ hr̃e angulũ extrinsecũ equiualentẽ duobus oppositis ĩtrinsecis trianguli sunt ꝓprie passiones trianguli: ita hr̃e angulos extrĩsecos equiualẽtes quatuor rectis ⁊ esse resolubile in tot triangulos quot hz angulos dẽptis duobus

sunt ppie passiones figure rectilinee vel poligonie vt declarat ꝑmo euclidis. ppone. 3z. ¶ Notandũ q̃ due linee recte ĩuicẽ ꝛcurrẽtes semp cãnt duos angulos rectos vel equalẽtes illis vt demõstratur ꝑ euclidis. Et ex hõ potest demõstrari ĩmediate q̃ tã triãgulus q̃ q̃drãgul⁹ q̃lr cũq3 fiat hz angulos extrinsecos equalẽtes q̃tuor rectl trahẽdo ab ãgulis lineas rectas extrinsecas. Silr penthagon⁹ hz q̃nq3 ãgulos a q̃z q̃libet si p traheret vna linea recta hẽbit ꝛcẽ ãgulos. q̃nq3 ĩtus ⁊ q̃nq3 ex. ⁊ cũ sp duo ĩmediati faciãt duos rectos sequit q̃ oẽs anguli figure penthagone tã ĩtra q̃ ex faciũt ꝛcẽ rectos. sz anguli intrĩseci faciũt sex rectos. q̃ pẽthagonus resoluit in tres ãgulos q̃z q̃libet valet duos rectos. q̃ anguli extrĩseci valent q̃tuor rectos. Et sicut arguit de ista figura ita ꝛ q̃lz alia pp augmẽtũ angulorũ nõ auget valor eo q̃ q̃libet figura poligonia q̃to plres angulos hz tanto latiores sũt q̃ sũt intra ⁊ strictiores q̃ sũt extra. ¶ Primũ dubiũ videtur q̃ adhuc nõ sit deuẽtũ ad vltimã cãz. q̃ hre ãgulos extrinsecos equalẽtes q̃tuor rectis demõstrat de figura rectilinea p aliã cãz. ergo figura rectilinea non fuit vltima causa. ¶ Secundũ dubium videtur q̃ habere angulos extrĩsecos equalentes quatuor rectis non sit ppria passio figure rectilinee. quia multe sunt tales figure q̃ nõ hnt aliquẽ angulũ extrĩsecũ. ¶ Ad ꝑmũ dr q̃ licet illa nõ sit vltima cã dicẽs ppqd: tñ ẽ vltima cã subiectiua qm̃ illa passio sibi iest ⁊ nõ p aliud subz licet bñ p aliã cãz sic arguẽdo. oĩs figura resolubilis in tot triãgulos q̃t ãgulos hz dẽptis duobus hz ãgulos extrĩsecos eq̃les q̃tuor rectis. sz oĩs figura rectilinea est hꝰ. q̃ ꝛc. maior ⁊ minor sũt demõstrate ꝑ euclidis. ¶ Ad 2⁹ dr q̃ hre ãgulos extrĩsecos eq̃les q̃tuor rectis põt dicere actũ vel aptitudinẽ. si dicit aptitudinẽ sic cõpetit cuilibet figure poligonie seu rectilinee. qõ idẽ ẽ. si aũt dicit actũ sic nõ ꝛpetit cuilibet tali figure: tñ dr ppria passio ei⁹. q̃ nulli cõpetit nisi figure rectilinee. vñ eclipsis est ppria passio lune ex q̃ nulli cõpetit nisi lune: ⁊ tñ nõ semp cõpetit lune. sicut. n. hõ hz duplicẽ passionẽ q̃z vna est ppetua. s. disciplinabile vel risibile. ⁊ alia nõ ppetua videlicet eẽ musicũ aut canescere. ita figura rectilinea hz duas passiones: q̃z vna sibi ppetuo iest videlicet eẽ resolubile in tot triãgulos q̃t angulos hz dẽptis duobus. ⁊ alia sibi cõpetit ꝛtigẽter. s. hre angulos extrĩsecos equalẽtes q̃tuor rectis. ¶ Idẽ est dicẽdũ de triãgulo q̃ hz duas passiones: q̃z vna nẽcio sibi iest cũ fluat a pncipys spẽi. s. hre tres angulos eq̃les duob⁹ rectis. ⁊ alia tñ sibi cõpetit ꝛtigẽter. s. hre angulũ extrĩsecũ equalẽtẽ duob⁹ oppositis ĩtrĩsecis. Facit. n. Aristo. 2⁰ phi. talẽ syllogismũ demõstratiuũ. oĩs figura rectilinea hñs angulũ extrĩsecũ equalẽtẽ duob⁹ oppositis ĩtrĩsecis triãguli hz tres angulos eq̃les duob⁹ rectis. oĩs triãgulus est hꝰ. q̃ ꝛc. Et dicit q̃ si pmisse sũt vere ꝛcl'o est vera ⁊ nõ ecõtra. ad denotandũ nõ semp triãgulũ hre tres angulos eq̃les duob⁹ rectis. sic. n. eclipsis cõpetit lune ab extrĩseco p ĩterpositionẽ terre: ita hre angulũ extrĩsecũ cõpetit triãgulo ab extrĩseco per additionẽ linee ad costã triãguli. ⁊ hre angulos extrinsecos eq̃les q̃tuor rectis cõpetit figure poligonie p additionẽ linee recte ad q̃libet costã eiusdẽ figure in puncto causante angulum intrinsecum.

¶ Amplius quãtocunq3 demõstratio magis secũdũ ptes ẽ infinita cadit. vniuersalis aũt in simplex ⁊ finẽ. Est autem secundũ q̃ sunt ĩfinita nõ scibilia: sed secundum q̃ sunt finita scibilia sunt. Secũdum itaq3 q̃ vniuersalia sũt. magis scibilia sunt q̃z que sunt secundum ptẽ.

¶ Tertio pncipaliter ar. sic. Illa demonstratio est dignior q̃ est de magis scibilib⁹ ⁊ magis demõstrabilibus: sz demõstratio vlis ẽ huiusmodi. ergo ꝛc. maior pz. ⁊ mior declarat. quoniã demõstratio vlis est ꝛ vlibus. ⁊ demõstratio pticularis ẽ de particularib⁹. mõ vlia sunt magis scibilia ⁊ ꝛmonstrabilia q̃z pticularia. q̃ vlia sunt finita. pticularia aũt sũt ĩfinita ⁊ ĩfinitum ꝓm q̃ infinitum ẽ ignotũ ꝑ phi. ergo ꝛc.

¶ Demõstrabilia ergo magis sũt vlia. De ꝛmonstrabilibus autem magis est demõstratio. silr. n. magis ad aliquid sunt. dignior ergo vniuersalis ẽ qm̃ quidem ⁊ magis ẽ demõstratio.

¶ Et q̃ aliqs cauillator posset dicere q̃ illa ꝛña ñ valet. vlia sũt magis demõstrabilia ⁊ magis scibilia. ergo demõstratio

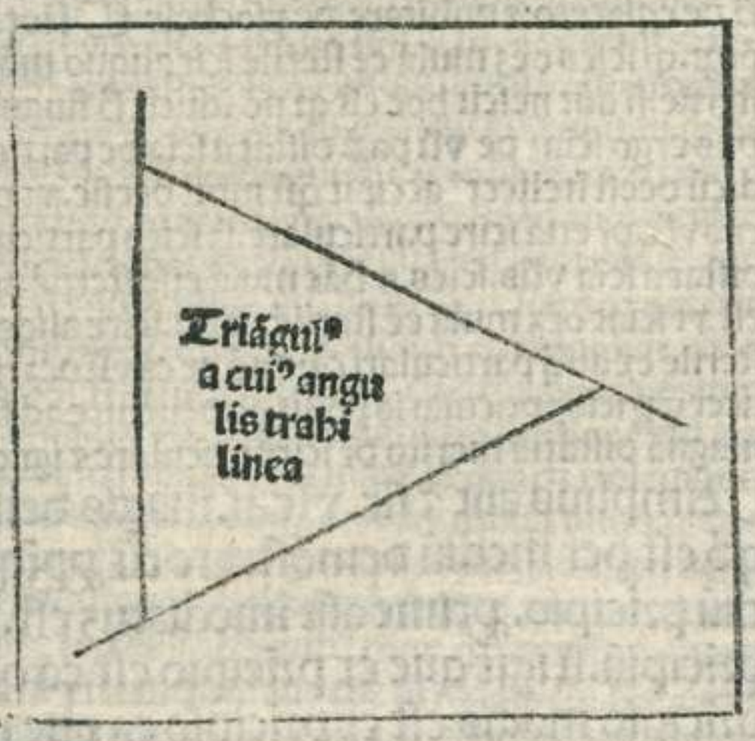

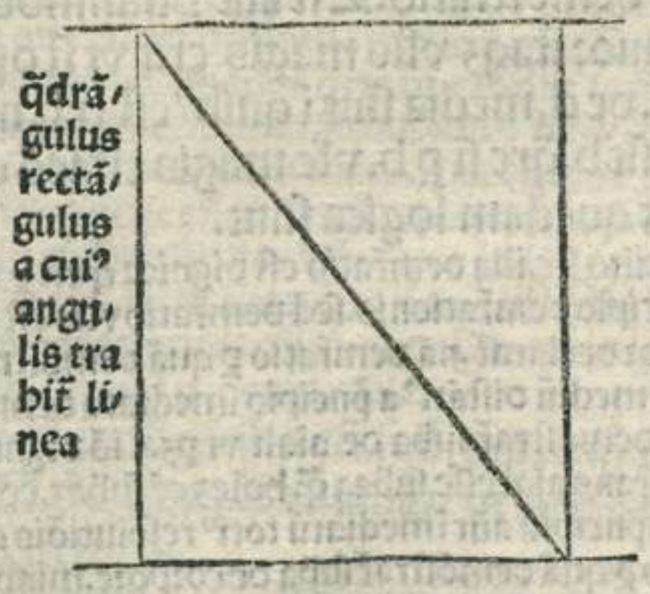

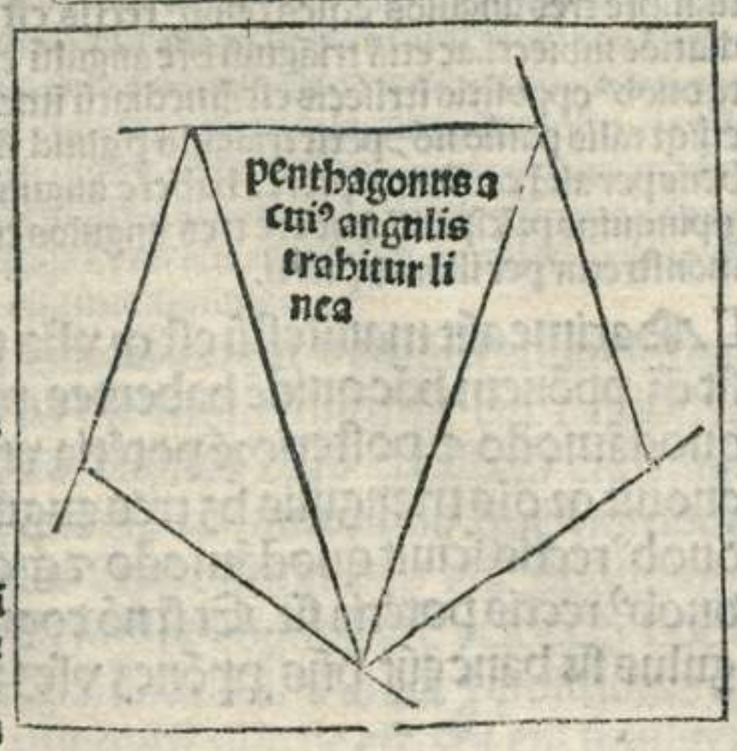

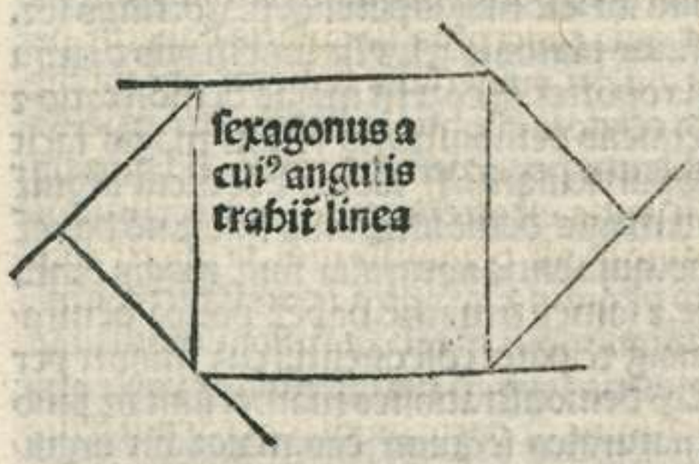

vniuersalis magis facit scire. ideo illa ꝓnaz arguit sic phs di. q̃ demonstratio ⁊ demõstrabile sunt correlatiua. ac etiã scia ⁊ scibile. sed si vnum correlatiuoꝝ dicitur magis: ⁊ reliquum dicitur magis. si enim for. est magis pater q̃z plato. filius for. est magis filius q̃z filius platonis. g̃ si vlia sunt magis demõstrabilia ⁊ magis scibilia oportet q̃z eorꝝ sit magis demõstratio ⁊ potior scia. ⁊ per ꝓsequens demonstratio vliium magis facit scire q̃z demõstratio particulariũ. ¶ Cõtra hec dicta arguit ⁊ ꝑmo q̃ aliqua sunt magis demonstrabilia quoꝝ nõ habet potior demonstratio. quia entia naturalia sunt magis õmstrabilia q̃z entia mathe. ⁊ tamen õ mathe. habet potior demstratio q̃z de naturalibus. g̃ ⁊c. patet cõsequentia cuz minori per ꝓmen. 2°. metha. di. q̃ demonstrationes mathe. sunt in ꝑmo gradu certitudis ⁊ naturales sequunt eas. maior aũt arguitur ex eo q̃ naturalia sũt demõstrabilia p omnia q̃tuor genera causarꝝ. ⁊ mathematicalia tm̃ per vnũ genus cause. s. p formam. in ꝓmento in ꝓlogo physi. ¶ Secundo arguit q̃ aliq̃ sunt magis scibilia de q̃bus nõ habet magis scia. qz abstracta a mã simplr: cuiusmodi sunt de⁹ ⁊ itelligẽtie sunt maxime scibilia. nõ tm̃ de illis habet maxime scia. g̃ ⁊c. maior pz qz sunt maxime cognoscibilia sicut maxime sũt entia. dicit. n. phs 2° meta. q̃ sicut res se hz ad esse ita ad cognosci. minor aũt õclarat. nã de illis magis habet scia q̃ sunt ꝓpinqora sensui. ex q̃ ois notitia itellectiua depẽdet a sẽsitiua p Aristo. 3°. de aia. sz mathe. ⁊ nãlia sunt ꝓpinqora sensui q̃z simplr abstracta. ideo de mathe. ⁊ nãlib⁹ magis habet scia q̃z de simplr abstractis. dicit. n. phus in ꝓhemio meta. q̃ vlia sunt difficillima ad cognoscẽdũ qz sũt a sensu remotissima. ¶ Tertio arguit q̃ vlia nõ sunt magis scibilia ⁊ magis demstrabilia q̃z particularia pp eẽ paucioza. qz tũc genera eẽnt magis scibilia ⁊ magis demstrabilia q̃z spẽs ex quo genera sũt paucioza spẽb⁹. ꝓns ẽ falsũ. qz gen⁹ dicit mãm. ⁊ spẽs formã. ꝓstat aũt formã magis esse scibilẽ. ⁊ ꝓnr magis demstrabilẽ q̃z mã. mã. n. cognoscit p formã: vt colligit de mẽte phi. 2° phy. ¶ Quarto arguit q̃ vlia sunt ifinita sicut particularia. nã ifinite sunt spẽs numerorꝝ. s. binari⁹ ternari⁹ q̃ternari⁹: ⁊ sic in ifinitũ. ifinite etiã sunt spẽs figurarꝝ. s. circulus triãgulus q̃drãgulus. ⁊ sic vlteri⁹ in ifinitũ multiplicando angulos. ¶ Ad ꝑmũ dr q̃ licet nãlia sint magis demstrabilia q̃z mathematicalia extẽsiue quia p plura genera cãrꝝ: nõ tm̃ itẽsiue cũ mathe. fiãt certiora ⁊ notiora pynũ gen⁹ cause q̃z nãlia p oia genera cãrꝝ. iõ demstrationes mathe. sunt potiores nãlib⁹. ¶ Ad 2ᵐ rndet iuxta doctrinã Aristo. in hoc ꝑmo traditã ꝓcedẽdo q̃ entia maxime abstracta sunt maxime scibilia: ⁊ ꝓnr q̃ eorꝝ scia est maxime scia. Scire. n. ẽ rẽ per cãz cognoscere. iõ scire p maxime cãm est maxime scire. ꝓpterea meta. q̃ est de entib⁹ abstractis simplr est maxime scia: qz est de maximis causis. ⁊ cũ dr mathe. ⁊ nãlia sunt ꝓpinqora sensui g̃ de illis habet maior scia. negat ꝓna. bñ. n. segtur q̃ de illis facili⁹ habet scia q̃z õ reb⁹ abstractis simplr nõ aũt q̃ magis scia. ¶ Ad 3ᵐ dr q̃ genera duplr ꝓsiderant. Uno mõ abstracte vt obyciunt itellectui. Alio mõ ꝓcrete vt recipiunt i mã. ꝑmo mõ sũt simpliciora ⁊ formaliora spẽb⁹ ⁊ sic sunt magis scibilia ⁊ magis demstrabilia q̃z spẽs. 2° mõ sũt magis mãlia ⁊ magis plurificata q̃z spẽs. ⁊ sic minus scibilia ⁊ demstrabilia sunt q̃z spẽs. ¶ Ad 4ᵐ dr q̃ tm̃ potẽtia sunt ifinite spẽs numerorꝝ ⁊ figurarꝝ. nõ aũt actu nec actualitate ꝑsentie neq̃z actualitate formali. particularia aũt sunt ifinita nõ tm̃ in potẽtia sz etiã actu actualitate pntie cũ ifinite sint linee: ⁊ ifinite supficies ⁊ gnãlr sub q̃libet spẽ bõgenea. vtputa igne aere ⁊ hꝰ ꝓtinent ifinita singularia. ifinite. n. sũt partes ignis quarꝝ q̃libet est ignis. ⁊ infinite sunt partes aeris quarꝝ quelibet est aer.

¶ Ampli⁹ si magis ꝓponẽda scdz quã hoc ⁊ aliud q̃z scdm hoc solũ cognoscit. Vlẽ aũt hñs cognoscit ⁊ particulare. hoc aũt vlẽ non sciuit ⁊ sic magis preponenda erit vniuersalis.

¶ Quarto sic illa demstratio q̃ facit scire tã vlẽ q̃z particulare ẽ dignior ⁊ potior illa q̃ facit scire solũ pticulare. sz demstratio vlis ẽ hꝰ. g̃ ⁊c. maior pz ⁊ minor declarat. nã sciẽs oẽz triãgulũ hre tres: scit eqlaterꝝ hre tres. nõ ãt eꝰ. qz forte potero scire ℔ de eqlatero: ⁊ dubitare de ysochele. ¶ Notãdũ fm phz 2° ꝓorꝝ. q̃ sciẽs oẽz mulã eẽ sterilẽ scit aliquo mõ hãc mulã esse sterilẽ. si aũt nescit hoc est qz nõ iducit ℔ singulare in suũ vlẽ. hñs ergo sciaz de vli paꝝ distat a scia de particulari. ⁊ qñ modicũ deest itellect⁹ accipit q̃si nihil deesse. vt dr 2° phi. iõ sciens vlẽ. dr etiã scire particulare. sz sciẽs particulare tm̃ nimis distat a scia vlis. sciẽs. n. hãc mulã esse sterilẽ multũ remotus est vt sciat oẽz mulã eẽ sterilẽ. põt. n. scire aliqs hãc mulã esse sterilẽ ex aliq̃ particulari cã: ⁊ nõ ex cã vli oẽz mulã eẽ sterilẽ. licet g̃ p sciaz pticularis posit q̃s deuenire ad sciaz vlis. tm̃ pp magnã distãtiã merito dr scire pticulare ⁊ ignorare vlẽ.

¶ Amplius aũt ⁊ sic. vlẽ. n. magis demõstrare est qd̃ est per mediũ demõstrare cũ ꝓpiquius sit mediũ pricipio. prime aũt imediatuz est. hoc aũt est pricipiũ. si igit que ex pricipio est ea que nõ est ex pricipio magis est ex pricipio ea que min⁹ est certior demõstratio. Est aũt huiusmodi vlis magis dignior itaqz vlis magis erit vt si opz demõstrare a. de d. media sint i quib⁹ est b. c. magis aũt sursuz sit b. q̃re si p b. vlẽ magis est sed eorꝝ que dicta sunt quedam logica sunt.

¶ Quito sic. illa demstratio est dignior q̃ est p mediũ ꝓpinquus principio demstrationis. sed demstratio vlis est hꝰ. g̃ ⁊c. pz ꝓna ⁊ maior declarat. nã demstratio p quã demõstrat suba de hoie est p mediũ distãti⁹ a ꝑncipio imediato demstrationis q̃z illa p quã demõstrat suba de aiali vt pz. ⁊ iõ dignior est demstratio demstrans aial esse subaz q̃z hoiez eẽ subaz. eo q̃ ista resoluit i aliã. ꝑncipiũ aũt imediatũ toti⁹ resolutiõis est diffinitio corporis p quã demõstrat suba de corpore. minor aũt est nota. qz mediũ per qd̃ demõstrat hre tres de triãgulo est ꝓpinquus ꝑncipio demstrationis. s. imediato ⁊ idemstrabili q̃z mediũ per qd̃ demõstrat hre tres de eqlatero. p triãgulũ. n. demõstrat hre tres de eqlatero. ⁊ per hre angulũ extrisecũ demonstrat hre tres de triãgulo. ꝓstat aũt hre angulũ extrisecũ esse mediũ ꝓpinquus ꝑmissis in demstrabilib⁹ q̃z triãgulus. ¶ Notandũ fm phm q̃ hax rationũ q̃dã sunt logice. i. p cõia videlicet tertia ⁊ q̃rta. fundant. n. in multitudine ⁊ paucitate q̃ nõ sunt ꝓpria hui⁹ scie sed ꝑma scda ⁊ qnta sunt rõnes ꝓprie qz sũt p ꝓpria hui⁹ scie. ꝑma nãq̃z fundat in cã. scda in cã vltimata. ⁊ qnta i ꝑncipio imediato demõstrationis. ¶ Dubitat in eo qd̃ dicit phs. ait. n. q̃ imediatũ est primũ pricipio ⁊ postea q̃ imediatũ est ꝑncipiũ. si g̃ imediatũ est ꝑncipiũ ipz nõ est primũ ꝑncipio. ¶ Rndet q̃ imediatũ est pricipiũ ⁊ imediatũ est primũ pricipio. imediatũ. n. imediatiõe cause est pricipiũ. s. idemõstrabile. imediatũ. n. imediatiõe subiecti est primũ pricipio. ⁊ tale aliqñ est magis vel min⁹ ꝓpinquũ pricipio. triãgulũ. n. hre tres angulos eq̃les duob⁹ rectis est imediatũ imediatiõe subiecti. ac etiã triãgulũ hre angulũ extrisecũ equalẽ duob⁹ oppositis itrisecis est imediatũ imediatione subiecti: qz talis passio nõ ꝓpetit triãgulo p aliud subiectũ licet sic bene per aliã causam. ꝓpterea habere angulũ extrinsecũ est ꝓpinquius pricipio q̃z habere tres angulos cũ hec passio demonstretur per illam a priori.

¶ Maxime aũt manifestũ est q̃ vlis magis ꝓpria sit q̃z ꝓpõnem hãc quidẽ habentes. priorẽ scimus quodãmodo ⁊ posteriorẽ potẽtia vt si aliquis cognouit qz ois triangulis hz tres angulos equales duob⁹ rectis sciuit quodãmodo ⁊ q̃ equitibiaꝝ q̃ duob⁹ rectis potẽtia sit. Et si nõ cognouit q̃ triãgulus sit hanc aũt hñs ꝓpõnez vlẽz nullo modo

cognouit neqz potētia neqz actu.

¶ Sexto sic. illa demrātio q̄ facit scire tā actu q̄z potentia est dignior: ⁊ potior illa q̄ nō facit scire nisi actu. sz demrātio vlis est bō. ḡ ⁊c. maior pz. qr demrātio faciēs plura scire ē dignior ⁊ potior q̄z faciēs paucioza scire. minor aūt est nota: eo q̄ demōstratio ꝯcludēs oēm triangulū hre tres facit scire actu q̄ omis triāgulus hz tres ⁊ potentia q̄ eqlaterus hz tres. demrātio aūt ꝯcludēs q̄ eqlaterus hz tres nō facit scire nisi in actu .s. eqlaterū hre tres. in potētia aūt nihil facit scire qr nec triāgulū hre tres nec aliqd aliud. ¶ Dubitat̄ qr videt̄ hāc rōnez in duob⁹ deficere. Primo qr coīcidit cū q̄rta pbāte demrātionē vlez facere scire vle ⁊ particulare. demrātionē aūt particularē nō facere scire nisi particulare. Scdo qr est logica cū sit p cōia. s. p actū ⁊ potētiā. sicut. n. vnū ⁊ multa diuidūt ens. ita actus ⁊ potētia. ¶ Rndet̄ q̄ duplicē progatiuā hz demōstratio vniuersalis supra particularē. Prima prerogatiua est cōitatis. qr est ex terminis cōiorib⁹ rōne q̄z demrātio particularis ꝯtinet̄ in vli tanq̄z minus cōe in magis cōi. si. n. omne aial currit: oīs hō currit: ⁊ non ecōtra. ¶ Scda progatiua est cālitatis qr demrātio vlis est ex cā adeq̄ta subo ⁊ ppie passioni demrate in qua ꝯtinet̄ demrātio particularis sic̄ effect⁹ in cā. Sup pma progatiua fundat̄ q̄rta rō. ⁊ iō fuit logica qr pcessit solū p ꝯtinentiā īferioris in suo supiori ⁊ min⁹ cōis in magis cōi. sup scda autē progatiua fundat̄ hec rō q̄ est ppria cū pcedat per viā ꝯtinētie effect⁹ in cā. ppterea hec rō nō est logica nec coīcidit cū q̄rta. sicut. n. spēs supra indiuiduū: ⁊ genus supra spēm hz cōitatē ⁊ cālitatē ita demrātio vlis supra particularē cū fiat ex terminis cōib⁹. ⁊ fit cā alteri⁹ eo q̄ particularis nō facit scire nisi per vniuersalē.

¶ Et vlis quidē itelligibilis est sed particularis ī sensu pficit. Qd igitur vlis dignior sit particulari tot modis dicta sunt.

¶ Septimo sic. illa demrātio q̄ est de itelligibili est dignior ⁊ potior illa q̄ est de sensibili. sed demrātio vlis est de intelligibili ⁊ demrātio particularis est de sensibili. ḡ. maior pz qr itellect⁹ est dignior sensu. minor declarat̄ eo q̄ demrātio vlis est de vniuersali qd fm se ē itelligibile. demrātio aūt particularis ē de pticulari qd fm se est sensibile. ¶ Notandū q̄ vle dicitur itelligibile. non qr non sentiatur. sed qr nō cognoscit̄ sub sua rōne formali nisi ab itellectu. singulare autez dicitur sensibile nō qr nō itelligat̄. sed qr non pcipit̄ directo aspectu ab itellectu nisi pus illud pcipiat sensus. Et notanter dr̄ directo aspectu. qr multa singularia cognoscit itellectus q̄ nō pnt cognosci a sensu. vt deū ⁊ itelligētias pūcta ⁊ alia indiuisibilia. sed hec nō cognoscit itellect⁹ p se ⁊ aspectu directo. sz solū p accēs ⁊ aspectu īdirecto deductiue ⁊ arguitiue. Et ex hō ꝯcedit rōnez hāc nō eē vlez. qr licet q̄libet demrātio vlis sit de itelligibili. nō tn q̄libet demrātio pticularis ē de sensibili. pōt .n. de reb⁹ simplr abstractis. ac etiā de pūctis aliqd pticularit̄ demrāri q̄z nullū est sēsibile. aliq̄ etiā demrātio pticularis est de itelligibili ⁊ de vli sicut demrātio vlis. s. illa in qua demōstrat̄ passio generis de specie. vtputa eē bipedē vel gressibile de hoīe. itelligit ergo pbus talē rōnez. demōstratio vlis fm q̄ hō est de itelligibili. demonstratio aūt particularis fm q̄ hō nō est de itelligibili. ergo demonstratio vlis potior ⁊ dignior est demrātione particulari. pz ꝯnia. qr eē itelligibile est dignius q̄z non esse intelligibile.

Quod autem demōstratiua prinatiua hic mānifestū sit. sit enī demōstratio dignior alijs exntibus eisdē. aut que est ex minoribus questionibus aut suppositionibus aut ppōnibus. Si enī note sūt similit̄ cognoscere velociū p hoc ē hoc autem appetibilius ē. Rō aūt ppositionis q̄ melior sit ex minorib⁹ vlis sic est. Si enī similiter ꝯtiget cognita esse media: prioza aūt notioza sūt. sit igitur p media demōstratio eorū q̄ sūt b. c. d. q̄ a in e sit. Altera vero p b c q̄ a i d sit. similiter igit̄ hoc se hz q̄ a in d sit q̄ a in e sit. Sed q̄ a in d sit prius ē ⁊ cognoscibili⁹ q̄z q̄ a i e. p hoc enim illud demonstratur. Credibilius autē est q̄ est per qd ⁊ que itaqz per minima est demōstratio: melior est alijs eisdem existentibus: Utreqz quidem igitur per tres termios ⁊ ppositiōes duas dmōstrātur: sed hec quidem esse accipit aliquid: illa vero esse ⁊ non esse aliquid: p plura itaqz accipit: quare indignior ē.

¶ Scda q̄stio vtr̄ demrātio affirmatiua sit potior et dignior negatiua. ¶ Dimissis argumētis ad vtrāq̄z partē rndet pbs ponēdo hāc ꝯclonē p parte affirmatiua qōnis videlicet. Demōstratio affirmatiua potior ē negatiua. quā multiplr pbat. ⁊ pmo sic. Illa demrātio est potior ⁊ dignior q̄ pcedit ceteris paribⁿ ex paucioribⁿ. sz demrātio affirmatiua ceteris paribⁿ pcedit ex paucioribⁿ q̄z negatiua. ḡ. maior arguit̄ sic. illa demōstratio est dignior q̄ est appetibilior ⁊ ad quā magis inclinat̄ itellectⁿ. sed ad illā q̄ est ex paucioribⁿ magis īclinat̄ itellectⁿ. qr ex hoc citius venit in finē suū. vñ sicut grauia ⁊ leuia nālr inclinant̄ moueri ad sua loca per lineas breuissimas. ita itellectus in scire p paucioza. ḡ demrātio pcedēs ceteris paribⁿ ex paucioribⁿ est dignior ⁊ potior. Et pōt hoc exēplariter declarari ⁊ per maxime qñ media ⁊ extrema sunt eiusdē coordinationis. vñ dignior est demrātio q̄ demonstrat̄ suba de aiali q̄z illa q̄ demōstratur suba de hoīe. qr plura sunt media iter hoīez ⁊ subaz q̄z iter aial ⁊ subam. Minor aūt pncipalis arguit̄. qr licet demrātio affirmatiua ⁊ negatiua pcedant ex tot terminis ⁊ ppōnib⁹. tn q̄litatiue negatiua pcedit ex plurib⁹. nā demrātio affirmatiua nō pcedit nisi affirmatiue. negatiua autē affirmatiue ⁊ negatiue: cū semp vna pmissaz sit affirmatiua. ⁊ non solū q̄litatiue sed etiā q̄ntitatiue pcedit ex plurib⁹ medys demrātio negatiua q̄z affirmatiua. ad demōstrādū illā. qlibet hō est substātia. nō sunt nisi tria media videlicet. aial. corp⁹ aiatū. ⁊ corp⁹. sed ad demrandū illā. nullus hō est q̄ntitas: sunt q̄tuor media. s. tria noiata ⁊ suba: rōne cui⁹ q̄ntitas remouetur a corpore: ⁊ a corpore aiato: ⁊ ab aiali: ⁊ ab hoīe. ¶ Notandū pmo fm pbz q̄ illa demrātio est potior q̄ pcedit ex paucioribⁿ siue sint qōnes siue suppōnes siue ppōnes: itelligēdo per qōnes oīones demrabiles. ⁊ per suppōnes ppōnes ꝯcessas. ⁊ per ppōnes pncipia īdemrabilia. siue īgrediant̄ formalr demrātionē siue virtualr. ¶ Ex isto notabili seqtur q̄ gnālr demrātio pme passionis est potior ⁊ dignior q̄z demrātio scde passionis. qr demrātio pme passionis est ex paucioribⁿ q̄z demrātio scde passionis: cū demrātio scde passionis psupponat demrationē pme passionis. ¶ Itē seqtur q̄ demrātio scie subalternātis est potior ⁊ dignior demrātione scie subalternate. qr fit ex paucioribⁿ. ⁊ nō solum est hoc verz de demōstratione geo. respectu pspectiue: aut arithme. respectu musice. sed etiā verz est de demōstratione meta. respectu scīarz nāliū ⁊ mathe. paucioza. n. pncipia psupponunt demrationes meta. q̄z demōstrationes nāles ⁊ mathe. pncipia enim meta. fundant̄ in ente. pncipia aūt aliarz scīarz fundantur in partib⁹ entis. ideo pncipia meta. psupponunt̄ ab alys sciētys ⁊ pter illa hnt pricipia spālia. vt q̄ oē totū est maiⁿ sua parte. ⁊ si ab eqlibⁿ eqlia demas. q̄ nō psupponunt̄ a scia meta. sed per illā pbant̄. ¶ Scdo notandū fm pbz q̄ illa demrātio ē dignior q̄ pcedit ex paucioribⁿ ceteris paribⁿ. qr pole est q̄ a. ⁊ b. sunt due demrationes q̄z a. sit dignior b. ⁊ tn a. pcedit ex plurib⁹: vt dato q̄ pmisse a. nō obstāte q̄ sint plres sint notiores pmissis b. vbi ḡ cetera sint paria ita q̄ eque note sint premisse vniⁿ ⁊ alteri⁹ dignior est illa q̄ est ex paucioribⁿ q̄z illa q̄ est ex pluribus. ⁊ ita itelligēda sunt ea q̄ dicta sunt in primo

notabili q̃ demonstrationes scientiarꝝ subalternantium potiores sunt demr̃ationib⁹ sciarꝝ subalternatarꝝ ⁊ demr̃atiões meta. digniores ⁊ potiores sunt demr̃atiõib⁹ mathe. ⁊ nãlib⁹ videlicet ceteris parib⁹. ¶ Tertio notandũ ꝓ ꝑz q̃ vbi cetera sint paria vl̃r demr̃atio affirmatiua est ex pauciorib⁹ q̃ negatiua. qr ad demõstrãdum illã. oĩs hõ est ſuba. nõ sũt nisi tria media. ⁊ ad demr̃anduz illã. nullus hõ est q̃titas. sunt q̃tuor media vt dcm̃ est. sit ḡ a. ſuba. ⁊ b. corp⁹. ⁊ c. corp⁹ aiatũ. ⁊ d. aĩal. ⁊ e. hõ. ⁊ pz q̃ illa ppõ. oẽ e est a. pbar̃ tm̃ p b. c. d. media. hec aũt. nullũ e. est q̃titas. pbar̃ per a. b. c. d. Et notanter dr̃ ceteris parib⁹. qr hec. oĩs hõ est ſuba. idiget plurib⁹ medys q̃ illa. nullũ corp⁹ aiatũ est q̃titas. qr cetera nõ sunt paria. eo q̃ affirmatiua est maxime mediata ⁊ nõ negatiua. debẽt. n. ꝓportionari extrema. ¶ Quarto notãdũ ꝓm ꝑz q̃ nõ solũ negatiua diuersarꝝ coordinationũ indiget plurib⁹ medys q̃ affirmatiua: sed etiã negatiua ciusdez coordinationis. hec. n. nullus hõ est corp⁹ inaiatũ. demonstrar̃ per duo media. ſ. per aĩal ⁊ per corp⁹ aiatũ. hec aũt. oĩs hõ est corp⁹ aiatũ. nõ pbar̃ nisi per vnũ mediũ videlicet aĩal. Et sicut ista. nullus hõ est color. pbar̃ per q̃litatez sic. oĩs color est q̃litas. nullus hõ est q̃litas. ḡ nullus hõ est color. ita hec. nullus hõ est lapis. pbar̃ per corp⁹ inaiatũ sub quo ꝯtinetur lapis isto modo. oĩs lapis est corp⁹ iaiatũ. nullus hõ est corp⁹ inaiatũ. ergo nullus hõ ẽ lapis. hec aũt. nullus hõ est asinus. nõ pbatur cũ sit negatiua ĩmediata. eo q̃ ambo extrema ꝯtinẽtur sub ĩmediato genere ſubalterno sub quo nõ ꝯtinẽtur homo ⁊ lapis.

¶ Amplius quoniam ostẽsum est impossibile eẽ per vtranqz priuatiuarum ꝓpositionũ fieri syllogismum: sed vnaz quidẽ oportet huiusmodi esse. aliam vero quoniam est.

¶ Scõo sic. ꝓpõ affirmatiua est potior ⁊ dignior ad syllogizãdũ q̃z ꝓpõ negatiua. ḡ pariformiter demr̃atio affirmatiua est dignior negatiua. pz ꝯña. ex quo oĩs demr̃atio est syllogism⁹. aĩs declarar̃ ex eo q̃ ex mere affirmatiuis põt fieri syllogismus. nõ aũt ex mere negatiuis. vt est oñsum p̃mo p̃orꝝ. bñ. n. segtur. oĩs lapis est aĩal. oĩs hõ est lapis. ergo oĩs hõ est aĩal. sed non seqtur. nullus lapis est aĩal. nullus hõ est lapis. ergo nullus hõ est aĩal. ¶ Cõtra hũc modũ arguendi dubitar̃. qr ꝯsilr̃ pbaretur demr̃ationẽ particularẽ digniorẽ ⁊ potiorẽ eẽ demr̃atione vl̃i ex eo qr ꝓpõ singularis potior est ad syllogizãdũ q̃z ꝓpõ vl̃is cũ syllogismus resolutori⁹ cui⁹ p̃misse sunt ꝓpõnes singulares demr̃atiue: sit fundamentũ oĩuz syllogismorꝝ. inquit. n. Aristo. p̃mo priorꝝ. q̃ cũ mediũ fuerit ꝗ aliqd neẽe est extrema ꝯiũgi. vt hoc currit. ⁊ hoc est hõ. ergo hõ currit. hoc nõ est aĩal. ⁊ hoc est lapis. ḡ lapis nõ est aĩal. ¶ Dicendũ q̃ ꝓpõ singularis non est potior ad syllogizãdum q̃z ꝓpõ vl̃is. qr per ꝓpõnez vl̃ez fit syllogism⁹ tã demr̃atiuus q̃z non demr̃atiu⁹. ⁊ per ꝓpõnem singularẽ nõ põt fieri syllogismus demr̃atiu⁹ eo mõ quo Arist. loqtur in hoc libro de syllogismo demr̃atiuo. Sophiste. n. syllogismũ resolutoriũ vocãt demõstratiuũ rõne ꝓnominis demr̃atiui positi in p̃missis. ¶ Itẽ p ꝓpõnez vl̃ez syllogizar̃ in q̃libet figura ⁊ in quolibet mõ alicuius figure. sed p ꝓpõnez tm̃ singularẽ nõ syllogizar̃ in aliq̃ mõ alicui⁹ figure. licet possit syllogizari in q̃libet figura. neqz talis syllogism⁹ resolutori⁹ dr̃ ꝓprie syllogism⁹ cũ nõ regulet p dici de omni vel de nullo iuxta doctrinã Aristo. p̃mo p̃orꝝ. ⁊ licet sit fundamentũ oĩuz syllogismorꝝ. nõ tm̃ ꝓpter hoc ꝓpositio singularis est potior ad syllogizãdũ. dignitates. n. sunt fũdamẽta oĩuz demr̃ationũ. ⁊ tm̃ nõ sũt potiores ad demr̃andũ q̃z p̃misse formalr̃ ĩgrediẽtes demr̃ationẽ.

¶ Ampli⁹ iuxta hoc oportet accipere p̃dicatiuas. quidem eni argumẽtata demonstratiõe necesse ẽ fieri plures. priuatiuas aũt impossibile est plures vna in omni syllogismo eẽ. Sit enim i nullo eẽ a. i quib⁹ est b. in. c. autem sit omni b. Si igit̃ opus ẽ iterum augere vtrasqz ꝓpositiões ẽ mediuz inuenendum. Huiusmodi quidẽ a. b. fit medium d. sed b c fit e. e quidẽ manifestum ẽ predicatiuũ eẽ. sed d. de b. p̃dicatiuum quidẽ. ad a. autez tãq̃z priuatiuum. ponitur d. quidem enim de omni b. sed a. i nullo oportet eẽ d. sint igitur vna priuatiua ꝓpositio que est. a. d. idem aũt modus est ⁊ i alijs syllogismis. semper enim medium p̃dicatiuorꝝ terminorum p̃dicatiuum i vtraqz est. sed priuatiui alterum priuatiuum necesse ẽ esse. q̃re hec vna huiusmodi fit ꝓpositio. alie vero priuatiue. Si igit̃ notius p quod demonstratur ⁊ credibilius ẽ: demõstratur autem priuatiua p p̃dicatiuam. p̃dicatiua autem p illam nõ demõstratur. prior ergo ⁊ notior ⁊ credibilior cũ sit melior vtiqz erit.

¶ Tertio sic. in augmẽto demr̃ationis affirmatiue nõ regrit̃ aliq̃ negatiua: ⁊ in augmẽto negatiue regrit̃ affirmatiua. ĩmo plures affirmatiue q̃z negatiue. ergo demõstratio affirmatiua est potior negatiua. aĩs ꝓbar̃. nã in augmẽto hui⁹ demr̃ationis. omne corp⁹ aiatũ est ſuba. oĩs hõ est corp⁹ aiatũ. ḡ oĩs hõ est ſuba. per demõstrationẽ p̃missarꝝ nunq̃z recipit̃ aliqua negatiua sed tm̃ affirmatiua. qr si vna p̃missarꝝ est negatiua. ꝯclusio est negatiua. In augmẽto aũt hui⁹. nullũ corp⁹ aiatũ est q̃titas. oĩs hõ est corp⁹ aiatũ. ḡ nullus hõ est q̃titas. necessario ꝯcurrunt plures affirmatiue q̃z negatiue. quoniã maior demõstrar̃ per vnã affirmatiuã ⁊ vnã negatiuã. minor aũt p ambas affirmatiuas. ¶ Sed dubitar̃. qr ista rõ videt̃ ꝗdicere p̃me. ibi enim ex paucitate arguit̃ dignitas demõstratiõis affirmatiue. hic vero ex multitudine cũ plures regrãtur affirmatiue q̃z negatiue in augmẽto resolutorio demõstrationuz. ¶ Dicendũ q̃ nulla est ꝗdictio. qr in prima rõne ꝯcludit̃ dignitas demõstrationis affirmatiue ex paucitate mediorꝝ: ꝓpter quã ꝓpõ demr̃abilis est magis ĩmediata ⁊ magis ꝓpinq̃ p̃mis p̃ncipijs q̃z ꝓpõ negatiua. hic vo arguit̃ dignitas eiusdẽ demr̃ationis ex potẽtia ꝓpõnis affirmatiue supra negatiuã. qm̃ negatiua nõ põt demr̃ari sine affirmatiua. neqz põt augeri demr̃atio negatiua absqz augmento ꝓpõnis affirmatiue si q̃libet p̃missarꝝ fuerit mediata. in resolutione. n. nõ accipiet̃ i p̃missis nisi vna negatiua vbi accipient̃ tres affirmatiue. vna ad demr̃andũ p̃missã negatiuã: ⁊ due ad demr̃andũ p̃missas affirmatiuã. exẽpla. n. ponit ꝑbus per a. b. c. d. e. ponẽdo q̃ in syllogismo negatiua a. sit maior extremitas. ⁊ b. medium. ⁊ c. minor extremitas. ⁊ d. mediũ inter a. b. ⁊ e. mediũ iter b. c. sic arguẽdo. nullũ. b. est a. omne c. est b. ergo nullũ e. est a. maior aũt sic demonstrar̃. nullũ d. est a. omne b. est d. ḡ nullũ b. est a. minor aũt sic demonstrar̃. omne e. est b. omne c. est e. ḡ omne c. est b. vult ergo ꝑbs q̃ a. ꝯuertar̃ cũ illo termino q̃titas. ⁊ b. cũ illo termino corp⁹ aiatũ. ⁊ c. cũ illo termino hõ. ⁊ d. cũ illo termino ſuba aut corp⁹. ⁊ e. cũ illo termino aĩal. arguẽdo i terminis ignotis sicut argutũ est in terminis notis.

¶ Amplius si pricipiuz sillogismi propositio vniuersalis ĩmediata est. Est autem i demõstratiua affirmatiua. in priuatiua aũt ⁊ negatiua vl̃is. ꝓpositio aũt affirmatiua negatiua prior ⁊ notior. ꝓ affirmatiuã eni negatiua nota ẽ. ⁊ prior affirmatio est. sicut eẽ pri⁹ est nõ eẽ: q̃re poti⁹ pricipiũ demõstratiue est q̃z priuatiue. dignioribus aũt pricipijs vtitur dignior.

¶ Quarto sic. p̃ncipiũ demr̃ationis affirmatiue est ꝓpõ affirmatiua. ⁊ p̃ncipiũ demr̃ationis negatiue est ꝓpõ negatiua. ꝗ ꝓpõ affirmatiua dignior est ꝓpõne negatiua. ḡ. maior pz. eo q̃ illud p̃ncipiũ. de quolibet eẽ vel non eẽ. est p̃ncipiũ omniũ

demonstrationum affirmatiuarꝝ.ꝛ illud.non ꝺtingit idem simul eē ꝛ nō eē.est p̃ncipiū oīuꝫ demōstrationū negatiuarꝝ.ꝺstat aūt ꝙ illud p̃ncipiū affirmatiuū est digniꝰ illo negatiuo eo ꝙ est prius ꝛ notius.priꝰ qdē cū affirmatio sit p̃or negatiōe.cognoscitur enī negatio p affirmationem ꝛ nō ecōtra.est etiam notiꝰ.qꝛ ex affirmatiua sequit negatiua ꝛ non ecōtra. ¶ Notandum secundum philosophuꝫ.9° metha.ꝙ potētia ī īdiuiduo generabili ꝛ corruptibili est p̃or actu non tamen simpliciter potentia est p̃or actu.eo ꝙ actus primus p̃cedit omnem potentiam.ita ī ꝓposito ē dicēdum de prioritate essendi ꝛ nō essendi ꝙ ī eodem īdiuiduo generabili ꝛ corruptibili prius ē non esse q̃ esse non tamē simplr.eo ꝙ esse primi entis p̃cedit omne nō esse.ꝛ licet nō eē īdiuidui generabilis ꝛ corruptibilis sit prius q̃ esse eiusdē.nō tamē prius cognoscit illud non esse q̃ suū esse eo ꝙ in non facere intelligitur facere ꝛ omni no ī negatiōe īrelligitur affirmatio secūdū pb̃m ī liꝰ.elēcoꝝ. ¶ Cōtra predicta arguit.ꝛ p̃mo ꝙ negatio absolute ꝛ simpliciter sūpta est prior affirmatiōe. immo ꝙ īfinite negationes sūt naturaliter priores affirmatiōe primi entis.nā prius est illud a quo nō ꝺuertit subsistēdi cōsequētia.patet per Aris.in p̃dicamētis capꝰ de priori.sed sequit formaliter.deꝰ est.ergo deus nō est lapis.ꝛ nō ecōtra.qꝛ vt dictū est ex negatiua non sequitur affirmatiua.ergo priꝰ est deū non esse lapidē q̃ deū esse.Et ꝺsequēter arguitur ꝙ priꝰ est deū non eē lignū q̃ deū esse.ꝛ prius ē deū non esse lineā neqꝫ superficiē neqꝫ albedinē nec nigredinē q̃ deū eē.ꝛ sic de īfinitis. ¶ Secūdo arguitur ꝙ negatio īdiuidui generabilis ꝛ corruptibilis est priꝰ nota ꝙ affirmatio eiusdē.qꝛ sicut se habet res ad eē ita se habet ad cognosci per pb̃m zꝰ meta.sed negatio īdiuidui generabilis ꝛ corruptibilis est nāliter p̃or q̃ sua affirmatio.qꝛ ꝺcessuꝫ est ꝙ non esse illius precedit suū esse.ergo illa negatio prius cognoscitur q̃ sua affirmatio. ¶ Tertio arguit ꝙ aliq̃ ꝓpositio negatiua ē magꝰ nota q̃ sua opposita affirmatiua.qꝛ hec. nullus homo p̃ter sortem est alr.est negatiua ꝛ est magis nota q̃ hec sua opposita affirmatiua.nōnullꝰ homo p̃ter sortē est alr.cū hec affirmatiua ꝓbet p illā negatiuā.idē patet de ista. tantū homo nō est alr.que est negatiua ꝛ ē magis nota q̃ hec sua opposita affirmatiua.nō tātū homo nō est alr.cū nō possit cognosci veritas istiꝰ nisi p falsitatē alteriꝰ. ¶ Quarto arguitur ꝙ ex q̃libet negatiua sequit vna affirmatiua.nā sequitur nulla chimera est.ergo verū est ꝙ nulla chimera est.tu non curris.ergo sic est ꝙ tu non curris.tu nō sedes.ergo tu sedes vel tu non sedes. Idem etiā arguitur ī hypotheticis.nā bene sequitur non tu es homo ꝛ tu es lapis.ergo tu non es homo vel tu non es lapis.Etiā sequitur.nō tu es homo vel tu es lapis.ergo tu nō es homo ꝛ tu nō es lapis. ¶ Ad primū nego ꝙ prius sit deū non esse lapidē q̃ deū esse cū deꝰ sit primū ens simpliciter ꝛ actus purissimus vt tollit de mēte pb̃i.zꝰ ꝛ.izꝰ metha. Et cū dicitur prius est illud a quo nō ꝺuertitur subsistēdi ꝺsequētia.verū est exquo non sequitur ꝙ prius sit deū non esse lapidē q̃ deū esse.qꝛ nō intēdit pb̃s p p̃mā regulā ꝙ si ex aliquo añcedēte sequitur aliqd ꝺsequēs ꝛ nō econtra ꝙ significatū cōsequētis sit priꝰ significato añcedētis.sed intendit pb̃s ꝙ si aliqua duo sint a quoꝝ vno ad reliquū est bonū argumētū cū verbo substātiuo de secūdo adiacēte ꝛ non ecōtra affirmatiue illud est priꝰ qd̄ īfertur in ꝺsequēte.ꝛ illud est posteriꝰ qd̄ īfert ī añcedēte.Et exēplificat ibi.Aris.de anima li ꝛ vnitate dicēs ꝙ animal est prius homine ꝛ vnitas numero.qꝛ sequitur homo est.ergo aīal est.ꝛ non ecōtra.etiā sequitur.numerus est.ergo vnitas est.ꝛ non ecōtra.vñ si illa regula eēt īteligēda absolute iuxta ꝓcessum argumēti.seq̃reꝰ ꝙ p̃us eēt te esse q̃ te eē asinū.ꝛ p̃us eēt baculū stare in angulo q̃ te esse aliud ab hoīe.cū sequat formalr.tu es asinꝰ.g̃ tu es aliud ab hoīe.g̃ baculus stat in angulo.vt alias in sophisticis declaraui. ¶ Ad zꝰ dr ꝙ illa ꝓpō sicut se hꝫ res ad eē ita se hꝫ ad cognosci īteligit de re positiua cui potest corrūdere ꝓpria cognoscibilitas ꝛ nō de re negatiua vel p̃uatiua.p̃us.n.ē īn mā p̃uatio q̃ forma generāda fm pb̃m ꝛ Cōmentatorē p̃mo phy.ꝛ tamen non prius cognoscitur priuatio q̃ forma generāda nō quo ad nos nec quo ad nāz.qꝛ rectū est index sui ꝛ obliq per pb̃z p̃mo de aīa.ꝛ nō cognoscit p̃uatio nisi p aceñs .s.per habitū vt est oñsuꝫ zꝰ de aīa.de tenebra ꝛ silētio q̃ non recipiunt nisi per lumē ꝛ sonū. ¶ Ad 3m rūdet ꝙ duplex est negatiua.s.simplex ꝛ mixta.ꝓpō negatiua simplex est illa ex q̃ nō sequtur aliq̃ affirmatiua ponēs īesse.vt nulla chimera ē. tu nō es.ꝓpō negatiua mixta est illa ex q̃ sequtur formalr affirmatiua ponēs īesse.vt nullus hō p̃ter sor.currit.tm̄ hō nō currit.ex p̃ma sequtur ꝙ sor.currit.ex scḋa vero ꝙ q̃libet nō hō currit.dico ergo ꝙ ꝓpō negatiua simplex semp est minꝰ nota q̃ sua opposita.qꝛ ꝓbat p illā.ꝓpō aūt negatiua mixta ē magis nota q̃ sua opposita ꝺdictoria vt ꝓbatū est.non tm̄ est magis nota simplr q̃ sua opposita.qꝛ sua opposita ꝺrie est magis nota.hec.n.q̃libet hō p̃ter sor.est aīal.est magis nota q̃ hec. nullus hō p̃ter sor.est aīal.ꝛ hec.tm̄ hō est aīal.est magis nota q̃ illa.tm̄ hō non est aīal. ¶ Ad q̃rtū ꝺcedo ꝙ ex cathegorica negatiua sequtur hipothetica affirmatiua.ꝛ ꝙ copulatiua negatiua ꝛ disiūctiua affirmatiua ꝛ ecōtra īuicē ꝺuertunt.cōcedo etiaꝫ ꝙ ex cathegorica negatiua mixta sequtur formalr cathegorica affirmatiua.sed ex cathegorica negatiua simplici nulla sequtur affirmatiua.ꝛ ꝺñr negant ille ꝺñe.tu non curris.g̃ sic est ꝙ tu nō curris.nulla chimera est.g̃ verꝫ est ꝙ nulla chimera est.qꝛ si nihil nec aliq̃lr eēt nulla chimera eēt ꝛ nō sic eēt ꝙ nulla chimera est.neqꝫ verꝫ eēt nullā chimerā esse. ideo cuiuslibet illaꝝ ꝺñaꝝ ꝺdictoriuꝫ ꝺñtis est imaginabile cū añcedēte absqꝫ ꝺdictiōe.vñ si nihil nec aliq̃lr eēt.deꝰ non eēt.ꝛ si deus nō eēt.nullū verꝫ eēt.qm̄ deus est p̃mum verꝫ a quo sunt omnia alia vera.

¶ Adhuc principalior est:sine enim demonstratiua non est priuatiua.

¶ Quinto sic.demōstratio īdependēs est potior q̃ depēdēs.sed demōstratio affirmatiua est īdependēs ꝛ negatiua dependēs.g̃. tenet ꝺñia cū maiori.ꝛ minor arguit.ex eo qꝛ demōstratio affirmatiua non p̃supponit negatiuā sed bene ecōuerso.nemo.n. scit syllogizare negatiue nisi sciat syllogizare affirmatiue. ¶ Notādū ꝙ p̃mū principiū negatiuū nō obstante ꝙ sit īdemōstrabile adhuc depēdet a p̃mo principio affirmatiuo.ꝛ ita licet aliq̃ demōstratio negatiua sit ex p̃missis īdemōstrabilibus adhuc depēdet a demōstratione affirmatiua sicut generalr q̃libet negatio ab aliq̃ affirmatiōe. ¶ Dubitat.qꝛ videt hec rō coīcidere cū scḋa.nā in rōne illa dicebat ꝙ demōstratio negatiua semp accipit ꝓpōnez affirmatiuā.hic aūt ꝙ demōstratio negatiua semp p̃supponit affirmatiuā. ¶ Rūdet.aliud est esse efficaciꝰ.ꝛ aliud est eē principaliꝰ.Efficacius est illud qd̄ plus agit.principaliꝰ vero sine quo aliud non agit.ꝛ vtrūqꝫ hꝫ affirmatiua supra negatiuā.ideo in scḋa rōne ꝓbat solū efficacia ꝓpōnis affirmatiue supra negatiuā.hic autem principalitas. ¶ Cōtra p̃dicta arguit demōstrationem negatiuā potiorē ꝛ dignioreē esse affirmatiua.Et p̃mo sic.demōstratio q̃ est per magis cāz est potior ꝛ dignior q̃ demōstratio q̃ est p minus cāz.sed demōstratio negatiua est p magis cāz q̃ affirmatiua.g̃ ꝛc.patet ꝺñia cū maiori.ꝛ minor arguit.demōstratio affirmatiua nunq̃ ē per cāz remotā sed tm̄ ꝓpinquā vt patuit.demōstratio aūt negatiua est īdifferēter per cāz ꝓpinquā ꝛ p cāz remotā.sed cā remota est magis cā q̃ ꝓpinqua.g̃.pꝫ ꝺñia cū p̃ma parte añtis. scḋa aūt oñdit īductiue in q̃libet genere cause.nā in genere cause efficiētis q̃to aliqua cā est remotior tāto est magis cā. magis.n.cā est celū q̃ hō.ꝛ deꝰ q̃ celū.silr in genere cause finalis magis est causa sanitas q̃ deābulatio.qꝛ est remotior. ¶ Et cōfirmat.cā negatiua est potior ꝛ dignior affirmatiua. g̃ demōstratio negatiua est potior ꝛ dignior affirmatiua.pꝫ ꝺñia qꝛ sicut cā affirmatiua est mediū in demōstratione affirmatiua ita cā negatiua est mediū in demōstratione negatiua.ꝺstat aūt dignitatē demōstrationis accipi penes mediū.añs videt notuꝫ ex eo qꝛ cā negatiua demōstrat effectū suū siue fuerit cā ꝓpinq̃ siue remota.cā aūt affirmatiua nō demōstrat effectū suū nisi sit cā

ppinqua.ḡ ꝛc. ¶ Scdo sic.syllogism⁹ negatiu⁹ est potioꝛ ꝛ dignioꝛ affirmatiuo.ergo demr̃atio negatiua ē potioꝛ ꝛ dignioꝛ affirmatiua.pz ꝟña.qꝛ oīs demr̃atio est syllogism⁹.añs arguitur ex eo qꝛ oīs virt⁹ q̃to ad plura se extēdit tāto est dignioꝛ ꝛ pfectioꝛ.sz ad plura se extēdit syllogism⁹ negatiuus q̃ affirmatiuus.ḡ.pz ꝟña cū maioꝛi īductiue.minoꝛ aūt pz.nā modi syllogizādi fūt.19.in tribus figuris iuxta doctrinā Aristo.in p̄ poꝛ.Cōstat aūt q̄ in plurib⁹ modis ꝛ in pluribus figuris fit syllogism⁹ negatiu⁹ q̃ affirmatiu⁹.fit.n.syllogism⁹ affirmatiuus tm̃ in p̄ma ꝛ in tertia figura.syllogism⁹ aūt negatiuus fit in q̃libet figura.fit etiā syllogism⁹ negatiu⁹ in plurib⁹ modis q̃ affirmatiu⁹.nā.iz.sunt modi qb⁹ syllogizaī negatiue.ꝛ tm̃ 7.sunt qb⁹ syllogizaī affirmatiue.videlicet q̃tuoꝛ in p̄ma figura.ꝛ tres in tertia figura. ¶ Tertio sic.ppō negatiua est dignioꝛ ꝛ potioꝛ affirmatiua.ergo demōstratio negatiua est potioꝛ ꝛ dignioꝛ q̃ affirmatīa.pz ꝟsequētia.qꝛ ppositio affirmatiua est principiū omniū demonstrationum affirmatiuaꝝ.ꝛ ppositio negatiua omniuz negatiuaꝝ.añcedēs arguit.nam ppositio vniuersalis negatia ē īmediate oīum suarū singularīū illatiua.ppō aūt affirmatiua vl'is nō est illatiua alicuius siue singularis nisi cū debito medio.ḡ.pz ꝟña exquo pauciorib⁹ idiget.añs est manifestū īductiue.nam general'r sequtur. nullus hō currit.ḡ iste hō nō currit.sed non sequtur.q̃libet hō currit.ḡ iste hō currit.qꝛ sp añs crit pol'e.ꝛ ꝟñs aliqñ impol'e. sicut etiā nō sequtur.oīs hō est aīal.ḡ socꝛtes est aīal.cū añs sit necīum.ꝛ ꝟñs ꝟtīgēs.sz bñ seqt̃ cū tali medio.soꝛ.ē hō. ¶ 4° signū vl'e negatiuū ē poti⁹ ꝛ digni⁹ signo vl'i affirmatiuo.ḡ.pz ꝟña.qꝛ demr̃atio affirmatiua ōnoiaī a signo affirmatiuo:ꝛ negatiua a signo negatiuo:añs pz.qꝛ signū vl'e negatiuū distribuit tā terminū mediatū q̃ īmediatū. signum aūt distributiuū affirmatiuū.nō distribuit nisi terminū īmediate sequētē. ¶ Itē negatio tollit suppōnem signi affirmatiui ꝛ nō eō. vñ in hac ppōne.oīs hō est aīal.subm stat distributiue ꝛ p̄dicatū ꝟfuse tm̃.ꝛ per additionē negatiōis dicēdo.nō oīs hō est aīal.subz.stat determinate ꝛ p̄dicatū distributiue.dicēdo aūt hō nō est asin⁹.li asin⁹ stat distributiue virtute negatiōis a q̄ distributiōe non remouet̃ per appositionē signi vl'is.qꝛ eque distribuit̃ in ista.oīs hō nō est asin⁹.sicut in alia. ¶ Ad p̄muz dr̃ q̄ licet cā remota sit magis cā q̃ ppinq̄.qꝛ est plurimū cā. nō tm̃ est magis cā isti⁹ aut illi⁹ q̃ cā ppinq̄.cā.n.est illud ad cui⁹ eē sequtur aliud.ꝛ qꝛ ad eē cause ppīque magis sequtur eē effect⁹ q̃ ad eē cause remote.qꝛ posita cā ppinq̄ ponit̃ effect⁹. ꝛ nō posita cā remota ponit̃ ille effect⁹.ideo cā ppinq̄ est magis cā sui effect⁹ q̃ cā remota.Et tūc ad argumētū dr̃ q̄ illa ppō nō est absolute vera.oīs demr̃atio q̄ est p magis cām est potioꝛ ꝛ dignioꝛ q̃ que est p min⁹ cām.sz est vera solū ad hūc ītellectū.oīs demr̃atio q̄ est p magis cāz effectus demr̃ati est potioꝛ ꝛ dignioꝛ q̃ demr̃atio q̄ est p min⁹ cāz eiusdē effectus. Cōstat aūt q̄ cā ppinq̄ est magis cā effect⁹ demr̃ati q̃ cā remota.Et ad ꝟfirmationez nego q̄ cā negatiua sit potioꝛ ꝛ dignioꝛ q̃ affirmatiua.īmo cā negatiua nō est cā nisi rōe cause affirmatiue.ex eo.n.qꝛ eē aīal est causa remota respiratiōis.ꝛ hr̃e pulmonē est cā ppinq̄.ideo nō eē aīal est cā remota nō respiratiōis.ꝛ non hr̃e pulmonē est cā ppinq̄.Vult.n.Aristo.zº phy.q̄ ppterea absentia naute est cā submersionis nauis.qꝛ pñtia eius est cā salutis.ideo ꝟcedit in hoc p̄mo q̄ sicut affirmatiua est cā affirmatiōis.ita negatio negatiōis.Et tūc ad argumentū cā negatiua demōstrat effectū suū siue fuerit ppinqua siue remota:ꝛ non cā affirmatiua.ideo est dignioꝛ.neget̃ ꝟña.vñ sicut cā positiua remota cōioꝛ est q̃ effectus suus.ita cā remota negatiua min⁹ cōis est q̃ ei⁹ effect⁹.ꝛ qꝛ non ꝟtigit demr̃are per mediū cōius q̃ sit maioꝛ extremitas.bene aūt per min⁹ cōe.ideo nō demōstrat̃ per cāz positiuā remotā:sed bene per cāz negatiuā.vbi gr̃a.sicut aīal est magis cōe q̃ hō. ita nō aīal ē min⁹ cōe.nā omne nō aīal est nō hō ꝛ nō ecōtra. ideo nō demōstrat esse hoīez p esse aīal.sed bene nō eē hoīez per nō eē aīal.ꝛ ꝟñr demōstrat̃ nō respirare p nō eē aīal.tāq̃ magis cōe per min⁹ cōe.termin⁹.n.q̃to est cōioꝛ tāto īfinitatus fit minus cōmunis.ideo non esse animal est minus cōmune q̃ non respirare sicut esse aīal est magis cōe q̃ respirare.sz nō hr̃e pulmonē ꝛ nō respirare sunt eque cōia sicut eque cōia sunt sua opposita. ¶ Ad zm nego.q̄ syllogism⁹ negatiuus fit potioꝛ aut dignioꝛ affirmatiuo. ¶ Et tūc ad rōnez dico q̄ illa maioꝛ tm̃ est vera in genere cause efficiētis ꝛ finalis.nō aūt in genere cause mālis ꝛ formalis.vnde mā prima ad plura se extēdit q̃ mā scda ꝛ forma elemēti q̃ forma mixti.ꝛ tm̃ īperfectioꝛ ꝛ dignioꝛ est mā p̄ma q̃ mā scda.ꝛ forma elementi q̃ forma mixti.ꝟstat aūt q̄ magis cōe ꝛ min⁹ cōe in p̄dicatione dicūt rōnē forme ꝛ materie.ꝛ q̃to aliqd est cōius tāto īperfectius.nā īperfecti⁹ est eē corp⁹ q̃ eē aīal.ꝛ īperfecti⁹ est eē aīal q̃ eē hoīez.ideo qꝛ plurib⁹ cōpetit per p̄dicationē syllogism⁹ negatiu⁹ q̃ affirmatiu⁹.ppterea dignioꝛ ꝛ potioꝛ est affirmatiuus q̃ negatiu⁹. ¶ Ad 3m nego q̄ ppō negatiua sit dignioꝛ affirmatiua.ꝛ tūc ad argumentū negeī ꝟña. sicut.n.generās cū semine est magis pfectum q̃ generās sine semine.ita vl'is affirmatiua est pfectioꝛ ꝛ dignioꝛ vl'i negatiua.ex quo vl'is affirmatiua nō īducit sua singularia nisi cū medio.ꝛ vl'is negatiua sine medio.nec sequtur. vl'is negatiua nō īdiget medio ad īferendum sua singularia.ꝛ vl'is affirmatiua īdiget medio.ḡ pauciorib⁹ īdiget negatiua q̃ affirmatiua.qꝛ licet pauciorib⁹ idigeat in īferēdo.nō tm̃ in eēndo:cū semper p̄supponat vl'em affirmatiuā.rō aūt q̃re vl'is negatiua nō īdiget medio est.qꝛ īcludit mediū.vl'is aūt affirmatiua nō īcludit mediū īferēdi sua singularia ꝛ vbi īcluderet īdubie esset illatiua oīuz suaꝝ singularīū.nā bene sequtur.q̃libet istoꝝ currit.ḡ iste istoꝝ currit.ꝛ iste istoꝝ currit. ¶ Ad q̃rtū nego q̄ signū vl'e negatiuū sit digni⁹ signo vl'i affirmatiuo.sz magis ecōtra.qꝛ signū vl'e affirmatiuū hz effect⁹ diuersaꝝ rōnū.s.distribuere ꝛ ꝟfundere ꝟfuse tm̃.signū aūt negatiuū p se tm̃ distribuit.nec sequtur. signū negatiuū distribuit ad maioꝛē distātiā q̃ signū affirmatiuū.ḡ est digni⁹.qꝛ ille distributiōes nō sunt eiusdem rōnis. ignis.n.ad maioꝛē distātiā illuminat q̃ lapis p̄ciosus aut oculus catti.ꝛ tm̃ nō est dignioꝛ neq̃ pfectioꝛ ex quo illuminationes ille nō sunt eiusdē rōnis. ¶ Deinde qñ dr̃: negatio tollit suppositionē signi affirmatiui ꝛ nō ecōtra. Rñdet̃ q̄ hoc ꝟtigit qñ distributio negatiōis attīgit aliquē terminum quē nō attīgit distributio signi affirmatiui vt in exēplo dato.qñ vero distributio vtriusq̃ pōt eūdē terminū attīgere sicut negatio tollit suppositionē signi affirmatiui ita eō.hui⁹.n.ppōnis. tu nō es aīal.p̄dicatū stat distributiue cui⁹ distributio tollit̃ per appositionē signi affirmatiui.qꝛ dicēdo.tu non es oē aīal iā supponit li aīal determinate. ¶ Sed adhuc dubitaī circa lr̃az ppter qd pb̄s nō arguit ad vtrāq̃ partē hui⁹ scde q̄ōnis affirmatiue ꝛ negatiue sicut arguebat ad vtrāqz partē prime q̄ōnis exquo difficultates hic occurrūt ad vtrāqz partē sicut ibi. ¶ Rñdet̃ q̄ iō.qꝛ tpe Aristo.fuerūt due famose opiniones.Quaꝝ vna dixit demr̃ationē vl'ez potioꝛē eē demr̃atiōe particulari.Alia aūt q̄ demr̃atio particularis est potioꝛ ꝛ dignioꝛ demr̃atione vl'i.ꝛ q̃libet istaꝝ opinionū hūit rōnes faciētes fidē.Deīde aliq dixerūt vl'e magis eē notū q̃ particulare.aliq vero q̄ particulare est magis notū q̃ vl'e.nulli aūt vnquaz dixerunt demonstrationem negatiuam esse dignioꝛem affirmatiua neqz negationē dignioꝛem esse affirmatione ꝛc.

Quod quidem cathegoꝛica primariua sit dignioꝛ manifestum est:ꝛ ad impossibile ducente.

¶ Tertia q̃stio est ista.vtꝝ demr̃atio oñsiua sit dignioꝛ ꝛ potioꝛ demr̃atione ducēte ad īpol'e.Ad quā q̃stionē rñdet.p.q̄ est manifestū ex dicēdis demr̃ationē oñsiuā tā affirmatiuā q̃ negatiuā dignioꝛē eē demr̃atione ducente ad īpol'e.vbi dicit Egi.exponēdo hūc textū q̄ Aristo.solū ītendit hic premittere demr̃ationē oñsiuā negatiuā potioꝛē esse demr̃atiōe ducēte ad īpol'e exponēdo cathegoꝛicā per oñsiuā dicēs illud fuisse scriptū ex defectu trāslatoꝛis.aliq aūt dicūt q̄ pb̄s hic

tm intendit pmittere demonstrationem ostensiuam affirmatiuã digniorẽ eẽ demonstratione ducẽte ad ipossibile.ac si dicat cũ demonstratio affirmatiua potior sit negatiua:manifestũ ẽ q̃ ẽt potior ducente ad ipoſe. ¶ Sed q̃libet istaꝝ expositionũ ẽ diminuta.qz aristo.non itẽdit tm pbare demonstrationẽ ostensiuã affirmatiuã eẽ potiorẽ demonstratione ducẽte ad ipoſe:neq̃ intẽdit solũ arguere demõstrationẽ ostẽsiuã negatiuã digniorẽ eẽ ducẽte ad ipoſe.sed vult ostendere taz istã q̃ illã digniorẽ ⁊ potiorẽ eẽ demõstratiõe ducẽte ad ipossibile intelligẽdo p cathegoricã demonstrationẽ ostensiuaz affirmatiuã.sepe enĩ vt patuit syllogismũ affirmatiuũ vocat cathegoricã.⁊ p ꝑuatiuam itelligit demonstrationẽ ostẽsiuaz negatiuã:nõ q̃ sit adiectiuũ illius termini cathegorica.sz taz ille termin⁹ cathegorica q̃ ille termin⁹ ꝑuatiua sumit vt adiectiuuz illius termini demonstratio ostẽsiua p modũ copulati.ac si diceret pbs q̃ qdẽ cathegorica ⁊ ꝑuatiua dignior est ducẽte ad ipoſe.manifestũ ẽ ĩ ꝓncipio hui⁹ capli vbi q̃siuit.p. vtꝝ cathegorica sit potior ꝑuatiua.vbi p cathegoricã intelligit affirmatiuã sic p ꝑuatiuã negatiuã.ita ⁊ nũc vr itelligere.

¶ Oportet aũt scire q̃ sit differentia ipaꝝ. Si igit .a.in nullo.b.in.c.aũt ĩ oi.b.necesse ẽ ĩ nullo.c. eẽ .a.sic igit acceptis demõstratiua priuatiua erit demõstratio:qm̃.a.in.c.nõ erit.Que vero ẽ p ipoſe sic se hz si op⁹ est demõstrare q̃.a.in.b.nõ sit accipiẽdũ ẽ affirmatiue.a.eẽ in.b.⁊.b.in.c. quare accidit ⁊.a.in.c.esse.hoc aũt sit notũ ⁊ certũ q̃ ipossibile est ipm esse.

¶ Pro declaratiõe hui⁹ q̃stionis Aristo.facit duo. Quia ꝓmo pmittit aliquas suppositiones.zo declarat duas cõclusiones ibi.Si g̃ ex notiorib⁹. Prima igit suppositio ẽ ista.q̃ in b̃ differunt demonstratio ostẽsiua ⁊ ducẽs ad ipoſe.qz demõstratio ostensiua nõ cõcludit nisi manifeste necium. demonstratio aũt ducẽs ad ipoſe concludit manifeste ad ipoſe.Ex⁹ pmitã affirmatiue q̃ negatiue.vt oẽ aial ẽ corpus aiatum.ois hõ est aial.g̃ ois homo est corp⁹ aiatum. Item nulla suba ẽ q̃titas:ois homo ẽ suba.g̃ nullus hõ est q̃titas.Exm secũdi.dato q̃ neges illã.color congregatiuus visus nõ ẽ albedo. assumã suũ ꝛdictoriũ sic arguendo.ois color congregatiu⁹ visus est albedo.ois nigredo ẽ color cõgregatiu⁹ visus.g̃ ois nigredo est albedo. Item negata illa. color est disgregatiu⁹ visus. arguatur sic p suũ contradictorium.nullus color ẽ disgregatiuus visus.ois albedo ẽ disgregatiua visus.g̃ nulla albedo ẽ color.vbi pz cuiuslibet istoꝝ syllogismoꝝ cõclusionẽ eẽ manifeste ipoſem. ¶ Notandũ q̃ Aristo.hic non exẽplificat nisi de demõstratiõe ostẽsiua negatiua.qz si demonstratio ostẽsiua negatiua nõ cõcludit nisi manifeste necessariuz:oz q̃ demõstratio ostẽsiua affirmatiua etiã cõcludat ꝑcise manifeste necessariũ:cum dignior sit affirmatiua q̃ negatiua. Et ponit Aristo.exẽplũ ĩ terminis.vt.a.b.c.vt nullũ.b.est.a.oẽ.c. ẽ.b.g̃ nullũ.c.ẽ.a. Non etiam exẽplificat nisi de demõstratione affirmatiua ducente ad ipoſe faciendo tm syllogismũ affirmatiuũ cõcludẽtẽ ipoſe.qm̃ manifesti⁹ ẽ ipoſe affirmatiuũ q̃ negatiuũ.coiter enĩ ipossibilia affirmatiua formaliter icludunt cõtradictionẽ.vt hõ est asinus.linea est albedo.ipoſia enĩ negatiua nõ formaliter iplicant cõtradictionẽ.vt nullũ aial est suba nulla albedo est color.iõ ipoſia affirmatiua sũt magis ipoſia q̃ ipoſia negatiua. ¶ Et notanter dico coiter.qz non oia impoſia affirmatiua iplicãt formaliter ꝛdictionẽ. Illa enĩ sũt ipossibilia ꝓm naturã.vacuũ ẽ.celũ gescit.⁊ non iplicant formaliter ꝛdictionẽ.bene aũt mãlr cũ ex ipoſi sequat quodlibet.⁊ consequẽter duo ꝛdictoria.format g̃ Aristo.syllogismũ affirmatiuũ cõcludentem ipoſe b̃ mõ.oẽ.b.est.a.oẽ.c.est.b.g̃ oẽ.c.est .a.ac si argueret sic.oẽ aial est asinus.ois homo est aial.g̃ ois hõ est asinus.dato q̃ a.conuertat cũ illo termino asinus.⁊.b. cum illo termino aial.⁊.c.cum illo termino hõ.

¶ Termini quidẽ igit silr ordinant. Differt autez quõ qualis sit notior priuatiua ꝓpositio. Utrum igitur q̃.a.b.non inest.aut q̃.a.c.nõ iest. Cũ igit est cõclusio notior qm̃ non ẽ.a.ĩ.b.q̃ est ad ipoſe fit demonstratio. Cum autem in syllogismo sit demonstratiua est.

¶ Secunda suppositio.q̃ demonstratio ducens ad ipossibile ⁊ ostensiua in aliquo cõueniũt ⁊ ĩ aliquo differũt. conueniũt enĩ.qz fiunt ex cõsimilibus terminis ĩ consimili figura ⁊ mõ. disconueniũt aũt.qz in demonstratiõe ostensiua pmisse sunt notiores in veritate cõclusione.sed in demonstratiõe ducente ad ipoſe conclusio ẽ notior in falsitate q̃ pmissa falsa. vbi gra.nulla albedo ẽ nigredo.ois color disgregatiu⁹ visus est albedo.g̃ nullus color disgregatiuus visus est nigredo. hic pz pmissas notius esse vas q̃ conclusio.sz dicendo.ois color disgregatiu⁹ visus ẽ albedo.nigredo ẽ color disgregatiu⁹ visus. g̃ nigredo est albedo.hic nulli dubiũ q̃ cõclusio ẽ manifesti⁹ falsa q̃ minor.magis enĩ est notũ nigredinẽ nõ esse albedinẽ q̃ ipaz esse disgregatiuã visus. ¶ Notandũ q̃ sicut nõ cõcedẽti verũ oz illud vez demonstrare p aliud veri⁹ sic q̃ pmisse sint veriores cõclusione iux illõ.pp qõ vnũquodq̃ tale ⁊ illud magis.ita si aliqs cõcedat falsuz oz q̃ impugnetur ipm ducendo ad aliqõ falsius.⁊ qz in demonstratione ad ipoſe sp ex falsitate ꝛclusionis ꝓbat falsitas alicui⁹ pmissaꝝ.iõ semp ĩ tali demonstratiõe oz q̃ cõclusio sit falsior q̃ pmissa.iõ dicitur in textu q̃.a.esse ĩ.c.i.q̃ conclusio sit notũ ⁊ certũ esse ipossibile.exẽplificat aũt Ari.in terminis.a.b.c.tã in demõstratione ostẽsiua negatiua q̃ ducẽte ad ipoſe affirmatiua. vt nullum .b.est.a.i.nulla albedo est nigredo.oẽ.c.est.b.i. ois color disgregatiu⁹ visus ẽ albedo.g̃ nullum.c.ẽ.a.i.nullus color disgregatiu⁹ visus est nigredo. Ista est demonstratio ostensiua. ducens aũt ad ipoſe est ista.oẽ.b.est.a.i.ois color disgregatiu⁹ visus est albedo.oẽ.c.ẽ.b.i.ois nigredo est color disgregatiu⁹ visus.g̃ oẽ.c.ẽ.a.i.ois nigredo ẽ albedo.Cõsiles demõstrationes pnt fieri in his terminis.hõ.asinus.⁊ risibile.vt nullus hõ est asinus.omne risibile est hõ.g̃ nullũ risibile est asinus. Itez ducendo ad ipossibile.oẽ risibile est hõ.ois asinus est risibilis.g̃ ois asinus est homo.

¶ Natura aũt prior est q̃ est q̃.a.in.b.non sit q̃.a. in.c.priora enĩ conclusione sũt ex qbus est cõclusio. Est aũt q̃.a.quidẽ in.c.non ẽ cõclusio.a.autez in.b.ex quibus est conclusio.

¶ Tertia suppositio. Demonstratio ostensiua procedit modo nature.demonstratio aũt ducens ad ipoſe contra naturã. eo q̃ processus nature est ex ꝓrib⁹ ⁊ notiorib⁹.⁊ sic in demõstratione ostensiua pmisse sũt ꝓres ⁊ notiores conclusiõe.notius est enĩ nullam albedinem esse nigredinẽ:aut nullũ hominem esse asinum q̃ q̃ nullus color disgregatiuus visus est nigredo.aut q̃ nulluz risibile est asinus. In demonstratiõe aũt ducente ad impossibile conclusio est notior pmissis.s.in falsitate.qz ex opposito illius sequitur oppositum pmisse. hec enĩ est notior ĩ falsitate.albedo est nigredo. aut homo est asinus. que est conclusio in demonstratiõe ducente ad ipoſe.q̃ hec. omnis color disgregatiuus visus est nigredo.aut omne risibile est asinus. que est maior falsa.etiã q̃ aliqua talis.nigredo est color disgregatiuus visus.aut asinus est risibilis q̃ est minor falsa ꝓm variationem extremoꝝ.

¶ Non enĩ contingit remoueri aliqd hoc cõclusio est.illa aũt sũt ex quibus sed hoc qdẽ ex quo syllogismus est.qõ vtiqz sic se hz:quare aut vt totũ ad ptẽ:aut ps ad totũ se hz.sz q̃ sũt.a.c.⁊.a.b.ꝓpositiones non sic se habent adinuicem.

¶ Quarta suppositio. In demonstratione ducente ad impoſe ꝓcessus destructiuus ab interemptione ꝛclusionis ad itereꝓtionem ꝓmissaruz non est ꝓcessus syllogisticus.nec interẽ-

ptio ꝛclusiōis se hꝫ vt p̃missa nec intereēptio p̃missaꝝ se hꝫ vt ꝛclusio.qꝛ illō ex quo fit talis ꝓcessus nō se hꝫ sicut totuꝫ ad ptē nec ecōtra.vbi gr̃a.cōcessa ista.albedo est coloꝛ congregatiuus visus.arguat̃ sic.oīs coloꝛ cōgregatiuꝰ visus est nigredo.sed albedo est coloꝛ cōgregatiuꝰ visus.g̃ albedo est nigredo.iste est syllogismꝰ ducens ad īpoſe. quo habito arguat̃ sic. syllogismus est bonꝰ ⁊ conclusio est falsa.g̃ aliqua p̃missaꝝ ē falsa ⁊ non maioꝛ.g̃ minoꝛ.hic secūdus ꝓcessus nō est syllogisticus.qꝛ destructio cōclusiōis nō se hꝫ sicut totū ad ptez nec econtra.¶ Notādū q̃ cū p̃dicatū dicat formā.⁊ subm mād. p̃dicatū dicit totū ⁊ subm ptē.id aūt ex quo fit syllogismꝰ est medius terminꝰ.cū g̃ in p̃ma figura mediuꝫ subyciat̃ in vna p̃missaꝝ ⁊ p̃dicet̃ in alia.oꝫ in p̃ma figura illud ex quo est syllogismus dicere ptem ī vna p̃missaꝝ ⁊ totū in alia. In secūda aūt figura mediū p̃dicat̃ vtrobiq̃.g̃ ibi se hꝫ tanq̃ totum ad ptē ⁊ non tāq̃ ps ad totū. In tertia aūt subyciť in vtraq̃.g̃ in tertia figura se hꝫ sicut ps ad totum ⁊ non sicut totū ad ptez. ⁊ per oīs in ꝓcessu destructiuo illud ex quo fit ille ꝓcessus ñ se hꝫ sicut totum ad ptem nec ecōtra.cū non fiat aliquo modoꝝ dictoꝝ ꝕm aliquā triū figuraꝝ

¶ Si igitur ex notioribus sit ⁊ credibilioribus dignioꝛ est. sunt enim vtreqꝫ ex non esse credibiles. sed hoc quidē ex pꝛioꝛi. illa vero ex posterioꝛi potioꝛ simpliciter vtique erit ea que ē īpossibilis demostratio pꝛiuatiua.

¶ His suppositiōib̄ p̃missis pb̄s ponit duas cōclusiōes: Quaruꝫ p̃ma est ista. demonstratio ostensiua negatiua ē dignioꝛ ducente ad īpoſe.pꝫ.qꝛ īpa est ex dignioribus ⁊ credibilioribus.quelibet enī istaꝝ demonstrationū est nota ex nō esse. sꝫ ostēsiua est nō ex nō esse p̄oꝛi rōne p̃missaꝝ.⁊ ducens ad īpossibile ex non esse posteriori rōne cōclusiōis. ¶ Sed contra. in demonstratione ducente ad īpoſe ꝓcedit ex intereēptione conclusionis ad iterēptionez alterius p̃missaꝝ.sed iterēptio cōclusiōis est notioꝛ iteremptiōe p̃missaꝝ.g̃ demōstratio ducens ad impoſe ꝓcedit ex notioꝛi sicut demonstratio ostensiua. ¶ Itē in demōstratiōe negatiua ducēte ad īpoſe nō ꝓcedit ex nō esse.qꝛ sumit cōclusiōis oppositū: qd̄ est propositio affirmatiua.⁊ sic ꝓcedit ex esse ⁊ non ex nō esse. ¶ Ad p̄mū dicit q̃ licet ī ꝓcessu destructiuo semp ꝓcedat̃ ex notioribꝰ tm̄ in ꝓcessu syllogistico ducente ad īpoſe ꝓcedit ex minꝰ notis sp̄ itelligēdo q̄ ad falsitatē.q̄libꝫ.n.illaꝝ demr̄ationū ꝓcedit ex ñ eē.sꝫ dm̄ratio ostēsiua ꝓcedit ex ñ eē mō recto a p̃missis ad cōclusionē.demōstratio aūt ducens ad īpoſe ꝓcedit ex nō esse modo retrogrado a ꝛclusiōe ad p̃missas.non tm̄ positiue sed destructiue. ¶ Ad secundum respondetur q̃ siue cōclusio sit affirmatiua siue negatiua semp ꝓcedit ex non esse in demonstratione ducēte ad īpoſe.qꝛ semp ꝓcedit sub isto fundamēto.cōclusio non ē vera: g̃ altera p̃missaꝝ non est va. vbi constat arguī p non esse.

¶ Quare ⁊ hac dignioꝛ predicatiua. manifestū ē etiā q̃ ⁊ ea que ē īpossibilis potioꝛ ē.

¶ Secunda cōclusio. demonstratio affirmatiua ostensiua est dignioꝛ ducente ad īpoſe. pbat̃. demōstratio ostensiua negatiua ē dignioꝛ ducente ad īpoſe.sed affirmatiua est dignioꝛ negatiua.g̃.pꝫ ꝛsa.qꝛ qcqd est dignꝰ dignioꝛi ē dignꝰ minꝰ digno.maioꝛ est ꝓbata ī p̃ma cōclusiōe ⁊ minoꝛ ī secunda q̄stione: q̄ determīata ē in lectione p̄oꝛi. ¶ Cōtra p̃dicta arguitur nullā esse demōstrationē ducētem ad īpoſe.⁊ p̄mo sic.oīs demonstratio ē syllogismꝰ.nulla demōstratio ducēs ad īpoſe ē syllogimꝰ.g̃ nulla demonstratio ducēs ad īpoſe ē demōstratio.pꝫ ꝛsa cū maioꝛi ī p̄ncipio huius ꝓpb̄m dicētem.oēm demōstrationē eē syllogismū facientē scire.minoꝛ vo declarat̃. nā oīs syllogismꝰ cōstat tm̄ ex tribꝰ terminis ⁊ tribus ꝓpositionib̄ꝰ.p Ari.p̄mo p̄oꝝ.sed demonstratio ducēs ad īpoſe nō constat tm̄ ex tribus terminis ⁊ tribus ꝓpositiōib̄ꝰ cū cōcludat tam falsū q̄ verꝝ.g̃ non e syllogismꝰ. ¶ Secundo sic.oīs demostratio concludit tm̄ veruꝫ ex veris.sed demonstratio ducens ad īpoſe concludit falsū ex falso.g̃ nō est demonstratio.pꝫ ꝛsitia p pb̄m in hoc p̄mo p totum.⁊ minoꝛ est aristo. in littera.cū dicit demonstrationē ducētē ad īpossibile concludere manifestum īpoſe:⁊ manifestius falsum q̄ sit altera p̃missaꝝ. ¶ Tertio.oīs demonstratio est qꝛ vel ꝓpter qd. sed demonstratio ducēs ad īpossibile non ē qꝛ nec ꝓpter quid. g̃ non est demonstratio.pꝫ consequētia cum maioꝛi p pb̄m ī h̄ p̄mo.⁊ minoꝛ videtur nota.qꝛ demonstratio ducens ad īpoſe non est a causa supꝛa effectum nec econtra: cuꝫ nihil sit causa vel effectus alicuiꝰ impossibilis. ¶ Quarto queriť qd intelligitur p demonstrationem ducentem ad īpoſe.vtrum syllogismus cōcludens īpossibile: aut totus ꝓcessus a p̄ncipio vsq̄ ad finē.si p̄mum.pꝫ nullum talē syllogismum eē demonstrationē.si secundum nulli dubiuꝫ q̃ talis ꝓcessus nō ducit ad īpoſe.sed ad verum p̄us negatum.⁊ p ꝛsis nulla ē demonstratio ducēs ad īpoſe. ¶ Notandum q̃ duplex ē demonstratio .ſ.simplex ⁊ mixta. Demonstratio simplex ē syllogismꝰ aciēs scire.demonstratio mixta est ꝓcessus faciens scire ex multis argumentatiōib̄ꝰ. Et talis duplex.vꝫ. demōstratio circularis ⁊ ducēs ad impossibile.demonstratio circularis est ꝓcessus factꝰ ex duobꝰ syllogismis facientib̄ꝰ scire aliqd p aliud ⁊ eꝫ. vt patuit supra. Demōstratio aūt ducens ad īpossibile ē ꝓcessus factꝰ ex quatuoꝛ argumentatiōib̄ꝰ ad īuestigandā veritatem alicuiꝰ p̄us negati.p̄ma argumentatio est sylls cōcludēs manifestū īpoſe. Secūda argumentatio ē ꝛsa cōcludens alterā p̃missaꝝ illiꝰ syllogismi eē falsam ⁊ nō eē veram. Tertia argumētatio ē ꝛsa cōcludēs banc eē falsam vel nō eē veram demōstrata maioꝛi vel minoꝛi. Quarta vo argumētatio ē cōsequētia cōcludēs veꝝ eē qd̄ p̄us negabat̃.verbi gr̃a. negata ista.aliqd̄ aial ñ ē hō.accipiat̃ suū ꝛdictoriū.⁊ arguat̃ p̄mo sic. oē aial est hō.asinus ē aial.g̃ asinus est hō.vbi ꝛsis est manifesti impoſe q̄ aſis. ¶ Secūdo arguat̃ sic.iste syllꝰ ē bonus.⁊ cōclusio falsa.g̃ altera p̃missaꝝ ē falsa.pꝫ ꝛsa.qꝛ ambabꝰ p̃missis existētibus veris nō seqt̃ cōclusio falsa. ¶ Tertio vꝫ sic argui.altera p̃missaꝝ ē falsa.⁊ ñ mīoꝛ.g̃ maioꝛ .ac si arguerē sic.ista ē falsa demonstrādo maioꝛē.vel ista ē falsa demōstrā° mīoꝛē.sꝫ ista ñ ē falsa demōstrādo mīoꝛē. g̃ ista ē flꝰ demōstrā° maioꝛē.pꝫ ꝛsa a disiūctia cū ōstructiōe vniꝰ ptis ad alterā ptē. ¶ 4° vo sic debet concludi. ista maioꝛ est falsa.oē animal est hō.sed aial nō est hō.est cōtradictoꝛium eiꝰ.g̃ hec est vera.animal non est homo.que p̄mitus est negata.pꝫ cōsequentia.qꝛ nō cōtingit duo cōtradictoria esse simul vera per illud p̄ncipium cōe.nō cōtingit idez simul esse ⁊ nō eē. ¶ Ad p̄mum dicitur negādo ꝛsam.qꝛ demōstratio est terminꝰ equuocus ad demōstratiōem simplicem ⁊ mixtam.iō p alio supponit ly demōstratio in maioꝛi ⁊ aliter ī ꝛclusiōe.quapꝛopter cum arguatur ex quatuoꝛ terminis.talis syllogismꝰ nō tenet iuxta doctrinam Aristo.p̄mo pꝛioꝛum.sicut nec sequitur.oīs canis currit.sidus celeste est canis.g̃ sidus celeste currit. Ut sic in secūda figura.oīs canis currit.celeste sidus non currit. g̃ celeste sidus nō est canis. vnde cum Aristo.diffiniuit demōstratiōem p syllm facientem scire nō accipit īpam demōstratiōem equiuoce in sua maxima cōmunitate.sed tm̄ vniuoce p demōstratiōe simplici q̄ ē ꝓpꝛie ⁊ vere dm̄ōstratio. ¶ Ad secundum dicitur q̃ demōstratio simplex tm̄ cōcludit verū ex vero.demōstratio aūt mixta cōcludit falsum ex falso. non tm̄ p̄cise.qꝛ etiam cōcludit verum ex vero.demōstratio enīs ducens ad impossibile quatuoꝛ cōclusiōes cōcludit.quarum pꝛima est tm̄ falsa: ⁊ alie oēs sunt vere. oēs tm̄ argumentationes ex qb̄ꝰ cōstat demōstratio ducens ad īpoſe sunt vere cū quelibet illarum argumentatiōum sit bona ꝛsa. ¶ Ad tertium dicitur q̃ illa ꝓpositio. omnis demōstratio est qꝛ vl ꝓp qd. debꝫ itelligi de demōstratiōe simplici ⁊ ñ mixta. pōt tm̄ cōcedi q̃ demōstratio ducens ad īpoſe est demōstratio ꝓp qd p causam rōne secunde argumentatiōis. sicut enim veritas p̃missarum ē causa veritatis cōclusiōis. ita falsitas cōclusiōis ē causa falsitatis alterius p̃misse ⁊ nō eē sicut significatur per

conclusionem ē causa nō sic esse sicut significatur p alteram
p̃missarum. sicut enī affirmatio ē cā affirmatiōis. ita negatio
negatiōis. sicut ḡ p̃ma argumentatio totum ꝓcessū denomi-
nat demōstratiōem ducentē ad īpoſe. ita secunda argumen-
tatio eūdē ꝓcessū denoīat demōstrationē ꝓpter qd ⁊ p cām
īmediatā. ¶ Ad quartū respōdetur q̃ per demōstratiōez du
centē ad īpoſe Aristo. intelligit totuz ꝓcessuz a p̃ncipio vsq̃
ad finem. ſ. illarum quatuor argumentatiōuz. Et cuz dicitur
q̃ talis nō ducit ad īpoſe sed ad verū: illud negat. vnde sicut
vna alteratio simplex vel mixta īcipiēs a nigro ⁊ terminata
ad album trāsiens p colores medios ducit ad palledinē ⁊ ad
rubedinez ⁊ ad fuscedinē ⁊ tandē ad albedinē. ita idez ꝓces-
sus demōstratiu⁹ simplex vel mixt⁹ ducit ad multas ꝛclusio
nes successiue. quax p̃ma est falsa ⁊ reliquę sunt v̄e. Et si dici-
tur talis alteratio denoīatur ab vltimo termino. ſ. ab albedi-
ne ⁊ dicit albefactio. iux illud Aris. 5°. phy. motus specificatur
a termino ad quē. ḡ iste processus demōstratiu⁹ dz denomīa-
ri ab vltima ꝛclusiōe q̃ ē vera ⁊ non a p̃ma que est falsa. ⁊ ita
debet dici demonstratio ducens ad verū: ⁊ nō demonstratio
ducens ad impossibile. ¶ Dicitur q̃ quilibet motus natura-
lis denominatur a fine ⁊ non a p̃ncipio. motus autem arti-
ficialis denominatur a p̃ncipio ⁊ non a fine iuxta doctrinaz
Aristotelis secūdo phy. di. q̃ medicatio denominat a medi-
co seu ab arte medicādi ⁊ non a sanitate q̃ ē termin⁹ ad quē.
cū ergo talis ꝓcessus demonstratiu⁹ sit artificial poterit de-
nominari a p̃ma cōclusione ⁊ non ab vltima: aliter nō distin
gueret talis ꝓcessus mixtus a demonstratiōe simplici. qz q̃li
bet demonstratio simplex ducit ad verum. vt ergo habeam⁹
in ꝓmptu modum disputandi: talē ꝓcessum Aristo. vocauit
demonstrationem ducentem ad impoſe denominando illū
a p̃ma conclusione tantum que est impossibilis: ⁊ non ab vlti
ma que est vera ⁊c.

Ertior autem ⁊ prior est sciētia que
cunque ipsius quia ⁊ propter quid
eadem est. sed non est ipsius extra
eam que est propter quid.

Iste est quartus tractatus p̃mi posteriorum
in quo Aristo. determinat de fine demōstra
tionis qō ē scire postq̃ determinauit de īpa
demonstratiōe aggenerante sciam. ſ. ex qb⁹
⁊ ex q̃lib⁹ ⁊ qualiter fit ac de eius processu q̃
ditatiuo q̃titatiuo ⁊ qualificatiuo. Diuidit
aūt tractat⁹ iste ī quatuor capla. quox p̃mū
separat vnā sciam ab alia. zm separat sciam a non scibili ibi.
Sed ei⁹ quod ē a fortuna. 3m sepat p̃ncipia sciax inuicem ibi.
Eadē aūt eē p̃ncipia. quartū sepat sciaz ab opinione ⁊ ab alys
hītibus itellect⁹ ibi. Scibile aūt ⁊ scia drīt ab opiabili. Pri-
m capl'm diuidit in tres ꝑtes p̃ncipales iuxta numex triū cōclu
sionū quas Aristo. manifestat. quax p̃ma ē ista. Aliqua scia ē
altera certior atq̃ p̃or. pbat tripl'r. ⁊ p̃mo sic. quelibet scia ha
bens qz non sepatum a ꝓpter qd est certior ⁊ p̃or illa q̃ hz qz
separatū a ꝓpter qd. sed aliq̃ scia hz qz nō separatum a ꝓpter
qd. ſ. scia subalternās. ⁊ aliqua hz qz sepatuz a ꝓpter qd. ſ. scia
subalternata. ḡ vna scia ē altera certior ac p̃or. ſ. subalternās
subalternata. ¶ Notādū q̃ scia subalternās vt geome. hz qz
sepatum a ꝓpter qd ī ꝑ se notis. sed in non ꝑ se notis cōiungit
qz ꝓpter qd eo q̃ quālibet ꝓpositionē geometricaz non ꝑ se
notaz geometer scit tam quo ad qz q̃ quo ad ꝓp qd. non tn̄ si
hz propter quid alicuius hz qz est illius. hz enim propter qd
vulnera circularia tardi⁹ sanant. ſ. non hr̄e angulū. non tn̄ hz
qz est. qz nescit vtrū vulnera circularia tardius sanent. scia āt
subalternata ꝑspectiua hz qz est in nō ꝑ se notis separatū a ꝓ-
pter qd. eo q̃ non demonstrat sua p̃ncipia. sed p̃supponit ea
esse demonstrata ī geome. cōstat aūt geome. certiorē eē atq̃
p̃orem ꝑspectiua. Intendit ḡ pb̄s istam rōnem. oīs scia cuius
qz non est separatum a propter qd in non ꝑ se notis est certior
atq̃ p̃or illa cuius qz separat a propter quid in non per se no
tis. sed scie subalternantis qz nō sepatur a ꝓpter quid ī non ꝑ
se notis. scientie aūt subalternate qz sepatur a propter qd ī n̄
per se notis. ḡ quelibet scia subalternās ē certior ac p̃or subal
ternata. ⁊ ꝑ ꝛns vna scia est altera certior atq̃ prior. ¶ Dubi
tatur arguendo q̃ geome. in non ꝑ se notis hz qz separatum
a propter quid. nam illa sunt principia geome. continuum est
diuisibile in īfinitū. de puncto ad puntum contingit rectā li-
neam ducere de qb⁹ geometer dicit qz ⁊ nō ꝓpter qd. ⁊ tn̄ nō
sunt ꝑ se nota. qz demōstrant sexto phy. ¶ Respōdet q̃ ali-
quid eē ꝑ se notum ītelligit dupl'r. vz. simpl'r ⁊ fm famosita-
tem. illud ē ꝑ se notum simpl'r cui intellect⁹ assētit ex sola no
titia terminox aut discursu īpcetibili aut experiētia sensuali.
exēplū p̃mi. non cōtigit idē simul eē ⁊ nō eē. exēpluz secundi.
oē totum ē maiⁿ sua parte. exēpluz tertij. ignis ē calidus. illō
aūt est ꝑ se notum fm famositatē qō coiter a sapientib⁹ cōce-
ditur nulla vrgēte rōne. vt deuz eē. circuli ad diametx ē pro
portio tripla sexqseptima. dico ḡ q̃ illa p̃ncipia. cōtinuū ē di-
uisibile in īfinituz. de pūcto ad punctum cōtingit rectā lineā
ducere. sūt ꝑ se nota geome. nō simpl'r sed fm famositatē. ne-
q̃ ea p̃supponit tāq̃ ꝓbata ī alia scia sed tanq̃ ab oīb⁹ coiter
cōcessa. ꝓpterea non subalternat ꝓprie geometria pb̄ie nāli.
lz illa p̃ncipia fint ꝓbata ibi. ꝑspectiua aūt sua p̃ncipia nō pre
supponit tāq̃ ꝑ se nota simpl'r vl' fm famositatē: sed p̃suppo-
nit ea eē ꝓbata ī geome. iō ꝓprie subalternat illi.

¶ Et que non est ex subiecto illa que est de subie-
cto. vt arithmetrica armónica.

¶ Secūdo. ad eandem conclusionem arguit sic. Scia magis
abstracta ē certior atq̃ p̃or minus abstracta. sed aliqua scia ē
magis abstracta. ⁊ aliq̃ min⁹. ḡ aliqua scia ē altera certior at-
q̃ p̃or. pz ꝛnia cū maiori. minor aūt pz de arithme. q̃ ē magis
abstracta q̃ musica. nā subm arithme. ē numerus. ⁊ musice
numer⁹ sonorus. cōstat aūt magis eē abstractum numerū q̃
numex sonorū. sic ēt magis ē abstracta linea q̃ linea visualis.
¶ Sed arguit q̃ ista rō cōcludit cū p̃ori. qz illa scia in qua n̄
sepant qz ⁊ ꝓpter qd est magis abstracta. qz hz subm magis
abstractū. ⁊ illa scia in qua separant qz ⁊ ꝓpter qd ē min⁹ ab-
stracta cū habeat subm min⁹ abstractū vt pz īductiue. ¶ Di
cendū q̃ non coicidūt oīno qz p̃ⁿ rō dicit cām ⁊ effectū. secun
da aūt rō respicit totū ī modo ⁊ ptem subiectiuā. cā enī dicit
propter qd ⁊ effectus qz. magis aūt abstractū dicitur superi⁹
⁊ totū ī modo. sz min⁹ abstractū dicit īferi⁹ ⁊ ꝑs subiectiua.

¶ Et que est ex minorib⁹ ea que ē ex appositione
vt geometria ⁊ arithmetrica. Dico autē ex addi
tione vt vnitas. substantia est sine positione. Pūc-
tus aūt substantia posita. hoc aūt ē ex appōne.

¶ Tertio. illa scia que est ex paucioribus est p̃or ⁊ certior illa
que est ex additione. sed aliqua scia est ex paucioribus ⁊ aliq̃
ex additione. ḡ. maior pz. qz illa q̃ ē ex pauciorib⁹ ē formalior.
⁊ illa que est ex additiōe est mālior. cōstat aūt formā certiorē
atq̃ p̃orem eē materia. minor aūt est nota de arithme. q̃ dici
tur prior ⁊ certior geome. rōne suox subox. vnitas enim dici
tur esse ex paucioribus cū sit substantia nō dicēs positionē.
punctus aūt est suba ex additiōe cū dicat positionē ī cōtinuo
¶ Notandū p̃ q̃ ista rō non ꝛcludit cū prioribus. nā due p̃-
me non importāt nisi scias subalternantes ⁊ subalternatas.
hec aūt oēs īdifferenter scias quax vna se hz ꝑ appositionez
⁊ nō alia. vn̄ geome. ⁊ arithme. non īuicē subalternant. cōsi-
derauit enī p̃ma rō cām ⁊ effectū. secunda aūt totū ⁊ ptē. sed
tertia cōsiderat mām ⁊ formā. eo q̃ cōnotatiuum dicit ma-
teriā ⁊ nō connotatiuū formā. vnitas enī nihil cōnotat. ideo
arithme. habet rōnem forme. ⁊ qz punctus connotat positio
nem ꝑtium continui. iō geome. hz rōnem materie. ⁊ cōsequē
ter est posterior arithme. ⁊ minus certa. ¶ Secundo notan-
dum q̃ cum pb̄s loquit hic de substantia non accipit eā stri

ete vt diuiditur contra accñs. sed large vt conuertitur cũ illo termino eẽntia seu rõ eẽntialis iuxta determinationẽ factaz in 5° metha. ⁊ sic loquit phs in hoc libro p̃ dicẽs q̃ substãtia linee est ex pũctis. i. rõ eẽntialis linee est ex pũctis. qm̃ pũcta ingrediunt diffinitionẽ linee eẽntialẽ. Põt tñ dici q̃ Aristo. loquitur hic iuxta opinionẽ Platonis. di. cõtinuũ cõponi ex indiuisibilibus ita q̃ corpus cõponitur ex superficieb⁹. ⁊ superficies ex lineis. ⁊ linea ex punctis. cũ g̃ non poneret differentiã iter corpus p̃dicamenti substãtie ⁊ corpus p̃dicamẽti q̃ntitatis dicebat consequẽter punctũ eẽ substantiã. nõ etiam posuit dñiam inter vnũ qd̃ est principiũ numeri. ⁊ vnũ qd̃ cõuertit cum ente propterea concessit vnitatẽ eẽ substãtiã ⁊ ceteros numeros p̃dicamẽti quantitatis eẽ substãtias dicẽs vnitatẽ eẽ p̃mã ideam ⁊ binariũ secũdã ideã ⁊ ternariũ tertiam ideam. ⁊ sic de alys numeris. ¶ Sed dubitatur cum vnitas mathematica nõ fundet nisi in pmanenti cõtinuo. sicut etiã numerus nõ causat nisi ex diuisione continui fm phm tertio phy. Et oẽ continuũ pmanẽs p̃supponat nãlr puncta vt colligitur de itentiõe phi. sexto phy. sequit q̃ punct⁹ est nãlr p̃or vnitate ⁊ certior. ⁊ ꝛñr geome. est dignior ⁊ certior arithme. ¶ Rñdetur q̃ punctus duplr consideratur. vno mõ vt est p̃ncipiũ q̃ntitatis cõtinue sicut vnitas est p̃ncipiũ q̃ntitatis discrete. alio modo vt est copulatiuũ ptiũ linee. p̃ modo punct⁹ non dicit positionẽ ĩ cõtinuo. ⁊ sic est prior ⁊ certior vnitate q̃ ad naturam. ⁊ ꝛñr geome. est certior arithme. q̃ ad naturam. secundo modo vnitas est p̃or ⁊ certior puncto. q̃ vnitas cuz sit propria passio continui p̃cedit ordẽ nature positionẽ ptiũ inuicẽ. ⁊ sic arithme. ẽ p̃or ⁊ certior geome. fz nãm. tñ quo ad nos arithme. est p̃or ⁊ certior: cũ vnitas sit p̃ius ⁊ magis nota nobis q̃z punctus. ĩmo q̃z cõtinuũ nõ obstãte q̃ non sit sine cõtinuo. sicut gen⁹ ẽ p̃ius ⁊ magis notũ q̃z spẽs. lz non possit esse sine spẽ. sumit g̃ phs hic pũctũ non qdẽ abstracte vt dicit tñ p̃ncipiũ q̃ntitatis continue. sed cõnotatiue ⁊ mãliter vt dicit positionẽ. i. distãtiã ⁊ ppinqtatẽ ptiũ cõtinui. ⁊ q̃ talẽ cõnotationẽ non hz vnitas. iõ arithme. dicit eẽ ex minorib⁹ ⁊ pauciorib⁹. geome. aũt dicit eẽ ex additiõe.

¶ Una aũt scientia ẽ que est vnius generis quecũ qz ex primis componitur: ⁊ partes aut passiones harum sunt per se.

¶ Secunda conclusio. vnitas scie hz attẽdi penes vnitatẽ generis subiecti relati ad eadẽ p̃ncipia p̃ma. phat. penes illud attendi dz vnitas scie qd̃ est p̃mũ ĩ scia via cõpositiõis. ⁊ vltimũ via resolutõis. sed subz scie ẽ p̃mũ via cõpositiõis ⁊ vltimũ via resolutiõis vt relatũ ad eadẽ pri⁹ p̃ncipia. iõ penes vnitatem talis subi hz attẽdi vnitas scie. ¶ Notandũ p̃ q̃ quatuor ꝛditiões ponunt ĩ cõclusiõe regsite ad vnitatẽ scie. Quarũ p̃⁹ est vnitas subiecti. ⁊ ex ꝶ geome. ⁊ arithme. nõ sũt vna scientia. q̃ nõ hũt vnũ subm cũ subm geome. sit q̃ntitas cõtinua ⁊ arithme. q̃ntitas discreta. ¶ Scõa cõditio est gñalitas subi ad excludendũ terminũ equocũ q̃ non ẽ gen⁹. si enĩ alicuius scie subm eẽt equocũ. illa scia non eẽt vna sed plures. sicut p̃ positio equoca nõ dicit vna sed plures. ⁊ ideo subm vni⁹ scie dz eẽ gen⁹. ¶ Tertia cõditio est subycibilitas subi. eo q̃ subz vni⁹ scie nõ necio dz eẽ gen⁹ p̃dicabile. q̃ tũc metha. nõ esset vna scia. sed sufficit q̃ sit gen⁹ subycibile. vñ oẽ gen⁹ p̃dicabile ẽ gen⁹ subycibile sed nõ eõ. analogia enĩ lz tollat eẽ p̃dicabile. non tñ tollit eẽ subycibile. ¶ Quarta cõditio ẽ formalitas subi. ⁊ ideo dicit relati ad eadẽ p̃ncipia p̃ma. phia enim ⁊ astro. sunt de eodẽ subo. q̃ de corpe celesti. nõ tñ sũt vna scia. q̃ non de illo fm eãdẽ rõnẽ formalẽ: quã ego voco hic p̃ncipium p̃mũ. cũ phia sit de corpe celesti sub rõe motus. ⁊ astro. sub rõne ppinqtatis ⁊ distãtie planetarũ. silr phia ⁊ geo. non sũt vna scia. ⁊ tñ sũt de eodẽ subo. s. de linea sz diuersis rõnibus. cõsiderat enĩ phy. lineã vt ẽ termin⁹ corporis nãlis. ⁊ geome. abstracte a mã sẽsibili vt ẽ recta vel curua. ¶ Et si q̃rit vtrũ scia sit magis vna vnitate subiecti vl p̃ncipij p̃mi. ¶ Dicendum q̃ ẽ magis vna p̃ncipio formali q̃z subiecto. sicut enĩ ad vnitatem cõpositi nãlis ꝛcurrit vnitas mãe ⁊ vnitas forme. ⁊ magis dicit vnũ vnitate forme q̃z mãe. ita ad vnitatem scie ꝛcurrũt vnitas subiecti tanq̃z mãe ⁊ vnitas p̃ncipij. s. formalis ꝛsiderationis tãq̃z forme a q̃ tanq̃z a p̃ncipaliori sumit magis rõnẽ vnitatis. ¶ Scõo notãdũ fz phz h̃ q̃ q̃libz scia ꝛsiderat p se ptes ⁊ passiões sui subiecti. verbi grã. ꝛtinuũ hz ptes subiectiuas p se vt lineas ⁊ supficiẽ: ⁊ ptes subiectiuas p accñs vt lineã albã lineã nigrã. supficiẽ calidã supficiẽ frigidã. hz ẽt passiões p se vt curuũ ⁊ rectũ. ⁊ passiones p accñs vt pulchrũ ⁊ turpe. geome. g̃ ꝛsiderat ptes ⁊ passiões p se cõtinui. nõ ãt p accñs. q̃ de linea alba vel nigra: pulchra vel turpi nõ se ĩtromittit. ea eiz q̃ sũt p accñs sunt relinquẽda ĩ scia speculatiua fz Aristo. gnto phy. ⁊ ĩ hoc p̃mo. ¶ Sed dubitat. q̃ dato illo seqt q̃ geome. hz ꝛsiderare de loco ⁊ tpe. ꝛñs falsitz q̃ illa sũt de ꝛsideratiõe tñ phi nãlis. ⁊ pz ꝛña. q̃ tps ⁊ loc⁹ sunt ptes p se subiectiue cõtinui p Aristo. in p̃dicamẽtis. ca⁹. de q̃ntitate. ¶ Itẽ seqt q̃ metha. ꝛsiderat de mobili ⁊ gescibili. ⁊ ꝛñr de corpe vt ẽ mobile vel gescibile. ꝛñs falsũ. q̃ ista est ꝛsideratio phi nãlis. ⁊ pz ꝛña. q̃ mobilitas ⁊ gescibilitas sũt ppie passiões corpis vt colligitur a pho secũdo phy. de q̃ p se cõsiderat metha. ctz sit p se ⁊ nõ p accñs ps subiectiua entis. ¶ Ad p̃mũ dicit q̃ cõtinuũ gñalr sũptũ nõ ẽ subm ĩ geometria. sed solũ cõtinuũ cui⁹ punct⁹ ẽ p̃nci⁹. q̃ pũct⁹ ẽ subm remotum ei⁹. ppterea geome. nõ se ĩtromittit de tpe ⁊ loco. q̃ punctus nõ ẽ p̃ncipiũ tpis nec loci vt locus est: cũ loc⁹ vt sic dicat cõtinẽtiã cui⁹ pũct⁹ nõ ẽ p̃ncipiũ. cũ ptineat cõtinentia ad p̃dicamẽtũ relatiõis: ⁊ pũctus ad p̃dicamẽtũ q̃ntitatis. si etiã discretũ diuidit ĩ numer ⁊ oꝛonẽ. vt testat phs ĩ p̃dicamentis. ca. de q̃ntitate nõ dz cõcedi discretum vlr sũptum eẽ subiectũ arithme. sz tñ discretum cuius principium est vnitas. ¶ Ad 2⁹ dicitur q̃ spẽs p̃dicamẽti suũe hũt duplices ptes vt determinat cõmẽ. sup. plogo phy. s. ptes fz fidẽ ⁊ ptes fz imaginationẽ. ptes fz fidẽ vocat ipe materiã ⁊ formã. partes ãt fm imaginationẽ dicit ipe eẽ gen⁹ ⁊ dñiam. cũ g̃ corp⁹ sit spẽs p̃dicamẽti substãtie. g̃ hz ptes fm fidẽ q̃ sunt materia ⁊ forma ptis. ac ẽt ptes fm imaginationẽ q̃ sũt ĩmediatũ gen⁹ ⁊ ppria dñia. q̃propter si ppria passio fluat a p̃ncipys spẽi q̃ sũt ptes tam fm fidẽ q̃z fm imaginationẽ oz q̃ mobilitas ⁊ gescibilitas ĩsint p se corpi p̃dicamẽti substãtie nõ solũ rõne ptiũ fidei q̃ sũt mã ⁊ forma corporis. sed ẽt rõne ptiũ imaginatiõis q̃ sũt gen⁹ ⁊ dñia eiusdẽ. ¶ Ex qb⁹ seqt q̃ lz tã physicus q̃z metha. cõsideret corp⁹ vt mobile vl gescibile. nõ tñ eadẽ rõne. q̃ physicus cõsiderat corpus vt mobile rõne ptiũ fidei q̃ sũt mã et forma vt colligit de itentiõe Aristo. secũdo physi. coꝛ. di. q̃ nã. s. mã vel forma ẽ princi⁹ mouẽdi et gescẽdi ei⁹ ĩ q̃ ẽ p̃ma et p se et nõ fm accñs. metha. ãt cõsiderat corp⁹ vt mobile vel gescibile rõe ptiũ imaginatiõis. d. enĩ. p. eas passiones cõpetere corpori p se rõne suoꝝ principioꝝ ĩtrisecorũ q̃ sunt mã et forma. metha. aũt rõne suoꝝ principiorum ĩtrisecorum q̃ sunt genus et dñia. ¶ Cõsimilr dicit de risibili et disciplinabili q̃ sunt ppie et p se passiones hois considerate a naturali et metha. sed nõ eodẽ modo. ꝛsiderat enĩ naturalis hominẽ eẽ disciplinabilem vel risibilem rõne materie et forme q̃ sunt principia illarum passionũ. metha. aũt considerat idez rõne generis et dñie q̃ sunt etiam principia earundẽ passionum. prima dicuntur ptes fidei. et alia ptes imaginationis. pri⁹ dicunt principia pticularia. et alia dicunt p̃n⁹ vlia sine quib⁹ illi subiecto non posset competere dicte passiões. Põt tñ dici q̃ sicut corruptibilitas nõ est ppria passio alicui⁹ nisi rõne mãe ita mobile et gescibile nulli p se competit nisi rõne ptium fidei. iuxta illud iã allegatũ. nã ẽ principium et cã mouendi et gescendi. iõ solus phs demonstrat illas passiones de corpore. nõ aũt metha. si nõ fluũt a principys fm imaginationẽ. sed tñ cõsiderat cõueniẽtiã et dñiam illarũ adinuicẽ et cũ subiecto suo. risibile aũt et disciplinabile dicuntur fluere tã a pricipys fm fidẽ q̃z fm imaginationẽ. lz nõ eque

primo.si enim prius fluunt a principijs fidei nalis demonstrat potissime illas passiones de hoie.qz p cam imediata.metha. aut no potissime.qz p cam mediata lz conuertibile.si aut pri⁹ fluunt a principijs imaginatois. metha.demostrat potissime p demostrationem gnis et orie.nalis aut no potissime p diffinitionem cocernentem ptes fz fidem q sunt ma et aia intellectiua ꝛc.

¶ Altera aut scia est ab altera quorucunqz principia neqz ex eisdem neqz ex alterutris sunt. Huius aut signu est cu idemostrabilia veniat.oporteret.n.ipa i eodem gne ee his q demostratur. Signu aut hui⁹ est cu idemostrabilia p se ipa i eodem gne sunt ꝛ pria.

¶ Tertia coclusio.distinctio scia hz attendi penes diuersitatez principio no puenientiu ex alterutris nec ex eisdem. Ista coclo pbat p signu.na videm⁹ gnaliter principia idemonstrabilia alicui⁹ scie esse eiusdem gnis cu his q demonstrant.q illa principia necio sunt ex alterutris vel ex eisdem.ꝛ p ons si aliquarū scia principia no sunt ex alterutris nec ex eisdem ille scie no sunt vna scia sed plures.ans itez arguit p signu.qm principia idemonstrabilia remota sunt eiusdem gnis cum principijs primis.et principia prima sunt eiusdem gnis cu his q demostratur.q principia indemonstrabilia sunt eiusdem gnis cum his q demonstrant.ans tenet iductiue.na si alique linee sunt equales vni tertie sunt eqles iter se.est principium idemostrabile remotu.et a cetro ad circunferentia oes linee ducte sunt eqles. est principium primu.et sup data linea contingit triagulu eq laterum collocare.est illud qd demonstratur.mo oia ista sunt eiusdem subiecti.s.linee.siliter parallelas n cocurrere e principiuz indemonstrabile.et hre angulum extrisecu equalente duobus oppositis itrinsecis.est principiu primu sed demostrabile.hre aut tres angulos equales duob⁹ rectis e illd qd demostrat.costat aut oia esse eiusdem subiecti. vz.linee aut anguli

¶ Notadum fm phm qnto metha.q ens p actu et potentia descendit in dece figuras pdicamentorz.ita q oe ens p se pdicamentale coponit ex actu ꝛ potentia.lz no ex cosili actu neqz ex cosimili potentia.qz act⁹ ꝛ potentia pdicamenti substatie sunt substatie:cu substatia no coponat ex no substatys p phy. ꝛ ons actus ꝛ potentia pdicamentorz accidentiu sunt accidentia. io principia rez pdicamentaliu sunt ex principijs entis sicut ꝛ ipa entia pdicamentalia sunt ex ipo ente.scia q de substatia ꝛ scia d ente: seu scia de accidente ꝛ scia de ente non sunt diuerse scie.qz principia sunt ex alterutris.na principia pdicamenti substatie sunt ex principijs entis.ꝛ principia pdicamentorz accidentiu sunt ex principijs entis.q consideratio substatie ꝛ cosideratio entis sunt ex alterutris.Similiter consideratio accidentis ꝛ cosideratio entis sunt ex alterutris.i.ex seinuice.exquo vna consideratio e ex alia consideratione.sicut principia ex principijs. Consiliter scia de substantia ꝛ scia de accidente no faciut diuersas scias.qz licet principia sint diuersa substatie ꝛ accidentis.tn sunt ex eisdem.s.ex principijs entis.ꝛ sic loquor de diuersitate scientiarum totaliu no habentiu ordine ad seinuicez nec ad vnuz tertium in mo cosiderandi.na sicut totu distinguit a pte ꝛ ps a parte. ita scia de ente distinguit a scia de substatia vel de accidente .et scia de substatia distinguit a scia de accidente:no tn faciut diuersas scias totales.sed qlibet ista dicit metha. ¶ Contra ista arguit pbando ex dictis q geome.ꝛ arithme.sunt scie metha. principia magnitudinis ꝛ numeri sunt ex principijs entis.q scia d magnitudine ꝛ numero no faciut diuersas scias ab ea scia q e de ente.pz. ons. qz principia sunt ex eisdem.sed geome.est scia de magnitudine.ꝛ arithme.de numero.ꝛ metha.e scia de ente.q geome.ꝛ arithme.non faciut diuersas scias a scia metha.

¶ Respondet negando consequentiam.qz ex puris indefinitis nihil sequt.vn cocedo q scie de magnitudine ꝛ numero sunt metha.ꝛ scie de magnitudie ꝛ numero sunt mathe.scia enim considerans magnitudinem fm sua principia ea resoluendo in principia entis e metha.scia aut considerans magnitudine vt de ea est aliquid demonstrabile fm equalitatem vl inequalitatem cotinua e geome.siliter scia considerans principia numeri ee ex principijs entis ꝛ eadem resoluens in principia entis est metha.scia vero nue cosiderans vt de eo aliqd est demonstrabile fm equalitatem vel inequalitatem discreta e arithme. ppriu est enim qtitati fm ea equale vel inequale dici igt phs i pdicamentis.costat aut de qtitate cotinua ꝛ discreta geo.ꝛ arithme.considerare. ¶ Ex quib⁹ sequit q de quocunq consideratgeo. vel arithme.de eodem considerat logicus ꝛ metha.sed non eodem.mo.geome.enim considerat lineam itum de illa est demostrabilis equalitas trianguli pbando q sup data linea cotingit triangulu equilatez collocare.triangulu vero cosiderat itu de eo demonstrat equalitas triuz angulorz ad duos rectos.pbando oem triagulu habere tres angulos equales duob⁹ rectis.logicus aut cosiderat lineam ꝛ triangulu ee duo subiecta ppria.ꝛ equalitate triagulj ac eqlitate triu angulorum ad duos rectos ee ppias passiones illorz subiectorz.metha.vero cosiderans principia oiuz istorum ee ex principijs entis q sunt actus ꝛ potentia.vnu ꝛ multa.idez ꝛ diuersum manifestat couenientia oium istorz inuice ꝛ discouenientia.non tn has cosiderationes hz logic⁹ vel metha.nisi demostratio pcedat geome. ¶ De nullo enim considerat arithme. de quo no cosideret logic⁹ ꝛ metha.lz no sub eade rone.considerat enim arithme.nue fm pportione eqlitatis ꝛ ieqlitatis pbando q quatuor ad duo e pportio dupla.ꝛ nouez ad tria pportio tripla.ꝛ q duo cubi faciunt vnu cubu.aut q nullus numer⁹ qdrat⁹ e diuisibilis i duos qdratos eqles.hec autez no pbat logic⁹ nec metha.sz facta demostratioe ab arithme. logic⁹ tuc illa cosiderat p modu suborz ꝛ ppriarz passionum manifestado nam illarz demostrationu ex documentis ppis. metha.vero reducit oia i ens ꝛ i principia entis ostendendo qliter illa inuice sunt ide ꝛ diuersa.vnu aut multa.ꝛ qua naz hnt vtru sube vel accidentis.ꝛ si accidentis vtz absoluti vel respectiui.ꝛ sic de alis suo mo. ¶ Dubitat circa lram.qre.p.i assignando vnitate scie facit metione de subo ꝛ n i assignado oriaz sciarū ¶ Rndet q istud sufficit exquo principia dicunt pte formalez scie.mo a formali principali⁹ sumit vnitas ꝛ distictio.q at fecerit metione de subo pus B fuit ad maiore expssione.ad B enim q opositu nale sit vnu sufficit vnitas forme.ꝛ opposita nalia sunt plura qn forme sunt plures:no ex alterutris.neqz ex eisdem B or si tenerent elementa manere formaliter i mixto.na tuc diceret forma mixti ee ex formis elementorz.

¶ Plures aut demostrationes esse eiusdem possibile est:no solu ex eodem ordine accipienti non cotinuu mediu.vt eorz que sunt.a.b.c.ꝛ.d.ꝛ.z.sz ex altero vt sit.a.trasmutari.i quo aut.d.moueri.sed.b. letari.ꝛ iterum i.qescere.verum est.g.a.ꝛ.d.de.b. ꝛ.a.de.d.pdicari.letas enim mouet:ꝛ qd mouet: trasmutat.iteru ꝛ.a.de.i.ꝛ.i.de.b.veru est pdicari.ois enim letas qescit ꝛ qescens trasmutat.qre per altera media ꝛ no ex eode gne syllogismus e. qre est neutru de neutro dici mediorū.necesse enim e ide alicui vtruqz iesse.itendere aut e ꝛ p alias figuras quot modis ostigat fieri eiusdem syllm.

¶ Et dictis infert Aristo.correlarie q plures pnt ee omostrationes ad eadez conclusione.pz qz plura sunt principia eiusdem coclusiois ta ex alterutris qz ex eisdem.pm declarat.na ista ⁹ B q e i semicirculo hz tres angulos eqles duob⁹ rectis.pbat p ista me q dicut pn.s.hre agulu extrisecu triagulus n triagulus eglater⁹ ꝛ ysocheles.pz enim q p qdlibz istorz qtuor medior cocludit illa cocl'o.sz veru e fz phm q ista media non sunt cotinua cu extremis.si enim sillogizat p hre agulu extrisecu.tc mediu n e ortiuu miori extremitati qz mediat triagulus rone cui⁹ illa passio iest huic triagulo.si vero syllogizat p triangulu iteru mediat n eglater⁹ vel ysocheles.si at aliqd istorz

fuerit mediū illō nō ē ōtiuū maiori extrēitati.qz mediat triā
gulus:cū hīe tres angulos eqles duob⁹ rectis nō insit alicui
istorꝝ nisi rōne triāguli.ꝛ qꝫ ista media sint ex alterutris ma/
nifestū ē.nā hīe angulū extrīsecū equalētez duob⁹ oppositis
ītrīsecis ē ex triāgulo tāqꝫ ex subo.alia aūt sunt ex eodē tāqꝫ
ex suo supiori.aut sicut totuz ex pte.supi⁹.n.ē ps īferioris ſm
Porphirium ī vlib⁹.ꝛ cōmen.ī plogo physicorꝝ. ¶ Scōm ēt
ostendit.nā ista ꝛclusio.oē letās trāsmutat.pbat p ista me⁴
moueri ꝛ gescere.sic arguendo.oē qd̄ mouet: trāsmutat.sed
oē letās mouet.g̅ omne letās trāsmutatur. ¶ Item oē quod
gescit trāsmutatur.sed omne letās gescit.g̅ omne letās trans/
mutat. Ista media cū sint ōria non sunt ex alterutris qꝫtum
ad ꝛsiderationē specificā.qz cōsideratio vni⁹ nō est ex ꝛside/
ratiōe alteri⁹:sed sunt ex eisdem.vz.ex se hīe aliter qꝫ p⁹respe
ctu sit⁹ ꝛ se hīe eodez mō. ¶ Notā⁽ᵐ⁾ ſz.p.nō solum in p̄ma fi
gura plura esse media ad eādem cōclusionez.imo ēt ī alys fi
guris.hec.n.nullus hō est qꝫtitas demōstrat ī secunda figura
p illa media.aīal:corp⁹ aīatum: corp⁹ ꝛ substātia.ꝛ ista. aliqd̄
corp⁹ est substātia.demōstrat ī tertia figura p media ex.s.cor
pus aīatum aīal ꝛ hō.nulla tñ istarꝝ demōstratiōuz ē potissima.
qz nō arguitur ex terminis ꝛuertibilib⁹.sola.n.illa est potissi/
ma ī qua ꝛcluditur passio de subo p medium cāle ꝛuertibile
cuz vtroqꝫ illorꝝ. ¶ Sed dubitat circa exēplum datū ōriorꝝ
qb⁹ videtur demōstrari eadem cōclo.s.oē letās transmutatur.
qm̄ p̄mi syllogismi mior est falsa.vz.oē letās mouetur. qz ōs
ꝛ intelligentie letātur.ꝛ tñ nō mouentur p Aristo.octauo phy.
Intellect⁹ etiā human⁹ letatur ꝛ tñ nō mouetur nec alterat
ſm pb̄m tertio de aīa. ¶ Secundi āt syllogismi vtraqꝫ p̄mis/
sarꝝ videtur falsa.nā hec est falsa.oē qd̄ gescit mouetur:cum
p̄dicet oppositum de opposito.terra.n.gescit et tñ nō mouet.
secunda etiā p̄missarꝝ est falsa.oē letās gescit.nā aliqd̄ letat
qd̄ tñ mouetur ſz.oīa gnā motuuz. ¶ Ad p̄mum dr̄ qꝫ gaudi/
um et letitia seu tristitia sunt passiōes appetitus sensitiui seu
hñtis appetitū sensitiuū.iō talia nō sūt ꝓprie ī deo neqꝫ ī ītel
ligentys separatis cum nō habeāt sensū. Intellect⁹ āt human⁹
est ꝛiunct⁹ appetitui sensitiuo.iō hz illas passiōes.et p ꝛns le
tatur et tristatur.et ꝛnr̄ mouetur ꝛ alteratur.nō tamen alte/
ratiōe ꝓprie dicta q̄ nēcio et p se est cum abiectiōe ōrij.sed al
teratiōe īpropꝛie dicta q̄ est salus et pfectio īgt pb̄s 3°.de aīa.
¶ Ad secundum cōcedo qꝫ oē gescens mouet.neqꝫ p̄dicatur
oppositū de opposito.qz non q̄libet ges cuilibz motui ōriat
nec ecōtra.sed tñ ges localis motui locali.ꝛ ges alteratiōis
motui alteratiōis ꝛ ges augmētatiōis ꝛ diminutiōis motui
ad qꝫtitatē. Ideo elemētum terre ꝛ si quiescit gete opposita
motui locali.tñ mouet motu alteratiōis aut qualitatū p̄ma/
rum aut īfluentiarꝝ celi penetrātiū totū elemētū terre vsqꝫ
ad cētrū. ¶ Itē gnaliꝛ in quolibz motu pti est acqsitū de ter/
mino ad quē ꝛ pti ē acqrendū ſm pb̄z qnto ꝛ sexto phy. ideo
ī quolibz tali motu mobile gescit sub eo qd̄ acqsitū est ꝛ mo/
uet ad id qd̄ nōdū acqsitū est. ꝓpterea sicut omne qd̄ calefit
vel albefit gescit sub caliditate vel albedine acqsita ꝛ mouet
ad aliā caliditatē vl̄ albedinez acqrēdā.ita oē qd̄ letat gescit ꝛ
mouet.nā si letat aliqua affectio ē acqsita ꝛ aliqua acqrēda.
qz non pōt letari tñ p instans.g̅ sub aliqua affectiōe gescit ꝛ
ad aliquam mouet.neqꝫ iste mot⁹ ꝛ ista ges opponunt cum
non sint respectu eiusdē sed diuersorꝝ.ges eni ꝛ mot⁹ stāt sil̄ī
eodē īgt Aristo. qnto phy.ꝛc.

Ad eius qd̄ est a fortuna nō ē scia p demō
s strationem.neqz eni sicut nēciuz ē neqz sic
freqnter qd̄ ē a fortūa. sz qd̄ extra hoc fit.
sz demōstratio alteri⁹ horū ē. Dis. n. syllogism⁹
aut p necessarias aut p eas q̄ sūt tanqꝫ frequenter
ꝓpōnes.ꝛ si necesse qdē sint ꝓpōnes ꝛ cōclusio
necessaria est.si vero sūt sicut frequēter conclusio
hmōi ē.q̄re si id qd̄ ē a fortuna nōē sic frequēter
neqz ē sic nēciuz ñ vtiqz erit ipius demonstratio.
¶ Istud est secūdū ca⁽ᵐ⁾ hui⁹ quarti tractatus in quo Aristo.
separat sciam a non scibili manifestando ea de qbus non ē scia
postqꝫ separauit vnā sciam ab alia ponēdo duas cōclusiones q̄/
rum p̄ma ē ista.scia nō ē de casualib⁹ neqz fortuitis. Secūda
cōclusio.scia nō ē de singularib⁹ sensibilib⁹ ibi. Neqz p sēsuz
Prima cōclo ar.sic.scia ē de bis q̄ sūt sp vel frequēter.sed ca/
sualia nō sūt sp nec frequēter.g̅ de bis nō ē scia.pz ꝛnia cū mi/
nori ex secūdo phy.vbi diffinit tā casus qꝫ fortuna p ē cām
p accns ex sp ꝛ frequēter.sz maior ar.nā scia ē ex p̄missis ve/
ris sp vel frequēter.g̅ ē de cōclusiōib⁹ veris sp vel frequēter
pz ꝛnia.qz si ans ē nēciuz sp vl̄ frequēter.ꝛns sil̄r ē tale.qz alr
oppositū ꝛntis posset stare cū ante ī ꝛnia formali.qd̄ nō ē dicē
dū. Primū du⁹ videt qꝫ pbatio ꝛclusiōis deficiat.qz scia nō
est eorꝝ q̄ sūt frequēter sed tñ sp.qz scire ē rē p cām cognosce
re:ꝛ qm̄ illi⁹ ē cā:ꝛ qꝫ nō ꝛtingit alr se hīe.vt patuit ī diffinitio
ne scire. ¶ Dicēdū qꝫ ī mathe.fiūt sp demōstratiōes simplr.
qz vl̄r posita cā ponit effect⁹.ī nālib⁹ āt aliqñ sic ꝛ aliqñ nō.sp
eni iterposita terra iter solē ꝛ lunā seqt eclipsis lune.nō tñ sp
posito semie oliue ponit oliua.qz tal cā pōt īpediri. iō ex isto
effectu demōstrat cā ſz eē ꝛ nō eō.qz seqt oliua ē. g̅ ei⁹ semē
ē vel fuit.sz nō seqt.semē oliue ē.g̅ oliua ē vl̄ erit.qz illa cā po
terit īpediri.sz bene seqt.semē oliue ē.g̅ oliua apta nata ē esse
Eorꝝ g̅ q̄ sūt frequēter hr̄ scia ꝛ si nō ſz actū tñ ſz aptitudinez
ꝛ B sufficit ad scire.nō.n.si hō ē aīal rōnale risibile oz qꝫ sp ri/
deat.sed qꝫ sp sit risibil. ¶ Secūduz du⁽ᵐ⁾ vr̄ qꝫ de casu ꝛ for/
tuna ac ēt de casualib⁹ ꝛ fortuitis sit scia ex deteriatis secun/
do phy.vbi Aristo.dicit qꝫ ad pb̄m nālē ptinet ꝛsiderare de
casu ꝛ fortuna.qz ad eū ptinet cōsiderare de causis p se. g̅ ad
eūdē ptinet considerare de causis p accns de quorꝝ numero
sūt casus ꝛ fortuna. ¶ Notandū ꝑ ſz pb̄m 2° pb̄y.qꝫ sicut en
tiū q̄dā sūt p se ꝛ q̄dā p accns.ita cārꝝ ꝛ effectuū.nā entia sim
plicia predicamētalia sūt entia p se.vt albedo ꝛ nigredo.quia
sūt p se ptes entis.sz ētia ꝛposita ex reb⁹ diuersorꝝ p̄dicamen
torꝝ sūt entia p accns.vt hō alb⁹.hō niger.qz accidit hoī esse
albū.ꝛ accidit albū eē hominem.ꝛsilr dicat ī causis ꝛ effecti
bus qꝫ cause simplices sūt p se vt generās ꝛ forma sor.ꝛ ēptio
panis.sz cause cōposite sunt p accns vt forma generans ꝛ sor.
emēs panē.accidit eni forme qꝫ sit generās.ꝛ accidit gnanti
formā eē.accidit ēt sor.qꝫ emat panē.ꝛ accidit emptiōi panis
qꝫ sit a sor. ¶ Itē effect⁹ simplices sūt p se vt ire ad plateam
ꝛ īuentio thesauri.silr descēsus lapidis ꝛ fractio capitis:sz ef/
fectus ꝛpositi sūt p accns.vt inuētio thesauri ex itiere ad pla
teā.ꝛ fractio capitis ex descēsu lapidis. accidit enim īuenīēti
thesaurū ire ad plateā.ꝛ accidit eūti ad plateam īuenire the/
sauꝝ.accidit etiā capiti qꝫ frāgat ex descēsu lapidis.sicut acci
dit lapidi descēdēti frāgere caput.g̅ oīs cā p se hz effectū p se
ꝛ oīs cā p accns hz effectū p accns ꝛ eō.īgt pb̄s secūdo physi.
¶ Ex p̄dictis seqt qꝫ tā casus qꝫ fortuna includit tā cām p se
qꝫ cām p accns ꝛ tā effectū p se qꝫ effectū p accns.vñ sor.abso
lute sūptus nō dr̄ casus vl̄ fortuna.sed sor.vt ē ābulās ad pla
teā ꝓpter panē emēdū īuenit debitorē seu thesaurū quē nō ē
opinat⁹ īuenire.sor.vt ē ambulās ad plateā ē cā p se. ꝛ vt īue/
nit debitorē vel thesaurꝝ ē cā p accns.emptio āt panis ē effe/
ctus p se ītentus.ꝛ īuetio debitoris vel thesauri ē effect⁹ nō p
se intēt⁹. ¶ Secūdo notādū ſm epi.hic.qꝫ de casu ꝛ fortuna
vt in eis repit aliqd p accns nō ē scia.bene aūt de illis ē scia
vt in ipis repit aliqd p se.vñ fortuna ſm ipz p se ē cā p accns
ꝛ p se refertur ad cāz p se.ita qꝫ nō accidit p se fortune eē cāz
p accns. q̄propter de fortuna est scia quēadmoduz ꝛ de for/
tuna aliqd p̄dicatur p se.si g̅ de reb⁹ fortuitis ꝛ casualib⁹ nō
ē scia B ē iqꝫtū p accns sūt ꝛ īdetermīata.taliū eni non ē scia
cū sint ifinita p Aristo.secūdo physi.īfinitū aūt vt ifinitū:est
ignotū ſm eūdē ꝑ phy. ¶ Sed ista rnsio implicare videtur.
nā si fortuna p se ꝛ ſm qꝫ hui⁹ est cā p accns.g̅ de fortuna hr̄
scia vt ī ea repitur aliqd p accns ꝛ vt hz relationē ad cāz. per
accns.neqz de fortūa ꝛsiderat nālis nisi vt ē cā p accns.vnde

hec propositio. fortuna ē cā per accñs est demōstrabilis isto modo. oē agens effectum nō itentum ē cā p accñs. sed fortuna ē agens effectum nō itētum. ḡ fortuna ē cā p accñs. vbi pz tā cōclusionē q̄z vtranq̄z p̄missarum esse p se ⁊ nullā p accñs. ¶ Ideo est alr dicendus iuxt doctrinā Aristo. 2° phy. s. q̄ duplex est cā. tā p se q̄z p accñs. s. vlis ⁊ pticularis. ⁊ silr duplex ē effect⁹ tā p se q̄z p accñs. vz. vlis ⁊ pticularis. statuifica .n. ē p se cā statue. ⁊ musicus est p accñs cā eiusdem. ⁊ oia ista sūt vlia. s. statuifica musicus ⁊ statua q̄ dicitur effect⁹ p se respectu statuifici ⁊ effectus p accñs respectu musici. sed iste statuifica ē cā pticularis p se huius statue. ⁊ iste musicus p accñs. vbi iaz cause ⁊ effect⁹ sūt pticulares. de casu ḡ ⁊ fortuna ac de casualibus ⁊ fortuitis. ⁊ ꝯnr de entib⁹ ⁊ causis p accñs coiter sūptis ⁊ in gnali est scia. nō aūt de illis in spā. i. qz illa ifinita ⁊ indeterminata sunt cū infinite possint esse cause eiusdē effect⁹ ꝓm pbm ibi. Dic enī effectus q est inuentio debitoris ab infinitis causis pōt p̄uenire. vz. a forte. vt est visurus amicum. vt est p̄sequens inimicū. vt ē emptūrus panē. vt est vēditurus vinuz ⁊ sic de infinitis. ¶ Sed dubitatur. qz videtur casū ⁊ fortunā eē cās p se cum sint cause simplices. dictū est enim in p̄ notabili cās simplices eē p se. ⁊ cōpositas eē cās p accñs. ¶ Dicēdū non quālibet cām simplicē eē cām p se ⁊ maxime si īcludit cām p accñs quēadmodum casus ⁊ fortuna. vnde quatuor sūt cause p accñs vt colligitur a pbo 2° phy. ¶ Primo aliquid dicitur causa p accñs. qz coniungitur cause p se vt albus ⁊ musicum respectu statue. dato q̄ statuifica sit albus ⁊ musicus. ¶ Secundo aliquid dicitur causa per accidēs. quia applicat actiuum passiuo. aut remouet prohibēs: ⁊ sic medicus est causa per accidens sanitatis applicando transmutabilia huicē. et sol est cā sanitatis remouendo supfluitatē humorum aut pilorz. ¶ Tertio aliqd dicitur cā p accñs. qz agit effectuz p̄ter intentionē. ⁊ sic casus et fortuna dicuntur cause p accñs cum inuentio thesauri vel fractio tibie fit p̄ter intentionem ¶ Quarto aliquid dicitur cā p accñs. qz ꝯponitur ex plurib⁹ causis quaruz vna accidit alteri. vt for. statuifica aut forma generās. accidit enī for. q̄ sit statuifica. et accidit statuifico q̄ fit for. multe ḡ sunt cause simplices q̄ sunt cause p accñs. neqz est incōueniēs eādez cām numero eē p se et p accñs respectu diuersorz. statuifica enī ē p se cā statue et p accidens domus. ¶ Ex his sequit q̄ illa ꝯña non valet. iste effect⁹ hz cām pp qd. ḡ de isto effectu pōt haberi scia p illam cāz. qz forte iste effectus ē p accñs ⁊ illa cā ē p accñs. ⁊ ideterminata. mō nūc q̄z habet scia nisi de effectu p se ⁊ p cām p se.

¶ Neqz p sensum est scire: si enī est sensus talis q̄ huius ⁊ non huius alicuius: sed tñ sentire necesse ē hoc aliqd ⁊ vbi. ⁊ nūc. vlē aūt ⁊ i oibus ipolē est sentire: nō enī hoc ē neqz nūc. nō enī eēt vlē: qd̄. n. sp ⁊ vbiqz ē vlē dicimus eē: qm̄ igit demōstrationes vlēs sunt. has aūt nō ē sentire. manifestū ē q̄ neqz scire per sensum est.

¶ Secūda cōclusio scia non ē de pticularib⁹ sensibilibus. probatur. scia nō hr̄ p sensum: ḡ neqz de his q̄ maxie cognoscūtur p sensum. sed pticularia sensibilia sūt hō. ḡ. añs ar. nā scia non hr̄ nisi p potentiā cognitiuā potētē hre cōceptū vlem. sz sēsus non pōt hre nisi ꝯceptū singularē. ḡ scientia nō potest haberi per sensum maior patet. quia scia est vniuersalium. minor est euidens. qm̄ lz sensus sit vlis tñ sentire est solū pticularis qz nunq̄z ē sine conditiōib⁹ pticularib⁹ ⁊ singularib⁹ q̄ sunt hō ⁊ nūc. vlē aūt est abstractuz ab his cōditiōib⁹. ¶ Notādū q̄ duas ꝓpositiōes copulatiuas ponit. p. q̄ īplicare videntur. p⁹ q̄ vlē non est hic nec nūc. ⁊ tñ est vbiqz ⁊ sēp. Scōa q̄ sensus est vlis ⁊ sentire est soli⁹ singularis. ¶ Ad p̄mū dicit q̄ sicut mā p̄ma nō est qd nec qualis nec q̄z ta. 7° metha. qz sibi nō determiat aliquā formā subalem nec accñtalē educibilē de potentia illi⁹. ⁊ tñ recipit oēs formas: p̄ physi. qz indrns ē ad quācūqz formā tā subalē q̄z accñtalem. ita vlia non sunt hic neqz nunc. qz nullum sibi determiant locū neq̄z tp̄s: ⁊ tñ sūt vbiq̄z ⁊ semper. qz indria sunt ad omnem locuz ⁊ ad omne tp̄s. si. n. sua indiuidua sunt vbiqz ⁊ semp illa sunt vbiqz ⁊ sp. ⁊ si pticularia non sūt vbiqz ⁊ semp ēt vlia nō sunt vbiqz ⁊ semp: cum vlia non dicantur esse in tpe vel i loco nisi rōne singularium. ¶ Ad 2^m dicit q̄ sensus est vlis determiatiue. qz sicut vlē ñ determinat sibi locū neqz tp̄s: ita nec sensus determiat sibi illa cum sit potētia mere passiua. visus enī ex se ideterminatus est ad oēm distātiam ⁊ ad oē tp̄s. q̄ enī determinet ad certaz distātiā vel ad certū tp̄s hō est rōne obiecti. Sētire aūt. i. sēsatio est solius singularis determiatiue. qz sicut singulare sensibile est determiate hic ⁊ nūc ita sensatio determiate repñtat illō cū eisdē ptib⁹ ⁊ singularib⁹ ꝯditiōib⁹. Itē sicut mā idrns est ad oēm formā: ⁊ q̄libz trāsmutatio respicit determiatam formā ita sensus idrns ē ad oia sensibilia. ⁊ sentire respicit determinatū sensibile a quo dependet tā ī fieri q̄z ī facto eē. ppter ea sēsus dicit eē vniuersalis ⁊ sentire singularis. Deinde sēsus non hz respectū nisi ad ipm vlē obiectū. s. visus ad colorē in coi. ⁊ auditus ad sonū ī coi. sentire aūt hz respectū tñ ad sēsibile singulare cū sit cōcept⁹ singularis repñtans tñ singulare. lz. n. repsentet vlē hō est confuse ⁊ non mō vlī sz tñ pticulari ⁊ singulari. iō sensus dicitur eē vlis ⁊ sentire singularis.

¶ Sed manifestū qm̄ ⁊ si eēt sentire triangulū q̄ duobus rectis equales haberet angulos: q̄remus vtiqz demōstrationē: ⁊ nō sicut qdā fatent scire mus. Necesse eiz qdē est sētire singulariter. Scia aūt est in cognoscēdo vniuersale. Tñ ⁊ si in luna eēmus videremus obiectā terrā: nō vtiqz scirem⁹ cām defectus. sentiremus enī qm̄ deficeret nūc sz nō ppter qd oio. Nō enī esset vniuersalis sēsus.

¶ Ex p̄dictis in hac secunda conclusione Aristote. infert tria correlaria. Quorz p̄mum est istud q̄ sentire non est scire neqz sensatio est scia ꝯ antiquos dicentes sensum eē intellectū ⁊ sēsationē esse intellectionē. ⁊ ꝯnr sciam. nam sentire est cognitio tñ pticularitер sumpta. scire aūt est cognitio vlr sumpta. Quod declarat̃ duob⁹ exēplis. p̄mū. naz si qs p sensuz cognosceret hunc triāgulū habere tres angulos equales duob⁹ rectis. qz videret angulū extrinsecū equalētem duobus oppositis intrinsecis non ppter hoc sciret triangulum habere tres angulos equales duobus rectis. qz non haberet causam vlem sed dubitaret vtrū ita eēt de oī triāgulo neqz inueniret illud vlē neqz cām vlem nisi per intellectum. Secundum exēplū est illud. si essemus supra lunā ⁊ viderem⁹ ipam eclypsari nō haberem⁹ sciam de eclypsi lune: sed solum cognosceremus illam eclypsari hic ⁊ nūc. sz nō hēremus cām vlez. s. iterpositionem terre quā postea repimus p intellectum.

¶ Sed ex ꝯsideratiōe multotiēs accidēte vniuersalē demōstrationez habemus. Ex singularibus enī pluribus vniuersale ē manifestū. Vniuersale aūt honorabilius ē qm̄ ostēdit cāz: quare ō hmōi vniuersali scia honorabilior ē sensib⁹: ⁊ cognitiōe quorūcunqz cā est. sed de primis alia rō est.

¶ Secundum correlariuz. lz sensus sit causatiuus scire tñ noticia scientifica est nobilior sēsitiua. Prima ps ar. nam propositiones singulares sunt causatiue ꝓpōnum vlium ex qb⁹ aggeneratur scia. sed ꝓpositiones singulares habentur p sensū. ḡ. pz ꝯña cum minori: ⁊ maior declaratur. nā qz videmus hoc reubarbarum esse purgatiuum colere. ⁊ illud: ⁊ sic de alys: cōcludimus p intellectum q̄ oē reubarbarū est purgatiuū colere ita q̄ intellectus est cā p̄ncipalis in generatione ꝓpositionis vniuersalis. singularia aūt habita p sensum sunt cause instrumentales. Secūda ps declaratur etiā. nam quelibet noticia sciētifica est nobilior non scientifica nisi eēt noticia p̄morum p̄ncipiorz. sed nulla noticia sēsitiua ē scientifica. ḡ noticia

scientifica est nobilior sensitiua. ¶ Notandũ q̃ quatuor sũt noticie. s. sensitiua. intellectiua habita p effectum. itellectiua habita p cãm. ⁊ intellectiua habita solo lumine itellect⁹ agentis. notitia ḡ scientifica cũ sit p cãm vlez ē nobilior sensitiua. qr nulla sensitiua ē p cãm vlem. ē ēt nobilior itellectiua habita a posteriori cum illa habeat p effectum. sed non ē nobilior noticia p̃morum p̃ncipiorum qr ille non hr̃ nisi ī lumine itellect⁹ agẽtis. rõne cui⁹ oẽs alias noticias dignitate p̃cedit

¶ Manifestũ igitur sit q̃ ipossibile ē sentiedo scire aliquid demõstratorũ: nisi aliqs sentire hoc dicat sciaz vere p demõstrationẽ. Sũt tñ q̃dã reducta ad sensũ ꝓpter defectus in ꝓpositis: q̃dã. n. si nõ videremus nõ q̃reremus nõ tãq̃z sciẽtes ī videdo: sz tãq̃z hñtes vniuersale ex eo q̃ videmus: vt si vitr̃ pforatũ videmus ⁊ lumẽ ptrãsiens: manifestum vtiqz erit ⁊ ꝓpter qd: ⁊ ꝓpter id qd̃ videmus seorsũ ī vtroqz. intelligere autem simul est: qm̃ in omnibus sic est.

¶ Tertium correlarium. Licet non sit possibile sentiẽdo scire aliquã cõclusionẽ demõstrabilẽ: tñ sẽsus ē adiuuatiu⁹ scie. p̃ma ps seqt̃ ex p̃ correlario exquo sentire non ē scire nisi equoce ⁊ coiter sumat̃ sentire ad oẽm notitiã adhesiuã eo mõ quo solet dici itellectũ tangere illud qd̃ ipe clare itelligit. zª ps est manifesta non solũ ex dictis hic. sed ēt ex determinatis in capitulo de ignorãtia. s. q̃ deficiẽte aliquo sensu necesse est deficere sciam de sensibilib⁹ illius sensus. tñ hic illa ꝓpositio declaratur. nã aliqua sũt ī quor̃ noticiã tarde venim⁹ ex defectu sensus: ī quor̃ notitia cito venirem⁹ ex sensu: verbi grã. cũ ostenditur lumen multiplicatũ p vitrũ q̃rendo ꝓpter qd multiplicat̃ ex vitr̃ p mediũ nõ habendo bonũ visũ difficulter nõ inuenimus cãm. habẽdo aũt bonũ visũ ⁊ videdo pua foramina ī vitro dicim⁹ q̃ hec multiplicatio ē ꝓpter foramina ꝛcludendo vle ex singularibus successiue habitis p visuz

¶ Notandũ q̃ exempla ponim⁹ nõ vt ita sit sed vt sentiant qui addiscũt qm̃ nõ ē verũ lumen multiplicari extra vitr̃ p poros vitri sed p penetrationẽ. Illud aũt exempluz adduxit Aristo. ꝓpter opinionẽ antiquor̃ credẽtiũ lumẽ eē corpus et non diffundi extra vitrũ nisi p pua foramina. ¶ Cõtra secũdam cõclusionẽ ar. q̃ de singularib⁹ ⁊ sensibilib⁹ ē scia. nam de sole luna ⁊ stellis ē scia tam nãlis q̃z astrono. ac etiã de pluuia niue ⁊ grãdine tonitruo terremotu ⁊ alys ĩpressiõib⁹ metheoricis. ⁊ hec oia sunt singularia ⁊ sensibilia ḡ. Itẽ quelibz demonstratio aggenerat sciam. sed alique demõstratiões sũt de singularib⁹ sensibilib⁹: ḡ de singularib⁹ sensibilibus ē scia. pz ꝛña cum maiori p aristo. in hoc p̃mo: ⁊ pbat̃ minor ex dictis supius de demonstratiõe pticulari p quã demonstratur aliqua passio de pticulari subo. s. habere tres angulos equales duobus rectis de ysochele: ⁊ habere angulos extrisecos equalentes quatuor rectis de eglatero. cõstat aũt ysochelẽ ⁊ eglater̃ eē pticularia sensibilia eo q̃ figura ē sensibile cõe p Aristo. zº. de aia. sub qua cõtient̃ ysocheles ⁊ eglater⁹. ¶ Dicendũ q̃ singularia sensibilia duplr̃ considerãtur. videlicet absolute ⁊ relatiue p applicationẽ ad sua vlia. si considerãtur absolute sic de illis nõ ē scia: cum illis ꝓm q̃ hui⁹ non cõperat aliqua passio demonstrabilis. si aũt cõsideranꝫ relatiue p applicationẽ ad sua vlia: sic de illis hr̃ scia. qm̃ tũc aliqua passio demonstrat̃ de illis rõne alicui⁹ vlis in quo conueniũt. sicut enim nõ demõstrat̃ hre tres de ysochele nisi p̃us demõstratuz sit de triangulo. ita nõ scit̃ illa passio de ysochele nisi sciat̃ de triangulo. de singulari ḡ ꝓz q̃ hꝰ nõ hr̃ scia. sed bene de singulari vt est ꝛciũctũ vli. Preterea q̃ de singularib⁹ sensibilibus sit scia itez̃ põt duplr̃ itelligi: aut p solas ꝓpõnes singulares. aut p ꝓpõnes singulares adiũctas vlibus. p̃ mõ non habetur scia de singularib⁹ sẽsibilib⁹ sic nec demõstratio. sz bene zᵒ. nece est enim ī oi demõstratione vtranq̃z premissarũ aut vnaz esse vlem ex dictis ꝛc.

Idem autem esse principia omnium syllogismorum impossibile est. primum quidem logice speculantibus. hi quidem enim veri sunt syllogismi alij autem falsi.

¶ Istud est 3ª capitulum hui⁹ tractatus ī quo pbs separat p̃ncipia scia q̃ abinuicẽ: postq̃z separauit sciam no a scibili: ⁊ vnã sciam ab alia: ponendo quatuor cõclusiones. Quarũ p̃ma est ista. Impoſe ē oiuz veroꝝ ⁊ falsoꝝ eadẽ eē p̃ncipia. zª cõclo. ipoſe ē oium falsoꝝ eadẽ eē p̃ncipia ibi. Postea neqz. 3ª ꝛclo. ipoſe ē oiuz veroꝝ eadẽ eē p̃nª. ibi. Neqz enim veroꝝ. 4ª ꝛclo ipoſe ē oiuz sciaꝝ eadem eē p̃ncipia. ibi. Si vero alr̃. ¶ Pimª conclo arguit̃ sic. syllogꝝ qdã sũt veri ⁊ qdã sũt falsi. sed p̃ncipia syllogꝝ veroꝝ sũt vera. ⁊ p̃ncipia syllogꝝ falsoꝝ sunt falsa. ḡ nõ oium veroꝝ ⁊ falsoꝝ eadẽ sunt p̃ncipia. pz ꝛña. qr p̃ncipia vera non sũt p̃ncipia falsa. ⁊ añs p p̃ma pte ē declaratum a pbo p̃ elẽcoꝝ. di. quãlibet sciaz hre syllos veros ⁊ syllos falsos. p secũda aũt ē manifestũ. qr syllĩ veri non pñt fundari in falso. neqz falsi ī vero pñt fundari. cũ ex vero nõ sequat̃ falsũ p̃ poꝝ. ¶ Notãdũ q̃ syllos dicit̃ duplr̃ falsus. s. mãliter ⁊ formalr̃. Syllos mãlr falsus ē ille q peccat ī mã. vz. cui⁹ altera p̃missaꝝ ē falsa. Syllos vero formalr falsus ē ille q peccat ī forma. s. qr non ē debite regulatus ī mõ ⁊ ī figura: ⁊ de tali syllo falso nõ logt̃. p. hic sed solũ de syllo peccãte ī mã.

¶ Et si nãqz sit verũ ex falsis syllogizare. sz semel hoc fit: aut si. a. de. c. verũ sit. mediũ aũt. b. falsuz: neqz. n. a. in. b. est. neqz. b. in. c. Sed si haꝝ media accipiunt̃ ꝓpositionũ falsa erũt. eo q̃ ois ꝛclusio falsa ex falsis est: ⁊ vera aũt ex veris: altere autez sunt vere ⁊ false.

¶ Sed ꝛ. ex falso põt seq verũ. ḡ syllogꝝ veroꝝ p̃ncipia p̃nt eē falsa. añs pz sic arguendo. ois lapis ē aial. ois hõ ē lapis. ḡ ois hõ ē aial. vbi pz cõclusionẽ eē verã ⁊ vtrãq̃z p̃missaꝝ eē falsã ꝛuertat̃ ḡ a. cũ illo termio aial. ⁊ b. cũ illo termio lapis. ⁊ c. cũ illo termio homo ⁊ arguat̃ cõsilr̃. oē. b. ē. a. oē. c. ē. b. ḡ oē. c. ē. a. ¶ Rñdet pbs q̃ ex veris semp seqt̃ verũ ⁊ nũq̃z falsũ. ex falsis seqt̃ frequẽter falsũ. sed nõ sp. vez̃ ãt seqt̃ ex falsis sed raro. qr ꝗ accidit tñ semel. nã cũ ꝛclo sit vã ãbab⁹ p̃missis extribus falsis cõclusio ē dissimilis p̃missis. ⁊ si itez̃ syllogizent̃ p̃misse nũq̃z cõcludentur nisi ex p̃missis falsis. qr ex vero non seqt̃ falsũ. iõ oium illoꝝ syllogꝝ falsoꝝ p̃ncipia erũt falsa. ⁊ sequẽtia ex his ēt frequẽter sũt falsa. Tñ ad intẽtionẽ pbi illa ꝛña ñ valet. ex falso põt seq vez̃. ḡ syllogꝝ veroꝝ p̃ncipia p̃nt eē falsa. qr p syllmũ vez̃ Aristo. hic intelligit syllm nõ peccantẽ ī mã nec ī forma. ¶ Circa predicta duplr̃ dubitat̃. Primo q̃ illud non sit solũ semel. s. q̃ verũ seqt̃ ex falso formando vnũ syllm hñtẽ vnã p̃missaꝝ verã ⁊ alteraz falsam: vt omne animal est suba. omnis lapis est aial. ḡ omnis lapis est substãtia. sicut igitur concluditur verũ ex duabus p̃missis. quarum maior est vera ⁊ minor falsa. ita illa maior vera poterit syllogizari ex vna p̃missa vera ⁊ altera falsa. vt omne corpus iaiatum est substantia. omne aial est corpus inanimatum. ḡ omne animal est substãtia. ⁊ per consequens non solum semel p̃misse sunt dissimiles conclusiõi. ¶ Secũdo dubitatur. quia non videtur verum p̃missas falsas non posse prosyllogizari nisi ex p̃missis falsis. qr poterit p̃syllogizari ex p̃missis quarũ vna erit vera ⁊ alia falsa. verbi gratia. omnis lapis ē animal. omnis homo est lapis. ergo omnis homo ē animal. maior sic prosyllogizatur. omne risibile est animal. omnis lapis est risibilis. ḡ omnis lapis est animal. Scõa aũt sic prosyllogizatur omne rationale est lapis. omnis homo est ratiõalis: ḡ omnis homo ē lapis. ¶ Ad p̃mum dicitur q̃ Aristo. itelligit qm̃ ãbe premisse sunt false. quia si vna est vera ⁊ altera falsa nulla est difficultas ī proposito. quia cum illius syllogismi vna p̃missa

rum sit vera ⁊ altera falsa: seqr̃ q̃ illi⁹ nõ sunt eadem p̃ncipia ex quo vex nõ est falsũ. ⁊ p ꝯñs nõ oĩum syllox falsox eadem sunt p̃n⁹. ¶ Intelligẽdũ q̃ cũ phs dicit vex tm̃ semel seq ex falsis ĩtelligit ĩ ordine ad p̃missas falsas psyllogizãdas ⁊ non simplr. qz illud vex. oĩs hõ ẽ aĩal. sic̃ syllogizat̃ ex his p̃missis falsis. oĩs lapis ẽ aĩal. ⁊ oĩs hõ est lapis. ita põt psyllogizari ex his. oĩs albedo ẽ aĩal. oĩs hõ ẽ albedo. ⁊ sic de ĩfinitis p̃missis q̃rũ q̃lz est falsa. ¶ Ad z⁹ ꝯcedo q̃ duax p̃missax falsarum vtraq̃ põt syllogizari ex vna p̃missa vera ⁊ altera falsa. sed tũc nõ oĩuz syllox falsox eadẽ sunt p̃n⁴: cũ illox syllox falsorum peccantiũ ĩ mã vna p̃missax sit vera. ⁊ alia falsa. iõ si eadẽ debeãt eẽ p̃n⁹ oĩuz syllox falsox: syllogizata vna ppõne vera oz ambas p̃missas eẽ falsas: ⁊ itex p̃missas p̃missax.

¶ Postea neqz false ex eisdez sunt. Est eni falsas adinuicẽ ⁊ cõtrarias ⁊ ipossibiles sil eẽ: vt iusticiam esse iniusticiã aut timorez: aut hominẽ equũ aut bouem: aut equale maius aut min⁹. expositis autem sic est.

¶ Scõa ꝯclo. ĩpolẽ ẽ oĩuz syllox falsox eadẽ eẽ p̃ncipia. pbatur. ĩpolẽ ẽ icõpolia eẽ eadẽ. sed p̃ncipia aliquox falsox sunt icõpolia. q̃. pz ꝯña cuz maiori. ⁊ minor declarat̃. aliq̃ ꝯclones false sũt icõpoles. q̃ ⁊ p̃n⁴ illax ꝯclonũ sunt incõpolia. pz ꝯña cũ añte eo q̃ iste sunt icõpoles. hõ ẽ asinus. hõ ẽ bos. iusticia ẽ audacia. iusticia ẽ tior: eq̃le alicui ẽ maiⁿ illo. ⁊ minⁿ iⁿ. ¶ Notãdũ q̃ aliq̃ dñr icõpolia ex q̃x vno seqr̃ oppo⁹ alteri⁹. ⁊ ga bene seqr̃. tu es asinⁿ. q̃ tu nõ ẽ bos. ⁊ iustitia ẽ audacia. q̃ iusticia nõ est timor: tãq̃ ab affirmatiua vniⁿ dispati ad negatiuã alteri⁹. iõ ille sũt icõpoles hõ ẽ asinⁿ. ⁊ hõ ẽ bos. iusticia est audacia. iusticia ẽ timor. ⁊ ꝯñr p̃n⁹ eax sunt icõpolia. qz si p̃n⁹ illa rũ eẽnt icõpolia. ⁊ hec sũt icõpolia tũc expoli seqret̃ ĩpolẽ. qd nõ ꝯrigit. ¶ Sz dubitat̃ oñdẽdo illa nõ repugnare. eq̃le alicui ẽ maiⁿ illo ⁊ minⁿ illo. ponẽdo a. eẽ tripedalr lõgũ: bipedaliter latũ. ⁊ pedalr pfũdũ. b. vo ẽ tripedalr latũ: bipedalr longum: ⁊ solum pedalr pfũdũ. ⁊ seqr̃ a. ⁊ b. eẽ eq̃lia ex quo sunt eq̃lr pfũda. ⁊ a. ẽ maiⁿ b. qz ẽ lõgius. ⁊ ẽ minⁿ b. qz ẽ minⁿ latuz q̃ b. ¶ Rñdet̃ negãdo a. eẽ eq̃le b. aut maiⁿ b. qz magnitudo corpis hz attendi penes multitudinẽ q̃ntitatis. mõ plus hz de q̃ntitate b. q̃ a. qz a. ẽ tm̃ tripedalr lõgũ ⁊ bipedalr latũ ⁊ pedadalr pfũdũ. b. vo ẽ pedalr pfũdũ. ⁊ tripedalr lõgũ. ac tripedaliter latũ. nã vbicũq̃ repit̃ latitudo ibi repit̃ lõgitⁿ. iõ si aliqõ corpⁿ ẽ tripedalr latũ illõ ẽ tripedalr lõgũ. ñ tm̃ eõ. ppõni ĩplicat ꝯdictõez b. eẽ tm̃ tripedalr latũ: nec seqr̃ a. ẽ eq̃le b. ꝓz pfũditatẽ. q̃. a. est eq̃le b. qz a ꝓm qd ad simplr fallit ꝯña.

¶ Neqz eni oĩum verox p̃ncipia sunt eadẽ. altera eni multox genere p̃ncipia sunt: neqz cõueniunt vt vnitates punctis nõ cõueniunt. Ne quidẽ eniz nõ habent positionẽ. illa autẽ habẽt.

¶ Tertia ꝯclo. ĩpolẽ est oĩum vox eadem esse p̃n⁹. pbat̃. s. rõnibus. ⁊ p̃ sic. punctⁿ est p̃n⁹ vox ptinentium ad q̃ntitatez ꝯtinuã. vt ĩ geome. ⁊ vnitas est p̃n⁹ vox ptinẽtiũ ad q̃ntitatez discretã. vt ĩ arith. sz ĩpolẽ est punctuz esse vnitatẽ. qz vnitas nõ dicit põnẽ ĩ cõtiⁿ. punctⁿ ãt dic̃ põnem ĩ ꝯtiⁿ cũ terminet lineã ⁊ copulet iuicẽ eiⁿ ptes. ¶ Nõndũ q̃ duplex est vnitas. s. vnitas q̃ ꝯuertit̃ cũ ente. ⁊ vnitas q̃ est p̃n⁹ numeri: punctⁿ est vnitas q̃ ꝯuertit̃ cuz ente. sz nõ est vnitas q̃ est p̃n⁹ numeri. qz pũctus copulat ⁊ termiat ptes linee ⁊ nõ vnitas: etiã sp ĩter duo puncta cadit linea media. ⁊ nõ sp ĩter duas vnitates cadit aliqd. aliq̃. n. sunt vnitates ĩter q̃ nõ mediat aliq̃ vnitas neqz linea: sic̃ sunt vnitates binary. has. n. duas euidentias fac̃ Ari. 4. physi. ¶ Dubitat̃. nã punctⁿ est p̃n⁹ ꝯtinui. ⁊ cõtinuuz est p̃n⁹ vnitatis. q̃ punctⁿ est p̃n⁹ vnitatis. ⁊ ꝯñr oĩum numerorum: qz qcqd est p̃ci⁹ p̃cipy est p̃n⁹ principiati. ¶ Rñdet̃ q̃ punctⁿ est p̃n⁹ extrisecũ ⁊ ñ extrisecũ vnitatis ⁊ oĩuz numerox cũ nõ ponat̃ ĩ diffõne alicui⁹ illox. ⁊ ꝯñr ẽ p̃n⁹ p accidẽs ⁊ nõ p se vnitatis ⁊ oĩuz numerox: sz ea q̃ sunt p accñs sunt relinquẽda ĩ scia specl'atiua. p Ari. 5. phy. sic ẽt ẽ ꝯcedendũ punctum esse p̃n⁹ mot⁹ ⁊ tpis. qz punctⁿ est p̃ncipiũ magnitudinis sine q̃ nõ est motⁿ nec tps. ⁊ dr̃ p̃cipiũ p accñs: nõ ꝯrigẽs: sz neciũ eo mõ q̃ logr̃ ꝯmẽ. p phy. de p̃uatiõe q̃ ẽ p̃n⁹ p accñs neciuz rex gnãbiliũ ⁊ corruptibiliũ. Ari. ãt logr̃ hic ō p̃ncipio ĩtrinseco ⁊ p se: ⁊ nõ de principio extrĩseco vel p accidens.

¶ Necesse est autem in media cõuenire: aut in sursum aut in deorsũ aut ĩterius habere hos: illos ãt exterius terminorũz.

¶ Scõ ar. sic. aliq̃ ꝯ affir⁴ va ẽ syllogizabil ĩ sursũ vl ĩ deorsũ p mediũ ĩtra. vl per mediũ ex. sz diuerse ꝯclones hñt tales diuersas coordiatões. q̃ ⁊ p̃ri⁴ diuersa. pz ꝯña cũ mĩori. qz tales ꝯclones affir⁴ mediate vel ĩme⁴ atq̃ coordiatões ill corrñdentes repiunt̃ ĩ p̃dicamntis accñtiũ sic̃ repiunt̃ ĩ p̃dicamnto subemaior ãt ōclarat̃. nã illa. hõ ẽ corpⁿ. syllogizat̃ ĩ p̃ria fi⁹ tã ĩ sursũ q̃ ĩ ōorsũ p media ĩtra maiorẽ ⁊ mĩorẽ extrẽitatẽ. pt ẽt syllogizari p me⁴ supra maiorẽ extrẽitatẽ. sz tc̃ maior erit fl'a in p̃ria fi⁹. ĩ z⁴ ãt maior poterit eẽ va. sed mĩor erit fl'a sic arguendo. aliq̃ suba ẽ corpⁿ. ⁊ oĩs suba ẽ hõ. q̃ hõ ẽ corpⁿ. Si ãt syllogiçat̃ p mediũ ĩfra mĩorẽ extrẽitatẽ ñ poterit illa ꝯcludi ãbabⁿ p̃missis exñtibⁿ vis ⁊ vl'ibⁿ nisi ĩ z⁴ fi⁴. vt oĩs ethiops ẽ corpus. oĩs ethiops ẽ hõ. q̃ hõ ẽ corpⁿ. In p̃ria ãt figura ꝯcludit̃ minori exñte p̃ticl'ari vel indefinita. vt omnis ethiops est corpus. hõ est ethiops. q̃ hõ est corpⁿ. sed hec. omnis hõ est corpus. nõ põt syllogiçari nisi in prima figura ambabⁿ p̃missis existẽtibⁿ veris p media ĩtra maiorẽ extremitatẽ ⁊ minorẽ. ¶ Notandum q̃ p̃cessus in sursuz ⁊ deorsum p media ĩtra ⁊ extra non solũ reperit̃ in subis: sed etiã in passiõibⁿ. vnde dato q̃ homo habeat. iz. passiones q̃x q̃rta sit a. ⁊ octaua b. hec ꝯclo. oẽ b. ẽ a. põt syllogiçari in sursum vsus a. vel ĩ deorum vsus b. p passiones q̃ sunt iter a. ⁊ b. põt etiã syllogiçari per media supra a. ⁊ per media infra b.

¶ Sed neqz cõmuniũ p̃cipiox possunt eẽ aliqua ex qbⁿ omnia demõstrabuntur. Dico aũt communia. vt oẽ aut affirmare aut negare. gña enim eox q̃ sunt altera sũt ⁊ alia qdẽ in quãtitatibⁿ: alia vero in q̃litatibⁿ sunt solũ de qbⁿ demonstrat̃ p cõia.

¶ Tertio sic. p̃cipia cõia nõ sufficiũt ad oẽm ꝯclonẽ demonstrãdã. sz p̃ter illa regrunt̃ p̃ri⁹ p̃pria. p̃cipia aũt p̃pria sunt diuersa. q̃ nõ oĩum verox sunt eadẽ p̃ri⁴. pz ꝯña cum maiori qz illa p̃ri⁴ cõissima. ō q̃lz esse vel nõ esse: nõ ꝯtingit idem sit̃ eẽ ⁊ nõ esse. solum vtualr ĩgrediunt̃ demõstrationez. mior ãt est nota ex eo. qz diuersax scix p̃pria p̃n⁹ ⁊ ĩme⁴ distinguunt̃ sic̃ etiã diuersox p̃dicamentox dr̃nt p̃n⁹ p̃pria. nã alia sunt p̃ncipia p̃pa p̃dicamenti subẽ. ⁊ alia p̃dicamenti q̃ntitatis. ⁊ alia p̃dicamẽti q̃litatis. nã p̃n⁴ p̃dicamẽti subẽ sũt deⁿ ⁊ mã p̃ma. p̃cipia p̃dicamnti q̃ntitatis sũt pũctⁿ ⁊ vnitas. p̃ncipia p̃dicamẽti q̃litatis sũt gradⁿ ⁊ ãgulus. ¶ Dubitat̃ nullũ p̃n⁹ p̃dicamenti q̃ntitatis ẽ q̃ntitas. nec aliqõ p̃n⁹ p̃dicamẽti q̃litatis est q̃litas. q̃. p̃ idẽ nullũ p̃n⁹ p̃dicamnti subẽ ẽ suba. sz deⁿ ⁊ mã p̃ vt ꝯcessũ ẽ sunt p̃cipia p̃dicamẽti subẽ. q̃ deⁿ ⁊ p̃ma mã non sũt subẽ. qd ẽ icõueniens. ¶ Rñdet̃ q̃ suba dupl'r sumit̃. vz. large ⁊ stricte. suba large sũpta ẽ analogũ ex oẽ p̃dicamẽtũ et vificat̃ ō mã forma ⁊ ꝯpo⁹: vt asserit Ari. ĩ p̃n⁹ scõi de aia. ⁊ sic vificat̃ ẽt ō deo. suba ãt stricte sũpta ẽ gnãlissimũ p̃dicamẽti subẽ. ⁊ sic ñ dr̃ ō deo nec ō p̃ria mã. qz deⁿ ẽ actⁿ purⁿ. iz. meth. ⁊ p̃ma mã ẽ pura põ p phy. suba ãt q̃ ẽ gnãlissimuz cõponit̃ ex actu ⁊ põ. vt coll'r a phõ. 5. metha.

¶ Amplius p̃cipia nõ multũ minora sũt cõclusionibus. p̃cipia qdẽ. n. p̃pones. p̃pones aũt assumpti termini aut ĩmissi sunt.

¶ Quarto. p̃ncipia nõ sunt multo pauciora cõclusionibⁿ. sz cõclusiones nõ sunt eedẽ. q̃ nec p̃ncipia. pz ꝯña. qz p̃cipia vnius syll'i sũt ꝯclones alteriⁿ. eadẽ eni p̃põ est cõclo ⁊ p̃missa in diuersis syll'is. minor vo ẽ de se nota. sz maior pbat̃. termini ex qbⁿ fiũt p̃cipia siue sint assũpti ex maiorẽ ⁊ mĩorẽ extremi-

tatē siue sint imissi iter maiorē ⁊ minorē extremitatē nō sunt multo paucioza terminis ex qb⁹ fiunt cōclones ḡ neq; ꝑnci/pia sūt multo paucioza cōclonib⁹.pz ꝛnia.⁊ añs ꝓbat. nam si ꝛz syllogizari hec cōclo.oē aīal ē corp⁹.me⁷ ītra est solū aīatū corp⁹:media ātē sunt supra maiorē extremitatē:⁊ ifra minorem extremitatē:⁊ ex tota illa coordinatiōe oēs termi q sunt extrēa ꝛclonū pñt ēē media excepto supmo.vbi grā.sumptis termis ꝑdicañti sube.s.suba.corp⁹.aīatū corp⁹.aīal.⁊ hō.p illū terminū aīal tanq; p mediū poterit ꝛcludi de hoīe aīatuz corp⁹.⁊ p illū terminū aīatū corp⁹ tanq; per mediū poterit cōcludi de aīali corp⁹.⁊ ꝛnīr p illū terminū corp⁹ tanq; p mediū ꝛcludi poterit suba de corpe aīato ⁊ de alys inferiorib⁹.⁊ p illū terminū hō poterit ꝛcludi pticulr suba de corpe.⁊ corpus de aīato corpe.⁊ aīatū corp⁹ ō aīali.sz p illū terminū suba nec vlr nec pticulr poterit ꝛcludi aliqd de aliq istoꝝ.ex qbus seq tur q ī tota ista genealogia extrema excedūt media tñ ī vno .s.in supmo qō pōt ēē extremū ⁊ nō mediū.ḡ media ex qb⁹ fiunt principia nō sunt multo paucioza extrēis ex qb⁹ fiūt cōclones. ¶ Dubitat.qz pcedēdo ī surs̄ū ab illo termīo hō ad illū terminū suba nō sunt nisi tres ꝛclones.s.oīs hō est suba.oē al' est suba.⁊ oē corp⁹ aīatū est suba.ꝑn⁹ āt sunt q̄tuor.vz. oīs hō est aīal.oē aīal ē corp⁹ aīatū.oē corp⁹ aīatū ē corp⁹.⁊ oē corp⁹ ē suba.sed q̄tuor nō sūt aliquo mō paucioza trib⁹.ḡ conclones sūt pauciores ꝑncipys. ¶ Rñdet negando añs. qz ꝑter illas cōclones sunt alie.vz.oīs hō est corp⁹ aīatū.⁊ oīs hō est corp⁹. Ite alie.oē aīal ē corp⁹.⁊ oē aīal ē suba.⁊ oē corp⁹ aīatuz est suba.Sunt ēt alie ꝛclones in descēsu pticulr pcedēdo in 3ª figura. vt qz aliq suba ē hō.⁊ aliqō corp⁹ est aīal. ⁊ sic vltra diuersimode cōbinādo. ¶ Sz ꝛ.q̄lz ꝛclo syllogizat ex duabus ꝑmissis.ḡ ꝑmisse sunt in duplo ples ꝛclonib⁹ ⁊ p ꝛnīs ꝛclones sunt multo pauciores ꝑncipys. ¶ Dicendū negādo ꝛnīaz primā.qz nō q̄lz premissā vult Ari.ēē prin⁷ aut ꝓpōnē īmediatā q̄ sic est ꝑmissa q nō est ꝛclo fz istā genealogiā terminoꝝ se hñtiū fm sub ⁊ supra.sz vult eādē ꝓpōnē ēē premissā vnius syllogismi ⁊ ꝛclonē alteri⁹.hec.n.oē aīal est suba.cōcludit istā oīs hō ē suba.⁊ ꝛcludit ab ista.oē corp⁹ aīatū ē suba.iō paucio ra sunt principia conclusionibus.

¶ Adhuc ꝛclusiones īfinite sunt: termini āt finiti.

¶ Quito sic.termi qb⁹ cōicāt oēs scie sunt finiti ⁊ pauci. cōclusiones aūt sūt īfinite.ḡ ꝑter illos terminos in qb⁹ cōicant oēs scie sunt alq termi facientes prin⁹ distincta sic ꝛclones.añs pz. qz illi sunt tñ termi cōissimi.s.ens aliqd vnū vel act⁹ pō ⁊ hō ¶ Dubitat quō cōclones sunt īfinite cū sit ꝓbatū supi⁹ ēē statū ī surs̄ū ⁊ dorsū.h.n.duo repugnare videntur. ¶ Pri⁴ rñsio dicit q sic lre sūt pauce numero ⁊ tñ īfinitis modis ꝛbinari pñt sic q īfinite dictōes pñt ꝛstitui ex alia ⁊ alia ꝛbinatiōe. ita ex paucis ⁊ finitis terminis pp aliā ⁊ aliā ꝛbinationē ꝛstitui pñt īfinite cōclones. Istā rñsionē reprobauit phs in alio tractatu di.q lz cōbinatōes sint ples q̄z termi:non tñ sunt īfinite si termini sunt finiti: vt pz discurrēdo p vnitates oīuz numerozuz. ¶ Scda rñsio ait q phs qñ supra ꝓbauit statuz exclusit ꝑdicationē p accñs.hic aūt loqtur cōiter de oī predicatione va q ꝑncipia ad cōcludēdū ꝓpōnes q̄scunq; veras nō sunt eadē.⁊ qz cōclusiōes p accñs sūt ve.qñ vel ē albū ēē musicū lz sit p accñs ⁊ pñt multiplicari in īfinitū. ꝓpterea dixit cōclones ēē īfinitas nō obstāte q ī his q̄ sūt p se sit stat⁹. Hāc.n.rñsionē remouet phs ibidē vbi ꝓbat q nec in ꝑdicatōe p se nec p accñs in surs̄ū vel in dorsū cōtingit pcedere ī īfinitū. ¶ Tertia rñsio glosat q nō ītēdit phs ꝛclones ēē īfinitas simplr.sed q̄si īnumerabiles ita q in tāta numerositate cōclusionū nō sufficiūt illi termī finiti in qb⁹ ꝛueniūt oēs scie. Ista rñsio vera ē nō tñ ē credēdū phm hūisse p īcōueniēti īfinitas ēē ꝛclones cū finitate terminoꝝ ī qb⁹ ꝛueniūt oēs scie.sicut nō ē icōueniens spēs ēē finitas ⁊ indidua īfinita:īmo latitudo numeroꝝ dr ēē īfinita.⁊ similiter figuraꝝ.lz in pō in q̄ sunt īfinite spēs ⁊ īfinite ꝓprietates demōstrabiles de illis.sicut enī triāgul⁹ est vna spēs de qua demōstrat hre tres āgulos eqles duob⁹ rectis.⁊ q̄dratū alia de quo demrat oīa latera esse equalia.⁊

exagon⁹ a⁴ ō q̄ demrat q si locet in circlo lat⁹ ei⁹ erit medietas diametri ita ꝛsilr contigit i alys spēb⁹ nūerorū ⁊ figuraꝝ. 4ª rñsio soluit q aliud ē loq ō īfinitate ꝛclonū ī se ⁊ aliud vt reducunt ī sua ꝑn⁹.qz fi⁷ sūt ī finite. iō ꝛclones fm se aliq mōvadūt ī īfi⁷.cū āt reducunt in sua principia neq; ī surs̄uz neq; in dorsū vadūt ī īfinitū. Pōt.n.aliq ꝓprietas ꝓbari de exagono.s.hre latus eqle medietati diametri nihil dicēdo de pētagono nec de q̄drāgulo nec de triāgulo nō obstāte q ī ordine figuraꝝ ꝑsupponat illa. iō pōt reduci ī prin⁴ p q̄ ꝓbātur ꝓprie passiones de ipso absq; reductōe in figuras ꝑcedentes. Est ergo ītētio phi q ꝛclones ī se pñt ēē īfinite lz ordo in ꝑn⁴ ī surs̄ū ⁊ dorsū sp̄ sit finit⁹. ¶ Intelligēdū q 3ª rñsio ē ad litterā:qz nō ꝛcederet phs actu ēē īfinitos terminos aut conclones īfinitate fm extrema:qz oppo⁷ ꝓbauit in alio tractatu.sz solū īfinitate īpedimēti aut pōe ōfectiue eo mō quo loqt̄ tertio phy. dicēs viā aliquā ēē īfinitā. ñ qz careat extrēis.aut qz nō sit de se ptrāsibilis.sz qz nō pōt ptrāsiri pp īpedimētū spacij aut pp ōfectū vtutis actiue:eo mō quo dicerem⁹ viā ēē īfinitā a polo arctico ad polū antarcticū.ita iā ꝛclones sūt īfinite numero.nō qz nō sint numerabiles. sz qz numerari nō pñt pp īpedimētū aut defectū vtutis numerātis. ¶ Sz q̄rta rñsio ꝓbat q lz īfiniti ēēnt termī ⁊ īfinite ēēnt ꝛclones tñ ordo ēēntialr terminoꝝ ꝑdicamētoꝝ in surs̄ū ⁊ dorsū ēēt solū finitus:⁊ silr ordo reductōis cuiuslz cōclonis ad sua prī⁴ ēēt solū finit⁹.īfinitas.n.terminoꝝ ī gñe numeri vl figure ñ ꝛcludit īfinitatē terminoꝝ ī surs̄ū ⁊ dorsū fz lineā rectā ꝑdicamētalē ex q̄ tales termī ñ ō se īuicē dñr.sz solū fm ordinē nāe: qz sp q̄lz figura posterior nālr ꝑsuppōit oēz ꝓorē sic ⁊ oīs nūer⁹ posterior oēz añtē īcludit. ¶ Cōtra hāc rñsionē ar.īpaz īplicare ꝑdictōez.qz si termī ēēnt īfiniti ō necitate īfinite ēēnt ꝛbīatōes. sz lre sūt tñ finite:ḡ ex finitis vnitatib⁹ ꝛbinatōes īfi⁷ resultarēt.qō īplicat ꝑdictōez. ¶ Rñdet q si termini ēēnt īfiniti īfinite ēēnt ꝛbinatōes.⁊ ꝛnīr īfinite ēēnt lre.⁊ si nō spē tñ nūero dr̄ntes:vñ si infinite ēēnt species figuraꝝ aut numeroꝝ:⁊ cuilibet illaꝝ corrñderet ꝓpri⁹ termin⁹ script⁹ īfiniti ēēnt termī specifice dr̄ntes iuꝝ dr̄iā suoꝝ oboꝝ:⁊ īfinite ēēnt lre solo nūero dr̄ntes faciētes tñ spēs lraꝝ solū īfinitas: īmo tūc nō ēēnt ples lre spē q̄z mō.sz iste tñ ēēnt q̄ mō sūt. vñ ela sūt tñ q̄tuor spē ex qb⁹ fiūt quodāmō īnumerata mixta spē distincta ⁊ īfinita accñtia spē dr̄ia: īmo oēs vnitates sunt eiusdē spēi. ⁊ oēs lineē sūt eiusdē spēi.⁊ tñ nō repugnāt ex īfinitis vnitatibus solo nūero dr̄ntib⁹ fieri īfinitas spēs nūeroꝝ:⁊ ex īfinitis lineis tñ numeralr distinctis fieri īfinitas spēs figuraꝝ. ¶ Ex ꝑdcis sequitur q lz non sit possibile infinitos ēē terminos scriptos ⁊ nō infinitas ēē lras spē aut numero dr̄ntes:tñ ex sol' finitis litteris scdm numerū īfiniti termī scripti pñt fieri tā numeraliter q̄z specifice dr̄ntes. vbi gratia.pono q ñ sūt nisi iste decem minate littere alphabeti a.b.c.vsq; ad finē ⁊ certū est q ex diuersa compōne īuicē poterūt fieri isti termini circls triāgulus q̄drangulus.⁊ sic ī īfinitū ī latitudīe figuraꝝ.ac ēt isti alq binari⁹ ternarius ⁊ sic ī infinituz ī latitudīe numerozum.

¶ Amplius principia hec quidē ex necessitate. illa autem cōtingentia sunt. Sic igit in ītentiōe hīis īpossibile est eadē ēē. Necesse est ergo alia ēē aut finita:aut cū īfinite sint ꝛclusiones.

¶ Sexto sic. principiorꝫ quib⁹ ꝓbam⁹ oia vera quedã sunt necessaria q̃dã ꝛtingẽtia. sed nullũ necessariũ est ꝛtingẽs. ergo. ꝑ ꝛñia cum minori. maior ãt ẽ ꝓbata ꝑ prio. nõ. n. prin⁴ sunt solum necia. qꝛ tunc nõ ꝓbarent ꝛtigentia cum ex necio nõ sequat cõtigens: nec etiã ꝑn⁹ sunt tm cõtigentia. qa tunc nihil potissime demrãret. eo ꝙ demrãtio potissima est ex bis q̃ nõ ꝑnt alr se hre. ¶ Ex ꝑdcis ari. ifert itentum suũ: videlꝫ ꝙ impossibile est oiuꝫ vero ꝫ eadẽ esse ꝑncipia supposito ꝙ prin⁴ sint finita i quib⁹ cõicãt oes scie et cõclones ifinite. q̃re ꝛc.

¶ Si vero alr quodãmõ dicat aliquis ꝙ he qdeꝫ geometrie: alie vero syllogꝫ: alie vero medicine. qd vtiqꝫ erit aliud qꝫ dicit nisi ꝙ sunt principia sciaꝫ: sed eadẽ dicere derisio est: qm̃ eadẽ eisdeꝫ eadem eẽnt: oia nãqꝫ sic erũt eadem.

¶ Quarta cõclo. ipossibile est oium sciaꝫ eadẽ esse principia. Ista ꝛclusio segt ex priorib⁹ cõclonib⁹ sic arguendo. ipossibile est oium vꝫ et falsoꝫ eadem esse prin⁹. et ipossibile est oiuꝫ falsoꝫ eadem esse prin⁴. et ipossibile est oium veroꝫ eadem esse prin⁴. g̃ ipossibile est oiuꝫ sciaꝫ eadẽ eẽ ꝑn⁹. ꝑ ꝛñia: cũ q̃lꝫ scia ꝛstet tm̃ ex vis aut tm̃ ex falsis aut ex vis ꝛ falsis sil. In speciali tm̃ ꝑ rõnes ꝓprias ar. ista q̃rta ꝛclo. ꝛ ꝑ sic. q̃rendo vtrũ prin⁹ geo. sint principia dialetice ꝛ princi⁹ dialetice sint principia medicie: aut nõ. si nõ. hr itẽtũ. si sic. g̃ ꝛclusiões geo. sũt cõclones dialetice ꝛ ꝛclones dialetice sũt ꝛclones medicie. ꝛñs ipossibile. ꝛ ꝓbatur ꝛñia. qꝛ si principia diuersaꝫ sciaꝫ idẽtificant̃ ẽt cõclones idẽtificant̃. q̃cũq̃. n. sunt eq̃lia vni tertio sũt eq̃lia iter se. ꝛ q̃ tunqꝫ sunt eadẽ vni tertio sunt eadẽ iter se. g̃ ꝑ idẽ ꝛclones ex eisdẽ ꝑncipijs idẽtificant̃ iter se. ¶ Notãdũ ꝙ si duoꝫ cõpositoꝫ nãliũ eadẽ eẽnt princi⁹ oio oꝫ opatio vni⁹ eẽt opatio alteri⁹. ꝛ oꝫ effect⁹ vni⁹ eẽt effect⁹ alterius ꝛ eꝫ. qꝛ operatio dat cog̃scere formã ꝟm arist. 8° meth. ita si duaꝫ sciaꝫ eadẽ eẽnt principia oio oꝫ demrãtio vni⁹ eẽt demrãtio alteri⁹ ꝛ oꝫ ꝛclo demrãta in vna demrãretur i alia. sic g̃ ipossibile ẽ plũ cõpositoꝫ naturaliũ eandẽ esse opationẽ vel effectũ ita impossibile ẽ duaꝫ sciẽtiaꝫ totaliũ eandẽ demonstrationẽ esse aut conclusionem demonstratam.

¶ At vero neqꝫ ꝙ est ex oibus demõstrare q̃libet horũ: hoc. n. ẽ q̃rere oium eadẽ esse principia. Multũ. n. ĩsipiens est. Neqꝫ. n. in mãifestis hoc fit doctrinis: neqꝫ in resolutõe possibile ẽ. Immediate. n. propõnes principia sũt: altera aũt cõclusio fit accepta propositione imediata.

¶ Scõo sic. nõ quodlꝫ ex quolꝫ idifferẽter demrãt̃. sed determinata cõclo ex determiatis ꝑncipijs. g̃ prin⁴ nõ sunt eadẽ si cõclones distinguunt̃. aũs duplr ꝓbat̃. ꝑ iductiue tã in doctrinis mãifestis q̃ꝫ resolutorijs. ꝛ° rõne. nã ꝓpõnes imediate sũt principia imediata. ſꝫ ex alia ꝛ alia ꝓpõne imediata segt̃ alia ꝛ alia ꝛclo. g̃ nõ ex q̃lꝫ prin° q̃lꝫ ꝛ° idrnter demrãt̃. aũs patꝫ. qm̃ ex hac imediata. oꝫ hõ ẽ aial rõnale. segt̃ ista cõclusio. oꝫ hõ ẽ disciplinabil. ꝛ ex illa imediata. terra interponit̃ inter solẽ ꝛ lunã. segt̃ illa ꝛclo. luna eclypsat̃. ¶ Notãdũ ꝑ ꝙ ꝑ doctrias manifestas ari. põt itelligere notitias vltimũ habitas ex notitijs singulariũ ꝑ sẽsuꝫ ꝛ ꝑ expientiã. ꝛ ꝑ doctrias resolutorias demõstratões potissimas resoluẽtes effect⁹ in cãs suas. sic. n. alia ꝛ alia vltis ẽ ex alijs ꝛ alijs singlarib⁹. ita alia ꝛ alia demrãtio potissima ẽ ex alia ꝛ alia cã. ꝛ ex alijs ꝑncipijs liqt iductie. Etiã ꝑ doctrinas manifestas põt phs itelligere demrãtiones q̃ꝫ ꝑmisse sũt demrabiles: vt demrãtiões qb⁹ demõstrat̃ oẽm triãgulũ hre tres ãgulos eq̃les duobus rectis. ꝛ oẽm figurã rectilineã eẽ resolubilẽ in tot triãgulos q̃t angulos hꝫ dẽptis duob⁹. cõstat aũt ꝙ alia ꝛ alia demrãtio siue habeat ꝑmissas ꝑ se notas siue demrabiles ẽ ex alijs ꝛ alijs principijs sic ẽ ad aliã ꝛ ad aliã cõclonẽ. vt ꝑ inductiue. ¶ Scõo notãdũ ꝙ sic ex alia ꝛ alia mã gñat̃ alia ꝛ alia forma determinate ex ꝛ° phy. ꝛ ꝛ° de aia. qꝛ ex semine oliue gñat̃ forma oliue ꝛ nõ forma hoꝫ. ꝛ ex semie hoꝫ gñat̃ forma hoꝫ ꝛ nõ forma oliue. ꝛ ex alio ꝛ alio agẽte pticlari gñat̃ ali⁹ ꝛ ali⁹ effect⁹. quia hõ gñat hoiem ꝛ nõ equũ ꝛ eꝫ. ita ex alia ꝛ alia ꝓpõne imediata ꝛ ex alio ꝛ alio ꝑn° ꝑ prio segt̃ alia ꝛ alia cõclusio.

¶ Si ãt dicat aliquis primas propõnes imediata esse principia: vnũ in vnoquoqꝫ genere est. si vero neqꝫ ex oib⁹ vt opus ẽ ꝛcmõstrariq̃libꝫ neqꝫ sic ex altera q̃re erũt vniuscuiusqꝫ scie altera. Relinqtur igit̃ si proxima sunt principia omniũ: sed ex his quidẽ hec: ex illis autem illa.

¶ Forte circa dcã posset aliqs dubitare dicẽs. ꝑme ꝓpõnes ꝛ cões animi conceptiões sunt ꝓpõnes imediate ꝛ ꝑn⁹ in qbus cõicant oẽs scie. g̃ aliq̃ sunt principia oiuꝫ sciaꝫ. ꝛ ꝛñr aliq̃ sunt ꝓpõnes imediate ex qb⁹ demrant̃ oẽs conclones. ¶ Rndet phs ꝙ ꝑter has ꝓpõnes cões oꝫ dare ĩ vnaq̃qꝫ scia ꝓpões imediatas q̃ sunt principia ĩ illa scia. ꝛ tales ꝓpõnes diuersificant̃ ꝟꝫ diuersitatẽ sciaꝫ. g̃ nõ oiuꝫ sũt eadẽ prin⁴. ſ. pticularia ꝛ ꝓpria. vult g̃ phs dicere ꝙ ꝑncipioꝫ q̃dã sunt ꝓpinq̃ ꝛ ꝓpria q̃dã ãt remota ꝛ cõia: prin⁹ remota ꝛ coia eadẽ sũt oiuꝫ sciaꝫ. ſꝫ nõ ꝓpinq̃ ꝛ ꝓpria de qb⁹ est ꝟmo pñs. cũ hec sint illa ex qbus formalr demõstrant̃ ꝛclones: ex cõib⁹ aũt ꝛ remotis solũ virtualr. qꝛ nõ suffic̃ ad scire. nõ ergo iquit Ari. ex quolꝫ principio q̃lꝫ cõclo demrãt idrnter. sed ex alio ꝛ alio principio ꝓpo alia ꝛ alia ꝛclo demrãt̃. cũ g̃ scia sit hit⁹ cõclonis segt̃ diuersarum sciaꝫ diuersa esse ꝓpria principia.

¶ Manifestũ aũt ꝛ hoc est quoniã nõ cõtingit. mõstratũ est enim ꝙ altera principia genere sunt differentiuꝫ genere. Principia enim duplicia sunt: ex quib⁹: ꝛ circa que. ex quib⁹ quidẽ igit̃ cõmunia sunt. Que autẽ sunt circa que propria sunt: vt numerus ꝛ magnitudo.

¶ Tertio. diuersoꝫ generꝫ principia sũt diuersa. ſꝫ diuerse scientie sunt diuersoꝫ generum subꝟcibiliũ. ergo diuersarũꝫ scientiaꝫ principia sunt diuersa. patet cõsequentia cũ minori. ꝛ maior ar. iductiue. nam diuersoꝫ predicamentorũ principia sunt diuersa. sicut enĩ predicamenta habent principia cõmunia que sunt act⁹ ꝛ potẽtia. ꝛ principia ꝓpria vt deũ et primam materiã in ꝑdicamẽto subẽ. ꝛ punctũ ac vnitatẽ in ꝑdicamento q̃ꝫtitatis. quoꝫ ꝑma sunt diuersorũ ꝑdicamentorum ꝛ alia distinguunt̃ penes distinctionẽ ꝑdicamentoꝫ. ita scientie ex quo originem habent a ꝑdicamentis habent duplicia principia ꝟm philosophũ. ſ. ex quibus ꝛ circa qꝫ. principia ex quib⁹ sunt cõmunia: ꝛ hec sunt eadẽ in omnib⁹ scientijs: vt de quolꝫ esse vel non esse nõ cotingit idem sil esse ꝛ non esse. principia circa qꝫ sunt principia ꝓpria vt numerus ꝛ magnitudo. aut ꝫ puncto ad punctũ cõtingit rectã lineam ducere. omne continuum est diuisibile in ĩfinitum. oꝫ magnitudo est maior sua parte. ꝛ hec sunt distincta in distinctis scientijs. ¶ Notandũ ꝙ cum dicitur in vnoquoqꝫ genere scientifico esse vnaꝫ ꝓpõnem imediatam nõ est hoc solum referibile ad totum genus subꝟcibile: sed etiam ad partes eius. qꝛ non solũ a magnitudine que est subiectum geo. fluit vna passio primo ꝛ imediate q̃ est indemonstrabilis. sed etiam a supficie ꝛ corpore fluit alia passio immediata: qꝫ est itelligendũ nõ solum ꝟm rẽ. sed etiã ꝟm rationẽ vt ab eadẽ magnitudine ꝟm rem vno modo considerata fluit imediate vna passio ꝛ ab eodem alio modo cõsiderata poterit fluere alia passio. sicut ꝟm rem idꝫ est triangulus ꝛ principiũ figurarũ rectilinearum. ꝛ tamen a triangulo vt triangulus est: fluit habere tres angulos equales duobus rectis. ꝛ ab eodem vt est principium figurarum rectilinearum fluit esse illud in quo resoluuntur omnes figure rectilinee. ꝛ non est cura si tales passiones non sunt indemonstrabiles: quia reducuntur ad passiones indemonstrabiles.

¶ Circa p̃dicta q̃rit vtꝝ distinctio scientiarũ ortũ hẽat a distinctiõe cõclusionũ vel principiorꝝ. Et ar. q cõclusionũ. qz habit⁹ distiguunt p oba. sed cõclusio est obm scie. g̃ distictio sciarũ originẽ sumit ex distictõe cõcl'onũ. tenet ꝛnia ⁊ maior colligit de itentione phi. z. de aia. ⁊. z. ethi. minor vo patet. quia scia ẽ hitus cõcl'onis. ¶ In oppo⁽⁾ ar. q ex distictiõe principiorũ. qz astrolog⁹ ⁊ nãlis demõstrãt eãdẽ conclusionẽ p diuersa media ⁊ phs dixit supra q distictio sciarũ est ex distictiõe p̃ncipiorꝝ nõ puenientiũ ex eisdẽ nec ex alterutris. ¶ Pro rñsione ad istã difficultatẽ sit hec p⁹ distictio q duplex ẽ scia. vz. total' ⁊ ptialis. scia ptialis est hit⁹ vni⁹ cõcl'onis demõstrate. sicut est scia qua scit q supra datã lineã ꝛtigit triãgulũ eqlaterũ collocare: aut q ois triãgulus hz tres ãgulos eq̃les duob⁹ rectis. scia totalis est habit⁹ pliũ ꝛcl'onũ diuersaꝝ demr̃ationũ hñtiũ ordinẽ iuicez. sic geo. ⁊ arith. ¶ z⁹ distictio. q duplicia sũt prin⁹. s. cõplexa et icõplexa: ꝛplexa vt oẽ totũ ẽ maius sua pte. si ab eq̃lib⁹ eq̃lia demas cetera manent eq̃lia. icõplexa: vt numer⁹ ⁊ magnitudo seu põct⁹ et vnitas. ¶ His p̃missis sit hec pri⁹ cõcl'o. distictio sciaꝝ nõ habet ortũ ex distinctione cõclusionũ. Ista cõcl'o patet tã de scia ptiali q̃z totali. qm̃ illi⁹ ꝛclusiõis. oĩs luna eclypsat'. sunt due scie ptiales diuersarum rõnũ. s. qz est. ⁊ pp qd. rõe duaꝝ õm̃rationũ. quaꝝ vna ẽ p cãz et reliq̃ p effcm̃: et qm̃ illa demr̃at' tã in phia q̃z i astro. ideo respectu illius sunt diuerse scie totales. Illã etiã ꝛclusionẽ. terra ẽ rotũda. demr̃at phs et astro. ĩ li. ãt celi et mũdi et ĩ libro de gnãtõe: demr̃ant' q̃tuor eẽ el'a. ¶ Secda cõclusio. licet eadẽ cõcl'o sit diuersaꝝ sciaꝝ mãlr̃ nõ tñ formal'r. Istã cõclusionẽ pbat linco. p ℔ qz nãlis demr̃at terrã eẽ rotundã in q̃ztũ grauis. et astrolo. in q̃ztũ est me⁹ celi. sil'r astrolo. demr̃at eclypsim õ luna in q̃ztũ est effect⁹ solis exñtis ĩ capite vel ĩ cauda draconis. et phs nãl' pbat idẽ in q̃ztũ est effect⁹ terre posite ĩter solem et lunã. ĩ libro ãt celi et mundi demõstrant' elemẽta esse q̃tuor quo ad motũ localẽ: et in libro de gñatione quo ad motũ alteratõis: et ita nõ semp seruat' eadem rõ formal'

¶ Tertia cõclusio. distinctio sciarũ ortum hz ex distinctione suoꝝ p̃ncipiorꝝ tã cõplexorũ q̃z incõplexorum. Ista cõclusio pz primo de scia totali. nã geo. differt ab arithme. tã ex parte principiorꝝ cõplexorꝝ q̃z icomplexorꝝ. vnde vnitas ⁊ numer⁹ sũt p̃ncipia icõplexa arithme. ⁊ punct⁹ ac magnitudo sũt p̃ncipia incõplexa geo. sed q a centro ad circumferentiã oẽs linee ducte sũt eq̃les ẽ p̃ncipiũ comple⁹ geo. arithme. vero est illõ p̃ncipiũ complexũ. numer⁹ est multitudo ex vnitatib⁹ aggregata. idem dicat' de illis. oĩs magnitudo ẽ maior sua parte: ⁊ omnis numer⁹ est maior sua parte. Ista cõclusio ẽt est vera õ scientia ptiali. quoniã diuersaꝝ demonstrationũ diuerse sunt p̃misse ⁊ diuersa sũt media. g̃ diuersa sũt principia complexa ⁊ incomplexa: pz ꝛsequẽtia qz premisse dicuntur p̃ncipia cõplexa ⁊ media incomplexa cum non significẽt eẽ vel nõ esse. ¶ Quarta cõclusio. quelz scia dr̃ eẽ vna vnitate p̃ncipij incõplexi p se p̃mi. Ista cõclusio pz tã de scia totali q̃z ptiali: vnde geome. ẽ vna vnitate magnitudĩs ⁊ arithme. vnitate numeri. sil'r q̃libz scia ptialis ẽ vna vnitate medij qõ dr̃ principiũ icõplexũ in sciẽtia ptiali. Et notãter dr̃ in ꝛcl'one vnitate p̃ncipij icõplexi. qz q̃lz scia tã total' q̃z ptial' hz pl'a prin⁹ ꝛplexa vt pz iductiue. ⁊ addebat' ĩ ꝛcl'one p se primi. qz geome. hz duplex icomplexũ prin⁽⁾. s. põctũ ⁊ magnitudinẽ. ⁊ arith. vnitatẽ ⁊ numerꝝ. ꝛstat aũt q põct⁹ vel vnitas lz sit prin⁽⁾ pri⁽⁾ geome. vl' arith. nõ tñ p se. sed reductiue. magnitudo aũt ẽ principiũ geo. p se p̃. ⁊ numer⁹ arithmetri. p se p̃. ¶ Itẽ scie ptial' tria sũt pri⁹ icõplexa. s. medium maior ⁊ minor extrẽitas. q̃ꝝ mediũ ẽ principiũ p se p̃. qz bis sumit' ante ꝛcl'onẽ ⁊ nõ ĩgredit' cõclusionẽ ⁊ ẽ illud p qõ demr̃at' maior extrẽitas de minori. maior ãt et minor extrẽitas sunt prin⁹ p se ñ pria. nã qz ex his de necessitate fiũt p̃misse: iõ sunt prin⁹ p se. qz vo ĩgrediunt' cõcl'onẽ sũt principia ñ pria. ¶ Ad rõnẽ aũt añ oppositũ dr̃ q lz scia sit hitus ꝛcl'onis: tñ ꝛcl'o nõ ẽ obm scie. sz totũ significatũ toti⁹ demõstrationis ẽ obz ꝛplexũ scie. ⁊ significatũ adeq̃tũ principij icõplexi p se primi ẽ obm icõplexũ eiusdẽ scie. ¶ Cõtra q̃rtã cõcl'onẽ ar. sic. vnitas scie nõ hz attẽdi penes vnitatẽ subi adequati. g̃ ñ penes vnitatẽ principij icõplexi p se primi. pz ꝛnia. qz idẽ ẽ subm adeq̃tũ scie ⁊ prin⁽⁾ icõplexũ p se p⁹. añs q̃druplr̃ ar. ¶ Et p̃ sic. aliq̃ scia ẽ vna ⁊ tñ ei⁹ adeq̃tũ subz nõ ẽ vnũ. g̃. añs pbat' ꝛ̃ pspectia. q̃ vna scia ẽ ⁊ q ei⁹ subz ñ ẽ vnũ ar. q̃rẽdo vtꝝ li⁹ sit subz adeq̃tũ pspectiue aut linea visual'. nõ li⁹. qz illud est subz adequatũ geome. nec ẽt linea visual' ẽ subz adequatũ illi⁹. qz al'r pspectiua eẽt scia p accñs sic linea visualis ẽ ens p accñs cũ ꝛponat' ex reb⁹ diuersoꝝ p̃dicamẽtoꝝ quẽadmodũ hõ alb⁹ equ⁹ niger. cõsil'r ar. de musica q ẽ vna scia ⁊ q nõ hz vnũ subz. qz nõ numerꝝ nec numerꝝ sonorum. sed tot subiecta quot sunt ꝛcl'ones. ¶ Scõo. aliqua scia nõ est vna ⁊ tñ ei⁹ adequatũ subm est vnũ. ergo. añs ar. de geo. cui⁹ subm est vnũ. vz. magnitudo. ⁊ q illa nõ fit vna ar. qz oẽ qõ est vnum: est vnum numero. vnũ spẽ aut vnũ gñe fm phz. 5. meth. sed geo. non est vnũ aliq̃ istoꝝ modoꝝ cũ sit diuersoꝝ generꝝ ꝛsiderãs res diuersoꝝ p̃dicamẽtoꝝ: videlicet magnitudinẽ que ptinet ad p̃dicamentũ q̃ztitatis: ⁊ figurã que ptinet ad p̃dicamẽtũ qualitatis. p Arist. in p̃dicamẽtis. ¶ Tertio. si vnitas scie haberet attẽdi penes vnitatẽ subi sequit' q tã geo. q̃z arithme. eẽt magis vna q̃z metha. ꝛñs falsum. qz metha. ẽ pfectior illl'. ergo est verior illis: ⁊ cõsequẽter magis vna. iuicẽ enĩ ꝛuertunt' vnum verꝝ ⁊ perfectũ. ⁊ ꝛnia ar. qz tã magnitudo q̃z numerus ẽ maioris vnitatis q̃z ens: qõ est subiectũ meth. semp. n. minus cõe ẽ magis vnũ q̃z magis cõe. qz in pauciorib⁹ repit' vt pz de spẽ respectu generis. sed tã magnitudo q̃z numer⁹ in pauciorib⁹ inuenitur q̃z ens. g̃ ĩ eis est maior vnitas q̃z ĩ ente. ¶ Quarto. si vnitas scie attẽderet' penes vnitatẽ subi adequati: p idẽ pfectio ⁊ nobilitas scie deberet attẽdi penes illud: quo cõcesso sequit' quãlibz scia spãlẽ nobiliorẽ ⁊ pfectiorẽ esse metha. cõtra phm in phemio metaphy. di. ipaz eẽ principiãtẽ ⁊ regulãtẽ: alias aũt subministrare ⁊ regulari: ⁊ patz ꝛnia. qz cuiuslibet scie spãlis subm est nobili⁹ ⁊ pfecti⁹ ente sic general'r quelibet spẽs est pfectior suo gñe cum icludat illud essential'r tã q̃z potentiã ⁊ differentiã supaddita tanq̃z actũ ⁊ formã fm poz. in vl'ibus ⁊ cõmen. sup plogo physi. ¶ Ad pri⁹ dicit' q linea visualis est subz adequatũ pspectiue: ⁊ numerus sonorus mutice. ⁊ q nullũ illoꝝ est subiectum p accidens. sed per se: licz sit ens p accidens: vnde nulla scientia total' est ens per se cuz sit habitus diuersaꝝ concl'onũ diuersaꝝ rationũ: ⁊ tamẽ quelz scia totalis est per se vna scia. similiter equalitas triũ angulorum ad duos rectos nõ est ens per se: cuz exprimat res distinctorum predicamentoꝝ. s. duo ⁊ tria ptinẽtia ad p̃dicamentũ quantitatis: angulum ⁊ rectitudinem pertinentia ad predicamentum qualitatis: ⁊ equalitatem pertinentem ad predicamentũ relationis. ⁊ tamen est per se vna passio demonstrabilis de vno subiecto. vz. de triangulo. ⁊ cõsequẽter sequit' q tãlis demõstratio est p se vna demõstratio ⁊ tamẽ nõ est per se vnũ ens. dicunt etiã logici q hui⁹ ꝓpõis. homo albus currit. subm est hõ albus ⁊ est vnũ subm ⁊ per se illius ꝓpõnis: et tñ nõ est p se vnũ ens sed tñ p accñs. phi autẽ dicunt supficies aeris et supficiem aq̃ esse vnũ locũ p se terre: et cõstat tamen q nõ sunt vnum ens p se. sed tñ p accñs et per aggregatiões ita linea est vnum subm per se: et numerus sonorus est vnum per se: et tñ non est vnũ ens p se sed per accidens. ¶ Ad secundum dicit' q geome. est vna scientia tam vnitate specifica q̃z generica cum sit vna spẽs vnius gñis. s. p̃dicamẽti qualitatis. Et tunc ad argumentum. geome. ꝛsiderat res diuersorum generum et predicamentorum. ergo nõ est alicui⁹ generis vel p̃dicamenti. n egeꝝ ꝛnia. vñ q̃libet ꝛcept⁹ mentalis est res p̃dicamenti qualitatis: et tñ aliq ꝛcept⁹ mentales significãt substãtias. et aliq q̃ztitates. et aliq relatões ⁊ sic de alys: sicut et quelibet scia mundi est predicamẽti qualitatis. et tamen suũ subm est alterius p̃dicamenti vel nullius. vnde suba geome. ⁊ arithmeti. sunt p̃dicamenti q̃ztitatis. ⁊ subm metha. non ẽ alicuius p̃dicamẽti per se vel p accñs. suba ãt pspectiue ⁊ mu-

sicē sunt p accīs in pdicamento q̃titatis ⁊ q̃litatis.s.linea visualis ⁊ numer⁹ sonorus.subiecta ãt phie ⁊ medicine sunt per accīs pdicamēti sube ⁊ relatiōis.s.corp⁹ mobile vel sensibile ⁊ corp⁹ sanabile. ¶ Ad 3⁹ negeť ꝓnia ⁊ dr̄ q̃ gen⁹ abstracte ⁊ formalr̄ sumptū ē magis vnū q̃ spēs.vñ ari.5.phy.dicit motū regulare ⁊ vniformē eē magis vnū q̃ motū irregulare ⁊ diformē.qr min⁹ diuisibil ē.sed ita ē q̃ gen⁹ ē minus diuisibile q̃ spēs.ergo ē magis vnū.diuidiť.n.gen⁹ in ptes subiuas ex qb⁹ nō eēntialr̄ cōponiť.spēs ãt diuidiť ī gen⁹ ⁊ drīa ex qb⁹ eēntialiter ꝓponiť.cū ergo ps sit sp simplicior toto seqť gen⁹ simplici⁹ eē ⁊ min⁹ diuisibile q̃ spēs.⁊ ꝓnr ens ē min⁹ disibile q̃ magnitudo ⁊ numer⁹:cū diuidať tm̄ p actū ⁊ pōz: ⁊ nullā ꝓpōnē dicat.linea aūt ⁊ numer⁹ eēntialr̄ cōponunť ex actu ⁊ pō seu ex gñe ⁊ drīa.iō maiorē vnitatē hz meth. q̃ geome. vel arithme. ¶ Ad q̃rtū dr̄ negādo ꝓnam.qr nobilitas scie nō attēdiť penes nobilitatē subi pmi sed penes nobilitatē obi ī quo virtualr̄ ⁊ eminēter reseruať tota rō subi:⁊ qr ī deo sub rōne deitatis reseruať tota rō ētis:iō meth.ē ceteris sciētys pfectior atq̃ nobilior:cū ipsa sola iter scias humanit⁹ iuētas ꝓsideret deū sub rōne deitatis.phia.n.nālis ⁊ si determiet ō p motore q̃ est de⁹.nō tm̄ ē tāte pfectōis sic metha.qr ꝓsiderat ō illo sub rōne motoris tm̄ ⁊ nō sub rōne deitatis: qō multo pfectior ē q̃ sit rō mouētis. Et si ar.sic.phia nālis ꝓsiderat de p motore vt est simplr̄ idiuisibil ⁊ īmobil tā p se q̃ p accīs ⁊ vt simplr̄ sepať a mā ⁊ magnitudine fm q̃ hr̄. 8° physi. q̃ cōsiderat de deo sub rōne deitatis.negať ꝓnia.qr lz ille cōditōes nulli ꝓpetāt nisi deo:nō tm̄ sibi attribuit illas ꝓditōes sub rōne deitatis ⁊ īmo ē ꝓcedendū libzū de aia pfectiorē eē libro physico.nō obstante q̃ lib physi.cōsideret de p motore q̃ ē de⁹ ⁊ nō liber de aia.qr liber de aia ꝓsiderat de ītellectu hūano vt ē ītelligens. ꝓstat aūt ītellectū pfectiorē eē vt ē ītelligēs ipo motore pmo vt ē tm̄ mouēs:cū rō ītelligēdi sit lōge perfectior rōne mouēdi vt colligiť de mēte ari.2° ⁊ 3° de anima ⁊c.

Scibile ãt ⁊ scia differūt ab opinabili ⁊ opione:qm̄ scia vlis ⁊ p necessaria ē. Necessariū aūt nō ꝓtingit alr̄ se hre. Manifestū igiť est q̃ circa hoc scia nō est. Esset.n. īpossibilia vtiqz alr̄ se hre possibilia alr̄ se hre.

Stud ē q̃rtū ca.isti⁹ vltimi tractat⁹ pmi posteriorū ī q̃ ari.sepat sciaz ab opione ⁊ abalys hitib⁹ ītellect⁹ postq̃ sepauit vnā sciaz ab a⁹ ⁊ scibile a nō scibili:⁊ pn⁹ distinxit sciarū. Ponēdo q̃ttuor ꝓclones.quarū pma est ista. scia dr̄t ab opione ⁊ scibile ab opinabili. 2ª ꝓclo. scia dr̄t ab ītellectu ibi. At vo nec ītellect⁹. 3ª ꝓclo.scia opio ⁊ ītellect⁹ aliqlr̄ meniunt ⁊ aliqlr̄ dr̄nt ibi. Verus.n. 4ª ꝓclo.opio est circa ꝓtigētia ⁊ polia alr̄ se hre ibi. Et certū ē. Pria ꝓclo ar. sic. scia ē vlis ⁊ p necia.sed opio non est vlis nec p necia.q̃ scia dr̄t ab opione.⁊ ꝓnr scibile dr̄t ab opiabili.aīs pz.ex deteriatis p ⁊ 2° tractatu.nā scia ē p cāz simplr̄ ⁊ p se fm q̃ ipm sic demr̄atio ex q̃ demr̄atio ē sylls faciēs scire.q̃ scia est vlis.⁊ qm̄ ē p ea ⁊ circa ea q̃ nō ꝓtingūt alr̄ se hre. iō est p necia.opio aūt nō est vlis.qr nō est p cām p se ⁊ fm q̃ ipm.sed solū p cām pbabile.nō ēt ē p necia.sed p ea q̃ pūt alr̄ se hre. ¶ Notādū pmo fm egi.q̃ ppō dr̄ vlis triplr̄.p vlitate ubi ⁊ tpis.sz nō cāe.vt ois coru⁹ ē niger. qr nō ē aliqs coru⁹ q̃ non sit niger neqz aliqō ē fuit aut erit tps in quo nō sit fuerit vel erit aliqs coru⁹ niger.⁊ si B̄ negeť ponať in eē. exēpla enī ponim⁹ nō vt ita sint.sz vt sētiāt q̃ addiscunt.coruus tm̄ in cōi non hz cām nigredīs.qr nigredo nō fluit a pncipys spēi. sed a pncipys idīdui.nō.n. fluit a gñe ⁊ drīa nec a mā ⁊ forma absolute.sed a determiata mixtōe ⁊ proportōe q̃litatū pmarū sine q̃ non pōt esse forma subalis corui. Scdo dicit ppō vlis vlitate cāe nō adeq̃te: vt ois eqlater⁹ hz tres angulos eq̃les duob⁹ rectis.ois.n.eqlater⁹ hz in se cām illi⁹ passiōis.s.angulū extrinsecū equalētē duob⁹ oppositis ītrīsecis triāguli.sed nō hz istā cāz adeq̃te. eo q̃ aliqs triāgulus hz tres āgulos equales duob⁹ rectis:q nō ē equilater⁹.s.ysochelis.3° dicit ppō vlis vniuersalitate cāe adeq̃te vt ois triāgls hz tres anglos eq̃les duobus rectis:qr triāgulus fm q̃ hō hz tres āgulos eq̃les duob⁹ rectis.sic ēt fz q̃ hō hz angulū extrīsecū ēt q dr̄ eē cā adeq̃ta illi⁹ passionis ī triāgulo ꝓpetēs triāgulo p se ⁊ nulli alteri nisi rōne triāguli.⁊ de tali vli loqť ari.di.scia eē vlis cuz nō loq̃tur nisi de scia pprissime dicta.sed opio dicit nō vlis. qr non agñať p cām nec p demr̄ationē.sz p q̃dā signa pbabilia ⁊ p q̃dam cōia ⁊ p sylls topicos. Ista distictio lz euacuet difficultatē lre:vnū tamē īfert qō nō est vex.vz.angulū extrin⁹ equalentē duob⁹ oppositis ītrīsecis eē causam illi⁹ passionis hre tres angulos eq̃les duob⁹ rectis.qr cū hec passio fluat a principys spēi fm eū posito triāgulo ponit hre tres angulos equales duob⁹ rectis.⁊ nō posito triāgulo ponit angulus extrinsecus equalēs duob⁹ oppositis ītrīsecis. q̃ non est p se cā illius. sed diffō triāguli ē p se cā illius passiōis.sicut ⁊ oium aliarum passionū p se ouerti⁹ cū subis suis.diffō dicit esse cā vt colligitur de mēte phi.6.topi.⁊.4.phy.nec seqť hre tres āgulos demonstrať de triāgulo p angulū extrīsecū.q̃ angulus extrinsecus est p se cā illi⁹ passionis.sz suffic iferre q̃ sit p se cā ī cognoscēdo illā passionē ō triāgulo. ¶ Scdo notādū fm Linco.q̃ opio triplr̄ sumit.s.cōiter pprie ⁊ magis pprie.opio cōiter sūpta est habit⁹ cognitōis cū assensu.⁊ sic ē gen⁹ ad scias ⁊ fidez. opio ppe sūpta est appbēsio vni⁹ ptis ꝓdictiōis cū formidine timēdo ne oppositū possit īesse.⁊ sic scia nō ē opio lz bene scitū sit opinatū.qr aliqd pōt eē vere necīū appbensū ab vno per mediū simplr̄ necīū.⁊ ab alio p mediū pbabile.opio magis p prie dcā ē acceptio vi ꝓtigētis fz q̃ ē vex ꝓtingēs.⁊ sic scia nō ē opio nec scitū ē opinatū:⁊ sic de opione loqť ari.B cū dic opionē eē ñ p necia. ¶ Hec expō iux hāc distictōez ē suspecta pp 2ᵐ ⁊ 3ᵐ mēbr.qr ō rōe ppe opionis ñ ē formido neqz tior. opinat⁹ ē.n.ari.mūdū fuisse ab eterno absqz formidīe ⁊ tiore. vt pz ex suis offēsiuis ⁊ defēsiuis.8.phy.auerro.ēt ꝓmen. opinat⁹ ē vnicum ītellectū eē in oīb⁹ hoīb⁹ ⁊ B̄ absqz formidine ⁊ timore:vt colligiť de mēte sua.3.de aia.sic ia theologi opinať p rōnes pbabiles vltra habitū fidei mūdū icepisse eē: ītellectūqz plificari ad plificationē corporū humanorū absqz formidine ⁊ timore.Ex eodē seqť falsitas tertij mēbri cum ī rōne opionis ñ cadat appbēsio vi ꝓtigētis vt vex cōtigēs ē.qr mūdū eternalr̄ fuisse nō ē vex cōtingēs neqz ītellcm̄ eē vnicū in oīb⁹ hoīb⁹ īmo B̄ ē ipo⁹ iō opio ppe sūpta ē hit⁹ acqsit⁹ p sylls pbabile sic scia ppe dcā p sylln̄ demr̄atiuū.⁊ sic scia strictissime sūpta ē hit⁹ acqsit⁹ p necia simplr̄. ita opio strictissime sūpta ē habit⁹ acqsit⁹ p mere ꝓtigen⁹. ita q̃ nec formido nec timor neqz vex dz poni ī diffōne opionis:cū opio possit eē īdrm̄ter circa vex ⁊ falsū polē ⁊ īpolē necīū ⁊ ꝓtingens.

¶ At vero neqz ītellect⁹. dico aūt ītellectū principiū scie:neqz scientia est idemonstrabilis:hec aūt est acceptio imediate propositionis.

¶ 2ª ꝓclo.scia ē habit⁹ dist̄ict⁹ ab ītellectu. pbať. ītellect⁹ ē pncipiū scie.⁊ circa īdemr̄abilia.⁊ hit⁹ tm̄ īme⁹ ppōnis.sed scia nō ē aliqō istorū.q̃.maior pz.qr ite⁹ ē hit⁹ pmorū pricipiorū q̃ sunt dignitates pme.vz.qōlz ē vel nō ē.nihil ē ⁊ nō ē.ꝓstat autē q̃ dignitates sūt prin⁹ sciarū cū īgrediāť vtualr̄ oēz demr̄atōez. ⁊ sūt ppōes īme⁹ atqz īdemr̄abiles cū acqrāť solo luīe īte⁹ agētis.maior āt ē mānifesta.nā scia ē hit⁹ acqsit⁹ p dōmr̄atōez.q̃ ē effect⁹ dōmr̄atōis.⁊ ꝓnr ñ ē prin⁹ scie cū ñ sit prin⁹ suypi⁹.idē.n. ē pri⁹ dōmr̄atōis ⁊ scie.ñ ē ēt scia circa īdemr̄abilia aut circa p ppōnes īmediatas:cū sit hit⁹ ꝓclonis dōmr̄ate p cām vl p effm ¶ Nōndū fm ꝓmē.3.ō aia q̃ ite⁹ q̃druplr̄ sumit.p p pō ītelle⁹.⁊ sic loqť ari.ibi. cū dic q̃ ite⁹ agēs ē oia facere ⁊ ītellect⁹ polis ē oia fieri.2° p spē ītelligibili actu vl hītu pnātē rē.⁊ sic ꝓcept⁹ hoīs vl leonis vocať ibi ite⁹ ei⁹.3° p vtute sēsitiua dōseruiēte ītellectui ī suis opatōib⁹ quā ari.vocat fātasiā di.illā eē ītellectū passiuū.ꝓmē.āt cogitatiuā di.illā gñari ⁊ corrūpi. q̃r

to sumit ite⁹ p habitu primoꝝ principioꝝ eo mõ quo accipit tã.6.ethi.q̃z hic.distinguendo ipm itellectuz ab alys habitib⁹. Sic g accipiẽdo itellcũ phs itendit tres rõnes ꝛcludẽtes scientiã nõ esse itellectũ.Quaꝝ ꝑma est ista.itellect⁹ ẽ ꝓncipiuz scie cũ sit habit⁹ ꝑmoꝝ ꝓncipioꝝ. sed scia nõ ẽ ꝓncipium scie cũ nihil sit ꝓncipiũ suypsi⁹.g scia nõ itellect⁹.¶ Scõa rõ.itellect⁹ ẽ circa idemrabilia cuz acqrat solo lumine itellect⁹ agentis.sz scia ẽ circa õmrabilia cũ sit hit⁹ acqsit⁹ p demratiõez.g.¶ Tertia rõ.itellect⁹ ẽ hit⁹ ppõis imeᶜtm.sz scia est habit⁹ p põis mediate.s.cõclonis demrate.g.itelligẽdo p ppõnẽ imediatã illã q̃ nullũ hz mediũ q̃ pbari possit aut syllogiçari.

¶ Verus enĩ est itellectus ⁊ scia ⁊ opinio ⁊ quod per hoc dicitur. Quare relinquitur opinionez eẽ circa verum aut quidẽ falsum: sed cõtigẽs est aliter se habere. Hec ãt ẽ acceptio immediate ꝓpositionis ⁊ non necessarie.

¶ Tertia ꝛ°.scia opio ⁊ itellect⁹ aliq̃lr ꝛueniũt ⁊ aliq̃lr discõueniũt.ꝑma ps pz.qꝛ oia iᵃ sũt circa veꝝ.i spãli ãt ꝛueniũt scientia ⁊ opio. qa sicut scia ita opio resoluit vsq̃z ad imediata Scõa ps declarat.nã scia ⁊ itellẽs sũt circa nẽcia ⁊ opio circa ꝛtigẽtia polia alr se hre.deide scia resoluit vsq̃z ad imediata nẽcia.opio ãt vsq̃z ad imediata solũ pbabilia q̃ forte oibus videnr vera vel saltẽ plib⁹:nõ tñ sunt nẽcia.qꝛ pñt esse falsa.vt q̃ ois mr diligit filiũ suũ.q̃ habuit istantiã de medea occidẽte ꝓpriũ filiũ.¶ Notãdũ ꝗm phm q̃ nõ solũ scia opio ⁊ itellect⁹ sunt vera.sz ẽt ea q̃ dñr p ista.qõ põt referri ad ꝓpõnes vocales vel scriptas subordinatas ꝓpõnib⁹ itellectis scitis ⁊ opinatis.qꝛ voces sũt eaꝝ q̃ sũt i aia passionũ note.ꝑmo piar. aut ad significata taliũ hituũ vel ꝓpõnuz mẽtalium.sic.n. sanitas iest aiali cibo ⁊ vrina:rõne cᵒ oia illa dñr sana lz diuersimode ꝗz cõmen.4.metha.eo q̃ sanitas ẽ i aiali tãq̃z in subo:⁊ in cibo tãq̃z in cã:⁊ in vrina tanq̃z in signo:⁊ sic alẽ formalr sanum.cib⁹ cãlr ẽ san⁹.⁊ vrina significatiue sana:ita veritas cũ sit adeq̃tio itellect⁹ ad rẽ sic sanitas ẽ adeq̃tio humoꝝ: ẽ subiue in itellectu.⁊ cãlr in re.⁊ in ꝓpõne tanq̃z in signo:iõ oia illa dicunr vera lz diuersimode.nã intellect⁹ subiue est formalr verus.di.phi.6.meth. q̃ bonuz ⁊ malum sunt in reb⁹. veꝝ ãt ⁊ falsum sunt in aia.sed res dr cãlr vera.di. ꝛmẽ.iz.metha.q̃ scia ôi ẽ cã reꝝ ⁊ scia nra cãtur a reb⁹.ꝓpõ ãt ẽ significate vera.di.phi.in post ꝑdicamẽtis.q̃ ex eo q̃ res ẽ vel nõ ẽ oro va vel falsa dr.q̃re ⁊c.¶ Dubitat.qꝛ vr q̃ opio ñ sit circa veꝝ cũ oñsũ sit opionẽ aliqñ eẽ circa falsũ.¶ Rñdet egi.q̃drupli p q̃ Ari.p veꝝ itelligit ꝛpõnẽ circa quã ẽ veꝝ vl falsũ.Scõ q̃ phs nõ loqr ô oi opione.sz tñ ô opione vera.Tertio q̃ nõ loqtur ô opione q̃ ẽ vera.sz põt eẽ va ⁊ falsa.4.° q̃ opio gñat p q̃dã pbabilia.sz p rethoꝝ.dr q̃ q̃ztũ ẽ ex pte rei sp vera sunt pbabilioꝛa falsis.⁊ sic dr.8.topi.q̃ nihil phibet q̃dazꝛ falsa pbabilioꝛa eẽ qbusdã veris.itelligẽdũ ẽ ex pte nra.opinabilia igr ⁊ pbabilia ex pte rei sp sunt vera.si aũt opinamur falsa ꝗ ẽ ex defectu itellect⁹ nri.Linco.aũt dic q̃ lz opio sit circa ea q̃ pñt eẽ falsa.nũq̃z tñ vt sumit in ꝓpo°ẽ circa falsa.qꝛ sp est veri cõtingẽtis inq̃ztũ est veꝝ ꝛtingẽs.Ego ãt dico q̃ opio ẽ circa verũ. nõ qꝛ opinatũ sit veꝝ.sz qꝛ opinãs siue credat illud qõ sit veꝝ siue credat illõ qõ sit falsũ.semp tñ se credit credere veꝝ lz iterdũ credat falsũ ⁊ ipossibile.

¶ Et certuz est sic apparentibus. opinio enĩ incertum est vt natura huiusmodi est.

¶ Quarta ꝛclo.opio ẽ circa ꝛtigentia ⁊ polia alr se hre. suppositũ.n.est in cõclusionib⁹ ꝑcedẽtib⁹ opinionẽ eẽ ꝛtingẽtium ⁊ poliũ alr se habere. ⁊ qꝛ illud aliqs posset negare. iõ hic Ari. duplicitꝛ pbat in hac q̃rta cõclusione.Et ꝗmo ex apparentibus.i.ex his q̃ sunt in pmptu.[illegible] ñ hitus ⁊ obz debent inuicez ꝓportiõari.sed opinio est qd incertum ⁊ dubium in natura ⁊ contingetia possibilia aliter se hre sunt huiusmodi. ergo opinio est respectu illoꝛum.

¶ Adhuc autem nullus opinat pbare cuz opinet impossibile esse aliter se habere sed scire. Sed aliquando quidẽ esse sic.sed tamen aliter nihil ꝓhibet tũc pbare tanq̃z huiusmodi opinionem quidẽ esse sed necessariũ scientia.

¶ Scõo ar.ex pte nra qꝛ nlls reputat se opinari qñ existimat de aliq̃ ipz eẽ tale q̃ ipose ẽ alr se hre:cũ tũc reputet se scire ⁊ nõ credit se opinari qñ existimat de aliq̃ ipz eẽ tale q̃ ipose ẽ alr se hre.g opio ẽ taliũ ex qb⁹ seqt sciaz eẽ nẽcy ⁊ opiniones cõtingẽtis possibiliter aliter se habere.

¶ Qualiter ergo est idẽ opinari ⁊ scire quare non erit opinio scientia.

¶ Cõtra ꝑdcã ar. phs pbãdo q̃drupli sciaz idẽ eẽ cũ opione. Et p̃ sic. scire ẽ opinari.g scia ẽ opio. pz ꝛña.qꝛ distictio hituũ ꝛcludit ex distictõe actuũ vt colr a pho.z.ethi.añs ar.scitũ ẽ opiatũ.g scire ẽ opiari.pz ꝛña.qꝛ põe distiguunr p act⁹. ⁊ act⁹ p oba vt ẽ demratũ.z.de aia.añs liqt.qꝛ eadez cõclo põt fieri nota duob⁹. vni p syllz õmratiuũ.⁊ alteri p syllz pbabilẽ tñ.

¶ Si aliquis posuerit esse aut nihil ꝛtingere opinari. Consequenter enĩz hic quidez sciens.ille vero opinans p media quousqz ad imediata veniat.

¶ Scõo sic.nisi scia ⁊ opio sint idẽ seqt q̃ nõ ꝛtingit aliquid opinari.pbat sic arguẽdo.nulla scia ẽ opinio. ergo nulluz scibile ẽ opinabile.pz ꝛña.qꝛ sic a ꝑori arguit distictio hituuz ex distictõe oboꝝ: ita a posteriori ar. distictio oboꝝ ex distictõe actuũ ⁊ hituũ:tũc sic.nullũ scibile ẽ opinabile. sz oẽ ens est scibile.qꝛ ô eo põt aliqd demõstrari:ergo nullũ ens ẽ opinabile. ⁊ p ꝛñs nõ cõtingit aliquid opinari.

¶ Quare si quidẽ ille sciuit ⁊ opinans sciuit.

¶ Tertio.illi habit⁹ sũt idẽ q̃ ꝛsilr acqrunt ⁊ cõsilr ꝓcedunt. sz scia ⁊ opio cõsilr acqrunt ⁊ cõsilr ꝓcedũt.g scia ⁊ opio sunt idẽ.maioꝛ vr nota.qꝛ modi dissilẽs ꝓcedẽdi arguũt in motu idẽtitatẽ specificã ꝗz phm.5.physi.minoꝛ aũt declarat ex eo: qꝛ tã opio q̃z scia acqrit p imediata ⁊ resoluit in imediata vt patuit i ꝗ p. vbi dcm ẽ q̃ tã sciens q̃z opinãs ꝓcedit p imediata.iõ qlibet coꝝ dr eẽ sciens.

¶ Sicut enĩ ⁊ quia est opinari ⁊ ꝓpter quid autẽ mediũ est.

¶ Quarto.illi hit⁹ sunt idẽ qb⁹ cõpetit eadez ꝓprietas.sz scie ⁊ opioni ꝛpetit eadẽ ꝓpetas.g sũt idẽ.pz ꝛña cũ maioꝛi.⁊ minoꝛ declarat.nã ꝓpriũ ẽ scie diuidi i qꝛ ⁊ ꝓp qd.sz idẽ ẽt est ꝓpriũ opioni cũ det opio.qꝛ ⁊ ꝓp qd sicut dat syllis pbabilis ꝓcedẽs a ꝑori ⁊ ali⁹ a posteriori qb⁹ opinãs aliqñ credit se scire p cãm ⁊ iterdũ per effectũ.seqtur tex.⁊c.

¶ Aut si quidem sic arbitratur non contingentia aliter se habere: sicut ⁊ habent diffinitiones per quas sũt demonstrationes nõ opinabit sed scient. Si aũt vera qdez esse nõ tamen hoc ipsis inesse secũdũ substantiã sz secũduz speciem opinabitur ⁊ non sciet vere.

¶ Postq̃z sepauit sciaz ab opione ⁊ obiecit ꝗ illõ pbãdo sciaz ⁊ opionẽ eũdẽ hitũ eẽ:ꝛñr p rñsiõe ad oba fac duo.nã p̃mit tit duas suppõnes.z° pbat.4.ꝛclones ex qb⁹ appebit solutio oiuz rõnũ ibi.Eiusdẽ aũt opio.¶ Pri° suppõ ẽ ista.q̃ scia tripli dr ab opione.p qꝛ scia ꝓcedit p media nẽcia ñ polia alr se hre.opio ãt ꝓcedit p ꝛtigẽtia polia alr se hre.z° qꝛ scia ꝓcedit p diffõnes ex qb⁹ fiũt demratões.opio vo ñ ꝓcedit ex diffõib⁹ ex qb⁹ fiũt demratões.sz solũ ex his ex qb⁹ fiũt syllis probabiles.3° qꝛ scia ꝓcedit p accñtia ꝓpa q̃ isũt subis ꝗz q̃ ipm ⁊ q̃ fluũt a principys speciei.opinio autem per accidẽtia cõmunia ⁊ que fluunt a ꝓncipys idiuidui.ꝓpterea opinãs nõ est sciẽs qꝛ sibi deficiũt ꝛditiões scie arbitratur tamẽ se scire q̃

putat se hre oia q̃ requiruntur ad scire.

¶ Et qz ⁊ ppter qd si quidē p̃ imediata opinabitur. si nō p̃ imediata solū ipm qa opinabitur.

¶ Scōa suppō q̃ sicut scia ita ⁊ opinio diuidit in opinionem qz ⁊ pp qd. scies.n. resoluere opi. vsq; ad imediata hz opionē qz ⁊ pp qd. nesciēs vero resoluere vsq; ad imea hz solū opi. qz recte sic dr de scia. q̃ tūc hr scia qz ⁊ pp qd: qñ scitur resoluere vsq; ad imea. tūc aūt hr tm scia qz. qñ nō scit resoluere vsq; ad imediata. vides.n. solē aut lunā eclypsari nesciēs resoluere eclypsim in suam cām. s. in interpositionē terre inter solez ⁊ lunam aut in interpositionem lune iter terram ⁊ solem scit qz. qz sol eclypsat sed nescit ppter qd. ¶ Notādū q̃ non dr opi. eē habitū acqsitū p ppōnes ꝛtingentes vel nēcias: dūmō opinās accipiat illas nō vt nēcias: sed vt ꝛtigētes. nec dr opinionē eē p cāz nēciaz vel pbabilē: dūmō i accipiat vt pbabilis. multi.n. cognoscūt illā. oīs triāgulus hz tres āgulos eq̃les duob rectis. nō vt nēciā nec p cām nēciā. sed tm pbabilez. qz p auctē aut cōem ꝛcessionē hoīum. signato.n. vno triangulo hīte vnū angulū rectū aliqs scit illū hre tres angulos eq̃les duob rectis per angulū extrīsecū. ali aūt opinat eū triangulū hre tres angulos eq̃les duob rectis. qz videt illū hre tres angulos: quoz vn est rect ⁊ q̃libet alia cōcedet ab oīb vel a plurib esse medietas recti.

¶ Eiusdem autez opinio ⁊ scientia nō penitus est sed sicut falsa opinio ⁊ vera eiusdem quodaz mō est: Sic ⁊ scia ⁊ opinio eiusdē. Et enīz opinionē ⁊ veram ⁊ falsam sicut dicunt qdem eiusdem inesse icōuenientia accidit appetere alia que ⁊ non opinari q̃ opinat falso.

¶ His suppōnib pmissis Ari. ponit q̃ttuoz ꝛclusiones. Quarum pma est ista. sciētia ⁊ opio nō sūt eiusdē obi simplr. pbatur. sic se habet opio vera ⁊ opio falsa ita scia ⁊ opio. sed opio vera ⁊ opio falsa nō sunt eiusdē obi simplr. patet ꝛña cū maiozi ex sufficiēti silitudine. ⁊ minoz declarat. qz dato oppo se quunt: icōueniētia. 4. metha. adducta ꝛ eraclitū di. oē qd appet eē vez. ⁊ multa alia icōueniētia. s. q̃ nulla opinio est falsa ⁊ q̃ vere opinat qm̃ falsū opinat. si.n. significatū ppōnis vere eēt significatū adeq̃tū ppōnis false: tūc ppō vera eēt ppō falsa. aut nulla eēt ppō falsa. ita si idē obz penit sumptū fm eādē ꝛsiderationē formalē est obz opionis vere ⁊ opionis false. seqt opinionē verā eē opinionē falsā aut nullā eē opionez falsā. sz nō ē dicēdū opionē verā eē opionē falsā pp iplicationē ꝛdictōis: q̃ dicēdū ē nullā opionē eē falsā. qd erat vnū icōueniēs adducēdoz. ¶ Itē si adeq̃tū significatū ppōis ve eēt adeq̃tū significatū ppōnis false credēs ppōnē falsā ve ⁊ crederet qz crederet significatū adeq̃tū ppōis ve. q̃ piformiter si idē ē obz oio opionis vere ⁊ opionis false opinās falsū ve opinat: qz opinat obz formale opionis vere. ⁊ illd erat alid icōueniēs adducēdū. ¶ Nōndū fz pbz z. meth. q̃ sic se res hz ad eē ita ad cogsci. ⁊. 5. meth. modi itelligēdi simmūt a modis eēndi. ⁊. 3. de aia scie secant quēadmōz ⁊ res. z ait d aia. q̃ pōe distinguunt p act: ⁊ act p oba. ex qb ppōnib sequt q̃ non stat act vel habit eē diuersos fm spēm ⁊ nō oba formalia. sicut q̃ visus audit ⁊ cetere pōe cognitiue spē distīguunt. qbus cōpetunt oba diuersaz rōnū: ita habit ⁊ act nō pūt spē distīgui nisi ipis cōpetāt oba diuersaz rōnū: iō scia ⁊ opio nō pūt esse eiusdē obi simplr. exquo sūt hīt diuersaz rōnū. vt iā oñsū ē.

¶ Qm̃ aūt multipliciter idem dicit est sicut cōtingit. Est autem sicut nō cōmensuratiusi eni eē diametrū vere opinari inconueniēs est. sed qz diametros circa quam sunt opiniones idē sic eiusdē est: sed quod aliqd erat esse vnicuiqz secundum rōnē nō idē ē. Similiter aūt ⁊ scientia ⁊ opinio eiusdez est. hoc quidem enim sic animalis est q̃ non est cōtingere non esse aial. sed illa quidem q̃ est contingere vt si hoc quidē q̃ vere hominis est: illa vero bois quidem: nō aūt veri hominis. idez.n. est quia homo hoc aūt non sicut idem.

¶ Scōa cōclo. scia ⁊ opio sūt eiusdē obi quodāmō. pbat pozrōne. sicut se hz opio vera ⁊ opio falsa. ita scia ⁊ opio. sed opio vera ⁊ opio falsa sūt eiusdē obi quodāmō. q̃ ⁊c. pz ꝛña cū maiozi ex sufficiēti silitudine. ⁊ minoz ar. naz cū idē dicat multipliciter. s. idē gne: idē ipē: ⁊ idē numero: ⁊ itez idē numero simplr ⁊ fm qd. actu ⁊ potētia. mālr ⁊ formalr. opio vera ⁊ opio falsa sūt eiusdē obi mālr licet nō formalr. nā de eodē diametro aliqs opinat q̃ ē icōmensurabilis coste: ⁊ ali q̃ ē cōmensurabilis coste. pma opio est vera: ⁊ z falsa. ⁊ si sunt d eodē ℔ nō ē fm eādē rōnē. qm̃ pma opio ē d diametro: vt ē icōmensurabilis. ⁊ z d eodē vt ē ꝛmensurabil. ¶ Cōsilr est dicēdū de scia ⁊ opione q̃ sūt eiusdē obi. nō simplr sed quodāmō. qz ñ formaliter sed mālr. hr.n. scia de hoīe q̃ est aial existimādo q̃ non pōt alr se hre: ⁊ hr opio de hoīe q̃ ē aial existimādo q̃ potest alr se hre. ita q̃ non solū de eodē obo simplici hr scia: ⁊ opio p diuersa pdicata q̃ hō est aial. ⁊ q̃ hō est alb. sed etiā de eodē obo cōplexo hr scia ⁊ opio p diuersas ꝛsideratōes. vt de hoīe q̃ est aial cōsiderādo apud vnū q̃ non pōt alr se hre ⁊ penes aliū q̃ pōt alr se hre. ¶ Notādū fm phm z phy. q̃ diuerse scie sūt de eodē obo mālr sūpto: nō tm formaliter. qz geome. ⁊ phy. sūt de lineis ⁊ supficieb. nō tm eodē mō. ꝛsiderat.n. geome. lineā ⁊ supficiē abstracte. physi. aūt vt sunt termini ⁊ passiones corpis nālis. considerat eni phy. ⁊ astrolog spicitatem solis ⁊ lune. sed nō eodē mō. phy.n. ꝛsiderat illā spicitatez vt ē habil ad motū rōne cui natura solis aut lune illā sibi determinat. astrolog aūt inq̃tū p illā figurā meliorē iuicē aspcm̃ hūt planete: ita scia ⁊ opio pūt esse de eodē materiali obo non aūt formali. qz penes illud distīguunt act ⁊ hītus. ¶ Ex pdictis seqt p q̃ ī mathe. idē est scitū ⁊ opinatū iuxta doctrinam cōmen. z metha. nā hīs veritatē illius. oīs triāgulus hz tres angulos p angulū extrīsecū hz sciam tā de triāgulo q̃z de illa cōclone. ⁊ hīs veritatē eiusdē solū per auctem euclidis aut p aliud signū pbabile hz opionē de eodē triāgulo ⁊ de eadē cōclusione. qz dictū eucli. posset eē falsū ⁊ pbabile signuz posset deficere. q̃ illa cōclo. triāgulus habet tres āgulos. ē scita ⁊ opinata. ¶ Scōo seqt q̃ si scitū simplr ⁊ p oēm modū esset opinatū scia eēt opio. qz hītus distīguunt p oba formalia. cōstat āt q̃ idē eēt obz formale scie ⁊ opionis: si scitū simplr ⁊ p oēz modū eēt opinatū sic ppōva eēt ppō falsa ⁊ ppō necessaria esset ppō ꝛtingens si adequatū significatum ppōnis vere esset adeq̃tū significatū ppōnis false: ⁊ significatum pmariū ppōnis nēcie esset significatuz pmarium ppōnis ꝛtigētis. ¶ Sz dubitat. si distictio actuū et habituū puenit ex distictōe oborum. q̃ tanta est pcise distictio actuum et habituū q̃z ta est distinctio oboz. sed oba scie et opionis nō dr̃unt nisi rōne. ex q̃ idē numero est materiale obm vtriusq; q̃ scia et opio nō differunt nisi rōne. qd est falsum. quia sunt duo hītus realr et eēntialiter differentes. ¶ Respōdet q̃ nō tanta identitas reperit vniuersaliter iter scientiā ⁊ opinionem q̃z ta inter scitum ⁊ opinatū. quia iter scitum et opinatū est identitas realis: lz nō formalis. sed inter scientiam ⁊ opiniōem nō est identitas realis neq; formalis. qz illi duo habitus tam realiter q̃z formaliter distīguunt. idem.n. est iudiciū de potētys ⁊ habitibus. cōstat aūt q̃ nutritiua augmentatiua ⁊ gnātiua sunt potētie realr ⁊ essentialr dr̃ntes iuxta determinationem Ari. factaz. z de aia. ⁊ tamen oba nō dr̃nt nisi formalr ⁊ rōne fm ꝛmen. ibidem di. q̃ alimētū idem numero est obm cuiuslibet illaz potentiaz. non tamen idem formalr et rōne: qz alimentū: vt qd est obm generatiōis. et vt q̃z tum augmentatōis. et vt quale nutritiōis. ita idem numero ē obm scie et opiniōis. sed nō eodē mō sūptū. nā obm vt scibile est obiectū scie et vt opinabile est obiectū opiniōis. nihil aūt. vt scibile ē aliqd vt opinabile sicut nihil vt est nēciū est aliqd vt cōtingens.

¶ Manifestū ãt ex his ẽ q̃ neq; opinari sil' idem; ⁊ scire ꝯtingit. Sil'.n. vtiq; hr̃e opinionẽ alr̃ hr̃i ⁊ nõ alr̃ habẽdi idem esse q̃ vere nõ cõtingit.

¶ Tertia cõclusio. nõ ꝯtigit eundẽ sil' hr̃e sciam ⁊ opiones de eodẽ obo formali. pz. qr si aliqs scit hoies eẽ aial aut triãgulũ hr̃e tres angulos existimat illõ nõ posse alr̃ se hr̃e: ⁊ si opinat̃ aliqõ illoꝝ existimat illud posse alr̃ se hr̃e. sed ipo'e ẽ aliquẽ sil' ⁊ semel existimare idem fm eãdẽ ꝯsideratões sũptũ posse alr̃ se hr̃e ⁊ nõ posse alr̃ se hr̃e. g̃ ⁊c. Dr̃ p̃ in cõclusione sil'. quia idẽ hõ ĩ diuersis tpib⁹ scit ⁊ opinat̃ eãdẽ cõclusionẽ. pri⁹ enim opinat⁹ sum q̃ ois triãgulus hz tres ãgulos ꝓpter auctes euclid. deiñ sciui illud p demonstrationẽ. 2° dr̃ de eodem obo formali. qr vt dcm̃ ẽ: ñ ẽ icõueniẽs eũdẽ sil' ⁊ semel hr̃e sciaz ⁊ opinionẽ de eodẽ obo mãli: de triãgulo. n. aliqs scit q̃ hz tres angulos eq̃les duob⁹ rectis: ⁊ de eodẽ ipse hõ opinat̃ q̃ hz angulos extrisecos equalẽtes q̃tuor rectis. ¶ Contra istã ꝯclonẽ ar. scia acqrit̃ p rõnes neciias ⁊ opio p ꝓbabiles. hẽat ergo aliqs opinionẽ de aliquo p rõnes ꝓbabiles ⁊ postea acqrat de illo sciaz p rõnes neciias absq; obliuione p̃maꝝ rõnum: quo admisso seqt̃ q̃ ille sil' hz de eodẽ rõnes ꝓbabiles ⁊ neciias. ⁊ ꝯter sil' sciam ⁊ opinionẽ. Dicenduz q̃ sil' hz rõnes ꝓbabiles ⁊ neciias de eodẽ. sed rõnes ꝓbabiles sine neciis faciũt opinionẽ: cũ neciis aũt nec fidẽ nec opionẽ. nã hñs rõnes neciias de triãgulo q̃ hz tres angulos: si tñ cũ hoc hr̃et aliqõ signũ ꝓbabile ita firm⁹ eẽt pp rões neciiã q̃ illud signũ ꝓbabile nullã fidẽ vel opionẽ vlteriorẽ faceret.

¶ In alio qdẽ. n. vnũqõq; eẽ ꝯtigit eiusdẽ sicut dictũ ẽ: sz ĩ eodẽ nihil sic põt eẽ: hr̃ct enĩ opionẽ sil': vt q̃ hõ eẽt ⁊ q̃ vere ẽ aial. hoc enĩ erat nõ cõtigere nõ esse aial. hoc enĩ sic ꝯtingit sic cõtigere.

¶ Quarta cõclusio. possibile est diuersos habere simul sciam ⁊ opinionẽ de eodẽ obo formali. pz. qr hominẽ eẽ aial est obz formale illius ꝓpõnis. hõ est aial. ⁊ triãgulũ hr̃e tres angulos est obz formale illius cõclusiõis. triangulus hz tres angulos. ꝯstat aũt q̃ vn⁹ põt hr̃e vitatẽ illoꝝ cõplexe significabiliũ p neciias: ⁊ ali⁹ solũ p rõnes ꝓbabiles. ¶ Ex p̃dictis seqt̃ q̃ de quocunq; põt eẽ scia de eodẽ fm se põt eẽ opio. sz nõ ecõtra. primũ pz. qr ois cõclusio acqsita p demõstrationẽ põt acqri p syllm ꝓbabilẽ. scõz sil'r. qr de illis. sor. currit. plo sedet. põt eẽ opio fm se. nõ tñ de eisdẽ fm se sũptis põt eẽ scia: cuz sint mere cõtingentia: ⁊ si de his aliq̃ mõ posset eẽ scia ß nõ eẽt fz se. sed fz aliud: sicut dictũ est de corruptibilib⁹: q̃ de illis nõ est scia fm se sed solũ fm aliud. s. p q̃to repit̃ in eis aliqõ neciuz ⁊ icorruptibile. de sor. n. ⁊ cursũ põt eẽ scia inq̃tum in eis repitur corp⁹ ⁊ mobilitas q̃ sunt neciia. quoꝝ vnũ. s. mobilitas demonstrat̃õ corpe tãq; passio õ subo suo. ¶ His visis soluunt̃ rõnes facte in fine alteri⁹ lectõis q̃bus arguebat ꝯ se ꝑs probans sciam eẽ idẽ cũ opione. ¶ Ad p̃mã negat̃ q̃ scire sit opinari. ⁊ tũc ad arg⁹. scitũ ẽ opinatũ. g̃ scire ẽ opiari. negẽt ꝯña. ⁊ cũ dr̃. act⁹ distiguunt̃ p oba. vel ẽ per oba formalia. sz ñ mãlia. vñ illi act⁹ vel hr̃it⁹ sũt idẽ g̃ sũt de eodẽ obo formalr̃ sumpto de quo obo nõ sunt scia ⁊ opio. vnde si scia ẽ de aliquo ß ẽ rõe necessitatis ⁊ ieuitabilitatis: sed si opio ẽ ẽ eodẽ ß ẽ sub rõne ꝯtingẽtie ⁊ ꝓbabilitatis. ¶ Ad scdam consilr negat̃ illa ꝯña. nulla scia est opio. g̃ nullũ scibile est opiabile. neq; ex distinctione reali hr̃itũ dz cõcludi distictio realr̃ obozum. sz tñ formalis: iõ bñ seqtur q̃ nullũ scibile fm q̃ hõ est opinabile inq̃tum hõ. ¶ Ad tertiã negẽt minor. qr lz tã sciẽs q̃ opinãs ꝓcedat p ĩmediata cõponẽdo ⁊ ad ĩmediata resoluẽdo tamẽ dr̃nter: qr sciẽs ꝓcedit p media neciia accepta vt neciia. sz opinãs p media ꝯtigẽtia accepta vt ꝯtingẽtia ⁊ ꝓbabilia. ¶ Ad q̃rtam rñdet̃ q̃ illud nõ ẽ ꝓpriũ scie. sed ꝓpriũ est scie diuidi ĩ qr ⁊ ꝓpter qd. p demr̃atões. qõ nõ ẽ ꝓpriũ opionis sed solũ diuidi ĩ qr ⁊ ꝓpter qd p syllm ꝓbabilẽ. scia. n. ꝓcedit per cãm neciiã ⁊ per effectũ neciũ. sz opio ꝓcedit tñ p cãm ⁊ p effectũ ꝓbabilẽ. ¶ Circa p̃dcã occurrit vnũ du⁹. vtꝝ opinãs possit credere se scire ⁊ sciẽs credere se opinari. ¶ Pro rñsione ad ß dubiũ sit hec p̃ma ꝓpõ. po'e est opinãtẽ credere se scire. pz qr multi decepti credũt se demõstrare p mediũ neciuz cũ tñ solũ syllogizẽt ꝓbabilr̃: cũ illud mediũ nõ sit neciũ sz tñ ꝓbabile. Ari. n. opinat⁹ ẽ mũdũ eẽ eternũ: ⁊ credidit se scire illud putãs rõnes q̃s facit. 8°. physi. de eternitate mot⁹ ꝓcedere p media neciia: cuz tñ sint tñ ꝓbabilia. ita auerrois credidit se scire vnicũ eẽ ĩtellectũ ĩ oibus hoib⁹: ⁊ tñ nõ sciuit: sed tñ opinatus est cũ rõnes q̃s facit tertio de aia ex ꝓbabilib⁹ tñ ꝓcedant. ¶ Scda ꝓpõ. Impo'e est sciẽtẽ credere se opinari. pz. qr ĩpo'e ẽ circa sciaz cadere deceptões. nẽo. n. ẽ sciẽs nisi sciat resoluere vsq; ad p̃ se nota. vt est sciẽs stati cognoscit nõ posse alr̃ se hr̃e. mõ si aliqs credit se opinari ipe credit rẽ posse alr̃ se hr̃e. ¶ Tertia ꝓpõ. habẽs mediũ ꝓbabile ⁊ credẽs illõ eẽ neciũ nõ est opinãs formalr̃. sz mãlr̃. qr opinãs formalr̃ ẽ credẽs illud mediũ posse alr̃ se hr̃e: sz ille nõ credit illud mediũ posse alr̃ se hr̃e: g̃ ñ ẽ opinãs formalr̃. tamẽ ille dr̃ opinãs mãliter. qr ꝓcedit per mediũ ꝯtigens: ⁊ ꝯter habit⁹ acquisit⁹ est opio mãlr̃: ⁊ nõ formalr̃: ¶ Quarta ꝓpõ. opinãs mãlr̃ põt effici opinãs formalr̃. qr credẽs ꝓcedere p mediũ neciũ potest credere illõ mediũ nõ esse neciũ. sz p̃cise ꝯtingens ⁊ po'e alr̃ se habere: ⁊ ꝯsequẽter sequit̃ q̃ opinio mãlr̃ sumpta põt effici opinio formalr̃ accepta.

¶ Reliqua ãt quomodo oportet distribuere ĩ rationem ⁊ in intellectum ⁊ scientiã ⁊ artem ⁊ prudentiam ⁊ sapientiã. hec quidẽ enim physice: illã vero ethice speculationis sunt magis.

¶ Postq̃ ꝑs cõparauit sciaz ad opinionẽ. iã cõparat illã ad alios habit⁹ ĩtellectuales dicẽs q̃ nõ oz illos hic diffinire aut distiguere. s. rõnẽ ⁊ ĩtellectũ artẽ ⁊ prudẽtiã sciaz ⁊ sapientiã. cũ istoꝝ quidã sint physice ꝯsiderationis. s. ĩtellect⁹ ⁊ rõ: scia ⁊ sapiẽtia. qdã ãt ethice speculatõis. vz. ars ⁊ prudẽtia. ¶ Ad qõ declarandũ sit hec p̃ª diuisio. Hituũ ĩtellectualiũ qdã dr̃nter est circa verũ ⁊ falsũ vt opio: quidã ãt ẽ circa verũ tñ vt ĩtellect⁹ rõ scia sapia ars ⁊ prudẽtia. ¶ Scda disio. Hituũ ĩtellectualiũ q̃ sũt circa veꝝ tñ qdã ẽ discursiu⁹ vt rõ. ⁊ quidã nõ discursiu⁹ vt ĩtellect⁹. rõ enĩ siue sit practica siue speculatiua semp est a vno ĩ aliud. ĩtellect⁹ aũt cũ sit habit⁹ p̃moꝝ p̃ncipioꝝ facit ĩtellectũ assẽtire his sine discursu. ¶ Tertia disio. Habituũ ĩtellect⁹ discursiuoꝝ qdã ẽ practic⁹ ⁊ qdã speculatiu⁹. habit⁹ practic⁹ est ille cui⁹ finis est opari. vt medicina ⁊ ꝓbia moralis. habit⁹ aũt speculatiu⁹ cui⁹ finis ẽ scire vt philosophia nãlis metha. geome. ⁊ arithmetica. hanc distictionẽ cũ suis diffõnibus ponit arist. tertio de aia. ⁊ scdo methaphy. ¶ Quarta disio. Hituũ practicoꝝ qdã est circa mãz agibile ⁊ ĩtraneã vt prudẽtia quã diffiniẽs aris. 6. ethi. dic prudẽtia ẽ recta rõ agibiliũ: ⁊ qdã ẽ circa mãm factibile ⁊ extraneam vt ars: quã ẽt aristo. diffiniẽs sexto ethi. dicit. ars ẽ recta rõ factibiliũ. ¶ Quita diuisio. Habituũ speculatiuorũ. s. discursiuorũ qdã est p altissimas cãs vt sapientia. ⁊ quidam non per altissimas causas vt scientia. qa ergo ethica est scientia practica iõ sibi cõpetũt ars ⁊ prudẽtia q̃ sunt habit⁹ practici: ⁊ quia physica ẽ speculatiua ꝓpterea ei ꝯpetũt ĩtellect⁹ scia ⁊ sapia: rõ vero cũ sit practica ⁊ speculatiua cõpetit ethice ⁊ physice. ¶ Itẽ duplex est physica. s. p̃ma ⁊ 2ª. phyca p̃ma dr̃ metha. ⁊ phyca 2ª dr̃ phia nãlis. scia g̃ ꝯpetit phie nãli q̃ ẽ p cãs inferiores. ⁊ sapia metha. q̃ ẽ p cãs supiores. ĩtellect⁹ vo est cõis vtriq; phie cũ sit hitus p̃moꝝ p̃ncipioꝝ q̃ cõia sunt metha. ⁊ philosophie naturali.

¶ Solertia autẽ est subtilitas quedã in non ꝓspecto tempore medij: vt si aliquis videns q̃ splẽdorem semp habet luna a sole: statim intelligit propter quid hoc sit: quia propter id q̃ illustratur a sole: aut disputantem cum diuite: cognouit quoniam accõmodatum est: aut propter id quod qdẽ

amici sũt qz inimici eiusdẽ sũt. Omnis enĩ causas medias videns cognouit ⁊ vltimas. splendidum esse ad solem sit in quo a. lucere a sole. b. luna. c. i est ãt lune quidẽ c. qd ipsi inest b. qd est lucere a sole. ipi aũt b. a. qd est ad hoc eẽ splẽdidũ a quo splẽdoz. quare ⁊ ipsi c. a. p b.

¶ Cõsequenter phs dat diffõnem solertie di. q̃ solertia ẽ subtilitas medij in nõ pspecto tpe. i. solertia est vtus medij inuentiua ad ꝛclonẽ in nõ pceptibili tpe. ⁊ h̃ siue fuerit conclo practica siue speculatiua. ⁊ ad h̃ phs dat tria exẽpla. ¶ Quozuz ꝓmũ est istud. si aliqs videẽs lunã sp splẽdere vsus solẽ statim itelligit q̃ h̃ ẽ. qz recipit lumẽ a sole. tal' vr solers. ¶ Scõz exẽplũ. si qs videẽs diteẽ litigãtẽ cũ paupe subito itelligit q̃ h̃ ẽ. qz diues paupi accõmodauit pecuniã. iste itez ẽ solers. ¶ Tertiũ exẽplũ. si aliqs videt duos inimicos fcõs nouiter amicos ⁊ statĩ itelligit pp qd h̃ fit. s. qz sunt amici vni⁹ terty pacificantis illos. aut qz sunt inimici vni⁹ terty vt ꝛcfũdant illum. talis ẽt ẽ solers. ¶ Notãdũ fm phz q̃ solers: qz statĩ videt mediũ ⁊ cognoscit cãs medias põt cognoscere cãs vltimas ad q̃ stat vltima resolutio vltra q̃s nõ ꝛtingit q̃rere ppter qd: tunc g̃ ẽ qs maxie solers qñ cognoscit cãs medias ⁊ scit eas resoluere in vltimas. vt oẽ recipiẽs lumẽ a sole splẽdet vsus solẽ. sz luna recipit lumẽ a sole. g̃ luna splendet vsus solẽ: cõuertat̃ ergo a. cũ maiozi extrẽitate. s. cũ illo termio splẽdẽs vsus solẽ ⁊ b. cuz illo termino recipiẽs lumẽ a sole qd est mediũ ĩ demr̃atiõe: ⁊ c. cũ illo termio luna q̃ vr̃ mioz extrẽitas ⁊ arguat̃ sic. oẽ b. ẽ a. oẽ c. ẽ b. g̃ oẽ c. est a. ¶ Intelligendũ q̃ solertia ẽ duplex. s. innata ⁊ acqsita: Solertia ĩnata ẽ subtilitas ĩgenij seqns formã ĩ natiuitate. ⁊ tal' ẽ vt⁹ nãlis de z^a spẽ q̃litatis dicta nãlis potẽtia. Solertia acqsita ẽ subtilitas ĩgenij sequẽs exercitium studij. ⁊ talis est vtus ĩtellectual' p^c spẽi q̃litatis adiũcta prudentie. hãc distictionẽ ĩtelligit phs. 7. ethi. di. q̃ quidã sunt iusti ⁊ fortes ⁊ tẽpati a natiuitate. ita q̃ duplex ẽ tẽpantia. iusti^a: vl' fortitudo. s. ĩnata ĩclinãs a natiuitate hoĩem ad actũ vtutis. ⁊ acqsita. vz. ex freq̃ntatl acti b⁹ mediãs fz rõnẽ ĩter duo vicia extrema: pma est vtus natural': ⁊ secunda mozalis. ⁊ ita de solertia est dicendũ que plus commendat hominez si fuerit acqsita q̃z si fuerat innata.

¶ Finis expositionis primi libzi posteriozz.

Questiões vero sunt eq̃les numero his quecũq̃z vere scimus.

Ste est z⁹ tractat⁹ posteriozz in quo phs dterminat de medio demr̃atõis qd dr̃ eẽ ipsũ qd d̃ ẽ. s. diffõ subi vel passiõis postq̃z dterminauit ĩ p̃ ex qbus ⁊ ex qualib⁹ dz esse demr̃atio. qz non suffic̃ scire syllogizare. sz ẽt reqrit̃ hr̃e põm ad syllogizãdũ. vt asserit Aris. p̃ prio. põ aũt hr̃ p̃ iuẽtionẽ ipsi⁹ qd d̃ ẽ. s. diffõnis q̃ dr̃ ꝓncipiũ cã ⁊ mediũ in demr̃atione. ꝓncipiũ qdem. qz est pri^m in cõpõne demr̃ationis ⁊ vltimũ ĩ resolutõe. Jõ Ari. in plogo de aia dixit ipm qd est oĩs demr̃ationis cẽ principiũ. Est etiã cã. qz ab ipo dependet effectiue passio. vt colligit̃ de mẽte phi. 6. topi. iõ dixit ipe p̃ h⁹: q̃ demr̃atio est ex cãis nõ solũ ĩ cognoscẽdo. sz ẽt in essendo. Est isup mediũ. qz nõ solũ p ipsum cognoscit̃ cõclusio. sz est mediũ iherẽtie passionis ad subm vt determinabit Ari. ifra cũ dic̃ q̃ oĩs qõ est qõ medij. Diuidit̃ ergo pñs liber in. 4. tractat⁹. q̃z prim⁹ manifestat dignitatez ipsi⁹ qd d̃ est. Scõs quo mõ se hz ad demõstratõez ipz qd d̃ est. ibi. Quo aũt mõ ꝛtingat. Terti⁹ manifestat quo mõ venatur ⁊ iuestigat̃ ipm qd quid ẽ. ibi. Qm̃ ãt oz venari. Quartus oñdit q̃ sit cãlitas ipsi⁹ qd d̃ ẽ. ibi. De cã aũt ⁊ c⁹ ẽ cã. ¶ Prim⁹ tractat⁹ diuidit̃ in. 4. ca. Jn q̃z p̃ ari. declarat oẽm q̃stiõez eẽ ipsi⁹ qd d̃ ẽ. Jn z⁹ oẽm demr̃atiõez dependere ab ipo qd d̃ est. ibi. Quõ ãt qd d̃ est. Jn. 3. oñdit ipm qd d̃ ẽ nõ posse sim plr̃ pbari fz q̃ hz. ibi. Ipsi⁹ aũt qd quid est. Jn quarto ipz qd d̃ est posse aliquo mõ demr̃ari. sed nõ fm q̃ hz. ibi. Jterum aũt speculãdũ. ¶ Primũ capl'z diuidit̃ in q̃ttuoz ptes iuxt̃ numez quattuoz qõnũ. Quaz pria ẽ ista. Questiões sunt eq̃les numero de scibilib⁹. Secũda ꝛcl'o. tm̃ q̃ttuoz sunt qõnes. ibi. Querim⁹ ãt quattuoz. Tertia cõcl'o. oẽs qõnes reducunt̃ ad duas ibi. Querim⁹ ãt cũ q̃ram⁹. 4ª ꝛcl'o. oẽs qõnes reducunt̃ ad vnaz. s. ad qõnez medij ⁊ ipsi⁹ qd d̃ ẽ. ibi. Cã qdẽ enĩ. ¶ Prima ꝛcl'o ar. sic. oĩs qõ est ppõ de scibil'. ⁊ oĩs ppõ vere scibil' ẽ vel põt eẽ qõ. ergo qõnes sũt eq̃les nũero de scibilib⁹. pz ꝛcña. ⁊ pria ps ãcedẽtis sic ar. oĩs qõ est dubitabilis ppõ. ⁊ oĩs ppõ dubitabil' est de scibilis. ergo oĩs qõ est de scibilis. scõa ps ãtis sil'r declarat̃. nã oĩs ppõ vere scibilis ẽ dubitabilis: cuz nõ sit p se nota. ⁊ oĩs ppõ dubitabil' est vel põt eẽ qõ. ergo oĩs ppõ vere scibilis ẽ vel potest eẽ qõ. ¶ Circa dcã p̃ dubitat̃ pp qd Aristo. pri⁹ dterminat de qõnib⁹ q̃z d̃ scibilib⁹ ex quo ppõ fit scita p demr̃atiõez de q̃ p̃ determinatũ est. Dicẽdũ q̃ scia acqrit̃ p demr̃ationez: ⁊ demr̃atio p mediũ: ⁊ mediũ p qõnẽ. p̃cedit ergo qõ iuẽtiõem medij. ⁊ mediũ ipm iuẽtũ. scibile cõclusionem. sicut enĩ in artib⁹ cognoscẽs finẽ q̃rit mediũ ad illum finẽ: ⁊ p illud mediũ agit finẽ. qz medic⁹ cognoscẽs sanitatẽ q̃rit mediũ. ⁊ deĩde ĩducit sanitatem. Et sciens ferrã esse pp secare dura q̃rit mediũ. s. ferz ad istũ finẽ: deĩde facit ferrã ferreã secãtem dura. Jta ĩ speculatiuis cognoscens demr̃ationez esse pp scire q̃rit mediũ quo ĩuento format demr̃ationem aggenerãtẽ sciam. ¶ Scõo dubitat̃ pp qd phs dterminat de qõnib⁹ cũ p̃ hui⁹ dixerit demr̃atorẽ nõ ĩterrogare. sed dyaleticũ. ¶ Rñsũ ẽ p eũ p̃ huius dicẽdo q̃ tã demr̃ator q̃z dyaletic⁹ ĩterrogat. sed nõ eodem mõ. nã dialetic⁹ ĩterrogat d̃ vtraq̃z pte ꝛdictõis ⁊ hz viã pbandi q̃libet illaz. sed demr̃ator sic nõ demr̃at nisi vnã ptem ꝛdictõis. s. verã ⁊ nẽciã ita d̃ illa tm̃ ĩterrogat. ¶ Sed ꝛcl'onẽ ar. sic. nos dubitam⁹. ⁊ q̃rim⁹ nõ solũ de scibilib⁹ ⁊ nẽcys. sed de opinabilib⁹ ⁊ ꝛtigẽtib⁹ ⁊ polib⁹ al'r se hr̃e. Dubitam⁹ ẽt et q̃rim⁹ nõ solũ de scibilib⁹ p cãm. sed etiã de opinabilib⁹ p signa pbabilia. et dubitam⁹ nõ solum de his q̃ sunt p se q̃ vere scibilia sunt. sed etiã de his q̃ sunt p accñs. ꝛstat aũt ea que sunt p accidẽs. et cõtingentia et polia aliter se hr̃e et opinabilia seu p signa pbabilia non esse de scibilia. vt est dterminatũ in p̃ hui⁹. ergo plẽs sunt qõnes q̃z vere scibilia. et p ꝛñs qõnes nõ sunt eq̃les numero his q̃cũq̃z vere scim⁹. i. vere scibilib⁹. ¶ Notãdũ q̃ circa hanc difficultatẽ sunt q̃ttuoz expõnes q̃z pria due sunt Egi. ⁊ alie due sũt alteri⁹. oẽs tñ soluũt difficultatẽ et glosant lr̃am. ¶ Prima expõ est ista. q̃ scibile tripl'r sumit̃. s. ppria. large. et magis large. Scibile ppria sũptũ est ꝛcl'o p se nẽcia. Scibile large sũptũ est cõcl'o de ea siue sit necessaria siue ꝛtigens siue sit p se siue p accñs. Scibile ãt magis large sumptũ est ppõ vera siue sit p se nota siue non p se nota. Scibile ergo sumptũ tm̃ p̃ mõ ⁊ scõo mõ est vere scibile. ⁊ omne tale est de dubitabile. ⁊ eõ. Qd ãt est scibile tertio mõ nõ est de scibile. sed est vere itelligibile. vt de quolibet esse vel nõ esse. nõ ꝛtigit idem sil' esse ⁊ nõ esse. q̃ cognoscunt̃ solo lumine itellect⁹ agẽtis. iõ eoz hit⁹ dr̃ itellect⁹. ¶ Zª expõ est q̃ sp ĩpfcñ ad pfcñ habet reduci. iõ p accñs reducit̃ ad p se. ⁊ qd est p signũ ad id qd est p cãm. et qd est ꝛtigẽs ad id qd est necessariũ. ꝛclones. ergo p accñs ⁊ ꝛtingentes et p signa dependent a de scibilib⁹ q̃ sunt p se. et nẽcia ⁊ p cãm. oĩs ergo qõ ẽ quoddã scibile vel reducibile ad scibile. iõ qõnes sunt eq̃les numero vere icibilib⁹ aut reducibilib⁹ ad vere scibilia. ¶ 3ª expõ. est q̃ ppõ dr̃ scibilis dupl'r. s. vere et nõ vere. ppõ vere scibilis est illa cui itellect⁹ põt assẽtire p discursum. et sic sola ꝛclusio est scibilis. ppõ aũt nõ vere scibilis est illa cui itellect⁹ non põt assentire per discursũ. ⁊ sic prima principia sunt scibilia. Ex quo sequit̃ q̃ oĩs questio

est ppō vere scibilis exquo nulla fit qō ppie de primis prin
cipijs necessarijs neqz de ipossibilib⁹. ¶ 4ª expō est. qꝑ vere
scibile q̄druplr sumit. Primo cōiter p oī ꝛclusione vera. ⁊ sic
tā necessaria q̄z ꝛtingētia sunt vere scibilia. Scdo ppie p cō
clusione necessaria tm̄. ⁊ sic tā ꝛclusio demr̄ata demr̄atōe qr.
q̄z demr̄atione pp qd est vere scibilis. Tertio magis ppie p
ꝛclusione nēcia demr̄ata a priori. ⁊ sic ꝛclo tā pticularitēr q̄z
vlr demr̄ata est vere scibilis. 4° ppryssime p cōclusiōe nēcia
demōstrata ꝛuertibilr a pori ⁊ sic sola ꝛclusio demōstrata de
mr̄atōe vniuersali ē vē scibil'. qr ergo nō differt qō a ꝛclusiōe
fm aristo. p hui⁹ nisi rōne. qr eadē enūciatio numero est qō ⁊
ꝛclo. qō enī aī pbatōem. ⁊ ꝛclusio fcā pbatione. ideo q̄stiōes
sunt eq̄les numero his q̄cūqz vere scimus. i. vere scibilib⁹.

¶ Querimus aūt quatuor. quia est: ppter quid ē:
si est: qd est: cū quidē enī vtrū hoc aut hoc sit que-
rim⁹ in numerꝫ ponentes. vt vtruz sol deficiat aut
nō: ipsum quia querimus. Signū iuenientes eniz
quia deficit. pausamus. Et si in principio scirem⁹
qr deficeret. nō querimus vtrū deficeret. cū autez
sciamus ipsū quia: ipsū ppter quid quereremus:
vt scientes qr luna dēficit. ⁊ qr mouet terra ppter
quid deficit ⁊ ppter quid mouet terra querim⁹.
hoc quidem igitur sic. quedā aūt alio modo que-
rimus: vt si est aut non est centaurus: aut si est de
us. Hoc autez si est aut non simpliciter dico. Sz
non si albū est aut non est. cognoscentes autez qa
est. quid est querim⁹ vt quid est de⁹: aut quid hō.
que quidē igit querimus ⁊ que iuenientes scim⁹
hec ⁊ tot enim sunt.

¶ Scda cōclo. tm̄ q̄tuor sūt qōnes. i. maximus numer⁹ qōnū
nō coicidētiū in denoiatiōe in gne est numer⁹ quaternari⁹. s.
si est. qr est. qd ē. ⁊ ppter qd est. nā oīs qō ē circa ꝛplexū vl' in-
ꝛplexū. si circa icōplexū. aut q̄ q̄rit de eē ei⁹. ⁊ sic est qō si est.
aut de qditate eiusdē. ⁊ sic est q̄stio qd ē. si circa cōplexū. aut q̄
querit de iherētia predicati ad subm absolute. ⁊ sic est qō qa
est. aut q̄rit pp quā cām illud p̄dicatū iest illi subo. ⁊ sic ē qō
ppter qd. ¶ Circa q̄ ppōnē de scdo adiacente vsant̄ due qō-
nes. s. si est. ⁊ qd est. vt si hō est. ⁊ qd est hō. ⁊ circa ppōnem de
tertio adiacētē vsant̄ alie due qōnes. s. qr est. ⁊ pp qd ē. vt vtꝫ
homo sit disciplinabilis. ⁊ pp qd hō est disciplinabil'. ¶ Phs
aūt ponit exēpla in alys termis. ⁊ pmo de qōne ꝛposita dicēs
qꝑ p q̄rim⁹ vtrū luna eclipsat̄ si ignat̄ ipaz eclipsari. qr si scirē
nō fieret hec qō que dr̄ qr est. ⁊ scito qꝑ luna eclipsat̄ seqt̄ alia
qō. s. ppter qd luna eclipsat̄ q̄ dr̄ qō ppter qd. Aliā aūt qōnez
. s. simplicē declarat ꝛnr phs ⁊ dicit qꝑ pmo q̄rit vtrum de⁹ sit
vel cētaurus. deide qd est de⁹. ⁊ qd est hō. ⁊ sic de alys. ¶ No
tandū p qꝑ qōnes noīate hnt̄ iuicē ordinē eēntialem eo qꝑ qō
pp qd est p̄supponit qōnē qa ē: ⁊ qō qr est p̄supponit qōnez qd
ē: ⁊ qō qd est p̄supponit qōnez si est. vñ qō cōposita p̄supponit
simplicē. ⁊ qō de qditate p̄supponit qōnem de eē: ⁊ qō de cā i-
herentie p̄supponit qōnē de exñtia iherētie. ¶ Scdo notan
dū qꝑ qōnes sunt solū q̄tuor in gne fm Lyncoñ. 'qa fm' spēm
vel numerꝫ sunt plres. ifinite enī numero possūt eē qōnes si ē.
⁊ quia est. quid est. ⁊ ppter qd est. sicut etiā ifinite possunt eē
demōstratōes ⁊ ꝛclussiones. ¶ Tertio notandū qꝑ qōnum q̄
dam ponunt in numerꝫ. q̄dam vo nō ponunt in numerū. dicit
enī qō de scdo adiacēte nō ponere in numerꝫ. ⁊ questio de ter
tio adiacēte ponere in numerꝫ cui⁹ ē triplex rō. prima. qr qō d
scdo adiacēte nō hz p̄dicatū. qō aūt de tertio adiacēte hz p̄di-
catū. ꝛstat' ātꝑ qꝑ subm nō facit numerꝫ. subm aūt ⁊ p̄dicatū bn̄
faciūt numerꝫ. Scda ratio. qr q̄stio si est: nullā q̄stionez p̄sup-
ponit. ⁊ q̄stio qd ē: tm̄ p̄supponit q̄stionē si ē. iō nulla istaꝫ po-
nit in numerꝫ. sz q̄stio qr ē p̄supponit duas q̄stiones. s. si ē. ⁊ qd
est. ⁊ q̄stio ppter qd p̄supponit tres. qr est, ⁊ qd est, ⁊ si est, ideo
tā questio. qr est q̄z ppter qd ponit ī numerū cū duo ⁊ tria sint
numeri. Tertia ratio. pme due qōnes q̄rūt de eē ⁊ ēntia rei
q̄ sunt idē cū ipa re. alie aūt q̄runt de subo ⁊ ppria passiōe que
realr distīguunt: iō pme due qōnes dicunt nō ponere ī nume
rū ⁊ due vltime ponūt ī numerꝫ. ¶ Quarto notādū qꝑ phs fa
cit mētionē de cētauro q̄ ad qōnem si ē: ⁊ nō quo ad qōnē qd
est. qr licz qd est: qō ē p̄cognitio dicat diffōnē exp̄mentē quid
nois. tm̄ qd ē: qō est q̄stio dicit diffōnē exp̄mētē qd rei. ⁊ qr cen
tauro hircoceruo alysqz figmētis nō corrndēt diffōnes expri
mētes qd rei. sed solū qd nois iō illis nō corrndet questio qd
est. ¶ Primū dubiū. sic figmēta nō hnt qditatē ita nō habēt
eē. q̄ sic illis nō corrndet q̄stio qd est: ita illis nō ꝛpetit qō si ē:
Dicēdū negādo ꝛnaz. qr dubitat̄ de cētauro vtꝫ sit. ⁊ nō qd
sit. nā pma qō terminat̄ negatie. iō oñso qꝑ nō ē cētaurus fru-
stra q̄rerēt qd est cētaurus: nō tm̄ icōuenit ꝛcedere qꝑ centau-
ro hircoceruo ⁊ alys figmētis corrndet qō qd est nō de inesse
sz ꝛditōalr. vt qd esset hyrcoceru⁹ dato qꝑ eēt. sed de tali qōne
phs nō facit mētionē. qr tali nō vtit̄ demr̄atoz. ¶ Scōm du
biū videt̄ qꝑ deo nō cōpetit qō qd est. qr deus nō pōt diffiniri
cū nō sit p se in p̄dicamēto: diffō enī ꝛstat ex gne ⁊ dr̄ia. que si
repiunt̄ in deo cū sit act⁹ purissim⁹ fm phz. iz. metha. ¶ Rn̄
det̄ qꝑ diffō pure qditatīa diffō exp̄mēs qd rei ⁊ diffō exp̄mēs
qd nois eēntialr ordinant̄ fm sub ⁊ supra. qr oīs diffō pure q-
ditatīa ē diffō exp̄mēs qd rei ⁊ nō eꝯ. ⁊ oīs diffō exp̄mēs qd rei
ē diffō exp̄mēs qd nois. ⁊ nō eꝯ. licet ergo do nō ꝛpetat diffō
pure qditatiua: sibi tm̄ corrndet diffō exp̄mēs qd rei. qr deus
ē illō quo meli⁹ excogitari nō pōt. Credo tm̄ qꝑ phs p deū ītel
ligat celū iuxta modū porphiry ī vlib⁹ dicētis qꝑ mortale no-
bis additū sepat nos a dys. i. corporib⁹ celestib⁹ que ipse puta
bat esse aīalia rōnabilia: cū fuerit de secta plato. auriuꝫ mōm
loquēdi homeri dicētis solē eē p̄rem deoꝫ. i. planetaꝫ quem
ipe Aristo. inducit secundo de aīa. ¶ Cōtra conclusionē ar. ⁊
p q̄ qōnes sūt pauciores q̄z quatuor. qr oīs qō est qō medy: vt
habetur in q̄rta cōclusione. q̄ nō est nisi vna q̄stio. ¶ Ite qd
est: ⁊ qr ē: sūt p̄cognitōes. vt patuit p hui⁹. q̄ nō sunt q̄stiones: ⁊
p ꝛnās non sunt nisi due q̄stiones. s. si ē. ⁊ ppter quid ē. ¶ Se
cūdo ar. qꝑ plres q̄z q̄tuor sūt qōes: qr p̄ter noīatas sūt tres alie
ptinentes ad genus ppositionū. s. q̄. qualis: ⁊ q̄z̄ta: ⁊ alie q̄tuor
q̄rētes de diffōne: gne: ppio: ⁊ accñte. vt pz in topicis. ⁊ itez
decem alie repte ī decem predicamentis. s. qualis. q̄z̄tus. vbi
qñ ⁊c. qr qōlz p̄dicamētū vr̄ hre ppriū quesitū lz non cuilibet
assignetur ppter defectum vocabulorꝫ. ¶ Notādū qꝑ circa
difficultatē scde rōnis due sūt exp̄ones. p⁴ ē cōis qōnes q̄dru
plr distinguens. Primo iuxta distinctionem q̄sitorꝫ predica
mentorꝫ. ⁊ sic sunt decē sic decē sunt p̄dicamēta. Scdo iuxta
distinctionem q̄sitorꝫ predicatorum. ⁊ sic sunt q̄tuor q̄stiōes
sic q̄tuor sūt p̄dicata q̄ dñr de specie. Tertio iuxt̄ distīctionē
accidentium ppositiōis ī cōi. ⁊ sic sūt tres. q̄. qualis. ⁊ quāta.
Quarto iuxta distinctionez adiacentiū ppōnis cathegorice.
⁊ sic sūt quatuor q̄stiōes: quaꝫ due cōpetūt propositiōi de z°
adiacēte. ⁊ due corrndent ppositioni de 3° adiacente vt prius
dictum est. ⁊ solum isto modo inquirit̄ distinctio questionuz
⁊ non alio mō. ¶ Scda expositio est ppria dicēs. qꝑ oīs q̄stio
modi ē vna istaꝫ quatuor aut reducibilis ad aliquam earū
dē. vñ ppōnū de z° adiacēte quedā habēt subm ⁊ nō p̄dicatū.
vt si homo est aīal ē. tam aīs q̄z ꝛnās huius conditionalis hz
subiectū. ⁊ non p̄dicatū. quedā autē habēt predicatum. ⁊ non
subiectum. vt si est homo. est aīal. hui⁹ enim conditionalis tā
aīs q̄z ꝛnās hz p̄dicatū. ⁊ non subm. ¶ Ex quibus sequitur qꝑ
oīs questio circa aliquā talē de secundo adiacēte est q̄stio si ē
aut qd est. vel reducibilis ad aliquam istarum. nulla autem
q̄stionum nominataꝫ in secunda rōne reducitur ad questio-
nem si est. quia quelibet talis presupponit illud esse. igitur re-
ducitur ad questionem quid est. nam cum dicitur qualis est
sor. aut qnantus est plato. interrogatio fit circa propositionē
de secundo adiacente habentem predicatum ⁊ non subiectū
in qua presupponitur sortem ⁊ pla. esse. ac etiā sor. qualificatū
esse. ⁊ platonem quantificatum eē seu quātum eē. sed solum

queritur que qualis sit ista qua sor. est qualificatus. ⁊ ꝛsequē/
ter que res sit illa qualitas qua sor. est qualificatus. vbi br̄ qō
gd est. s. qd est illa q̄litas vt⁊ albedo vel nigredo q̄ sor. est q̄li
ficat⁹. Itē de platone querit q̄ res sit illa q̄ꝯtitas q̄ pla. ē q̄ꝯt⁹
⁊ ꝛñr gd ē hꝰ q̄ꝯtitas vt⁊ pedalitas vel bipedalitas aut aliq̄
alia. Et sicut dr̄ i his ita ꝛñr in oīb⁹ alys iuxta materiā iterro
gationū. ¶ Ad ꝑmū dr̄ negādo ꝛñaz. qꝛ licet oīs qō sit qō me
dy tñ aliud ⁊ aliō mediū hz aliā ⁊ aliā qōnē. ¶ Et cū ar. ꝙ qꝛ
est ⁊ qd est non sunt qōnes. qꝛ sunt ꝑcognitiones. Rñdetur ꝙ
nulle ꝑcognitiones sūt qōnes vel ecōtra. tñ concedo hec duo
subcōtraria. qꝛ est. ⁊ qd ē. nō sunt qōnes. ⁊ qꝛ est. ⁊ qd est. sunt
qōnes. vñ qꝛ est dignitatū ⁊ subi nō sunt qōnes sed ꝑcognitio
nes. silr qd est subi ⁊ passionis nō sūt qōnes sed ꝑcognitiōes:
sed qꝛ ē. ⁊ qd est ꝛclusionis sunt qōnes ita ꝙ qa ē. ⁊ qd ē. sunt
qōnes supponēdo ꝑ ꝛclonib⁹ que pri⁹ dubitant q̄ꝯ sciant ꝓ de
mr̄atione. sed qꝛ est ⁊ qd est sunt ꝑcognitōes supponēdo ꝑ di
gnitatib⁹ subo ⁊ passione q̄ ꝑcognoscunt aī demr̄atione. non
tñ ꝛcedit ꝙ oīa. qꝛ ē. ⁊ qd est sint ꝑcognitiones. nec oīa qꝛ est.
⁊ qd ē sint qōnes ꝑpter ꝯplicationē ꝛtradictōis. ¶ Ad z^m rñ
sum est ꝓ scdaz exponē. Alij tñ dicunt oēs istas qōnes reduci
ad qōnē qꝛ est. dicēdo ꝙ q̄rūt de ꝯherentia ꝑdicati ad subz cū
iste ꝑpōnes sint de tertio adiacēte. sor. est q̄lis. pla. est q̄ꝯt⁹. ci
cero ē in loco. vel in tpe. circa q̄s versant iste qōnes. Sed ostē
sū ē has qōes ñ versari circa has ꝑpōnes cū ꝑsupponat sortē
ē qualē ⁊ platonē ē quātū. cū q̄rit q̄lis est sor. ⁊ q̄ꝯtus ē plo.
Ideo ꝑter oēs datas expōnes pōt dici magis ad mētē phi ꝙ
nō loqtur hic de oīb⁹ qōnib⁹. sz solū de his q̄ termināt ꝓ scire
iuxta ītellectū ꝑme ꝛclonis. s. qōnes sūt eq̄les numero his q̄
de scim⁹: sed tñ q̄druplr ꝛtingit scire. q̄ tñ q̄ttuor sūt qōnes.
pz ꝛña cū maiori. ⁊ minori ꝛclarat. nā omne qd̄ scit aut scit ꝓ
diffinitionez aut ꝓ demonstrationē. si ꝓ diffōnē illi corrñdet
qō qd ē. si ꝓ demr̄ationē. aut q̄ ꝓ demonstrationē cōcludentē
propositionē de secūdo adiacēte. aut cōcludentē ꝑpōnez de
tertio adiacēte. si ꝑpōnē de scdo adiacēte vt ꝙ ꝑm⁹ motor ē
aut ꝙ ꝑma cā est: illi corrñdet qō si est. Si āt demōstratio cō/
cludit ꝑpōnē de 3° adiacēte. aut ergo per effectum. ⁊ sic prece
dit q̄stio qꝛ est. aut per cām. ⁊ sic ꝑcedit questio ꝑpter qd est.
ꝛstat aūt nō plēs esse modos sciendi. ergo nec plures modos
q̄rendi referēdo q̄sibilia ad scibilia. De his enī tribus modis
sciēdi ꝓ demr̄ationē facit ꝛmētator mētionē scdo phy. di. tri/
plicē esse demr̄ationē. s. simplicē. qꝛ ē ⁊ ꝑpter qd est: itelligen/
do ꝓ demr̄ationē simplicē demr̄ationē ꝛcludētē ꝑpōnem de
scdo adiacente. ¶ Dubitat. qꝛ ostensū ē ꝑ hui⁹ oēz demōstra/
tionē esse syllogismū. ꝛstat āt nullū syllogismū ꝛcludere ꝑpō
nem de scdo adiacēte. alr syllꝰ ꝛstaret ex duob⁹ terminis tñ
ꝛtra doctrinā aristo. ꝑ poꝛ. q̄ nulla demr̄atio ꝛcludit ꝑpōnez
de z° adiacēte. ¶ Itē dato illo aliqua demonstratio peteret
prin^m. qꝛ sp cōclusio sumeret in altera premissarū. vbi gra. si
deberet ꝓbari ista. de⁹ ē. videt ꝙ aliq̄ tali mō. oīs ꝑma cā est.
sed de⁹ est ꝑma cā. ergo de⁹ ē. vbi pz ꝛclusionē repeti in mino/
ri. ¶ Rñdet ꝙ oīs syllꝰ ꝛstat ex tribus terminis ꝯplicite vel
explicite. pōt tñ ꝛstare ex duobus explicite. vt oīs hō est. sor.
est hō. ergo sortes ē. nec ꝓ ꝓ talē syllm cathegoricū pōt demon
strari ꝑpō de scdo adiacente. qꝛ petere prin^m. sz per syllz ypo
theticū iuxta doctrinā aristo. ꝑmo prioꝛ. vt si ꝑma cā est. de⁹
est. sed ꝑma cā ē. ergo de⁹ est. minor āt ꝓbat z° meta. ex eo ꝙ
nō ꝛtingit ꝓcedere in ꝯfinitū ī cāis ⁊ cātis. Itē ꝑm⁹ motor ē vl
ꝓcedit ī ꝯfinitū in mouētib⁹ ⁊ motis. sed nō ꝓcedit in ꝯfinitū
in mouētib⁹ ⁊ motis. q̄ ꝑmus motor ē. minor est ꝓbata septio
phy. ¶ Et si dr̄ omnē demr̄ationē esse syllm alicui⁹ triū figu/
rarū vt colligit de mēte phi ꝑ huius. Rñdet ꝙ loquit de po
tissima demr̄atione cōcludente ꝑpōnem cōpositā ⁊ non sim
plicem ꝟm ꝙ etiā magis videbit infra ⁊c.

¶ Querimus autē cum queramus quia aut si est
simpliciter utrū sit mediū ipsius aut non. Cū aūt
cognoscentes aut quia est: aut si est: aut in parte
aut simpliciter. tunc iterū ꝑpter quid querimus
aut quid est. ⁊ tūc querimus quid sit mediū. Di/
co autem quia est aut si est parte ⁊ simpliciter in
parte quidē vtrū deficit luna aut augetur. Si enī
est aliquid aut non est aliquid. in huiusmodi inq/
riimus. simpliciter aūt est si est aut nō est luna aut
nor. Contingit quidē itaqz in omnibus qōnibus
querere: aut si est aut quid est mediū.

¶ Tertia ꝛclusio ē ista. oēs qōnes reducunt ad duas. vz. ad si
ē: ⁊ qd est. ꝓbat. qō si ē: ⁊ qō qꝛ ē reducunt ad qōnem si est. et
qō qd ē. ⁊ qō ꝑpter quid ē reducunt ad qōnem quid est. ergo.
aīs ꝓbat. naz cū querim⁹ si ē aut qꝛ ē querim⁹ de medio si ē.
⁊ cū querim⁹ quid ē ⁊ ꝓpter quid est querimus qd est illud
mediū. ergo oēs ille qōnes reducunt ad si ē mediū. ⁊ quid est
medium. verbi gratia. cū q̄rimus vt⁊ hō sit querim⁹ de me/
dio siue de cā vt⁊ sit mediū siue causa q̄ hō est. Silr cuz q̄ri/
mus vt⁊ hō sit risibil q̄rim⁹ vt⁊ sit mediū quo hō sit risibilis
vel cā risibilitatis. qꝛ idem ē mediū ⁊ cā. Si aūt querit quid
est hō q̄rit quid illud ē mediū quo homo est. ⁊ cū q̄rit ꝑpter
quid hō est risibilis: querit quid est illud mediū q̄ hō ē risibi/
lis. ¶ Notādū ꝓ ꝙ qō querēs si ē: querit de esse simplr. ⁊ qō
qꝛ ē q̄rit ꝟm ꝓtem. nam ens est totū respectu omnium ꝑdica/
mentoꝛ. ⁊ oīa ꝑdicamēta sunt ꝓtes ētis. q̄nto meta. ergo qō
q̄rēs de aliquo ꝟm esse q̄rit de illo simplr ⁊ ꝟm totū. Questio
aūt q̄rens de aliquo ꝟm determinatū ꝑdicamentū querit de
illo ꝟm qd ⁊ ꝟm ꝓtē cū illud ꝑdicamētū sit ps ēntis. ⁊ ꝛñr co
gnito de aliq̄ ꝙ ꝯpm sit habet noticia de eo ꝟm esse simplr. ⁊
cognito ꝙ ꝯpm sit tale vel tale habet noticia de eo ꝟm ꝓtem:
vbi gra. noticia lune ꝙ deficit vel auget est noticia ꝟz ꝓtem.
noticia āt eiusdē vel de eadē aut de die vel de nocte ꝙ est vel
nō est: est noticia ꝟm totum ⁊ ꝟm esse simplr. ¶ Scdo notan
dū ꝙ de causis medys ⁊ prīcipys ꝟm se nō ē qō. qꝛ talia ꝟz ꝙ
hꝰ nō sunt dubitabilia cū sint ꝓ se nota vel q̄si per se nota. sz
questio ē de illis in ordine ad cāta ⁊ ad cōclusiones ita ꝙ so/
lum est qō de illis vt ordinant ad cāta ⁊ ad ꝛclones ⁊ eꝰ. duo
enī sunt mot⁹ in nobis. ꝑm⁹ ē dubitabilis ⁊ ille incipit ab effe
ctu tendēs in cām. talis igit mot⁹ nihil aliud q̄rit nisi inueni
re cām. ⁊ iō oīs qō est ō ꝯpa causa vel de ꝯpo medio. Scdꝰ mo
tus est certitudinis ⁊ iste incipit a causa tendēs in effectum.
hñtes ergo effectum dubitamus ⁊ querimus cām: qua habi/
ta ꝓ eā iā certificati ꝟm certitudinem tēdim⁹ ī effectū. ¶ Ex
ꝑdictis seqt ꝙ qōnes sūt q̄ttuor vt respiciūt ꝛclusiones ⁊ cā/
ta. s. si est. qd est. qꝛ est. ⁊ ꝑpter qd ē. vt aūt respiciunt media
sic sunt due. s. si est. ⁊ qd est. qꝛ nunq̄ querit nisi si est mediū.
aut qd ē mediū illud vt dictum ē. Et sicut cōclusiones redu/
cunt in media non tamen sunt illa media: ita iste quattuor q̄/
stiones reducunt in istas duas nō tñ sunt iste due. ¶ Dubita
tur ꝛtra declarationē ꝛclonis sic. qōnes simplices ꝛueniunt
magis ītēr se: ac etiā magis ꝛueniunt ītēr se qōnes ꝛposite q̄ꝯ
vna simplex ⁊ vna ꝛposita. q̄ poti⁹ qōnes simplices sūt redu/
cibiles ī vnā aut qōnes ꝛposite q̄ꝯ vna simplex ⁊ vna cōposita
¶ Rñdet ꝙ q̄stiones simplices ītēr se magis conueniunt ⁊
etiā ꝛposite ītēr se q̄ꝯ aliq̄ simplex ⁊ aliqua ꝛposita. tñ respe/
ctu alicui⁹ tertij. s. medij magis ꝛueniūt vna simplex ⁊ vna cō
posita q̄ꝯ simplices vel ꝛposite inuicē. vñ qō si est q̄rit de esse
subi. ⁊ qō qꝛ ē q̄rit de eē ꝑdicati in subo. qō aūt qd est q̄rit ꝓ
qd est illud subm. ⁊ qō ꝑpter quid ē querit propter quid illud
predicatū est in isto subo. ꝛstat autē ꝙ magis ꝛueniunt si est
subm. ⁊ si est ꝑdicatum in subo: q̄ꝯ si est subiectum ⁊ propter
quid est subiectum. Silr magis ꝛueniunt ꝑpter qd est subm
⁊ propter quid predicatum est in subiecto q̄ꝯ si est ꝑdicatum ī
subo ⁊ ꝑpter quid ꝑdicatū est in subo.

¶ Causa quidē enī mediū est.

¶ Quarta conclusio. omnes questiones reducuntur ad vnā
. s. ad questionem medij. Ista conclusio tripliciter probatur.
⁊ ꝑmo sic. omnis questio est questio cause. ergo oīs questio ē
q̄stio medij. pz ꝛña. qꝛ cā ⁊ mediū sunt idē. antecedēs ꝓbat.

nam cũ querit si hõ est q̃rit si est aliq̃ cã qua hõ est. ⁊ cũ querit gd est hõ querit q̃ est cã qua hõ est. deinde cũ querit vtꝯ hõ rideat q̃ritur vtꝯ sit aliq̃ cã qua hõ ridet. ⁊ cuꝫ q̃rit ꝓpter gd homo ridet querit que ẽ illa cã qua homo ridet. ¶ Notã dũ ꝙ cã est id ad cui⁹ eẽ seqt aliud. sed ad esse medꝟ sequit cõclusio. g̃ cã ⁊ mediũ sũt idẽ. sicut enĩ dat mediũ tã in demõstratione qꝛ q̃ꝫ ꝓpter qd: ita dat cã. sed nõ eodẽ mõ. nã in demõstratione qꝛ ⁊ p effectũ dat tm̃ cã in cognoscẽdo: sic dat mediuꝫ tm̃ iferendo. In demõstratione aũt ꝓpter gd datur tã causa q̃ꝫ mediũ in essendo.

¶ In omnib⁹ aũt talib⁹ hoc querit vtrũ sit aliqd mediũ aut nõ. Post hoc scientes qꝛ est quid igitur hoc sit querimus.

¶ Scdo ꝑncipaliꝛ sic. gd est ⁊ qꝛ est sunt qõnes medꝟ. ⁊ si est ⁊ quia est sunt qõnes medꝟ. ⁊ gd est ⁊ ꝓpter quid est sũt qõnes medꝟ. ergo oĩs qõ est questio medꝟ. pꝛ ꝛsequẽtia. quia in his

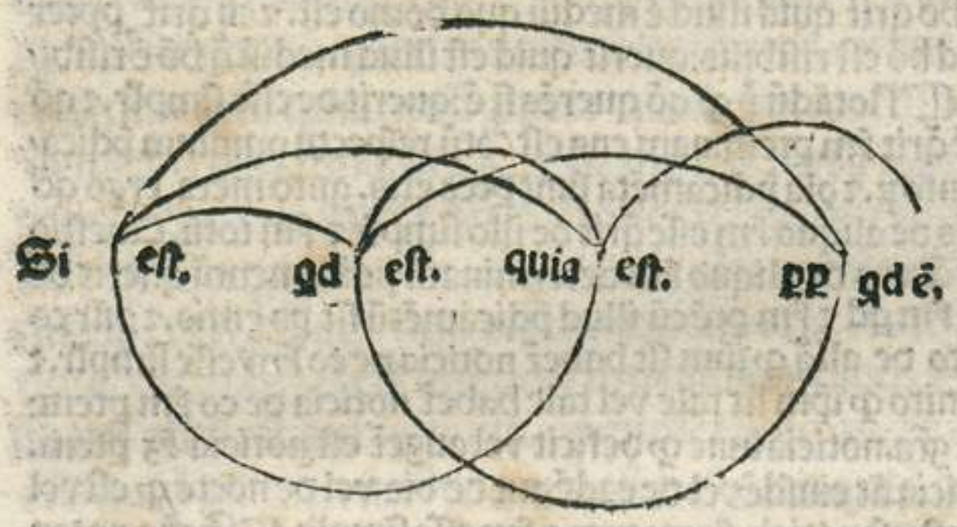

cõbinationibus sunt oẽs qõnes. ꝑma ꝑs aũtis ꝓbatur. de ista ꝓpõne dubitabili. luna eclipsat. ꝑmo enĩ q̃rit vtꝯ luna eclipsat. q̃ q̃stione ĩtelligit vtꝯ sit mediũ cognoscendi lunaꝫ eclipsari. deide q̃rit gd sit illõ mediũ q̃ luna eclipsat: ex quo ĩtelligit lunã eclipsari. ¶ Dubitat cũ cuilꝫ q̃ternario ꝛpetãt sex ꝛbinatões vt declaratũ est ꝑmo hui⁹. iuxta doctrinaꝫ aristo. ⁊ de gñatione. q̃re ergo aristo. nõ fecit mẽtionẽ nisi de trib⁹. Rñdet ꝙ licet numero q̃ternario qõnũ ꝛpetãt sex ꝛbinationes. sufficiũt tm̃ tres ad ꝓbandũ oẽs qõnes esse qõnes medꝟ qꝛ i his trib⁹ sunt omnes qõnes.

¶ Causa enĩ ipsius est esse. Nõ hoc aut hoc. sꝫ substantiã simplꝛ aũt nõ simplꝛ sed aliquid eorũꝫ que sunt per se aut scdm accidẽs mediũ. Dico aũt simplꝛ substãtiã vt lunã aut terram aut triangulum. Quid aũt est defectũ eq̃litatẽ in eq̃litatem si est in medio sit aut non sit.

¶ Scda pars aũtis ꝓbat. s. ꝙ si ẽ ⁊ qꝛ est sunt qõnes medꝟ sive ꝓpõ dicat eẽ sive nõ eẽ simplꝛ: sive dicat eẽ vel nõ esse fm ptem: ⁊ hoc p se vl p accñs. verbi gꝛã. hõ est. dicit eẽ simplꝛ. sꝫ hõ est risibilis. dicit eẽ fꝫ ptẽ. ⁊ hoc p se. sꝫ aĩal ẽ risibile. vl hõ est albus. dicit eẽ fꝫ ptẽ per accidẽs. ⁊ oĩs qõ circa aliquã istarũ est qõ medꝟ. Si enĩ q̃ritur vtꝯ hõ sit vel vtꝯ hõ sit risibilꝛ. vel vtꝯ hõ sit albus: cõtinue q̃rit vtꝯ sit me^m cognoscendi ⁊ eẽndi hominẽ eẽ. aut hoĩeꝫ eẽ risibilẽ: aut hoĩeꝫ esse albũ. Similꝛ de luna: terra: ⁊ triãgulo fit qõ si est dicẽs esse simplꝛ. vt si luna ẽ. aut si terra est. aut si triãgulus ẽ. etiã qõ qꝛ dicẽs esse fm ptẽ. s. vtꝯ luna eclipsetur. ⁊ vtꝯ triãgulus hẽat tres ãgulos eq̃les duob⁹ rectis. ⁊ an terra sit in medio mũdi vel nõ. ⁊ nulli dubiũ ꝙ q̃lꝫ ista ꝯ qõnũ est qõ medꝟ. ꝑma enĩ qõne queritur vtꝯ sit mediũ cognoscẽdi lunã. triãgulũ. vel terrã esse. ⁊ aũt qõne queritur vtꝯ sit mediũ cognoscendi lunã eclipsari. aut triãgulũ hr̃e tres angulos eq̃les duob⁹ rectis. aut terrã esse ĩ medio mũdi. ¶ Sꝫ dubitatur. qꝛ vr̃ ꝙ ꝓbs nõ debeat facere mẽtionẽ de ꝓpõne p accñs. qꝛ demõstratoꝛ nõ vtitur his q̃ sunt p accñs. vt est habitũ ꝑmo hui⁹. ¶ Notãdũ ꝙ q̃ttuoꝛ sunt rñsiones quaꝯ q̃lꝫ satisfacit difficultati. Prima ẽ ista ꝙ opposita bñt fieri circa idẽ. qꝛ oppositoꝯ eadẽ ẽ disciplina. sed p se ⁊ p accñs sunt opposita. g̃ si demõstratoꝛ determinat de his q̃ sũt p se. etiã dꝫ determiare de his que sunt p accñs non demõstando illa. sed dãdo ĩtelligere ea sepando ipa ab alys que sunt p se. ¶ Scda rñsio dic ꝙ licet demõstratoꝛ nõ vtatur demõstratiue his q̃ sũt p accñs: vtitur tm̃ his exẽplariter. nã dictũ est supra ꝙ ꝓpõ ꝛtingẽs vel p accñs est vere scibilꝛ: largissime loquẽdo. iõ circa ea ꝑõt fieri qõ. cõstat aũt ꝙ sive fiat qõ circa hꝰ ꝓpositionẽ dicentẽ eẽ simplꝛ sive fm ptẽ: oĩs talis qõ est qõ medꝟ. ¶ Tertia rñsio dic ꝙ ari. loqtur ibi de ꝓpõne p accñs. put p accñs opponitur ei qõ ẽ p se ꝑ. ⁊ tali p accñs bñ vtitur demõstratoꝛ ĩ demõstratione ꝑticulari. vt ꝙ eqlater⁹ habꝫ tres angulos eq̃les duob⁹ rectis. ista enĩ ꝓpõ dr̃ p accñs nõ rõne subi. sꝫ ꝑdicati. qꝛ accidit eq̃litati triũ ãguloꝯ ad duos rectos ĩesse eq̃latero. ¶ Quarta rñsio est Egi. dicẽtis ꝙ sic inesse p se habet causam. ita non inesse per se. quia sicut affirmatio est causa affirmationis ꝑ hui⁹: ita negatio est cã negatõis. sicut enĩ hr̃e p se angulũ est cã p se hr̃e tres. ita nõ hr̃e per se angulũ est cã nõ hr̃e p se tres. licꝫ igr̃ idẽ sit triãgulus ⁊ ꝑncipiũ figuraꝯ rectilineaꝯ. tamẽ triãgulus dr̃ hr̃e p se tres ãgulos sicut p se habꝫ angulũ extrĩsecũ. ⁊ prin⁹ figuraꝯ per accñs hꝫ tres. qꝛ accidit sibi hr̃e angulũ extrinsecũ. Et ex his ꝑõt fieri demõstratões q̃ꝫ ꝑma est ista. qcqd p se hꝫ angulũ extrinsecũ p se hꝫ tres angulos. sed triãgul⁹ ẽ hꝰ. g̃ ⁊c. ¶ Scda demõstratio. cuicũq̃ accidit hr̃e angulũ extrĩsecũ accidit hr̃e tres angulos. principiũ figuraꝯ est huiusmodi. ergo ꝑcipio figuraꝯ accidit hr̃e tres ãgulos. vnde sicut scia est de coꝛruptibilibus prout de illis fiunt incoꝛruptibiles rõnes. ita demonstratoꝛ ꝑõt vti his que sunt per accidẽs prout repetitur aliqd ĩ eis per se. naꝫ sicut est per se ꝙ habẽs per se angulũ extrinsecũ habet per se tres angulos ita est p se ꝙ cui accidit habere angulũ extrĩsecũ accidit hr̃e tres angulos. ¶ Intelligendũ circa dcm̃ Egi. ꝙ sic aliq̃ ꝓpõ est polis ⁊ nõ de possibili vt tu es homo. ⁊ aliqua de possibili ⁊ non est possibilis. vt hoĩem possibile est esse asinum. ⁊ aliq̃ possibilis ⁊ de possibili. vt albũ possibile est esse nigrũ. ⁊ aliq̃ possibilis ⁊ de impossibili. vt hominẽ ĩpossibile est esse asinũ. ita aliqua ꝓpositio est per se. ⁊ non de p se. vt triangulus habꝫ tres angulos. ⁊ aliqua est de per se. ⁊ non per se. vt principius figurarum habet per se tres angulos. ⁊ aliqua per se. ⁊ de per se. vt triãgulus per se habet tres angulos. ⁊ aliqua per se. ⁊ de per accidẽs. vt principiũ figurarum per accidens habet tres angulos. lꝫ igitur ꝓpositio per accidẽs nõ ingrediatur dcm̃ strationem. tamen bene ĩgreditur demonstrationẽ ꝓpositio de per accidens. quia talis est ꝓpositio per se. ⁊ sic dicebatur supra primo huius ꝙ de casu ⁊ fortuna est scientia pro quãto reperiuntur in eis predicationes per se ⁊ nõ per accidẽs. hec enim ꝓpositio. fortuna est causa per accidens extra semper ⁊ frequenter est per se licet sit de per accidens. ⁊ ideo potest ingredi demonstrationem.

¶ In omnibus enĩ his manifestũ est ꝙ idem sit q̃rere ꝙ quid est ⁊ ꝓpter quid est. Amplius quid est defectus. priuatio luminis a luna ob terre obiectum. ⁊ propter quid est defectus. aut propter quid deficit luna. ꝓpter defectuꝫ luminis opposita terra. Quid est cõsonãtia. ratio numeroꝛum in acuto ⁊ graui. propter quid cõsonat acutum graui. propter id ꝙ rationem habet numeroꝛũ acutũ ⁊ graue. vtrũ sit in numeris rõ ipsoꝛum. accipientes aũt. quia est ꝙ ergo est rõ.

¶ Tertia pars principalis aũtis etiam probatur. videlicet ꝙ quid est ⁊ propter quid est sunt questiones medꝟ. probatur. sicut se habet questio si est ad questionem. quia est. ita questio

quid est ad qõnem ppter qd est. sed qõ ſi est. ⁊ q̃ſtio qr est ſũt qõnes medy. iõ pariformiter qd est ⁊ ppter quid est ſunt qõnes medy. ¶ Et ꝛ firmat. qõnes qd est ⁊ ppter qd est ſũt vnũ ⁊ idẽ: ſed qd est: est qõ medy. ergo ppter quid ẽ: ẽ qõ medy. pz ꝛña cũ minori ex dcis. ⁊ maior declarat pri⁹ exẽplo nãli. qr ſi querit quid est eclypſis: rñdet defect⁹ lumis in luna ex iterpoſitione terre. ⁊ ſi iterꝫ querit ppter qd luna eclipſat: rñdet per idẽ. ſ. ppter defectũ lumis in luna ex iterpoſitione terre. Scdo exẽplo mathematico. vt qd est armonia. i. cõſonantia. rñdet q̃ est rõ. i. pportio numeroꝝ in acuto ⁊ graui. ⁊ ſi queritur ppter qd cõſonat acutũ graui. rñdetur idem: qr acutum ⁊ graue hñt rõnẽ numeroꝝ. i. pportionẽ numeralẽ adinuicẽ. termiatã. igr qõne qr est. vtꝫ ꝛſonãtia ſit propor⁹ numeroꝝ i acuto ⁊ graui: que est q̃ſtio medy: vt probatũ fuit: ſequuntur alie qõnes. ſ. qd est hꝰ proportio: ⁊ pp qd est hꝰ proportio i acuto ⁊ graui: que etiã videtur esse qõnes medy. ¶ Sz dubitat. ꝛſonãtia ẽ ſonus: ſonus aũt nõ est numer⁹ neq̃ proportio cuz ſit q̃litas educta de potẽtia pcutiẽtis ⁊ pcuſſi. ⁊ de aĩa. Dicẽdum q̃ ꝛſonãtia nõ est ſon⁹. ſz est relatio ꝛſurgẽs ex multitudine ſonoꝝ. q̃ꝫ vn⁹ ẽ grauis ⁊ alter acut⁹. ſicut. n. ſonus nõ est mot⁹. ſed est in motu ſubiue. ita ꝛſonãtia nõ est ſonus. ſed est i ſono ſubiue. dicit eni ꝛſonãtia mouere auditũ nõ rõne ſui. ſz rõne ſoni i quo ponit ſubiue. ⁊ qr muſic⁹ nõ cõſiderat ꝛſonantiã vt est paſſio ꝛtinui. ſz diſcreti. qr ꝛſiderat ipam vt ẽ ex mltis pcuſſionib⁹ ⁊ nõ ex vna tm̃. iõ ꝛſonãtia dr̃ pportio numeroꝝ. pportio qdẽ ppter habitudinẽ grauis ad acutũ ⁊ numeroꝝ. qr nõ fit ex vno ſono neq̃ ex vna pcuſſione. ſed ex multis ſonis ⁊ multis pcuſſionibus.

¶ Quod aũt ſit medij queſtio oſtẽdit q̃ncũq̃z mediũ ſenſibile ẽ. querimus eni nõ ſẽtientes: vt defectum ſi ẽ aut nõ. Si vero eẽmus ſup lunã ñ vtiqz q̃reremus: nec ſi ſit nec ppter quid ſed ſimul manifeſtũ eſſet vtiqz.

¶ Tertio ar. p̃ncipalr ad ꝛclusiõez ſic. oĩs qõ querit illud quo habito ceſſat illa qõ. ſed habito medio ceſſat oĩs qõ. ergo oĩs qõ est qõ medy. maior pz. ⁊ minor declarat exẽplo ſenſibili. qm̃ nõ videtes lunã querim⁹ ſi eclipſis est. ⁊ quid est illa eclipſis. ⁊ vtꝫ eclipſis ſit in luna. ⁊ ppter qd eclipſis est in luna. ſi aũt eſſem⁹ ſupra lunã videtes terrã poni iter ſolẽ ⁊ lunã ceſſarẽt oẽs iſte qõnes ſolũ habita notitia illi⁹ medy. ſ. terrã poni iter ſolẽ ⁊ lunã. ¶ Cõtra pbationẽ illi⁹ minoris videt eẽ pb̃s p hui⁹ dicẽs. ſi qs eſſet ſupra lunã videẽs lunã eclipſari nõ ſciret eclipſiz deipa luna. Dicẽdũ q̃ ari. voluit ibi talẽ notitiã nõ eẽ ſciam habitã ſolũ per ſenſũ circũſcripta opatione ĩtellectus agẽtis. hic aũt voluit q̃ ſi qs videt lunã eclipſari ſtatĩ mediãte lumine ĩtellectus agẽtis faciẽtis vl̃e ex ſingularib⁹ haberet ſciam. ⁊ ſic nõ est cõtradictio.

¶ Ex eo eni q̃ ſentimus ⁊ vniuerſale nobis factuz ẽ ſcire. ſenſus quidẽ ẽ q̃ nũc obĩcit. ⁊ manifeſtũ ẽ q̃ nunc deficit. ex his aũt vtiqz vl̃e factũ ẽ. Sicut igit dixim⁹ q̃ quid est ſcire idẽ est ⁊ ppter qd ẽ.

¶ Ex hac rñſione tollit ariſto. vnã cauillatõez dicẽs. de ſingularib⁹ nõ hr̃ ſcia. vz. p ſenſũ. exñs igit ſupra lunã videẽs illã eclipſari nõ ſciret eã eclipſari. ¶ Ad quã rñdet pb̃s q̃ ex ſingularib⁹ ⁊ p ſenſũ ĩmediate nõ hr̃ ſcia. ſed bene mediate. quia ĩtellect⁹ ex talib⁹ ſingularib⁹ format vl̃e qõ est p̃ncipiũ ſcie. videẽs enim terrã ĩterpoſitã ſoli ⁊ lune format hãc vl̃em. q̃ncũq̃z terra ĩterponit iter ſolẽ ⁊ lunã. luna eclipſat.

¶ Hoc ãt aut ẽ ſimplicit ⁊ nõ eoꝝ q̃ ſunt hoc aliqd aut eorum que inſunt vt quoniã duo recti aut quoniam maius aut minus.

¶ Quarto p̃ncipalr ad cõcl̃onẽ ar. ſic. oĩs q̃ſtio ꝛ eẽ ſimplr est qõ medy. ⁊ oĩs qõ de eſſe ſm partem est queſtio medy. ſz oĩs q̃ſtio est queſtio de eſſe ſimplr vel de eſſe ſm ptem. ergo oĩs q̃ſtio est q̃ſtio medy. pz ꝛña cũ minori. qr oĩs q̃ſtio verſat circa ppõnẽ de ſcdo vel tertio adiacẽte. maior ãt declarat inductiue. nã ſi q̃rat vtꝫ anguli triãguli ſint: aut qd ſint illi anguli. illa q̃ſtio est de eẽ ſimplr: cũ ſit circa ppõnẽ. de ⁊ adiacẽte. ſi aũt querit vtꝫ angli triãguli valeãt duos rectos. aut ppter qd anguli triãguli valent duos rectos. iſta q̃ſtio est de eſſe ſm ptem cũ ſit circa ppõnẽ de tertio adiacẽte ĩ qua p̃dicatũ nõ ẽ trãſcẽdens dicẽs totũ eſſe. ſed ĩferi⁹ ad trãſcẽdẽs dicens ptẽ entis tm̃. ꝛſtat aũt quãlibet iſtaꝝ qõnũ eſſe queſtionẽ medy. p̃ma enĩ queſtio querit vtꝫ ſit aliqꝰ mediũ cognoſcẽdi angulos triãguli eſſe. Scda q̃rit qd est illꝰ mediũ q̃ ſũt anguli triãguli. Tertia q̃rit vtꝫ ſit aliqꝰ mediũ pbandi vel cognoſcẽdi angulos triãguli valere duos rectos. Quarta vero querit qꝰ est illud mediũ quo ãguli triãguli valeãt duos rectos. ¶ Notandũ ſz pb̃m q̃ ſcire qd ẽ ẽ ſcire ppter qd est cã tam vbi fit q̃ſtio de eẽ ſimplr q̃ vbi fit qõ de eẽ ĩherẽtie p̃dicati ad ſubz. nã ſcire qd est triãgulus est ſcire propter quid est triãgulus. ⁊ ſcire quid est illud quo triãgulus hz tres angulos eq̃les duobus rectis: aut maiores aut minores: est ſcire ppter qd hz hꝰ angulos. q̃ dato ſequit q̃ angulus extriſecus nõ est cã eq̃litatis triũ angulorꝫ ad duos rectos. vt dicit Egi. qr angul⁹ extriſecus nõ est illud quo triãgulus hz tres angulos eq̃les duob⁹ rectis. nec est illud pp qd triãgulus hz hꝰ angulos. qr ſi null⁹ angul⁹ extriſec⁹ eẽt nõ min⁹ triãgulus hr̃et tres ãgulos eq̃les duob⁹ rectis. ſz diffõ triãguli est illud quo ⁊ ppter qd triangulus hz tres angulos eq̃les duob⁹ rectis. illud eni qꝰ est cã itriſeca triãguli est p ſe cã oĩuz paſſionũ iſepabiliũ eius. cuz tales paſſiones dicant fluere a principys ſpẽi.

¶ Quod quidẽ igitur omnia que queruntur medij queſtio ſit manifeſtum ſit.

¶ Cõſequẽter pb̃s quaſi epilogãdo cõcludit cõcluſionẽ ĩtentam dicens q̃ qdem oĩs qõ ſit queſtio medy. ⁊ oĩa q̃ quer̃ũt: q̃runtur pp mediuz: manifeſtũ est ex dictis ⁊c̃. ¶ Sed cõtra illud dubitat ſic arguẽdo. oĩs qõ medy est q̃ſtio ſi est vel qd ẽ p tertiã ꝛcluſionẽ. ⁊ oĩs qõ est qõ medy p quartã ꝛcluſionẽ. q̃ oĩs qõ est qõ ſi est: vel qd est. qꝰ est cõtra ſcdam ꝛcluſionẽ. nã qõ qr est ⁊ ppter qd est nõ est aliqua iſtaꝝ qõnuz. cũ iſte q̃ttuor qõnes differãt gñe ſm Lynco. ⁊ ita appet repugnãtia in ſe cũda tertia ⁊ q̃rta ꝛcluſionib⁹. Rñdet q̃ ſic ĩtendẽs finẽ intẽdit illũ formalr ⁊ p̃. virtualr aũt ⁊ cõcomitãter ĩtendit ea q̃ ſunt ad finẽ. ita oĩs qõ in qua nõ exp̃mit mediũ: ſed cõcluſio: est formalr ⁊ p̃mo cõcluſionis. ṽtualr aũt ⁊ cõcomitanter est medy. ppterea est concedẽdũ q̃ qõ quia ẽ: est queſtio ſi est. ⁊ queſtio ppter qd est. est queſtio qd est: nõ in recto a pte p̃dicati. ſed in obliquo. i. alicui⁹ ſi est ⁊ alicui⁹ qd est. ⁊ hoc ṽtualr ⁊ cõcomitãter. vt est dictũ ad hũc ĩtellectũ q̃ qõ qr est. icludit queſtiõez ſi est. ⁊ queſtio ppter qd icludit qõnẽ qd est. ſicut p poſitio ꝰ tertio adiacẽte icludit ppõnẽ ꝰ ſcdo adiacẽte. ¶ Ex p̃dictis ſequit p̃ q̃ oẽs qõnes ſũt vna qõ mãlr. quia oẽs pñt fieri circa idem ſubm ⁊ de eodẽ medio. ſunt aũt duo cõcomitanter in ordine ad media diuerſimode ſũpta. ⁊ ſunt q̃ttuor formalr in ordine ad cõcluſiones de qb⁹ ſũt exp̃ſſe dubitatiões.

¶ Scdo ſequit q̃ lz prope loquẽdo q̃ſtio ſi est ⁊ qd est ptineant ad ſubm. ⁊ qr est ⁊ ppter qd est ad paſſiones. tamen omnes q̃ſtiones poſſunt applicari ad paſſiones pro quanto poteſt eſſe ſubiectum ⁊ paſſio. vt ſi est riſibilitas. ⁊ vtruz inſit homini et propter quid est in homine. de predicato etiam quiditatiuo poſſunt fieri iſte queſtiones. vt ſi animal est. ⁊ quid animal ẽ. ⁊ vtrum ſit in homine. ⁊ propter quid est in homine. ad quas omnes rñdet per idẽ mediũ. ſ. ſubſtãtia aĩata ſenſitiua. ſicut etiam prius patuit de eclipſi ⁊ armonia. vbi ad omnes q̃ſtiones erat reſponſum per idẽ mediũ. ergo oẽs qõnes reducuntur ad idẽ mediũ. quod erat probandũ.

q Uomodo autem q̃ quid est demõſtretur ⁊ quis modus introductionis ⁊ qd est diffinitio ⁊ quorum dicamus opponẽtes pri

mum de ipsis. Principium autem futurorum q̃ vere sit magis proprium habitis rationibus. Du bitabit enim vtiqz aliquis vtrum sit idem ⁊ secun dum idem scire diffinitione ⁊ demonstratiõe aut impossibile. Diffinitio eniz qd̃ quid est scire vide tur. qd̃ quid est autez omne vniuersale est predi catiuum est. Syllogismi quidez alij sunt priuati uiz alij autem non. vniuersales puta qui quidez in secunda figura priuatiui omnes sunt. in tertia ve ro nõ vniuersales.

Stud ē ⁊ ꝰ capl'z hui' ꝑmi tractat' ī quo pb̃s postq̃ pbauit oēm q̃stionez esse ipsius qd̃ qd est: oñdit oēm demr̃atione ab ip̃o qd̃ qd ē de pēdere separando diffinibile a demõstrabili. ⁊ diffõnem a demr̃atõe. ⁊ format q̃tuor qõnes Quax p̃a est ista. vtx quod qd est sit demr̃a bile. Scda qõ. q̃liter cognoscit ipsũ qd̃ quid est. Tertia. quid est diffõ per quã importat ip̃m qd̃ quid est. Quarta. vtruz quox est diffõ eorũdem sit demõstratio ita q̃ idē sit scire p diffinitionē ⁊ p demõstrationez: ⁊ ꝓñr oē diffini bile sit demõstrabile. Pb̃s ergo rñsurus ad istas qõnes in B capitulo rñdet ad duas vltimas ⁊ ī sequentib' ad duas p̃mas ordine retrogrado. ponunt igr̃ ī hoc capl'o q̃ttuor ꝛcl'ones q̃ rũ tres prime rñdēt ad qõnem q̃rtã. ⁊ vltima ad qõnē tertiã. Quarũ prima est ista. nõ oē demr̃abile ē diffinibile. Secũda cõclusio. non oē diffinibile est demr̃abile ibi. Quid aũt. Ter tia cõclusio. nullũ diffinibile ē demr̃abile. vel ecotnra ibi. Sz vtx. Quarta conclusio. nulla diffõ est demr̃atio nec pars de mõstratõis nec totũ ibi. Manifestũ itaq̃. ¶ Prima ꝛclusio pbat' qnq̃ rõnibus. ⁊ primo sic. oē diffinibile est vl'e affirma tiuũ. sed nõ oē demr̃abile est vl'e affirmatiuũ. ergo non oē de mõstrabile est diffinibile. maior pz. qr nihil diffinit' nisi spēs. ꝛstat aũt q̃ q̃libet spēs est vl'e affirmatiuũ. minor ãt declarat' qr tã in scda q̃z in tertia figura aliqd demonstrat' ⁊ nunq̃z vl'e affirmatiuũ cũ scda figura nõ cõcludit affirmatiue: nec tertia vl'r. sed pticul'r tñ. ¶ Dubitat'. qr videt' q̃ tertia figura non demr̃et pticul'r. qr pticulariũ nõ est scia neq̃z demr̃atio. vt p̃ batũ est p̃ huius. Rñdetur q̃ sic vl'e est obm intellect' p se p̃. singulare aũt p se nõ p̃: ita scia ⁊ demr̃atio est vl'iuz p se p̃mo. particulariũ aũt ⁊ singulariũ p se non p̃: īquantũ vniuersalia sũt applicabilia ip̃is pticularib' ⁊ singularib'.

¶ Postea neqz eorũ qui sunt ī prima figura omni um est diffinitio: vt q̃ omnis triangulus duobus rectis equales habet tres. Huius autem ratio est quoniã scire demonstratiue est demonstrationez habere. quare si in talibus demonstratio est: ma nifestum q̃ ipsorum non erit diffinitio.

¶ Scdo pbat' sic. hec ppõ. oīs triãgulus hz tres angulos eq̃ les duob' rectis est demr̃abilis. ⁊ ipsa nõ est diffinibilis. ergo nõ oē demr̃abile est diffinibile. maior pz. qr ista ppõ demr̃at' in prima figura p angulũ extrinsecũ equiualentē duob' oppo sitis ītrinsecis ꝓm Eucli. p̃ elencox. ⁊ minor est pb̃i septio me ta. dicentis. q̃ hoīs albi nõ est diffõ nec alicui' cõplexi sed so lius īcõplexi. demr̃at' eni ibi passio d̃ subo. ⁊ totũ illud simil'ca ret diffõne. vnde qr suba hz eēntiã vnã p se exñtē. iõ hz diffõ nem simplicē. accidēs aũt qr dicit eēntiaz vnã depēdentē hz diffõnē p additamēta ꝛplexuũ. q̃ qr nõ dicit eēntiã vnã diffõ ne caret. ¶ Sz ꝛtra. corp' aiatũ ⁊ aial rõnale diffiniunt'. q̃ ali cuius cõplexi est diffõ. añs pbat'. cuiuslibz spēi ē diffõ exquo hz gen' ⁊ dr̃iã p que pōt diffiniri. sz aial rõnale ⁊ corp' aiatum sunt spēs subalterne p̃dicamēti subē p porphyriũ ī vl'ibus suis ¶ Dicēdũ q̃ porphyri' locut' est exēplariter ꝓpter penu riã vocabulox. vñ loco istius termī corp' aiatũ debz poni ter minus īcõplexus. loco ãt isti' termī aial rõnale nihil dz poni. qz si ponim' corpa celestia eē aialia vt por. posuit iux opi. pla.

¶ Scit enim vtiqz aliquis ⁊ secundũ diffinitionē non habens demonstrationem. nihil eniz ꝓhibet non simul habere.

¶ Tertio ar. sic. aliqd̃ diffinibile nõ ē demr̃abile. igr̃ ez aliqd̃ demr̃abile nõ ē diffinibile. añs pz de subo adeq̃to scie bñtis p̃n' p se nota. tale. n. subz diffinit'. ⁊ nõ d̃mr̃at': vt magnitudo ī geometria ⁊ nũer' ī arithmetrica. ¶ Et forte negaret' ꝓñs di cendo q̃ de passiõe bñ demr̃atio. ⁊ d̃ eadē bñ diffõ. eclipsis. n. demr̃at' de luna ⁊ diffinit' p p̃uatõez luminis in luna obiectu terre ꝓm ari. hic. Rñdet' q̃ de passione vt passio est ñ bñ diffõ sed bñ de passione vt subm ē alteri' passionis. s. inhesionis vel p̃dicatiõis. triãgulus. n. est subm ihesionis eq̃litatis triuz an gulox ad duos rectos. ⁊ eclipsis est subm p̃dicationis defect' seu p̃uationis. qr in pl' se hz defect' vel p̃uatio q̃z eclipsis. ⁊ cõ cesso q̃ q̃lz passio hēat diffõnē ⁊ etiã demr̃atõez adhuc aliqd demr̃at' de aliquo qd̃ nõ diffinit'. qr diffõ mãlis demr̃at' p for malē de subo suo. ⁊ tñ illa diffinitio non diffinitur cum sit ter minus complexus.

¶ Sufficit autem fides ex inductione. nihil enim aliquando diffinientes cognoscemus. neqz eorũ que per se sunt neqz scd̃z accidens.

¶ Quarto ar. sic. nullũ diffinibile inest alicui per se vel per ac cidens. sed aliqd̃ demõstrabile ī est alicui per se vel p accidēs. q̃ nõ oē demr̃abile est diffinibile. minor pz de propria passio ne. ⁊ maior tollit' ex doctrina pb̃i. 6°. topi. ⁊. 7. meta. dicentis. q̃ diffinitio non est eorum que insunt per se vel per accidens.

¶ Sz dubitat'. qr species. propriũ. ⁊ accidens diffiniunt'. ⁊ hec omnia insunt alys. quoniã species inest suo īdiuiduo. ⁊ ꝓpriũ suo subiecto. ⁊ accidēs siue materie. Dicendũ q̃ omne diffini bile hz rõnem subiecti. iõ si spēs propriũ ⁊ accidens diffiniun tur hoc est inquantũ habēt rõnem subiecti. ⁊ si insunt alys b̃ est rõne p̃dicati. nullũ ergo diffinibile inquantũ huiusmodi ī est alicui p se vel per accñs. sicut nullum subiectũ inquantus huiusmodi habet rõnē p̃dicati.

¶ Amplius si diffinitio substantie alicuius notifi catio est manifestum q̃ non sunt substãtie. Quo niã quidem igitur nõ est diffinitio omnis cuius ē demonstratio manifestũ est.

¶ Quinto sic. oē diffinibile est substantia. sed nõ omne demõ strabile est substantia. ergo non omne demõstrabile est diffi nibile. patet consequentia cum minori. qr accidentia propria demonstrãtur de suis subiectis ⁊ nõ sunt substantie. maior ãt est nota eo q̃ solius substantie est diffinitio vt habet videri. 7° meta. ¶ Et si ar. etiam accidentia diffiniunt'. ergo non so lius substantie est diffinitio. Dicitur q̃ sola substantia est dif finibilis diffinitione pure quiditatiua tam in concreto q̃z in abstracto. accidentia aũt diffiniunt' per additamēta. vñ suba vt substãtia diffinitur quiditatiue. albedo eniz ⁊ nigredo dif finiuntur quiditatiue vt habent modũ substãtie ⁊ vt sunt en tia per se primo in predicamento qualitatis. vt autē sumunt' in concreto: ⁊ vt dicunt dependētiã a substãtia sic diffiniunt' per additamēta. dicatur ergo q̃ diffinibile ⁊ d̃monstrabile se cundũ q̃ huiusmodi opponunt' quoniã nihil est diffinibile vt sic nisi substantia vel accidens vt induit moduz substantie. ⁊ nihil est demonstrabile nisi accidēs vel substantia vt subest accidenti ita q̃ accñs vt sic non diffinitur propie nec substã tia vt sic demonstratur.

¶ Quid aũt cuius est diffinitio: nũquid omnis de monstratio est aut non vna quidem vtiqz ratio ⁊ de hoc eadem est. vnius enim inquantum vnum vna est scientia. quare si vere scire demonstratio ne est scientiam habere: accidet quoddam impos sibile. diffinitionez enim habens sine demonstra

tione sciet.

¶ Scda ꝛclusio. nõ omne diffinibile ē ōmõstrabile. ꝓbat̃ du plr. ⁊ ꝓmo ex fũdamẽto ꝓoris rationis sic. vni⁹ inq̃tum vnuꝫ nõ est nisi vna scia. ergo nõ omne diffinibile est demõstrabile. aĩs est notũ loquẽdo de scia potissima ⁊ mõ sciendi potissime. ⁊ ꝓbat̃ ꝛnia. qr si vni⁹ inq̃tũ vnũ ñ ē nisi vna scia. ⁊ oē diffinibile ē demr̃abile: cũ ꝛtingat hr̃e diffõnē ante demr̃ationē: seqt̃ q̃ de aliquo demr̃abili hr̃ scia sine demõstratione. qd̃ est ꝓssibile. minoꝛ est clara. qꝛ cognitio ꝛplexa ꝓsupponit cognitionē icõplexã. ¶ Notandũ q̃ si oē diffinibile eēt demr̃abile fm q̃ hd̃ seq̃ret̃ q̃ suba fꝫ q̃ huiusmodi esset demr̃abilis. ꝛnis est falsũ: vt pri⁹ ꝓbatũ est. ꝓbat̃ ꝛnia. qa ipa solũ vel accñs vt hꝫ modũ subē diffinit̃. ⁊ notãter dico fm q̃ hd̃. qꝛ nõ ē icõueniẽs in ꝑdicatione identica esse diffinibile ⁊ demonstrabile. sed q̃ idē sub eadem ratione sit diffinibile ⁊ demõstrabile hoc est incoueniens.

¶ Amplius pricipia demõstrationũ diffinitiones sunt: quoꝝ non esse demõstrationes mõstratũ est prius. aut erũt demõstrabilia pricipia. ⁊ pricipioruꝫ principia. ⁊ hoc ī infinitũ abibit. aut prime diffinitiones erunt indemõstrabiles.

¶ Scdo ꝓbat̃ sic. diffõ est ꝑncipium demõstrationis vt ostensum est pri⁹. qꝛ idē est diffõ ⁊ mediũ. aut ergo q̃libꝫ diffinitio demr̃abilis est: aut aliq̃ idemr̃abil' est. si q̃lꝫ demr̃abilis est tc̃ ꝓcedit̃ in ĩfinitũ in demõstrationib⁹. si aũt aliq̃ est idemr̃abilis habet̃ itentũ: qꝛ diffinibile talis diffõnis est idemr̃abile. ⁊ ꝓ ꝛnis nõ oē diffinibile est demõstrabile. ¶ Notãdũ fꝫ ꝓbm in ꝓlogo de aia. q̃ ipm q̃ qd est: est ois demr̃atiõis prin⁹. cõstat aũt q̃ ꝑn'''' ois demr̃atõis nõ demõstrat̃. sed ipm qd̃ qd ē ē diffõ. ergo diffõ nõ demr̃at̃. ⁊ per ꝛnis nec ipm diffinibile.

¶ Sed vtrũ si non omnis eiusdē sed alicuius eiusdē fit diffinitio ⁊ demõstratio simul aut ꝓssibile. Non enꝫ est demonstratio cuius est diffinitio Diffinitio qdem enim ipsius quid ē ⁊ substãtie ē. Demonstrationes autē videnť suppositē eē ⁊ accipiẽtes quod qd ē. vt mathematice qd vnitas. qd impar et alie similiter.

¶ Tertia ꝛclusio. nullũ diffinibile est demr̃abile nec eō. semꝑ intelligendo in ꝑdicatõe formali. ꝓbatur tripliciter. ⁊ primo sic. non eiusdē est diffinitio cui⁹ ē demõstratio. igit̃ ꝛc̃. antecedens ꝓbat̃. diffõ declarat eẽntiam ⁊ qditatē diffiniti. fꝫ demõstratio nõ declarat eẽntiã ⁊ qditatem diffiniti. sed magis ꝑsupponit. igr̃ ꝛc̃. pꝫ ꝛnia cũ maiori de diffõne pure qditatiua de q̃ est sermo ad ñis. ⁊ minoꝛ declarat̃. nã arithme. ꝑsupponit qd est vnitas ⁊ qd est par vel impar. ⁊ ita ꝑsupponunt alie scie ac gsite per demõstratões. ¶ Notãdũ q̃ qõ qꝛ est: ⁊ ꝓpter qd ē: ꝑsupponunt qõnē qd est. fꝫ tã qõ qꝛ est: q̃ qõ ꝓpter qd est terminant̃ per ōmr̃ationē. ⁊ questio qd ē terminat̃ per diffõnem. ergo ōmõstratio ꝑsupponit diffõnem. ⁊ per ꝛnis non ōclarat eẽntiã ⁊ qditatem diffiniti.

¶ Amplius omnis demonstratio aliqd de aliquo demonstrat. aut quia est aut non est. In diffinitione autem nihil alterũ de altero predicatur. vt neq̃ animal de bipede. nec bipes de animali. nec ēt de plano figura. Nõ enī est planum figura: nec figura planuꝫ.

¶ Scdo sic. in qualibet ōmr̃atione ꝑdicatur aliquid ō aliquo affirmatiue vel negatiue. sed in nulla diffinitione predicatur aliqd ō aliquo affirmatiue vel negatiue. ergo nullũ diffinibile est demr̃abile. vel eō. maioꝛ pꝫ tam de ꝑmissis q̃ ō ꝛclusione. minoꝛ vero est clara tã ō diffinitione hoīs que dicit̃ aial. rõnale bipes: q̃ ō diffõne trianguli que dicit̃ figura plana tribus lineis cõtenta ꝛc̃. non enī predicat̃ bipes ō aiali: nec ecõtra: nec q̃ etiã ꝑdicat̃ figura ō plano nec eō semꝑ intelligendo ī diffõne. qa in ꝓpõnib⁹ cathegoꝛicis aial predicat̃ ō bipede. vt bipes est aial. ⁊ planũ ō figura. vt aliq̃ figura est plana. in diffinitione qdem nõ ponit̃ aliqs termin⁹ tanq̃ subm vel ꝑdicatum. sed tanq̃ ōbens vel ōbibile. vt tollitur a poꝛphi. ī vlib⁹.

¶ Notandũ ꝓ fm ꝓbm. ꝫ metha. q̃ ō dr̃ia nõ ꝑdicatur genus nisi put dr̃ia ĩplicat spẽz. vnde sicut album sumitur duplr̃. vt tollit̃ a ꝓbo in ꝑdicamẽtis. ſ. cõcretiue ⁊ abstractiue. Cõcretiue idē est qd̃ hñs albedinē. abstractiue aũt idē ē qd̃ albedo, ita dr̃ia vt aiatum vel rõnale sumit̃ ꝛcretiue ꝓ habẽte animã rõnalem vel rõnē. ⁊ abstractiue ꝓ ipa aia vel rõne. sumẽdo igr̃ ꝛcretiue sic dr̃ia ĩplicat speciē. vt albũ implicat subz. ⁊ sic ꝑdicatur gen⁹ de ipsa. dicẽdo rõnale est aial. ⁊ animatũ est coꝛp⁹. Si aũt sumũtur abstractie sic de illis non predicat̃ gen⁹. ĩmo iste ꝓpõnes iã assignate sunt ita false sicut iste. rõ ē aial. aia ē coꝛp⁹. ¶ Scdo notandũ fm Aristo. ibidē q̃ de eo qd̃ significat dr̃ia nõ ꝑdicatur gen⁹ qd̃ videtur falsũ. qꝛ dr̃ia significat speciē de qua ꝑdicat̃ gen⁹. Ideo dicitur q̃ sicut album duo significat. vnuꝫ mãliter. ſ. subm albedinis ⁊ aliud formalr̃. vꝫ. ipam albedinē. ita dr̃ia duo significat. vnũ mãliter qd̃ est ipa spẽs. ⁊ aliud formalr̃ qd̃ est forma dãs esse specificum. rõnale igitur significat hoīem mãlr̃. ⁊ rõnē que est ĩtellectus hoīs significat formalr̃. silr̃ aiatum significat hñs aiam mãlr̃. ⁊ animam formalr̃. de eo igitur qd̃ significat dr̃ia materialr̃ predicatur genus. sed non de eo quod significat formaliter. ⁊ sic intelligit philosophus

¶ Amplius alterum est quod quid est ⁊ quia est monstrare. Diffinitio quidem igitur quid est oñdit: demonstratio autem quia si est hoc de hoc aut non est.

¶ Tertio sic. diffinitio ostendit qd est. sed demõstratio ostendit. qꝛ est. ergo nullũ diffinibile est demõstrabile. vel ecõtra. patet. quia diffinitio declarat quiditatem ⁊ essentiam diffiniti: ōmonstratio autem solum q̃ passio inest aut non inest subiecto. vnde si demonstratio est affirmatiua illa ostẽdit passionem inesse subiecto. si autem negatiua illa ostendit passionem̃ non inesse subiecto.

¶ Alterius autem altera demonstratio est nisi sit tanq̃ pars quedam totius. Hoc autem dico quia ostensum est de ysocbele quoniam habet tres angulos duobus rectis equales. Si ostẽsus est oīs triangulus. pars enim est. hoc autem totum: hec autem adinuicem non se habent. sic quia est ⁊ qd est. Non est enim alterum alterius pars.

¶ Contra istam probationem arguitur sic. triangulum habere tres angulos: ⁊ ysocbelem habere tres angulos sunt diuersa: tamen illis coꝛrespondet idem modus sciendi. ergo nõ obstante q̃ quia ē ⁊ quid est sunt diuersa: adhuc illis potest coꝛrespondere idem modus sciendi. ⁊ per cõseqnens eiusdem̃ poterit esse diffinitio cuius est demonstratio. Respondet ꝓbs q̃ si duo sunt diuersa sic q̃ vnum non est totum respectu alterius: nec pars alterius: illis coꝛrespondẽt diuersi modi. sciendi. sed si vnum sit totum ⁊ alius pars: illis potest coꝛrespõdere idem modus sciendi. nunc autem triangulus̃ habere tres angulos est totum ad ysocbelem habere tres angulos. loquẽdo de toto in modo ⁊ parte subiectiua. ideo sciendo omnem triangulum habere tres angulos: scitur ysocbelē habere tres angulos. sed ita non est de quia est. ⁊ quid est. quia ista sunt diuersa. ⁊ nullum eoꝛum est totum vel pars respectu alterius.

¶ Sed occurrit dubiuꝫ. nam quid est significatur per terminum simplicem: ⁊ quia est per propositionem. sed terminus simplex est pars propositionis. igitur quid est est pars ipsius quia est. Dicendum q̃ Aristo. locutus est de parte subiectiua ⁊ nõ integrali. constat autem q̃ qd̃ qd est: est pars ĩtegralis ipsius. qꝛ est. ⁊ non subiectiua. toti enim ⁊ parti subiectiue coꝛrñ-

det eadē scia ⁊ idem modus sciendi: vt homini ⁊ sorti. sed nō toti ⁊ pti ītegrali. qz nō est eadē scia hominis ⁊ oculi eius: nec idem modus sciendi.

¶ Manifestum itaqz q̄ nec cuius diffinitio huius modi omnis sit demonstratio. nec cuius omnis ē demonstratio: huius omnis sit diffinitio. quare oio eiusdē nullius contingit vtranque habere.

¶ Ex p̄dictis aristo. epilogādo īfert tria correlaria. Primum est. nō cuiuscūqz ē demr̄atio ē eiusdē diffō. pz p p̄mā cl̄onez. qz nō omne demōstrabile est diffinibile. Scōm correlariū. nō cuiuscūqz est diffō illi⁹ est demōstratio. patet p scōaz cl̄onez. qz non oē diffinibile est demr̄abile. Tertium correlariū. nulli⁹ cui⁹ē diffō ē ōmr̄atio nec eō. pz p tertiā cl̄onē qm̄ nullū diffinibile demr̄at. nec aliqd demr̄abile diffinit. solū. n. id qd hz mōz sube diffinit: ⁊ solū id qd hz modū accētl demr̄at ¶ Cōtra correa cū suis cl̄onib⁹ ar. pbādo q̄ ōtigat aliqd scire p demr̄ationē ⁊ p diffōnē. qz tā 2°. q̄z passio de subo scit p demonstrationē. ⁊ p diffinitionē. qm̄ diffō est oīs demōstrationis p̄n⁹ vt iā allegatū ē ī plogo de aia. ⁊ demr̄atio est istrm̄ sciendi ꝓm lyncoī. p̄ hui⁹. ¶ Itē sexto meta. iquit Ari. q̄ eadē ē via īuestigādi si est. ⁊ qd ē. igr idē scit p diffōnem ⁊ demōstrationē. ¶ Ad pri⁹ dr̄ q̄ istrumētū sciēdi qditatē rei de ppinq̄ ⁊ imediato ē diffō. demr̄atio aūt est istrm̄ imediatū sciēdi cōclusionē ⁊ passionē de subo suo. ꝛcedo igit q̄ aliqd scit per demōstrationē ⁊ diffōnē tanq̄z per istrm̄ remotū. sed q̄ aliquid sciat p demr̄ationē tanq̄z p istrm̄ ppīquū ⁊ p diffōnē tanq̄z p istrz p̄īquū est ipo'se. ⁊ hoc itellexit phs cum dixit q̄ idem ꝓz idem non cōtingit scire diffōne ⁊ demōstratione. ¶ Ad scōz dicit q̄ aristo. per viā ītelligit mediū qd querit in demr̄atōe. ī. eodē medio inuestigat si est ⁊ qd est. qz oīs questio reducit ad si est ⁊ qd est. ⁊ oīs qd est questio medy. īmo p idē mediuz terminantur omnes questiones vt est ostensum. ¶ Dicitur tamē al'r q̄ aristo. per viā itelligit sciam totalē. ī. in eadē scia totali iuestigat si est ⁊ qd est. ⁊ hoc quādo sciētia aliqua ōmōstrat aliqd esse. ⁊ cū hoc ꝛsiderat cās illius. qd notāter dicitur ppter ꝛmētatorē dicentē p̄mo ⁊ scōo physicoz cōtra Auicē. q̄ philosophia nālis pbat p̄mam causam esse ⁊ nō meta. qz p̄mā causam esse non potest pbari nisi per viā mot⁹. meta. aūt pbat quid est prima causa.

¶ Quare manifestū itaque q̄ diffinitio ⁊ demonstratio nec idem vtiqz erunt: nec alterum in altero: ⁊ nanqz subiecta similiter se haberent. hec quidem igitur vsqz ad hoc opposita sunt.

¶ Quarta cl̄o. nulla diffō est demōstratio nec ps demōstrationis nec totū. pbat. ea circa q̄ sunt diffō ⁊ demr̄atio non habent se aliquo istoz modoruz. q̄ nec diffō. ⁊ demr̄atio. pz ꝛña. qz actus distīguunt p obiecta. 2° de aia. aīs pbat. qz diffinibilia ⁊ demr̄abilia sunt illa circa que se hnt diffō ⁊ demr̄atio. cōstat aūt q̄ diffinibile nō est demr̄abile. neqz ps demōstrabil' neqz totū. ¶ Notādū q̄ per istā cōclusionē est rnsum ad tertiā questionē solū negatiue cum q̄rebat qd est diffō. nō. n. dēz est diffōnē eē oīonē exp̄mentē qditatē ⁊ essentiā rei. sed q̄ nō est demr̄atio nec ps demr̄atōis nec totū. sic qn̄ q̄rit de deo qd est: rndet affirmatiue q̄ ē illud quo meli⁹ excogitari nō pōt. aut q̄ est act⁹ purissim⁹. negatiue aūt q̄ est illō qd nō ē potentia nec potētiā īcludēs: ⁊ q̄ est illō qd nullā mixtionem dicit act⁹ ⁊ pōe. ¶ Cōtra hāc cl̄onē ⁊ suā pbationem arguit p̄. q̄ diffō est demōstratio: qz dicit phs p̄ huius q̄ diffō ꝛposita ex māli ⁊ formali ē tota demr̄atio sola pōne drns. ex quo habet q̄ diffō est ps demr̄atōis. nā qn̄ demr̄at diffō mālis p formalem aut passio de subo p diffōnē subi necio diffō est ps demr̄atiōis. ¶ Scōo ar. q̄ diffinibile sit demōstrabile. qz de⁹ ē diffinibil' p Aristo. iz°. metaphi. ⁊ per eūdē est demr̄abilis. z° meta. ibi enī demonstrat primā cāz eē. ⁊ octauo physicoz primū motorē esse. ⁊ ꝛñr pōt argui diffinibile eē ptem demōstrabil'. qz demr̄abile est hoīez eē. ⁊ diffinibil' est aia que est ps ei⁹. vt habet ab aristo. z° de aia. ¶ Ad primū dr̄ q̄ ista ppō non est ītelligenda in recto. sed in obliq̄. ī. diffō ꝛposita ex māli ⁊ formali totū illud ꝛtinet p qd fit demr̄atio. ī. formalē diffōnez. ⁊ totū illō qd demr̄at. ī. mālē. nec ē drīa nisi ex pte pōnis. ī. ordinādo in mō ⁊ figura. Et cū ex hō pbat diffōnem eē ptē demr̄ationis dr̄ q̄ Ari. nō loqt ibi de pte ītegrali: ꝛz subiua. qz nemo dubitat diffōnem esse ptē integralē demr̄ationis. ⁊ nō est ps subiectiua ad mōz spēi ꝛtēte sub gne sic q̄ oīs diffō sit ōmr̄atio ⁊ nō eō. hoc mō loquit aristo. de toto cū dicit diffōnē non esse totū demr̄ationis. ī. nō eē totū in mō p modū generis ad demr̄ationē sic q̄ oīs ōmōstratio sit diffō. ⁊ nō ecōtra. ¶ Ad z^m ꝛcedo q̄ diffinibile sit demōstrabile eē. sed nō est demr̄abile de aliquo iuxta ītentionē aristo. qd enī demonstrat ō aliquo ē accns. ⁊ qd diffinit est suba. 7. metaphysice. Unde si suba demr̄aret de suba vt patuit ī p̄ libro. demr̄ando ista. oīs hō ē suba. hō nō est vt habz rōnē sube. sed vt hz rōnē accntis. quod enī demonstrat habet rōnem forme: ⁊ illud de quo aliqd demonstrat hz rōnem subiecti. qz enī aīal vel suba non solum reperit in homine: sed etiam in alys ab homine. ideo hz rōnem accidētis. iuxta illud poz. accidēs est quod adest ⁊ abest p̄ter subiecti corruptionē. Cum aūt dicit diffinibile partem eē demonstrabilis: rndetur q̄ non arguit cōtra intentionem phi. qz lz aliquod diffinibile sit ps ītegralis vel essentialis alicui⁹ demr̄abilis: nō tamen ps subiectiua sic q̄ oē diffinibile sit demonstrabile ⁊ nō ecōtra. non etiā diffinibile est totum respcū demr̄abilis loquendo de toto in mō: sic q̄ omne demr̄abile sit diffinibile. ⁊ nō ecōtra. loquit ḡ hic phs ō toto ī mō ⁊ nō ō toto ītegrali. ⁊ de pte subiua: ⁊ nō de pte ītegrali vl' eēntiali.

Ipsius autē q̄ quid est vtrum syllogismus sit. aut est demōstratio: aut nō est sicut nunc ratio supposuit. Syllogismus quidez enī aliquid de aliquo demonstrat per mediuz.

Stud est z^m capl'm hui⁹ p̄mi tractatus ī quo aristo. declarat ip̄m qd qd est nō posse pbari simpl'r rndendo negatiue ad duas p̄mas qōnes. Quarū p̄ma erat vtz quod quid est demonstretur. Secūda q̄liter cognoscitur ip̄z quod qd ē. postq̄z rndit ad alias duas qōnes quaz vna fuit qd est diffinitio. alia vero fuit vtz cui⁹ est diffinitio eiusdē sit demr̄atio. ⁊ ponit quattuor cōclusiones. Quarū p̄ma est ista: diffinitio non est probabilis de suo diffinito per syllogismū reduplicatiuum. Secunda ꝛclusio. diffinitio non est pbabilis de suo diffinito per syllogismū diuisiuuz ibi. At vero per diuisionez. Tertia cōclusio. diffinitio nō est pbabilis de suo diffinito per syllogismū diffinitiuū ibi. Sed vtrum sit demonstrare. Quarta cōclusio. diffinitio non est probabilis de suo diffinito per syllogismum demonstratiuum ibi. Qualiter igitur diffiniens. Pro declaratione prime conclusionis Aristo. premittit quattuor suppositione. Quarum prima est ista. omnis syllogismus est concludēs aliquid de aliquo per medium sumptum in qualiber premissarum. patet ista suppositio ex primo priorum. vbi docetur omnem syllogismum fieri ex tribus terminis. quoruz duo. ī. maior ⁊ minor extremitas ponunt diuisim ī p̄missis ⁊ ꝛiūcti ī ꝛclone. mediū āt ponit ī ābab⁹ p̄missis. ⁊ ñ si igredit ꝛclonē.

¶ Sz qd quid ē ppriū qd ē ⁊ i eo qd qd ē p̄dicat. Hoc aūt necesse ē ꝛuerti. Si enī ipsi. c. a. ppriū ē. māifestū ē q̄ ⁊ ipi⁹. b. ⁊ ipi⁹. c. q̄re oia sūt adiuicē.

¶ Secunda suppositio. omnis diffinitio quiditatiua est proprium sui diffiniti predicans de eo conuertibiliter ī eo quod quid est. dicitur proprium ad differentiam accidentis. ⁊ dicitur in eo q̄ quid est vt separatur a differentia. ⁊ conuertibiliter ad differentiam generis. ¶ Sed dubitatur primo. q̄ diffinitio non est proprium cum proprium non dicat essentiam diffiniti secundum porphyrium. ¶ Secundo. quia frustra

ponitur illa pticula conuertibilr. qz si ē ppriū ē cōuertibile. Dicēdū q̄ duplex ē ppū.s. ñ cōuertibile ⁊ ouertibile. ⁊ vtrū q̄ triplr sumitur. Primo p illo qd cōpetit vni soli sed nō cuilibet idiuiduo illi⁹ spēi: vt eē medicū respectu boīs. ⁊ eē simū respectu nasi. Scdo p illo qd cōpetit cuilibet idiuiduo illius spēi: sz non solū illi. vt eē bipedē: vel eē mobile respectu boīs. Tertio p illo qd cōpetit alicui soli spēi ⁊ cuilibz contēto sub tali spē: sz ñ sp: vt canescere ī senectute. ¶ Cōsilr triplr sumit ppū conuertibile. p̄ p illo qd dicit totam eēntiā sue spēi. ⁊ sic diffinitio est ppriū. secundo p illo quod dicit ptez eēntialem ⁊ formalem illi⁹ spēi. ⁊ sic dīa vltima ē ppriū. 3° p illo qd dicit ptem accētalē eiusdē spēi eo mō quo logtur Aristo. tertio de aīa: vocans intellectū agētē ⁊ passibilem partes aīe. ⁊ tale dicitur fluere a pncipys spēi. de q̄ porphiri⁹ ait. ppriuz est qd cōuersim pdicatur de re ⁊ non īdicat qd ē eē ei⁹. ¶ Ex his responsū ē ad difficultates dicendo ad pmam q̄ sz diffinitio ñ sit ppriū dicēs ptē accidētalē spēi: est tñ ppriū dicens totā eēntiam illi⁹. Scda aūt difficultas nō pcedit qz dictū ē nō oē ppriū conuerti cū illo cui⁹ ē ppriū.

¶ At vero ⁊ si. a. in eo quod qd ē in. c. omni. b. ⁊ vlr. b. de omni. c. qd qd est dicit. Necesse est ⁊. a. in eo qd quid est de. c. dici.

¶ Tertia suppositio. oīs syll's pbans diffinitionē de diffinito hz mediū conuertibile cū vtraq̄ extremitatū. pz. nam cū diffinitio ⁊ diffinitū cōuertantur: mediū si ī plus se hz q̄ aliqua extremitatū: maior eēt falsa. ⁊ si in minus se hēret minor eēt falsa. qz nunq̄ pōt pbari diffinitio de diffinito vlr nisi ī pma figura ⁊ ī p modo eiusdē. sit g̃. a. diffinitio ⁊. c. diffinitū ⁊. b. mediū. ⁊ arguatur sic. oē. b. est. a. oē. c. est. b. g̃ oē. c. ē. a. vbi pz. b. necessario cōuerti cū a. c. si pmisse debēt eē ve.

¶ Si vero non aliquis sic accipiet duplicās: non necesse erit. a. de. c. pdicari in eo quod qd est. Si aūt. a. quidē de. b. in eo qd quid est nō de qbuscūq̄ aūt ipm. c. b. ī eo qd qd est. ipm aūt qd quid ē vtrūq̄ hoc habebit. erit ergo ⁊. b. ipi⁹. c. qd qd ē.

¶ Quarta suppositio. oīs syll's concludēs maiorez extremitatē de minori ī eo qd qd est: oz sumere eādē reduplicationē in qualibet pmissarū. pz qz alr quelibet pmissarū eēt va ⁊ conclusio falsa. vñ non sequitur. oē oīal est substātia aīata sensitiua. oīs hō est aīal. g̃ oīs hō est substātia aīata sensitiua ī eo qd qd est. nec segtur. oē aīal est substātia aīata sensitiua ī eo qd quid est. oīs hō est aīal. g̃ oīs hō est substātia aīata sensitiua ī eo qd quid est. Etiā nō segtur. oē aīal rōnale est substātia sensitiua. oīs hō ē aīal rōnale ī eo qd qd est. g̃ oīs hō ē sba aīata sensitiua ī eo qd quid ē. cuiuslz istarū ōnarū a ñs ē verū ⁊ ōnis falsum: cū suba aīata sensitiua nō dicat de hoīe in eo q̄ diffinitio boīs. sed bene segt. oē aīal rōnale est suba aīata sensitiua in eo qd qd est. oīs hō ē aīal rōnale ī eo quod qd ē. g̃ oīs hō ē suba aīata sensitiua ī eo qd qd ē. ōnia ē bona. sed maior ē falsa. qz suba aīata sensitiua nō pdicat de aīali rōnali tāq̄ diffinitio illius.

¶ Notāⁿ q̄ hec oīo ī eo qd qd ē: pōt duplr sumi. s. large ⁊ stricte. p̄ mō īportat oē qd pdicat ī qd. ⁊ isto mō tā gen⁹ q̄ spēs pdicat de subo suo ī eo qd qd est. Scdo mō nō īportat nisi illd quod dicit exp̄sse totā qditatē rei: ⁊ sic tñ diffinitio pure qditatiua pdicat ī eo qd quid est.. ⁊ ita sumit ī ppposito. ppterea dicit phs ipm qd quid est esse ppriū ⁊ conuertibile cuz illo cuius dicitur eē quod quid est.

¶ Si igitur qd qd ē ⁊ qd quid erat eē vtraq̄ hīt ī medio: erit pri⁹ qd qd erat eē. Oīnoq̄ si est mōstrare qd ē hō: sic. c. hō. a. vero qd quid ē siue aīal bipes siue aliud qd. Si ꝗ syllogizabit necesse. a. de. b. omni pdicari. Huius aūt erit alia media rō. quale ⁊ hoc erit q̄ quid ē hō: Oportet aūt ī duabus ppositionib⁹ ⁊ imediatis ⁊ primis terminis cōsiderare. maxie. n. manifestū ē q̄ dī sic p cōuersionē. igit demōstrantes quid ē aīa: aut quid ē hō: aut aliud qd cūq̄z eoz q̄ sūt: quod ex principio est repetūt: vt si aliquis diffiniret aīam eādē eidez eē cām viuēdi. hoc autez numerū eīdē seipm mouētē. necesse ē eni repetere aīam q̄ vere est numerez eē ipm seipz mouentē sic vt idē ens.

¶ His pmissis ar. sic prima conclusio. nullus syll's pōt pbare diffinitionem de suo diffinito ī eo qd qd est. g̃ diffinitio non ē pbabilis de suo diffinito per syllogismum reduplicatiuuz. pz ōnia ⁊ probatur antecedēs. nullus syllogismus petēs pncipiuz pbat aliquid de aliquo. sed oīs syllogismus concludens diffinitionem de suo diffinito in eo qd quid est petit principium. g̃ patet consequentia cum maiori. qz talis syllogismus peccat p fallatiam petitionis pncipij p Aristo. pmo elencorum. minor autem declaratur. qm̄ nullus syllogismus concludit diffinitionem de suo diffinito ī eo quod quid est. nisi illa reduplicatio ponat in vtraq̄ pmissarum per quartam suppositionem. sz si pōit petit pn⁷ vt bñ pz cōcludēdo diffōnez boīs ō boīe: aut diffōnez aīe de anima ī eo quod qd est. nūq̄z enim pōt talis diffinitio cōcludi nisi per aliquam diffinitionem. vt omne animal rationale est animal gressibile bipes in eo quod quid est dato gratia exempli q̄ animal gressibile bipes sit diffinitio hominis. Item omnis numerus seipm mouens est causa sibipi viuendi in eo quod quid est. sed omnis anima est nūerus seipm mouens in eo quod qd ē. ergo omnis anima ē causa sibipi viuendi in eo quod quid est. vtraq̄ istarum consequentiarum est bona. sed cuiuslibet istarum minor petit principium. quia assumit illud quod debet probare. ¶ Notandū primo secūdum philosophum q̄ non potest concludi diffinitio de diffinito in eo quod quid ē nisi per aliam diffinitionez eiusdem diffiniti eo q̄ medium debet pdicari de diffinito cōuertibiliter in eo quod quid ē. si enim acciperetur alius terminus conuertibilis: quelibet premissarum esset falsa: vt oē risibile est animal rationale ī eo quod quid est. omnis homo est risibilis ī eo quod quid est. ergo omnis homo est animal rationale in eo quod quid est. ¶ Secundo notandum q̄ diffinitiones date de anima sunt secundum modum loquendi platonicorum. voluit enim plato q̄ si aliquid est causa alterius secundum aliquam denominationem q̄ etiam sit sibipi causa secundum eandem denominationez. vt si anima ē causa alterius quod moueatur aut viuat: q̄ etiam sit sibipi anime causa mot⁹ ⁊ vite. ⁊ ex hoc habetur vna diffinitio anime scilicet causa sibipi viuendi. deinde quia non posuit plato differentiam inter vnum quod est principium numeri ⁊ quod cōuertitur cum ente: dixit primum ens esse vnitatē ratione sue simplicitatis. quodlibet vero aliud quia includit aliquaz compositionem vocauit numerum. quia ergo anima ē causa quare corpus mouetur secundum pla. anima est numerus seipm mouens. ⁊ habetur alia diffinitio.

¶ Nō eni si cōsequit. a. ipi. b. ⁊ hoc ipi. c. erit ipi. c. .a. qd qd erat eē. Sz verū erat dicere q̄ erit solū.

¶ Ex predictis Aristote. epilogando concludit quatuor corrolaria. quorum primum est. ex premissis non reduplicatis non sequitur conclusio reduplicata sed absolute sumpta. quia nō sequitur omne animal rationale est risibile. omnis homo est animal rationale. ergo omnis homo est risibilis ī eo qd quid est. sed bene sequitur absque reduplicatione. quia tunc arguitur in primo modo prime figure. ponatur ergo q̄. a. sit maior extremitas ⁊. b. medium: ⁊ minor extremitas sit. c. ⁊ syllogizetur vt supra.

¶ Neqz si est. a. qd quid est ⁊. d. b. pdicat oī eteni aīalis eē pdicat de boīs eē. sicut ⁊ oēm hominez aīal eē: sed nō sic sicut qd est vnū esse.

¶ Secundum correlarium. non pōt cōcludi diffinitio de suo diffinito ī eo qō qd est: nisi illa sit propria. qz lz diffinitio aīal' pdicetur coiter de diffinitiōe hoīs sicut aīal de hoīe: nō tn est diffinitio hoīs. iō esset falsa conclusio. vt oē aīal rōnale ē substantia aīata sensitiua. oīs homo est aīal rōnale. g̃ oīs homo est substantia aīata sēsitiua ī eo qō qd est.

¶ Siquidem igitur non sic accipiat non syllogizabitur q̄. a. sit ipi. c. per qō quid erat in substantia: Si vero sic accipiat prius erit accipiēs qō ipi. c. ē qō quid erat esse ipm. b.

¶ Tertium correlarium. si diffinitiones ppie non accipiuntur in pmissis in eo quod qd est: non sequitur aliqua illaꝝ de diffinito in eo qō qd est. pz. qz ꝛclusio reduplicata nō seqt̄ ex pmissis non reduplicatis p pmum correlariū. vt oē. b. ē. a. oē. c. est. b. ergo oē. c. est. a. in eo qō quid est.

¶ Quare nihil demonstratum est. quod enīz erat in principio accepit.

¶ Quartum correlarium. si diffinitiones ppie accipiantur ī pmissis in eo qō qd est. sequitur vna illaꝝ de diffinito ī eo qō qd est. sed petitur pncipium. pz. qz ī minori sumit̄ qō dz pbari. vt oē. b. est. a. in eo qō quid est. oē. c. est. b. in eo qō quid ē. g̃ oē. c. est. a. in eo qō quid est. ¶ Notandum pmo q̄ non solum petitur pncipium ī minori sed etiā cōmittitur quedam circulatio in maiori. qz sicut p vnā diffinitionē tāq̄ p mediū cōcluditur alia diffinitio ī eo qō quid est: ita poterit fieri ecōuerso ⁊ p ꝛōs poterit eē circulator. qz accipitur pmissa q̄ nō est ipa cōclusione notior. ⁊ non solum petit̄ pncipiū vel cōmittit̄ circulatio īmo maior ē falsa eo q̄ nulla diffinitio pdicat̄ de alia diffinitiōe ī eo qō qd ē. cū diffinitionis non sit diffinitio vt liquet. ¶ Secundo notandum q̄ lz vna diffinitio non possit pbari p aliam de suo diffinito ī eo qō qd est: pōt tn p illā absolute demonstrari. vt oē aīal rōnale est corpus aīatum actuatuz aīa intellectiua. oīs hō est aīal rōnale. g̃ oīs hō est corpus aīatū actuatū aīa ītellectiua. Unde cōmen. ī plogo de aīa docet demonstrare diffinitionē mālē ire p formalē. ⁊ secūdo de aīa demonstrat pbs diffinitionē mālem aīe p diffinitionem formalē. sicut ēt ī p̄ hui⁹ demonstrat diffinitionē mālē demōstratiōis p diffinitionem formalē. ⁊ ī hoc secūdo docet demōstrare vnā diffinitionē p aliā. ¶ Circa pdicta dubitat̄ vtruz reduplicatio sit medy aut maioris aut minoris extremitatis Et arguatur p̄ q̄ medy p pbm hic dicētem qō qd est erit ī medio. i. reduplicatio erit ipi⁹ medy. ¶ Scō arguit̄ q̄ maioris extremitatis p Aristo. pmo poꝝ dicētē q̄ reduplicatio est maioris extremitatis ⁊ nō medy. ¶ Tertio ar. q̄ minoris extremitatis. s. subi. qz Aristo. vbi supra dicit q̄ hec ppositio: iustitia ē bonū īquātū bonū: est falsa. ⁊ intelligibil'. sed hec ē va iustitia inq̄tū iustitia ē bonum. g̃. ¶ Quarto ar. q̄ nec medy nec alicui⁹ extremitatis. qz dictio exclusiua vel exceptiua nō dicit̄ eē subi vel pdicati sed toti⁹ ꝛpōnis. sicut ēt in ppōnib⁹ vlib⁹ signa nō sūt ptes extremoꝝ sed toti⁹ cōpōnis. ¶ Dicē dū ꝟm Egi. q̄ nō reduplicatiōis specificat cām ⁊ īherentiaz. ⁊ qz cā ē ī subo ⁊ nō in pdicato. īherētia aūt est cōditio pdicati ⁊ nō subi. iō reduplicatio ē subi tāq̄ illi⁹ qō reduplicat̄ ⁊ pdicati tāq̄ illi⁹ cui⁹ ē ꝛditio ita q̄ sēp dz ītelligi subm reduplicari ⁊ nō pdicatū. tn reduplicatio dz ītelligi a pte pdicati ⁊ nō a pte subi. vbi gra. nō bene dr̄ triāgulus hz tres āgulos inq̄tū tres angulos. sed bene dicit̄ triangulus inq̄tū triangulus hz tres angulos eq̄les duob⁹ rectis. ītelligēdo reduplicationem subi a pte pdicati vt triāgulus hz tres angulos inq̄tū triangulus. ¶ Sed pmo aspectu hec rnsio sibi repugnare vr̄. nā si nota reduplicatiōis specificat tā cām reptā ī subo q̄z īherētiam pdicati ad subm. seqt̄ q̄ nota reduplicatiōis nō ē ps subi nec pdicati. sicut nec dictio exclusiua vel exceptiua cadens supra subm ⁊ pdicatū ē ps alicui⁹ illoꝝ. ⁊ vbi sit ps alicui⁹ extremorū poti⁹ ē subiecti q̄z pdicati. ⁊ poti⁹ se tenet cuz subō reduplicato q̄z cū pdicato exquo reduplicat subm ⁊ nō pdicatū. iō of q̄ sicut trāsmutatio est materie passiue qz recipit illam transmutationē. ⁊ forme terminatiue. qz est terminus trāsmutationis illā denominans p Aristo. qnto phy. ita reduplicatio est subiecti passiue qz recipit reduplicationē. ⁊ ē pdicati terminatiue. qz reduplicat̄ subm̄ p habitudinē ad pdicatum denominās ppōnē eē verā ⁊ falsā. sicut g̃ mā ppie trāsmutatur ⁊ nō forma. ⁊ forma ppie terminat trāsmutationē ⁊ nō mā. ita ppie reduplicat̄ subm̄ ⁊ nō pdicatū. terminat aūt reduplicationē pdicatū ⁊ nō subm̄. ⁊ sicut alia signa denoiantia totā cōpositionē vt signa cadētia sup vtroq̄z extremoꝝ nō subyciuntur neq̄z pdicant̄. neq̄z se tenēt ex parte alicui⁹ extremi. ita nō reduplicatiōis nō ē ps subiecti nec ps pdicati sed toti⁹. s. ꝛpōnis ⁊c. ¶ Cōtra hāc rnsionē ar. pdicatū eq̄ reduplicari sic sbz sic. n. hec ppō ēva. hō iq̄tū hō ē aīal. sic iste sūt ve. hoī iest aīal ꝟm q̄ aīal. naso iest simitas ꝟz q̄ hō. hō ē aīal rōnale in eo qō quid ē. de diffinito pdicat̄ diffinitio ī eo q̄ diffinitio. ¶ Respōdet̄ negādo istā. hoī iest aīal inq̄tuz aīal: qz pariformiter deberet concedi ista. aīal iq̄tū aīal iest hoī. ⁊ cū reduplicatio reduplicet de oī. seqt̄. oē aīal eē hoiem. qō ē ipōse. Ista aūt. naso iest simitas ꝟm q̄ hō. ē cōcedēda sicut ista. symitas iq̄tū simitas ē ī naso. ꝛstat aūt q̄ ibi nō reduplicat̄ pdicatū sz subm̄. qz Aristo. vocat ī ppōsito rectū subm̄ ⁊ obliquū pdicatū. Itē cōcedo q̄ hō ē aīal rōnale ī eo qō qd est. sz nō reduplicat̄ pdicatū. qz pdicatū reduplicari ē ipz bis replicari ꝟz ppriā vocē. iō nota reduplicatiōis nō sumit̄ ibi reduplicatiue: sz solū specificatiue specificādo ītētionē pmā p secūdā. hec enī ppō. hō ē aīal rōnale ī eo qō qd ē. valet istā. hō ē aīal rōnale ī eo q̄ diffinitio. ¶ Et cōcedit̄ illa. de diffinito pdicat̄ diffinitio ī eo qō qd ē. nō tn reduplicat̄ pdicatū sed subm̄. qz obliqu⁹ dr̄ pdicatū ⁊ rect⁹ subm̄ nisi diceret̄ q̄ Aristo. p̄ poꝝ dicēs pdicatū nūq̄z reduplicari sz subm̄: ītellexit extremis exntib⁹ ī recto ⁊ nō ī obliquo. ⁊ isto mō solueret̄ oēs dubitatiōes tāgētes reduplicationē pdicati subiecto exnte obliq casus vel eō. ¶ Ad pmū cōcedo q̄ reduplicatio ē medy terīni. vn ī pma figura medi⁹ terīnus subycit̄ in vna pmissaꝝ ⁊ pdicat̄ ī alia. In 2ª aūt figura medi⁹ termin⁹ pdicat̄ ī vtraq̄z. ⁊ ī tertia figura me⁹ subycit̄ vtrobiq̄z. qn̄ g̃ ē subm̄ tē reduplicatio pōt eē illi⁹ reduplicatiue sūpta. qn̄ aūt ē pdicatū: reduplicatio pōt eē illi⁹ specificatiue sūpta specificādo ītētionē pmā p secūdā. sic. n. ꝛcedit̄ q̄ hō vt spēs pdicat̄ de plurib⁹ dr̄ntib⁹ nūero. ita cōcedit̄ q̄ de hoīe pdicat̄ aīal vt gen⁹. neq̄z reduplicat̄ ly hō: nec ly aīal. sed bm̄ specificat̄. ¶ Ad scōz dr̄ q̄ reduplicatio est demōratio maioris extremitatis vt cōditio illi⁹. ⁊ est ēt specificatiua illi⁹ vt declaratū est. sz q̄ sit reduplicatiua maioris extremitatis ī p̄ figura illud nō ē verū. ¶ Ad 3ᵐ ꝛcedo q̄ reduplicatio reduplicatiue sūpta nō ē nisi subi. vn ī ista: iustitia ē bonū iq̄tū bonū: si reduplicatio dic̄ cāz: falsa ē. qz ī pdicato cū se hēat p modū forme nō repit̄ cā īherēdi sz ī subo. si āt dicit īherentiā sic est intelligibil' eo q̄ n̄ ē ītelligibile idē ꝟz idē hr̄e īherentiam ad seip̄z. ¶ Ad 4ᵐ dr̄ q̄ n̄ plus arguit nisi q̄ reduplicatio n̄ ē ps subi nec pdicati: sic nec dictio exclusiua vl' exceptiua. ⁊ ꝟ ꝛcedit̄. n̄ āt pbat reduplicationē nō eē subi. vn cū dr̄. tn hō ē aīal. exclusio ē subi ꝛfuse tn̄: ⁊ pdicati distributīe: ⁊ tn n̄ ē ps alicui⁹ istoꝝ. ita dō hō iq̄tū hō ē aīal: reduplicatio est subi reduplicatīe ⁊ pdicati terīatīe. lz n̄ sit ps alicui⁹ istoꝝ. sz tn̄ toti⁹ ꝛpōis. ¶ Ex pdictis seqt̄ q̄ dictio reduplicatiua nūq̄z reduplicatiue tenet̄ nisi reduplicetur idē termin⁹ bis. vt hō inq̄tū hō ē aīal. specificatīe āt n̄ oz vt replicet̄ idē terīus. vt hō ē aīal iq̄tū subā aīata sēsitīa. qn̄ cūq̄z g̃ tenet̄ reduplicatīe: tenet̄ specificatīe ⁊ n̄ eō. nā a pte pdicati tenet̄ specificatīe ⁊ nūq̄z reduplicatīe. a pte vo subi vtroq̄z mō. nec sp specificat̄ ītentio p̄ᵃ p secūdā. sz aliqn̄ p̄ᵃ p pmā. vt hō iq̄tū aīal ē subā. ⁊ hō iq̄tū ītellectiuus ē rationalis. vtrobiq̄z tenetur reduplicatio soluz specificatiue specificās pmā ītentionē p pmā.

¶ At vero neqz q̄ per diuisionē via syllogizare. sicut in resolutiōe circa figuras dictū ē. nequaq̄z eiz necesse ē rem illam esse cū hec sint.

¶ Secūda conclusio. diffinitio nō ē ꝓbabilis de suo diffinito ꝑ syll'm diuisiuū. Istam conclusione Aristo. quitupl'r ꝓbat. ⁊ ꝑ sic. ꝓpō i q̄ ꝑdicat diffinitio de suo diffi.° ñ pōt eē ɔ° syllogismi diuisiui. g̃ ⁊c. añs probatur nam ad ꝓbandū istā. hō ē aīal rōale. fiunt duo processus. quoꝝ ꝑm° ē iste. oē aīal est aīal rōnale vel irrōnale. hō est aīal. g̃ hō est aīal rōnale vel irrōnale. Secundus processus. hō est aīal rōnale vel irrōnale: sed hō ñ est aīal irrōnale. g̃ hō est aīal rōnale. modo pz q̄ non concludit diffinitio de suo diffinito ꝑ ꝑmū processū sed ꝑ processum 2m q̄ nō est syllogistic° sed ypothetic° arguēs a toto disiūcto cū destructione vni° ptis ad alterā ptez. ¶ Notādū q̄ syll's diuisiu° tripl'r sumit ꝑ pro processu syllogistico facto i forma ⁊ i figura cōcludente diuidentia aliqō cōe disiunctim. vt oē aīal est aīal rōnale vl' irrōnale. ois homo est aīal. g̃ ois hō est aīal rōnale vel irrōnale. Secūdo pro processu ypothetico ōstruente vnū istoꝝ diuidentiū ⁊ ɔcludente alteꝝ. vt ois hō ē rōnalis vel irrōnalis. sed nihil qō est hō est irrōnale. ergo ois hō est rōnalis. Tertio ꝑ aggregato ex ambob° processib°. diffinitio ergo nō probat simpl'r de suo diffinito ꝑ ꝑmū processū neq̄ ꝑ ꝗz sed ꝑ tertiū. ⁊ iste nō proprie vocat processus syllogisticus sicut nec secūdus. sed tm̄ ꝑmus vt hz videri ꝑ ꝓoꝝ in quo docetur resoluere syllogismos figuraꝝ ad seinuicē.

¶ Sed sicut neqz iducēs demōstrat.

¶ Secūdo sic. syllogismus diuisiuus ē sil'is iductiōi. sed inductio nō probat syllogistice aliquā cōclusionē: sed solum ꝓbat vl'em ꝓpositionē q̄ est ꝑmissa ad iferendā cōclusionē. igitur syll's diuisiu° nō ꝓbat cōclusionē in qua ꝑdicat diffinitio de suo diffinito. sed solū ꝑmissā ad istā. pz ɔña cuz minori ⁊ maior declarat ex eo. qz sic iductio ordiat in syll'm: ita syll's diuisiu° ordinat i entimema diuisiuū. ¶ Notandū q̄ ētimema dupl'r sumit. s. large ⁊ stricte. Entimema stricte sūptū ē argumentū solū hñs vnā cathegoricā ꝑ añcedente. vt hō currit. g̃ aīal currit. Entimema large sūptū ē argumentū distinctū cōtra syll'm exēplū ⁊ iductionē. ⁊ sic arguendo a cōditionali cū suo añte ad ɔñs eiusdē. aut a copulatiua ad alterā ei° ptē. aut a cathegorica de disiuncto extremo cū destructiōe vni° ptis ad alterā ptē ē entimema. ⁊ hoc vltimū vocat ētimema diuisiuū ad qō ordinat syll's diuisiuus ꝓpter diffinitiōes iuenienda. entimema g̃ stricte sūptū ē ētimema simplex. ētimema aūt large sūptū ē ētimema mixtū de quo fit hic mētio.

¶ Non eni oz cōclusionē interrogare nec i cōcedēdo eē. sz necesse ē eē cū sint illa. ⁊ si ñ dicat rñdēs.

¶ Tertio sic. ois syllogismus ꝓbans syllogistice aliquam cōclusionē absoluit ab iterrogatione illi° cōclusiōis. sed syllogismus diuisiu° nō absoluit ab iterrogatiōe cōclusiōis i qua ꝑdicat diffinitio de suo diffinito. g̃ diffinitio non est ꝓbabilis de suo diffinito ꝑ syll'm diuisiuū. maior pz: qz statim ꝓbata aliq̄ cōclusione ꝑ syll'm nō ampli° illa dubitat. minor ē clara: qm̄ ɔclusa ista. hō ē aīal rōnale vl' irrōnale ꝑ syll'm diuisiuuz: adhuc dubitatur ista. hō ē aīal rōnalē. mortale. ⁊ ꝑ ɔñs iterrogatur de ea quousq̄ ꝑ aliū ꝓcessū fuerit cōclusa.

¶ Ut vtꝝ hō aīal ē aut iaiatū. postea accipit aīal. nā syllogizatū est. item oē aīal aut gressibile ē aut aquaticū. si accepit gressibile ⁊ hoiez totum aīal gressibile: nō necesse est ex dictis sz accipit ⁊ hoc. Differt aūt nihil i multis aut i paucis sic dicere: idē eni est. Nō syllogistic° qdē igit vsus fit sic precedētibz etiā de cōueniētib° syllogizari. Quid. n. ꝓhibet hoc verū qdē oē eē de hoie. Nō tm̄ qō qd est neqz qō qd erat eē ostēdens.

¶ Quarto. ita se hz syll's diuisiu° ad ꝓpositionē i qua ꝑdicat diffinitio de diffinito sicut ad istā. hō ē aīal gressibile bipes. sz ista nō pōt syllogistice ꝓbari ꝑ syll'm diuisiuuz. g̃ nec illa. maior ex sufficienti similitudine. ⁊ minor declarat. naz hec ꝓpō homo ē aīal gressibile ꝓbat ꝑ hūc modum. ois hō ē aīal vel inaiatū. sed hō non ē iaiatū. g̃ homo ē aīal. Item oē aīal ē gressibile vel aquaticū. sed hō est aīal vt probatū ē. g̃ homo ē gressibile vel aquaticū. tunc sic. hō est gressibile vel aquaticū. sed hō non ē aquaticū. g̃ hō est gressibile. ⁊ ꝑ ɔñs hō est aīal gressibile. facti sūt tres ꝓcessus quoꝝ duo sunt entimematici ⁊ vn° syllogisticus i quoꝝ nullo cōclusū ē syllogistice hominem eē aīal gressibile. ¶ Notandum ꝗm ꝓm q̄ nihil differt si fiūt multe aut pauce diuisiones. qm̄ nunq̄z cōcludit intētū ꝑ syllogismū diuisiuū. sicut eni ꝓbatū est aīal gressibile de hoie ꝑ duas diuisiōes entimematicas nō cōcludendo illud ꝑ syll'm diuisiuum. ita pōt ꝓbari hoc totū. aīal gressibile bipes. supaddendo alias diuisiones ⁊ nō ꝑ syll'm diuisiuum. vt oē aīal est bipes vel quadrupes. sed hō nō ē q̄druples. g̃ hō ē bipes. ex q̄ ꝓpositione cū ꝑcedentib° seqt q̄ homo est aīal gressibile bipes. cōclusis eni his trib° homo est aīal. homo est gressibile. hō ē bipes. seqt q̄ hō ē aīal gressibile bipes.

¶ Amplius quid prohibet aut apponere aliquid aut auferre aut supgredi substātiā. Hec quidē igitur ꝑtermittūtur. Cōtingit aūt soluere i accipiendo i eo qō qd est oīa: ⁊ qō est ɔñr diuisionem facere quesitū pri° ⁊ nihil relinq̄re. hoc aūt nečium spē est. Indiuiduū enim oz esse.

¶ Quinto sic ar. syllogismus indr̄ns tam ad diffinitionē hñtē defectū q̄z ad nō hñtē defectū nō videtur sufficienter ꝓbare syllogistice diffinitionē qditatiuā de suo diffinito. sed syllogism° diuisiu° ē hꝰ. g̃ ⁊c. maior pz. ⁊ minor declarat: qm̄ si ꝑ syllogismū diuisiuum debet ꝓbari ista ꝓpositio syllogistice. hō est aīal rōnale. i qua ꝑdicatur diffinitio nō hñs defectū ō suo diffinito: pariformiter ⁊ alie ꝓbant hñtes defectuz q̄ sunt in triplici dria. ¶ Primo qdem sunt alique diffinitiōes superflue. vt aīal rōnale mortale suba aiata sensitiua. frustra enim ponitur mortale ⁊ aiatū: qz oē aīal rōnale mortale: est aīal rōnale ⁊ eō: nō ponēdo corpora celestia esse aīalia iuxta intentionē phi. similr ois suba aiata sensitiua est suba sensitiua ⁊ eō loquendo de sensitiua tāq̄z de ꝓncipio qō ⁊ nō quo. qz alr nulla illaꝝ diffinitionū conuerteret cum suo diffinito. ¶ Scdo alique diffinitiones sūt diminute q̄. s. in min° se hñt q̄z sua diffinita. vt aīal ridens. corpus vigilans. respectu hoīs. ⁊ aīal. minoris eni coitatis est corpus vigilans q̄z aīal cuius est diffinitio. ⁊ minoris coitatis est aīal ridēs q̄z homo cui° ē diffinitio incōpleta ⁊ dīnuta. ¶ Tertio aliq̄ diffinitōes sūt excellētes ⁊ trāsgrediētes subam diffiniti. vt aīal bipes respectu hoīs. et substantia aiata respectu aīalis. q̄ iō dicunt excellentes ⁊ trāsgredientes subam diffiniti: qz in plus se hñt q̄z sua diffinita vt bene pz. ¶ Et q̄ tales possint ꝓbari mediate vel immediate ꝑ syll'm diuisiuum sicut diffinitiones non hñtes defectum declaratur sic arguēdo. oē aīal est aīal rōnale mortale vl' aīal irrōnale mortale. sz ois hō est aīal. igit ois homo ē aīal rōale mortale vel aīal irrōnale mortale. sed homo non est animal irrōnale mortale. ergo homo est aīal rōnale mortale. Item oē animal est aīal ridens vel non ridens. hō est aīal. ergo hō est aīal ridens vel non ridēs. sed homo non est aīal nō ridēs. g̃ homo est aīal ridens. deinde oē animal est animal bipes vl' quadrupes. sz hō est aīal. g̃ homo est animal bipes vl' quadrupes. sed homo non est aīal quadrupes. ergo homo est animal bipes. tales diffinitiones non probātur immediate ꝑ syllogismum diuisiuū. sed ꝑentimema diuisiuū. ideo non syllogistice ꝓbantur sed per syllogismum aliquo modo. s. mediate a remotis dicantur ꝓbari. ¶ Notandum ꝗm egi. q̄ duplex ē diffinitio. s. propria ⁊ ipropria. diffinitio ꝓpria ē illa q̄ cōuertitur cū diffinito. Impropria aūt ē triplex. s. supflua diminuta ⁊ excellens. Superflua ē illa que continet plures dr̄ias q̄z oz. vt puta si diffiniret aīal ꝑ subam aiatā sensitiuā gressibilē. ⁊ hec sp i minus se hz q̄z diffinitum. Diminuta ē illa q̄ in plus se hz q̄z diffinitū vt si diffiniretur aīal per subam aiatā. Excellens

autem est illa ī qua ponuntur dr̃ie entis.ſ.actus ⁊ potētia. vñ ſicut ī demonſtratiōe aliqua p̃ncipia ĩgrediuntur formalr ⁊ aliqua virtualr ita ī diffinitione ꝓpria ĩgrediunt formalr genus ⁊ dr̃ie.virtualr aūt actus ⁊ potentia. Iſta expō declarat litterā:tñ eſt difficilis.nā p diffinitionē ſupfluā non bene videtur ĩtelligi diffinitio min⁹ coīs q̃ diffinitū.qz q̃libet iſta ꝓ eſt ſupflua aīal rōnale mortale aīal rōnale riſibile.⁊ tñ cōuertitur cū ſuo diffinito. Deinde nō apparet diffinitionem ī qua ponitur actus ⁊ potētia eē excellentē ⁊ trāſcendentē ſubam. qz act⁹ ⁊ potentia ponunt ī diffinitiōe mot⁹ p Ariſto. 3° phy. dicētem ꝙ mot⁹ ē act⁹ entis ī potentia fm ꝙ ī potentia. ponūtur ēt ī diffinitione aīe p Ariſto.ī ſecūdo de aīa.dicit enim ꝙ aīa ē actus p̃mus ſubalis corporis organici phyſici potentia vitā hñtis.quelibet enī iſta ꝓ diffinitionū ē ꝓpria ⁊ nō excellens. ¶ Propterea videtur meli⁹ eē dicendū illā diffinitionem eē ſupfluā q̃ conuertitur cū diffinito ⁊ hz dr̃iam eēntialē vel accntalē nō neceſſariā:illā vero eſſe diminutā que minus coīs eſt ſuo diffinito ⁊ illam trāſcendentē ſubſtātiam que coīor eſt ſuo diffinito.oīs enī diffinitio debet vocari propria ſi cōuertitur cū ſuo diffinito.ĩpropria aūt ſi non conuertitur cum illo. ¶ Contingit aūt ſoluere.forte oēs iſtas rōnes poſſet aliquis ſoluere dicēs ꝙ lz nō ꝓbet diffinitio de ſuo diffinito p ſyllm diuiſiuū accipientem ĩmediate dr̃ias alicuius gñis diuiſas.tñ bene ꝓbat p ſyllm diuiſiuū dūmō diuiſio incipiat a trāſcēdēte ⁊ ꝓcedat vſq; ad ſpēm ſpāliſſimā que propie diffinitur:nō aūt ſpēs ſubalterne ꝓprie diffiniuntur cuz ille non ſint genera .conſtat aūt ꝙ in generibus latent equiuocationes ſeptimo phyſi.

¶ Sed ſyllogiſmus tñ nō ieſt.ſed ſi quidem vere aliquo mō cognoſcere facit: ⁊ hūc qdē nō eſt icōueniēs.neqz enī q inducit fortaſſe demonſtrat:ſz tñ manifeſtat aliquid.

¶ Rñdet.p.ad iſtā cauillationē dicēs ꝙ lz diffinitio non cognoſcatur niſi p diuiſionē eo mō quo dictū ē:nō tñ ꝓbat per ſyllm.ſed alio mō.⁊ hoc duplr declarat ipe.p exēplo iductionis.nā inductio nihil ſyllogiſtice ꝓbat:ſed tñ cōcludit vlem affirmatiuā vel negatiuā q̃ eſt p̃ncipiū ſyllogizandi: ita ſyllſ diuiſiuus bene ꝓbat diuidentia aliqd gen⁹ de aliqua ſpē:non tñ probat ſyllogiſtice diffinitionē de diffinito. ſz tñ p̃ncipiū illius ſic patuit deſtruēdo vnā ptē diſiūcti ⁊ alterā ꝛcludēdo

¶ Syllogiſmū aūt nō dicit ex diuiſione dicēs diffinitionē.ſicut enī ī cōcluſiōib⁹ q̃ ſine medijs ſunt. Si aliquis dicat qm̃ exñtibus his neceſſe eſt hoc eē cōtingit iterrogare ꝓpter qd ſit. ⁊ ī diuiſis terminis qd ē hō:aīal mortale bipes hñs pedes ſine penis propter qd fz vnāquāqz appōnē. Dicit.n. ⁊ mōſtrabit diuiſionez ſicut opinat ꝙ oē aīal aut mortale aut imortale ſit.hui⁹ aūt oīs rō nō eſt diffinitio:quāuis demonſtrauerit diffinitiōe ſed diffinitio nō ſyllogiſmus fit.

¶ Secō declarat idē exēplo entimematis ſimplicis.tale enī entimema aliqd probat.ſz nō ſyllogiſtice.qz ſi dicitur homo currit.ḡ aīal currit.aut oīs homo currit .ḡ ſortes currit.nihil ſyllogiſtice probat.ſed tñ entimematice:qz adhuc q̃rit mediū ī qualibet illa ꝓ ꝛña ꝓ.p̃ma tenet p hoc mediū.oīs hō eſt aīal.⁊ ſecūda p mediū.ſortes ē hō.q̃ media ſi iungant ſuis p̃miſſis iferūt ſyllogiſtice p̃ores cōcluſiones.⁊ ex hc̄ pz qd Ari. ĩtelligit p cōcluſionē nō hñtē mediū.ſ.illā q̃ infert tñ ex vna p̃miſſa ꝓ regulati ſyllſi. Ita ſyllſ diuiſiuus nō probat illā diffinitionē ſyllogiſtice.aīal rōale mortale bipes ſine pēnis.ſz alias ꝛcloes ad q̃s ſequt illa diffini⁰: vt oē aīal ē mortale vl ī mortale.hō ē aīal.ḡ hō ē mortal vl ī mortal.ſz ñ ē ī mortal.ḡ ē mortal. Itē oē aīal ē bipes vl ñ bipes.ſz hō ē aīal.ḡ hō ē bipes vl ñ bipes.ſz ñ ē ñ bipes.ḡ ē bipes. Itē.oē aīal ē hñs pēnas vl ſine pēnis.ſz hō ē aīal.ḡ hō ē hñs pēnas vl ſine pēnis.ſz hō nō eſt hñs pēnas.ḡ ē ſine pēnis. Ecce ꝙ ſyllſ ſp ꝛcludit totā diſionē ⁊ nullā ei⁹ ptē.ētiema āt diuiſiuū ē illō qd ꝛcludit alterā ptez diſiōis.⁊ qm̃ p ſe notū ē hoīez eē aīal.⁊ ꝛcluſa ſūt illa tria per ētiema diſiuū.ſ.hō ē mortal.hō ē bipes.hō ē ſine pēnis .iō cōcludit ꝙ hō ē aīal rōnale mortale bipes ⁊ ſine pēnis. ¶ Nonā^m p̃ fz egi.ꝙ p ſyllz diſiuū ñ pōt ꝓbari diffinitio ō ſuo diffini⁰ tripl̃r.p̃ qz p illū ſyllz ñ ꝛcludit ītētū vt patuit.ſz vn⁹ terminus diſiu⁹ ſeu duoꝝ diuidētiū de minori extrēitate.2° qz petitur p̃n⁹ ſumēdo illō qd dz ꝓbari.ſ.hō ñ ē aīal irrōnale.3° qz ꝛcludit min⁹ cōe p magis cōe affirmatiue.aīal .n. ſubycit in ſyllo diſiuo dicēdo.oē aīal eē rōnale vl irrōale.⁊ ꝛcludit vltimate ꝙ hō ē aīal rōnale. ¶ Ex iſta ōclaratiōe ſeqūret ꝙ nulla via diuiſiua ꝓbat ſimplr diffinitio de diffinito ñ gdē via diuiſiua q̃ ē diuiſiu⁹ ſyllſ.qz tal ſyllſ ñ ꝛcludit ītētū.nec via diuiſiua q̃ ē ētimema diuiſiuū.qz petit p̃n⁹.nec ēt via diuiſiua totali ꝛpoſita ex ſyllo diuiſiuo ⁊ entimemate diuiſiuo.qz tal arguit affirmatie a magis cōi ad min⁹ cōe. ¶ Et ſi inducit ꝗ B Ariſto.ī lr̃a dicēs ꝙ ſic iductio vl entiema ſimplr aliqd probāt lz ñ ſyllogiſtice.ita ſyllſ diuiſiu⁹ ꝓbat diffinitionē de ſuo diffinito.ſz ñ ſyllogiſtice. Rñdetur ꝙ ſic p̃ncipia p ſe ñ ꝓbāt ſimplr.ſz ſolū q̃ ad hoiem ꝛcedētē aliqd ex q̃ ſequt tale p̃nci^m, ſic nulla via diuiſiua ꝓbat ſimplr diffinitionē de diffinito.qz ꝓpō q̃ aſſumit ī 2° ꝓceſſu ē eq̃ ignota ſic ꝛclo p̃ncipalr ītēta. ꝓbat tñ illā diffinitionē fz qd dato ꝙ aliqs p̃us ꝛceſſiſz illā, hō ñ ē aīal irrōnale vl aliq̃ ꝛuertibile loco illi⁹. Sic āt loquēdo de ꝓbatiōe dicat ꝙ ſic ꝛclo ſcit p demr̃ationē tanq̃ p inſtrm ĩmediatū ⁊ p ĩductionē tāq̃ p iſtrz mediatū. ita diffinitio ꝓbat de ſuo diffinito p ētimema tāq̃ p iſtrm ĩmediatū ⁊ p ſyllz diſiuū tāq̃ p iſtrz mediatū.ſyllſ ḡ diſiu⁹ ñ ꝓbat diffinitionē ō diffi⁰ ſyllogiſtice vl ĩmedi^e.ſz tñ medi^e vl reſpectie. ¶ Secō notā^d ꝙ lz diffinitio ꝓbet de ſuo diffinito ĩmediate p ētiema B ñ ē ſp p ētiema diuiſiuū:ſz aliqñ p ētiema ñ diuiſiuū ⁊ nūq̃ p ētiema ſimplex ſz ꝛpoſitū.exē^d p̃mi.vt hō eſt aīal rōnale vl irrōnale.ſz hō ñ ē aīal irrōnale.ḡ hō ē al rōale. exē^d ſecūdi.vt hō ē aīal vl iaiatū.ſz hō ñ ē iaiatū.ḡ hō ē aīal. Itē hō ē rōnal vl irrōnal.ſz hō ñ ē irrōnal.ḡ hō ē rōnal. tē ſic. hō ē aīal ⁊ ē rōnal p ꝛceſſū.ḡ hō ē aīal rōnale.vbi pz añs ñ eē diſiuū lz ſit entimema.exē^m terty colligit ex dictis.naz lz ex iſta.ſor.ē aīal rōnale.ſequt ꝙ hō ē aīal rōnale.illō tñ ꝛñs ñ probat vlr ex illo añe ſic ꝓbat p viā diuiſiuā ſp ꝛcludētē diffinitionē de diffinito ex duab⁹ p̃miſſis. ¶ Cōtra p̃dicta ar.⁊ p̃ ētiema diuiſiuū nō ꝓbat aliq̃ mō diffinitionē de diffinito:qz ad deſtructionē vni⁹ ptis diſiūcti ad alterā ptē fallit ꝛña. qz ñ ſequt oīs ꝓpō ē va vl fla.ſz ñ oīs ꝓpō ē va.ḡ oīs ꝓpō ē fla.oē aīal ē rōnale vl irrōnale.ſz ñ oē aīal ē rōnale.ḡ oē aīal ē irrōale. Itē ñ ſequt .tu ſcis B eē vl ñ eē.ſz tu ñ ſcis B eē. ḡ tu ſcis B ñ eē. ¶ 2° ar.ꝙ ētiema ñ diſiuū ñ ꝓbet diffinitionē ō diffinito. qz fm.p. p̃ pier.ñ ſequt.tu es bon⁹ ⁊ tu es cytharedus.ergo tu es bonus cytharedus.tu es albus ⁊ tu es monach⁹.ergo tu es alb⁹ monach⁹. ¶ Ad p̃^m dr̃ ꝙ nō bñ ꝛcludit ī p̃ vl ī ſcō exēplo.qz ꝛclo dz eē eiuſdē q̃ntitatis cū minori.iō bñ ſequt oīs ꝓpō ē va vl fla.ſz ñ oīs ꝓpō ē va.ergo aliq̃ ꝓpō ē fla.ēt ſequt.oīs ꝓpō ē va vl fla.ſz nulla ꝓpō ē va.ergo oīs ꝓpō ē fla. Itē bñ ſequt.oē aīal ē rōnale vl irrōale.ſz ñ oē aīal ē rōnale. ergo aliqd aīal ē irrōnale.Cōcludēdo āt illā.oē aīal ē irrōale.dz illa ſumi ī minori.nullū aīal ē rōnale.illō āt exē^m nō ē ad ꝓpoſitū. qz lz fiat ex p̃dicato diſiuncto nō tñ ex p̃dicato diuiſo de q̃ ē mentio ad p̃ñs.illō āt ē ĩtelligēdū ī terminis nō ꝛcernentib⁹ actū mentis ſeu non facientib⁹ aliunde ſophyſma qz nō ſequtur. tu ſcis iſtā propoſitionem eſſe verā vl falſā.rex ſedet.⁊ tu nō ſcis eā eſſe verā.ergo tu ſcis eā eſſe falſā.nec ſequtur.tu credis hoc eſſe rōnale vel irrationale.⁊ tu non credis hoc eſſe rationale ergo tu credis hoc eſſe irrationale demonſtrando ſortem diſtantem quem dubites eſſe hominem vel dubites eſſe bruum. ¶ Ad ſecundum dicitur ꝙ a terminis diuiſis ad eoſdē cōiunctos eſt bonū argumentū ſi vnū fuerit ꝓpriū alterius ꝛuertibilr vel nō cōuertibilr.aut alicui⁹ p ſe inferioris. ideo

bene segr̃.tu es aīal tu es risibile.g̃ tu es aīal risibile.etiaz se/quit̃ tu es aīal:z tu es gressibilis.g̃ tu es aīal gressibile. sed ly albus cytharedus z monachus nō se hnt aliquo istoz modo/rum. Itē si altera extremitatum est termin⁹ supioz ad medi/um terminū ē bonū argumētū ī pdicatis paccis.vt tu es hō z tu es albus.g̃ tu es hō albus.tu es aīal z tu es niger. g̃ tu es nigrū aīal. cū g̃ sic arguitur tu es albus z tu es monach⁹. g̃ tu es alb⁹ monach⁹. tu es bon⁹ z tu es cytharedus.ergo tu es bo nus cytharedus.pz nullaz extremitatū esse terminuz supiorē ad mediū terminū.

¶ Sed vtz sit demonstrare qd̄ quid est secūdum substātiā ex suppositione accipientē qd̄ quid erat eē.qd̄ est ex his que sūt ī eo qd̄ quid ē ꝓpriis. hec autem in eo qd̄ quid est sola z proprium ē oē hoc enim eē est illi.

¶ Tertia cōclusio pbanda ē ista.diffinitio non ē pbabilis de diffinito suo p syll'z diffinitiuū .Ad cuius euidentiaz Aristo.p psupponit diffinitionē diffinitiōis.z⁹ pbat duas conclusiōes pambulas ibi.Aut itez accipit. ¶ Quātū ad pmū dicit pbs q̄ si cōtingat demonstrare.i.syllogizare diffinitionē de diffi/nito oz accipe diffinitionē subalē z essentialē diffinitiōis que est hec.vz.diffinitio ē ex his q̄ sūt ī eo qd̄ qd est.z ex ꝓpriis .i. diffinitio ē illud qd̄ cōstat ex pncipijs qditatiuis z ꝓpriis spe/ciei.solū.n.genus z dria q̄ dicunt̃ eē ptes eēntiales spēi ponū/tur ī diffinitiōe z dicunt̃ eē ꝓpria diffinitiōi non sicut passio dicitur ꝓpria suo subo.sed sicut illud qd̄ est de eēntia alicui⁹ dicit̃ ꝓpriū illi vt patuit supra. ¶ Notādū p̄ q̄ duplex ē dif/finitio.s.exp̄mēs qd nominis.z exprimēs qd rei.p̄ma diffini/tio nō īquirit̃:qz ī qualibet scia psupponit̃ qd p nomē īporta/tur.sed secūda īquirit̃ z demōstrat̃ quā Aristo. vocat ī lra dif/finitionē ꝓz subaz de qua solūmodo mētionē facit. ¶ Scdo notādū q̄ in qualibet diffinitiōe qditatiua īplicite vel expli/cite ponit̃ dria vltima.si.n.corpora celestia nō sūt aīalia:rōna/le diuidēs aīal dr̄ dria vltima hois.si aūt sunt aīalia tunc dif/finitio hois ē aīal rōnale bipes.ī qua nulla istaz est vltima in hoīe:tñ ābe sīt equalēt dr̄ie vltīe hois.iō īplicite dnr vltima dria hois.z qz sp vltia dria cōuertit̃ cū spē sicut ꝓpria passio: dicit pbs diffinitionē cōstare ex ꝓpriis.gen⁹ enī dicit̃ ꝓpriū spēi qz cōpetit oī.z dria dr̄ ꝓpriū qz cōpetit soli. ¶ Tertio no/tandū q̄ diffinitio non bene diffinitur p orōnē cōpositam ex gne z dria vltima alicui⁹:aut p orōnē ꝛuertibilē cū aliquo cō/stāte ex gne z dria illi⁹.qz tūc nō eēnt diffinitiōes reales neqz gnia z spēs ex nā rei p̄ter operationē ītellect⁹ qd̄ ē cōtra pbm hic dicētē q̄ gen⁹ z dria sunt in ipo qd̄ qd est ꝓprie tāqz illud quod ē substātiale z eēntiale illius qd̄ non cōtingit de termi/nis positis ī orone.ꝛcedit̃ g̃ q̄ gnia spēs dr̄ie ꝓpria z diffinitio/nes sūt ex nā rei p̄ter oēm opationē ītellect⁹ sicut sūt ī itelle/ctu.imo nō sūt ī ītellectu nisi tāqz signa.nec illis ꝛpetūt tales ītētiōes secūde nisi rōne rez qb⁹ p̄ ꝛpetūt:iō diffinitio diffini/tiōis ē ꝛpositū ex gne z dria vltima alicui⁹ cōpetēs tā diffini/tioni mentali qz diffinitiōi reali. ¶ Quarto notādū q̄ tripl'r cōtingit pbare diffinitionē de diffinito p syll'm diffinitiuum. Primo p diffinitionē sūptā psonal'r ꝓm ītentiones p̄mas.z B ī eo qd̄ qd ē.vt oē aīal rōnale ē corp⁹ actuatū aīa ītellectiua ī eo qd̄ qd ē.ois hō ē aīal rōnale in eo qd̄ qd est.g̃ ois hō ē cor/pus actuatū aīa ītellectiua ī eo qd̄ qd ē.Scdo p diffinitiōem diffinitiōis sūptā māl'r vel simpl'r ꝓm ītentiōes scdas. vt oē cōstās ex gne z dria vltia alicui⁹ ē diffinitio illi⁹:ꝛz aīal rōna/le est cōstās ex genere z differētia vltima hominis.g̃ animal rationale est diffinitio hominis.Tertio per diffinitionem sui ꝛry.vt nigredo est color ꝛgregatiuus visus. g̃ albedo ē color disgregatiuus visus.z pōt B mō syllogizari.ois qualitas cui⁹ contrarium est color congregatiuus visus:est color disgrega/tiuus visus:sed albedo est qualitas cuius contrarium scilicet nigredo ē color ꝛgregatiu⁹ visus.g̃ albedo est color disgrega/tiuus visus.de p modo pbādi diffinitionē de diffinito non fa/cit pbs hic mentionē:qz in p̄ma conclusione reprobauit mo/dum illū.sed solū de alys inquirēdo z iuestigādo vtz p syll'z diffinitiuū possit pbari diffinitio de diffinito suo.

¶ Aut itez accepit qd̄ qd erat eē z in hoc necesse eni est per medium monstrare.

¶ Isto supposito Aristo.declarat duas cōclusiōes pambulas Quaz p̄ma est.illa diffinitio nō ē pbabilis de suo diffinito p diffinitionem diffinitiōis.Scda cōclusio.p diffinitionē vni⁹ ꝛry nō pōt pbari in eo qd̄ qd est diffinitio alteri⁹ ꝛry.ibi. Et si ex conditiōe.Prima cōclusio pbat̃ dupl'r.z p̄ sic.p illud nō pōt pbari diffinitio de suo diffinito p qd̄ petit̃ p̄ncipiū de ne/cessitate.sed p diffinitionē diffinitiōis necessario petit̃ p̄nci/piū.g̃ p diffinitionē diffinitiōis nō ē pbabilis diffinitio d̄ suo diffinito.maioz pz:z minoz declarat̃ sic arguēdo.oē cōpositū ex gne z dria vltima alicui⁹ ē diffinitio illi⁹.aīal rōnale ē cō/positū ex gne z dria vltima hominis.g̃ aīal rōnale est diffini/tio hois:in minori petit̃ p̄ncipiū.qz eque ignotū est aīal rōna/le esse cōpositū ex gne z dria vltima hois sicut est ignotū aīal rōnale esse diffinitionez hois. ¶ Notādū q̄ dupl'r petit̃ p̄nci/piū.Primo qñ accipit̃ in ꝓpria forma illud qd̄ oz pbari: vt si aliquis negaret deū eē,z argueretur sic. oīs act⁹ puriss̄im⁹ est.sed deus est actus purissimus.g̃ deus est.hic petitur p̄nci/pium.qz accipitur in minori deum esse qd̄ debet probari.Se/cundo petitur principium:qz accipitur eque ignotum ī aīte sicut conclusio vt in ꝓposito.in qualibet enī pbatiōe antece/dens debet esse magis notū q̄z cōclusio.iuxta illud Aristo. p̄ hui⁹.ꝓpter qd̄ vnūquodqz tale z illud magis.

¶ Amplius sicut nec ī syll'o accipitur qd est syllo/gizare.semp enī aut tota aut ps ē propositio ex q̄/bus ē syll's.sic nec qd̄ qd erat eē oz iesse syll'o.

¶ Secūdo sic.sicut se habet diffinitio syllogismi ad syllogizā/dum.ita diffinitio diffinitiōis ad diffiniendū.sed diffinitio syl/logismi non accipit̃ in aliqua p̄missarum ad syllogizandū. g̃ nec diffinitio diffinitiōis ad diffiniendū.z p ꝛnis nō pbat̃ dif/finitio de suo diffinito p diffinitionē diffinitiōis. pz ꝛnia cum maiori ex sufficiēti silitudine.z minoz declaratur.qz al'r pete/ret̃ p̄ncipiū.sic enī cōtingeret arguere.ois argumētatio cui⁹ vna p̄missarum se habet vt totum. z altera vt ps ē syll's.ꝛz .a. est hō:dato q̄.a.sit syll's p̄me figure.g̃.a.est syll's.cōstat enim q̄ minoz petit p̄ncipiū:ita enī bene dubiū est.a.eē argumen/tationē cui⁹ vna p̄missaz se hz vt totū z alia vt ps. sicut .a. eē syll'm.ideo petitur p̄ncipiū.qz syllogizat̃ ignotū p eque igno/tū. ¶ Notādū p̄ q̄ dialetic⁹ diffiniēs syll'm z dans artem de syllogismo nō oz supponere syllogismū aliquē ꝓpter gnalita/tem artis.iō sicut negās loquelam esse concedit loquelā esse. qz non pōt negare nisi loquatur.ita volēs pbare syll'm syllo/gistice per diffinitionem syllogismi probaret syllogismū sup/ponendo syllogismum.sicut ergo ad manifestandum aliquā argumētationē esse syllogismum non debemus syllogistice accipere diffinitionē syllogismi:sic ad probandum aliquam diffinitionē nō debem⁹ B syllogizare p diffinitionē diffinitio/nis.quia tūc pbando diffinitiōez p̄supponerem⁹ diffinitiōez. ¶ Scdo notādū q̄ sicut syllogism⁹ ex multis p̄missis pōt eē sic etiā z entimema.sed hec ē dria.qñ ī syllogismo vna p̄missa/rū sp accipit̃ vt totū z alia vt ps:qz sp vna sumit̃ vt cōtinēs: altera vero vt ꝛtenta.sic aūt nō cōtingit ī p̄missis ētimema/tū.qz nūqz aliqua p̄missaz sumit̃ vt totū vel vt continēs.nec aliqua p̄missaz sumit̃ vt ps vel cōtenta.vt bene pz arguēdo a tota copulatiua vel disiūctiua ad alterā ei⁹ ptem.

¶ Sed seorsū hoc appositis eē. Et ad dubitantē syllogizatum est aut nō ē obuiare qm̄ hoc enim erat syll's z adhuc neqz qd̄ quid erat eē syllogiza/tum ē qm̄ vtiqz hoc suppositū erat nobis qd̄ quid erat eē.quare necesse ē sine eo qd̄ quid erat syll's. aut quod quid erat syllogizare aliquid.

¶ Unum dubium remouet pbs.nam posset aliquis dicere ex

quo diffo syllī non ingreditur syllīm nec diffinitio diffinitōis ad qd valent ergo. Respondet phs q̃ debent eē seorsū appositis. i. debēt eē extra ea que ponuntur in syllo. ⁊ ī ꝗ duplr nobis deseruiunt. Primo ad regulandum nos ne deficiamus ī diffiniendo ⁊ syllogizando. habitis enī in mente diffinitionibus syllī ⁊ diffinitionis facilr cognoscimus bonitatē ⁊ malitiam syllorum ⁊ diffinitionum. sciendo enī q̃ syllis est argumētatio cuius vna premissa ꝫ se hz vt totum ⁊ alia vt pars facilr videbitur q̃ argumentatio est syllis. ⁊ sciendo q̃ diffinitio ē cōpositus ex genere ⁊ dria vltima. facilr exaīabitur si aīal rōnale est diffinitio hoīs vel non. ¶ Scdo deseruiūt ad obuiantē qm̄ p istas diffinitiōes possumus ꝯdicere dicenti hunc nō eē syllm vel illam non eē diffinitionē. Unde sicut pncipia non pnt pbari simplr sine petitiōe pncipij: qz idem psupponeret semetipm. pnt tm̄ pbari huic vel illi. sic p diffinitionē syllī vl diffinitionis nō pōt simplr pbari aliqs syllogism aut diffinitio: sed solum isti vel illi: qz vt dicebat non magis est notum aīal rōnale constare ex genere ⁊ dria vltima q̃ esse diffinitionē hoīs. Jō concludit Aristo. q̃ nō debemus syllogizare aliquid. i. pbare syllogistice de aliquo q̃ sit diffinitio p diffinitionē diffinitiōis. nec debem pbare de aliquo syllogistice q̃ sit syllis p diffinitionē syllī loquēdo de probatiōe simplr: qz ꝗm qd pbare aut obuiare huic vl illi nō est īconueniēs. ¶ Notā dū ꝗm cōmen. secundo meta. q̃ nō ē bonū simul querere scientiam ⁊ modū sciendi. diffinitio q̃ diffinitiōis ⁊ syllī ptinēt ad modū sciendi. sed formare proprios syllos de rebus scitis ⁊ proprias diffinitiōes de rebus scibilibus ptinet ad scīam seorsū. q̃ ꝓ̄us debemus addiscere logicā cognoscēdo diffinitiones syllī ⁊ diffinitiōis: ⁊ postea in sciētys specialib p illas examinare ꝓprios syllos ⁊ ꝓprias diffinitiōes. p diffinitionez. n. syllī. vel diffinitiōis non aggeneratur in nobis scīa sed opinio ex hoc enī nisi ꝓ̄us sciam nō poterim scire de hoīe vel de aīno diffinitionē ei hz diffinitionē habere poterim. nā hz sciam diffinitionē constare ex gne ⁊ dria vltima. non tm̄ ꝓpter ꝗ inotescit nobis illud gen vel dria. iō arguendo p diffinitiōez diffinitōis ꝛcludēdo de aliq̃ suā diffinitionē petit pncipiuz.

¶ Et si ex conditione aūt demonstretur vt si malo iest diuisibile eē: ī cōtrario aūt contrarij eē in quibuscūqz ē aliqd cōtrariū: bonū aūt malo cōtrariū ē. ⁊ indiuisibile disibili ē itaqz boni eē q̃ īdiuisibili eē. eteni hoc accipiens qō qd erat eē demōstrat.

¶ Scda cōclusio pambula ē ista. p diffinitionē vni cōtrary nō pōt pbari ī eo qō qd est diffinitio alteri cōtrary. pbatur duplr. ⁊ pmo ī rōnē ꝓpriā sic. Ista pbatio nō ē bona ī qua petit pncipiū. sed concludēdo diffinitionē vni ꝯry p diffinitionē alteri ꝯry in eo qō qd est petit pncipiū. q̃ ꝛc. maior est nota ⁊ minor declarat. qm̄ dato opposito contingeret sic arguere. bonū ⁊ malū sūt ꝯria. sed malum ē diuisibile eē ī eo quod quid est. ergo bonum est diuisibile esse in eo quod quid est. aut isto modo p intentiōes secūdas: bonū ⁊ malum sunt contraria: sed diuisibile eē ē diffinitio mali. q̃ īdiuisibile eē ē diffinitio boni. pz ꝛnia: qz diuisibile ⁊ īdiuisibile sūt ꝯria sicut bonū ⁊ malū. cōstat aūt q̃ hic petit pncipiū: qz nō magis pbat diffinitio boni p diffinitionē mali q̃ eō. qz nō magis inotescit diuisibile eē: eē diffinitionē mali q̃ īdiuisibile eē: eē diffinitionē boni. ¶ Notandū q̃ phs hic loqt more platonico. posuit enī plato vnū qō conuertit cū ente eē oīno idē cū vno qō ē pncipiū numeri. ⁊ ex hoc credidit numeros eē substātias rerū: ⁊ qz defectus īcipit in recessu a simplici ⁊ ab vnitate: posuit q̃ idē erat eē bonitatis ⁊ vnitatis. ⁊ ꝛnr indiuisibilitatis: ⁊ q̃ idē erat eēntia mali ⁊ īdiuisibilitatis: Aut dicitur q̃ qz facere malū contingit multiplr: ⁊ facere bonū solū vno mō: vt hr in libro ethi. exēplificādo de sagitta directa ad signū: iō aristo. exēplariter locut ē nō ꝗm veritatē diffiniēdo ex suppositiōe bonū p īdiuisibile eē: ⁊ malū p diuisibile eē.

¶ Accipere aūt ad demōstrandum qō quid erat eē alterū tm̄ sit. Eteni in demōstratiōibus ē: qm̄ est hoc de hoc. sed non ipsum neque cuius eadem ratio ⁊ conuertitur.

¶ Contra pdicta posset aliqs dubitare qz diffinitio formalis est demōstratiōis pncipiū. ⁊ diffinitio mālis ē demōstratiōis cōclo iuxt determiātionē Aristo. tā ī p q̃ ī ꝛo hui. q̃ vna diffitio pōt pbari p aliā. s. mālis p formalē siue iste diffinitiones sint eiusdem diffiniti siue ꝯrioꝫ. verbi grā. ebulitio sanguinis circa cor q̃ est diffinitio mālis ire: probat de ira p appetitum vindicte q̃ ē diffinitio formal eiusdē. silr eē cōgregatiuū visus pōt pbari de nigredine p eē disgregatiuū visus dato q̃ sciat albedinē ⁊ nigredinem ꝯriari ac etiā congregare ⁊ disgregare sciēdo albedinē disgregare visū ⁊ dubitādo nigredinē congregare visū. vñ pōt sic argui. albedo ⁊ nigredo sunt ꝯria ⁊ albedo ē color disgregatiuus visus. q̃ nigredo ē color cōgregatiu visus. pz ꝛnia qz cāꝫ ꝯriaꝫ ꝯry sūt effectus. ¶ Istā obiectionē remouet phs dicens q̃ bene pbatur ⁊ demonstratur vna diffinitio p aliā tāq̃ quoddā alterū a subo. s. p modū passionis aut simplr q̃ ꝗ est ꝗ. tm̄ nō est ī eo qō qd est ⁊ cōuertibiliter. qz simplr demonstrare aut p modū passiōis nō ē petere pncipium. sed bene pbare ī eo qō qd est vt patuit ī pma conclusiōe. ¶ Sed dubitat si vna diffinitio pōt p aliā concludi ⁊ pbari de diffinito absolute. quare nō cū reduplicatiōe. qz sicut simplr ad simplr ita reduplicatū ad reduplicatū. ¶ Dicēdum q̃ cum reduplicatio similr sumat ī pmissis ⁊ ī cōclusiōe vt patuit: triplr pōt intelligi vnā diffinitionē cōcludi p aliam in eo qō qd est. Primo gnālr in eo diffinitio. ⁊ cum rō gnālis diffinitiōis equalr repiat ī oībus diffinitionibus. sequitur q̃ aīs non est magis notū q̃ cōsequens. ⁊ erit petitio principij. diffinitio enī formal ī eo q̃ diffinitio nō ē magis nota q̃ diffinitio māl. Secūdo specialr eo q̃ diffinitio vt ē mālis pbatur p diffinitionē vt formalis ē. ⁊ sic non infert vt diffinitio sed magis vt nō diffinitio. qz diffinitio vt formalis nō ē diffinitio vt mālis. sp. n. intelligitur cū eadem reduplicatione sicut triangulus ī eo q̃ triangulus nō pbat habere tres angulos de ysocele ī eo q̃ ysocheles sed in eo q̃ triangulus. Tertio itez specialr in eo q̃ diffinitio mālis sūpta vt formal probat p formalē ī eo q̃ formalis dicendo q̃ sicut diffinitio formal est notior materiali absolute ita cū reduplicatiōe. sed hoc fieri nō pōt absq̃ petitiōe pncipij. qm̄ pbaret ignotū p eq̃ ignotū. Ideo ē soluta rō. nā si eodē modo sumeret simplr ad simplr sicut reduplicatū ad reduplicatū nō posset eē illatio simplr ad simplr absq̃ petitiōe pncipij. sicut nec reduplicati ad reduplicatū. sed non sumitur eodem modo. qz diffinitio formalis absolute sumpta ē notior māli. non aūt diffinitio formalis est notior materiali ī eo q̃ diffinitio. neqz ī eo q̃ formalis neqz in eo q̃ mālis vt ex dictis est manifestū.

¶ Ad vtrosqz aūt secūdum diffinitionē demōstrātem ⁊ ad sic syllīm est eadē oppositio: ꝓpter quid erit hō aīal bipes gressibile. Sed nō aīal ⁊ bipes. ex acceptis enī nec vna necessitas est vnū fieri. qō pdicat. sz ac si hō idē eēt ⁊ grāmatic ⁊ musicus.

¶ Secundo ar. ad conclusionem p rōnem cōem tam ad viam diuisiuam q̃ diffinitiuā diffinitione cōtrary. qm̄ ista via non probat sufficienter diffinitionem de suo diffinito p quam nō pōt probari diffinitio tanquam vnum ⁊ per se. sed per nullas illarum viarum pōt probari diffinitio tanquam vnum ⁊ per se. ergo non est probabilis diffinitio per diffinitionem contrary sicut nec per diffinitionem subiecti sui. maior patet. quia diffinitio est quid per se vnum. septimo metaphy. ⁊ minor declaratur. quia per viam diuisiuam non plus probatur q̃ hō ē animal bipes q̃ q̃ homo est animal ⁊ bipes. nec plus probatur hominem esse animal rationale quod est vnum per se q̃ hominem esse grammaticum musicum quod est vnum per accidens. Similiter per diffinitionem mali non plus pbat esse indiuisibile de bono q̃ bonum esse ens ⁊ esse indiuisibi-

le.nec plus ꝓbat illud esse vnũ ꝑ se q̃ ꝑ accñs qꝛ ꝑ diffinitionem mali nõ cõstat diffinitionẽ boni esse ꝑ se vel ꝑ accñs nec ecõtra. ¶ Dubitat.nã si fiãt diuisiões ꝓm dñias spãles diffinitio accepta de necessitate dicet qd vnũ.g̃ via diuisiua ꝛcludit diffinitionẽ eẽ qd vnũ. ¶ Itẽ si diffinitio vni⁹ ꝛry dic qd vnũ oportet q̃ diffinitio alterius contrary dicat quid vnuz g̃ diffinitio vni⁹ ꝛru ꝓbat diffinitionem alteri⁹ contrary esse qd vnũ. ¶ Ad ꝓmũ rñdetur q̃ diuisio vt sic nõ facit vnũ sed multa nec magis vnũ ꝑ se q̃ ꝑ accñs.qꝛ diuisio ita fit ꝑ dñias accñtales sicut essentiales.ita.n.diuidit aĩal ꝑ gressibile ⁊ aq̃ticũ sicut ꝑ rõnale ⁊ irrõnale.sola g̃ dñia eẽntialis est ista q̃ fatit diffinitiõez ꝑ se vnã sicut sola forma substãtialis facit cõpositũ nãle ꝑ se vnũ. ¶ Ad z^m^.negat ꝛña.ſz oz addere ĩ aãte q̃ diffinitio mali aut nigri dicit qd vnũ q̃ est eq̃ dubia sicut q̃ diffinitio boni seu albi dicit qd vnũ.Etiã eq̃ dubiũ est diffinitionẽ mali aut nigri eẽ diffinitionem ꝑ se sicut diffinitiõez boni aut albi. ꝓpterea ĩ assũptiõe illi⁹ minoris petit ꝓncipiũ ¶ Exp̃dictis cõclusiõib⁹ p̃ambulis iã est manifesta tertia cõclusio ꝓncipalr declaranda.ſ.q̃ diffinitio nõ est ꝓbabilis de suo diffinito ꝑ syllm diffinitiuũ.qꝛ nõ ꝑ diffinitiõez sui subiecti:neq̃ ꝑ diffinitionẽ diffinitiõis.neq̃ ꝑ diffinitiõem ꝛry vt ostensũ est.g̃ nullo modo est ꝓbabilis ꝑ syllm diffinitiuũ sẽp intelligendo ĩ eo qõ qd est iuxta doctrinã iã traditã.

¶ Qualiter igitur diffiniens monstrabit substantiã:aut qõ qd ẽ. Neq̃ enĩ sicut demõstrãs ex certis eẽ:manifestũ faciet qõ necesse ẽ cũ sint illa alterũ aliqd eẽ.demõstratio eiz hec ẽ.nec sicut ĩducẽs ꝑ singularia cuz manifesta sint.qm̃ oẽ cui sic nihil aliter ẽ. Nõ enĩ qõ qd est demõstrat.sed qm̃ aut ẽ aut nõ ẽ. Quis igit est ali⁹ modus reliqu⁹. Nõ.n. vtiq̃z mõstrabit sensu aut digito.

¶ Quarta cõcl'o.diffinitio nõ est ꝓbabilis de suo diffinito per syllm demõstratiuũ. Ista ꝛclusio quadrupl'r ꝓbat.⁊ ꝑ sic.ipz qõ quid est nõ est demonstrabile.g̃ ⁊c. ꝓbat añs.qꝛ nõ ꝑ diffinitiõez:neq̃ ꝑ ĩductiõez:neq̃ ꝑ sensũ. ꝓma ꝑs añtis est ꝓbata supi⁹ vbi est oñsũ diffinitiõez ĩ eo qõ qd est nõ posse demõstrari nec ꝓbari:qꝛ sp ĩ altera ꝓmissaꝝ petit ꝓncipiũ ꝓp ipaz esse notiorẽ ꝛcl'one.Sed secũda ꝑs declarat.nã ĩductio fit ꝑ eq̃ q̃ sunt manifesta sensui.ipm aũt qõ qd est:nõ est manifestũ sensui cũ nõ sentiat nisi ꝑ accñs rõne accñtiũ:dicẽte pho ĩ ꝓlogo de aĩa. q̃ accña magnã ꝓtem ꝛferũt ad cognoscendum qõ qd est.⁊ scõo de aĩa.q̃ substãtia nõ sentit ꝑ se sed ꝑ accñs Tertia ꝑs segt ex ꝓozi.Si.n.qõ qd est.est demr̃abile ꝑ sensũ. aut igit ꝑ sensũ facientez cognoscere digito.cuiusmodi est sẽsus visus.aut ꝑ aliquez aliũ sensũ:siue sit sensus ĩterior: siue sit sensus exterior.sed nullo istoꝝ modoꝝ: cum nullus talis sensus faciat cognoscere nisi singulariter:⁊ cũ cõditiõib⁹ indiuiduantib⁹ a qb⁹ absoluit ipm qõ quid est: vt tollit de mẽte phi ⁊ cõmen.tertio de aĩa. ¶ Pri^m^ dubiũ cũ phs ꝓbauerit ante diffinitionẽ nõ demõstrari de suo diffinito ꝑ syllm reduplicatiuũ vl'diffinitiuũ.q̃re g̃ replicat idem. ¶ Soluit egidi⁹ q̃ aristo. ꝓbat idem hic ⁊ ibi.sed nõ eodẽ modo. dicit enĩ supra.diffinitionẽ nõ demr̃ari ꝑ diffinitionẽ loquendo de diffinitiõe vt ĩcludit diffinitiõem ⁊ descriptiõem.hic aũt solũ loqtur de diffinitiõe vt est diffinitio tñ.ſ.pure qditatiua. Ista resp̃sio est dubia:qꝛ vt apparet ĩ lr̃a Aristo.semp logt de ipo qõ qd ẽ:ꝑ qõ nõ ĩtelligit nisi diffinitionez qditatiuã vt põt patere cũ superius q̃siuit vtrũ sit demonstrare ipm qõ qd ẽ ꝓm subam. ¶ Dicẽdũ g̃ q̃ aristo.nõdũ iuestigauit vtrũ qõ quid est sit aliquo mõ demr̃abile.qꝛ soluz vtrũ sit syllogizabile. ⁊ iã ad ꝓbãdũ q̃ nullo mõ est demonstrabile assumit q̃ non ꝑ diffinitionẽ ꝑ vna ꝑte quã nõ ꝓbat hic sed eã relinqt tanq̃z supi⁹ ꝓbatã. Unũ ñ ẽ idẽ eẽ syllogizabile ⁊ demr̃abile.qꝛ nihil ẽ syllogizabile nisi ꝑ syllm. Sed triplr dicit aliqd demr̃abile.ſ.ꝑ diffinitionẽ faciẽtẽ syllm demonstratiuũ ꝑ ĩductionez cõcludẽtẽ vl'e ex suis singularibus ⁊ ꝑ sensum manifestantẽ rem digito vel alio ĩdicio singulari. ¶ Secundum dubium. cum phs in ꝓbatiõe cõclusionis assumat duas spẽs argumẽtationis.ſ.syllogismum ⁊ inductionem ꝓpter quid non alias duas.ſ.entimema ⁊ exemplũ. ¶ Dicendũ q̃ entimema reducitur ad syllogismum.⁊ exẽplũ ad inductionẽ vt patuit in ꝓlogo hui⁹. Deinde nihil dicit demõstrari ꝑ exemplũ vl'p entimema.sed bene ꝑ ĩductionẽ ⁊ syllogismũ. Inductio enĩ ꝑ sensũ br̃.syllogismus aũt ꝑ intellectũ:quoꝝ nullũ simpl'r probat ipm quod qd est ꝓm q̃ huius. ¶ Intelligendũ q̃ cuz dicitur non posse demonstrari vel syllogizari ipm qõ quid est ꝑ diffinitionẽ debet ĩtelligi ꝑ ꝓpositiões magis notas simpl'r.qꝛ bene põt syllogizari ex ꝓbabilibus.nihil enĩ ꝓhibet aliquando falsa eẽ ꝓbabiliora veris.octauo thopi. ¶ Tertiũ dubiũ.videtur q̃ ipm qõ quid est ꝑ se cognoscat a sensu cũ sensus non tñ singularia ꝑ se cognoscat sed etiã vl'ia vt tollit a pho ĩ ꝓlogo physi.⁊ secundo de aĩa. ¶ Respõdetur q̃ lz sensus ꝑ se cognoscat vl'e non tñ ꝑ se cognoscit ipm quod qd ẽ.qꝛ vl'e nõ est ipm quod qd est.sicut enĩ sensus ꝑ se cognoscit singulare sensibile.⁊ non partes eius eẽntiales q̃ sunt forma substãtialis ⁊ p̃ma materia ita cognoscit vl'e in coĩ quod est quoddam totum in modo vel diffinibile.⁊ tñ non cognoscit ꝑtes eius q̃ sunt genus ⁊ dñia.ex quibus cõstat ipm qõ quid est.siue ergo per quod quid est intelligatur diffinitio substantie siue diffinitio accñtis nunq̃z ꝑ se cognoscitur a sensu ipz qõ qd est.

¶ Amplius quo mõ mõstrabit quod qd ẽ.necesse ẽ enĩ sciẽtẽ qõ qd est hõ:aut aliud qõcũq̃z scire qꝛ est.qõ enĩ nõ ẽ nullus scit qd est.sed qd significat rõ diffinitio qdẽ aut nomẽ .cũ dico hircoceruus. quid aũt est hircoceruus ipol'e ẽ scire.

¶ Scõo ar.ad cõclusionem p̃supponẽdo q̃ scire de aliquo qd est presupponit scire de illo qꝛ est.non enim scit de homine vl' animali quid est aut de aliquo alio nisi sciatur ipm eẽ. Unde quia non est tragelaphus.i.hircoceru⁹ neq̃ chimera nõ scit de eo quid est.quia non scit illud esse.quod enim non habet esse non habet quiditatem.⁊ consequenter nec diffinitionem quiditatiuam.lz bene habeat diffinitiõem exprimentem qd nominis.hec enĩ est dñia inter diffinitionẽ quiditatiuã ⁊ diffinitionẽ exp̃mẽtẽ qd nominis tñ.qꝛ diffinitio quiditatiua hz in re ꝛpositionẽ ex genere ⁊ dñia sicut ⁊ ipa cõponit ex gñe ⁊ dñia. Diffinitio aũt exp̃mens qd nominis tñ nõ hz in re ꝛpositionẽ denomiatiue talẽ qualẽ hz in mẽte. Unde conceptus hyrci ⁊ conceptus cerui ingrediuntur diffinitionem exprimẽtem quid nominis hyrcocerui cum dicitur hyrcoceru⁹ est cõpositũ ex hyrco ⁊ ceruo.ſz tal' cõpositio non est ĩ re.qꝛ nihil cõponitur ex hyrco ⁊ ceruo.sed bene ex aĩali ⁊ rõnali.qꝛ dñia adueniens generi ꝛstituit spẽz.ꝑ pozphi.in vl'ibus.

¶ At vero si demõstrabit quid ẽ: ⁊ qꝛ ẽ: ⁊ equal'r eadẽ rõne mõstrabit. diffinitio enĩ vnum aliquid manifestat: ⁊ demõstratio alterum. Id aũt qõ ẽ quid ẽ hõ ⁊ eẽ hoiem aliud ẽ. Postea ⁊ ꝑ demõstrationẽ dicimus necessariũ esse demonstrare oẽ qꝛ est:nisi substãtia sit eẽ aut non substãtia ẽ nulla Nõ.n.ẽ gen⁹ ens.demr̃atio g̃ erit.qꝛ ẽ qõ quid ẽ.

¶ Isto supposito ar.sic diffinitio solum vnuz ostendit scilicet quiditatem rei.ergo per idem demonstratio vnum tñ ostendit. pz ꝛña a sil̃i eo q̃ vnius ĩquantum vnum precise est vna scia.tunc sic demonstratio tñ vnum ostendit.sed demonstratio ostendit qꝛ est.ergo non ostendit quid est.pz consequẽtia qꝛ quid est ⁊ qꝛ est sunt diuersa.nam quiditas hominis ⁊ esse hominis non sunt idem.minoꝛ autez probatur ex dicto omnium asserentium quia est demonstrari nisi sit idem cum essentia ⁊ substantia rei.sed non est idem quiditas seu substantia ⁊ esse rei.ergo.minoꝛ patet quoniam si quiditas et substãtia rei est idem:cum esse illius: cum quiditas ⁊ substantia sit genus, sequitur q̃ ens est genus. hoc autem est incon-

teniens. ¶ Notãdum ꝓm egi. q̃ esse sumitur triplr. Primo
p essẽtia. ⁊ sic dividitur in decẽ p̃dicamenta. qnto metaphy.
Scdo p esse existere. ⁊ sic sumitur tertio de aia. cũ dicit qm̃
aliud est magnitudo ⁊ magnitudinis eẽ. Tertio p habitudi
ne p̃dicati ad subm iuxta illud p̃ piermenias. esse significat
q̃dã cõpositionẽ quã sine extremis nõ ẽ intelligere: ⁊ tale eẽ
neq̃ est substantia neq̃ accñs: sed minoris entitatis q̃ accñs
⁊ de tali esse loquit hic Aristo. cũ dicit qditatem distingui ab
esse. Ista snia in multis videt deficere. Primo qr eẽ vt sumi
tur p eẽntia non diuidit ĩ decẽ p̃dicamenta eo q̃ ens trãscẽ
dentet sũptum diuidit in decẽ p̃dicamẽta. sed eẽ vt sumitur
p essentia non est transcendẽs qr in plus se hꝫ ens vt dicitur
de essentia ⁊ de esse existere q̃ vt dicit de essẽtia tm̃. Ideo vt
esse includit eẽntiam: ⁊ esse existere est transcẽdens. ⁊ diuidi
tur in decẽ p̃dicamẽta non solũ vt cõtinet gñia ⁊ spẽs. sed etiã
vt cõtinet ĩdiuidua p se cõtenta sub illis. aliqn supfluerent
demõstratiões pticulares nisi indiuidua p se cõtinerent t̃ sub
gñib⁹ ⁊ spẽb⁹. Scdo qr si hãtudo subi ad p̃dicatũ nõ ẽ substan
tia nec accñs. ⁊ cũ relatio sit minime entitatis p ꝯmen. qnto
meta. sequit q̃ est dare minus minimo. qd ẽ ꝝ ꝓm p̃ physi.
⁊ auctoritas ꝝ dicit opinioni. qr si ꝓ verbũ est. significat quã
dam ꝯpositionẽ. ⁊ oĩs cõpositio est relatio. seqt̃ q̃ tale esse. s.
habitudo p̃dicati ad subm ẽ relatio. ⁊ p ꝯñs est accñs. Tertio
qr phs non loqt̃ hic de tali esse. nã scire qd est p̃supponit scire
qr est ꝓm phm. sed scire qd est nõ p̃supponit scire tale esse. q̃.
cum enim dicit phs q̃ qd ẽ eẽ hominẽ ⁊ hoiem eẽ ẽ aliud: cer
tum est q̃ nõ loqtur de tali eẽ. ⁊ p maxime qr circa p̃ncipium
huius secundi loquẽs de q̃stione qr ẽ ⁊ si est: semp locutus est
de eẽ simplr ꝓm totũ. aut de eẽ ꝓm qd. s. ꝓm pte vt de tali vel
de tali eẽ qd ĩportat p̃dicatuꝫ in subo. Cõstat aũt q̃ tale esse ẽ
substantia vel accñs. nec est tale esse habitudinale predicati
ad subm vt colligit ex declaratiõe eiusdem egi. in locis illis.
¶ Dicẽdũ q̃ q̃ aristo. capit ibi esse trãscendenter vt includit
eẽ eẽntie ⁊ eẽ existere non intelligẽdo q̃ tale eẽ. ⁊ qditas nul
lo modo sit idẽ: qr tã hõ q̃ humanitas est hominꝫ eẽ ꝓꝫ ari.
septimo meta. dicẽtẽ q̃ in his q̃ sũt p se idẽ est ipm ⁊ ipꝫ eẽ. sꝫ
intelligit q̃ talia sumpta ꝓm suas rõnes formales non dicũt
oĩno idem. alr ens esset genus vel spẽs sicut substantia vel q̃
ditas si ista eẽnt oĩo idẽ. Dico ergo q̃ hũanitas nõ dicit nisi q̃
ditatẽ. qr eqnitas ẽ tm̃ eqnitas ꝓꝫ Auicẽ. ĩ meta. sua. sꝫ hõ di
cit hũanitatẽ suppositatã. qr si nõ eẽt ĩdiuiduũ hũanũ nõ eẽt
hõ sꝫ bene hũanitas. hoiꝫ vero eẽ dicẽ rõeꝫ suppositatã hñtꝫ
ĩ se rõeꝫ entis. ⁊ ita hec oia nõ realiter sꝫ tm̃ formalr differũt
aut rõne. ¶ Et lꝫ hoc verbũ ẽ in mẽte nõ itelligatur absq̃ cõ
positiõe extremoꝝ vt innuũt verba phi. tm̃ eẽ quod absolute
significat p ipm verbũ. aut p terminũ trãscẽdentẽ non est ꝓꝫ
se habitudo vel relatio sed descẽdit ĩ oẽs figuras p̃dicamen
torum ꝓꝫ aristo. 5° meta. ens enĩ coĩssime sumptum nõ ẽ abso
lutum nec respectm̃ sed abstrahit ab vtroq̃. fit aũt absolutuꝫ
vel respectiuũ descendendo in p̃dicamẽta absoluta vel respe
ctiua p actũ ⁊ potentiam. in quolibet enim p̃dicamento ẽ act⁹
⁊ potentia. inquit cõmen. ĩ plogo de aia.

¶ Et q̃ vere ⁊ nunc faciunt scire. quid enim signi
ficat triangulus accepit geometra: quod autem
sit equalitas demonstrat.

¶ Tertio p̃ncipalr ad conclusionẽ sic. illud qd p̃supponit ĩ sci
entys nõ demonstratur. sed qd qd est p̃supponitur ĩ scientys
q̃ non demonstratur. maior pꝫ ⁊ minor declarat̃. nam geome
tra p̃supponit qd significat triangulus. ex cui⁹ diffinitione p
bat q̃ figura in quam est resolubilis piramis est triangulus
sic arguẽdo. oĩs figura hñs tres angulos tm̃ est triangulus. sꝫ
figura in quam est resolubilis piramis est hñs tm̃ tres angu
los. q̃ figura in quã resolubilis ẽ piramis ẽ triãgulus. ¶ Sup
ponit etiã diffinitionẽ triãguli equilateri ex cui⁹ diffinitione
pbat̃ q̃ triangulus collocatus sup diametro duoꝝ circuloꝝ
equalium se itersecantiũ ẽ equilaterus isto modo. oĩs figura
hñs tres angulos equales ẽ eqlaterus. sꝫ triangulus colloca
tus sup diametro duoꝝ circuloꝝ equaliũ se itersecãtiũ ẽ figu
ra hñs tres angulos eq̃les. q̃ triãgulus collocatus sup diame
tro duoꝝ circuloꝝ eq̃liũ se intersecantiũ ẽ eqlater⁹. ¶ Con
tra p̃dicta ar. ⁊ p̃ q̃ in scientys nõ presupponitur qd est. s. diffi
nitio quiditatiua exprimens qd rei. qr in plogo huius dictuꝫ
est q̃ ante oẽm demõstrationẽ oꝫ p̃cognoscere qd ẽ ⁊ qr ẽ. nõ
qdẽ qd ẽ rei sꝫ qd ẽ nominis. q̃ scie nõ p̃supponũt qd ẽ res sꝫ
qd p nomẽ ĩportat̃. cũ quo stat q̃ si p̃supponeret̃ in scientys
qd est res. frustra eẽt quõ qd est. ¶ Secũdo ar. q̃ p diffiniti
ones signatas trianguli ⁊ equilateri geometra non demon
strat triangulum ⁊ eqlateruꝫ de subiectis noĩatis. qr alr scie
mathe. pcederẽt p posterioꝛa sicut scia nãlis ꝝ cõmen. ĩ plo
go phy. di. q̃ in mathe. eadẽ sũt nobis nota ⁊ nature. ⁊ pꝫ ꝯña
qr ordine nature p̃us ẽ triãgulus q̃ figura ĩ quã resolubilis ẽ
piramis. ⁊ p̃us est eqlaterus q̃ triãgulus collocatus sup dia
metro duoꝝ circuloꝝ equaliũ se intersecantium. ¶ Ad p̃mũ
dicit q̃ scie aeqsite p diffinitionẽ aut p demõstrationẽ termi
nantem questionẽ si est p̃supponũt tm̃ qd noĩs. sed scie acqsi
te p demonstrationem terminantem q̃stionem qr ẽ. aut pro
pter qd p̃supponũt non tm̃ qd noĩs sed etiã qd rei. ideo geo
metria non solum p̃supponit qd p nomen trianguli importa
tur sed etiã triangulũ eẽ ⁊ qd est triãgulus. Unĩ ante oẽm de
monstrationẽ p̃supponit qr ẽ ⁊ qd est de triangulo. i. qd ĩpor
tatur noĩe trianguli. ⁊ q̃ de eo ẽ aliqd demõstrabile. Deinde
si non est notũ triangulum eẽ pbatur illud p demõstratiõem
terminãtẽ questionẽ si est. Et ꝯñr pbatur qd est triangulus p
demonstrationẽ. sed aliũde vt videbit̃. Deinde demonstrat̃
triangulus de aliquo aut aliqd de triãgulo. ⁊ idꝫ dicatur de
eqlatero. p̃mi duo modi pbandi nõ ptinẽt ad geometrã. sed
ad metha. iõ geometra p̃supponit triangulũ esse ⁊ qd est tri
angulus. Etiã p̃supponit eqlaterũ eẽ ⁊ qd ẽ eqlater⁹. Deinde
aũt pbat passiones de istis aut ista de alys subiectis. ⁊ qr geo
metra nunq̃ demonstrat nisi p cãm iõ non ꝓprie termiat ni
si q̃stionẽ ꝓpter qd. ¶ Ad secũdũ dicit q̃ scie mathe. sp pce
dunt p cãm lꝫ nõ sp demõstrent effectũ de cã. cũ enĩ demon
stratur triangulus de figura ĩ quã resoluit̃ piramis: demõst̃
p̃us de suo posteriori ⁊ cã de effectu. nõ tm̃ p aliqd posteri⁹. ne
q̃ p effectũ tanq̃ p mediũ sed p diffinitionẽ triãguli q̃ ẽ cã tri
anguli ⁊ figure in quã resoluitur piramis. Consilr eqlaterus
demonstrat̃ de suo posteriori. s. de triangulo collocato sup di
ametro. etiã nõ p aliqd posteri⁹: sed p aliqd p̃us. s. p diffinitio
nem eqlateri q̃ ordine nature p̃cedit vtranq̃ extremitatem.
¶ Scie aũt nãles non solum demõstrãt cãm de effectu sꝫ etiã
cãꝫ p effectũ tãq̃ medium. nec ẽ incõueniẽs aliquas demon
strationes mathematicas nõ eẽ potissimas. vtputa qm̃ demõ
stratur passio vlis de subiecto pticulari. aut subm vle de subio
pticulari. aut p̃us de suo posteriori. q̃libꝫ tm̃ ẽ pp qd cũ q̃libet
sp pcedat p mediũ causale.

¶ Quid igitur monstrabit diffiniens: quid est vel
qr est vt triangulũ. Sciens itaqꝫ diffinitiõe aliqd
qd ẽ: si est nõ sciet sed ipossibile.

¶ Quarto ar. sic ad cõclusionẽ. sicut se hꝫ diffinitio ad qr ẽ. ita
demonstratio ad qd est. sed diffinitio non ostendit qr ẽ. q̃ nec
demonstratio qd est. maior pꝫ ex sufficiẽti similitudine. qr sic
diffinitio dicitur esse ipius quod quid est. ita demõstratio ipi
us quia est. ergo accõmodata proportione sicut se habet dif
finitio ad qr est. ita demonstratio ad quid est. minor vero de
clarat̃ triplr. ⁊ p̃ sic. Talis diffinitio vel ẽ qd nominis solum.
⁊ sic nõ ostendit rẽ eẽ. qr põt eẽ nõ entis. aut est qd rei. ⁊ sic p̃
supponit rẽ eẽ p suppositionẽ adductã ĩ secũda rõne. si enim
diffinitio ostẽderet rẽ eẽ cum etiã ostendit qd est res ⁊ de ne
cessitate ostendit p̃us qd est q̃ si est ꝓpter habitudinem im
mediatã quã hꝫ ad qditatẽ seqt̃ q̃ posset sciri qd est res non
sciendo illam rem esse. qd est ĩpossibile. ¶ Notandũ ꝓm egi.
q̃ demõstratio cõparat̃ ad triplex eẽ. ad duo p se. ⁊ ad tertiũ
p accñs. Primũ eẽ ẽ eẽ p̃dicamẽtale siue hẽat eẽ suis causis
siue esse actuale. ⁊ sic dato q̃ non sit aliqua rosa adhuc de ro

sa demonstratur q̃ est pulcherrimus flor. Secundũ esse est esse cõplexũ qd̃ consistit ĩ habitudine p̃dicati ad subz ex qua habitudine resultat veritas ꝓpõnis. Tertiũ eẽ est eẽ actuale ad qd̃ demõstratio ꝓparat̃ p accñs. qz accidit rei de qua ẽ demõstratio q̃ sit. posset enĩ sciri demõstratiue q̃ cynamomũ ẽ medicina dẽtiũ dato q̃ cynamomũ nõ eẽt. ¶ Aduertendũz circa scõm mẽbr q̃ si ĩtelligit̃ demõstrationẽ ꝓpari ad eẽ cõplexũ qd̃ ẽ significabile ꝓplexe extra ꝓpõnẽ. rõe cui⁹ ꝓpõ dr̃ vera vl̃ falsa. vt triãgulũ hr̃e tres ãgulos. vl̃ hoĩez eẽ risibilẽ: sic demõstratio ꝓpat̃ ad illud p se. Si ãt p eẽ cõplexũ ĩtelligitur solũ vt vr̃ velle habitudo z relatio p̃dicati ad subz. sic nõ ẽ vez demõstrationẽ ad illud p se ꝓpari. solũ enĩ ad ꝓclusionẽ seu ad significatũ ei⁹: vl̃ ad passionẽ vt ẽ ĩ subo ordinat̃ demõstratio. sed nullũ illoz ẽ habitudo vl̃ relatio. ꝗ tertiũ mẽbrũ dz limitari. qz lz demõstratio terminãs q̃stionẽ qz ẽ. aut ꝓter qd ẽ ꝓpet̃ ad eẽ actuale p accñs. tñ demõstratio terminãs questionẽ si ẽ ꝓpatur p se ad esse actuale. Nõ enĩ accidit tali demõstratiõi esse: immo est necesse rem esse. vt cũ demõstrat̃ p̃mũ motorẽ eẽ. 8° phy. aut p̃mã cãm eẽ z° metaphysi. ¶ Scõo notãdũ q̃ egi. mouet tale dubiũ. vtz sit idẽ esse qd̃ diffinitio supponit z concludit demõstratio. Ad hoc rñdet q̃ idẽ eẽ supponit z cõcludit demõstratio lz nõ eodez mõ. qz demõstratio supponit gñalr subm eẽ de quo põt fieri demõstratio. z passionẽ eẽ q̃ põt demõstrari de subo. cõcludit autez determinate eãdẽ passionẽ de eodẽ subo. ¶ Sed mihi vr̃ q̃ nõ rñdeat ad q̃stũ. nõ enĩ q̃rit̃ vtz idẽ eẽ supponit z cõcludit demr̃atio. sed vtz idẽ eẽ supponat diffinitio: z pbat demr̃atio. nec ẽ vez q̃ demr̃et̃ passionẽ eẽ qñ ipa demr̃at̃ de subo suo: qz forte illa passio ẽ p se nota: sed tñ demr̃atur illã iesse subo suo. Jõ dicit̃ ad dubiũ ꝓcedẽdo q̃ idẽ eẽ supponit diffinitio: z pbat demonstratio. nã p̃us terminat̃ questio si ẽ q̃z termineturq̃ qd̃ ẽ. iõ illud idẽ eẽ qd̃ supponit diffinitio pbat demr̃atio. ¶ Si aũt fieret mẽtio de demr̃atione terminãte q̃onem qz ẽ aut ꝓpter qd: z de eẽ qd̃ q̃rit̃ p tales q̃stiões qd̃ nõ ẽ esse simplr̃ sed ꝓm ptẽ p Aristo. vbi supra: diceret̃ diffinitionẽ nõ p̃supponere tale eẽ qd̃ pbat̃ p d̃mõstrationẽ. z sic ñ idẽ eẽ supponit diffinitio z cõcludit demõstratio.

¶ Manifestũ aũt z secundũ nunc modos terminorum qd̃ quid nõ demonstrãt diffinientes qz ẽ. Si enĩ z ẽ ex medio aliquid equale. sz ꝓpter qd ẽ qd̃ diffinit̃. z ꝓpter qd est circulus. erit enĩ vtique z mõtis enei dicere eẽ ipam: neqz q̃ possibile sit eẽ qd̃ dicit̃ cũ significant termini. neqz pp illd̃ ẽ cui⁹ aĩt eẽ diffinitiões: sz semp lz dicere pp qd.

¶ Scõo ar. eadẽ minor sic. diffinitio circuli nõ ostendit circulum eẽ. g̃ nec aliqua alia diffinitio oñdit suũ diffinitũ esse. pz ꝓña. qz nõ ẽ maior rõ de vna q̃z de alia. sed añs pbat̃. nã diffõ circuli ẽ figura eq̃lr distãs a cẽtro. seu a c⁹ cẽtro ad circũferẽtiã oẽs liee ducte sunt eq̃les. mõ nulla istaz diffõnũ oñdit circulũ eẽ. qz postq̃z scit̃ istã eẽ diffinitionẽ circuli adhuc iuestigat̃ vtz circulus sit: z ꝓpter qd ẽ: z q̃ ẽ cã circuli. Si enĩ ista diffinitio oñderet circulũ eẽ p idẽ diffinitio mõtis aurei. ostẽderet mõtẽ aurcum eẽ. ꝓñs ẽ falsũ. qz ista ẽ diffõ qd nois tñ z scit̃ istã eẽ diffinitionẽ mõtis aurei: z tñ nõ scit̃ montẽ aureum eẽ. gñalr enĩ si res ẽ ignota nõ scit̃ illã eẽ: z tñ stat. scire diffinitionẽ ei⁹. s. qd nois tñ. ¶ Notãdũ q̃ eadẽ ẽ diffinitio qd nois z qd rei ꝓm p̃us z posteri⁹. anteq̃z enĩ sciat̃ deũ eẽ scitur diffinitio sua. s. act⁹ puriffim⁹ seu illud quo melius excogitari nõ põt. postea ãt demõstrato deũ eẽ illa est diffinitio qd rei ita q̃ p̃us scit̃ illã diffinitionẽ eẽ qd nominis: postmodũ autẽ scit̃ illam esse qd rei. ꝓsilr etiã dicat̃ de diffinitione circuli q̃ stat eãdẽ diffinitionẽ eẽ qd nominis tñ z postmodũ eẽ qd rei z eõ dato q̃ successiue circulus sit z nõ sit. Talis g̃ diffinitio vt exp̃mit̃ quid nominis nõ oñdit rẽ eẽ: qz talis diffinitio scit̃ suo diffinibili nõ exñte. nõ ẽt vt exprimit qd ẽ eẽ rei: qz vt sic supponit rẽ eẽ iam demonstrataz per demonstrationẽ terminantem questionem si est.

¶ Si ergo diffiniens demõstrat: aut quid est: aut quid significat nomẽ sed nõ ẽ vllo mõ ipius quid est. erit vtiqz diffinitio z ratio nominis idez significans. sed inconueniens est.

¶ Tertio ar. sic. si diffinitio ĩ eo q̃ diffinitio ostẽdit rẽ eẽ. g̃ q̃libet diffinitio ostendit rẽ eẽ. g̃ tã diffinitio qd nominis q̃z diffinitio qd rei ostẽdit rẽ eẽ. ꝓñs ẽ falsũ. qz tũc non eẽt differẽtia inter diffinitionẽ qd nominis z qd rei. ¶ Notãdũ q̃ magis cõe nõ ostẽdit minus cõe affirmatiue. qz ad aial eẽ nõ sequtur hoĩem eẽ: sed bene negatiue: qz ad nullũ aial eẽ seq̃t̃ nullum hoĩem eẽ. cum g̃ diffinitio gñalr sumpta in plus se habeat q̃z diffinitio rei. z q̃z rem esse. qz talis diffinitio est entium z non ẽtiũ. ideo diffinitio vt diffinitio nõ ostendit rem esse.

¶ Primũ quidem enĩ z nõ substãtiaz vtiqz eẽt z nõ entiũ. significare enĩ est z nõ entia.

¶ Forte. d. aliqs cõcedendo q̃ nõ est dr̃ia iter diffinitionẽ qd rei z qd nominis. qz p eandẽ diffinitionẽ scit̃ qd est res z qd p nomen ĩportat̃. Cõtra hãc responsionẽ ar. phi. icludẽdo tria incõueniẽtia. quoz p̃mũ est q̃ diffinitio quid rei est idr̃nter entium z non entiũ: subaz z non subaz. pz. qz diffinitio qd nominis ẽ hõ. diffinitiones enĩ vacui z ĩfiniti sũt nõ ẽtiũ: z diffinitiones loci z finiti sũt entiũ. cõstat aũt q̃ oẽs ille sunt diffinitiones qd nominis. vñ põt sic argui diffinitio qd nominis ẽ indr̃nter entiũ z nõ entiũ: sed idẽ est cõuertibilr̃ p rñsionem: diffinitio qd nominis z diffinitio quid rei. g̃ diffinitio qd rei ẽ indifferenter entium z nõ entium.

¶ Amplius omnes rõnes: diffinitiões vtiqz erũt. Erit enĩ vtiqz nomen ponere cuilibet rõni. quare terminos vtiqz colloquemur vel disputantes oẽs z ylias diffinitio vtiqz erit.

¶ Secunduz incõueniẽs. q̃ quelibet cõfabulatio z quelibet disputatio põt eẽ diffõ qd rei. pz. nã q̃libet talis põt eẽ diffinitio qd nois eo q̃ cuilibz tali põt correspondere vnum nomẽ simplex sicut toti historie troiane correspõdet ꝗ nomẽ ylias. sed illud absurdũ vr̃. qz tũc nũq̃z disputarem⁹ nisi diffõnes z terminos: cũ q̃libet tal̃ disputatio posset eẽ vna diffinitio cui correspondere vnus terminus simplex.

¶ Amplius nec vna scia demonstrat vtiqz q̃ hoc nomen eius quod quid est significat. nec diffinitiones hui⁹ assignant.

¶ Tertiũ icõueniẽs q̃ q̃libz scia iuestigãs diffõnes qd rei inuestigat diffõnes qd nois. z quelibet scientia presupponens diffinitiones quid nominis presupponit diffinitiones quid rei. qd̃ ẽ falsũ: qz scia de vacuo z de ĩfinito p̃supponit diffõnes qd nominis z nõ qd rei. ¶ Notandũ q̃ q̃tuor dr̃ias inuit. p. inter diffõnẽ qd rei z qd nois. Quarum p̃ma ẽ qz diffõ qd nominis ẽ idr̃nter entiũ z nõ entiũ. diffõ aũt qd rei est solũ ẽtis. Scõa dr̃ia ẽ. qz diffõ qd nois ẽ indr̃nter subaz z accñtiũ: sed diffõ qd rei est subarum tñ. Tertia dr̃ia. q̃ diffõ qd nois ẽ indr̃nter ꝓplexi z icõplexi. diffõ aũt qd rei ẽ icõplexi tñ. nã hominis albi nõ est diffõ 7° meta. Quarta dr̃ia est. q̃ ĩ scientys nõ dant̃ diffõnes vt sciamus qd nois: sed vt sciam⁹ qd rei cũ aĩ oẽm demõstrationẽ p̃cognoscat̃ qd nois subiecti z passionis ꝗz phz ĩ ꝓlogo hui⁹. ¶ Cõtra p̃dicta ar. sic. hõ z aial sunt vnũ z idẽ. igit̃ p idẽ diffõ qd rei z qd nois. pz ꝓña. qz sic al̃ est gen⁹ ad hoĩem: ita diffõ qd nois ad diffõnẽ qd rei. sic enĩ oĩs hõ ẽ aial z nõ eẽ: ita oĩs diffõ qd rei ẽ diffõ qd nois z non ecõtra. ¶ Jtẽ albedo z nigredo hñt ꝓpriũ gen⁹ z ꝓpriã dr̃az. igr̃ diffiniunt̃ diffõne qd rei. z p ꝓñs non solũ subaz sz ẽt accidẽtium est diffinitio qd rei. Sicut enĩ dr̃ia adueniẽs generi constituit diffinitionẽ qd rei ĩ p̃dicamẽto sube ita vr̃ q̃ ĩ alys p̃dicamentis. ¶ Dicendũ q̃ sic diffõ qd nois diuiditur. quedam enĩ ẽ qd nois tñ vt diffõ vacui vel chimere. Et q̃dã qd nois z

qd rei vt diffō hoīs vl' eq. ita diffō qd rei dicit. nā q̄dā ē tm̄ qd rei. vt illa q̄ nō dat nisi p intrīseca. s. p genꝰ ⁊ dīriaz vt aīal rōale et quedam est quid rei ⁊ non quid rei vt illa que datur p intrīseca ⁊ extrinseca. vt aīal rōnale ab hoīe ⁊ a sole pductū ppter felicitatē. harū diffinitionū pma dicit pure qditatiua. ⁊ secunda nō pure qditatīa: lz q̄lz eap̄ dicat qd rei. Et ex his colligit ordo eēntialis diffōnū penes ītentiones secūdas. qm̄ oīs diffinitio pure qditatiua ē diffinitio qd rei ⁊ nō econuerso. ⁊ oīs diffinitio qd rei ē diffō qd noīs ⁊ nō ecōuerso. iux̄ exēpla data. ¶ Ad pmū dicit q̄ genus ⁊ sua spēs sūt eadē eēntialr: sed nō cōuertibilr. ⁊ sic loqt Aristo. cū dr diffōnē qd rei ⁊ diffōnē qd noīs nō eē idē. sūt enī aliquo mō idē sed nō simplr. ¶ Ad 2ᵐ dr q̄ si accītia diffiniunt diffōne pure qditatiua ꝑ non ē iq̄tū accītia sz iq̄tū hnt modū substātie. s. p se eē nihil extrīsecū ⁊ notādo. iq̄tū aūt accītia sūt. ⁊ si diffiniunt diffinitiōe exp̄mente qd rei: non tm̄ diffōne pure qditatiua. qr talis diffinitio necessario datur p additamenta.

¶ Ex his igit nec diffinitio. adhuc aūt qd neqz diffinitio nihil demōstrat: neqz ostendit: neqz qd qd ē: neqz diffōne cognoscere ē neqz demōstratiōe.

¶ His visis phs epilogando circa deteriata concludit q̄tuor veritates. q̄p̄ pma ē ista. nulla diffō est demōstratio nec syllgs demōstratiu. 2ª veritas. q̄ diffō ⁊ demōstratio nō sūt eiusdē: ita q̄ cū ē diffō eiusdē nō ē demōstratio. 3ª vitas. q̄ diffō nō ostdit qr ē neq; rē eē. 4ª veritas qr ipz qd qd ē nō demōstrat. i. nō est cognoscibile diffōne vel demōstratione. qd ē intelligendū in eo qd qd ē. qr vt videbitur ī ca. sequēti: eiusdē diffiniti sūt plures diffinitiōes: quap̄ vna p alteram demonstrat: cum vna sit altera pior ⁊ altera notior.

Trū aūt speculandū est qd bon̄ dicitur bene: ⁊ qd non bene: ⁊ quid sit diffō: ⁊ ipiꝰ qd qd ē. nūquid quodāmodo ē demōstratio aut diffinitio: aut nullo mō. Qm̄ aūt sicut dixim⁹ idē ē scire qd quid ē ⁊ scire cām ipius si ē. Rō aūt huius ē qm̄ ē aliqua cā. ⁊ hec aut eadē aut alia ē. ⁊ si vtiqz alia est: aut est demonstrabilis: aut ī demōstrabilis. Si igit est alia ⁊ cōtingit demōstrare: nece ē mediū eē cām ⁊ ī figura prima demonstrari. vl'e enī ⁊ pdicatiuū ē qd demōstratur. vnꝰ qdē igit modus vtiqz erit qui nūc exquisitus per aliud qd quid ē demōstrare. ipon̄ enī qd quid est necesse ē mediū eē qd quid ē ⁊ ppriorū propriuz. quare hoc quidem mōstrabit. id vero nō mōstrabit eon̄ q̄ qd erāt esse eiusdem rei.

¶ Istud est 4ᵐ ca. huiꝰ pmi tractatus in q̄ p declarat modus demonstrādi ipz qd qd est. ⁊ eq̄lr eiusdē pōt eē diffō ⁊ demōstratio. Postq̄ manifestauit q̄ eiusdem iq̄tū idez nō ē diffō ⁊ demōstratio neq; diffinitio est pbabilis p syllm̄ vel demōstrationem ī eo qd qd est. iō circa easdem questiones absolute sumptas est videndū qd bn̄ ⁊ quid nō bn̄ est dictū vl' dicendus ⁊ maxīe circa qōnem q̄rentem vtp̄ qd qd est sit demōstrabile. p cui⁹ declaratiōe Aristo. ponit tres ꝛclusiōes. q̄p̄ pma est ista. aliq̄ diffō est demōstrabilis d̄ suo diffinito p aliam diffōnē. Secūda cōclo. d̄ nullo subo demōstat aliq̄ diffo q̄ nō sit ppria illius ⁊ p ppriā diffōnem ibi. Et horum enī. Tertia ꝛclo. diffō ñ est demōstrabil reduplicatiue. sz solū est pbabilr syllogizabilis in eo qd qd est ibi. Dic qdem igitur. Prima cōclo ar. sic. scire qd est de aliq̄ est scire cām ⁊ ppter qd. sz vna cā est p aliā demōstrabilis. igit vna diffō est p aliā demōstrabilis. pz ꝛsa. qr cōtingit diffinire p qlibet genus cause. ⁊ maior patuit vt supra ostensū est q̄ diffō est cā diffiniti. ⁊ q̄ eadem diffō est dicens qd ⁊ ppter qd. vt puatio luminis ī luna obiectu terre ē diffō eclipsis dicēs qd: qr exp̄mit qditatē eiꝰ. ⁊ dicēs ppter qd. qr ē mediū ī demōstratiōe potissima exp̄mēs cāz effectiuā eiꝰ. mior vo declarat. nā cāp̄ q̄dā ē eadē suo cāto. s. ītrinseca. vt mā vel forma q̄ facit idē cū cāto suo. ⁊ q̄dā alia cā. s. extrīseca. s. efficiens ⁊ finis q̄ facit aliō cū suo cāto. ⁊ istap̄ ītrīsecap̄ q̄dā est demōstrabilis vt cā efficiēs. ⁊ q̄dā ī demōstrabilis. vt cā finalis. oēs ḡ cāe pter finale sūt demōstrabiles eo q̄ finis ē cā cāp̄ ⁊ necessitas operōnū tā nāliū q̄z artificialiū ē ex necitate finis ⁊ ī ex necitate mātē: vt hz videri 2° phy. ¶ Notāᵐ p q̄ q̄tuor sūt gēna cāp̄ hītia ordinē eēntialē iux̄ determiationem Aristo. 2° phy. ⁊ p meta. s. forma. mā. efficiens. ⁊ finis. q̄p̄ due sūt ītrīsece. i. mā ⁊ forma. alie aūt due sūt extrinsece vt finis efficiēs. inter q̄s ordo tal'ē. q̄ forma necessitat māz ⁊ agēs formā ⁊ finis agēs. finis aūt a nullo necessitat: cū sit cā cāp̄: iō p formaz demōstrat mā. ⁊ p efficiēs forma. ⁊ p finem efficiēs. ipe āt finis nō demōstrat. qr alr idē demōstraret seip̄m. aut pcederet ī ifiniᵐ. v. g. ligna parant vt dolēt. ⁊ dolant vt fiat domꝰ. ⁊ fit domus ppter tutelaz hoīum. patio lignop̄ dicit cām mālez. dolatio āt dicit cām formalē. factio domꝰ dicit cāz efficientē. ⁊ tutela hoīum dicit cāz finalez. Primo enī q̄rit ppter qd pparant ligna. respōdet pp dolare illa. Scdo q̄rit pp qd dolāt ligna. rñdet pp factiōez domꝰ. 3° q̄rit pp qd fit domꝰ. rñdet pp tutelā hoīuz. vlteriꝰ āt nulla fit q̄stio. ⁊ ꝑ ē signū q̄ finis nēcitat oīa alia ⁊ a nullo alio necessitat. ⁊ qr ars imitat nāz iq̄tū pōt: ⁊ cognscunt nālia p artificialia vt colligit a. p. 2° phy. idē ī nālibꝰ pōt explicari. nā vapores mouēt sursū pp nubes. ⁊ nubes pp pluviā. pluuia aūt pp augmētū messiū. Primo. n. q̄rit pp qd vapores mouent sursū. rñdet vt fiāt nubes. 2° pp qd fiūt nubes rñdetur pp descēsū pluuie. 3° q̄ritur pp qd descēdit pluuia. respōdetur pp augmētū messiū. vlteriꝰ āt ñ q̄ritur nisi forte ingñe cāe final. motꝰ ḡ vapop̄ sursū dicit cām mālē. gñatio nubiū dicit cām formalē. descēsus pluuie dic cām effectiuam. ⁊ augmētū messiū dic cām finalē. ¶ 2° notāᵐ q̄ sic finis necessitat agēs. ⁊ agēs formā. ⁊ forma māz. ita p diffōnē sūptā a cā finali pōt demōstrari diffō sūpta a cā efficiēte. ⁊ p diffōnē sūptam a cā efficiēte pōt demōstrari diffō sūpta a cā formali. ⁊ p diffōnē sūptam a cā formali pōt demōstrari diffō sūpta a cā māli. ita q̄ diffō sūpta a cā finali demōstrat ⁊ nō demōstrat. ⁊ diffō sūpta a cāusa māli demōstratur ⁊ nō demōstrat. alie vo due demōstrant ⁊ dmōstratur. ⁊ ītelligo ordinue p operationē hap̄ cāp̄ iuicē demōstrando a posteriori simplr ⁊ nō a posteriori. ⁊ sm̄ qd. diffō enī cāe posteriōris pōt demōstrare diffōnē cāe prioris. ⁊ diffō data p mām pōt a priori simplr demōstrare aliq̄z passionē de subo vt videbitur īfra. exēplū pmi. oē corpꝰ beatificabile ē aīal pductū ab hoīe ⁊ a sole. oīs hō ē beatificabile corpꝰ. ḡ oīs hō ē aīal pductū ab hoīe ⁊ a sole. exēplū scdi. oē aīal pductū ab hoīe ⁊ a sole ē aīal rōnale. oīs hō ē aīal pductū ab hoīe ⁊ a sole. ḡ oīs hō est aīal rōnale. exēplū tertu. oē aīal rōnale ē cōpositū ex corpe actuato aīa intellectiua. oīs hō ē aīal rōnale. ḡ oīs hō ē corpꝰ cōpositū ex corpore actuato aīa ītellectiua. ita q̄ sp vna diffō ē mediū ꝛcludēdi aliā ī p pme figure. qr sp ī tali modo ꝛcludit vl'r affirmatiue diffō de suo diffinito vt liq̄t. Et hop̄ enī. ¶ Scda cōclo. de nullo subo demōstat aliq̄ diffō q̄ nō sit ppria illiꝰ ⁊ p ppriā diffōnē. Ista cōclo segt ex pori. qr diffō coior q̄z sit diffinitū ñ demōstratur de diffinito. s. demōstratiōe potissima: cū nō ī sit illi diffinito ꝑz q̄ ipz. nec diffō ppa demōstratur p diffōnē nō ppaz. qr si ī plus se hz q̄z diffinitio ꝛclusa maior erit falsa. Si āt ī minor erit falsa. ita q̄ d̄ necitate iuicē ꝛuertuntur diffōnes ille ⁊ q̄libz cū diffinito d̄ q̄ vna p aliā dmōstratur. ¶ Notāᵐ p q̄ duplex ē diffō. s. māl' ⁊ formal'. Diffō formal'ē illa q̄ datur p posteriora: Diffō māl'ē illa q̄ datur p posteriora: ⁊ hec demōstratur per formalē vt pz 2° de aīa vbi demōstat p. diffōnē mālē aīe p formalē eiusdē. ⁊ ex 3° phy. vbi dmōstat diffō māl' motꝰ p formalē eiusdē. ⁊ p hꝰ vbi dmōstatur diffō māl' demōstratiōis p formalē eiusdē. ītelligēdū tm̄ q̄ diffō dr dari p pora dupl'r. aut enī dat p pora q̄ ad diffōnē: aut p pora q̄ ad diffiᵐ. p pora q̄ ad diffinitionē q̄ dat p cāz necitātem aliā cāz. p pora āt q̄ ad diffiᵐ quē tm̄ datur per aliqd genus cause illius diffiniti. Simil'r dr diffi

finitio dari per posteriora duplr. qr aut per posteriora quo ad
diffonē q dat p cāz nēcitatā ⁊ sic diffo data p cāz mālē dr dari
p posteriora. aut p posteriora q ad diffi⁹. ⁊ sic diffo data p effe
ctū diffiniti aut p aliqd nālr posteri⁹ diffinitū dr dari p poste
riora vt diffinitio hois data p aial risibile. aut diffo aie data
p actū corpis physici potētia vitā hntis. ¶ Ex pdictis segtur
p ꝙ nō solū diffo data p formā dr formalis sz ēt data p finem
⁊ p cāz effectiuā. qm̄ finis ꝛpat⁹ agēti dicit actū exq ē necessi
tās agēs. ⁊ ipm agens dicit potentiā exq necessitat. Agēs etiā
ꝛpatū forme dicit actuz qr necessitat formā: et ꝛnter forma
dicit potentiā exq necessitat ab agente. Secūdo segt ꝙ non
solū diffo dr materialr q dat p materiā sz etiā q dat p effectū
vl passionem. qm̄ sic materia necessitatur ⁊ nō necessitat. ita
effect⁹ vel passio i eo ꝙ h⁹ necessitatur ⁊ nō necessitat. Tertio
segtur ꝙ diffinitio data p cāz finalem est solū formalis. ⁊ data
p cām materialez est tm̄ materialis. qr finis necessitat ⁊ nō ne
cessitat. materia vo nēcitat ⁊ nō necessitat. Quarto segt ꝙ taz
diffo data p cām efficientē q̄z formalē ē formalr ⁊ mālr. ē nāq
formalr iq̄tū nēcitat. ⁊ est mālr iq̄tū necessitat. q̄ ois diffo mā
lis p formalē pōt demrari. ¶ Dubitat. naz vr ꝙ diffo data p
mām sit formalr. qm̄ talr diffo ē por suo diffinito. ⁊ diffo data p
effcm vl passionē diffiniti ē posterior. q̄ hec p istā pōt dmrari a
pori. ⁊ p ꝛnis diffo data p mām cū sit mediū i demratiōe a po
ri nēcitās aliā diffonē dz eē formalr. Rndet ꝙ diffo data per
māz pōt ꝛpari vl ad cāz diffiniti. ⁊ sic solū est mālr qr nēcitat
ab aliq cā diffiniti ⁊ nullā cāz diffiniti nēcitat. vl pōt ꝛpari ad
effcm diffiniti ⁊ sic fōmalē. Sanamur qd ñ solū sanitate sz ēt
corpe. z° de aia. ⁊ nō dr formalr rōne māe: sed rōne forme ad
quā hz nēciam habitudinē ⁊ relonē vt testat Aristo. z° physi.
¶ Scdo notandū ꝙ sicut cāz q̄dā ē eadē cāto ⁊ q̄dā alia: ita
diffo q̄dā ē eadē diffinito ⁊ q̄dā ē alia a diffinito. Unde diffonū
q̄dā dat p itrīseca ⁊ q̄dā p extrīseca. diffo data p itrīseca vt p
māz ⁊ formā dr ead diffinito. diffo vo data p extrīseca. s. p effi
ciens ⁊ finē dicit alia a diffinito. Unde diffonū q̄dā dant p intrī
seca ⁊ q̄dā p extrīseca. diffo data p intrīseca vt p māz ⁊ formā
dicit eadez diffinito. Diffo vo data p extrīseca. s. p efficiēs ⁊ fi
nē dr alia a diffinito. ¶ Itē diffonū q̄dā dant p ppriū genus
pcise ⁊ p ppriaz drīam vt diffo hois vl aial. ⁊ q̄dā dant p ad
ditamēta vt diffo aie ⁊ accntia. pme diffones dicunt eedē dif
finitis suis. alie vo sūt diuerse. qr cōtinēt aliq q nō sūt de eēn
tia diffiniti. Itē diffonū q̄dā ē dicēs qd. s. q dic cāz eēntialē dif
finiti. et q̄daz pter qd. s. q dicit cām illi⁹ cāe. Prima diffinitio
dicitur eadem diffinito. Secūda vero dicitur alia a diffinito
Hec diuisio non solum competit subiecto sed etiam passioni.
qr passio consimili mō habet duplicē diffonē. s. dicētem qd: ⁊
pter qd. v. g. eclipsis hz duplicē diffonē. s. idēpticā. s. pnatio
luminis i luna. ⁊ cālē q ē iterpositio terre iter solē ⁊ lunā. p⁹ di
cit qd cū dicat tm̄ cām eēntialē eclipsis ⁊ sibi idēpticā cū su
peri⁹ sit de eēntia sui inferioris ⁊ sibi idēptificet. Scda diffo
dicit pter qd: qr dicit cām illi⁹ cāe. s. pnatiōis luminis i luna
Dicendum q̄ ꝙ ois diffo eadē suo diffinito ē demrabilr p diffo
nē aliā a suo diffinito siue illa sit diffo subi vl passiōis. de p po
sita sūt exē⁹ i scdo notabili pme cōclusionis. de scdo vo pōt sic
argui. qñcūq ponit terra diametralr iter solē ⁊ lunā tūc ē pna
tio luminis i luna. sz qñcūq sol ē i capite vl i cauda draco
nis tūc terra diametralr ponit iter solē ⁊ lunā. q̄ qñcūq sol est
i capite vl i cauda draconis tūc ē pnatio lumis i luna. Eodē ēt
medio demōstratur passio de suo subo. s. eclipsis de luna. ideo
n. luna eclipsat qr terra diametralr ponit iter solez ⁊ lunam
¶ Tertio notandū ꝙ diffonū q̄dā dicit solū qd vt pnatio lu
minis i luna. Quedā vo solū pp qd vt iterpositio terre iter so
lē ⁊ lunā. q̄dā vo dicit sil qd ⁊ pter qd. vt pnatio lumis i luna
obiectu terre. diffo dicēs solū qd alicui⁹ nō pōt illud demrare
sed bene diffo dicēs pter qd solū: aut dicēs qd ⁊ pter qd sil
Unde eclipsis nō bene demratur de luna p pnationē luminis i
luna tāq̄ p mediū: sed bñ p iterpōnē terre iter solē ⁊ lunā aut
p pnationē lumis i luna obiectu terre nō rōne pme ptis sed se
cūde. ¶ Sed 3. diffo ē notior diffinito sine illud sit subz siue
illud sit passio. qr diffinitio datur causa inotescēdi sexto thopi
corp. q̄ p diffonē idēpticā subiecti poterit subm demrari. ⁊ per
diffonē idēpticā passionis poterit passio demrari. ¶ Itē ñ vr
rō q̄re nō possit aial demrari de hoie p diffonē aialr: aut hō de
risibili vel disciplinabili p diffonē hois: cū dictū sit i altera le
ctiōe triāgulū demrari de figura i quā resoluit piramis p dif
finitionē idēpticā triāguli. ⁊ eqlater⁹ de triāgulo collocato su
per dyametro duorp circulorp eqliū se intrinsecātiū p diffonē
eqlateri. ¶ Ad pmū dr ex doctrina cōmē. secūdo phy. ꝙ du
plex ē demratio. s. simplex ⁊ cōposita. Demratio simplex ē il
la q̄ teriat qōnē si ē. Demratio āt ꝛposita ē illa q̄ teriat qōnez
qr ē: aut pp qd ē. Dico q̄ ꝙ p diffonē idēpticā subi vl passionis
pōt subm vl passio demrari monstratiōe simplici sz nō demō
stratiōe ꝛposita de q̄ fit mētio ad pnis cū hec sit pfecta ⁊ alia
ipfecta. ⁊ lz idēptica diffo passiōis: vt puta eclipsis lune: sit no
tior passiōe i rōne eēndi: nō tm̄ rōne iherēdi. iō p pnationē lu
minis i luna pōt demrari simplr eclipsiz eē nō tm̄ lunā eclipsa
ri neq eclipsim esse i luna. ¶ Ad z⁹ ꝛcedo oia illa sed dico
nullā illarp demronū eē potissimā de q̄ fit mētio hic aliūde fi
eret spālis sermo. lz. n. diffo aialis q̄ ē substātia aiata sensibil
sit cā aialr tā i rōne eēndi simplr q̄z i rōe iherēdi hoi ⁊ pdican
di de illo. nō tm̄ demrat potissime aial de hoie cū sit cā remo
ta hois ⁊ nō ppinq. p nullā ēt diffonē hois tāq̄z p medium pōt
demrari potissime aial de hoie cū nulla talis sit diffo cālr aialr.
In oi. n. demrone potissima mediū dz eē cā pdicati vt patuit
i p ca. h⁹ tractat⁹. ñ itep p aliq̄z diffonē ppaz hois datā a pori
pōt dmrari potissime hō ō risibili vl disciplīabili. qr talr diffo
i tali demratiōe dz eē cā iherētie pdicati ad subm. ꝛstat āt ꝙ
hō nō iheret risibili q ē sua passio: sed ecōuerso passio inheret
subo. ¶ Quarto notādū ꝙ diffonē dicere qd: pōt itelligi du
plr. s. large ⁊ stricte. diffo dicēs qd stricte loquēdo ē illa q dic
qditatē ⁊ eēntiā diffiniti vt aial rōnale respectu hois. large vo
loquēdo diffo dicit qd q dicit cām diffiniti. ⁊ sic ois diffo data
p aliqd gen⁹ cāe dicit qd ipi⁹ diffiniti: qr dicit cām eius. ⁊ isto
mō ñ ē icōueniēs eādē diffonē subi diffinibilis dicere qd illi⁹
subiecti ⁊ pter qd cāe subi. sicut diffo data p cām finalē dic
qd diffiniti ⁊ pter qd cause eiusdē diffiniti. s. cāe efficientis
formalr vl mālr. sz stricte loquēdo illō ñ cōtingit cū diffo dicēs
qd subiecti vl passiōis sit demrationis cōclo ⁊ diffo dicēs pp
qd sit demōstratiōis mediū. ¶ Sed dubitat qm̄ in p capo
hui⁹ tractat⁹ dicebat ꝙ qd ē ⁊ pter qd ē sūt idē. quo igitur
differūt ponēdo qd ē eē ꝛclonē demronis ⁊ pter qd pncipiū
eiusdē. ¶ Dicēdū ꝙ qd ē ⁊ pter qd ē pnt ꝛsiderari q̄druplī
citer. Primo vt qd ē ⁊ pter qd ē respiciūt subiectū aut passi
onē absolute: ⁊ sic sūt idē. nā si q̄rit qd ē hō: rndet aial rōnale.
Et si itep q̄rit pter qd ē aliqd hō. rndetur qr ipm ē aial rō
nale. Item si q̄rit qd ē eclipsis. respōdet ꝙ ē pnatio luminis
i luna. ⁊ si itep q̄rit pter qd i aliquo ē eclipsis: rndet qr i eo
ē pnatio luminis lune. Scdo pnt ꝛsiderari vt respiciūt diffo
nē ⁊ demōstrationē: sic ꝙ qd ē respiciat diffonem. ⁊ pter qd
demonstrationē. ⁊ sic itep sūt vnū ⁊ idē lz diuersimode sum
ptū. illud. n. qd ē diffo passiōis est pn⁹ demronis sicut pnatio
luminis i luna obiectu terre iq̄tū ē diffo passiōis dicit qd. in
q̄tū vo mediū demratiōis ē pp qd. Tertio pnt ꝛsiderari qd
⁊ pter qd fm diuersa gna diffonū ita ꝙ qd dicat essentiam
passiōis ⁊ pter qd dicat cām illi⁹ eēntie ⁊ sic nō sūt idez. Unde
diffo cālis dicēs pter qd passiōis. s. eclipsis nō ē diffo idēpti
ca eiusdē dicēs qd. cū iterpositio terre nō sit pnatio luminis i
luna. sz ē cā illi⁹ pnatiōis. Quarto pnt considerari qd ⁊ pter
qd fz diuersa gna cārp: ⁊ sic ñ sūt idē. nā ois diffo data p q̄z cū
q̄z cām dicit qd ipi⁹ diffiniti: qr large notificat qditatē et eēn
tiā rei eo ꝙ eēntia rei depēdet a q̄libet cā sui cū cā sit illō ad
cui⁹ eē regrit aliud. ꝛpando tm̄ vnaz cām alteri illa diffo dic
pter qd q̄ iponit necessitatē alteri cāe. cā āt illa cui iponitur
nēcitas fz ꝙ h⁹ dicit qd ⁊ nō pp qd. fz B q̄ diffo data p fōmā
ē pp qd respectu diffonis date p mām. diffo data p efficiēs ē
pp qd respectu diffonis date p formā vl p mām. ⁊ diffo data
p finē ē pp qd respectu oiuz aliarp diffonū. sp q̄ diffo cāe pōris

dicit ppter qd: ⁊ diffō cāe posteriōris dicit qd. qm̄ ḡ Aristo. dicit ꝙ idē ē qd ⁊ ppter qd loq̄bat̄ tm̄ ꝑmis duob⁹ modis.

¶ Hic quidem igitur modus quod nō vtiqz sit demonstratio dictum ē prius. Sed ē logicus syllogismus ipīus qd̄ quid est.

¶ Tertia cōclo. diffinitio non ē demostrabilis reduplicatiue sed solū ē pbabilr syllogizabilis i eo qd̄ qd est. ꝑma pars patuit vbi ostensum est ipm qd̄ quid est i eo ꝙ hꝫ demr̄ari non posse: qz necessario petit̄ ꝓncipiū. secūda pars est euidēs qm̄ multi p diffinitionē diffiniti aut p diffinitionem diffinitiōis aut oppositi crediderūt syllogizatum eē quod qd ē fm ꝙ h⁹.

¶ Notandū ꝑ ꝙ cū syllogism⁹ logicus pcedat p q̄dā pbabilia poterit sumere aliqua q̄ siue sint vera siue sint falsa dum mō sint pbabilia iferre p ea poterit diffinitionē d̄ diffinito i eo ꝙ qd est. siue tale mediuz sit diffinitio diffiniti siue diffō diffōnis siue diffinitio oppositi. sz nō apponēdo notā reduplicatiōis demōstratur diffinitio eo mō q̄ dictū est non i eo ꝙ diffinitio sed p modū passionis i subo. ¶ Scdo notanduz ꝙ cū iā dictuz sit diffinitionem datā p cām ꝓxem esse mediū i demōstratiōe ⁊ non diffiōnem datā p cām posteriorem: illd̄ est intelligendū a ꝓxi. qz a posteriori nō icōuenit diffōnē cāe posteriōris demōstrare diffinitionē cause ꝓxis: neq̄ ē ppria circulatio si tales diffōnes demonstrāt seiuicē: qz illud ē i diuersis gn̄ib⁹ cāq̄ ⁊ cognitionū. demōstrat̄ eniz sanitas p deābulationē i gn̄e cāe efficiētis. ⁊ deābulatio p sanitatem i gn̄e cause finalis. Un̄ virt⁹ hz duas diffinitiōes. quaq̄ ꝑma est habitus pducens ad beatitudinē. Secūda ē habit⁹ fm rōnem opans. ⁊ qz ꝑma dat̄ p genus cause finalis. ⁊ secunda p genus cause efficientis. iō p ꝑmā demonstratur secunda a priori. ⁊ p secundam demonstrat̄ ꝑma a posteriori eo mō quo effectus demōstrat̄ per causam ⁊ econtra.

Uo autem modo ꝓtingat dicemus dicentes itez ex principio. sicut eniz ppter qd querimus habentes. qz aliquādo aūt ⁊ simul manifesta fiunt. sed non i aliquo prius ppter qd possibile est cognoscere q̄z qz. manifestū aūt similr ⁊ qd̄ quid erat eē non sine qz est. impossibile enim scire quid est ignorantes si est.

¶ Iste est secūdus tractat⁹ secundi posterioz in quo Aristoteles manifestat quomodo se hz ipm qd̄ quid est ad demōstrationē. Postq̄z i ꝑ tractatu declarauit dignitatē ipi⁹ qd̄ qd est ⁊ qualr pbatur: ⁊ qualr non pbat̄. Et diuidit̄ tractatus iste i quatuor ca. in quoz ꝑ Aristo. facit quod dictum est. in secundo ca. docet demonstrare p oia gn̄a causarum ibi. Qm̄ autem scire opinamur. i tertio ca. docet demōstrare in causis ⁊ causatis q̄ sunt simul ibi. Contingit aūt vnū ⁊ idē. in quarto capl'o docet demōstrare i causis ⁊ causatis q̄ nō sūt simul ibi. In his aūt que nō sūt sil'. Primū capl'm diuidit̄ i duas ptes. i quarū ꝑma facit qd̄ dictū est. In secūda aūt manifestat diuersa gn̄a diffōnum separando diffinitionem qd nominis a diffinitionibus quid rei: diffinitiones per se a diffinitionib⁹ p accn̄s ibi. Diffinitiones quedā. ꝑma ps diuidit̄ i duas pticulas. quaruz ꝑma ꝑmittit tres suppositiōes. Sccūda vō concludit ex illis quatuor cōclones ibi. Quare quēadmodū. ꝑma q̄ suppositio est ista ꝙ sicut se hz qz ē ad ppter quid ē ita se hz si ē ad qd ē. pz. nam sicut qz est pōt cognosci nō cognito ppter qd est ⁊ nō econtra. sil'tm̄ pōt cognosci qz ē ⁊ ppter qd est. ita si est pōt cognosci non cognito qd est ⁊ non econtra loquēdo de quid rei ⁊ non de qd nominis tm̄. Un̄ pōt cognosci lunam eclipsari nō cognita interpositione terre iter solē ⁊ lunam tāq̄z cā sed non econtra. Aliquando autez sil'cognoscunt̄ ambo. similr pōt cognosci tonitruū eē non cognoscendo suū qd̄ qd ē. s. sonū factū i nubib⁹ sz nō eō. aliqn̄ aūt sil'cognoscūtur vt patebit.

¶ Hoc aūt si est aliqn̄ quidē fm accn̄s habem⁹. aliquādo vero hn̄tes aliquid ipīus rei: vt tonitruū. qm̄ sonus qdē nubiū ē: ⁊ defectū: qm̄ priuatio q̄dā luminis. ⁊ hominem quoddā aīal est. ⁊ aiam numerum seipm mouentem.

¶ Secunda suppositio. nos possumus venire in noticiam alicui⁹ rei per duplex mediū. s. p medium essentiale ⁊ accn̄tale. mediū eēntiale seu p se est diffinitio rei. mediuz vō accn̄tale seu p accn̄s ē cōplexū sūptū ab effectu vl'a signo pbabili. exēplū ꝑmi. si habet̄ noticia de tonitruo p sonū nubiū seu de eclipsi p ꝓuationē luminis i luna obiectu terre. aut de hoīe p aīal rōnale continue habetur noticia p mediuz eēntiale quod est medium p se dicēs cām. exēplū secūdi. si habetur noticia de aīa p mouere se per seaut de igne p moueri velocissime sursū. vl'de eclipsi lūe p opacū expositū lūe i plenilunio nō cāre vmbrā continue habet̄ noticia p mediū accn̄tale qd̄ est medium p accn̄s sūptū ab effectu. Un̄ mot⁹ q̄ aīa mouet se p se est effectus aīe. ⁊ moueri velocissime sursū ē effect⁹ ignis. ⁊ opacū nō causare vmbrā expositū lune tpe plenilunij ē effect⁹ eclipsis.

¶ Quodcūqz quidē secūdum accn̄s scim⁹ qz sunt: necesse ē nullo mō hēre ad ipm quid est: neqz enim qz sunt scimus. querere aūt qd ē non habentes qz est: nihil ē querere. d̄ qbuscunqz aūt habemus qz ē: facilius est querere quid est.

¶ Tertia suppositio. mediū accn̄tale seu p accn̄s nō facit scire ppter quid. imo nō facit ppria scire: sed solum ē dispositio ad ipm ppter qd: qd̄ ppria facit scire. ꝑma pars pz qz habita conclusione adhuc queritur de cā illi⁹. cognito. n. lunam eclipsari p opacū nō causare vmbrā i plenilunio adhuc q̄rit̄ ppter qd eclipsat̄. Secunda ps etiā pz: qz syllogismus pcedēs ab effectu vel a signo pbabili nō facit ppria scire: cū tale scire sit a posteriori ⁊ fm qd ordinatū ad scire simplr qd̄ ē p cām. Tertia aūt ps declarat̄. nā querere ppter qd nō habēdo qz est: nihil est querere. sz qn̄cūqz habem⁹ qz ē: facile ē querere ppter qd est. Querere eni ppter qd luna eclipsat̄ anteq̄z sciat̄ lunā eclipsari notitia qz est. s. p experientiam aut p signū illud querere nullū ē: qz ꝑsupponit noticiā de eclipsi lune quā sigs hz facilr īuestigat ppter qd ipi⁹ eclipsis.

¶ Quare quēadmodū habemus qz ē: sic habem⁹ ⁊ qd̄ quid est. Quorū igitur habem⁹ aliquid ipi⁹ quod quid ē. Sit primū quidē defectus i quo. a. luna in quo. c. oppositio terre in quo. b. vtq̄ igitur deficit aut nō. b. querere ē vtrū est aut non. Hoc aūt nihil differt querere quasi ē ratio ipīus. ⁊ si sit hoc ⁊ illd̄ dicimus eē cui⁹ rō ē: aut q̄lis ꝓtradictionis rō ē. Utq̄ hn̄di duos rectos aut nō hn̄di.

¶ His suppositis Aristo. pbat tres conclusiones. quaq̄ ꝑma ē ista. si medium in demonstratione fuerit eēntiale: ⁊ p se simul scit̄ qz ē. ⁊ ppter qd ē. pbat̄. nam cū querit̄ vtq̄ luna eclipsat̄ vel nō cū ois q̄stio sit q̄stio medij nō solū q̄rit̄ de passiōe vt ē i subo. sed ēt de medio ⁊ de cā illius passiōis. iō scito per demōstrationem ⁊ p mediū p se ꝙ luna eclipsat̄ statim scit̄ lunam eclipsari: ⁊ ppter qd luna eclipsat̄. nam scire est rem p cām cognoscere ⁊ qm̄ illi⁹ ē cā ⁊ ꝙ ñ ꝓtingit alr se hr̄e: vt dictū ē ꝑ h⁹ verbi gr̄a. qn̄cūqz diametralr ponitur terra inter solez ⁊ lunā ipa luna eclipsatur: sed iaz iterponit̄ terra diametralr iter solem ⁊ lunam. q̄ iā luna eclipsat̄. Item qn̄cunqz terra non diametralr ponit̄ iter solē ⁊ lunā luna nō eclipsat̄. sed iā non iterponit̄. q̄ iā nō eclipsat̄. cognitis ꝑmissis ꝑmi syllogismi simul scit̄ qz luna eclipsatur ⁊ propter quid luna eclipsatur. cognitis autem premissis secundi syllogismi simul scitur lunā non eclipsari ⁊ propter quid nō eclipsat̄. ¶ Notandū fm ph̄m 3° phy. ꝙ lz eadem sit via a thebis ad athenas ⁊ eō. tm̄ distare vnius nō est distare alteri⁹: sicut nec duoq̄ similiū similitudo vni⁹ est similitudo alteri⁹. cum eniz distantia sit relatio positiua si

cut similitudo duoꝝ distantiũ necessario ē alia ⁊ alia distantia. Ex quibus sequit q̃ cũ sit alia relatio cause ad effectuꝫ. ⁊ alia effectus ad cãm. sicut alia est relatio patris ad filium que est paternitas. ⁊ alia filij ad patrem q̃ est filiatio eadeꝫ via scitur qꝛ est ⁊ ꝓpter qd. sed non eadem demonstratione. Duo nã qꝫ sunt ꝓcessus. vnus cõpositiuus quo itur a cã ad effectum. ⁊ alius resolutori⁹ quo regreditur ab effectu ad cãm. eadẽ igit est via a cã ad effectum ⁊ ecõtra. qꝛ sũt idẽ termini sed nõ eadem demonstratio. sicut nec eadẽ relatio nec idem processus. demonstrat igit effectus ꝑ cãm vna demõstratiõe: ⁊ cã ꝑ effectum alia demõstratiõe. ¶ Sed dubitat si alia ē demõstratio effectus ꝑ cãm: ⁊ alia cause ꝑ effectũ. cũ intellectus non simul formet ambas demõstrationes. igitur nõ simul scitur: qꝛ est: ⁊ ꝓpter qd est. pꝫ ꝛña. qꝛ demonstratio effectus ꝑ cãm est ꝓpter qd. ⁊ demõstratio cause ꝑ effectũ est demõstratio qꝛ ē. vt patuit ꝑ huius. ¶ Dicẽdũ negãdo ꝛñaꝫ. qꝛ ꝫ nõ sit simultate instantanea sciatur ꝓp quid est effectus ⁊ qꝛ est cause: tñ simul scitur qꝛ est effectus ⁊ ꝓpter quid eiusdem effectus. Si enĩ medium fuerit eẽntiale ⁊ ꝑ se vnica demõstratione ⁊ ĩ eodem instanti scitur effectum esse ⁊ ꝓpter qd est effectus. ⁊ ꝑ tunc non scitur qꝛ est cãe. vꝫ. ꝑ demonstrationem acceptam a posteriori ⁊ ꝑ effectũ: sed subito post tp̃s ĩpceptibile resoluẽdo effectũ ĩ cãm scit qꝛ est cause illius effectus. verbi grã. habita noticia de eclipsi lune ꝑ visũ aut ꝑ effectũ aut ꝑ signũ nõ subito sed morose iuestigatur cã illi⁹. cognoscẽdo enĩ lunã augeri ĩ lumine ⁊ aliqñ diminui vsqꝫ ad nonũ gradũ. concludit ĩpam lumen habere ab alio ⁊ videdo splẽdere versus solẽ, variariqꝫ lumen eius �means diuersaꝫ oppositionẽ solis ad ĩpaꝫ statim syllogizatur q̃ hꝫ lumen a sole quo põt ꝓuari ꝑ iterpositionẽ alicui⁹ opaci. illud aũt opacũ itelligitur eẽ terra. ⁊ sic iuestigatur cã eclipsis que ē interpositio terre iter solẽ ⁊ lunaꝫ: q̃ cã habita qꝛ scia est vl'ium. ⁊ ꝑ vl'ia intellectus syllogizat vl' demonstrando eclipsim de luna ꝑ iterpositionẽ terre iter solem ⁊ lunam quo facto non in eodẽ instanti: sed subito postea ĩperceptibili intellectus resoluendo ĩ cãm facit aliũ syllogismũ demonstratiuũ a posteriori demõstrando cãm ꝑ effectuꝫ in casu isto ꝓus ꝓzitate tp̃is cognoscitur effectus noticia qꝛ ē q̃ notitia ꝓpter qd. ⁊ ꝓus ꝓzitate tp̃is scit effectus quo ad ꝓpter qd q̃ cã quo ad qꝛ ē. sed nõ ꝛsil'. qꝛ ꝓmũ tp̃s ē ꝑceptibile ⁊ ꝛ⁹ ĩpceptibile. ¶ Itẽ dato q̃ non cognoscat effect⁹ ante cãm sicut in mathematicis aut nãlibus q̃ ĩ. b. ĩ istãti erit eclipsis. qꝛ tunc erit diametral' interpositio terre. ĩ isto casu simul' simultate instãtanea ⁊ eadẽ demonstratiõe numero simul scit. qꝛ cause ē ⁊ ꝓpter qd est effectus. sed nũq̃ simul simultate istãtanea ⁊ eadẽ demonstratiõe scit ꝓpter quid effectus ⁊ qꝛ est cause. sed bene diuersis demostratiõibus sil' simultate tp̃is ĩpceptibilis. siue g̃ in cõclusione ly qꝛ ⁊ ꝓpter qd suppo nat ꝑ effectu tñ siue ly qꝛ ꝑ cã ⁊ ly ꝓpter qd ꝑ effectu semp conclusio ē va accipiendo ly simul vt dicit simultatem istãtaneã vl' tp̃is ĩpceptibilis. ponat g̃ q̃. a. conuertat cuꝫ eclipsi. ⁊ b. cum iterpositiõe terre. ⁊ c. cũ luna ⁊ arguatur vt supra. cõcludẽdo vl'. a. de. c. ꝑ. b. mediũ qõ ē mediũ eẽntiale ⁊ ꝑ se.

¶ Cum aũt inueniamus simul qꝛ est ⁊ ꝓpter qd. Scimus si ꝑ media sit. si vero non scimus qꝛ: ꝓpter qd aũt nõ. Sit igitur luna. c. a. defect⁹ plenilunio vmbrã nõ posse facere nullo nostrũ medio existente manifesto in quo. b. Si ergo in. c. ē. b. qõ est nõ posse facere vmbrã cũ nullus nostruꝫ medius sit. In hoc aũt. a. qõ ē deficere q̃ qdẽ deficit manifestum ē. sed ꝓpter qd nõ dicit ⁊ qꝛ defectus ē qdẽ scimus. Quid aũt est nescimus. cum autem manifestũ ē qꝛ. a. in. c. sit sed propter qd est. Est querere. b. quid ē vtrum sit obiectio aut conuersio lune aut extinctio. Hec aũt ē ratio alteri⁹ extremitatis vt in his q̃ sunt ĩpi⁹. a. ē. n. defect⁹ obiectio terre.

¶ Secunda conclusio. si medium in demõstratiõe fuerit accidẽtale non simul scit qꝛ est ⁊ ꝓpter qd est. pꝫ. qꝛ scita cõclusione ex tali medio adhuc dubitat de cã. ⁊ fit demonstratio ꝑ mediũ accñtale hoc mõ. qñcũq̃ opacũ expositũ lune ĩ plenilunio nõ causat vmbrã absq̃ ĩpedimẽto luna eclipsat. sed tũc aliqõ opacũ expositum lune ĩ plenilunio nõ causat vmbram absq̃ ĩpedimẽto. g̃ tunc luna eclipsat. hic ꝑ effectum eclipsis concludit eclipsis hñs cãm que est ĩterpositio terre iter solem ⁊ lunaꝫ qua ignota dubitat ꝓpter qd ē eclipsis. iõ non simul scitur qꝛ ⁊ ꝓpter qd. ⁊ dicitur mediũ accñtale. qꝛ lꝫ sẽper posito illo effectu ponat eclipsis. ñ tñ semp posita eclipsi ponitur iste effectus. interpositio aũt terre ē mediũ eẽntiale. qꝛ sicut nunq̃ interponit terra qn sit eclipsis. ita nũq̃ est eclipsis qn ĩterponat terra. ponatur g̃ q̃. a. b. c. sint termini dicte demonstrationis. ⁊ arguat vt supra. oē. b. est. a. oē. c. est. b. g̃ oē. c. est. a.

¶ Notandũ ꝑ q̃ eclipsis nõ demõstrat ꝑ nõ causare vmbrã nisi in maiori intelligant illi quatuor termini iã expssi. quoꝝ ꝓmus ē opacum. qꝛ nõ qõlibet corpus est idñter aptũ causare vmbram. corpus enĩ trãsparens nõ causat vmbrã siue lũa eclipsetur siue nõ. sed bene corpus opacũ. Secundus termin⁹ est expositum lune. qꝛ corp⁹ opacũ exñs ĩ medio alteri⁹ hemispery in quo nõ ē luna nõ causat vmbrã. ⁊ tñ non ꝓpter ꝫ dicitur luna eclipsari. Tertius termin⁹ ē in plenilunio. qꝛ nũq̃ fit eclipsis nisi ĩ oppositione. cõstat aũt q̃ nunq̃ ē oppositio qn luna tunc sit plena nisi ĩpediat iterpositio terre. tpe g̃ eclipsis ē pleniluniũ rõne oppositionis. lꝫ in luna non sit lumen solis rõne interpositiõis terre. Quartus termin⁹ ē sine impedimẽto. s. tpe nõ exñte nebuloso ⁊ nullo obstaculo mediãte. qñ tpe pluuioso vel nebuloso opacũ expositũ lune non facit vmbraꝫ. ⁊ tñ luna non eclipsat. simil' nulla exñte eclipsi nec tpe nebuloso opacũ nõ cãret vmbrã si aliqõ magnũ corpus poneret iter opacũ ⁊ lunã. ¶ Secũdo notãdũ q̃ in tali demõratione scit qꝛ ⁊ ñ ꝓpter qd. qꝛ adhuc dubitat de cã eclipsis ꝑm. p. s. vtrũ sit obiectio terre aut conuersio aut extinctio q̃ tria nominant ĩ lr̃a ꝓp triplicẽ opinionẽ de cã eclipsis. Prima opinio dicit lunã lumẽ hr̃e a se non ꝑm totum sꝫ ꝑm medietatem tñ ita q̃ cũ vertit medietas illuminata versus orbẽ signoꝝ. ⁊ alia non illuminata versus nos dicim⁹ lunã eclipsari. Secũda opinio posuit q̃ sicut lumen candele extinguit aliqñ corpore humido ⁊ iterdũ a vento. ita lumẽ lune aliqñ extinguit ab humido repto in motu ⁊ aliqñ a magnis ventis ⁊ tunc dicit luna eclipsari. Tertia opinio q̃ est vera. ⁊ Aristo. ponit q̃ interpositio terre iter solẽ ⁊ lunam ē cã ꝑ se ⁊ eẽntialis ⁊ ꝓpria eclipsis lune. ¶ Sed dubitatur. qꝛ vr̃ q̃ si luna hꝫ lumẽ a se exñs tota luminosa nõ ꝓpter extictionẽ luminis ĩ ea eclipsatur. qꝛ sol hꝫ lumẽ a se exñs tot⁹ luminosus ⁊ eclipsat nõ ꝑ extinctionem luminis ĩ eo. Rñdetur dupl'. ꝑ q̃ illud dictum ē verũ supposito lunã nõ eclipsari ꝑ iterpõnẽ alicui⁹ corporis. mõ si sol eclipsat. ꝫ ē ꝑ interpositionem alicui⁹ corpis. s. lune iter solẽ ⁊ nos. Secũdo qꝛ sol nõ ꝓprie eclipsat cũ nũq̃ ꝓuet lumine sed eclipsatur quo ad nos. qꝛ priuamur lumine solis ꝑ interpositionem lune.

¶ Quid est tonitruũ ignis extinctio ĩ nube: ꝓpter quid tonat: propter extingui ignem in nube. Sit nubes. c. tonitruũ. a. extinctio ignis. b. in. c. igit nube ē. b. extinguit enĩ ĩ ĩpa ignis. hoc aũt. a. sonus ⁊ est. b. rõ ĩpius. a. primi termini. si aũt it exꝫ huius mediũ sit ex reliquis erit rõnibus.

¶ Aliud exemplum ponit Aristo. dicens q̃ si cognoscat tonitruũ eẽ in nube ꝑ mediũ ꝑ accñs vt ꝑ scissurã lignoꝝ ⁊ motu nubiũ nõ simul scitur qꝛ ē ⁊ ꝓpter qd est. qñ adhuc dubitat de cã tonitrui. Si aũt illud cognoscit ꝑ mediũ eẽntiale qõ ē extictio ignis stati scit qꝛ ē ⁊ ꝓpter qd ē. vt qñcũq̃ extinguitur ignis ĩ nube. est tonitruum. sed nunc extinguitur ignis in nube. ergo nunc est tonitruũ. vl' sic. ĩ quocũq̃ ē extictio ignis

medie regiõis ibi ē tonitruũ. ſz ī nube ē extictio ignis medie regiõis. g̃ ī nube ē tonitruũ. ſit g̃. a. maior extrēitas. ſ. tõitruũ. ⁊ .c. mior extrēitas. ſ. nubes ⁊ .b. medius terīn⁹. ſ. extictio ignis. ⁊ arguat vt ſupra. ¶ Notãdũ ꝙ ꝶ exēplũ põit Ari. ſz opionē Empedoclis. qr ſm ꝓpriã opionē tõitruũ cãtur ex repcuſſiõe exalationis ſicce ad latera nubis. Ex eadē enī mã ſm Ariſto. I libro metheoro ꝓ cauſantur tonitrua terremot⁹ ⁊ vēti. Uñ exalatio incluſa ī terra non iueniēs exitum ex repcuſſione ad viſcera terre cõcutit illã faciēs terremotuz eo mõ q̃ caſtanea ſaltat extra ignē ex repcuſſiõe talis exalatiõis virtute calidi/tatis īducte. exalatio ꝟo īcluſa ī nube ex repcuſſione ad ventrem nubis cõmouet nubē ⁊ facit tonitruũ. ī aere aũt cõmouendo illũ ex repcuſſiõe a regiõe frigida cauſat ventũ.

¶ Si quidem igitur accipitur qõ quid eſt ⁊ notũ ſit eſt dictũ: quare ſyllogiſmus qdē ipius quid eſt nõ fit neqz demonſtratio. manifeſtũ tñ eſt per ſyllogiſmũ ⁊ p demõſtrationē.

¶ Tertia cõclo. lz ipm qõ quid eſt non poſſit ſyllogizari neqz demõſtrari. tñ ipm qõ qd eſt. ē manifeſtũ p ſyll'm ⁊ demr̃ationē. p̃ma ps ē pbata in alio tractatu vbi pbatum eſt ipm qõ qd ē nõ poſſe ſyllogizari p viã reduplicatiuam neqz p viã diuiſiuã neqz p viam diffinitiuã neqz p viã demõſtratiuã ſemp ī/telligendo in eo qõ quid ē. Secũda ãt ps ſequit ex dictis. qa ſi mediũ ī demr̃atione fuerit eēntiale ſimul ſcit qa ⁊ pp qd. g̃ p demonſtrationē nõ ſolũ ſcit effectus ſed ēt ipm qõ qd ē. nõ tanq̃z demr̃ationis cõcluſio ſed tãq̃z mediũ demr̃atiõis. qr vt dictũ ē ſtati demonſtrato effectu p cãm intellectus tpe īpceptibili reſoluit effectũ ī cãm formãdo ſyll'm ⁊ demonſtratiõē cõcludērē cãm p effectum q̃ qdē non dr̃ ſimpl'r demõſtratio ſed tñ ſm qd vt dictũ ē ī p̃ huius. ¶ Notandũ ꝙ duplex eſt ꝓceſſus ſcientificus vt dicebat añ. ſ. ꝛpoſitiuus ⁊ reſolutiuus. ꝓceſſu ꝛpoſitiuo cõcludit effect⁹ p cãm. Et ꝓceſſu reſolutiuo concludit cã p effectum. nullo iſtoꝝ ꝓceſſuuz ꝓbatur ſimpl'r ipm qõ qd ē qõ eſt demonſtrationis p̃ncipiũ. qr tale ī/neſtigat via cõpoſitiua ⁊ diuiſiua vt videbit īfra. tñ quolibz iſtoꝝ ꝓceſſuũ cognoſcit ipm qõ qd eſt in rõne medij ⁊ cauſe. ꝓceſſu nãq̃z cõpoſitiuo cognoſcit ipm qõ qd eſt eē cãz demõſtrati effect⁹. ſed ꝓceſſu reſolutiuo cognoſcit ipm qõ qd ē eſſe cãm adequatã ipi⁹ effect⁹. p̃ ꝓceſſu non cognoſcit cãz cõuerti cũ effectu neqz ipam eē mediũ eēntiale. qr cõtigit demõſtrare minus cõe p magis cõe. In ſecũdo aũt ꝓceſſu regrediēdo vl'r ab effectu ad cãz cognoſcit adeq̃tio cauſe ad effectũ ⁊ ipz qõ qd ē eē mediũ eēntiale ī demr̃atione ꝓpter qd.

¶ Quare neqz ſine demonſtratiõe eſt cognoſcere qõ quid eſt: cuius ē cã alia: neqz eſt demõſtratio ipi⁹: ſic ⁊ ī oppoſitiõib⁹ dirim⁹. Eſt ãt quorũdaz q̃dã altera cã: quorũdã aũt non eſt.

¶ Quarta cõclo. lz qõ quid ē nõ demonſtretur ſm ꝙ hui⁹. tñ quod quid ē hñs cãm ꝓbat p demr̃ationē. p̃ma ps ē manifeſta ī oppõnib⁹ p̃mi tractat⁹: ⁊ z⁹ ꝓbatur. nã oē hñs cãm eſt demõſtrabile tãq̃z poſteri⁹ p ſuũ p̃us. g̃ ſi aliqd qõ qd ē hz cãz illud ē demr̃abile p illã. ſed aliqõ qõ qd ē hz cãm: cũ diffinitiõnũ q̃dã ſit neceſſitãs. q̃dã ãt neceſſitata vt dictũ ē. iõ diffõnuz q̃dã hz cãm ⁊ q̃da non hz cãm. diffõ aũt non hñs cãm non demõſtratur. ſed diffõ hñs cãm bñ demr̃atur. cum g̃ q̃libz diffõ voceт quod quid ē. ſequt aliqd qõ quia ē ꝓbari p demr̃ationē. ¶ Notãdũ p̃ ꝙ cauſe p̃nt īuicē cõpari ſz diuerſa gña cãruz. ⁊ p̃nt īuicē cõpari ī eodē gñe cãe. ſi īuicē ꝛpant ſm diuerſa genera cãꝝ. ſic aliqua cã demõſtratur ⁊ aliq̃ nõ ē demr̃abilis ſicut aliq̃ cã hz cãm ⁊ aliqua non hz cãm. ſola enīz cã finalis caret cã cũ ſit cã cãꝝ z⁹ phy. iõ ſola ipa eſt demonſtrabilis. oēs ãt alie cauſe demonſtrãtur p cãm p̃orē ſi ēt cõpantur īuicem cauſe in eodem gñe ſic itez aliq̃ demõſtratur ī gñe illo ⁊ aliq̃ eſt idemonſtrabilis cũ nõ ſit ꝓcedere ī īfinitũ ī aliq̃ gñe cauſe ſed ſtãdũ ē in aliquo p̃ vt docet Ariſto. z⁹ meta. Et qr tot ſunt gña diffõnum quot ſunt gña cãrum vt colligitur a pb̃o ī B z⁹. ⁊ in z⁹ phyſi. ideo aliqua diffinitio hz cãm ⁊ aliqua diffinitio non hz cãm tã ī eodem gñe q̃z in diuerſis gñibus cãꝝ. ⁊ p̃ñs tam ī eodē gñe q̃z ī diuerſis gñibus aliqua eſt demõſtrabil' ⁊ aliqua indemr̃abilis. vñ diffõ data p mãm ⁊ formã aut efficiens demr̃atur. nõ aũt diffõ data p finem ſemp ītelligēdo a p̃ori. ſimil'r quocũq̃z gñe cãe aſſignato ī eo eſt aſſignare multitudinē diffõnum ſe hñtium ſm p̃us ⁊ poſterius penes cauſare ⁊ cãri in quo g̃ gñe exquo nõ ꝓcedit ī īfinitum ē dare diffõnes demonſtrabilē ⁊ īdemõſtrabilē. ſed idē eſt apud pb̃m diffõ ⁊ qõ quid ē demonſtrabile. ſ. hñs cãm ⁊ qõ quid ē. eſt indemonſtrabile. ſ. nõ hñs cãm. ¶ Secũdo notãdũ ꝙ pb̃s p qõ quid ē aliqñ intelligit diffõnē q̃ eſt medium in demonſtratiõe. iuꝝ illud ī ꝓlogo de aia. ipm quod qd ē. ē oīs demr̃atõis p̃ncipiũ. aliqñ ꝟo intelligit diffõnē ſolũ dicētē qd q̃ ē d̃mr̃atiõis cõcl'o eo mõ q̃ dixit ſupra. ꝙ ſunt idē qõ qd eſt ⁊ ꝓpter qd eſt. In 3ª concl'one logt̃ Ariſto. de qõ qd eſt. vt ē medium ī demr̃atiõe. In 4ª aũt cõcl'one logt̃ de qõ qd ē vt eſt cõcl'o demõſtrationis dicēs ipm qõ qd ē cui⁹ eſt altera cã nõ cognoſci ſupple ſcientifice niſi p demonſtrationem. Et notãter dr̃ ſcientifice. qz alio⁹ põt cognoſci. ſ. p viã diuiſiuã ⁊ cõpoſitiuã añq̃z īgrediat demõſtratiõez. ¶ Cõtra p̃dicta ar. ꝙ diffõ non eſt demr̃abile de ſuo diffinito. p̃ qr talis ꝓpõ eſt īmediata cũ p̃dicatuz inſit ſubo p ſe p̃ ⁊ ſm ꝙ ipm ⁊ maxime cũ inter qditatem ⁊ eē non ſit repibile mediũ. ¶ Secũdo qr añ demonſtrationez diffõnes ſupponunt̃. vt pz ī geome. ⁊ in arithme. vt patebit ſm pb̃z ī ſequēti lectione ⁊ ī ꝓlogo hui⁹ cũ dicit añ oēm demõſtrationē p̃cognoſci de ſubo qr ē ⁊ qd eſt. g̃ ille nõ demr̃ant̃. ¶ Tertio qr diffinitio mãl'nõ demr̃atur. g̃ nulla alia. pz ꝛñ. qa ipa ſola neceſſitatur ⁊ non neceſſitat. añs ꝓbat̃. mã eſt ita intrinſeca rei ſicut forma. ſed diffõ formalis nõ demõſtrat̃ ſm Ari. ī ſequēti lectiõe. g̃ ⁊c. ¶ Quarto ſequt̃ ꝙ vnius rei plures ſint diffõnes. pz ꝛñ. qr vna diffõ non demonſtratur niſi p aliam. ꝛñs eſt falſũ. qr vnius rei eſt tñ vnum eē ⁊ vna eēntia. g̃ tãtũ vna diffõ. ¶ Dicendũ ꝙ q̃libz diffõ hñs cãz ē demõſtrabilis a p̃ori exq̃ hz mediũ p qõ põt demonſtrari. Idē enī ē cã ⁊ medium ſm pb̃m ī p̃ncipio hui⁹ ſecundi ⁊ ī quarta ꝛcl'one dixit ꝙ ipm qõ qd ē hñs cãm p demonſtrationē ꝓbat̃. ſed nõ videtur niſi de ſubo ſuo. g̃ diffõ ē demõſtrabilis de ſuo ſubo. diffõ igitur hñs cãm demr̃atur de ſuo diffinito a p̃ori ⁊ nõ hñs cãz de ſuo diffinito a poſteriori. ſ. p effectum: cũ accũtia magnam ptē ꝛferãt ad cognoſcendum qõ qd ē ſm pb̃m ī ꝓlogo de aia. ¶ Ad p̃mũ dr̃ ꝙ lz talis ꝓpõ ſit īmediata īmediatiõe ſubi. ñ tñ īmediatiõe cãe. p̃dicatũ enī īneſt ſubo nõ p aliud ſubm ſz p aliã cãm: ⁊ maxime cũ talis diffõ nõ demr̃etur niſi p modum paſſiõis. ꝛſtat aũt paſſionē demonſtrari de ſubo q̃z tũcunq̃z illa ꝓpõ ſit īmediata. qr talis īmediatio nõ ē cãe ſz ſubi. ¶ Ad z⁹ dicitur ꝙ diffõnes q̃ demr̃ant̃ ſunt diffõnes exp̃mẽtes qd rei. ille ꝟo q̃ ſupponunt̃ ī ſcientys ſũt diffõnes exp̃mentes qd noīs. aut ſi exp̃mũt qd rei: ille ſunt diffõnes nõ hñtes cãs que tñ ſũt p̃ncipia demonſtratiõis. ¶ Ad 3⁹ dicit̃ ꝙ mã nõ ē ita ītrinſeca rei ſic forma. qr ad variationē forme variat̃ ꝛpoſitũ. nõ aũt ad variationē mãe. ē enī idē hõ numero cẽtum annis ⁊ nõ eſt eadē mã. Et cõceſſo ꝙ mã ſit ita ītrinſeca rei ſicut forma. adhuc diffõ mãlis demõſtrat̃ p formalē ⁊ ñ eꝝ. qr forma ē magis cã mãe q̃z eꝝ cũ mã ſit pp formã tãq̃z ꝓpter finē ⁊ nõ forma ꝓpter mãm vt teſtat̃ Ariſto. z⁹ phyſi. ¶ Ad quartus dr̃ ꝙ nõ ē inconueniens eandē rē hr̃e plures diffõnes īcõpletas. vñ res hñs q̃tuor cãs hz quatuor diffõnes īcõpletas quarum quelibet circũcernit tñ vnũ genus cãe. hz autez vnã cõpletã ī q̃ ponũtur oīa gña cãꝝ īrelligēdo de diffõne data per eēntialia. nec ē īcõueniēs rē hñtē ſolũ vnũ gen⁹ cauſe hr̃e plures diffõnes penes diuerſitatez modoꝝ eſſendi ⁊ conſiderandi idem genus ⁊c.

¶ Diffinitiones quidem ſcd̃m ſpẽm facte nullus hñt mediũ quo demõſtrent̃ ſed diffinitiones ſcd̃z materiã facte p̃nt habere mediũ. q̃re manifeſtum eſt. qm̃ eoꝝ que ſũt quid eſt. alia qdē ſine medio:

⁊ principia sũt eē: ⁊ que: ⁊ quid sũt: supponere oꝫ aut alio modo manifestũ facere. qd̄ vere arithmeticus facit. ⁊ nãqꝫ quid ē vnitatē supponit. ⁊ qr ē. sꝫ habentiũ mediũ quoꝝ est q̄dã altera cã substãtie. ⁊ ipius esse p demonstrationē est. sicut dictuꝫ ē ostēdere nõ qd̄ qd est demonstrantes.

¶ Postq̄ Aristo. determinauit q̄lr se hꝫ qd̄ quid est subiecti ī demõstratiõe dicẽs q̄ aliqñ ē mediũ ī demr̄atione ⁊ aliqñ cõclo ꝛñr manifestat qualr se hꝫ qd̄ quid ē passionis: declarando ꝛstlr passionē sicut subm hr̄e duas diffõnes: quaꝝ vna demonstrat ⁊ alia demõstrat̄. ⁊ facit duo. Nam ꝓ ꝓmittit quasdam distinctiones faciẽtes tã ad dicta q̄ ad dicenda. Secundo ostendit q̄ diffõ passionis ē demõstratiõis ꝛclo. ⁊ q̄ est ꝓncipiũ aut mediuꝫ ī demõstratione ibi. Quare ꝓma significat. Quantũ ad ꝓmũ sit hec ꝓma distictio. q̄ duplex ē diffõ. s. mãl ⁊ formal. Diffõ formalis est illa q̄ non hꝫ mediũ p qd̄ demonstrat̄. vt ista q̄ est demõstrationis ꝓncipiũ. Diffõ aũt mãlis est illa que hꝫ medium sue demõstrationis vt illa q̄ ē demonstratiõis cõclo. ista distinctio seq̄t ex dictis ī fine alteri⁹ lectiõis. qñ sicut cãꝝ q̄dã hꝫ mediũ p qd̄ demonstrat̄. ⁊ hec dr̄ necessitata ⁊ ꝛñr demonstrationis cõclo. ⁊ q̄dã non hꝫ mediũ per qd̄ demõstrat̄. ⁊ hec dr̄ necessitans ac īdemonstrabilis. ita qr forma necessitat mãm ⁊ non necessitat̄ ab ipa. diffõ formalis ē īdemonstrabilis. ⁊ diffõ mãlis ē demr̄abilis. ¶ Ex ista distīctione infert Aristo. correlarie q̄ diffõnuꝫ q̄dã hñt medium p qd̄ pñt demonstrari. ⁊ q̄dã nõ hñt mediũ p quod pñt demõstrari. sed tales sunt p se note aut alr ꝓbant̄ q̄ p demonstratiõnē. ꝓma ps pꝫ de diffõnib⁹ q̄ necessitant̄. ⁊ secũda de diffõnibus q̄ non nẽcitant̄ sed nẽcitant ⁊ supponunt̄ in scientys. vñ arithmetica sicut supponit vnitatē eē ita supponit diffõnem illius. ⁊ geometria sicut supponit lineam eē ita ⁊ diffõnē illi⁹. vnitas enī diffinitur p eē ꝓncipiũ numeri. ⁊ linea p eē q̄titatē continuam terminatã duob⁹ pũctis tñ. p has ḡ diffõnes īgt Aristo. poterũt alie demr̄ari. s. q̄ hñt cãm sue substãtie ⁊ sui eē. i. sue qditatis ⁊ sue rõnis eẽntialis. nunq̄ tñ erimus demonstrantes illas ī eo qd̄ qd est. sed solum in eo qd̄ qr est. ad instar simpliciũ passionũ. ¶ Sed ꝝ distictionē dubitat̄. qr tam diffinitio data p formã q̄ p efficiens est formalis ⁊ tñ demõstratur: cũ q̄libet eaꝝ nẽcitet̄. ḡ aliqua diffõ formalr demõstratur. ¶ Dicẽdũ q̄ diffõ data p formã vel p efficiens demonstratur nõ ī eo q̄ formalis. sed in eo q̄ mãlis: ⁊ hec ē intentio Aristo. qr in eo q̄ formalis dicit actũ ⁊ in eo q̄ materialis dicit potẽtiaꝫ. mõ potẽtia demõstrat̄ p actũ ⁊ nõ eꝝ. illud ḡ qd̄ ē demõstrationis ꝓncipiũ dꝫ dicere actũ. ⁊ illud qd̄ ē demonstratiõis cõclusio dꝫ dicere potẽtiã dicit enī Aristo. 3°. physi. q̄ oē agẽs agit vt ē ī actu. ⁊ oē patiẽs patit̄ ꝓꝫ q̄ ē ī potẽtia. ꝛstat aũt mediũ in demr̄atione hr̄e rõnē agentis. ⁊ cõclonē demr̄ationis habere rõem patientis cum dicat Linco. ꝓ huius. q̄ notitia ꝓmissarum gignit notitiam conclusionis.

¶ Diffinitio aũt qñ quidem dicitur rõ ipi⁹ qd̄ qd est: manifestum est: qñ aliqua quidē erit rõ ipius qd̄ quid significat nomē: aut erit rõ altera noia ponẽs. vt qd significat q̄ triagulus est scõm q̄ triangulus ē. Qd̄ vere hñtes qr est. querimus ꝓpter quid est. difficile ē, aũt sic accipe que nõ scimus. qr sit. Causa aũt dicta ē pri⁹ difficultatis. qr si neqꝫ ē: neqꝫ si non est scimus. sed aut scdꝫ accñs.

¶ Secunda distinctio. diffinitionũ q̄dam dicit quid noīs solũ quedam aũt dicit qd rei. diffõ dicens quid noīs solum ē ista que non facit scire. qr est nec ꝓpter qd. siue sit diffõ noīs simplicis siue cõplexi. qd̄ Aristo. vocat altera noia ponẽs. ver. g. diffõ trianguli solum importãs qd noīe trianguli significatur non facit scire triangulum eē nisi p accñs pro quanto est ꝓncipium veniendi in cognitionem trianguli de suo eē ⁊ postq̄ p istam lꝫ per accñs scitur triangulum esse. non tñ scitur ꝓpter qd est triangulus. qr nõduꝫ scitur istã eē diffõnē quiditatiuã trianguli. ⁊ talis diffinitio vt dictum est aliqñ est noīs simplicis. vt vacui vel chimere. aliqñ aũt noīs ꝛplexi hñtis multa noīa vt diffinitio hoīs albi q̄ dicit̄ eē hõ hñs albedinem ī maiori pte faciei. ⁊ loquit̄ hic Aristo. large de diffõne. qr solius ꝛcõplexi ē ꝓprie diffõ. septimo meta. diffõ nãq̄ dicens qd rei ē ista que facit scire qr est ⁊ ꝓpter quid est sicut ē diffinitio hominis q̄ nõ solũ facit scire hoīem eē: sed etiã ꝓpter qd est hõ.

¶ Notandum q̄ ptes diffõnis quadruplr considerant̄. ꝓ ꝓꝫ se absolute. ⁊ sic ē diffõ dicens qd noīs tñ. Secũdo vt sunt in aliquo vno ente. ⁊ sic ē diffõ dicẽs qd rei large loquẽdo. Tertio vt sunt de eẽntia alicui⁹ entis. ⁊ sic dicitur diffõ qd rei proprie loquendo. Quarto vt faciũt vnum eẽntialr conuertibile cum tali ente. ⁊ sic dicitur diffõ ꝓpria ⁊ pure quiditatiua. v. g. substantia aiata sensitiua ē diffõ aialis dicens qd nominis solum st p eam solum ītelligit qd īportatur noīe aialis cõpãdo ptes intuicē ⁊ nõ vt sunt in aiali. Si ãt considerant̄ vt sunt in aiali vel in hoīe. sic est diffõ dicens qd rei large sumendo qd rei. ⁊ p hoc nõ habetur q̄ sit diffõ eẽntialis vel accñtalis. Si aũt considerant̄ ptes vt sunt eẽntiales homini vel aiali hr̄ q̄ est diffõ eẽntialis sed non ꝓpria. cum vero cõsiderat̄ vltimo vt conuertitur cũ aiali ⁊ non cum homine nec cũ aliquo alio ab aiali. sic est diffõ essentialis ⁊ ꝓpria aialis.

¶ Ratio aũt vna est duplr. hec quidem cõiunctio est vt que est ylias: alia vero vnum de vno ostendens non scõm accidens.

¶ Tertia distinctio. diffõ dicitur duplr vna. s. accidentalr ⁊ eẽntialr. Diffõ accñtalr vna est illa que datur p accñtalia vni coniũcta. vt ylias q̄ dicit̄ historia troiana. hec enī datur p accidentalia cõiuncta hectori. s. cõmẽdando ipm ī his q̄ sibi accidebant ꝓ loco ⁊ tpe. Diffõ eẽntialr vna est ista que facit vnũ per se de quo ꝓdicatur tanq̄ vnũ de vno vt diffõ hoīs vel aialis. ¶ Notandũ q̄ ex substãtia ⁊ accñte vel ex duobus accidentibus nõ fit vnũ dicens nãm vnã vel formã vnã. sed dicũtur facere vnũ. qr sunt ī vno. vl qr ꝓdicant̄ de vno. duo nãqꝫ accñtia sunt in eodẽ subo. vt albedo ⁊ dulcedo ī lacte. substantia aũt ⁊ accñs ꝓdicantur de eodẽ īdiuiduo. qr sor. non solum ē substãtia vel hõ. sed etiã ē pedalis vel albus. diffõ ḡ data p accñtalia ē vna p coniunctionē ad vnũ. sed data p eẽntialia ē vna. qr facit p se vnum. diffõ ḡ hoīs aut lincē aut albedinis ē eẽntialr vna. qr tam hõ q̄ linea q̄ albedo est p se vnum. cum sit tñ vnius nature ⁊ vnius ꝓdicamenti. sed diffinitio hoīs albi aut aialis musici est tñ accñtalr vna. qr hõ albus aut aial musicum est tñ vnum per accñs: cũ dicat formas seu nãs diuersoꝝ ꝓdicamentoꝝ. hõ enī ⁊ aial sũt ī ꝓdicamento substantie. ⁊ albedo aut musica sunt ꝓdicamẽti qualitatis.

¶ Una quidē igitur ē terminus termini q̄ dicta ē. alia vero ē termin⁹ demõstrãs ꝓpter qd est.

¶ Quarta distinctio. diffinitionũ quedam est dicens qd solũ ⁊ q̄dã ꝓpter qd. Ista distinctio ē nota tã de diffõnibus subiecti q̄ passionis. Diffõ nãq̄ hominis formalr dicit ꝓpter quid ⁊ mãlis dicit solus qd: cũ ꝓma sit cã secũde. Silr passio habet duas diffõnes. quaꝝ vna est idẽtica dicens qd. ⁊ alia cãlr dicẽs ꝓpter qd. verbigrã. ꝓuatio luminis in luna est diffõ identica eclipsis dicens qd. sꝫ iterpõ terre ĩter solē ⁊ lunã ē diffõ cãlis eclipsis dicẽs ꝓpter qd. ¶ Notãdũ ꝓ q̄ cõpando inicē tñ q̄tuor genera cãꝝ diffõ data p cãm finalē dicit tñ ꝓpter qd: cũ sit cã oīum aliaꝝ diffõnum ⁊ nõ sit effectus alicui⁹. diffõ autē data p cãm mãlē dicit tñ qd cũ sit effect⁹ ⁊ non cã alteri⁹ diffinitiõis alioꝝ generũ. diffõ ãt data p efficiẽs aut formã ē dicens qd ⁊ ꝓpter qd. īq̄tum enim necessitatur p ꝓorē diffõnē dicit qd. ⁊ īq̄tũ necessitat posteriorē diffinitionē dicit ꝓpter qd. vbi ãt cõpantur diffõnes date p ꝓora ad diffõnes datas p posterioꝛa vt aial rõnale vel ꝛpositũ ex corpore actuato aia ī tellectiua ad aial risibile vel mansuetum nã. sic q̄libet diffõ

data p materiam aut per aliud genus cause: dicit ppter quid cũ dicat formalis. ⁊ quelibet data p posteriora dicit tm̃ qd cũ sit mãlis. ¶ Secundo notandũ q̃ alr dicunt diffones subi de subo quaꝝ vna dicit qd. ⁊ alia ppter qd. ⁊ alr dicunt diffones passionis de passione. subm eni licet habeat duas diffinitiones: quaꝝ vna dicit qd. ⁊ alia ppter qd. adhuc q̃libet illaꝝ dicitur de subo in recto. vt pz inductiue. quelibet eni diffo hominis pdicat de hoie i recto. ⁊ q̃libet diffo aie pdicat de aia i recto. qz diffo dicens ppter qd alteri⁹ diffonis: dicit qd subi. sed non ita cõtingit de diffinitionib⁹ passionum. qz diffinitio identica dicẽs qd bene pdicatur de passiõe in recto. causalis eni dicẽs ppter qd nõ pdicatur de passiõe i recto: sed ĩ obliq̃. bene eni dicit q̃ eclipsis est puatio luminis i luna: sed nõ bñ dicitur q̃ eclipsis ẽ interpõ terre inter solem ⁊ lunã. sed tm̃ q̃ eclipsis ẽ ex iterpõne terre iter solẽ ⁊ lunã. filr bene dr̃ q̃ ira est appetitus vindicte i recto. sed nõ bene dicit q̃ ira ẽ ebulitio sãguinis i corde nisi intelligatur in aliquo. s. q̃ ira ẽ ex ebulitione sanguinis in corde.

¶ Quare prima qdem significat qd est non autez demonstrat: que vero posterius est manifestum: qm̃ erit vt demonstratio eius qd̃ qd ẽ: positione differens a demonstratiõe. Differt eni dicere pp qd tonat: ⁊ qd est tonitruũ. dicet eni fiquidẽ propter id qd̃ extinguit ignis i nube. qd est tonitruũ: extinctio ignis i nube. Quare alio mõ eadẽ rõ dicitur: ⁊ sic qdẽ demonstratio ꝛtinua: sic ãt diffo.

¶ His distinctionibus pmissis Aristo. ponit duas cõclusiões quaꝝ pma est ista. tm̃ diffo passionis dicẽs ppter quid est pncipium demõstratiõis ad hũc itellectũ q̃ passio nõ demõstratur p diffinitionẽ dicẽtẽ tm̃ qd sed p diffinitionẽ dicẽtẽ ppter qd. eclipsis eni nõ demonstrat p puationẽ luminis i luna sed p interpositionẽ terre iter solẽ ⁊ lunã. cõstat aũt ex dictis q̃ interpositio terre ẽ diffinitio cãlis eclipsis dicens tm̃ ppter qd. ⁊ puatio luminis i luna ẽ diffinitio idẽtica dicẽs tm̃ qd cũ sit eẽntialr idẽ cum illa passione ⁊c. ¶ Notandum p̃ ꝓm pbz q̃ diffinitio cãlis dicens ppter qd: ẽ virtualr tota demõstratio differens positione. nã diffinitio cõposita ex cãli ⁊ idẽtica est virtualr ⁊ mãlr tota demõstratio: cum ĩ illa includant maior ⁊ minor extremitates ac mediũ q̃ sunt mã demonstratiõis. sz diffo identica icluditur virtualr in diffinitiõe cãli. qz ois effectus cõtinet virtualr i sua cã. g̃ diffo cãlis est virtualr tota demonstratio. differt aũt positione a demõstratione. qz in ea nõ est ordo ppõnũ ⁊ terminoꝝ ptinẽs ad demonstratiõez iuxta doctrinã datã p poꝝ. ¶ Secũdo notandũ ꝓm pbm q̃ vnũ ⁊ idẽ notificat p diffonẽ ⁊ p demonstrationẽ: sed non eodẽ mõ qz diffinitio notificat in abstracto ⁊ demõstratio i cõcreto. v̄. gr̃a. si q̃ritur ppter qd ẽ tonitruũ. rn̄det ppter extinctionem ignis i nube. aut qd est tonitruũ: rn̄det extictio ignis i nube. si aũt q̃ritur ppter qd tonat: rn̄detur qz extinguit ignis i nube. diffinitio ergo notificat tonitruuz. ⁊ demonstratio tonare

¶ Tertio notãdũ ꝓz pbm q̃ demonstrationũ q̃dã ẽ discontinua ⁊ q̃dã cõtinua. demõstratio discõtinua ẽ illa q̃ diuiditur p pmissas ⁊ cõclusionẽ. dm̃ratio ꝛtinua ẽ illa q̃ ẽ sil'is diffoni. s. in qua sũt tres termini demõstrationis. sed nõ ordo dem̃rationis. vt tonat ppter extinctionẽ ignis i nube. tonare ẽ passio. extictio aũt ẽ mediũ dicẽs ppter qd. nubes vo ẽ subm.

¶ Amplius est terminus tonitrui cõtinu⁹ sonus i nubibus. hoc aũt ẽ que est ipius qd ẽ demonstratiõis conclusio. q̃ aũt imediatorũ est diffinitio ipi⁹ qd̃ qnid ẽ ⁊ indemõstrabilis. vna vero ẽ syllogismus illi⁹ quidẽ quid est casu differẽs a demõstratiõe. tertiũ aũt ẽ q̃ ẽ ipi⁹ qd̃ quid ẽ cõclusio.

¶ Secunda cõclo. diffo passionis di. tm̃ qd: ẽ cõclusio demonstrationis. pbatur. tonitru⁹ hz triplicem diffinitionẽ. s. dicentem ppter qd solum vt extinctio ignis in nube. ⁊ dñtem quid tm̃ vt sonus fact⁹ in nubib⁹. ⁊ dicẽtẽ qd ⁊ ppter quid vt son⁹ factus in nubibus pp extinctionẽ ignis. Sed diffinitio dicẽs ppter qd. non ẽ cõclusio demonstrationis: cum sit pncipium demonstrationis p pmam conclusionem. nec diffinitio dicẽs qd ⁊ ppter quid. cum sit tota demõstratio differens casu ⁊ positione. relinquit g̃ q̃ diffo dicens solum qd est demonstrationis ꝛclusio. i. p demõstrationẽ ꝛcludit. ¶ Notandum q̃ sic denominatiua vt albũ ⁊ albedo solo casu differunt. qz ꝛueniunt i pncipio ⁊ discõueniũt i fine. ita diffinitio ⁊ demõstratio casu differũt. qz diffo cõcludit abstractũ. ⁊ demonstratio concretũ. diffiniũtur eni eclipsis ⁊ tonitruũ q̃ sũt abstracta. õmõstrat aũt eclipsari ⁊ tonare q̃ sunt concreta. ¶ Sed dubitat ppter qd dicit pbs diffonez passionis dicẽtẽ ppter qd esse idemonstrabilẽ: cũ ostendat infra illã demõstrari p diffonem subi. Dicẽdum q̃ nõ intẽdit talẽ diffinitionẽ esse simplr idemõstrabilẽ. sed eẽ idemõstrabilẽ p diffonẽ dicentem solũ qd. ita q̃ diffinitio dicẽs solũ ppter qd demonstrat diffonem dtm̃ quid. ⁊ nõ ex̃ itelligẽdo de potissima demõstratiõe aut ppter qd pcedente a pori. qz a posteriori nõ icõuenit demõstrare diffonẽ dicẽtẽ ppter qd p diffonẽ dicẽtem qd solum. sicut non icõuenit demonstrare a posteriori cãm p effectũ ⁊ diffonem formalem p mãlem.

¶ Manifestuz igitur est ex dictis ⁊ qualr est ipi⁹ qd̃ quid est demonstratio: ⁊ quõ non est: ⁊ quorũ est: ⁊ quoꝝ nõ ẽ. Amplius aũt diffinitio quot modis dicitur: ⁊ qualr p qd est demonstratur: ⁊ quõ nõ est: ⁊ quoꝝ ẽ: ⁊ quorũ nõ est. Adhuc aũt ⁊ ad demonstrationẽ quõ se hz ⁊ quõ contingat eiusdẽ esse ⁊ qualiter contingat.

¶ Ex pdictis Aristo. epilogando circa pdicta colligit sex veritates. quarum pma ẽ ista. ipm qd̃ qd est aliquo mõ demõstratur ⁊ aliq̃ mõ nõ demõstrat. pz. qz ipz qd̃ qd ẽ absolute demõstrat p modũ passiõis ⁊ nõ reduplicatiue i eo qd̃ qd ẽ. 2ª veritas ẽ q̃ aliquoꝝ ẽ demõstratio. ⁊ aliquoꝝ nõ ẽ demonstratio. nã hñtium cãm est demonstratio. ⁊ ñ hñtiũ cãm nõ ẽ demõstratio sed aliũde fiunt nõ. tertia veritas est q̃ nõ solum vno mõ sz plib⁹ modis sũt diffones. qz aliq̃ ẽ diffo expmẽs qd rei. ⁊ aliq̃ ẽ diffo dicẽs ppter qd. ⁊ aliq̃ dicẽs qd ⁊ ppter qd. q̃rta vitas ẽ q̃ ipz qd̃ qd ẽ demr̃at ⁊ ipz qd̃ qd ẽ nõ demr̃at. nã ipm qd̃ qd est dicẽs ppter qd ñ demr̃at. ipz vo qd̃ qd ẽ dicẽs tm̃ qd bñ demr̃atur. 5ª veritas. q̃ diffinitio diuersimode se hz ad demõstrationez. qm̃ aliq̃ ẽ pncipiũ demõstratiõis. ⁊ aliqua ẽ demr̃ationis ꝛclo. aliqua vo tota demr̃atio positiõe differẽs. 6ª veritas. q̃ alicui⁹ est diffo ⁊ dm̃ratio. s. passiõis. alicui⁹ ãt ẽ diffo ⁊ nõ dm̃ratio. s. subi. vñ substãtia ñ demr̃at. accñtia vero demr̃ant.

¶ Circa pdicta dubitat vtꝝ passio ⁊ suũ qd̃ qd ẽ eadẽ demr̃atiõe demõstrẽtur. ⁊ vr̃ q̃ sic. qz illa sũt vnũ ⁊ idẽ. g̃ demr̃ando passionẽ demr̃atur sua diffo idẽtica ⁊ ex̃. ¶ In oppositũ ar. qz põt sciri passio igta sua diffonẽ. g̃ ñ eadẽ demr̃atiõe dm̃ratur. aũs pz. qz sicut põt sciri subz igrata sua diffonẽ. ita põt sciri passio igto suo qd̃ qd ẽ. ¶ Dicen⁹ q̃ si p qd̃ qd ẽ itelligitur qditas passiõis. sic ead dm̃ratiõe dm̃rat vtrunqz. qm̃ accñtis eẽ ẽ iesse. 7ª meta. g̃ eẽntia passiõis ẽ suũ iesse subo. sz cũ dm̃ostrat passio d̃ suo subo ñ solũ scit passio iesse subo sz ẽt eẽntia passiõis iesse subo. si ãt p qd̃ qd ẽ itelligit diffo qditatiua passiõis. sic ñ eadẽ demr̃atiõe ãbo demr̃ant. eo q̃ sicut se hz subs ad suã diffonẽ. ita passio ad suã diffonẽ. sed põt sciri subz sine sua diffone. g̃ ⁊ passio. mior pz. qz aliqs põt scire qd significat noie eq ⁊ igrare qd ẽ equ⁹. ꝓm Phe. i plogo poste. qz si dicat puero q̃ adducat equum ipe adducit equum. si autem q̃ animal hinnibile ipse non adducit nec intelligit quid per animal hinnibile importatur. ita est dicendum d̃ passione q̃ qs ad sensum põt scire lunam eclipsari nesciendo diffinitionem eius. conceditur tamen q̃ eodem medio demr̃at passio ⁊ sua

diffo: nō simul: sz successiue. qm̃ p̃ interpōnez terre iter solem ⁊ lunaz ōmr̃at idr̃nter eclipsis ō luna ⁊ puatio lumis in luna. Neq; rō in ꝯriū ꝯuincit. qz lz illa sint idē fm re. non tm̃ fm rōnem. nec ꝯsilr idē significāt. qz diffo passiōis distinctio significat. q̃ passio: vt tollit̃ de mēte Ari. i plogo phy. di. q̃ diffinitiuz cognitione ꝯfusa est notio diffōne. cognitiōe āt distincta diffo ē notior diffinito. ¶ Sz ō duo dcā ar. ⁊ p̄ q̃ nō ē pol̄e passionē ⁊ suā diffōnē identicā dicētē tm̃ qd eodē medio demr̃ari: sp̃ intelligēdo potissime. nā ipol̄e est in eodē gne cāe pl̄a eē media potissima ad eādē ꝯclonē. g̃ ipol̄e est pfozmiter eiusdē medy potissimi duas eē ꝯclones. s. passiōis ⁊ sue diffōnis. pz ꝯña. qa sic pl̄a me° i eodē gne cāe necio hm̃t ordinē p̄oris ⁊ posteriozis rōne cui° illoz medioz vnū est ppinquū ⁊ aliud remotū non potissime demr̃ans. ita passio ⁊ sua diffo identica cū sint in eodē gne cāe formalis ⁊ hēant ordinē eēntialē iuicē p̄oris ⁊ posteriozis: cū nāliter diffo sit p̄oz suo diffinito: nō poterūt eodē medio potissime demr̃ari. ¶ Scdo ar. q̃ eclipsis nō demr̃at potissime p̃ interpōnē terre. ex eo. n. nō demr̃at potissime eclipsis p̃ solē eē in capite vel i cauda draconis. qz tale mediū est remotū. sed terrā iterponi est etiā mediū remotū. g̃. pz ꝯñtia cū maiozi ex his q̃ dcā sunt in p̄ hui°. ⁊ minoz pbat̃. nam iter oōm terre ⁊ eclipsim mediat absentia solis a luna q̃ est ppria cā eclipsis. Eclipsis eni cū fit p̄uatio lumis in luna p̄uenit immediate ex absentia sol a luna. absētia āt solis a luna p̄uenit immediate ex iterpōne terre. dz iō p interpōnem terre demr̃ari absētia solis ⁊ p̄ absētiā sol dz demr̃ari eclipsis. ¶ Et ꝯfirmatur per pbm di. p̄ hui°. q̃ sicut affirmatio est causa affirmationis. ita negatio est causa negationis. ideo sicut passio affirmatiua demonstratur potissime tantū per mediuz affirmatiuū: ita passio negatiua vel p̄uatiua nō pōt demr̃ari potissime nisi p̃ mediū negatiuū vel priuatiuū. sz iterpositio terre est cā positiua: ⁊ eclipsis est effect° priuatiu° ⁊ negatiuus. g̃. ¶ Item z° phy. di. arist. q̃ absentia naute est cā submersiōis nauis. g̃ submersio nauis p̄ absentiā naute poterit demonstrari. ꝯstat aūt cām eē negatiuā sicut effectū. ¶ Ad p̄mū. negeī ꝯña. ⁊ ad p̄bationē dico q̃ nō est sil̄itudo. qz si in eodē gne sunt duo me° vnū eoz est per alteꝝ demōstrabile. nō aūt diffinitio passiōis dicēs tm̃ qd pōt demr̃are passionē vel eō. itelligēdo de ōmr̃atione terminātē qōnē qz est. vel pp qd ē. ⁊ si diffo ordie nāe p̄cedit suū diffinitū: non tm̃ ordine demr̃ationis. qz passio ⁊ sua diffo idētica nullū hm̃t ordinē respcū sue cāe vt hz rōnem medy demr̃atiui. verbi gr̃a. q̃tuoz gne cāz hm̃t iter se ordinē eēntialē p̄oris ⁊ posteriozis: tm̃ vt ꝯpanr̃at ad p̄mā passionē alicuius subi dependentē a quolz istoz nō hm̃t rōnē p̄oris ⁊ posteriozis respectu illi° passiōis vt hz rōnē demr̃abilis: aliter nō cōtigeret potissime demr̃are idē per pl̄a gne cāz. q̃ō est ō arist. in capitulo seq̃nti. ita lz pri° fit nāliter p̄uatio lumis in luna q̃z eclipsis: ⁊ nāliter pri° fluat illa diffo a cā sua q̃z passio: tm̃ respectu cāe que est iterpō terre iter solē ⁊ lunā vt hz rōnē medy ōmōstratiui nō est aliqs ordo iter illa duo. ita q̃ tale mediū quantū est ex se idr̃ns est demr̃are passionē vel suā diffōnē identicā. q̃ aūt pri° demr̃aret vnā q̃z reliquā hoc est rōne itellectus pri° cognoscētis vnū q̃z reliquū aut pri° ꝯponētis passionē cū medio demr̃atiuo q̃z diffōnē ei° vel eō. Cōsilr̃ dr̃ in alys q̃ eodē medio demōstrat̃ hoiem eē risibilē ⁊ hoiem esse aptū natum ridere ⁊ eodē medio demr̃at̃ hoiem eē iracundū ⁊ appetitiuū vindicte dato q̃ appetit° vindicte sit diffo dicēs tm̃ qd ¶ Ad z° dr̃ q̃ qz ex mere affirmatiua seq̃t mere affirmatiua ⁊ pure negatiua idr̃nter. iō p̄ cāz mere affirmatiuā contingit demr̃are potissime idr̃nter effectū positiuū ⁊ effectū negatiuū nō itelligēdo q̃ eadē cā demr̃et potissime vtrūq; effectū. sed q̃ sicut aliq̃ cā affirmatiua demr̃at potissime effectū positiuum ita aliq̃ cā positiua demōstrat potissime effectū priuatiuū ⁊ negatiuū. terrā eni cooperire lunam demōstrat potissime absentiā solis a luna: ⁊ tm̃ terrā coopire lunā ē cā positiua: ⁊ absētia solis a luna ē effectus priuatiuus. silr̃ nō cōcurrere ē effectus negatiuus imediate demōstrabilis per cām tantū positiuaz. s. per lineas esse eque distantes. Et sicut ex mere negatiua nō sequitur affirmatiua vt patuit p̄mo hui°. sed bm̃ ex vna affirmatiua ⁊ vna negatiua. ita ex cā mere negatiua non demr̃at̃ effect° pure priuatiu°. sz oz q̃ talis cā vniat̃ vni affirmatiue vel icludat̃ i vna affirmatiua. sicut ergo nō demr̃atur a posteriozi eclipsis per non causare vmbrā tantū. sed opz addere corp° opacū expositum lune q̃ō est positiuū. ita non ōmōstrat̃ a p̄ozi eclipsis adeq̃te p̄ absētiā solis a luna. ⁊ p̄cipue qz eclipsis ꝯnotat iterpōnē corpis opaci. sed p interpōnez terre iter solē ⁊ lunā q̃ est cā affirmatiua icludens illā negatiuaz. s. absentiā solis a luna. cū eni dr̃ terrā poni iter solē ⁊ lunā: dico vnā cām positiuā q̃ est iterpō terre. ⁊ vnā cām p̄uatiuaz que est absētia solis a luna. cū g̃ nihil sit mediū iter absentiā solis ⁊ eclipsiz. iō demr̃atio eclipsis p interpōnem terre iter solem ⁊ lunā fit demr̃atio p cāz imediatā. ¶ Et ad ꝯfirmationē cōcedo q̃ negatio ē cā negatōis: non tm̃ demr̃at negatio p solaz negatōez. qz vt patuit p̄ h° nō demr̃at nō respirare tantū p nō esse aial. sed ēt demr̃at p esse aial in scda figu°. vt oē respirās ē aial. nullus pies ē aial. g̃ null° pies respirat. Cōcedo ēt illō q̃ dr̃ z° phy. s. q̃ absētia naute ē cā submersionis nauis. nō tm̃ pp hoc demr̃at̃ adeq̃te submersio nauis per absentiā naute. sed oz addere agitationē fortune iundationū aut ventoz aut aliud simile q̃ ō iportat cām positiuā. qz effect° negatiu° ñ pōt fieri a cā negatiua absq; ꝯcursu cāe positiue ⁊c.

Ad euidētiā dcōz q̃rit̃ vtz diffo subi vl̄ passionis sit me° i demr̃atōe. ⁊ ar. q̃ subi ⁊ ñ passionis. p̄ qz diffo passiōis ōmr̃ate ē idē q̃ō passio. sz nihil ōmr̃at̃ p̄ seipz. qz petitio pncipij. g̃ tal̄ passio ñ demr̃at̃ p̄ suā diffōnē. ¶ z° i demōstratione particulari demonstratur passio de subiecto particulari per subiectum vniuersale. sed vbicunq; ponitur subiectum p̄ medio: loco eius potest poni diffo sua. vt colligit̃ de itētione phi p̄ hui°. capl̄o ō errozi b°. circa vl̄e g̃ passio ē demr̃abil̄ ō aliq̃ p̄ diffōnē sui subi. ¶ z°. passio nō demr̃at̃ de subo suo nisi p̄ mediū eēntiale vel̄ accnta le illi subo. Si me° illō ē eēntiale illi subo. g̃ ē diffo sbi. si accntale g̃ passio ī est subo p̄ accns q̃ō ē ō ari. p̄ h°. ¶ 4°. ois passio ē ōmr̃abil̄. sz ñ ꝯtigit̃ pcedere i ifi° i passiōib° sic neq; i subis. g̃ ē ōuenire ad p̄mā passionē ōmr̃abilē ñ p̄ passionē aliquā pcedētē. sz p̄ diffōnē subi. pz ꝯña cū maiozi. qz oē hm̃s cām eēntialē ē demr̃abile. mioz vo ē Ari. z° h°. tractatu ō pcessu ōmr̃atio i sursū ⁊ deorsū ⁊c. ¶ In oppo° ar. sic. p̄. me° i demr̃atōe potissima dic q̃d. ⁊ pp q̃d passionis vt colligit̃ a pho i b z°. sz diffo subi ñ dic q̃d ⁊ pp q̃d passiōis. qz nō accipit cām passionis sub rōne eē. g̃ diffo subi nō est mediū i demr̃atiōe potissima. sz diffinitio passiōis. z°. si me° i demr̃atōe potissima posset eē diffo subi: ōmr̃atio possz fieri ex ignot̄. ꝯñs ē ō phz p̄ h°. ⁊ pbat̃ ꝯña qz passio pōt eē ita ignota ō diffōne subi sic ō subo. nā hr̃e tres ãgulos ē ita ignotū ō diffōne triãguli sic ō triãgulo. 3°. si me° i ōmr̃atōe potissima ē diffo subi. sed idē est subm ⁊ sua diffo. g̃ me° ⁊ mioz extrēitas sūt vnū ⁊ idē. q̃ō ē icōueniēs. qz tc ñ magis me° ōmr̃atōis ē diffo subi q̃z ipz subz. q̃ō ē icōueniēs. qz ñ ōmr̃at̃ passio ō diffōne sz de subo. p̄ Ari. i b z°. 4°. me° i ōmr̃atōe potissima oz eē me° realr̃ ⁊ nālr̃. sz illō q̃ ē sic me° oz eē p̄° vno extrēo ⁊ posteri° alio. vt pz i motu locali iux̄ doctrinā ari. 5° phi. qz alr̃ ñ hr̃et rōnē medy. b āt ñ ꝯpetit diffōni. b̄ sz diffōni passiōis. qz diffo subi ē nālr̃ p̄oz subo ⁊ passiōe. diffo āt passiōis mediat iter subz ⁊ passionē. ¶ Circa hāc mãz sūt q̃tuoz opiones. q̃z p̄ ē thōe ⁊ spālr̃ egi. ponētis b q̃tuoz ꝯclōes q̃z p̄ ē ista. Diffo passiōis ⁊ ñ subi ē mediū in demr̃atione potissima. pbat̃. scie mate. sūt i p̄ gradu certitudīs p ꝯmē. z° meta. sz iste ñ demr̃ant̃ p̄ diffōnē subi sz passionis. g̃. mioz declarat̃. nā hr̃e tres angulos eq̃les duob° rectis ē passio ōmr̃abil̄ ō triãgl̄o ñ p̄ diffinitionē ãgl̄i. sz p̄ ãgulū extrīsecū equalentē duob° oppositis itrīsecis. ⁊ b ōmr̃at̃ p̄ lineā palellā eq̃ distantē. 3° lateri secātē ãgulū extrin° i duos ãgl̄os eq̃les duob° oppositis intrīsecis triãguli. b vo demr̃at̃ p̄ lineas palelas nō cōcurrere q̃ cū fit pa° nō vl̄ p̄ se nō nō ãpli° ōmr̃at̃. ex q̃b° sequit̃ q̃ diffo subi nō igredit̃ demr̃ationē potissimā. ¶ Notandū

s. Ho. et generalis ma egidij Romani.

p̄ ſm Egi. fūdatorem hui⁹ opinionis q̄ paſſiōes ſunt ī triplici
dr̄ia. nā aliq̄ ſunt ita note ſimplr̄ q̄ cū ſuis ſubis faciunt p̄nci
pia cōia ⁊ dignitates. vt excedere ptē eſt paſſio toti⁹ ex q̄ cū il/
lo fit hec ppō. oē totū ē mai⁹ ſua pte. q̄ eſt cōis animi ꝛceptio
nō ігrediēs demr̄ationē ſm ſubam ſed ſm virtutez. qr ſubm
ei⁹ eſt cōi⁹ q̄z ſubm geometrie vel arith. nec ex his fit vna ſcia
hr̄is ſubm tante cōitatis ſicut ſubm ppōnis date. Alie ſūt paſ/
ſiones q̄ſi note ad ſenſū que cū ſubis faciunt p̄n⁴ ſpālia ſciaꝝ
vt nō ꝛcurrere eſt paſſio lineaꝝ palellaꝝ. ⁊ ſupficiē nō īclude
re eſt paſſio duaꝝ lineaꝝ rectaꝝ. ex qb⁹ oīb⁹ fiunt tales ppō/
nes. linee palelle nō cōcurūt. due linee recte ſupficiē non īclu
dunt. que ſūt p̄ncipia ſpālia ſciaꝝ īgrediētia formalr̄ demon/
ſtrationē. Alie āt ſunt paſſiones p ſe note nec q̄ſi per ſe note q̄
demōſtrant̄ per paſſiōes īdemr̄abiles. vt hr̄e angulū extriſe/
cum equalētē duob⁹ oppoſitis ītrinſecis. vt hr̄e tres angulos
eq̄les duob⁹ rectis. iſte paſſiones reſoluunt̄ in paſſiones ſpā/
les īdemōſtrabiles. paſſiones aūt ſpeciales īdemonſtrabiles
nō reſoluunt̄ in paſſiōes vl'es. ſed ſolū ab illis recipiūt robur
⁊ virtutē. ¶ Scdo notandū ſm egi. q̄ ſic hō aīal. ⁊ ſuba ſunt
vnū ⁊ idē. tamē alie paſſiōes fluūt ab hoīe vt hō eſt. ⁊ alie ab
hoīe vt aīal eſt. ⁊ alie ab eodē vt ſuba eſt. ita triangul⁹ rectili
neus ⁊ cōtinuū ſūt idē: ⁊ tamē alie paſſiōes fluūt a triangulo
ſm q̄ hui⁹. ⁊ alie a triāgulo vt eſt rectilineus. ⁊ alie ab eodē
vt cōtinuū eſt. hīta ergo prima paſſione trianguli que ē vlti
ma in reſolutiōe videat̄ ſi ē p ſe nota vel quaſi p ſe nō. aut ñ.
ſi ſic. illa nō eſt ampli⁹ ōmōſtrabilis. ſi nō. tūc nō dz ſumi dif
finitio ſubi. ſed paſſio aliqua figure rectilinee. que ſi nō ē per
ſe nō reſoluat̄ iterum vſq̄z in paſſionē p̄me figure rectilinee
per ſe notā q̄ iterū ſi nō eſt p ſe nō: aſcēdat̄ ad cōtinuū demō
ſtrādo p aliquā paſſionē illi⁹ paſſionez figure rectilinee vſq̄z
quo deuētū ſit ad paſſionē indemōſtrabilē. ⁊ iſto mō nō trā
ſcendit̄ de gn̄e ī gen⁹. ſed ſemp ſtat̄ ī eodez genere per abſtra
ctionem altiorис gradus in eodem genere. ¶ Tertio notan
dū q̄ ꝫ ſe mouet egi. duo dubia. quoꝝ p̄mū eſt q̄ paſſio ōmō
ſtrata de triāgulo nō ꝛpetit triāgulo vt triangulus eſt. cuz de
mōſtretur de ipo p paſſionē ꝛpetentē ei vt rectiline⁹ ē. ¶ 2ᵐ
dubiū q̄ demōſtratio nō ē p cām ppriā ex quo nō eſt p ppriā
paſſionē neq̄z p diffōnē ſubi. ¶ Ad p̄mum rñdet egi. negādo
ꝛñam. qr ⁊ ſi ꝛpetit ſibi per aliā cāz: nō tñ cōpetit ſibi p aliud
ſubm. iō paſſio demr̄ata de triāgulo cōpetit ſibi ſm q̄ huius.
¶ Ad 2ᵐ ſilr̄ negat ꝛñam dicēs. q̄ aliud eſt eē cām ppriam
⁊ aliud eſt eē ppriam paſſionē. Eſſe cām ppriā ē aliquid cāre
in aliquo qō nō pōt cāre in alio. ſz eē ppriā paſſionē eſt alicui
ꝛpetere ſm q̄ hui⁹ ⁊ nō alteri. vbi gra. īterpō terre īter ſolem
⁊ lunā eſt cā ppa eclipſis. qr cāt ß in luna: cū recipiat lumē a
ſole. qō nō pōt ī alio cāre: nō tñ eſt ppria paſſio lune. qr ꝛpetit
alteri. īterponit. n. ſe terra īter ſolē ⁊ lunā. Itē ductio linee pa
lelle eq̄ diſtātis 3° lateri ē ppria cā alicui⁹ paſſionis triāguli.
qr cāt in triāgulo anguluz extriſecū hr̄e duos angulos eq̄les
duob⁹ angulis ītriſecis oppoſitis triāguli: quā paſſionem non
pōt in aliq̄ alia figura cāre. nō tamē eſt ppria paſſio triāguli.
qr cuilz figure rectilinee pōt ꝛpetere. in q̄lz enī figura rectili
nea pōt duci līea palella eq̄ diſtās 3° lateri. Scda ꝛcluſio egi.
eſt iſta. diffō ſubi pōt eē mediū in demr̄atione potiſſima vt in
cludit diffōnē paſſiōis. pz p̄ de diffōne ſubi. cui⁹ vna ps ē diffō
ēntialis ⁊ alia ē paſſio ſubi. Unde circulus diffinit̄ p figuram
planā vna linea ꝛtētā eq̄lr̄ diſtāte a medio ſiue centro. vbi pz
q̄ figura plana vna linea cōtenta eſt diffō ēntialis circuli. ſi
enī vna ps pl⁹ diſtat a cētro q̄z alia illa nō dr̄ plana. equalitas
āt diſtātie a centro eſt paſſio circuli. Scdo idez pz de diffōne
ſubi īcludente ſolū gen⁹ ⁊ paſſionē ſubi vt figura a cui⁹ cētro
ad circūferentiā oēs linee ducte ſūt eq̄les in q̄ nō ponitur ni
ſi gen⁹ circuli. ſ. eq̄litas lineaꝝ ductaꝝ a cētro ad circūferen/
tiā. Tertio liq̄t idē de diffōne ſubi cui paſſio ita eſt ppīqua ⁊
manifeſta q̄ demr̄ator deſpicit īpam accipe. ſed accipit diffi/
nitionē ſubi. vñ q̄ circulus ſit figura plana vna linea cōtenta
dicit totā eſſentiā circuli. ⁊ q̄ circulo ꝛpetat habere equalita
tem lineaꝝ ductaꝝ a centro eſt aliquod ꝛſequēs ēntiam cir
culi. ⁊ hoc ē notū īeſſe circuli per rōnē circli. ītelligēs. n. circu
lum eē figurā planā vna linea cōtentā ſtatim ītelligit q̄ eq̄lr̄
ſe hz ad centrū. qr ſi nō eq̄lr̄ ſe hr̄et non eēt plana. ſed aliq̄ ps
circuli eēt magis eleuata q̄z alia geome. q̄ p q̄z libz iſtaꝝ diffō/
nū poterit ꝓbare aliquā paſſionē ō circulo nō tñ ſequtur q̄ per
diffōnē ſubi tanq̄z per mediū formale. ſz tm̄ p paſſionē p̄cedē
tem vel per diffōnem paſſionis. Tertia ꝛcl'o egi. eſt iſta. diffō
ſubi vel aliqd loco ei⁹ dz īgredi demr̄ationē potiſſimā nō tan
q̄z mediū. ſed tanq̄z aliqd annexū medio p̄ vt aliqñ mediū vi
cens pp qd paſſionis determinet̄ ad eē ppriā cām illius. Uñ
īterpoſitio terre abſolute ſūpta nō eſt ppria cā eclipſis. ſed cū
determinatione īter ſolē ⁊ lunaz qō ponit̄ loco diffōnis lune
dr̄ ppria cā illius. Silr̄ hr̄e angulū extrinſecum equalentem
duob⁹ oppoſitis ītrinſecis nō cōpetit triāgulo niſi qr triangu/
lus eſt figura trib⁹ rectis lineis ꝛtenta. iō demr̄ando hr̄e tres
de triāgulo dz poni īōmonſtratione diffinitio triāguli. vt oīs
figura trib⁹ lineis ꝛtenta hr̄is angulū extriſecū equalētē duo
bus oppoſitis ītrinſecis hz tres. ſed oīs triāgulus eſt hō. ergo.
Scdo. qr cū mediū ſit q̄dā paſſio ⁊ paſſio nō poſſit plene ītelli
gi ſine ſubo dz q̄ ſubm vel aliquid loco ſubi annectat̄ ipſi paſ
ſioni que ē mediū dicēs pp gd alteri⁹ paſſionis. ſed nō dz poni
ſubm. qr hec ē minor extremitas. q̄ ponet̄ diffinitio vel aliqd
loco ei⁹. ex quo. n. diffō ſubi eſt p̄n⁹ oīs demr̄ationis ſm Ari. ī
p logo de aīa ipſa ē q̄ſi gn̄alis cā oīum paſſionū ſui ſubi. adiū/
cta ergo paſſioni prime demr̄abit ſcdaz ⁊ adiūcta ſcde demō
ſtrabit tertiā. ⁊ ſic vltra. Prima āt paſſio ſi eſt p ſe nota nō hz
mediū per qō demōſtret̄. ſi āt ñ eſt p ſe nota demonſtrabit̄ p
paſſionē alteri⁹ abſtractiōis ſp c cū additamēto diffōnis ſubie
cti vel alicui⁹ alterius loco illi⁹ vt limitet̄ ad eē cām propriā.
paſſio ergo dicens propter quid alterius paſſionis. qr eſt pro
pria cauſa ei⁹ eſt mediū. diffinitio aūt non eſt mediū. quia tūc
vnū eſſet mediū ad plures cōcluſiones. qō eſt inconueniens
Tertio. qr nihil ppzie diffinit̄ niſi abſtractū. ⁊ per cōrarium
nihil proprie demonſtrat̄ niſi cōcretū. proprie. n. demonſtra/
tur tonare ⁊ ppzie diffinit̄ tonitruuz. ſed paſſio demonſtrabi/
lis in ꝛcreto demr̄at̄. ⁊ paſſio in ꝛcreto īcludit ſubm. ergo ſub
iectum vel aliqd loco ei⁹ dz annecti medio. ſz nō ſubm. qr eſt
minor extremitas. ergo diffinitio vel aliqd loco ei⁹ eſt anne/
ctēda medio. Quarta ꝛcluſio egi. eſt iſta. diffō ſubiecti poteſt
eſſe mediū in demōſtratione nō potiſſima. probat̄ in demon
ſtratione pticulari qua demōſtrat̄ habere tres angulos de eq
latero mediū eſt ſubm. ſcilicet triangulus vt patuit primo bu
ius. ſed vbicunq̄ ſubiectū eſt mediū ibi diffinitio pōt eſſe me
dium. ergo. loco ergo iſti⁹ termini triangulus ponatur figura
tribus rectis lineis ꝛtēta. ⁊ habet̄ ītentū. ¶ Item pōt demō/
ſtrari animal de hoīe per diffinitionē aīalis non inquantum
eſt ſubiectū. ſed īquantū eſt p̄dicatū iſto modo. oīs ſubſtantia
animata ſenſitiua eſt aīal. oīs hō eſt ſubſtātia aīata ſenſitiua.
ergo oīs homo eſt aīal. iſta nō eſt demōſtratio potiſſima. ſed
pticularis. qr demōſtrat̄ ſuperius de ſuo īferiori. His dictis
ſuſtinēdo hanc opinionē faciliter ſoluuntur omnes rationes.
¶ Ad ōmum dr̄ q̄ diffinitio paſſionis idētica vel eſſentialis
nō eſt mediū in demr̄atione potiſſima. ſed diffinitio cauſalis
paſſionis dicens ppter quid. ¶ Ad 2ᵐ rñſum eſt illud non ē
incōueniens in demōſtratione non potiſſima. ¶ Ad tertiam
ꝛceditur q̄ paſſio demonſtrat̄ p accīs noialiter loquēdo. ſ. q̄
aliqō accidēs: qō tamē eſt accidēs ppriū ⁊ non cōmune. ſz q̄
ōmr̄etur p accidēs aduerbialr̄ loquēdo. ſ. non p ſe hoc neget̄.
qr licet demonſtret̄ p aliā cām: qr tñ iſta eſt ppria. ideo paſſio
p ſe demr̄at̄ de ſuo ſubo. ¶ Ad quartā dicitur q̄ ſi prima paſ/
ſio ſubiecti eſt per ſe nota illa nō demonſtrat̄ licet habeat cāſ.
Si aūt non eſt per ſe nota illa ōmonſtrat̄ per aliam paſſionem
ꝛmunioris generis q̄z ſit ſuū ſubiectū vſq̄z ad paſſionē per ſe
notā ⁊ īdemonſtrabilem. ¶ Iſtā opinionē in ſuis ꝛcis ordīa/
te ⁊ diffuſe retuli ac fideliter: qr pulcherrima eſt. ⁊ optime fū
data ſicut ⁊ ipſe fundatiſſimus ac pitiſſlmus fuit non ſolum ī
hac ſcientia verū ⁊ in quibuſcūq̄z alys tā humanit⁹ q̄z diuini/
tus īuentis. deinde qr ſine deciſione huius opiniōis non pōt

nota encomia egidij: a egregio paulo veneto attribuu

alia plene ĩtelligi neq; doctrina arist. hic sicut neq; alia dicta ei⁹ nisi per hũc e celo missuz illustrata fuissent. ⁊ licet hec sint bene ⁊ magistralr dicta tñ cũ reuerẽtia tãti doctoris aliquãtulum ĩstabo vt tã intentio illi⁹ q̃ arist. melius cognoscatur. ¶ Et ꝑmo argu. q̃ mediũ in demr̃atõe potissima sit diffinitio subiecti. nã q̃lz diffõ mãlis demr̃abilis est potissime per formalem. sz alicui⁹ subi plẽs sunt diffõnes q̃rum vna ẽ mãlis ⁊ alia formalis. g̃ diffõ mãlis alicui⁹ subi ẽ demr̃abilis de illo p suã diffõnẽ formalẽ. pz ꝛña cũ minori ex dcis ⁊ dicendis. ma for aũt est determiata ĩ lr̃a. vbi ostensũ ẽ diffõnem materialem dicentẽ qz vel qd demr̃ari per formalẽ dicẽtẽ ꝓpter qd. Unde z° de aĩa. Ari. demr̃at diffõnẽ mãlẽ anime p formales ⁊ z° phy. diffõnẽ nãe dicentẽ qd. s. eẽ p̃n⁹ mot⁹. ⁊ qetis p diffõnem dicẽtẽ ꝓpter qd. s. eẽ illud quo dr̃nt nãlia a nõ nãlibus. ⁊ 3° phy. demr̃at ari. ō motu actũ mobilis inq̃tũ mobile p diffõnẽ formalẽ mot⁹ que ẽ endelichya entis potẽtia fm q̃ hȝ. patuit etiã ꝑmo hui⁹ demr̃ari diffõ demr̃ationis di. qz ⁊ qd. s. eẽ ex ꝑmis veris ⁊c. p diffõnẽ dicẽtẽ ꝓpter qd. s. p eẽ sylĩm faciẽtem scire. ¶ Itẽ ꝑbs in ꝓncipio hui⁹ scõi ponit q̃ diffõ causa ⁊ mediũ sunt idẽ. g̃ q̃libet diffõ sicut est cã ita ẽ mediũ ĩ ōmõstratione. passio enĩ ꝓcedẽs nõ est mediũ in demr̃atione nisi qz est cã dicẽs pp qd passiõis sequẽtis. sz diffõ ꝓcedẽs subiecti est cã di. ꝓpter qd diffõnis sequẽtis. nõ enĩ ari. ōdisset primo hui⁹ g̃tuor modos dicẽdi p se nisi voluisset quẽlz illoꝝ ĩgredi demr̃ationẽ vt patuit. ¶ Scõdo ar. q̃ ꝑma passio alicui⁹ subi est demr̃abilis de illo p diffõnẽ subi. qz fm Ari. tã in ꝓ hui⁹ q̃ in ꝓhemio meta. principia sciaꝝ spãliũ ꝓbant ⁊ demõstrant p meta. sz nõ videt nisi q̃ p diffõnes subꝝ ita q̃ ñ ꝛcurrere dato q̃ sit ꝑ⁴ passio lĩeaꝝ palellaꝝ demr̃abit ō isto subo p diffinitionẽ ei⁹. ⁊ eq̃lr̃ distare a centro ꝓbabit demr̃atiue de circulo p diffõnẽ eẽntialẽ circuli q̃ est figura plana vna linea cõtenta. Itẽ Ari. ꝑ hui⁹. capitulo de per se. ponit hanc eẽ demr̃abilẽ in z° mõ. linea est recta vel curua. sed nõ p aliã passionem ꝛtinui qō est gen⁹ ad lineã ĩmediatã. g̃ p diffõnẽ subi. pz ꝛña. ⁊ minor declarat. nã sic linea ẽ ꝑma spes ꝛtinui ita rectũ vel curuũ est ꝑma passio cõtinui. si g̃ demr̃aret de linea rectũ vel curuũ p aliquã passionẽ ꝛtinui aliq̃ demr̃atio potissima esset ex posteriorib⁹ qō ẽ ꝛ nãz demr̃ationis vt habitũ est ꝑ h⁹. Similr̃ hec ꝓpõ est demr̃abilis. numer⁹ est par vel ĩpar ⁊ nõ per aliquã passionẽ q̃titatis in cõi. qa q̃libet tal est min⁹ nota q̃ sit diffõ numeri. ergo p diffõnem numeri que est notissima. s. multitudo ex vnitatib⁹ aggregata par vel ĩpar de numero demr̃abit. pbs. n. ꝑ h⁹ manifestato ꝑ mõ dicendi p se p lineã esse ex pũctis. declarat scõm modũ p lineã eẽ rectã vel curuã taz qd denotãdũ fm modũ demr̃ari per primũ ⁊ illa linea est recta vel curua demr̃ari p illã lineã est q̃titas ꝛtinua terminata pũctis. ¶ Tertio ar. qō nulla passio ẽ potissime demr̃abil p aliquã passionẽ abstractõis gñis. qz dato illo seq̃ret aliquã demr̃ationẽ potissimã nõ eẽ ex ĩmediatis neq; ex ꝑmissis fm qō ĩpz. qō ẽ ꝛtra ari. ꝑ hui⁹. ⁊ ꝓbatur ꝛña. qz nulla passio gñis ꝛpetit ĩmediate spẽi nec fm q̃ ĩpm. sz mediãte gñe ⁊ rõne generis cõpetit illi. Itẽ tal passio abstractiozis gñis aut absolute ponit mediũ vel cũ additamẽto nõ absolute. qz cũ talis demr̃atio sit syll's ꝑme figure sp maior esset falsa nec ẽt cũ additamẽto. qz tũc illud aggregatũ cũ nõ sit ꝓꝑa passio subi erit p ꝓpria cã fz egi. sed hoc nõ põt eẽ. qz ꝓꝑia cã alicui⁹ effect⁹ ẽ illa q̃ posita ponit effect⁹ ⁊ q̃ remota remouet effect⁹. vt pz de ĩterpõne terre ĩter solẽ ⁊ lunã respectu eclipsis. sz istõ non ꝛpetit illi aggregato. qō declarat exẽplo egi. qz siue ponat ductio linee palelle siue nõ ponat nõ min⁹ triãgul⁹ hz angulũ extrinsecũ equalẽtẽ duob⁹ oppositis ĩtrĩsecis. ita siue ponat illõ aggregatũ siue nõ adhuc tal passio ꝛpetit illi subo. g̃ tale aggregatũ nõ est cã ꝓꝑia. ¶ Quarto ar. q̃ aliqñ diffõ subi ingrediens demr̃ationẽ vna cũ passione est mediuz in demr̃atione ⁊ nõ passio. Uñ qz fm Ari. ꝑ hui⁹ passio necessario nõ demr̃atur p mediũ ꝛtigens. sz eq̃litas triũ ãguloꝝ ad duos rectos ẽ passio nec̃ia cũ fluat a ꝓncipys spẽi. eq̃litas aũt anguli extrinseci ad duos oppositos triãguli ẽ passio ꝛtingẽs cũ nõ ꝛpetat triãgulo nisi ab extrĩseco. g̃ habere tres nõ demonstrat per habere angulũ extrinsecũ tanq̃ p mediũ. sed tãq̃ p annexum medio. qō est diffõ triãguli. ¶ Itẽ facio hãc demonstrationem. oĩs figura trib⁹ rectis lineis ꝛtẽta hñs angulũ extrĩsecũ equialentẽ duob⁹ oppositis ĩtrĩsecis hz tres angulos eq̃les duobus rectis. oĩs triangulus est hȝ. g̃ ⁊c. ⁊ quero vtruz diffinitio subiecti vel passionis sibi adiuncta sit mediũ aut ipa passio. si diffinitio est mediũ habet ĩtentũ. si aũt dicit q̃ passio sibi adiuncta que dicit diffõ passionis demõstrate est mediũ. sequit aliquã ōmõstrationẽ potissimã nõ eẽ p cãm. qō est ꝛtra pbm ꝑ hui⁹ ⁊ eẽ per medium accidentale. ⁊ non eẽntiale. qō iteruz est ꝛtra arist. in hoc secundo. Et ꝓbat illud sequi. qz angulus extrinsecus nõ est cã equalitatis trium angulorum ad duos rectos. siue enim sit angulus extrinsecus siue non sit, non minus triangulus habet tres angulos equales duobus rectis. ¶ Et ex hoc pz illud eẽ mediũ per accidens. qa fm philosophum supra. ĩterpositio terre inter solẽ ⁊ lunã est mediũ essentiale eclipsis. qz posita illa ĩterpositione ponitur eclipsis ⁊ ea remota remouet eclipsis. Corp⁹ aũt opacũ expositũ lune non cãre vmbrã dr̃ mediuz accĩtale. qz licet posito tali medio ponat eclipsis. nõ tamẽ ꝓpter hoc eo remoto remouet eclipsis ita in proposito. lz enĩ posito angulo extrinseco ponat equalitas trium angulorum ad duos rectos: nõ tamẽ eo remoto remouetur illa passio. vt testat ari. z° phi. di. q̃ syllogismi signati si ꝑmisse sint vere conclusio est vera ⁊ nõ econtra. ideo habere angulum extrinsecum equiualentem duobus oppositis ĩtrinsecis ⁊c. aut nõ est medium vel est mediũ accidentale. sed medium in demõstratione potissima nõ est mediuz accidentale. g̃ talis passio nõ est mediũ. relinquitur ergo q̃ diffinitio subiecti est mediuz in tali demr̃atione. ⁊ q̃ passio sibi adiuncta se habet tantũ vt determinatiuum ⁊ declaratiuuz medy. Deide cũ demr̃atio sit syll's faciens scire fm. p. primo hui⁹. ⁊ scire est rem per cãm cognoscere. ⁊ quoniã illius ẽ cã ⁊ q̃ nõ ꝛtingit alr se hr̃e. ⁊ fm ipm causa ⁊ mediũ sunt idem. vt patuit. g̃ nullũ est mediũ in demonstratione potissima nisi illud habeat necessariam habitudinẽ ad effectũ ⁊ eẽ. sz hr̃e angulũ extrĩsecũ nõ dicit nec̃iaz habitudinẽ ad habere tres angulos nec eẽ. ergo hr̃e tres angulos nõ demr̃at p anguluz extrinsecũ tanq̃ per mediũ. sed solũ p diffõnẽ trianguli. ꝓterea ꝑus est triãgulũ hr̃e tres angulos eq̃les duob⁹ rectis q̃ illum habere ãgulum extrĩsecum. si ergo demr̃at illa passio de triãgulo p habere angulũ extrinsecũ tanq̃ p mediũ seqt aliquã demõstrationẽ potissimã ꝓcedere p mediũ a posteriori ꝛ ari. ꝑ ⁊ z° hui⁹. ⁊ iõ vt appet opio Egi. ẽ difficil ⁊ ãbigua. ¶ Scõa opio fuit Lynco. di. q̃ mediũ ĩ demr̃atõe potissima est diffõ subi ⁊ nõ passiõis. quod videt colligi ex intentione Aristo. in prologo de anima. di. q̃ ipsuz quod qd est prĩcipium ẽ omnis demonstratiõis ⁊ q̃ diffinitiones per quas nõ apparet causa accidentiũ in subo sunt dialetice ⁊ vane. ⁊ q̃rto phy. dixit Ari. q̃ tuncpulcherrime vnũquodq; diffinitũ est cum ex illa diffinitione apparet cã accidentiũ in subo ⁊ cã discolie ⁊ solutio dubioꝝ. ¶ Ad rõnes in opposituz rñdet p hanc opinionem. ad ꝑmam q̃ diffinitio subi magis dicit qd ⁊ ꝓpter qd passionis q̃ diffinitio passionis. qz magis exprimit cãm illius. cum .n. dicit. p. mediũ in demr̃atõe dicere qd ⁊ propter quid non vtrunq; est referendũ ad passionem. sed qd ad subm. ⁊ ꝓpter quid ad passionem. i. mediũ in demonstratione dicit qd subiecti. ⁊ propter quid passiõis. ⁊ sic auctoritas roborat hãc opinionem. ¶ Ad z^m cum infertur demonstrationem aliquam fieri ex ignotis. negetur ꝛsequentia. dicendo q̃ prima passio subi est magis nota de diffõne subi q̃ de subiecto. qa diffinitio magis explicat causam illius passionis q̃ subiectum. hec enĩ. oẽ aĩal rõale ẽ disciplinabile ẽ magis nota q̃ illa. omnis homo est disciplinabilis. ¶ Ad 3^m cuz ĩfert q̃ ita subm erit mediũ in demr̃atione potissima sicut diffinitio. neget ꝛñtia. qz licet subm ⁊ diffinitio sint idem realr. tñ dr̃nt rõne ⁊ significatione cũ eẽ diffiniti distinct⁹ explicet p diffõnem q̃ per subiectũ ⁊ ꝛsequenter distinct⁹ exp̃mit cãm passiõis diffinitio

q̃ subm. iõ p diffõnem demrat passio ⁊ nõ p subm. ¶ Ad 4m dr q diffõ nõ ē mediũ iter subm ⁊ passionē via gnatiõis vl p trãsitiõis. sz via cognitõis. qz diffõ est magis nõ cũ vtroq; extremorũ q̃ sint extrema iter se. sic etiã rnderet Egi. si pma passio alicui subi demrat p passionē abstractiozis gnis. talis. n. passio pcedit nãlr subm min cõe. diceret ãt mediũ mediatõe cognitõis. ¶ Ista opio defic in B q asserit nullã eē demrationē potissimã nisi in q̃ mediũ fuerit diffõ subi qd ē falsũ. qz tũc mathe. nõ demrarēt potissime aliquã passionē p passionē pcedentē tanq̃ p mediũ cui oppositũ pz. qm demrat bre angulos extrinsecos equalentes q̃tuor rectl de figura rectilinea p eē resolubile ī tot triãgulos q̃t tãglos hz duob dẽptl tãq̃ p mediũ. sllr bre angulũ extrisecũ equalentē duob opositis ītrinsecis demrat p bre angulũ extrisecũ diuisibilē ī duos ãgulos eq̃les duob rectis oppositis ītrisecis triãguli. hec oia sũt manifesta p eleco. euclidis. ppõne. 32. ¶ Itē Aris. vbi. s. dixit eclipsiz demrari de luna potissime p iterpõnē terre iter solez ⁊ lunã. ⁊ tonitruũ de nube p extictionē ignis. qz alr frustra dedisset ista exẽpla. ⁊ tn nullibi mediũ est diffõ subi. sz passionis. Neq; auctes adducte sũt ꝯ pmã opionē tenendo doctrinam Egi. qz dicit ipe q sic dignitates sunt pncipia oium demrationum. ⁊ tn nõ igrediunt formalr demrationē sz tn vtualr. ita diffõ subi est pn ois demratõis. s. icõplexũ. ⁊ non igredit formalr aliquã demratõez tanq̃ mediũ. sz solũ virtualr. ocedit etiã p q̃lz talē diffõnez appere cãs accntiũ ppriorũ subi sui. ñ tn demrat illa accntia. sed tn igredit demrationē illorũ tãq̃ qdã annexũ medio fortificatiuũ ⁊ roboratiuũ illi. Tertia opio est cõis dicens. q nec diffõ subi nec passiõis est mediũ in demratione potissima. sz diffõ aggregata ex diffõne subi ⁊ passionis. p. qz illud est mediũ in demratione qd est maxime imediatũ ⁊ maxime ppriũ. sed talis diffõ est hd. g ⁊c. maior pz. qz demratio ē ex pprys imediatis p hui. ⁊ minor declarat. naz hd diffõ est maxie imediata subo rõe diffõnis subi: ⁊ maxime ppria passioni rõne diffõnis passionis. si enī mediũ eēt soluz diffõ subi illd nõ eēt maxie ppriũ passioni. ⁊ si eēt diffõ passionis illud ñ eēt maxime imediatũ subo. Scdo mediũ in dmratione potissima dic qd ⁊ pp quid fm phm. sed talis diffõ dicit qd subi ⁊ ppter qd passiõis. g. Ista opinio est ꝯ itentionē Ari. di. tã in p q̃ in scdo hui. q aliq̃ est diffõ q̃ est pn demratiõis. ⁊ q̃dã q̃ ē ocl̃o demratõis. ⁊ q̃dam q̃ est tota demratio põne ⁊ casu dms vt diffõ oposita ex diffõne subi ⁊ passiõis. aut ex duabus diffõnib subi. aut ex duab diffõnib passionis. mõ illud qd ē tota demratio nõ ē ppria mediũ ī dmratione potissima. Preterea me ī demratõe potissima dz eē diffõ alic vni diffiniti vt colligit de mẽte Ari. in B scdo. respiciẽdo oia dcã sua ⁊ exẽpla. sed talis diffõ nõ est diffõ alicui vni diffiniti. sz pluriũ. s. subi ⁊ passiõis ⁊c. Uñ nõ est icõueniẽs diffõnē aggregatã ex diffõnib eiusdē rei aliqd demrare. sz icõueniens ē diffõnē aggregatã ex diffõnib pluriũ rerũ aliqd demrare. ⁊ ī B errat B opio. qz credit diffõnē opositã ex diffõne subi ⁊ passiõis demrare passionē d subo suo sic diffõnē opositã ex multis diffõnibus eiusdē diffiniti dmrare diffõnē aliquã vl passionē d eodē subo. ¶ Itē ꝯ hac opionē pcedũt pla arg fcã ꝯ alias opiniones. ñ. n. dmrat eclipsis d luna p mem aggregãs ī se diffõnē lune ⁊ diffõnē eclipsis. sz tn p diffõnē cãlē eclipsis. ñ ēt dmrat bre tres d triãgulo p figurã trib lineis rectl otẽtã bntē angulũ extrisecũ tãq̃ p mediũ: cũ istd aggrem sit mediũ accntale. ⁊ cã otingẽs vt patuit. ¶ Ad pmã rõnē dr q me ī dmratõe potissima ñ dz eē maxie ppriũ passiõi p eẽntiã. sed p cãlitatē qm dz eē ppa cã illi. ⁊ B cõpetit tã diffõni subi q̃ diffõni cãli passiõis. ¶ Ad 2m dr q ñ oz mediũ ī demratõe potissima dicere qd ⁊ pp qd passiõis itelligẽdo p qd qditatē ⁊ eẽntiã passiõis. sz suffic q dicat pp qd. s. cãm passionis ī aliq̃ gne cãe. tn aliqñ dic qd ⁊ pp qd vt puatio luis ī luna pp iterpõnē terre. ⁊ sic est mediũ ī demratõe potissima nõ rõne diffõnis di. qd. sz dicẽtis pp qd. ¶ 4a opio quã tenui ī oclonib ē ista. q tã diffõ subi q̃ ēt diffõ passiõis est mediũ in demratiõe potissima. hec põ ē manifesta rõnib auctib ⁊ exẽplis adducẽ in pbãdo ⁊ reprobãdo alias opiones. Pro declaratiõe hui opionis posui ibi q̃tuor oclones. Qua pma ē ista. cuiuslz subiecti pa passio est demrabil de illo p diffõnē subi. pz. nã tal passio ē demrabilis de suo subo: sed nõ p mediũ cõius. qz tũc nõ argueret p se nec fm q ipm: nec p aliã passionē vel diffõnē passionis cuz sit pa passio: g p diffõnem subi. Scda oclo. q̃lz passio pter pmaz alicui subi est potissime demrabil de illo p passionē imediate pcedentē q̃ dr diffõ cãlis illi. pbat. nã q̃lz tal passio est potissime demrabil: sic pa ⁊ nõ p diffõnē subi tanq̃ p mediũ. g p diffinitionē passionis q̃ est passio imediate pcedẽs. Tertia conclusio. diffõ subi põt igredi demrationē in q̃ demrat 2a vel 3a passio de suo subo nõ tanq̃ mediũ. sed tanq̃ annexuz medio pz. qz al rõnale non põt eē mediũ demrandi risibile de hoie. sed bn põt annecti medio. s. disciplinabili. Quarta oclusio. diffinitio idẽtica passiõis põt igredi formalr demratõez: ñ tãq̃ mediũ: sed tanq̃ ãnexũ ipi medio. pz. nã eclipsis nõ dmrat de lumie p puationē lumis in luna. sz p iterpõnem terre. iõ si puatio lumis ī luna ponit ī demratõe B dz eē tãq̃ additũ ⁊ nõ tãq̃ mediũ. ¶ Cõtra hãc opionē q̃drupler ar. p aucte Ari. di. q sp rõ pmi termi. i. maioris extrẽitatis ē mediũ ī demratõe potissima. sz maior extrẽitas ē passio. g sp diffõ passiõis ē mediũ ī demõstratione potissima. ¶ Scdo. qz eclipsis dmrat d luna p iterpõnē terre ⁊ nunq̃ per diffõnem subi. s. lune. ¶ 3o qz demrat tonitruũ de nube per extictõez ignis ī nube ⁊ nũq̃ p diffõnē nubis. ¶ Quarto. qz demrat bre tres angulos p angulũ extrisecũ ⁊ nõ p diffõnē subi: cũ nõ cognoscat illa passio p diffinitionē triãguli: sed p diffinitionem passiõis. ¶ Ad hec oia rndet ibidē. Ad pmũ dicit ocedendo q semp rõ pmi termi. i. maioris extrẽitatis ē mediũ ī demratõe potissima. vñ qñ demõstratur pa passio lz mediũ sit diffõ subiecti identica adhuc ē diffõ cãlis maioris extrẽitatis. dic. n. qd subi. ⁊ ppter qd passiõis. ¶ Ad 2m dicitur q lz illa demratio sit potissima tn mediũ illd est demrabile p motũ lune ī capite vel ī cauda dracõis vsqzq̃ deuenitur ad diffõnē lune p quã tãq̃ p nãz lune demrat pma passio iportãs motũ. si qs. n. sciret oes passiones lune vsq; ad eclipsim demonstraret pmã p diffõnē lune ⁊ aliã p diffõnes pcedẽtes q̃ dñr passiões. ¶ Ad 3m dr sllr q si demrat tonitruũ d nube p extictionē ignis illa ē potissima: tn mediũ adhuc ē pbabile demratie vt asserit Arist. in B 2o. s. p aquositatē nubis vsqzq̃ deueniat ad diffõnē ei. ¶ Ad 4m dr q si demrat bre tres p ãgulũ extrisecũ oz illd mediũ pbari p lineã palellã secantē angulũ extrisecũ ī duos angulos eq̃les duob oppositis triãgli. B ãt passio tãdē pbatur p diffõnē triãgli: cuz B passio nõ repiatur ī triãglo. nisi qz ē trib rectis lineis otẽta. sic arguẽdo. ois figura trib rectis lineis otẽta hz lineam palelle secantē angulũ extrisecũ ī duos anglos eq̃les duob oppositis triãguli. sz ois triãgulus ē hd. g ⁊c. nõ accipiẽdo hic bre vt dic actũ. sed aptitudinē. Ista põ ē pbabil ⁊ ī q̃libet suarũ oclonũ ē va loq̃ndo d passiõib fluẽtib ex pncipys spei. tn ī rndẽdo ē difficil q̃ ad duo. p qz dic bre tres ãgulos demrari p bre ãgulũ extrinm tãq̃ p mem. cui oppom ē oñ sũ cũ me ī demratõe potissima dbeat eē cã passiõis nõ solũ ī cognoscẽdo sz ēt ī eẽndo fz Ari. p h. ostat ãt bre ãgulũ extrinm talem cãlitatē nõ bre cũ ois triãgul hẽat tres ãglos eq̃les duobus rectis siue sit siue ñ sit ãgul extrisec. 2o. qz dicit eclipsiz dmrari de luna p iterpõnē terre. ⁊ itez iterpõ terre p motũ lune vsqzq̃ deueniat ad diffõnē lune. qd stare ñ põt. qz cũ ex tali dubio aliqs vnq̃ sciuit diffõnē lune. seqt q tu hes dubitare vnq̃ dmratũ eē eclipsiz d luna seu lunã eclipsari. ⁊ pz oia p Ari. di. p. h q si alic syllõ pmisse sũt demrabiles ñ scit neq; demrat oclo nisi oes pmisse sint demrate per resolutõez ad idemrabilia. Dõz igr q q̃lz passio ouertibil cũ subo suo dmrabil ē p diffõnem subi mediate vl ime. ita q pa passio demrat imediate p diffõnē subi tãq̃ p me. 2a ãt p pmã passionē. v. g. disciplinabile dmrat p aial rõnale. ⁊ risibile per disciplinabile aut p aial disciplinabile qd est diffõ hois data a posteriori. nulla aũt passio nõ ouertibilis cũ subo suo ē demõstrabilis p diffõnē subiecti. sed p diffõnē cãlem passiõis. vnde qz luna ⁊

eclipsis nõ ꝓuertunt cũ sit aliqũ luna qũ non est eclipsis. nec etiã ꝓuertunt nubes ⁊ tonitruũ pp eãdẽ cãz. iõ nõ oz eclipsiz ōmrari ō luna mediate vel ĩmediate p diffõnẽ lune: sed p solã diffõnem cãlẽ. necꝫ oz mediate vel ĩmediate tonitruũ ōmonstrari de nube p diffõnẽ nubis: sed p diffõnẽ cãlez q̃ est extinctio ignis ĩ nube resoluendo vsꝫ ad vltimã diffõnẽ cãlẽ p se notã que nõ est diffõ subi. sic nec ōmrat simitas ō naso p diffõnem nasi. nec rectitudo ō linea p diffõnẽ linee: sz p alias diffõnes cãles simitatl ac rectitudinis. silr hre angulos extrisecos equalẽtes q̃ttuoz rectis. qz nõ ꝓuertit cum figura rectilinea. iõ nõ demrat de tali subo p diffõnẽ ei⁹. sz p passionẽ pceden/tem. s. p eẽ resolubile in tot triãgulos quot angulos hz dẽptis duob⁹. sz hre tres angulos eq̃les duob⁹ rectis: qz ꝓuertit cum triãgulo: ⁊ est pma passio triãguli fluẽs ab itrinseco. s. a principys spẽi. iõ demrat p diffõnẽ triãguli q̃ ẽ figura trib⁹ rectis lineis ꝓtẽta. ¶ Cõtra pdicta ar. ⁊ p nõ oẽm passionẽ eẽ demrabilẽ. qz aliq̃ passio est p se nota sicut ẽ mot⁹ vel qes fm Arist. 8°. phi. qõ aũt est p se notũ nõ idiget ōmratõe. ¶ Scõo ar. q̃ hre tres angulos eq̃les duob⁹ rectl nõ ōmrat p diffõnẽ trianguli tãqꝫ p mediũ. qz mediũ in demratione potissima nõ solũ est cã in eẽndo. sed etiã ĩ cognoscẽdo per Ari. p̄ hui⁹. sed p diffinitionẽ triãguli nõ cognoscitur triãgulũ hre tres angulos. ¶ Tertio ar. q̃ hre tres angulos nõ sit pma passio trianguli qz hre tres angulos ōmõstrat potissime p hre angulũ extrisecũ qõ est ẽt passio triãguli. sed nullũ pri⁹ ōmõstrat potissime p suũ posteri⁹. g̃ pri⁹ ẽ hre angulũ extrinsecũ qꝫ hre tres angulos. ¶ Quarto ar. q̃ eq̃litas triũ angulozꝫ ad duos rectos nõ sit ppria passio triãguli. qz ppria passio alicui⁹ est subiue in eo. sed eq̃litas triũ angulozꝫ ad duos rectos nõ ẽ subiue ĩ triãgulo. g̃. pz ꝓña cũ maiozi. ⁊ minoz declarat. nã ppriũ est quãtitati fm eã eq̃le vl nõ eq̃le dici fm Arist. ĩ pdicamẽtis. sz triãgulus nõ ẽ q̃ttitas cũ sit q̃litas q̃rte spẽi. ergo tal equalitas nõ ẽ subiue ĩ triãgulo: sz in q̃ttitate. ¶ Ad pmũ dr q̃ sic oẽ totũ est maiⁿ sua pte ẽ demrabile nõ obstãte q̃ nõ idigeat demratione cũ sit p se notũ vt ostensũ est in p̄ hui⁹. ita passio nõ obstante q̃ sit p se nota adhuc est ōmrabilis ex quo hz cãm ĩ subo p quã pōt ōmõstrari. ⁊ sic oẽ totũ eẽ maiⁿ sua pte: nõ ōmõstrat tãqꝫ dubiũ simplr: sed isti aut illi. ita passio p se nota non simplr ōmõstrat tãqꝫ dubia: sed isti aut illi negãti vel dubitanti eã. dicit enĩ Ari. 2° phi. q̃ ridiculũ est tẽptare ōmõstrare nãm eẽ: qz nãm eẽ est p se notũ. cũ quo tñ stat nãm eẽ posse demrari huic vel illi q negaret aut diceret se dubitare nãz eẽ. ¶ Ad 2ᵐ dr q̃ diffõ triãguli est cã illi⁹ passiõis hre tres angulos eq̃les duob⁹ rectis tã in eẽndo qꝫ ĩ cognoscẽdo. vnde apud nãm abscꝫ angulo extrisecо cognoscit triangulũ hre tres angulos equales duob⁹ rectis p solã diffõnem trianguli: qz sicut res se hz ad eẽ. ita se hz ad cognosci fm nãm: inqt Arist. 2° meta. q̃ aũt ad nos eadẽ diffõ est cã cognoscẽdi eãdẽ passionez inesse triãgulo. qz sine ea nunqꝫ cognoscerem⁹ istã passionẽ ō triãgulo. sz nõ sufficit se sola. ĩmo regrit aliam passionẽ determinantẽ ⁊ declarãtẽ istã diffõnem sine q̃ nõ est pole cognoscere talẽ passionẽ de triãgulo. equalitas g̃ triũ ãgulozꝫ ad duos rectos demrat p diffõnẽ triãguli tanqꝫ p mediũ. ⁊ p hre angulez extrinsecũ equalentẽ duob⁹ oppositis itrisecis tanqꝫ p determinatiuũ medu ita q̃ ãbo regrunt. sz nõ eodẽ mõ. ¶ Ad 3ᵐ dr q̃ pus ordine nãe ꝓpetit triãgulo hre tres ãgulos qꝫ hre ãgulez extrisecũ. sed q̃ ad nos hre angulũ extrinsecũ est passio pcedens hre tres. nec ẽ icõueniens passionẽ nãliter pozẽ ōmrari potissime p passionẽ nãlr posteriozẽ: nõ qdem tanqꝫ p medꝫ sed tanqꝫ p qõdã annexũ medio in rõne determinãtis ⁊ ōclarantis ipm mediũ. ¶ Ad q̃rtũ dr q̃ equalitas triũ angulozũ ad duos rectos est ppa passio triãguli. ⁊ est subiue tñ in triangulo cũ sibi ꝓpetat ⁊ nõ p aliud subz fm. p. p̄ hui⁹. ⁊ tũc ad ar. ppriũ est q̃ttitati fm eã equale vel ieq̃le dici. g̃ equalitas est subiue in q̃ttitate. negẽt ꝓña. vñ dria est iter subz ⁊ fũdamẽtũ relatõis. vt colligit a pho. 5°. meta. si enĩ. soz. ẽ pr pla. ⁊ eq̃ alb⁹ sicut pla. fũdamentũ prnitatis est põ gñandi. sz soz. est subz paternitatis. silr albedo ẽ fũdamẽtũ silitudinis. subm aũt illi⁹ ẽ soz. vel pla. ita in pposito fũdamentũ equalitatis triũ angulorum ad duos rectos ẽ q̃ttitas. subz aũt est triãgulus. iõ bene dictũ est p̄ hui⁹ q̃ hre tres angulos equales duob⁹ rectis ꝓpetit triãgulo nõ p aliud subm sed p aliã cãm. s. p quãtitatez cũ linea sit de eẽntia diffõnis triãguli rõne cui⁹ dicat illã passionẽ ĩesse triãgulo. ¶ Sz dubitat. nã ppria passio alicui⁹ subi p̄dicat de illo. equalitas aũt triũ angulozꝫ ad duos rectos non p̄dicat ō triãgulo cũ triãgulus nõ sit eq̃lis duob⁹ rectis. sz predicat de trib⁹ ãgul triãguli cũ illi sint eq̃les duobus rectis. iõ tal passio est subiue in trib⁹ angulis ⁊ nõ ĩ triãgulo. Dicẽdũ q̃ sz eẽ eq̃le duob⁹ rectis p̄dicet ō trib⁹ ãgulis: ñ tñ eq̃litas triũ ãgulozꝫ ad duos rectos p̄dicat ō illis: sz tñ de triãgulo vt in triãgulo est eq̃litas triũ ãgulozꝫ ad duos rectos. vl triãgulus fm tres angl̃os ẽ equal duob⁹ rectl. ẽ g̃ magna dria iter eẽ eq̃le duob⁹ rectꝫ ⁊ eẽ eq̃le duob⁹ rectl fz tres ãgulos. pma passio p̄dicat de trib⁹ ãgul. nõ tñ ꝓuertibilr. qz ꝓpetit alys. s. duobus ãgul rectilineis ĩmediatl q̃ꝫ vn⁹ ẽ obtusus ⁊ alter acut⁹. z⁴ ãt passio nõ p̄dicat ō trib⁹ ãgul. sz tñ ō triãgl̃o. ⁊ si argueret sic. triãgulus est equalis duob⁹ rectis fm tres ãgulos igit ẽ equalis duob⁹ rectis. negetur ꝓña. qz a fm qd ad simplr fallit ꝓña. nõ enĩ seqt. tu es albus fm dentes. igr tu es albus ⁊c.

Qoniam autem scire opinamur cuz sciamus causam. cause autem quatuor sunt.

Stud ẽ z⁷ ca⁷ h⁹ scõi tractat⁹ ĩ q̃ Aris. docet ōmrare p oia q̃ttuoz gña cãꝫ manifestando ipz qõ qd ẽ hre rõnẽ cãe postqꝫ oñdit ipz hre rõnẽ medy ⁊ diffõnis. ⁊ dĩdit istõ ca⁹ ĩ duas ptes. In q̃ꝫ pma ponit Aris. duas suppõnes In scõa ãt ponit aliq̃s ꝓclones. ibi. Manifestũ ãt ẽ. Pri⁹ suppõ ẽ ista. s. q̃ q̃ttuoz sunt cãe. s. formal a q̃ res capit qditatẽ ⁊ eẽ speci⁷. cã mãlis q̃ necitat adformã. ⁊ cã efficiẽs q̃ mouet mãz. ⁊ cã final pp quam agẽs agit. ¶ Notãdũ q̃ istã diuisionẽ cãꝫ Arist. ponit in 2°. phi. p̄ meta. ⁊ in ꝶ 2°. ad denotandum considerationem de causis ad tres artifices ptinere. s. ad metaphisicũ. physicũ. ⁊ logicũ. sed nõ eodẽ mõ. meta. n. ꝓsiderat oia q̃ttuoz gña cãꝫ fz q̃ cã ⁊ cãtũ sũt dria ẽtis trãscẽdẽter sũpti. physicus vo ꝓsiderat oẽs cãs ĩquãtũ p eas fluũt mot⁹ ⁊ trãsmutatões ĩ corpe mobili. logic⁹ ãt easdẽ cãs ꝓsiderat vt sũt p̄n⁴ sciẽdi. p q̃to sũt me⁹ ĩ ōmõstratõe ex q̃ gñat scia. Dubitat pp qd Ari. poti⁹ attribuit cãe mãli necitatẽ effect⁹ qꝫ alys cãis cũ cuilz cãe ppriuz sit ꝓsecutio effect⁹. cã. n. ẽ id ad cui⁹ eẽ seqt aliõ. iqt auctor ō cãis. Rñdet Egi. duplr. p̄ qz alie cãe iducũt effectũ rõne boni ⁊ finis. ĩ mã ãt mlta fiũt mala vt mõstruositates ⁊ corruptões. ⁊ ꝶ est ex necitate. 2° qz alie cãe pñt ĩpediri ab opatõib⁹ suis. mã aũt nõ ĩpedit. qz oẽ ꝓpo⁷ ex ꝓrys ō necitate corrũpet. Ista rñsio ẽ difficil. qz sic alie cãe ĩclinant ĩ bonũ ⁊ finẽ. ita mã ĩclinat ĩ bonũ ⁊ finẽ. ⁊ sic mã necitat ĩ suis opatiõib⁹: ita efficiẽs ⁊ for⁴ necitat a fine. Propterea dr silr q̃ Ari. attribuit cãe mãli hꝰ necitatẽ ⁊ ñ alys cãis. qz sola mã ẽ illa q̃ necitat ⁊ ñ necitat. fini g̃ attribuit necitare. mãe vo necessitari. sz efficiẽti ⁊ forme attribuitur vtrũqꝫ.

¶ Una qdẽ q̃ qd erat eẽ. vna vero q̃ cuz hoc sit necesse ẽ hoc eẽ. alta ãt q̃ aliqd prio mouet. q̃rta vero cã cuius oẽs he p mediuz mõstrãt. ⁊ hoc enĩ cũ sit hoc neẽe ẽ eẽ: vna qdẽ ppõne accepta ñ est. duab⁹ ãt ad minus. hoc ãt est cũ vnũ mediũ habeãt. hoc ergo medio accepto neẽe ẽ cõclusionez esse.

¶ Scõa suppõ est ista. nullus syllogism⁹ cõstat ex vna p̄missa tñ. sz admin⁹ ex duab⁹ ꝓueniẽtib⁹ ĩ vno me⁰. ex q̃ sic accepto ĩ his p̄missis necio seqt ꝓclo. ista suppõ ñ pbat hꝰ cũ sit ōclarata pmo pozꝫ. vbi ostẽdit oẽz syllogismũ ꝓstare ex duab⁹ p̄missis ⁊ trib⁹ termis. s. maiozi extremitate minozi extremitate. ⁊ medio termio. ex qb⁹ necio seqt ꝓclo. licet ergo fz phz mediũ

ſit vnũ p qõ aliqd demrat: nõ tñ ſufficit vna ppõ ad iferendũ illud: ſed necio regrunt due pmiſſe in gb⁹ ponit illud mediũ vniẽs maiorẽ extremitatẽ cũ minori.

¶ Manifeſtũ eſt aũt ſic ⁊ ppter qd ſit rectũ ĩ medio circulo: quo exñte rect⁹ ẽ. Sit igitur rectus in quo a. media duoꝝ rectorũ ĩ quo b. q̃ eſt ĩ medio circulo ĩ quo c. a igit rectã eẽ in c. q̃ eſt i medio circulo: cã ẽ b. hoc enĩ ipſi a. eq̃le ẽ. q̃ vero ẽ. c. ipſi b. duoꝝ enĩ rectoꝝ mediũ eſt. Exñte igĩ medio duorũ rectoꝝ a. ieſt. c. hoc ãt erat ĩ ſemicirc'o rectã eẽ.

¶ His ſuppõnib⁹ pmiſſis Ariſt. ponit q̃ttuor ꝛcl'ones. Quarũ pma eſt iſta. pol'e eſt aliqd ostrare p gen⁹ cãe mãlis tanq̃ p mediũ. Iſta ꝛcl'o exẽplariter declarat ſic arguẽdo. oĩs medietas duoꝝ angulorꝝ rectorꝝ eſt angulus rect⁹. ſed hic q eſt ĩ medio circuli eſt medietas duoꝝ angulorꝝ rectorꝝ. ergo hic q eſt in medio circuli eſt angulus rect⁹. maior pz ex B. qr oẽs anguli recti ſunt eq̃les. ſicut enĩ oĩs medietas duoꝝ pedaliũ eſt pedale. qr oẽs due medietates alicui⁹ ſunt eq̃les. ⁊ oĩa duo pedalia ſunt equalia. ita oĩs medietas duoꝝ rectorꝝ angulorũ eſt angulus rectus. minor vero declaratur ponẽdo in circulo vnũ triãgulũ cuius conus ſit cẽtrũ circl'i ⁊ baſis q̃rta ps circuli. ĩ caſu illo ãgulus deſcriptus ẽ medietas duoꝝ rectorꝝ. qõ pz trahendo vnã iſtaꝝ lineaꝝ ĩ punctũ oppoſitũ circuli faciẽdo aliũ triãgulũ occupantẽ aliã q̃rtã circl'i. pz enĩ q̃ linea recta cadit ppẽdicularitẽr ſup lineã rectã ſecãdo illã ĩ duas medietates. ergo cauſat duos angulos eq̃les. ſit g̃ hui⁹ ſyll'i a. maior extremitas. ⁊ b. mediũ. ⁊ c. minor extremitas. ⁊ arguat vt. ſ. oẽ b. eſt a. oẽ c. eſt b. g̃ oẽ c. ẽ a.

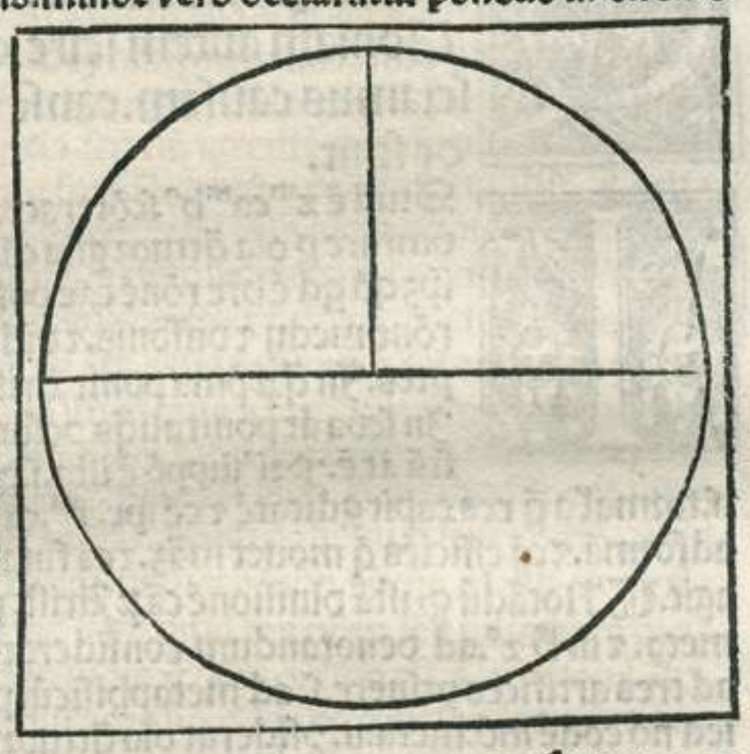

¶ Notandũ ſm Ariſt. 7°. metha. q̃ q̃dã ſunt ptes diffinitiue. ⁊ iſte ſũt formales. q̃dã ſũt ptes q̃titatiue. ⁊ iſte ſunt mãles. vt ſemicirculus ẽ ps quãtitatiua circuli. iõ ẽ ps mãlis ei⁹ nõ igrediẽs diffõnẽ circuli. cũ ergo medietas dicat ptẽ quãtitatiuã. iõ arguere p medietatẽ duoꝝ rectorꝝ arguit p cãz mãlem. ¶ Sz ꝛ. hec demratio ẽ mathe. ⁊ mathe. abſtrahit a mã ex doctrina Ariſ. z°. phi. g̃ hec demratio nõ eſt per mãz. ¶ Dicendũ ſm Ariſt. 7°. meta. q̃ duplex eſt mã. ſ. ſenſibilis ⁊ itelligibilis. licz g̃ mathe. abſtrahit a mã ſenſibili. nõ tñ abſtrahit a mã itelligibili. ptes aũt ꝛtinui quãtitatiue dicũt mãz itelligibilẽ de q̃ ꝛſiderat geo. ſicut de ipo ꝛtinuo.

¶ Hinc aũt idẽ eſt q̃ qd erat eſſe cũ hoc ſignificet ratione. At vero ipius q̃ quid erat eſſe cauſa monſtrata eſt media.

¶ Scõa ꝛcluſio. pol'e eſt aliqd demrari p cãm formalẽ tanq̃z p mediũ. Iſta ꝛcl'o. etiã exẽplariter declarat ꝓbãdo ꝛcl'onez pri⁹ demratã p aliud mediũ. ſ. cãe formal'. ſic arguẽdo. omnis angulus ꝛſtitutus ex linea ſup lineã diametral'r ꝛcidentẽ eſt angulus rect⁹. ſed hic q eſt in medio circuli eſt hõ. ergo hic q eſt in medio circuli eſt angulus rect⁹. ¶ Notãdũ ꝑ q̃ idẽ argumentũ fit de ſemicirculo ſicut de circulo tã in hac q̃z ĩ pori demratione ſuppoſito q̃ ſupra diametꝝ circuli cadat diametral'r aliq̃ linea. ſemp enĩ angulus ꝛſtitutus ẽ medietas duorũ rectorꝝ. ⁊ eſt angulus rect⁹. qr g̃ ptes diffõnis ſunt forme p Ariſt. z° phy. ⁊ angulus rect⁹ diffinit per angulũ ꝛſtitutũ ex linea ſup lineã diametral'r ꝛcidentẽ. ſequit hãc demõſtrationẽ fieri per cãm formalẽ tanq̃z p mediũ. ¶ Scõo notãdũ q̃ angulus ſemicirculi eſt medietas duoꝝ rectorum aut protrahendo lineã ab vno pũcto ſemicirculi ad punctũ oppoſitum. aut ꝓtrahẽdo lineaꝝ rectam a coſta ad coſtam facientem cordam ĩ medietate ſemicirculi. ⁊ cõſequẽter triangulũ cõplexuz in centro ita q̃ a. ſit ãgulus centri. ⁊ b. c. ſint anguli oppoſiti. ⁊ ſequtur a. eſſe ãgulum rectum. ⁊ b. c. facientes angulum rectum ex q̃ oĩs triãgulus hz tres ãgulos equales duob⁹ rectis ex quibus ſequit eẽ medietatẽ duoꝝ rectorꝝ.

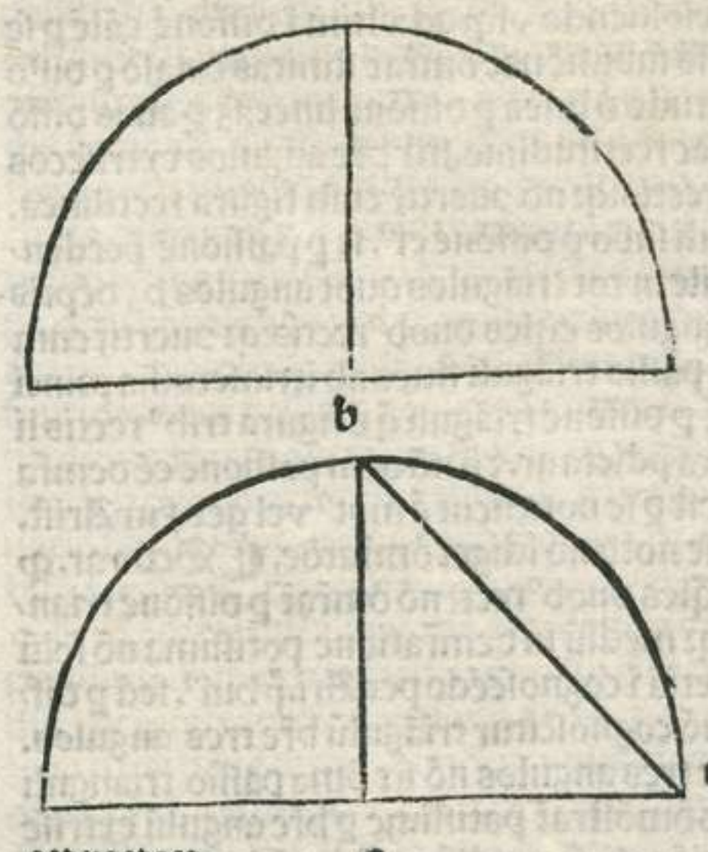

¶ Hoc aũt pp qd medorũ bellũ factũ eſt athenis: q̃ cã ẽ pliari atheniẽſes: qm̃ ĩ ſardos commiſerũt ppter hoc. n. motũ ẽ primũ. Sit bellũ ĩ quo a. pri⁹ ꝓmittẽs b. athenienſes c. ẽ igit b. ĩ c. pri⁹ eſt cõmittere atheniẽſib⁹. a. aũt in b. debellãt enim pri⁹ iniuſtos. eſt itaqz in b. a. debellari pri⁹ icipiẽtes. b. aũt prius in athenienſibus. pri⁹ enĩ iceperunt mediũ. itaqz hec eſt cã mediũ mouens.

¶ Tertia ꝛcl'o. poſſibile eſt aliqd demõſtrari p gen⁹ cãe efficientis tanq̃z p mediũ. iſta ꝛcl'o exẽplariter declarat. ſic arguẽdo. oẽs pri⁹ faciẽtes iniuſtũ in aliquos ſunt debellandi ab illis atheniẽſes fuerunt pri⁹ iniuſtũ facientes in aliquos. ergo fuerunt debellãdi ab illis. patet cõſequentia cũ maiori. ⁊ minor ꝛclarat. qm athenienſes pri⁹ iiuſtũ fecerunt in ſardos ⁊ ſardi erant amici medoꝝ. iõ iiuſtũ fecerũt medis. propter quã cãz erãt debellãdi ab illis. ꝓuertat g̃ a. cũ maiori extremitate. ⁊ b. cũ medio. ⁊ c. cũ miori extremitate ⁊ arguat vt pri⁹. ¶ Notandum olim athenienſes iuaſiſſe ſardos amicos medoꝝ. ppter quã cãm medi iuaſerũt atheniẽſes ⁊ ꝗbellauerunt eos. iõ põt ſic argui p cãm effectiuã. q̃cũq̃z ꝓmiſerũt ꝑius in ſardos ꝗbellãdi erant a medis. athenienſes ꝑius cõmiſerunt ĩ ſardos ergo atheniẽſes ꝗbellãdi erãt a medis. pz ꝛñtia cũ maiori. qr ſardi erãt amici medoꝝ. mior vero ẽ nota ex hiſtoria. qr athenienſes pri⁹ iuaſerũt ſardos.

¶ Quorũcunqz eſt enĩ cã pp aliqd: vt pp qd ambulat vt ſanus fiat. ⁊ pp qd facta ẽ dom⁹ vt ſaluet vaſa. illõ vero ppter id q̃ ſaluet: ſz pp qd poſt cenã oz ambulare: ⁊ cui⁹ gratia oz nihil differt. Ambulare poſt cenã fit in quo c. nõ eminere cibos. in quo b. ſanari. ĩ quo a. ſit. igit ĩ eo q̃ ãbulat poſt cenã ẽ facere nõ ſupeminere cibos iuxta os vẽtris ⁊ hoc eẽ ſanũ. videt. n. ipi ieſſe ambulare: qõ ẽ c. b. qõ ẽ nõ eminere cibos. In hoc aũt q̃ eſt ſanatiuũ. q̃ igit cã ẽ ĩ c. q̃ a. ſit. ppterea qõ ẽ. ſit b. nõ emiere. hoc aũt eſt ſiẽ illi⁹ rõ. a. enĩ ſic demõſtrabit ppter qõ. b. ieſt c. quoniaz hoc eſt ſanari.

¶ Quarta ꝛcl'o. pol'e eſt aliqd ꝗmõſtrare per cauſaz finalem tanq̃z per mediũ. iſta ꝛcl'o pz. qr dũ q̃ritur ppter qd aliqs am-

bulat post cenã. rñdet vt san⁹ fiat. ⁊ ppter qd aliqs hz domũ. rñdet vt saluet seipz. sanitas. n. est finis deãbulatõis. ⁊ salus est finis dom⁹. ⁊ qm̃ finis nõ hz solũ rõnẽ cãe sed etiã effect⁹: cũ vltimate pducat: iõ primit⁹ ostendit finẽ demr̃ari in rõne effect⁹ p cãz effectiuã. z⁰ oñdit eẽ ipz mediũ demr̃andi ipam cãz effectiuã tanq̃z effectũ ei⁹. Primũ sic exẽplariter ꝺclarat vt oẽ nõ hñs cibos eminentes ĩ orificio stomachi est sanum. ambulãs post cenã est nõ hñs cibos eminentes ĩ orificio stõachi. ergo ambulãs post cenã est sanũ. ãbulatio. n. est cã effectiua descẽsus cibi ad fũdũ stomachi: ⁊ ꝯñr non hñdi cibos eminentes ĩ ore stomachi. Nõ hr̃e aũt cibos eminẽtes in ore stomachi est cã effectiua sanitatis. ¶ Item omne hñs domum saluat seipz. sortes est hñs domũ. ergo sor. saluat seipm. sor. ergo est cã effectiua salutis ei⁹: itelligendo de salute que est per defensiones a ventis pluuijs ⁊ alijs malis ipressionib⁹ aeris. ponatur ergo q a. b. c. ꝯuertant cũ terminis dictoꝝ syllogismorum. ⁊ arguat vt supra.

¶ Oportet ãt ꝯmutare rõnes. ⁊ sic magis vnaquaq3 appebit. Generatio est aũt econtrario hic ⁊ in causis secundũ modũ: ibi quidem mediũ oportet primũ fieri. hic aũt. c. vltimum. vltimum autem propter quid est.

¶ Scõm ꝯñr hr̃ ꝯmutãdo terminos. s. faciẽdo maiorẽ extremitatẽ mediũ ⁊ eõ. vt oẽ sanũ est nõ hñs cibos eminẽtes ĩ ore stomachi. ambulãs post cenã est sanũ. ergo ambulans post cenã est nõ habẽs cibos eminẽtes ĩ orificio stomachi. Itẽ oẽ saluans seipm ⁊ vasa: hz domũ. sor. saluat seipm ⁊ vasa. ergo sor. hz domũ. vbi pz q semp cã finalis ponit tãq̃z mediũ in demõstratione. ¶ Notãdũ p fm Aristo. q iter agẽs ⁊ finez hec est ꝺria qm̃ via gñationis agẽs pcedit finẽ. sed via itentiõis ⁊ apphensionis finis pcedit agẽs. vnde p apprehendit finis ⁊ vltimo hz eẽ. Primo. n. apphendit hõ sanitatẽ futurã. Scõo mediũ arqrẽdi eã. s. nõ habẽdo cibos eminẽtes ĩ orificio stomachi. Tertio apphendit possibilitatẽ hui⁹ p deãbulationẽ post cenã. ⁊ tunc pmo icipit ambulare. scõo descẽdit cibus. tertio ãducit sanitas. ecce quõ pmũ in apphensione est vltimũ ĩ generatione. ⁊ vltimũ in apphẽsione. ẽ primũ ĩ executõe. ¶ Secundo notãdũ. fm Egi. q in B ꝺrt finis ab alijs cãis. naz alie cause sũt media in demr̃atõe cũ pcedant suos effect⁹. finis ãt ꝺz esse maior extremitas ex q̃ finalr pducit. ¶ Sz istõ nõ videt vex. nã fz Arist. in pncipio hui⁹ scõi cã ⁊ mediũ sunt idẽ. q̃ finis cũ sit cã cãrũ poterit esse mediũ in demonstratione. si enĩ finis vt hz rõnem cãe esset maior extremitas tunc arguret q̃si ab effectu ad cãm ⁊ a posteriori ad suũ pri⁹. talis autẽ demr̃atio nõ est demr̃atio simplr de qua loqt̃ Arist. hic sz demõstratio fm qd. ¶ Itẽ Aristo. in hac locutiõe vult expresse q oẽs cãe sint media ĩ demr̃atione. sed maior extremitas nõ est mediũ in demr̃atõe. ergo finis sumpt⁹ in rõne cãe debz eẽ mediũ ⁊ nõ maior extremitas. ⁊ licet nõ pcedat alias cãs fm esse: tamẽ pcedit illas fm apphensionẽ. qm̃ agẽs nõ agit nisi pri⁹ moueat̃ a fine nõ loq̃ndo pprie de motu. qz finis nõ ppe mouet sed metaphorice: cũ agẽs ñ agat nisi ppter finẽ z⁰ phi. finis q̃ vt hz rõnẽ effect⁹ ẽ maior extremitas. vt aũt habet rõnem cãe est mediũ. sz q̃liter cũq̃z sumat̃: ponat̃ q a. b. c. ꝯuertant cũ extrẽitatib⁹ ⁊ medio iuxta modũ sepe traditum. ⁊ arguat̃ in termis istis ignotis eo mõ quo pri⁹ argutũ est ĩ terminis notis. ¶ Cõtra pdicta ar. ⁊ p̃ q p materiã nõ possit aliqd demr̃ari. qz mã est trãsmutabilis fm Arist. p̃ phi. ⁊ p̃. de gene. siue fuerit mã pma siue mã scõa. q̃ p illã nihil demonstrat̃. pz ꝺña. qz demr̃atio est ex intrãsmutabilib⁹ pmo hui⁹. ¶ Scõo ar. q p forma nihil possit demr̃ari. qz si per formaz posset aliqd demr̃ari: maxime videret̃ in exẽplo phi. sed ostẽdit̃ ibi nõ argui p forma cũ linea nõ sit forma anguli recti: sed poti⁹ subiectũ aut cã effectiua. ¶ Tertio ar. q p cãm effectiuã nõ possit aliqd demõstrari. qz aliq̃ sunt cãe effectiue ad quaꝝ eẽ nõ sequit̃ esse suoꝝ effectuũ. qz nõ seqt̃. domificator est. ergo domus ẽ. nec seqt̃. ignis ẽ. ergo ꝯbustio vel calefactio ẽ. ¶ Quarto ar. q p cãm finalẽ nihil possit ꝺmr̃ari. qz oĩs demr̃atio pcedit ex priorib⁹. vt patuit p̃ hui⁹. sz finis est vltimũ p Aristo. z⁰ phi. ¶ Itẽ nulla demr̃atio ẽ ex nõ ente sicut nec scia p phz p̃ hui⁹. sed finis est nõ ens cũ acqrat̃ sanitas per deãbulationẽ vt dictũ est hic. ⁊ z⁰. phi. ¶ Ad pmũ ꝺr̃ q nõ solũ p mãz itelligibile est aliqd demr̃abile. vt patuit. scz p medietatẽ duoꝝ anguloꝝ rectoꝝ. sed ẽt p mãz sensibilẽ. vt oẽ ꝯposit⁹ ex materia potẽtiali ad formã corrũpet̃. oĩs hõ est hõ. ergo oĩs hõ corrũpetur. Itez oẽ aial hñs pulmonez respirat. oĩs hõ est aial hñs pulmonẽ. q̃ oĩs hõ respirat. pma ꝺmr̃atio pcedit per materiã pmã. ⁊ scõa per materiam scõam cũ pulmo sit mã cõpositõis aialis. ¶ Et ad rõnẽ ꝺr̃ q materia siue fuerit prima siue scõa põt duplr ꝯsiderari. s. vt ptinet ad indiuiduuz: ⁊ vt ptinet ad spẽm. p̃ mõ nõ est mediũ in demr̃atõe. qz vt sic est materia signata. scõo mõ igredit̃ demr̃ationẽ ⁊ est itrãsmutabilis sicut spẽs ppetua ⁊ eterna ẽ. ¶ Ad z⁰ ꝺr̃ q nõ solũ p formaz ptis: sed etiam p formã toti⁹ aliqd põt demr̃ari. vt oẽ ꝯpo⁹ ex aia viuit. omnis hõ est ꝯpo⁹ ex aia. igr̃ oĩs hõ viuit. Itẽ oẽ aial rõnale est ꝺtsciplinabile. oĩs hõ est aial rõnale. q̃ oĩs hõ est ꝺtsciplinabilis. pma demr̃atio est p formã ptis. ⁊ scõa p formã totius. qz ptes ꝺiffõnis sunt forme z⁰ phi. ¶ Et ad rõnem ꝺicit q sic ꝺiffõ formal mot⁹ q est act⁹ entis in põ scõm q in põ. 3⁰. phi. nõ ꝺat̃ p formã mot⁹: sed p formã mobilis. qz act⁹ entis nõ ẽ forma mot⁹ sed subi mot⁹. ita ꝺiffõ ãguli recti ꝺata p formã nõ ꝺat̃ p formã anguli recti: sed p formã corpis. linea enĩ nõ fundat̃ in angulo: sed i corpe: sz p accñs rõne supficiei. ⁊ sicut ꝺiffõ mãlis mot⁹ que est acqsitio ptis post ptẽ fm ꝯmẽ. 3. phi. nõ ꝺat̃ p materiã mot⁹: sz p materiã spacij vel termini ad quẽ. ita ꝺiffõ material ãguli recti ñ ꝺat̃ p mãz anguli recti: sz p materiã aggregati ex duob⁹ ãgulis rectis. vñ medietas duoꝝ anguloꝝ rectoꝝ nõ est mã anguli recti cũ sit angulus rect⁹. sz ẽ materia toti⁹ aggregati cũ sit ps ei⁹. ¶ Ad 3⁰ ꝺr̃ q tã p cãz effectiuã pticularẽ q̃z vl'em põt aliqd demõstrari. primũ patuit in exẽplo Ari. de iterpõne terre inter solẽ ⁊ lunã ex q̃ demr̃at̃ eclypsis. z⁰ vero ꝺeclarat̃ sic arguẽdo: qm̃cunq̃z sol applicat̃ tali materie cũ talib⁹ circũstãtijs gñant̃ musce vel rane. sz nẽ sic applicat̃: ergo nũc gñantur musce vl rane. ¶ Et ad rõnez ꝺr̃ iuxta sñiaz Ari. z⁰. phy. q duplex est cã effectiua. s. actual ⁊ potẽtial. actual est illa ad cui⁹ eẽ seqtur de necessitate suus effect⁹ a q̃ iste depẽdet tã ĩ fieri q̃z in facto eẽ. cõ est iterpõ terre respectu eclypsis. ⁊ p talẽ ꝯtingit demr̃are fm oẽm ꝺr̃iaz põnis. qm̃ si est fuit vel erit iterpõ terre iter solẽ ⁊ lunã: oz q sit fuerit vel erit eclypsis. Cã potẽtialis est illa ad cui⁹ esse nõ sequit̃ exñtia sui effect⁹ de necitate sed solũ politas. qz nõ sequitur. ignis ẽ. q̃ calefacit. sed hñ sequit̃. ergo põt calefacere. nec seqtur. domificator est. q̃ dom⁹ est. sed solũ q dom⁹ ẽ polis. tñ bene seqtur. domificãs est. q̃ dom⁹ est ĩ fieri. ¶ Intelligendũ q aliq̃ cãe absolute ⁊ solitarie sũpte ꝺñr potentiales. ⁊ eedez circũstãtionate ꝺñr actuales. sol. n. absolute sũpt⁹ est cã põlis rane. ⁊ ꝺbite applicat⁹ materie est cã actual cũ ad illũ sic cõditionatũ seq̃tur ꝺ necitate exñtia rane. Idem ꝺr̃ de igne ⁊ domificatore. Cã ergo actual demr̃at effectũ suũ simplr. sed põlis solũ quo ad esse pole. ¶ Ad q̃rtũ ꝺr̃ q finis est mediũ ĩ demr̃atione ex q̃ est cã cãꝝ. z⁰ phy. ⁊ hoc ꝺeclaratũ fuit superi⁹ ꝺ fine pticulari q est sanitas vel salus idiuidui. ⁊ põt idem oñdi de fine vl'i sic arguendo: omne felicitabile est intellectiuum. oĩs hõ est felicitabilis. ergo oĩs hõ est itellectiu⁹. felicitas. n. ẽ finis vltim⁹ ⁊ vl'is toti⁹ spẽi humane. nõ. n. hõ est felix pp itelligere. sed hõ itelligit ppter felicitatẽ. ꝺrdinatur. n. itellectio finalr ĩ felicitatẽ ⁊ ñ eõ. ¶ Et ad rõnem ꝺr̃ q finis vt cã ⁊ vt hz esse apphensũ ⁊ itentũ pcedit nõ solũ seipm vt hz esse genitũ ⁊ factũ. sz ẽt oẽs alias cãs. qz mouet ñ ppe: sz metaphorice ipz agẽs vt ꝺic ari. p̃ de gñatiõe. mõ finis vt effect⁹ nõ est mediũ ĩ demr̃atõe: sz maior extremitas. vt ãt ẽ cã sic ẽ me⁹ ex q̃ tanq̃z ex pori aliqd ꝺemr̃atur. sic. n. arguit arist. p̃ de gñatione. necitatẽ alteratõis ex necitate gñationis. ⁊ impolitatẽ alterationis ex ipolitate gñatõis. ꝺic q si gñatio est ipolis alteratio ẽ ipolis. ¶ Itẽ nulla demr̃atio ẽ ex nõ ente simplr. quia nulla

demõstratio fit ex terminis ꝓportantib⁹ figmenta cuiusmodi sunt chimera vacuũ ⁊ mons aure⁹. sed bene aliq̃ demr̃atio ẽ ex nõ ente in actu ⁊ ex nõ ente in effectu sicut demõstratio rosę vel pluuie nulla rosa vel pluuia exñte. ⁊ ita in ꝓposito licet finis non sit in actu tamẽ est in apprehensione ꝓm quam dicitur cã mouens ⁊ nõ solũ est in appbensione. sed etiaz est in re potẽtialr ⁊ cãliter eo mõ quo effect⁹ dicit̃ esse in cã sua. iõ ꝑ illud demõstrat̃. ¶ Ex ꝑdcis intelligit Arist. ꝓbare q̃ ꝑ omne genus cãe ꝯtingit aliqd demõstrare. qz per genus cãe mãlis cõtingit aliqd ꝯmõstrare. ⁊ per gen⁹ cãe formalis. ⁊ per gen⁹ cãe efficiẽtis ⁊ per gen⁹ cãe finalis. ⁊ nõ sunt ꝑla genera cãrũ. q̃ patet ꝯña. cũ minori ex sua suppõne. maior aũt est sequens ex cõclusionib⁹ ꝓbatis ꝯcernẽtib⁹ q̃ttuor gña cãꝝ ⁊c.

Q ntingit aũt vnum ⁊ idem ⁊ quid est ⁊ propter quid est ex necessitate: vt per lucerne pellem lumen. Et nã qz ex necessitate disgreditur quod in parua partibili⁹ per maiores poros si quidem ignis fit transgrediendo ⁊ propter aliquid vt non offendamur. itaqz ⁊ si esse cõtingit ⁊ fieri contigit

Stud est 3⁹ capl'z hui⁹ tractat⁹ in quo Arist. docet demr̃are in cãis exñtibus simul cũ suis effectib⁹. quõ vna cã demonstrat vnũ effectũ. ⁊ quõ ꝑles eundẽ effectũ ponẽdo q̃ttuor cõclusiones. ¶ Quarũ prima ẽ ista. idez effectus numero ꝑ ꝑles cãs potest demonstrari. Scõa cõclusio. effect⁹ nãles sũt cõiter demõstrabiles per omnia quattuor genera causarũz ibi. Plurima aũt. Tertia cõclo. effect⁹ artificiales nõ sunt demr̃abiles nisi ꝑ cãm finalẽ ibi. Sed in his. Quarta ꝯclusio. qlibet effect⁹ existẽs sil'cũ sua cã est ꝑ illã demr̃abilis ꝓm oẽm ꝯriam tpis tam quo ad esse q̃ quo ad fieri ibi. Eadẽ aũt cã. Prima conclusio duplr ꝓbat̃: ⁊ ꝑmo sic. lumẽ appere per pellẽ lãterne est qdã effect⁹ demr̃abilis per cãm mãlem formalẽ ⁊ finalẽ. q̃ idez effect⁹ numero per ꝑles cãs põt demõstrari. ꝑz ꝯña. ⁊ quelz ꝑs añtis ꝓbat̃ ĩcipiendo a ꝑma sic arguẽdo per cãz mãlẽ. oẽ corpus diuisibile in ꝑtes minores q̃ sint pori lanterne appet per pellẽ lãterne. sed lumẽ est corp⁹ diuisibile in ꝑtes minores q̃: sint pori pellis lãterne. q̃ lumẽ appet ꝑ pellẽ lãterne. Ista demõstratio est ꝑ cãm mãlẽ. qa ꝑtes ⁊ pori dicũt materiã cuiz ex his aliqd cõponat̃. maior ꝑz ex necessitate mãe. qz corpa minora q̃ sint foramina nẽcio disgrediunt̃ a poris. nec pñt detineri ꝓpter elongationẽ latex. minor aũt nõ est vera. ſz admittit̃ ꝓpter opinionẽ antiquoꝝ di. lumẽ esse defluxũ quorũdaz paruoꝝ corpoꝝ. quã opionem Ari. reprobat 2⁰ de aia di. q̃ si lumẽ eẽt corp⁹: possibilis esset penetratio corpoꝝ. ſ. luminis ⁊ aeris: aut q̃ statĩ multiplicato lumine cederet aer. qõ est impossẽ. qz cũ lumẽ subito mltiplicet̃ aer subito cederet. ⁊ sic aliqs mot⁹ localis fieret subito. qõ est cõtra nãz mot⁹ vt ꝯmr̃at̃ 7. phy. Scõa ꝑs añtis ar. sic. oẽ multiplicatũ ꝑ pellẽ lanterne appet ꝑ pellẽ lanterne. sed lumẽ multiplicat̃ per pellẽ lanterne. q̃ lumen appet per pellẽ lanterne. Ista demr̃atio est ꝑ cãz formalẽ. qz sicut diuisio cõpetit mãe. ita multiplicatio forme vt colligit̃ ex doctrina ꝯmen. 3⁰ phy. di. q̃ in ꝯtinuis diuisio ⁊ diminutio ẽ rõne mãe: augmentatio ãt ⁊ maioratio sunt rõe forme. maior ergo ꝑdicte rõnis est de se nota. ⁊ minor declarat̃. nã lumen nõ solũ multiplicat̃ per aerẽ ꝯtentũ in poris q̃ sunt in pelle lanterne. sed etiã ꝑ pellẽ lanterne in qua non est aliqs porus ꝓpter diaphanitatẽ ei⁹ eo mõ quo multiplicat̃ ꝑ crystallũ seclusa oĩ porositate crystalli. facili⁹ tamen multiplicat̃ per ꝑtes porosas q̃ per nõ porosas. qz ꝑtes porose sũt magis diaphane rõne aeris ĩhibiti q̃ ꝑtes nõ porose. Tertia ꝑs añtis etiam arguit̃. ſ. q̃ idẽ effect⁹ demr̃at̃ per cãm finalẽ sic arguẽdo. oẽ qõ portat̃ in lãterna ne hõ offendat̃ in tenebris appet ꝑ pellẽ lãterne. ſz lumen portat̃ i lanterna ne hõ offendat̃ in tenebris. ergo lumẽ appet per pellẽ lãterne. Ista demr̃atio est ꝑ cãz finalẽ. qz iõ apportat̃ lumẽ ⁊ ĩpm fit appere ꝑ pellem lanterne ne ledat̃ hõ in tenebris. ⁊ ita maior ⁊ minor sũt manifeste. ¶ Notandũ q̃ ari. nõ tãgit cãm effectiuã per quã etiã eadẽ ꝯclo possit demr̃ari. qz ista videtur eẽ de se nota sic arguendo. ĩ quocũq̃ diaphano est corp⁹ luminosũ ꝑ illud apparet lumen. ſz pellis lãterne est aliqõ diaphanũ in quo ẽ corpus luminosũ. ergo ꝑ pellem lãterne appet lumen. Ista demõstratio tãgit causam effectiuã cũ dicit̃ corp⁹ luminosum. q̃ lumen dependet effectiue a corpe luminoso tã in fieri q̃ in facto esse. cãm aũt mãlez tãgitari. cũ dicit in lr̃a per poros maiores. ⁊ formalem cũ ait: ignis disgrediendo. finalem vero cũ annectit: vt nõ offendamus.

¶ Sic̃ si tonat extricto igne. nec̃e ẽ zizire ⁊ tonare. ⁊ sic ẽ quẽ admõz pytagorici dicũt: minarũ cã his qui sũt ĩ tartaro: quatenus timeant.

¶ Scõo ꝓncipalr ad ꝯclonem ar. sic. tonitruũ est qdã effect⁹ ꝓbabilis demõstratiue ꝑ cãm mãlem ⁊ finalem. ergo idez effect⁹ numero ꝑ ꝑles cãs põt demõstrari. aĩs sic arguitur. ⁊ ꝑmo ꝑ cãm mãlẽ sic arguendo. q̃ cũq̃ extinguitur ignis ĩ nube est tonitruũ. ſz q̃ cũq̃ fit magna antiparistasis ĩ media regione aeris extinguitur ignis in nube. ergo q̃ cũq̃ fit magna antiparistasis ĩ media regiõe est tonitruũ. Ista demr̃atio est per cãz materialẽ. qz sicut vinũ est materia alteratõis sanguinis. ita ignis extictus mã alteratõis tonitrui. et sic̃ ignis extictus in aq̃ facit zizire: ita extictus in nube facit tonare. zizire ẽ nomen fictũ sumptũ a zizi qõ ẽ son⁹ fact⁹ in aqua q̃ extinguitur ignis: sic̃ tintinnabulũ sumitur a tintin qõ est son⁹ cãpane: maior ꝑz. nõ tanq̃ va. qz sic nõ generatur tonitruũ. ſz ex suppõne admissa opione empedoclis. minor aũt clara est ex his q̃ determinant̃ ĩ libro metheororꝝ. ¶ Scõo demr̃atur idẽ ꝑ cãm finalẽ. sic arguẽdo. q̃ cũq̃ anime ĩfernales timẽt tũc est tonitruũ. sed q̃ cũq̃ est extinctio ignis in nube aãe infernales timent. ergo q̃ cũq̃ est extictio ignis ĩ nube est tonitruũ. Ista demr̃atio est per cãm finalẽ. qz iõ fiunt tonitrua vt timeant aãe ĩfernales. ⁊ ſz ꝑ non sit vex iuxta doctrinã Ari. qz finis tonitrui nõ est timor aiarũ ĩfernaliũ. sed putrefactio aeris ⁊ expulsio ꝑtiũ extraneaꝝ q̃ sunt in illo. tñ admittitur tanq̃ exemplum ad ꝓpositũ. exẽpla. n. ponim⁹ non vt ita sint. sed vt sentiant q̃ addiscunt ingt Ari. in libro elenco. quo admisso ꝑz q̃libet ꝑmissarum ex opione pythagore ponẽtis descẽsũ aiarũz malaꝝ ad loca tartaroꝝ vt ibi puniãtur. ¶ Intelligendũ q̃ nõ solũ per cãm mãlem ⁊ finalẽ demõstratur tonitruũ. ſz et ꝑ cãm efficientẽ ⁊ formalẽ. vt q̃ cũq̃ caliditas exñs in vẽtre nubis scindit nubẽ: tunc est tonitruũ: sed quãdocũq̃ ignis extinguitur ĩ nube caliditas exñs in ventre nubis scidit nubes. ergo q̃ cũq̃ ignis extinguitur in nube est tonitruũ. ¶ Item q̃ cũq̃ nubes velociter frãguntur est tonitruũ. sed nũc vel tũc nubes velociter frãgũtur ergo nũc vel tũc est tonitruũ. ¶ Istaꝝ demr̃ationũ prima ẽ per cãz effectiuã. ſ. per calidi-tatẽ. ⁊ scõa ꝑ cãm formalẽ. ſ. per motũ ⁊ fractionẽ.

¶ Plũma ãt ⁊ hmõi sunt ⁊ maxie ĩ his que nature cõsistũt: ⁊ stãtib⁹ hoc q̃ ꝓꝑ hoc natura fec̃: illa vero ex nec̃itate. Nec̃itas aũt duplex ẽ: hec enĩ ſz naturã ⁊ motũ: sicut lapis ex necessitate ⁊ sursũ ⁊ deorsũ ferĩ: sed nõ ꝓꝑ eandem necessitatem.

¶ Secunda ꝯclusio. effect⁹ naturales sunt ꝯmuniter demonstrabiles per oĩa q̃ttuor genera cãrũ: illa ꝯclusio ꝑz ex assignatis exemplis. sed rõne sic arguitur. oĩs demonstratio est ex necessarys. ſz in naturalibus maxime reperitur nec̃itas. ⁊ hoc quolibet genere cãe. ergo ⁊c. ꝑz ꝯña cum maiori ex primo huius. ⁊ ꝓbatur minor. nã primo reperitur necessitas ex ꝑte finis. qz natura agit ꝓꝑ finem ingt Ari. 2. physi. fecit enĩ dentes anteriores acutos propter diuisionem cibi ⁊ posteriores obtusos ꝓꝑ ꝯtritionẽ eiusdẽ. ¶ Scõo repitur nec̃itas ex ꝑte for⁹ quã ñ tãgit Aristo. in lr̃a ex eo q̃ for⁹ ⁊ finis coĩcidũt

secūdo phy. ergo necessitas reperit ex parte finis etiā ex parte forme. 3° repit necitas ex pte mäe qō pz i motu nāli lapidis ō orsū. mouet.n. deorsū rōne elemēti oñantis i eo: cū oia grauia nāl'r tēdāt deorsū. 4° reperit necessitas ex pte agētis: vt pz in motu grauis surſum p ipulsionē. necio igr descēdit: ⁊ ascendit lapis: sz non eadē necitate. qz descēdit necitate mäe: ⁊ ascendit necitate agētis. ¶ Notādū fm ari. tā hic q̄z 2° phy. q̄ duplex est necitas. s. finis ⁊ mäe: ad necitatē finis reducit necitas forme: ex quo inuicē coicidūt: ⁊ ad necitatē mäe reducit necitas agētis ex quo mā trāsmutat p agēs. si.n. lapis mouet deorsuz ista necitas nō solū est ex pte mäe. s. terre ex q̄ mā'l'r cōponitur lapis. sz etiā ex parte agētis cū ois talis motus sit ab agēte: oē .n. qō p se mouet diuidit in partē p̄mo mouētē ⁊ in partē p̄mo motā. inquit ari. 8. phy.

¶ Sz in his q̄ sunt ab itelligētia alia nequaq̄z sunt ab eo qō p se frustra est: vt dom⁹ aut effigies neqz ex necessitate sūt: sz ppter hoc. Alia vero sunt a fortuna vt sanitas ⁊ salus. Maxime aūt in qbuscūqz ꝯtingit: ⁊ sic ⁊ al'r cū nō a fortuna gñatio fit: q̄re finis bonus ppter aliqd fit: ⁊ aut a natura fit: aut ab arte: a fortuna aūt fit nihil ppter aliqd.

¶ Tertia ꝯcl'o. effect⁹ artificiales nō sūt demr̄abiles nisi p genus cause finalis: pbat.cū ois demr̄atio sit ex necessarys p illud tm̄ fit demr̄atio in quo repit necitas. sz i artificialib⁹ non repit necitas nisi ex pte finis. q̄. pz ꝯia cū maiori: ⁊ minor declarat. Primo qdē in artificialib⁹ nō est necitas agētis simpl'r sed tm̄ ex suppōne. vt si ipellit lapis surſū p arte neče erit surſum ascēdere tm̄ hō ipulsus nō est necessari⁹ ex pte agētis. qz in potētia artificis est ipellere vel nō ipellere: cū potētie rōnales sint ad oppo⁴. 9. meta. In nālib⁹ aūt q̄ non hnt oñium sui act⁹ talis necitas repit: nō.n. pōt magn⁹ vētus nō ipellere lapillos surſū: aut īundatiōes aq̄z facere ⁊ eas eleuare. Scdo. in artificialib⁹ nō est necitas ex parte forme vt distīguit ō finē: ars.n. nullā formā sibi determinat simpl'r: sz tm̄ ex suppōne rōne finis. artifex.n. nō itroducit formā nauis vel dom⁹ nisi p q̄to p ipsā habebit melius finis. nā aūt absolute determinat sibi forma siue acqrat finē siue nō: vñ oia agētia nālia sic sibi determināt absolute certū gradū pfectiōis entiū: ita determinatā forma. Tertio. in artificialib⁹ nō est necitas ex pte materie. vñ in ꝯstitutiōe effectuū artificialiū nullā mäz sibi determinat ars simpl'r: sz tm̄ p respectū ad finē. vt ligna ⁊ lapides i formatiōe dom⁹. ⁊ ferz in ꝯductiōe serre. ⁊ vitrū in generatione fiale. p q̄to talis mā aptior est ad finē itentū. nā aūt lz agat ppter finē adhuc circūscripto fine determinat sibi ppriā mäz. vt aīal carnē ossa ⁊ sanguinē. plāta vero radices frōdes ⁊ folia. ita q̄ circūscripto fine nō min⁹ nā talia generaret: qō de arte nō ꝯtigit: qz q̄ ois opatio artis simpl'r depēdet a fine iō necitas i artificialib⁹ nō puenit nisi ex pte finis. ¶ Notādū p̄mo sz phm q̄ eorz q̄ sunt ab itellectu practico q̄dā sunt ab arte ⁊ q̄dā a fortuna. illa dicunt eē ab arte q̄ nō sunt a casu neqz ex necessitate materie vel agētis sz solū ppter finē. vbi gr̄a. dom⁹ vel statua est ab arte exñte habitual'r in itellectu practico ⁊ nō a casu. qz illa nō fiūt p̄ter itētionē agētis: nec ex necitate materie. qz aliqua grauiora ponunt supi⁹: ⁊ aliq̄ leuiora iferi⁹. nec etiā ex necessitate agētis. qz nō semp posito domificatore cū ceteris requisitis absqz ipedimēto ponit dom⁹ vel domificatio. oz q̄ dicere q̄ illa tm̄ fiūt ppter finē. s. ppter tutelā hoīuz ⁊ rez possessarz illa vo dicunt eē a fortuna q̄ sunt raro p̄ter itentionē agētis vt sanitas ⁊ salus. vbi gr̄a. si leprosus comedat serpētē vt moriat ⁊ ex illo esu sanet: talis sanitas est a fortuna. sil'r si aliqs intrat domū cā bibēdi vel descendi: ⁊ ex hoc liberet ex inimicis hec salus est a fortuna. qz p̄ter itentionē agētis. ¶ Sz dubitat qz dicit Ari. 2° phy. q̄ artificialia nō solū diffiniunt p finē: sz etiā p mäz: diffinit.n. dom⁹ nō solū p eē coopimētū saluās: sz etiā p lapides ⁊ ligna. neqz serra tm̄ diffinit p secare dura: sed etiā p eē istrumentū ferreū dētatū. q̄ in artificialib⁹ est necitas materie sicut finis. ⁊ per ꝯñs effectus artificialis potest demōstrari p mäz sicut p finē. Et ꝯfirmat exēplariter sic. nā facies sagittā ex ligno nodoso necio videt obliquitatē sagitte ppter nodos: mō talis obliqtas nō pōt eē ppter finē sz ex necitate materie. Rñdetur ꝯcedēdo q̄ in artificialib⁹ necessaria est mä sicut finis. sed nō eodē mō. qz finis est absolute necessari⁹. mä aūt est necessaria ppter finē. ⁊ p ꝯñs ꝯcedat q̄ artifex demonstrat p duo genera. s. p finē ⁊ p mäz. sz nō eodē mō. qz p finē simpl'r. ⁊ hoc itendit hic phs. p mäm aūt vt ordinat ad finē. sicut.n. demōstrat dom⁹ p eē coopimentū saluās hoies ⁊ res possessas: ita demōstrat p eē cōpositū ex lignis ⁊ lapidib⁹ hoc mō. oē cōpositū ex lignis ⁊ lapidib⁹ est dom⁹. sed hoc est cōpositū ex lapidib⁹ ⁊ lignis. q̄ hoc est dom⁹: fm q̄ magis videbit in sequēti capl'o vbi docet Ari. demonstrare in artificialib⁹. ⁊ qz necitas materie p̄supponit necitatē agētis ⁊ i artificialib⁹ totū dependet ex libtate faciētis: iō ibi nō repit necitas mäe. nisi ex suppōne. s. dato q̄ agēs agat. nā si agēs libex nō ageret nō seqret sagitte obliqtas. iō.n. mā artificialiū dr̄ ꝯtingēs tm̄. qz illā eligit libe artifex ⁊ illi q̄z tūcūqz dispōsite applicat⁹ ꝯtigēter agit. nullā āt eligit nā mäz nec subterfugit ei⁹ actionē. sz necio agēs nāle agit debite applicatū passo. pōt tm̄ dici q̄ iterdū artificialib⁹ subest necitas mäe simpl'r nō qdē respcū effectuū itētorz sz nō itentorz. sic.n. nā agit mōstruositatē p̄ter itentionē ex sola necitate mäe nālis. ita ex sola necitate mäe artificialis agit ars p̄ter itentionē obliqtatē. dic.n. Ari. 2° phy. q̄ ita i arte sic i nā eueniūt mōstruositates ⁊ pctā. sic.n. nā pducit hoiez cū sex digitis i vna manu ⁊ duob⁹ capitib⁹ i vno collo. ita scriptor ex īdispōne carte vel atramēti turpes lr̄as agit. dicit.n. Ari. ibidē q̄ scriptor i scribēdo nō recte ⁊ medic⁹ i potādo. i. potionē dādo peccauit: respcū āt effectuū itentorz nulla ē necitas i mā artis cū agēs artificiale nō ageret neqz sibi aliq̄z mäz determinaret secluso fine: nā aūt ⁊ si nō ageret pp finē: adhuc sibi determinaret mäz. pluuia.n. ē ordinata a nā pp augmētū messū ⁊ eq̄litatē eī orz. ingt ꝯmē. 2° phy. ⁊ tm̄ si nō ageret pp illū finē nō min⁹ determinaret sibi vaporē ex q̄ faceret nubē. ⁊ nubē ex q̄ faceret pluuiā iuxta opinionē empedoclis ⁊ aliorz ātiquorz dicētiū oia fieri a casu: quos reprobat Ari. 2° phy. Ex pdcis vna cum determinatione auerro. in prologo physico. sequitur q̄ quatuor sunt demōstrationes fm quatuor genera causarum diuersimode demr̄antes. s. nālis metaphysicus artifex ⁊ mathematicus. nālis.n. demr̄at p oia q̄tuor gña cāz. meta. aūt p tria. s. p finē efficiēs ⁊ formā: artifex vo p duo tm̄. s. p mäm ⁊ finē: sz mathe. solū p vnū. s. p formā. ⁊ rō est ista. qz demr̄atores p idē gen⁹ diffiniūt ⁊ demr̄ant: cū diffō sit ordinata i demr̄atione. ꝯstat āt q̄ nālis diffinit fz q̄tuor gña cāz vt colligit a ph̄o 2° phy. metaphysic⁹ aūt diffinit tm̄ p tria gña cāz. s. p efficiēs finē ⁊ formā. iuz itentionē ꝯmen. p meta. artifex diffinit p̄cise p duo gña cāz. s. p mäz ⁊ finē vt determinat Ari. i fi. scōi phy. Sed mathe. p vnū genus tm̄ diffinit. s. p formā vt iductiue pz. diffinit.n. circulū p eē figurā a cui⁹ cētro ad circūferentiā oēs linee ducte sūt eq̄les. ⁊ triāgulū p eē figurā trib⁹ lineis rectis ꝯtentā. ¶ 2° notādū fz phz q̄ casualia ⁊ fortuita maxīe eueniūt i ꝯtigentib⁹ p̄ter itentionē agētis: sz cū gñatio taliū sit fz itentionē agētis. tal'r gñatio nō ē a casu nec a fortuna vt si aliqs sciat se fugari ab inimicis ⁊ ītrat domū: ne repiat ab illis: salus illi⁹ nō dr̄ a casu nec a fortuna sed a ppōsito. ⁊ ex hō īfert Arist. dr̄iaz iter fortunā ⁊ artē vel nāz. qz fortuna nō ē pp finē. nā ār ⁊ ars sūt pp finē. qz effect⁹ fortuit⁹ ē p̄ter itentionē agētis. effect⁹ āt nālis vl' artificialis ē de itentiōe agētis. Ex qb⁹ seqt q̄ idē effect⁹ pōt eē a nā arte ⁊ fortuna. nā sanitas pōt eē a nā digerēte īdigesta. ⁊ repellēte supflua ⁊ pōt esse ab arte qz p artē medicine pōt qs sanari. pol'e est ēt illō fieri a fortuna: vt puta si qs nō istruct⁹ p artē nec credēs sanari comedet cibū p quē sanet. Itē salus pōt eē a nā arte ⁊ fortuna. nā exñs i domo cogscēs ex istictu nāe ruinā illi⁹ si exeat a nā saluat⁹ ē. si vo p artē cogscat istā ruiturā ⁊ exeat ab arte saluat⁹ ē. si vo p̄ter itētionē exeat post cui⁹ exitū ruat dom⁹ a casu ⁊ fortuna saluatus est. ¶ Circa pdicta q̄rit vtrz eadē ꝯcl'o effect⁹ vel passio possit de-

mrari p plura gña cāx tāq̃ p media potissima. Et ar. q nō. qz si sic. g eq̃lr vel ieq̃lr. nō eq̃lr qz sic res se hz ad eē ita ad cog̃sci z. meta. sz ad eē effect⁹ p⁹ ocurrit finis q̃ agēs. ⁊ agēs q̃ forⁱ. ⁊ forⁱ q̃ mā. ergo ad cognitionē eiusdē effectus p̄us ocurrit cognitio finis q̃ agētis. ⁊ cognitio agētis q̃ forme. ⁊ cognitio forme q̃ materie. ⁊ p oñs nō eq̃lr demrat effect⁹ p plā gña cāx. Si aūt dr q ieq̃lr segt q ista passio p vnū gen⁹ cause demrat imediᶜ. ⁊ p aliud mediᶜ. quo dato ista demratio nō eēt potissima cū ois demratio sit ex imediatis. p̄ b⁹. ¶ Itē arg. aūcte Ari. p̄ b⁹ dicētis q demratōes sūt mltiplicabiles i post ⁊ i lat⁹. nō tñ ad eādē oclonē sunt plura media potissima. sz q alia ⁊ alia oclo hz aliud ⁊ aliud mediū. ⁊ diuersa media diuersas oclones: vñ talia media nēcia hrent iuicē aliquē ordinē ergo istox vnum eēt mediatū effectui vel passioni. ⁊ p oñs nō eēt mediū in demratiōe potissima. ¶ Oppositū determinat Ari. i lra. vñ exēpla ponunt pp demrationē potissimā de q̃ in ꝗ libro p̄ncipalr itendit. ⁊ si aliqō suox exēplox nō sit demratio potissima. tñ p illud dat intelligere demrationē potissimā. dictū. n. est sepe ex narratiōe phi q exēpla ponim⁹ nō q ita sint. sz vt sentiāt qui addiscūt. exquo. n. q̃tuor cause ocurrūt nēcio ad eē effect⁹ nō apparet qn p q̃libet illax iste effect⁹ sit demrabilis ⁊ maxime i nālib⁹ vbi osiderant oia gña cāx. p̄ma. n. passio alicuius subi demrat potissime de illo p diffōnez itrinsecā illi⁹ ⁊ p diffōnez extrīsecā datā p finē: dūmō sit ōpēdēs ab illo fine: cū finis sit cā cāx: ⁊ nēcitas demrationū sit ex fine: p Ari. z. phy. ¶ Ad p̄ mū dr q vtroq mō licet alr ⁊ alr. eadē. n. passio eq̃lr demrat hz oē gen⁹ cause quo ad demrationē potissimā. ieq̃lr aūt quo ad resolutionez. qz ois demratio p gen⁹ cause mālis formalis vel efficiētis ē resolubilis in aliā demrationē. mā. n. demrat p formā. ⁊ forma p efficiēs. ⁊ efficiēs p finē. finis āt idemrabilis ē ad tollēdū ifinitū pcessū. ¶ Et tē ad argumētū. passio ieq̃lr demrat ex oib⁹ illis gñib⁹: g̃ imeᶜ p vnū ⁊ mediate p aliud. negat oña. qz p̄ⁿ ⁊ zᵒ passio ieq̃lr demrant de suo subo pp ieq̃lita tē mediox. ⁊ tñ q̃libet potissime demrat. ¶ Sed ꝗ. segtur q idez est mediū potissimū ad diuersas oclones. qz diffō data p cāz finalē poterit demrare potissime diffōnez datā p cām efficientē ⁊ p̄mā passionē subi. ¶ Dicendū q nō est icōueniēs qñ vni⁹ oclonis maior extremitas nālr segtur subz. ⁊ alteri⁹ nālr p̄cedit: vbi ambe aūt maiores extremitates p̄cederēt subz vel seq̃rent eēt iconueniēs itelligēdo de extremitatib⁹ nō facientib⁹ eēntialr vnū. qz lunā eclypsari ⁊ lunā p̄uari lumine sunt due oclones demrabiles potissime p idē mediū. s. p iterpōnez terre. sz eclypsis ⁊ p̄uatio luminis i luna sr idē eēntialr. ¶ Ad zᵒ dr. q Ari. p̄ b⁹ nō dixit ad eādē oclonē nō esse plura media potissima. sz oppositū asseruit. ex ꝗ. n. pbauit demratiōes mathematicas firmiores ⁊ certiores eē nālib⁹: qz mathe° nō pcedūt nisi p vnū gen⁹ cause. s. p formā. nāles āt p plura gña cāx ⁊ dato phm ita dixisse q ad eādē oclonē nō sunt plura media potissima: illud itelligēdū eēt i eodē gñe cause. qz i diuersis nō ē icōueniēs vt exēplr pbatū est i lra. nō āt nego qn vna illax demrationū sit euidētior alia hz q vna ē cā altera euidētior: demratio. n. q̃ demrat p̄ⁿ passio de subo suo ē euidētior q̃ illa q̃ demrat zᵒ passio de eodē subo. qz p̄misse sunt notiores ⁊ euidētiores. ⁊ tñ q̃libet illax ē potissima. ⁊ licet cause iuicē aliquē ordinē habeant. qñ vna nālr p̄supponit aliā: tñ vt sunt media demōstratiua nullū ordinē habēt. causa. n. mālis in eo q hui⁹ p̄supponit alias cās. sed in eo q est mediū demonstratiuū nullū aliud mediū p̄supponit.

¶ Eadē aūt cā est i his q̃ fiūt: ⁊ factis: ⁊ futuris: q̃ vere est his q̃ sunt: media. n. cā est i his q̃ sūt. q̃ est ipsis aut q̃ fiūt: q̃ fit factis q̃ fcā est. futuris q̃ futura est: vt ꝓpter qd fcūs est defect⁹ ꝓpter id q in medio facta est terra. fit autē ꝓpter id qd fit. Erit aūt propter id q erit i medio. ⁊ est aūt propter id quod est similiter.

¶ Quarta oclo. qlibet effect⁹ exñs sil cū sua cā est p illā demrabilis fm oēm drias tpis tā quo ad eē q̃ quo ad fieri. Ista oclo dupl pbat. Primo exēplo eclypsis q̃ est effect⁹ sil is de nēcitate cū cā sua. s. cū iterpōne terre. segtur. n. iterpō terre est iter solē ⁊ lunā. g̃ eclypsis est. iterpō terre fuit i a. istanti vel erit in b. istāti. g̃ tūc fuit vel erit eclypsis. sil segtur cū vbo significāte factionē. vt iterpō terre fit. g̃ eclypsis fit. iterpō terre fiebat in a. istanti vel fiet i b. istanti. g̃ tūc fiebat vel tūc fiet eclypsis. ⁊ p̄ñt hec oia reduci ad demrationē. vt qñcūq fuit iterpō terre iter solē ⁊ lunā tūc fuit eclypsis. sz in a. istanti fuit iterpō terre iter solē ⁊ lunā. igit in a. istanti fuit eclypsis. Itē qñcūq fiet iterpō terre iter solē ⁊ lunā tē fiet eclypsis. i b. istāti fiet iterpō terre iter solē ⁊ lunā. igit i b. istāti fiet eclypsis.

¶ Quid est cristallus. accipiat igit qm̄ aqua dēsata est. sit aqua in quo c. dēsata in quo a. cā media i quo b. defect⁹ calorīs penit⁹. est igit in c. qdē b. in hoc aūt dēsatū eē. q̃ō est in quo a. fit aūt cristallus cū fiat b. fcūs est aūt fcō. erit aūt futuro.

¶ Scdo ar. eadē oclo exēplo cristalli cuius cā est aqua dēsata ꝓpter defectū calorīs. nā si q̃rit qd est cristallus rñdet aq̃ dēsata ꝓpter defectū calorīs: ostat aūt q ex tali cā gñalr segtur talis effect⁹ quo ad oēz drias tpis tā scdm esse q̃ hz fieri. vt p̄z arguēdo entimematice vt supra. ⁊ pōt reduci talis argumētatio ad demōstrationē isto mō. oē hñs defectū calorīs est dēsatū. sz aq̃ ex q̃ sit cristallus est hñs penit⁹ defectū calorīs. ergo aqua ex q̃ fit cristallus est dēsata: ⁊ p oñs cristallus est aq̃ dēsata ꝓpter defectū calorīs. ¶ Notādū q p̄mū exēplū ꝓcedit p cāz efficientē ⁊ scdm p cāz mālez. qm̄ iterpositio terre est cā effectiua eclypsis. ⁊ aqua dēsata ꝓpter defectū calorīs est mā cristalli. ideo talis ꝓpō nō est vera in p̄dicatiōe idētica. cristallus est aq̃ dēsata. sed est vera in p̄dicatiōe cāli. s. cristallus ē ex aqua dēsata. Idē etiā est itelligēdū in alys causis. in genere. n. cause finalis segtur. aīal ordinatū ad felicitatē est. g̃ dicisplinabile est. in a. instanti fuit vel i b. istāti erit animal ordinatū ad felicitatē. ergo i a. instāti fuit vl in b. instāti erit disciplinabile

¶ In genere etiā cause formalis segtur. figura trib⁹ rectis lineis octenta est fuit aut erit i tali vl i tali istāti. g̃ habere tres āgulos eq̃les duob⁹ rectis ē fuit aut erit i tali aut i tali istāti. ⁊ p̄ñt hec oia reduci ad formā syllogisticam vt sepe reducta sunt. ex quo igr idē effect⁹ numero aliqñ demrat p oia q̃tuor gña cāx ⁊ aliqñ nō: p̄z q si effect⁹ ē sil cū cā cū eodē vbo ⁊ cuz eadē determinatiōe dz ostitui effect⁹ sicut causa.

¶ Sic quidē cā ⁊ cui⁹ ē cā simul fiūt cū fiāt: ⁊ sunt cū sunt ⁊ in eo qō est factū ⁊ futuro similiter.

¶ Ex p̄dictis Ari. epilogat circa determinata dicēs q sic qdē ē manifestū q cū cā ⁊ effect⁹ sil sunt cā ifert effectū tā in fieri q̃ in facto eē tā cū vbo de p̄ñti q̃ cū vbo de futuro ⁊ p̄terito ꝛc.

¶ Cōtra istā oclonē ar. sic. cause sunt min⁹ note q̃ cāta: ergo p tales cās nō p̄ñt demōstrari effect⁹ hz aliq̃ drias tpis. p̄z oña. qz ois demōstratio est ex notioribus p̄mo huius. añs est phi in plogo phy. ¶ Itē causa ⁊ causatū nō de se iuicē p̄dicant. ergo nullū eox per aliud demōstrat. p̄z oña. qz mediū maior extremitas ⁊ minor extremitas debēt de se iuicē verificari. añs aūt est notū. qz nulla cā est suus effect⁹ nec econuerso. ¶ Ad p̄mū dr q licet effect⁹ sint nobis notiores suis causis notitia: qz est ⁊ pcessu ofuso. ñ tamē notitia ꝓpter quid ⁊ pcessu distincto. qz nō possumus habere cognitionē ꝓpter qd effectus nisi p̄us habeamus cognitionē ipsax causax. ¶ Ad zᵒ negatur añs. ⁊ ad pbationē dico q q̃uis cā ⁊ causatū nō de se iuicē dicātur in recto. tamē de se iuicē dicūtur in obliquo. domus. n. non est lapides ⁊ ligna. sed est ex lapidib⁹ ⁊ lignis. ⁊ si luna vel iterpōsitionē terre nō est eclypsis tamē in luna est eclypsis. ⁊ ꝓpter iterpōsitionē terre est eclypsis. effectus etiā verificat de causa i recto ⁊ si nō i abstracto ⁊ substātiue tñ bene in ocreto ⁊ adiectiue: qz licet luna nō sit eclypsis tñ eclypsat ⁊ ē eclypsata. ⁊ licet dom⁹ nō sit ligna ⁊ lapides: tñ dom⁹ est lignea ⁊ lapidea: dcm̄ ē. n. sū p̄ra q abstractū diffinit ⁊ ocretū demōstrat.

IN his aut ē que nō simul sūt nūquid sunt ī continuo tpe: sicut nobis videtur alias alioꝝ causas eē facti eē alteruz facta ⁊ futuri futura: ⁊ eius aūt qd̄ fit aliquid antea factū est. Est igitur a posteri⁹ facto syllogism⁹. pricipium igitur ⁊ horum est que facta sūt. Unde in his que fiūt: similit ē: a priori autē nō ē: vt quoniā hoc ē factū: quoniā hoc factū posteri⁹ ē ⁊ ī futuro similit ē.

¶ Istud est q̄rtū capl'm hui⁹ scdi tractat⁹ ī quo ari. docet d̄mōstrare in causis ⁊ causatis q̄ nō sunt simul. postq̄ docuit d̄mōstrare in causis ⁊ causatis q̄ sūt simul. q̄rendo istud dubiū vtꝝ cāe ⁊ causata q̄ nō sūt simul se inuicē iferāt i' continuo tēpore aut nō sicut nobis videt̄ d̄ causis ⁊ cātis q̄ sūt simul vt si pteriti ē causa pterita. ⁊ futuri cā futura. ⁊ ipsi⁹ fieri si ē aliq̄ cā ante q̄ factū sit. ¶ Pro cuius duby decisione ⁊ responsione arist. ponit quatuor conclones. quaꝝ pma ē ista. In causis ⁊ causatis que non sūt simul p cām nō demōstrat̄ effectus scdm esse. Scda conclo. ī cāis ⁊ causatis que nō sunt simul per cām non demōstratur effectus fm fieri ibi. Amplius neq̄ ī fieri. Tertia conclo. ī cāis ⁊ causatis q̄ nō sūt simul per effectū d̄mōstratur cā fz esse vel fieri ibi. De eo quid igit̄. Quarta ꝛclo. ī cāis ⁊ causatis circulariter se habentib⁹ possibilis ē demonstratio circularis ibi. Quoniā videm⁹ ī his. Prima cōclusio dupl'r ar. ⁊ pmo sic. ex tali cā non sequitur talis effect⁹ fm esse. q̄ p illam cām nō demōstratur huiusmodi effect⁹. patet ꝛnia ⁊ aīs ar. qz si ex tali cā sequit̄ talis effect⁹. q̄ in tpe finito vel infinito. non ī tpe finito: qz quocūq̄ tpe finito dato siue sit psens siue pteritum siue futuꝝ stat illam cām esse sine tali effectu: nam forte anno presenti sūt lapides ⁊ nō est murus eodē anno cōstās ex his lapidibus. Similiter anno pterito fuerūt lapides ⁊ anno futuro erunt idē lapides ⁊ tamē ille murus nō fuit anno pterito nec anno futuro erit. nō etiam ē dicenduz in tpe ifinito: qz stat tpe ifinito lapides esse ⁊ nunq̄ ex illis murū aliquē esse.

¶ Neq̄z eni finiti aut ifiniti erit tpe: q̄re quoniam hoc verum ē dicere factum eē. ⁊ posteri⁹ hoc veꝝ ē dicere quoniā erit. In medio aūt semper dicere falsū eēt altero iam facto. Eadē aūt ratio ē ī futuro. neq̄z eniz quoniā hoc factū ē hoc erit. Mediū enī simul genitū oportet esse factoꝝ fcm: ⁊ futuro rum futurum. cū his que fiunt fieri. cū his que sūt esse sed futurū eē ⁊ eē non cōtigit eē simul genituz.

¶ Scdo ar. ad ꝛclonē sic. cā nō demonstrat effectū fm eē nisi de necessitate sint simul. sed tales cāe ⁊ sui effect⁹ nō sūt simul q̄ p talem cāz nō d̄mōstrat̄ hȝ effect⁹ fm esse: pz ꝛnia cū minori ex suppositione ⁊ maior declarat̄. naz si causa ⁊ effect⁹ ñ sūt sil' de necessitate stat vnum esse factū ⁊ reliquū futuꝝ esse. q̄ inferendo vnū ex alio ꝛtradictoriū ꝛnītis stat cū ante ⁊ p ꝛnīs ꝛsequentia nō valet qua vnū ex alio syllogizat̄ vel ꝛcludit̄. ¶ Cōtra istam conclusionē ar. sic. ira ē effect⁹ accēsionis sanguinis in corde non simul existens cū ista causa: qz aliqñ est accensio sanguinis ī corde qñ non ē ira. ⁊ tamē demōstrat̄ ira p accēsionem sanguinis ī corde. vt tollit̄ de mente aris. ⁊ cōmēt. in ꝓlogo de aīa. Pro responsione ad hanc difficultatē ē p notādum q̄ eo modo demonstratur ira quo mō ipa generat̄. pcedēte. n. puipēsione hō appetit dolores ⁊ tristiciā ī puipēdēte ⁊ suo adtiersario. ⁊ ex isto vehemēti appetitu icipit fel euaporare: felle aūt euaporāte accēdit̄ sanguis circa cor ⁊ ī corde quo accēsio hō irascit̄ pp qd̄ ira videt̄ eē passio fellis. qz nō ex q̄libet accēsione sanguinis ī corde generat̄ ira. sz ex accēsione sanguis fcā ex euaporatiōe fellis. Iste q̄ passiones se hñt p ordinē appetit⁹ recōtristatiōis euaporatio fellis accēsio sanguinis ⁊ ira. q̄ꝝ pma generat scdaz ⁊ scda tertiā ⁊ tertia q̄rtā. pma aūt imediate generat̄ ab aīa pcedēte cā extrīseca q̄ est puipēsio. Ex qb⁹ seqt̄ q̄ ex puipēsione demrat̄ appetit⁹ vidicte: ⁊ ex appetitu vindicte euaporatio fellis ⁊ ex euaporatiōe fellis accēsio sanguinis ⁊ ex accēsione sanguinis demrat̄ ira. Idē etiā ē sciēdū ī artificialib⁹: nā qz serre ꝛpetūt he passiones. secare dura. ⁊ posse dētari: iō vna p aliā demrat̄. alr tñ fm nāz ⁊ alr fm itentionē artis. nā fm nām pus itelligit̄ ferꝝ eē duꝝ q̄z posse dētari ⁊ pus posse dētari q̄z secare dura. sz fz itentionē artis ē ecōuerso. nā ars pmo itēdit secationē duroꝝ. Scdo cognoscit illd̄ posse fieri p istrumētū dētatū ⁊ duꝝ. Tertio aūt eligit ferꝝ tanq̄z māz idoneā ad illud istrumētū. si q̄ ex secatiōe duroꝝ arguam⁹ duriciā demratio erit a pori fm itentionē artis: si aūt ecōuerso illa demratio erit a pori fm nāz: ⁊ ꝓ d̄r a pori simpl'r. alia aūt q̄ ē fm itentionē artis ē a pori fm qd. ¶ Scdo notādū. q̄ aliud ē esse necessarium: ⁊ aliud est esse causam necessariam. illud est nēciuz qd̄ nō pōt nō eē. vt de⁹. celū. ⁊ itelligētie. illud aūt ē cā nēcia ex q̄ de nēcitate seqtur suus effect⁹. sz hec nēcitas est triplex. s. simpl'r aptitudinal'r ⁊ ex suppōne. illa cā ē simpl'r nēcia q̄ nō pōt poni sine suo effcū. vt humanitas respectu risibilitatis. ⁊ iterpō terre respectu eclypsis. Illa āt cā est aptitudinal'r nēcia ex q̄ suus effect⁹ est apt⁹ nāl'r euenire. ⁊ sic nō oz effectū cū cā ꝛuerti. isto mō dicim⁹ semē eē cām nēciaz fruct⁹. nō qdē simpl'r. sz aptitudinal'r: qz nō statī posito semine ponit̄ fruct⁹. sed statī posito semine ponit̄ aptitudo nālis ad fructuz seu ad effcm illi semini corrūdentē. Sz illa cā est nēcia ex suppōne q̄ nō est apta nāl'r suū effcm īferre. sed rōne alicui⁹ modi additi seqtur illū effcm eē. ⁊ sic lapides ligna ⁊ lateres dicūtur cause nēcie dom⁹: nō qz nāl'r respcm habeāt ad domū. sz qz tal'r modificate iferūt domū eē. Ex his seqtur q̄ diffō mālis ire data p solā cāz mālē est cā nēcia ire nēcitate aptitudinali. pz. qz nō seqtur feruor sanguinis ī corde est ex euaporatiōe fellis. q̄ est ira. sed sufficit ipsā nāl'r posse eē ex tali feruore sanguinis. ⁊ ita solutū est argumētū: qz nō demrat̄ ira p accensionē sanguinis fm eē: cū ad illā accēsionē eē vel fuisse aut fore nō seq̄tur irā eē fm aliq̄z d̄riaz tpis. sed tm̄ aptitudinal'r eē. ¶ Sz occurrit dubiū. si accēsio sanguinis ī corde est passio imediate ire. ⁊ appetit⁹ uidicte est passio mediata: cū fz Ari. ⁊ ꝛmē. in ꝓlogo de aīa. accēsio sanguinis ī corde sit diffō mālis ire. ⁊ appetit⁹ vidicte sit diffō formalis ire: seqtur q̄ ira magis demrat̄ p diffōnē mālē q̄z p formalē. ꝛnīs est falsū: qz nihil magis demrat̄ p māz q̄z p formā ex quo forma necessitat mām. ⁊ pz ꝛnia. qz vnūqd̄ magis demrat̄ p passionē imediatā q̄z mediatā. ¶ Notandū pmo q̄ diffinibilia respectu suoꝝ diffōnuz. s. mālium ⁊ formaliū sunt ī multiplici d̄ria. ¶ Primo ē aliqd̄ diffinibile cui⁹ diffō formalis nō dat̄ p formā ei⁹: nec diffō mālis dat̄ p mām ei⁹. pz de motu cui⁹ diffō formalis est act⁹ entis ī potētia fz q̄ in potētia. ⁊ mālis est acqsitio ptis post ptē termini ad quē tendit res mota. ī pma diffōne nō ponit̄ forma mot⁹: qz mot⁹ non hz formā cū sit accñs simplex. ⁊ in scda diffōne non ponit̄ mā mot⁹: nec subz ei⁹: cū mot⁹ sit subiue ī mobili ⁊ nō ī spacio neq̄z ī forma ptiz acqsita ⁊ ptim acqrēda. ¶ Scdo est aliqd diffinibile cui⁹ diffō formalis dat̄ p formaz diffiniti ⁊ mālis p mām eiusdē. pz de hoīe cui⁹ diffō formalis ē aīal rōnale. ⁊ diffinitio mālis est cōpositū ex corpore ⁊ aīa itellectiua. in pma diffōne ponit̄ forma hoīs. s. rōnale. ⁊ ī scda ponit̄ mā illi⁹. s. corp⁹ qd̄ est altera pars cōpositi. ¶ Tertio est aliqd̄ diffinibile cui⁹ diffinitio formalis dat̄ per formā diffiniti ⁊ diffinitio mālis nō datur per mām diffiniti. verbi gratia. aīal actuatū aīa itellectiua est diffinitio formalis hoīs. ⁊ aīal risibile ē diffō mālis eiusdē. ī pma ponit̄ aīa q̄ est forma hoīs ⁊ ī scda nihil ponit̄ qd̄ sit mā illi⁹. ¶ Quarto est aliqd diffinibile in cui⁹ diffinitiōe formali nō ponit̄ forma diffiniti. ⁊ in diffinitiōe mālī ponit̄ mā diffiniti. pz de aīa cuius diffinitio formalis est pmū pncipiū vegetādi sentiēdi itelligēdi ⁊ fm locū mouendi. mālis aūt est actus pmus subalis corporis physici organici potentia vitā hñtis. in pma diffinitiōe nō ponit̄ forma diffiniti: qz aīa ppter suā simplicitatē nō hz formā. in scda aūt ponit̄ mā diffiniti nō ex qua sed in qua: qz subm aīe est corpus organicū. ¶ Istud q̄rtū mē

brũ applicat̃ ad irã cuius diffinitio formalis est appetitus vel dolor recõtristationis que nõ dat̃ per formã eius: qr ira nõ hz formã. mãlis aũt est accẽsio sanguinis in corde in qua ponit̃ mã ire nõ ex qua. sed in qua. s. sanguis in corde. ¶ P. est ĩtelligendũ q̃ sicut risibilitas hz duplicẽ diffinitionẽ formalẽ. vnã causalẽ tm̃ q̃ est passio p̃cedẽs videlicet susceptibile disciplinę: ⁊ aliã identicã q̃ dat̃ per suũ genus. s. potẽtia ad ridẽdũ. ita ira hz duplicẽ diffinitionẽ formalẽ. vnã datã per passionẽ p̃cedentẽ causatã a puipẽstone. s. dolor recõtristatiõis. ⁊ alia datã per suũ genus. s. passio vĩdicatiua. appetitus aũt vindicte aliq̃ sumit̃ ꝓ prima diffõne ⁊ aliq̃ ꝓ scõa: per ꝑ̃us tñ cõpetit scõe q̃z ꝑme. vnde ꝑma diffinitio fundat̃ ꝑmo in potẽtia cognitiua cũ sit q̃dã cognitio discursiua cãta cũ displicẽtia. ex ꝛ̃nti aũt fundat̃ in cerebro. ¶ Scõa vero diffinitio ꝑncipaliʒ fundat̃ in appetitu. ⁊ ex ꝛ̃nti fundat̃ in corde. ¶ His intellectis riñdet̃ ad dubiũ q̃ diffinitio data per mãz diffiniti nõ magis demõstrat q̃z diffinitio data per formã eiusdẽ: imo equaliʒ eq̃litate modi p̃cedẽdi: qr q̃libet est potissima lz iequaliʒ ieq̃litate euidẽtie. qr forma euidẽtius demõstrat q̃z mã. nõ tñ est iconueniẽs q̃ diffinitio mãlis data ꝑ mãz diffiniti magis demonstret q̃z diffinitio formalis non data per formã diffiniti. ⁊ p̃cipue q̃ formalis est tñ cãlis ⁊ nõ idẽtica. mãlis tñ demõstrat̃ ꝑ formalẽ vt ois appetẽs recõtristationẽ in ꝯrio hz sanguinẽ accẽsum in corde. sed colericꝰ est hꝰ. q̃ coleric⁹ hz sanguinẽ accẽsum in corde. ⁊ ex hac passione demõstrat̃ ꝛ̃nter ira ac etiã appetit⁹ vindicte vt ẽ diffinitio idẽtica ire ⁊ nõ cãlis. ¶ Itẽ sicut ꝑma passio respcũ scõe hz duplicẽ habitudinẽ. s. habitudinẽ cause mãlis: qr ẽ dispositio ꝑ quã recipit̃ in subo. ⁊ habitudinẽ cause efficiẽtis: qr ẽ dispositio ꝑ quã ꝑncipia subi agũt illã. ita diffõ mãlis ire hz ad irã duplicẽ habitudinẽ. s. cause mãlis ⁊ efficiẽtis. nã sanguis accẽsus in corde nõ solũ recipit passionẽ illã: sz etiã agit. ideo in genere cause efficientis cũ sit ꝓpingor magis demõstrat q̃z formalis que est remotior.

¶ Amplius neqz ĩfinitũ ꝛtigit esse mediuz tẽporis neqz finitum. falsum enim erit dicere in medio.

¶ Scõa ꝛcl'o. in causis ⁊ cãtis nõ simul exñtibus ꝑ cãm nõ demõstrat̃ effect⁹ ꝓm fieri. ista ꝛcl'o dupliʒ ar. ⁊ ꝑmo sic. fieri cause nõ simul exñtis cũ effectu nõ infert fieri ipsi⁹ effect⁹. q̃ ꝑ illã cãm nõ demõstrat̃ ille effect⁹. añs pz. qr nõ tpe finito nec ĩfinito. quocũq̃z. n. tpe finito vel ĩfinito dato in eo possunt fieri lapides absq̃z eo q̃ fiat mur⁹. ⁊ pñt fieri ligna absq̃z hoc q̃ fiat domus. ⁊ põt fieri fundamẽtũ absq̃z eo q̃ fiat edificiũ. ¶ Notãdũ q̃ ista ꝛcl'o sequitur ex ꝑozi. si. n. tpe finito vel ĩfinito possũt lapides aut ligna eẽ absq̃z eo q̃ ex illis ꝛstituat̃ dom⁹. a fortiori pole ẽ tpe finito vel ĩfinito lapides aut ligna generari absq̃z eo q̃ generet̃ dom⁹. ⁊ ꝑ ꝛ̃ns hꝰ cause ⁊ effectus nõ se iuicẽ iferũt ꝓm fieri sicut nec se iuicẽ iferũt ꝓm esse.

¶ Speculãdũ igitur est q̃d est ꝛtingẽs: vt post id q̃d factũ est sit fieri in rebus.

¶ Scõo ad eãdẽ ꝛcl'onẽ arguit Ari. ꝑmittẽdo duas suppõnes. quaꝝ ꝑma est ista. nõ est necessariũ q̃ ad fcm̃ esse seq̃tur fieri. pz. qr nõ ẽ necessariũ q̃ ad mutatũ eẽ seq̃tur mutari. aliʒ ignis calefaciẽs nunq̃z desineret calefacere. ⁊ sor. libere mot⁹ localiʒ nunq̃z desineret moueri localiʒ: qr semꝑ ad calefactum eẽ seq̃tur calefieri. ⁊ ad mutatũ esse ꝓz locũ seq̃tur moueri ꝓm locũ. ideo. 6° phy. ostdit̃ q̃ nõ ꝛtigit dare ꝑmũ mutatũ esse ĩ motu. sed bene vltimũ mutatũ esse. ĩcipit. n. mobile moueri ꝑ remotionẽ de pñti. ⁊ qr omne q̃d mouet̃ ꝑus mouebat̃ vt ibidẽ mõstratũ est. q̃ in ꝑmo p̃cto spacij mobile nõ mouet̃. sz ĩmediate post istũ p̃ctũ mouet̃. cũ ergo nulla duo p̃cta sint ĩmediata quocũq̃z puncto dato post ꝑmũ in quo mouet̃ vel est mutatũ in aliquo p̃cto medio illud mobile est mutatũ. ¶ Cõtra istã suppositionẽ ar. sic. ad istã partẽ celi esse motã in oriẽte seq̃tur necessario ipsam debere moueri in occidẽte. ⁊ ad lunã eẽ illuminatã in vna medietate seq̃tur necessario illã debere illuminari ⁊ in alia medietate. q̃ ad fcm̃ esse seq̃tur de necessitate fieri: ⁊ ad mutatũ eẽ seq̃tur de necessitate moueri. ¶ Riñdet̃ q̃ sicut aliqua est ꝛ̃ña bona bonitate forme. qr quelibet sibi ꝛsimilis ĩ forma est bona. vt hõ est. q̃ aĩal ẽ. ⁊ aliqua est bona bonitate materie: qr nõ quelibet sibi ꝛsimilis ĩ forma est bona. vt tu es aĩal. q̃ tu es hõ te demõstrato. ita ad aliq̃d mutatũ esse sequitur mutari de necessitate materie: qr illud necessario mouet̃. nõ aũt ne ẽcitate forme: qr nõ ad q̃libet mutatũ eẽ seq̃tur mutari. sicut etiã ad q̃libet tpe esse fcm̃ seq̃tur tpe fieri ⁊ tpe eẽ futurũ: qr nece est eẽ tpe. nõ tñ ad q̃libet durationẽ eẽ fcm̃ seq̃tur durationẽ ꝛsimilis rationis fieri aut eẽ futurã.

¶ At manifestũ est q̃ nõ ꝛtinuũ cuz facto esse: q̃d fit. neqz enim factũ est cuz post facto esse. termini enim sunt ⁊ atbomi: sicut neqz p̃cta sunt adiuicẽ copulata: neqz que facta sunt: vtraqz enim ĩdiuisibilia sunt: neqz enim q̃d fit cuz eo q̃d factũ est ꝓpter idẽ. q̃d enim fit diuisibile: quod autẽ factũ est ĩdiuisibile est: sicut igit̃ linea ad p̃ctũ se habet: sic id quod fit ad id q̃d factũ est. sunt enim ĩfinita facta in eo q̃d fit. magis aũt manifestũ in cõmunib⁹ de motu oportet dicere de his.

¶ Scõa suppositio. nullũ fieri ꝛtinuat̃ cũ facto esse. nec factũ esse ꝑus ꝛtinuat̃ cũ facto esse posteriozi. pz. nã sicut se habẽt p̃cta in linea: ita facta esse in fieri. sed nullus punctus ꝛtinuat̃ linee. nec aliqs p̃ctus ꝛtinuat̃ p̃cto. q̃. pz ꝛ̃ña cum maiozi. qm̃ sicut p̃cta in linea sunt ĩdiuisibilia ⁊ ĩter q̃libet duo p̃cta cadit linea media ⁊ in qualibet linea sunt ĩfinita p̃cta vt demõstratũ est in. 6. phy. ita facta esse in fieri sunt ĩdiuisibilia: cũ fcm̃ esse mẽsuret̃ instãti. ⁊ fieri mẽsuret̃ tpe ꝓm Ari. in eodẽ. 6. phy. ⁊ ĩter q̃libet duo facta esse cadit fieri mediũ: ⁊ in quolibet fieri sunt ĩfinita facta esse: sicut etiã in quolibet tpe sunt ĩfinita instãtia ⁊ in quolibet motu ĩfinita mutata eẽ. minor etiã pz q̃m ꝛtinua sunt quoꝝ vltima sunt vnũ. 5. phy. sz p̃ctus nõ hz vltimũ qr tũc diuideret̃ in vltimũ ⁊ ĩ hñs vltimũ. q̃d est ĩpossibile: cũ sit ĩdiuisibile scõz Ari. 6. phy. Itẽ ꝛtinuũ est illud cuius partes copulant̃ ad vnũ terminũ cõez. sed partes puncti ad nihil ꝛtinuãtur: qr nõ hz partes. sicut ergo albedo nõ est alba nec delectatio delectat̃ nec motus mouet̃. sed albedo est illud quo aliq̃d est albũ. ⁊ delectatio est illõ quo aliq̃d delectat̃. ⁊ mot⁹ est illud quo aliq̃d mouet̃. ita ꝛtinuatio nõ ꝛtinuat̃. sed est illud quo aliqua ꝛtinuãtur. ꝛstat aũt q̃ p̃cta in potẽtia q̃ copulãt⁹ terminãt̃ sũt ꝛtinuatiões partiũ ꝛtinui. ¶ Dubitat̃ circa hãc suppõnez. qr motus celi fcũs ꝛtinuat̃ motui celi futuro q̃ est fieri. ⁊ tpe ꝑteritũ fcm̃ cõtinuat̃ tempi futuro q̃d est in fieri. q̃ fcm̃ eẽ ꝛtinuat̃ fieri. ¶ P. medietas ꝑma hui⁹ linee est facta. ⁊ medietas scõa eiusdẽ est facta: sed ꝑma medietas ꝛtinuatur scõe medietati. q̃ fcm̃ esse ꝑme medietatis ꝛtinuat̃ facto esse scõe medietatis. ⁊ ꝑ ꝛ̃ns fcm̃ esse ꝑus ꝛtinuatur facto eẽ posteriozi. ¶ Ad primã negatur ꝛ̃ña. qr Ari. per fcm̃ eẽ ĩtelligit ĩdiuisibilẽ terminũ ipsius fieri mẽsurati tpe. sicut enim mutatũ esse in motu nõ ꝛtinuatur moueri ꝓpter suã ĩdiuisibilitatẽ nõ obstãte q̃ vna pars motus sit facta ⁊ alia futura: ita in ꝓposito de facto esse respectu fieri. ¶ Ad 2ᵐ negatur siliʒ ꝛ̃ña. qr factũ esse ꝑme medietatis mẽsuratur instãti ĩdiuisibili. ⁊ fcm̃ eẽ scõe medietatis mẽsurabitur alio instãti. sed nulla duo ĩstãtia ꝛtinuãtur. ergo nec aliqua duo facta esse. ¶ His suppõnibus ꝑmissis Ari. ĩtendit rõnez talẽ. si ex causa nõ simul existẽte cũ suo effectu seq̃tur demõstratiue effectus scõm fieri. q̃ mediate vel ĩmediate. si mediate. ergo ex causa nunc ꝑmo facta seq̃tur effectus aliq̃ de necessitate. ⁊ ꝛ̃ñter necessariũ est ad factũ eẽ sequi fieri. q̃d est ꝛtra primã suppositionem. si ĩmediate. ergo ad causam nũc ꝑmo factã seq̃tur effcm̃ ĩmediate post hoc fieri vl' fcm̃ esse: ⁊ per ꝛ̃ns fcm̃ eẽ cõtinuatur fieri aut facto esse. q̃d ẽ ꝛtra suppositionẽ. ¶ Circa ꝑdicta q̃ritur vtꝝ eiusdẽ effectus possint esse plures cause. ⁊ arguitur q̃ sic. ꝑmo auctoritate Ari. in tertia ꝛcl'one hui⁹ capituli dicẽtis q̃ domus vel mure fieri sunt plures cause. s. fundamentũ ⁊ icisio lapidũ. ⁊ circa fundẽ

huius secundi dicit ꝙ non habere colerã ẽ causa longe vite ĩ q̃drupedibus. ⁊ ĩ volatilib⁹ habere humidum siccum. Scdo auctoritate arist. 2° phisico. ponẽtis eiusdem rei plura genera causaꝝ. s. materiã ⁊ finẽ efficiens ⁊ formã. ĩmo effectuũ ɔriorꝝ eãdẽ dicit eẽ causã scilicet nautã ɔseruatiõis ⁊ submersionis nauis. si ergo pluriũ effectuũ eadẽ potest eẽ cã: per idẽ vnius effectus plures. Aristotelis ĩ fine istius secũdi dicẽtis ꝙ vni⁹ effectus vna ẽ causa p se ꝓpria ⁊ ĩmediata. probat̃ sic. vnius rei vna est diffinitio: sed diffinitio ẽ explicãs causã rei ꝓpriaꝫ ⁊ immediatã: ergo. patet ɔsequẽtia cũ minori. maior vero est nota: qꝛ vnius rei vnicũ ẽ esse. diffinitio ẽ oratio ĩdicans quid ẽ esse rei. ¶ Pro responsione ad hãc difficultatẽ sit hec ꝓma distinctio. causaꝝ quedã sũt p se ⁊ quedaꝫ per accidẽs. sol enĩ illuminat per se domũ: qꝛ influit per se in effectũ. sed aperiẽs fenestrã ẽ causa per accidens qꝛ ẽ tantuꝫ remouens ꝓhibens taliũ causaꝝ. per accidẽs infinite pũt eẽ eiusdẽ effectus. nam ĩfiniti boĩes pũt esse causa hui⁹ illuminatiõis dom⁹. ¶ Secũda distinctio. cãrum p se q̃dam sũt eiusdẽ generis vt hõ ⁊ sol cum sint cause effectiue. ⁊ q̃dam diuersoꝝ generũ. ⁊ taliũ plures sũt eiusdẽ effectus. s. materia forma finis ⁊ efficiens vt est ostensum 2° phy. ¶ Tertia distictio. causarũ eiusdẽ generis quedã sũt totales ⁊ quedã sũt ꝑtiales. ⁊ sic est concedendũ ꝙ plures cause partiales p se sunt eiusdẽ effectus vt pꝛ de soꝛ. ⁊ pla. trahentib⁹ nauim. ¶ Quarta distinctio. causarũ p se totalium. q̃dam sũt subordinate ⁊ quedã nõ. loquẽdo igit̃ de causis subordinatis sic eiusdẽ effcũs sunt plẽs cause: qꝛ deus celũ ⁊ intelligẽtie sunt cause tui. sed loquẽdo de causis p se totalib⁹ non subordinatis sic vnius rei ẽ tantũ vna cã. ¶ His distictionib⁹ cãrum coꝛrespondẽt due distinctiones diffinitionũ. q̃ruꝫ prima ẽ ista. diffinitionum q̃dam dantur per effectuꝫ diffiniti ⁊ quedã p causam diffiniti. diffinitiones date p effectuꝫ diffiniti multiplicantur ad multiplicationẽ ꝓpriarum passionum vnde animal disciplinabile ⁊ animal risibile sunt diffinitiões hominis. ¶ Scda distinctio. diffinitionũ datarũ per causam quedam sũt dialetice vt ille que dantur per genus ⁊ differentiam. ⁊ sic vnius rei ẽ solũ vna diffinitio formaliter vel equalẽter vt aĩal rationale respectu boĩs: ⁊ q̃dam naturales vt ille q̃ dant̃ p aliqd genus cãrum naturaliũ ⁊ sic eiusdẽ effectus sunt plures diffinitiones ꝓm diuersa genera cãrum. sed ꝓꝛ idẽ gen⁹ cause non ẽ nisi vna diffinitio formaliter vel equalenter eiusdẽ rei. ¶ Intellectis istis solute sũt ratiões. dico tamẽ ꝙ ista ꝓpositio. humidũ siccum ẽ causa lõge vite. debet intelligi de humido ꝓportionali calido naturali: qꝛ humidũ vncuosuꝫ ⁊ non pure siccum est cã lõge vite vt colligitur a phõ in de lõgitudine ⁊ breuitate vite. ⁊ si eadeꝫ sit causa ɔriorum non tñ eo modo sumpta. iõ dicit ari. ibidẽ ꝙ nauta p suam pũtiam ẽ causa ꝑseruationis nauis. ⁊ p suam absentiam ẽ causa submersionis eiusdem.

¶ Be eo quidẽ igitur quod est quomodo cum eo quod cõsequẽter fit se habet media causa ĩ terminũ acceptũ sit. Necesse est enim ĩ his mediã ⁊ primam ⁊ sine medio eẽ: vt a. factũ. quoniaꝫ c. factũ est c. nãq̃ posterius a. aũt antea. pricipiũ igitur ẽ c. ꝓpter id quod primum ẽ ipsi nũc quod est pricipium temporis. sed c. factũ est. si factũ de d. igitur cum fiat a. necesse est factuꝫ esse: causa autem est c. d. enim facto necesse est c. factũ eẽ. c. autem facto necesse ẽ a. prius fuisse. Sic aũt accipiẽs aliquod mediũ: stabit alicubi immediatũ.

¶ Tertia conclo ẽ ista. in causis ⁊ causatis non simul existẽtibus p effectum demonstratur causa secundũ esse vel secundũ fieri. probatur ponẽdo ꝙ a. sit ĩcisio lapidũ ⁊ c. sit murus vl fũdamẽtum. d. uero dom⁹. ⁊ patet ꝙ a. ẽ prima causa. ⁊ c. secũda ⁊ cũ hoc ꝓmus effect⁹. ⁊ d. est vltim⁹ effect⁹. ⁊ qꝛ c. mediat ĩter a. ⁊ d. dr̃ cã media. Isto posito ar. sic. ex c. segtur a. ⁊ ex d. segt̃ c. ergo ex d. sequitur a. pꝛ ɔña. qꝛ quicquid antecedit ad antecedẽs antecedit ad ɔñs.. ⁊ qcqd segtur ad ɔñs segtur ad añs ⁊ p ɔñs ex effectu posteriori ⁊ vltimato demonstrat̃ q̃libet cã ꝑcedens. Prima pars añtis ar. s. ꝙ ex c. segtur a. qꝛ segtur. fundamentũ vel murus est. ergo lapides sunt: ac etiã ĩcisio lapidũ fuit. pꝛ ɔña. qꝛ c. posterius est a. cũ eius factio sit ꝓpinqoꝛ ꝑsenti istanti. modo ex quolibet posteriori iferẽ̃ suũ ꝓpus. vt pꝛ ĩductiue. hõ est. g̃ aĩal est. linea est. g̃ pũctus est. ternarius est. g̃ binarius est. Scda pars añtis consimili argumento declarat̃. s. ꝙ ex d. segtur c. qꝛ segtur. domus est. g̃ fundamentũ est. pꝛ ɔsequẽtia: qꝛ d. posterius est cũ sit ꝓpinqus instanti ꝑsenti. Unde Aristo. in. 4. phy. di. ꝙ respectu ꝑteriti q̃to aliqd ꝓpinqus est ꝑsenti istanti tãto posterius est ⁊ ɔriũ respectu futuri: qꝛ q̃to ẽ aliqd ꝓpinqus istanti ꝑsenti tãto ꝓpinqus est. ¶ Notãdũ ꝙ sicut in causis ⁊ cãtis que sunt ɔuertibilr̃ simul effectus resoluit̃ in causis vsq̃ quo deueniat̃ ad ꝑmã cãꝫ que dicit̃ eẽ ĩmediate p carẽtiã alterius medij ꝓbabilis ⁊ alterius cause: ita in causis ⁊ cãtis nõ sil'exñtib⁹ cause resoluunt̃ in effect⁹ vsq̃ quo deueniat̃ ad vltimũ effcũ nõ vlterius resolubilẽ. ⁊ hic effcũs dr̃ ĩmediatus: qꝛ nõ hꝫ mediũ posteri⁹ per qõ ꝓbet̃. ⁊ per ɔñs vltimũ in eẽndo est ꝑmũ in syllogizãdo. ꝑmo. n. syllogizat̃ c. ex d. scdo a. ex c. tertio a. ex d. ⁊ ita ex effectu posteriori ĩmediate infertur demonstrari causa prior.

¶ Aut semper extra cadet ꝓpter ĩfinitũ. non enim contingit factũ cũ facto sicut dictum ẽ. sed ĩcipere ide necesse ẽ a medio. ⁊ ab ipso nunc primo.

¶ Forte posset aliqs cauillare dicẽs: ita se habẽt effectus ĩuicẽ ĩ latitudine cãndi sicut facta esse in fieri mẽsurato tpe. sed nõ dat̃ in fieri vltimũ fcm̃ esse ꝓpter ĩfinitatẽ ipsoꝝ. g̃ nec in latitudine cãndi dat̃ vltimus effectus. Respõdet Ari. ꝙ ꝫ ĩfieri mẽsurato tpe sint infinita facta esse: tñ dat̃ vltimũ fcm̃ esse: qꝛ illa nõ sunt ĩfinita nisi in potẽtia. sicut in linea finita sunt ĩfinita pũcta ⁊ vltimus pũctus. ⁊ in tẽpoꝛe finito sunt ĩfinita ĩstantia. ⁊ vltimũ instãs dabit̃. igit̃ vltimus effectus qui erit mediũ in demõstratione ẽ primũ syllogizando cum talis effectus sit instãti presenti ꝓpinquissimus.

¶ Similiter autem est ⁊ in eo qõ erit. si enim verum est dicere quoniam erit d. necesse est prius verũ dicere ꝙ a. erit. huius autẽ causa est c. si qdẽ enim d. erit. prius c. erit. si vero erit c. prius a. erit. Similit̃ autẽ ẽ infinita decisio ⁊ in his. non enĩ q̃ erũt sũt continentia ad inuicẽ. Principiũ autẽ ⁊ ĩ his sine medio accipiẽdũ est. hñt ãt sic se ĩ operib⁹ si facta ẽ domus necesse ẽ decisos eẽ lapides. Et factũ hoc eẽ ꝓpter qd quoniã necesse ẽ fundamẽtum factũ esse: si domus facta non ẽ. si vero fũdamẽtuꝫ est prius lapides eẽ factos necesse est. Itẽ si erit dom⁹ similiter primũ erunt lapides. demõstrantur autẽ per mediuꝫ similiter. erit enim fundamentum prius.

¶ Ex ꝑdictis ĩfert Ari. coꝛrelarie ꝙ sicut de presenti ⁊ ꝑterito ex effectu vltimo ⁊ ĩmediato sequunt̃ cause sue: ita de futuro: vt domus erit. g̃ fundamentũ erit. fundamentũ erit. g̃ ĩciso lapidũ erit. ⁊ sic de ꝑterito ĩfinita facta esse fuerũt: ⁊ tñ dabat̃ vltimũ qõ erat ꝑmũ ⁊ ĩmediatũ ad syllogizãdũ. ita de futuro est dicendũ ꝙ in quocũq̃ fieri erũt ĩfinita facta esse ⁊ tñ dabit̃ vltimũ fcm̃ esse qõ erit ꝑmũ ⁊ ĩmediatũ in demõstratione. qm̃ si d. erit c. erit. ⁊ si c erit a. erit. ⁊ illa facta esse respectu futuri non erũt ɔtinua sicut nec facta esse respectu ꝑteriti cũ sint ĩdiuisibilia: ⁊ sicut segtur affirmatiue cã ex effectu ita negatiue segt̃ effectus ex causa. vt lapides nõ sũt ĩcisi. g̃ nõ est fundamentũ ⁊ ɔñter nõ est facta domus. silr̃ de futuro nõ erũt lapides ĩcisi. ergo ꝑ nõ erit fundamentũ. ⁊ ɔñter nõ erit domus. ¶ Sꝫ dubi

ratur.causa ⁊ causatū sunt correlatiua: cuz iuicē referātur sub habitudine genitiui vel ablatiui casus.sz relatiua sunt sil'nā ⁊ posita se ponūt ⁊ perēpta se pimūt per Ari.i pdicamētis capl'o de relatiōe.g̃ si effect⁹ ifert cāz affirmatiue oz q̃ econtra affirmatiue cā iferat effcm.⁊ si negatiue cā ifert effcm oz etiā q̃ negatiue effect⁹ iferat cāz.q̃obrē hec z⁴ ꝛcl'o alys duab⁹ pcedētib⁹ repugnare videt.Dicēdū fz Ari.5.meta.q̃ relatiua tripl'r referunt.¶ Primo referunt mō numeri vt duplū ⁊ dimidiū eq̃le ⁊ sil'e.⁊ sic correlatiua iuicez ꝛuertunt:qz si est duplū est dimidiū ⁊ ecōtra:⁊ si eq̃le vel ieq̃le vl'sil'e est suū eq̃le vel sil'e est ⁊ ecōtra.¶ Scdo referunt correlatiua mō actōis ⁊ passionis.vt pr ⁊ fili⁹.magr ⁊ discipulus.dñs ⁊ ꝓu⁹.⁊ sic itez ꝛuertūtur simpl'r correlatiua itelligēdo p prem illud qd generat aliqd de sua suba.⁊ p filiū illud qd gnat de suba alteri⁹.¶ Tertio referunt relatiua mō mensure ⁊ mensurati vt scia ⁊ scibile itellect⁹ ⁊ itelligibile sēsus ⁊ sensibile.⁊ sic iuicē nō ꝛuertunt: qz scibile ē nulla scia exñte ⁊ sensibile ē nullo sensu exñte.⁊ ꝗ tertio mō cā ⁊ causatū dicunt relatiua cū cā se hēat p modum mēsure ⁊ cātū p modū mensurati.de relatiuis sumptis ꝑmo ⁊ z° mō locutus est Ari.dū dixit q̃ relatiua sūt sil'nā ⁊ posita se ponūt ⁊ perēpta se perimūt.⁊ q̃ dicunt ad ꝛuertētiā fm q̃ bñ pz ibidē in exēplis Ari.Pōt tñ dici q̃ cā ⁊ causatū nō sunt opposita relatiue.sed opposita respectiue nō ptinētia ad pdicamentū relatiōis:sed actiōis ⁊ passionis.cū modus relatiōis sit eē ad aliud:⁊ modus actōis sit eē a quo aliud.⁊ modus passionis sit eē qd ab alio.ꝛstat aūt q̃ cā nō est ꝓprie ad causatū.sed ē illud a quo ē causatū.neq̃ causatū ꝓprie est ad cāz.sed est illud qd est a cā.iō cā ⁊ causatū magis vident ptinere ad pdicamentū actiōis ⁊ passionis q̃z relatiōis.Et si itez allegaret auctor de causis dicēs q̃ cā est illud ad cui⁹ eē segtur aliud.iō si ex effcū segtur cā:a fortiori ex cā segtur effect⁹.Dicendū q̃ ex cā nō semp segtur effect⁹ fm eē.sed bñ fm eē vel posse eē.si.n. domus est:oportet q̃ ligna ⁊ lapides sint.⁊ q̃ icisio lapidū vel lignoz fuerit:nō tamē si hec sunt domus est aut erit aut fuit. sed bene domus est vel potest esse.

¶ Qm̄ aūt videmus in his que fiūt circulo quādā generationē esse ꝛtigit hoc eē:si vere ꝛsequent ad iuicē mediū ⁊ termini.In his.n.ꝛuerti est.oñsuz est aūt hoc in primis q̃ ꝛuertātur ꝛcl'ones ad primas ꝑmissas:circulo hoc aūt est.In operib⁹ aūt videtur sic:depluta terra necesse est vaporē fieri. hoc aūt facto nubē.hac vero facta:necesse est igit terrā deplutā eē.hoc aūt erat ex principio:q̃re circulo circuiuit:cū.n.hoz vnū qlibet fit:altez est: ⁊ cū illud altez:⁊ cū hoc primū.

¶ Quarta ꝛcl'o.in causis ⁊ cātis circulariter se hñtib⁹ pol'is est circularis demratio.pbat.qñ cūq̃ mediū ⁊ extrema iuicē cōuertunt pol'is est demratio circularis:sed in causis ⁊ cātis circulariter se hñtib⁹ mediū ⁊ extrema iuicē ꝛuertunt.g̃.maioz pz.z° prioz.vbi est oñsum q̃ si mediū ⁊ extrema iuicē ꝛuertūtur neē est extrema ꝛuerti ac etiā ꝑmissas ꝛuerti cū ꝛcl'one ⁊ ad se iuicē.ex qbus segtur q̃ sicut ex ꝑmissis ꝛcl'o demrat ita ex eadē ꝛcl'one cuz q̃libet ꝑmissaz pōt demrari alia ꝑmissa.⁊ ꝛnter pol'is est demratio circularis.minoz aūt declaratur.qm̄ pluuia vapor ⁊ nubes circulariter se habēt quoz mediū conuertit cū extremis.g̃.ꝑma pars añtis pbat.nā ex pluuia generat vapor.⁊ ex vapore generat nubes.⁊ ex nube generat pluuia.g̃ circulariter se habent.Itez ex vapore generat nubes ⁊ ex nube generat pluuia.⁊ ex pluuia generat vapor.g̃ circulariter se habēt.Itē ex nube generat pluuia ⁊ ex pluuia generat vapor:⁊ ex vapore generat nubes.g̃ ista tria fm cāz ⁊ causatū circulariter se hñt.z⁴ pars añtis pz.s.q̃ ī his mediū ⁊ extrema iuicē ꝛuertunt qm̄ si pluuia fuerit mediū ex illa segtur vapor ⁊ nubes.⁊ ecōtra ⁊ si vapor fuerit mediū ex illo segtur nubes ⁊ pluuia ⁊ ecōtra:si nubes fuerit mediū ex illa segtur vapor ⁊ pluuia ⁊ ecōtra.¶ Notādū ꝑmo q̃ duplex est cālitas.s.fm rectū qñ nō fit reuersio ex vltimo ad ꝑmū ⁊ fz circulū qñ ex vltimo fit ꝑmū fm spēz.Exēplū ꝑmi.ex puero fit iuuenis ⁊ ex iuuene fit senex.⁊ ex sene nō fit puer.Exēplū scdi ex pluuia fit vapor ⁊ ex vapore fit nubes ⁊ ex nube fit pluuia.nā qñ terra depluta est calor solis facit ide eleuare vapores.vaporib⁹ eleuatis p īgrossationē nubes fiūt.factis aūt nubib⁹ ꝓpter grauitatē generat pluuia a terra depluta.cū g̃ modi itelligēdi sumantur a modis eēndi fm phz.5.meta.⁊ ꝛnter modi demrandi a modis cāndi segtur q̃ si illa tria sunt iuicē cause ⁊ cāta p qlibet illoz demrari pōt aliud ⁊ ecōuerso.⁊ sic illoz est pol'is demōstratio circularis.ꝑme g̃ tres ꝛcl'ones loq̃bant de causis ⁊ cātis nō sil'exñtib⁹ hñtib⁹ ordinē rectū.hec aūt q̃rta ꝛcl'o exꝑmit cās ⁊ cāta nō sil'exñtia hñtia ordinē circularē.¶ Scdo notādū q̃ illoz triū qlibet pōt eē ꝑmū.qlibz mediū.⁊ qlibet vltimū:nā si icipias a pluuia ex pluuia generabit vapor.⁊ ex vapore nubes.ꝓpt qd pluuia erit ꝑmū.vapor mediū.⁊ nubes vltimū.si aūt icipias a vapore ex vapore generabit nubes ⁊ ex nube pluuia.ꝓpter qd vapor erit ꝑmū gnatū nubes mediū ⁊ pluuia vltimū.si vo incipias a nube ex nube gnabit pluuia ⁊ ex pluuia vapor.ꝓpter qd nubes erit ꝑmū pluuia mediū vapor vltimū gnatū.qlibet.n.istoz pōt eē ꝑ notū fz sensū diuersū ⁊ fz q̃ est ꝑ notū alicui icipit rōcinatio ab illo ⁊ ꝛcludit aliud qd ē sibi min⁹ notū.aliqs.n.ꝑ ispiciēs nubes accipit eas eē p sensū ⁊ ex isto oñdit alia:alter sil'r ab ipsa pluuia pōt icipe ꝛcludēdo alia duo.iō qlibet istoz pōt eē altero noti⁹ fm sensum ⁊ ex illo demrant ꝛnter alia.

¶ Sūt aūt q̃dā q̃ fiūt vl'r.semp.n.q̃ ⁊ in omni:aut sic se habent:aut fiūt.Alia vero semp qdā nō:sed sicut frequēter sunt:vt nō ois homo masculus:sz est sicut frequēter.Taliū igit necesse est ⁊ mediū sicut frequēter eē.si enim a.de b.vl'r pdicat:⁊ b. de c.vl'r necesse est a.de omni c.⁊ semp pdicari. hoc enim vl'r de omni ⁊ semp.sed suppositū est sicut frequēter eē.necesse est ergo ⁊ mediū frequēter eē:qd est in quo est b.d.Erunt igit ⁊ eoz que sunt sicut frequēter pricipia sine medio q̃cūq̃z frequēter sic sunt aut fiūt.

¶ Dubitat circa dicta.nā nō semper ex pluuia generat vapor nec semp ex vapore generat nubes.g̃ vapor nō demrat p pluuiā nec nubes p vaporē.pz ꝛnia.qz ois demratio est ex nēcys.p hy⁹.¶ In soluēdo ꝗ dubiū Ari.ꝑmittit hāc distictionē q̃ q̃ fiūt q̃dā fiūt semp vt eclypsis cū semp posita cā ponat effect⁹.⁊ q̃dā fiūt frequēter vt barba i masculo:qz non ois masculus tpe debito ē barbat⁹ eo q̃ cā pōt ipediri.s.caliditas faciēs corp⁹ magis porosū q̃z sit corp⁹ femelle q̃re pori sūt magis āpli p quos exeūt pili ⁊ etiā grossiores.ꝗ aūt in masculo plimus reperit.fz qz talis cā pōt ipediri nō segtur de nēcitate.hō est masculus ī debita etate.g̃ est barbat⁹ ⁊c.¶ Hac distictiōe ꝑmissa Ari.soluit dubiū dicēs q̃ ea q̃ fiūt semp demrant p mediū vt semp ⁊ ea q̃ sunt frequēter demrant p mediū vt frequēter:qz nō staret ꝑmissas eē veras semp:⁊ ꝛcl'onē solū vt frequēter:qz si maior extremitas pdicat semp de medio termino ⁊ mediū semp de minori extremitate oz maiorē extremitatē predicari semp de minori extremitate cū ex nēcio nō seq̃tur ꝛtingēs.iō nēciuz simpl'r segtur ex nēcio simpl'r.⁊ nēciuz fm qd ex nēcio fm qd.si.n.añs est simpl'r nēciuz aut vl'r vez ⁊ ꝛnis est nēciuz fm qd.aut solū frequēter vez.ꝛdictoriū ꝛnis stat cū añte.z ꝑ ꝛnis ꝛnia nō valet.Et cū dr ois demratio est ex nēcys:vez ē ex nēcys simpl'r aut aptitudinal'r vel ex suppōne:vñ ī mathe. ⁊ supcelestib⁹ ar.p cāz īfallibilē ⁊ simpl'r nēciaz.si.n.est īterpō terre iter solē ⁊ lunā de nēcitate ē eclypsis.⁊ si ē figura trib⁹ rectis lineis ꝛtēta nēcio est eq̃litas triū āgulorz ad duos rectos in nālib⁹ aūt ar.p cāz aptitudinal'r nēciaz:qz nō sequitur semē oliue est.g̃ erit oliua ex ipso.nec segtur.pluuia ē.g̃ ex ipsa erit

vapor qm̃ semẽ oliue per corruptionẽ. ⁊ pluuia per caliditatẽ poterit ĩpediri. tm̃ q̃tũ est ex se talia apta nata sũt tales effect⁹ facere. ¶ Ex p̃dictis segtur p̊ ꝙ mõ eodẽ non est arguẽdũ in mathe. ⁊ supceleſtib⁹ ⁊ nãlib⁹: qr ĩ supceleſtib⁹ ⁊ mathe. exquo cause nõ pñt ĩpediri est simplr arguẽdũ ⁊ fm actũ. ĩ nãlib⁹ vo: qr cause pñt ĩpediri est arguẽdũ fm aptitudinẽ. ⁊ ex ꝯditõe vt B hz talẽ cãz. g̃ ẽ aptũ natũ bre talẽ effcm̃: aut talis ẽ cã nõ ipedita. g̃ erit talis effect⁹. ¶ Scdo segtur ꝙ cũ dicim⁹ aliq̃ cãta eẽ semp ⁊ vlr dz itelligi p relationẽ ad cãz. vt eclypsis ẽ semp qñ est sua cã ⁊ est vlr vbi est sua cã. vñ si eẽnt multe lune ⁊ iter oẽs ĩterponeret terra in oib⁹ eis eẽt eclypsis. ⁊ iõ tales demr̃ationes sunt alys certiores: qr fiũt p cãz ifallibilẽ. vñ ꝯmen. z. metha. demõstrationes mathe. sunt in p̃mo gradu certitudinis ⁊ nãles sequũtur eas.

¶ Quomodo igit quidẽ sit qd̃ quid est ĩterminos assignatũ est: ⁊ q̃lr demonstratio: aut diffinitio sit ipsius aut nõ; dictũ est prius.

¶ Ultimo Ari. epilogãdo ꝛcludit duo. Primũ qd̃ ip̃z ꝙ gd ẽ dz eẽ mediũ ĩter termios syllogisticos: sic. n. fz oẽ gen⁹ cãe ꝛtigit demr̃are: ita fz oẽ gen⁹ cãe ꝛtigit diffinire. pp qd̃. 8. meta. ꝛmẽdant diffõnes aristarchi: qr dabant p oẽ gen⁹ cãe. dre igit oẽ gen⁹ cause mediũ ĩ demr̃atõe ẽ dre fz oẽ gen⁹ cause mediũ eẽ diffõnẽ. Scdz ꝙ alicui⁹ ẽ demr̃atio. ⁊ alicuius nõ est demõstratio. alicui⁹ est diffõ. ⁊ alicui⁹ nõ ẽ diffõ. sube. n. ẽ diffõ ⁊ nõ ẽ demr̃atio. accñtis aũt est demr̃atio ⁊ non diffõ. Jtẽ accñtis in ꝛcreto est demr̃atio ⁊ nõ diffõ. fz accñtis in abstracto fz se est diffõ ⁊ nõ demr̃atio. ¶ Lõtra ꝛclonẽ ar. pbãdo ꝙ in causis ⁊ cãtis circulariter se bñtib⁹ nõ sit polis demr̃atio circularis ⁊ p̃ sic. si ex pluuia demr̃at nubes. ⁊ ex nube demr̃at pluuia. g̃ ex pluuia demr̃at pluuia. ꝛñs est ĩpole. qr tũc idẽ demr̃aret per idẽ. ⁊ idẽ eẽt noti⁹ ⁊ p̃us seipo. qd̃ est icõueniẽs ꝛc. ¶ Scdo si ex pluuia demr̃at vapor ⁊ eõ. segtur ꝙ demr̃atio circularis sit polis ĩ eodẽ gñe cause. qd̃ est ꝛtra Ari. p̊ b⁹. ⁊ pz ꝛña. qr pluuia ẽ mã vaporis ⁊ vapor ẽ mã pluuie. ¶ Ad p̃mum ꝛcedit ꝙ ex pluuia demr̃at pluuia. nõ tm̃ idẽ demr̃at p idẽ. qr ex pluuia corrupta demr̃at pluuia generanda ⁊ ex pluuia pñti demr̃at pluuia futura. ⁊ ex pluuia q̃ est demr̃at pluuia q̃ nõ ẽ. ppterea nõ segtur ꝙ idẽ sit p̃us ⁊ noti⁹ seipo. sed ꝙ pluuia pñs sit p̃or ⁊ notior futura: vñ cũ dr̃ ex pluuia generat nubes. ⁊ ex nube gñat pluuia. illud nõ est ĩtelligẽdũ de eadẽ pluuia: qm̃ p̃ma pluuia ẽ cã nubis. ⁊ scda est effect⁹ ĩmediat⁹ nubis. ⁊ effect⁹ mediatus p̃me pluuie. Jlla tamẽ ꝛña nõ valet de forma. pluuia est cã nubis ⁊ nubes est cã pluuie. g̃ pluuia est cã pluuie. sicut nõ segtur deãbulatio est cã sanitatis ⁊ sanitas est cã deãbulatiõis. g̃ sanitas est cã sanitatis: qr in diuersis generib⁹ cãz nõ qcqd est cã cause est cã cãti. arguit. n. in q̃tuor terminis eo ꝙ cã in maiori nõ supponit nisi p cã efficiẽte. ⁊ in minori p cã finali. illa autẽ ꝛña. s. pluuia est cã nubis ⁊ nubes est cã pluuie. g̃ pluuia est cã pluuie tenet gra mãe: qr fuat cõtinue idẽ gen⁹ cause. s. mãlis: pluuia. n. est cã mãlis nubis ⁊ nubes ẽ cã mãlis pluuie. ¶ Ad 2⁹ rñdet Egidi. ꝙ in causis p se demr̃atio circularis est ĩpolis. sed bñ est polis in causis p accñs: qr pluuia nõ est cã p se vaporis: cũ nullũ ens ĩ actu fit p se mã. p accñs. n. ẽ ꝙ ex ente i actu fiat ens vt pbat. p̊ phy. ⁊ p̊ de gñatiõe. sed si accipet mãlis cã vapor nõ est mã pluuie nec eõ. fz mã vtriusq̃ est ens in potẽtia cõe ad vtrũq̃. ⁊ sic accipiẽdo cãz mãlẽ p se nõ inuenit subi ꝛuersio: nã bui⁹. ens ĩ potẽtia ẽ mã pluuie. nõ aũt ecõuerso. est etiã mã vaporis ⁊ nõ eõ. ¶ Dec rñsio est mihi difficilis. p̊. qr tunc aliq̃ demr̃atio eẽt ex his q̃ sunt p accñs ꝛtra Ari. p̊ b⁹. ⁊ pz ꝛña. qr talis demr̃atio circularis est ex causis p accñs. Scdo qr necesse est ꝙ ex ente in actu fiat ens. nã ex q̃tuor elemẽtis fiunt mixta. ⁊ ex alimẽto fit mẽbrũ. mõ elemẽta ⁊ alimẽtũ sũt entia in actu. Tertio qr nõ distiguit ĩter mãz alteratiõis ⁊ cõpositionis: vñ licet mã ꝯpõnis. s. q̃ fit cõpositũ non sit ens actu. tm̃ mã alteratiõis q̃ corrũpit in gñatõe cõpositi sequẽtis ẽ ens ĩ actu. Quarto qr falsũ est vaporẽ nõ eẽ mãz p se nubis: nec nubẽ pluuie nec pluuiã vaporis: qr sicut semẽ est p se mã plãte ⁊ spma aĩalis: ita qlibet istor est p se mã alterius. Et lz p accñs sit ꝙ ex ente in actu fiat ens. put li ex dicit mãz ꝯpõnis nõ tm̃ vt dicit mãz alteratiõis. vez est tm̃ ꝙ nullũ ens vt est in actu ẽ mã alicui⁹. sed tm̃ vt est in potẽtia. Jõ est alr dicẽdũ ꝙ demr̃atio circularis est q̃drplr polis iuxta determinationẽ fcãm. p̊ b⁹. Primo ĩ diuersis generib⁹ demr̃ationũ. s. qm̃ vna illaz est demr̃atio simplr ⁊ alia fm gd. vt puta qm̃ demr̃at effect⁹ p cãm ⁊ eõ. Scdo in diuersis generibus cãz. nã demr̃at cã effectiua p cãz finalẽ ⁊ cã finalis p cãm effectiuã vt colligit a pbo. z. phy. Tertio ĩ eodẽ genere cause respcũ tm̃ diuersorz suppositorz: qr illa tria. s. pluuia vapor ⁊ nubes dicunt se iuicẽ demr̃are. fz nõ respcũ eiusdẽ suppositi: qr pluuia demõstrãs nubẽ non est illa quã demr̃at nubes. Quarto respectu eiusdẽ suppositi. sed non eque p̊. vbi gra. supposito ꝙ aq̃ vapor nubes ⁊ pluuia nõ dr̃ant spẽ sed solũ accñtalr. ita ꝙ eadẽ aq̃ numero fiet vapor nubes ⁊ pluuia diuersificata solũ ĩ accñtib⁹. ĩ casu isto oz ꝛcedere demr̃ationẽ circularẽ. nõ solũ ĩ eodẽ gñe. fz etiã respcũ eiusdẽ suppositi nõ tm̃ ecõuerso p̊ vnũ alterz demr̃at. nã p pluuiã ĩmediate demr̃at vapor. sed p vaporẽ nõ ĩmediate demr̃at pluuia cũ nubes mediet p quã demr̃at pluuia sic p pluuiã ĩmediate demõstrat nubes. Et iõ aduertẽdũ ꝙ ex aq̃ nõ põt ĩmediate generari aq̃: qr frustra ageret nã si aquã corrũperet vt aquã gñaret: etiã mã exñs sub forma aque nõ appetit spoliationẽ illius forme vt ĩduat eadẽ forma. hec g̃ mediatio parua est ĩ generatiõe elementorz. maior est in generatiõe mixtorz ĩperfectorz. ⁊ multomagis ĩ generatiõe mixtorz pfectorz. nã ex aq̃ põt generari aer ⁊ stati ex aere põt gñari aq̃. ex pluuia aũt fit vapor. fz nõ stati ex vapore fit pluuia. ĩmo fit nubes ĩmediate ⁊ stati ex nube fit pluuia. Jn mixtis aũt pfectis est mediatio multo maior. fit. n. ex equo equ⁹ p mltã media. p̊. n. morit ⁊ putrefit deide generat herba vl fenũ de q̃ comedet equa ⁊ ex equa gñat mẽstruũ de quo tãdem format equ⁹ vt hz declarari. 8. meta. ¶ Ex p̃dictis segtur p̊ ꝙ p̃cessus a cã sil exñte cũ suo cãto ad illũ effcm̃ ⁊ eõ. est magis demr̃atio circularis q̃z p̃cessus a cã non sil exñte cũ effcũ suo ad illũ effcm̃ ⁊ eõ. qr in p̊ p̃cessu ar. a cã ad effcm̃ ⁊ eõ. ab eodẽ effcũ ad eãdẽ cãz. demr̃at. n. eclypsis p ĩterpõnez terre. ⁊ eadẽ ĩterpõ terre numero demr̃at p eãdẽ numero eclypsim. ¶ Jn scdo aũt p̃cessu nõ ar. ab eodẽ effcũ ad eãdẽ cãz numero. sed solũ spẽ: qr pluuia demr̃ata p nubem nõ est illa pluuia numero de q̃ demõstrat nubes. sed solũ spẽ. ¶ Scdo segtur ꝙ circulatio mãlis tanq̃z p̃prius effectus arguit circulationẽ effectiuã mot⁹ celi tanq̃z p̃priã cãz. nã ꝙ oia mẽsurent suo p̃iodo. ⁊ ꝙ oia reuertant specifice fz circulũ vt ꝙ ex equo mortuo fiat equ⁹ viu⁹ ⁊ ꝙ ex pluuia fiat pluuia ⁊ ꝙ mã p̃us exñs sub forma corrupta q̃si circulariter reuertat ad eãdẽ formã totũ ꝛtigit ex circulatiõe mot⁹ celi quẽ Aris. dicit eẽ vitã oib⁹ entib⁹ nãlibus. 8. phy.

Uomodo ãt oportet venari ĩ eo qd̃ qd est p̃dicãtia nũc dicam⁹. Eorz igit q̃ sunt vnicuiqz q̃dã extẽdunt in plus nõ tm̃ extra gen⁹; dico aũt ĩ plus eẽ q̃cũqz qdẽ sunt vnicuiqz vlr. At vero sed aliq̃: vt. n. aliqd qd̃ omni trinitati iest. sed non omni trinitati: sicut qd̃ est: sest trinitati: fz nõ ⁊ numero: sed ⁊ ipar iest omni trinitati: ⁊ in plus est: ⁊ nãqz ipsis quiqz iest fz nõ extra gen⁹. qnqz qdẽ. n. numer⁹ ẽ: nullũ aũt extra numerũ ipar est.

¶ Jste est 3⁹ tractat⁹ b⁹ scdi posteriorz ĩ quo Ari. dat modũ ĩueniẽdi ip̃z qd̃ qd ẽ. postq̃z determinauit q̃lr se bz ad demr̃ationẽ: ⁊ qm̃ ip̃z qd̃ qd est: est illud qd̃ p diffõnẽ exp̃mit subi vel passionis. iõ tractat⁹ iste diuidit in. 4. ca. Quorz p̃mũ assignat artẽ ĩuestigãdi diffõnem subi. Scdz dat modũ p̃cedẽdi ĩ arte ista ibi. Sz disiones. Tertiũ docet artẽ accipiẽdi ⁊ ĩuestigãdi diffõnẽ passiõis ibi. Querere ãt oz. Quartũ istruit modũ accipiẽdi ip̃z subz loco diffõnis tanq̃z mediũ in demr̃atiõe ibi. Ut

hēam⁹ aūt ꝓposita. Primū caplz diuidit ī duas ptes. in quaꝝ
prima Aris. premittit vnā distinctionē. In 2ª vero exegtur de
intēto ibi. Dō g̃ accipienda. ¶ Quantū ad ꝑmū distictio quā
Ari. ꝑmittit est ista. eoꝝ q̃ sunt alicui diffinibili q̃dā excedunt
ipz diffinibile ⁊ nō gen⁹ ei⁹: q̃dā aūt excedūt tā gen⁹ q̃z diffini
bile. vbi gra. bipes ī est boī. ⁊ in plus se hz q̃z hō: qr cōpetit alte
ri ab hoīe vt volatilib⁹: nō tn excedit gen⁹ ipsi⁹ hois: qr ꝛtinet
sub aīali: cū omne bipes sit aīal ⁊ nō eō. silr ipar ī est ternario ⁊
excedit ipz: qr oīs ternari⁹ est īpar ⁊ nō eō. nō tn excedit suum
gen⁹. s. numeꝝ eo ꝙ numer⁹ taz de pari q̃z de īpari vlr ꝑdicat.
ens vero ī est vniuersaliter tā homini q̃z ternario ⁊ excedit cu
iuslibet istoꝝ genus tā ꝓpinquū q̃z remotū cum sit trāscēdēs
extra omne predicamentū.

¶ Huiusmodi igit accipiēda sunt vsqz ad hoc pri
mū: quoꝝ vnūqdōqz qdem in plus sit. Q ia aūt nō
sūt in plus. hāc. n. necesse est substātiā rei eē: vt tri
nitati ī est omni numer⁹ īpar primus vtrobiqz. ⁊
sicut ꝙ nō est mēsurari numero: ⁊ sicut ꝙ est non
cōponi ex numeris. hoc itaqz iā trinitas ē numer⁹
īpar primus: ⁊ sic primo. hoꝝ. n. vnūqdōqz aliud:
quod in paribus oībus ī est: vltimū aūt ⁊ dualita
ti: omnia autem illi.

¶ Ista distictione ꝑmissa ꝑbs ponit duas regulas. Quaꝝ ꝑma
est ista. si accipiant tot ꝑdicata alicui⁹ diffinibilis nō se exten
dētia extra gen⁹ quoꝝ qlibet in plus se hz q̃z diffinitū. ⁊ oīa
simlr eqlr: ex talib⁹ ꝑdicatis ꝓstituit diffō eēntialis illi⁹. pz. nā
illi termini numer⁹ īpar vtrobiqz ꝑm⁹ faciūt diffōnē ternary
cū oēs simul ꝛuertant cū ternario: ⁊ qlibet illoꝝ cōiorē ē terna
rio vt liquet. Et notāter dr nō se extēdētia extra genus ꝓpter
terminos trāscendētes ⁊ diuersoꝝ ꝑdicamētoꝝ ex qbus non
dz fieri talis diffinitio. ¶ Notandū ꝑmo ꝓm Ari. ꝙ numerus
duplr dr ꝑmus. s. ꝑmitate mēsurationis. ⁊ ꝑmitate cōpositōis.
Numer⁹ ꝑmus ꝑmitate mēsuratiōis est ille q nō mēsurat ali
quo numero. ⁊ sic nō solū binari⁹ vel ternari⁹ est numer⁹ ꝑm⁹
sed etiā qnari⁹ ⁊ septenarius ⁊ generalr qlibet numerus īpar.
Numer⁹ vero ꝑmus ꝑmitate cōpositiōis est ille q nō cōponit
ex numeris. ⁊ sic nullus est numer⁹ ꝑmus nisi binari⁹ ⁊ terna
ri⁹. Et si dr ꝙ ternari⁹ a. b. c. cōponit ex numeris. s. ex binario
a. b. ⁊ ex alio binario b. c. soluit ꝑ hoc ꝙ intelligit de numeris
nō cōicantib⁹. mō illi duo binary īuicē cōicant eo ꝙ b. vnitas
vni⁹ est vnitas alteri⁹. diffō g̃ ternary nō est numer⁹ īpar ꝑm⁹:
qr tūc qnari⁹ eēt ternari⁹: sed illius diffō est numer⁹ īpar vtro
biqz ꝑm⁹. ita ꝙ sit ꝑm⁹ ꝑmitate mēsurationis ⁊ ꝑmitate cōpo
sitionis. ¶ Scōo notandū ꝙ sicut cōpositū nāle solū ꝓstat ex
mā ⁊ forma. ita diffō eēntialis solū ꝓstare dz ex duob⁹. s. gene
re ꝓpīquo ⁊ dr̃ia vltimata. quoꝝ ꝑmū dicit potētiam vt mā. ⁊
2ᵐ dicit actū vt forma. 3ᵐ aūt nō regrit: qr duo talia neqz cla
uo neqz colla ꝓiūgi debēt. Aliqn tn īnoīatū est genus ꝓpriū ⁊
tūc loco illi⁹ ponēdū est gen⁹ remotū vsqz ad dr̃iaz vltimā. vt
si eēt diffō hois aīal māsuetū bipes. aīal mansuetū acciperet
loco generis ꝓpry ⁊ ꝓpinq. bipes vero se hr̄et vt specifica dr̃ia.
⁊ si ignota est nobis dr̃ia ꝓpria loco illi⁹ sumēde sunt due vel
tres dr̃ie cōiores q̃ ꝓiūctiz ꝛuertant cū diffinito. ⁊ ignota dr̃ia
hois ꝓpria loco ei⁹ accipet gressibile bipes: qd ꝛuertit cū ho
mine: lz tā gressibile q̃z bipes sit cōius. talia. n. cōpetūt diffōni
hois: qn̄ ꝙ gressibile ꝛuenit hō cū aligb⁹ terrestrib⁹. ⁊ differt a
volatilib⁹. ꝙ bipes aūt ꝛuenit cū volatilib⁹ ⁊ differt a terrestri
bus. ¶ Tertio notādū ꝙ si aliq̃ duo respcū terty se habēt in
plus ⁊ totū in eque oz qlibet illoꝝ restrigere ⁊ restrigi: ⁊ ꝛse
quēter vtrūqz eē excedēs ⁊ excessū. mō in diffōne vera nō sūt
aliq̃ duo quoꝝ qlibet excedat ⁊ excedat. nā in diffōne vera
sunt gen⁹ ⁊ dr̃ia. vel si sunt plres dr̃ie hoc erit ꝓz ordinē ꝑdica
mētalē. quaꝝ vna erit dr̃ia generis supiorīs ⁊ alia dr̃ia generis
īferiorīs. vt suba aīata sensitiua. si ꝑmū dat illa nō se hnt sicut
excedētia ⁊ excessa: qr dr̃ia nō se extēdit extra genus suū. si 2ᵐ
itez nō qlibet illoꝝ est excedēs ⁊ excessū: qr dr̃ia generis īfe
riorīs nō potest excedere dr̃iaz generis superiorīs. Ex quibus
segtur ꝙ diffinitio ꝛtinēs plura quoꝝ qlibet est in plus ⁊ to
tū ī eque nō est diffinitio vera. sed supplet vicē vnius diffōnis
vere. ideo regula hic tradita a ꝑbo nō est bona simplr. sz bona
in casu: qn̄. s. ignorat dr̃ia vltima spēi.

¶ Qn̄ aūt oīsuz iā est in superiorib⁹ ꝙ necessaria
sunt in eo qd quid est ꝑdicātia. vlia aūt necessaria
sūt. In trinitate āt ⁊ ī quoqz alio sic accipiunt ī eo
qd qd ē: accepta sic ex necessitate erit trinitas hec.

¶ Declarata hac regula Aris. ꝓbat illā eē diffinitionē ternary
ꝑ duas ꝛclones. q̃ꝝ ꝑma ē ista. numer⁹ īpar vtrobiqz ꝑm⁹ ī est
de necitate ternario. ꝓbat. oē qd ī est alicui vlr ⁊ in eo qd qd ē
ī est illi de necitate. sed numer⁹ īpar vtrobiqz ꝑm⁹ ī est ternario
vlr ⁊ in eo qd qd est. g̃. pz ꝛsia. cū maiori ex determinatis ꝑmo
hui⁹. ⁊ minor declarat: qr oīs ternari⁹ est numer⁹ īpar vtrobi
q̃z ꝑm⁹. ⁊ ad īterrogationē factā ꝑ qd est ternari⁹ rndet ꝙ nu
merus īpar vtrobiqz ꝑmus. ¶ Dubitat qr paritas ⁊ īparitas
eē ꝑmū ⁊ nō eē ꝑmū vident eē dr̃ie accntales ⁊ q̃dā ꝓprieta
tes numeri. nō igit ꝑdicta diffinitio ꝑdicat eēntialr ⁊ in qd de
ternario. ¶ Rndet ꝙ tales ꝓprietates ponūtur loco dr̃iaꝝ
eēntialiū. sicut etiā in diffōne aīalis ponit sensitiuū qd est pas
sio ꝓpria aīalis ⁊ nō dr̃ia eēntialis. ⁊ in diffinitione hois ponit
bipes gressibile pēnatū q̃ dicūt ꝓprietates accntales. vz. figu
rā ⁊ organizationē mēbroꝝ corpis. sepe. n. noīa subaꝝ ab accn
tibus sunt assūpta. vt lapis a lesione pedū. ⁊ petra a tritione pe
dis: quia petra dicitur quasi a pede trita secundum etymolo
giam vocabuli.

¶ Qd aūt substātia sit ex his: manifestū est. neces
se. n. est nisi hoc eēt trinitatis eē: vt genus aliquid
esse. hoc aūt noīatū: aut nō noīatū: erit igit in plus
q̃z trinitati īesse: ꝛcessum. n. est huiusmodi eē gen⁹
qdcūqz scdz potētiā in plus est. Si itaqz nulli ī est
alij q̃z atbomis trinitatis: hoc vtiqz erit trinitatis
eē. supponat eteni hoc vniuscuiusqz substātia eē.
q̃ est ī atbomis vltimū ꝑdicamentū. Quare silr ⁊
alij cuilibet sic demōstratoꝝ eidē eē ierit.

¶ Scda ꝛclo. numer⁹ īpar vtrobiqz ꝑmus est diffō eēntialis ⁊
qditatiue ternary. ꝓbat. omne qd ꝑdicatur vlr in eo qd qd est
de aliqua specie: est diffinitio vel genus illius. pz ꝛsia cū mino
ri ex alia ꝛclusione. maior aūt est nota: qr nihil ꝑdicatur in qd
nisi species genus vel diffinitio. differētia enim non ꝑdicatur
in quid: sed quale. per por. tunc sic. numerus īpar vtrobiqz pri
mus ꝑdicatur de ternario. genus vel diffinitio supple essentia
lis ⁊ qditatiua: sed nō tanq̃z genus: quia ꝛuertitur cum ter
nario ⁊ nulli ī est nisi ternario ⁊ suis īdiuiduis. igitur tanq̃z dif
finitio qditatiua ⁊ eēntialis. minor vero pz īductiue: qr nullū
genus siue sit nominatū siue īnominatū cōuertitur cū specie.

¶ Notandū primo ꝓm ꝑbm ꝙ non habet vltimū ꝑdicamen
tū nisi ī atbomis. i. in īdiuiduis spēi. qr hoc modo fit diffinitio
semp aggregando differētias donec totū aggregatū sequetur
speciei: qr aggregatū nō ꝑdicatur nisi de īdiuiduis. fecit enim
ꝑbs specialē mētionē de atbomis. qd est diuisibile in spēs nō
ꝓprie diffinit: sz qr est diuisibile in īdiuidua. nullū. n. equoca
ꝓpryssime diffinit equocationis. latet. n. in generib⁹ equoca
tiones ꝓz Ari. 7. phy. ꝓpter diuersas rōnes quas ꝛtinet spēs.
potestate. n. genus ꝛtinet oēs species. īquit porphy. in vlibus.

¶ Notandum scdo. ꝓm ꝑbm ꝙ genus ꝓm potentiam in plus
se habet q̃z ea que sunt in genere. quia sicut mā ꝑma est in pu
ra potentia cum non sit ex se quid nec qualis nec quanta. 7ª
meta. sed terminat ꝑ formaz. ita genus est potentiale ad oēs
dr̃ias ⁊ spēs cū millā sibi determinet. ⁊ ꝑ differentiā adueni
entē sibi ꝛbit ad determinatā spēz vt asserit por. dicēs diffe
rentia adueniēs gn̄i ꝓstituit spēm. ¶ Et ꝛcludit ꝑbs ꝙ ea q̃
dicta sunt de ternario possunt alys speciebus applicari modo
consimili diffiniendo illas per plura quoꝝ quodlibet in plus

& totū in eque. i. totū in exñs diffinito equalr & conuertibilr &c
¶ Sed dubitat. nā sola suba diffinitur eēntialr & qditatiue. per Ari. 7° meta. sed ternari° est accñs cū sit spēs pdicamenti q̃titatis fm phm i pdicamētis. igit nō dz diffiniri essentialiter & qditatiue. Dicendū q̃ aliqd̄ accñs hz modum sube. s. nihil extrisecū cōnotādo: aliqd̄ ārt hz modū accñtis. vz. aliqd̄ extrinsecū cōnotādo. vñ albedo & nigredo & hec talia nō cōnotāt sua suba nec aliqd aliud. simitas aūt & crispitudo cōnotant sua suba. iō albedo & nigredo: & hō hñt modū sube. simitas ārt & crispitudo qz cōnotāt nasū & caput hñt modū accñtis. iō talia ñ diffiniūtur pure qditatiue. s. p ppuz gen° & p ppriā dñiaz diuisiuā illi° gñis & cōstitutiuā spēi itrisece p modū pris eēntialis. alia vo hñ diffiniunt pure qditatiue ex quo habēt ppriū gen° & ppriam dñiaz habētē rōnē act° & forme: & qñ ñ habet talis dñia eēntialis: loco ei° accipiatur aliqua dñia accidentalis: vt videbit infra: vt albedo ē color cōgregatiuus visus. & nigredo est color disgregatiu° visus: eo mō quo diffiniūtur spēs sube. vt equus est aīal hinibile & asin° ē aīal rudibile. cōstat aūt q̃ binari° & ternarius lz sint accidētia: tñ habēt modū sube & nō subm nec aliqd extrinsecū cōnotando. iō hñ diffinitur binarius p numerū parē vtrobiqz primū & ternarius per numerū imparē vtrobiqz primum.

¶ Congruū aūt est cū totū aliquis negocietur departiri genus in athoma specie prima. vt numerus in dualitatē: & trinitatez. postea sic diffōnes illorū accipe tētare: vt recte linee & circuli & recti anguli. post hec aūt accipientes qd̄ gen° sit vtrū quantitatū: aut qualitatū proprias passiones speculari p cōia prima: cōpositis enī ex athomis conuenientia ex diffōnibus erūt manifesta: propter hoc q̃ principiū omniū diffōnuz q̃ simplex est & simplicibus per se ineisse conuenientia solis: alijs autez secūdum illa:

¶ Scda regula ē ista. si accipiat ppriū genus & ppa dñia essentialis illa cōstituunt diffōnez eēntialē termini diffinibilis. pz. qm si aīal est hois ppriū gen°: & rōnale ppria ac eēntialis ei° dñia: totū B aīal rōnale ē diffō eēntialis & qditatiua hois. ppriū aūt gen° inuenit p diuisionē illius in spēs spālissimas eo mō quo diuidit numerus in binariū & ternariū: p quā diuisionē diffiniunt illa ponēdo ppriū gen° in diffōne: & idē itelligit in alys. s. q̃ ponat ppriū & imediatū gen° in diffōne. vtpz diffiniendo circulū: lineā rectā vel angulū rectū. ¶ Notandū ꝑ fm Egi. q̃ generis triplex ē diuisio in suas partes subiuas. Prima est generis cōmunioris in genera subalterna vt si diuidat q̃titas p cōtinuū & discretū. aut aīal p bipes & q̃drupes. & tūc gen° nō igredit diffōnē spēi spālissime. Scda ē generis ī spēz spālissimā & spēm subalternā. eo° quo diuidit aīal in hominē & brutū: & sic solū ingredit diffōnez primi mēbri qz sola spēs spālissima diffinit ppe. Tertia ē generis in spēs spālissimas eo mō quo diuidit aīal ī hoīem & equū: dato q̃ hec sint oia aīalia. & sic pōt īgredi cuiuslibet suoꝝ mēbroꝝ diffōnez. ¶ Scdo notandū fm Egi. q̃ dñia ppa & eēntialis repit p ea q̃ sūt ppa pdicamēto gñis & spēi & cōia his. videat. n. ī q̃ pdicamēto sūt gen° & spēs diffiniēda: vtꝝ ī pdicamto sube q̃titatis vel q̃litatis: aut ī alio pdicamento. & si talia sint ī pdica° sube: vtputa hō & aīal: cōsideret ppa pdicamēti sube q̃ sūt cōia hoī & aīali & alys cōtentis i eodē pdicamēto vsqzquo veniatur ad dñiaz hoīs solū cōpetētē sibi & p quā distīguit a quolibet alio. qua cōiūcta aīali habebitur diffinitio hoīs. lz enī risibile solū cōpetat hoī: & per ipz homo distinguat a quolibet alio. nō tñ cū aīali facit diffōnem essentialē hoīs. qz p ea que sunt ppria pdicamenti sube cognoscit risibile nō ptinere ad illud pdicamentū propriuz sube in subo nō esse fm phm in pdicamētis loquendo de subiecto in actu. risibile autez est in subiecto in actu: sicut albū & nigrū. ¶ Tertio notādū fm phm in lra q̃ solum simplex est principiū oīum diffinitionum qz sicut mā & forma sunt pncipia oīum rerꝝ naturaliū ppter simplicitatē suaz cū non fiāt ex alys neqz ex alterutris ꝑ phy. ita genus & differentia ppter suā simplicitatem sunt pncipia. omniū diffinitionū. genus enī nō includit dñiam nec ecōtra. sed species includit vtrūqz. qz cōponitur ex genere & differentia fm poz. in vniuersalibus. & cōmen. in prologo phy. nullus enim prius includit suū posterius. genus autem est prius differētia sicut materia est prior forma. non etiaz dñia includit suuz genus. sicut nec accidens habens modū sube includit suū subm. nec seqt. dñia pdicat d̄ gñe. igt vnū eorꝝ alterꝝ icludit: sic nō seqt albedo pdicat de suo subo: igt albedo includit subm vel eō.

¶ Quarto notandū fm phm in littera q̃ ea que insunt simplicibus insunt illis p se & nō per aliud. alys aūt insūt per illa. naz si homo est risibilis: hoc est quia est aīal rōnale. & si hō ē rōnalis: hoc est quia est animal. animali enim per se cōpetit rōnalitas. non quia includit intrinsece illaz: sed quia per se & non per aliud est in potentia ad illam: sicut materia per se & non per aliud est in potentia ad formaz: & sicut materia est p se in potentia ad formā hominis: licet aliqua materia non sit actuata forma humana. ita animal est per se in potētia ad differentiā eēntialē hoīs que est rōnale: licet aliqd sit aīal qd̄ nō sit rōnale. ¶ Cōtra pdicta arguit. & p̄ q̃ circulus linea recta & angulus rectus non diffiniunt p sua genera & dñias eēntiales. circulus enim & si diffinitur per suū genus qd̄ est figura: nō tamē p dñias eēntiales figure. nam pncipia circuli ingrediētia diffōnē eius sunt cētrū: circūferentia: & linee ꝓz phz. 8° phy. hec autē nō sūt dñie essentiales figure cuz figura sit pdicamenti qualitatis. & centrū cū sit punctus indiuisibilis. & linea pdicamenti q̃titatis. circūferentia autē videtur esse predicamenti relationis ppter cōnotationem cōtinentie. Itez linea recta diffinitur per lineā. & angulus rectus per angulū. cōstat autē q̃ angulus & linea nō sunt genera: sz species spālissime. vt pz per Aristo. in pdicamentis diuidentē cōtinuum in lineā: supficiē: corpus: tēpus & locū tanqz in spēs spālissimas.

¶ Secundo arguitur q̃ animal non pōt diuidi ī genera subalterna neqz in genus subalternum. quia animal predicatur īmediate īmediatiōe subiecti de qualibet sua spē spālissima. vt patuit in p̄ bui°. qz sicut hec est īmediata. homo ē animal. ita & hec. asinus ē aīal. equus est aīal: & sic de singulis. igitur iter aīal & quācūqz suā spēm spālissimā nō mediat aliqd̄ gen° subalternū. & per cōsequens non diuidit aīal in bipes & q̃drupes tanqz in genera subalterna. neqz in brutū & hoīem tanqz in genus subalternū & spēz spālissimā. ¶ Tertio arguit q̃ nō solū simplicia sūt pncipia oīuz diffōnū imo cōposita qz vt dictū est gen° & dñia sūt pn° oīum diffōnū: mō gen° est cōpositū ex actu & potētia aliter nō eēt p se ī pdicāmēto cū ens descendat in decē pdicāmēta p actū & potētiā. 5° meta. ēt dñia dicit aliquā cōpositionē. qz cuz nō dicat potentiā tñ ex quo est act° generis: nec actū tantū: qz tunc esset actus purissimus. & cōsequenter deus oportet necessario q̃ cōponatur ex actu & potentia. ¶ Quarto arguit q̃ ea que insunt simplicib° nō insunt illis per se sed p aliud. qz risibile inest animali per aliud. s. per hominē. & habere tres angulos equales duob° rectis cōpetit figure p aliud. s. p triangulū fm phm 2° bui°. vñ habere tres angulos eq̃les duob° rectis cōpetit figure p aliud subm. vz. p triangulū & p aliā cām. s. p lineā. ¶ Ad pmū dicit q̃ spēs accidentalis nō cōnotans subm suum diffinitur per gen° & differentiam eiusdem predicamenti: vt linea & superficies: albedo & nigredo. species autē accidentalis connotans subiectum suum diffinitur per genus eiusdez predicamenti: & differentiā alterius predicamenti que quidem differentia non est nisi subiectū suū vel aliquid importatū per subiectū suuz vt simitas & crispitudo. genus enim vtriusqz est forma vel figura quarte speciei qualitatis. differentie autem essentiales sunt nasus & caput. quia igitur circulus & triangulus connotant subiectum suum. scilicet lineam. ideo diffiniuntur per genus eiusdē pdicamēti. s. p figuraz: & per dñiam alterius pdi

camenti.vz.per lineā.centrū aūt ⁊ circūferētia nō significāt in recto nisi punctū ⁊ lineā.⁊ qz cōnotant cōtinentiā actiuaz ⁊ passiuā.qz circūferentia ꝛtinet ⁊ centrū cōtinetur.iō cētrū ⁊ circūferentia sūt pdicamēti relationis.lz sua absoluta sint pdicamēti q̄ztitatis. ¶ Deinde ad argumentū de linea recta ⁊ angulo recto dicitur q̄ sicut hō alb⁹ nō est spēs p se alicui⁹ pdicamenti.sed p accñs pdicamēti sube rōne substātiui.⁊ pdicamenti q̄litatis rōne adiectiui.ita linea recta est p accidens spēs pdicāmēti q̄ztitatis ⁊ q̄litatis.⁊ qz spēs p accñs psuppo/nit spēm p se.qz partes sunt priores toto ꝑ phy.iō sicut homo albus diffinit p hominē.ita linea recta p lineā ⁊ angulus re/ctus p angulū.⁊ ꝛnter ꝛcedat q̄ spēs p accñs diffinit p spēz spālissimā.sed illud non est ꝛ phm.qz ipse loquit hic de eo qō diffinitur hic per se ⁊ nō p accñs.ea enī que sunt p accñs sunt relinquenda in scia speculatiua.inquit phs.5° phy. ¶ Ad 2ᵐ dr̄ fm Egi.q̄ aīal dupl'r diuiditur.s.p partes subiectiuas.⁊ p drias eēntiales.Primo mō facit pdicationez imediatā cum q̄libet sua spē spālissima.Sed scdo mō nō facit predicationē imediatā nisi cū spē hois.⁊ ꝛnter hz dicere q̄ inter aīal ⁊ ho/minē aliquo mō est genus subalternū ⁊ aliquo mō nō.si aīal diuiditur p bipes ⁊ quadrupes.cuz ois homo sit bipes ⁊ non ecōtra.isto modo datur gen⁹ subalternū mediū.si aūt diuidi tur aīal p rōnale ⁊ irrōnale aut p brutū ⁊ hominē.aut p hoīez equū ⁊ alias spēs aīalis.sic nō dat gen⁹ subalternū mediū iter aīal ⁊ aliquā spēm ei⁹. ¶ Ista rñsio est cōmunis sed difficilis qz tūc tanta esset quasi multitudo genez subalternoz quot essent spēs spālissime illius:quia isto mō oz brutum iterū di/uidi in drias duas eēntiales.⁊ ꝛsequēter vsque quo deuenie tur ad vnū gen⁹ subalternū qō nō predicatur de duab⁹ spēb⁹. ¶ Preterea sequitur q̄ sub genere figure sunt infinita gene ra subalterna.⁊ siliter sub genere numeri.qm diuidendo nu merū per par ⁊ impar aut p drias essentiales corrndētes bis statim resultant duo genera subalterna quoz vnū dicitur de omnibz numeris parib⁹.⁊ reliquū ō oibus numeris iparib⁹. ⁊ cum infinite sint spēs tā numeroz pariū q̄z impariū opor tebit ista duo gña in infinitū diuidere ꝛtinue p genera mino ris cōitatis exquo ois diuisio ꝛstat tm̄ ex oib⁹ mēbris. ¶ De inde cū particule diffōnis ponēde sunt in diffōne fm ordinē essentiale predicamentale sic q̄ nulla diuisio relinquat iter genus ⁊ spēm diffinibilē sequit aliquā spēm aīalis diffiniri p innumerabiles drias:sic ⁊ ipe spēs quodāmō inumerabiles sunt ⁊ nullā spēz numeri aut figure p tot drias diffiniri qn p plures in infinitū aliqua alia diffinibilis fit exquo sūt simpl'r infinite spēs numeroz ac figuraz.⁊ ꝛsequenter sequit q̄ ali qua sūt gña que nō possūt euacuari p diuisionē.s.numerus.⁊ figura q̄ oia sunt absurda. ¶ Dicēduz igit q̄ inter aīal ⁊ suas spēs spālissimas nō est aliud genus mediū sicut neq̄z inter fi gurā ⁊ suas spēs.aut iter nūez binariū aut quaternariū.⁊ si brutū aut bestia.aut bipes aut quadrupes dicitur esse genus hoc est fm famositatē ⁊ nō fm veritatē eo mō quo triāgulus dr̄ esse gen⁹ ⁊ ysocbelē equilaterū ⁊ gradatum esse spēs.qō tm̄ est falsum:vt declaraui in ꝑ hui⁹.⁊ si brutū vel bestia vel bi/pes aut quadrupes pdicatur de plurib⁹ differentib⁹ spē.non tm̄ est gen⁹.qz nullū illoz pdicatur in qd. ¶ Sed forte argui tur sic.dria adueniēs generi ꝛstituit spēm.igit sicut ex aīali ⁊ rōnali fit aliq̄ spēs ita ex aīali ⁊ irrōnali.sed non fit species spālissima.qz talis diffō pdicat de plibus differētib⁹ spē.igit fit spēs subalterna. Rñdet q̄ si aliqō gen⁹ diuidit per drias indiuisibiles quelibet eaz adueniēs generi ꝛstituit spēz.⁊ si diuiditur p drias diuisibiles tm̄ quelibet eaz adueniēs gñi ꝛstituit spēm.vt corp⁹ aīatū qō nō diuidit nisi p sensitiuum ⁊ insensitiuū que quidē drie adueniētes gñi ꝛstituūt animal ⁊ plantā:que sūt spēs subalterne:si aūt aliqō gen⁹ diuidit per duas drias quaz vna sit idiuisibilis ⁊ altera diuisibilis. dria indiuisibilis adueniēs gñi ꝛstituit spēm.dria aūt diuisibil'op posita illi nō ꝛstituit spēz neq̄z diffōnez.sed imediate diuidit in alias drias indiuisibiles ꝛstituentes spēs ⁊ diffōnes spēr̄ verbi grā.figura diuidit imediate p hr̄e angulū ⁊ carere an/gulo.vt colligit de mente phi.⁊ ꝛmen.ꝑ phy.quaz dr̄iarum vna est indiuisibilis.s.carere angulo.qz nō competit nisi vni speciei spālissime.vz.circulo.alia aūt ē diuisibilis.s.hr̄e angu lum.⁊ illa imediate absq̄ ꝛstitutiōe spēi vel diffōnis diuidit in infinitas drias ꝛstituētes infinitas spēs figuraz. Sil'r nu merus licet diuidat p drias diuisibiles que sūt par ⁊ ipar.tm̄ qz diuiditur p alias drias quaz vna est indiuisibilis ⁊ alia di uisibilis.ñ hz sub se gen⁹ qō sit spēs ꝛstituta p driaz diuisibilē diuidit.n.nūerus p numez simplicē ⁊ cōpositū itelligēdo p numez simplicē illū q nō cōponit ex aliquo nūero.⁊ p nūez cōpositū illū q cōponit ex nūero. ¶ Consil'r dicat de aīali q̄ licet diuidat p bipes ⁊ q̄drupes aut p alias drias diuisibiles corrndentes his:tm̄ nō hz gen⁹ sub se ꝛstitutū p aliquā istarū driaz.qz hz aliā diuisionē magis ꝑpā ⁊ eēntialē sibi q̄ diuidi tur p rōnale ⁊ irrōnale.q̄rū ꝑ⁹ est indiuisibilis cū nō ꝛpetat nisi hoī.alia vo est diuisibilis.qz cōpetit pl'ib⁹ spēb⁹ aīaliū.iō talis aut bipes aut q̄drupes nō ꝛstituit gen⁹ nec spēm nec dif finitionē.sed imediate descēdit i alias spēs p drias idiuisibi/les eo⁹ quo act⁹ ⁊ potētia adueniētes enti nō ꝛstituūt genus neq̄z spēm neq̄z diffōnē.sed imediate diuidunt p actū subalē ⁊ accñtalē.p potētiā accñtalē ⁊ subalē descēdēdo i decē gene ralissima decē pdicamētoz. ¶ Ad 3ᵐ dr̄ q̄ sic ela dicūtur cor poza simplicia simplicitate opposita cōpositioni ex mā ⁊ foz ma nō obstāte q̄ cōponant ex mā ⁊ foz⁹:⁊ ipa mā ⁊ forma di cūtur simplicia simplicitate opposita ꝛpōni ex mā ⁊ foz⁹ nō obstāte q̄ cōponant ex p̄rib⁹ integralib⁹.ita gen⁹ ⁊ dria sunt ꝑncipia simplicia simplicitate opposita cōpōni ex gñe ⁊ dria nō obstāte q̄ gen⁹ cōponat ex actu ⁊ pō.⁊ dria ex esse ⁊ eēntia ꝑpterea gen⁹ nō est mā cū includit eēntialiter actū ⁊ poten/tiā.dria aūt ⁊ si nō sit nisi act⁹: nō tm̄ ē actus purissim⁹.qz ad/miscetur potētie gñis. ¶ Ad 4ᵐ dr̄ q̄ illud qō conuenit gñi tanq̄z diuisiuū illi⁹ aut faciēs vnū cū eo cōpetit ei nō p aliud. mō risibile nō est diuisiuū aīalis neq̄z faciēs vnū cū eo.sz fac vnū cū hoīe.iō aīali cōpetit rōne hois simpl'r.hr̄e tres angu los eq̄les duob⁹ rectis nō est diuisiuū figure neq̄z faciēs vnū cū ea.sed cū triāgulo.iō nec figure nec alteri ꝛpetit nisi rōne triāguli.rōnale āt ⁊ irrōnale faciūt vnū cū aīali aut diuidunt ipz.iō talia ꝛpetūt aīali p se ⁊ nō per aliud. sic.n.a linea fluūt due passiōes opposite.s.rectū ⁊ curuū.⁊ a nūero due alie.vz. paritas ⁊ iparitas:ita a quolibet genere fluūt due drie essen riales opposite:vt ab aīato corpe sensitiuū ⁊ insensitiuū.⁊ ab aīali rōnale ⁊ irrōnale.sic ergo rectū ⁊ curuū cōpetūt linee p se ⁊ nō p aliud.⁊ paritas ⁊ imparitas cōpetūt numero.per se ⁊ nō per aliud.ita rōnale ⁊ irrōnale cōpetunt aīali p se ⁊ non per aliud:sicut ergo forma nālis cōpetit materie tanq̄z subo ⁊ cōposito tanq̄z toti.ita dria cōpetit gñi tāq̄z subo.⁊ spēi tāq̄z toti ita q̄ ē act⁹ generis.⁊ pars spēi.ꝑpterea dria p se cōpetit tā gñi q̄z spēi.sed nō eodē mō.Et si ex his ꝛcedit irrōnale: bi pes aut q̄drupes:vel alia dria loco istaz ponēda facere vnū cū gñe aut ꝛstituere spēm illud nō est intelligendū cōplete ⁊ in actu.sed incōplete ⁊ in potentia eo mō quo forme subales elementorum faciunt vnum cum materia.⁊ constituūt vnū in specie in generatione mixtorum.

Sed diffōnes que sūt fm drias vtiles sunt in id q̄ sic adeam⁹. sicut tamen demonstrant dictū ē in priorib⁹. vti/les aūt sunt vtiqz sic solū ad colligen dū qō qd est: ⁊ etiā videt vtiqz nihil sed morū vtiqz accipe omnia tanq̄z si ex pricipio acceperit aliquis sine diuisione.

¶ Istud est scōm capl'm hui⁹ tractatus in quo Aris.postq̄z de dit artem inuestigandi diffōnem subiecti dat modū ꝑceden di in arte illa per quattuor conclusiones.quarum prima:est ista ad diffinitionem inuestigandā vtilis est diuisio nō illati ue sed collectiue. ¶ Secūda ꝛclusio.particule diffinitionis ponende sunt in diffinitione fm essentialē ordinē pdicamen

talem.ibi.Differt aũt. ¶ Tertia ꝛclo. diffinitũ non scitur p diffõnẽ si relinquit aliq̃ diuisio inter genꝰ ⁊ spẽm diffinibilẽ. ibi.Amplius nihil. ¶ Quarta ꝛclo.in diffõne sunt accipiẽda ꝑdicantia in qd ꝓm magis ⁊ minus cõmune euacuantia totã nãz diffiniti:ibi.Ad ꝓbandũ aũt. ¶ Prima ꝛclo arguit.⁊ ꝑ quo ad ꝑmã ptẽ.s.q̃ ad diffõnẽ inuestigandã nõ est vtilis diuisio illatiue.qm̃ si diffinitio ꝑ diuisionẽ illatiue cõcluditur. aut igit ꝑ discursum syllogisticũ.aut ꝑ discursum entimematicũ destructiuũ.non ꝑmũ.qz ꝑ talẽ syllogismũ nõ ꝓbat intẽtum cũ non plus includatur diffinitio alicuiꝰ q̃z suũ oppositũ vt oẽ aial est aial rõnale vel aial irrõnale. sed oĩs hõ est aial: igitur oĩs homo est aial rõnale vl aial irrõnale.hic ꝛcluditur totũ illud disiũctũ: ⁊ nulla eius pars.non etiã zꝰ.qz ꝑ talem discursuz cõmittitur fallacia petitionis ꝑncipij.vt oĩs homo est aial rõnale vel aial irrõnale. sed nihil qõ est homo ẽ aial irrõnale.igitur oĩs homo est aial rõnale.assumit enĩ ĩ minori qõ dz ꝓbari.⁊ ita nõ hr plus diffinitio hominis q̃z in ꝑncipio. ¶ Scõa pars ꝛclonis declaratur.vz.q̃ ad diffõnẽ inuestigãdã est vtilis collectiue diuisio.nã habita spẽ ⁊ habito genere eiusdẽ alicui ꝑdicamẽti diuidat illud genꝰ ꝑ drias vsquequo deueniat ad driaz ꝓpam cõpetentẽ illi ⁊ non alteri.q̃ habita aggreget generi.⁊ habebit diffõ spẽi signate.vbi gra.cognito q̃ homo et suba sũt eiusdẽ ꝑdicamẽti:diuidat suba ꝑ corporeũ ⁊ ĩcorporeũ.⁊ ĩtellecto ad sensũ q̃ hõ nõ est incorporeus: diuidat corporeũ ꝑ aiatũ ⁊ inaiatũ.⁊ qm̃ sensu ⁊ motu distinguitur aiatũ ab inaiato: optime cognoscet boiez eẽ corpꝰ aiatum.⁊ qz nõ oẽ corpus aiatũ est hõ.itez oz diuidere aiatuz ꝑ sensitiuũ ⁊ insensitiuũ formãdo duo gña.s.aial ⁊ plantã ꝑ aggregationẽ illaz driaz ad suũ genꝰ.⁊ cognito q̃ hõ nõ ẽ plãta sed aial qz sentit:oz subsequenter aial diuidere ꝑ rõnale ⁊ irrõnale.deinde aggregare illã driaz rõnale illi gñi animal ⁊ habebit diffõ hois ꝑ ꝓ q̃ oĩs hõ est aial rõnale ⁊ ecõtra.diffinitio q̃ inuestigat ꝑ viã ꝛpõnis ⁊ diuisionis sic q̃ diuisio semp ꝑcedit ꝛpõnẽ. Primo enĩ diuidit genꝰ.deinde cũ gñe fit ꝛpõdrie.⁊ hr diffõ. ¶ Notandũ q̃ nihil ꝑ se est ĩ ꝑdicamẽto subẽ nisi ꝑ se existẽs vel pars ꝑ se existẽtis cũ ꝓ sit ꝓpriũ illi ꝑdicamento.iõ diuiso aiali ꝑ pennatũ ⁊ nõ pẽnatũ.aut ꝑ risibile ⁊ binnibile.aut ꝑ aliq̃s tales drias ꝛuertibiles cũ spẽ diffinibili videat si be drie vltime sunt ꝑ se exãtes: vel ptes eẽntiales ꝑ se existentiũ aut nõ.si sic:tũc addant generi ⁊ fiet diffõ inuestiganda.si aũt nõ sũt ptes oĩo dimittat.qz ꝑ aggregationem illaz ad genꝰ fierẽt diffõnes accñtales ⁊ ñ eẽntiales.iste nãq̃z sũt diffõnes accñtales animal risibile vl binnibile cũ risibilitas ⁊ binnibilitas sint accñtia ⁊ nõ subẽ. ¶ Ex ꝑdictis sequit q̃ bipes ⁊ quadrupes.pẽnatũ ⁊ sine pẽnis. gressibile ⁊ reptibile seu volatile ⁊ natabile nõ possunt ꝛstituere aliquã diffõnẽ essentialẽ ꝑdicamẽti subẽ cũ nõ sint nisi ꝓpetates accidentales generũ ⁊ sperũ ꝑdicamẽti subẽ.aliqñ tñ ponũtur ĩ diffinitionibus essentialibꝰ subaz ꝓpter carentiã terminoz cõpetẽtiũ differentys eẽntialibꝰ ꝑdicamenti subẽ.ita ẽt paritas ⁊ imparitas cũ sint ꝓpe passiones numeri sicut rectũ ⁊ curuuz linee nõ ꝛstituũt nisi diffõnes accidẽtales.licet interdũ accipiantur tanq̃z ꝓprie ⁊ eẽntiales drie ꝓpter carentiã ꝓpozuz nominũ. ¶ Sed dubitat.qm̃ longitudo ẽ ꝓpria passio linee. ⁊ latitudo supficiei.⁊ ꝑfunditas corpis.⁊ tñ Aris.in ꝑdicamẽtis.in capto de q̃titate.diffinit lineã ꝑ longitudinẽ.⁊ supficiẽ ꝑ latitudinẽ.⁊ corpꝰ ꝑ ꝑfunditatẽ assignãdo illas diffõnes nõ tanq̃z accñtales:sed eẽntiales.aliogn nõ verificarent de suis diffinitis.sicut nulla ꝓpria passio verificatur in abstracto de suo subo. Rñdetur q̃ q̃libet illaz diffõnũ ẽ accñtalis. linea est longitudo sine latitudine ⁊ ꝑfunditate cuiꝰ extrema sunt duo pũcta.supficies ẽ latitudo sine ꝑfunditate cuiꝰ extrema sunt due linee.corpꝰ est ꝑfunditas cuiꝰ extrema sũt due supficies.sed sumũtur loco illoz.linea ẽ q̃titas ꝛtinua cuiꝰ extrema sunt duo puncta.supficies est q̃titas ꝛtinua cuiꝰ extrema sunt due linee.corpꝰ est q̃titas ꝛtinua cuius extrema sũt due supficies.⁊ ꝛñter ꝛcedo q̃ nulla illaz diffõnũ que datur per ꝓprias passiones vificat in recto de diffinito suo.sz intelligẽde sunt in obliquo isto mõ:linea est q̃titas ꝛtinua in q̃ ẽ longitudo tñ.supficies est q̃titas ꝛtinua in qua est latitudo sine ꝑfunditate.corpus est q̃titas continua in qua est ꝑfunditas terminata superficiebus.

¶ Differt aũt aliqõ ꝑdictoz priꝰ ⁊ posteriꝰ ꝑdicari: vt est dicere aial mansuetũ bipes. ⁊ qm̃ bipes aut aial mãsuetũ. ⁊ iterũ ex hoc ⁊ drĩa est hõ aut qõlibet eẽ. Qm̃ sic necesse est diuidẽter repetere.

¶ Scõa ꝛclo.particule diffõnis ponẽde sunt in diffõne ꝓz eẽntialem ordinẽ ꝑdicamentalẽ.ita q̃ ꝑ ponat genꝰ.deinde differentia cõmunior.cõsequenter vero differentia specialior. bñ enim dicitur animal mansuetũ bipes.sed nõ bene dicit aial bipes mansuetũ.quod Aris.sic declarat.omne cõposituz ex duobus:est ex vno tanq̃z ex potentia: ⁊ ex alio tanq̃z ex actu illius potentie.sed animal mansuetum est ex duobus cõpositum:ergo est ex vno.s.ex animali tanq̃z ex potentia cum sit genus:⁊ ex alio tanq̃z ex actu ipsius.s.mansueto cum sit differentia eiusdem.patet cõsequentia cum minori.maior vero ẽ clara.quoniã ex duobus existentibus in actu:vel ex duobus existentibus in potentia non fit aliquod vnũ. oportet enim semper q̃ vnũ sit in actu:⁊ reliquum in potentia.deinde arg. sic sub eadem maiori.homo est aliquod vnũ compositum ex animali mansueto ⁊ bipede.igitur vnum eorũ se habet vt potentia: videlicet animal mansuetum:⁊ reliquum sicut actus illius.s.bipes.tunc sic:mansuetum est actus immediatus animalis.⁊ bipes ẽ actꝰ immediatus mãsueti.igit mãsuetũ dz addi ĩmediate animali: ⁊ bipes ĩmediate mãsueto.patet cõsequẽtia ex quo modi intelligendi sunt a modis essendi.5° metha. intellectus debet formare diffinitionis particulas ꝓm q̃ reperit in re. ¶ Notãdum q̃ ex genere ⁊ differentia cõmuniori fit genus propinquũ quibus si additur differentia minus cõmunis fit genus ꝓpinquus vsquequo accipiatur differẽtia ꝓpria constituens speciem: vt si animal habeat genus sub se iuxta opinionẽ cõmunez:⁊ diuidatur per domesticũ siue mãsuetum ⁊ indomitum:⁊ iterum animal mansuetum ꝑ bipes ⁊ non bipes:totum hoc animal mansuetũ habet rationez generis.si enim sciremus nomen illius generis:ponerem ꝰ ipm. sed quia innominatum est circũloquimur ipsum per animal mansuetum.deinde si bipes non est propria differentia:⁊ totum hoc animal mansuetum bipes non conuertitur cum homine:totum hoc se habet vt genus donec veniatur ad differentiam propriam que cum omnibus acceptis constituit speciem.Primo igitur ponitur differentia communis. ⁊ deinde specialis. quia econtra nihil constituitur ex tali ordine.vnde ex genere remoto ⁊ differentia speciali nihil constituitur cuz non sit proprius actus illius potentie.sed ex genere propinquo ⁊ differentia propria bene constituitur species.quia est ꝓpriꝰ actꝰ eius.ꝓponendo enim differentiã specialem ⁊ postponendo cõmunem non constituitur genus propinquuz.nec species nec diffinitio.sicut enim ponendo formaliter elemẽta:in mixto forme elementorũ sunt actus immediati materie prime.⁊ forma mixti est actus immediatus compositi potentialis ex prima materia ⁊ formis elementorũz.ita differẽtia communis est actus immediatus generis remoti.⁊ differentia propria est actus immediatus compositi ex genere remoto ⁊ differentia communi. debet igitur dici animal mansuetum bipes ⁊ non animal bipes mansuetum.nec mansuetum bipes animal.

¶ Amplius ad nihil relinquẽdũ in eo q̃ quid est sic solũmõ ꝛtingit.cuz enĩ primũ accipiatur genus si quidẽ inferiorũ aliquã diuisionẽ accipiat:nõ incidet eẽ ĩ hoc:vt nõ oẽ aial aut totũ pẽnatũ est: aut diuisum pennis.sz pennatũ aial est oẽ.huiꝰ enim drĩa hec est.pria ãt drĩa est aialis ĩ quã oẽ aial icidit.Sir ãt ẽ ⁊ ĩ vnoquoq̃z aliorũ:⁊ ĩ his q̃ extra

genus ⁊ que sub ipsis sunt: vt in aue in qua est omnis auis. ⁊ pisce in quo ē omnis piscis. sic quidem igitur ambulans est quid est scire quando nihil relictuz est. aliter autem relinquere necesse est ⁊ non scire.

¶ Tertia ꝛcl'o. diffinitio nō scitur p̄ diffōnez si relinquit̄ aliq̄ diuisio inter gen⁹ ⁊ spēz diffinibilē. pz qz diffō ēntialis nulla relinqt dr̄iaz iter gen⁹ ⁊ spēz diffinibilē. qz si aliqua relinq̄ret aut nō ꝛuertere t̄ cū diffinito aut dr̄ia posita in diffōne nō eēt act⁹ ꝓpꝛius gnis. qd ē falsum. vbi. g. si aīal diuidat̄ p̄ totū pennatū ⁊ diuisum pēnis nō ē vtilis hec diuisio ad sciaz diffiniti p̄ diffōnē. qz aīal nō euacuat̄ p̄ illā diuisionez cū aliqd sit aīal qd nō ē totū pennatū nec diuisū pēnis. p̄ totū pennatū ꝛtelligit. p. aīal bn̄s solū vnā pēnā ī ala: vt ē vesp̄tilio. ⁊ p̄ diuisū pēnis intelligit bn̄s plēs pēnas ī ala. aīal q̄ p̄ diuidit̄ ī gressibile ⁊ pennatū. deinde pennatū diuidit̄ ī totū pennatū ⁊ diuisuz pēnis. gen⁹ ergo diuisū p̄ dr̄ias gnis īferiozis est male diuisuz qz nō ꝛuertit̄ cū diuidētib⁹ disiūctim sūptis. ¶ Notandū ꝓz ph̄m q̄ hec regula. s. tūc diuisio ē bona qn̄ euacuat̄ gen⁹ per diuidētia: nō solū intelligit̄ de differētys aīalis: sz ēt de differentys q̄ sūt ex̄ gen⁹ aīalis ⁊ infra gen⁹ aīalis. si enī dz diuidi lapis: oz q̄ nō sit aliqs lapis de quo non dicat̄ altera dr̄iaꝛ. ⁊ si dz diuidi auis: oz q̄ nō sit aliq̄ auis de q̄ nō dicat̄ altera differentiaꝛ. siliter nō diuidit̄ piscis si ō aliquo pisce nō vficat̄ altera dr̄iaꝛ. lapis aūt est ex̄ gen⁹ aīalis. sed auis ⁊ piscis sunt infra gen⁹ aīalis. ⁊ vt supꝛa dictū est auis ⁊ piscis nō sunt gna ꝓm veritatē: sed tm̄ ꝓz famositatē. ⁊ hec exēplariter ponunt̄ de aīali. qz talia sūt nobis magis nota. ens enī diuidit̄ ī subaz ⁊ accn̄s. ⁊ tm̄ accidēs nō ē gen⁹ nō obstāte q̄ suba sit gen⁹: ⁊ accidēs diuidat̄ ī absolutū ⁊ respectiuū quoꝛ nullus ē gen⁹. ita diuidit̄ aīal p̄ boiez ⁊ bestiā. aut p̄ aue piscē ⁊ terrestre aīal: ⁊ tm̄ nullū illoꝛ ē gen⁹ cū eis deficiat p̄dicari ī qd ō plib⁹ spēb⁹. si enī querit̄ qd ē B. nunq̄ rn̄det̄ auis aut piscis aut terrestre aīal ꝓpter connotare extrinseca. sed bn̄ q̄ ē homo vel equ⁹ aut aīal. Intēdo tm̄ loqui hic de aīali ac si bret gen⁹ subalternū ꝓm veritatē iuxta doctrinā Aris. que meli⁹ exp̄mitur exēplificādo de aīali ⁊ de differētys ei⁹ q̄ de aliquo alio ꝛencre.

¶ Nihil aūt oz diffiniētē ⁊ diuidētē oīa scire que sunt: ⁊ tm̄ ipossibile quidā dicūt eē differētias cognoscere que sūt ad vnūquodqz: nō cognoscētez vnūquodqz sine differētijs nō eē vnūquodqz scire: a quo nō differt idē esse huic a quo aūt differt alterum ab hoc.

¶ Ex p̄dictis Ari. excludit duos errozes. quoꝛ p̄m⁹ erat q̄ n̄ ꝛtigit diffinientē aliqd scire p̄ diſionē aliogn q̄ēlz diffiniētē p̄ diſionē ꝛtigeret oīa scire: qz ipsi arguebāt sic. ipose ē aliqd scire p̄ diuisionē nisi cog̃scant̄ oēs dr̄ie ei⁹ ad oīa alia. sed nō ꝛtigit cognoscere dr̄ias alicui⁹ ad oīa alia nisi oīa cognoscāt̄. igitur ipossibile ē aliqd scire p̄ diuisionē nisi oīa alia sciant̄ ⁊ cognoscant̄. pz ꝛōa cū maiozi eo q̄ nullus scit diuidere aliqd nisi cog̃scat oēs dr̄ias diuisiuas illius. minoz vō declarat̄ ex eo q̄ nō ꝛtingit cog̃scere dr̄iaz iter aliq̄ duo nisi vtrūq̄ illoꝛ cognoscatur vt habet̄ z⁰ de aīa. capl'o de sensu.

¶ Primū quidē igit̄ hoc factū est. nō enim scd̄m oīum differentiā alterum est. multe enī sūt dr̄ie ī eisdē spē: sz nō scd̄m subaz neqz per se.

¶ Hūc errozē ph̄s duplr̄ excludit. p̄ negādo maiozē declarando ipsam nō eē verā. vz. ipossibile est aliqd scire p̄ diuisionez nisi cognoscant̄ oēs dr̄ie ei⁹ ad oīa alia. qm̄ p̄ diuisionē ꝛtigit hr̄e sciam de aliq̄ spē. s. de hoīe vel ō equo. nec tm̄ ꝓpter B cognoscūt̄ oēs dr̄ie illi⁹ ad oīa alia. qm̄ talis spēs hz dr̄ias essentiales ⁊ p̄ se. ac ēt dr̄ias accn̄tales ⁊ p̄ accn̄s. mō ⁊ si p̄ diuisionē cognoscitur aliq̄ spēs nō oz dr̄ias illi⁹ cognoscere. s. dr̄ias q̄ nō sunt ēntiales nec p̄ se. ¶ Notandū q̄ q̄druplr̄ solet assignari distinctio qb⁹ appet multipticitas dr̄iaꝛ ꝓz pozi vlib⁹. quaꝛ p̄ª est ista q̄ dr̄iaꝛ q̄dā est ēntialis ⁊ quedā accn̄talis. dr̄ia ēntialis ē illa q̄ est diuisiua gn̄is ⁊ ꝛstitutiua spēi vt sensitiuū ⁊ rōnale. dr̄ia accn̄talis est illa q̄ fluit a p̄ncipys spēi vt idiuidui vt risibilitas ⁊ simitas. ¶ Scēa distinctio q̄ duplex est dr̄ia accn̄talis. s. p̄pa ⁊ cōis. dr̄ia p̄pa accn̄talis est illa que circūcernit subm̄ suuz vt risibilitas ⁊ simitas. dr̄ia aūt accidentalis cōis est illa que nō circūcernit subm̄ suū vt albedo ⁊ nigredo. ¶ Tertia distinctio ē illa q̄ duplex est dr̄ia p̄pria accn̄talis. s. ꝛuertibilis ⁊ nō ꝛuertibilis. dr̄ia accn̄talis p̄pria ꝛuertibilis ē illa q̄ fluit a p̄ncipys spēi: vt risibile ⁊ disciplinabile. dr̄ia accn̄talis p̄pa nō ꝛuertibilis ē illa q̄ fluit a p̄ncipys indiuidui: vt simitas ⁊ crispitudo. ¶ Quarta distinctio q̄ duplex est dr̄ia accn̄talis cōis. s. sepabilis ⁊ inseparabilis. dr̄ia accidentalis cōis sepabis est illa q̄ pōt cozrūpi nō cozrupto subo vt albedo sortis: ⁊ nigredo pla. dr̄ia accn̄talis cōis inseparabilis est illa que nō pōt cozrūpi sine suo subo vt albedo cigni: ⁊ nigredo cozui. ¶ Dicendū igit̄ q̄ ad B vt aliqd sciat̄ p̄ diuisionē nō oz cognoscere oēs dr̄ias illi⁹. qz ⁊ si cognoscunt̄ omnes dr̄ie ēntiales ⁊ p̄ se p̄mi modi tā ꝓpinque q̄z remote: non tm̄ cognoscunt̄ oēs dr̄ie accn̄tales. qz nō ꝓpe neq̄z cōmunes nec separabiles nec inseparabiles.

¶ Postea enī accipiātur opposita ⁊ scd̄m dr̄iam ⁊ cuz oē incidit hinc aut inde ⁊ accipiat in altero ⁊ quare eē ⁊ hoc cognoscit. nihil enī differt scire aut nescire in q̄buscūq̄z p̄dicātur de alijs dicere. Manifestū ē. n. qm̄ si sic vadēs veniatur in hoc: quorum non amplius est differentia habebit rationem substantie.

¶ Scō eundez errozē excludit ph̄s ꝛnter negādo minozez declarādo eā nō eē verā. s. nō ꝛtigit cog̃scere dr̄ias alicui⁹ ad oīa alia nisi oīa cog̃scant̄. qz si fiat diuisio p̄ dr̄ias oppositas ⁊ imediatas: ⁊ accipit̄ dr̄ia vna dr̄ia cū diuiso ad cog̃scēdū diffinitionē ō diffinito: nō oz pp B cog̃scere illa qb⁹ ī est alia dr̄ia opposita. ⁊ tm̄ diffiniēs accipit diffōnē p̄ diuisionē veniēs ad ꝛuertibile cū diffinito. vbi. g. diffō hoīs: si dz accipi: oz q̄ diuidat̄ aīal q̄ diuisiōe fcā rōnale copulādū ē aīali. ⁊ hēbitur diffinitio hoīs. neq̄z ex B oz cog̃scere oīa ea qb⁹ inest dr̄ia opposita. s. irrōnale. sed sufficit cog̃scere illā dr̄iam. ¶ Notādū ꝓm Egi. q̄ diffiniēs scit oīa duplr̄. s. vlr negatiue. ⁊ vlr positiue. p̄ vlr negatiue. qz sciēdo hoīez eē aīal rōnale scit nihil eē hoīez qd nō ē aīal rōnale. Scō vlr positiue eo q̄ sciēs talē diffōnē scit diuidere gen⁹ p̄ rōnale ⁊ irrōnale. ⁊ ꝛnter scit oīa irrōnabilia ꝛtineri sub aīali. ⁊ oē qd ē irrōnale vel nō differre a rōnali. ⁊ sic nō solū spēs aīalis imo vr̄ oīa scire vlr ⁊ inconfuse. Et qz ex B notabili nō hr̄ exp̄sse rn̄sio ad euidētiā antiquoꝛ dicentiū vna cū ph̄o q̄ nō cog̃scit̄ dr̄ia iter aliq̄ duo nisi qlibet illoꝛ cog̃scat̄ loquēdo ō cognitiōe distincta. iō dr̄ q̄ ē duplex dr̄ia. vz. cōis ⁊ singularis. si cognoscit̄ dr̄ia singlaris iter aliq̄ duo oz qlibet illoꝛ distincte cog̃sci. ⁊ B ītellexit Ari. z⁰ de aīa. cap. ō sensu cōi. si vo cog̃scit̄ dr̄ia cōis: nō oz vtrūq̄ illorū distincte cog̃scere. sed sufficit q̄ ꝛfuse. illi aūt credebāt oīa distincte cognosci si cognoscebātur dr̄ie communes alicuius generis quod non est verum.

¶ Omne aūt icidere in diuisionē si sint opposita quib⁹ nihil inter est nō est repetitio. necesse enī ēi altero ipōꝛ eē: si qd illi⁹ differētia est.

¶ Scōs error fuit quozūdā dicētiū q̄ diuidēs aliqd gen⁹ oz supponere ante diuisionē genus euacuari per sua diuidentia ita q̄ nihil contineatur sub genere de quo nō dicatur alterū membzū diuisionis. Istū errozē excludit ph̄s di. q̄ nō opoz illud supponere cum sit per se manifestum. diuisio enim per opposita ē per se nota. ideo frustra supponitur. dixit enī ph̄s p̄mo huius ponēs dr̄iam inter dignitatem suppositionem ⁊ petitionē q̄ dignitas ē propositio ītelligibilis ꝓpter se absq̄ ratione exteriori in solo lumine intellectus agentis. suppos

tio aũt est ppõ demonstrabilis nõ demonstrata sed accepta adiscẽti. ⁊ petitio ẽ ppõ demonstrabilis nõ demõstrata indifferens adiscẽti. cũ igit diuisio generis sit p ꝯdictoria vel per imediata ad ꝯdictoria inter q̃ nõ dat mediũ. iõ talis diuisio reducit ad dignitatẽ q̃ est simplr p se nota. ⁊ nullo demõstrabilis. iõ diuidentia aliqõ gen nemo oz petere vel supponere cũ illa disiũctim siue rõni ꝯdictionis sint indemonstrabilia ¶ Notãdũ fm phm q vrie euacuãtes aliqõ gen debẽt hre duas ꝯditiones. pma ꝯditio q sint opposite. si eni diuiditur aial p gressibile ⁊ reptile. aut p gressibile ⁊ volatile ñ euacuatur gen: nõ obstãte q q̃libet eax possit esse vria aialis. qz nõ sũt vrie opposite. Scda ꝯditio q sint vrie imediate generis. ideo diuisum pẽnis ⁊ nõ diuisũ pennis. vel totũ pẽnatũ ⁊ nõ totũ pẽnatũ. nõ euacuãt totũ gen aialis. qz nõ sũt vrie imediate aialis: sed pẽnati: qõ est gen inferius ad animal semp loquendo fm famositatem.

¶ Ad pbandũ autem terminum per diuisionem: tria oportet cõiecturari accipientem ꝑdicantia in eo quod quid est.

¶ Quarta ꝯclo. in diffõne sũt accipienda ꝑdicãtia in qd fm magis ⁊ min cõe euacuantia totã nãm diffiniti. Ista ꝯclo bz tres ptes indicãtes tria obseruãda eẽ i diffõne bõa ⁊ simplr bñ data. quox pmuz est q in diffõne sunt accipiẽda ꝑdicãtia de diffinito in eo qõ qd est. pz p methodũ de accipiẽte traditã 2° topicox. vbi oñdit q oia posita ĩ diffõne isũt diffinito. ⁊ p methodũ õ gñe traditã 4° topico. vbi oñdit oia talia ieẽ diffnito vt gen. ꝯstat ãt gen ineẽ diffinito ĩ eo qõ qd ẽ ¶ Sz dubitat. qz dicit poz. vriaz ꝑdicari ĩ q̃ie ⁊ nõ ĩ qd. ⁊ phs supra posuit q õ spẽ nõ ꝑdicat ĩ qd nisi gen ⁊ diffinitio. igit nõ oia posita ĩ diffõne ꝑdicant ĩ qd de diffinito. ¶ Dicendũ q ꝑdicari ĩ qd itelligit duplr. Uno q eẽntialr ⁊ qditatiue ĩ p: dicendi p se. ⁊ sic loquit Arist. hic. Alio mõ q p illud rñdeat ad interrogationẽ factã p qd: ⁊ sic locut est poz. in vlib. ⁊ Aris. vbi supra. oẽ eni qõ est de qditate alicui dr de illo ꝑdicari in qd large loquẽdo. qõ aũt est tota qditas alicui dr de illo predicari in qd ppe ⁊ stricte. ⁊ qz diffinitio est distincte tota qditas spẽi. ⁊ gen ꝯfuse. iõ tã diffõ q̃ gen ppie ꝑdicat in quid õ spẽ. nec obstat q gen est eque ps spẽi sicut vria. qz vt sic non dicit totã essentiã spẽi: ⁊ ꝯter vt sic nõ ꝑdicat in qd ppe loquendo. sed vt est totũ respectu spẽi sic dicit totã essentiã spẽi ⁊ de illa ꝑdicatur in quid stricte loquẽdo.

¶ Et hec ordinare quid primũ: aut quid scõm.

¶ Scõm obseruandũ in diffõne bona ⁊ simplr bñ data est q ea que accipiunt in diffinitiõe sũt ordinata ꝑdicamẽtaliter fz magis ⁊ min cõe. pz. qz ĩ diffõne oz ꝑ poni gen cõius oib alys. 2° vria cõior ⁊ prior. 3° vria specialior. ⁊ sic ꝯter vsq ad vriaz ppriã. ita q vria q̃to est ppinqor generi tãto sit cõior. ⁊ iste est ordo ꝑdicamẽtalis q cõiora semp sint priora ĩ diffinitionib. ¶ Dubitat. qz in diffõne ternary ponit pm ⁊ impar quox nullũ est altero cõius. sicut nec sequens ad illud. qz ex impari nõ sequtur pm nec ecõtra. ¶ Rñdet q illa diffõ non est bona simplr. sz solũ in casu: iõ nõ est incõueniẽs ptes diffõnis nõ se excedere. in diffõne aũt bona simplr oz ptes gradatim se hre. ita q prior sit cõior ⁊ posterior min cõis. vt non sit idẽ excedẽs ⁊ excessũ: neq restrigẽs ⁊ restrictũ respectu eiusdez. ¶ Ex his sequtur q nec bipes nec mortale in sua cõitate pot addi aiali rõnali vato q aial rõnale non sit diffõ hois. sz q cõpetat celo iuxta doctrinã platonicox q tã bipes q̃ mortale in plus se bz q̃ rõnale diuidẽs animal.

¶ Et quoniam hec omnia sunt.

¶ Tertiũ obseruandũ in diffõne bona ⁊ simplr bñ data ẽ q ea que ponũtur in diffõne debẽt euacuare totã nãm diffiniti ita q nihil breuiter relinq̃t qõ sit ponẽdũ ĩ diffõne illi. Istõ est mãifestũ qz gen diuidim p vrias ppas ⁊ imediatas euacuantes totũ illud. ⁊ si vna vriax illax adueniẽs generi non constituit diffõnẽ diffinibilis assignati oz illã vriam sil cuz gñe iterũ diuidere vsquequo habebit vria ꝯuertibilis cũ diffinito nõ differẽs spẽ ab illo. diuiso eni aiali p rõnale ⁊ irrationale si aial rõnale in plus se bz q̃ hõ oz iterũ diuidere aial rõnale in vrias ꝯuertibiles cũ disciplinabili ⁊ nõ disciplinabili. ⁊ habebit diffinitio hois. celũ eni si eẽt aial rõnale nõ eẽt aial disciplinabile. qz nõ cognosceret p discursum. tũ eni homo ẽ animal disciplinabile.

¶ Est aũt hox vnũ primuz p id qõ possum: sicut accidẽs colligere: qm̃ est ⁊ p gen pbare. ordinare aũt sicut est oz: si primũ accipiat. hoc aũt erit si primũ accipiat q oib inheret. illi ãt nõ oia. necesse eni aliqd eẽ hmõi. Accepto ãt hoc iã in inferiorib idẽ mod erit. scõm ãt aliorũ primũ erit ⁊ tertiuz hñtiuz. Remoto eni qõ ẽ sursuz ꝯtinuũ aliorũ primũ erit. silr ãt est ⁊ in alijs. Qõ ãt oia hec sunt manifestũ est ex eo q recipim primũ fm diuisionẽ. qm̃ oẽ aut hoc aut hoc. Est ãt hoc ⁊ iterũ toti vria a toto nihil differre spẽ amplius hoc. Manifestũ eni ẽ: qm̃ neqz plus apponit. oia. n. que sunt ĩ eo qõ quid ẽ accipiunt horũ neqz deficit nihil: aut. n. gen aut vria vtiqz eẽt. gen quidẽ igitur ⁊ primũ ⁊ cũ differẽtijs pri acceptũ ẽ. vrie eni oẽs ꝯtinẽtur. nõ eni amplius sũt vltia. spẽ enim differret vltimũ. hoc aũt est dictũ nõ differre.

¶ His habitis Aris. pbat q ꝑdicta tria sufficiũt ad diffõnem ⁊ integrãt illã. sic arguẽdo. illa integrãt diffõnẽ quibus simul acceptis ⁊ obseruatis nihil in diffõne ponit supfluuz neqz diminutũ. sed ꝑdictis trib acceptis simul ⁊ obseruatis nihil ponitur in diffõne supfluũ nec diminutũ. g ⁊c. pz ꝯña cũ maiori ⁊ minor declarat p q nihil supfluũ ponit in diffõne illis tribus obseruatis. qz oia posita ĩ diffõne ꝑdicantur de diffinito in eo qõ quid est. Scõo q nihil deficit. qz nõ gen cum pmur ponatur in diffõne. nec vria cuz omnes ponantur inter gen ⁊ spẽm spãlissimã. nulla eni dimittitur inter primã ⁊ vltimã. per primum ergo documentũ nihil ponitur superfluũ. quia omnia illa predicata sunt essentialia diffinito. per scõm nihil ponitur diminutum. qz ibi est ordo essentialis predicamenti fm prius ⁊ posterius. per tertium vero nihil deficit. qz sunt omnes vrie. ¶ Contra predicta arg. multipliciter. naz datis illis sequitur primo q animal gressibile bipes non est diffinitio essentialis hominis. cõsequẽs ẽ falsum. ⁊ probatur consequẽtia. quia bipes non est vria propria hominis. igitur aliqd relinquitur. ¶ Secũdo sequitur q animal rõnale bipes nõ est diffinitio essentialis hois. qz bipes est vria cõior q̃ rõnale ideo deberet dici aial bipes rõnale ⁊ nõ aial rõnale bipes. cuius tũ oppositũ per phm pz. ¶ Tertio q aial rõnale non est diffõ hois. ꝯs falsum. qz inuicẽ ꝯuertunt. ⁊ pz ꝯña. qz aial diuidit in mãsuetũ ⁊ indomitũ: ⁊ iterũ mãsuetũ ĩ rõnale ⁊ irrõnale. Cũ igit nihil oz relinqui oz dicere aial mãsuetũ rõnale. ¶ Quarto sequitur q suba aiata sensitiua non est diffinitio essentialis animalis. ꝯsequens cõtra omnes. ⁊ probat ꝯña: quia aliquid relinquitur. s. vria sube diuise per corporeum ⁊ incorporeuz. ergo oportet diffinire animal per substãtiam corpoream animatã sensitiuã. ¶ Ad primum dicitur q si bipes sumitur tanq̃ propria differentia hominis: sic est diffinitio essentialis hominis ⁊ simpliciter bona. si autem accipitur vt differentia cõmunis. sic ẽ diffinitio bona fm quid. scilicet in casu vt dicebat in altero capitulo. ¶ Ad secũdum dicitur consimiliter q si rationale est differẽtia communis: ⁊ bipes vria ppa: tũc illa diffõ ẽ bona diffõ simplr. si ãt bipes est vria cõis: ⁊ rõnale sit vria cõior vel min cõis: dũmõ ñ sit vria ppa hominis. tũc est diffinitio bona in casu. quia datur per terminos cõiores facientes terminũ cõuertibilẽ cum diffinito. si aũt rõnale sumit vt vria ppria: ⁊ bipes vt cõis cõcedit q illa diffinitio nõ est bona simpliciter nec in casu. sed deberet dici

animal bipes rationale. Aristo. autē ponens illam intellexit eam esse bonam in casu ponendo quālibet partem diffinitionis cōmuniorem esse diffinito. aut bonam simpliciter ponēdo rōnale tanq̄ dr̄iam cōmunē. ⁊ bipes loco dr̄ie proprie. ¶ Ad 3ᵐ dicit q̄ sic q̄ntitas hz duplicē diuisione īmediatā. s. ōtinuū ⁊ discretū. ⁊ hñs positionē in ōtinuo. ⁊ nō hñs pōnem ī ōtinuo. ita aīal pōt diuidi īmediate p rōnale ⁊ irrōnale. aut p mansuetū ⁊ indomitū. aut p bipes ⁊ multipes. aut p pēnatū ⁊ nō pēnatū. si diuidit p̄ sic aīal ē genᵒ ppinquū hoī. ⁊ rōnale dr̄ia ppria. dato q̄ corpa celestia nō sint rōnabilia. si aūt diuidit alio mō ōcedo q̄ dz dici aīal māsuetū rōnale. qz aīal tali diuisiōe ē genus remotū. nō tñ hñ diuidit māsuetū p rōnale ⁊ irrōnale: qz aliqō ē aīal irrōnale qō nō ē māsuetū. semp enī diuisum dz ouerti cū suis diuidētibᵒ distūctim sūptis. ¶ Ad 4ᵐ rñdet q̄ dicētes illā eē diffōnez aīalis sumūt subam aīatā loco gñis ppinq pp equocationē illiᵒ termini corpᵒ repti in pdicamēto subē ⁊ q̄ntitatis. sz sumēdo subaz tanq̄ genᵒ rēotū īdubie dz diffiniri aīal p subaz corporeā aīatā sensitiuā ita q̄ suba aīata corporea teneat locū gñis ppīq. ⁊ sēsitiuū sit dr̄ia ppria aīalis. si autez aliqñ ōcessū ē subaz sensitiuā eē diffinitionē aīalis: itelligēdū ē subaz poni loco gñis ppinq ⁊ sensitiuū loco dr̄ie ppie sicut bipes nō obstāte q̄ alteri cōpetat ab hoīe accipit iterdū tāq̄ dr̄ia ppa hōis. vel si accipit suba tāq̄ genᵒ remotū sumat stricte. vt dicit p se exñs ⁊ sensitiuū cōitus q̄ sit aīal. ⁊ hō ē diffinitio aīalis ī casu. ⁊ nō simplr. non enim pñt semp adeq̄te seruari regule Arist. vt vba sonāt: sz sufficit vitas itellectᵒ ⁊ bona applicatio ad illas. sumēdo tñ sensitiuū vt dicit ppaz passionē ⁊ nō dr̄iaz eēntialē aīalis sic suba sensitiua ē bona diffō aīalis siue suba sit genᵒ ppinquū siue remotuz. sicut ēt hñ diffinit hō p aīal risibile siue aīal fuerit genᵒ ppinquū siue remotū. sz talis diffō ē accidētalis ō q̄ nō logt̄ hic phs. sed de essentiali ⁊ quiditatiua ⁊c.

Uerere aūt oz ⁊ intēdētē ī similia in dr̄ia. primū qdē oia idē habeant. postea itez i alteris. q̄ i eodē quidē gñe sunt cū illis. Sūt aūt ipsis quidē idē spē illoz aut alteri. cū ēt ī his accipiātur: quid oia idē ⁊ i alīs siliter. In acceptis itez siliter itendēdū ē: si idē sit quousq̄z ī vnam veniat rōnez. hec enim erit diffinitio. si vero nō vadit in vnā: sz ī duas vel ī plures. manifestū ē q̄ nōytiqz vnū aliqō qō querit: sz plura vt dico si qd ē magnanimitas q̄rimᵒ. intēdēdū ē in quosdā magnanimos quos scimᵒ qd hñt vnū oēs inq̄tuz hmōi sunt vt alpiciades magnanimᵒ: aut achilles: aut ayax: qd vnū oēs nō tolerare iniuriā. hic quidē. n. dimicauit. ille vero īsaniuit: hic aūt iterfecit seipz Itē in alīs vt lysādro ⁊ socrate. si iā indifferētes pspitati ⁊ īprospitati. hec duo accipiēs itēdo qd idē habent: aut īpassibilitas q̄ est circa fortunas. aut itolerātia iniuriaz. Si vero nullū sit due spēs vtiqz erunt magnanimitatis.

¶ Istud est 3ᵐ caplm huius tractatus in quo phs dat artem inuestigandi diffōnez passionis postq̄z dedit arte inuestigādi diffōnē subi. ⁊ diuidit ī duas ptes. in q̄rū pᵃ ponit regula īuestigādi hui᷑ diffōnē. In 2ᵃ vo ponūt ōclones sequētes ex illa regula ibi. Semp enī oēs. ¶ Regula phi ē ista. si aliq̄ passio ōpetit plurib᷑ dissiliter accipiant cōia dissimilia ⁊ videatur vtrū ōcurrūt ī aliquā rōnē illis cōiorē vel nō. si sic. talis passio diffinit p talē rōnē. si nō illa passio nō est ppe vna nec sibi ppe corrñdet aliq̄ vna diffō nisi forte equoce. vbi. g. alpiciades achilles ayax lysander ⁊ socrates fuerūt qnq̄z hoīes qb᷑ ōpetebat magnanimitas. qz oēs illi dicti sūt magnanimi. sz ñ eodē mō. qz achilles alpiciades ⁊ ayax ōuenerūt ī ꝗ cōi qō nō posse tolerare iniurias. alpiciades enī dimicauit pp vindictā: ⁊ achilles insaniuit. ayax vo seipm īterfecit. qz nō potuerūt vindicare. aly vo duo. s. lysander ⁊ socrates ī alio cōi ōuenerūt. s. in posse tolerare iniurias. qz ō iniurys nō curauerūt sed sp eq̄nimiter se būerunt ad oēz fortunā siue pspera siue aduersa accideret. videat ḡ si hec duo cōia. s. tolerātia ⁊ itolerātia ē ī qb᷑ illi qnq̄z dissilr ōuenerūt: ōcurrāt in aliquā vnā rōnē vl ñ. si pmū. magnanitas p illā diffinit. si zᵐ tē ñ diffinit aliq̄ vna diffōne. nec magnanimitas ē aliq̄ vna spēs seu passio vna. ¶ Notādū p̄ fm phm q̄ isti qnq̄z viri noiati fuerūt diuersaz spēz. qō nō ē itelligēdū in pdicamēto subē. sz p oparationē ad tolerātiā ⁊ itolerātiā q̄ sūt diuersaz rōnū. sicut etiā fortes alb᷑. ⁊ plato niger dicūtur diuersaz spēz nō pdicamēti subē. sed pdicamēti q̄litatis pp albedinē ⁊ nigredinē q̄bus accidētaliter denoiant q̄ sūt diuersaz spēz pdicamēti q̄litatis. Dicit enī phs 7ᵐ phy. q̄ linea recta ⁊ linea curua sūt diuersaz spēz nō q̄ illa linea q̄ est recta. ⁊ illa q̄ ē curua sint diuersarū spēz: cū linea sit spēs spālissima fm phm ī pdicamentis. sed qz rectitudo ⁊ curuitas sūt diuersaz spēz. Ita magnanimitas tolerās: ⁊ magnanimitas intolerās sūt diuersaz spēz nō rōne magnanimitatis. sed rōne tolerātie ⁊ intolerantie q̄ sunt diuersaz spēz. ¶ Scdo notādū q̄ tolerātia ⁊ intolerātia pueniūt ex eadē cā. ex eo enī q̄ aliqs reputat se dignū magnis cupit honorē ⁊ gloriā. ⁊ ōsiter nō pōt sustinere iniurias. aliᵒ aūt ēt reputās se dignū magnis nō curat de gloria aut de ignominia mūdi. ⁊ ōsiter faciliter tolerat iniurias. Ex quo sequit q̄ magnanimitas ē vna passio sic est vna diffōne diffinibilis. nā magnanimᵒ est ille q̄ reputat se dignū magnis. ⁊ magnanimitas ē virtᵒ q̄ qs reputat se dignū magnis. tolerantia enī ⁊ intolerātia sūt passiones opposite ōcurrētes ī aliā rōnē cōiorē q̄ est putatio excelse dignitatis. Et iō magnanimitas est spēs cōpetēs tolerāti ⁊ intolerāti: licet nō eq̄lr. plus enim pticipat de magnanimitate tolerans iniurias opprobria aut vbera. nec nō mūdi honorē despiciēs: putās verā gloriā ī virtute fūdari: q̄z itolerās: mūdi honorē querēs. ppterea fides christiana vē magnanimos facit. qz mūdi gloriā cū suis pompis docet repellere ⁊ de aduersitatib᷑ nō curare. ¶ Tertio notādū q̄ sic paritas ⁊ īparitas sūt passiones numeri ōcurrentes in vnā passionē nūeri nobis ignotā īmediate fluētē a p̄ncipio nūeri. ⁊ sicut curuitas ⁊ rectitudo sunt passiones lineē ōcurrentes in longitudinē q̄ est p̄ma passio linee nobis nota. ita tolerantia ⁊ intolerantia sunt passiones magnanimitatis ōcurrētes in vnā passionē cōiorē illis fluentē a p̄ncipio magnanimitatis q̄ qdē est nobis ignota vocabulo simplici. sed p circūlocutionē dicit̄ putatio excelse dignitatis. ⁊ sic cuicūq̄ inest linea eidē inest longitudo: nō tñ rectitudo ⁊ curuitas. sed tñ vnū istoz. sic cuicūq̄z inest magnanimitas eidē inest putatio excelse dignitatis. nō tñ illi insunt tolerātia ⁊ intolerātia simul pp repugnantiā. qz sicut rectitudo ⁊ curuitas nō cōuertuntur cum longitudine copulatim sed tñ disiūctim: ita tolerantia ⁊ intolerantia non copulatim sed disiunctim conuertuntur cum putatione excelse dignitatis. ¶ Dubitat̄ ca scōm notabile cū idem inq̄tum idem semp sit aptū natū facere idem. ex doctrina Aristo. scdo de gene. Quomodo est possibile tolerantiā ⁊ intolerantiā puenire ex eadē causa cū illa sint opposita. ¶ Respodetur q̄ ex parte materie nō est inconueniens ex eodem inq̄tum idem opposita prouenire. dicit enim cōmenta. 3ᵐ phy. q̄ potentie ad contraria sunt contrarie. constat autem potentias ad contraria immediate prouenire ex prima materia. vt colligitur a philosopho. ⁊ cōmenta. p̄mo phy. licet igitur tolerantia ⁊ intolerantia sint opposita. non tamen obstat ea immediate ex eadem causa pueniret vt sunt passiones magnanimitatis. ex parte autem agentis impossibile est duo opposita prouenire ex eodē inq̄tuz idē nam idez agens numero diuersificatum ex parte diuersitatis subiectorum producit oppositum vt est manifestum de coagulatione luti ⁊ liquefactione cere prouenientibus ab

eadem caliditate numero. idē etiā agens diuersimode sum/
mum circa eandē māz pducit effect⁹ oppositos. vt determi/
nat Aristo. 2° phy. de nauta q̃ sui p̃sentia est cā salutis nauis ⁊
eiusdē absentia ē cā submersionis illi⁹. iterū idē agēs nume
ro diuersis instris diuersos effectus oppositos producit. ab
eodē enī vino p̄ infrigidat stomachus p frigiditatē formalē.
deinde calefit p caliditatē virtualē. ꝓterea ab eodem genere
nūero copulato diuersis appetitib⁹ pueniūt ōrij effect⁹. vt
ps de forma subali aque: que appetitu speciei mouet deorsuz
propter sitim nālē. ⁊ appetitu generis mouet sursū pp declina/
re vacuū. eadē ēt virt⁹ motiua sortis ex varietate appetituū.
aliqñ pducit quietē ⁊ aliqñ motū ꝓm ōrias ōrias positionū.
Sic in pposito est dicēdum q̃ ex magnanimitate sūpta ī di
uersis aut in eodē tēporibus diuersis tolerentia ⁊ itoleran/
tia possunt puenire nō obstāte oppositiōe ⁊ ōrietate. non tñ
eadē ꝯsideratōe. sed diuersa. magnanim⁹ enī ꝯsiderās bono
rem ēē ad augmētū virtutis: ⁊ etiā reipublice: cupit honorez
⁊ gloriā. ⁊ efficit intolerās vindictā querēs: si ignominiā lo/
co honoris recipit. deinde ꝯsiderās honorez nō ēē ꝯdignum
omniū virtutis nullūq̃ bonū intrinsecū ꝯferre ipsi virtuoso
despicit honorē ⁊ gloriā mūdi. ⁊ efficit tolerās ignominiā ⁊
opprobria ꝯsiderās hoc modicū aut nullū malū inferre hoī
virtuoso. ¶ Ex p̄dictis segt q̃ diffinitio subiecti. ⁊ diffinitio
passionis modis oppositis inuestiganꝯ. nā diffō subi īuestiga/
tur p ꝯpōnez descēdēdo a magis cōi ad minus cōe. sp' enim ī
inferiori maior cōpositio inuenit q̃ in supiori. diffinitio aūt
passiōis inuestigat resolutorie pcedēdo a min⁹ cōi ad magis
cōe ī quo maior simplr inuenit inuestigando. vtrū sit aliqua
ma rō ī quā ꝯueniāt talia diffinibilia accepta. illud tñ intelli
gēt compando passionē suo subo. qz si ꝯsideraꝯ passio absolu
te: vt est q̄dā spēs p̄dicamētalis nō hñs respectū ad subm sic
etiā p ꝯpōnem diuisiue ei⁹ diffō poterit inueniri descendēdo
a magis cōi ad minus cōmune quō inuestigari pōt diffinitio
albedinis vel nigredinis.

¶ Semp enī est omnis diffinitio vlis. non enim
in quodā oculo dicit sanabile medicus: sed aut ī
omni: aut in spē determinās.

¶ Ista regula p̄missa phs ponit duas ꝯclones. quaꝝ p̄a ē ista.
inuestigatio diffinitiōis p hos artē traditā est bona atq̃ cōue
niēs. hec ꝯclo triplr pbat. ⁊ p̄ sic: illa inuestigatio ē bona ⁊ cō
ueniēs q̃ terminat ad vle. sz hec iuestigatio terminat ad vle.
igit ē bona ⁊ ꝯueniēs. maior pz. qz nihil diffinit nisi vle. medi
cus enī diffiniēs sanū nō diffinit: vt ē in isto oculo vel ī illo. sz
in cōi vt est in oī oculo aut diuidit ipm in determinatas spēs
diffiniēdo illas absq̃ descēsu ad singularia. minor aūt decla/
ratur. qz magnanimitas repta ī alcide achille ⁊ ayace p into/
lerātiā. ⁊ magnanimitas repta ī lysandro ⁊ socrate p impassi
bilitatē ⁊ tolerantiā reducunt ī vnā rōnez cōez. s. ī reputare
se dignū magnis. ¶ Notādū q̃ duplex ē rō. vz. cōplexa ⁊ icō
plexa. rō cōplexa est diffō: vt aīal rōnale. rō incōplexa est for⁹
denominās ipm diffinibile: vt humanitas ⁊ aīalitas. toleran/
tia q̃ ⁊ intolerātia reducunt in rōnez simplicē q̃ est magnani
mitas aut passio ꝯuertibilis cū magnanimitate. reducit ēt ī
rationem cōplexā que est diffinitio magnanimitatis. s. repu/
tare se dignum magnis.

¶ Facilius quidem est singulare diffinire q̃z vle.
vnde oz ex singularib⁹ in vniuersale ascendere: ⁊
nāq̃z equiuocationes latent magis in vniuersali/
bus q̃z in differentibus.

¶ Secdo sic. illa īuestigatio ē bona ⁊ ꝯueniēs q̃ faciliori mō p
cedit. sz hec ē hos. igit ⁊c. pz ꝯnia cū maiori. ⁊ mior declarat. nā
facilius est diffinire singulare q̃z vle pp equocatōes latētes ī
vlib⁹ magis q̃z ī singularib⁹. ⁊ itelligit Aris. p singulare min⁹
cōe. ⁊ p vle magis cōe. ¶ Notandū q̃ equocatio ē multū ca/
nēda in diffōnibus: qz equocū ꝓm q̃ hos nō diffinit. hñt. n. eq/
uoca vnū nomē: sed nō vnā rōnē. nā nō diffinit canis vt ē eq/
uocū ad canē marinū ⁊ latrabilē. sed vt ē vniuocū ad alterus
illoꝝ. iō ista ars ē ꝯueniēs. qz p eā vitanꝯ equocatiōes ⁊ ꝯnr
errores ⁊ deceptiones circa diffōnes. ꝯsiderās. n. sanū vlr for
te crederet oia sana eē eiusdē spēi ⁊ ꝯnter eiusdē rōnis. cū tñ
sint diuersaꝝ rōnū. sz si ꝯsideraꝯ sanū ī hñtib⁹ diuersas com
plexiōes videbit q̃ sanū nō est eiusdē rōnis pp aliā ⁊ aliā eq/
uocationē hūoris. ⁊ ita ex pticularib⁹ ascēdere in vlia facile
erit cogscere equocationē: qz nō latebit nos diuersitas rōnū.
constat autem q̃ hec ars docet ascendere ex consideratione
particularium in vniuersalia.

¶ Sicut in demonstrationib⁹ oz sillogizare eē sic
⁊ in terminū certū est. hoc aūt erit si p ea que sin/
gulariter dicitur fit in vnoquoqz genere diffini/
re sepatim: vt sile nō oē: sed in colorib⁹ ⁊ figuris.
⁊ acutū qd est in voce. ⁊ sic in cōe ire timentē. ne
equiuocatio contingat.

¶ Tertio ad idē sic. illa inuestigatio est bona ⁊ ꝯueniēs q̃ cer/
tiori mō pcedit. sz ista ē hos. g̃ ⁊c. pbat minor. nā sic in demō/
strationib⁹ oz fieri aliqd notū p sensū. qm̄ p̄n⁴ reducūtur ad
sensū vie expientie ⁊ memorie. ita ī diffōnib⁹ oz fieri aliqd no
tū p sensū. ⁊ id qd determinate inest isti vel illi nō respiciēdo
stati vlia sic si vellem⁹ diffinire sile. ñ stati debem⁹ inspicere
qd dr sile ī oib⁹ ⁊ vlr. sz debem⁹ videre qd ē sile ī colorib⁹ ⁊
figuris. ⁊ sic de alys. Ufi silitudo colorꝝ ē rerꝝ īmutātiū visū
eqlitas. ⁊ sile in figuris ē angulorꝝ eqlitas ⁊ laterū pportio.
Siliter diffiniēs acutū nō stati oz inspicere acutū vlr. sed qd
acutū in voce stilo ⁊ vino. nā acutū ī voce ē illud qd forte pe/
netrat auditū ⁊ acutū ī stilo ē illud qd forte penetrat tactū. ⁊
acutū ī vino ē illud qd fortiter penetrat gustū. non g̃ sile vel
acutū oz diffiniri p vnā rōnē. sz pples ⁊ hs p sensuz certificat.

¶ Sed dubitat. qz silitudo ⁊ eqlitas sūt passiones q̃titatis
⁊ q̃litatis seu ppetatis ꝓm Aris. in p̄dicamētis. sed nulla q̃ti/
tas ē q̃litas. p̄ hui⁹. g̃ silitudo ī colorib⁹ vel saporib⁹ nō ē eqli
tas rerꝝ īmutantiū gustū: neq̃z rerꝝ īmutātiū visum. Itē non
solū duo trianguli vel q̃dranguli sunt siles. sed etiā duo circu
li. sed nullus circulus hz angulū. g̃ silitudo ī figuris nō ē eqli/
tas angulorꝝ. Itez sicut color ⁊ figura sūt genera ita silitudo
coloris ⁊ silitudo figure. sz ī generib⁹ latēt equocationes. 7°
phy. g̃ silitudo ī colorib⁹ ⁊ figuris ñ oz diffiniri. Itē sic fig⁹ ē
gen⁹ ad figurā circularē ⁊ triāgularē ⁊ q̃drāgularē: ita acutū
ad acutū ī stilo voce ⁊ vino. sz fig⁹ diffinit. g̃ p idē ⁊ acutum.

¶ Ad p̄mū dr q̃ ista ppō. silitudo ī colorib⁹ ē eqlitas rerꝝ
īmutātiū visū. nō ē identica. sz cālis. ⁊ ē sic itelligēda. silitudo
in colorib⁹ ē relatio ex eqlitate pueniēs rerꝝ īmutātiū visuz.
sicut. n. q̃litas dependet a q̃titate ita silitudo ab equalitate.
Ad 2⁹ dr q̃ illud nō ē itelligēdū de silitudine oīuz figurarū
sz de silitudie figuraꝝ angulariū iuxt diuisionē figure ī angu
lare ⁊ carentē angulo ⁊c. Ad 3ᵐ rñdet q̃ Aristo. nō dic gñia
nō diffiniri. sed q̃ facili⁹ est spēs diffinire q̃z genera pp equo
catōes reptas ī generib⁹ q̃ nō repiunt ī spē. Ad 4ᵐ negetur
q̃ acutū sit gen⁹ cū sit equocū simplr ⁊ nullo° vniuocū. sic ca/
nis. aīal. n. color ⁊ fig⁴ ⁊ si sint equoca q̃dāmō. ñ tñ simplr: qz
adhuc illis corrñdet ꝯcept⁹ simplices nālr significātes. iō pñt
diffiniri. acutū āt ⁊ canis ñ subordinant ꝯceptib⁹ simplicib⁹
nālr significātib⁹: qz ñ dat aliqs ꝯcept⁹ nālr repñtās oēm ca
nē. neq̃z aliqs nālr significās oīa acuta. sz bñ dat aliqs ꝯcept⁹
nālr significās oēz canē latrabilē. ⁊ vn⁹ ali⁹ nālr significans
oēz canē celestē. sic ēt dat vn⁹ ꝯcept⁹ nālr significās oīa acu/
ta ī stilo. ⁊ vn⁹ ali⁹ nālr repsentās oīa acuta ī voce vel ī vino.
iō canis latrabilis ⁊ canis celestis diffiniunt sic ēt diffiniunt
acutū ī stilo: ⁊ acutū ī voce. nō āt acutū simplr neq̃z canis cū
sint equoca simplr. de qb⁹ logt Ari. ī aīpredicamētis dicēs.
equoca sūt quoꝝ nomē est cōe ⁊ rō sube est diuersa.

¶ Sic autez nec oz disputare methaphoris: neqz
quecūqz dicūtur in methaphoris. disputare enīz
necesse erit methaphoris.

¶ Scōa ꝛclō. diffinitio nō est dāda p metaphoras. s. homo est arbor versa. pbatur. nō ꝛtingit demōstrare p metaphoras. g̃ nec diffinire. pz ꝛna. quia diffinitio est mediū in demonstratiōe. antecedēs probat̃. nā demōstratio est ex necessarys ⁊ certis. sed metaphora est ex ꝛtigētib⁹ ⁊ dubys. ergo. vñ nō seqt̃. hō est arbor vsa. sed arbor versa hz folia. g̃ hō hz folia. ¶ Notādū p̄ q̄ Aristo. hanc ꝛclōnē posuit ꝯ Plato. ⁊ alios, antiquos phos diffiniētes p metaphoras. dixit enī Plato hoīez esse arborē versaz. qr arboris radices p quas sumūt nutrimētū sūt inferi⁹. ⁊ os p qd̄ hō accipit alimentū est supius. ⁊ folia ac frōdes arboris extēdūtur supius. brachia vo hois ⁊ man⁹ extendunt̃ inferi⁹. Termegistus aūt diffinit deū dicēs q̄ deus est spera intelligibilis cui⁹ centrū ē vbiq̄. circūferētia vo nusq̄. nā sicut spera nō hz p̄ncipiū neq̄ finē: ita nec deus. ⁊ sic a centro ad circūferentiā egrediūtur linee: ita a deo p̄cedunt oēs creature. ⁊ sicut celū nō ē in loco circūscriptiue: ita deus nullo mō claudit̃. sed oīa loca ⁊ locata ꝛtinet sua vtute. ¶ Scdo notādū q̄ metaphora ē q̄dā equocatio: qr sicut acutū ē equiuocū ad magnitudinē vocē ⁊ saporē. B ē pp quādā metaphorā ⁊ sīlitudinē: qr sicut acutū in magnitudine velociter penetrat tactū: ita acutū in voce velociter penetrat auditū. ⁊ acutuz in sapore velociter penetrat gustū. Equiuocatio tñ p̄prie dicta differt a metaphora. qr talis repit̃ in oībus significantibus plura ⁊ nō p similitudinē ad reliquū: ⁊ talis ē peior ī diffinitione q̄z metaphora. ¶ Dubitat̃ circa dicta. ait enī Aris. in prologo physicorꝫ. q̄ p̄cedim⁹ ab vlibus ad singularia. hic aūt ecōtra q̄ a singularib⁹ ad vlia. ¶ Rndet̃ q̄ notitia ꝛfusa procedim⁹ ab vlibus ad singularia. Sed notitia distincta resolutoria p̄cedim⁹ ab ipsis singularibz ad vlia. ¶ Notitia vo distincta ꝛpositiua p diuisionē supiorꝫ ī sua inferiora p̄cedimus ab vlib⁹ ad minus vlia a spēbus ad singularia. p̄cessu enī ꝛfuso dependēte a sensu pri⁹ cognoscim⁹ colorē q̄z albedinē. ⁊ pri⁹ albedinē q̄z hāc albedinē nō quidē p̄ōitate tpis: sed nature. p̄cessu aūt distincto resolutorio q̄ est p abstractionez ꝛceptus cōmuniorīs ex ꝛceptu min⁹ cōmuni pri⁹ cog̃scit̃ hec albedo q̄z albedo. ⁊ prius albedo q̄z color. sed p̄cessu alio ītellectiuo distincto q̄ ē p diuisionē ⁊ cōpositionē diffōnuz prius cognoscit̃ color q̄z albedo. ⁊ pri⁹ cognoscit̃ albedo q̄z hec albedo. ⁊ B est qd̄ dicit Arist. 3° de aīa. q̄ ītellect⁹ cognoscit per lineā circūflexā. ⁊ ꝛmen. q̄ p lineā sperale: qm̄ ꝛiūgēdo duos processus intellectiuos inuicē finis vni⁹ est p̄n⁹ alterius: cuz primū ⁊ vltimū cognitum sit singulare.

VT habeam⁹ proposita eligere oz decisiōes ⁊ diuisiōes. sic āt eligere subiectū gen⁹ cōe oium: vt si aialia sint q̄ ꝛsideratur: qualia cū aiali insint. accepris āt his reliquorꝫ oium qualia ibereant: vt si hoc est auis qualia oiuz ibereant aui. ⁊ sic sp̄ primo. manifestū enī ē: qm̄ habebim⁹ iā dicere pp qd̄ isūt inberētia his que sunt sub cōi: vt propter qd̄ boi aut equo insūt. Sit aūt aial in quo a. b. aūt inberētia oī aiali. ī quib⁹ aūt sūt c. d. e. sint quedā aialia. manifestū igit̃ est p̄pter quid est b. in d. pp a. enī. sīlīter aūt ⁊ in alijs. ⁊ semp ī alijs deorsum eadē ratio est.

¶ Istud est 4.⁹ capl'm hui⁹ terty tractatus ī quo Arist. postq̄z dedit artē inuestigādi diffōnē subiecti ⁊ passionis docet modū accipiēdi ipm subm loco diffinitōis tanq̄z mediū ī demōstratōe. Et diuidit̃ ī duas ptes. ī quarꝫ p̄ma ponit vnā regulā ⁊ ī scda duas ꝛclones. ibi. Eadē aūt. ¶ Quātū ad primā ptē Aris. ponit hāc regulā. si fuerit aliqd̄ subm diuidendū ⁊ subdiuidendū p ipsum tanq̄z p mediū est pricularīter demōstrabilis sua cōuertibilis passio de quolibet suorꝫ diuidentiū: ⁊ per quodlibet diuidētiū de quolibet suarꝫ subdiuidētiū fm ordinem p̄dicamētalē. ¶ Ista regula triplr declarat̃. ⁊ p̄ in subo nominato. nā aīal diuidit̃ in terrestre aquaticum ⁊ volatile. Deinde volatile diuidit̃ in pennatū totū ⁊ diuisum pennis. iterū diuisum pēnis diuidit̃ ī gallinā hyrūdinē ⁊ alias aues. spēs aūt specialissima p̄prie loquēdo nō vltra diuidit̃ nisi in partes subiectiuas singulares. Fiant ergo demōstrationes descendēdo isto modo. oē animal dormit aut vigilat. omne volatile est animal. ergo oē volatile dormit aut vigilat. Itē oē volatile dormit aut vigilat. oē diuisū pennis ē volatile. g̃ oē diuisū pēnis dormit aut vigilat. ⁊ vltra. oē disū pēnis dormit aut vigiliat: oīs hyrūdo ē diuisa pēnis. g̃ oīs hyrūdo dormit aut vigilat. ecce q̄ somn⁹ dormitio ⁊ vigilia q̄ sūt passiones inexistētes ꝛuertibiliter aīali demonstrant̃ de oībus diuidentib⁹ ⁊ subdiuidentibus pticularīter p subm vniuersale quod est cā talis inherentie. Consimilis demonstratio fit in eodē genere aīalis diuidēdo terrestre in gressibile ⁊ reptile. ⁊ itez gessibile in hoīem ⁊ in leonē ⁊ ī alias spēs sub mobili p̄gressiuo cōtētas. eadē etiā passio demonstrat̃ de aquatico ⁊ de oī ꝛtento mediate vel īmediate sub illo. ¶ Notādū fm phm p̄ hui⁹ q̄ demonstrationes possunt multiplicari in post ⁊ ī lat⁹. ī post qdē accipiēdo subm post subm. aut passiōes p̄ passionem. In latus vo accipiēdo ōrias laterales genep̄. Ex quib⁹ sequit̃ q̄ ista regula nō multiplicat demonstrationes in post assumēdo. s. passionē post passionē. cū sp̄ eadem passio demonstret̃: sed multiplicat demōstrationes in post assumēdo. s. subz post subm. ⁊ in latus p differētias diuisiuas genep̄. cum enī diuiditur aīal in terrestre. aquaticū. ⁊ volatile: ītelligitur animal diuidi p ptes subiectiuas exquo diuisio est in membris: cū vero diuidit̃ volatile in pennatū totū ⁊ diuisum pennis: aut terrestre ī gressibile ⁊ reptile subintelligenda ē diuisio p differentias laterales. deinde qñ diuidit̃ diuisum pennis p gallinā ⁊ hyrūdinē ⁊ alias aues iterū est diuisio in ptes subiectiuas. iste ergo mod⁹ multiplicādi demōstrationes nō est lateralis tñ. nec in post accipiēdo tñ. sed ē mixtus. eadē passio aliqñ demonstret̃ de pte subiectiua. ⁊ interdū de differētia laterali. accipiant̃ ergo a. b. c. d. loco illorꝫ terminorū motorꝫ ⁊ arguat̃ vt supra fm q̄ habetur in lra.

¶ Nūc quidē igit̃ fm ea q̄ sūt assignātur cōia nōia dicim⁹. oz aūt nō solū nōia ꝛsiderare. sz ⁊ si aliqd aliud accipiat̃ ē eōe. accipiētes siue hoc aliquid b⁹ inhereat ⁊ q̄lia hec sequētur vt cornua hīre habere ventres nō vtrobiqz eē dentes. Itē cornua hīre sequit̃ q̄dazꝫ. Manifestū enī ē pp quid in illis qd̄ dī p̄pter id em sūt qd̄ cornua habent.

¶ Secūdo ostendit̃ eadē regula quādo subm est innoiatum habens ptes subiectiuas vt aīal habēs cornua cuius partes subiectiue sunt ceruus ⁊ bos. passiones aūt cōuertibiles sunt nō habere dentes in supiori mandibula. ⁊ hīre duos ventres quarū quelibet demonstrat̃ de boue ⁊ ceruo p cām p̄pter quē est habere cornua. sic arguēdo oē aīal habens cornua nō habens dentes in supiori mandibula. sed ceru⁹ ē aīal habens cornua. ergo ceruus est non habēs dentes in supiori mandibula. eadē passio etiā demonstratur de boue p idē subiectum. ⁊ tūc talis multiplicatio nō est in post assumendo simpliter. etiā ī lat⁹: nō quidē p differētias essentiales: sed subiectiuas. compando enī illā passionē. s. non habere dentes in superiori mandibula animali habēti cornua: aut ceruo aut boui. tunc demonstratio est in post assumēdo. compando aūt eandē passionē boui ⁊ ceruo fit demōstrationis multiplicatio ī latitudine.

¶ Notandū p̄mo fm phm hic q̄ partes diuidētes sequuntur ad cōmune diuisum quod non est intelligendum de sequela illationis: quia nō sequitur īferius ex suo superiori aut minus cōmune ex magis cōmuni. vt asserit Aristo. in post p̄dicamentis. capitulo de priori. sed debet intelligi de sequela positionis. quia omne diuidens ē posterius suo diuiso. Vel dicit q̄ duplex est sequela illationis. s. affirmationis ⁊ negationis. sequela affirmationis sequitur diuisum sua diuidentia. q̄

ab inferiori ad suum superius affirmatiue est bona consequē
tia.sequela vero negationis diuidentia sequūtur diuisū. qz a
superiori ad iferius est bonum argumentū negatiue. ¶ Et si
instatur de rōnali diuidente aīal.qz non segt̄.nullus aīal ē:er
go nullū rōnale est.nec ēt affirmatiue.rōnale est.g̃ aīal est.cū
rōnale non solum competat aīali.sed etiam dys īmortalibus.
¶ Rndetur breuiter ꝙ rōnale diuidens aīal non competit
nisi aīali.sicut enim nullum corpus numero spē vel gñe cōpe
tit substātie ⁊ q̃ntitati .ita nullū rōnale cōpetit aīali ⁊ dys im
mortalibus:īmo rōnale ī sua maxima coitate ē equiuocū sic
corpus. ¶ Notanduz secundo ex doctrina aristo.z° physi.ꝙ
aliqua pueniūt ex parte materie. vt monstruositas ⁊ corru
ptio.⁊ aliqua ex parte finis.vt vapor ⁊ pluuia ꝓpter augmen
tum messiū.sed bre dentes ꝓpter masticationē.exquo sequit
ꝙ non bre dentes ī supiori mandibula est ex defectu mātis: qz
nutrimentū qd̄ deberet ꝯuerti ī dētib⁹ ꝯuertit in cornua q̃ nā
dedit illis aīalib⁹ ī defēsionē. ⁊ hec rememorata supi⁹ causis
vt asserit cōmentator iz°.meta.habere autem duos ventres
est ex necessitate finis qm̄ talia aīalia propter defectum den
tium non bene possunt masticare cibū.ideo natura prouidit
eis de vno ventre ad mollificandum cibū:⁊ de alio ad digerē
dū.⁊ hec oīa dicunt̄ rumare.nam p̄ incomplete masticant ci
bum.secūdo proyciunt illum in ventrem mollificatiuuz. ter
tio illum mollificatuz remittunt ad os.quarto eundez bene
masticatum ⁊ ruminatum mittunt ad secundum ventrem ī
quo digerit̄. finis g̃ duoꝝ ventrū ē bona digestio cibi. ¶ Ter
tio notandū ꝙ sicut hō hz plures passiones:quaꝝ vna demō
stratur per aliam.s.risibile p̄ disciplinabile.aut ebulitio sāgui
nis ī corde p̄ euaporationem fellis.ita animal hns cornua hz
duas passiones:quarum vna demonstratur per aliam. vnde
habere duos ventres demonstrat̄ p̄ non habere dentes in su
periori mandibula tam de aīali habente cornua:⁊ hoc potissi
me:q̃ de boue ⁊ ceruo pticulariter.⁊ tunc tales demōstratio
nes multiplicantur in post assumendo.s.passionez post passio
nem. ¶ Quarto notandum ꝙ aīali volatili correspōdet vnū
nomen simplex.s.auis:⁊ aīali aquatico aliud nomen simplex
.s.piscis.sed aīali habenti cornua non assignatur nomen sim
plex.ideo dicitur cōe īnomīatum.⁊ circūlocutuz.est tñ vnicū
sicut li aīal de quo dicebatur in p̄ori exemplo.⁊ sicut eē aīal ē
causa somni ⁊ vigilie.ita habere cornua est causa non haben
di dentes ī mandibula superiori ⁊ habēdi duos ventres.⁊ sic
supra dictum est:animal habens cornua vel aliud simplex lo
co illius non est genus nisi fm famositatem.sicut nec aīal ha
bens caput vel pedes aut manus est genus.talia enī.s.cornua
caput pedes manus non dicunt nisi dr̄ias accidentales q̃ ge
neri cōiuncta non faciūt speciē neq̃ diffinitionem. sicut neq̃
albedo ⁊ nigredo coniuncta animali.nemo enī diceret ꝙ ani
mal album vel nigruz fit ꝓprie genus vel species aut diffini
tio nec aliquod simplex loco illius.

¶ Ampli⁹ ali⁹ modus ē fm analogū eligere. vnū
eniz accipe nō est idē qd̄ vocare sepion ⁊ spinā ⁊
os.sunt aūt que sequuntur ⁊ hec tanq̃ vna natu
ra huiusmodi existente.

¶ 3° ondit̄ illa regula qñ subm est analogū hns ptes subiecti
uas ꝯcurrētes ī illud analogū tanq̃ ī nāz gñicam vl̄ specicaz
vt dnrū.cui⁹ ptes subiectiue dicunt̄ os spine ⁊ sepion:qb⁹ in
est hec passio coopiri carnib⁹ p̄ duriciē p̄ quam tāq̃ p̄ cām lz
non tāq̃ p̄ mediū ꝓpter analogiā pōt illa passio de quolibet
hnte vnū illoꝝ triū demōstrari:vt oē hns os ē cooptū carni
b⁹.sed hō ē hns os.g̃ hō ē coopt⁹ carnib⁹. Jtē oē hns spinā est
cooptū carnib⁹.sz piscis ē hns spinā:g̃ piscis ē coopt⁹ carnib⁹
Jtē oē hns sepion est cooptū carnib⁹:sed vermis ē hns sepion
g̃ vermis ē coopt⁹ carnib⁹. ¶ Notandū p̄ ꝙ sepion est duri
ties vermis sustentans mollicie carnis ei⁹.sicut spina susten
tat mollicie carnis piscis.⁊ os mollicie aīalis hntis ossa:⁊ hic
sumitur caro large p̄ oī eo qd̄ est mediū ītraneū ī sensu tact⁹.
¶ Secundo notanduz ꝙ duricies que dicit̄ eē cā quare ista
passio coopiri carnib⁹ seu sustētare mollicie carnis ī est ossi spi
ne ⁊ sepioni:est analogum:qz ꝯpetit istis fm pri⁹ ⁊ posterius.
prius enī ī est ossi deinde spine. vltimo vero sepioni.nec inest
spine vel sepioni nisi rōne ossis.ēs enī dr̄ analogū ad subam ⁊
accidens.qz pri⁹ significat subam q̃ accidēs. nec significat ac
cidēs nisi rōne sube. qz accidētis esse est īesse:⁊ accidēs nō est
ens nisi quia entis.septimo metaphysi.

¶ Eadē aūt ꝓposita sunt q̃ qdez idē mediū habēt
ampli⁹.vt qm̄ oīa cōtrarius stat⁹.

¶ Dis ītellectis p̄ declaratōe regule phs pōit duas cōclones
sequētes ex dictis.quaꝝ p̄ma est ista.plura ꝓbleumata cōue
niunt in idē mediū solū.sed tamen est diuersaꝝ rōnuz patet.
nā si quirit̄ ꝓpter qd est spina os vel sepion. Respondetur p̄
illud mediū solū.s.ꝓpter sustētare mollicie carnis.et nulli du
biū ꝙ illud est diuersaꝝ rōnū.qz mollicies carnis reperta ī os
se.et illa que repitur in spina vel in sepione sunt diuersaꝝ rō
nū. ¶ Jtē si q̃ritur ꝓpter qd os vel spina vel sepion sustētat
carnē.respondet̄ p̄ idem mediū.scz ꝓpter statū ꝯrary. idest
ꝓpter stabilitatez duriciei que ꝯrariat̄ molliciei.hec aūt du
ricies sicut et illa mollicies est diuersaꝝ rōnū in his trib⁹.nec
q̃ritur mediū eodē mō in his ꝓbleumatibus ⁊ īterrogatōib⁹:
qm̄ primū sumit̄ in genere cāe finalis. et scōm in genere cau
se mātis.nā mollicies carnis est finis duriciei. et duricies est
subm et mā in q̃ est mollicies carnis.

¶ Hoꝝ aūt q̃dā genere sunt eadē q̃cūq̃z hnt dr̄ias
exquo alioꝝ aut alr̄ sunt: vt propter qd echo: aut
propter quid apparet: ⁊ propter quid īris.oīa enī
hec idē propositū sunt genere.omnia enī repercus
sio sunt:sed specie altera.

¶ Et cōfirmatur ponēdo aliud exēplū de echon yride et ydo
lo.nā si q̃ritur ꝓpter quid est aliquid istoꝝ rndetur p̄ idē me
diū.s.ꝓpter reflexionē.sz istud mediū nō ē eiusdē spēī in oīb⁹
his.nā sic mot⁹ specificat̄ a termīo ad quē fm phz.qnto phy.
ita reflexio ab obo:sz color son⁹ ⁊ lux sūt diuersaꝝ spēē. ergo
ēt silitudines illoꝝ:⁊ ꝯnr reflexiōes illaꝝ silitudinū sunt di
uersaꝝ spēē.cātur.n.echon ex reflexiōe soni ītētōalis cū aere
moto ī corpe ꝯcauo.⁊ ydolū ex reflexiōe silitudis colozis in
specl'o.yris vo cāt̄ ex reflexiōe radioꝝ solariuz ad nubē rori
dā.⁊ dr̄t h̄ exēplū a p̄ori.qz ī p̄ori sumit̄ me⁹ ī gñe cāe mātis
vel finalis.h̄ aūt in gñe cāe efficiētis. eo ꝙ reflexio ē cā effe
ctiua īmediata echō ydoli aut yridis. ¶ Notandū ꝙ echon
ē son⁹ scōarie audit⁹ post sonū p̄mariū ex reflexiōe soni ītētiōa
lis pp̄ īpedimētū obstaculi recte.sic ꝯtigit ō lapide moto ī pu
teo cānte mltiplices circl'os q̃ īueniētes obstaculū.s.latera pu
tei quodāmō reflectunt̄ vsus mediuz cāndo mō retrogrado
alios circl'os.ita ī aere moto sonāte cānt̄ circl'i q̃ īueniētes ob
staculū reflectunt̄ vsus locū p̄cussiōis cāntes sonū q̃ dr̄ echō.
vt colligit̄ ex docrria Ari.⁊ ꝯmē.z° ō aīa.ydolū āt ē imago cā
ta ī specl'o vel ī altero polito corpe ex reflexiōe colozis ītētōal
ī eo specl'o vl̄ polito corpe.vt coll'r a.p.ī li° ō sēsu ⁊ sēsato. yris
vo ē celestis seu aeri⁹ circl's mltoꝝ coloꝝ vōꝝ vel appentiuz
cātoꝝ ex diuersa repcussione radioꝝ solariū ad diuersas par
tes nubis.vt hr̄ sufficiēter tertio methauro.

¶ Altera āt cā ex eo ꝙ mediū qd̄ sub alteꝝ mediū
ē differūt ꝓpositoꝝ: vt ꝓpter qd nilus finiēte mē
se magis fluit ꝓpter id ꝙ vernior finiens mēsis.
ꝓpter qd āt vernior finiēs mensis, quoniam luna
ōficit.hec quidem enim sic se habent adinuicem.

¶ Scōa ꝯclusio aliq̃ sunt ꝓbleumata qb⁹ ꝯpetūt plura media
subordinata.ista ꝯclusio exēplariter ōclarat̄.nā si q̃rit̄ ꝓpter
qd nilus fluit magis ī fine mēsis.rndet̄ qz tūc mensis est ma
gis pluuial'.huic qōni subordinat̄ alia scz ꝓpter quid mensis
tunc est magis pluuial'.cui rndet̄ qz tūc defic̄ luna. vñ ꝯtinue
añ finē mēsis sole exnte ī oppōne eleuant̄ vapores:⁊ pt̄ resol
uunt̄:pt̄ rarefiūt ex caliditate solis.cuz āt luna deficit sol est

in eōiunctiōe ob quā cām ppter defectū calorīs solis ⁊ ppter
pūtiam frigiditatis lune vapores ꝛdensant ⁊ grauefiūt: ex q/
bus gnant nubes ⁊ pluuie faciētes nilū augeri ⁊ magis flue/
re. ¶ Sed dubitat duplr. Primo qr pari rōne idem deberet
ꝛtingere de quolibꝫ fluuio ꝙ finiēte mēse plus flueret ppter
abūdantiā pluuie: cui⁹ tn oppositū experimur. Scdo. qr luna
est mater humiditatū: q̄ magis auget aquā in plenilunio q̄z in
decremēto. ⁊ pōt hoc ondi rōne: qr luna suo lumine calefacit ⁊
rarefacit, ergo augmētat. exēplo aūt cancrorꝫ ⁊ aliorꝫ piscium
manifestat qm in plenilunio sunt pleniores. luna autē decre/
scente sunt pauciores subē. ¶ Ad primū. negat ꝛnia. qa nilus
transit p egyptū sub torrida zona vbi sol eleuat plres vapores
q̄z in alio fluuio. iō fortior fit ꝛdēsatio luna deficiēte ibi q̄z ali
bi. ⁊ ꝛnr maior abūdantia pluuie. ¶ Ad zm dicit ꝙ luna suo
lumine tumefacit aquas sed nō facit multū fluere. influētia
aūt frigefactiua facit pluere: ⁊ sic auget aq̄s ab extrīseco ⁊ fac
fluere. Hāc qdē opationē nō hꝫ luna plena. qr maioris actiui/
tatis est lumē ad rarefaciendū q̄z virt⁹ frigefactiua ad cōden/
sandū ⁊ pluendū. ¶ Ex qb⁹ segt ꝙ defect⁹ lune nō est cā posi
tiua pluuie. sed solū ꝑuatiua sicut absētia naute submersionis
nauis. vt dic Ari. 2o phy. Cā autem positīa ppinq̄ ē frigiditas
nubiū: ⁊ cā positiua remota ē īfluētia frigefactiua lune.

E causa aūt ⁊ cuius cā dubitabit ali/
quis nūquid quando ē causatū ⁊ cā
est: vt si folia fluant: aut deficit: ⁊ cā
deficiendi ⁊ folia cadendi erit: vt si
huiusmodi ē lata habere folia. ōficiē
di autē terraꝫ i medio esse. si enī nō est: alia aliqua
erit causa ipsorum. si vero causa simul sit ⁊ causa
rum: vt si in medio terra est deficit. aut si latum ē
foliū folia fluunt. si aūt sic ē: simul vtiqꝫ erūt.

Ste est q̄rtus tractat⁹ scdi posteriorꝫ in quo
Ari. determinat de cālitate ipsius qd quid ē.
postq̄z mānifestauit dignitatē ei⁹ ⁊ modū quo
īuestigat ⁊ īgredit demōstrationē. Diuidit aūt
tractat⁹ iste in q̄rtuor capitula in quorꝫ ꝑmo
phs agit de cōsecutione cāe ⁊ effect⁹. In scdo
de vniuocatione cāe ⁊ effect⁹ ibi. Utrū autem
ꝛtingat. In tertio de formali cognitione cāe ⁊ effect⁹ ibi. Vꝫ
aūt sic ꝛsequi. In q̄rto vero de vtuali cognitiōe eorūdem ibi.
De principijs āt. Primū capitulum diuidit in duas ptes. In q̄/
rum ꝑma Ari. mouet istā qōnē. vtrū causa ⁊ effectus seinuicē
vlr ꝛsequant arguēdo ad vtranq̄z ptē. In scda autē rndet ad
q̄situm ibi. Aut cōtingit. ¶ Quantum ad ꝑmam partē arguit
phs ptē affirmatiuā q̄stionis sic. bre folia lata ⁊ folia fluere se
inuicē īferunt. ac etiā īterpositio terre ⁊ eclipsis. ergo per idem
omnis alia cā ꝛuertit cum suo cāto. pꝫ ꝛnia. qr bre folia lata ē
cā ꝙ folia fluunt. idest cadunt. ⁊ interpō terre est cā eclipsis.
ans autem declaratur dupliciter. pⁿ. qr si ad interpōne terre ñ
segt eclipsis vel ecōuerso. aut si ad latitudinē foliorꝫ ñ segt fo
lia fluere vel cōuerso hꝫ effectus talis cā ñ erit ppria. ꝛnis fal/
sum: qr alia ppria cā nō assignat. ¶ Notandū ꝙ ppria causa
est illa qua posita ponit effect⁹. ⁊ q̄ remota remouet effectus.
si ergo īterpositio terre est ppria causa eclipsis. ⁊ habere lata
folia est ppria cā fluendi folia oportet necessario q̄z libet illa/
rum cārum ꝛuerti cū suo effectu. qr si nō. īuicē ꝛuertunt. ꝛtra
dictorium ꝛntis stat cū antecedēte. ⁊ per ꝛsequēs posita cau/
sa nō ponit effectus. aut remota cā nō remouet effect⁹.

¶ Et sic demonstrantur p altera. sit enī folia flue/
re in quo a. latum autē folium in quo b. vitis vero
in quo c. sic igitur in b. est a. omne enī latū folium
folio fluit: causa aūt est. b. mediū. sꝫ ⁊ qm̄ latis fo/
lijs vitis sit ē ppter id quod folio fluit ōmōstrare
Sit. d. qdē enī latū foliū. e. āt folio fluere. vitis ve
ro in quo. z. in z. igit est e. folio fluit enī oīs vitis. i
e. aūt d. oē enī folio fluēs latū est foliū. oīs ergo vi
tis latū foliū est. Cā aūt est folio fluere.

¶ Scdo ar. idē ans sic. illa seinuicē cōsequunt quorꝫ q̄libet
per aliud demōstratur. sed cāe ⁊ dicti effect⁹ sunt hꝫ. ergo. maior
patet. ⁊ minor declarat. nā ꝙ īterpositio terre demonstratur
p eclipsiz. ⁊ ecōtra est notū ex multis priorib⁹ dictis. sed ꝙ fo/
lia fluere demōstret p latitudinē foliorū ⁊ ecōtra ostēdit sic
arguēdo. oē habens lata folia folio fluit. sed vitis habet folia
lata. ergo vitis folio fluit. Itē ecōtra. oē q̄ folio fluit habet la
ta folia. sed vitis folio fluit. ergo vitis hꝫ lata folia. ⁊ per ꝛnis
cā ⁊ cātum sil sunt ⁊ seinuicē inferunt. ¶ Notandū ꝙ q̄dru/
plex est simultas. s. īmediatōis. adeq̄tōis. durationis. ⁊ ꝛsecu
tionis. Illa sunt simul simultate īmediatōis que sunt ꝛtinua
vel ꝛtigua. ⁊ sic loquitur phs. 5o. phi. di. ꝙ ꝛtigua sunt illa quo
rum vltima sunt vnū. ⁊. 7o phy. ꝙ in oī motu mouēs ⁊ motus
sunt sil. sed illa sunt sil simultate adeq̄tionis que sunt in eodē
loco ppro vt albedo ⁊ dulcedo in lacte. ⁊ sic loquit phs q̄rto
phy. di. ꝙ si locⁿ esset dimēsio sepata plura corpa essent simul.
Illa aūt sunt sil simultate durationis que sunt in eodem tpe
iuxta ꝓcessū Arist. in postpdicamētis. in capitulis de ꝓri po
steriori ⁊ sil. pater enī dr prior esse tpe filio ⁊ simul cū matre.
Sed illa sunt siml simultate ꝛsecutōis q̄ seinuicē iferūt. ⁊ sic
phs loquitur in pdicamētis di. ꝙ relatiua sunt simul natura
ita ꝙ posita se ponūt ⁊ pempta se perimūt. isto modo logt hic
phs cum dicit cām ⁊ cātum simul esse. quo etiā mō loquit. z.
phy. dicēs ꝙ cā ⁊ effect⁹ fm actū simul sunt ⁊ nō sunt. Ponit
ḡaris. hic duplex exemplū. vnū in quo sunt sil tpe ⁊ ꝛsecutio/
ne cā ⁊ effect⁹. s. īterpositio ⁊ eclipsis. ⁊ aliud in quo nō simul
tpe sunt. sz tn ꝛsecutiōe. vz. habere folia lata. ⁊ folia fluere: cui
aliqū sint folia lata qm nō fluunt. licet ergo nō sequatur folia
sunt lata. ergo fluunt. tn bene segtur. ergo fluunt vel fluent. sit
ergo d. folia fluere. s. maior extremitas. ⁊ e. hns folia lata. vz.
mediū. ⁊ z. vitis idest minor extremitas. ⁊ arguat sic. oē e. ē d.
omne z. est e. ergo oē z. est d. econtra aūt sic arguat a posterio/
ri. oē d. est e. oē z. est d. ergo oē z. est e.

¶ Sic aūt nō ꝛtigit cās eē adinuicē. Causa. n. pri⁹
est eo cui⁹ est causa. ⁊ deficiēdi quidē cā est in me
dio terrā esse. Eius autem quod est in medio ter/
ram nō est deficere. si igitur per cām demōstratio
ppter quid est. Quod aūt nō per cāz ipsius quia.
qm̄ quidē ī medio est. cognouit aūt propter quid.
non ꝙ autem non deficere cā sit in medio esse. sed
hoc deficiendi manifestū est. In rōne enī ipsi⁹ de/
ficere inest quod in medio est. q̄re manifestū ē ꝙ
p hoc illud cognoscit: sz nō hoc p illud.

¶ Pro pte negatiua ꝛclonis arguat sic. oīs ōmōratio ē a cāis. si
q̄ īterpositio terre demōrat p eclipsiz. ⁊ eō: seqt ꝙ īterpō terre
ē cā eclipsis: ⁊ eō. Istā obonē tollit phs di. ꝙ licz oīs ōmōratio
fit ex cāis ī iferēdo. ñ tn ex cāis ī eēndo. sola. n. ōmōra⁹ simplr
ē ex cāis ī eēndo. iō ōmōratio illa circlar ñ ē ex cāis ī eēndo. qr
cū cā sit ꝓr cāto suo idē eēt pri⁹ ⁊ posteri⁹ respectu eiusdē: cuiꝫ
ergo demōrat eclipsis p īterpōnē terre. illa demōratio ē simplr.
qr demōrat effect⁹ p cāz. cū āt demōrat īterpō terre p eclipsiz ē
demōratio fm qd: cū nō ꝓcedat ex notioribꝫ nāe. sz solū ex no/
tioribus nobis. nō q̄ eclipsis est cā īterpōnis terre. sed terram
esse mediū iter solez ⁊ lunā est cā eclipsis: cui⁹ rōnem assignat
phs di. īterpō terre ponit in diffōne eclipsis ⁊ non eō. q̄ est cā
ei⁹. et nō ecōuerso. pꝫ ꝛnia. ⁊ ans est clar. qr si diffinit īterpō
terre nō ponit eclipsis ī illa diffōne: sed bene eō. vt eclipsis est
ꝑuatio lumis in luna pp īterpōnē terre. vñ qr accidēs nō ē ēs
nisi qr entis. 7. meta. iō eclipsis et q̄lz aliō accidēs exp̄ssi⁹ dif
finit p cām siue qditatis et eēntie q̄z per principia essentialia
eius tn. ¶ Dubitat. cū nō solū p cām ducimur in cognitōez
effect⁹. sed etiā p effectū in cognitiōez cāe vt patuit ꝑ huius. ⁊

in plogo phy. cur dicit phs q eclipsis cognoscit p iterpōnez terre. ⁊ nō ecōuerso. Rndet. q duplex est mediū cognitiuum vnū ex pte rei. aliud ex pte nra. ex pte rei sicut res se habz ad eē ita ad cognosci. q̄ g̃ nō faciūt ad eē q̄tum est ex pte rei non faciunt ad cognitionē. ⁊ fm hoc effect⁹ cognoscit per cāz. ⁊ nō ecōuerso. sz ex pte nra: qz a posteriori icipimus cognoscere nō est icōueniēs per effectū deuenire in notitiā cāe. q̄tū ergo ad nām cognitio iterpōnis terre ducit in cognitionē eclipsis. ⁊ ñ eō. ⁊ hec fuit itentio phi. aut est loc⁹ de notitia scientifica fm plr q illa hr̄ p cām ⁊ nō per effectū. naz scire simplr est scire p cām. ⁊ scire fm qd est scire p effectū. vt est habitū pmo huius. ¶ Cōtra pdicta ar. ⁊ p q due demōstratiōes faciētes circulū sunt ex causis in eēndo. qz potio est cā sanitatis. ⁊ eō. 2° phy. g̃ sic demr̄at sanitas per potionē ita dmr̄at potio per sanitatē. ⁊ ꝯsis sicut potio ⁊ sanitas sunt inuicē cāe in eēndo ita due demōstrationes faciētes circulū sunt ex causis in eēndo. ⁊ nō solum in iferēdo. ¶ Scōo ar. q nō ideo iterpō terre est cā eclipsis. qz ponit in diffōne ei⁹. qa tūc oē positū in diffōne alicui⁹ eēt cā illius qd̄ est falsū. qz passio ponit in diffōne subi ⁊ nō est cā illius. silr pūct⁹ ponit i diffōne linee ⁊ nō est cā illius cū nō sit forma nec mā nec efficiēs nec finis eius. linea enim est forma simplex nō hns formā nec mām: cui⁹ punct⁹ nō est cā efficiens cū sit aliqd ei⁹. nec etiā finis. qz linea nō ordinat ꝓpter punctū: sed punct⁹ ꝓpter lineā. ¶ Ad primū dr̄ q sicut nō demr̄at effect⁹ p cām ⁊ cā per effectū eodē genere demr̄ationū. ita nō demr̄at potio p sanitatē ⁊ eō in eodē gne cāe. demr̄at q dē sanitas p potionē in genere cause efficientis: ⁊ potio per sanitatem in genere cause finalis. constat autem q nō incōuenit circulariter demr̄are i diuersis gnib⁹ cāz ꝓpter priozitatem ⁊ posteriozitatem iuicē respectu eiusdē fm diuersum genus cāe. sed de hoc satis dictuz est tā in p q̄ in 2° hui⁹. ¶ Ad 2m dicit q phs loquit de diffōne formali ⁊ nō materiali. constat āt subiectū diffiniri p passionē māliter ⁊ nō formalr cum diffō formalis semp det p prioza d̄ diffinito. d̄ pūcto aūt dr̄ q si nō est ꝓprie cā linee sicut est ꝓprie ꝓncipiū eius. tamē ē quodāmō cā tā formalis q̄ mālis. pūct⁹ enī est terminatiu⁹ linee ⁊ cōtinuatiu⁹ partiū eius fm Arist. in pdicamētis. ⁊ q̄rto ⁊ sexto phy. inquātū enī terminat lineā sic est forma ei⁹. qz de rōe forme est termīare. ⁊ isto modo pūct⁹ est posterior linea sicut forma est posterior mā. iquantū aūt copulat ptes linee sic est mā illi⁹ nō qdē sensibilr. sed intelligibilis eo mō quo partes linee sunt mā itelligibilis ei⁹. ⁊ hoc mō punct⁹ est prior linea sicut materia est prior forma.

¶ Aut contingit vnius plures causas esse. sed nam qz si est idem de plurib⁹ primis predicari. sit a. in b. primo existēs. ⁊ in c. alio primo. ⁊ hoc sit i d. e. erit itaqz a. in d. e. cā autē in d. quidē b. in e. autē c. q̄re cū cā sit necesse esse rē esse. Re aūt existente nō necesse esse oē quodcūqz fuerit cā. sed cām quidē necesse est eē nō tamen omnē.

¶ Pro solutione hui⁹ qōnis phs ponit duas cōclusiones. quarum prima est ista. effect⁹ habēs plures cās eque p nō conuertit cū aliq̄ subaz. pz. qz vitupabile ꝓcedit ex abūdātia ⁊ defectu tāq̄ ex causis suis eq̄ pmo. qz nō pri⁹ ex vna q̄ ex alia ⁊ nō ꝯuertitur cū aliqua illaz. qz licet sequat. iste est abūdans. demonstrato pdigo. g̃ est vitupabilis. non tamen sequitur. iste ē vituperabilis. ergo est abundans. ⁊ lz sequat iste est deficiēs demōstrando auaz. ergo est vitupabilr. nō tñ sequit. iste est vitupabilis. g̃ est deficiēs. ambe tñ cāe sequunt sub disiūctione iste est vitupabilis. g̃ est deficiēs vel abūdās. ꝯuertat g̃ a. cuz illo termīo vitupabile. ⁊ b. cū illo terio abūdās. ⁊ c. cū illo termino d̄ficiēs. ⁊ d. cū illo termio pdigus. ⁊ e. cum illo termino auarus. ⁊ pz. q a. sequat. ex b. c. diuisiz. ⁊ nō ifert aliqd̄ illoz si cut segt. ex d. e. diuisiz ⁊ nō ifert aliqd̄ illoz. Silr hr̄e longam vitam est effect⁹ duaz cāz. eque p. s. nō hr̄e colerā in q̄drupedib⁹. ⁊ eē siccū in volatilib⁹. ꝯstat aūt q ex illo effectu non sequit aliq̄ illaz cārum lz sequat ex q̄lz illaz. Intelligat g̃ p a. lōga vita. per b. carēs colera. per c. eē siccū. p d. q̄drupedia. ⁊ p e. volatilia. ⁊ pz q a. inest d. per b. nō tamē conuertit. cū b. sic i est e. per c. ⁊ tamē nō cōuertit. cū c. ¶ Notandū quare in conclusiōe dicit eque p. qz effect⁹ habēs plures causas: quaz vna est ꝓpinqua vel ꝓpria ⁊ alia remota cōuertit cū cā ꝓpria ⁊ demr̄at per illā. verbi gra. abūdātia ⁊ defect⁹ sunt cāe remote. ⁊ agere ꝯtra rectā rōnem est cā ꝓpinqua ⁊ ꝓpria vituperabilis: cui⁹ subm adequatū est hō ⁊ subiecta pticularia sunt prodig⁹. auar⁹ audaz ⁊ timid⁹. mō bñ segt. iste agit ꝯ rectā rōnē. g̃ ē vituperabilis ⁊ eō. pōt ēt talis effectus per talē cām tā vlr q̄ pticulariter demōstrari. vt omne agēs contra rectā rationez est vituperabile. homo ē agēs cōtra rectā rōnem. ergo hō est vituperabilis. ¶ Ista est demōstratio vlis sumēdo agere vt dicit potentiā ⁊ nō actū. vbi vero in minozi sumeret ꝓdigus vl auarus aut timidus eēt demōstratio pticularis. ¶ Cōsilr dicat ad exēplū nāle. q cāe remote lōge vite sunt nō hr̄e colerā ⁊ esse siccū. cā āt ꝓpria ⁊ ꝓpinq̄ est ꝯtempamentū ꝯplexionis vitalis: que cā cū lōga vita ꝯuertit. qz si aliqd̄ hz ꝯtēpamentū ꝯplexionis vitalis: illud hz vitā lōgā. ⁊ eō. ⁊ consequēter talis pōt per illaz cām de aiali seu de corpe aiato vlr demr̄ari. pticulariter aūt de q̄drupedib⁹ ⁊ volatilib⁹. vt oē hns ꝯtēpamētū ꝯplexiōis vitalis hz lōgā vitā. sed taz q̄drupes q̄ volatile hz ꝯtēpamētū ꝯplexiōis vitalr. ergo tam q̄drupes q̄ volatile hz longā vitā. de hac tamē causa nō facit Ari. in hac cōclusiōe mētionē. sed solū de causis remotis itelligēdo. per a. effectū. ⁊ per b. c. causas remotas. ⁊ p d. e. subiecta qb⁹ cōuenit ille effectus. s. prodigus vel illiberalis. ¶ Sed cōtra. demonstratio per cām remotā ē demōstratio. qz est. ⁊ non ꝓcedit affirmatiue. sed negatiue. per. p. primo hui⁹. si ergo abūdans. ⁊ deficiēs sunt cause remote vitupabilis. aut carens colera ⁊ esse siccuz lōge vite. segtur quēlibet illoz effectuū nō demr̄ari p aliquā illaz causarum demōstratione ꝓpter qd. sed qz. ⁊ nō affirmatiue sz negatiue. qd̄ est falsū. vt exēplificatū est. ¶ Dicenduz q idem effectus pōt habere triplicē cām. scilicet cōmuniorē eque cōmunē. ⁊ minus cōmunē. verbi gratia. respirare habet cām cōiorem que est esse aial. ⁊ eque ꝯmunē q̄ est hr̄e pulmonem. ⁊ min⁹ cōem. que est esse hoiem vel equū. ⁊ gnāliter tam cōmunior q̄ minus cōis dicit cā remota. lz ergo p cām remotā cōiorē q̄ sit effect⁹ ñ fiat nisi dmr̄atio qz. ꝓcedēdo negatie. tamen per cām remotā min⁹ cōmunē demr̄at affirmatiue effect⁹ demr̄atione ꝓpter qd lz nō potissima. iō vituperabile demonstrat ꝓpter qd affirmatiue per abundans ⁊ deficiens. sic habere longam vitā per carere colera ⁊ esse siccum: cū q̄libet illaz causaz sit minus cōis q̄ effectus. Aristo. autem loquebatur de cā remota cōmuniori q̄ sit effectus cū ex tali non sequatur effectus nisi negatiue.

¶ Aut si semper vniuersale propositum est ⁊ causa totum quodā: ⁊ cuius est cā vniuersale: vt folio fluere in toto quodā determinatuz est: ⁊ si species illius sint: ⁊ igit vniuersaliter. aut plantis: aut huiusmodi plantis: quare ⁊ mediū equale oportet esse in his ⁊ cuius est causa ⁊ conuerti: vt propter quid arbores folio fluit. si igitur propter condensationē humidi fluit arbor: oportet eē cōdensationem. sed qz cōdensatio non est cuicunqz. sed in arbore folio fluere.

¶ Scōa cōclusio. cā ⁊ effectus se inuicem iferunt. si vniuersaliter et adequate sumuntur. patet ex alia conclusione accipiendo causam propriam et effectum proprium. ideo inuicem conuertuntur interpositio terre inter solem et lunam ⁊ eclipsis. quia interpositio terre est causa propria. similiter folio fluere et humor densatus in arbore seu in tali genere plantarum inuicem conuertuntur. quia humor densatus in tali genere plantarum est causa propria illius effectus. Si enim

aliquid hz humorē densatū in tali gne plantarum illud folio fluit ⁊ ecōtra sumēdo fluere vt dicit aptitudinē ⁊ nō actum. et pōt demōstrari ille effect⁹ p illam cām sic. oē habens humidum densatū ī tali genere plātax folio fluit. sz vitis hz humidum densatū ī tali genere plantax seu ī plāta. g̃ vitis folio fluit. nō ergo humor dēsatus ē ppria causa illi⁹ effect⁹. sz humor densatus ī tali mā. s. ī arbore vl ī plāta aut ī tali gne plātarum. ¶ Notāduz scōz egi. q̃ passio demōstrata sēper ē passio propria subi. vt folio fluere demōstratur ō suo ppio subiecto ⁊ ō tali genere arborx. passio autē demōstrās ñ semper ē ppria passio. sed sufficit q̃ sit ppria causa. nā congelatio humoris non ē ppria passio arboris. qz in alys ab arbore reperitur cōgelatio humoris: sz ē ppria causa. qz in nullo ōpterq̃z in arbore facit hunc effectū. s. folio fluere. ¶ Ista responsio ē difficilis. qz sequtur q̃ eē humidū ⁊ eē virtualiter calidū ē causa ppria eiusdē effect⁹. qz causant illū effectum in arbore quem in nullo alio possunt causare. ¶ Propterea humidū cōgelari nō est passio ppria nec causa ppria illi⁹ effect⁹. sed humidū cōgelari cum additamento. s. in tali plāta vl in tali arbore vt colligitur a. p. ī lra. ¶ Dubitatur quomodo humor cōgelat⁹ in tali planta ē causa ppria ⁊ cōuertibilis illi⁹ effect⁹ qui ē folio fluere: cū pri⁹ Aristo. dixerit habere folia lata eē causam conuertibilem illius effectus. Respondet multipliciter. ꝑmo q̃ philosophus ibi nō est locutus determinatiue. sed tantū disputatiue arguēdo ad vtrāq̃z ptē qōnis. hic autē loquit determinatiue. iō est tenēdū humorē talr densatū eē cām ppriā ⁊ conuertibilē illius effect⁹ q ē folio fluere ⁊ nō hre folia lata. ¶ Scdo dr q̃ nō q̃libet cā conuertibilis cū aliquo effectu ē ppria cā illi⁹. qz solem eē in capite vel in cauda draconis est cā conuertibilis cū eclipsi. nō tamē ē ppria cā illius. sed interpositio terre. ¶ Tertio dr q̃ hre lata folia nō cōuertit cuz illo effectu q est folio fluere. qz licet sequat. hoc hz lata folia: g̃ folio fluit. nō tamen ecōtra. multe enī arbores ⁊ plāte folio fluunt nō hntes lata folia eo mō quo Ari. loqt hic. ¶ Quarto dr q̃ hre lata folia nō est cā p se illi⁹ effect⁹. sed tm̄ p accidēs rōne grauitatis cōtēte in magnitudine ⁊ in latitudine foliox: que qdē grauitas cū tendat deorsū facit folia fluere p descēsū cadēdo ab arbore. q̃re ⁊c.

Trum autē contingat nō eandē cāz esse eiusdem omnibus sed alterā aut nō. aut siquidē p se demonstratuz est ⁊ non secundum signuz aut per accidens non potest esse. ratio enīz vltimi medium ē. si vero non sic est contingit.

Stud est z^m capl'z hui⁹ tractat⁹ ī quo ari. determinat de vniuocatōe cāe ⁊ effect⁹ post determinationē illox q̃rēs istā qōnē. vtruz ad vnitatē effect⁹ sequat vnitas cāe. ad quā ñsurus ponit duas cōclusiones. Quax prima ē ista. ad vnitatez effectus p se sequit vnitas cāe per se ⁊ nō per accidēs. ¶ Scda ꝛclusio. licet effect⁹ ⁊ cā p accidens nō se habeāt eodē mō: tm̄ effectus ⁊ cā p se cōsilr sumunt quo ad vniuocationē equocationem ⁊ analogiam ibi. Est aūt. ¶ Prima cōclusio arg. ⁊ ꝑmo quo ad primā partē. qz nō staret eūdē effectum hre plures cās p se sic pz de eclipsi que nō hz p se cām nisi īterpōnē terre: ⁊ hre tres angulos nō hz cām p se nisi hre angulū extrīsecū aut figuram trib⁹ lineis rectis cōtentā ītelligēdo p cām p se cām ppriam ⁊ īmediatā. ¶ Scda ps declarat: qm̄ dom⁹ sunt cause p accidens multe. s. albū calidū musicum. vt declarat p hui⁹. ⁊ scdo phy. ¶ Notādū ꝑmo q̃ duplex est cā. s. per se ⁊ per accidens. Cā per se est illa que scōm q̃ hui⁹ respicit determinatū effcm̄. vt īterpositio terre respectu eclipsis ⁊ edificator respectu domus. Cā p accidēs est illa que nō respicit determinate talē effectū. ⁊ hec aliqn̄ cōuertit cū effectu aliquādo aūt nō cōuertitur. exemplū ꝑmi vt ꝑncipiū figurarū rectilineax cōuertitur cū habere tres angulos: ⁊ tamē est cā per accidens. qz accidit ꝑncipio figuraz rectilineaz hre tres. Veniz illa passio sibi cōpetit hoc est rōne triāguli. exemplū secūdi. vt album cū nō cōuertit cū domo sicut nec cū domificatore. ⁊ est cā per accns dom⁹ p quāto idē sunt albuz ⁊ edificator qui est dom⁹ cā per se. ¶ Scdo notandū q̃ cārum per se q̃dā est cā a signo ⁊ q̃dā est cā non a signo. Causa p se a signo est cā remota inferens affirmatiue effectū. vt solem esse in capite vel ī cauda draconis est per se cā eclipsis: cū fit mediū in demōstratōe. ⁊ est cā a signo. qz solē esse in capite vel in cauda draconis est signū cognoscēdi eclipsiz: cū de necessitate terra ponat iter solē ⁊ lunā. etiaz multitudo vaporū dicit signū pluuie: ⁊ est p se cā illius licet remota. Cā aūt per se non a signo est cā ꝛuertibilis īmediata. vt īterpositio terre ⁊ figura trib⁹ lineis rectis ꝛtenta habens angulū extrinsecū q̃libet taliū causax īgredit demonstrationem. sed nō cōsilem. qz cā per se a signo īgreditur demōstrationem potissimā: ⁊ cā per se nō a signo īgredit demōstrationem non potissimā. ¶ Tertio notandū q̃ cā per accidēs quedaz est cā a signo. ⁊ quedā est cā nō a signo. Cā per accidēs nō a signo est illa que ꝛz q̃ hui⁹ nō īcludit cām per se sui effectus. vt albū respectu domus: cū nō īcludat edificatorem. Causa aūt per accidēs a signo alicui⁹ effectus est illa que scōm hui⁹ īcludit cām p se illi⁹ vt circulus ante lunaz. sed rubedo matutina solet dici signū ⁊ cā future pluuie nō scōm q̃ hui⁹ sed ratione nubis quā īcludit que ē p se cā pluuie. silr habere folia lata ē causa p accidēs a signo q̃ folia fluant. īcludit enī grauitatem que est p se cā fluēdi ⁊ cadēdi folia. ⁊ q̃ sit signū declarat. naz cā fluēdi folia est hre humorē bñ passibilē nō viscosū. qz tunc facilius exalatur a calido. ⁊ cōdensat a frigido. humor enim viscosus hz ptes magis cōglutinatas nō facile exalās nec ita cito permittēs frigus cōdensans penetrare. citius enim frigꝰ cōdensat aquā calidā q̃z frigidam. ⁊ colatā q̃z terrestrez. quia cum sit rarior pōt meli⁹ penetrare. arbores ergo ille folia fluunt que nō habēt viscosū humorē. sed nō hntes humorem viscosū habēt lata folia. quia humor nō viscosus de facili se dilatat. ⁊ fluit sicut viscosus ppter adherentiā partiū se tenet nec de facili dilatat. hre ergo lata folia est signū huius qd est habere humorē multū passibilē ⁊ de facili ꝛdensabilē siue cōgelabilē a frigido. ⁊ qz humore cōgelato ī ramo p frigidū nō pōt foliū accipe nutrimētū: oz q̃ dsiccet ⁊ cadat. g̃ latitudo foliorū ē signū fluxꝰ ⁊ casus illox. cōiter enī effect⁹ prior alicui⁹ cāe dr signū posterioris effectus. Causa g̃ p accns nō a signo nullo mō īgredit demōstrationē. sed bñ cā p accidens a signo rōne cause p se quā nēcio includit. vt oē hns lata folia folio fluit. sz vitis habet lata folia. ergo vitis folio fluit. ¶ Quarto notandū q̃ aliqd est signū alicui⁹ qd nō ē cā nec effect⁹ ei⁹. vt circulus ante tabernā est signū vini cuius nō est cā. nec effect⁹. aliquod vero est signū alicui⁹ quod est effect⁹ eiusdez. vt fumus exiēs de camino est effect⁹ ⁊ signū ignis. ēt se ornare īdebite aut de nocte vagare est effect⁹ adulteri. ⁊ signū eiusdē. cognoscit enī adulter ex his effectib⁹. Aliquis aūt est effect⁹ alicui⁹ q nō est signū illius. vt vitupabile est effect⁹ auari seu deficiētis: ⁊ nō est signū illius. qz per hūc effectū nō cognoscit illa cā. aliquis vlteri⁹ est effect⁹ alicui⁹. ⁊ cā alteri⁹ ⁊ vtriusq̃z signū vt hre folia lata est effect⁹ ⁊ signuz humoris bene passibilis ⁊ est causa ⁊ signū fluēdi folia. sed nō fm eandē relationē. Nam latitudo foliox ꝛpata ad humorē bene passibilē ⁊ bene extēdibilē est signū fluēdi folia. ꝛpata vero ad ponderositatē ⁊ grauitatē foly est cā eiusdē. ⁊ isto mō hre lata folia est mediū ī demōstratione. ¶ Dubitat circa ꝛclusionē. qz eiusdez effect⁹ sunt q̃ttuor cāe p se vt est ostensum. z. phy. ⁊ p q̃libet gen⁹ cāe pōt aliquid diffiniri ⁊ demonstrari vt patuit ī hoc. z°. ergo vni effectui correspōdent plurime cause p se ⁊ īmediate. Respondet Egi. q̃ eiusdez effectus bene sunt plures cause per se. sed non sunt plures cause que sint media in demonstratiōe potissima respectu eiusdez effectus. sed habita diffinitione excellentioris cause p illam solū demōstrat potissime aut q̃ nullū ē medium in demōstratione potissima nisi illud aggreget in se oēs cās effectus. ⁊ qz nō pōt esse nisi vna talis diffō q̃ sit mediū ī

demõstratione potissima.ideo vnius effectus est tantum vna causa ad hunc itellectũ.verbi gratia.si tonitruuz bz eẽ p se pp has duas causas.s.ppter extictionẽ ignis:ꝛ vt terreant q sũt in tartaro.mediũ potissimum ad pbanduz ꝙ nubes tonat aggregabit in se vtrũqz.ꝛ si plẽs essent p se cause tonitrui pla cõgregaret.formabit ergo demonstratio sic.in quocunqz corpe extinguit ignis ppter timorez eorũ qui sunt in tartaro illud corp⁹ tonat.nubes est hꝰ.ḡ.Isti duo modi rñdẽdi videntur eẽ ꝯ determinationẽ Ari. in hoc scõo demrantis eundẽ effectum diuisim p oia genera cãꝛ.nec quãdo docuit demõstrare tonitruũ de nube sumpsit illas diffõnes simul sed diuisim. Et iõ dicit ꝙ sicut eiusdẽ effect⁹ sunt plẽs cãe p se:ita põt idem effectus per pla genera cãꝛ demõstrari potissime: licet nõ in eodem gñe cãe:nec eq̃li euidentia vel certitudine. Unde demrationes nãles sunt potissime sicut mathe.non tamen ita certe cum ipse mathe.sint in ꝓ gradu certitudinis:ꝛ nãles sequuntur eas vt asserit ꝯmen.zº meta.vult ergo phꝰ hic ꝙ eiusdez effect⁹ est vna tm̃ per se cã.i.vnũ mediũ potissimũ in eodẽ genere cause:ꝛ hoc ẽ verũ qꝛ in diuersis nõ est inconueniens.cã enĩ ꝛ mediũ sunt idẽ.iquit phꝰ in pricipio hui⁹ secundi.

¶Est aũt ꝛ cui⁹ ẽ causa in quo cõsiderare.considerare secundũ accidẽs.non tamẽ videt ꝓposita eẽ. si autẽ nõ silr se habebit mediũ.si quidez equoca. equiuocũ mediuz. Si vero vt in genere sit:similiter se habebit: vt ꝓpter quid ꝛ vicissim analoguz. alia.n.cã est in numeris ꝛ in lineis ꝛ eadẽ: iquantum quidẽ enim linea est non est eadem. inquantam aũt habẽs augmentũ huiusmodi eadez: sicut in omnibus.

¶Secũda conclusio.licet effect⁹ ꝛ cã per accidẽs non se habeant eodẽ modo:tm̃ effect⁹ ꝛ cã p se ꝯsimiliter sumunt quo ad vniuocationẽ equiuocatiõez ꝛ analogiã.ꝑma ps ẽ manifesta. qꝛ non oz si albũ vel musicũ sit vniuocũ equiuocũ vel analogum ꝙ dom⁹ se habeat eodez mõ.Secũda ps declarat ꝛ primo de vniuocatione:qꝛ cõmutabiliter ꝓportiõari est effect⁹ ꝛ passio competẽs lineis:corporib⁹:temporib⁹:ꝛ numeris vniuoce.Cã vero p se est ꝓportionabiliter augeri competens eisdem ẽt vniuoce.ergo.prima ps antecedentis pz:qꝛ arguere a cõmutata ꝓportione equaliter inest lineis:corporib⁹:ꝛ numeris: ꝛ ꝟm eãdem rõnem:qꝛ ꝟm idẽ augmẽtum ꝓportõis.si.n. a.b.c.d.sint quatuor linee:quatuor corpa.vel quatuor numeri:aut quatuor tempa se hẽntia ĩ eadem ꝓportione ita ꝙ qualis est ꝓportio a.ad.b.talis est ꝓportio.c.ad. d.sequit a cõmutata ꝓportione ꝙ qualis est proportio a.ad c.talis est proportio b.ad d.vnde octo quatuor duo vnũ se habent ĩ eadem ꝓportione.s.dupla.Ex quo segtur ꝙ qualis ẽ ꝓportio octo ad duo:talis ẽ ꝓportio quatuor ad vnũ.vz.quadrupla. Idem sequitur in lineis corporib⁹ ꝛ temporib⁹.Alia aũt ps antecedẽtis ẽt declarat.s.ꝙ cã per se que ẽ ꝓportionabiliter augeri cõpetit eisdẽ vniuoce.quoniã sicut mutabiliter ꝓportionari nõ reperit in lineis:nec in corporib⁹:nec in temporib⁹:nec in numeris secũdum ꝙ hui⁹:sed scõm ꝙ ĩ eis reperit augmentum ꝓportionis:ita ꝓportionabiliter augeri non reperit in illis secũdum talẽ demonstrationẽ particularẽ sz ꝟm denominationem eandẽ vniuersalẽ licz inominatã.vnde linea corp⁹ tempus numerus nõ sunt idem specie nec idẽ genere ꝓpinquo sz remoto.ꝛ dr ꝓportionabiliter augeri.qꝛ signatis quatuor terminis vt supra semper ẽ maior proportio primi ad tertium.ꝛ secũdi ad quartum:q̃z primi ad scõm vel secũdi ad tertium: aut tertij ad quartuz.vt inductiue pz.maior.n.ẽ ꝓportio octo ad duo ꝛ quatuor ad vnũ q̃z octo ad quatuor ꝛ q̃tuor ad duo ꝛ duorũ ad vnũ:cum in primis sit ꝓportio quadrupla ꝛ in aliis ꝯtinue ꝓportio dupla.¶Sz dubitat ꝙ ꝯmutata ꝓportio pri⁹ repitur in numeris q̃z in lineis vel corporib⁹ aut temporibus.ergo pri⁹ dr de numeris q̃z de lineis corporib⁹ ꝛ temporibus.pz ꝯsequẽtia.qꝛ res sicut se hẽnt ad eẽ ita se hẽnt ad cognosci secundo meta.ꝛ p ꝯsequens cõmutata ꝓportio nõ dicitur vniuoce de illis.sz equiuoce vel analogice. Rñdetur negando ꝯseq̃ntiã.qꝛ numerus vniuoce dicit de binario ꝛ ternario.s.scõm eãdez rõnẽ que ẽ multitudo ex vnitatib⁹ aggregata.ꝛ tamẽ pri⁹ dicit de binario q̃z de ternario.silr figura prius dicit de triãgulo q̃z de q̃drangulo.ꝛ tm̃ vniuoce dicitur de his.qꝛ scõm eandẽ rõnez q̃ est termio vel termis claudi. neqz est icõueniens idem esse vniuocũ equocũ ꝛ analogũ diuersis rõnib⁹.numer⁹ eni ꝛ figura sunt vniuoca ꝛ qõlibet illoꝝ plura significat ꝟm eandẽ rõnẽ.ꝛ sunt equoca vt plura significãt diuersis rõnib⁹.ꝛ sunt analoga vt illa plura significãt ꝟm pri⁹ ꝛ posteri⁹.ita cõmutata ꝓportio ꝓpus dicit de q̃ztitate discreta q̃z cõtinua.tm̃ vniuoce dicit de illis.qꝛ ꝟm eãdẽ rõnez q̃ est ꝓportionabilr augeri aut silitudo ꝓportionũ. ꝛ ꝯnr cõcedo ꝙ equoce ꝛ analogice dr de illis.sz de tali mõ ꝑdicãdi ñ fit ꝗ mẽtio.qꝛ equocatio vel analogia ꝯmutate ꝓportõis aut numeri ꝛ figure ẽ cõiter dicta.sed eoꝝ vniuocatio est ꝓprie dicta.

¶Similem esse colorem colori: ꝛ figuraz figure: aliam esse.equiuocũ enĩ est simile ĩ omnibus. hic quidẽ enim fortassis est analogia habere latera ꝛ equales angulos. in coloribus aũt sensũ vnũ esse: aut aliud aliquid huiusmodi.

¶Scõo arguit ꝙ cã ꝛ effect⁹ ꝯsilr accipiunt quo ad equiuocationẽ.nã silitudo est effect⁹ equiuocus figuris ꝛ coloriḃ⁹ equiuoce cõpetens.s.ꝟm diuersas rõnes.ꝯpetit enim figuris vt habent latera ꝓportõabilia ꝛ eq̃les angulos. coloriḃ⁹ autem vt sunt ĩmutatiui eiusdẽ sẽsus.ꝛ sic ille effect⁹ ẽ equocus. ita sua cã est equoca.s.eq̃litas. cõpetit enĩ figuris vt nõ se extensiue excedũt.ꝛ coloriḃ⁹ vt nõ se excedũt itẽsiue. sicut enĩ quãtitas est cã qualitatis.ita eq̃litas q̃ est relatio fũdata in quãtitate. dicit enĩ phꝰ in ꝑdicamẽtis ꝙ ꝓpriũ est quãtitati ꝟm eã eq̃le vel iequale dici.ꝛ ꝓpriũ est q̃litati ꝟm eã simile vel dissimile dici.¶Sz dubitat.qꝛ silitudo ꝛ eq̃litas sũt gña vel spẽs ꝑdicamẽti relatõis.ergo qõlibet illoꝝ est vniuocũ vniuoce significãs sua significata: ꝛ nõ equiuocũ ꝓprie dictum de quo phꝰ loquitur hic.si enĩ gen⁹ dicit equocũ:hoc est large iuxta illud phi septimo physicoꝝ. In generib⁹ latẽt equocatões. Rñdetur ꝙ sicut scia ĩ sua maxima cõitate est pure equocum ad sciam humanã ꝛ diuinã scõz illõ ꝯmentatoris.iz⁹ metaphisice.Scia dei est cã reꝝ.ꝛ scia nr̃a cãtur a reb⁹. vniuocũ ãt ẽ genus vel spẽs ꝑdicamẽti q̃litatis significãs tm̃ sciam nostram. ita silitudo ꝛ eq̃litas sumpta in sua maxima cõitate sunt termini pure equoci significãtes silitudinẽ ꝛ eq̃litatẽ in coloriḃ⁹ ꝛ figuris.ꝛ sic nõ sunt in aliquo ꝑdicamento sicut nec scia aut corp⁹ cõissime sumptũ.vniuoca aũt sũt in ꝑdicamẽto relationis.ꝛ ille termin⁹ silitudo vl eq̃litas significãs silitudinẽ vel eq̃litatẽ ĩ coloriḃ⁹ nõ est ille termin⁹ similitudo vel equalitas significãs silitudinem vel equalitatem in figuris eo modo q̃ dicimus illũ terminũ corp⁹ qui est in ꝑdicamento substantie nõ esse illuz terminum corpus q̃ est in ꝑdicamẽto quãtitatis: licet sit ei consimilis:cũ corpus de ꝑdicamento substantie significet tantũ substantiã:ꝛ corp⁹ de predicamento quantitatis significet tantum accidens.

¶Secundũ autẽ analogiã eedẽ sunt: ꝛ mediuz habebunt secunduz analogiam.

¶Tertio arguit ꝙ cã ꝛ effectus ꝯsimiliter sumũt quo ad analogiam.nam esse coopertum carnibus seu sustinere mollitiez carnis est effectus analogus cõpetens primo ossi. secundo spine ꝛ tertio sepioni.quia non competit sepioni nisi pro quanto habet similitudinẽ cum spina.nec cõpetit spine nisi inq̃tum habet similitudinem cuz osse.pariformiter sua causa est equiuoca:scilicet durities.quoniam prius inest ossi q̃z spine.ꝛ pri⁹ spine q̃z sepioni.nec inest posteriori nisi ratione prioris.Similitudo ergo inest equiuoce figuris ꝛ coloribus. quia diuersis rõnibus ꝛ nõ ꝟm prius ꝛ posterius.durities aũt analogice dr de his tribus.qꝛ secundũ prius ꝛ posteri⁹ ꝛ scõm cãm ꝛ cãtuz.

nec de hoc facit hic phs mentionem. quia superius exprsserat hanc sententiam. ¶ Dubitat. qr videt hanc analogiam coicidere cũ analogia ꝛmutate ꝓportionis. nã sicut duricies dicitur de osse spina ⁊ sepione scõm pri⁹ ⁊ posteri⁹. ita ꝛmutata ꝓportio de numeris corpib⁹ ⁊ tẽporibus. ¶ Rndet q nõ ẽ eadẽ analogia. qr analogia repta ĩ numero figura ⁊ cõmutata ꝓportõe est analogia cõiter dicta tãtũ scõm pri⁹ ⁊ posteri⁹ nõ tollẽs rõnem generis. hec est ãt analogia ꝓprie dicta fm cãm ⁊ cãtum tollẽs rationẽ gnis: cũ nõ dicat ꝏ posteriori nisi rõne prioris. ita q durities ossis est cã ꝓpter quã durities dicit de sepione iuxta modũ loquẽdi. cõmen. q̃rto meta di. q sanitas dicit absolute de aiali: ⁊ de cibo vel vrina tantũ p attributionez: ita q sanitas aialis est cã ꝓpter quã cib⁹ dicit sanus aut vrina. sz nõ ita cõtingit in numeris ⁊ figuris aut cõmutata ꝓportõe. qr ⁊ si nõ esset triãgulus aut binarius nõ min⁹ figura diceret de q̃drãgulo ⁊ numer⁹ de ternario. sil'r cõmutata ꝓportio diceret de quãtitatib⁹ ꝛtinuis licet nulla eẽt quãtitas discreta. ¶ Ex ꝑdictis sequit q sanitas ⁊ durities cõissime sumpta vt dicuntur de oĩbus noiatis nõ sunt p se in ꝑdicamento sicut neq̃ aliqua equoca equocatiõe ꝓprissime dicta. vniuoca autẽ sunt ĩ ꝑdicamẽto q̃litatis: sanitas qdẽ in ꝑma spẽ. ⁊ duruz ĩ scõa. vt determinat ari. in ꝑdicamẽtis. ¶ Cõtra ꝛclusionẽ istatur oñdendo q nõ semp causa ⁊ effect⁹ sunt ꝛsil'r accipiẽda fm vniuocationẽ equocationẽ ⁊ analogiã. qa suba est cã accidẽtis. ⁊ tamẽ suba est vniuoca cũ sit gen⁹: ⁊ accidẽs equocũ vel analogũ cũ dicat de accñte absoluto ⁊ respectio diuersis rõnib⁹ fz prius ⁊ posterius ⁊ fm cãm ⁊ causatũ. sil'r sanitas ẽ effect⁹ equocus vel analogus. ⁊ tamẽ cã sua est vniuoca: cũ cã illius nõ possit eẽ nisi aliquod cõe ꝑdicamenti sube loquẽdo de cã subiectiua. Dicendũ q accñs est vniuocũ licet significet accidẽs absolutũ ⁊ respectiuũ scõm pri⁹ ⁊ posterius ⁊ diuersis rõnib⁹. qr cũ toto hoc significat illa fm eandẽ rõnez que est alteri inherere cũ accidẽtis eẽ sit ĩ esseseptio meta. ⁊ q nõ significet illa scõm cãm ⁊ cãtũ manifestũ est. qr secluso oĩ accidente absoluto nõ minus accidẽs dicit de accidẽte respectiuo cũ in deo sint accñtia respectiua ⁊ nõ absoluta. de sanitate autem sũpta analogice ad aial cibũ ⁊ vrinã: dico q nõ hz cãm vniuocã nec illi aliqd adeq̃te rndet ꝑdicamenti sube. sed solũ corrndet cã equoca extra ꝑdicamentũ. sicut enĩ cani equoce sumpto, nihil adeq̃te rndet ꝑdicamẽti sube: licet tam canis latrabilis q̃z marinus q̃z celestis sit p se in ꝑdicamẽto substantie. ita aial cibus ⁊ vrina sũt p se ĩ ꝑdicamẽto sube: qb⁹ nihil adeq̃te rndet ĩ ꝑdicamẽto. sed solũ extra ꝑdicamentũ ⁊ illõ est ĩnoiatũ analogum analogia ꝓprissime dicta ⁊c.

Habent autẽ sic cõsequi cãm adinuicẽ: ⁊ cui⁹ est cã: ⁊ ĩ quo ẽ causa: vnũquodq̃z qdẽ accipienti ⁊ cuius cã in plus. vt ĩ quatuor equales eos q extra ĩ plus sũt q̃z triãgulis aut q̃drãgulis. oib⁹ aũt ĩ eque. quecũq̃z enĩ q̃tuor rectis eq̃les exteriores: ⁊ medium similiter.

Stud est tertiũ capl'z hui⁹ tractat⁹ ĩ quo ari. postq̃z cõparauit effectũ cãe ꝛsequẽter cõparat passionẽ cãz ⁊ subz iuicẽ. vt ex his habeat formal' cognitio cãe ⁊ effect⁹ ponẽdo duas cõclusiones: q̃z ꝑma est ista passio causa ⁊ subz vl'r sumpta iuicẽ cõuertunt: sed pticulariter nõ seinuicẽ cõuertunt. ¶ Scõa cõclusio est. passio habẽs plura subiecta spãlia ⁊ plures cãs pticulares nõ est demõstrabilis de quolibet illoz per cãm spãlem ibi. In figuris autez. ¶ Prima ꝛclusio arguit dupl'r. ⁊ primo inductiue. qm hre tres angulos equales duob⁹ rectis ⁊ figura tribus rectis lineis cõtenta habere angulũ extrinsecũ ⁊ triangulus iuicẽ ꝛuertunt. Similiter hre angulos extrisecos equalẽtes q̃tuor rectis ⁊ eẽ resolubile ĩ tot triãgulos q̃t angulos habet demptis duob⁹. et figura rectilinea iuicẽ conuertunt. sed hre tres angulos ⁊ hre angulũ extrisecũ ⁊ ysocheles nõ cõuertuntur. nec ẽt cõuertunt hre angulos extrisecos equalẽtes q̃tuor rectis ⁊ eẽ resolubiles in tot triãgulos quot angulos hz dẽptis duob⁹ ⁊ triãgulus vel q̃drãgulus.

¶ Est autẽ mediũ ratio primi extremi: ꝓpter quod omnes sciẽtie per diffinitionẽ fiũt: vt folio fluere simul sequitur vitẽ ⁊ excedit ficũ: sed non omnia sed equaliũ. si itaq̃z accipiat aliquis primũ mediũ. ratio fluendi folia ẽ. erit enĩ primũ in altero medium: quoniam oia hi⁹ sũt. sit hui⁹ mediũ q succus densatur: aut aliquid aliud huiusmodi. quid ẽ aũt folio fluere densari in cõtactu seminis succuz.

¶ Scõo mediũ in demõstratione potissima est diffõ maioris extremitatis: ⁊ minor extremitas est subm. ⁊ hec oia ꝛuertuntur ⁊ in demõstratione ꝓticl'ari mediũ est diffõ maioris extremitatis aut ipm subm. minor aũt est aliqd contentũ sub eo. ⁊ hec nõ ꝛuertunt. ergo. pz ꝛnia. qr diffõ est cã ⁊ minor extremitas est subiectũ vel aliqd ꝛtentũ sub illo. ⁊ maior extremitas est passio. añs ãt nãliter declarat qm folio fluere ⁊ humorem densari i seie ⁊ ĩportatũ p oẽs arbores fluẽtes iuicẽ cõuertuntur. quoz vnũ. s. folio fluere alteꝛ cãt. s. humorẽ densari in semine. ĩportatũ vo p oẽs arbores fluentes est subz. si ãt sumat vitis aut ficus tũc nõ ꝛuertunt cã passio ⁊ subz. qr tale nõ vl'r sumit. nõ enĩ seqtur. B folio fluit. g hoc ẽ vitis. siue sumat fluere in actu siue in habitu. eꝝ aũt tenet argumẽtũ sumẽdo fluere vt dicit aptitudinẽ. ¶ Notãdũ ꝑ fm Egi. q sp diffõ que ẽ mediũ in demõstratione exprmit cãm passionis in subo. ⁊ eꝝ illud qd est cã passiõis in subo est illõ qd exprimit ꝑ diffõnẽ. vt si cã eclipsis est iterpõ terre: ⁊ q̃rit qd est eclipsis. rndet q est iterpõ terre. ita si cã cadẽdi folia est cõdensatio humoris i arboze: ⁊ q̃rat qd est folio fluere. rndendũ est q est ꝛdensatio succi seu humoris in arboze. nec tales rnsiones sũt ĩtelligẽde in ꝑdicatione idẽtica sz cãli. qr tales diffõnes sunt cãles. nõ. n. iterpõ est idẽtice eclipsis nec condẽsatio humoꝛ est formalis casus folioꝛ: sed est soluz cã illi⁹. sic. n. loquit phs in plogo de aia. cũ dicit domũ eẽ tectũ parietẽ et fũdamentũ. ⁊ ꝛmen. ibidem q ira est ebulitio sãguinis in corde. nõ enĩ est aliq̃ ista diffõnũ idẽtica: sed tm cãlis. iõ q̃lz ista ꝓpositionũ est itelligenda in obliquo ⁊ nõ in recto. Ex isto notabili seqt q diffõ subiecti est medium in demrtione potissima qm ipsa est que exprimit cãz prime passionis. si enĩ querit ꝓpter qd hõ est disciplinabilis. rndet qr est aial rõnale. ⁊ si q̃rit ꝓpter qd triangulus hz tres angulos eq̃les duob⁹ rectis. rndendũ est. qr est figura rectilinea trib⁹ lineis cõtenta. ⁊ nõ. qr hz angulũ extrinsecũ. qr dato q nõ esset aliqs angulus extrisec⁹ nõ min⁹ triangulus hret tres angl'os eq̃les duob⁹ rectis. nõ g hre angulum extrinsecum est mediũ in demõstratione. sed diffinitio trianguli. vz. figura trib⁹ rectis lineis ꝛtẽta. hre ãt ãgulũ extrisecũ est determinatio illi⁹ medy: vt alias dictũ est. sine qua determinatione nõ posset illa ꝛclusio demrtari. oĩs triãgulus habz tres angulos eq̃les duob⁹ rectis. ¶ Scõo notãdũ q ex eodẽ succo seu humore: qõ idẽ est apud. p. in lra. gnatur semẽ fruct⁹ ⁊ foliũ. ex puriori tamẽ gnãt semen ⁊ fruct⁹. ⁊ ex ĩpuriori generant folia. totũ ergo appellat succũ seminis ari. vz. succũ ex q̃ gnãtur semẽ et fruct⁹ et succũ ex q̃ gnãnt folia. tal' g succ⁹ si condensẽt et ꝛgelẽt ĩ arboze ita q nõ attigat folia stati illa arboze fluũt. ¶ Ex qb⁹ seqt q̃druplicẽ eẽ cãm hui⁹ passiõis q̃ ẽ folio fluere. Pria cã ẽ latitudo foly. ex eo. n. qr folia sũt lata ⁊ magna. hnt grauitatẽ ml'tã: et valde põderãt: pp quã cãz pe tũt casũ ꝏrsũ. ista cã n ẽ vl'is nec ĩmediata nec p se sz p accñs. qr accidit latitudi mot⁹ ꝏrsũ. q ãt folia cadãt B ẽ rõne gravitatl quã ĩcludit latio foly. zª cã ẽ passibilitas succi seu humoris ĩ arboze. nã arbores latoꝛ folioꝛ hnt humorẽ ⁊ succũ magis passibilem: qõ patet ex ipsa latitudine foliorum consurgente ex dilatatione succi bene passibilis. aliter enim fierent folia stricta. ista causa est vniuersalis. sed non immediata. quia a

principio est succus passibilis. ⁊ tamē tunc nō fluunt folia: imo nondū formata sunt. ¶ Tertia cā est exalatio facta a calido. calidū enī ppter qd̄ maturescūt fructꝰ agēs in succū. i. in humorem illū passibilē facit exalare subtile grosso remanente. ⁊ qr nō est de natura grossi facile penetrare: ipediť arbor a nutrimento fluente p folia: quo deficiēte desiccanť folia ⁊ fluunt. hec quidē cā pōt eē imediata ſz non vlis. qr per talē cām non oia folia fluunt. Quarta cā est cōgelatio facta a frigido. nā frigidū agens in hꝰ humorē passibilē cōdensat ⁊ ꝯgelat ipz: quo ꝯgelato nō attrahiť ad folia ⁊ ꝯnir cadūt ppter defectū nutrimenti restaurātis humidū deperditus. ⁊ hec cā est vlis ⁊ imediata quā appellat. p. mediū primū idest cām vlem ⁊ imediatā. ⁊ itelligiť hic per folia fluere casus foliorꝫ deorsū p motū. qr si itelligereť dilatatio ⁊ extēsio. tūc cā immediata esset fluxus ⁊ extēsio frequēs succi seu humoris in arbore. ¶ Contra pdicta argu. ⁊ maxie cōtra q̄rtam cām. qr humor densatus ⁊ ꝯgelatus nō videť eē cā imediata fluxus foliorꝫ. sed magis carentia nutrimēti. iō enī folia fluunt. qr carēt nutrimēto. qr humor nō pōt penetrare. cā aūt q̄re nō pōt penetrare ē ꝯgelatio ⁊ ꝯdensatio fcā a frigido. ¶ Scdō sequiť q̄ humor viscosus est sp cā q̄ nō fluunt folia. pz ꝯnā. qr facit succū ipassibilez pp tenētiā partiū. ſz ꝯns falsū. qr ficus habet humorē viscosuz cuius folia facile fluunt sicut vitis ¶ Ad pmū dr q̄ tam humor ꝯdensatus q̄ carētia nutrimēti est cā imediata sed nō eodem mō. qr hūor ꝯdensatꝰ ē cā imediata positīa: ⁊ carētia nutrimēti est cā imediata ꝓuatiua. ⁊ qr hec cā icludiť in ꝓori. iō per humorē ꝯdensatū demrať folia fluere ⁊ nō p carētiā nutrimēti. qr vt dictū est. s. effectꝰ negatiuꝰ nō demōstrať p cām pure negatiuā sed per cām negatiuā adiunctā affirmatiue aut p cām affirmatiuā icludentē negatiuā. ¶ Ad zm rndeť per quattuor ꝓpōnes. quarꝫ ꝓma est ista. ipassibilitas succi vel humoris: i arbore est p se cā nō fluēdi folia. pz. nā qñ succus arboris nō est de facili passibil' nō est facilr extēdibilis pp qd̄ facit folia stricta. deide si nō est bn̄ passibilis nō de facili exalat a calido nec de facili congelať a frigido. ex quo seqť folia recipe nutrimentū ⁊ nō fluere. ¶ Scda ꝓpō viscositas succi est cā p accns nō fluēdi folia. pz. qr si aliquo mō est cā ℔ est p tāto. qr illa viscositas reddit succū nō de facili passibilē pp tenētiā partium suicem. ¶ 3a ꝓpō. viscositas tēdens in siccū est cā nō fluendi. pz. nā sicut caliditas est maxime actiuitatis. ita siccitas ē maxime resistētie. iō humor talis ñ pōt cito exalare a calido nec condensari a frigido. ¶ Quarta ꝓpō. viscositas tēdens in humidū nō est cā ñ fluēdi folia. qr sic calidū est actiuū ⁊ frigidū subactiuū. ita siccitas ē passiua ⁊ humiditas subpassiua. iō succus abūdans in humido pp passibilitatē humiditatis ē bene passibilis: pp qd̄ rōne humiditatis abūdanti extēdiť succus ⁊ fiunt folia lata. ⁊ qr illa humiditas est bene passibilis succus patiť exalatōem a calido ⁊ cōgelationē a frigido. pp qd̄ arbor habēs talē succū folio fluit. ¶ Et ex his pz rūsio ad rōnez negādo ꝯnaz. sed solū sequiť de humore viscoso tendente in siccitatem. qr de humore tēdente in humiditatē illud nō ē verꝫ. vt pz de ficu. cuius humor minꝰ abundās humiditate hz lata folia ⁊ folio fluit ppter humiditatē bene passibilē.

¶ In figuris autē sic assignabit aliqs querentibus cōsecutionē esse cāe ⁊ cuius est cā. fit enīz a. in b. oi. b. aūt in vnoquoqz eorꝫ que sūt d. i plus autē. b. quidem igitur vniuersaliter vtiqz erit ipsis. d. hoc enī dico vniuersale: quod non conuertitur: tamen ofa cōuertuntur ⁊ excedūt. in ipsis igitur eē causa ipsius a. b. est. oz igiť a. amplius q̄z b. extendi. sive ro non: qd magis cā erit hec illius.

¶ Scda ꝯ. passio habēs plā subiecta spālia ⁊ plures causas particulares est de quolz illorꝫ demrabilis p cām spālem. pbať. nā eē lōge vite ē q̄dā passio cōis hñs subiecta spālia i volatilibus ⁊ q̄drupedib'. s. aglā ⁊ ceruū ⁊ cās pticulares q̄ sūt eē siccū i volatilib' ⁊ carere colera in q̄drupedib'. constat aūt hanc passionē demrari de agla p eē siccū ⁊ de ceruo p carere colera q̄ quidē cause ⁊ si sūt cōiores istis subis cōuertunť tn̄ cū oib' his simul in qb' ē lōga vita. ita q̄ eē siccuz i volatilib' i plus se hz q̄z agla: tn̄ ꝯuertiť cū oib' volatilib' sil' i qb' ē lōga vita. sil' carere colera i plus se hz q̄z ceru'. tn̄ ꝯuertiť i q̄drupedib' cuz oib' his i qb' ē lōga vita. fit g̅ a. lōga vita. ⁊ b. c. volatilia ⁊ q̄drupedia. ⁊ d. e. eē siccuz ⁊ carere colera. ⁊ pz a. demrari. de b. c. p d. e. isto mō. oē volatile siccū ē lōge vite. ſz agla ē volatile siccū g̅ agla ē lōge vite. Jtē oē quadrupes carēs colera ē longe vite. ceruꝰ ē q̄drupes carēs colera. g̅ ceruꝰ ē lōge vite. ¶ Notādū p q̄ q̄drupedia pp siccū terrenū reducunť ad tpamētū p carētiā colere. volatilia vo qr hñt multū ō hūiditate aerea reducūtur ad tēpamētū p eē siccū. g̅ eē siccū i humido aereo ē cā ꝯtēperanti ⁊ lōge vite i volatilib'. carere āt colera i sicco terreo ē cā ꝯtempamēti ⁊ lōge vite i q̄drupedib'. iō bn̄ seqť. hoc est siccū in humido aereo. g̅ est lōge vite. ⁊ nō ecōuerso. etiā seqť. B caret colera i sicco terreo. ergo est lōge vite. ⁊ nō eꝯ. hec enī passio. s. lōga vita ē cōior q̄z aliqua illarꝫ cārū. Ex isto notabili seqť q̄ lōga vita nō est demrabilis de aliq̄ p esse siccū. aut per carentiā colere tanq̄z p cām imediatā. sed per eē ꝯtempatuz in cōplexione. hoc mō. oē aīal cōtempatū i ꝯplexione est lōge vite. ſz ceruꝰ vel agla ē aīal cōtēpatū i ꝯplexiōe. g̅ ceruꝰ vl' agla est lōge vite. esse aūt ꝯtempatū in cōplexione demonstrať imediate p eē siccū ⁊ p carentiā colere sic arguēdo. oē volatile siccū est aīal ꝯtēpatū i ꝯplexione. ſz agla ē volatile siccū. ergo agla est aīal ꝯtempatū i ꝯplexione. Jtē omne q̄drupes carens colera hz cōtempamentū ꝯplexiōis. ſz ceruꝰ est q̄drupes carens colera. g̅ ceruꝰ est habēs ꝯtempamentū ꝯplexionis. sic enī vitupabile demrať p agere ꝝ rectā rōnē tanq̄z per cāz imediatā. ⁊ p abundare vel deficere tanq̄z p cām mediatā. ita longitudo vite demōstrať per cōtempamentū complexionis tanq̄z p cām imediataz: ⁊ p esse siccū vel carere colera tanq̄z p cām mediatā. ¶ Scdō notandū q̄ aliq̄ passio habz subiecta spālia sed nō cās pticulares. vt hre tres angulos eq̄les duob' rectis hui' passionis subiecta spālia sunt equilaterus ⁊ ysoche les quib' non corespōdēt cause pticulares. sed tn̄ causa vlis. scz diffinitio trianguli. aliq̄ autez passio habet subiecta specialia ⁊ cās pticulares. sed nō causam vniuersalem. vt agere contra rectam rōnem. ⁊ esse ꝯtempatum in complexione. pdig' enim ⁊ auarus. seu audax ⁊ timidus sunt suba pticularia ꝓme passionis. cui' nō est aliq̄ causa vlis. aliter pcederet i infinitū sed tn̄ cāe pticulares. vz. abundare ⁊ deficere. secunde autez passionis nō est aliqua causa vlis: ne pcedať in infinitum: ſz tantum pticularis. vz. eē siccū ⁊ carere colera sic p pticularia subiecta que sunt ceruus ⁊ agla. Jtez aquila est passio que hz cām vlem ⁊ causas pticulares sic hz subm vle ⁊ subm pticulare. vt vituperabile cui' cā vniuersal' est agere ꝝ rectā rōnez. ⁊ causa particularis est abundare ⁊ deficere: aut sicut longitudo vite cui' causa vlis est cōtemperamentuz ꝯplexiōis. ⁊ cāe pticulares sunt esse siccum ⁊ carentia colere. neq̄z ponit aris. in lra q̄ iste sint cause imediate longe vite. sed tn̄ q̄ longavita est demonstrabilis per quālibz illaruz causaruz. vbi tamē poneret: illud esset itelligendū ꝯditionalr ⁊ exēplariter. Exēpla enim ponimus non vt ita sint sed vt sentiāt qui addiscūt. inquit phs in libro elenco. ¶ Tertio notanduz q̄ aliqua est passio habens tam subiectum cōuertibile nominatū q̄z causā cōuertibilem nominatā. vt disciplinabile seu equalitas triuz angulorꝫ ad duos rectos. prime passionis subiectū cōuertibile est homo. sed causa cōuertibilis est aīal rōnale. secunde vero passionis subiectum cōuertibile est triangulus. ⁊ causa cōuertibilis est figura tribus lineis rectis contenta. aliqua aūt est passio que hz subm ꝯuertibile nominatum ⁊ cām conuertibilem inoiatam vt hinnibile ⁊ rudibile: quarum passionum subiecta ꝯuertibilia sunt equus ⁊ asin'. cāe autem cōuertibiles nō sunt nominate sic nec diffōnes essentiales eorundem subiectorum. aliqua vero ē passio habens causam conuertibilem nominatā ⁊ subiectū inoiatū vt ꝯmutata ꝓportio cui' cā ꝯuertibilis ē ꝓportionabilr augeri, seu filitudo ꝓportionū.

subz ãt conuertibile est inoiatũ vt ponit ari. in p̃ hui⁹. sic etiã tangibile hz cãz conuertibile noiatã. s. ĩmutatiuũ tact⁹. nõ ãt habz subz conuertibile noiatũ: sz tm̃ sba pticularia. s. calidũ ⁊ frigidũ humidũ ⁊ siccũ. vt colligit ex doctrina phi. z°. de aia. ita ĩ ppo sito vitupabile hz subz conuertibile noiatũ qõ est vitiosus. ⁊ cãz conuertibile noiatã. q̃ ẽ agere ꝯ rectã rõnẽ. sed lõga vita hz cãm conuertibile noiatã q̃ est ꝯtẽperamẽtũ cõplexionis: ⁊ subm conuertibile ĩnoiatũ: qz ñ est aial nec q̃drupes nec volatile cũ lõga vita nõ vificet vl'r ꝏ aliquo istoꝝ. sz est aliqõ ĩter ista quod verificat de gbusdã q̃drupedib⁹. s. de his in quib⁹ ẽ carentia colere. ⁊ de gbusdã volatilib⁹. vz. de his in qb⁹ abũdantia est sicci. iõ dicit phs in littera q̃ longa vita cõuertit cum oĩbus his sil'⁊ excedit quodlibz istoruz diuisim. scilicet ceruum vel aquilam ⁊ huiusmodi.

¶ Si igitur in omnibus. e. est. a. erũt illa oia aliqd vnum aliud a. b. Si enim non: quomodo erit dẽ quoniam in quo est. e. sit. a. oi. in quo autẽ. a. nõ oi insit. e. ppter quid eni erit aliquacã: vtputa. a. ie est oibus d. Si itaqz que sunt. d. erũt aliquid vnũ cõsiderari oz ⁊ sic. c. ¶ Cõtingit igitur eiusdẽ cãs plures esse sed nõ eiusdẽ spẽ: vt ei⁹ quid est longevite esse quadrupedia nõ habere colerã volatilibus sicca esse aut aliud aliqd.

¶ Ex p̃dcis arist. correlarie ĩfert q̃ hꝰ passio cõmunis non est vn⁹ effect⁹ specie. qz puenit a multis cãis diuersaꝝ spẽruz. modo a causis diuersis spẽ non puenit idẽ effect⁹ specie: licet puenat idẽ effect⁹ genere. vñ hr̃e longã vitã est effectus diuersus spẽ sicut sue cãe pticulares diuersificant in spẽ. s. esse siccũ in volatilib⁹ ⁊ carere colera ĩ q̃drupedib⁹. vñ breuiter potest sic argui. cõtempamentũ ꝯplexionis nõ est vnuz spẽ. g̃ nec longa vita. patet ꝯña p Arist. in altero capl'o di. q̃ cã ⁊ effect⁹ ꝯsil'r accipiunt quãtũ ad vniuocationẽ equocationẽ ⁊ analogiã. añs aũt liquet ex dcis. cũ eẽ ꝯtẽperatũ in cõplexione ĩmediate puenat ex causis diuersaꝝ specieꝝ que sũt esse siccũ ⁊ carẽtia colere. ¶ Cõtra p̃dcã arguit. ⁊ p̃ q̃ cãe diuersaꝝ specieꝝ producũt eũdẽ effectũ spẽ. qz caliditas ⁊ lumẽ sunt cãe diuersarũ spẽꝝ a qb⁹ pueniunt caliditates eiusdẽ spẽi. ¶ Scdo arguit. q̃ eẽ cõtempatũ in cõplexione nõ est ĩmediate a causis noiatis: qz aliter seq̃ret q̃ aliq̃ passio hñs cãm nõ est potissime demonstrabil' ꝯ determinatiõez Aristo. p̃mo hui⁹. ⁊ patet ꝯñtiga hec passio. s. eẽ ꝯtẽpatũ ĩ cõplexione hz cãm vt dictum est. ⁊ subm cõuertibile licz ĩnoiatũ. ⁊ q̃ nõ demr̃et potissime ar. qz in oĩ demr̃atõe potissima oẽs termi ꝯuertunt. sed eẽ cõtẽperatũ in ꝯplexione in plus se hz q̃ aliqua dictaꝝ cãruz. ergo per nullã illaꝝ demr̃at potissime. ¶ Ad primuz rñdet q̃ cãe diuersaꝝ spẽꝝ nõ cõtente sub eodẽ gñe ĩmediato bñ pducũt effectus eiusdẽ spẽi. qz vna reducit in aliã. sz cãe diuersaꝝ spẽrum ꝯtente sub eodẽ gñe ĩmediato nõ pducũt effect⁹ eiusdez spẽi. vt pz de hoie ⁊ de eq̃. ꝏ qb⁹ causis logt̃ hic phs. eo q̃ esse siccũ. ⁊ carere colera. seu volatile siccũ. ⁊ q̃drupes carẽs colera cõtinent̃ sub eodẽ genere ĩmediato qõ est vl'e subm illius passiõis. s. habere longã vitã. ¶ Ad z'''ꝏ q̃ eẽ cõtempatũ in cõplexione nõ demr̃at potissime p aliquã illaꝝ cãꝝ diuisim. sed p ambas sil'disiũctĩ. vt oẽ quadrupes carẽs colera vel volatile siccũ est ꝯtempatũ ĩ cõplexione. sed a. ẽ hꝰ. dato q̃ a. sit illud subm ĩnominatũ. ergo a. ẽ cõtempatũ in cõplexione. Et si ar. oĩs demõstratio potissima ẽ p cãm vl'em. si ergo hec ẽ demõstratio potissima oz q̃ cõtempatum in cõplexione habeat cãm vl'em cui⁹ oppositũ dicebat̃ in scdo notabili alteri⁹ ꝯclusionis. ¶ Dicendũ q̃ ibi loquebat̃ de cã vl'i simpl'r accipiẽda nõ expssibili p disiũctũ vel copulatũ. nũc autẽ cã vniuersalis assignata nõ põt exprimi nisi per disiunctũ. sic enĩ passio vl'is aliqñ exp̃mit̃ p disiunctũ vt par vel ĩpar. qõ dicit̃ eẽ passio cõuertibilis cũ numero. ita cã vl'is aliqñ exprimit̃ p disiũctũ vt abundare vel deficere respectu illi⁹ passionis agere cõtra rectam rõnem. ⁊ esse siccũ vel carere colera respectu illius. s. contemperatũ in cõplexione.

¶ Si autẽ in arboma nõ stati veniunt: ⁊ nõ solum vnũ mediũ: sed plura: ⁊ cause plures: equalis aũt causa est medioꝝ q̃ ad vniuersale primũ ẽ aut que ad singulare singularibus: manifestũ vtique est q̃ que ppinquioꝝ a vnicuiqz prima causa. primũ quidẽ enĩ que est sub vniuersale. hec eniz causa: vtputa in d. qdẽ c. ipsius b. causa ẽ in d. qdẽ igitur eẽ c. causa ẽ ipsius a. ipsi autẽ c. b. in hoc autẽ ẽ eadem de syllogismo quidẽ igitur ⁊ demostratione quid vnumquodqz est: ⁊ qũo fit manifestuz est. simul autem ⁊ de scientia demonstratiua.

¶ Circa p̃dicta posset dubitari. cũ passio cõis aliqñ referat̃ ad spãle subm nõ ĩmediate. sed p plʼa media subordinata vtꝝ reductio passionis in subm fieri debeat ascẽdendo vel descendendo. vbi gr̃a. vegetatiuũ est passio cõis relata ad homines vt ad simplicissimũ subiectũ ad qõ non statim deuenitur. sed mediãte sensitiuo ⁊ rõnatiuo. ⁊ tunc est qõ q̃lis oz eẽ ꝓcessus demr̃atiuus vtrũ sit descẽdendo. vt oẽ sensitiuũ ẽ vegetatiuũ oẽ rõnatiuũ est sensitiuũ. g̃ oẽ rõnatiuũ est vegetatiuũ. tũc vltra. oẽ rõnatiuũ est vegetatiuũ. oĩs hõ est rõnatiuus. ergo oĩs hõ ẽ vegetatiu⁹. aut ꝓcedẽdo ab ĩferiori ad suũ supi⁹ isto mõ. oẽ rõnatiuũ est sensitiuũ. oĩs hõ est rõnatiu⁹. ergo oĩs homo ẽ sensitiuus. Et vltra. omne sensitiuum est vegetatiuum. omne rõnatiuũ est sensitiuũ. g̃ oẽ rõnatiuuz est vegetatiuũ. est ergo q̃stio q̃s istoꝝ modoꝝ est obseruãdus. Rñdet phs q̃ q̃libz illoꝝ modoꝝ põt obseruari dũmõ ꝓcedat̃ semp p cãz primã. tñ magis ppriẽ ꝓcedit̃ eũdo sursũ q̃z descẽdẽdo. vt dato q̃ a. sit vegetatiuũ. ⁊ b. sẽsitiuũ. ⁊ c. rõnatiuũ. ⁊ d. hõ. põt g̃ demr̃ari a. de d. ꝏscẽdẽdo p b. c. ⁊ itez ascẽdẽdo p c. b. ppẽ tñ fit illa reductio ascendendo eo q̃ itur ad cãm vl'em ⁊ immediatã passionis sic arguẽdo maiorẽ. oẽ corpus animatum. est vegetatiuuz. omne sensitiuum est corpus animatũ. g̃ oẽ sensitiuuz est vegetatiuum. iterum maior sic demr̃at. oẽ corp⁹ habẽs vitaz est vegetatiuũ. oẽ corpus aiatum est corp⁹ hñs vitam. ergo oẽ corp⁹ aiatũ est vegetatiuũ. vbi iã assignat̃ cã vl'is q̃ est corpus hr̃e vitã. vt colligit̃ de ĩtentiõe ari. z° de aia. ¶ Sed dubitat̃ de ista demr̃atione. oẽ sensitiuũ est vegetatiuũ. oẽ rõnatiuum est sensitiuuũ. ergo oẽ rationatiuũ est vegetatiuum. vtrum sit demr̃atio qz. vel ppter quid. ⁊ videt̃ q̃ non demõstratio qa. quoniã mediũ in demr̃atione qz. non est ĩmediata causa inherentie predicati ad subiectũ. vt colligit̃ a phõ p̃. hui⁹. sed medium huius demr̃ationis est immediata causa inherentie predicati ad subm: cũ vegetatiuũ ĩsit rõnatiuo per sensitiuũ. ergo nõ ẽt est demr̃atio pp qd. ex quo ꝓcedit a posteriori. posterius est. nãliter sensitiuũ q̃z vegetatiuũ. ¶ Dicẽdũ ꝟm porphi. ĩ vl'ib⁹ q̃ spẽs respectu gñis habet habitudinẽ toti⁹ ⁊ ptis. qm̃ gen⁹ ẽ ps eẽntialis speciei. ⁊ species est pars subiectiua generis. ex q̃ sequitur q̃ ista demonstratio. oĩs homo est animal. sor. est homo. ergo sor. est animal. potest esse qz. ⁊ ppter qd. si enim accipitur homo vt pars animalis sic est demr̃atio propter quid. quoniã ptes sunt p̃ores toto. primo phi. si autẽ accipitur hõ vt totum respectu animalis: sic proceditur ab effectu ad causaz: ⁊ est demonstratio quia: ita in ꝓposito est dicenduz q̃ illa demonstratio est propter qd. si sensitiuũ dicat habitudinẽ partis ad vegetatiuũ. si autẽ dicit habitudinẽ toti⁹ sic est demr̃atio qa. ꝓcedens ab effectu ad causam.

De principijs autem qualiter fiant cognita: ⁊ quis est cognoscẽs habitus est manifestum predubitantibus primum. quod quidẽ non cõtingit scire per demonstrationem nõ cognoscẽti prima principia immediata dictuz est prius. im

mediatorum autē cognitio ⁊ vtrū eadē est aut nō eadē dubitabit vtiqz aliqs: ⁊ vtrū scia vtriusqz an nō: aut hui⁹ quidez scia: illius aūt aliqd genus fit: ⁊ vtrū cū nō sit habitus fiāt: aut cū isint lateāt.

Istud est quartum capitulum huius quarti tractat⁹ secūdi posterior ī quo Aristo. agit de virtuali cognitione causez effect⁹ postq̄ determinauit de formali cognitione eorundem: cā enī ⁊ effect⁹ formalr ingrediunt demonstrationez. sed dignitates q̄ sunt p̄ncipia p̄ma tm virtualr ingrediūt demōstrationez vt patuit p hui⁹. ī quib⁹ virtualr continent ⁊ cognoscunt cā ⁊ effectus eo mō quo virtualr continet effect⁹ ī cā. ⁊ cā pticularis in cā vlī. ⁊ min⁹ vlis ī magis vlī. iō de modo cognoscendi dignitates seu p̄ma p̄ncipia ē ꝓnr agendū vt habeat cōpleta notitia oīum p̄cognitorū q̄ sūt passio subm ⁊ dignitas: de qb⁹ est facta spālis mētio ī ꝓlogo cū dicebat ante oēm demōstrationem tria eē p̄cognita ⁊ duas eē p̄cognitiōes. s. qd ē. ⁊ qz ē. Diuidit aūt istud capl'm ī duas ptes. ī quarū p̄ma Aristo. mouet questiōes. ⁊ ī secūda exequt de illis ibi. Si qdē igit. Prima qō ē ista. vtrū oīum p̄morū p̄ncipiorū imediatorū sit eadē cognitō vel diuersa. Secūda q̄stio. vtrū p̄ma p̄ncipia ⁊ ipa cōclusio p scientiā cognoscant. aut scia fit cognitio ꝓclōnis. ⁊ intellect⁹ fit cognitio p̄ncipiorū. Tertia q̄stio. vtrū p̄ma p̄ncipia sint nobis inata ⁊ lateāt nos aut sint successiue acqsita.

¶ Si qdē igitur habemus ipos inconueniens est: contingit enim certiores habendo cognitiones demonstrantem latere.

¶ Ista est secunda ps hui⁹ capl'i. ī qua Aristo. facit duo. qm̄ p̄ exequt de tertia q̄stione. secundo de alys duab⁹ p̄cedētib⁹ ibi. Qm̄ aūt circa ītelligentiā. Executio tertie q̄stiōis sic ordinatur. nā p̄ arguit phs ꝑ vtrāq; ptē q̄stiōis cōcludēdo oppositū cuiuslibz illarū. secūdo vo determinat ptē sustinēdā ibi. Necesse itaqz. Quātū ad p̄mū ar. q̄ non sit posse p̄ma p̄ncipia nobis eē inata ⁊ nos latere. nā data illa p̄ma pte q̄stiōis segt ꝗ īcōueniēs q̄ certissima cognitio lateret hūtē. pz ꝓna. qz notitia p̄ncipiorū ē cognitio certissima. sed ꝓnis ꝓbat eē falsū: naz cognitio p̄ncipiorū est certior cognitiōe habita p demōstrationem. sed cognitio habita per demonstrationem non sic haberi potest q̄ lateat habentem. q̄ multo minus pōt fieri q̄ aliqs habeat cognitionez p̄ncipiorū imediatorū ⁊ lateat ipm. pz ꝓna cū minori īductiue. maior aūt ē clara exq̄ notitia demōstrationis depēdet a notitia p̄ncipiorū imediatorū iuxta determinationē Aristo. p hui⁹. ¶ Notandū q̄ act⁹ ⁊ habitus specificant ab obiecto. vt colligit a phō secūdo de aīa. iō nulla ē certa cognitio q̄ nō fit de re certe cognita. nemo āt certe cognoscit aliquā rez nisi p̄cipiat se cogōscere illā. ⁊ nemo p̄cipit se cognoscere aliquam rē nisi p̄cipiat cognitionē illi⁹ rei. q̄ nō ē posse aliquā eē certissimā cognitionē q̄ lateat hūtē. licet enī visus interdū videat ⁊ nō p̄cipiat se videre. ⁊ ītellect⁹ ītelligat ⁊ non p̄cipiat se ītelligere. nullus tm̄ certe cognoscit nisi p̄cipiat se cognoscere. visio enī qua nō p̄cipit se videre: ⁊ ītellectio qua nō p̄cipit se ītelligere nō ē certa cognitio. cū q̄ cognitio p̄morū p̄ncipiorū sit cognitio certissima nō est posse illam eē inatam. aliqn cognitio certissima lateret hūtez. cū ī p̄ istāti hois aīa nihil se p̄cipiat cognoscere. vt experientia manifestat.

¶ Si autem accipimus non habentes prius qualiter vtiqz cognoscemus ⁊ adiscemus: vt non ex preexistenti cognitione. īpossibile enim est sicut ⁊ in demonstratione diximus. manifestuz igitur q̄ neqz hēre possibile est: neqz ignorātibus: ⁊ neqz nullum habentibus habitum fieri.

¶ Secundo arguit phs ꝑ aliam partem questionis p̄bando cognitionem p̄morū p̄ncipiorū non inesse nobis p acqsitionem inferendo ꝗ inconueniens. data pte affirmatiua sequit q̄ alia qua notitia intellectiua non fieret ex p̄existenti cognitione ꝑ determinationē factā in p̄ncipio ꝓlogi posteriorū. ⁊ pz ꝓna. qz notitia p̄morū p̄ncipiorū dz eē p̄ma. si enī p̄cederet alia notitia illa nō eēnt p̄ma p̄ncipia. qz sicut se hz res ad eē: ita se hz ad cognosci. secūdo meta. ⁊ ita his rōnib⁹ segt falsitas tertie questionis p vtraq; pte. ¶ Notādū q̄ p̄ncipiorū īdemonstrabilium q̄dā fiūt ex terīs cōissimis vt de quolibet eē vel non esse. non contingit idem simul esse et non esse. et quedam fiunt ex terminis minus cōmunibus. vt omne totum ē maius sua parte. si ab equalib⁹ equalia demas cetera manēt eq̄lia. p̄ma principia fiunt ī nobis solo lumine ītellect⁹ agentis. alia vero discursu īpceptibili: semp tm̄ cōcurrente ītellectu agēte. qz sic color non mouet visū nec visus recipit visionē nisi virtute lucis ⁊ luminis mālis. ita fantasma nō mouet ītellectū nec ipe ītellect⁹ potest aliquā ītellectionē recipit nisi virtute luminis ītellectus agētis. ⁊ lz in hoc sit silitudo īter visū ⁊ ītellectum potez. ī alys tm̄ ē dissilitudo. qm̄ visus nō hz potētiā discurrēdi nec syllogizandi neq; p deductionē īuestigandi. quoq; q̄libet inest intellectui facto ī actu. ¶ Ex quibus segtur q̄ cognitio p̄ncipiorū tam mediatorum q̄z imediatorū aliquo mō ī est nobis a nā ⁊ aliquo modo n ō. Cognitio qdē p̄ncipiorū īest nobis a nā nālitate potētie passiue: sed nō īest nobis a natura nālitate actus vl habitus innati. sicut enī visio īest visui a nā nālitate potentie passiue ꝓpter nālem inclinationem quam potentia visiua īnatā hz ad visionē. qz vnūqq̄ nālr inclinatur in suam pfectionē ⁊ in suum finem. nō tm̄ visio īest visui a nā nālitate actus vel habitus īnati: cū visus nō nascat videns sed in pura potētia receptiua visiōis ab obiecto. ita ītellectio īest nālr intellectui nālitate potentie passiue: cū ītellect⁹ nālr īclinet ad actū ītelligendi tāq̄z ī suā pfectionem iuxta illud Aristo. in p̄ncipio meta. oēs hoīes nā scire desiderant. non tm̄ īest ītellectui nālr intellectio nālitate actus vel habitus īnati cum nascat ītellect⁹ sicut tabula rasa: ī qua nihil ē depictū tertio de aīa. sed p̄mū actū ⁊ habitū recipit ītellectus ab obiecto sensibili iuxta illud ī eodē tertio. necesse est intelligentez fantasmata speculari.

¶ Necesse itaqz ē hēre qdē quādam potentiā.

¶ Pro solutione hui⁹ questionis phs p̄ p̄mittit aliquas suppositiones. deīde elicit ꝓclones ibi. Ex sensu qdē igit. Prima suppō ē ista. quelibet cognitio p̄ncipiorū p̄suppōit aliq̄z ī nobis pōm sensitiuā. pz. qz oīs notitia ītellectiua ī nobis p̄supponit aliquā sensitiuā. ex quo necesse ē ītelligētē fantasmata speculari 3° de aīa. sed oīs notitia p̄ncipiorū ē ītellectiua. qz sensus nō cognoscit p̄ncipia. q̄ oīs notitia p̄ncipiorū p̄supponit in nobis cognitionē sensitiuā. sed oīs cognitio sensitiua p̄supponit potentiā sensitiuam sicut pfectio pfectibile ⁊ forma subm̄. q̄ notitia principiorū p̄supponit in nobis potētiā sensitiuam. Et notāter dicit ī nobis. qz absolute loquēdo nō ē verū q̄ oīs notitia ītellectiua p̄suppōat sēsitiuā: cū ītelligētie abstracte ītelligant ⁊ cognoscāt absq; sensu.

¶ Non huius autem habere aut erit his honorabilior scōm certitudinem.

¶ Secunda suppositio notitia p̄exist ēs cognitiōi principiorū non ē illa nobilior scōm certitudinem. pbat q̄drupl'r. ⁊ p̄ ex pte obiecti. qz obiectū cognitiōis sensitiue est sēsibile. ⁊ obiectum p̄cipiorū seu notitie ītellectiue ē ītelligibile. cōstat aūt ītelligibilia eē certiora sēsibilib⁹. qm̄ sēsibilia sūt magis variabilia q̄z ītelligibilia. dicit enī phs octauo phy. q̄ ītelligentie motrices celorū st substātie abstracte a mā īfatigabiles īdiuisibiles ⁊ īmobiles nullā habētes magnitudinē. ¶ Scōo ar. idē ex pte subiecti. qz nobilitas forme hz attēdi penes nobilitatē subiecti scōm illud phi secūdo de aīa. act⁹ actiuorū sūt ī patiēte dispōsito. ⁊ vniuscuiusqz ꝓpri⁹ act⁹ ē ꝓpria mā. sz certior ē pō ītellectiua ī q̄ fūdat cognitio p̄cipiorū q̄z sēsitiua ī q̄ fūdat notitia sēsitiua. q̄ certior ē cognitio p̄cipiorū q̄z cognitio sensitiua. pz ꝓna cū maiori. ⁊ minor liquet ex eo. qz in-

tellectus hz plus de entitate q̃z sēsus sicut hz plus de pfecti
one. ⁊ ꝛñr plus de certitudie. ⁊ si ñ quo ad nos: tñ quo ad nāz.
dicit enī pb̃s secūdo meta. q̃ sicut se hz oculus noctue ad lu
men solis: ita ītellectus videtur ad manifestissima in nā. vbi
dicit cōmen. q̃ Ari. p manifestissima ī natura ītelligit substā
tias sepatas. ¶ Tertio ar. idē ex pte agentis. qm̃ agens in sen
sum ē minoris certitudinis q̃z agēs ī ītellectū. cū agēs ī sensū
pse sit accñs. secūdo ō aīa. ⁊ agēs ī ītellectū p se sit substātia. s.
ītellect⁹ agens q ē oia facere īcorruptibilis ⁊ ppetu⁹ ac substā
tia actu ens inqt pb̃s tertio de aīa. ¶ Quarto ar. idē ex parte
actus. qr dictū ē p̄ hui⁹ q̃ arithme. ē certior geome. ppter po
sitionē que pūctū supaddit vnitati: cū pūct⁹ dicat positionē ī
cōtinuo ⁊ nō vnitas. sed notitia sēsus supaddit notitie ītelle
ct⁹ rōnē singularitatis īportātē cōditionē māe. q̃ certiorē no
titia ītellectiua q̃z sensitiua. ¶ Sed dubitaī qr notitia p̄ncipio
r dependet a notitia sēsitiua p p̄mā suppōnē. q̃ nō pōt esse
certior. qr nō apparet a q̄ recipit hāc certitudinē ⁊ maxīe quo
ad nos. Dicendum ꝓm egi. q̃ lz cognitio p̄ncipior dependeat a
notitia sēsitiua ī fieri qr nō pōt fieri cognitio intellectiua nisi
p̄⁹ facta sit notitia sēsitīa ī sēsu. qr ītellect⁹ nō actualī ītelligit
absq̃z motu fātasie. vt pz ī furiosis ⁊ demētib⁹ hñtibus corru
ptā fātasiā. nō tñ dependet ꝓz eē qr post acqsitā sciam si posset
aīa libere ꝛuertere se supra se vl aspicere ea q̄ hz ī itellētu: nul
lo mō īdigeret sēsu nec īteriori nec exteriori. ¶ Illud vī eē ꝛ
deterīationem Aristote. ⁊ cōmen. tertio de anima. di. q̃ sicut
se habet species visibilis ad colorem: ita species intelligibilis
ad fantasma. sed spēs visibil dependet a colore tam in fieri q̃z
ī facto eē. p cosdē z⁰ de aīa. q̃ ēt spēs intelligibilis dependet a
fātasmate tā ī fieri q̃z ī facto eē. Propterea dicitur q̃ cogni
tio p̄ncipior ē certior notitia sēsitiua nō tñ quo ad nām sed
ēt quo ad nos. cū circa p̄ncipia nullo mō cadat deceptio ⁊ sint
sicut loc⁹ ianue ī domo quē nullus ignorat p cōmē. z⁰ meta.
⁊ tūc ad argumētū negetī ꝛña. qr visio certior ē q̄ ad nos ⁊ q̄
ad nām q̃z spēs visibil. ⁊ tñ dependet ab ea ī fieri vsu ⁊ eē. neqz
suā certitudinē recipit a spē visibili sed a colore: di. pbo z⁰ de
aīa q̃ potētie cognoscunt p act⁹: ⁊ actus p obiecta. cōstat aūt
colorē certiorē eē quo ad nos q̃z visionē vel spēm visibilē vt
colligit a pbo ⁊ cōmē. secūdo de aīa. ita ī ppōsito cognitio p̄n
cipior nō accipit suā certitudinē a sensu sed ab obiecto qd̄ est
ēs maioris certitudinis tā quo ad nos q̃z quo ad naturā q̃z ali
quid aliud appbēsibile a potētia cognitiua.

¶ Videtur autez hoc omnibus inesse animalib⁹. habent enim potentiam naturalē indicatiuā quaz vocant sensum.

¶ Tertia suppō. talis pō sensitiua p̄exñs cognitioni p̄ncipior ē ī singulis aīalib⁹ tā rōnalib⁹ q̃z irrōnalibus. pz. qr oē aīal hz admin⁹ sensū tact⁹ vt ostdit pb̃s secō ⁊ tertio de aīa. ⁊ ī libro de sen. ⁊ sēsa. ⁊ hec pō nō acqrīt ī nobis p successionē tpis. sed ē īnata sil adueniēs cū aīa. ⁊ dī pō īdicatiua. qr discernit ꝛue
niēs a discōueniēti. Alie āt pōe ñ sil fiūt cū aīa sēsitīa. vñ añq̃z
gñeī visus vl audit⁹ aut alia potētia sensitiua īterior vel exte
rior: repit tact⁹ ī ēbrione sil cū aīa sensitiua.

¶ Cum igitur sit aūt sensus his quidem aīalium ē man
sio sensibilis: alijs aūt non sit. in quibuscūqz qdez
igitur non fit aut oino aut circa que non fit non ē
in his cognitio extra sentire. in quibus aūt iest sen
tientibus est habere vnum qd̄dam in aīa. multis
aūt factis huius iam quedam differentia fit: qua
re in his quādam est fieri rationem ex talium mā
sione. alijs vero non.

¶ Quarta suppō. pō sensitiua nō equalī repit ī singulis aīali
bus. pz. qr in aliqb⁹ repit pō sensitiua absqz memoria. musca
enī īmemor pcussiōis reuertit ad locū a quo recessit. hec enīz
tā diu sētiūt q̃z diu durat īmutatio sēsus exteriorīs. In alys āt
repit pō sensitiua cū memoria. qz ñ hñt rōcinationē: sicut aīa
lia bruta pfecta ī qb⁹ retinētur spēs abñtib⁹ sensibilib⁹. ⁊ hī
memoria. alī enim non cognoscerēt abñte obiecto qd̄ est ꝛ ex
perietiā. In alys vo repit pō sensitiua cū memoria ⁊ rōcinati
one vt ī hoīb⁹ q̃ inter se cōferūt de his quor hñt memoriam.
¶ Notā⁹ iuxt doctrinā Ari. ī phemio meta. ⁊ z⁰ ⁊ 3⁰. de aīa q̃
gen⁹ aīal diuidit ī qnqz gradus. quor p̄m⁹ ē eor q̄ hñt solus
tactū cuiusmodi sūt ostree ⁊ cōche marine. ⁊ hec sūt aīalia īp
fectissima. tū rōne mot⁹. qr nō mouētur ꝓm locū mutādo situ
cū habeāt alimētū ꝛiūctū. sed solū ī eodē loco mouentī motu
dilatiōis ⁊ cōstrictiōis. tū rōe cognitiōis. qr nō sētiūt ī abñtia
sensibiliū: sed solū ī pñtia: cū nullū oio habeāt sensū īteriorez
distinctū a tactu spēr sēsibiliū retentiuū. Secūdus gradus ē
eor q̄ pter tactū hñt aliquē aliū sensū exteriorē. s. visū auditū
vl olfatū. ⁊ nullū īteriorē vt musce bubones noctiluce ⁊ hō. ⁊
hec sunt pfectiora alys p̄mi gradus tā ī motu q̃z ī cognitione
cū moueant de loco ad locū ⁊ cognoscāt sēsibilia distātia im
mutātia p mediū exneū. illa vo nō mouent nisi ī eodē loco ⁊
nō cognoscūt nisi sensibilia ppinqua īmutātia pmediū ītra
neū. Tertī⁹ gradus ē eor q̄ pter tactū hñt tñ memoriā ō sē
sib⁹ īteriorib⁹. de numero quor sūt apes formice ⁊ aranee q̄
qdē excedūt aīalia p̄mi gradus ī motu: ⁊ aīalia secūdi gradus
ī cognitione. mouent enī hec de loco ad locum vt aīalia scōi
gradus. ⁊ cognoscūt ī abñtia sēsibiliū. qd̄ nō faciūt aīalia p̄mi
nec secūdi gradus. nūq̃z enī redirēt ad locū a quo recesserūt
nisi eū abñtē cognoscerēt p spēm derelictā ī memoria. Quar
tus gradus ē eor q̄ pter tactū ⁊ memoriā hñt auditū pfectū
vt simia equus ⁊ canis. ⁊ hec pfectiora sūt aīalib⁹ oīuz p̄cedē
tiū generr tā ī motu q̃z ī cognitiōe. mouent aūt motu pgressi
uo ⁊ nō illa pp defectū īstror. s. pedū ⁊ tybiarr. mot⁹ āt illorū
ē solū dilatiōis vel cōstrictiōis. volatiōis aut reptatiōis. īpulsi
onis vl expulsiōis ptiū īuicē. sūt ēt pfectiora quo ad cognitio
nē. qr hec cognoscūt in abñtia sensibilis absqz īmutatiōe sen
sus exteriorīs. illa aūt nihil cognoscūt abñte sensibili ⁊ exer
citio sensuum exteriorr. Et notāter dixi pfectū auditū. quia
apes hñt auditū īpfectū cōferentē ad vtilitatē. ꝛgregant eiz
īuicē ad sonū peluis sicut ⁊ alie aues ad garrit⁹ tristes aut le
tos. sed non hñt auditū pfectū potētē. s. īmutare memoriam.
Quint⁹ gradus ē eor q̄ pter tactū auditū pfectū ⁊ memoriā
hñt ītellectū vt hoīes q̃ aīalia pfectissima sūt ñ solū rōne in
tellect⁹ quo vl cognoscūt ⁊ discursu rōali pcipiūt: sed ēt rōe
sensus. hñt enī hoīes reminiscētiā q̄ ē virt⁹ sensitiua īterior ī
nestigās oblitū p memoriā q̄ nulli nisi hoī ꝛpetit. p aristo. ī li.
de memo. ⁊ remini. hñt ēt cognitiuā q̄ cognoscit īdiuidua ac
dīias oīum p̄dicamētorr. ⁊ q̄ ex spēbus accñtiū elicit spēs sub
stātiarr vt testat cōmē. z⁰ de aīa. alia aūt aīalia talē cognitio
nē hī nō pñt ꝓm eū cū nō habeāt collatiuā vl argumētatiuā
a magis noto ad min⁹ notū. Aīalib⁹ q̃ p̄mi aut secūdi gradus
nō ꝛpetit prudētia nec disciplina neqz rōcinatio cū nō hēant
memoriā neqz auditū neqz ītellectū. fz aīalib⁹ tertij gradus
ꝛpetit prudētia ex quo hñt memoriā: di. pbo ī phemio me.
q̃ aīalia hñtia memoriā sūt prudētia. aīalib⁹ vo q̄rti gradus
ꝛpetit prudētia rōne memorie ⁊ disciplīa rōe audit⁹. dicit. n.
pb̃s ī phemio me. q̃ aīalia hñtia auditū sūt disciplinabilia. fz
nec ista nec illa hñt rōcinationē sicut nec ītellecū. hoīes autē
qui sūt aīalia qnti gradus hñt hec oīa. prudētiā qdē rōne me
morie. ⁊ disciplinā rōne audit⁹. ⁊ rōcinationē rōne ītellectus.
oēs enī diffiniētes hoīez dicūt q̃ est aīal rōnale. Et si bruta
hñt aliqd̄ sil rōcinatiōi: non tñ hñt rōcinationē sed solū īstin
ctū nāe. canis enī pseqēs lepore p odore si īuenit tres vias
odorās p̄mā ⁊ secundā ⁊ nō repiēs stati vadit ad tertiā ac si
argueret syllogizādo iste sunt tres vie ⁊ nō iuit p primā nec p
secundā. q̃ p tertiā iuit. fz bruta nō sic arguūt cū nō habeant
rōnē. faciūt āt talia ex solo īstinctu nāe. ⁊ cōcesso q̃ habeant
discursū: ille nō ē rōnalis: cū nō habeat p̄missas ⁊ cōclusionē.
sed ē qdā pcessus natural ab vno ī aliud. ¶ z⁰ dubitaī cum
prudētia sit recta rō agibilium: sexto ethi. ⁊ disciplina sit pas
sio hoīs p Aristo. ī topi. ista nō repiunt ī brutis nisi in illis sit
rōcinatio. Dicendū q̃ prudētia ⁊ disciplina duplī sumūt. vz.

coiter ⁊ ꝓprie. Prudētia coiter sumpta ē notitia futuroꝝ p memoriā. Disciplina vo coiter sūpta ē notitia hīta p īstructionē. ⁊ sic ꝯpetit brutis. sz prudētia ꝓpe dicta ē recta rō agibiliū. ⁊ disciplīa ꝓpe sūpta ē notitia itellectiua hīta a doctore. ⁊ sic nulli ꝯpetit nisi hoi prudētia vl disciplīa: cum prudētia sit hit⁹ ꝯstitiu⁹ ⁊ disciplīa ꝓpa passio hois sīc risibilitas ⁊c.

Ex sensu quidem igitur fit memoria sicut diximus. ex memoria autem multotiens facta experimentū. multe enim memorie numero experimētum vnum sunt.

¶ Premissis suppōnib⁹ faciētib⁹ ad dissolutionē qōnis cū q̄rebat vtꝝ cognitio p̄moꝝ p̄ncipioꝝ sit īnata vl acqsita. p. ponit q̄tuor cōclones: q̄rum tres sūt declaratiue quesiti ⁊ quarta est responsiua. quarum prima est ista. ex sensu fit memoria. ⁊ ex memoria experimentum. Secunda conclusio. ex experimēto fit vle gescēs ī aīa vnū p̄ter mlta ibi. Ex expimēto qdē 3ª cōclo. vle gescēs ī aīa ē p̄ncipium artis ⁊ scie ibi. Qd cū ē in oīb⁹. 4ª ꝯ cognitio p̄ncipioꝝ ñ ē nob īnata neq̄ p̄uēit ex aliquo certiori. sz fit ex p̄existēti cognitiōe sēsitiua ibi. Neq̄ igit deteriati. ¶ Pri⁴ ꝯ exēplariter declarat. nā videdo reubarbaꝝ ī ꝑticulari hoie purgare colerā habeo de ꝑ memoriaz ⁊ videdo ī alio reubarbaꝝ facere idē itex habeo de illo memoriā. ⁊ sic de alys. cū āt ꝯfero has memoratiōes īuicē p actū rōnis ꝯcludo hāc herbā ⁊ aliā ꝯsilem eē purgatiuā colere ī isto ⁊ ī alio ꝯsilr egrotāte. p̄ igit hr sēsatio de reubarbaro q̄ ē purgatiuū colere. z° hr memoria de sic sanatis. 3° vo expimētū d reubarbaro q̄ ē purgatiuū colere. ¶ Notā⁹ p̄ q̄ sēsus aliqñ accipit p potētia. qñq̄ p organo sēsitio. īterdū vo p actu illi⁹ organi. dicit enī. p. z° de aīa. q̄ sensibile positū. s. sēsū nō facit sēsu. vbi p accipit sēsū p organo. deide p sēsatiōe. cū vo dicit in eod li°. Oz āt virtualr d oī sēsu accipe q̄ ē susceptiu⁹ spēx sim mā. itelligit p sēsū pōz sēsitiuā. nō igit accipit ꝑ phs sēsū p pō vl organo. sz tm p actu ⁊ opatiōe illi⁹: ⁊ ꝯnr ñ itelligit p memoriā pōm sz actū memorādi ita q̄ ex multis sēsatiōib⁹ fit vna memoratio p collationē pluriū singulariū sēsatoꝝ īuicē ⁊ ex multis memoratiōib⁹ fit vnū expimētū p acceptionē vni⁹ ex multis: vt testat phs ī p̄hemio meta. ¶ z° notā⁹ q̄ expim⁹ seu expiētia ē noti⁹ p̄ueniens ex multis memorys ꝯsiliū p̄us sēsatoꝝ q̄ de ꝯsilī ꝯsilr iudicat. v. g. tu sepe vidisti ignē quē tactu cognouisti eē calidū: ⁊ memorādo de illis ac eosdē īuicē ꝯferēdo aliū ꝯsilez iudicas eē calidū absq̄ ꝑ q̄ illū tāgas. tale igit iudiciū dr expimētale sic sua notitia expiētia aut expimētū vocat. silr qz vidisti reubarbarū purgare colerā sortis ⁊ platōis ꝯferēdo īuicē ītētiōes mēoratas sor. ⁊ pla. ⁊ reubarbari iudicas ciceroēz terrestri colera estuātē ꝯsili reubarbaro posse sanari: ⁊ ī ꝑ hr expiētia ac iudiciū expimētale. ¶ Cōtra p̄dicta ar. ⁊ p̄ q̄ ex vna tm memoria pōt fieri expimētū. qz sic se bz sēsus ad memoriā. ita memoria ad expimētū. sz ex vnico sēsu pōt fieri memoria. g̅ ex vnica memoria pōt fieri expimētū. ¶ z° ar. q̄ ex nulla memoria pōt fieri expimētū. nā posita cā ponit effect⁹. si igit ex memoria fieret expimētū. tunc cui iest memoria cōpeteret expimētū. qd ē falsū. qz bruta hnt memoriā ⁊ nō expimētū ꝓz phm in p̄hemio meta. ¶ Ad p̄⁹ dr q̄ expimē⁹ duo īportat. vnū māle. s. spēs retētas ī mēoria. ⁊ vnū formale. vz. collationē illaꝝ spērū. vnūqd q̄ āt iudicari bz tale vl tale ex nā formalitatis: cū g̅ de eēntia expimēti sit collatio seqt q̄ sic collatio pla reqrit. ita expimētū. nemo. n. pōt iudicari bene expt⁹ ī bello qui non pōt ꝯferre inter multa bella ī qb⁹ iā fuit. nec ī regimīe q nō pōt ꝯferre īter multa regimīa. vnū enī factū nō facit expimētū sz collatio īter multa. dico igit ad argumētū q̄ silitudo tenet q̄tū ad ꝑ q̄ sic sensus p̄cedit memoriā ita memoria p̄cedit expim tū. nō āt q̄tū ad multiplicationē sēsuū ⁊ memoriaꝝ. ¶ Ad z⁹ ꝯcedo q̄ posita cā sufficiēti ponit effect⁹. mō vna sola memoria ñ ē cā sufficiēs nec p̄seruatio pluriū memoriaꝝ. sz vltra ꝑ reqrit collatio illaꝝ q̄ qdē ī brutis nō repit sic nec rō. ⁊ si ar. q̄ memoria nullo mō sit cā expim ti ex eo qz memoria ē tm p̄teriti. expimētū āt ordiat p̄sēs ⁊ futuꝝ. negat ꝯnia. sz solū seqt q̄ ñ sit cā adequata. expimentū enī est p̄teriti fm q̄ huius rōne memorie. ⁊ est p̄sentis ⁊ futuri ratione collationis.

¶ Ex expimēto āt aut ex oī gescēte vl ī aīa vno preter mlta qd cūq̄z ī oib⁹ vnū sit idē artis ē p̄ncipiū ⁊ scie. si qdem circa gnationem est artis: si vero circa esse scientie.

¶ z° ꝯ: ex expimēto fit vle gescēs ī aīa vnuz p̄ter mlta. ista ꝯ ēt exēplariter declarat. ⁊ p̄ q̄ ad p̄mā ptē. nā hns expiētiā d illo igne q̄ ē calefactiu⁹: ⁊ de illo silr: ⁊ q̄ ñ dat īstātia. format illā vlez. oīs ignis ē calefactiu⁹. ⁊ hns expientiā de sorte colerico q̄ est iracundus: et de platone colerico q̄ est iracundus. neq̄ reperit instantiam. format hanc conceptionem vniuersalē. oīs coleric⁹ ē iracūd⁹. expt⁹ ēt q̄ egritudo frigida curat calido ⁊ eō. et egritudo sicca curat hūido ⁊ eō: nō solū in vno sz ī mltis fōmis format hāc vlez ⁊ cōez ꝯceptionē. oīa ꝯria ꝯrys curātur. ⁊ ex his hr p⁴ ps ꝯclōis. s. q̄ expimēto fit vle. z⁴ ps ēt ostdit. vz. q̄ vle ē gescēs ī aīa. qm̄ ꝓpō vlis deducta ex suis singularib⁹ ē gescēs ī aīa: cū nō sit ex aīaz: sic nec act⁹ ꝯponēdi vl diuidēdi qb⁹ format ꝓpōnes mētales. dr āt gescere ī aīa ⁊ nō moueri. qm̄ ex tali ꝓpōne vlī aggnat hit⁹ q̄ itellcūs pmpte pōt illā vl ꝯsilez īfinities formare. ꝯstat āt q̄ hit⁹ ē q̄litas d difficili mobilr ꝓz phz ī p̄dicam̄tis. 3ª ps seqt ex dictis. nā cū tale vle nō eliciat ex vnico tm singulari. sz ex mltis. nec sint plra sz tm vnū. neq̄ fit ī eod subo cū suis singularib⁹: cū p pō vlis sit ī itellectu ⁊ singulares expimētales ex qb⁹ dducit sint ī sensu seqt tale vle eē v⁹ p̄ter mlta. ¶ Notā⁹ p̄ q̄ sic ex vna sola memoria nō gnat expimētū sz ex mltis. ita ex vno solo expim̄to nō gnat vle sz ex mltis cū ꝓpō vlis nō deducat ex vno singulari sz ex mltis. ⁊ lz ex vno solo expim̄to nō dducat ꝓpō vlis. tm bn deducit ex vna sola expiētia. qz ꝓpe loqndo sic scia ñ ē scitū neq̄ scibile. ita expiētia nō ē expim⁹ neq̄ expim̄tabile. sz sic scitū ē ꝓpō ꝯfusa ī demratiōe: ⁊ scia ē hītus acqsit⁹ p dmrationē. ita expim̄tū ē ꝓpō ꝯfusa p collationem memoriaꝝ plīū sēsatoꝝ. ⁊ expiētia ē hit⁹ acqsit⁹ p talē collationē. ⁊ sic ꝯ scita nō manet ī itellectu post actualē ꝯsiderationē sz bene scia. ita p⁹ actualē ꝯsideratiōez nō manet ī sēsu expim̄tū sz bn expiē⁴. ⁊ sic ꝯ scita dr actualī cognitio: ⁊ scia hītu al. ita expim⁹ ē actualī cognitio ꝯplexa. ⁊ expiē⁴ hītualī. īterdū tm īproꝑe loqndo expim⁹ dr expiē⁴. sic ꝓpō scita dr scia. ⁊ tc ex mltis expiētys fit vle sic ex mltis expim̄tis. ¶ z° notā⁹ q̄ cogitatia hois q̄ ē pō sēsitia ⁊ si nō vtit rōe syllogistica vl inductia a singularib⁹ ad vle: cū nō sit cognitia vlis ī suo eē formali ⁊ abstracto vtit tm rōe īductia ⁊ ētiematica arguēdo a plib⁹ singularib⁹ ad aliō: ⁊ ab vna singulari ad ꝓpōnē pticularē. di. n. ꝯm. z° d aīa. q̄ cogitatia hois spoliat itētōes sēsatas a ꝯditiōib⁹ īdīduātib⁹. qd nō ē itelligē⁹ p abstractiōem ꝯcept⁹ specifici vl gnici: cū ꝑ sit op⁹ soli⁹ itellect⁹ polis vt colligitur a. p. 3° de aīa. sz solū p abstrationē īdīdui vagi. eo mō q̄ di. Ari. ī p̄dicam̄tis q̄ ꝓme sube sūt aliqs hō aliqs equ⁹. Cogitatia igr vt⁹ abstrahit a singulari ꝯceptū pticularē ꝯsiderando sor. nō solū vt ē ꝑ hō ⁊ ꝑ albū ⁊ ꝑ figuratū. sz ēt vt ē aliqs hō aliqd albū ⁊ aliqd colorātū vl figuratū. non āt ꝯsiderat aliqd vt ē hō vl al aut albū vl figuratū cum hec sit ꝯsideratio ītē⁹ polis. iō si nō poterit cogitatia ꝑ argum⁹ formare. hō currit. g̅ al currit. bn tm fōmat illd. iste hō currit. g̅ aliqd al currit. ⁊ si ex his ꝯcldit cogitatiuā eē itellcm. qz rōciari ad solū itellcm pticet. dr ꝯcedē° q̄ ꝓz. p. ⁊ ꝯmē. 3° d aīa. duplex ē ītē⁹ rōciatiu⁹. s. passiu⁹ ⁊ passibil. Inte⁹ passiu⁹ gnat ⁊ cōrūpit q cogitatia dr ⁊ ē pō aīe sēsitīe. Inte⁹ āt passibil ē ignabil ⁊ icorruptibil ⁊ ē pō aīe itellectīe. ¶ Ex p̄dictis seqt q̄ expiē⁴ ⁊ expim⁹ ñ sūt subiectīe ī itellectu poli. sz ī sēsu ⁊ nō ī q̄libz sēsu. qz nō ī sensu exteriori neq̄ ī aliq̄ iteriori p̄terq̄z cogitatia q̄ dr īme⁶ deseruire itellectui poli hūano. p ꝯmē. 3° d aīa. ¶ 3° notā⁹ q̄ ī mēte ē duplex vle gescēs. s. ꝯplexū ⁊ icōplexū. vle ꝯplexū ē ꝓpō vlis deducta ex suis singularib⁹. vle icōplexū ē ꝯcept⁹ speci-

sic⁹ vl̃ gñic⁹ abstract⁹ p ĩtellectũ ab hĩc. ⁊ nĕ ab oĩb⁹ alys ꝯdi
tõib⁹ ĩdiuãtib⁹. Intellect⁹. n. ꝯsiderãs soz. ⁊ pla. ꝯuenire in
q̃dã cõi: ac ẽt hoiez ⁊ equũ ꝯsiderat illõ cõe. s. hũanitatẽ nõ cõ
siderãdo aliqõ singulare: ⁊ aialitatẽ nõ ꝯsiderãdo aliq̃ spez:
⁊ format ꝯceptũ specificũ hois ⁊ ꝯceptũ genericũ aialis ⁊ qõ
libz istoꝝ vl̃iũ dr̃ gescere cũ oẽs isti ꝯcept⁹ remaneãt ĩ mẽte.
ac ẽt hĩt⁹ acqsiti p illos post actualẽ cõsiderationẽ. Istis vl̃i
bus mẽtalib⁹ corrsident va vl̃ia ex aiam q̃ sunt va gña ⁊ spẽs
q̃ ẽt dñr gescere ĩ aia nõ subiectiue sz obiectiue, p q̃gto sunt p
se obiecta ĩtellect⁹ sp mouẽtia eoõ mõ ⁊ ad eũõ finẽ. dñr etiã
gescere ĩ suis singularib⁹: cũ ipa singularia gñent ⁊ cõrũpãt.
vl̃ia ãt sũt ppetua ⁊ eterna dicẽte pbo p̃ b⁹. q̃ spẽs sũt eterne.
¶ 4ª notã⁹ q̃ vl̃ia ĩtentiõalia hñt singularia ex aiaz. singu
laria ĩ sensu. ⁊ singularia ĩ ĩtellectu. soz. n. ⁊ pla. sũt singularia
hoꝝ cõceptuũ mentaliũ. hõ aial: ac etiã cõcept⁹ singulares eo
ruz q̃ꝝ aliq sũt ĩ sensu ⁊ aliq ĩ ĩtellectu. a singularrib⁹ realib⁹
sepant̃ vl̃ia ĩtentiõalia loco et subo realitate ⁊ rõne a singu
lerib⁹ exñtib⁹ ĩ sensu sepant̃ realitate subo et rõe: sz nõ loco:
vato q̃ ĩtellect⁹ sit ĩ q̃libz pte hois. a singularib⁹ ãt exñtib⁹ ĩ
ĩtellectu nõ sepant̃ loco neq̃z subo sz bene realitate et rõe. sz
vl̃e reale qõ est ex aiam nõ sepat̃ a suis singularib⁹ loco neq̃z
subo neq̃z realitate. qz est ĩ eodez loco et subo cũ suis singula
larib⁹ a qb⁹ nõ dr̃t realr: cũ sortes et hõ ĩcoĩ nõ sint due reali
tates: sz tñ vna res. exq̃ de seiuicez p̃dicant̃ iuꝝ diffõnes da
tas de vl̃ib⁹ a poz. dr̃t ãt ipz vl̃e a suis singularib⁹ solũ rõe. qz
alia est rõ hois et alia est rõ soz. cum rõ soz. sit ĩcoĩcabil̃ et rõ
hois ĩ coĩ sit coĩcabil̃: dicente poz. q̃ pticipatiõe spẽi pl̃es ho
mies sũt vn⁹ hõ coĩs. vl̃ia igit̃ tã mtalia q̃z realia sũt pter ml̃
ta. i. separata a suis singularib⁹: illa realr: ⁊ hec rõe modo dicto.
Quecũq̃z est ĩ oĩb⁹. ¶ 3ª cõcl̃o. vl̃e gescens ĩ aia est p̃n⁹ artis
et scie. pbat̃. ista ppõ. oĩs ignis ẽ calefactiu⁹. est qõdã vl̃e ge
scens ĩ aia: vt pauit ĩ alia ꝯcl̃õe. et q̃ sit p̃ncipiũ scie ꝯclarat̃.
nã ea cognita noti⁹ qa ẽ ex suis singularib⁹ ĩtellect⁹ discurrẽ
do iuenit cãz p̃dicati ĩ subo q̃ iuenta demr̃at illã vl̃em a po
ori q̃ p̃us solũ a posteriozꝝ erat cognita. cõstat ãt q̃ scia ẽ habi
tus acqsit⁹ p demr̃ationẽ. p̃ hui⁹. ⁊ hec ẽt. oĩs coleric⁹ ẽ iracun
dus. ẽ vl̃e gescẽs ĩ aia. q̃ cognita ad expientiã notitia qz. ĩtelle
ctus venat̃ cãm illi⁹ passiõis ⁊ repit q̃ ẽ accensio sanguinis ĩ
corde a q̃ ĩcipiẽs demr̃ationem sic arguit. oẽ hñs sãguinẽ ac
cẽsũ ĩ corde ẽ iracũdus. oĩs colericus hz sãguinẽ accẽsũ ĩ coz
de. g̃ oĩs coleric⁹ ẽ iracundus. ¶ Notã⁹ p̃ fm pbm in lr̃a q̃
ars ẽ circa gñationẽ. ⁊ scia circa eẽ. qm̃ tam habit⁹ practic⁹ q̃z
speculatiu⁹ dr̃ ĩtellect⁹: cũ q̃libz illoꝝ sit circa p̃nc⁹. ⁊ dr̃ ĩtelle
ct⁹ practic⁹ circa fieri qz ẽ circa opabilia q̃ fiũt. vt oẽ bonũ est
faciẽdũ. nullũ malũ ẽ ppetrandũ. ĩtellect⁹ vo speculatiu⁹ est
circa vl̃ia ⁊ speculabilia neĉia ⁊ ppetua: q̃ nõ fiũt sed sũt. vt de
q̃libz eẽ vl̃ nõ eẽ. oẽ totũ ẽ maius sua pte. ¶ Ex quo notabili.
pz ꝯueniẽtia ⁊ dr̃ia ĩter artẽ ⁊ sciam. cõueniũt enĩ. qz tã ars q̃z
scia ẽ circa vl̃ia. dr̃nt vo. qz scia ẽ circa vl̃ia speculabilia. ⁊ ars
circa vl̃ia factibilia. pbs enĩ ĩ phemio meta. ponit dr̃iaz ⁊ cõ
ueniẽtiã ĩter expiẽtiã artẽ ⁊ sciam di. q̃ tã ars q̃z scia q̃z expiẽ
tia ẽ acceptio vni⁹ ex multis singularib⁹. dr̃nt ãt. qz tã ars q̃z
scia ẽ acceptio vl̃is. expiẽtia ãt ẽ acceptio pticularis tñ. ⁊ po
nit exẽplũ dicẽs. hr̃e qdẽ acceptionẽ ⁊ cognitionez q̃ hec me
dicia cõtulit callie ⁊ socrati hac ĩfirmitate laborãtib⁹ ptinet
ad expimẽtũ. q̃ ãt hec medicina cõtulit oĩb⁹ hoĩbus sub tali
spẽ exñtibus ⁊ tali ĩfirmitate laborãtibus. puta colericis seu
fleumaticis aut febricitãtib⁹ B ẽ artis. ¶ 2ª notan⁹ q̃ sicut
ex frequẽti citharizatiõe efficiũtur citharistẽ ⁊ aggenerat̃ in
manu q̃dã habilitas ad citharizãdũ q̃ nõ ẽ cithara. nec actus
citharizãdi sed habitualis q̃litas aggñata ex frequẽtatis acti
bus citharizãdi. Sicut etiã cõtigit ĩ virtutib⁹ moralib⁹ q̃ ñ
sũt opa nec obiecta. sed fiũt ex opatiõib⁹ frequẽtatis. sic con
tingit hĩtib⁹ cognitiuis q̃ nullus illozum ẽ ipa vl̃s cognitio.
nec ipm vl̃e cognitũ. sz ẽ aliqd aggñatũ ex his vt p act⁹ tendi
mus ĩ obiecta. habit⁹ g̃ ipoꝝ vl̃ium ꝯplexoꝝ aggñat̃ ĩ nobis
ex frequẽti cõsideratiõe p̃ncipioꝝ. ⁊ scia vl̃ ars ex frequenti
ꝯsideratiõe ꝯclusionũ. hec g̃ se hñt p ordinẽ sensus memoria
experimentum vl̃e ars vel scia. qz ex sensu fit memoria: ⁊ ex
memoria expimentũ. ⁊ ex expimẽto vl̃e. ⁊ ex vl̃i ars vel scia
Ex qb⁹ segt̃ q̃ ex expimẽto nascitur ars ⁊ scia iuꝝ doctrinaz
ari. ĩ phemio. meta. nã gcgd ẽ cã cãe ẽ cã cãti. sz expimẽtuz ẽ
cã vl̃is. ⁊ vl̃e ẽ cã artis vel scie. g̃. v. g. videns q̃ hec herba sa
nauit talẽ ĩfirmitatẽ ĩ petro: iã hz eã cognitionẽ q̃ ĩ vno. q̃ si ẽt
viderit ĩ multis alys q̃ hõ herba sanauit eãdẽ ĩfirmitatẽ hz
expiẽtiã ex q̃ format hãc vl̃em ꝯceptionẽ. oĩs talis herba cu
rat oẽm talẽ egritudinẽ. cui⁹ postea q̃rit cãz. sanare enĩ talem
ĩfirmitatẽ ozit̃ ex nã vel ꝓprietate herbe. habita g̃ illa ꝓpe
tate ⁊ cã illi⁹ passiõis iã hz pp qd. ⁊ dñr artem. Habita ãt ex
piẽtiã illa vl̃i. oĩs hõ ẽ disciplinabilis ex collatiõe singulariũ.
⁊ iuenta cã stati fit hec ꝯmr̃atio. oẽ al̃ rõale ẽ discipliabile. oĩs
hõ ẽ al̃ rõnale. g̃ oĩs hõ ẽ disciplinabilis. ex q̃ gñatur scia: ⁊ ita
apparet q̃ expimẽtũ ẽ cã artis ⁊ scie: nõ tñ adeq̃ta sz ptialis.
qz vt dictũ ẽ ex vno tñ expiñto nõ gñat̃ ars neq̃z scia. ¶ Sz
ꝯ ista ar. ⁊ p̃ q̃ ex vno solo expimẽto gñat̃ ars vel scia: nã q̃ro
vtꝝ notitia p̃mi singularis sẽsatiui sit expimẽtũ aut nõ. si pri
mũ. g̃ expiẽtia nõ ĩdiget multitudie memorationũ. cui⁹ oppo
sitũ ẽtermiat̃ ĩ p̃⁴ cõcl̃one. si nõ. g̃ notitia secũdi vel tertij sin
gularis erit expimẽtũ. ⁊ p ꝯñs ex illo vno expimento gñat̃ ars
vel scia: sicut ppõ vl̃is ex q̃ multa singularia pcedũt. ¶ 2º ar.
q̃ ex nullo expimẽto gñat̃ ars vel scia. qm̃ expimẽtũ ẽ circa
singulare: ⁊ dicit qz. ars ãt ⁊ scia ẽ circa vl̃e: ⁊ dicit ppter qd. sz
pbz ĩ phemio meta. sz cognitio pticularis nõ attigit vl̃e nec ẽ
cã illi⁹: cũ ĩdiuiduũ nõ sit p̃n⁹ scie. p ꝯmẽ. ĩ plogo phy. ¶ Ad
p̃mũ dr̃ q̃ nõ p̃mi nec secũdi singularis p̃ma notitia est expi
mentũ nisi ĩ põ. nã postq̃z cognita sũt illa singularia: ⁊ eoꝝ ite
tiões ĩ memoria reposite sũt: cogitatiua ĩcipit cõferre ĩter illa
p mẽorationẽ illoꝝ: ĩ q̃ collatõe cognoscit̃ vtrũq̃z illoꝝ singu
lariũ: quoꝝ iã ãbe noticie dicunt̃ expimẽta. ex qb⁹ gñat̃ ars
vel scia. nulla g̃ notitia dr̃ expimẽtũ nisi ad min⁹ due memo
ratiões duoꝝ singulariũ p̃cesserit: quas ĩcludit vna cũ iudicio
alicui⁹ futuri ꝯsilis. ¶ Ad 2⁹ respõdetur q̃ ars ⁊ scia duplẽ
pñt acqri. s. p doctrinã ⁊ p ĩuentionẽ. Si p doctrinã ñ p̃ exigit̃
expimẽtũ. põt enĩ qs artẽ ⁊ sciam ab alio acqrere p cãꝝ cogni
tionẽ absq̃z expimẽto. s. p studiũ librozꝝ vel ab alio audiẽdo.
multi enĩ medici male sũt expti. sciũt enĩ multas cõclusiões ĩ
medicina p resolutionẽ ĩ cãs: ⁊ tñ expimẽtalr nesciũt vtrum
ita sit ĩ re. si p ĩuentionẽ nec̃io antecedit expimẽtũ. ex B enim
q̃ medicus pcipit hanc herbam curasse pla. ĩ tali egritudine
et illam sortem in tali egritudine consimilem secundum spe
ciem. ⁊ sic de alys. ⁊ p rationem deducit q̃ sortes ⁊ plato con
ueniũt ĩ spẽ: ⁊ hec herba ⁊ illa. ⁊ hec egritudo ⁊ illa. ⁊ cõcludit
vl̃r q̃ talis herba ĩ tali spẽ talẽ spẽm aialis curat tali egritu
dine. ¶ Et ad argumẽtũ dr̃ q̃ duplex ẽ cã. s. effectiua ⁊ dispo
sitiua. lz g̃ cognitio pticularis nõ efficiat ipaz cognitionẽ vl̃z
tñ ad B disponit. postq̃z enĩ aliqd scit̃ ĩ multis pticularib⁹ ĩtel
lect⁹ accipit ex collatiõe ipoꝝ cõez cõceptionẽ. ita ẽt lz cogni
tio qz nõ attigat cognitionẽ pp qd. tñ ĩtellect⁹ hñs cognitiões
qz disposit⁹ ẽ vt q̃rat ppter qd. ⁊ hec est ĩtentio ꝯmen. in loco
p̃allegato dicẽtis q̃ lz ĩdiuiduũ nõ sit p̃ncipiũ scie. ẽ tñ p̃n⁹ ĩ
qsitiõis scie. qz ẽ p̃n⁹ ĩqsitiõis vl̃is. qõ ẽ p̃n⁹ scie.

¶ Neqz igit̃ determiati habitus neqz ab alijs ha
bitibus fiũt notiozib⁹. sed a sensu: vt ĩ machĩe ver
sione facta vno stãte alter stetit. postea alter quo
usqz ĩ pricipiũ veniat. aia aũt existit talis ens. qua
lis possit pati hoc.

¶ Quarta cõclusio. cognitio p̃ncipioꝝ nõ est nobis ĩnata neq̃z
puenit ex aliquo certiozi. sed fit ex p̃existenti cognitiõe sensi
tiua. Ista cõclusio pz ex cõclusiõib⁹ p̃ozib⁹ vna cũ rõne facta
ꝯ p̃mã ptem qõnis: eã tñ pbs silitudinarie declarat ĩ euersio
ne machine vna pte pugnãtiũ quasi denicta. nã cũ ĩcipiũt fu
gari multotiẽs accidit q̃ ẽ ibi aliqs animosus poti⁹ mori eli
gens q̃z turpiter fugere: ⁊ tunc stat q̃ resistat parti aduerse:
postea venit alter adiũgẽs se illi ⁊ sic deinceps vsqz quo tot ag
gregent̃ ⁊ faciãt p̃ncipiũ belli. si ex sensu ⁊ memoria illi⁹ pri

tularis ꝑmo: ⁊ postea alterius multotiens peruenitur ad vnũ aliqd qd̃ ē ꝑncipiũ artis ⁊ scie. ⁊ sicut vn⁹ nõ sufficeret ad pugnãdũ sed multi cõgregati sufficiũt sic vna sensatio non sufficit ad faciendũ memoriã nisi haberet vim multoꝝ sicut sũt illa q̃ cũ magna admiratiõe videm⁹. sed vni sensationi aggregatur alia ⁊ postea alia vsqꝫquo fit mẽoria ⁊ ex memoria ex expimentũ ⁊ ex expimento vl'e qd̃ est ꝑn⁹ artis ⁊ scie. ¶ Et qꝫ aliqs posset credere ꝙ solus sẽsus vel memoria singularium sufficeret ad cognitionẽ ꝑncipioꝝ sicut crediderũt qdaꝫ non faciẽtes distictionẽ iter sensũ ⁊ itellectũ. Ad hoc remouẽdũ subdit pb̃s ꝙ sil'cũ sẽsu ⁊ memoria oꝫ ꝑsuppõere talẽ nãꝫ aĩe q̃ possit eẽ susceptiua cognitionis vl'is recepte in itellectu poſ̃ vtute itellectus agentis irradiãtis ⁊ abstrahentis a singularib⁹ iuꝫ doctrinã traditã 3° de aĩa. ꝑpterea ari. ñ pbat h̃ dcãs cõclusiões: qꝫ eaꝝ pbatio hr̃ in li. de aĩa. ⁊ in prohemio meta. ¶ Notãdũ ꝙ lꝫ nulla cognitio ꝑncipioꝝ sit nobis ĩnata: non tñ oẽs ꝯsil'r fiũt. cognitio enĩ ꝑncipioꝝ gb⁹ itellect⁹ statim assentit notis termis ĩ solo lumĩe itellect⁹ agẽtis fit ex cognitiõe sẽsitiua: nõ tñ ex aliq̃ certiori. cognitio aũt ꝑncipiorũꝫ gb⁹ itellect⁹ assẽtit ex discursu ĩpceptibili statĩ notis termis etiã ꝑsupponit cogñẽ sẽsitiuã ⁊ fit ex aliq̃ certiori vtputa ex cognitione ꝑcedẽtiũ ꝑncipioꝝ. ⁊ tã istoꝝ q̃ illoꝝ hĩt⁹ gñat̃ subito absq̃ frequẽti cõsideratiõe eorũdẽ ꝑncipioꝝ. sꝫ cognitio ꝑncipioꝝ gb⁹ itellect⁹ assentit discursu morosꝯ fit ex certiori notitia tã sẽsitiua q̃ itellectiua. noticia. n. q̃ sẽtit̃ ꝙ iste ignis ē calidus aut ꝙ illõ reubarbaꝝ ē purgatiuũ colere ē certior notitia taliũ vl'iũ. oĩs ignis ē calefactiu⁹. oẽ reubarbaꝝ ē purgati⁹ colere. q̃ dicũr eẽ ꝑncipia artis ⁊ scie. ⁊ tã istoꝝ q̃ alioꝝ q̃ formal'r aut virtual'r ĩgrediũt̃ demõstrationẽ hĩt⁹ gñant̃ ex frequẽti ꝯsideratiõe de gb⁹ diffuse locut⁹ sũ ĩ ꝑ huius.

¶ Quod aũt dictũ ē oli: nõ ãt plane dictũ est. itez dicamus. extante enĩ idifferẽtiũ vno primo qdem ĩ aĩa vl'e est: ⁊ nãqꝫ sentire qdeꝫ singulare. sensus aũt vl'is est: vt boĩs non callie boĩs. itez ĩ his statur quousqꝫ ĩptibilia stẽt ⁊ vl'ia: vtputa hui⁹ aĩalis quousqꝫ animal. ⁊ in hoc similiter.

¶ Unũ dubiũ soluit pb̃s. posset enĩ aliqs dicere sẽsus nõ pcipit nisi singularia. q̃ nõ põt eẽ cã cognitionũ vl'iũ. ¶ Rñdet pb̃s ꝙ lꝫ sẽtire sit tñ ꝑticularis: tñ sẽsus ē vl'is. qm̃ sentire termiat̃ ad singulare. s. ad calliã. sensus vo termiat̃ ad vl'e. vꝫ. ad boĩeꝫ. ꝑñ sẽsus idr̃ns ē ad oẽs colores. sꝫ visio ē b⁹ coloris ita ꝙ ñ põt eẽ alteri⁹. Ari. ãt dat exẽplũ de boie ⁊ callia q̃ nõ sentiunt̃ nisi ꝑ accsis. qꝫ nõ ē locut⁹ de aliq̃ termiato sẽsu sꝫ de q̃libet idr̃nter quo ad pcipe vl'e ⁊ ꝑticulare. Postq̃ãt aĩa ꝯsideranit ml'tos ꝑticulares eq̃s sub vna nã eqna ⁊ ml'tos ꝑticulares boĩes sub vna nã hũana. itez stat aĩa ĩ his ꝯsiderãdo boĩnẽ ⁊ equũ quõ ꝯueniũt ⁊ quõ dr̃nt vsqꝫquo venit ĩ gñia q̃ sunt ꝑtibilia. i. ĩ dr̃ia ad diuersas spẽs. itez ꝯsiderata aĩa duo gñia ĩuicẽ. s. aĩal ⁊ plãtã vsqꝫ q̃ deueniat ĩ aliõ gen⁹. s. in corp⁹ aĩatuꝫ. ⁊ sic ꝯñr vsq̃ ad trãscẽdẽs. ecce quõ aĩa ex cognitiõe singulariũ venit in noticiã vl'iũ ⁊ ex notitia minus vniuersalis venit ĩ notitiam magis vl'is.

¶ Manifestũ est quoniã nobis prima inductione cognocere necessariũ ē. ⁊ nãque sensus sic vniuersale intus facit.

¶ Ex ꝑdictis pb̃s correlarie ĩfert ꝙ neciũ ē nobis cognoscere ꝑn⁹ via ĩductiua. sẽsus enĩ sic facit cognoscere eo ꝙ nr̃a cognitio ĩcipit a sẽsu. neq̃ dñr cognosci ꝑ⁹ ꝑn⁹ via ĩductiua suoꝝ singularium: sed via inductiua singulariũ sensatorũ a qb⁹ non fiunt ĩ sensu nisi cõcept⁹ singulares.

¶ Qm̃ aũt circa intellectum habitũ ĩ qb⁹ veꝝ dicimus: alij qdẽ semp veri sũt: alij aũt recipiũt falsitatẽ: vt opinio ⁊ rõ. vera aũt semp scia ⁊ itellcũs ⁊ principia demonstrationum notiora sunt.

¶ Soluta qõne 3ª q̃ erat vtꝝ cognitio ꝑncipioꝝ sit nobis ĩnata vl' acqsita. p. soluit alias duas. q̃ꝝ ꝑª fuit ista: vtꝝ oĩuꝫ ꝑrũ ꝑncipioꝝ ĩmediatoꝝ eadẽ sit cognitio aut diuersa. 2ª qõ. vtꝝ ꝑª ꝑnª ⁊ ipa cõcl'o ꝑ sciam cogñscant̃ aut scia sit cognitio cõcl'onis. ⁊ itellect⁹ sit cognitio ꝑncipioꝝ. ⁊ facit duo. nã ꝑ põit vnã distictionẽ. 2° ꝑ cõcl'ones exegtur de intento ibi. Nihil ē scia. ¶ Quãtũ ad ꝑm̃ ponit̃ hec distictio. ꝙ de nũero hĩtuũ qdam sũt sp vi vt scia ⁊ ĩte⁹. qdã aliqñ vi ⁊ aliqñ falsi. vt rõ ⁊ opio. et dr̃nt scia ⁊ ĩte⁹. qꝫ inte⁹ ē ꝑncipioꝝ ⁊ scia ꝯcl'onũ. rõ ãt ⁊ opio pñt sic differre vt rõ referat̃ ad cognitionẽ expimẽtalẽ hĩtaꝫ ex rõcinatiõe ⁊ collatiõe ꝑticulariũ: q̃ cũ sit ex qbusdã signis ml'tũ põt falli. opinio ãt referat̃ ad cognitionẽ vl'em habitaꝫ etiã per signa fallibilia.

¶ Et nihil certius est scientia q̃ꝫ intellectus.

¶ Ista distictiõe ꝑmissa Ari. ponit q̃tuor ꝯcl'ões q̃ꝝ ꝑª ē ista. ĩte⁹ ē certior scia. 2ª cõcl'o. ĩte⁹ ⁊ scia nõ ꝯsil'r acqrunt̃ ibi. Scientia ãt oĩs. 3ª cõcl'o. ĩte⁹ ⁊ scia nõ sunt eadẽ cognitio ibi. Et ꝙ qdẽ. 4ª cõcl'o. nõ eadẽ ē cognitio oĩuꝫ ꝑncipioꝝ ibi. Si q̃ ꝯm̃ sciaꝫ. Prima cõcl'o ar. sic. ĩte⁹ ē hĩt⁹ ꝑncipioꝝ ĩmediatoꝝ. ⁊ scia ē hĩt⁹ cõcl'onũ ꝑ distictionẽ. sꝫ certiora sũt ꝑn⁹ q̃ꝫ ꝯcl'ões. qꝫ pp qd̃ vnũqd̃q̃ꝫ tale ⁊ illõ magis ꝑ h⁹. igr̃ ĩte⁹ certior ē scia. Sꝫ ꝯ. meta. ē scia. ⁊ ĩte⁹ nõ est notior meta. q̃ ⁊c. pꝫ ꝯña cuꝫ miori qꝫ ꝑª ꝑnª sũt ꝑtes meta. ⁊ maior declarat̃. nã scia ē hĩt⁹ acqsitus ex causis ĩpol'iũ al'r se hr̃eseu ꝑ demõstrationẽ vt hr̃ ꝑ h⁹. sed meta. ꝑcedit ex causis ĩpol'iũ al'r se hr̃e ꝑ demõstronẽ. vt pꝫ intuẽti ꝑcessũ ei⁹. q̃ meta. ē scia. Et ꝙ meta. non sit scia vr̃ expssa sniã Ari. 6° ethi. ponẽtis dr̃iam ĩter sciam ⁊ sapiẽtiã ĩtelligẽdo per sapiẽtiã meta. ¶ Dicẽ⁹ ꝙ scia duplr̃ sumit̃. vꝫ. large ⁊ stricte Large ꝑ oĩ hĩtu acqsito ꝑ demõstrationẽ. ⁊ sic meta. ē scia Stricte vo ꝑ hĩtu acqsito ex causis nõ altissimis. ꝑ⁹ accipit sciam ꝑ h⁹. ⁊ 2°. 6°. ethico. ista ē distictio coĩs q̃ soluitur hec difficultas. Põt tñ al'r dici ꝙ aliqñ diuisio fit ꝑ mẽbra hñtia se ꝯ sub ⁊ supra. ⁊ ñ simpl'r ꝑ mẽbra dispata. vt pꝫ ꝑ ethico. vbi Ari. diuidit bonũ ĩ vtile delectabile ⁊ honestũ. q̃ mẽbra aliq̃l'r de se iuicẽ dr̃r. qꝫ oẽ honestũ ē vtile ⁊ delectabile. ⁊ nõ eꝯ. sic etiam diuidit aĩatũ 2° d̃ aĩa ĩ vegetatiuũ. sẽsitiuũ. ꝯ locũ motiuũ. ⁊ itellectiuũ. q̃ de se iuicẽ ꝑdicant̃. nõ tñ iuicẽ cõuertũt̃. ita hĩt⁹ itellectiu⁹ dĩdit̃ 6° ethico. in sciaꝫ. sapientiã. itellcũ. opionesꝫ. artẽ: ⁊ prudẽtiã. quoꝝ mẽbroꝝ scia ⁊ sapiẽtia coincidũt sicut supi⁹ ⁊ inferi⁹. eo ꝙ oĩs sapiẽtia ē scia ⁊ non eꝯ. nullus enĩ hĩt⁹ ē sapientia nisi habeat̃ ex altissimis causis obiectiue. vt colligit̃ a pb̃o ibidẽ. Tñ qual'rcũq̃ꝫ sit dico ꝙ ĩte⁹ q̃ ē hĩt⁹ ꝑrũ ꝑncipioꝝ aggñat⁹ absq̃ discursu solo lumĩe ĩte⁹ agẽtis ē notior ⁊ certior scia sive fuerit meta. sive aliqua alia scia. vnde hĩtus metaphy. ē distinct⁹ ab hĩtu ꝑmoꝝ ꝑncipioꝝ sicut hĩt⁹ scie ē distict⁹ ab hĩtu ꝑmissaꝝ ⁊ ꝑncipioꝝ sive ĩgrediẽtiũ: sive nõ ĩgrediẽtiũ demõstrationẽ. sic̃ q̃ ꝑmisse sũt notiores concl'one ita hĩt⁹ ꝑmissaꝝ ē notior hĩtu cõl'onis. ⁊ ꝯñr hĩt⁹ ꝑmoꝝ ꝑncipiorũ ē notior ⁊ certior hĩtu meta. ¶ Et si accipit̃ meta. ꝑ habitu aggregato ex oĩb⁹ hĩtib⁹ oĩum ꝑncipioꝝ ⁊ oĩum cõcl'onuꝫ hñtiũ ĩ se ordinẽ adhuc cõcedo ꝙ hĩt⁹ ꝑmoꝝ ꝑncipioꝝ ē certior ⁊ notior tota meta. non obstãte ꝙ sit ꝑs illi⁹. sic̃. n. medietas ĩtensior corporis vniformiter difformiter calidi ē ĩtẽsior q̃ꝫ totũ lꝫ sit ꝑs illi⁹. ita ꝑª ꝑnª sũt notiora tota meta. nõ obstãte ꝙ sint ꝑtes illi⁹. sicut si eẽt vna copulatiua cui⁹ ꝑs eẽt min⁹ euidẽs tota copulatiua eẽt tãte euidẽtie ꝑcise sic̃ ꝑs min⁹ euidẽs ĩ q̃ casu 4ª ꝑs eẽt certior ⁊ euidẽtior to⁹. s. ꝑs magis euidẽs

¶ Scia aũt oĩs cum rõne est. principioꝝ scia qdeꝫ nõ vtiqꝫ erit. qm̃ aũt nihil veri⁹ cõtingit eẽ scia q̃ꝫ intellectus. Intellectus vtiqꝫ erit principioꝝ. ex his cõsiderantib⁹. ⁊ qꝫ demõstratiõis principiũ nõ est demõstratio: quare neqꝫ scie scia.

¶ 2ª cõcl'o intellect⁹ ⁊ scia non cõsil'r acqrunt̃. pbat̃. scia acqritur ꝑ rõnẽ demõstratiuã. itellectus ãt acqrit̃ sine rõne demonstratiua: q̃ nõ ꝯsil'r acqrunt̃. maior ē ostensa ꝑ b⁹. ⁊ mior declarat̃ qꝫ si intellect⁹ acqrit̃ ꝑ demõstrationẽ cũ ille sit hĩtus

ꝑmorũ ꝑncipiorꝫ sequitur q̃ ꝑ ꝑncipia demõstrant. ons impossibile qz si hũt notiora ipis: ⁊ ex alio qz oporteret ꝓcedere i infinitũ. ¶ Cõtra. habit⁹ hui⁹ ꝓpõnis. oẽ totũ ẽ maior sua pte ẽ intellectus cũ illa ꝓpõ sit de ꝑmis ꝑncipys. ⁊ tñ ille habit⁹ acquirit p demonstrationẽ qz illã ꝓpõnẽ demõstrat Ala. 2° sue pspectiue. ¶ Rñdet q̃ solus hĩtus ꝑmorꝫ ꝑncipiorꝫ tã speculabiliũ q̃ꝫ factibiliũ dr̃ intellect⁹. mõ oẽ totũ ẽ maior sua pte nõ ẽ ꝑm ꝑnc⁹ sz min⁹ cõe ⁊ min⁹ totũ q̃ꝫ illõ. ⁊ ons r̃ p dependẽtia ad ꝑ ꝑn⁴ est demõstrabile mediate nõ tñ simplr: cũ illud ꝑn⁴ nõ possit eẽ dubiũ simplr notis terminis. sz isti aut illi q negaret p se notũ. ꝑ⁴ ꝓcipia sunt de quolibz eẽ vl nõ eẽ. nõ cõtingit idem simul eẽ ⁊ nõ eẽ. ⁊ hec silr. oẽ bonũ est ꝓsequẽdũ. oẽ malũ est fugiẽdũ. quorꝫ prima sũt speculabilia ⁊ alia practica qz sũt ꝓcipia opabiliũ. ¶ Et q̃ qdẽ. ¶ 3ª cõclo. ite⁹ ⁊ scia nõ sũt eadẽ cognitio. ꝓbat. ite⁹ nõ ẽ scia. q̃ non sunt eadẽ cognitio. pz ons qz q̃ nõ sũt eadẽ iter se: nõ sũt eadem vni tertio. ans ar. naz intellectus ẽ ꝑncipium scie. sed scia nõ est principium scie. ergo intellect⁹ nõ est scia. maior pz. qz ꝑma principia sũt principia scia: cum nullũ aliud genus cognitiõis habeam⁹ magis verũ q̃ꝫ prima ꝓcipia. maior vo declarat ex eo q̃ sic demõstrationis nõ est demõstratio. ita scie nõ est scia. alr eni ꝓcederet i ifinitũ. ¶ Dubitat. nã scia qua scit oẽ triangulũ hre tres angulos eq̃les duob⁹ rectis: dep ẽdet cãliter a scia qua scit triãgulum hre angulũ extrisecũ equalẽtẽ duob⁹ oppositis itrisecis. q̃ scientia ẽ ꝑn⁴ scie. ¶ Rñdet q̃ intellectus p se ẽ ꝑn⁴ scie: sed scientia p accns ẽ ꝑn⁴ scie. qz aliq̃ scia non ẽ hꝫ ꝓncipiũ. sz nõ accidit intellectui eẽ ꝑn⁴ scie cũ nõ sit aliqs intellect⁹ q non sit ꝑncipiũ scie tam totalis q̃ꝫ ptialis.

¶ Si igitur nullum aliud genus preter sciaz habemus verũ: intellect⁹ vtiqz scie principiũ erit. ⁊ hoc qdẽ ꝓcipiũ principij vtiqz erit. hoc autem oẽ silr se habet ad omne rerum genus.

¶ Quarta cõclo. non oiuz ꝑncipiorꝫ ẽ eadẽ cognitio. ꝓbatur. nõ oia ꝑncipia sũt eadẽ. igit nec eorũdẽ eadẽ cognitio. pz ons qz act⁹ distinguũtur p obiecta. 2° de aia. ⁊ ans ar. qz aliqd ꝑncipiũ ẽ ꝑn⁴ ꝑncipij. ⁊ aliqd ꝑncipiũ non est ꝑn⁴ ꝑncipij. q̃ non oia ꝑn⁴ sũt eadem. pz ons. qz de eodẽ non vificant ꝓdictoria. nã intellect⁹ ẽ ꝑncipiũ ꝑncipij: cũ sit ꝑncipiũ oiuz ꝑncipiorꝫ scientiarꝫ spãliũ. s. geometrie. arithmetice ⁊ hꝫ. aliqd aũt ꝑn⁴ nõ ẽ ꝑncipiũ ꝑncipij. alr ꝓcederet i infinitũ i ꝑncipys. qd ẽ ꝓ phz ꝑ hui⁹ ⁊ ꝑ phy. ¶ Ex ꝓdictis hr̃ solutio illarum duarꝫ questionũ. qm̃ sicut alteri⁹ ⁊ alteri⁹ cõclonis ac etiã aliarꝫ ⁊ aliarum ꝑmissarꝫ ẽ alia ⁊ alia cognitio. ita aliorꝫ ⁊ aliorꝫ ꝑncipiorꝫ est alia ⁊ alia cognitio. principij eni affirmatiui cognitio ẽ diuersa gñe ⁊ spẽ a cognitione ꝑncipij negatiui. ⁊ sic pri⁴ q̃stio non hꝫ difficultatẽ. 2⁴ ãt absoluta est i declarando intellectũ eẽ habitũ primorum ꝓcipiorꝫ ⁊ sciaz eẽ habitũ cõclonis. ¶ Circa dicta tã hic q̃ꝫ i altera lectiõe tãgunt q̃tuor dubia. Primũ ẽ. vtꝫ prima prin⁴ sint nobis inata. q̃ sic ar. p omen. 2° meta. dicẽtez q̃ pri⁴ prin⁴ sunt nãlr habita. ⁊ 3° de aia ponit vnicuz intellectũ i oib⁹ homib⁹. ⁊ ons easdẽ spẽs intelligibiles. ⁊ eosdẽ habit⁹ scientificos i oib⁹ hoib⁹. ex quo seqt q̃ habit⁹ primorum principiorꝫ nõ solũ habent i natiuitate sed etiã ãñ natiuitatẽ. qz quocũq̃ hoie dato: ante illũ fuerũt isti habit⁹ i aliquo alio. ex quo vnic⁹ ẽ intellectus: ⁊ semp aliqs hõ intellexit. ¶ Item nullus sane mẽtis põt negare pri⁴ ꝓcipia intellectis terminis. vt testat Ari. 4° meta. q̃ sũt nobis inata. pz ons. qz si de nouo acqrerent: ũ appet aliq̃ obligatio ad negãdũ. ¶ In oppositũ ẽ Ari. i lra. ⁊ 3° de aia. q̃ intellect⁹ i ꝓcipio ẽ tãq̃ꝫ tabula rasa i q̃ nihil ẽ ꝓpictũ. ⁊ q̃ ẽ i pura põ anteq̃ꝫ intelligat. ⁊ ad cõmẽ. dr̃ q̃ sicut mã prima nãlr recipit formaz. ⁊ tñ nulla forma ẽ sibi inata. ita intellect⁹ possibilis nãlr recipit pri⁴ principia: ⁊ tñ nõ sũt illi inata. ⁊ sicut mã prima dr̃ pura potẽtia i gñe nãliũ nõ obstãte q̃ sp habeat formã. ita intellect⁹ polis ẽ pura põ i gñe intelligibiliũ nõ obstãte q̃ nũq̃ꝫ careat spẽ intelligibili ⁊ habitu scientifico. nec ex hꝫ seqt illas spẽs eẽ sibi inatas. qz dependẽt a fantasmatib⁹ qb⁹ corruptis nõ amplius aliqua eẽt forma speculatiua i intellectu. iõ nõ coincidit hic modus loquendi cum opi. pla. di. tales habit⁹ eẽ inatos aie ⁊ eosdẽ reportari ꝓtinue ab aia siue i corpe siue ex corp⁹ ponat. ¶ Ꝑ cũ dicit. p. q̃ intellectus ẽ sicut tabula rasa i q̃ nihil ẽ depictũ: loqt ex pte intellectus polis. qz q̃ꝫtũ ẽ de se nũq̃ꝫ intelligit nisi a fãtasmate imutetur: ⁊ a fãtasmate imutatũ format cõcept⁹ cões formãdo cognitiões vles. qz si hꝫ alios cõcept⁹: ꝫ nihil facit ad intelligẽtiam idiuidui cui nouiter applicat. sed regrunt alij ꝓsiles concept⁹ dependẽtes a fãtasmatibus alteri⁹ indiuidui q si repiãt alios ꝓsiles identificant illis ꝓpter imãlitatẽ potentie i quas sũt. Deinde cũ dicit. nullus sane mẽtis põt negare prima principia: cõcedat. exq̃ nõ segtur aliud nisi q̃ prima principia nãliter cognoscunt absq̃ꝫ discursu vtute lumis intellect⁹ agentis. ¶ 2⁴ dubiũ. vtꝫ pri⁴ ꝑn⁴ sint inata intelligentys separatis. ⁊ arguit q̃ sic. vbicũq̃ ẽ multitudo intellectuũ ibi ẽ ꝓpositio ⁊ diuisio. hz phm 3° de aia. sz ppetuo i intelligẽtys fuit multitudo intellectuũ: cũ p diuersas spẽs diuersa intellexerint. q̃ ppetuo in illis fuit ꝓpositio ⁊ diuisio. ⁊ ons habit⁹ primorꝫ ꝓcipiorꝫ. pz ons. qz principiũ affirmatiuũ ẽ ꝓcipiũ oium affirmationũ. ⁊ principiũ negatiuũ ẽ pri⁴ oium negationũ. vt colligit a pso ꝑ hui⁹. ⁊ 4° meta. ¶ Dicendũ q̃ i intelligentys non sũt inata ꝑ ꝑn⁴ neq̃ꝫ acqsita. qz i eis nõ põt eẽ aliqua ꝓpõ affirmatiua vl negatiua ex earꝫ multa pfectiõe. iõ eni intellect⁹ human⁹ ꝓponit ⁊ diuidit. qz nõ stati habito subo intelligit ꝑdicatũ ꝓp dependentiã quã hꝫ a sensu. intelligentie ãt stati cũ cognoscũt q̃ditatẽ: cognoscũt oia ptinẽtia ad illã. iõ sufficiũt spẽs inate ad oia cognoscẽdũ absq̃ꝫ ꝓpositione ⁊ diuisiõe ⁊ absq̃ꝫ discursu. Ꝑ qz intellect⁹ diuinus oia intelligit. ⁊ oia ꝓhendit cũ sit oiuz similitudo ⁊ exẽplar. oia intelligit p eẽntiã ꝓpriã. intellect⁹ ãt humanus nec oia intelligit nec oia cõphendit. iõ intelligit p spẽs receptas a sensibilib⁹. intelligẽtie ãt qz oia cognoscunt sed non oia ꝓhendũt non intelligũt p eẽntias suas nec p spẽs inatas. Sicẽ eni corpora sunt i duplici dria. qz q̃dã nõ mouent ad suã pfectionẽ cũ sp habuerũt eã. vt corpora celestia. q̃dã ãt mouent ad suã pfectionẽ ꝓpter carẽtiã illi⁹. vt corpora iferiora. ita intelligentie mouẽtes corpora celestia nũq̃ꝫ mouentur ad suam pfectionẽ. qz sp eã habuerũt. ideo intelligũt p spẽs inatas. intellectus ãt human⁹ mouẽs hec corpa iferiora mouet ad suam pfectionẽ p priuationẽ eius. iõ intelligit p spẽs acquisitas. Et ad argumẽtũ dr̃ q̃ nõ q̃cũq̃ꝫ multitudo intellectuũ ꝓpõnẽ cãt sed multitudo illorꝫ intellectuũ quorꝫ vnũ attribuit alteri vel remouet ab altero. intelligentia ãt separata intelligendo q̃ditatẽ alicui⁹ rei silr intelligit q̃cqd ei attribui põt vl remoueri. Ꝑ intelligendo q̃cqd est. intelligit q̃cqd nos intelligere possum⁹. cõponẽdo ⁊ diuidẽdo p vnũ suũ simplicẽ intellectũ. nõ q̃ hꝫ in se intelligẽtia separata discursũ aliquẽ necsyllm. nõ ꝓpõnẽ affirmatiuã vl negatiuã. nõ ꝑ ꝑn⁴. nõ habitũ eorꝫ neq̃ꝫ ꝓclões: sicẽ neq̃ꝫ sciaz vl artẽ. q̃ ẽ habit⁹ acqsit⁹ p demõstrationẽ vl syllm. sz hec oia intelligit p ꝓcept⁹ simplices ꝓcreatos: aut spẽs intelligibiles inatas absq̃ꝫ aliq̃ affirmatiõe alic⁹ ab aliq̃ vel negatiõe alicuius ab aliquo. ¶ 3⁴ dubium. vtrum aliqua cognitio sit certior notitia primorꝫ principiorꝫ. ⁊ vr̃ q̃ sic. qz notitia habita p expientiam ⁊ intuitiue: ẽ certior habita p discursũ aut abstractiue. ꝓstat ãt cognitionẽ sẽsus hri ad expientiã ⁊ intuitiue. cognitio ãt intellect⁹ hr̃ abstractiue vl p discursũ. ⁊ hoc vr̃ vel le. p. 3° de aia di. q̃ sensus nõ decipit circa ꝓpria: sed circa cõmunia. intellect⁹ vo decipitur circa coia. ¶ Dicẽdũ q̃ vna cognitio põt dici alia certior quadruplr. s. certitudine applicabilis. certitudine obiecti. certitudie medy demõstratiui. ⁊ certitudie modi demõstrandi. Illa notitia est altera certior certitudine applicabilis q̃ imediati⁹ attigit obiectũ. ⁊ sic vult cõmen. 2°. meta. q̃ scie nãles sunt certiores scientys medys inter pure mathematicas ⁊ nãles. Illa vo notitia est altera certior certitudine obiecti cuius obiectũ est certius. ⁊ sic meta. est certissima ex itentione phi in ꝓhemio meta. Illa aũt notitia est altera certior certitudine medy demonstratiui cui⁹ medium demonstratiuũ ẽ certius. ⁊ sic loquit in ꝓhemio de aia phs dicens q̃ est certior scia de aia ceteris nãlib⁹ discipli

nis.Cõmenta.vo q̃ excedit oẽs scias ꝑter diuinam cõfirmationẽ demonstrationis.sed illa notitia ẽ altera certior certitudine modi demonstrandi q̃ euidẽtiori ꝓcedit demonstratione ex magis ꝑ se notis.⁊ sic loquitur cõmen.2° meta.dicẽs q̃ scie mathematice sũt i ꝓmo gradu certitudinis. ¶ Est igit̃ dicendũ q̃ cognitio sensitiua ẽ certior cognitiõe itellectiua. ⁊ ꝓnr cognitiõe ꝓmor̃ ꝓncipior̃ solũ ꝑ mõ.eo q̃ vlia deus ⁊ intelligentie q̃ obyciunt̃ intellectui sũt maioris entitatis.⁊ ꝓnr maioris certitudinis q̃ꝫ obiecta sensuũ.vi.Aristo.2°meta.q̃ sicut se hꝫ oculus noctue ad lucem solis.ita intellectus noster ad manifestissima i nã. vbi dicit Cõmen.q̃ phs per manifestissima in nã intelligit deum ⁊ substantias abstractas a mã. ¶ Quartũ dubiũ.propter qd ponitur habitus primor̃ ꝓncipior̃:cum habitus non ponatur nisi ad remouendũ difficultatem opandi sicut habitus virtutum ponuntur ꝓpter difficultatem opandi q̃ est ex repugnantia appetitus ad rõnẽ.mõ cognititio ꝓncipior̃ nõ hꝫ cuꝫ difficultate:cũ illa sint a nobis nãlr̃ itellecta.nec oꝫ ponere talem habitum ꝓpter indifferentiam ad opposita ꝓncipior̃ dicendo q̃ itellectus q̃ꝫtũ ẽ ex se indifferens est ad veram ⁊ falsam cognitionem ꝓncipior̃ allegando qõ scribit̃ 4° meta.aliqui crediderunt opposita ꝓmorum ꝓncipior̃.sed item̃ hꝫ non põt dici.qꝫ ꝓma ꝓncipia nãlr̃ intelliguntur a nobis.⁊ sunt sicut locus ianue in domo quẽ nullus ignorat.per cõmen.2° meta. Ideo dicitur q̃ talis habitus ponitur non ꝓpter indifferentiam nec ꝓpter difficultatem intelligendi ꝓma ꝓncipia.sed ad tollendum difficultatem itelligendi alia ꝓncipia tam demonstrabilia q̃ꝫ indemonstrabilia. ita q̃ se habeat tãq̃ꝫ actus ꝓmus respectu actus secũdi:eo mõ quo logt̃ Aristo. 2° de aia dicens q̃ scia est actus ꝓmus.⁊ considerratio actus secundus.⁊ cõmen.ibidẽ q̃ acuties est actus ꝓmus.⁊ incisio est actus secundus eiusdem.intellectus enim indiget instrumento vt exeat in actum ꝓncipiorum particularium tam ingredientium q̃ꝫ non ingredientiũ demonstrationem ac etiam conclusionem scitarum ⁊ scibiliuꝫ artis ⁊ scie. hꝫ autem instr̃m est habitus ꝓmorum ꝓncipior̃:quem nobis contulit oĩpotens deus ad tollenduꝫ difficultatẽ sciendi:quã ꝛcurrimus per peccatuꝫ a quo absoluti ꝑ gr̃am mereri valeamus eternã vitam ac sempiternam gloriã.Amen.

¶ Explicit scriptum clarissimi artium ⁊ sacre theologie doctoris Pauli veneti fratris:ordinis heremitar̃ diui Aurelij Augustini:ĩ libros posterior̃ Aristotel̃ accuratissime castigatuꝫ. Et q̃ diligenter impssum arte Boneti locatelli bergomensis mãdato Nobilis viri Octauiani scoti Modoetiensis. Anno instantis dñice natiuitatis nonagesimo ꝓmo supra quadringentesimuꝫ millesimũq̃.decimo kalẽdas Januarias.Ad honorez eiusdez dñi nr̃i Jesu xp̃i.q̃ est bñdict° ĩ secula. Amen.

aa	gg
Liberposterior̃	diffinientia
¶ Clarissimi artium	de subo nulla
Cãm non facit	tres angulos
sint tria.	sed minor
bb	hh
equales duobus	tm̃ intendit
ideo dicitur	conclusionem est
demonstratur	primo si enĩ
nor ꝓfectio	hec ꝓpositio
cc	ii
fit ex ductu	amici sunt qꝫ
quin significet	queritur que
de subo.Et	quid est ad
homo sed oꝫ	tione scier
dd	kk
¶ Secundo ar.	sa demonstratur
cõclusio contingens	finitio dari
ex descensu	cut similitudo
ex ꝑte eius	⁊ ꝓncipia sunt
ee	ll
ergo maior	secundo phy.
nate dñie	In his aũt que
quam nihil	hujus secundi
tales debent	ꝑpor qm̃
ff	mm
medium est	ab inferiori ad suũ
tati q̃ꝫ medio	in prologo phy.
in indiuiduis	demonstratione
nullus homo	ꝓncipio est sucous

FINIS.